UC-NRLF
B 3 495 974

Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

v. 29 : 10 - 18

OCT 19 1982

Partien zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

10

СОФИЯ, ЮЛИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 10 ЮЛИ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Т. Живков — Слово за Димитров 3

Уводна — Партийна грижа за комсомолските дела 12

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Партийният комитет

Инструкторът — политически организатор 19
П. Тодоров — Да оставя трайна диря 22
М. Лазаров — Главното — работата с първичните организации . 25
П. Събкова — Пратеник на партията 27
Т. Белеганска — С любов към хората 32

Ръководно политическо ядро и първообраз

Преглед на първичната

П. Стойчев — Грижи за низовите звена 36

Партийните групи

А. Марков — В обстановка на деловитост 41
И. Игнатов — Център за политическа работа с хората 45

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

С. Недев, Д. Димчев — Настъпателна борба срещу закононарушенията 49
П. Янакиева — Двигателна сила 54

Digitized by Google

60 ГОДИНИ СССР

А. Филатов — Сибир днес 58

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Стамов — Разгръщане на възможностите 64
И. Мичев — Партийната работа в едно научно-внедрителско звено 74
В. Петлешков — Със свои сили 80

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

Д. Кехайов — Съвест на своето бунтовно време 82

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Ц. Мутафчиев — Ефективност на икономическото обучение . . 85
Т. Димитрова — Идеологическа подготовка на кадрите . . . 91

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — А моралната корозия? 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2549. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 14. VII. 1982 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

СЛОВО ЗА ДИМИТРОВ

произнесено от другаря ТОДОР ЖИВКОВ на тържественото юбилейно заседание, посветено на 100-годишнината от рождението на Георги Димитров, организирано от Централния комитет на Българската комунистическа партия, Народното събрание, Държавния съвет и Министерския съвет на НРБ, Управителния съвет на Българския земеделски народен съюз, Националния съвет на Отечествения фронт, Централния съвет на Българските професионални съюзи, Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз, Общонародния комитет за българо-съветска дружба, Софийския градски комитет на БКП, Столичния народен съвет, Института по история на БКП и Националния музей „Георги Димитров“

Другарки и другари,

Скъпи гости от чужбина,

На този ден преди сто години в малкото и неизвестно селце Ковачевци се ражда безсмъртният син на България, бележитият деец на международното работническо и комунистическо движение Георги Димитров.

Днес ние, българските комунисти, целият български народ, а заедно с нас и всички хора по света, на които е скъпо делото на мира и прогреса, чествуваме тази знаменателна годишнина с дълбоко вълнение. Ние чествуваме тази знаменателна годишнина с признателност и с преклонение пред живота и делото на човека и комуниста, чиято име е и ще бъде възпламеняващ пример за марксистко-ленинска революционност, за социалистически патриотизъм и интернационализъм, за борба срещу войната и мракобесието, за мир. **(Продължителни ръкопляскания.)**

В бурния, кипящ живот на Георги Димитров намери висш израз неизчерпаемият талант на българската работническа класа и на нейната Комунистическа партия да възпитава и да излъчва от своите редове крупни революционери, теоретици, политици и практици, творчески мислещи и творчески действуващи. С други думи — да излъчва истински марксисти-ленинци. **(Продължителни ръкопляскания.)**

Защо ние сме преизпълнени с признателност и гордост от живота и делото на Георги Димитров?

Защо прогресивното човечество споделя тази наша признателност и тази наша гордост?

Digitized by Google

Георги Димитров беше безпределно верен на комунистическия идеал, творчески усвояваше, развиваше и прилагаше великото марксистко-ленинско учение.

С името и делото на Георги Димитров са неразривно свързани епичните битки на българския пролетариат, на Комунистическата партия, на целия наш народ срещу капитализма и фашизма. Георги Димитров беше един от организаторите и ръководителите на първото в света антифашистко въстание; той вдъхновяваше партията и народа в подготовката и в осъществяването на победоносната Деветосептемврийска социалистическа революция.

С името и делото на Георги Димитров са неразривно свързани и първите години на социалистическото развитие на България — най-трудните, когато дори хлябът не достигаше, а днешният ден беше една страстна мечта, която тепърва трябваше да превърнем в реалност.

Георги Димитров беше българин, беше български комунист. Но той беше и пламенен интернационалист. Нашият народ, нашата партия се гордеят още повече, че със смисъла и съдържанието на своя целеустремен живот Георги Димитров по право принадлежи и на световното работническо и комунистическо движение, на всички миролюбиви, прогресивни и демократични сили от близки и далечни страни. **(Ръкоплескания.)** В съзнанието на милионите трудови хора той беше и ще остане завинаги героят и победителят от Лайпциг 1933 година; в съзнанието на милиони хора той беше и ще остане завинаги неустрашимият борец за делото на комунизма, демокрацията и хуманизма; той беше и ще остане завинаги в историята като генерален секретар на Комунистическия интернационал в суровите години на борбата срещу фашизма и войната.

Именно поради това неговото име, подвиг, идеи и дело са неподвластни на времето, неподвластни на забравата!

Ето какво е Димитров за нас! Ето защо се гордеем с Димитров! **(Бурни, продължителни ръкоплескания.)**

Другарки и другари,

Георги Димитров получи революционната си закалка в борбите на възмъжаващия български пролетариат; оформи се като марксист в партията на тесните социалисти, под крилото на Димитър Благоев, на Георги Кирков — Майстора, на другите първосъздатели на нашата партия. Неговите най-ценни качества на комунист, на трибун, на ръководител и водач изкристализираха в процеса, когато международното работническо движение се превъоръжаваше с великите идеи на Владимир Илич Ленин.

Днес ние можем да обобщим: националното и международното значение на Георги Димитров се състои в това, че той бързо и уверено израсна до ленинските разбирания на борбата за свобода и социализъм. **(Продължителни ръкоплескания.)** Тъкмо това заслужено му отреди видно място сред ръководителите от нов, ленински тип, които бяха мозъкът и сърцето на класовите битки и победи, чието епохално начало постави Великата октомврийска социалистическа революция.

През целия си съзнателен живот, навсякъде и във всичко Георги Димитров беше на гребена на времето, по ленински откриваше и осмисляше новото и в българската, и в световната обществена и революционна теория и практика, по ленински действуваше. Той критично и самокритично, по ленински оцени теснячеството, опря се здраво на положителното в него, на завоеванията на нашата партия, достигнати под ръководството на Димитър Благоев — Дядото и осигури по новаторски начин тяхната приемственост и качествено прерастване.

Digitized by Google

Нему, на Георги Димитров, принадлежи главната заслуга за издигането на Българската комунистическа партия до висотата на ленинския политически подход към явленията и процесите, до висотата на ленинските принципи и критерии за осъществяването на нейната ръководна революционна роля.

Нему, на Георги Димитров, принадлежи главната заслуга за превръщането на Българската комунистическа партия в марксистко-ленински авангард на работническата класа и на всички демократични и патриотични сили в битката срещу капитализма.

Нему принадлежи главната заслуга да се вдигне народът на въоръжена борба срещу фашизма и да извоюва с решаващата помощ на Съветската армия историческата деветосептемврийска победа, за да изгрее онзи велик ден Първи на социалистическа България. **(Бурни, продължителни ръкоплясканя.)**

Неоценим е приносът на Георги Димитров и за формирането и провеждането на стратегическия курс на световните революционни сили в условията на настъпващия фашизъм и подготвяната Втора световна война.

Той беше измежду първите, които вникнаха в **историческата перспективност на ленинската концепция за единния фронт на работническата класа и творчески я доразви.** Непримирим, последователен противник на догматизма и шаблона, на десния опортюнизъм, **Георги Димитров издигна на нова степен ленинското схващане за диалектическата връзка между борбата за демокрация и борбата за социализъм.** Нему принадлежи мъдрата мисъл, че алфата и омегата на комунистическата политика са масовата работа и масовата борба без никакви авантюри.

От позициите на ленинизма Георги Димитров обоснова и посочи със забележителна политическа прозорливост новите и най-важните задачи и ориентири на международното комунистическо, работническо и националноосвободително движение.

Като се опираше на теоретическия и практическия опит на КПСС, на другите комунистически партии, **Георги Димитров разработи идеята за единния, за народния антифашистки и антиимпериалистически фронт. Тя беше възприета от Седмия конгрес на Коминтерна, изигра историческа роля в развитието на международното комунистическо движение, даде му възможност да сплоти патриотичните и демократичните сили на редица народи в съдбоносната схватка с фашизма.** И днес, в новите условия, тази идея на Георги Димитров все така актуална, съдействува за укрепването и разширяването на антиимпериалистическия фронт, в борбата срещу милитаризма и подготовката на катастрофална термоядрена война, срещу реакцията и рецидивите на фашизма.

Георги Димитров разработи и основните **идеи за системата на народната демокрация.** Като ръководител на нашата партия, на Отечествения фронт и на нашата държава той допринесе да се изявят реално възможностите на **народната демокрация като своеобразна форма на диктатурата на пролетариата, като политическа база на прехода от капитализъм към социализъм.**

Изобщо Георги Димитров винаги се стремеше да постигне **диалектическото единство между общите закономерности на революционната борба и тяхната конкретна историческа и национална специфика.** Това диалектическо единство за него беше основата за творчество в теорията, в политиката, основа за търсене и намиране на нови решения.

Като отчиташе особеностите на българската обществена действителност, съобразно принципите на научния комунизъм и общите закономерности на социалистическото строителство, Георги Димитров:

Digitized by Google

— разработи политическата програма на Отечествения фронт, която се оказа спасителна за българския народ;

— начерта пред Петия конгрес на Българската комунистическа партия единствено верния път за социалистическото преустройство на обществения живот у нас;

— определи социалистическата индустриализация като ключов проблем за изграждането на икономиката в изостанала България;

— разработи идеята за трудово-кооперативните земеделски стопанства като специфична българска форма за колективизация на селското стопанство;

— обоснова изходните принципи на народнодемократичната форма на управление на нашата страна, за комунистическо-земеделското политическо братство в строителството на социализма;

— защити и развиваксистко-ленинското схващане за социализма като законен наследник на всички демократични културни ценности, за способността на всеки народ, малък или голям, да внесе своя дял в общочовешката съкровищница на културата.

Георги Димитров неотклонно отстояваше ленинското разбиране за **неделимия характер на класовата борба в международен и национален мащаб.**

Чрез своята многостранна дейност **той се утвърди като един от най-видните интернационалисти на нашата епоха**; остави ни завладяващия пример на своята вярност към делото на пролетарския интернационализъм, остави ни ярък пример на класов подход и класова солидарност с първата социалистическа държава — Съветския съюз. **(Продължителни ръкоплясканя.)**

Георги Димитров положи гранитната основа на дружбата и братството ни със Съветския съюз, с великия съветски народ и неговата ленинска партия и образно определи тази дружба като слънце и въздух за нашия народ. **(Бурни, продължителни ръкоплясканя.)**

Не на последно място бих посочил неотразимото обаяние на **човека** Димитров. Неговата богата култура, неговите огромни знания и висока интелигентност, неговият борчески дух се съчетаваха с добротата и отзивчивостта на едно голямо, щедро сърце. Той беше желан и обичан приятел на най-големите европейски интелектуалци и едновременно беше толкова желан и обичан от хилядите обикновени труженици в десетки страни, в нашата страна, навсякъде, където в негово лице виждаха и ценяха не само героя от Лайпциг — 33-а година, а и образеца на комуниста, на човека от новото време. На Георги Димитров вярваха, от него търсеха съвети и подкрепа, след него вървяха масите — по пътя на борбата, по пътя към победата, по пътя към светлия утрешен ден. **(Бурни, продължителни ръкоплясканя.)**

Другарки и другари,

Георги Димитров напусна нашите бойни, нашите строителни редици в самото начало на социалистическия път, по който тръгна България. Това бяха незабравими години на възторг от победата, на съзидателен ентусиазъм и на дръзки планове. Това бяха тежки години на недоимък и разруха, които ни остави в наследство българската буржоазия. Към новия свят, мечтан от философи и поети, мечтан от милиони трудови хора, ние трябваше да тръгнем едва ли не от нищото. Трябваше да започнем изграждането на материално-техническата база на социализма с най-примитивни орудия на труда — с рало, с мотика и с чук. „Вдигнете кирки!“ — така пеехме тогава, но пеехме с вдъхновение и с увереност в своите сили. И наистина кирката и лопатата останаха като символи на онова трудно, но славно време, когато в буквалния смисъл се полагаха основите на новото, социалистическо-

Digitized by Google

то общество, когато се формираше новият, социалистическият гражданин на социалистическа България.

Тогава, край смъртния одър на своя вожд, ние, българските комунисти, дъщерите и синовете на българския народ, се заклехме да изпълним неговия завет: да изтръгнем България от вековната изостаналост и за няколко десетилетия да постигнем онова, което други страни и народи са постигнали за столетия. **(Бурни, продължителни ръкоплясканя.)**

Това беше клетва не само пред делото, паметта и завета на нашия вожд и учител.

Това беше клетва пред майка България, клетва пред нейните предишни и идни поколения.

Днес българският народ, Българската комунистическа партия, всички ние и всеки от нас можем да заявим: Ние изпълнихме тази клетва, ние изпълнихме завета на Георги Димитров! (Бурни, продължителни ръкоплясканя.)

През изминалите десетилетия с усилията на целия народ ние изградихме една нова, съвременна, мощна и красива социалистическа България — такава, каквато я виждаше в мечтите си Георги Димитров. **(Ръкоплясканя.)** Ние преобразихме България, превърнахме я от страна с едностранчиво и изостанало аграрно стопанство в страна с всестранно и пропорционално развита модерна икономика; с развита тежка и лека промишленост, включваща всички съвременни и най-перспективни отрасли, с окрупнено и механизирано селско стопанство; превърнахме я в страна с образовано и високоинтелигентно население; в страна, чиято минала и съвременна култура и изкуство печелят признанието на света; в страна, в която все повече се утвърждава социалистическият начин на живот; в страна, която непрекъснато върви към благоденствие.

Съвременна, непрекъснато възмогваща се България е най-високият връх в нашето 1300-годишно историческо развитие като държава. Своите грандиозни успехи, постигнати за толкова кратък срок, ние с радост и с гордост отчетохме пред Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. С радост и гордост, с чувство на изпълнен дълг, защото органичната връзка на нашите успехи с идеите и делото на Георги Димитров е очевидна.

Тази органична връзка е въплътена в творческия ленински дух, в ленинската същност на Българската комунистическа партия. (Продължителни ръкоплясканя.) Тя намира израз в ленинската способност на нашата партия да се развива, да израства до нови висини на теоретическа, идейна и политическа зрелост.

На своя исторически Априлски пленум през 1956 година Българската комунистическа партия решително възстанови ленинските принципи на социално управление и норми на партиен и обществен живот, временно потъпкани от култа към личността. **Тя разработи цялостна — икономическа и социално-политическа стратегия за завършването на преходния период, за разгърнато строителство на социализма и за изграждането на зрелия социализъм в България.** Затова ние напълно естествено и закономерно определяме генералната линия на нашата родна Благоевско-Димитровска Българска комунистическа партия като ленинска априлска линия.

Това е генерална линия на изграждане на развито социалистическо общество, която се ръководи от идеите на марксизма-ленинизма и ги прилага с оглед на конкретно-историческата обстановка в страната и в света, съобразно новите проблеми и задачи, които възникват на всеки етап от развитието на нашето общество.

Digitized by Google

Това е класова и дълбоко народна генерална линия, сплотяваща работническата класа, селскостопанските труженици и интелигенцията.

Това е генерална линия, пропита от горещ патриотизъм и социалистически интернационализъм; линия на братска дружба и сътрудничество със страните от социалистическата общност.

Това е генерална линия, разкриваща широк простор за социалистически демократизъм, линия, която предоставя всички възможности на отделната личност и на масите да се включват активно в обществените дела и в управлението, и подчинява цялостното ни развитие на все по-пълното задоволяване на материалните и духовните потребности на трудещите се.

Това е генерална линия, която дава широк простор на новото, на прогресивното, на всичко, с което човешкият ум, науката, техниката и културата могат да допринесат за просперитета на социалистическия строй в нашата родина.

Това е генерална линия, непримирима към консервативното и застоя, към недъзите и грешките, към недостатъците, линия, в която реалистичните преценки, градивната критика и самокритика са залог за по-нататъшното ѝ усъвършенствуване и извисяване.

Днешна, процъфтяваща социалистическа България е плод на априлската генерална линия на партията! (Бурни, продължителни ръкоплясканя.)

Утрешна България, България на зрелия социализъм ще бъде плод на априлската генерална линия, намерила ярък синтез в програмата на партията, приета на Десетия конгрес! (Продължителни ръкоплясканя.)

Доказателство за неизтощимата жизненост на ленинската генерална априлска линия на партията са решенията на Дванадесетия конгрес. Всенародният подем, подем трудов, подем политически, подем културен, с който започна изпълнението на разработения от конгреса курс на повсеместна интензификация, ни убеждава, че сме на прав път и че този път ще ни изведе още по-бързо към изграждането на развито социалистическо общество.

Нашата равносметка е оптимистична, нашите перспективи са ведри.

Вековните въжделения на народа за свободен, достоен и честит живот все повече се превръщат в действителност. В тази действителност са вградени енергията, ентусиазмът, трудът и постиженията на българската работническа класа, на селскостопанските труженици, на нашата социалистическа интелигенция; вградени са енергията, ентусиазмът и трудът на всички поколения на социалистическа България; вградени са единството и взаимопомощта на страните от социалистическата общност.

Другарки и другари,

В навечерието на паметния ден, когато чествуваме 100-годишнината от рождението на Георги Димитров, столицата ни беше домакин на голям международен форум: проведе се широко представителна теоретична конференция на тема „Делото на Георги Димитров и нашата съвременност".

В конференцията участвуваха над 140 делегации на комунистически, работнически и демократични партии, движения и организации.

Конференцията убедително показа, че прогресивното човечество тачи паметта на нашия вожд и учител. За нас е особено важно, че безсмъртното дело на Георги Димитров беше анализирано не само в аспектите на историята, но преди всичко от гледна точка на проблемите на съвременния свят.

Digitized by Google

Конференцията потвърди още веднъж големия международен авторитет, с който се ползват Българската комунистическа партия и социалистическа България. **(Продължителни ръкоплясканя.)**

Ние благодарим още веднъж на всички участници в международната теоретична конференция, които изразиха дълбока признателност към великия българин и неговото дело, които високо оцениха успехите на социалистическата ни родина! **(Ръкоплясканя.)**

Благодарим и на всички наши приятели, които в своите страни отдадоха почит и признателност към живота и делото на Георги Димитров! **(Ръкоплясканя.)**

През 30-те години мнозина хора от различни континенти узнаваха за съществуването на България благодарение на Георги Димитров, благодарение на неговото мъжествено поведение на Лайпцигския процес.

Сега името на България е известно и в най-отдалечените краища на света; сега България се радва на голямо международно признание и уважение.

Непосредствено след деветосептемврийската победа социалистическите устремления на нашия народ се сблъскваха с враждебността, недоверието и надменността на империалистическите сили. Те се опитваха да ни наложат международна изолация, опитваха се да не признават избрания от партията и народа път на суверенно социалистическо развитие. Тогава за равноправно партньорство в икономиката или културата с развитите капиталистически страни не можеше дори и да се мисли.

За по-малко от четири десетилетия Народна република България се преобрази и възмогна. Ние създадохме солиден икономически потенциал. Ние провеждаме външна политика, чиято цел е разбирателството, сътрудничеството и приятелството между народите.

Днес България е стабилен, вдъхващ доверие партньор в международното икономическо сътрудничество както в рамките на Съвета за икономическа взаимопомощ, така и в икономическите си връзки с напредналите капиталистически държави и с развиващите се страни.

Днес България е равностоен и търсен участник в международното културно общуване. Тя е инициатор и домакин на крупни световни изяви в литературата и изкуството, на движението и асамблеята „Знаме на мира", на много други културно-политически начинания с трайно и хуманно значение.

През всичките години на социалистическото съзидание, сега и в бъдеще, най-верен съюзник и опора на социалистическа България беше, е и ще бъде великият Съветски съюз. **(Бурни, продължителни ръкоплясканя.) Няма по-голяма гордост за нас от това, че успяхме да обогатим и задълбочим българо-съветската дружба, да я издигнем до качествено нов етап на най-тясно и всестранно сближаване между нашите партии, страни и народи. (Продължителни ръкоплясканя.)**

Решаващо значение за Народна република България има принадлежността ѝ към братското семейство на държавите от социалистическата общност. Нашият многократно проверен опит показва: **изграждането и защитата на новия обществен строй са възможни само в условията на политическото и икономическото взаимодействие, на единството и сплотеността между държавите от социалистическата общност. (Бурни, продължителни ръкоплясканя.)**

Нашата външна политика е политика на социалистически и пролетарски интернационализъм. Ние безрезервно подкрепяме всички сили и движения, които се борят за независимост и социален прогрес, за демокрация и мир.

Digitized by Google

Нашата първостепенна задача е запазването на мира на планетата. В сегашната сложна, напрегната взривоопасна международна обстановка Дванадесетият конгрес на партията отново потвърди привързаността на Народна република България към политиката на мир и мирно съвместно съществуване на държавите с различен обществен строй. С енергични, конструктивни външнополитически инициативи и действия ние правим всичко за претворяването в живота на мирната програма на Комунистическата партия на Съветския съюз, за успеха на миролюбивата външна политика на цялата социалистическа общност.

Ние приветствуваме новата, изключително важна стъпка на Съветския съюз, който пое задължението да не употребява пръв ядрено оръжие. **(Продължителни ръкоплясканя.)**

Ние сме солидарни с всички прогресивни сили и движения, които се сплотяват под чистото знаме на мира и разведряването.

Особени грижи ние полагаме за развитието на приятелските и добросъседски отношения с балканските държави и настойчиво проявяваме своята готовност за разширяване и укрепване на сътрудничеството на България с всички съседни страни и народи.

Външната политика на нашата партия и държава и занапред ще има една висша цел — да ратува за мир и сигурност — най-благоприятните условия за труда, благоденствието и напредъка на българския народ (продължителни ръкоплясканя), за успешното изграждане на развито социалистическо общество, за тържеството на комунистическия идеал. (Продължителни ръкоплясканя.)

Такива бяха заветите на Георги Димитров, които ние неотклонно следваме! Такива ще бъдат и заветите, които ние ще оставим на поколенията след нас! **(Бурни, продължителни ръкоплясканя.)**

Другарки и другари,

Делото на Георги Димитров е неизчерпаем извор на нашата комунистическа, патриотична и интернационална гордост.

Гордост, че нашият народ, нашата работническа класа роди, откърми и възпита такъв бележит ръководител на Българската комунистическа партия, на нашата млада република, такъв бележит деец на международното комунистическо и работническо движение.

Гордост, че **съвременна априлска България е най-хубавият, най-достойният ръкотворен паметник, издигнат на синовете и дъщерите на българския народ, водили го в кървавите битки срещу капитализма и фашизма и в първите години на социалистическото създидание; на синовете и дъщерите на българския народ, сред които ярко сияе името на нашия безсмъртен вожд и учител Георги Димитров. (Бурни, продължителни ръкоплясканя.)**

100-годишнината от рождението на Георги Димитров същевременно е нов импулс за всенародните усилия, за всенародния труд в изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес за изграждането на зрялото социалистическо общество у нас.

Делото на Георги Димитров е здраво вплетено в нашето революционно минало, в нашето социалистическо настояще, в нашето комунистическо бъдеще! **(Бурни, продължителни ръкоплясканя.)**

От тази висока трибуна от името на Централния комитет на Българската комунистическа партия се обръщам с пламенен призив към всички граждани на социалистическа България — комунисти, сдружени земеделци, отечественофронтовци, комсомолци, пионери: **Нека работим по димитровски всеотдайно за възхода на нашата скъпа татковина! (Бурни, дълго нестихващи ръкоплясканя.)**

Digitized by Google

Най-пламенен е призивът на Централния комитет към българската младеж, която ще поеме от нас щафетата по триумфалния път към комунизма! **(Бурни, продължителни ръкоплясканя.)**

Слава на Георги Димитров — великия син на България **(бурни, продължителни ръкоплясканя)**, слава на бележития деец на международното комунистическо и работническо движение, на всички демократични и прогресивни сили в света **(продължителни ръкоплясканя)**, слава на неуморния борец против войната, за мир! **(Бурни ръкоплясканя.)**

Да пребъдат неговите идеи и дело! **(Бурни ръкоплясканя.)**

Слава на Българската комунистическа партия! **(Бурни, продължителни ръкоплясканя.)**

Слава на българския народ — строител на социалистическото и комунистическото общество! **(Бурни, продължителни ръкоплясканя.)**

Да живее пролетарският и социалистическият интернационализъм! **(Бурни, продължителни ръкоплясканя.)**

Да има мир, да има щастие за всички хора по земята!

Да живее комунизмът! **(Бурни, дълго нестихващи ръкоплясканя. Всички стават. Залата се оглася от възгласи „БКП! БКП!".)**

Digitized by Google

ПАРТИЙНА ГРИЖА ЗА КОМСОМОЛСКИТЕ ДЕЛА

Четиринадесетият конгрес на Комсомола е важно политическо събитие в живота на нашата страна. Той, по думите на генералния секретар на Централния комитет на партията Тодор Живков, ярко потвърждава, че Димитровският комсомол е действително мощна обществено-политическа организация, достойна за българската младеж, достойна за нашия народ, достойна за ролята на боеви помощник на партията.

От високата трибуна на XII партиен конгрес първият партиен ръководител заяви: „... Нашата партия вярва на младежта, полага неотклонно грижи за задоволяването на нейните потребности и интереси, за нейната пълноценна трудова и социална реализация".

За тези бащински грижи на партията говориха комсомолците.

Конгресът разкри, обоснова и потвърди, че най-главното в работата на Комсомола е да формира у младото поколение: **вярност към комунистическия идеал, стремеж към творческо усвояване на знанията, всеотдайна любов към труда и готовност да защищава социалистическата ни родина.**

Повече от 2790 делегати, поели поръченията на милион и петстотинхилядната Димитровска комсомолска организация, на цялата младеж от страната, напуснаха временно заводите, строителните скели, фермите и механизираните отряди, студентските скамейки, класните стаи и граничните застави. Те дойдоха на своя най-висш форум и с априлска откровеност, критично и самокритично обсъдиха своя комсомолски живот, споделиха творчески опита на техните всекидневни дела, очертаха предстоящите задачи в една дръзновена програма за изпълнение на решенията на XII партиен конгрес, своите предначертания за изпълнение на социално-икономическата програма на осмата петилетка.

Ленинската постановка, че силата на Комсомола е в близкото, компетентното и постоянното усъвършенстващо се ръководство на партията, бе ярко потвърдено в документите и изказванията на комсомолския конгрес. Това по безспорен начин и животът го потвърди. **Можем да се гордеем с научнообоснованата разгърната програма за партийно ръководство на Комсомола и младежта — Тезисите на ЦК на БКП и Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС,** които са безспорен принос на Българската комунистическа партия, на нейния пръв ръководител в съкровищницата на марксистко-ленинската теория за работата с младежта. Те осигуриха да се издигне на още по-високо стъпало ролята на Комсомола, на цялата младеж във всички сфери на политическия, икономическия, обществения и културния жи-

Digitized by Google

вот на страната. Тези програмни документи справедливо бяха назовани от XIV конгрес на ДКМС — харта, платформа за издигане ролята на младежта като важен социален фактор в развитието на нашето общество. Явление родно, много полезно и с дълбок отзвук в живота на младежта.

Партийните органи и организации вече много години в своята работа с младежта се ръководят от тези програмни документи. Правилно те приемат като основен критерий за ефективността на партийното ръководство какви условия са създадени за многостранна подготовка и ефективна социална реализация на младежта, какво е нейното участие в изпълнението на социално-икономическата програма за построяването на развитото социалистическо общество.

Всички отряди на младежта в страната със своите многобройни инициативи, призиви и обещания активно, с присъщия им младежки жар и дръзновение включиха своите мишци, ум и талант в борбата за изпълнение на осмата петилетка. Те непрекъснато умножават своя дял в развитието на народното стопанство, внедряват научно-техническия прогрес, борят се за внедряването на икономическия подход и неговия механизъм. Инициатори са за повишаване производителността и качеството на труда, дават своя принос за икономия на материали, суровини и енергия, непрекъснато умножават своя дял в изпълнението на решенията на XII партиен конгрес и социално-икономическата програма на осмата петилетка.

Ето ги и инициативите! **Младежите обявиха и конгресът утвърди инициативата „Научно-техническият прогрес и челният опит — територия на младежкото дръзновение“.** Една територия заета по достойнство. Една инициатива, която изисква всестранна подкрепа от партийните органи и организации не само за да процъфти, но и да даде обилни плодове.

Това е главното направление в работата на всички органи и организации — партийни, стопански, обществени и държавни — през осмата петилетка!

Под ръководството на общинската комсомолска организация в Силистренската селищна система 42 младежки колектива водят социалистическо съревнование за изпълнение на поетите обещания: 120 младежи и девойки да завоюват званието „млад качественик“, 100 — за работа със собствен качествен щемпъл, да реализират икономия на суровини, материали и горива за над 150 хил. лева. Много младежки колективи в Пловдивски окръг работят на бригадната организация, а в 86 на сто от тях е внедрена вътрешностопанската сметка. В редица заводи на окръга младежката инициатива за икономии на суровини, материали и енергия е осигурила ефект за повече от 4 830 000 лв.

За последните три години много комсомолци заминаха с поръчения в селското стопанство.

Безспорен е приносът на движението за техническо и научно творчество на младежта за създаване у младото поколение не само на любов и интерес към науката и техниката, умение творчески да мислят, но и за издигане на неговата научна, техническа и професионална подготовка, за повишаване приноса на младежта в научно-техническия прогрес.

Партийните комитети и организации имат разработени широки комплексни програми за работата с Комсомола и младежта. Тези програми бяха отклик на Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС. В тях са предвидени мероприятия, които осигуряват пълноценната реализация на младежта, разкриват нови простори на нейното дръзновение. Те са в действие.

Сега, когато Комсомолът реализира голяма част от своята широка програма, а младежта държи високо знамето на трудовата сла-

Digitized by Google

ва, повече от всякога е необходимо партийно рамо, помощ и съдействие на комунистите.

Партийните органи, първичните партийни организации са призвани на дело да осъществят своята ръководна роля, да осигурят **такава обстановка в трудовите колективи, която не само да затвърди големите успехи на младежта, но да даде още по-широки простори на младежките инициативи за нови трудови дела.** Партийната помощ трябва да се насочи към комсомолските ръководства. Те да преценят цялостно своята дейност в светлината на решенията на XII партиен конгрес и решенията на XIV конгрес на ДКМС, да направят изводи за постиженията в своята работа и задачите, които произтичат от тези решения, конкретно за различните отряди на младежта: трудова, учаща се, млада творческа интелигенция. В своята програмна реч пред XIV конгрес на ДКМС другарят Тодор Живков заяви: „...Сега кардиналният проблем на нашето развитие е изграждането на материално-техническата база на зрялото социалистическо общество върху основата на най-новите постижения на научно-техническата революция, повсеместната интензификация на икономиката".

От тази постановка произтича голямото задължение на партийните органи и организации, на комсомолските ръководства и дружества, на стопанските и държавните ръководства и кадри за непрекъснато подобряване професионалната подготовка на всеки младеж и девойка в духа на Тезисите за образованието, за да могат те да усвоят най-новите резултати от науката и техниката, да се изграждат като висококвалифицирани специалисти. Партийна помощ е нужна на комсомолските ръководства и дружества, за да повишават непрекъснато организаторската и политическата роля на ДКМС във всички сфери и дейности на младежта в борбата ѝ за изпълнение на задачите на осмата петилетка. Партийните и комсомолските решения да станат убеждение, мотив за действие и поведение за всеки младеж и девойка. Това е крайно необходимо, като се има предвид, че строителството на развитото социалистическо общество поставя пред младото поколение отговорни задачи: да овладява върховите постижения на научно-техническия прогрес, да внедрява челния наш и световен опит, да усвоява и широко да прилага комплексната автоматизация и механизация.

Комсомолските ръководства следва да създават във всяко дружество творческа атмосфера, да не остане нито един комсомолец, нито един младеж и девойка настрана от големия трудов поход, поет от младежта за изпълнение на приетите от XIV конгрес на ДКМС решения.

Партийният контрол над стопанските ръководства — постоянен и всеобхватен, трябва да осигури във всеки колектив творческа атмосфера, реални трудови, материални и морални предпоставки за разцъфтяването на всяко младежко творческо дарование.

Голяма надежда партията възлага на младежта за претворяване на широката програма за ускорено социално-икономическо развитие на селищните системи от планинските райони и района на Странджа—Сакар. С младежки ентусиазъм комсомолците отговарят на призива на партията и поемат шефство за ускорено социално-икономическо развитие на селищните системи от тези райони. Предвидените икономически мерки създават реални предпоставки за задържането на младежите по тези места. Това обаче няма да стане автоматически, като с „магическа пръчка". Нужни са грижи, упорита политическа работа от партийните кадри, от стопанските и държавните ръководства.

Партийната повеля е да се разгърне широка разяснителна и възпитателна работа от партийните организации, от комсомолските ръ-

Digitized by Google

ководства и дружества за формирането на комсомолски набор от млади работници и специалисти, животновъди, механизатори, учители и други за трайно заселване в селищните системи от тези райони. Необходимо е усилията на партийните и стопанските ръководства да се насочат към създаването на подходящи трудови и битови условия за тези млади хора, за да намерят пълно удовлетворение от своята работа. Делата им да станат привлекателен пример за младежите, напуснали родния край, и да закопнеят „да се завърнат в бащината къща".

Борбеност и смелост, дръзновение и упоритост — качества, така присъщи на Димитровския комсомол, трябва да станат девиз и на цялата младеж в нашата страна. Тя трябва да разшири и увеличи своите трудови успехи, да съдействува с реален принос за осъществяването на партийния призив, издигнат от другаря Тодор Живков към целия народ в битката за изпълнение на предначертанията на XII партиен конгрес „Дела, дела и само дела!"

—

Отговорността на партийните комитети и организации за подобряване на **мирогледното възпитание** на младежта е задача, която не може да се предостави на другите. Помощта на партийните ръководства към комсомолските кадри, която е нужно да им оказват, трябва да осигури целенасочена и последователна дейност за формиране у младите хора идейно-политически убеждения и способност да воюват против буржоазната идеология. Мирогледното, класово-партийното възпитание са немислими без задълбочено усвояване на марксистко-ленинското учение. То трябва да се провежда умело, последователно и системно. Любовта към социалистическата родина, към Българската комунистическа партия, преклонението пред подвига на героите, загинали за свободата на родината, за съхраняване на род и родина, в продължение на тринадесет века, младежите получават от ранно детство в семейството, училището, по-късно в казармата, в трудовия колектив.

Това, което партийните органи и организации са завоювали като опит в своята дейност за патриотичното, класово-политическото възпитание на младежта, следва да го разширят и задълбочат. Миналата година бе извършена огромна работа от партийните и комсомолските кадри във връзка с чествуването на 1300-годишния юбилей на нашата държава, 90-годишнината на Българската комунистическа партия, 25 години от Априлския пленум, а през тази година — столетието от рождението на видния деец на международното комунистическо и работническо движение Георги Димитров. Мероприятията, свързани с тези забележителни дати, разгоряха ентусиазма, разшириха инициативите на младежта. В организираните викторини, срещи с изтъкнати обществени дейци, конференции и събори, походи до лобни места и паметници младежите разкриха нови страници в славната история на нашия народ. Грижите и помощта за правилното политическо ръководство на младежките инициативи дадоха ползотворни резултати.

Затова е нужно те да не останат само юбилейни мероприятия, а да се приемат и утвърждават в живота на младите хора като насъщна потребност.

Засилване патриотичното и интернационалното възпитание на младежта, пропагандиране и утвърждаване социалистическия начин на живот, истинските човешки ценности, борбата за пълното изкореняване на „малката правда" ще стои като неотменна задача пред партийните и комсомолските кадри.

Digitized by Google

Българската младеж е възпитана в дух на интернационализъм. Тя е наследник на славните традиции на Благоево-Димитровската партия, която има своето верую — „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!“ Нашият Комсомол носи името на изтъкнатия интернационалист — вожда и учителя на българския народ Георги Димитров.

Ето защо постоянна грижа на партийните ръководства, на всички комунисти е да възпитават в социалистически интернационализъм младите хора. Да са верни следовници на изразения от другаря Тодор Живков тезис — „Основният критерий за действителен интернационализъм и патриотизъм беше, е и ще бъде отношението към КПСС и Съветския съюз“, който изисква безрезервна подкрепа на миролюбивата политика на нашата партия, подкрепа на народите, които се борят против империализма, за свобода и независимост.

Усилията на партийните комитети, на първичните партийни организации и на комсомолските кадри следва да се насочат към осигуряване на постоянни грижи за издигане идейновъзпитателната работа с младежта. Идейновъзпитателна работа, която ще гарантира политическата зрелост на младите хора, ще им помага правилно да се ориентират в съвременната международна обстановка, ще пробужда у тях интерес за усвояване теорията и практическия опит на социалистическото строителство. Всичко това в крайна сметка трябва да помага на младия човек да изработи своя позиция на активен гражданин, строител на развитото социалистическо общество, изпълнител и творец на партийната политика.

В тази насока помощта на партийните ръководства безспорно ще бъде насочена към правилния подбор и подготовка на пропагандистките кадри. Но имат ли те нужната подготовка, умеят ли да контактуват с младите хора, чувствуват ли пулса на политическия живот в страната и в света, умеят ли да поднесат своите знания така, че да завладеят младежката аудитория? Ето въпросите, които изискват преценка и съответни мерки. Защото сме свидетели и на такива случаи, когато пропагандистът „изнесе“ лекция, без тя да е насочена към определена цел, без да е свързана със задачите, които решават слушателите. Стремежът трябва да бъде от тези срещи между пропагандиста и младия слушател да затрепти пламъкът на идея, която ще нарушава спокойствието, ще прикове мисълта будна към една цел, ще го води към творчески размисъл и творчески дела.

Много важно е проблемното съдържание на идейновъзпитателната работа да е насочено към отделния младеж, да държи сметка каква е неговата подготовка, какви са интересите му. Крайният резултат винаги следва да осигурява формирането у младите хора на лична активна позиция към обществените проблеми, да изгражда от тях творци и изпълнители на партийната политика.

Голяма е отговорността на партийните комитети и на първичните партийни организации за усъвършенствуване работата на комсомолските ръководства и дружества. Първостепенно значение се пада на организационно-политическото укрепване на комсомолските организации. Хиляди млади комунисти работят в изборните комсомолски органи. Те изпълняват отговорна задача да осигурят във всяка комсомолска организация активен организационен живот, творческа атмосфера, да предават най-добрите традиции на партията в работата й с хората.

Партийното ядро в Комсомола съдействува да се осигури комунистическо възпитание на младото поколение, класово-партиен подход при оценката на процесите и явленията, организационна култура на комсомолските кадри, правилен стил и метод на работа.

Digitized by Google

Те, от една страна, са представители на партийната организация сред комсомолците и, от друга, пълномощници на младежката организация пред партията. Те са живата, постоянна връзка на партията с Комсомола и младежта. „Комунистите в редовете на младежките организации — учеше Георги Димитров — трябва да умеят така да работят, че чрез убеждаване на членовете, а не чрез командуване от името на партията да въздействуват на решенията на организацията."

Партийните комитети, първичните партийни организации полагат грижи и имат значителни успехи в усъвършенствуване формите и методите на ръководство на комсомолските дружества. Грижат се политическата и възпитателната работа на комунистите да е съобразена с идейно-политическото и културното равнище на комсомолците, отчитат спецификата на работата с различните отряди на младежта. Партийните бюра и организации отблизо следят живота на комсомолците, подкрепят и разгръщат тяхната инициатива и самоинициатива за пълнокръвен живот в дружествата, за активно включване на цялата младеж в обществено-политическия живот на страната.

Сега грижата на партийните комитети, на първичните партийни организации следва да се насочи към затвърдяване и разширяване на постигнатите успехи. В комсомолските дружества да се установява атмосфера, психологическа среда, при която всеки младеж да изяви своите права и задължения, да подобрява своята организационна култура, да се бори срещу „малката правда" и да утвърждава голямата правда.

От комунистите на работа в Комсомола се иска да изпълняват тази задача с умение, такт и компетентност. Техен девиз трябва да стане — по-малко заседателщина, минимум книжнина, повече жива, организаторска и политическа работа сред младежта, там, където тя се труди, където се учи и живее.

Партийните комитети и организации не бива да отслабват, а напротив — все повече и повече да помагат на **комунистите на работа в Комсомола да израстват в своята организаторска дейност, да се утвърждават като способни, признати и обичани от младежта ръководители.**

Партийните комитети и първичните партийни организации успешно превъзмогват слабостите на ограничения подход — да изслушват отделни комунисти за работата на комсомолските дружества. Те изискват от тях самоотчет, как със своя стил и метод осигуряват активен организационен живот на младите хора. Помагат ли им да се утвърждават в професията, да крачат в първите редици на новаторите и изобретателите, да са знаменосци на трудовата слава! Партийните ръководства учат тези млади комунисти да правят анализ и самоанализ на своята работа, да усъвършенствуват организационната си култура и да осигуряват високо равнище на цялостната дейност на комсомолските комитети и дружества. Инициативата от стопанските ръководства на жизненоважните въпроси на труда, бита, обучението и отдиха на младежите да е винаги в техните ръце, да търсят помощта на партийните комитети и организации.

Призванието на тези млади комунисти е да съдействуват на младия човек от най-ранна възраст да възпитава у себе си чувство за критичност и самокритичност като свое вътрешно убеждение, като съществена черта на своя стил на мислене и поведение. Към усвояване от младежите метода на критиката и самокритиката, ето към какво партийните организации трябва още по-системно да насочат своите усилия и грижи. От комунистите се изисква да са образецът, завладяващият пример за младите как се прилага това незаменимо оръжие за утвърждаване на социалистическата личност. Неотменна задача на общинските, заводските и учрежденските партийни комитети е да под-

Digitized by Google

помогнат комсомолските ръководства да подходят творчески към изпълнението на широката програма, която XIV конгрес на ДКМС прие. Целта на партийната грижа следва да бъде в комсомолските дружества да закипи още по-активен организационен живот. Мерките, които комсомолските дружества ще набележат, следва да гарантират активно участие на всеки младеж в изпълнението на производствените задачи на колектива, да разгръщат широка дейност за усъвършенствуване професионалната подготовка, да ги приучват на борба против безделието, готованщината и потребителството. В комсомолските дружества младежите да израстват готови за живота, достойни за голямото доверие, което партията им гласува.

Постоянна грижа на партийните комитети и организации е да осъществяват висококвалифицирана политическа подготовка на ръководните комсомолски кадри, за да могат те да водят успешно организаторската и идейновъзпитателната работа в дружествата, да са подготвени за открит диалог с младите хора по всички въпроси, които ги вълнуват.

Голяма е партийната отговорност за подрастващото поколение. Това е поколение, което равностойно участвува в борбата за претворяване на конгресните предначертания, давайки своя принос в развитието на материалната база, на духовната култура на човешката личност, на изграждането на зрелия социализъм. То ще претвори в живота голямата партийна програма за работата с младежта — Тезисите и Писмото.

Партийната грижа за комсомолските дела сега добива нови измерения. От помощта, която ще получат от партийните бюра и комитети, помощ близка, компетентна и всестранна, ще зависи пълноценната трудова и социална реализация на младежта!

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ИНСТРУКТОРЪТ — ПОЛИТИЧЕСКИ ОРГАНИЗАТОР

Изпълнението на задачите, които постави Дванадесетият конгрес на партията, изискват да се повишава непрестанно равнището на партийната работа. Това налага да се издига още по-високо ролята на всички партийни органи и организации, на всички партийни членове. Извънредно много нараства значението на инструктора на партийния комитет като организатор на изпълнението на партийните решения, като партиен деец, призван основното си работно време да прекарва сред комунистите, сред масите, да свързва партийния комитет с първичните партийни организации.

Особено място в структурата на партията заема инструкторът на общинския комитет на партията. Централният комитет на партията определи, че партийните комитети в общините получават права и носят пълна отговорност за осъществяване на партийното ръководство на целокупния стопански, политически, идеологически и културен живот в селищната система. Общинските комитети на партията ръководят пряко първичните партийни организации в общините и работят за укрепването им като непосредствени политически щабове на колективите, за издигане авангардната роля на комунистите и засилване на тяхното влияние в развитието на трудовата и обществено-политическата активност в колективите, във възпитанието на трудещите се и младежта.

Това положение на общинските комитети на партията предопределя и ролята, и задачите на техните инструктори като дейци, чийто терен на действие е там, където се решава изпълнението на партийната политика.

С каквито и въпроси да се занимава инструкторът главното е работата с хората. Той е преди всичко организатор, човек добре свързан с живота, с трудещите се, със силно политическо чувство, с остър ум, с богат организационен опит, благодарение на което може умело да организира стоящите пред партийните организации задачи. Определяйки най-общо ролята и функциите на инструктора, може да се каже, че живец в неговата работа е да инструктира бюрата на първичните партийни организации, да им помага в тяхната работа, да разгръща

Digitized by Google

тяхната инициатива. На пръв поглед проста и лека задача. Но на практика това не е тъй просто. Да събере отрицателни факти, да разкрие недостатъците, да разкритикува не е сложно. Но да помогне да се подобри работата, да разкрие положителното и да му даде път това е вече трудна задача. Тя изисква от инструктора и умение, и упорита организаторска дейност. Основната част от неговото работно време трябва да отива не за писане на информации, не за подготовка на материали за бюрото, а в помощ на първичните партийни организации. Негово работно място са заводите, цеховете, бригадите, строителните обекти, училищата и пр. Това още повече се отнася за общинските партийни комитети и особено за малките, където апаратът е ограничен, а задачите трябва да се решават преди всичко в първичните партийни организации. Естествено това изискване се отнася не само за инструкторите, но и за останалите работници от апарата на общинските партийни комитети.

Инструкторът е ангажиран с всички задачи, които партийният комитет адресира до първичните партийни организации, за които отговаря. Те трябва да се решават във и чрез първичните партийни организации, от него се иска да осигурява политически подход, да издига тяхната боеспособност и самодейност, на дело да претворява партийната постановка за първичната организация като политически ръководител, ядро на колектива и първообраз на неговото бъдещо състояние.

Ясно е, че инструкторът трябва да работи преди всичко със секретарите на първичните организации. Те са главните фигури в партийните бюра, в партийните организации и от тях най-много зависи каква ще бъде дейността на организацията. Затова инструкторът поддържа постоянен контакт с партийния секретар, помага му, заедно обсъждат важни за партийната организация проблеми. Но инструкторът не може да оказва ефективна помощ на партийния секретар, ако не поддържа тясна връзка с останалите комунисти, с членовете на партийното бюро, с актива, от които най-добре ще научи какви проблеми вълнуват хората, какви въпроси има нерешени, от каква помощ се нуждаят, как работят кадрите и пр. Инструкторът не бива да ограничава работата си само с партийния секретар, със стопанските и административните ръководители, а да бъде винаги сред масите. Особено нужна е активната му връзка с партийните групи, нещо, което често се пренебрегва. Същото до голяма степен се отнася и до ръководителите на обществените организации.

Важна задача, която стои пред инструктора, е да изучава, обобщава и разпространява положителния опит както в партийната работа, така и в останалите дейности. За да може да изпълнява това свое задължение, той трябва да поддържа най-тесен контакт с хората, със специалистите, да стане истински акумулатор на положителния опит, да възбужда стремежа им да възприемат всичко ново, ценно, интересно, положително. И още нещо много важно. Инструкторът не трябва само да събира факти за положителен опит и да го разпространява, а заедно с това той с неукротима инициатива трябва да помага за създаването на собствен положителен опит от колективите, с които работи.

Инициативата на инструктора е едно от най-драгоценните качества, което следва да притежава. Негово задължение е да изучава фактите и явленията, да записва къде какво става, да пренася указания от комитета до първичните организации, да инструктира и едновременно с това да проявява творчество, да подсказва идеи, да разгръща творческата мисъл сред партийните организации и колективите.

Digitized by Google

Ето защо от инструктора се иска да бъде винаги в курса на политиката и събитията, да знае партийните документи и най-важните решения, да чете и да се интересува от всичко. Да има готовност да отговори на въпросите, които хората поставят пред него, да излиза с доклади и лекции по важни, злободневни въпроси. Ето защо той е една от централните фигури от апарата на комитета, от чиято работа твърде много зависи политическият авторитет на ръководния орган.

Поради голямото разнообразие от задачи, които стоят пред инструктора, понякога той трудно може да се ориентира откъде и с какво да започне. Затова е нужно да умее правилно да очертава и степенува задачите си, да планира и разпределя времето си, да отделя важното от маловажното. Неговият личен план така да се съставя, че да обхваща основните въпроси, по които ще работи, командировките и личното присъствие на събрания, заседания, лични срещи. Разбира се, не бива да се робува на плана. Той не е догма. Животът е много по-богат от плановете. Ще проявява гъвкавост и съобразителност, при необходимост ще внася корекции в плановете, бързо ще се преустройва. Това е едно богато поле за проява на творчество и инициатива.

Като партиен деец, като пратеник на партията инструкторът заема важно положение в партийния апарат. Със своята работа и поведение той издига не само своя авторитет, но и авторитета на партията.

Каквото и положение да заема в партията един или друг неин деец — дали възглавява първична партийна организация, общински или окръжен комитет на партията, независимо дали е избран или изпълнява определени задачи в партийния апарат, той е длъжен да бъде винаги на височината на своето положение, да има авторитет сред хората. Авторитетът на партийния работник не се мери с поста, който заема, а със следата, която оставя в ума и сърцата на хората.

А следа може да остави този партиен деец, който е сред трудовите хора, живее с техните радости и болки, способен е да ги вдига и да ги води в борбата за изпълнение на огромните задачи, които партията поставя.

От инструктора партийните бюра и техните секретари очакват помощ по всички въпроси. Затова те трябва да са подготвени, да се учат, да се образоват, да повишават своята идеологическа подготовка. Ако зададат на инструктора от отдел „Организационен" някой въпрос из сферата на идеологията, той не може да се оправдае, че не е от идеологическия отдел и следователно не е компетентен по въпроса или не е длъжен да прави това. Хората не знаят от кои отдели са партийните работници, когато те идват при тях, но знаят, че те са пратеници на партийния комитет, на партията.

Ролята на инструктора в първичната партийна организация отразява преди всичко стила и методите на партийните комитети. Ако в тях преобладава формализъм, декларативност и книжнина, ролята на инструктора ще бъде принизена, той ще се използва преди всичко за съставяне на разни документи и писма, с водене на безкрайни разговори по телефона.

Ето защо е необходимо с инструкторите да се работи най-непосредствено, да се повишава непрестанно тяхната квалификация, да им се помага да усвояват и все по-успешно да прилагат сложното изкуство да организират масите, да обогатяват все повече своя организационен опит. Голяма е ролята на бюрата, на секретарите на комитетите, които им осигуряват квалифицирана и компетентна помощ, лично се срещат и разговарят с тях, интересуват се от тяхната работа и конкретно ги насочват. Те трябва да проявяват интерес за трудностите, срещани от инструкторите, за тяхното реално влияние сред пар-

Digitized by Google

тийните организации и комунистите. Това са най-верните критерии за тяхната дейност. Никой не може да даде по-добра оценка за един ръководител от хората, които той ръководи.

Сега в партията се решава голяма задача — прегледът за издигане на ролята и боеспособността на първичните партийни организации в борбата за претворяване на конгресните предначертания. Първичните партийни организации навлизат в неговия втори, решаващ етап.

Започна осъществяването на приетите мерки, плод на колективните усилия на партийните комитети, на изградените комисии и на самите първични организации.

Партийните комитети очертаха перспективите за по-нататъшното издигане боеспособността на първичните партийни организации, за повишаване на авангардната роля на комунистите. Нарасна ролята на инструктора на общинския комитет на партията, чиято естествена среда и поле за дейност е първичната партийна организация.

На тема „Инструкторът — политически организатор" по инициатива на редакцията на сп. „Партиен живот" се състоя среща в окръжния комитет на партията във Враца, на която взеха участие: Димитър Станоев и Деля Колева от сп. „Партиен живот", Петър Тодоров — завеждащ отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП, Михаил Лазаров — завеждащ сектор „Организационно-уставни въпроси" на комитета, Павлина Събкова — инструкторка на общинския комитет на партията във Враца, Трифонка Белеганска — инструкторка на общинския комитет на партията в Кнежа, и др. Тук поместваме част от изказванията.

ДА ОСТАВЯ ТРАЙНА ДИРЯ

ПЕТЪР ТОДОРОВ

завеждащ отдел „Организационен"
при окръжния комитет на БКП

Съвсем наскоро в общинския партиен комитет в град Кнежа се проведе среща с първите секретари на общинските партийни комитети в окръга, посветена на нататъшното подобряване работата в духа на изискванията на Дванадесетия конгрес на нашата партия. Мисля, че изводите, оценките и препоръките на тази среща се отнасят и за ролята на инструктора на общинския партиен комитет.

Защото мащабността на задачите, които сега решава окръжната партийна организация, и тяхната сложност изискват да съблюдаваме и прилагаме новия подход на партията в организиране на масите за изпълнение на икономическата стратегия, начертана от Дванадесетия конгрес. Врачански окръг не само успешно изпълнява плана, но достигна и определен ръст както в материалното производство, така и в духовната сфера. Например през миналата година за първи път промишлеността даде продукция за над 1 млрд. лв. Това е едно крупно завоеване, резултат на априлската линия на партията.

Осмата петилетка за Врачански окръг е особено напрегната, защото трябва да се затвърдят резултатите и да се въведат нови мощности и технологии.

Както в успехите досега, така и в бъдещата работа голяма е ролята на инструктора на общинския партиен комитет. Тя се определя и от задачите, които партията поставя в етапа на прегледа на първичните партийни организации за издигане тяхната боеспособност.

В окръга имаме 12 селищни системи, а работят 19 общи инструктори в общинските комитети. Всички са с високо образование, имат добра квалификация и опит, налице са данни за ефективно изпълнение на поставените задачи. Седемдесет процента от инструкторите са минали през курсовете, организирани от Академията за об-

Digitized by Google

ществени науки и социално управление при ЦК и нейния филиал в Русе.

Сред инструкторите в общинските партийни комитети има активни, с богат житейски и организационен опит кадри. Например Павлина Събкова е инструкторка във Враца. Тя започна организационна работа още от най-ранна възраст, като секретар на Комсомола в ТКЗС в родното си село Търнава. Там се изгражда като бъдещ комсомолски активист, сетне работи в околийския комитет на Комсомола — Бяла Слатина, в окръжния комитет — Враца и през това време завършва висше образование. Натрупала богат опит, сега е инструктор в общинския комитет — Враца, където изпълнява съзнателно своите задължения.

Такъв е примерът и с Недко Цолов, минал през всички етапи на цялата стълбица на партийната работа. Стефан Генов е бивш секретар на общински партиен комитет, с много богат опит, който ползва в работата си с първичните партийни организации. Трифонка Белеганска също натрупа много опит в бившите районни и градски, а сега в общинския комитет на партията в гр. Кнежа. Дилян Добрев е по-отскоро партиен работник. Той работи с ентусиазъм и младежки жар, стреми се да се утвърждава в партийния апарат.

В отдел „Организационен" на ОК на БКП е стоял въпросът — какво да се направи, за да се повишава ефективността от работата на инструктора в окръжния комитет и в общините. Проведени са много инициативи и мероприятия, като започнем с обучението, със срещите за обмяна на опит и т. н. Най-голяма амбиция имаме да подобрим срещите за обмяна на опит, да се засили въздействието и на останалите основни форми в дейността с цел положителното в работата на нашите общини да се пренася и намира приложение в дейността на другите общини. Направено е немалко за организацията на работата на инструктора, в резултат на което едни помалко, други повече имат успехи. Практика е инструкторите да преминават на друга отговорна работа в своите или в другите селищни системи. Но мисля, че е необходимо да се направи още нещо, за да се издигне ролята на инструктора в общинския партиен комитет, тъй като тя е специфична, той работи непосредствено с първичните организации, а оттук се определят и качествата, нужни за това.

Усилията ни са насочени към повишаване умението на инструктора да вижда главното при провеждането и организирането на целенасочени мероприятия, водещи към осигуряване на основната задача. Не бихме могли да го изградим като активна творческа фигура в партийния апарат, ако не полагаме достатъчно грижи.

Инструкторът е непосредствена връзка на съответния комитет с първичните организации и затова в него трябва да се формират такива качества, че да вижда главното между многото свои задачи. Иначе може да напълни голяма кошница с много задачи от съвещанията, от пленумите и т. н., но ако той не отсее важното от маловажното, няма да може да организира тяхното изпълнение. Затова пред нас стои задачата — да се търсят форми и средства за повишаване квалификацията на инструкторите. Това е отговорно, но същевременно основно изискване.

Много важно е инструкторът да отделя повече време за работа в първичните партийни организации. Тяхното изграждане в по-голямата си част е дело на инструктора. Затова ние сме планирали към края на годината да направим изследване, за да видим какво е разпределението на времето на инструктора, каква част от него отделя за първичните организации.

По време на прегледа ние акцентуваме върху това — как ще подобряваме работата на инструктора. В какви направления мислим да насочим нашата работа в това отношение?

На първо място — чрез правилното планиране. Мисля, че планирането е един от основните лостове за неговата интензивна дейност. Основа при планирането е планът на общинския партиен комитет. В отдела често водим разговори за това, какъв характер трябва да има планът на инструктора в окръжния комитет. Неведнъж сме дискутирали и по въпроса за плановете на инструкторите в общинските партийни комитети. Нашето убеждение е, че те трябва да работят по месечни планове. Това е добре. Те ще ги насочват към най-важните задачи. На основата на това може да се съставят оперативни седмични планове след инструктажите, които се правят в комитетите. Те ще ги допълват и актуализират, а след това ще организират своята дейност в групата партийни организации, за които отговарят.

На второ място — трябва да се засилва ролята на инструктора върху работата с кадрите в първичните партийни организации в общината. Инструкторът има за задача да помага на секретарите, на партийните бюра в разпределението на кадрите в съответните звена — партийни или трудови колективи. От него се иска да засилва работата с целия актив, защото задачите, които стоят пред комитетите, не могат да се решават от тесен кръг хора. Този въпрос е много важен. И още един проблем изисква по-голямо внимание. Инструкторът взаимодействува с профсъюзните, с комсомолските и с другите обществени организации, но по-малко познава и се занимава със стопанските кадри, трудно може да даде оценка за деловите и политическите им качества. А кой подобре от него трябва да познава тези кадри в селищната система?

Селищната система е мощна единица по територия и население. По-рано в една селищна система, каквато е сега най-малката — Габаре, имахме 3 общински комитета, а сега имаме един. Тогава и трите са се грижили за кадрите, а сега се грижи само един. Оттук и по-голямата роля на инструктора, защото той най-добре трябва

Digitized by Google

да ги познава. Ние работим с партийните бюра, с комсомолските кадри, а бригадирът, началникът на цех, неговият заместник и т. н. се смятат, че са в някаква друга номенклатура. Това не е правилно. Тези кадри са обект на дейността на инструктора. В един партиен комитет може да има данни за секретаря, за отделите, може да има разпределение на задачите кой с какво да се занимава, но инструкторът е един и същ. Той събира данни и за партийното ръководство, той се занимава с организационната дейност, с идеологическото ръководство на общинската организация, с държавния контрол и т. н. Той е човекът с цялостен поглед в село за работата с кадрите. Това е главното направление в неговата дейност и трябва да кажа, че тук имаме много положителни неща.

На следващо място — проверката и контролът по изпълнение на решенията. Незаменима е ролята на инструкторите в това главно направление на нашата дейност. Тяхно поле са преди всичко първичните партийни организации. Секретарят работи с голяма преданост, с амбиция, но той има и други задължения, а от партийния комитет други дейци по-малко помагат. Инструкторът е най-близко до партийния секретар и бюрото. Той ще окаже помощ в процеса на проверката. Той ще провери защо не се изпълнява едно или друго решение, ще заложи положителен опит.

Една от задачите сега е да създадем и внедряваме челния опит във всички сфери на нашия живот, в това число и в живота на местните партийни организации. Челен опит в нашия окръг има. Примерът с партийната организация в животновъдството в гр. Кнежа е показателен. Ето как една партийна организация чрез своята дейност може да съдействува за получаване високи резултати. Това е една организация, която е пред прага да излъчи, да предложи човек за най-високо държавно отличие.

Пред подготовката сме на среща в с. Селановци за обмяна на опит в партийната работа в моделните бригади. Те са нова форма. Миналата година бяха 8, сега са 23 и техният брой естествено ще расте. Там се създава първична партийна организация и искаме да видим на базата на двегодишния опит какви са резултатите.

Инструкторът е призван да пренася и създава челен опит в организациите, за които отговаря. Призван е да пренася и от други места с цел да се обогатяват формите и средствата, да се подобрява вътрешнопартийният живот, да се увличат по-активно комунистите, да се подобрява работата с целите колективи за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес. Чрез какви форми? Мисля, че най-добрата форма за работа на инструктора това е инструктажът на място, срещите с членовете на бюрата, с активите. Повишените изисквания налагат да се задържа повече в организацията, да прави навременни и добре подготвени инструктажи, там да оказва помощ. Примерно каква помощ искаме той да оказва?

Помощ за подобряване вътрешнопартийния живот. Ние правим едно изследване, тъй като окръгът е пред среща със секретарите на първичните организации с бюрото на ОК на БКП и са ни необходими данни. Има предложение 15 секретари да бъдат наградени с ордени, друга група с екскурзии до Съветския съюз, трета група с екскурзии по Димитровските места в чест на 100-годишнината от рождението на Г. Димитров. С изследването искаме да видим дали въпросите на Дванадесетия конгрес стоят в дневния ред на нашите партийни организации, дали има мероприятия в решенията за тяхното изпълнение. Проверяваме какво се прави за комплексната автоматизация. Този въпрос стои ли в дневния ред? Как се работи за овладяване на новия икономически подход, на комплексната механизация в производството, за изучаване и внедряване на челния опит — наш и съветски? След това ще проучим също стоят ли проблемите на социалната политика на партията постоянно пред погледа на партийните организации.

Инструкторът ще изпълни своята роля, ако подобри работата и в това отношение. Нужно е обаче и общинските партийни комитети да подобрят работата си, да направят правилно разпределение на партийните организации между инструкторите. Хубав опит има във Враца. Там всичките 281 организации са разпределени между инструктори. Всеки си знае организациите. Този начин на разпределение заимствувахме от гр. Суми — СССР. Разпределението е направено по отрасли. Например Васил Къневски отговаря от няколко години за първичните организации в хранително-вкусовата промишленост. Другарите от Суми ни казаха какво е предимството на този начин на задържане в една група първични партийни организации. Например др. Къневски има възможност да изучи проблемите на този отрасъл и правилно да насочва своите усилия към оказване на конкретна помощ на първичните организации. Опитът във Враца е положителен, доказан е в Сумска област и може да се пренесе и в други общини.

Един от въпросите, който с голяма сила стои пред инструктора на общинския партиен комитет, е по-добре да помага на бюрата на първичните организации в подготовката на доклади за събрания. Трябва да се създаде организация не само за подготовката на доклада, но и за изпълнението на мероприятията. И тук трябва да се подходи политически, да се вземат решения, задължаващи партийната организация, комунистите. Известни са мислите на др. Л. Брежнев, изложени във „Възраждане": На партийния работник, на инструктора не е необходимо да решава стопанските задачи, а да чувствува хората, да настройва своята дейност с мислите и проблемите на хората. Стопанските задачи има кой да решава. Има стопански съвети, бригадири и т. н.

Digitized by Google

Особено важно значение за добрата работа на инструктора има командировката в първичната партийна организация. Командировката като форма, колкото и стара и позната да е, толкова тя е и реална и необходима. Важен проблем тук е да се създадат условия за нормално пребиваване в селата. Да има къде да се отседне. Може в седмицата веднъж да отиде, може в месеца 2—3 пъти, вярно е, другарите там няма да го оставят, имам предвид партийните секретари във Врачански окръг. Те са добри хора, но на самия инструктор ще му бъде неудобно постоянно да бъде при един и същи човек, да не говорим за кампаниите. Партийните комитети преценяват кога и колко време трябва да се престоява в селата, но трябва да се създадат условия.

Вторият проблем, свързан с командировката, това е самата ѝ организация. Това зависи от културата на инструктора, от въпросите, във връзка с които ще бъде в командировка. В командировка инструкторът трябва да отиде добре подготвен. Трябва да му е ясно, като отиде, с кои другари трябва да се срещне, какви разговори ще води, каква информация е необходимо да събере, каква помощ ще окаже. В своя личен творчески план той отразява всички въпроси, иначе ще отиде и ще се чуди насред улицата какво да прави. Когато отива в едно село в командировка, трябва да остави трайна следа, диря. Такива взаимовръзки могат да се създадат, че партийното бюро и секретарят да казват: в този момент ни е необходим инструкторът Дилян да се консултираме с него и т. и.

Инструкторът отделя много време и за своята лична подготовка, защото той е специалист по партийната работа, а не по селското стопанство или възпитанието, а и по едиото, и по другото, и по третото, и т. и. Налага се повече време да се отдели за самоподготовката. Това е едно от основните изисквания към неговата работа.

Един от проблемите, който обсъждахме наскоро, беше как да се организира един полуден в окръга за самоподготовка на партийните работници. Ние взаимствуваме опит от Сумска област, по-специално от град Конотоп, за разпределение на времето на партийния работник.

На тази основа, учейки се от опита на КПСС, ние ще осигурим време за подготовка на инструктора, защото на сегашния етап изискванията се повишават и не може той никъде да отиде, без да е запасен със знания, без да е запознат с основните задачи, които партията решава.

ГЛАВНОТО — РАБОТАТА С ПЪРВИЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

МИХАИЛ ЛАЗАРОВ
завеждащ сектор „Организационно-уставни въпроси“ при окръжния комитет на БКП

Разговорът е много интересен и ние можем в дълбочина да видим някои процеси, които стават в общинския партиен комитет и по-специално в работата на инструктора. Аз ще се спра на няколко въпроса.

Първият е — за относителния дял на инструкторите в апарата на общинските комитети. В апарата на общинските партийни комитети в окръга има общо 60 сътрудници. Тук влизат секретарите и всички щатни работници в 12-те общински комитета. От тези 60 души 19, или около една трета, са инструктори в отдел „Организационен“, а другите са секретари, завеждащи отдели и инструктори по „Пропаганда и агитация“. Това е един проблем. Искам ми се да изразя мнение, че инструкторският апарат в общинските комитети трябва да се увеличи. В окръга на организационен инструктор в общинския партиен комитет се падат 41 първични организации, а на един щатен работник — 13,4 първични партийни организации. И тук трябва да се търсят резерви. Във Враца например двама специалисти в АПК се занимават с партийна работа, едно от главните им задължения е да работят като инструктори в селата. Заедно с това трябва да се засили тенденцията да се вземат пенсионери на обществени начала, каквато практика има сега в много общински партийни комитети.

Вторият въпрос е за работата на апарата на общинските партийни комитети и конкретно дейността на инструктора. Колкото отиваме по-надолу в „йерархията“ на партията, толкова повече работата на партийния деец не е така строго специализирана. Сътрудници от апарата на общинските партийни комитети, включително и секретарите, изпълняват много повече задачи, отколкото работниците в окръжния комитет

Digitized by Google

на партията. Така например в окръжния комитет на партията един инструктор работи с два общински партийни комитета и неговата дейност е специализирана, тя коренно се различава от тази на инструктора в отдел „Пропаганда и агитация". Работата на един инструктор от окръжния комитет е насочена главно към общинските комитети. Той опира и до първичните партийни организации, но дотолкова, доколкото трябва да види как работи общинският комитет с тях. А обектът на общинския инструктор е много по-голям. Главен обект на неговата работа са първичните партийни организации, но той има и много други задължения. Той работи по различни проблеми, организира мероприятия със секретарите на първичните организации и не само с тези, за които отговаря. Той участвува в организирането на деня на партийния секретар, в обучението на партийния актив, в работата с младите комунисти. Често пъти работи по редица други проблеми, участвува в подготовка на съвещания, изготвя информации за окръжния комитет, за общинския комитет, за бюрото. Или дейността на инструктора в общинските организации не е в такъв вид, какъвто е в окръжния комитет, и това налага да се помисли повече за организацията на неговия труд.

Както знаем, усилията на апарата от общинските партийни комитети са съсредоточени предимно към първичните партийни организации. Даже и секретарите се ангажират с определен брой първични организации. Образно казано — да изпълняват известни инструкторски функции, а не да гледат на работата с първичните организации отвисоко. По този начин на практика ще реализираме главното предназначение на общинските партийни комитети — да осъществяват непосредствено ръководство на първичните организации.

Сега в работата на общинските партийни комитети с първичните организации според мене се чувствува наличието на известен вакуум. Общинските комитети провеждат мероприятия, като срещи с ръководители от държавния и стопанския апарат, съвещания, инструктажи и т. н., за които се изисква съответна подготовка. Това ги откъсва от първичните партийни организации. Особено се чувствува при посещенията в селата и най-вече в общините с голям брой села — във Враца, където има 21 селища, Мездра — 28 и т. н. В тях, по наши наблюдения, се ходи кампанийно, най-често по разпределение във връзка с различни кампании — отчетно-изборни събрания, за разглеждане на важни документи на ЦК, по прегледа за издигане боеспособността на първичните организации, във връзка с деня на животновъда, при откриване на учебната година. Това отиване по разпределение във връзка с дадена задача е краткотрайно, провежда се мероприятието и хората се връщат. То не позволява на инструктора да контактува с първичните организации по всички въпроси, да упражнява контрол.

Оттук идват и част от слабостите в дейността на първичните организации, защото конкретната помощ не е достатъчна, решенията, които се приемат, не са така добре разработени. Имам предвид, че някои решения на ЦК, докато стигнат в първичните партийни организации, така се обезличават, че от решенията, които те вземат, не може да се види как ще се реализират. В окръжния и общинските комитети се разработват добри решения, защото има добре подготвени кадри и вършат това добре, но не стои така работата с решенията в първичните организации, които често са доста примитивни. Конкретен е примерът сега с характеристиките на организациите. Където помощта беше близка и конкретна, се разработиха добри мероприятия. Ето един проблем, който се отнася не само до това да се помогне, а как да се помогне, така че да се претворява партийната политика в основната клетка на партията — първичната организация, трудовия колектив.

Третият въпрос, който искам да поставя, е за „барикадите". При нашата структура имаме барикади от междинни звена, които пречат на общинските комитети да ръководят пряко първичните организации. Една справка ни показва, че от 805 първични организации в окръга 546 са на пряко ръководство на общинските комитети, а другите 259 се ръководят посредством общоселски и заводски комитети (167 от заводски и 92 от общоселски партийни комитети). Поради наличието на секретари на заводски и общоселски комитети в тези организации много не се ходи. Поглед върху тях общинският партиен комитет има главно чрез съответните комитети, но не и пряко. Данните показват, че сега средно на един работник в апарата на общинските комитети се падат 9 първични организации. Това е средно, но имаме някои общини, където техният брой е много малък. Например в Роман има 4 първични организации на пряко ръководство от един сътрудник, Борован — 5, Козлодуй — 6. При този брой първичните организации може много добре да се ръководят, ако всеки сътрудник, включително и секретарят на общинския партиен комитет, трябва да отговаря за конкретни организации.

Но на практика с първичните организации работят пряко инструкторите, а в някои общини секретарите са повече от инструкторите. В Роман секретарите са двама и сътрудниците — двама; в Габаре — двама секретари, един сътрудник. В окръга пряко ръководство на първичните партийни организации осъществяват само четири общински партийни комитета: Хайредин, Криводол, Габаре и Борован.

Но имаме общини, където, макар и с малък брой селища, но големи и е естествено да имат общоселски комитети. Например Кнежа има 3 селища и в трите общоселски комитети, Мизия е с 5 селища, а има 3 общоселски партийни комитета и един заводски, Козлодуй има 2 заводски и 3 общоселски комитета.

Digitized by Google

ПРАТЕНИК НА ПАРТИЯТА

ПАВЛИНА СЪБКОВА
инструкторка в общинския
комитет — Враца

Нашата работа е апостолска. Свикнали сме обаче да виждаме апостолите в друга светлина — да бъдат сред народа, да го вдигат на борба срещу тираните. Партийният инструктор няма срещу кого да вдига народа — той е на власт!

И все пак той воюва, но на друг фронт — вдига хората на борба за изпълнение на плановете, на партийните и правителствените решения.

Организация, контрол и помощ на място — в тия четири думи като че ли е синтезирана цялата дейност на партийния инструктор. Четири думи, а колко голямо съдържание крият те. Понякога се чудиш откъде толкова време, толкова сили трябва да намериш, за да се справиш с големите, отговорните задачи, които са ти поставени — всички те са неотложни, важни, запълват без остатък работния ти ден.

Животът поставя десетки въпроси, които искат внимание, чакат — искат време и сили. Нали за всеки недостатък, за всеки пропуск в общински комитет най-напред ще попитат кой от инструкторите отговаря?

Да, необходимо е да се премисли, да се прецени добре. Съществуват резерви, има начини да се намери време за всичко. Необходимо е по-добре да се мобилизират силите, да се организира по-добре личният труд, да не се хващаме изведнъж за цялото многообразие от задачи, да избираме най-главното, най-важното, най-спешното — решаващото, което не търпи отлагане,без което не може да се върви по-напред и по-нагоре.

Колко много умение, деликатност, усилия, желание и амбиция трябва да има човек, за да успее да се реализира, да бъде приет и да се изпълняват всички решения на общинския партиен комитет, на партията.

Аз отговарям за политическите и обществените организации на територията на общината без тези в селата. Поръчано ми е да отговарям в кампаниите и за с. Чирен.

Трудно е да ръководим тези, които сами ръководят, защото са обзети от големите проблеми, от грандиозните задачи, които лежат на плещите им, и ти, пратеникът на общинския партиен комитет, си длъжен да им въздействуваш, да изискваш, да ги подсетиш да се отчетат, макар че те знаят, но не им остава време за това основно уставно задължение. Да следиш заедно със секретаря на първичната организация как се изпълняват партийните поръчения, има ли пълно покритие между думи и дела. Активни ли са комунистите на събрания, как работят партийните групи, извикват ли се на отчет пред комунистите на събрания отговорните местни политически, държавни и стопански ръководители. Ако съм постигнала успехи в поръчаното дело, то се дължи на упоритост, настойчивост и последователност.

В моята работа съм се старала всички постановки, изисквания, мероприятия, съвещания, които се провеждат от страна на общинския комитет, да достигнат до всички, които отговарят за тяхното изпълнение, да стигнат до съзнанието, душата и сърцето на всеки комунист. За мен е много важно да приуча всички партийни секретари да идват

Digitized by Google

редовно на полуденя на партийния секретар и на всички мероприятия, които провежда общинският комитет на партията, за да черпят вода от самия извор.

Друга основна задача, която ми коства много усилия, това е подборът на партийните секретари и на членовете на партийните бюра, защото от това, кой комунист ще застане начело на първичната организация, ще зависи главно и нейната работа за една или повече години, от това ще зависи и успехът на инструктора, и авторитетът на партията като цяло. Мога смело да заявя, че този въпрос в моите организации е добре решен.

При нас е практика, когато се налага да се разместят някои кадри или да се издигнат на по-отговорна работа, да ни викат и да ни питат какво е нашето мнение.Няма ли по-добър вариант? Нашите мнения обикновено се зачитат, вземат се под внимание.

Един въпрос, за който лично отговарям и за който държа да се реши добре, е обучението на партийните секретари в Междуокръжната партийна школа.

Няма друга задача, която да ме затруднява повече от тази. Колкото курсове има през годината, толкова пъти съм в тежко, критично положение. Не зная как и откъде да започна, по какъв начин да постъпя, за да се реши един път завинаги въпросът с осигуряване определения брой курсисти — партийни и заместник-партийни секретари, членове на партийни бюра, резервни кадри и други.

Колко много боли и мъчи човека, когато трябва да се убеждават убедените, да се задължават длъжните — тогава ще останат ли сили за неубедените, за незадължените?

Значимостта на задачите, които стоят пред апарата, налага все по-често и ние, сътрудниците от отдел „Организационен", да направим преценка на своята работа, да усъвършенствуваме дейността си и да повишаваме ефективността от нея. А ефективността от работата на инструктора в значителна степен зависи от нейното правилно планиране и считам, че именно с това тя трябва да започва. Личният план ни позволява да подредим, да систематизираме действията си и по-рационално да организираме своята работа, да постигаме по-добри резултати.

Какво трябва да съдържа личният план на инструктора? От какво следва да се ръководим при неговото съставяне? Какъв период да обхваща?

Тези въпроси вълнуват и мен, и всички сътрудници от организационния отдел. Преди известно време ни беше възложено да изготвим план за своята дейност за едномесечен период. На заседание в отдела го обсъдихме. Обсъждането по същество беше разговор за това, какво трябва да съдържа личният план на инструктора. Едни изказаха мнение, че най-подходящо е той да обхваща период от един месец. Други считаха, че най-добре е да планира дейността си за една седмица, което ще даде възможност предварително да си изясним задачите. Разговаряхме за това, какви въпроси да се включват в личните планове и как да бъдат оформени, дали да се записват задачите и срокът за изпълнение или да се изясняват и начинът за тяхното възлагане, и характерът на контрола, и проверката на изпълнението. Стигнахме до извода, че не е нужно завеждащият отдел да контролира изпълнението на личните планове, а това да бъде предоставено на всеки инструктор. Сега всички колеги от отдела планират своята дейност за една седмица.

Личният план според мен трябва да внася яснота по три главни момента от дейността на инструктора:

— По какъв начин за най-кратко време задачите и решенията да бъдат доведени до партийните комитети и организации.

— Каква конкретна помощ да се окаже на партийните ръководства на място.

Digitized by Google

— Как да бъде осъществен контролът за тяхното изпълнение.

В плана могат да намерят място и въпросите за повишаване на теоретическата подготовка и деловата квалификация, разработването на материали за бюрото и др.

При съставянето на личните планове се ръководим преди всичко от задачите, които стоят пред общинския партиен комитет, от плана за работа на отдела. Тези задачи всеки месец се конкретизират от инструктажите с политическите сътрудници, провеждани от секретарите на комитета. Разбира се, в процеса на работата възникват и други проблеми, но те могат да бъдат допълнително вписани в личния план. Това не е беда. Важното е непрекъснато да повишаваме умението да организираме своята дейност, понякога в обстановка на повишена динамичност, по такъв начин, че да осъществяваме максимално връзка на общинския комитет с партийните комитети и организациите, с комунистите, с трудовите колективи.

Съществуват обаче случаи, при които инструкторът не е в състояние да реализира своя план по причина на това, че новосъздалата се обстановка изисква да се преустройва, да насочи вниманието си върху други проблеми.

Преди известно време отидох в ДФС „Ботев" — Враца със задача по-подробно да се запозная с работата и опита на административното ръководство. Това беше непосредствено след мача със „Спартак" — Плевен, където футболният отбор „Ботев" беше победен — не можа да реализира две дузпи. Това разстрои любителите на футбола във Враца. Разбрах, че на партийния секретар му е болно. Дадох си сметка, че при това положение не мога да създам подходяща психологическа нагласа за работа, и се върнах. Трябва да уловя момента кога да поставя въпроса, за да се свърши по-добре работата.

Друг случай. Наскоро бях в с. Баница. Още в автобуса разговарях с редица хора, а след това с други се срещнах в селото, преди да отида при партийния секретар. Запознах се с много неща чрез работниците в животновъдството, които лично познавам. Говорих с младежите — имам предпочитание към комсомолските организации. Считам, че ако не съм в крак с тях, ще бъда изостанала в живота. Те много точно ме информират за състоянието на нещата.

След всичко това отидох при партийния секретар. Разказах му впечатленията си, а той ме пита: „Тези неща откъде ги знаеш?" Казвам му: „От хората". И така насочих разговора, че взаимно да анализираме причините за добрите постижения или пропуските в работата. Село Баница е едно от селата с добра организация по благоустрояването. Исках да видя какво прави кметът, как организира труда на хората, та толкоз много неща са направили по благоустрояването, за да пренеса опита им в село Чирен. В Чирен сега имаме много инициативен кмет, който ще използва творчески опита на с. Баница и не само ще ги настигне, но може и да ги надмине.

Правилната организация на труда на сътрудника на общинския партиен комитет зависи не само от него, но и от неговите ръководители, а понякога и от стила на работа на вишестоящите органи.

Независимо че при нас е възприето инструкторите да планират дейността си за една седмица, считам, че това не бива да се регламентира. Всеки от нас може сам да прецени според естеството на задачите дали ще планира работата си за една седмица, месец или два месеца. Най-подходящо е този период да обхваща времето между два инструктажа на политическия апарат. Защо? Известно е, че инструктажът играе голяма роля за правилното организиране на нашата работа. При нас е въведена добра практика в това отношение. В началото на всяко тримесечие първият секретар на общинския партиен комитет подробно

Digitized by Google

информира политическите сътрудници за предстоящите задачи в различните области на многостранния живот на общината. Когато задачите се поставят по такъв начин, инструкторът получава ясна представа не само за това, което ще се върши в близко време, но и за по-продължителен период, което му позволява да организира работата си с по-голяма перспектива. Освен това на тези срещи ние научаваме какви основни въпроси стоят и пред останалите отдели, което е особено важно за нас, инструкторите от отдел „Организационен".

Всеки понеделник след оперативката в ОК на БКП в общинския комитет се провежда голямата оперативка от първия секретар, а след нея се провежда оперативка с инструкторите в отдел „Организационен" от секретаря или завеждащия отдела. Там е възприето всеки инструктор да се отчете за изпълнението на задачите, поставени на предишния инструктаж. Стремежът е в тези отчети да се каже как партийният работник е организирал своята работа, за да може в максимална степен да насочи усилията на партийните комитети и организации към набелязаната цел — изпълнението на партийните решения. По такъв начин ние не само добиваме представа за обстановката в общината и за хода на събитията, но и осъществяваме своеобразна обмяна на опит.

При нас особено внимание се обръща на подготовката на инструкторите за командировка в селата и в организациите на територията на града. В началото на месеца се отделя време, през което се готвим за предстоящите посещения в организациите, за които отговаряме. В тези дни се провеждат контролни сбирки, на които се прави преглед на извършеното, уточняват се някои неща и се възлагат допълнително възникнали задачи. Дните на „престой" в комитета използваме за запознаване с партийни и правителствени документи, свързани с предстоящите задачи, преглеждаме решенията на пленумите и бюрото на общинския комитет, информираме се по въпроси, възникнали при посещенията в партийните комитети и първичните организации.

Преди посещението в организациите обмислям по какъв начин да поставя задачите. Разбира се, според естеството им преценявам с кого да разговарям, как да постъпя, към какви конкретни мероприятия да се насоча.

От голямо значение е при посещението и поставянето на задачите непременно да се говори за това, по какъв начин другарите смятат да създадат организация за тяхното изпълнение, какви форми и средства ще се използват, за да се изпълнят взетите партийни решения. Много важно е инструкторът да добие представа каква нагласа се създава у членовете на партийните комитети и организации, у комунистите за изпълнение на поставените задачи.

Голяма част от работното време отделяме за организаторска дейност в партийните комитети и организации. При нас в комитета стремежът е работата на апарата така да бъде организирана, че сътрудниците да имат възможност системно да общуват с партийните активисти по места. По време на посещенията из организациите аз се задължавам да посетя най-голям по възможност брой на първични организации. Като правило организациите, а така също и въпросите, по които ще разговарям,определям предварително още при съставянето на плана за седмицата.

За инструктора не е достатъчно само да констатира, да направи оценка или бележка. Главното му задължение е да подскаже, да посочи пътищата и средствата за решаване на въпроса, да помогне да се обогатява опитът. Разбира се, това не е лесно и за да може докрай да изпълни своето задължение, за да бъде полезен, инструкторът старателно трябва да се готви.

Изучаването, обобщаването и разпространяването на положителния опит е много съществен момент в работата на инструктора на об-

Digitized by Google

щинския комитет. При посещенията в партийните комитети и организации се стремим да отделяме значително внимание на формите, методите и средствата, използвани във вътрешнопартийния живот, за издигане авангардната роля на комунистите, стила на партийните ръководства, за активизиране и мобилизиране на комунистите и безпартийните и пр.

Особено внимание отделям на подготовката на материалите за бюрото, а и на друга информация, която се отнася до района, за който отговарям. Разбирам, че неточната и непълната информация в някои случаи може да бъде причина за неправилна оценка на усилията, които общинският комитет, партийните комитети и организации полагат за решаване на многобройните проблеми на окръжния град.

Всеки работник от партийния апарат е длъжен много и упорито да се учи, да повишава системно своята идейно-политическа и делова подготовка. Неговият авторитет не може да се основава само на това, че той е представител на вишестоящия партиен орган. Самият инструктор е задължен да бъде носител на такива качества като висока идейност и принципност, компетентност и деловитост. От него се иска настойчиво да овладява марксиско-ленинската наука, задълбочено да изучава теорията и практиката на партийното строителство, документите на Дванадесетия партиен конгрес.

Инструкторът е творчески работник. Като изпълнява успешно своите задължения, той активно помага за усъвършенствуване на формите и методите на работа, внася съществен принос в реализацията на историческите решения на Дванадесетия партиен конгрес.

Главното ми задължение е да бъда там, където са хората, там, където комунистите напрягат мишци и знания да мобилизират колективите за изпълнение на големите задачи, които стоят пред тях. Длъжна съм да следя как се изпълняват решенията, да помагам, да съветвам, за изучавам и съдействувам за обобщаване и разпространяване на положителния опит, който се ражда, да предлагам мерки за подобряване на работата, да бъда на място при тях, за да мога по-бързо и лесно да опозная хората, комунистите, за да мога и аз по-добре да се реализирам като партиен работник.

Нашите партийни секретари влизат при нас по всяко време, често ни търсят по телефона. Аз не мога, като звъни телефонът, да кажа, че не съм от този отдел. Аз съм там и съм длъжна да отговоря и за агитацията и пропагандата, и за жалбите и т. н., а затова трябва подготовка, трябва да се интересувам от много неща, от всичко, което става в комитета. В случай, че не мога да отговоря компетентно, отлагам, подготвям се и най-често търся сама човека, за да му отговоря. Като дойде някой в комитета, старая се да разбера кого търси, по какъв въпрос и веднага се залавям да го оправя. Ако не мога да го убедя, не трябва да го разубеждавам. Например човекът е дошъл във връзка с жилищен въпрос, а най-често идват да се жалват по тези въпроси. Трябва да му се обясни къде да отиде, какво да направи.

Често пъти хората ме търсят и в къщи, даже по лични въпроси. Наскоро един другар идва във връзка с това, че му предстои пенсиониране. Разговорихме се, насочих го къде да отиде и какво да направи.

Ако някой път съм повишила тон или съм се ядосала, мисля си, че ако не съм се усмихнала, не аз, а партията не си е свършила работа. Сутрин по пътя за работа някои ме спират. Не се стеснявам, че ще закъснея с 1—2 минути, а се спирам и спокойно отговарям, а след работа оставам, докато оправя и последния посетител. В с. Чирен съм много често, даже в неработно време, вземам рейса на „Нефт и газ" и отивам, общувам с хората, стремя се повече време да бъда там, да чувствувам пулса на живота.

Digitized by Google

Животът на партийния работник в общинския партиен комитет е изпълнен с напрежение,със словесни битки и идейно убеждаване за отстояване на партийната политика, с неуспехи и победи, за които може много да се разкаже. Но едно е ясно и трябва добре да се разбере от всички нас, че за политическия работник, за пратеника на партията думата пол и възраст не съществуват, че комунистът инструктор работи и след пенсионна възраст, и то не по-лошо от другите.

Радост, болка, страдание и съдба — това е партийната работа за партийния работник „Целина" на Л. И. Брежнев е вълнуващ документ как да се учат ръководителите да работят, да мобилизират, да помагат и когато се налага, да търсят отговорност.

С ЛЮБОВ КЪМ ХОРАТА

ТРИФОНКА БЕЛЕГАНСКА
инструкторка в общинския
партиен комитет — Кнежа

Работното място на инструктора е партийната организация. Аз дойдох от районен в градски, а сега съм в общински партиен комитет. Отговарям и за с. Еница, където има секретар на общоселския партиен комитет. Имам още 50 организации, а този секретар се занимава с 2 организации, с общо 95 комунисти. Мисля, че това е недоглеждане. Нямам нищо против това, но мисля, че е по-целесъобразно да бъде и инструктор, както и аз. Става въпрос за натоварването. Защо трябва да се облагодетелстват онези партийни секретари, които получават постоянно помощ за сметка на редица други, които я нямат? Правили сме предложение този секретар да се използва като кадър на общинския партиен комитет и да поеме съответната отговорност. Това е плод може би на остаряла традиция — щом има кмет, трябва да има секретар на общоселски партиен комитет. Според мен това не е правилно. Трябва да се подхожда конкретно. Когато присъствувам на мероприятия на първични организации в тези села, другарите там виждат в мен представителя на общинския комитет, а секретарят на общоселския партиен комитет е член на бюрото на общинския комитет. Те се обръщат към мен. Много ме боли, когато се казва, че инструкторите много рядко идват в тези села. Не съм за ликвидиране на този институт, но нека се преустрои така, че от тяхната работа да има обща полза.

Едно от своите задължения като инструктор виждам в това да търся и откривам новите неща в партийната работа, да помагам да се издига тя в съответствие с изискванията. Не мога да търпя, когато се робува на нещо старо. За осемте години, през които работя, успях да позная силните и слабите страни на първичните организации, зная къде какво може да се приложи, да се изведе и да се използва. В партийната организация във II производствен участък се зароди движението: „Героят е винаги в строя". Проучихме го, разпространихме го. След това стана опит на окръжната организация. Могат да се посочат и други примери. Другарите приеха за патрон един наш герой,

Digitized by Google

изгорял в огъня на борбата — Огнян Михайлов, и във връзка с това разгърнаха огромна работа, която само със събрания нямаше да се свърши. Бях направила също една анкета и установих, че могат да се намерят интересни форми за неща, които иначе провеждаме много сухо, регламентирано. Други партийни организации добре работят по прилагането на правото на контрол над дейността на административните и стопанските ръководства.

Каква конкретна работа извършваме с партийния секретар, уточняваме се какви форми на отчет трябва да се използват, какви партийни поръчения да се дават, стремим се всички основни въпроси, които стоят пред административните и стопанските ръководства, да се поставят пред партийните ръководства. Това стана практика в работата на първичните организации и административно-стопанските ръководства вече разбират тия свои задължения. Понякога се получават и сътресения, някои неблагополучия. В едно предприятие назначиха нови ръководители, един от тях се опълчи срещу тази форма на работа, започна да си служи с непозволени средства. На събрание през юни м. г. бюрото запозна първичната партийна организация с това положение и посочи причините. Аз докладвах в бюрото на общинския комитет. Но не се взеха мерки. В тази връзка искам да подчертая, че ние, инструкторите, все още не сме си създали авторитет, още не сме постигнали това, че в нас да се вслушват секретарите. Не са редки случаите да се приема информация, но да не се реагира на всички въпроси, по които ние сигнализираме. Мисля, че в това отношение се подценява ролята на инструктора. Инструкторът е човек, който трябва да свърши работата, да запознае с решенията, да обезпечи тяхното изпълнение и проблемите, да информира комитета, но той не може да решава. Нужно е според мен по-добре да се вслушват в неговия глас.

В завода за пластмасови изделия „Ив. Бонев" заложихме опит и там се получиха много добри резултати, който беше изнесен в деня на партийния секретар. Главното тук беше, че подходихме конкретно според условията на всяка първична организация. Голям тласък в нашата работа даде и първият етап на прегледа на дейността на първичните организации, когато в редица организации оказахме конкретна помощ и изведохме положителен опит.

Например в една от партийните организации много добре се работи по организирането и провеждането на събранията. Този опит ще изучим по-добре и ще го популяризираме. В друга организация — ПК „Ленин" — Бреница със секретар Н. Дамянов — е натрупан добър опит по контрола и проверката на изпълнението на партийните решения. В първа териториална организация в Кнежа много добре се осъществява политическото ръководство над дейността на низовите организации на Отечествения фронт. Там се работи конкретно с всяко семейство, воюва се за всеки жител. Ние имаме 10 териториални първични партийни организации. И този опит ще популяризираме във всички организации. Защото тук има нещо специфично, без което нашата работа по местоживеене ще куца. Тук особено голяма е ролята на партийните групи, които сме изградили от комунистите, които живеят на територията на първичните партийни организации.

Като инструктор, пред когото стоят най-многообразни задачи, стремя се да отделям голямо внимание на работата с партийните секретари. Познавам ги много добре не само тях, но и семействата им, зная дори номерата на телефоните им, общувам с тях, полагам грижи да спечеля доверието им. Това е главно условие да се върши ползотворна работа. Разбира се, познавам и техните слаби страни, знам кога, какво и как трябва да се помогне. Мисля, че не е важно колко време ще бъдем в организацията, а каква работа сме свършили. Ще

Digitized by Google

посоча един пример. Не зная дали е най-характерен, защото в партийната работа имаме много интересни неща. Преди пет години за партиен секретар в една първична партийна организация бе избрана една жена с основно образование, без особена подготовка. Никога не бе се занимавала с партийна работа. Трябваше да ѝ оказвам постоянна, конкретна помощ, докато поеме работата, но и без да се намесвам грубо, защото това може да я обиди. Помагаше ми това, че и аз бях партиен секретар в общинския партиен комитет по това време и можех да си правя експерименти. Започнах по-често да посещавам тази организация, поддържах връзки не само с партийния секретар, но и с комунистите, с хората, а те бяха прекрасен колектив. Тази жена, която отначало беше неуверена, се вслушваше в мене, вглеждаше се как работя, заедно подготвяхме някои партийни събрания, полека-лека започна и сама да подхваща работата. В продължение на повече от година аз намирах поводи да общувам с Боряна Михова — така се казва партийната секретарка, моята цел беше да помагам, но и да разбера как я приема организацията, как тя работи и чак когато разбрах, че вече се утвърждава, се успокоих. Оказа се, че това, че тя нямаше достатъчна подготовка, не беше голяма беда. Сега тя е една от добрите секретари. Търси ме, съветва се с мен, с хората, прави смели предложения, които ми допадат. Наскоро тя дойде с предложение да поискаме от ръководството на ТПК „Хр. Ботев" от Враца да им изясни как ще се приложи новият икономически подход в тяхното предприятие. Обадихме се на директора във Враца, който изпрати един от своите заместници. Той разясни въпроса, поставиха се много проблеми, но много и останаха. Тази партийна секретарка държи за новото. Търси го, внедрява го, добре работи. Продължаваме да държим връзка. Аз съм ходила в тяхната организация и като лектор. Там проявяват интерес към международната политика. Аз не съм международник, но заради тяхната организация трябваше да подготвя и някои лекции и мога да кажа, че добре ме приемат. Чувствувам се добре в техния колектив. Напоследък чувствувам, че не съм толкова необходима, защото и партийната секретарка вече познава добре работата си.

Когато при нас се изберат нови партийни секретари, по план с тях провеждаме седмичен курс за ориентировка, за повишаване на политическата им квалификация. Преди години имахме такъв случай в държавно предприятие „Д. Благоев". За партиен секретар бе издигнато едно момче с техническо образование без опит, което се нуждаеше от конкретна помощ. Събрахме се и му дадох методическа литература, първия план направихме заедно. Свързах го и с някои добри партийни секретари, като Христо Вълчинов от кравефермата, който е добър и опитен. Насочих го да държи връзка с по-старите комунисти, а двама от тях бяха избрани и в партийното бюро. Изпратихме го в школа. Сега той е добър партиен организатор и не ни създава проблеми.

Много неща могат да се кажат. Мен не ме боли, когато първият секретар на комитета ми се скара, обаче много ме боли, когато партиен секретар от някоя организация остане недоволен. Вълнувам се много за партийните секретари, защото това са хората, които работят с колективи. Те заплати за това не получават. На мен това ми е професия, а те имат служебни задължения, семейни и какви ли не още.

В свободното време се мъча да правя разработки и примерни планове, като естествено ползвам помощта и на окръжния комитет на партията, особено по време на кампании, при изпълнението на важни задачи и пр.

Digitized by Google

Не искам да останете с впечатление, че всичко при нас е идеално. Има много трудности, но главната е в това, че времето не ни стига. Освен работата в първичните организации и колективите аз имам и много други задължения в комитета и много писмена работа. Случва се в един ден да дойдат по трима другари от окръжния партиен комитет и да искат информации по различни въпроси, характеристики за някои хора и т. н. Освен това по специалност съм литераторка. Поради това всички приветствия, слова и т. н. минават през мен. Аз съм председателка и на общинския комитет за българо-съветска дружба, работя с пионерския дом. Тези задължения ми помагат, подмладяват ме. Отговарям и за школата на младия комунист, за деня на партийния секретар. В общинския партиен комитет имаме три отдела на обществени начала. Това е една положителна стъпка. Успяхме да ангажираме и целия пленарен състав. Но в края на краищата като завеждащ организационния отдел имам твърде много работа — правя годишни, тримесечни и месечни планове, трябва да се грижа и за курсовете, и за материалите, които отиват в бюрото. А има и още много допълнителни неща. Жал ми е, че не мога да бъда само инструктор и да работя само в партийните организации. Мисля, че ако се възложат част от тези задължения и на секретарите, ще се постигнат по-добри резултати. Става дума за секретарите на общоселските партийни комитети. Трябва и те да се занимават с тях. Ние имаме и трима нещатни сътрудници, те само пишат. По време на годишните отчетно-изборни събрания им даваме по една организация, иначе нямаме разпределение на организации. Аз отговарям за всички организации по организационните въпроси, всичко 57 организации. Разпределили сме членовете на комитета, едно от поръченията им е да отговарят по за една партийна организация, да им оказват помощ.

Мисля, че трябва да познаваме основно всички организации. Работата на инструктора, както някои казват, е работа без празници, разнообразна и интересна дейност, която обогатява и извисява човека...

Digitized by Google

Преглед на първичната

ГРИЖИ ЗА НИЗОВИТЕ ЗВЕНА

ПЕНЧО СТОЙЧЕВ
първи секретар на РК на БКП — Банкя

Дванадесетият конгрес на БКП определи като основен критерий за ефективността на партийната работа реалната способност на първичната партийна организация да бъде водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив в материалното и духовното производство. Банкянският районен комитет на БКП, съобразявайки се с това изискване на конгреса, се насочи още по-тясно да свърже дейността на първичните организации и партийните групи с въпросите, които вълнуват и решават трудовите колективи. Стремим се на практика да осъществим задачата — първичната партийна организация да бъде не само представител на партията в трудовия колектив, но и представител на трудовия колектив в партията.

Осъществяването на тази партийна повеля не се решава леко и гладко. Тя е съпроводена с редица трудности, които имат по-дълбоки корени. При анализа на работата ни през първия етап на прегледа някои от тях добре се откроиха. Не във всички партийни организации например се осъществяваше в необходимата степен изискването да се утвърждават те като политическо ядро и първообраз на трудовия колектив в съответствие с критериите на съвременния етап; не навсякъде се създаваше обстановка на борба срещу рутината; не се развиваше достатъчно самодейният им характер; не винаги се държеше сметка как първичните партийни организации внасят своето съзнание и организираност в трудовия колектив, за да се развива той най-правилно и да расте неговата социална активност. С проблемите на вътрешнопартийната демокрация, развитието на критиката и самокритиката, повишаването на дисциплината и засилването на личната отговорност у комунистите някои първични организации се занимаваха епизодично; проверката на изпълнението на решенията не навсякъде беше на необходимата висота. Имаше случаи на неразбиране на изискването: да проверяваш — това днес означава да организираш. Въпросите на идейното възпитание на трудещите се, на формирането на социалистическата личност не всякога се разглеждаха в неразривна връзка и единство с проблемите на партийно-организационната дей-

Digitized by Google

ност; срещаха се случаи на самоцелно проведени мероприятия, прояви на формализъм и количествен подход в оценяването на извършената работа и т. н.

Районният комитет на БКП и бюрото се захванаха да създадат творческа и делова обстановка за своевременно, компетентно обсъждане и решаване на проблемите и задачите от социално-икономическото развитие на района и курорта. През последните няколко години водихме откровени разговори с комунистите. Те започнаха в партийните групи, пренесоха се в първичните организации и завършиха с пленум на районния комитет на БКП. В тях участвуваха почти всички комунисти от материалната сфера, обслужването, санитарно-курортното и почивното дело, учрежденията и кварталите. Разисквания бяха съпроводени със социологически изследвания и анкети по отделни въпроси. Ударението беше поставено върху работата в партийните групи.

Разисквахме за по-нататъшното подобряване на вътрешнопартийния живот и укрепването на партийната дисциплина, за развитието и усъвършенствуването на контролните функции на първичните партийни организации, за работата им с партийните групи и повишаване авангардната роля на комунистите за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП и т. н.

Какви основни изводи направихме? Преди всичко, че голяма част от първичните партийни организации и партийните групи не правят необходимото за използване на създадените възможности и благоприятната обстановка за повишаване активността, инициативата и отговорността на комунистите за изпълнението на задачите. По-ясно се очерта старата слабост, че доста комунисти не служат за пример на безпартийните, че някои от тях със своето поведение уронват авторитета на партията — не се отнасят сериозно и не се борят настойчиво с нередностите, закононарушенията и отрицателните прояви, не всякога качествено и срочно изпълняват своите поръчения и т. н.

Като отчетохме тези недостатъци, предприехме следните мерки:

Първо, засилихме конкретната помощ към първичните организации и партийните групи за повишаване на тяхната инициатива, творчество и отговорност за мобилизиране на комунистите и безпартийните в борбата за решаване на задачите. Помагаме им да усвоят и прилагат на практика изискванията на XII конгрес на БКП и Националното съвещание от октомври м. г. В семинари със секретарите, членовете на бюрата и груповите отговорници се постарахме да изясним пътищата и средствата, чрез които ще нараства преобразуващата сила на партийно-организационната работа на съвременния етап.

Второ, съсредоточихме вниманието на членовете на районния комитет на БКП, на неговите сътрудници, на партийните организации и групи върху изпълнението на взетите решения. Критично се анализира доколко правилно взетите решения на практика се изпълняват. Партийната работа се оценява не по други показатели, а по крайните резултати в партийната организация, в групата и колектива.

Трето, непосредствена задача на партийните организации определихме своевременно да откриват и решават проблемите, свързани с новия икономически подход и прилагането на неговия механизъм, с усъвършенствуването на социалистическата организация на труда, внедряването на бригадната организация и вътрешностопанската сметка. В партийни събрания се обсъждат основните въпроси, които вълнуват комунистите и безпартийните.

Четвърто, отделихме много повече грижи и внимание за усъвършенствуване на стила и методите на работа. Вътрешнопартийният живот в партийните организации и групи се настройва да съответствува

Digitized by Google

на задачите, които записахме в комплексната програма за изпълнение решенията на XII конгрес на партията. В тази връзка на преден план се поставиха въпросите за плановостта, компетентността, творчеството и деловитостта. Изучаването на предложенията и критичните бележки и тяхното решаване се утвърждава като характерна черта в работата на всички равнища и т. н.

●

Прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичните организации дойде като естествено продължение на всички досегашни практически мерки за превръщането им в действителни ръководни политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи. Изводът от анализа на досегашната работа е, че на практика успешно се реализира замисълът на Секретариата на ЦК на БКП. Най-общо бихме могли да кажем, че **вълненията и тревогите, които проявяват комунистите и безпартийните през първия и втория етап на прегледа, са насочени към творческото приложение на новия икономически подход и неговия механизъм, бригадната организация на труда, вътрешностопанската сметка, внедряването на научно-техническите постижения и челния опит.** Не бяха и не са оставени без внимание въпроси като максималното използване на обществените фондове, дисциплината, стопанисването на социалистическата собственост, организацията и ръководството на социалистическото съревнование, социалното развитие на трудовите колективи и т. н. Първичните организации и партийните групи все повече и по-дълбоко вникват в основните проблеми, определят своето отношение, своите виждания и реалния си принос в решаване на задачите, поставени от XII конгрес на партията. В тази връзка с повишени критерии се оценяват личният принос на комунистите и техният пример в разработването на насрещните планове на трудовите колективи.

Определено може да се каже, че прегледът оказва силно въздействие за осъществяване на по-целенасочена идейновъзпитателна работа за разширяване и укрепване връзките на партията с различните слоеве от населението. Тя сега е по-тясно свързана с проблемите на колективите и района. По-емоционални са инициативите, насочени към патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младежта.

Политическата и културно-масовата дейност по-непосредствено се свързват с индивидуалната работа с отделния гражданин. Това най-силно се чувствува в партийните групи при изготвянето на насрещните планове, развитието на системата за самозадоволяване, повишаването на културата на обслужване в курортното и почивното дело и т. н.

В първичната организация при комплекса „Почивно дело и курортно лечение" например има изградени 6 партийни групи. В тях са включени 96 на сто от комунистите и се осъществява активна индивидуална политическа и възпитателна работа с комунистите и безпартийните. Редовно се водят разговори по въпроси, които вълнуват малкия колектив. Обсъжда се конкретното място и роля на отделния партиен член за повишаване културата на обслужването, за дисциплината и взаимоотношенията с почиващите. Възлагат се поръчения, правят се отчети. Всяко тримесечие в партийните групи се анализират изпълнението на задачите в колективите и техният принос в общите дела на комплекса. Тази конкретност е един от решаващите фактори комплексът през VII петилетка и през последните години да бъде излъчен по линия на Централния съвет на Българските професионални съюзи за национален първенец.

Digitized by Google

Районният комитет на БКП отблизо следи и ръководи разностранната дейност на партийните организации с партийните групи. Нещо повече, **когато говорим за грижите, които полагаме за издигане ролята на първичните организации като политически ръководители на трудовите колективи, винаги имаме предвид и партийните групи,** защото ако не се усъвършенствува тяхната дейност, трудно могат самите първични организации да отговорят на растящите изисквания. Това пролича с още по-голяма сила сега, по време на прегледа. Не може първичната организация успешно да разяснява партийната политика, да се бори резултатно за изпълнение на поставените пред трудовия колектив задачи, да обсъжда и своевременно да решава проблемите, които вълнуват трудещите се и засягат техните интереси, без да се опира на партийните групи.

За организационното и политическото укрепване на най-малката организационна клетка — партийната група, през 1981 г. районният комитет на БКП свика пленум. Той беше завършек и отчет на извършената проверка за работата на партийните групи; дойде като предварителна подготовка на прегледа на първичните организации. В подготовката на пленума се стремяхме да активизираме дейността на партийните групи, а чрез тях и всички комунисти, да ги въоръжим с новите критерии и изисквания на XII конгрес на БКП и Националното съвещание от октомври м. г., за да се извиси още по-високо званието член на БКП, да се открият личният пример и авангардната роля на комунистите за мобилизиране на безпартийните в борбата за изграждането на развитото социалистическо общество.

Откровеният разговор, който се състоя през 1981 година за изпълнение решенията на XII конгрес на партията, разисканията на отчетно-изборните събрания в партийните групи и първичните организации, в откритите събрания за приемането на насрещните планове за 1982 година и събранията във връзка с първия етап от прегледа на първичните организации повишиха социалната активност на трудовите колективи. Без да правя отчет, ще посоча само няколко факта. Планът за района през 1981 година беше изпълнен комплексно по всички показатели от всички колективи с 13 дни предсрочно. Приключи успешно и първото тримесечие на 1982 година. В промишлеността, колкото и незначителна да е тя, планът за съвкупната печалба е изпълнен 131 на сто, за обществената производителност — 136 на сто, материалните разходи са намалени. В селското стопанство се увеличи средният млеконадой от фуражна крава. На държавата предадохме повече 30 т мляко. Преизпълнен е планът по самозадоволяването. В курортните заведения вместо 35 000 души бяха на лечение и почивка 39 000 български и чуждестранни граждани и т. н.

Постигането на тези резултати можеше да стане преди всичко чрез **изменения в стила и методите на работа на районния комитет на БКП и партийните бюра.** Главното беше на партийните групи да не се гледа като на нещо второстепенно. Отговорниците да се подбират и обучават така, че действително да умеят конкретно да работят с хората, да живеят с техните нужди и болки, да откликват на тях и с партийни средства да ги решават.

За приноса на партийните групи в активизирането на комунистите ще посоча няколко примера. При обсъждането на насрещните планове 55 на сто от комунистите в трудовите колективи направиха конкретни предложения. В 16-те партийни групи на първичната организация при СПТЛ „Люлин" вниманието е насочено към утвърждаването на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. Комунистите в ДСК се заеха с внедряването на високо производителна техника, експериментираха българската машина ИЗОТ 1005 С,

Digitized by Google

В началото сред безпартийните се появи недоверие и уплаха. Пример дадоха комунистите и те изведоха работата до успешен край. С внедряването на тази машина се повиши културата на обслужването, намали се ръчният труд и се съкрати продължителността на операциите. Партийните групи и комунистите в Републиканския базов санаториум „Република" застанаха начело в неговото утвърждаване като методическа база на страната за рехабилитация на сърдечно-съдовите заболявания. Тук се внедри нова съвременна медицинска апаратура и се прилага челен опит. Опитът на този колектив в областта на рехабилитацията на сърдечно-съдовите заболявания се изучава у нас и в чужбина. Така стоят нещата и в други партийни групи и организации, които конкретно се занимават с въпросите на интензификацията, укрепването на дисциплината, стопанисването на социалистическата собственост, повишаването на културата в санаторно-курортното и почивното дело и т. н.

Партийните групи изпълняват и други важни задачи. **Чрез тях се разяснява вътрешната и външната политика на партията, по-широко информираме трудещите се за живота в страната, района и колектива.** Чрез партийните групи по-добре изучаваме нуждите, вълненията, интересите и настроенията на хората. Чрез тях се извършва идейновъзпитателна работа сред комунистите и безпартийните за издигане на социалистическата съзнателност и комунистическата убеденост. Тук именно се формират здрави нравствени отношения между членовете на малкия колектив. Осъществява се изискването на социалистическия колективизъм: един за всички, всички за един. Тази задача се реализира преди всичко чрез събранията, единните политически дни, индивидуалната работа, семинарите, курсовете, беседите и срещите в партийните групи и организации.

В партийните групи редовно се провеждат сбирки, свързани с живота и проблемите на колективите и кварталите и с важни политически събития, за оказване помощ на низовите организации на Отечествения фронт, организиране празници на улицата и т. н. **В тях на практика се реализират връзките на партията с хората,** осъществява се индивидуалната работа с комунистите и безпартийните, утвърждава се социалистическият начин на живот и т. н. Създават се редица хубави традиции, множат се масовите прояви. Така се повишава социалната активност на трудещите се и гражданите. Те стават съпричастни в изпълнението на задачите за социално-икономическото развитие на района и превръщането на Банкя в образцов социалистически район и курорт.

Постигнатото през последните години за активизиране работата на партийните организации и групи, на комунистите не е малко. То е оптимистично. Всичко е преживяно от партийния актив. Преодолени са редица трудности и негативни моменти. Като оценяваме извършеното обаче, се вижда, че има какво да направим, за да приведем нашата работа в унисон с критериите на XII конгрес. И сега в партийните групи, сред комунистите и безпартийните всеки ден се сблъскваме с прояви на безотговорност, потребителски настроения, нарушаване на дисциплината, разхищения на социалистическата собственост и т. н. Прояви, за които др. Т. Живков говори на Националното съвещание през октомври м. г.

Ако вникнем внимателно и анализираме тези факти, ще видим, че ни предстои сериозна и отговорна работа. Затова районният комитет на БКП и партийните организации вземат **практически мерки за повишаване ролята на партийните групи.** Предстои да направим обобщение на индивидуалната работа с хората в партийната група и малкия колектив. По-непосредствено и отблизо се запознаваме със сбирките

Digitized by Google

и проблемите, които се обсъждат на тях. Отново самоотчетите заемат подобаващото им се място. Сега всеки комунист има специална книжка за личния му принос в изпълнение решенията на XII конгрес. През 1983 година, след третия етап на прегледа на първичните организации, ще организираме научно-практическа конференция за работата на партийните групи. Личния пример и авангардната роля на комунистите ще разгледаме на специални сбирки. Борбата с нарушенията ще се засили, ще се повиши персоналната и личната отговорност.

Вътрешнопартийният живот както в партийните организации, така и в партийните групи се обогатява и разнообразява. Партийните групи под ръководството на първичните организации се заемат още по-непосредствено да свързват идейновъзпитателната работа на комунистите и безпартийните с изпълнението на решенията на XII конгрес на БКП. Към тези въпроси сега е насочено и вниманието на районния комитет на БКП — да осъществи по-близко, компетентно и конкретно ръководство на първичните партийни организации и групи. Вторият етап от прегледа на първичните партийни организации в нашия район е нов важен момент за реализиране на комплексната ни програма за повишаване ръководната роля на районната партийна организация в условията на борбата за претворяване в конкретни дела решенията на XII конгрес на БКП.

ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

В ОБСТАНОВКА НА ДЕЛОВИТОСТ

Отличителна черта в работата на Кърджалийската окръжна партийна организация през последните години е повишеното внимание, засилените грижи към проблемите на партийните групи. В преценката за състоянието и дейността на това важно звено в структурата на партията, приета от бюрото на ОК на БКП, бе подчертано, че определена роля за тяхното укрепване изигра извършеното в изпълнение решението на Секретариата на ЦК на БКП окрупняване на първичните организации. То наложи да бъдат изградени партийни групи в редица относително обособени производствени, административни и други участъци. Прилагането на новия икономически механизъм, внедряването на бригадната организация на труда засили още повече този процес поради необходимостта във всеки първичен трудов колектив да има партийно ядро.

През последните две години броят на партийните групи в окръга нарасна с 275. Отчитайки специфичните условия, при които работят първичните организации, общинският комитет на БКП в Крумовград удвои броя на групите. Създадени бяха партийни групи в редица махали на Млечинска община. Общинският партиен комитет в Джебел

Digitized by Google

съобрази изграждането на групите с новата акордно-звенева организация на труда в селското стопанство. С други думи, добре се разбира, че чрез оптимална мрежа от партийни групи във всички сектори по-успешно, по-ефективно се осигурява стабилно и ускорено социално-икономическо развитие на колективите.

Все по-често на пленумите, заседанията и съвещанията на партийните комитети, на събранията на първичните организации се оценяват ръководството и работата на партийните групи, набелязват се допълнителни мерки за тяхното организационно укрепване, за преодоляването на едностранчивостта и формализма при решаването на стопанските, идеологическите и социалните проблеми на малките колективи.

С помощта на окръжния комитет на БКП в общинската партийна организация в Ивайловград е натрупан и обобщен опит по организирането на прегледи на партийните групи, които завършват със задълбочен анализ на работата им от бюрото на общинския комитет.

За да се подобрят възможностите за сравняване, прегледът се води и се отчита диференцирано. Отделно се съпоставя дейността на партийните групи от промишлеността, транспорта, търговията, съобщенията и услугите, отделно на групите от селското стопанство, от учрежденията. Утвърдена от бюрото на общинския комитет комисия на място проверява извършената дейност и я отразява в тетрадка-щафета. Записва се какво е направила партийната група през съответния период, какъв е ефектът от дейността ѝ по изпълнение условията на прегледа. След това тетрадката се предава в друга група и т. н. Накрая се връща в общинския комитет, на основата на отбелязаните данни се прави оценка.

Комисията, натоварена с воденето и отчитането на прегледа, се състои от петима комунисти и се оглавява от секретар на общинския комитет. Тя преценява работата и през отделните етапи, и в края на прегледа. В деня на партийния секретар секретарите на първичните организации и отговорниците на групите се запознават с оценката на бюрото на общинския комитет и с класирането в прегледа. Тогава първият секретар на общинския комитет обявява наградите и информира присъствуващите за целите, условията, показателите на утвърдения вече нов преглед.

Прегледите се правят системно. Те са свързани с конгресите на партията, с други важни събития в нейния живот, с юбилейни годишнини. Имат по три етапа, всеки етап обхваща период от шест месеца.

За първи път партийните групи от Ивайловградската общинска организация на БКП участвуваха в прегледа, посветен на Единадесетия конгрес. Инициативата се посрещна много добре от комунистите, от партийните бюра. А и безспорното активизиране на групите потвърди, че пътят е верен. По-нататък такива прегледи бяха организирани по изпълнение решенията на Единадесетия конгрес, на Националната партийна конференция, за достойна среща на Дванадесетия конгрес. Сегашният преглед за работата на партийните групи обхваща времето от май 1981 г. до юни 1982 г. и е посветен на 100-годишнината на Георги Димитров. Той естествено се продължи в прегледа за боеспособността на първичните партийни организации, допринесе чрез преценката на активността и действеността на партийните групи да се види и оцени по-пълно активността на самите първични организации, да се вземат резултатни мерки за тяхното укрепване.

Прегледът позволява навреме да се отстранят забелязаните пропуски в работата на групите, да се види и осмисли положителното, да се разпространи новото, перспективното. С внедряването на бригадната организация на труда в Завода за крепителни детайли първичната партийна организация изгради шест партийни групи. Откроява се дей-

Digitized by Google

ността на групата в инструменталния участък, която се стреми да развива творческите заложби на всеки комунист, на всеки безпартиен, да създава условия за активното им участие в организацията и управлението на производството. Групата се събира често, периодично преценява изпълнението на партийните поръчения. На последното отчетно-изборно събрание бе подчертано, че с личния си пример комунистите увличат безпартийните, висока е социалната им активност. Използват се различни форми за въздействие, като се започне с другарския разговор и се стигне до бригадното събрание. Голяма част от дейността по воденето на социалистическото съревнование, по овладяването на втора професия и повишаването на квалификацията се върши съвместно с профгрупата, с комсомолската група, с бригадния съвет, при активното участие на челниците и наставниците. В крайна сметка всичко това влияе и на икономическите показатели. Подобрява се качеството на продукцията, заплащането на труда, което се определя според коефициента на трудово участие, укрепва трудовата и технологичната дисциплина.

Партийната група в цех „Катинари" на промишленото предприятие „Родина" в Ивайловград съумява да повдигне въпроси, които ангажират партийното бюро и стопанското ръководство в решаването на социалните проблеми. Под ръководството на партийната група при овцефермата в с. Попско успешно е внедрен малкогруповият акорд, което позволява да се премине на вътрешностопанска сметка. Изпълнявайки решенията на Дванадесетия конгрес, партийната група в училището на същото село насочва усилията на комунистите и на трудовия колектив към повишаване равнището на урочната и извънкласната работа, допринася за активното включване на учителите в обществено-политическия живот. По нейна инициатива за 15 дни колективът ремонтира училищната сграда преди започването на учебната година.

С други думи, експериментът в Ивайловградската общинска партийна организация се оказа много ефективен. Прегледите помогнаха да се огледа структурата на групите, да се увеличи техният брой — от 15 през 1976 на 40. Обогатява се дейността им, засилват се ролята, влиянието и авторитетът им в трудовите колективи. Този опит бе обменен и препоръчан на съвещание със секретарите на общинските партийни комитети и сега успешно се прилага в партийните организации в Крумовград, Джебел и др.

Сполучлива форма за обмяна на опит е и срещата на отговорниците на групите и секретарите на първичните организации, която се провежда по инициатива на общинския партиен комитет в Кърджали в навечерието на отчетно-изборната кампания. Какво важно значение има правилната организация на дейността на групите, показва например опитът на първичната партийна организация в „Оловно производство" на Оловно-цинковия комбинат. Тук са изградени девет партийни групи, по смени и бригади. На събранията им редовно се обсъждат проблеми, свързани с формирането и изпълнението на плановите задачи, с икономичното изразходване на суровините и материалите, с усвояването на челния опит, състоянието на социално-психическия климат в малките колективи, личния пример на комунистите и пр. Възникналите въпроси и предложенията към стопанското ръководство, към партийното бюро и партийния комитет се поставят своевременно и се настоява за тяхното решаване. Така че партийните групи имат свой значителен дял в трудовите успехи на бригадите и смените, в създаването на делова и творческа атмосфера.

Такъв стил характеризира и работата на партийните групи в VI рудоуправление, в хлебозавода, окръжната болница, районната болница в Крумовград, част от групите в строително-монтажния комби-

Digitized by Google

нат, в селата Млечино, Душинково, Ковил и Джанка, в училището на Голямо Каменяне и редица други.

Може да се каже, че голяма част от групите правилно ръководят трудовите колективи, където са изградени, за решаването на основните икономически проблеми — изпълнението на качествените и натуралните показатели, рационалното изразходване на суровините и материалите. Често те са инициаторите за усъвършенствуване организацията на труда, за внедряване на технически и технологически новости, за ефективно използване на производствените мощности, за прилагане на челния опит.

Завоюваните позиции обаче не правят по-маловажен и по-малко тревожен факта, че има партийни групи, които не реализират цялостно своите функции. Други — макар и малък да е техният брой — съществуват формално, нямат редовен организационен живот, подценяват индивидуалната работа с хората.

Характерна слабост на част от партийните и партийно-комсомолските групи е, че не отделят достатъчно внимание на идеологическата работа, не използват в нужната степен богатия арсенал от форми и средства за комунистическо възпитание, за формиране на чувство за отговорност и за изграждане на активна жизнена позиция у комунистите и у всеки член на малкия колектив. Отчитайки тези недостатъци, партийните бюра и партийните комитети търсят пътища, помагат на групите да преодолеят слабостите, да отстранят причините, които ги пораждат.

През последните години и особено след Дванадесетия конгрес общинските комитети засилват грижите и усилията за организационното укепване на партийните групи, за правилното насочване и активизиране на дейността им, подпомагат ги във всекидневната им работа по решаването на проблемите на първичните трудови колективи. Чувствува се, че напоследък първичните организации и техните бюра имат също по-богат опит в ръководството на групите, по-непосредствено работят с отговорниците им, системно ги информират за взетите решения. В своите планове партийните организации по-точно и пълно отразяват задачите на групите, на събранията по-често и по-компетентно обсъждат дейността им.

Постиженията са предимно там, където отговорниците на групите са активни комунисти, с авторитет в колектива, с организаторски способности. Това показва колко важен е въпросът за техния подбор. Съставът на отговорниците на партийните групи непрекъснато се подобрява. Близо 70 на сто от тях са със средно и над средно образование, към 33 на сто са из средата на резервните кадри. Партийните комитети натрупаха повече опит в организирането на обучението им. Сред отговорниците на групите има хора, завършили тримесечни и шестмесечни курсове, а над една четвърт от тях са преминали едномесечни партийни курсове.

Повишеното внимание, засилената компетентност на първичните партийни организации в ръководството на партийните групи се отразяват положително и на тяхната активност. От своя страна активната дейност на групите, основана на инициативата и личния пример на комунистите, на способността им навреме да виждат, да поставят за решаване и да решават проблемите на малкия колектив, допринася понататък да се издигат боеспособността и ръководната роля на първични организации в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес.

Особено актуален е сега въпросът за укрепване на новоизградените или изграждащите се в момента бригади, технологични екипи или участъци на вътрешностопанска сметка. Това предполага навреме, още

Digitized by Google

в самото начало, да се помисли за създаване на партийни групи там — така че да се осигури партийно влияние в първичните трудови колективи. Пред партийните организации и партийните комитети стои задачата да се оптимизира там структурата на групите. Остава си в сила и изискването за по-системно и ефективно обучение на отговорниците на групите, като се обръща особено внимание на формите и средствата, с които тези най-малки клетки на партията разполагат за решаване проблемите на интензификацията, за утвърждаване на бригадната организация на труда, за възпитанието на комунистите и останалите членове на трудовите колективи. Обогатяването на натрупания досега опит е свързано и с по-системната и по-конкретната практическа помощ, с практическата подкрепа на отговорниците на групите, с усъвършенстване на системата за стимулиране. Всичко това са предпоставки за разнообразна и резултатна политическа и организаторска работа на партийните групи, а следователно за по-нататъшно укрепване на връзката на партията с масите, за засилване на трудовата и обществената им активност.

Атанас МАРКОВ
кореспондент на „Партиен живот"

ЦЕНТЪР ЗА ПОЛИТИЧЕСКА РАБОТА С ХОРАТА

В трудовите колективи понякога настъпват моменти, които са своеобразен изпит за зрелостта и боеспособността на партийните групи. За такива случаи научих в електроремонтния цех на акумулаторния завод „Методи Шатаров" в Пазарджик.

Внезапна повреда в паровата централа. Има реална опасност да спре работата в завода. Не се ли отстрани аварията бързо, възможно е сериозно да се увреди и ценна апаратура. Партийната група и трудовият колектив обсъждат създалата се обстановка. Четирима квалифицирани работници комунисти — Георги Стоянов, Стоян Чипилов, Киро Киров и Тихомир Орешков — първи се захващат с ремонта. Към тях се присъединяват и безпартийните Димитър Георгиев и Васил Минчев. Сформирано е ударно звено.

Нощ. Всичко е замръзнало. Работната група, преодолявайки студа, съня, умората, отстранява повредата. Размразени са контролно-измервателните уреди на парните котли и на завода е подадена пара в достатъчно количество за нормална дейност. Възстановени са технологичните процеси. Избягнати са и други нежелателни последствия.

По-късно в събрание на партийната група Георги Стоянов ще заяви: „Намесата на партийната група предотврати спирането на завода. Тя вдъхна увереност на колектива в способността му бързо да отстранява повредите." А безпартийният Димитър Георгиев споделя: „В онази нощ аз почувствувах силата на партийната група и на нашия колектив!"

Друг случай. Аварирал е единият високоволтов захранващ кабел. С 30 на сто намалява производствената мощ на завода. Налага се не-

Digitized by Google

забавно да се пристъпи към отстраняване на повредата. Отново партийната група е на своя пост. Създадено е ядро от специалисти и отново комунистите са тези, които първи се включват в него. Без почивка в продължение на дванадесет часа успяват да възстановят нормалния трудов ритъм на завода.

— Трябваше да се прокопаят канали и да се положат захранващите кабели на новия пластмасов цех — разказва Стоян Чипилов. — Партийното бюро постави пред комунистите въпроса за съкращаване на предвидения срок...

— Нашата партийна група откликна веднага — допълни Георги Орешков. — Организирахме открито партийно събрание. Възложихме на Георги Стоянов да сформира работна група...

— Да, в групата участвуваха почти всички комунисти — продължи Ст. Чипилов. — Дойдоха и безпартийните Иван Радин, Димитър Георгиев, Васил Минчев. Наложи се да работим в почивни дни, след работно време... Задачата изпълнихме вместо за три за един месец. Това позволи по-бързо да се пуснат в експлоатация новите шприц машини и да се произведат сто хиляди пластмасови кутии в повече...

Инициатор, организатор на тези и други подобни трудови изяви е партийната група при електроремонтния цех на акумулаторния завод „Методи Шатаров" — Пазарджик. Тя наброява 9 членове, 7 от тях са производственици. Във всички участъци на цеха има комунисти. Те оказват политическо влияние и организационно въздействие върху безпартийните си колеги. В събрания на партийната група обсъждат състоянието на трудовата дисциплина, качеството на работата, рационализаторски предложения, квалификацията на кадрите, резултатите от организираните курсове за преквалификация и пр. Партийната група не се задоволява с решаването само на възложените й задачи. Тя сама търси поле за изяви, проявява инициатива, организира колектива за решаване на специфични въпроси, с което допълва дейността на първичната организация, прави я по-конкретна, по-резултатна, особено във връзка с прегледа.

Отговорникът на партийната група Георги Орешков насочва вниманието на комунистите към актуалните задачи, а те не са малко: постигане на по-висока производителност на труда, максимални икономии на суровини, материали и електрическа енергия, срочно и качествено извършване на ремонтите, новото строителство, монтиране на машините, уредите и електросъоръженията.

По инициатива и под ръководството на партийната група в началото на годината на открито партийно събрание в цеха се разяснява планът на завода, уточняват се произтичащите от него специфични задачи на колектива, търсят се резерви, набелязват се неотложните мероприятия, определят се обектите, към които ще се концентрира вниманието на всички. Уточняват се редът и показателите, по които ще се води съревнованието за изпълнение на основната задача на завода — срочно и качествено извършване на реконструкцията и модернизацията. Поемат се лични обещания от всеки член на колектива и лични творчески планове от специалистите за изпълнение на производствената програма. Те се водят на отчет от партийната група. Периодично на открити партийни събрания тя информира колектива как се изпълняват. В това отношение особено полезни са самортчетите на комунистите.

Партийната група умело използва индивидуалния подход и поръченията за правилно разпределение на силите, опита, знанията и способностите на комунистите за изпълнение на политически и производствени задачи, например за изработката на нови автомати за леене

Digitized by Google

на решетки, за пускането на подстанция № 10 за пластмасовия цех, за ремонта и пр. Тя е център за индивидуална политическа работа. Известно е, че хората в трудовия колектив не биха се трудили добре, ако липсваше здрав социално-психически климат. А той се създава на основата на другарското сътрудничество и взаимното доверие, на вниманието и грижите един към друг. Да вземем за пример постъпването на нови членове в колектива. Те в повечето случаи идват с недостатъчна квалификация, с неизградени трудови навици. Партийната група помага на новопостъпилия работник да преодолее психическите бариери, създава условия за по-бързото му приобщаване към колектива. Обикновено по-опитен работник комунист му помага по-бързо да изгради у себе си трудови навици, добри взаимоотношения със заобикалящите го; въвлича го в обществено-политическите мероприятия. Така новият работник по-бързо става действително равноправен член на колектива, а колективът — среда за професионално и нравствено обогатяване на човека. Създават се и по-трайни връзки между хората, в резултат на което текучеството намалява. В това отношение широко се използва наставническото движение. Наставниците са хора с висока квалификация и опит. Сред тях са партийните членове Георги Стоянов, Стоян Чипилов, Георги Стоилов и безпартийните Петър Василев, Рад Божков, Атанас Цонев. Те са постоянни ударници и най-добри в професията. Добре се изявява като наставник и младият комунист Крайчо Бойчев, който работи в бригадата за пренавиване на правотокови електрически двигатели. Той винаги е бил добър работник, но като комунист се чувствува отговорен и за работата на заобикалящите го. При изпълнение на трудни, спешни задачи винаги се изисква по-голямо напрежение. В такива именно моменти Крайчо Бойчев с отзивчивостта си, с примера си влияе на другите.

Възпитаниците на наставниците са едни от най-съзнателните работници, усвоили са добре професията, а Кирил Дубелов е вече постоянен ударник. Трима младежи, подготвяни от наставниците, предстои да бъдат приети в редовете на партията.

— В този сплотен колектив съм най-младият — споделя Кирил Киров. — За първи път като работник попадам сред такива добри, отзивчиви другари. Тук се работи с удоволствие, но и с чувство за отговорност.

— В нашия колектив човек има условия да покаже на какво е способен — допълва Пенка Стоилова.

Партийната група съвместно с комисията за народен контрол извършва периодични проверки за състоянието на трудовата дисциплина, хигиената в помещенията и културата на работното място, следи как се използват материалите и електрическата енергия, как се решават социално-битовите въпроси, критичните бележки и предложенията. На открити партийни събрания информира трудещите се за резултатите, отправя критични бележки към онези, които са допуснали нарушения, търси отговорност от нарушителите на реда и дисциплината. Прави предложения пред партийното бюро и административното ръководство за налагане наказания на провинилите се или за поощряване на добрите работници. Особено полезни са разговорите за новите, положителните неща в работата. Тогава събранията се превръщат в школа за изучаване на собствения положителен опит.

Индивидуалната политическа работа дава добри резултати, когато е съчетана със заразителния личен пример, когато няма разминаване между думи и дела.

Поставена е била политическа задача — да се укрепи ДОТ при завода и да се активизира дейността му. На събранието първи вземат

Digitized by Google

отношение началникът на отдела, секретарят на първичната организация, отговорникът на партийната група и пожелават да бъдат отрядници; до тях застават и останалите комунисти. Пет членове на групата стават отрядници и сега те са най-активните сътрудници на ДОТ.

На среща със секретарите на първичните организации заводският партиен комитет оценява участието на комунистите в отчетно-изборните събрания на низовите отечественофронтовски организации за незадоволително. Партийната група взема този въпрос на отчет, прави срещи с ръководствата на низовите отечественофронтовски организации, провежда индивидуални разговори с комунистите и една част от тях са привлечени в ръководствата. На събрания на партийната група комунистите отчитат как помагат на отечественофронтовските организации.

— Дейността на тази партийна група — разказва секретарят на заводския партиен комитет Георги Нейков — се отличава със своята организираност, а членовете ѝ — с високо чувство за отговорност. Комунистите съзнателно изпълняват възложените им задачи, проявяват инициатива и творчество. Между тях съществува дух на другарство и уважение. Затова партийната група се ползва с авторитет сред трудовия колектив.

— Сега се стремим да увеличим приноса на партийната група за издигане ролята и боеспособността на първичната организация — сподели Георги Орешков. — Предвидили сме периодично да оценяваме как комунистите изпълняват възложените им производствени и политически задачи. Вземаме мерки да засилим контрола за изпълнение решенията на първичната организация. Самоотчетите ще бъдат по същите проблеми. В мероприятията на първичната организация за прегледа е записано: „На събрания на партийните групи да се проведат разговори по темите: „Състоянието на критиката и самокритиката“, „Приносът на комунистите за издигане ролята на партийното събрание“, „Повишаване професионалната квалификация на комунистите и подобряване личната организация на труда“ ...

Тази конкретност и целенасоченост в работата на партийната група е гаранция за бъдещи успехи.

Иван ИГНАТОВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

НАСТЪПАТЕЛНА БОРБА СРЕЩУ ЗАКОНОНАРУШЕНИЯТА

В Устава на Българската комунистическа партия е записано, че всеки член на партията е длъжен да спазва най-строго партийната и държавната дисциплина и социалистическата законност, да бъде непримирим към всеки, който нарушава дисциплината и законността независимо от заемания пост.

Известно е, че Дванадесетият конгрес на партията предяви високи изисквания към цялото общество за засилване на борбата срещу престъпността и нарушенията на социалистическата законност, да се активизира превантивната дейност за опазването на социалистическата собственост, правата, интересите и спокойствието на гражданите.

Има свой дял и дейността на окръжната контролно-ревизионна комисия в борбата на Сливенската окръжна партийна организация за претворяване в дела решенията на конгреса, за намаляване на отрицателните явления, които се допускат от някои комунисти и трудещи се в окръга, за предотвратяване на нарушенията срещу социалистическата законност.

Правонарушенията, които се извършват от отделни партийни членове в окръга, са съвсем незначителен процент. Това обаче не може да се омаловажава, защото всяко нарушение от комунист широко резонира в обществото и понижава авторитета на партията. Именно това подтикна окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП с участието на отделите „Организационен" и „Военно-административен" на окръжния комитет на партията да направят проверка на работата на първичните партийни организации с извършилите престъпления и осъдените партийни членове. Проверката обхвана периода 1976—1980 година. Освен това бяха използвани и материали на прокуратурата, съда и от други органи. С подготовката и провеждането на пленума се прави значителна крачка за осъществяване на отговорната задача — опазване чистотата на окръжната партийна организация.

Направим ли сравнение на санкционираните за правонарушения през 1970—1972 г. и през 1976—1980 г., ще се види, че през втория период те са намалели наполовина.

Данните показват, че редица хора са наказани за следните престъпления — посегателства на социалистическата и личната собственост, против личността, присвоявания, кражби, документална измама, телесни увреждания, транспортни катастрофи и др. Най-много санкционирани има от сферата на търговията, а след това от материалното производство и пр. В посочените сфери присвояванията са реализирани след създаването на излишъци, чрез плащане на допълнителни възнаграждения към заработката и др. Налице са и факти, които сочат, че отделни ръководители са си „затваряли" очите пред представяните им неверни данни, за да се отчете изпълнение на плана и да се получат премии.

Какво показва това?

Преди всичко въпросът опира до моралната неустойчивост на провинилите се, до степента на тяхната политическа зрелост, до нечестност, слабохарактерност, лекомислие, липса на самоконтрол, до притъпено чувство на комунисти, до съзнанието им да служат за пример сред колектива и в обществото. Някои лица са загубили качествата на партийни членове. Липсват им морално-волеви задръжки, изпаднали са в плен на разпуснатостта и съвсем правилно са изключени от редовете на Българската комунистическа партия.

Негативните явления опират и до слабия контрол — партиен и държавен, който съществува на отделни места, до принизени взискателност и отговорност, до незадоволителна критичност към съществуващите нарушения и слабости и техните носители. Съществен фактор за тези деяния е и недостатъчният контрол от съответните обществени организации.

Digitized by Google

Вникнем ли в дейността на партийните органи и организации в окръга, ще се установи, че те извършват голяма работа за възпитанието на комунистите, в борбата за спазване на социалистическата законност. Ярко доказателство за това е и намаленият брой на нарушенията от партийните членове.

Проблемът за борбата със закононарушенията не се поставя за първи път. Напротив, той винаги е стоял на вниманието на окръжния и останалите партийни комитети, на контролно-ревизионните органи на БКП. И ако в тази насока има известни успехи, те се дължат на упоритостта, на системната и продължителната работа, която се извършва от партийните комитети и първичните партийни организации, от контролно-ревизионните и ревизионните комисии на партията.

Ръководейки се от изискванията на партията за значението на социалистическата законност в обществото, още през 1970 година окръжният комитет на БКП на свой пленум се занима с проблема за правонарушенията в окръга. Организаторската и политическата работа на партийните органи и организации придоби по-конкретен характер. Повиши се ефективността на борбата срещу отрицателните прояви, нарасна ролята и на специализираните органи за утвърждаване на законността. Положително въздействие в тази насока оказаха и пленумите, на които бяха обсъдени проблемите „За трудовото възпитание на производствените колективи", „За ефективността на организаторската работа на окръжната партийна организация" и др. Силно въздействуваха и приетите мероприятия, които са записани в комплексния план за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта. Вземайки за основа решенията на окръжния комитет на БКП, общинските, заводските и учрежденските комитети на партията и първичните партийни организации разгледаха състоянието на социалистическата законност и приеха конкретни мероприятия.

По-късно бюрото на окръжния комитет на партията отново прецени, че е необходима още по-последователна и настъпателна работа за спазването на правовия ред. През 1976 година то отново се върна на решенията си от 1970 година и прие нова програма, която бе конкретизирана в съответствие с изискванията на Единадесетия партиен конгрес. През 1981 година бюрото на комитета в резултат на извършените нови контролни проверки взе решения за засилване борбата срещу правонарушенията и одобри съответна програма за периода 1981—1985 година. Въз основа на нея съобразно своите условия партийните комитети и организации разработиха конкретни мероприятия. Решенията на окръжния комитет на БКП бяха подети и от обществените организации и специализираните органи. Те организираха срещи с трудещите се, проведоха разяснителна работа за утвърждаване на социалистическия начин на живот. Задачите, които са разработени в документите на окръжния комитет на БКП, намират ярък израз в дейността на партийните органи и организации, в работата на контролно-ревизионните органи на партията, във формирането на всестранно развита социалистическа личност, която да е с високи нравствени добродетели. Стремежът е с примера си комунистът да възпитава, да показва практическо единство на убеждение и поведение.

Своя дял в борбата срещу отрицателните явления имат окръжната и общинската контролно-ревизионна комисия и ревизионните комисии на партията. Те извършват проверки в първичните партийни организации, стремят се системно да им изпращат информация, която получават от специализираните органи. По този начин съдействуват положението на комунистите своевременно да се обсъжда на партийно събрание. Все повече се утвърждава практиката съобразно компетентността си ревизионните комисии на БКП да вникват по-задълбочено в документите на партийните организации. Те установяват допусканите слабости по отношение на провинилите се комунисти и бързо сигнализират в съответните партийни комитети за разглеждане на случаите.

Окръжната контролно-ревизионна комисия обръща сериозно внимание на превантивната дейност. При проверките в първичните партийни организации се помага на място, внасят се докладни записки в бюрото на окръжния комитет на БКП за вземане на съответни мерки срещу носителите на слабости и нарушения. Характерно за дейността на комисията е, че тя от дълго време води последователна борба срещу отрицателните явления в живота на комунистите и трудещите се. През 1973 година на пленум бе обсъден проблемът „Опазване на социалистическата собственост от посегателства и разхищения". При проверката бяха обхванати по-голяма част от първичните партийни организации в окръга. По предложения на комисията окръжният комитет на БКП даде указания по този въпрос да станат разговори в партийните организации и със стопанските ръководства. През 1975 година заедно с отделите „Организационен" и „Промишлено-стопански" на окръжния партиен комитет бе организиран пленум на тема „Дейността на партийните органи и организации за укрепване на трудовата дисциплина — фактор за опазване на социалистическата собственост". Но работата не спря с това мероприятие. На следващата година бе проведен контролен пленум, на който беше разгледан въпросът „За изпълнение решенията на окръжната контролно-ревизионна комисия и на бюрото на окръжния комитет на БКП за укрепване на трудовата дисциплина и издигане ролята на партийния секретар". Двата пленума бяха повод за задълбочен разговор в партийните органи и организации, в административно-стопанските ръководства. През 1977 година комисията и окръжният комитет за държавен и народен контрол на съвместен пленум раз-

Digitized by Google

гледаха как се използват суровините, материалите, горивата и електроенергията в промишлеността на окръга. В процеса на проверката бяха отстранени нарушения и пропуски. Потърсена бе отговорност и на виновниците бяха наложени наказания.

Окръжната контролно-ревизонна комисия с участието на отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП през 1979 г. свика съвместен пленум на тема „Работата по прилагането на Инструкцията за налагането, снемането и отменянето на партийните наказания". През същата година на **контролен пленум** бе обсъден проблемът по спазването на дисциплината и правовия ред. За целта беше извършена проверка заедно с окръжния комитет за държавен и народен контрол, окръжния съвет на Българските професионални съюзи, окръжния комитет на ДКМС и окръжно управление за държавен и финансов контрол. Идва и 1980 година. И сега комисията не изоставя въпроса за социалистическата законност. Съвместно с отдели на окръжния комитет на БКП, с окръжния комитет за държавен и народен контрол, с окръжния комитет на ДКМС и с окръжния съвет на научно-техническия съюз бяха проверени 40 предприятия и стопанства, а след това на пленум бе разгледана „Работата на партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства за разгръщане на изобретателската и рационализаторската дейност".

Сегашният пленум е ново потвърждение на стремежа на окръжната контролно-ревизионна комисия на партията да дава своя принос за издигане равнището на социалистическата законност. Нейно ръководно начало е ленинското разбиране контролът да се превръща в средство за проучване на положителните и отрицателните качества на кадрите, да им се оказва помощ за подобряване на техния стил и методи на работа, да се разкриват и преодоляват негативните явления, които пречат или затрудняват изпълнението на решенията. **Комисията съобразно своите компетенции се стреми да съдействува** на партийните органи и организации за отстраняване на причините, които водят до правонарушения от страна на комунисти.

Окръжният комитет на БКП постоянно насочва партийните комитети и първичните партийни организации към конкретна работа срещу отрицателните прояви. Общинският комитет на партията например в Нова Загора организира пленум, на който обсъди как се води борба с негативните явления и как се утвърждава социалистическият начин на живот. След това много партийни организации имаха събрания на същата тема. Общинският комитет на БКП в Сливен води на отчет всички комунисти, към които е предявено обвинение за извършено престъпление. За изясняването на отделните случаи се правят допълнителни проверки и се анализират съответните документи. С това се цели да се разкрият характерът на престъплението и подбудите за неговото извършване. Така се открива обективната истина и от класово-партийните принципи се преценява отговорността на комунистите, като се налагат наказания съобразно извършеното деяние. Прието е периодично бюрото на комитета да изслушва информация от специализираните органи по проблемите на законността и да информира актива на общината.

На по-широк фронт се прилага **превантивната дейност.** Нараства приносът на държавните и обществените органи и организации в борбата срещу престъпността и правонарушенията. Специализираните и контролните органи влагат по-големи усилия за разкриване и санкциониране на закононарушителите. В съответствие със задачите, които произтичат от приетата програма на окръжния комитет на БКП, общинските народни съвети засилиха грижите си за опазване на социалистическата собственост и спазване на законността. Расте приносът и в дейността на комсомолските комитети и организации във взаимодействието им за намаляване на негативните явления сред младежта. Стана по-съдържателна възпитателната и превантивната работа на комитетите и организациите на Отечествения фронт, на Българските професионални съюзи и пр. Издигна се равнището на съвместната работа на комисията с партийните, държавните и обществените органи и организации в борбата за укрепването на социалистическата законност.

Успехите обаче щяха да бъдат още по-големи, ако на отделни места не се проявява либерализъм и безразличие към нарушителите. Броят на наказаните няма да намалява, ако не се отстраняват преди всичко причините, които водят до правонарушенията.

Комплексната програма на комитета за комунистическото възпитание създава реална възможност за обогатяване формите на възпитателния процес, за издигане критичността в първичните партийни организации срещу отрицателните прояви на комунистите. Мисли се и по друг въпрос — **за другарската помощ.** Санкционираните бивши партийни членове след изтърпяване на наказанието не отиват в забрава. Те се включват в трудовия ритъм на колективите. За провинението си са получили заслуженото. След това обаче и те се нуждаят от топлота и внимание, от другарска ръка. Не със замазване на грешките, а с повишена взискателност и доверие трябва да се гледа на поведението и трудовите им дела. С тях е необходима индивидуална работа. Тя ще съдействува те с по-голямо желание да се трудят за изпълнение на задачите, които стоят пред дадения колектив.

Безспорно е значението на качествения състав за издигане ролята на първичните партийни организации. На някои места обаче се приемат лица, които не притежават качества за членове на БКП. Най-често те са потенциални изпълнители на нарушенията и с това се посяга върху авторитета на партията.

Digitized by Google

Понякога в дадени партийни организации липсва диференциран подход в партийно-възпитателния процес на младите комунисти.

Макар и в отделни случаи, правят се опити да се оказва давление при обсъждане поведението на нарушителите на социалистическата законност и морал. Така с един замах се срива граденото с години, поощрява се извършването на престъпления. То крие таена надежда, че все някой ще помогне. И възниква въпрос. А защо не се търси отговорност от тези „доброжелатели"? Това е нужно да става на всяка цена, защото вместо полза те нанасят голяма вреда на партията, уронват авторитета й пред честните хора, които милеят за нейната правда.

Редица отрицателни явления в съзнанието и поведението на човека трябва да се предотвратяват още преди да са се появили. **Защо се стига до най-тежкото?** Защото при първите прояви на нарушенията, до правонарушенията е имало немалко време. Тогава е трябвало да станат сблъсъци, да се появи нетърпимост към нарушителите, безкомпромисност и мъжество, истината да блесне навреме. Те са отсъствували. Липсата на ефективни превантивни мерки водят до лоши последици. Това спомага слабостите и недостатъците да не се разкриват в зародиш и се стига до подсъдимата скамейка.

Истина е, че много първични партийни организации разглеждат положението на провинилите се комунисти и вземат справедливо решение. Вярно е и това, че на тези, които са изправени пред партийните събрания, са налагани строги наказания, приложени са и най-тежките административни санкции. На много места партийните организации са провели мероприятия с комунистите и безпартийните, пред които са разяснили причините и условията, за да се стигне до правонарушения, разобличени са нарушителите на законността. Пред партийния или производствения актив повечето от санкционираните са вземали самокритично отношение. Това оказва голямо политическо, възпитателно и превантивно въздействие. То кара и провинилите се, и останалите да се замислят по дадената постъпка и да проявяват стремеж да не допускат деяния, които да ги довеждат до подсъдимата скамейка. Събранията се превръщат в школа за възпитание. Създава се обстановка на непримиримост към допусканите слабости и нарушения. В дейността на повечето първични партийни организации с провинилите се членове на партията е намерил материален израз партийният принцип, **като се засилва работата за предотвратяване на закононарушенията, трябва да се прилагат строги мерки — държавни и партийни — срещу нарушителите на социалистическата законност, умело да се съчетава борбата за разкриване и наказания на извършителите с възпитателното въздействие върху другите членове на обществото.**

Повече от десет години в окръжната партийна организация се води последователна борба срещу посегателствата на социалистическата собственост и нарушенията на законността. И все пак отрицателни явления има.

Каква още съществена слабост съществува при работата с провинилите се и санкционирани партийни членове?

Има факти, които показват, че някои първични партийни организации допускат сериозни пропуски в това отношение. Не на всички е потърсена партийна отговорност за даденото провинение. Произнесли са се съдебните и другите органи, а партийните организации остават безучастни. Малко партийни организации са организирали мероприятия с комунистите и трудовите колективи, където да се разискват проблемите, които са свързани с наказанията на партийните членове и безпартийните. Първичните партийни организации от общините Твърдица и Млекарево например не са осъществили никакви възпитателни и превантивни мероприятия в това отношение. От проверяваните първични партийни организации става ясно, че те са разгледали на 75 души партийното положение и само на 64 са наложили наказания? А Дванадесетият конгрес на БКП предяви високи изисквания! Трудно бихме си представили, че партийните организации, където няма голяма взискателност при провинение на техни членове, биха могли да изпълняват определената им ръководна роля.

Кои са още причините за тези недостатъци?

Преди всичко налице е либерализъм, занижена взискателност, криворазбрана колегиалност от страна на някои партийни организации към нарушителите на социалистическата законност и морал. Окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП не винаги съумява навреме да упражнява нужния контрол за вземане на отношение към провинилите се членове на партията.

Всичко това не действува възпитателно както на санкционираните, така и на останалите комунисти и безпартийни. Хората бързо научават за деянието на партийния член и очакват партийната организация да се произнесе по неговото поведение. С премълчаването и замазването на отрицателните прояви се поражда недоволство сред дадения колектив. Хората искат комунистът да е образец на нравствена чистота и трудолюбие, със силно развито чувство за отговорност пред партията и цялото общество, да увлича трудещите се в изпълнението на задачите, които стоят пред народа ни.

Има първични партийни организации, които не прилагат високи критерии при оценяване делата на провинилите се комунисти. В някои места е недостатъчен сблъсъкът с носителите на отрицателните явления. В тези партийни организации надделяват безпринципността и либерализмът. Там е принизен контролът, не се осъществява нужната възпитателна работа,

Digitized by Google

Безпокои фактът, че бяха санкционирани и някои партийни членове, заемали ръководни длъжности. Тези хора недооценяват вредата, която нанасят с поведението си на останалите членове на обществото и преди всичко на колектива, който ръководят. Това е сериозен сигнал за по-голяма взискателност при подбора и издигането на кадрите, за допълване на пропуските в политическото им възпитание, за по-настъпателна борба с проявите на карييризъм, със самонадценяването, с незачитането законите на социалистическата ни родина и Устава на БКП. Не трябва да се забравя, че към закононарушителите не бива да има опрощаване. Още повече към онези, които с действията си съзнателно вредят, нанасят загуби на народното имущество. Не с протакане, а своевременно би трябвало да се санкционират провинилите се комунисти. Ефикасни мерки са нужни, за да нараства ролята на първичните партийни организации, партията да се чисти от ония, които петнят нейното свято име.

Няма съмнение, че прегледът на първичните партийни организации ще помогне в тази насока да се вземат по-ефикасни мерки. Но **този процес е продължителен и той се нуждае от настъпателност, от широка идейновъзпитателна работа от страна на партийните органи и организации.**

Така ще се изпълни и повелята на Дванадесетия конгрес на БКП за повишаване авторитета на партийните организации, ще се осъществи и казаното от др. Тодор Живков в речта му пред Деветия конгрес на Отечествения фронт да се организира всенароден контрол, който да създаде атмосфера на нетърпимост към нарушенията на социалистическия демократичен ред. Има какво да помислят в тази връзка и контролно-ревизионните и ревизионните комисии на БКП. В кръга на своите задължения те могат да дадат своя принос за подобряване на работата по третирания проблем. Необходимо е също така те да оказват по-голямо съдействие на партийните комитети и организации за активизирането на комунистите в изграждането на социалистическата организация на труда, която да не допуска възможности за правонарушения.

На фона на постигнатите успехи в окръга в различните области на живота има още по-голямо основание за непримиримост към различните посегателства срещу обществената собственост и правовия ред. Да стане така, че всеки комунист, всички партийни, държавни и обществени органи, организации и цялото население да намерят своето място в борбата за укрепването на социалистическата законност.

Слави НЕДЕВ
председател на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП — Сливен

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

ДВИГАТЕЛНА СИЛА

Години наред в Русенската окръжна партийна организация по въпросите на контрола, упражняван от първичните партийни организации, се работи задълбочено, последователно, комплексно и целево. Окръжният комитет на БКП посредством Научния център по партийно-организационните въпроси проведе редица мероприятия в т. ч. и две научни сесии с участието на доц. к. и. н. Димитър Ананиев и к. ф. н. Здравко Цветанов. Организирана бе среща за взаимоотношенията и взаимодействието между партийния секретар и стопанския ръководител. Състояха се консултации на място и полудни с партийния актив. В краткосрочните курсове за обучение на партийните и стопанските кадри от окръга намери място и темата за правото на контрол на първичните партийни организации. Полезни бяха събеседванията и обмяната на опит. Активно се включи в обучението на партийните и стопанските ръководители и филиалът на Академията за обществени науки и социално управление при Централния комитет на БКП в Русе. Използват се както преподавателите, така и базата. За превръщането на контрола на първичните партийни организации в битие, в неделима част от нейния живот ценна помощ оказва и окръжната контролно-ревизионна комисия на партията. Както тя, така и ревизионните комисии по места се стремят да държат в своето полезрение актуалните задачи на партията, целенасочено да съдействуват за тяхното изпълнение чрез определените им от Устава форми и средства на работа. В тази връзка от съществено значение е системният контрол и помощта на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП на първичните партийни организации. За по-голяма ефективност тази дейност се провежда в тясно сътрудничество с отделите на окръжния комитет на партията и с другите органи от националната контролна система. Изпълнението на уставните задължения се съчетава със стремежа да се вниква по-задълбочено в причините за нарушенията на Устава на партията. Стана практика да се провеждат съвместни пунктови съвещания, комплексни проверки и срещи със секретарите на първичните партийни организации, с членовете на партийните бюра и на ревизионните комисии на БКП по места. Обмяната на опит, анализирането на слабостите и недостатъците на основата на причинно-следствения подход, по-добрата информираност на партийния актив помогнаха да се повиши компетентността на кадрите в осъществяването на контролните функции на първичните партийни организации. В резултат на това контролът над стопанските и административните органи и кадри сега е едно от главните направления, една от важните страни на многообразната им работа. Нарасналите мащаби и сложността на задачите, които стоят пред окръга, увеличаващата се взаимна зависимост между отраслите и производствата, високите изисквания, които предявяват новият икономически подход и интензификацията към трудовите колективи, определят високата отговорност на първичните партийни организации като непосредствени ръководители на тези колективи. Това е едно от условията за осигуряване на неразривно единство на думите и делата, на решенията и изпълнението.

Безспорна истина е, че колкото по-действен е партийният контрол върху икономическите и социалните процеси, толкова по-здрава е дисциплината, по-висока е отговорността на кадрите за съзнателното изпълнение на задълженията им. От тези позиции и в тази светлина се подготви и проведе съвместен пленум на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП с отделите на окръжния комитет на партията. Той бе още една проява на творчеството и инициативата на Русенската окръжна партийна организация в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес. В доклада и в изказванията намериха отговор редица въпроси на контролната дейност на партийните организации като важно средство за последователното изпълнение на партийната линия и решения, за разкриването и използването на вътрешните резерви, за обобщаването на положителния опит, за разкриването и своевременното отстраняване на грешките в работата на стопанските и административните ръководства и отделни ръководни кадри. По този начин съдържанието на доклада и изказванията на пленарното заседание бяха в унисон с основната тема: „Работата на първичните партийни организации от Русенската окръжна партийна организация по упражняване правото им на контрол над дейността на административните и стопанските ръководства за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП“.

Оценките и изводите в доклада се основаваха на резултатите от извършената проверка на 162 първични партийни организации. Използван беше анкетният метод. Проверена беше партийната документация, разговаряно беше с партийни секретари, с членове на партийни бюра, с отговорници на партийни групи, с комунисти и безпартийни ръководители и активисти — работници, селскостопански труженици, служители и др. Обхваната беше дейността на първичните партийни организации от всички отрасли.

Данните показват, че в годишните и оперативните планове на анкетираните пър-

Digitized by Google

вични партийни организации са включени средно по седем въпроса, свързани с изпълнението на чл. 53 от Устава на БКП. Спазват се и сроковете за разглеждането им. Основателно може да се направи извод, че първичните партийни организации не само са осъзнали своето право на контрол, но и по-умело го използват. Арсеналът от форми е богат — отчет на ръководните кадри — комунисти и безпартийни пред партийните събрания, в заседанията на партийните бюра, в събранията на партийните групи и пр. В редица случаи това става и на открити партийни събрания. Животът в трудовите колективи протича под въздействието на първичните партийни организации. Внедрената по опита на КПСС практика отчетите на ръководителите да се изнасят на окрити партийни събрания е в пълно съответствие с изискванията на Дванадесетия партиен конгрес. Те в още по-голяма степен съдействуват за по-нататъшното развитие и разширяване на социалистическата демокрация, на колективизма в ръководството, на критиката и самокритиката, на активността и творческата инициатива на комунистите и всички трудещи се. Стремежът на окръжния комитет на БКП е да се изгради стройна система за периодичен отчет на стопанските и административните ръководители. Основите на тази система се залагат още при подготовката на резолюциите на годишните отчетно-изборни събрания. В тях се набелязват някои насоки в това отношение. На тази основа в годишните планове на всяка първична партийна организация се посочват конкретните въпроси за отчет на ръководителите на партийни събрания и пред трудовите колективи. По този начин те предварително знаят за какво и кога ще стават отчетите. Това безспорно ги мобилизира. Те не само добросъвестно се готвят за самоотчета или отчета, който им предстои, но и следят задълженията си по резолюцията и плана на партийната организация, по приетите партийни решения и други. Така на практика тези партийни документи се превръщат в конкретно ръководство за действие, за оказване на помощ за усъвършенствуване на стила и методите на работа на ръководните дейци. Особено полезна се оказва практиката при всеки отчет на даден ръководител да се подготвя и справка от комисия, определена от партийното бюро. Тя извършва предварителна проверка и отразява писмено мнението си по обсъждания въпрос. В нея се посочват положителните страни, недостатъците и се предлага проект за решение. Това засилва масовостта на контрола, неговата компетентност, обективност и съдействува за своевременното отстраняване на допусканите грешки, успешно да се изпълняват приетите решения, плановете и поставяните задачи.

Анализът на упражняваното право на контрол от страна на първичните партийни организации в окръга показва, че той е съдействувал на административните и стопанските ръководства за постигането на ефективни резултати при решаването на проблемите. На по-висока степен е издигната превантивността на контрола, което е помогнало да бъдат предотвратени редица пропуски и грешки. От своя страна в процеса на контрола партийните организации са взели нови 500 допълнителни мерки, които са осигурили изпълнението на взетите решения. От извършените 3152 проверки най-много са направените на място. За тази цел първичните партийни организации използват комисиите за контрол по конкретни въпроси — качеството на продукцията, трудовата, технологичната и финансовата дисциплина, икономията на суровини, материали и други. Една трета от информациите, отчетите и докладите са изслушани на партийни събрания.

В пълно съзвучие с изискванията на Дванадесетия конгрес на БКП контролът над дейността на административните и стопанските ръководства и кадрите започва от решението, оценява неговата обоснованост, предизвиква налагащите се корекции, открива и популяризира положителното, обучава и възпитава, а когато се наложи и санкционира. Това е постигнато в повечето първични партийни организации в окръга. Показателен е примерът на партийната организация при механизация към Аграрно-промишления комплекс в с. Щръклево. Във връзка с изпълнението на поставената задача да се експериментира бригада от нов тип в АПК беше доставена нова модерна и скъпо струваща техника. Универсалната сеялка „Бекер" се получи през зимата на 1981 година. Незабавно първичната партийна организация извика на отчет стопанското ръководство на бригадата, за да провери какво е направено за ефективното използване на новата машина. Благодарение на допълнително взетите мерки своевременно бяха подготвени необходимите кадри. По време на пролетната сеитба през миналата година сеялката работи денонощно. Спрямо предходната година срокът на засяването на захарното цвекло и на царевицата беше съкратен два пъти. Постоянният контрол и завишената взискателност от страна на първичната партийна организация към ръководството на експерименталната бригада допринесе още първата година производителността на труда да се повиши два и половина пъти, а коефициентът на използваемост на техниката да достигне 1,9. Там където обаче контролната функция на партийната организация е занемарена, и резултатите са лоши. През есента например в същия Аграрно-промишлен комплекс силажирането изостана значително от графика, за което окръжният комитет на партията обърна внимание на общинския комитет на БКП. Наложи се да се вземат спешни и строги мерки. Освободен беше от длъжност бригадирът на фуражната бригада. Но първичната партийна организация остана безучастна. Санкционираният бригадир беше комунист, а получи само административно наказание. Би ли се стигнало до това положение, ако партийната организация беше предварително про-

Digitized by Google

верила подготовката за силажирането, ако бяха взети партийни мерки за изпълнението на тази задача и работата беше доведена докрай? Не! За лоши стопански резултати общинският партиен комитет в с. Ново село наложи наказание на двама специалисти, на четирима завеждащи ферми и на един агроном по растителна защита. Всички тези комунисти членуват в съответни първични партийни организации, но поради това, че те не проявиха своевременно необходимия контрол и взискателност към своите членове, се наложи това да извърши общинският партиен комитет. Подобни примери има и на други места. Много пъти са правени изводи, но съществени изменения не са настъпили. Защо? Защото има прояви на снизходителност, липсва постоянство, добра системност и последователност в изискванията за по-пълно използване на предоставеното на партийните организации право на контрол.

— Планирането на контрола на първичната партийна организация над стопанските и административните ръководства е полеката страна на проблема — сподели Пенка Ганчева, секретарка на партийния комитет в завод „Арда" — Русе. — Упражняването и съчетаването му с помощта като висше задължение на партийната организация е много по-сложно, трудно и отговорно дело. То изисква висока компетентност и умение.

— Някои си представят контрола — каза Бойчин Бойчев, секретар на общинския комитет на БКП в Русе — единствено като задача да се следят личните действия на директора, на началника на цеха, на бригадира, на майстора, а се отминават основните проблеми и задачи, които биха довели до евентуални сблъсъци. Други, обладани от мисълта кой да води бащината дружина, подценяват това свое основно задължение и вместо да контролират, изземват функциите на административните и стопанските ръководства. В града се направи много за усъвършенстване организацията на труда. Въпреки това, за да не си създават главоболие, някои от началниците на цеховете не правят необходимото, което ще осигури поверените им производствени звена да преминат на собствена стопанска сметка. Безспорно е, че партийните организации в тези цехове не упражняват предоставеното им право на контрол по този въпрос...

Изложеното по-горе показва, че контролът на някой първични партийни организации още не обхваща най-важните въпроси. През първото шестмесечие на 1981 година например завод „Автоматика" в град Две могили не изпълни производствената си програма по чисто субективни причини. Макар и несвоевременно, но след намесата на общинския комитет на БКП първичната партийна организация се активизира. Нещата тръгнаха в друга посока и годишният план беше изпълнен.

Независимо от тези негативни примери общата тенденция в окръжната партийна организация е към завишен контрол и търсене на отговорност от партийните организации към низовите ръководства и кадрите. Центърът на тежестта по естествен и логичен начин се премества от текущите и оперативните въпроси към проблеми, които са свързани с перспективата на развитието. Първичната партийна организация например в комбинат „Юта" — Русе осъществява партиен контрол над административните и стопанските кадри от комбината за изпълнението на приетата комплексна програма за научно обслужване на производството. С реализацията на тази програма производителността на труда до края на петилетката ще се повиши три пъти. Първичните партийни организации в комбинат „Ив. Димитров" — Русе са въвели практика на всяко заседание на партийното бюро или на партийно събрание да се отчита някой от административните и стопанските кадри за извършеното от тях по ускореното внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, за овладяването на челния опит и други фактори, които влияят за интензивен растеж. Първичните партийни организации при машиностроителния комбинат „Георги Димитров" в Русе чрез системен контрол помогнаха да се реши една глобална задача от общата програма за интелектуализация, електронизация и роботизация на производството през осмата петилетка. Първичната партийна организация в завод „Модул" — град Бяла осъществи успешно ръководство на реконструкцията и модернизацията на завода. По стопански начин само през седмата петилетка бяха пуснати обекти за три и половина милиона лева. Сега на основата на автоматизацията на технологичните процеси се предвижда производителността на труда да нарасне 10—12 пъти. При това се гарантира и по-високо качество на продукцията, защото с внедряването на агрегатни машини, комплектувани с манипулатори, ръчните процеси са изолирани и влиянието на субективния фактор значително намалява. Контролът на първичната партийна организация върху дейността на административните и стопанските ръководства ще съдействува за преодоляване на трудностите, за усъвършенстване на стила и подхода на управленческите органи и кадрите в реализацията на тази програма.

През периода след Дванадесетия конгрес на партията десет на сто от първичните партийни организации в окръжната партийна организация са се отчели пред съответните партийни комитети по изпълнението на член 53 от Устава на БКП. Това е особено характерно за Русенската, Беленската и Вятовската общинска партийна организация. Някои комитети са изслушали по две и три първични партийни организации как използват правото си на контрол над административните и стопанските ръководства по изпълнението на следните проблеми: ускореното внедряване на научно-техническия прогрес и челния опит, усъвършенстването на социалистическата организация на труда, икономията на материали, горива, енергия и

Digitized by Google

пр. Подходът на партийните комитети да се повишава взискателността към контролните функции на първичните партийни организации позволи по-широко да се разгърне творчеството и инициативата на комунистите и всички трудещи се от окръга. Високата политическа и трудова активност в социалистическото съревнование породи многобройни инициативи за изпълнение на поетите обещания. В резултат на това планът за социално-икономическото развитие на окръга за 1981 година бе изпълнен 21 дни по-рано по всички показатели, които характеризират ефективността на икономиката. Добрите резултати в икономическото развитие на окръга станаха реална предпоставка и за изпълнението на социалната програма. Над запланувано то за годината са предадени 53 нови жилища, 100 места в детските заведения, 300 тона месо, 36 хил. литра мляко, 300 хил. броя яйца. На населението от окръга бяха предоставени допълнително стоки за 2010 хил. лв. и услуги за над 1 млн. лева.

Инициативата на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП съвместно с отделите на окръжния комитет на партията, като постави на оценка разглеждания проблем, имаше за цел да се набележат конкретни мерки за издигането му на висотата на новите задачи.

— Ако успеем да постигнем това — сподели в заключителното си слово пред пленума Кирил Несторов, заместник-председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП, — ще излезем от сферата на „омагьосаните кръгове", за които говори др. Тодор Живков на Октомврийското съвещание... Контролът на първичните партийни организации сега трябва да се насочи и към укрепване авторитета на надарените и дръзновени ръководители. Да им се помага те да съчетават единоначалието с колективния метод, икономическия с политическия подход, да усъвършенстват стила и методите си на работа...

Пленумът на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП беше навременен отклик на задачите, които постави Националното съвещание през октомври миналата година. В процеса на прегледа на първичните партийни организации в центъра на тяхната дейност е засилването на партийния контрол. И то контрол умен, проницателен, грижлив, постоянен. Такъв, какъвто го изискват Дванадесетият конгрес на БКП, обстоятелствата и времето, в което живеем. Той да бъде двигателната сила и най-сигурната гаранция за постигането на нови успехи в социално-икономическото изграждане на Русенски окръг през следващите години на осмата петилетка.

Пенка ЯНАКИЕВА
завеждаща Научния център по партийно-организационните въпроси към окръжния комитет на БКП — Русе

Digitized by Google

СИБИР ДНЕС

АЛЕКСАНДЪР ФИЛАТОВ
първи секретар на Новосибирския областен комитет на КПСС

В обстановка на огромен политически и трудов подем съветските хора се готвят да отбележат славния юбилей на своята родина.

В постановлението на ЦК на КПСС „За шестдесетгодишнината от образуването на Съюза на съветските социалистически републики" се подчертава: „Създаването на Съюза на ССР е живо въплъщение на идеите на Владимир Илич Ленин, на ленинските принципи на национална политика". Въз основата на научен анализ на новата епоха В. И. Ленин творчески и всестранно разви учението на Карл Маркс и Фридрих Енгелс по националния въпрос, посочи на партията магистралния път за неговото решение — класовата борба на пролетариата за завоюване на политическата власт. Убеден интернационалист, В. И. Ленин водеше непримирима и последователна борба за революционно сплотяване на масите от различните национални, за създаване на такъв „доброволен съюз на нациите, който не би допуснал никакво насилие на една нация над друга, на такъв съюз, който би бил основан на най-пълно доверие с ясното съзнание за братско единство". Следвайки ленинските съвети, партията последователно водеше всички нации и народности на страната към създаването на морално-политическо единство на нашето многонационално общество, към достигане на общонародната цел — построяване на социализма и комунизма.

От собствен опит народите от страната на Съветите се убедиха, че сплотяването им в единен съюз умножава техните сили, ускорява социално-икономическото развитие. Това в цялата си пълнота се прояви през годините на индустриализацията, на колективизацията на селското стопанство и културната революция. Рамо до рамо народите братя застанаха в защита на родината в годините на Великата отечествена война. Във всенароден подвиг се превърна следвоенното възраждане на националното богатство на страната на Съветите, успешното решаване на задачите в следвоенните петилетки. И като резултат от съвместната борба за делото на партията възникна великото братство на хората на труда — основата на многонационалното отечество. Сега този равноправен съюз на републиките свободно обединява над 100 нации и народности, национални и етнически групи, представляващи нова историческа общност на хора — съветския народ.

Образуването и успешното развитие на СССР има непреходно международно значение. Съдна се ленинското предвиждане, че социализмът ражда съвършено други международни отношения, свободни от дискриминация, от господство и подчинение. Пример за това са отношенията на братските страни от социалистическата общност, които постигнаха неоспорими успехи в изграждането на новото общество.

В условията на изострянето на международната обстановка, предизвикана от политиката на империализма и преди всичко на американския, ленинската стратегия на мира, поддържана от страните на СИВ, на всички прогресивни хора, е действен фактор срещу агресивните стремежи на силите на реакцията и милитаризма.

В неговата основа е нарастващият икономически потенциал на страните от социалистическата общност и тяхното политическо единство. За това убедително и красноречиво говорят многочислените факти от развитието на икономиката на една от най-крупните страни на социализма — Съветския съюз. Ако делът на Русия в световното промишлено производство през 1913 г. представляваше 4 на сто, то сега

Материала, осигурен за сп. „Партиен живот", поместваме с малки съкращения.

Digitized by Google

Съветският съюз произвежда около една пета част от цялата световна промишлена продукция. Започвайки своя исторически път от втората десетка на индустриалните страни на планетата, нашата страна за 60 съветски години трайно излезе на второ място в света по икономически потенциал.

Независимо от разрушенията на войната, икономическите блокади и бойкоти, които ни налагаха империалистите, Съветският съюз сега произвежда промишлена продукция приблизително толкова, колкото всички страни от Западна Европа, взети заедно, а по производство на чугун, стомана, нефт, желязна руда, цимент, трактори, локомотиви, електрически локомотиви, на минерални торове и някои други видове продукция трайно заема първо място в света.

Значителни успехи са постигнати в развитието на селското стопанство, което измина пътя от дървеното рало до най-съвременната техника. През годините на съветската власт производството на селскостопанска продукция нарасна в нашата страна 4 пъти при съкращаване броя на заетите в него 1,8 пъти. В. И. Ленин мечтаеше за 100 хил. трактора за съветското стопанство, днес в колхозите и совхозите на страната ежегодно се доставят около 350 хил. трактора, над 200 хил. товарни автомобила, повече от 100 хил. зърнокомбайна и много друга техника. През последните 10 години машинно-тракторният парк на страната е обновен напълно.

Неоспорими са успехите и в другите отрасли на народното стопанство, в развитието на съветската наука, на културата и образованието. Днес в СССР е създадена широка мрежа от научни учреждения, опитни и експериментални бази, в които се трудят почти 1,4 млн. души научни работници, което позволява да се осъществяват изследвания и разработки по всички направления на науката и техниката. В СССР е въведено всеобщо средно образование. Почти всеки четвърти жител на страната на Съветите е студент, ученик в техникум, в професионално или общообразователно училище.

Нашата страна притежава сега огромно национално богатство, което се оценява над 2,9 трилиона рубли. И всичко това е създадено с неуморните ръце, с ума и таланта на работниците, колхозниците и интелигенцията.

Всеки гражданин на СССР си дава ясно сметка: за да се живее по-добре, трябва да се работи по-добре, че Съветският съюз е наш общ дом. И независимо от националността и местожителството всички съветски хора в еднаква степен са отговорни за порядъка в този дом, за изпълнение на програмата за социално-икономическо развитие на страната, приета от XXVI конгрес на КПСС. В труда органически се сливат гражданските задължения, личните, националните и интернационалните интереси.

Приемайки решенията на XXVI конгрес на КПСС като свое кръвно дело, съветските хора се трудят с твърдата увереност в своите сили, с ясното разбиране както на величието, така и на сложността на задачите, които трябва да се осъществят през XI петилетка.

За изминалата след конгреса година в резултат на общите действия на трудещите се от всички съюзни републики Съветският съюз излезе на нови рубежи на социално-икономическия прогрес. С 14 милиарда рубли се увеличи националният доход, въведени са в строя на действуващите около 220 крупни промишлени предприятия, за 120 милиарда рубли е произведена продукция от селското стопанство.

Където и да погледнем днес, в която република на страната на Съветите да бъдем, навсякъде интернационалното братство на съветските републики набира съзидателна сила в борбата за изпълнение на историческите решения на XXVI конгрес на КПСС и плана за XI петилетка.

●

Невиждано по размах развитие на производителните сили през периода на съветската власт получи Сибир.

Сибир е обширен район на земното кълбо. Не е удивително, че за този край могат да се слушат толкова много противоречиви разсъждения. С думата Сибир се асоциират суровият климат и безкрайната тайга. А заедно с това има места, където зрее грозде. От една страна, Сибир — това са огромни ненаселени пространства, а от друга — съвременни градове с милионно население. И въпреки всичко — някаква удивителна общност, невидимо присъствуваща във всички краища на този гигантски регион, която ни позволява да обединим под общото название Сибир.

В условията на царизма Сибир с векове оставаше „спящата" земя. Заемайки едва ли не половината от руската империя, той представляваше интерес за царя и неговите чиновници само като край на затвори и интерниране. Ужасяваща нищета, неграмотност, безпътие и дивота — ето това е Сибир в миналото. „Безлюден край, необятна мъка" — така нарече стария Сибир великият пролетарски писател Алексей Максимович Горки. Партията, Ленин вярваха в огромните възможности на този голям район на Русия. „Чудесен край с голямо бъдеще" — с такава топлота за Сибир говореше Владимир Илич.

Днес се сбъднаха пророческите предвиждания на вожда. Сибир днес, това е край на най-мощните в света хидростанции, въглищни басейни, нефто-газови находища, крупни строежи, развиващи се териториално-промишлени комплекси. Все по-голямо място в социално-икономическото развитие на нашата страна заема Сибир. Разполагайки с население от 23 милиона души, Сибир и Далечният Изток произвеждат днес 12 на сто от общосъюзния обем на промишлената продукция, добиват почти половината от съюзния обем на неф-

Digitized by Google

та, подготвят над половината от дървения материал и 12 на сто от цветните метали. Още по-впечатляващи са потенциалните възможности на Сибирския край, който има огромни запаси от полезни изкопаеми и други ресурси. Тук са съсредоточени почти 3/4 от проучените минерални топлинно-енергийни ресурси на страната, значителна част от общосъюзните запаси на руди от цветни и редки метали, около половината от запасите на промишлена дървесина и над 50 на сто от прясната вода, една пета част от поземления фонд, подходящ за селскостопанско усвояване. Сибирските въглищни запаси са по-обширни,отколкото всички, взети заедно, местонахождения на страните на капитализма. Проучените запаси от желязна руда са два пъти повече от ресурсите на САЩ, Англия и ФРГ.

Сибир в наши дни — това е гигантска строителна площадка.

В световната икономика по темпове на развитие няма аналог на западносибирския регион. През последните три петилетки ежегодният добив на нефт тук е нараснал над 300 пъти, на газа — достигна 200 млрд. кубически метра. Само за едно десетилетие по волята на партията с усилията на съветския народ в изключително трудните условия на Сибир беше създадена една от най-крупните в света бази за добив на нефт и газ. Самотлар, Уренгой, Ямбург — това са названия на мощни местонаходища на газ и нефт, неизвестни в миналото, станали синоним на героичните дни на нашата многонационална социалистическа държава.

В условията на вечна замръзналост, където през зимата нерядко студовете достигат до минус 60°, а през лятото истински блата, съветските хора създадоха населени места, градове, издигат на голо място заводи за преработване на нефт и газ. Като правило до тези места на подземните „складове" може да достигне човек само на вертолет, тъй като пътното строителство не достига нефтодобивниците и газодобивниците. В изграждането на новите градове по същество участвува цялата страна. Например в Нижневаротовск, с население 150 хиляди души, който през тези дни навърши 10 години, 16-етажните домове се изграждат от московските строители, със свои серии жилища участвуват строителите от Омск, Перм, Яркутск. Проектирането на градовете осъществяват проектанти от Новосибирск. Темповете на развитие на този пробуден край са непознати в практиката. Трябва да подчертаем, че в съответствие с решенията на XXVI конгрес на партията трябва да се прокарат газопроводи с обща дължина 20 хиляди километра. Това може да се отнесе към развитието на Саяно-Шушенския комплекс, който ще получи голямо развитие през тази петилетка. Това е грандиозен строеж. Само височината на стената е 240 метра, мощността на станцията 6 милиона квт, в района се изграждат 12 крупни завода за електротехническата промишленост, голям алуминиев завод и целулозно-хартиен комбинат. Или да вземем Канско-Ачинския териториално-икономически комплекс в Красноярския край. Тук на основата на огромните запаси на канско-ачинския въглищен басейн ще се построят 10 термични станции.

Мащабни работи се провеждат за усвояването на Южноякутското местонаходище на въглища, където се провежда подготовка за експлоатация на Удоканското местонаходище на мед.

Цялата страна взема участие в усвояването на сибирските богатства. Немалък принос в това голямо дело внасят трудещите се от братските социалистически страни, в това число и от България.

Борбата с трудностите калява хората. А трудности тук има немалко. Освен климатическите и техническите остават да се решават и редица социални въпроси. Например днес 25% от работещите на север, в Тюменска област, живеят в приспособени бараки, така наречените „балки". Голяма група работници сондьори тук работят по така наречения вахтено-експедиционен метод, т. е. живеят на Украйна, в Татария и други места, прелитат за две недели, живеят непосредствено до сондите и във вагоните и работят. Колкото по-далече на север се отива, толкова по-трудно се отвоюват от природата нейните богатства, толкова повече страната влага средства за тяхното усвояване.

Остро стои проблемът с техниката, приспособена за работа в тежки природно-климатични условия, в условията на вечна замръзналост и блата, изостава развитието на съобщенията, практически няма пътища, съществува трудност в снабдяването с електроенергия. Всичко това осъпява строителството. Ако през 1975 г. отделяните средства за развитието на един нефтен сондаж са представлявали в Съветския съюз 140 хил. рубли, то през 1980 г. те са около 190 хил. рубли.

Дори поддържането на достигнатите мащаби на извличане и преработка на суровините изисква увеличаване на капиталните вложения. Ако преди 20 години за допълнителното производство на суровина на една рубла се разходваха две рубли капитални вложения, сега те са два пъти повече — 4 рубли на всяка рубла допълнително производство.

Нарастват държавните капитални вложения за мероприятията по опазване на природата и рационалното използване на природните ресурси (12 млрд. рубли през XI петилетка).

Сибир е отдалечен от центровете за потребление и са необходими допълнителни разходи за транспортиране на въглищата, нефта, газа, дървесината.

Сибир засега не осигурява себе си с продукция от селското стопанство и затова твърде много продукти трябва да доставяме. И независимо от това сметките показват, че големите капитални вложения в Сибир дават ефективност. За това в съответствие с решенията на XXVI конгрес на КПСС източните райони и в бъдеще ще се развиват с изпреварващи тем-

Digitized by Google

пове — два пъти по-високи, отколкото средните за страната. След XXVI конгрес на КПСС може да се каже, че започва принципно нов етап в развитието на икономиката на СССР.

В този период рязко нарастват капиталните вложения за развитието на икономиката на азиатската част на Русия, увеличават се инвестициите за проучване на нови природни богатства, растат вложенията за проектиране и завършване на строителството на въвежданите обекти, преди всичко на топливно-енергийните, което ще доведе до значително увеличаване производството на нефт, газ, въглища и електроенергия.

През петилетката ще се добие толкова нефт, колкото през предшествуващите 15 години, а газ — повече от два пъти. На пълна мощност ще заработи Саяно-Шушенската ВЕЦ. Построена и пусната е в действие термичната електроцентрала на екибастуските и канско-ачинските въглища.

В качествено нов етап се намира формирането на териториално-промишления комплекс на Сибир, най-характерното за който се явява въвеждането в строй на редица важни отрасли на промишлеността.

Въвеждането в експлоатация на първите мощности на Тоболския и Томския комбинат на Западен Сибир ще постави началото на създаване в страната на крупна нефтохимическа база. В този район се разгръща строителството на завод за производство на оборудване за нефтената, газовата, химическата промишленост и други обекти.

Принципиално нов момент в развитието на източните райони е създаването на мощности за производство на машини, на механизми и нова техника както за страната като цяло, така и на първо място за районите на Сибир.

По-енергично ще се преодоляват ведомствените бариери, по-гъвкаво ще се съчетава отрасловото с териториалното управление, създаването и изпълнението на целеви програми. В разработената от сибирските учени комплексна програма „Сибир" се съдържат крупни и ефективни мерки по използването на природните ресурси на Сибир и развитието на неговите производителни сили.

Съществено развитие през текущата петилетка ще получи транспортната система на Сибир. Целогодишно ще стане параходството в западната част на северния морски път. Въведена е в експлоатация железопътната линия Сургут—Уренгой. Районите на Сибир и Далечния Изток ще получат приоритет в строителството на автомобилни пътища, на речни пристанища, на тръбопроводи, на летища, на железопътни пътища. Повратен момент в стопанската дейност на източните райони се явява завършването на строителството на Байкало-Амурската железопътна линия. През новата петилетка ще се открие движението по всички пътища на БАМ. Ще се решават задачи с огромна държавна важност — стопанското усвояване на зоната на Байкало-Амурската магистрала.

Партията поставя задачата за всестранно увеличаване на производството на селскостопанска продукция в източните райони на страната с такъв разчет, че потребностите на населението от картофи, зеленчуци, мляко, яйца и месо да се удовлетворяват основно за сметка на местното производство.

Централният комитет на партията и правителството приеха специално решение за развитието на селскостопанското производство в Сибир, съгласно което се отделят значителни капитални вложения, техника и минерални торове.

С ускорени темпове в Сибир, в неговите северни райони се изграждат жилища, обекти на социалната и културната област, разширява се мрежата от висши учебни заведения, техникуми, професионално-технически училища и други.

Непрестанно се повишава ролята на науката и културата в създаването на разбудения от Октомври крупен регион на страната. Жива легенда направиха от Сибир съветските хора за 60 години. Тези величествени изменения на сибирската земя са озарени от светлината на безсмъртните ленински идеи.

●

Като пример за изключителното развитие на Сибир може да служи и Новосибирска област. Тя заема в сравнение с другите райони неголяма площ — 178 хиляди квадратни километра. Населението е 2,6 милиона души, от които 72 на сто живеят в градовете. Областта има развита съвременна промишленост и селско стопанство, явява се крупен научен център на изток от страната.

Промишлеността произвежда първокласни тъкачни автомати, мощни пещи за стоманолеене, уникални металорежещи машини, радиапаратура, селскостопанска техника, свръхчисто олово.

Областта ежегодно и стабилно предава на държавата 1 милион тона мляко, 200 хиляди тона месо, над 500 милиона броя яйца.

Усилията на областната партийна организация, които са насочени към увеличаване производството на промишлена продукция, към рязък подем на селскостопанското производство, самоотвержения труд на работниците, служещите, колхозниците и учените два пъти бяха удостоени с най-високата награда на родината — ордена „Ленин". През десетата петилетка обемът на промишленото производство се увеличи с 30 на сто, определени успехи са постигнати в селскостопанското производство и строителството. В град Новосибирск се изгражда първото на изток от Урал метро.

Големи задачи стоят пред тружениците от областта и през тази петилетка. Предвидено е обемът на промишлената продук-

Digitized by Google

ция да се увеличи не по-малко от 28 на сто. През 1985 година трябва да се достигне производството на един и половина милиона тона мляко, 300 хиляди тона месо, три пъти да се увеличи уловът на риба. С 30 на сто се предвижда увеличаване производството на стоки за широко потребление, с 1,4 пъти — стоките с културно-битово и стопанско предназначение.

Големи планове предстои да се осъществят от строителите, железопътните работници, авиаторите, моряците, работниците от всички отрасли на народното стопанство. По всички основни отрасли на народното стопанство в областта са разработени петилетни и годишни планове, които успешно се изпълняват. Главно внимание при решаването на проблемите за развитието на производството областната партийна организация отделя на ускореното внедряване на научно-техническия прогрес.

Новосибирск е известен като крупен научен и културен център на страната. Сега тук действуват три сибирски отделения на Академията на науките, над 100 отраслови научноизследователски института, конструкторски бюра, проектантски организации, 16 висши учебни заведения. В научните учреждения на областта са заети над 70 хиляди души, в това число 16 хиляди научни и научно-педагогически работници.

Сибирската наука е млада, но тя има вече свои добри традиции, свой почерк. Тя се отличава с ясна целенасоченост в решаването на актуалните народностопански задачи, с високото равнище на фундаменталност и комплексност на изследванията, със стремеж да се ускори внедряването на получените резултати в практиката.

През юни 1982 г. ще се отбележи крупно събитие в научния живот на нашия град и целия Сибир — 25-годишнината на сибирското отделение на Академията на науките на СССР. Прозорливото решение на партията и правителството, прието преди четвърт век, изигра своята роля в създаването на научно-техническия потенциал на Сибирския регион.

Забележително явление в дейността на Сибирското отделение стана дългосрочната, крупномащабна програма „Сибир" — комплекс за усвояване на природните ресурси на Сибир и развитието на неговите производителни сили.

Усилията на колективите от отрасловите научноизследователски институти и конструкторски бюра са съсредоточени за разработването на нови машини и механизми, на прогресивни технологии, за механизация и автоматизация на трудоемки, тежки и вредни работи.

Умножават своя принос в науката и подготовката на кадри висшите и средните специални учебни заведения. През последните 10 години обемът на изследователската дейност на ВУЗ нарасна два пъти. Ежегодно висшите учебни заведения и техникумите от областта насочват в народното стопанство на Сибир 25 хиляди випускници — инженери, лекари, учители, агрономи.

Учените от град Новосибирск имат непосредствени връзки с най-крупните научни центрове зад граница. Трайни научни връзки имат новосибирци с учените от социалистическите страни — България, Чехословакия, ГДР, Унгария, Полша. Наши учени имат контакти с центрове на науката във Франция, САЩ, Канада, Англия, Япония и други страни на света. Само за разработки на Сибирското отделение на академията на науките на СССР са получени над 700 задгранични патенти.

Днес без преувеличение може да се заяви, че учените от Сибир заемат трайна позиция в световната наука. Ръстът на научно-техническия потенциал на Сибирския регион, постоянната грижа за подготовката на работниците и инженерните кадри позволява на промишлеността на сибирските предприятия да произвеждат висококачествена продукция. Ако по-рано в Сибир се внасяше буквално всичко, та дори и гвоздеите, то сега продукцията на Сибир се направлява във всички икономически райони на страната и в повече от 100 държави на нашата планета. Например икономическите постижения на трудещите се от Новосибирска област се характеризират с това, че се изнасят преди всичко продукти на обработващата, а не на добиващите отрасли на промишлеността.

Нарастването на производството на промишлената продукция, увеличаването на националния доход на страната дават реални възможности за повишаване жизненото равнище на населението.

Съветските хора добре знаят, че главната грижа на Комунистическата партия е била и остава грижата за непрестанно повишаване на материалното и културното равнище на живота на народа. Последователното и успешно решаване на сложните задачи, възникващи по пътя към висшата цел на политиката на партията — все по-пълно се чувствуват от всяко съветско семейство, от трудещите се на Сибир и нашата Новосибирска област.

Само през последните три петилетки средната месечна работна заплата на работниците и служещите в Новосибирска област се увеличи два пъти и сега тя представлява 193 рубли. Значително нараснаха обществените фондове за потребление.

Огромно завоевание на социалистическия строй е грижата на държавата за подрастващото поколение. През периода от 1966 г. броят на децата в детските градини и ясли в Сибир се увеличи два пъти. Постоянно се развива материалната база на народното образование.

Една от най-важните социални задачи е грижата за здравето на съветските хора. Само през годините на десетата петилетка в Новосибирска област са построени болници с 3500 легла, поликлиники — за 6 хил. посещения в смяна. Сега на 10 хил. души население в областта се па-

Digitized by Google

дат над 40 лекари от всички специалности, около 130 болнични легла.

Голямо внимание се отделя от партията на жилищното строителство. За периода от 1940 г. жилищният фонд на гр. Новосибирск нарасна 7 пъти. Макар че жилищният проблем засега още напълно не е решен.

Наред с повишаване на благосъстоянието на трудещите се партията и правителството, целият съветски народ отделят огромно внимание за реализиране на програмата за мир, издигната на XXIV, XXV и XXVI конгрес на КПСС, за развитието и укрепването на икономическите и търговските връзки с всички страни и преди всичко с братските социалистически страни. Зад граница, в това число и в страните от СИВ, високо се оценяват промишлените изделия на новосибирските предприятия: електрическите, стоманодобивни пещи, металорежещите машини, радиоапаратите, изделията на химическата промишленост.

Но не само продукцията на Сибир се ползва с търсене в чужбина. Те като специалисти са винаги желани помощници в организацията на производството и на машините и оборудването. Само от Новосибирска област ежегодно се изпращат зад граница около 800 специалисти и висококвалифицирани работници в 35 страни на света за оказване на техническа помощ.

В Новосибирск получават висше образование, преминават стаж, изучават опита на нашите предприятия над 350 представители на социалистическите страни.

Трудещите се от Новосибирска област имат трайни, традиционни икономически, научни и културни връзки с Народна република България. От година на година нарастват доставките в Народна република България на продукцията от промишлените предприятия на областта. Обемът на експортните доставки за Народна република България нарасна от 5,5 млн. рубли през 1980 г. на 14,3 млн. рубли през 1981 г. Над 40 наименования на изделия с марка „Произведено в гр. Новосибирск" получава братската страна.

От своя страна трудещите се от Новосибирск добре знаят и ценят изделията, произведени в Народна република България.

Постоянно укрепва двустранното научно сътрудничество на сибирските учени с учените от Академията на науките на България.

Сега от висотата на XXVI конгрес на КПСС особено добре се вижда пътят, изминат от СССР за 60 съветски години. Боево, динамично наричат нашето време. И го наричат справедливо. Родените от него помисли са дръзки и благородни. Издигащите се към небето строежи са могъщи и впечатляващи. Това е време на горди и силни хора, на мащабни исторически изменения.

Digitized by Google

РАЗГРЪЩАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ

ПЕТКО СТАМОВ

Селищните системи са реалност, а петте години, изминали от пленума на ЦК на БКП (март 1977 г.), който утвърди основните насоки за по-нататъшното развитие и усъвършенствуване на териториалното и селищното устройство, доказаха жизнеността на главното изискване: „Селищните системи да се разглеждат като органически свързани населени места и междуселищни територии, в чиито граници се осъществява многостранната човешка дейност. В тях да се създават еднакви условия и възможности за работа, обслужване, общуване и почивка на населението."

Когато се оценява постигнатото и се търсят ускорители за развитие, на преден план излиза перспективата, така както беше определена от другаря Тодор Живков — **да се развиват и обособяват селищните системи като клетки на бъдещото комунистическо самоуправление.** Това изискване поставя големи задачи пред политическите щабове в териториалната структура — общинските комитети на БКП. Бъдещото самоуправление означава решаването на редица проблеми за формирането на единен социален организъм. Главната предпоставка за това е създаването на здрава икономика, повишаване на нейната ефективност, внедряване на мултипликационния подход в териториален аспект. Към проблемите на икономиката общинските комитети не бива да подхождат единствено от позицията на отделното ведомство. Водещ критерий сега става умножаващият ефект от единодействието в рамките на териториалната даденост, и то не само като произведена обща продукция, а така също като последействие за положителни изменения на социалната сфера.

Чрез прилагане на комплексния подход ще се задвижат всички сили на територията на отделната община, ще се намери специфичният принос на всяка стопанска, държавна и обществена организация. Внедряването на икономическия подход в управлението води до стопанска пресметливост, до реализиране на печалба, чрез която главно ще се решават социалните проблеми. Когато ръководствата на селищните системи разработват програмите за развитие, когато се формират насрещните планове, на преден план излиза уменето на общинските комитети да оценяват доколко съдържанието им внася изменения в про-

Digitized by Google

изводствената и социалната сфера с насоченост за един дълъг период.

Важна задача на общинските комитети става разгръщане инициативата на всички равнища и във всички звена в селищната система — **инициатива, обоснована и защитена със стопанска сметка.** Периодът, когато всичко трябваше да дойде отгоре — и като средства, и като форми, отминава. Редица селищни системи укрепнаха и се развиха благодарение на творчеството, на рационалното използване на производствени и трудови ресурси в рамките на една териториална даденост. С това доказаха на практика огромните, неизползваните възможности, които в миналото отделният съвет или отделното предприятие само за себе си не можеше да види, или и да види, беше свързани ръце да осъществи. Тук е мястото да припомним прозорливостта, с която е гледал В. И. Ленин на тия проблеми още в първите години на съветската власт: „Единството в основното, в коренното, в съществеността не се нарушава, а се осигурява чрез многообразието в подробностите, в местните особености, в начините на подхода към работата...“ Ето защо е необходимо, съветва по-нататък той, „всяка фабрика, всяко село, всяка потребителна кооперация да излязат, съревновавайки се помежду си, като практически организатори на отчетността и контрола на труда и разпределението на продуктите“[1].

●

Проблемите на селищните системи са много, а разнообразието произтича от различната степен на формиране, на възможности. Нещо повече, проблеми ще има и в бъдеще, тъй като икономиката е сложен и динамичен организъм, който сам по себе си постоянно ражда нови проблеми. Но това във всички случаи са проблеми на по-високите изисквания, голяма част от които са решими на място и са показател за ръста, възприемчивостта и развитието на субективния фактор.

В този смисъл нов проблем, характерен за по-високия етап от развитие, е самоиздръжката на селищните системи. Самият термин често пъти стъписва някои ръководни кадри, предимно от селищните системи от четвърти и пети функционален тип, затова заслужава известно доизясняване. Действително самоиздръжката е осъществима, когато собствените средства надвишават разходите по установените нормативи и в този смисъл не навсякъде парите ще стигнат. Както е известно, и в бъдеще държавата ще подпомага бюджета на тия териториални единици. Важното, особеното, различното и новото се заключава в това, че проблемите на финансирането на териториалните единици и на техните поделения намират отражението си в творческото прилагане на метода на стопанската сметка. При този метод тежестта се слага на постъпленията от собствени ресурси, между които приходите от стопанските организации и от дейностите, които съветите организират, са най-динамичната част. С това се цели да се изявят икономическите функции на съветите и кметствата, да се утвърждава на практика социалистическият принцип, който е решително против уравниловката във всички сфери на живота. Най-добре този проблем може да се разбере чрез указанието на др. Тодор Живков, дадено на Октомврийското съвещание от 1981 г.: „Сега са нужни общини силни и богати, с разнообразна дейност в полза на хората, в полза на общонародния интерес“. А това означава собствен бюджет, система за самозадоволяване, асоциации за обслужване на населението — изобщо широко поле за инициатива и творчество.

[1] В. И. Ленин, т. 26, с. 441.

Digitized by Google

Самоиздръжката се опира на единни нормативи за потребление, диференцирани съобразно типа на селищната система. Целта е чрез нея да се запазят и по-нататък да се развият социалните придобивки, но всичко свързано и обусловено с икономическия ръст. По такъв начин в нашето общество се създават равни възможности, използването на които зависи от това, как партийните комитети и организации ще активизират всички ръководни звена, ще накарат всяка стопанска и обществена организация да намери своето място в решаване на социално-икономическите проблеми.

— Беше време — разказва първият секретар на комитета в Тервел Димо Узунов, — когато нашият район беше най-изостанал. А ето че станахме национален първенец по благоустрояването. АПК се нарежда между първите. И всичко постигнахме сами, с наши усилия.

Вярно, че тук са изградени две предприятия и думата „сами" не може да се приеме в буквалния смисъл, но истина е, че подходът на общинския партиен комитет е насочен към пълното и рационално използване на предоставените възможности — промишлени мощности, земя, население. Показателен е и фактът, че поне всяко второ заседание на бюрото на комитета се занимава с някой проблем на селищната система и всяка информация и решение започват с какво не е направено, какви неразкрити възможности са пропуснати.

Самоиздръжката на една селищна система означава какво ще постъпи и как ще се изразходва. Общинският комитет в Тервел държи под око и двете страни на този процес. На първо място печалбата — защото тук на практика са осъзнали насоката, дадена от др. Тодор Живков на декемврийското съвещание от 1980 г. — печалба, печалба и пак печалба в интерес на обществото. Например трябват пари, за да се построи и в този край един хотел-ресторант. Местните ръководства не тръгват по вишестоящи инстанции за пари и лимити, а се възлага на РПК (организацията, която ще строи и стопанисва обекта) да разкрие промишлен цех. С част от печалбата, която се натрупва във фондовете на селищната система, хотелът ще бъде построен.

От друга страна, комитетът пристъпва към изпълнение мероприятията на Секретариата на ЦК на БКП след Русенското съвещание, като ги обогатява със своя конкретизация. В мероприятията на комитета е записано: „Да се произвеждат съпътствуващи стоки за ширпотреба в обем, равен на фонда трудово възнаграждение, който се изразходва в съответното предприятие". Например в завод „Пластхим" за работна заплата годишно се изразходват около два милиона лева, за толкова се произвеждат и стоки за широко потребление, а това означава за условията на една селищна система да се реши уравнението: работна заплата — стоков фонд. Разбира се, тук не става дума за самозадоволяване, защото може да се произвеждат само няколко вида стоки, но нека си представим, че всички предприятия в страната започнат да дават стоков фонд, равен на работната заплата!

На някои места след отменяне на самооблагането местните ръководни органи започнаха да вдигат безпомощно ръце — няма пари, как да се благоустрояваме? Известно е, че и законите, и новият икономически механизъм дават право да се провеждат допитвания за строителство със средства на населението на отделни обекти. Важното е обаче, че и преди това инициативата на място и заинтересоваността намериха изход. В района на Тервел широко се практикува съчетаването на средствата с доброволния труд на населението, чрез съгласувана дейност на общинския съвет и комитета на Отечествения фронт. Обикновено исканията са повече от възможностите. Сядат тогава двете ръководства и оглеждат списъка. В с. Опогур искат да им се

Digitized by Google

направи шосе, а парите не стигат; по-точно стигат само около десет хиляди лева — колкото да се започне. Тогава се прави среща с местната отечественофронтовска организация и се предлага с тия пари да се платят материалите и механизацията, а цялата ръчна работа да се извърши от населението. И така обект по обект, кметство след кметство, докато се изясни на низово равнище, след което се оформя договорът между двете ръководства и се приема на сесия на общинския народен съвет.

Примерът на Тервел е показателен за онова благоприятно съчетание между производствени мощности и население, защото едното без другото не би решило нито един проблем. Ето защо в Постановлението за ускорено социално-икономическо развитие на селищните системи от четвърти и пети функционален тип, от граничните райони и от Странжанско-Сакарския край през осмата петилетка и до 1990 г. е предвидено като важна мярка „... през осмата петилетка да се изградят малки предприятия и цехове и да се разширят съществуващите ..." Целта е двупосочна: да се създава поминък на населението и да се укрепват чрез тях селищните системи.

Нещата може да се видят и в по-голяма широта. Промишлеността е носител на прогресивното и в технологията, и в организацията на производството. Тя създава кадри, по-висока организираност и дисциплина, ако трябва да окаже помощ например на селското стопанство, то тя във всички случаи ще бъде по-квалифицирана. Случайна ли е, погледната от този ъгъл, помощта на предприятие Оптикоелектрон от гр. Панагюрище, като конструира и предаде на АПК за експлоатация доилна машина за овце, търсена вече в цялата страна?

Веднага обаче изниква един характерен проблем. Ведомството, което разкрива нова дейност в дадена селищна система, намира в нея работна ръка, развита на някакъв етап инженерна, комуникационна и обслужваща инфраструктура. То се вмества, така да се каже, в тях и започва да се възползва. Приносът на новото предприятие настъпва по-късно, понякога той не компенсира изцяло изгодата. Ето защо е необходимо местните ръководства стриктно да спазват и изискват съгласно новия икономически механизъм и нормативните документи, когато се разполагат нови предприятия, заедно с капиталните вложения за съответните производствени фондове да се отделят средства и за обусловените от тях ново жилищно строителство, обекти на общественото обслужване, техническата инфраструктура и т. н.

Какво даде самоиздръжката на селищните системи? Автоматическо забогатяване? — В никакъв случай. Истина е, че някои местни ръководства трудно се преориентират към стопанската дейност като главен фактор на териториалното развитие. На други места надделя бюрократично-административният стил на окръжните ръководства и те вързаха ръцете на съветите и кметствата чрез концентриране в окръга на средствата с местно предназначение. Животът обаче бързо показа в масовата практика, че пътят за укрепване на териториалните единици минава през рационализиране на собствените производителни сили, че държавата и в бъдеще ще помага, но главно като създава предпоставки за изявата на субективния фактор (по пътя на бита, планирането, цените и пр.). Стана ясно, че самоиздръжката това е формиране на средствата в селищната система, там, където изникват проблемите, там, където най-компетентно могат да бъдат решени чрез предоставяне на общинските съвети правото на инвеститор, правото на стопанин.

Digitized by Google

Някои автори определиха селищните системи като дифузен град. Това образно определение привлича, но в известна степен и подвежда главно поради механичното възприемане на принципите на развитие на един град и пренасянето им на една територия, която обхваща стотици квадратни километри. В селото са пренесени, макар и в умален мащаб, всички проблеми на града, но тяхното решаване може и трябва да върви по свое русло, не за друго, а в името на ефективността, заради възможностите, които предоставя селският бит. И в това няма нищо чудно. Гражданин не се става, колкото и привлекателно да е това название, единствено, когато се заживее в многоетажно блоково жилище. Дори да погледнем вилните зони край големите градове — така както неуместен би бил един жилищен (по-правилно „вилен") блок, така буди недоумение и построеният битов комбинат в едно село с около 200—300 къщи. Естествена е реакцията — „Нима тия хора не се нуждаят от битови услуги?" Нуждаят се и бихме добавили, че сега не препитанието е главният фактор за миграцията, а преди всичко обслужването, комуникациите и училищната система, че освен насъщния хляб хората се интересуват къде ще учат децата им и могат ли да гледат и двете програми на телевизията...

Става дума обаче за изхода, за пътищата, за подхода. Заради това вече се търсят и са намерени редица форми — редовно посещение на занаятчии от града по утвърден график, абонаментна система за поддържане на битовата техника, приемни пунктове, които ще съберат и откарат телевизорите в базата, дрехите за пране или почистване в града и пр. Неразкрити са възможностите все още на подвижната търговия, на доставката на стоки (особено на по-обемисти за обзавеждане) по поръчка, но всичко това вършено не инцидентно или, както народът го нарича, „от дъжд — на вятър", а ритмично, по график, така както става в специализираното предприятие.

Интересен е в това отношение опитът на Михайловград. В края на миналата година в града беше открита мебелна къща. В просторно помещение са изложени всички образци на мебели, изработвани у нас и някои, внасяни от социалистическите страни. След като огледа експозицията, купувачът прави заявката си. Ако в момента съответният вид не е в прилежащия към сградата склад, след получаването му се откарва на купувача, който може да живее на десетки километри. Този начин на търговско обслужване не може въобще да се сравни с ония дюкянчета, насила наречени мебелни магазини, които се разкриват по селата и в които населението трудно вижда съвременна мебел. Това е един пример за изравняване търговските услуги на жителя на окръжния център и на жителя на отдалеченото планинско село, който може да се подхване и приспособи, доколкото е възможно, и в други сфери, така че да се получи комплексно обслужване на база проучване потребностите, доставка, монтаж и прочее.

В центъра на селищната система, особено ако това е голям град, могат да се организират редица обслужващи предприятия. За селата и за микрорайоните това не е необходимо. Най-правилният път за тях е интегриране на дейностите; не разкриване на нови цехове, а усвояване на нови производства в съществуващите предприятия и цехове. В едно населено място има редица дейности, но досега те бяха все някак си обособени, затворени сами за себе си. Например нуждите от коларо-железарски услуги по селата са особено големи, но досега все промкомбинатите бяха обвинявани, че не са разкрили дейности. В същия момент във всеки стопански двор има някаква работилница, но за нуждите на АПК. Затова АПК в гр. Каварна определя съботния ден за

Digitized by Google

коларо-железарски и дърводелски услуги на населението, независимо къде работят хората.

Десетилетия е натрупвано убеждение и създаван специфичен градски подход към благоустрояването, което по традиция започва все от центъра. Оная селищни системи, които сега най-бързо се развиват, започнаха работата от селата. Председателят на общинския народен съвет в Тервел споделя: „Когато се създаде селищната система, седнахме с първия секретар на партийния комитет и започнахме да умуваме — „Накъде, откъде да подхванем работата?" Решихме от селата и някои от тях видяха асфалт едва след новото териториално устройство. И в общинския съвет на Велинград този проблем е бил на първо място и затова с предимство насочват бюджетните средства към селата за строителство на младежки домове. И в двата случая движещият мотив е един — да се закрепи населението, да се пресекат миграционните процеси, защото два пъти повече пари трябва да се дават, за да се насели един обезлюден район.

Много са още специфичните форми и методи, които се преборват с рутинното разбиране, че животът може да се подобри единствено, като се пренася градският начин на живот, дори в такава степен, че в редица села започнаха да засаждат декоративни дървета по улиците. Никой не е нареждал отгоре на населението в с. Згалево, Плевенско, но красиво оформените лозници по улиците от години привличат окото на пътника не по-малко от красивите алеи на известния Кайлък. А ползата? Може би едното и другото са накарали общинските съвети в Толбухински окръг да раздават безплатно плодни дръвчета на всички категории граждани, които засаждат и отглеждат пред домовете си. В оформените по този начин алеи по всяко време зреят плодове. Има и други интересни начинания, които водят до създаване на жизнена среда от нов тип.

●

Селищните системи откриха големите неизползвани възможности в областта на икономиката и при решаването на социалните проблеми. На този проблем сега се обръща голямо внимание и в другите социалистически страни. В Съветския съюз промишлени предприятия започнаха да се асоциират с колхози, появиха се нови понятия — аграрен цех на завода.[2] В Германската демократична република получи популярност опитът на околийския център Щасфурт за така наречената териториална рационализация — нова форма на стопанисване, при която промишлените предприятия, институтите, селскостопанските кооперативи, разположени в пределите на района, общо решават много местни проблеми на интензификацията на производството и подобряване на социалната сфера.[3]

Това обединяване на усилията за решаване на общи задачи показва своите предимства. Едно предприятие, колкото и голямо да е, не може да съществува пълноценно само за себе си, по простата причина, че в него работят хора, които живеят в тази или съседна селищна система, че тия хора имат изискване не само към работната заплата, но и към начина на живот. А този живот продължава, както е известно, в по-голямата си част извън фабричния портал. Другата страна на проблема се отнася към това, че нищо не бива да бездействува

[2] И. Фоняков, Съюзът между завода и полето, сп. „Партиен живот", 1980, кн. 1, с. 69.

[3] В. Парфенов, Потенциал района, в. „Правда", 4. VI. 1979 г.

Digitized by Google

или да се похабява поради ведомствени бариери и неорганизираност. Примерите не са изчезнали безвъзвратно. Все още се срещат предприятия, които изхвърлят кухненските отпадъци, защото няма кой да ги изкупи, парови стопанства на фабрики, откъдето изтича топла вода, защото няма кой да я насочи към оранжерия, празни ведомствени автобуси, които кръстосват с по няколко души, но в никакъв случай няма да вземат хора, които се тълпят на спирката, или АПК, на които тракторите бездействуват в даден период, а няма кой да изоре земята на помощното стопанство и пр., и пр. С други думи, във всяка дейност има неизползвани възможности, има един специфичен коефициент на полезното действие, зависим най-вече от организацията, подвластен на субективния фактор.

Би могло да се посочат още редица подобни примери, но по-важното сега е да се сложи ударението върху онова, което ще реши проблемите, ще отприщи неизползваните възможности. Пътищата са ясни: **всяко предприятие, всяка организация да развива в максимална степен социалните си функции, като при доказана необходимост и ефективност се асоциира с други предприятия за използване на всички възможности в това направление.**

Тоталното ангажиране в социалните проблеми означава в рамките на една селищна система никой ръководител да не може да каже „това не ме засяга", да не може никой зад големите производствени задачи да скрие безразличието си към ежедневните потребности на хората. Новият икономически механизъм даде големи възможности, остава ръководните фактори по места да проявят разбиране и усет към новото, да развиват и допълват местните традиции и особености с организационни форми. В това направление няма място за изчакване, нито пък за делене на мегдан между отделни предприятия.

В решаване проблемите на селищните системи, в това число и на обслужването, на едно от първите места в страната се нарежда Толбухински окръг. Важното тук е, че нито една организация не изчаква друга да се залови с тази до известна степен несвойствена, а в някои случаи и съвсем нелека задача. Усилията са еднопосочни и с това може да се обясни единодействието на окръжните ръководства. Вместо да дават обяснения и взаимно да си прехвърлят отговорността, ръководителите на окръжния кооперативен съюз, окръжният аграрно-промишлен съюз, стопанска дирекция „Местна промишленост и комунално-битови услуги" се събират и заедно тръгват по селищните системи. Там, на място, в среща с местните ръководители те решават кое предприятие ще открие магазин, ателие, сервизна база и прочее. Оттук насетне, когато окръжните ръководители са дали пример, местните вече се чувствуват задължени и не случайно на съвещание в Каварна се отчита, че добрите резултати в общината са постигнати благодарение на навременното обхождане на комисия от всички предприятия по селата и установяване на място кой ще извършва услуги.

Новият икономически механизъм дава големи възможности за най-добро използване на местните трудови и производствени ресурси главно чрез **внедряване на сдруженията и асоциирането за определени дейности,** изцяло поставени на икономическа основа. Право на сдружения имат общинските съвети (например в района на Пордим, Плевенско, обслужването изцяло е поето от РПК) с други предприятия, главно в обслужващата сфера; интересни са асоциациите между РПК, АПК и горски стопанства, главно за оползотворяване на хранителните продукти, а така също сдруженията между селищните системи, обхващащи географски сближени райони. За тия формации са характерни гъвкавостта, взаимната изгода, намаленият брой на персонала и ограни-

Digitized by Google

чено администриране. Те действуват в онази област, която дадено ведомство само не може да обхване, в някои случаи договорността е за определен оптимален срок по отношение на ефективност или задоволяване на определени нужди.

●

Големите си възможности асоциирането показа в системата за самозадоволяване в редица окръзи и райони. Спомняме си времето, когато все не можеше да се намери най-подходящата форма за стимулиране на личното стопанство, когато на някои места „се делеше мегдан" между селкоопа и кооператива кой да влезе в личния двор. Страдаха и промишлените предприятия, които трябваше да създават помощни стопанства, както се казва „на гола поляна". Сега това сближение започва на базата на заинтересоваността и взаимната изгода. Например АПК от района на гр. Толбухин поради извършващата се концентрация на животновъдството изоставят някои малки обори. Провеждат се срещи под ръководството на районния комитет между местните ръководства от селското стопанство и промишлените предприятия, които имат интерес от помощни стопанства. На тия срещи се сключват договори: предприятието ще даде материал за ремонт на базата, АПК ще даде разплодни животни и ще предостави базата. Така непринудено изниква нова, макар и малка, производствена единица.

На други места, както това е в района на Сливница, Софийско, се създава сдружение на помощните стопанства, в което влизат всички заинтересувани. АПК предоставя земя и друга база; съветът, РПК, промишлените предприятия правят вноски, осигуряват работна ръка и накрая продукцията се разделя според деловото участие. Известни са и други форми, при които не се създават нови стопанства, а просто към съществуващите се прикрепят някои предприятия. Така например един завод има излишна пара за оранжерия. Неговите нужди се задоволяват от два-три декара, а парата стига за повече от десет декара. Тогава с това предприятие се асоциират други и запълват мощностите за производство на ранни зеленчуци.

Съветският опит на сдружаване между промишлени предприятия и колхози намира своето творческо приложение вече в редица окръзи. И тук формите са различни, като се започне от сдружаване за отделни дейности и се стигне до интегриране на цели АПК с големите комбинати. Интересно е начинанието на обединеното автомобилно предприятие в гр. Казанлък. Редица години то е изграждало своята база за спорт и помощното си стопанство на територията на с. Горско Изворово, там са помагали с бригади за прибиране на реколтата. Още преди 1973 г., преди някой да даде разпореждане, предприятието е имало собствена база за отглеждане на прасета и риби, а в началото на 1978 г. към това стопанство е формирано и овче стадо от 350 овце. Заводският партиен комитет е пристъпвал комплексно към социалните потребности на колектива (тук влиза и цялата обслужваща база в предприятието), разработвал е програми с оглед бъдещото развитие. Традицията е дала увереност да се насочи ръководството на автомобилното предприятие към сключване договор с АПК — Казанлък за цялото поемане на селскостопанското производство на територията на с. Горско Изворово. Съгласно договора срещу заложените по плана за петилетката зърнени и тревни фуражи предприятието ще предаде на АПК стойностно същото количество животинска продукция. В процеса на работа ще се изясняват вероятно още редица подробности за надплановата продукция, отчисления и пр., но в едно са уверени и

Digitized by Google

двете страни — ще има повече продукция, столовете ще бъдат по-добре снабдени, а в края на петилетката ще се произведе продукция и за свободна продажба на работниците.

Голяма е ролята и възможностите на районните потребителни кооперации, за което обстойно говори другарят Тодор Живков на срещата с изпълнителния съвет на ЦКС през март т. г. Практиката отдолу подсказва редица ефективни форми, наложени не като система за цял окръг, а открити като изгодни за отделната селищна система или кметство. Така например в Плевенски окръг редица РПК стават главен изкупчик на продукцията, произвеждана от населението чрез възлагателни договори от страна на АПК. ОКС в Плевен сключи договор с АПК за изграждане на 400 дка овощна градина. Засаждането и обработките по договор са от страна на АПК в Плевен, а средствата и обирането на плода е задача на ОКС чрез сключване договори с населението.

Сега предстои към РПК да се изградят кооперативни стопански отдели, които ще обединят всички, които искат да произвеждат даден вид продукция. Главното вече е не само изкупуването, а снабдяването на производителя със семена, торове, разплоден материал. Ако РПК в Прилеп, Бургаски окръг, е на едно от първите места не само в окръга, но и в страната, това се дължи на здравата база, която е изградена като предпоставка на изкупвателната дейност. В племенната зайцеферма на РПК се отглеждат 1000 майки, което е позволило да се сключат само с учениците от района над 300 договора за заешко месо.

Да се произвежда повече не като се привличат трудовите ресурси от една система в друга, а като се използват своеобразните бели петна (трудова заетост, производствени мощности, изкупуване) — в това е главната задача днес на стопанските организации по места. В тази обща формулировка ОКС в Толбухин вижда своето място като организатор на производството, без с това да нанася ущърб на обществения сектор. Например през тази година съюзът изгражда 300 дка слънчеви оранжерии. Ръководството на РПК, съгласувано с общинския партиен комитет и АПК, сключва договори с ония граждани, които не са заети активно в селскостопанското производство (служещи, пенсионери, трудоустроени, жени с малки деца и др.). Вложените капиталовложения се изплащат с част от продукцията, която по силата на договора се изкупува от търговската мрежа на ОКС.

В условията на етапа на изграждане на развития социализъм личното стопанство има някои особености. Преди всичко то не може да се развива само за себе си, а **използва и разгръща своите възможности само когато е свързано с хиляди нишки с колективното производство и по такъв начин е поставено под влиянието на държавното планово стопанство и социалистическите интереси.** Същевременно размерът на продукцията вече надхвърля нуждите на домакинствата и делът на стоковата част непрестанно расте. От явление, характерно за кооперативните стопанства, личното стопанство придобива масов характер, тъй като редица постановления дават право на ползване земя (особено изоставени площи) на всички категории трудещи се у нас; за отглеждане на животни по договор се дават допълнително площи над размера, установен с примерния устав.

От друга страна, получава се известно интегриране между общественото и личното стопанство, на което то става продължител чрез използване градовия фонд на личния двор и трудовите ресурси на семейството. Така например на пленума на окръжния комитет на партията в Силистра от март т. г. се посочва, че пренаселеността във фермите на някои клонови стопанства може да се избегне, като се сключат договори и раздадат животни по договор срещу съответното ве-

Digitized by Google

теринарно и зоотехническо обслужване, осигуряване на фуражи, навременно изкупуване от АПК. На договорна основа сега се отглеждат по-голямата част от ранните домати и ранните картофи в Пазарджишки окръг, една дейност, която отнема много ръчен труд и в която с успех се включват целите семейства. В района на АПК — Сливница, Софийски окръг, масова практика е сключване договори с пенсионери за отглеждането на овце, като произведената продукция се предава изцяло на АПК. По такъв начин пенсионираният миньор, който не би се заловил с овче стадо от 200 глави в АПК, с удоволствие отглежда 20—30 овце, като освен проблема за работна ръка решава и другия — за животновъдни сгради.

Тук трябва да се подчертае, че семейният акорд не се покрива с личното стопанство, тъй като селскостопанският труженик произвежда продукция, собственост на общественото стопанство, чрез предоставени му за определен период основни средства (продуктивни животни, земя), които не владее. В този смисъл погрешно би било, ако АПК сключват договори за производство, като продават на населението продуктивните животни, защото по такъв начин се нарушава характерът на собствеността и ако допускат чрез акордната система да се използва наемен труд, което противоречи на нашата конституция.

Новият икономически механизъм създава предпоставка за проникването на селското стопанство в редица други сфери, в това число и във всеки дом, създава една нова — надомна форма на производство (по различни пътища над 500 хил. души са включени допълнително в земеделското производство). Правилно на споменатия пленум в Силистра се дава указание: „... Независимо кой къде е ангажиран в общественото производство, трябва да има възможност да произвежда земеделски продукти". Необходимо е да се оцени състоянието, да се изяснят възможностите на трудовите ресурси, да се пристъпва смело към търсене на форми за включването им в селскостопанския труд. През последните години практиката показа, че вместо бригади за отделни кампании може да се премине към сключване на договори за цялостно производство от определени площи, че селското семейство може да стане (чрез семейния акорд) притегателен център за въвличане на много негови издънки, пръснати по градовете, в земеделското производство. Това от своя страна подсказва, че може да се подеме разяснителна и организаторска работа именно със семействата: да се организира съревнование за сумарно най-голямо участие на отделното семейство в селскостопанското производство. Ето един от пътищата за превръщане на този важен отрасъл в общонародно дело.

●

Селищните системи са в етапа на разгръщане на възможностите. Това изисква местните партийни, държавни и стопански ръководства да бъдат знаещи и можещи, да не се ограничават с дребнаво опекунство и необосновано централизиране на фондовете и изземване на положителните резултати. Работата е изключително с политически характер, защото става дума за съдбата на хората, защото става дума за търсене на социалното последствие, измерено в конкретни форми на социалната инфраструктура. От друга страна, сега повече от всякога е необходимо да се направи вярна оценка на състоянието на селищната система, да се подложи то на експертна оценка, да се привлекат във формиране на програмите най-широк кръг от населението. Отзивчивостта към новото, предприемчивостта, съпътствувана от разумния риск, са важен фактор, тъй като проблемите ще се решават чрез изява на субективния фактор, чрез многообразието в подробностите.

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА РАБОТА В ЕДНО НАУЧНО-ВНЕДРИТЕЛСКО ЗВЕНО

ИВАН МИЧЕВ

В разговорите и прегледа на документите в първичната партийна организация при Централния институт по химическа промишленост в София постепенно се оформи следното разсъждение:

„Научноизследователското и внедрителското звено с успех се бори и показва, че е полезно за обществото. И това е в съответствие с новия икономически подход и неговия механизъм. Ще имат перспектива, ще съществуват само тези организации и предприятия, които допринасят общонародна полза."

Тези мисли са и убеждения на комунистите от института. Такъв е най-общият извод и от анализа на годишното отчетно събрание.

В дневния ред на партийните мероприятия още преди повече от година се включват въпросите на новия икономически механизъм. И не става въпрос само за разясняване и убеждение, а за фактическото му прилагане в условията на едно научно-внедрителско звено.

Дейността на института е ориентирана към производствените звена. Научният потенциал е насочен преди всичко към издигане на технико-икономическото, технологичното и организационното равнище на производството в съответствие с челните постижения на научно-техническата революция. Пътят за това изискване е да се създават собствени високоефективни технологии, като максимално се използва нашият и чуждестранният челен опит и върхови постижения.

Изменения настъпват в цялата дейност на партийната организация. Ще се спрем само на някои от основните насоки, произтичащи от условията, които се създават за действието на механизмите на новия икономически подход.

Партийното ръководство отделя по-голямо внимание на

ПЛАНОВАТА ДЕЙНОСТ

на института. Мина времето, когато плановите задачи в по-голямата си част се определяха от горестоящите органи. Научното учреждение изпълняваше дадените му поръчки и очакваше следващите. Сега нещата са изменени. Внедрителското звено в повечето случаи само си търси проблемите и обектите, планира ги, разработва ги и ги изпълнява. Както се казва — каквото посееш, такова ще пожънеш. Защото чрез плана се осигурява финансовата обезпеченост на организацията.

Пред партийната организация вече стоят нови задачи. Все по-често планирането се обсъжда на партийни събрания. Налага се да се вземат решения и се задължават стопанските ръководители да приемат мерки за сключване на нови договори. По партийни групи се обсъжда задълбочено състоянието на отделните теми. Всеки комунист вижда своята отговорност в общото дело. Разбира, че работата му е свързана с финансовата осигуровка на института, че от качеството на неговия труд зависи възнаграждението и в крайна сметка съществуването на звеното.

Digitized by Google

Високото качество на научния труд излиза на предна линия. Договорените теми трябва да се решават задълбочено, на съвременно техническо равнище. При новия икономически механизъм стопанските организации имат възможност да сключат договор с това научно-внедрителско звено, за което считат, че най-перспективно и най-ефективно ще реши производствената им задача. Или от голямо значение е авторитетът на звеното. И той зависи от квалификацията, от нивото на специалистите, от качеството на съвместно положения труд.

Партийната организация действува с разбирането, че плановата дейност не е еднократен процес. В началото на годината звената на института да се осигурят с договорни поръчки и по тях да се работи цяла година. А и нуждите и задачите на производството не се явяват само в първите месеци. Те се раждат непрекъснато. Проблемите трябва да се търсят тогава, когато са възникнали. Или планирането е един непрекъснат процес. Насрещният план на института е отворена система, която постоянно се обогатява. Същевременно плановите процеси така да се контролират и направляват, че да могат да покрият производствените разходи на звеното по всяко време.

Плановата дейност в научно-внедрителското звено има и друга особеност. За разлика от стопанските организации с чисто производствено направление тук не се спускат задължителни показатели. Има научни задания от централните органи и звена, но те поне засега са малък процент. В по-голямата си част тематичното съдържание на плана е в ръцете на колектива. Затова и работата на комунистите в планово-икономическия отдел по внедряването на новия икономически механизъм редовно се обсъжда от партийната организация.

При планирането работещите в института се налага да преодоляват и трудността, че не съществува специално звено, което да проучва нуждите на производството и да извлича и договорира темите. Може би то не е и необходимо, тъй като специалистът, научният работник трябва да познават в детайли състоянието на техническата и технологическата база на всяко предприятие в страната, което е свързано с неговата специалност. Те изучават нуждите на производството, конструират съответните нови решения, договорират ги с предприятието и ги изпълняват. И нито за миг те не бива да се откъсват от нуждите на практиката и от върховите световни постижения в тяхната област. Например през годината специалистът ще решава темата на Химическия комбинат в Димитровград, но през цялото време той не може да изпуска от погледа си състоянието и на другите предприятия. Защото трябва да е готов да приеме следващата разработка, да даде ново научно решение на непрекъснатите нужди, на многообразната производствена практика. И така трудът на специалистите спомага за технологическото и техническото усъвършенствуване на предприятията в отрасъла, обогатява научните постижения в областта на химията.

Начело ли са комунистите в тази отговорна задача? Как партийната организация да им помогне по-добре да изясняват авангардната си роля в колектива?

Въпроси, на които партийната организация, бюрото, партийните групи търсят най-верния отговор. В тази насока са и организираните мероприятия, и индивидуалната работа с всеки комунист. Проучва се и практиката на сродни научни звена. Добър опит има в Пловдивски окръг и София, където предприятията и институтите приемат съвместни насрещни планове. Преминава се към по-задълбочено и комплексно обвързване на интересите на стопанската организация и научно-внедрителското звено.

Digitized by Google

. Много проблеми поражда новият икономически механизъм и при овладяването на процесите, свързани със

СТОПАНСКАТА СМЕТКА

По настояване на партийната организация във всички технологически секции, основни и спомагателни звена през 1981 г. се въвежда стопанската сметка и самоиздръжката. Съобразно с условията се търсят икономически лостове за такова изпълнение на плановите задачи, което да води до икономия на труд, суровини, материали, горива и най-добро използване на техниката в комбината и института. Нормативните документи за вътрешностопанската сметка нашироко са обсъдени от комунистите и след това се внасят за одобрение в стопанския комитет.

По този въпрос също възникват редица особености.

Много от взаимоотношенията между звената и в самите звена, както научни, така и производствени, се различават от тези в материалната сфера. В института има елементи както на материалната, така и на нематериалната сфера. Самият продукт на труда се явява и като техника и технология, и като научно познание. Понякога е трудно да се сформира работна група с точно определен краен продукт. Твърде често специалистите работят едновременно в няколко групи с различни научни и производствени задачи. Това затруднява точното водене на вътрешностопанската сметка. Все още не е намерен и сполучлив начин за отнасяне на разходите за енергия и горива и към отделните подразделения.

В партийната организация се обсъжда и въпросът за даване на по-голяма самостоятелност на участъците, обособени на вътрешностопанска сметка. Досегашната структура на управлението и на организацията трябва да се съгласува по-пълно с новия икономически механизъм. Звеното, възприело самоиздръжката като основен принцип в работата си, трябва да има и правото само да се разпорежда с редица въпроси на кадрите и организацията на техния труд. Всички са заинтересовани трудът им да е висококвалифициран и високопродуктивен. Все повече се утвърждава практиката, когато се назначават специалисти, да се отчита мнението и на ръководството на звеното. Особено когато се касае за кадри, съответствуващи на изискванията на научно-внедрителската работа. Докато в заводите бригадният съвет е истински стопанин на своята територия, този въпрос за института чака своето решение. Същевременно опитът на някои звена показва, че те успешно прилагат някои форми за измерване на труда на всеки участник в научната разработка. Все повече се обогатяват показателите на коефициента, с които се определя приносът на всеки член на звеното. Растат и въпросите за управлението на научно-техническите единици, които се предоставят за решаване на колективите. Нарастват и отговорността, и самоконтролът. На събрание на звената се разглеждат поведението и резултатите от труда на специалистите. По предложение на колективите двама от тях за несправяне със задълженията си са преместени в други звена. Основната причина е, че през годината те не са допринесли нищо за обществото. Получили са повече работна заплата, отколкото са заработили. Нарушили са изискванията на икономическия механизъм, че работната заплата е резултативна величина. Явно е, че при новите условия всеки трябва да доказва на дело необходимостта от своя труд, а научно-техническите му разработки трябва да допринасят полза на обществото. В противен случай той трябва да отиде в този сектор на народното стопанство, където според способностите и компетенцията си ще бъде най-полезен,

Digitized by Google

Да проследим и измененията, които се налагат в атестирането на кадрите. В последните години се утвърждаваше една сравнително нова система. Назначаваха се комисии, които оценяваха всеки специалист и съобразно с това се определяше и работната му заплата. Но сега икономическият механизъм налага нови корекции в атестирането. Постепенно този процес преминава в трудовите колективи. Научната, производствената и личностната характеристика се гласуват от всички участници в научните звена. Така вече субективизмът се свежда до минимум и атестацията се обогатява. Фактите в нея са по-точни и неоспорими.

Трудности има и при определяне личния принос на специалиста в работната група. Нормативната база в тези сфери все още не е на съвременно ниво. Недостатъчен е и положителният опит в сродните научни институти. А това е съществен въпрос, който засяга правилното разпределение на средствата за работна заплата, на другите форми на материално и морално стимулиране. Под ръководството на партийната организация се проучва нашият и съветският опит по този въпрос и той ще бъде решен в нормални граници.

Разбира се, погрешно е да се счита, че икономическите стимули са единствената цел за научния работник, за специалистите. Думата не е само за финансовото обезпечаване на института. Основното негово предназначение е да помага на производството колкото се може по-бързо и по-ефективно да се преустрои съгласно изискванията на научно-техническия прогрес. Научното обслужване да ускорява интензивното преустройство на икономиката. Затова в партийната организация се обръща особено внимание на личното участие и връзката на комунистите с предприятията. Научният работник трябва да запознава стопанския ръководител със съвременните научно-технически постижения. Между него и ръководството на завода да се създават полезни взаимоотношения. Не е тайна, че има стопански ръководители, които не искат да рискуват и обръщат гръб на редица новости в производството и управлението. Обръщат гръб и на научните кадри. С такива ръководители се налага да се води както разяснителна работа, така и да се вземат при необходимост по-твърди мерки чрез партийните органи, които ги наблюдават. Защото от всичко това страда цялото народно стопанство.

Ако разгледаме внимателно документите на партийната организация и особено изказванията на последното годишно отчетно-изборно събрание, вниманието ни се съсредоточава все още към

НЕРЕШЕНИТЕ ПРОБЛЕМИ

свързани с функционирането на научноизследователския институт по химическата промишленост. Много от тях са от компетентността на по-горните органи и звена. Същевременно трябва със загриженост да се отбележи, че на годишното отчетно събрание на партийната организация не присъствува представител от Министерството на химическата промишленост, нито от Комитета за наука и технически прогрес. Двете централни звена имат пряко отношение и отговарят за дейността на института. Но в случая не проявиха заинтересованост от мнението на партийната организация и на комунистите за работата на повереното им звено. А трябва да се напомни, че партийната организация в научния институт има право на контрол над цялостната дейност на административното ръководство.

Да се подкрепим с някои редове от протокола на годишно отчетното събрание:

Digitized by Google

„Съжаляваме, че няма представител на Министерството на химическата промишленост. Стратегията на института не може да се изгражда само от нас. Ние можем да подобрим качеството и количеството на работата, да изпълняваме задачите в срок. Но от значение е яснотата в тематиката. Тя се мени често, занимаваме се с всичко, а това не издига авторитета на института. Работи се по много теми... Работим повече по реконструкция и модернизация, по теми с по-малък ефект... Да се прекрати сключването на договори (на всяка цена), само за да се осигури секцията със средства... Трябва да се издига ролята на прекия ръководител, като част от правата на директорите се прехвърлят на ръководителите на секции..."

„И тази година ще водим борба срещу дребнотемието. Причината е финансирането от комбинатите, които предлагат дребни проблеми, а не перспективните си задачи."

„... Проблеми за решаване в комбинатите има, но дали ние сме достоен и търсен партньор... Комбинатите, които имат своя база, ще ни приемат темите, само ако предлагаме по-ефективни решения... Икономическият механизъм дава големи възможности за съчетаване интересите на комбинатите и института."

„Друг основен въпрос това е комплексността на разработките. За целта трябва да се помисли за кооперирание с други специалисти и институти, за създаване на процеси, апарати, автоматизация... Да не мислим само за фонд „Работна заплата", но и за нова стратегия на института и това е задължение на партийната организация."

В тези кратки редове от протокола са съсредоточени твърде много проблеми, породени от новия икономически механизъм. Те не могат да се решат леко и безконфликтно. Старата организация на труда в института е в явен сблъсък с новите изисквания. Няма съмнение, че ръководството на института и партийната организация са на верен път и намират редица сполучливи решения. Но не всичко зависи от тях. А намесата и помощта на външните органи се забавя, въпреки че новите условия диктуват, напират, изискват бързи и компетентни решения.

●

Практиката и опитът на Централния институт по химическа промишленост потвърждават правилността на партийната постановка за приложение на икономическите методи и средства в управлението на научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност. Икономическият подход се реализира като обществено осъзната необходимост от комплексното използване на обективните икономически закони и закономерности, присъщи на социалистическата система.

Същевременно спецификата на научно-внедрителската дейност внася редица особености в прилагането на икономическите методи и средства. Ето някои от тях:

Трудът в тази сфера е непосредствено обществен. Той е предназначен за другите отрасли на икономиката. Но същевременно той е и твърде производителен и способствува за възпроизвеждане на социалистическия начин на живот.

По-особен е и продуктът на труда. Всъщност това е преработена или нова научна информация, която въздействува върху елементите на материалното производство и внася в тях нужните прогресивни изменения. Същевременно научно-техническите постижения много бързо остаряват морално.

Digitized by Google

Предпоставка за прилагане на икономическия механизъм в инженерно-внедрителската дейност е условието, че научният продукт придобива стойностно измерение и се превръща във вид стока. Следователно стоково-паричните отношения са напълно приложими и в тази сфера. Това е сигурна база за взаимоотношенията на тези научни организации с производствените звена, както и за приложението на стопанската сметка.

Можем да отбележим, че партийната организация правилно се ориентира в тези особености и насочва комунистите и безпартийните към овладяване на механизмите на новия икономически подход.

Това се потвърждава и от изразителността на успехите. Ето какво споделя за тях секретарят на първичната партийна организация Господин Монев:

„През 1981 г. са изпълнени 191 задачи, от които 57 на сто имат инженерно-внедрителски характер и 43 на сто са проучвателни. Специфичното за тези звена е, че трудът им се оценява по доказан и реализиран икономически ефект. Доказаният икономически ефект е на стойност 5 706 000 лв. или това са завършени разработки и предадени за експлоатация. А реализираният икономически ефект, или това е фактическата стойност от разработките след тяхната експлоатация в производствени условия, е 2 511 000 лв. Характерно е, че около 70 на сто от този ефект се формира от разработки, които са увеличили обема на производството и 30 на сто идват от заменянето на вносни материали.

Възвръщаемостта на плановите разходи за разработките на технологическите задачи е 1:4. Успех, който потвърждава качеството на вложения труд.

Същевременно за народното стопанство са икономисани дървесина, полиетилен, бронз, азотна киселина и редица други ценни материали и суровини. Още в конструирането на изделието и технологията се решават въпросите за икономиите."

Дейността на партийната организация, насоките на работа на стопанското ръководство ни убеждават, че научноизследователското и внедрителско звено успешно се преориентира в новите условия. И ако трябва да обобщим, можем да назовем две главни насоки в неговата работа. Първата е помощта на научно-внедрителското звено към тези звена на химическата промишленост, които подпомагат собственика на социалистическата собственост — държавата. Или това са тези разработки, които имат за цел да развиват и умножават тази собственост, за да се гарантират основните баланси на страната. Тези разработки са на специален отчет от партийната организация. Нейна грижа е в тях да участвуват най-компетентните специалисти и да им се осигурят подходящи условия за продуктивен труд.

Втората насока се определя от разработки на теми и задачи, които са свързани със стопаните на социалистическата собственост — производствените колективи. Помощта тук е насочена към това, как те да я стопанисват с максимална ефективност, да я умножават и развиват в интерес на държавата. Затова основна тема на разисканията в партийната организация е близката връзка с трудовите колективи и участието в насрещното планиране. Как специалистът ще бъде най-полезен за себе си, за института и за производствения колектив.

Потвърждава се още веднъж истината, че новият икономически механизъм не разделя, а обединява стопаните на социалистическата собственост. Тяхното сътрудничество и обогатено взаимодействие е в полза за всички и най-вече за обществото.

Digitized by Google

СЪС СВОИ СИЛИ

Пети район на Пловдивската селищна система обхваща 34 населени места — 3 града и 31 села, с 93 000 души население. Годишно в района, главно чрез научно-производствения комплекс „Г. Димитров", се произвежда селскостопанска продукция за над 90 млн. лева. Селскостопанското производство е с подчертан интензивен характер, с висока степен на концентрация и специализация. Преобладаващата част от продукцията има стоков характер и е предназначена за износ и задоволяване нуждите на вътрешния пазар. В района се произвежда 28 процента от продукцията на селското стопанство в окръга. Нашата търговска организация изнася 59 процента от зеления пипер на цялата страна, 57 процента на ябълките и т. н. На практика това интензивно производство означава, че по всяко време на годината някаква земеделска култура се засява, отглежда и прибира.

През петте години от своето създаване НПК „Г. Димитров" успешно изпълнява всички качествени показатели на плана. Особено високи резултати се получиха през 1981 г. от селскостопанската дейност. Планът за общата продукция е изпълнен 119 процента. Произведени бяха 106 230 т зеленчуци, 97 650 т плодове и грозде, 40 000 т зърно, 17 548 т мляко. Успоредно с това от личното стопанство бяха изкупени 1273 т месо, 3430 т мляко, 8300 т зеленчуци.

За тези успехи голям дял имат партийните организации, които успяха да мобилизират в помощ на селското стопанство цялото население на района в отделните кампании и особено при прибиране на реколтата — един изключително важен проблем, който решава районната партийна организация. Много добри резултати в използването на местната работна сила постигнахме през 1981 г. В района се произведе над 415 000 т селскостопанска продукция, за прибирането на която сме използвали от пловдивските предприятия само 13 000 човекодни — няколко пъти по-малко в сравнение с миналите години.

Преди години многократно в районния комитет на партията сме обсъждали организацията на работата по използването на помощните бригади от пловдивските предприятия. Вземали сме екстрени мерки, но до чувствително повишаване на ефективността не стигнахме. Много време и средства се изразходват за пътувания, а неопитността не позволява да се изпълняват нормите. Създаваме затруднения и на предприятията, които също имат напрегнати планове.

Решихме, че трябва най-напред да раздвижим всички партийни, стопански, държавни, отечественофронтовски и комсомолски организации, за да бъде използван пълноценно местният трудов потенциал. Усилията насочихме в няколко направления.

Първата задача бе да използваме най-пълноценно постоянно заетите в селското стопанство. Тази задача решавахме чрез подобряване организацията на работата, затягане дисциплината, за да постигнем за различните периоди определен процент преизпълнение на дневните норми. Тук конкретна работа извършиха първичните партийни организации, профкомитетите, стопанските ръководства.

Второто направление бе максимално използване възможностите на предприятията и учрежденията на територията на района. Оценихме, че и тук възможностите са далеч по-големи от това, което е правено досега. Повечето от предприятията в района са неотдавна създадени. Формирането на техните колективи е ставало от работната ръка на селското стопанство и хората имат приблизително сръчността на селскостопанските труженици. При това са близко до блоковете и са свързани по различни начини с клоновите стопанства. Поорганизирано осъществихме през различните периоди в зависимост от натовареността преливането на работна ръка от консервните предприятия в селското стопанство и обратно. В това направление добра работа свършиха бюрата на първичните партийни организации, ръководствата на колективите. От предприятията повече не се искаха бройки хора, а им се определяше обемът на работата и сроковете, зачисляваха се отделни площи, което спомогна и на техните ръководства да маневрират с трудовите ресурси.

Под ръководството на първичните организации в колективите се извършваше предварителна политическа работа за осъзнаване от всеки техен член отговорността в прибирането на реколтата. Всеки колектив предварително се запознава със задачата, която му се възлага, и неговото ръководство само преценява с колко и какви хора и за колко дни ще я изпълни. Подходът е различен — или за няколко дни цялото предприятие работи на полето, или за продължително време поддържат определен контингент. За да не се накърняват икономическите интереси на предприятията, плановете за месеците, през които ще помагат на селското стопанство, са съобразени с поставената им задача.

Третото направление в нашата работа бе насочено към максимално използване възможностите на пенсионерите, незаетите, работещите в Пловдив, но живеещи в района граждани, на комсомолците и учениците през лятната ваканция — на всяко семейство. В това направление насочиха своите сили и до голяма степен реа-

Digitized by Google

лизираха възможностите си територималните партийни организации, Отечественият фронт, кметствата. Активистите на ОФ посещават всеки дом — агитират, призовават за участие в прибирането на реколтата. Изпращат се листовки до всяко семейство, определят се според възможностите количества продукция, която едно семейство може да набере. Така постъпиха през миналата година партийните организации в Перущица, Цалапица, Ново село, Кадиево, Куклен, където на полето можеха да се видят цели фамилии.

С активната работа на отечественофронтовските комитети и кметствата сега са картотекирани и работят в различните населени места над 1520 души пенсионери и незаети, които се организират в отделни звена и бригади през кампаниите. При необходимост в гр. Стамболийски ежедневно се осигуряват над 350 души, Цалапица — 120, Златитрап — 60 души, Кричим — 100 и т. н.

Активно се включва в прибирането на реколтата и администрацията на НПК „Г. Димитров". Всеки имаше задача да заработи минимум 30 дни.

Партийните организации в Перущица, Стамболийски, Цалапица, Брестник и др. използваха възможностите и на други организации. Активно се включиха в прибирането на реколтата и дадоха прекрасен пример със своята работа съветите на АБПФК в гр. Перущица, гр. Стамболийски, с. Цалапица. Повече от 150 ловци от ловните дружини в Брестник, Ново село, Куклен и Цалапица организирано по 4 дни работиха в селското стопанство.

Голям резерв са комсомолските и пионерските организации. Тук също използвахме някои интересни форми на работа. Освен традиционното и масово участие на учениците през пролетта и есента ние сформирахме 12 трудови бригади, които функционират през цялата лятна ваканция. Особено внимание заслужава опитът на с. Цалапица и гр. Стамболийски, където умело се съчетават трудът и отдихът. Тази многогодишна практика в Цалапица е една от причините да се формира в младите хора любов към земеделския труд, която отвежда мнозина след завършване на образование в младежките производствени единици на клоновото стопанство.

Значителната по мащаби организаторска и политическа работа беше съчетана с умелото използване на икономическите лостове. Ръководството на комплекса разработи правилник, утвърди нормативен документ, в който се регламентират стимулите за участие в прибирането на реколтата. Всеки работник или служител, отработил минимум 25 дни, има право да получи по 1,5 кг фураж, по 1,5 кг ябълки и др. за всеки човекоден срещу заплащане по себестойностни цени, което по същество е равноправно включване в системата на личното ползване на НПК „Г. Димитров".

Тези стимули добре бяха разяснени и високо оценени от работниците и служителите, много от които по собствена инициатива чрез работа в почивните дни и през част от отпуската отработваха определения минимум.

Наред с въвеждането на нови технологии, позволяващи внедряването на механизацията, с използването на високопроизводителни комбайни за прибирането на доматите и зеления фасул осъзнаваме нашата роля и задължения в мобилизацията на всички трудови ресурси от района за преизпълнение на задачите в областта на селското стопанство. Дали сме обещание през 1982 г. да се справим сами, със собствени сили и ще правим всичко необходимо да изпълним тази задача. Сега на всеки е пределно ясно и всеки добре разбира важността и отговорността за резултатите в селското стопанство, с което този важен отрасъл се превръща в общонародно дело.

Васил ПЕТЛЕШКОВ
първи секретар на пети РК
на БКП — Пловдив

Digitized by Google

СЪВЕСТ НА СВОЕТО БУНТОВНО ВРЕМЕ

ДИМИТЪР КЕХАЙОВ

Когато се прощава с близките си и с живота на 23 юли 1942 година, Никола Вапцаров оставя в добри ръце малко листче с две стихотворения: „Прощално" и „Борбата е безмилостно жестока..." Този факт е известен и няма нужда да се посочва отново, ако не виждаме в куплетите на двете песни последния завет на поета-комунист: морала на новия човек, морала на революционната класа.

Часове след изстрелите в Гарнизонното стрелбище в София тогавашната борческа младеж започва тайно да преписва и мълви предсмъртните стихове на поета. В най-трудната фаза на Източния фронт, в най-тежкия момент на класовия двубой вътре в страната тези стихове, пълни с воля за добро и победа, дават кураж и сила на революционната младеж да стои здраво на поста си. Тя разбира какъв поет и борец е загубила. Именно тогава блясват поетичният дар и личният подвиг на Никола Вапцаров, за да останат по-късно и завинаги неугасим факел в нашето революционно движение и в нашето ново строителство.

Поет-революционер — така най-кратко хората са определили мястото на Вапцаров в живота. И то най-точно отговаря на истината, защото поетът и революционерът Вапцаров са така неделими, както е монолитен самият му жизнен идеал. Рядко са случаите на такова съвършено единство между поезия и борба, между слово и дело, каквото се получава у Вапцаров. Сам той възлага на поезията задачата „да вдъхновява за строеж на нови форми на живота", да разчиства пътя за новата мисия на работническата класа. Същевременно от самата борба на тази класа той взема прекрасната същност на своята поезия, взема морала и вярата и по начин, който никой от братята му по перо не може така добре и новаторски да направи.

Ако Никола Вапцаров не бе оставил „Моторни песни", нашата пролетарска поезия и нашата литература изобщо биха изгубили неимоверно много. Но можем да кажем, че той е представител на най-добрата редица на комунистите от времето на антифашистката борба и че без него тази редица не би била така стройна и безстрашна. И без да отделяме поета от революционера, нека все пак кажем малко повече за революционера Вапцаров, защото като такъв той ни е не по-малко близък и нужен и днес.

Как нежният, мечтателният юноша достига до хладнокръвието и суровата дисциплина на конспирацията? Откъде огнярят, съсипан от тежък труд, намира сили да пише стихове и да играе на сцената, да организира явки и да подготвя бойни групи? Трудно е да се побере всичко само в представата за издръжливата личност.

Когато седемнадесетгодишен тръгва да се учи в Морското машинно училище във Варна, майка му, баба Елена, завещава на сина си синьо бележниче със собственоръчно написано напътствие: „Бъди крепък и мъжествен. Нищо световно да не сруши основата на характера ти, в който вярвам, че е добър".

Много години преди това тя е направила всичко майчинско, за да възпита първия си син в доброта, отзивчивост и голяма човечност. Жена с дълбока мъдрост и прекрасно сърце, Елена Вапцарова има най-голямата заслуга за всичко добро у своето дете. Тя му открива света на книгите, учи го на справедливост, пази го от лошото. Първа му посочва истината за живота. Майчиното доверие ще го обкръжава от люлката до последния ден в

Digitized by Google

затворническата килия. И той ще запази за нея място в сърцето си, от никого недосегаемо.

В „основата на характера", за който говори майката на Никола, стои и бунтовното минало на Банско, неговият борчески дух и неповторимост в бита. Впечатлителната душа на детето долавя далечното ехо на събитията в Съветска Русия, под влиянието на които в града неговият учител Никола Голев създава първата организирана партийна група. Където и да е по-късно, Вапцаров ще си спомня за своето неизживяно детство и юношество, ще тъгува за чудната красота на Пирин планина.

В ученическата атестация на курсанта от Морското училище във Варна е отбелязано, че „силно е увлечен в литературата" и че е „отзивчив към живота на обществото". Съвсем точно. Нищо така не поглъща времето на ученика, както книгите, рециталите, поетическите опити. Театърът е неговата стихия. Артистично надарен, младият Вапцаров с огромна любов поставя пиеси и сам играе в тях.

Незабравима е неговата дълбоко прочувствена игра в много пиеси с прогресивно съдържание. Но в образа на Странджата от „Хъшове" на Вазов той просто поразява другарите си. В тази роля Вапцаров достига до пълно откровение на сърцето, до онзи светъл порив на родолюбието, който най-добре отразява състоянието на младата душа на моряка. Това е и своеобразен протест срещу лицемерието и грубостите на неговите началници.

В самодейния театър Вапцаров открива чудесната възможност да казва истината за живота, да „проклина" всичко грозно. За него тогава няма друга по-масова трибуна от театъра, макар и аматьорски, и интуитивно да изразява растящата си вяра, че този живот може и трябва да се промени към добро и справедливо. И той пренася тази трибуна в Книжната фабрика в Кочериново, в индустриалния квартал на София, навсякъде, където са пролетариите, за да ги просвещава и буди за предстоящите битки.

Литературата за Вапцаров е велико училище. И той непрекъснато и все по-дълбоко и по-дълбоко навлиза в нея. Укоряват го в особено пристрастие към книгите и поезията за сметка на полезните, практичните неща в живота. Но какво би бил животът му без поезията, без мощното вдъхновение на нейния революционен патос? Ограбен и безсмислен!

Наивно е да се търси точната дата на революционното кръщение на Вапцаров. Още в ранните писма до родителите си ученикът обвинява тези, които „забиват нож в гърба" на човека, а наричат себе си благовъзпитани и благоприлични. Прощалната реч, произнесена от него на банкета на завършващите матроси във Варна, е пламенен протест срещу сковаващия дух на мислене и гнетящите условия на казармата. Нужно е да „изкореним поводите за злобите" в живота, издига глас морякът. Но това са все още протести на мечтателя и романтика.

Истинското идейно и революционно каляване на Вапцаров започва в Книжно-мукавената фабрика в Кочериново. Като огняр и машинист той не само опознава, а изпитва и върху гърба си най-тежките форми на черния труд, цялото обезобразяване на човека от безработицата, глада и униженията. Край на „празните химери"! „Ний бяхме вече част от пролетариите", ще изрече по-късно той. Поражда се класовото чувство на огняря. От дълбокото състрадание и симпатия към онеправданите в юношеството той оформя в себе си възгледа, че е необходима здрава организация на пролетариите и борба, постоянна борба за защита на техните интереси.

Множество факти от работническите години на Вапцаров го представят от най-силната му страна на организатор и масовик. Той е отличен другар. Дружи с работниците, помага им с каквото може в тежки моменти, изнася сказки, рецитира стихове. Всички го обичат: буден, интелигентен, държи се просто и естествено като равен с останалите. „Където е Вапцаров, и ние сме там" — така работниците изразяват доверието си към него. А той никога няма да ги подведе.

В края на 1934 г. Книжната фабрика в Кочериново е закрита. На улицата ще останат 500 безработни, а заедно с тях ще страдат хиляди клети жени и невръстни деца. Специален комитет, ръководен от Никола Вапцаров, устройва протестно събрание, което гласува изложение на работниците до Дирекцията на труда в София. Автор на този документ е Вапцаров. Група, водена от него, го отнася в София и успява да предотврати, макар и компромисно тази „убийствена, нравствена и материална трагедия".

Вапцаров има голямото предимство, че е вътре в работническата маса, че не я ръководи отстрани, колкото и успешно да се отдава това на други. Един несретник пада, покосен от тежка болест. Трябва да се отведе в болницата в София. Огнярят ще свърши тази работа. Друг пиянствува — огнярят ще се заеме да му помогне. Хората тънат в мрак, нужна е просвета, Вапцаров ще седне при тях, ясно и просто ще обясни въпроса.

Сърцето на огняря-интелигент е отворено за всяка човешка болка. Изразително е предала това Бойка Вапцарова: „Кольо скиташе често из индустриалния квартал и посещаваше места, където се събираха работници: малки ахчийници, кръчмици, кафенета. Той се чувствуваше частица от тяхната среда, харесваше му тяхната злоба към живота, насмешливото им и вреждебно отношение към буржоазията. Но най-много му харесваше това, че повечето от тях знаят причината за своя тежък живот".

Няма друг от неговите съвременници литератори, който така дълбоко да познава работническата участ и така проникновено да я разкрива в своето пое-

Digitized by Google

тично творчество и кипящо обществено дело. За поета работническата маса не е само аудитория на пролетарския литератор, а и мярка доколко той е доловил пулса на класата, движението на самия живот. Затова така често се обръща към приятелите си от литературния кръжок да слязат долу при работниците: „Все ще научим нещо от тези хора".

Близките на Вапцаров изтъкват, че той е имал редкия дар да търси и да открива човешкото у човека. „Само на кариериста, казва той, трудно може да се помогне." Случва се, човек може да залитне, но може и да се оправи. Стига да се разбере мъката му и да му бъде подадена приятелска ръка. При всички случаи той не се съгласява да се скъсва рязко с хората от низините или със съмишлениците заради една или друга тяхна неприятна или нежелана постъпка. Виновни за пороците са условията на живота и тези, които стоят на върха на буржоазното общество. В този смисъл поетът-работник стои най-близко до Горкиевата логика: „В края на краищата доброто у човека винаги може да се окаже повече".

Гонен от мизерията и безработицата, след Кочериново Вапцаров сменя няколко вида работа в софийски предприятия: работник в мелницата на братя Бугарчеви, локомотивен машинист, техник в екарисажа. Където и да е, по положение той си остава истински работник. Това ни най-малко не го унижава. Напротив. Вапцаров знае, че революцията се нуждае от нови борчески личности и тези личности не са никъде другаде, освен във фабриките и по полетата. Именно работникът ще си каже тежката дума в предстоящите битки.

Във вапцаровското сливане и издигане с класата има и нещо дълбоко лично. Когато умира неговият малък Йонко, в дълбоката печал на бащата се изразява и съжаление, че синът му не ще доживее деня, когато „ударник щеше да ми стане той". Сам работник, Вапцаров е виждал свободното, градивното бъдеще на своя син единствено като достоен представител на работническата класа.

В края на 1933 година Вапцаров влиза в редовете на Комунистическата партия и получава първата задача — да основе нелегална партийна група в Книжно-мукавената фабрика. Заедно с него са неколцина смели работници, които съставят политическото ядро на работническия колектив във фабриката и околните села. Две години по-късно младият партиен организатор е включен в районния комитет на Рилското корито.

Това е време за укрепване на партийните групи, на бойка агитация, време на решителен завой в методите на партийната работа сред масите. На Вапцаров най-много ще му допадне курсът за включване на всички прогресивни сили в революционната борба. Той обикаля съмишлениците си в селата, повдига духа на работниците, организира екскурзии и сказки, върши добросъвестно своите профсъюзни работи. Общува с хората честно и искрено, независимо от тяхното положение и място в живота. За него като партиен член най-важно е човекът да бъде спечелен за делото, да се разкрият неговите морални и волеви качества, съобразно с тях да се определи мястото му в работническия строй. В тази неуморна дейност огнярят-комунист сам расте и се калява.

С цялата си чувствителна натура Вапцаров предусеща, че идват съдбоносни дни. Този път двубоят ще бъде безпощаден, схватката с врага е смъртоносна. Позицията на поета-комунист е ясна и категорична: както повелява директивата на партията — „Всички на поста си!"

Преди това той посещава родния си град Банско, за да организира Соболевата акция. Съставя се план за работа с ремсистите, с цялото население. За кратък срок успява да събере петстотин подписа в подкрепа на Соболевото предложение. По повод на тази политическа акция Вапцаров написва „Селска хроника" — най-хубавата творба от това време в защита на народното възделение за съюз със СССР.

Започват обиски и арести в дома му. Не бива да подценяваме полицията. Тя знае с какъв човек си има работа, колко опасен е той за устоите на царската държава. Опасен преди всичко със своето възпламеняващо слово, със своята желязна вяра в комунистическия идеал. За Вапцаров няма друг живот освен борбата. „Той сякаш нямаше семейство, нямаше близки, нямаше дори и майка", целият „потънал в това, което партията го беше натоварила да прави"...

Квартирата на Вапцаров на улица „Ангел Кънчев" 37 в София се превръща в място за най-рисковани дела. Като помощник на Цвятко Радойнов, ръководител на Централната военна комисия на партията, Вапцаров се заема с организацията на нелегални срещи, укриване на заподозрени другари, пренасяне на оръжие. От този дом водят невидими нишки до бойни групи на партията, до партизански отряди, до смели саботажни акции. При тази постоянна среща със смъртта той предсказа: „Честно ще умра като работник в боя ни за хляб и свобода". Това е неговата дълбоко изстрадана песен!

Да кажем, че Никола Вапцаров е само професионален революционер означава да не кажем най-главното. Той е съвест на своето бунтовно време, както го нарече един от сподвижниците му.

Всеки стих от неговата прекрасна поезия може да служи за епиграф на живота му. Но като че ли от всичко най-добре прилага „Зная свойто място в живота..." Ето това значи да бъдеш високо съзнателен представител на класата! Всичко, което върши този достоен боец на революцията, го прави така, както го изисква моралът на пролетариата. А ето каква е основата на този морал по думите на Анатолий Луначарски: „Всичко, което е от полза за пролетариата като класа, е добро, всичко, което му вреди, е лошо".

Digitized by Google

ЕФЕКТИВНОСТ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО ОБУЧЕНИЕ

ЦОНЬО МУТАФЧИЕВ
кандидат на икономическите науки

Идеите стават материална сила, щом овладеят масите. В тези крилати слова на Карл Маркс се съдържат смисълът, съдържанието и целите на огромната работа, която извършва партията за повишаване икономическата подготовка на трудещите се.

Една от предпоставките да се решат големите задачи на социално-икономическото развитие на страната през осмата петилетка и до 1990 година е да се запознаят с тях широките слоеве от населението, да ги изучат трудовите колективи и всички членове на обществото.

Всяка година партийните организации в Габровски окръг планират и отчитат икономическата подготовка на трудовите колективи. Те се стремят да подчинят икономическото образование на конкретните задачи, които решават трудовите колективи, и с помощта на надеждни методи и реални показатели да отчитат постигнатите резултати.

Оценка на достигнатото равнище се прави, като се проучват отделни конкретни проблеми на колектива и — което е особено важно — се разкриват съществени връзки между икономическата подготовка на трудещите се и тяхното решаване. Така например през последните години окръжният комитет на партията в Габрово организира две крупни социологически изследвания. Едното: „Първичната партийна организация — политическо ядро на трудовия колектив при прилагането на новия икономически подход", и второто: „Социално-психическият климат в производствените бригади от промишлеността на Габровски окръг". Сред поставените въпроси на колективите на предприятията, на членовете на бригадите и на бригадирите бяха и „Запознат ли сте с новия икономически механизъм, по който работи вашата бригада?", „Запознат ли сте с основните показатели на вътрешностопанската сметка на бригадата?", „Как оценявате икономическата подготовка на хората от вашата бригада?". Отговорите на тези въпроси дават представа за достигнатото равнище на икономическа подготовка и стават отправна точка то да се планира в бъдеще.

Партийните организации оценяват ефективността от икономическото обучение и чрез периодически приеманите оценки на партийните бюра. В тях се отчитат количеството на обхванатите в звената с икономи-

Digitized by Google

ческа тематика, броят на изнесените лекции, проследяват се изменения в тематиката. Но ако не се разкрият качествените промени, настъпващи в пропагандирането и възприемането на икономическите знания, ако при планирането и осъществяването на икономическото обучение партийната организация не е наясно в максимална степен за условията, при които протича учебният процес, резултатите няма да бъдат задоволителни.

Условията, при които организираме идеологическата работа и пропагандираме икономическите знания на сегашния етап, се характеризират с един много съществен момент. Това е създадената възможност за по-пълно изучаване и използване в практиката на икономическите закони на социализма. Тази възможност се породи от успехите, които достигна в своето развитие икономическата наука, прилагането на нови методи и способи на научноизследователската работа, високата степен на подготовка на икономическите кадри, разширяването на социалистическата демокрация и прилагането на нови форми за участие на трудещите се в управлението на социалната дейност.

Икономическият подход и съответствуващият му механизъм характеризират и изменят в най-голяма степен днес условията, при които протича идеологическата работа, пропагандирането и преподаването на икономическите знания.

На първо място, то засяга подбудите и мотивите на обучаваните ръководни кадри и обикновените работници от бригадата. Подбудите и мотивите на кадрите са свързани с обстоятелството, че те са ръководители и за да изпълняват успешно тази си роля, трябва да имат определени икономически знания, управленчески умения и навици. А на обикновените работници — със съществуващата възможност при социализма трудещите се да участвуват активно в управлението на производството, в разкриването на резервите при разработването и изпълнението на насрещните планове, в осъществяването на повсеместен контрол над стопанисването на общонародните (държавните) средства за производство. Както се вижда, различни са изискванията за ръководните кадри и за обикновените работници. За да се отговори на тези изисквания, икономическото образование на кадрите се извършва в школи, университети, семинари, курсове с откъсване от производството, а обучението на работниците — в системата на партийната просвета и в учебните звена на профсъюзните и комсомолските организации.

Подбудите и мотивите на обучавания в най-голяма степен влияят върху неговото поведение. Когато оценява поведението на учащия се в системата на икономическото образование: посещение, подготовка за занятията и активност при тяхното провеждане, когато изисква от него да овладява предвидения материал, партийната организация не може да отмине въпроса „Защо му е нужно всичко това?“.

Различни отговори се дават на този въпрос. Като се започне от „За да повиши общата си култура“ и се достигне до „Защото е получил партийно, профсъюзно или комсомолско поръчение да се учи в това и това учебно звено“. При икономическия подход към тях се прибавя още един, особено силен. Той е свързан със създадената възможност и интерес да се реализират и използват на практика придобитите икономически знания за получаване на лична, колективна и обществена полза. Един от основните принципи на икономическия подход и на съответствуващия му механизъм е формирането на работната заплата като резултативно-остатъчна величина и поставянето на доходите на колектива в зависимост от количеството и качеството на неговата работа. Това мобилизира в най-голяма степен както отделните трудещи

Digitized by Google

се, така и трудовите колективи да разкриват все нови и нови резерви за подобряване на икономическите резултати на предприятието и съответно да получават по-високи доходи. Тази жизнена заинтересованост на трудещите се и на трудовите колективи създава огромни стимули за овладяване на икономическите знания и тяхното прилагане в практиката. Показателен в това отношение е проведеният през миналата учебна година в Габровски окръг разговор в звената с икономическа проблематика на тема „Моят личен принос за приложението на новия икономически механизъм". Изказаха се около 830 души, направиха над 500 предложения. Освен това почти във всички звена от системата на икономическото образование на окръга се проведоха по две практически занятия, на които участниците направиха над 450 предложения. Предложенията от разговора и от практическите занятия се отнасят до подобряването на организацията на труда, укрепването на бригадната стопанска сметка, подобряването организацията на снабдяването, ефективното използване на материалните и енергийните ресурси. Голяма част от тях бяха реализирани, с което на дело се осъществява девизът „Пропагандистът — активен борец за висока ефективност и високо качество". В това движение участвуват 69 на сто от пропагандистите на окръга.

Икономическият подход се отразява и върху проблематиката на икономическите звена. Все по-голямо място започва да заема изучаването на въпроси, свързани със стоково-паричните отношения и стопанската сметка. При това отделните стойностни категории, като работна заплата, себестойност, цена, данъци, печалби и други, придобиват за слушателя реално съдържание на базата на конкретната действителност в отделното предприятие, цех, бригада. Икономическите интереси като форма на проявление на социалистическите производствени отношения на дело се превръщат в двигател на развитието напред. Тези интереси се отчитат от партийните ръководства и от пропагандистите при разработването на тематичните планове, учебните програми, разписанията. Те все по-често се обръщат към слушателите с въпроси: какви икономически проблеми ви интересуват, в каква степен, как прилагате получените знания в практиката. Стремят се да достигнат до точен отговор на въпроса за обема на икономическите знания, който е необходим за различните видове ръководни и изпълнителски кадри и на обикновените работници в зависимост от отрасъла, в който работят.

Безспорно обемът на необходимите икономически знания не може да бъде определен само с проучване интересите на слушателите. Наложително е да се отчита и обществената потребност от икономически знания. Тя се формира под влияние на много фактори — етапа на социалистическото строителство, участието на родината ни в социалистическото международно разделение на труда, задачите, поставени от най-висшите партийни форуми, изградената организация на труда, степента на развитост на формите за демокрация на управлението и особеностите на господствуващите в управленческата дейност методи и стил на работа.

Стремежът на партийните организации и комитети в окръга е тази потребност да бъде вярно разкрита и реализирана чрез системата за икономическото образование на трудещите се.

Икономическият подход налага своя отпечатък и предявява изисквания за целенасоченост и конкретност на занятията. Той не търпи при пропагандирането на икономическите знания проблемите да се разглеждат в най-обща и абстрактно-теоретична форма. Лекция, изнесена в такава форма, не се слуша с внимание и интерес, не се цени и

Digitized by Google

не спомага за изменение на практиката, за нейното развитие напред. А сега това е най-важното и то във все по-голяма степен се осъзнава от трудещите се. Но, от друга страна, обучението в условията на икономическия подход не може да мине и без научните абстракции, научно-теоретическите обобщения, без използването на онова огромно богатство, което е създало прогресивната човешка мисъл и класиците на марксизма-ленинизма. Пропагандистите в максимално възможната степен използват всичко това. В едни случаи конкретните практически въпроси служат за повод на слушателите да разберат и усвоят сложни теоретически проблеми, а в други — едновременно с това важни теоретически положения и основни партийни постановки се свързват с практиката, със задачите, които всекидневно решават трудовите колективи. Този подход успешно прилагат в своята работа пропагандистите: М. Генчева — ръководителка на семинар с ръководните кадри и директорка на комбината „Васил Коларов" в Габрово, Г. Михайлов — ръководител на семинар с ръководните кадри на завод „Н. Илиев" в Севлиево, М. Георгиева — пропагандистка във ВТК „Ангел Кънчев" в Трявна и други. По такъв начин икономическата теория се превръща в непосредствена действена сила, икономическата политика на партията се конкретизира съобразно с условията на предприятието, цеха и бригадата, стратегическите задачи на партията стават непосредствени задачи на трудовия колектив. Създават се предпоставки да се постигнат нови успехи във всички сфери и дейности на социалистическото общество. Неоспорим израз на засиленото желание да се изучава икономическата теория е рязкото нарастване на звената с икономическа тематика, на участниците в тях и броят на изнасяните лекции. Така например за периода от 1 октомври 1979 г. до 1 октомври 1981 г. (период, обхващащ изучаването и внедряването на икономическия подход) в Габровски окръг е планирано лекторите от дружество „Георги Кирков" да изнесат 2007 лекции, а те са изнесли 2378. При това делът на лекциите с икономическа проблематика е близо 14 на сто, един от най-големите сред осемнадесетте направления на научните знания, пропагандирани от дружеството. Над 72 на сто от тях са изнесени пред партийния, обществения и стопанския актив и в трудовите колективи от материалното производство.

Има нов момент и в пропагандирането и изучаването и на марксистко-ленинската теория и обществените науки, а именно, че въпроси от икономическата теория често пъти се поставят от слушателите и на занятията по другите научни дисциплини — философия, научен комунизъм, партийно строителство, международни отношения и други. Това задължава пропагандиста да търси и да дава отговор въпреки спецификата на своята дисциплина и нейния предмет. Много от пропагандистите успяват да осветлят даден въпрос преди всичко от гледна точка на своята дисциплина, специалност, проблем. Но при всички случаи отговорът трябва да бъде ясен, точен, изчерпателен. Няма чисто философски, чисто управленчески, чисто международен и т. н. проблем. Всички те са свързани по един или друг начин, пряко или косвено с икономическите проблеми, с производствената дейност на хората. Всички науки тук сплитат своите корени. Оттук произтича необходимостта наред с диференциацията на науката и увеличаването на научните дисциплини да се засилват връзките между тях и тяхната интеграция. Карл Маркс в своя гениален труд „Капиталът" ни дава класически пример в това отношение. Той разработи своите философски възгледи и метод на базата на явления, които са обект на изследване от икономическите дисциплини.

Икономическият подход поражда нови моменти и в методиката на преподаването на икономическите знания, и в педагогическите по-

Digitized by Google

хвати на пропагандиста. В междуокръжната партийна школа и в партийния университет се увеличава делът на събеседванията, семинарните занятия, дискусиите. Засилват се изискванията за практическа насоченост на лекцията и разказа. Създават се условия в тях по-широко да се прилага въпросно-ответната форма и да се залагат предпоставки за дискусията, семинарните упражнения и другите нелекционни форми. Неотменно задължение на пропагандиста става възлагането на практически задачи за самостоятелна работа на обучаваните.

Много често самият живот и провеждането на икономическата политика на партията в мащабите на страната, окръга, селищните системи дават повод и богат материал за формиране на конкретни задачи. Ето някои примери. В началото на второто тримесечие на 1981 г. бяха дадени временни указания за условията по съставянето на проектоплана за социално-икономическото развитие на страната и насрещните планове на трудовите колективи през осмата петилетка и за 1982 година. Плановете трябваше да се разработят на базата на новите цени на едро, които действуват от 1. I. 1982 г. Те бяха изпратени на стопанските организации и на техните поделения. На много места се поставяше въпросът: „Ще има ли повишение на цените на дребно?" Такъв въпрос поставяха и някои курсисти от междуокръжната партийна школа в Габрово. Тук се обучават секретари на първични партийни организации, комсомолски секретари, председатели на профкомитети, кадри на народните съвети и резервни кадри от Великотърновски, Търговищки и Габровски окръг.

Специална правителствена комисия отговори на трудещите се, че изменението на цените на едро, което стана от 1. I. 1982 г., няма да засегне цените на дребно. Този случай стана повод да се даде на курсистите от тримесечния курс с резервни кадри за секретари на първични партийни организации след темата „Себестойност и цени на промишлената продукция. Печалба и рентабилност на производството" следната задача: всеки курсист на базата на едно от най-характерните изделия, произвеждани от предприятието, в което работи, да покаже какво следва да се направи от колектива, за да се запази неговата цена на дребно при новите цени на едро. На събеседването по темата курсистите доказваха реалността на тази задача и сочеха повишаването на производителността на труда като неотменно условие за нейното решаване. Разкриваха пътищата и резервите, които съществуват в предприятието, цеха, бригадата, на работното място. Стана ясно, че решаването на тази задача е по силите и в ръцете на трудовите колективи, в ръцете на всеки един.

Друг пример. Главна задача на обучението през тази учебна година е изучаването на материалите на XII конгрес на БКП и XXVI конгрес на КПСС. Централно място сред икономическите проблеми заеха въпросите за повсеместната интензификация, икономическия подход и новия икономически механизъм. В светлината на тези проблеми бяха разработени и приети планът за социално-икономическото развитие на страната и насрещните планове на стопанските организации и предприятия. За по-тясно обвързване на изучаването на конгресните материали с конкретните задачи на страната, окръга, предприятието, намерили място в приетите планове, на курсистите от 45-дневния курс — секретари на първични партийни организации от предприятия на машиностроенето, бе дадена за заключителен семинар темата „Развитието на страната, окръга и предприятието, в което работя, през осмата петилетка и до 1990 година". Курсистите се отнесоха много сериозно към подготовката на темата и семинарното занятие премина на високо равнище.

Digitized by Google

Резултатите и от двете занятия бяха много добри.

Все по-често в нелекционните форми на обучение — упражнение, събеседване, семинарно занятие и други, под активното въздействие на аудиторията се нарушава предварително замисленият план на пропагандиста, по-точно в резултат на изслушаната лекция, прочетената литература и наблюденията от практиката слушателите поставят въпроси, с които ангажират вниманието и мисленето на аудиторията. Налага се в тези случаи пропагандистът да видоизмени своя предварителен план, като се съобрази с поставените въпроси и без да се отклонява съществено от темата на занятието, без да наруши неговото единство и цялост, да използва възникналия интерес към проблемите и да го превърне в умело направлявана дискусия. Очевидно е, че в условията на икономическия подход обучаваният в звената по икономически проблеми от пасивен слушател, какъвто беше в повечето случаи преди, постепенно се превръща в активен участник не само при провеждането, но и при организирането на учебния процес. А това е вече и един от показателите за ефективността на обучението.

Посочените моменти и тенденции, които характеризират икономическото обучение в условията на икономическия подход, все по-ярко ще се проявяват при усъвършенстването на неговия механизъм. Новият икономически механизъм, приет с 53-то Постановление на МС от 31 декември 1981 г., разкрива допълнителни възможности за повишаване равнището на пропагандирането на икономическите знания и влагане на творчество и инициатива в работата на трудовите колективи. Тези възможности пропагандистите и партийните организации следва да използват най-пълно както по време на разясняване на механизма, така и при цялостното му изучаване в системата на икономическото образование и прилагането му в практиката.

Икономическият подход позволява по-пълно да се приложи и критерият на идеологическата работа, посочен от XII конгрес на партията, свързан с нарастването на социалната активност на трудещите се. „Социалната активност на личността — заяви другарят Тодор Живков пред конгреса — е мерило за степента на въздействие на идеологическата работа.“ Чрез идеологическата работа, в случая чрез обучението по икономически проблеми, се съдействува за повишаване на социалната активност на личността и особено на най-важната ѝ форма на проявление — трудовата активност. Тя е в най-голяма степен осезаема и сравнително точно измерима посредством резултатите от труда. Тясното свързване на обучението с практиката в условията на приложението на икономическия подход създава възможност за по-пълното прилагане на този верен критерий.

●

Краткият анализ, който направихме, дава основание да заключим: икономическият подход и неговият механизъм създават изключително благоприятни предпоставки за пропагандиране на икономическите знания. Но не бива да се забравя, че това са само предпоставки и че няма никакъв автоматизъм в тяхното действие. За да намерят реално проявление, е необходимо както организацията на пропагандирането на икономическите знания от партийните организации, така и организирането на учебния процес от пропагандистите да бъдат издигнати на по-високо равнище.

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОДГОТОВКА НА КАДРИТЕ

Като усъвършенствува стила и методите на работа с кадрите, Благоевски районен комитет на партията в Столицата се стреми в района всеки ръководител да осигурява изпълнението на плановете, задачите, в пълна степен да отговаря за сектора, който ръководи, да се отличава с висока принципност и нравствена чистота. Затова засилва вниманието си към идейната им закаленост, за разширяване на техния общ кръгозор, за усъвършенствуване деловата им квалификация.

Израз на нашата грижа и внимание към този проблем е свиканият наскоро след Дванадесетия конгрес на партията пленум на районния комитет, който обсъди проблема за непрекъснато повишаване ролята на ръководните кадри в политическата и възпитателната дейност на трудовите колективи. Очерта повишените изисквания, анализира натрупания положителен опит, пропуските и слабостите. Направи извод, че като цяло въпросът за включването на кадрите от района в идейновъзпитателната работа успешно се решава, но стои открит проблемът за качеството на това участие, за по-нататъшното повишаване идейно-теоретическата подготовка на кадрите, за тяхното майсторство като агитатори и пропагандисти, за умението им да създават благоприятен социално-психически климат в трудовите колективи и подходяща среда за идеологическо и възпитателно въздействие.

Какво правим за реализиране на приетите решения?

Преди всичко усъвършенствувахме перспективната програма и системата за обучение на кадрите на всички равнища. В тях поставихме проблеми от Дванадесетия конгрес на партията, актуални въпроси на марксистко-ленинската теория и практика, икономически и философски проблеми на изграждането на развитото социалистическо общество и по-специално за приложението на новия икономически подход и неговия механизъм, усъвършенстуването на социалистическата организация на труда, някои въпроси на партийното строителство и социалното управление.

Районният комитет утвърди учебните планове за текущата година, така се внесе по-голяма целенасоченост, организираност и последователност в обучението в различните форми за политическа подготовка — курсове, школи, семинари, научно-практически конференции, тематични съвещания, десетдневки, разговори.

На семинарни начала сме организирали обучението на работниците от апарата на районния комитет на партията. В занятията се разглеждат проблеми от работата на партийните комитети с кадрите, организацията на контрола и проверката на изпълнението. Голям интерес предизвика подробното обсъждане на темата за разработване на комплексен план за организационно-партийната работа по изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията, на което се подчерта, че главното е да се засили партийното влияние върху производствената работа чрез грижата за кадрите.

Голяма част държавни, профсъюзни, комсомолски активисти, специалисти от народното стопанство се учат в университета по марксизъм-ленинизъм към градския комитет на партията.

За актива на районния комитет от сферата на материалното производство организираме диференцирано обучение по проблемите на новия икономически подход и неговия механизъм, като се опираме на натрупания вече опит в двегодишните школи по темите: „Социални проблеми на трудовите колективи" и „Научни основи на управленческата дейност". Насочваме вниманието им към изучаване и приложение на новите методи на управление, развиваме у тях усет към новото, умение да виждат перспективите на развитие на общественото производство, творчески да използват положителния опит. За това много допринася методът на работа — лекции, семинарни занятия с разработване на реферати, практически занятия в трудови колективи, и крайният етап — изпит и научно-практически конференции с научното и методическото ръководство от Икономическия институт „Карл Маркс". Особено резултатен е този метод при изучаването и осмислянето на важни партийни документи в самите трудови колективи. Участниците се подготвят самостоятелно по предварително раздаден план, литература, запознават се с практиката, на основата на което се разгръща дискусия. Такава обстановка предизвиква не просто оживен обмен на мнения, а и активно, заинтересовано отношение към реалния опит, към неговите добри страни.

Утвърдена форма на работа с директорите от промишлеността, от външната и вътрешната търговия са така наречените съвети на директорите, които се свикват веднъж месечно в партийния кабинет. На тях се обсъжда въпросът за отговорността на директорите за изпълнението на производствените задачи, за морално-психическия климат в трудовите колективи, обменя се положителен опит, изнасят се лекции, посещават се обекти.

Отговорните задачи, които решават трудовите колективи сега, като внедряването

Digitized by Google

на научно-техническите постижения и челния опит, самоиздръжката, стопанската сметка, бригадната организация на труда не могат да се решават успешно, без да се повиши ролята на първичните трудови колективи и техните политически ръководства. Ето защо обръщаме сериозно внимание на школите за обучение на низовите ръководни кадри — майстори, началници на цехове и смени, бригадири. Стил на ръководство, непосредствено заинтересовано участие в идейновъзпитателната работа, умение да строи своите отношения с хората, познаване на техните настроения, грижи — това са проблемите на занятията.

Постоянна грижа районният комитет полага за подготовката на секретарите и агитпропите на партийните комитети и първичните партийни организации. С тях се организират едномесечни семинари с откъсване от производството, един път в годината, и всеки месец полудни. Чрез тях се стремим да им помогнем да овладеят комплексния подход в партийната работа. Според това и определяме съдържанието на учебната програма и методите на занятията, така че те да съчетават проблемите на партийната работа с партийното ръководство на икономиката и социалното управление, да включват повече обмяна на опит, да се прилага в по-голяма степен диференцираният подход. Периодично районният комитет ги информира по актуални проблеми от вътрешен и международен характер, свиква ги на съвещания за оценка, анализ и обмяна на опит. Това оставя следи. Първият етап от прегледа за боеспособността на първичната партийна организация показа повишен критерий на партийните секретари, на партийните бюра в оценката на състоянието на организациите. Те съумяха да открият и положителното и слабите страни, задържащия фактор за издигане тяхната боеспособност.

В този период в районната партийна организация се извърши преглед на състоянието на партийните групи и разговор за ролята и мястото на партийния групов отговорник и завърши с районна конференция на тема: „Работата на партийната група в условията на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка".

Имаме определени положителни резултати в повишаване възпитателната роля на тематичните съвещания и научно-практическите конференции. Конференциите на тема: „Ролята и мястото на прекия ръководител в трудовия колектив", „Индивидуалната политическа работа по приложението на новия икономически подход и неговия механизъм" се подготвяха съвместно с научни институти, което осигури високото им научно равнище. Важен момент в тяхната подготовка е комплексът от мероприятия, които се осъществяват в първичните партийни организации, в партийните групи, а в по-големите колективи — и на вътрешни научно-практически конференции. Например в подготовката на районната конференция за индивидуалната работа се подготвиха и обсъдиха конкретни нейни страни в осемнадесет колектива: в стопанска дирекция Нармаг по темата „Индивидуалната работа и повишаването културата на търговското обслужване", в Енергопроект — „Ролята на индивидуалната работа за повишаване ефективността на проектантския труд", в Автокомбината — „Индивидуалната работа за повишаване социалната активност на трудещите се". Няма съмнение, че това съдействува за разширяване познанията, за осмисляне проблемите на обществената практика в светлината на теорията, за изучаване и прилагане на положителния опит, за изясняване перспективите на работа. Сега в района се извършва социологическо проучване в подготовка на научно-практическа конференция на тема „Трудовият колектив и формирането на личността в условията на новия икономически подход и приложението на новия икономически механизъм" под ръководството на АОНСУ — Института по марксизъм-ленинизъм при Централния комитет на партията.

Всяка година правим допитване какво вълнува кадрите и подобряваме тематичните програми, за да отговорят по-пълно на нуждите и интересите им. Анкетите, направени от районния комитет, разкриват, че посочените форми, средства и методи подпомагат практическата дейност на кадрите, обогатяват ги теоретически и методически; чрез тях те получават отговор на въпросите, които ги вълнуват, запознават се с положителния опит.

Цялостната дейност по подготовката и възпитанието на кадрите в района съдействува за повишаване на организационната им култура, за разгръщане на творчеството и инициативата им, за изграждането им като политически дейци, които умеят да общуват с хората, да отчитат техните мнения и настроения. Работниците ценят и уважават Богдан Гюров — директор на УССР, Стефан Новаков — директор на Автокомбината, Петър Пападополов — директор на фабрика „Леда", не само заради тяхната компетентност, но и защото умеят да съчетават взискателността с разбирането на хората, с човечността.

В Тезисите на Дванадесетия конгрес е записано: „Обучението и квалификацията на кадрите трябва да бъдат процес на ръководство и контрол и на тяхното саморазвитие." Освен чрез групите за самообразование богата възможност за това дава пропагандистката и агитационната дейност, водена от стопанските и административните кадри. Районният комитет търси отговорност от ръководителите от всички степени за състоянието на възпитателната работа в колективите, за по-активното им привличане за непосредствено участие в политическата и идеологическата дейност. В единния политически ден в трудовите колективи участвуват с доклади, изказвания, отгово-

Digitized by Google

ри на въпроси всички ръководни работници от района. Сред пропагандистите в мрежата на партийната просвета голям процент са ръководители на предприятията, организациите, учрежденията. Много ръководни дейци и по принцип всички низови кадри получават политическо образование в системата на партийната просвета.

Една среща за обмяна на опит по индивидуалната политическа работа по изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес с партийните секретари показа, че партийните комитети и бюра все по-умело привличат в индивидуална възпитателна работа ръководните кадри. Става практика на свикваните веднъж в седмицата съвещания при директорите да се обсъждат и въпроси за участието на ръководителите във възпитателната работа в колективите, да се обсъжда приносът им за сплотяване на хората за изпълнение на поставените задачи.

Синтезиращ показател за резултатите от грижите за кадрите в нашия район са успехите на трудовите колективи. Ръководните дейци в голямото си мнозинство се изявяват като предани на партийното дело кадри, носители на ценни морално-политически и делови качества. Сложните и мащабни проблеми, които решаваме след Дванадесетия конгрес обаче, изискват политическата и организаторската дейност да се изградят върху основата на непрекъснато нарастване умението, компетентността и творчеството в тяхната дейност. Днес повече от всякога проявите на технократизъм, администриране и командуване са недопустими. Слабостите и нерешените проблеми в обучението на кадрите затрудняват процеса на привеждане субективния фактор в съответствие с порасналите социално-икономически възможности на страната и обективните закономерности на обществеото развитие. Все още в района се срещат прояви на дребнобуржоазна психология — кариеризъм, еснафщина, морална разпуснатост, злоупотреба с властта и други. Това по същество е израз на недостатъчна идейно-политическа убеденост. Защото идейното убеждение не се изчерпва с познаване на марксистко-ленинското учение и политиката на партията, нито само с положителното отношение към идеите на комунизма. Най-същественото е всекидневното поведение на човека, неговите дела, неговата нравствена позиция. Комунистическата идейност има стойност само тогава, когато се трансформира в морални ценности от класови позиции, които засилват обаянието на ръководителя, повишават ефективността от неговото въздействие върху хората. В доклада си пред Националното съвещание от 24. X. 1981 г. другарят Тодор Живков подчерта, че е необходимо „навсякъде и във всичко да се разработи сериозен подход, подход научен, подход обоснован и организационно, и политически, за да се поставят и решават въпросите от гледна точка на световното равнище на производителните сили, на техниката и технологията, на световните постижения в различните области". А това обосновава необходимостта от нов тип ръководители — организатори на производството, политически дейци и възпитатели на трудовите колективи.

Районният комитет сега насочва вниманието на партийните комитети и бюра да се грижат не само за идейно-теоретическата подготовка на кадрите, но и за повишаване на управленческото им майсторство, за разширяване на знанията им по основи на педагогиката, етиката, социалната психология, трудовото законодателство, теорията и практиката на партийната работа. Ние искаме да се прилага още по-успешно диференцираният подход в политическата подготовка на кадрите, да се разнообразяват методите на обучение, още по-успешно да се ръководи и направлява самоподготовката на кадрите.

Пленумът на градския комитет на партията по масово-политическата работа, неговите решения ни дават ориентирите и критериите за по-нататъшно повишаване ефективността на цялостната идейновъзпитателна работа, в това число и с кадрите за изграждане ръководители от нов тип, за пълното реализиране на принципните изисквания за органично свързване от всеки ръководител на стопанската, организаторската и идейновъзпитателната работа, за издигане на тяхната роля в управлението и развитието на трудовия колектив, в комунистическото възпитание на трудещите се.

Тодорка ДИМИТРОВА
секретарка на Благоевски
районен комитет на БКП — София

Digitized by Google

По следите на нашата критика

А МОРАЛНАТА КОРОЗИЯ?

В кн. 6 от 1982 година списанието публикува статия под горното заглавие. По повод на това в редакцията се получиха редица отзиви. В тях се изказва съгласие със строгите мерки към един комунист, погазил партийния морал. Ето какво се пише в някои от писмата:

1. „Партийната група при катедра „Икономика и организация на туризма" при Висшия институт за народно стопанство „Д. Благоев" — Варна разгледа материала „А моралната корозия?", поместен в бр. 6 от 1982 г. Членовете на групата напълно подкрепят отпечатването на материала, изобличаващ недостойното, позорящо цялата партийна група поведение и постъпки на доц. А. Георгиев. В същото време напълно споделяме тревогата на автора, че А. Георгиев ще остане на работа в нашия колектив. Ние считаме това за грубо нарушение на моралния кодекс на комуниста. Партийната група смята, че А. Георгиев е загубил напълно своя авторитет в катедрата. Позорното петно, хвърлено върху нея, продължава да ни тежи. Изразяваме надежда, че правдата ще възтържествува и А. Георгиев ще бъде отстранен от нашия колектив.

отговорник на партийната група
(п) ст. ас. В. Бонев"

2. „...Всичко, изнесено в статията, напълно отговаря на действителността и още веднъж потвърждава колко грубо Георгиев е нарушавал авторитета си пред колектива като преподавател и възпитател.

Когато обаче се разглеждаше въпросът за целесъобразността от по-нататъшното оставане на Георгиев в института, се намериха другари от ръководните органи на института и Министерство на народната просвета, които не зачетоха справедливите решения по този въпрос на научния съвет при търговско-стоковедния факултет при института ни...

доц. к. и. н. Обр. Рашев"

3. „...Напълно подкрепям позицията на автора спрямо хора като Асен Георгиев, направените изводи за последствията от такава морална корозия. Трябва да се даде отговор на поставения от автора въпрос „Целесъобразно ли е по-нататъшното оставане на А. Георгиев в института като възпитател на младежта"... Положителното му решение ще допринесе за оздравяването на климата в института, за премахване влиянието на появилата се морална корозия.

доц. к. ф. м. н. Димо Димитров
зам.-декан по НИР и кадровия потенциал на търговско-стоковеден факултет при ВИНС „Д. Благоев" — Варна"

4. „...Изпитах огромно удовлетворение, че Централната контролно-ревизионна комисия застана на страната на правдата и зае правилна партийна позиция. Статията отразява правилно истината, че А. Георгиев урони престижа си като преподавател и възпитател и мястото му не е сред онези, които възпитава... Статията има изключително важно значение за цялата партийна организация, защото укрепва нашата вяра в правилната линия на Централния комитет и Централната контролно-ревизионна комисия на БКП.

Иван Илиев"

5. На 28 май 1982 г. е проведено организационно събрание на първичната партийна организация на преподавателите при търговско-стоковеден факултет на ВИНС „Д. Благоев" — Варна, на което е снето решението на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП за наложеното партийно наказание на А. Георгиев. Изказалите се напълно подкрепят становището за отстраняването на провинилия се от партийните редове и статията, публикувана в списанието. Доц. к. ф. н. Македония Коларова заявява:

„Както и по-рано, така и сега, след публикацията на сп. „Партиен живот" аморалното поведение на А. Георгиев поражда остра реакция сред студентите и ние не знаем как да отговаряме на въпросите им.

— За решаването на въпроса на А. Георгиев се проведоха много заседания —

Digitized by Google

казва гл. ас. Неделчо Колев, — но практически резултати няма. Това го направи още по-нагъл в поведението си към колектива. Най-категорично отхвърли поканата да присъствува на настоящото събрание, като заяви, че не се счита с нашите становища... Присъствието му тук уронва авторитета на института и действува зле върху възпитанието на студентите, които считат, че аморалните действия на А. Георгиев се омаловажават.

Събранието приема следното решение:

а) партийната организация потвърждава решението си за освобождаването на А. Георгиев от работа в института;

б) подкрепя се предложението, направено в статията на сп. „Партиен живот", озаглавена „А моралната корозия?", за освобождаване на А. Георгиев от ВИНС „Д. Благоев" — Варна."

6. „...Изнесеното в материала „А моралната корозия?", отпечатан в бр. 6 на сп. „Партиен живот", отговаря на истината.

Оценявайки постъпките на доц. А. Георгиев като несъвместими с нормите и изискванията на партийния устав, първичната партийна организация при търговско-стоковедния факултет на ВИНС „Д. Благоев" и вузовският партиен комитет го изключиха от редовете на БКП. По препоръка на събранието и партийния комитет и по решение на факултетния съвет беше направено предложение от ръководството на института за освобождаването от работа на доц. А. Георгиев. Същевременно беше заведено дело и чрез Варненската окръжна прокуратура... Беше получен отговор, че доц. Георгиев не може да бъде освободен от работа. Получихме също и постановление за прекратяване на наказателното производство.

След тези отговори доц. А. Георгиев беше наказан със заповед на ректора на института със „строго мъмрене", което е в кръга на правата му. През 1982 г. наказанието беше отменено от Министерството на народната просвета поради неспазване на чл. 131 от Кодекса на труда.

секретар на вузовския партиен комитет
при ВИНС „Д. Благоев" — Варна
(п) не се чете"

7. Нашата читателка П. Илиева от Русе в отзива си, озаглавен „Доверието и отговорността пред партийния билет са равни", пише: „Внимателно и с вълнение прочетох материала „А моралната корозия?", поместен в кн. 6 на списание „Партиен живот". Тутакси в главата ми нахлуха мисли, които определяха ролята на морала и бяха недвусмислени: днес нашият морал е свързан с изграждането на зрялото социалистическо общество. В основата на партийната политика стои многостранното обогатяване на човешката личност. Несъмнено това включва в себе си моралната чистота и творческото отношение към труда.

За съжаление и днес срещаме аморални личности. Колко неприятно и болно ти става, когато те са сред хората, които са призвани с примера и делата си да водят другите в изграждането на новия, социалистическия начин на живот!

По думите на автора А. Георгиев е с високо образование, доцент във висше учебно заведение. Човекът с висша квалификация в наше време и при това комунист е синоним на богата идейно-политическа зрелост, на социалистическа съзнателност и нравственост. Като такъв А. Георгиев е съчетавал своята научноизследователска работа с учебно-възпитателната в едно много отговорно производство — подготовката на кадри. Изнесеното в материала показва проявата на една съзнателна безотговорност от негова страна. Деянието потвърждава загубената му способност да окриля с доверие — дълбоко, принципно, комунистическо доверие онова, което е възпитавало в неговите колеги и студенти вярата в комунистическото бъдеще на човечеството. Забравено е, че комунистът е оня, който пренася през нашата сложна и драматична епоха свещения огън на историческия оптимизъм? Жаравата на това горене винаги е била непримиримата класово-партийна взискателност, при която доверието и отговорността са равни. Именно тази взискателност довежда до строгото, но справедливо наказание А. Георгиев да бъде изключен от редовете на Българската комунистическа партия. С това по същество намират превъплъщение думите на др. Т. Живков, че званието комунист у нас е високо звание. За разлика от други звания обаче то не се дава веднъж завинаги, а се защищава и отстоява цял живот и с целия живот.

Доверието е снето. А отговорността? Ясно е, че това чувство у А. Георгиев липсва. Ще се формира ли в бъдеще? Възниква въпросът за отговорността му пред себе си и колектива и на колектива за него. Защото формирането на всеки човек се определя от личностните му качества и от средата, в която работи и живее. Обстоятелството, че провинилият се не възприема убедено мярката за наказание, ни разкрива в известна степен личностните му качества. Остава трудната задача на първичната партийна организация и на колектива да му въздействуват да изгради отново себе си. Ако не се постигне това, той няма място в тази ковачница на кадри.

У мен напира предизвикателно и въпросът: Каква отговорност е потърсена на всички останали, които са създали условия и осигурили възможност на А. Георгиев да осъществи своята идея да прекара приятни дни с хубава компания, и то в чужбина? Нима всички те така бързо забравиха призивните слова от трибуната на Дванадесетия партиен конгрес: „Да държим и занапред здраво и да носим високо и чисто знамето на ленинската априлска линия на партията, под знамето на тази генерална линия да сплотяваме и да вдигаме партията и народа на борба за решаване на днешните и утрешните

Digitized by Google

проблеми на Народна република България!"

Вярвам, че разходите по командировката са вече възстановени. Но как ще се възстанови моралната чистота, душата на този човек, подядена от моралната корозия? Това не е чисто личен проблем, а на колектива и преди всичко на първичната партийна организация. Разбира се, еднакво трудно е да преодолееш както земното притегляне, така и тежестта на стария морал. Затова е нужно комунистическо горене и себежертва. Защото студеното сърце не може да роди нито подвиг, нито песен. Само топлината и светлината на сърца като това на Данко за самия него и за другите съчетава скромните мечти за лично щастие с мечтата на народа за голямо и щастливо бъдеще."

Бележка на редакцията:

Отминаха два месеца от публикуването на посочения материал. До ден днешен Министерството на народната просвета и Държавният комитет по туризма не благоволиха да отговорят на редакцията. Те навярно са забравили, че има решение на Политбюро на ЦК на БКП „За по-нататъшно подобряване на критиката в средствата за масова информация" и Закон за предложенията, сигналите, жалбите и молбите?

Редакцията и читателите очакват и вярват, че упоменатите ведомства ще дадат отговор на поставените въпроси в статията „А моралната корозия?"

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ТОДОР ЖИВКОВ

ЗА ИЗДИГНЕМ РОЛЯТА НА БЪЛГАРСКИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНИ СЪЮЗИ В ИЗГРАЖДАНЕТО НА РАЗВИТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО

Под това заглавие Партиздат пусна от печат в отделна брошура речта на генералния секретар на ЦК на БКП и председателя на Държавния съвет на НР България Тодор Живков пред Деветия конгрес на Българските професионални съюзи, произнесена на 10 април 1982 година.

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ — ВИДЕН ТЕОРЕТИК И РЕВОЛЮЦИОНЕР

Сборник

Съвместно издание на Института по история на БКП при ЦК на БКП и Института по марксизъм-ленинизъм при ЦК на КПСС, отпечатано от Партиздат по случай 100-годишнината от рождението на вожда и учителя на българския народ Георги Димитров. В книгата са публикувани тринадесет студии и статии на съветски и български изследователи на живота и революционното дело на видния революционер и теоретик. В тях се осветлява процесът на формирането и дейността на Георги Димитров като водач от ленински тип, като изтъкнат теоретик и деец на световното комунистическо движение. Детайлно се разкрива ролята му в разработката на политиката на единния работнически и широкия народен антифашистки фронт, неговият теоретически принос в подготовката на Седмия конгрес на Коминтерна. В студията си „Георги Димитров — генерален секретар на Изпълкома на Коминтерна" съветският автор Ф. И. Фирсов прави задълбочено изследване върху дейността на пламенния интернационалист и теоретик като генерален секретар на Изпълнителния комитет на Коминтерна, обогатено с нови факти.

От страниците на сборника ярко се откроява образът на Димитров като изтъкнат деец на световното комунистическо движение, твърд ленинец, последователен пролетарски интернационалист, чиито теоретически постановки представляват и днес актуална програма за действие.

ГЛАС И СЪВЕСТ НА НАРОДА

Боян Кастелов

В книгата се разглежда парламентарната дейност на Георги Димитров през периода 1913—1923 г. Буржоазният парламент в България се е използвал от комунистическите депутати като трибуна, от която те умело са водили словесна борба срещу буржоазните правителства в защита правата и интересите на трудещите се. Въз основа на богат документален материал — стенографски дневници, спомени, статии и речи на Димитров и други източници, авторът възсъздава талантливото ораторско слово и ярката полемичност на комунистическия депутат, допълва с нови щрихи обаятелния образ на великия син на българския народ.

ЗА БЪЛГАРСКИЯ ПРИНОС В СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯ ПОЛИТИЧЕСКИ ЖИВОТ

Мирчо Семов

Чрез анализа на основни моменти от българския принос в социалистическия политически живот авторът защищава тезата, че ленинизмът не само не ограничава, а напротив, създава богата, небивало плодотворна основа за изява на способностите и силите на всеки национален отряд от международната работническа класа, на всеки народ и на всяка комунистическа партия. Като проследява периодите на възникване на социалистическото движение в България, на единния фронт и народната демокрация, на априлската линия на партията, М. Семов доказва, че следвайки Маркс, Енгелс и Ленин, Българската комунистическа партия, нейните ръководни кадри, работническата класа, народът са дали скромен, но оригинален и ценен принос в социалистическия политически живот.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Пронин, И. И., РУКОВОДЯЩИЕ КАДРЫ: ПОДБОР, РАССТАНОВКА И ВОСПИТАНИЕ, 2-о изд. Перераб. и доп., М., Изд-во „Мысль", 1981.

Подборът, разпределението и възпитанието на кадрите — това е една от най-важните страни от дейността на партията. Изхождайки от постановките на конгресите на КПСС, опирайки се на опита на партийни организации, авторът показва как се прилага в живота кадровата политика на партията, какви изисквания предявява тя към съвременния ръководител. В сравнение с предишното издание авторът съществено е задълбочил и допълнил съдържанието на книгата: обновил е фактическия материал, сложил е нов раздел за работата с кадрите в другите държави от социалистическата общност.

Ким, М. Н., ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ СТАНОВЛЕНИЯ КОММУНИСТИЧЕСКОГО ТРУДА, Харьков: Вища школа. Изд-во при Харьковском государственном университете, 1981.

Авторът разглежда въпроси от марксистко-ленинската теория и методология за анализа на труда, за усъвършенстването на обществената организация на труда, за преодоляването на социално-икономическите различия при прехода към комунизма, за формирането на комунистическото отношение към труда. Голямо внимание той отделя на въпроса за въздействието на научно-техническата революция върху процесите, формиращи комунистическия труд.

Ищенко, И. И., ПЛАНИРОВАНИЕ В СИСТЕМЕ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА (вопросы теории и практики), Киев, Головное изд-во „Вища школа", 1981.

В монографията се разглеждат ролята и функциите на народностопанското планиране в светлината на решенията на XXIII, XXIV, XXV и XXVI конгрес на КПСС и постановлението на ЦК на КПСС и Съвета на министрите на СССР за понататъшното усъвършенстване на стопанския механизъм. Показан е социалистическият стопански механизъм като система и протичащите в него изменения в условията на развитото социалистическо общество. Особено внимание е отделено на пътя и средствата за повишаване равнището на работата пр. вяне на плановете за икономическото и социалното развитие във всички звена на социалистическото стопанство, за усъвършенстване на методологията, формите и методите на планиране, плановото водене на стопанството на самоиздръжка, икономическите лостове и стимули, техниката и технологията на плановата сметка.

СОВЕТСКАЯ КОНСТИТУЦИЯ И МИФЫ СОВЕТОЛОГОВ (А. И. Лукьянов, Г. И. Денисов, Э. Л. Кузьмин, Н. Н. Разумович), М., Политиздат, 1981

В публицистична, полемична форма се разобличават фалшификаторските измишльотини на западните коментатори на новата Конституция на СССР. Авторите се спират на възловите въпроси, около които се води идеологическа борба — политическата система на развития социализъм, правата и задълженията на гражданите, национално-държавното строителство, Съветите на народните депутати, социалистическата законност. Книгата разкрива главните черти на основния закон на СССР, показва превъзходството на демокрацията на развития социализъм пред буржоазната демокрация.

Мшвениерадзе, В. В., СОВРЕМЕННОЕ БУРЖУАЗНОЕ ПОЛИТИЧЕСКОЕ СОЗНАНИЕ (Философский аспект), М., Изд-во „Наука", 1981.

Прави се философски анализ на съвременната буржоазна политическа наука. Върху фона на протичащата днес ожесточена идеологическа борба между капитализма и социализма се изследват въпроси на формирането и функционирането на съвременното буржоазно политическо съзнание, оформящо се най-вече сред разпространените на Запад буржоазни политически концепции. Авторът анализира предмета и структурата на тези концепции, както и взаимоотношенията между политиката и политическата наука.

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

PARTIEN ZHIVOT

LIBRARY
OCT -7 1982
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

11

СОФИЯ, АВГУСТ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 11 АВГУСТ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Най-масова организация и всенародно движение . . 3
• — Талант, вдъхновение, всеотдайност 10

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Г. Съйков — Позицията на партията — позиция на народа . . . 16

Партийният комитет

В. Сотирова — Вътрешнопартийната демокрация и активността на комунистите 25

Пишат ни:

С. Георгиев — Нравственото възпитание — основна грижа; Статут на комитета; Интензивно развитие 32
Х. Райчев — Подкупваща искреност 34
И. Христов — Школи за младите комунисти 35

Ръководно политическо ядро и първообраз

Преглед на първичната

П. Данев — Организатор и стимулатор на инициатива и творчество 36
Д. Добрев — Дългът да бъдат първи 44
С. Трайков — Резултатни форми 49
И. Митев — Приносът на партийните групи 52

Отговори на въпроси

• — Как се определя членският внос? В коя организация да членувам? 55

Страница на редактора

П. Русев — За чистотата на понятията 57

Digitized by Google

60 ГОДИНИ СССР

Н. Виноградов — Източник на силата на съветите 58

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

А. Танов — Интензификация на селското стопанство 62
Д. Едрева — Усъвършенствува се социалната среда 68
Д. Георгиев — Социална програма 74

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

В. Илчев — Комплексният подход 76
Т. Григорова — Действен механизъм за многостранно развитие на личността 84

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

• — Похвална непримиримост 91

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Д. Кралев — Конче за хиляда 92

КРИТИКА И КНИГОПИС

Б. Балев — Необходим съветник 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров**, **А. Веселинов**, **К. Димов**, **Д. Димчев**, **К. Иванов**, **Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева**, **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров**, **И. Рачев**, **П. Стамов**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **Н. Фотев**, **Й. Хаджиев**, **Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2589. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 3. VIII. 1982 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

НАЙ-МАСОВА ОРГАНИЗАЦИЯ И ВСЕНАРОДНО ДВИЖЕНИЕ

Календарът на 1982 година вписа още едно голямо събитие — Деветия конгрес на Отечествения фронт. Той разгледа и изясни ролята и новите му задачи, произтичащи от решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. Партийните комитети и организации сега са призвани да усъвършенстват своето ръководство, да конкретизират грижите си за комитетите и организациите на Отечествения фронт, за да се заемат те с присъщото им вдъхновение за още по-голямо сплотяване на трудещите се около политиката на партията.

Необходимостта от непосредствено партийно ръководство и грижа за организациите на Отечествения фронт се диктува от неговата същност и роля — **да осъществява политическата мисия на най-широка обществена опора на партията и на народната власт, на масова школа за патриотично и комунистическо възпитание на населението и за въвличане на трудещите се в управлението на страната.** Защото нашата партия е силна с връзките си с народа, с единството на комунисти, сдружени земеделци и безпартийни, олицетворено в Отечествения фронт, резултат от опита и поуката от многолетни класови битки под ръководството на партията.

Четири десетилетия са изминали, откакто радиостанция „Христо Ботев" разнесе призива на Георги Димитров, зовящ към единство и борба против народните врагове. Времето показа, че **Отечественият фронт не беше и не е тактика, а дългосрочна стратегия, историческа необходимост, която идва от миналото и отива в бъдещето.** Причините за непреходността на димитровската идея за изграждане на единен, народен фронт в борбата за свобода, независимост и социалистическо преустройство на обществото са много, но сред тях се откроява обективната потребност партията да търси творчески марксистко-ленински решения на конкретните проблеми на всеки етап. В този смисъл Отечественият фронт е забележително творение на Българската комунистическа партия, неин значителен принос в теорията и практиката на социализма. В неимоверно трудни условия бе изковано единството на антифашистките, прогресивните и демократичните сили, разгърна се въоръжената борба против монархо-фашизма и реакцията, извоювана бе победата на Девети септември 1944 година.

Digitized by Google

Под ръководството на партията той даде своя принос в изграждането основите на социализма в нашата страна.

Историческият Априлски пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 1956 година освободи енергията, инициативата и творчеството на народа за социалистическо съзидание. Създадоха се условия и партията постави непосредствената историческа задача за изграждане на развитото социалистическо общество. Това разкри богати възможности и перспективи, постави нови, по-високи изисквания и пред Отечествения фронт.

Огромен е личният принос на другаря Тодор Живков за непрекъснато повишаване ролята и значението на Отечествения фронт. Той съхрани, обогати и развиде димитровската линия за ролята на Отечествения фронт в условията на социализма. На всеки етап от развитието на страната той грижливо и обосновано определяше мястото и задачите му. Негова е теоретическата и практическата постановка за ролята на Отечествения фронт в изграждането на развитото социалистическо общество — **като най-всеобхватна обществено-политическа организация и всенародно движение.** Висока оценка той даде и в забележителната си реч пред Деветия конгрес: „Отечественият фронт беше и си остава забележителен пример на творческо, марксистко-ленинско решение на конкретно-историческите проблеми на нашата страна. Той е нова и своеобразна дума на нашата партия и на нашия народ в теорията и практиката на социализма: той е наш принос в съкровищницата на комунистическото дело и борба.“

Рожба на партията, Отечественият фронт сега се нуждае от най-близко партийно ръководство, за да се издигне още повече ролята му в политическата система на нашето общество. Тази му роля бе изяснена много точно на Деветия конгрес и обоснована дълбоко научно и аргументирано в речта на другаря Тодор Живков пред конгреса. Под ръководството на партийните комитети и организации отечественофронтовските организации сега са призвани да разяснят тези постановки, да ги изучат, да организират тяхното изпълнение.

В своята реч другарят Тодор Живков определи Отечествения фронт в настоящия етап не като трансмисия на партията, а като **органическа част на нашата политическа система, като важен фактор в работата и борбата за приобщаване на целия народ в изграждането на развитото социалистическо общество, като отред, неразделно свързан с работническата класа, с партията, като изразител на народното единство и единодействие при осъществяване на партийната политика.** Единство и единодействие, които заедно с активната, организирана обществено-политическа дейност на трудещите се са силата на социалистическия строй. Това определя и грижата постоянно и хармонично да се сливат в единен поток ручеите на народната инициатива, политическото творчество на масите за все по-широкото разгръщане на социалистическата демокрация чрез организациите на Отечествения фронт. Осъществявайки своето ръководно влияние, партийните организации не подменят отечественофронтовските, не допускат да се смесват функциите на партийните и отечественофронтовските органи, ненужен паралелизъм, дублиране в работата. Това е политическо ръководство, което допринася отечественофронтовските организации да използват по-активно всички права и форми за привличане на трудещите се в решаването на проблемите на квартала, селището, селищната система и страната, по-широко да се разгръща социалистическата демокрация. Да се реализират възможностите на подобреното взаимодействие и координация на работата с обществените организации —

Digitized by Google

колективни членове на Отечествения фронт — при обсъждане и решаване на жизнено важни проблеми от общонароден характер. По историческа традиция и дълбок политически смисъл изборите у нас се провеждат от името на Отечествения фронт. В разговори с избирателите и цялото население те се произнасят не само по основните въпроси на нашето развитие, но и по бъдещата дейност на държавните органи. Поръченията, които дават на кандидатите, са непосредствено изразена народна воля и изява на пряка демокрация. Общественото обсъждане на поръченията и поемането на обещания от гражданите за участие с труд и средства за изпълнението им обогатява дейността на отечественофронтовските комитети и организации, сътрудничеството и взаимодействието им с народните съвети и народните избраници.

Партийното ръководство следва да се засили и конкретизира в условията на внедряването на новия икономически подход и в дейността на народните съвети, за да се разширява сътрудничеството им с Отечествения фронт по основните проблеми на селищните системи. Добре организираната, координирана работа на съветите, кметствата и отечественофронтовските комитети и организации дава простор за инициативите на гражданите, за прилагане и развитие на техните способности в социално-политическата дейност, все по-пълно да се използва широкият спектър от техните права и политически свободи, гарантирани им от Конституцията. В същото време това определя и растежа на гражданската отговорност на хората, проявяващи своята социално-политическа активност и индивидуално, и като членове на Отечествения фронт. Това особено нагледно свидетелствува, че в условията на социализма достъпът на трудещите се до „механизма на приемане на решение“ не само че не е ограничен, както твърдят противниците ни, но и, което е по-важно, те разполагат с реални възможности да въплъщават тези решения в живота.

Централно място в системата от органи, организации и движения в кварталите, селата, селищата заемат териториалните партийни организации. Под ръководството на общинските и районните комитети на партията те осъществяват политическо ръководство на многообразния живот на съответната територия. А правилно организираната работа по местоживеене има важно значение и за повишаване производствената активност на трудещите се. Работниците, служителите, учащите се прекарват по-голяма част от свободното си време в кварталите. Там реализират голяма част от своите потребности, възстановяват своите сили, обогатяват своята култура и знания. Там се създават отношения, които се отразяват на чувствата и настроенията на хората — на вдъхновение, оптимизъм или на недоволство, раздразнение, нервност. В този смисъл сферата на местоживеене оказва най-непосредствено влияние върху работата на предприятията, равнището на производителността на труда и изпълнението на стопанските планове и в това се състои нейното голямо политическо и социално-икономическо значение. От партийно ръководство и подкрепа се нуждае всенародното движение за изграждане, благоустрояване и хигиенизиране на селищата. Усилията на комитетите и организациите са насочени от отделните инициативи и краткотрайни кампании към цялостно планомерно и комплексно изграждане на жизнената среда; от проблемите на отделния квартал и населено място — към въпросите на цялостното изграждане на селищните системи. В резултат на това движение коренно се променя обликът на селищата в нашата страна, решават се редица благоустройствени задачи — строят се пътища, обществени сгради, градят се чешми. Излизат наяве плодовете на подетия в селищните системи във Варненски окръг призив „Моят град, моето се-

Digitized by Google

ло — моя отговорност и грижа като негов стопанин"; инициативата на Пернишката община — проблемите на селата и кварталите да станат проблеми и на трудовите колективи и обратно. Това допринася да се изпълняват социално-икономическите задачи на селищната система, превръща в „територия" на отечественофронтовските комитети и организации въпросите на интензификацията, на икономическия подход и на неговия механизъм за пълното осъществяване системата за самозадоволяване със селскостопански продукти, за подобряване жизненото равнище на народа.

Задача на общинските партийни комитети е да вземат мерки да се разгърне чрез Отечествения фронт широка организаторска, политическа и разяснителна работа за най-широко популяризиране, усъвършенствуване взаимодействието между сферата по месторабота и по жестоживеене, която включва: комплексно изграждане и хармонично развитие на зоните на труд, живеене и отдих, установяване на трайни връзки между предприятие — квартал, учреждение — квартал (селище), предприятие — училище — квартал. В практически план това означава единство във възпитателната работа, общи грижи и отговорности за състоянието на микроклимата, обществения ред, хигиенизирането, благоустрояването, строителството на културно-битови обекти. Партийните организации да насочат вниманието на отечественофронтовските организации към по-тясно координиране усилията на различните органи и институти за еднопосочност в действията по тези въпроси. Оттук произтича и необходимостта териториалните първични партийни организации да привличат чрез отечественофронтовските организации всички обществени сили, цялото население за създаване на всеобщ социален контрол, който да респектира и търси строга отговорност от рушителите на социалистическата собственост, да създава обстановка на нетърпимост към нехайството и изнудвачеството, към лентяите и измамниците, към злоупотребителите и бюрократите, към тези, които със своите действия или бездействие накърняват достойнството на социалистическия труженик.

За по-пълно идеологизиране на сферата по местоживеене партийните организации следва да обединят усилията за непрекъснато обогатяване съдържанието, обхвата, формите и средствата на организациите на Отечествения фронт и другите масови организации и движения, защото все още по-активна и разностранна идейновъзпитателна и културно-масова работа по местоживеене се извършва във връзка с важни политически събития, за разясняването на партийни и правителствени решения. По този начин на актива и населението се осигурява своевременно информация по редица актуални проблеми на партийната политика. Но не всички териториални партийни организации успяват чрез организациите на Отечествения фронт да избягнат увлеченията в провеждането на повече и с по-обща насоченост мероприятия. Недостатъчни са конкретността, действеността и практическата целенасоченост във всяка идеологическа проява, която да се свързва с решаването на конкретни проблеми на социално-икономическото развитие на селищната система, на селището, на квартала, на града, на страната. В редица случаи преобладават общият тон, формалното и повърхностно разглеждане на различни страни и проблеми. Недостатъчно намират място такива важни за подобряването на кварталната среда въпроси, каквито са нравственото възпитание на личността, борбата срещу противообществените прояви, които накърняват законността и правовия ред, против потребителството, еснафството, равнодушието, проблеми, свързани с възпитанието на младежта и децата.

Digitized by Google

Недостатъчно се познава и изучава обектът на взаимодействие според възрастовите, професионалните, житейските и други особености. Поради това често идеологическата работа по местоживеене, вместо да бъде естествено продължение на възпитателната дейност по месторабота, дублира, използва същата информация, действува върху един и същ обект. Много от мероприятията са скучни, еднообразни, поради което и участниците в тях са обикновено едни и същи, и то предимно пенсионери. Партийната помощ за изграждане и ефективна дейност на строен агитационен колектив, докладчици, политинформатори, активисти, ще допринесе да се осъществява пряка и въздействуваща индивидуална работа. Той трябва да стане център на цялостната организаторска и възпитателна работа по местоживеене. Това означава да се създаде цялостна система от организационни форми и средства, съответни механизми за конкретно, последователно и диференцирано въздействие върху отделната личност, контрол и отчетност на нейната изява за най-пълноценното ѝ участие с личен принос в решаването на общите задачи на селищната система, града, квартала, селото, улицата, блока.

Сега партийното ръководство на организациите на Отечествения фронт следва да се превърне във всекидневна помощ и контрол. Програмната реч на другаря Тодор Живков и решенията на Деветия конгрес възлагат нови права и отговорности на Отечествения фронт, разкриват още по-широки перспективи пред неговата дейност, създават основа за по-нататъшното нарастване на неговата роля в обществено-икономическото и културното развитие на страната.

Преди всичко възлагат му се още по-големи отговорности за развитието на пряката демокрация. Става дума за още по-голям принос за разширяване на обществено-държавното и държавно-обществеността начало, като се развива социалната база на органите на представителната демокрация, като се приобщават още по-активно комунисти, сдружени земеделци, комсомолци, безпартийни в процеса на вземане на решения, на разработване на политиката. Отечественият фронт може и трябва да използва докрай предоставените му права — на законодателна инициатива, на контрол върху управлението за изпълнение решенията на изпълнителните органи. Масово да привлича трудещите се за обсъждане важни въпроси, включително и с референдуми. Та нали Дванадесетият конгрес на партията посочи необходимостта да се провеждат местни референдуми за решаване на важни въпроси на населените места и общините. Не е ли правилно тъкмо на Отечествения фронт да се възложи тази задача и тази отговорност?

Наред с другите обществено-политически организации партията възложи и на Отечествения фронт да бъде **политически гарант** за развитие на икономическите основи на социалистическата демокрация. Това означава, както каза другарят Тодор Живков в речта си, „да се възложи на Отечествения фронт да усъвършенствува своята координираща функция и широко да взаимодействува с останалите обществени организации и държавни органи по местоживеене, да бъде обществен гарант за правилното функциониране, за укрепване на ролята и значението на общините, на селищните системи, на местните органи на народната власт“. От това произтичат важни задачи пред всяка отечественофронтовска организация, пред всяко отечественофронтовско ръководство и преди всичко:

— да съдействува за превръщане на селищните системи в пълноценни териториални единици с енергични и компетентни ръководства,

Digitized by Google

способни да решават проблемите, свързани с труда и бита на населението, с неговите потребности;

— по-активно да участвува в информирането на народните маси и в изучаването на тяхното мнение като основа за съобразяване с потребностите и интересите им, за повишаване на тяхната социална активност и инициатива;

— още по-тесни да станат връзките на всички ръководни органи и ръководители с трудещите се;

— да създава по местоживеене атмосфера на нетърпимост към недостатъците и слабостите в политическия живот и социалното управление, към каквито и да е нарушения на социалистическия демократичен ред.

Доколко бързо и успешно отечественофронтовските организации и комитети ще отговорят на новите изисквания ще зависи от умението, с което ще се пренастроят, от последователността, с която ще укрепват своите редици и ще ги попълват с млади и енергични хора, от стремежа им да свържат своята многообразна дейност с решаването на актуалните политически и социално-икономически проблеми по местоживеене, с всекидневието на трудещите се.

Деветият конгрес отчете, че успехите на Отечествения фронт се дължат преди всичко на непосредственото политическо ръководство и постоянните грижи на партията, на нейния Централен комитет, на непрекъснатото му утвърждаване като най-масова обществено-политическа организация и всенародно движение. Без всеотдайния труд на работещите в Отечествения фронт хиляди комунисти, без направляващата политическа и организаторска работа на териториалните първични партийни организации и комитети по местоживеене е невъзможно да се изпълнят с нужната резултатност задачите.

Своето влияние върху организационно-политическото укрепване на организациите на Отечествения фронт, за повишаване на тяхната активност партията оказва преди всичко с изработването на главните направления и перспективи на социалистическото строителство, с организаторската и идейно-политическата си работа, с конкретното делово участие на комунистите във всекидневния живот на отечественофронтовските организации. Една от постоянните грижи, сега особено пораснала, е да се усъвършенствува работата с партийния и обществения актив по местоживеене — обучение, практическа и методическа помощ. Под ръководството на общинските партийни комитети да се създават организационни предпоставки и материални възможности да се привличат по-голям брой по-млади и добре подготвени кадри оттам, където работят, които ще бъдат в състояние да организират още по-активно действена, настъпателна работа по местоживеене. По тези въпроси има партийни решения, но не се изпълняват цялостно поради подценяване от заводски и учрежденски партийни организации.

Открит е все още въпросът и за активно и пълноценно използване по местоживеене силите и възможностите на всички комунисти, които живеят на територията на селището, квартала, но не членуват в териториалната първична партийна организация. Една част от тях се включват в обществена работа главно в големи политически акции — в подготовка на избори. Причините някъде са, че дейността на териториалната партийна организация понякога е бедна, формите на работа — примитивни и еднообразни. Наблюдава се и друга тенденция — някои комунисти подценяват работата по местоживеене. С такива комунисти следва да се води откровен, принципен разговор за тяхната отговорност и личен принос в развитието на селището, общината, квартала, улицата. Нужен е и действен механизъм и стройна

Digitized by Google

система за възлагането на конкретни поръчения на всички комунисти и своевременно отчитане. За работата на комунистите по местоживеене периодично следва да бъде информирана първичната партийна организация, в която те членуват. Този въпрос на много места отсъствува от вниманието на първичните партийни организации в първия етап на прегледа.

Общинските комитети следва да провеждат по-целенасочена и конкретна дейност за подобряване партийното ръководство на отечественофронтовските организации и комитети, за укрепване партийното ядро, за усъвършенстване стила и методите им, за организационното укрепване на организациите. Да се подобрява партийният контрол върху дейността им. Бюрата на общинските комитети по-често да обсъждат преценки и информации, свързани с дейността на Отечественият фронт.

Партията високо цени инициативата на обществениците, безкористно отдаващи своите сили, време, способности за общото благо, оказва им всестранно съдействие. Работата на комунистите в Отечественият фронт тя разглежда като техен дълг — дълг граждански и партиен едновременно. Защото Отечественият фронт е най-важен канал за привличане трудещите се в укрепването на всички сфери на живота на нашето общество, мощно средство за издигане на общественополитическата и трудовата активност на народа, за утвърждаване в живота комунистическите идеали.

Digitized by Google

ТАЛАНТ, ВДЪХНОВЕНИЕ, ВСЕОТДАЙНОСТ

Книгата на другаря Тодор Живков „За литературата" (издание на „Български писател", С., 1981, с. 546), подготвена по инициатива на Съюза на българските писатели по случай седемдесетия рожден ден на първия наш партиен и държавен ръководител, е ярко събитие в културния живот на страната. Включващо част от трудовете на др. Т. Живков, съдържащи се в книгата му от 1972 г. „За литературата, изкуството и културата", новото издание отделя място и на неговите речи и изказвания по въпросите на литературното творчество, направени през последните години.

Ако трябва да определим главната тема на тази богата с идеи, оригинални становища и размисли върху ролята на литературата, сложността на творческия прогрес и призванието на създателите на художествени ценности книга, би следвало преди всичко да изследваме връзката партия—народ—изкуство, така убедително разкрита от автора. Както нееднократно се подчертава в произведението, литературата винаги е била, е и ще бъде кръвно дело на партията. И в миналото, и сега партията е подкрепяла и подкрепя усилията на творците за правдиво, пълнокръвно и всестранно изобразяване на народната съдба, за създаване на обаятелния образ на човека-борец, на човека — строител на своето настояще и бъдеще.

В приветственото слово на приема по случай 50-годишнината от основаването на Съюза на българските писатели (19 ноември 1963 г.) другарят Тодор Живков подчертава: „Дейците на литературата и изкуството ще успеят да отговорят на призива на партията за дълбоко опознаване и високохудожествено отразяване на живота само тогава, когато бъдат неотделима частица от общото движение напред към комунизма, когато активно, с цялата си душа и сърце участвуват в социалистическото строителство, когато се слеят с помислите и делата на партията и народа, на нашето време. Тогава народните въжделения, трудностите, героизмът и успехите по нашия път ще бъдат почувствувани от тях като свои, те ще станат и тяхна съдба. Съдбата на народа, на родината, повелите и предначертанията на партията — ето кое трябва да бъде основно съдържание на литературата и изкуството" (с. 163).

Целеустремеността на нашето общество, издигането на равнището на общественото съзнание поставят мащабни и отговорни задачи пред творците на перото. Проникването в същността на процесите на общественото развитие и тяхното правдиво и ярко отразяване, анализира-

Digitized by Google

нето на промените, които се извършват в съзнанието на съвременния социалистически труженик, проследяването на причинно-следствените връзки, които неминуемо раждат тези процеси, богатото разкриване на зрелостта и перспективата на етапа, в който живее и се развива нашето общество, са задачи от изключителна важност. Чрез тяхното талантливо решаване българските писатели активно въздействуват върху изменение съзнанието на социалистическия човек. „Наистина — изтъква др. Т. Живков — какво широко и плодоносно поле лежи пред всеки писател и поет, пред всеки творец за пълна изява на способности, дарования и талант, за дръзновена творческа мисъл, за вдъхновен труд и подвиг! Какви само възможности се разкриват пред литературата и изкуството, когато те действително се обърнат към живота и борбите на народа, към съвременността!" (с. 169).

Отстоявайки тази значителна теза, авторът акцентира върху умението на твореца да не губи от погледа си мащабността, тенденцията на развитието, да търси нещата в тяхната сложност, в тяхното богатство, без да изпада в дребнотемие, в описателство на периферни явления, в изкуствена психологизация, в движение по повърхността — да търси същностното. Защото художникът, който се опитва да избяга от съвременността, от нейните големи теми, неизбежно се откъсва от живота, откъсва се от голямото изкуство.

Нееднократно обосновавана и изтъквана, тезата на др. Тодор Живков за връзката на творците с живота намира своята ярка теоретическа разработка в речта му пред отчетно-изборното събрание на Съюза на българските писатели от 8 април 1958 година. Разглеждайки проблема за живота и борбите на народа, за неговия героичен труд за победата на социализма, нашият пръв партиен и държавен ръководител заключава, че мислите, чувствата и въжделенията на този достоен народ трябва да бъдат главен обект на цялото художествено творчество. Но затова художникът трябва да познава живота в неговото многообразие и сложност, сам да участвува активно в борбата за по-нататъшното укрепване и развитие на социалистическия строй, да бъде обхванат от строителния патос, в който гори нашият народ. Тук именно др. Т. Живков изказва знаменитата си мисъл, добила покъсно популярността на крилати слова: „Повече между народа, поблизо до живота — ето какво е необходимо сега най-много на нашата творческа интелигенция, на нашите писатели, художници и композитори!" (с. 21). Защото цялата история на културата показва, че силата на всяка литература и изкуство е в техните здрави връзки с нуждите и проблемите на живота, с прогресивните и революционните движения на народните маси.

Всяко произведение на изкуството е дотолкова велико и трайно, доколкото със съответната художествена сила отразява новите, прогресивните идеи и борби на своето време. Не друго, а именно в плътната връзка с проблемите на епохата, с напредничавите тенденции на общественото развитие е изворът на величието и безсмъртието на титаните на човешката мисъл и художественото творчество.

В книгата на другаря Тодор Живков е ярко изразен ленинският възглед за литературата като неделима част от общопартийното, общонародното дело. Множество са страниците, които творчески разкриват тази позиция. Ще се позовем на някои от тях. „Ние гледаме на литературата и изкуството — се посочва в словото на др. Т. Живков на срещата на Секретариата на ЦК на БКП с участниците в Третата национална конференция на младите литературни творци (2 декември 1977 г.) — не като на един от факторите, а като на един от най-важните фактори в изграждането на новото общество и преди всичко на новия човек. Ние отлично разбираме, че изграждането на зрелия со-

Digitized by Google

циализъм е невъзможно без изграждането на неговата материална база. То обаче е невъзможно и без изграждането на неговата духовна и в частност на неговата художествена култура“ (с. 419).

Богато аргументирана, темата за литературата като част от общопартийното дело е достойно защитена на страниците на книгата. Базирайки се на мисълта на Маркс за философията, другарят Тодор Живков обосновава, че днес повече от всякога на нас ни е необходимо художествено творчество, което не само обяснява света, но и пряко съдействува за неговото изменение, че именно в това се състои родството на литературата и изкуството с партийната работа — че точно това ги прави част от общопартийното дело. „Щастие за нашата партия е — се изтъква в книгата, — че още от основаването си тя поведе ясна класово-партийна политика и възпита цяла плеяда писатели, журналисти, художници, артисти, очертали с живота и творчеството си пътя, по който вървеше, върви и ще върви генералното течение на българското художествено творчество — **пътя на органическа свързаност на твореца с партията, на художественото творчество с борбата за тържеството на комунизма!**“ (с. 330).

Но за да може литературата да има плътна въздействуваща сила, за да може да заема действително достойно място сред духовните ценности и фактори на съвременността, тя трябва да бъде резултат на високо художествено майсторство. На фона на цялостното духовно израстване на нашия народ става нетърпимо прокрадването на издания от така наречения „сив поток“. Разбира се, проблемът за майсторството е тясно свързан с проблема за сериозното познаване на живота. Ако един автор е лишен от богат жизнен и човешки опит, ако той няма дълбоки впечатления от действителността, в най-добрия случай би могъл да робува на търсенето на формална технология на творчеството. А сляпото робуване на формата е пусто, нефункционално, безцелно майсторство. Художественото майсторство е изискване законно, но то върви успоредно със задълбоченото познаване на живота, с талантливото претворяване на действителността. Майсторството не е само технология на творчеството, то е талантливо изразено съдържание.

Истинско голямо майсторство е да се вижда животът в неговата сложност, конфликтност, жива цялостност. А това е привилегия на талантливия творец. То е въпрос на пълноценно творческо отношение към действителността. Стремежът към високо художествено майсторство е борба за правдивост, искреност, оригиналност, самобитност. Но художествено майсторство като качество и на формата, и на съдържанието. Защото на зрелостта на нашето общество напълно трябва да отговаря и една истинска зрелост на писателския труд — проникновено вникване в глъбините на живота и успоредно с това — висока култура на писане.

Характерното за сивата продукция приспособленчество налага борбата с това явление да не се свежда до общи пожелания и фрази. Пътищата на занаятчийската продукция трябва да бъдат пресичани. Тук от особена важност е извисяването на критериите, на изискванията към творците и тяхната продукция.

Книгата „За литературата“ е пример на последователно отстояване на класово-партийните принципи в тази сложна творческа сфера, пример на честна и правдива критика на допусканите слабости и отклонения. Защото нашата партия никога не е била и не може да бъде равнодушна към този процес, към неговите резултати. Въпросът за класово-партийния критерий при оценката на литературната продукция е основен въпрос, той е въпрос на йерархия на ценностите в нашата литература и култура. За да има ясен ориентир, точна преценка,

Digitized by Google

верен критерий, критикът трябва да се уповава на трайните ценности в националната ни култура, да е извлякъл уроци от нейния развой.

През цялото свое съществуване — от основаването си до днес — Българската комунистическа партия винаги високо е оценявала огромното обществено значение на художествената критика, полагала е и полага всестранни грижи за нейното развитие. Продължител на гражданския патос, на революционната позиция на Ботев и Каравелов в тази сфера, основоположникът на нашата партия Димитър Благоев слага началото на българската марксическа литературна критика. Тази традиция бива ярко обогатена от бележития деец на българското и международното комунистическо и работническо движение Георги Димитров и по-късно — от генералния секретар на Българската комунистическа партия Тодор Живков. В редица свои изказвания, статии, речи той ратува за извисяване на общественото значение на художествената критика. В своето писмо до участниците в Петия конгрес на Международната асоциация на литературните критици, състоял се в София през април 1978 г., др. Тодор Живков определя литературно-критическата дейност като „поемане на отговорност не само пред литературата, но и пред човека и обществото". Редица са случаите, в които нашият пръв партиен и държавен ръководител се връща към този съществен проблем, осветлявайки го многостранно, но сред тях непременно трябва да откроим неговата реч пред XVI отчетно-изборна конференция на столичната организация на Димитровския комунистически младежки съюз от 14 март 1969 година.

Определянето на критиката в тази реч като форма за партийно ръководство на литературата представлява етапен момент за критическата дейност. Тази постановка отразява опита на партията в ръководството на духовния живот. От една страна, тя има пред очи преодоления период на декретивна критика, от друга — предвардва критиката от деидеологизация, обозначава истинското ѝ място в системата на ръководството на съвременния литературен процес, ролята ѝ като духовен щит срещу каквито и да било отстъпления от големите идейни и художествено-естетически изисквания. „Формите на партийното ръководство на художественото творчество — се посочва в речта — са много и най-разнообразни. Една от най-ефикасните е критиката.

Критиката винаги е била и ще бъде — до построяването на безкласовото комунистическо общество — инструмент на борбата, която се води между класите, за идейно-политическото ръководство на литературата и изкуството" (с. 301).

Партията определя своите изисквания към нашата съвременна критика, свързани не само със слабостите ѝ, но със задачите, произтичащи от бързото развитие на съвременния живот. Тези основни изисквания са съсредоточени към осмислянето и подпомагането на ръководството на литературния процес по такъв начин, че художественото творчество да се превърне в един от решаващите фактори в изграждането на човешката личност.

В последвалите след тази знаменателна реч години нашата критика започна да намира все по-добре своето място в литературния процес. Появиха се редица обобщаващи трудове върху развоя на нашата литература в миналото и днес, панорамни изследвания за историческия ѝ опит. Цял нов отряд критици бяха ангажирани в оценката на миналото и настоящето на българската литература. Тревогата за състоянието и проблемите на критиката доведе до постигането на определени успехи в тази сфера — критическият потенциал бе обогатен по жанрове, индивидуалности, средства, методология. И ако все още се допускат в единични случаи прояви на прибързаност, повърхност-

Digitized by Google

ност или дилетантство в оценките на критиката, това са най-често игри на голи честолюбия или частни пристрастия.

Традициите на българската литературна критика са здраво свързани с утвърждаването на социалния смисъл на литературата, с издигането на нейната социална роля. В нашата история литературно-критическото мислене е било неразделна част от прогресивното политическо мислене, то е играло роля в самопознанието ни като народ, в социалните борби, в духовното ни развитие. Задача на съвременната критика е да задълбочава тази традиция, да разширява социалния поглед върху нашата съвременна литература, да изследва нейните идеи, патос, влияние в неразривна цялост с общественото развитие, с историческата съдба на народа.

Критиката е призвана да създава условия, които издигат равнището на художественото творчество. Но тя няма да се справи докрай с тази задача, ако не води борба със сивия поток и вътре в своите редове, ако не воюва с принизените критерии в някои от своите собствени изяви.

Възпитателната функция на литературата е първостепенна, незаменима. Именно това обяснява непрестанно увеличаващите се изисквания към творците на литературата, които трябва да се стремят към мащабни резултати в художественото овладяване както на сложната тематика на съвременността, така и на майсторството. Само пълноценните, истински идейните, интелектуално и емоционално силните творби изпълняват цялостно социално-естетическата функция на художественото слово. Полуреализациите, лъжесъвременните, мнимофилософските писания не допринасят за изпълнение мисията на словесното изкуство, обратното — те пречат за осъществяването на неговото предназначение.

Тласъкът, даден на литературния ни живот след историческия Априлски пленум на партията от 1956 година, намира нееднократна оценка на страниците на разглежданата книга. Това събитие, сложило началото на разностранен подем, оказва плодотворно влияние и върху развитието на българската литература. Пленумът отприщи пътя на свободната и открита мисъл, като й предаде индивидуален живот. Собствената позиция на писателя зазвуча по-смело, победата над субективизма разшири хоризонтите на истинското творчество. Отречени бяха в практиката на литературата проявите на фалш, самоизмама, лакировка на действителността. Утвърди се като реална необходимост изискването за тясна връзка на твореца с действителността.

Творецът доби ново съзнание за своята отговорност пред обществото.

Появи се младо литературно поколение, наречено „априлско". Смело и многогласово, това поколение разкри своята сила в своето вникване в сложностите на живота и стремежа на народа ни. То потърси многопластовостта на заобикалящото го, взе за свое упование душевността на съвременника. Смелостта му да е сред хората дари на това поколение истина и самобитност. Неговите представители сложиха знак за равенство между изкуство и съвест.

Нееднократно другарят Тодор Живков разглежда проблема за ролята на младото поколение в творческия процес, нееднократно той дава израз на удовлетворението си, че в българската социалистическа литература е навлязло талантливо и силно младо поколение, което несъмнено ще остави диря в нейното изграждане и развитие, ще внесе своя неповторим почерк, своята достойна дан в строителството на зрялата социалистическа култура. Първият наш партиен и държавен ръководител определя този факт като отраден и в същото време — като внушителен факт.

Digitized by Google

Всеобщоизвестни са подчертаните грижи на партията за младите дарования. „Ние се отнасяме — изтъква др. Тодор Живков — с голямо внимание и придаваме все по-нарастващо значение на навременното откриване на младите художествени таланти, на създаване на всички необходими условия за тяхното правилно изграждане и развитие, за тяхното всестранно обществено, политическо, нравствено и професионално формиране, за тяхната творческа и обществена изява. Това е една от най-хубавите благоевско-димитровски и априлски традиции на нашата партия, която ние ненарушимо следваме, постоянно развиваме и обогатяваме. За нашата партия, за Централния комитет и Политбюро, за всички нас общуването, работата с младите творци в литературата и изкуството е не само голяма радост, но и първостепенен обществен дълг. Който пренебрегва или лошо изпълнява този дълг, той допуска сериозна грешка както спрямо заветите и традициите на партията, така и спрямо непосредствените потребности на сегашното ни развитие по пътя на социализма“ (с. 418, 419).

И това е обяснимо. Защото, както нееднократно се подчертава на страниците на книгата, грижата за младите творци е грижа за бъдещето. А в нашия стремителен подход към бъдещето, на литературата и на изкуството се гледа като на един от най-важните фактори в изграждането на новото общество — възпитанието на новия човек.

Книгата „За литературата“ с всеки свой ред ни убеждава в действената сила на метода на социалистическия реализъм, същността на който се състои в правдиво, исторически конкретно отражение на действителността, взета в нейното революционно развитие. „Днес, когато ние заедно с развитието на социалистическата икономика изграждаме и новия човек, човека с комунистически морал — посочва др. Тодор Живков, — няма по-съвършен метод, който да осигурява неограничени възможности за създаване на високоидейни, правдиви и в същото време високохудожествени произведения, да създава живи, пълнокръвни и неповторими образи и да отразява патоса на народната борба и труд, от метода на социалистическия реализъм“ (с. 21, 22).

И авторът аргументира защо това е така.

Защото социалистическият реализъм критически усвоява и развива по-нататък всичко ценно и прогресивно от художествените методи в миналото.

Защото социалистическият реализъм е метод на художествено пресъздаване на действителността от позициите на най-прогресивната теория — марксизма-ленинизма, защото само от тези позиции днес може да се разкрие и да се отрази в художествено произведение цялата правда за живота, да се разкрият и покажат не само външните явления, но и техните движещи сили, техният дълбок вътрешен смисъл, тенденцията на развитието.

Защото социалистическият реализъм дава възможност пълнокръвно да се развиват всички видове и жанрове на литературата и изкуството, дава възможност за богато разнообразие на стила, сюжета и тематиката, за най-пълно проявяване на творческите способности, таланта и художественото майсторство, на индивидуалността, търсенията и дръзновенията на твореца.

Талант, вдъхновение, всеотдайност — така обобщаващо в книгата е определено изискването към писателите за достойно изпълнение на тяхната високоотговорна мисия.

Digitized by Google

ПОЗИЦИЯТА НА ПАРТИЯТА — ПОЗИЦИЯ НА НАРОДА

ГЕОРГИ СЪЙКОВ

За нашата партия е фундаментално марксистко-ленинското разбиране за ролята на народа като творец на историята. Изграждането на развития социализъм е резултат от творческата, съзнателната дейност на народните маси под ръководството на Комунистическата партия. При това колкото по-добре масите разбират и осмислят задачите на строителството на развитото социалистическо общество, колкото по-високи са идейната убеденост, съзнателната организираност и дисциплина, толкова по-пълно и ефективно ще бъдат реализирани набелязаните цели. Формирането на тези качества у трудещите се не става стихийно, само на основата на благоприятните обективни предпоставки, които създава социалистическият обществен строй. Да внася съзнателност и организираност в работническата класа и другите трудещи се, да възпитава у тях стремеж, готовност и умение за активно участие в строителството на социализма и комунизма, да възприемат те позицията на партията като своя, собствена позиция — това винаги е била и ще бъде отличителна, вътрешноприсъща черта и най-важна политическа, организаторска и възпитателна задача на Българската комунистическа партия.

●

Крепнещото единство на партия и народ у нас в етапа на изграждане на развития социализъм е сложно обществено-политическо явление. То концентрира в себе си цялото многообразие на диалектиката в отношенията между тях. **Единството отразява такова състояние на обществото, при което след премахване на противоположните класи народните маси, изградили на собствения си исторически опит доверие към своя комунистически авангард, възприемат неговата политика като своя, активно и творчески я превръщат в дела, а партията, като се опира на марксистко-ленинската теория и изразява волята и интересите на работническата класа и всички трудещи се, ги организира и мобилизира в борбата за изграждане на комунистическото общество.**

Определящ момент в постигането и укрепването на единството е утвърждаване позицията на партията като позиция на целия народ. Този процес може да се разглежда като най-важна част от механизма за изграждане на единството между партия и народ. Усвояването от

Digitized by Google

народните маси на позицията на партията е същевременно вид проява и критерий за съществуването на единството. Бързината, пълнотата, комплексността на възприемането играят ролята на своеобразен надежден социален индикатор за състоянието и параметрите му.

Ето защо процесите на възприемането на позицията на партията от целия народ винаги са имали важно значение за по-нататъшното повишаване на нейната ръководна роля и за успешното изграждане на развитото социалистическо общество.

Каква е позицията на партията на сегашния етап? Има ли позиция народът и какво представлява тя? Какви са особеностите на процеса на утвърждаването позицията на партията като позиция на целия народ? Какви проблеми съществуват? Каква е ролята на първичната партийна организация за усвояване от целия трудов колектив на партийната позиция? От правилния отговор на тези въпроси, от тяхното теоретическо изясняване и практическо приложение в значителна степен зависят успешното разгръщане на творческото умение, волята и активността на трудещите се в борбата за претворяване в дела на партийните решения.

Под позиция на отделен човек, група хора или изобщо на някаква част от човешкото общество се разбират техните възгледи, представи, виждания за заобикалящия ги материален свят, които се основават на интересите и потребностите им, както и извършването върху тази основа на определени социални действия. Когато говорим за **позиция на комунистическата партия,** е наложително да отбележим, че тя притежава редица особености. Те са предизвикани преди всичко от характера на партията като съзнателен и организиран политически авангард на работническата класа и останалите трудещи се. Кои са по-съществените от тях?

Първо, комунистическата партия е класова партия. Тя изразява и защищава интересите на най-прогресивната в историята на човечеството класа — работническата, които в основното, главното са сходни с тези на другите класи и слоеве в състава на народните маси. Класов, пролетарски е нейният подход към обществените факти, явления и процеси. Заедно с това той е и дълбоко научен подход, защото се основава на марксистко-ленинската теория и нейния фундамент — диалектическия и историческия материализъм.

Второ, по своята същност позицията на партията е неразривно, диалектическо единство на светоразбиране и светопреобразуване. Още в зората на комунистическото движение К. Маркс писа: „Философите само по различен начин са обяснявали света, а задачата е той да бъде изменен"[1]. Научния анализ и оценка на общественото развитие, на неговия обективен път към установяване на безкласово комунистическо общество партията съчетава с активни, съзнателни действия за ръководство, организиране и мобилизиране на народните маси в борбата за осъществяването на набелязаните цели. Позицията на партията е единство на формирането на определена стратегия и тактика, на определена политика и непосредствени, практически действия за нейното реализиране. При това за нея е характерно пълното покритие, единството на думи и дела.

Трето, позицията на партията е единна за всички нейни части, за отделните органи и организации. В нея няма звена с различни позиции от тези на цялата партия, защото тя е доброволен съюз на единомислещи и единодействуващи. Единството в позицията на партията се обуславя от съществуващото в нея идейно и организационно единство,

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 3, с. 6.

Digitized by Google

което се изгражда на основата на Програмата и Устава на комунистическата партия.

Четвърто, на всеки отделен исторически етап от развитието на обществото позицията на партията представлява диалектическо съчетание на общото и конкретното. Като има предвид осъществяването на крайните общи цели в борбата на работническата класа и другите трудещи се, партията на всеки етап конкретизира целите и задачите, които трябва да се постигат. Това тя прави, като отчита особеностите на съответния етап, обективните условия, състоянието и възможностите както на самата себе си, така и на главния субект в историческото развитие на обществото — народните маси.

Пето, позицията на партията има комплексен характер. Като ръководна и направляваща сила в изграждането на развития социализъм тя формира определено отношение, определени възгледи и виждания, съчетани с конкретни, практически действия във всички сфери на обществения живот — политическа, икономическа, социална и духовна. Това се отнася както за нейната вътрешна, така и за външната ѝ политика, т. е. за връзките, отношенията и действията на партията и ръководената от нея социалистическа държава на международната арена.

Главното в съдържанието на позицията на партията сега е въплътено в постановките и решенията на Дванадесетия конгрес, в работата и борбата за претворяването им в дела. През настоящото десетилетие задачата е на основата на внедряване на новия икономически подход и механизъм и на постиженията на научно-техническата революция да се премине към повсеместна интензификация на икономиката и на другите сфери на обществения живот. Интензификацията отговаря на интересите и стремежите на народните маси, защото въпреки неблагоприятните условия — задълбочаваща се суровинно-енергийна криза, влиянието на „студената война", ограничените природни ресурси и пр. — тя е възможност и средство за реализиране преимуществата на социалистическия обществен строй, за все по-пълното задоволяване на техните нарастващи потребности.

Решенията на Дванадесетия конгрес и тяхното изпълнение са същевременно и етап от осъществяването на крайните цели на партията и коренните интереси на работническата класа и всички трудещи се — построяването на безкласовото комунистическо общество. Тази особеност на нашата партия винаги да вплита в своята стратегия и тактика, в своята позиция интересите на всички трудещи се е основата и гаранцията за нерушимото единство на партия и народ. „Партия и народ вървят в тясно единство напред към социализма — заяви непосредствено след Априлския пленум другарят Тодор Живков. — Днес няма такава сила, която би могла да откъсне партията от народа и народа от партията, защото политиката на партията напълно се покрива с интересите — сегашни и бъдещи, на народа."[2]

Възприемането от народните маси на позицията на комунистическата партия в етапа на изграждане на развития социализъм е сложен диалектически процес. Върху неговото състояние и параметри влияят много фактори и условия. Той притежава редица особености, както на макро, така и на микро равнище, т. е. както за целия народ, така и за по-малките социални общности. Най-важните сред тях са две:

Първо, процесът на възприемане от народните маси на партийната позиция не е едностранен процес. Той не трябва да се схваща като „механично" разпространяване на позицията на партията сред отдел-

[2] Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1979, т. 1, с. 357.

Digitized by Google

ните части на народните маси или като нейно „налагане", „натрапване" и пр., както често обичат да спекулират нашите идеологически противници. Не само идейното израстване, а и повишаването на образованието и квалификацията, на културата и бита на нашия народ, разширяването на информационните и комуникативните връзки водят до увеличаването на възможностите на отделните негови отряди и представители по-добре и по-задълбочено да виждат и разбират обективните тенденции, процеси и явления в обществения живот, да свързват своите интереси и потребности с общественото развитие. При това ускоряващата се в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество социална еднородност сближава, уеднаквява тези потребности и интереси. Така народните маси увеличават своята готовност и способност да възприемат позицията на партията. А за тях тя не е нещо външно, чуждо, несъвпадащо с техните виждания, мисли, представи. Партийната позиция е концентриран израз на потребностите и интересите им, който при това е съобразен със закономерностите на общественото развитие и със съществуващите обективни условия.

И още едно обстоятелство. Разгръщането на социалистическия демократизъм в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество дава реалната възможност всеки представител на народните маси активно и съзнателно да участвува, да бъде съпричастен не само в процеса на осъществяването на партийната политика, но и в процеса на нейното формиране. Много и разнообразни са формите на това участие, но може би най-ярко и забележимо е то при формирането на насрещните планове и при провеждането на всенародни обсъждания на най-важните направления на партийната позиция. Позицията на партията на сегашния етап бе формулирана и утвърдена на Дванадесетия конгрес, но тя не бе израз само на колективния ум, опит и творчество на комунистите, на партийните органи и организации. Широкото всенародно обсъждане на проектодокументите на конгреса, хилядите писма, предложения и препоръки от трудещите се позволиха в партийната позиция да се включат умът, опитът и творчеството на народа.

Всичко това ни дава основание да не считаме възприемането от народа на партийната позиция за едностранен процес. В този процес народните маси не са пасивен, незаинтересован обект. „Развитието на социалистическата демокрация означава, както подчерта в речта си на Деветия конгрес на Отечествения фронт другарят Тодор Живков, народните маси от обект на социалното управление да стават все повече и негов субект, да участвуват в управлението масово и ежедневно."[3]

Второ, възприемането на позицията на партията от народните маси не е еднократен акт, а непрекъснат процес. Тази непрекъснатост се определя главно от две обстоятелства. От една страна, позицията на партията, макар и да остава постоянна по отношение на основното, на главното, на определящото (например генералните цели и стратегия, елементите в позицията, които произтичат от идейните и организационните основи и пр.), то за всеки конкретно-исторически етап, в зависимост от обективните условия и състоянието на субективния фактор, тя съдържа нови постановки и критерии.

От друга страна, позицията на народните маси е съвкупност от индивидуалните позиции на всички хора. Като цяло нашият народ е възприел позицията на партията. Под нейно ръководство той издига своята съзнателност и организираност, подема и претворява в дела

[3] Т. Живков, Нас ни обединяват делото на партията, нейната априлска политика, С., Партиздат, 1982, с. 26.

Digitized by Google

идеите, целите и задачите, които тя поставя. В доклада пред Дванадесетия конгрес другарят Тодор Живков подчерта, че „нашият народ е политически зрял и предан на комунизма“[4].

Но това не означава, че всички части и отряди на народните маси в еднаква степен и пълнота са възприели позицията на партията като своя, собствена позиция.

Още в началото на века В. И. Ленин разделяше народните маси по степен на приближеност към комунистическия авангард. Тази важна теоретическа и методологическа постановка е валидна и сега. След деветосептемврийската победа у нас и в условията на изграждане на развито социалистическо общество рязко нарастват онези части от народните маси, които възприемат позицията на партията като своя. Но и на сегашния етап все още съществуват различия по отношение на тяхната близост до нея. Различията за отделните отряди на народните маси са в степента на пълно усвояване и осъзнато прилагане на партийната позиция.

Това обстоятелство е и обективна предпоставка за по-нататъшната активна и целенасочена дейност на партията за утвърждаване на нейната позиция като позиция на целия народ. Сега научно-техническата революция ускорява социалните процеси, увеличава сложността и мащабите на преобразованията. Задачите по изграждането на развитото социалистическо общество могат да се осъществяват само с активното и творческо участие на всички трудещи се, на целия народ. Необходимостта от такава дейност се определя също и от непрекъснатото навлизане в активния обществен живот на нови поколения работници, служещи, селскостопански труженици, научни и художествено-творчески дейци. Те ще станат съзнателни творци на своята съдба в новите условия, ако овладяват натрупания и синтезирания в позицията на партията идейно-политически и нравствен опит на поколенията и на тази основа градят своята активна жизнена позиция. Не е без значение и обстоятелството, че буржоазната пропагандна машина засилва своя натиск, все по-коварни и изтънчени стават опитите ѝ да атакува идейните и нравствените ценности на социалистическия обществен строй. **Всичко това обуславя необходимостта от системна дейност по усвояването, осъзнаването и прилагането на позицията на комунистическата партия като собствена позиция от целия народ.**

Най-важният фактор за формиране позицията на народа е комунистическата партия. Нейната дейност допринася, от една страна, да се създават благоприятни обективни предпоставки за осъзнаване на коренните интереси, за цялостно възприемане на нейните позиции от всички, а от друга, оказва целенасочено възпитателно въздействие върху отделни слоеве на народните маси. И в условията на изграждане на развитото социалистическо общество са необходими усилията на партията в тази насока, защото и сега отделният труженик не може самостоятелно, въпреки благоприятните обективни предпоставки да се издигне до социалистическото и комунистическото съзнание. Активното партийно въздействие в крайна сметка е насочено към постигане единство на личните, колективните и общонародните интереси и към осъзнаването им в тяхното неразривно единство от целия народ. Издигане нивото на съзнателност и организираност създава нагласа за овладяването на другия елемент от позицията на партията — способността за активни практически действия, която намира израз в повишаването на политическата и социалната активност на трудещите се.

В дейността по утвърждаване позицията на партията като позиция на целия народ съществена роля и място заемат и другите субек-

[4] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, С., Партиздат, 1981, с. 4.

Digitized by Google

ти на политическата система на социалистическото общество — БЗНС, профсъюзите, Отечествения фронт, ДКМС и другите обществени организации и движения, социалистическата държава с всички свои органи и институции. Като признават ръководната роля на Комунистическата партия и възприемат нейната позиция в изграждането на развито социалистическо общество, всички те съобразно своето място и дейност в обществено-политическия живот на страната все повече се утвърждават като обществени гаранти за осъществяването на отделните специфични направления от партийната позиция. Със своите форми и средства съдействуват да се утвърждава сред различните отряди на народните маси позицията на партията, т. е. да усвояват те идеите и постановките на Дванадесетия конгрес и активно да работят за пълното им и докрай претворяване в дела. Такава е насоката на работата и решенията на проведените след него конгреси на обществените организации.

●

В процеса на утвърждаване позицията на партията като позиция на целия народ значителен е приносът на идеологическата работа на партията. На конгреса другарят Тодор Живков подчерта: „... във всички области на живота, по всички въпроси — и стари, „вечни", и нововъзникващи — в бита и труда, в материалното и духовното творчество нашият идеологически фронт трябва да води последователна, непрестанна работа и борба за превръщане на партийната позиция в позиция на народа"[5]. Периодът на разясняването идеологическото съдържание на конгреса вече мина и сега в центъра на вниманието са другите два етапа от процеса — етапите на осъзнаване и реализиране на конгресните решения

Навсякъде е подето изпълнението на главната социално-икономическа задача, която постави Дванадесетият конгрес — все по-пълното задоволяване нарастващите потребности на народа на основата на интензификацията на народното стопанство. Интензификацията както за цялата страна, така и за отделното предприятие не представлява еднократен акт, не се свежда до една реконструкция и модернизация или до внедряване на нова технология. Като съдържателен елемент на партийната позиция тя е курс, стратегическа линия, а като реализация е един непрекъснат процес. Ето защо важен проблем за идеологическата работа е с разнообразните форми на агитацията и пропагандата именно така, в такъв вид да свежда до съзнанието на трудещите се партийната позиция по отношение на интензификацията. Те да пораждат у тях стремеж, воля и усет за непрекъснато внедряване постиженията на науката и техниката, за усвояване и прилагане на челния опит, за намаляване на ръчния, непривлекателния труд. „Да се превърне идеологическото съдържание на Дванадесетия конгрес в разбиране, в убеждение, в мотив за действие на трудещите се маси — посочи другарят Тодор Живков, — такава е основната задача на идеологическата работа на партията през следващия период."[6]

Азбучна истина в марксизма-ленинизма е, от една страна, че изменението в позицията на отделните отряди на народните маси, възприемането и усвояването от тях на нови елементи не е възможно само с пропаганда и агитация, а е нужно те да отговарят на практическия политически опит на масите, да отговарят на техните интереси. От

---

[5] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес..., с. 126.
[6] Пак там, с. 120.

Digitized by Google

друга страна, без идеологическата работа, без внасяне на комунистическо съзнание от партията масите могат да осъзнаят само своите непосредствени, лични, частни интереси или, както сочи В. И. Ленин, да достигнат само до трейдюнионистко съзнание.

У нас сега, в условията на изграждане на развитото социалистическо общество, върху процеса на възприемане на партийната позиция от народните маси въздействува не само техният многогодишен опит в строителството на социализма, но и засилващата се социална еднородност на обществото, сближаването и сливането на двата вида социалистическа собственост в единна, общонародна собственост, повишаването на образованието и квалификацията и други благоприятни предпоставки и условия. Като цяло нашият народ е по-зрял политически, по-добре разбира своите общи и коренни интереси, по-активно и съзнателно работи и се бори за тяхното осъществяване. Но проявяваната понякога липса на диференциран подход в идеологическата работа на отделни партийни органи и на ръководените от тях обществени организации, недостатъчната сила, обхват и насоченост на идеологическото въздействие, „откъсването" на теорията от практиката, на общото от конкретното в партийната позиция при провеждането на идеологическите мероприятия — всичко това „съдействува" и подхранва някои негативни явления.

Например непрекъснато нарастват социалните придобивки на трудещите се, увеличават се обществените фондове за потребление, има конституционно гарантирано право на труд и почивка, безплатно образование и медицинско обслужване и пр. Но с течение на времето у някои хора се изгражда съзнанието за задължителност на тези придобивки независимо от личния принос в тяхното осигуряване, т. е. пренебрегват се общите интереси за сметка на абсолютизиране на личните. Изгражда се у тях илюзията, че някой друг ще трябва да им гарантира и защищава общите интереси, а те да си гледат личните. **Това налага не само да се изграждат и усъвършенствуват съответните правни, морални, икономически и др. норми и механизми за борба с посочените явления, но и да се води активна, настъпателна битка за съзнанието на хората, за формиране у тях на правилен, марксистко-ленински мироглед на соцналистически труженик.**

Неблагоприятно отражение върху социалната и политическата активност на трудещите дава и обратното явление непрекъснато да се набляга на общонародните интереси, голословно да се изтъква нуждата от борба за осъществяване коренните интереси на работническата класа и другите трудещи се, без да се държи сметка за интересите на отделния трудов колектив или на отделния човек.

Идеологическата работа на партийните органи и организации е призвана да спомага да се осъзнаят от народните маси единството и еднопосочността (и то в тяхната правилна градация и съотношение) на интересите им — коренни, общонародни, колективни и лични. Още повече, че внедряването на икономическия подход и на новия икономически механизъм създават особено благоприятни обективни условия за това.

Просветителският подход, самоцелните, шумните, парадните идеологически мероприятия нерядко пораждат и друга слабост при усвояване от народните маси на партийната позиция — нарушаване на диалектическото единство на светоразбиране и светопреобразуване в нея. Често се получава разрив между думи и дела.

Тези и някои други слабости и негативни явления, като присвоявания, ходатайства и прояви на „малката правда", са особено вредни, защото водят до натрупването на погрешен, неправилен социален, практически опит в някои отряди на народните маси, който затруднява

Digitized by Google

впоследствие възприемането на позицията на партията. Идеологическата работа се насочва към непримирима борба срещу нарушенията, извращенията, заобикалянето, неспазването, приспособяването на думи към изискванията и постановките на позицията на партията. Заедно с това тя популяризира постиженията, челния опит в различните области и сфери по изпълнението на конгресните постановки. Идеологическата дейност служи и като коригираща обратна връзка. Тя следи за измененията в мненията и настроенията на трудещите се, които в известна степен са критерии за степента на усвояване и осъществяване позицията на партията.

Важна роля в общите усилия за утвърждаване позицията на партията като позиция на целия народ е отредена на **първичната партийна организация.** Като съчетава в себе си характерните черти и на две социални общности — на партията и на съответния трудов колектив, — тя функционира и се утвърждава като представител на партията в трудовия колектив и представител на трудовия колектив в партията. Това обстоятелство поражда и редица специфични проблеми в работата й по усвояване позицията на партията от целия трудов колектив.

В обществените науки и социалната практика отдавна е известно голямото, понякога определящото значение на микросредата, на отношенията и взаимодействията в нея върху формирането на жизнената позиция на отделния човек. **За да бъде индивидуалната позиция на всеки труженик и тази на микроколектива като цяло адекватна на партийната позиция, решаващо е наличието на интензивно, целенасочено партийно въздействие.** Ето защо Дванадесетият конгрес подчерта необходимостта „...да се засилва партийното влияние във всички сфери на обществения живот, а не само на решаващите участъци“[7]. Този проблем има две взаимосвързани страни.

Първо, това е осигуряването на необходимото партийно ядро във всички участъци. Направеният по време на първия етап от прегледа за повишаване силата и боеспособността анализ в характеристиките на първичните партийни организации показва, че в мнозинството от тях броят на комунистите процентно съответствува на този в трудовите колективи. Заедно с това обаче на редица места е налице неравномерно разпределение на партийните членове в съставните колективи. Съществуват отделни звена, бригади, отдели и пр., в които или партийното ядро е недостатъчно, или изобщо няма комунисти. Сега усилията на първичните партийни организации са насочени чрез приемане на млади комунисти, подходящи размествания и други форми да осигурят пряко партийно влияние чрез своите членове във всички звена на трудовия колектив.

Второ, това е въпросът за нарастване авангардната роля на всеки комунист. Наличието на партийно ядро във всички поделения на трудовия колектив е необходимо, но недостатъчно условие за ускоряване процеса на пълното и комплексното възприемане от всички на партийната позиция. Дали комунистът ще слуша мълчаливо политически незрелите приказки на някой младеж, ще си „затваря очите“ пред нарушенията на своите колеги, пред проявите на „малката правда“, или ще бъде вдъхновен борец за внедряване на новото, на челния опит, на научно-техническите постижения и със своя личен пример ще мобилизира усилията на хората около него за творческо изпълнение на поставените задачи и поетите задължения, принципно и задълбочено ще дава отговор на интересуващите колектива въпроси — ето от това зависи благоприятният социално-психически климат, от това се определят в най-голяма степен съдържанието и насоката на възпитателното, формиращото въздействие на микросредата. Авангардната

[7] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес..., с. 112.

Digitized by Google

роля не е самоцел. Нейното социално предназначение е да възпитава и самовъзпитава. Затова и стремежът на първичните партийни организации е с различни форми и средства да изграждат всеки комунист като ярък носител на активната, творческата позиция на партията и последователен борец за утвърждаването ѝ в средата, в която той живее и работи.

Друго важно направление в работата на първичната партийна организация за утвърждаване позицията на партията като позиция на целия трудов колектив е **усъвършенстването на нейното ръководно политическо въздействие върху другите субекти на социалното управление в колектива — профорганизациите, комсомолските дружества и другите обществени организации.** „Фактически у нас всеки гражданин участвува в една или друга масова организация — подчерта в речта си пред Деветия конгрес на Отечествения фронт другарят Тодор Живков — преминава по такъв начин през действената школа на комунистическото възпитание, през школата за управлението, приобщава своите усилия към усилията на целия народ в социалистическото изграждане на страната."[8] Но не е рядко явление, когато в дейността си в провежданите мероприятия те включват активно само определена част от своите членове. Едни и същи хора, едни и същи членове на колектива, които, общо взето, притежават сравнително по-висока степен съзнателност и организираност, се ангажират в проявите на различните обществени организации. А други части от трудовия колектив, макар и да членуват в тези организации, или изобщо не участвуват, или тяхното участие е в значителна степен формално. По този начин именно тези, сред които е нужно да се работи най-активно и целенасочено за повишаване на тяхната социално-политическа активност, за формиране у тях на социалистическа активна жизнена позиция, остават извън обсега на въздействието. В тези случаи обществените организации непълно, не докрай изпълняват ролята си на проводник на партийното влияние до всички членове на колектива, на школа за възприемане от всички на позицията на партията.

Усъвършенстването на политическото ръководство на масовите организации за утвърждаване позицията на партията като позиция на целия трудов колектив е свързано и с един друг проблем — осигуряването на широка гласност на работата и решенията на първичната партийна организация. За трудовия колектив тя е представител на партията, образец на нейния марксистко-ленински мироглед, на задълбочено и вярно анализиране на процесите и явленията в колектива, пропагандатор на нейните идеи и решения, организатор на трудещите се за осъществяване на партийната политика в конкретните условия. Но общественото призвание и признание да бъде челен отряд, политически авангард се печелят с упорита работа, решения и дела, които се знаят, виждат, усещат от трудовия колектив.

„Българската комунистическа партия няма тайни от своя народ — сочи другарят Тодор Живков. — И в това именно се състои една от тайните на нашите успехи."[9] Но понякога се получава така, че членовете на трудовия колектив са добре информирани за действията и делата на цялата партия, за решенията и документите на висшите партийни органи (част от тях се публикуват за предварително всенародно обсъждане), а по вълнуващите колектива проблеми, трудности и перспективи не знаят становището на собствената партийна организация — нейното отношение, набелязаните планове, взетите мерки, т. е. не знаят позицията на представителя на партията. Наред с ин-

[8] Т. Живков, Нас ни обединяват делото на партията, нейната априлска политика, С., Партиздат, 1982, с. 4.
[9] Т. Живков, Избр. съч., т. 24, с. 498.

Digitized by Google

видуалната работа, откритите партийни събрания и другите партийни форми и средства обществените организации със специфичните си методи и форми дават възможност информацията в достъпен вид да стигне до отделния труженик, да я възприеме и свърже той със своите потребности и интереси, с непосредствената си работа и задължения, т. е. позицията на партията да стане и негова позиция.

Работата на първичната организация за утвърждаването ѝ като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив в значителна степен е насочена към възприемането от всички на партийната позиция. Съществува понякога твърде ограничено, едностранчиво разбиране за това направление от работата на партийната организация. Счита се, че работата по утвърждаването на първичната партийна организация като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив се изразява само в изграждането и усъвършенстването на определени морално-политически качества у отделните комунисти, както и определени черти на партийната организация и взаимоотношенията между комунистите. Това е едното направление, което е вярно и безусловно необходимо, защото това са качества и черти, без които партийната организация не може да бъде политически ръководител на колектива. Другата страна на работата на първичната партийна организация за утвърждаването ѝ като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив се състои в това — да се пренасят, да се преливат тези качества и черти в трудовия колектив, да се превръщат те в част от характеристиката му, да се утвърждават сред неговите членове. Това е много важен елемент от процеса на превръщане позицията на партията в позиция на целия трудов колектив.

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ВЪТРЕШНОПАРТИЙНАТА ДЕМОКРАЦИЯ И АКТИВНОСТТА НА КОМУНИСТИТЕ

ВЕСКА СОТИРОВА

През последните години Софийският градски комитет на БКП проявява подчертан стремеж да разгръща вътрешнопартийната демокрация, да засилва социалната активност на партийните членове и преобразуващата роля на партийната дейност във всички сфери и направления. Търсят се по-ефективни форми, средства и подходи за привличане на комунистите в разработването и обсъждането на партийните решения, за активното им включване в практическата дейност за тяхната реализация.

Утвърждава се практиката при разработването на основни въпро-

Digitized by Google

си за пленарните заседания на градския комитет, а в много случаи и за бюрото да се привличат голям брой партийни активисти, специалисти, научни дейци. Така например при подготовката на комплексните програми на градския комитет на БКП по реализиране писмото на генералния секретар на ЦК на БКП другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС „Учение и труд, жизнерадост и дръзновение", по изпълнение решенията на Националната партийна конференция за внедряване на социалистическата организация на труда и пр. участвува широк актив. Пленумът на тема „За съдържателна и действена масово-политическа работа в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП" се предхождаше от комплексна експертна оценка за състоянието на работата, извършена от компетентни специалисти от Центъра по теория и управление на идеологическата дейност при АОНСУ и други идеологически кадри от столицата.

Действеният характер на вътрешнопартийната демокрация в столичната партийна организация се изразява и в засилване на колективния и комплексния характер на контрола, отчетността на ръководните органи пред организациите и комунистите за изпълнение на важни и основни партийни решения. Висока оценка получи отчетът на бюрото на ГК пред пленума за работата си след Двадесет и втората отчетно-изборна конференция на градската организация по изпълнение решенията на Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция. По проблеми от жизнено важно значение за населението на столицата и за формирането на политически настроения пред ръководните органи и особено пред пленума и бюрото на ГК на БКП се отчитат първите секретари на районните комитети на БКП. С изключителен и оправдан интерес се посрещна пленумът на комитета за изпълнение на решенията по писмото на другаря Тодор Живков до партийното и административното ръководство на града за състоянието на търговията и услугите. Отчетоха се Петър Междуречки, председател на СНС, първите секретари на районните комитети на БКП и секретарят на учрежденския партиен комитет при Министерството на вътрешната търговия и услугите. На основата на тези отчети и заключителното слово на първия секретар другаря Чудомир Александров пленумът прие етапна оценка и допълнителни решения. Във връзка с предстоящия пленум по изпълнението на комплексната програма на ГК на БКП във връзка с Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС по решение на бюрото ръководителите на държавните, стопанските, научните и други организации информираха комсомолските дружества и организации и младежките колективи за извършеното от тях за възпитанието на младежта, за подобряване условията за нейната подготовка и пълноценна реализация.

Тези отчети още веднъж бяха повод за откровен диалог с младите хора за предприемане на мерки и за срочно решаване на някои въпроси.

Този подход характеризира и дейността на районните комитети на БКП. Пленумът на Коларовски РК на БКП за работата с кадрите се предшествуваше от преглед, който започна със заседания на партийните бюра, премина през събрания на първичните партийни организации и заседания на партийните комитети, като на всеки етап партийните членове имаха пълна възможност да изразят свои мнения, предложения и критични бележки за работата на районната партийна организация с кадрите. Тези мнения и предложения намериха отражение в доклада на бюрото и решенията на пленума. По същество в подготовката на пленума и формирането на неговите решения участвуваха всички комунисти от районната партийна организация.

В подготовката на пленума на РК „В. Левски" по работата с кри-

Digitized by Google

тичните бележки и предложения на комунистите и трудещите се беше заангажиран широк партиен, обществен, административен и стопански актив. Разработени бяха системи и механизми за работата в това направление. Положителна роля за засилване на действия характер на вътрешнопартийната демокрация изигра задълбочената комплексна подготовка на пленума на РК на БКП — Кремиковци „За работата и задачите на Кремиковската партийна организация за по-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация и укрепване на партийната дисциплина — важен фактор за повишаване ролята на първичните партийни организации като ръководни политически ядра на колективите". На основата на решенията на пленума на РК на БКП се разгърна широка организаторска и политическа работа в първичните партийни организации, повиши се социалната активност и авангардната роля на партийните членове, тяхната отговорност за изпълнение на партийните решения.

Коларовският РК на БКП подготвя пленум за „Ролята на първичните организации за по-нататъшното развитие и обогатяване на вътрешнопартийната демокрация — важен фактор за засилване на техния самодеен характер". Един от етапите на подготовката на пленума е научно-практическата конференция на тема „Първичната партийна организация — представител на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив пред партията". С пленума ще приключи прегледът за боеспособността на първичната партийна организация.

За столичната организация е характерно това, че значителна част от пленарните заседания на районните комитети се предшествуват от научно-приложни или научно-практически конференции. Така подходи Кирковският районен комитет по подготовката на пленума за кадрите, Кремиковският — за авангардната роля на комунистите по изпълнение решенията на Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция, Коларовският — за техническия прогрес. В подготовката и провеждането на конференциите широко се привличат научни работници. През различните етапи и на различни равнища участвува партиен актив, а в някои случаи и целите партийни организации. Това съдействува компетентно да се разработят проблемите, дава възможност комунистите да изразят свои мнения, да направят конкретни предложения, което в най-голяма степен съдействува да се формират качествени и ефективни партийни решения.

Важни въпроси от развитието на столицата, на районните и крайградските селища, а така също и мерките за изпълнение на основни решения на Централния комитет се обсъждат на съвещания с партийните активи. Успешно и резултатно се прилага като норма на партиен живот общественото начало в партийната дейност. Създадените към ГК на БКП научно-идеологически комплекс, Център по партийно-организационната работа, Информационно-социологически център, съвети за управление на качеството, за обществената производителност на труда — създават условия по-пълно да се използват възможностите на научните звена и кадри, което способствува да се засилва научността и да се постига по-висока ефективност в работата.

Полезна дейност през последните години развиха и изградените на обществени начала кабинети по партийно-организационната работа при РК на БКП и над 1300 комбинатски, заводски, учрежденски и вузовски комитети, кабинети, съвети, комисии по идеологическата и партийно-организационната работа и други. Само към партийните кабинети за активна обществена работа са привлечени близо 1000 души научни работници, журналисти, партийни и обществени дейци, стари революционни кадри, които дават своя принос за проучване и решаване на всички проблеми на партийната работа, по ръководството на

Digitized by Google

икономиката, културата, образованието, за подобряване на партийното ръководство.

Правят се сериозни опити в подготовката на материалите за пленуми и в предварителното им обсъждане да се заангажират изградените комисии от членове на ГК на БКП в помощ на бюрото по различните направления на партийната работа и ръководство.

Така например по повод на оценката за резултатите от експеримента, провеждан в Кирковската районна организация по планирането в първичните партийни организации, докладът на комитета, експертната оценка и примерната методика, разработени от секцията „Планиране", предварително бяха обсъдени от членовете на комисията по партийно-орга́низационната работа. В обсъждането участвуваха научни дейци, членове на методическия съвет по партийно-организационната работа, журналисти и др. Техните бележки, мнения и предложения бяха взети предвид при окончателното формулиране на проекта за решение на бюрото и примерната методика за планиране работата на първичните партийни организации. Така този въпрос стана колективно дело на членовете на ГК, научни работници и широк кръг опитни партийни дейци.

Районните комитети оценяват мястото и ролята на заводските и учрежденските партийни комитети за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация. След Дванадесетия конгрес на партията в бюрата на комитетите по тези въпроси са се отчели учрежденските партийни комитети при Министерството на външните работи, Министерството на транспорта и Централния кооперативен съюз, които ръководят големи партийни организации и колективи. Партийните комитети при Завода за телефонна и телеграфна техника и завод „Кл. Ворошилов" докладваха в бюрото на Димитровския РК на БКП за работата си с критичните бележки и предложения на комунистите, направени на отчетно-изборните събрания и конференции.

Тенденция в работата на комбинатските, заводските и учрежденските партийни комитети е все по-широко да използват съвещанията с актива и срещите за обмяна на опит по важни въпроси на партийно-организационната и идеологическата работа, по ръководството и управлението на икономиката. Голямо внимание бе отделено на опита на партийните групи в условията на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. Този подход не само съдействува да се разгръща колективността, но и широко да се развиват самоинициативата и активността на първичните партийни организации и комунистите.

●

Действената роля на вътрешнопартийната демокрация в основните клетки — първичните партийни организации, зависи от редовността и равнището на партийните събрания.

Градският и районните комитети се стремят и оказват помощ на низовия партиен актив, същият да се проникне от съзнание и убеждение, че партийното събрание е мястото, където се формира единство в мисленето на партийните членове по основните въпроси, които партийната организация решава.

Въведената система за контрол и анализ на вътрешнопартийния живот на първичните партийни организации позволява ГК и РК на БКП да правят всеки месец анализ на редовността, посещаемостта и активността на комунистите на партийните събрания. Освен това всяка година Информационно-социологическият център и отдел „Органи-

Digitized by Google

зационен" на ГК на БКП внасят анализ в бюрото по данните от системата за основните страни и проблематиката на партийните събрания.

Непрекъснато се повишава присъствието на комунистите на партийни събрания. Намалява процентът на отсъствуващите без уважителни причини. Внимателният анализ на данните от системата показва, че една трета от отсъствуващите от събранията са от кварталните партийни организации.

През годините след Единадесетия конгрес на партията непрекъснато растеше активността на комунистите на партийните събрания. Сравнително по-висока е активността на комунистите от Ленински, Димитровски, Благоевградски и Кремиковски район и общо от партийните организации от материалното производство.

На събранието при обсъждане характеристиката и мероприятията на 383-та първична организация в краностроителния завод „Хр. Смирненски", Автостопанство № 1 и други комунистите предявиха изискване партийните бюра по-широко да разгласяват и популяризират чрез партийните групи дневния ред на предстоящите събрания, за да се заангажира предварително вниманието на партийните членове с обсъжданите проблеми.

При социологическото изследване в Благоевски район 84,2 на сто от анкетираните партийни членове посочват, че с желание посещават партийните събрания. На въпроса, ако посещавате с желание партийните събрания, кои са причините, 63,3 на сто от анкетираните комунисти са изразили мнение, че там се разглеждат важни въпроси от живота на първичната организация и трудовия колектив и 62 на сто, че на събранието научават нещо ново. Съвсем естествено е, че след Дванадесетия конгрес на БКП още по-голям интерес предизвикват проблемите на партийното ръководство на икономиката, внедряването постиженията на техническия прогрес, приложението на новия икономически механизъм, интелектуализацията, които живо вълнуват всеки трудов колектив. Тези въпроси заемат 16,4 на сто от събранията на първичните организации. Това именно характеризира подхода на партийните бюра при планирането на партийните събрания в цех „Антипирици" при Химикофармацевтичния завод, цех II — хладилен завод „Антон Иванов", цех II на Индустриално-механичния завод и много други.

Сега по-системно се обсъждат като отделни точки от дневния ред въпросите на индивидуалната работа с хората, състоянието на масово-политическата работа и лекционната пропаганда в трудовите колективи. Увеличен е също така делът на въпросите, свързани с реализиране на контролните функции на първичните организации.

Положителна е тенденцията да се подобрява съставът на докладчиците на събранията. Разширява се практиката по важни производствени и служебни въпроси да докладват стопанските и административните ръководители. Това е също една предпоставка да се разгръща вътрешнопартийната демокрация.

Личният отчет на комунистите се утвърди като ефективна форма на индивидуална работа с комунистите като самоконтрол и самооценка, което активно съдействува да се повишават тяхната авангардна роля, отговорност и личен пример при изпълнение на поставените задачи. През 1981 г. са се отчели 29,3 на сто от комунистите. Повечето от тях са хора, към които са предявени изисквания при замяната на партийните членски книжки или върху тях лежи отговорността за решаването на големи и сложни задачи на трудовите колективи.

В тази връзка не може да не изтъкнем значението, което имаше

Digitized by Google

замяната на партийните членски книжки за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация. Замяната ни показа пътя за директен контакт и диалог между комунистите и партийните бюра, между партийната организация като цяло и отделния партиен член.

Практиката убедително показва, че психическият климат и междуличностните отношения в първичните партийни организации играят голяма роля за по-нататъшното проявление и развитие на вътрешнопартийната демокрация. От анкетираните комунисти 73 на сто изразяват мнение, че партийното събрание е място, където могат да се изявят и свободно да изразят своето мнение. Показателно е и това, че 35,7 на сто от партийните членове отговарят, че редовно посещават партийните събрания поради това, че на тях съществува приятна другарска среда и атмосфера.

За разгръщането на вътрешнопартийната демокрация голяма роля играе и фактът, че на партийните събрания се поставят за обсъждане такива въпроси като работата с партийните поръчения, критичните бележки и предложенията на комунистите и трудещите се, партийната дисциплина. Съществено е увеличен делът на проблемите, свързани с партийното ръководство на обществено-политическите организации, което съдействува за развитието на социалистическия демократизъм.

В съответствие с решенията на Дванадесетия партиен конгрес ГК на БКП отдава голямо значение на откритите партийни събрания като действена форма за запознаване на трудещите се с въпросите на партийната политика, за укрепване на връзките на партийните организации с масите, за засилване на тяхното взаимодействие.

Все по-често важни, значими въпроси от дейността на колективите, свързани с новия икономически механизъм, интензификацията, реконструкцията, модернизацията и др., се разглеждат на открити партийни събрания. Средно за столицата през 1981 година една трета от събранията са открити. Най-голям е делът на откритите събрания, обсъждали интелектуализацията — 47 на сто, социалното развитие на колективите — близо 46 на сто и други.

В градския комитет има явен стремеж да се развива самодейността и самоинициативата на първичните партийни организации. Той се изразява в конкретната помощ по-задълбочено да изучават и решават проблемите в собствените си колективи, да разглеждат най-животрептящите въпроси, които вълнуват хората, и своевременно да им дават отговор. Този подход в най-голяма степен помага да се формира благоприятен психичен климат в колективите.

По инициатива на центъра по партийно-организационната работа на ГК на БКП след Дванадесетия конгрес се разработи специална методика за подготовката на партийните събрания. Методиката и специалната статия за откритите партийни събрания се публикуваха в бюлетина „Партиен опит". С тези разработки се обогатиха познанията и методическата подготовка на активистите. Непрестанно се изисква от партийните организации задълбочено да изучават потребностите и предварително да планират партийните събрания.

В район „Васил Левски" 69 на сто от въпросите, обсъждани в партийните комитети, и 63 на сто в бюрата са по тяхна инициатива, 80 на сто от събранията са по плановете на първичните организации. Това създава условия за по-голяма активност на комунистите, събранията да протичат в делова, спокойна и творческа атмосфера. Партийните комитети се отчитат за работата си на заседания и общозаводски партийни събрания. Повиши се активността на комунистите при обсъждането на основни въпроси на производствената и служебната дейност.

Прави впечатление, че 29 на сто от събранията в градската органи-

Digitized by Google

зация, провеждани по собствена инициатива, са по въпросите на изучаването и внедряването на положителния опит.

●

Прегледът на първичните партийни организации помогна твърде много за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация, на критиката и самокритиката. Подготовката на характеристиките предостави възможност на комитетите отново да се срещнат и разговарят с голяма част от актива, да чуят неговото мнение по различни страни от работата на първичните организации, в това число да опознаят атмосферата за развитието на вътрешнопартийната демокрация. Създаде се обстановка на повишен интерес и взискателност от страна на партийните членове, които на събранията изразяваха своята активна жизнена позиция. Увеличи се присъствието на събранията, нарасна активността. Изказванията се характеризираха с принципност, критичност и самокритичност, непримиримост към недостатъците, с редица конструктивни предложения.

Подчертан бе стремежът на партийните бюра да привлекат широк кръг активисти за подготовката на документите за партийните събрания. Над 75 на сто от първичните организации предварително включваха комунистите в проучването и анализа на състоянието на даден проблем, изграждат работни групи, комисии от партийни членове за подготовка на материалите за събранията и особено на проектите за решения. В много първични организации на завод „Кл. Ворошилов", завод „България", „Стан—1700" на МК „Кремиковци", завод „Витоша" и други материалите предварително се обсъждаха в партийните групи, което допринася на събранията да се правят конструктивни предложения, да минават на по-високо равнище и делово.

Полезна бе инициативата на Ленинския РК на БКП да организира преглед за равнището на партийното събрание. Целта на прегледа бе да се анализира работата на партийните бюра по подготовката и издигане равнището на партийното събрание като висш орган на първичната организация и школа за възпитание на комунистите, да се усъвършенствува по-нататък вътрешнопартийният ѝ живот на основата на спазването на ленинските принципи и норми, за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация. С участието на членове на партийните комитети станаха разговори в партийните групи за участието на техните членове в подготовката и провеждането на партийните събрания. В някои първични организации се проведоха и анкети. През втория етап се организираха закрити партийни събрания, на които специални комисии, утвърдени на предшествуващите събрания, докладваха за мненията и предложенията на комунистите в партийните групи за изигане ролята и равнището на партийните събрания, на основата на които се приеха и решения. РК на партията проведе секторни съвещания, на които освен че се обмени ценен положителен опит се предявиха по-големи изисквания към подготовката на събранията, като се акцентира на проблематиката, посещаемостта и формирането на решенията. Резултатите от прегледа се обсъдиха на заседание на бюрото на РК на БКП.

Прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация в борбата за изпълнение решенията на XII конгрес на Българската комунистическа партия създаде изключително благоприятна обстановка за разглеждането и усъвършенствуването на вътрешнопартийната демокрация. Засили се критичният и самокритичният подход в дейността на първичните партийни организации и тяхното ръководство. Набелязаните мерки се отличават и с по-богати идеи за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация като важен фактор за творческата преобразуваща роля на партийната дейност.

Digitized by Google

ПИШАТ НИ:

НРАВСТВЕНОТО ВЪЗПИТАНИЕ — ОСНОВНА ГРИЖА

Неотдавна общинският комитет на БКП в Нова Загора проведе пленум на тема „Нравственото възпитание на трудещите се и младежта — основна насока на идейновъзпитателната работа на общинската партийна организация".

В доклада, изнесен от Манчо Панайотов — първи секретар на комитета, и в изказванията бяха разисквани проблемите: ролята на нравственото възпитание в трудовия колектив за изграждане на активна жизнена позиция; нравственото възпитание и въпросите на комплексния подход в борбата срещу отрицателните явления; ефективност на организацията и ръководството на нравственото възпитание, издигане нравствения пример на комуниста и др.

Под ръководството на партийните комитети и организации в трудовите колективи на общината се извърши многостранна дейност за повишаване на нравствено-възпитателната им роля. Чувствително нарастват възпитателните функции на изградените 110 комплексни бригади. Засилват се другарската взаимопомощ, сътрудничеството и взаимният контрол. Проявява се по-голяма нетърпимост към недисциплинираните работници, към ония, които уронват престижа на бригадния колектив.

В текстилния завод „Петко Енев", в Комбината за ремонт на колесни трактори, в промишленото предприятие „Новозагорска комуна" и на други места се засилва ролята на бригадните събрания. На тях работниците открито поставят своята морална присъда над недобросъвестните си другари.

Механизаторите от промишлените бригади за зърнопроизводство от Нова Загора, селата Коньово, Любенова махала, Съдиево, Стоил войвода, Кортен, членовете на лозарската бригада в с. Асеновец са сплотени и единни. Животновъдите от кравефермите в Богданово, Любенец и Омарчево по всяко време на денонощието са готови да се притекат на помощ на нуждаещите се. Тези бригади са основатели на клуба на високодобивниците. Те излязоха с призив към всички селскостопански труженици в общината и окръга на благородно социалистическо съревнование за постигане на рекордни добиви в производството на хлебно и фуражно зърно, грозде, мляко, месо и др.

През последните години под ръководството на общинския комитет на партията в първичните партийни организации се осъществява последователна дейност за създаването на ведра атмосфера в трудовите колективи. Чувствително са увеличени грижите за решаване на въпросите от социално-битов характер.

Много грижи се полагат за нравственото възпитание на младежта, за професионалната подготовка и адаптацията на младите работници в трудовия колектив. В Завода за металорежещи машини, машиностроителния завод „Перла" и на други места работата с тях продължава и след тържествения ритуал за приемането им в редовете на работническата класа. Отблизо следят развитието им, включват ги в курсове и школи за квалификация.

Кои са пропуските и нерешените въпроси? В някои трудови колективи е недостатъчна работата за осъществяването на гласността на резултатите в социалистическата надпревара. Непълноценно се използват радиоуредбите, нагледните материали и другите средства за политическа работа за популяризирането на постиженията на първенците, за порицаването на изоставащите и недисциплинираните. Сериозен проблем в отделни места е и текучеството. Една част от партийните бюра и първичните партийни организации недостатъчно проучват и разработват проблемите на нравственото възпитание. Незадоволителен е ефектът от пропагандата на нравствени знания със средствата и формите на изкуството и културата.

Пленумът постави изискването въпросите на нравственото възпитание да заемат подобаващо се място в идеологическата работа на първичните партийни организации. Нужно е да се осигуряват последователност и приемственост във възпитателната работа в семейството, предучилищното заведение, училището, трудовия колектив, по месторабота и местоживеене. И никога да не се забравя, че проблемите на нравственото възпитание ще се решават толкова по-успешно, колкото повече се извисява ролята на нравствения пример на ръководителя, на всеки комунист.

Digitized by Google

СТАТУТ НА КОМИТЕТА

Неотдавна на пленум на окръжния комитет на Българската комунистическа партия в Сливен беше обсъден и утвърден статут на неговите членове. Какво се цели с това?

Главната задача е да се издига ролята на комитета като орган за политическо ръководство, да се разширява и утвърждава колективността в работата му, да се засили непосредствената организаторска и политическа работа на членовете му за изпълнението на задачите за социално-икономическото развитие на окръга. Създават се възможности за повишаване на тяхната компетентност, активност, инициатива, творчество и чувство за лична отговорност. В статута са записани изисквания, които определят мястото на всекиго за издигане ръководната роля на комитета. Създава се по-добра система за работа с неговите членове, за по-пълната им изява и реализация на силите и възможностите им. Предявени са по-високи отговорности за извисяване на политическата им зрелост, за издигане на личния им пример сред комунистите и безпартийните, за повишаване на марксистко-ленинската и специалната им подготовка.

С приемането на този документ те по-активно ще бъдат заангажирани в работата на окръжната партийна организация, в преодоляването на някои пропуски в живота на партийните комитети и първичните партийни организации, на трудовите колективи.

Изяснени са конкретните форми на работа. Предвижда се изграждането на постоянни и временни партийни групи по направления на партийната дейност, извънщатни съвети, комисии и др. В статута е отредено място на конкретни въпроси от организацията на работата на членовете на окръжния комитет на партията.

Освен статута пленумът одобри разпределение на своите членове по отделни направления на партийната дейност и правилник за тяхната работа.

ИНТЕНЗИВНО РАЗВИТИЕ

Общинският комитет на партията в Сливен проведе заседание, посветено на интензивното развитие на селищната система.

В доклада, изнесен от Иван Карарадев, секретар на комитета, и в изказванията беше отбелязано, че цялата партийно-политическа и организаторска работа на общинската партийна организация е насочена към последователно решаване на задачата за повишаване ефективността на икономиката съобразно изискванията на Дванадесетия конгрес на БКП. На заседанието бе изтъкнато, че най-важната задача сега е неотклонното внедряване на икономическия подход и неговия механизъм във всички фази на производствения процес, в практиката на всеки трудов колектив. Стремежът на производствените колективи под ръководството на партийните комитети и организации е да отстранят допуснатите слабости и недостатъци в насрещното планиране, да прилагат аналитичния подход при решаване на задачите и максимално да се използват резервите.

Заводските комитети на БКП, първичните партийни организации, специалистите и целите трудови колективи добре разбират, че по-нататъшната интензификация на икономиката може да се осъществява само при максимално използване постиженията на научно-техническия прогрес чрез повишаване равнището на организацията и интелектуализацията на труда. Внедряваното ново оборудване в различни предприятия от машиностроенето, леката и хранително-вкусовата промишленост е сериозна стъпка ва обновяване на материално-техническата база. Тази дейност ще продължава да се извършва в комбината за металорежещи машини „Победа“, стопанския комбинат „Светлина“, завода за автомобилни генератори и стартери „Динамо“ и др.

В икономиката на селищната система в условията на бригадната организация на труда работят 1527 бригади, в които са обхванати около 57,4 на сто от заетите в материалното производство (без селското стопанство). Относителният дял на работниците, които са включени в комплексните бригади, е 59 на сто. Най-добре бригадната организация на труда в условията на вътрешностопанската сметка се осъществява във вълненотекстилните комбинати „Георги Димитров“ и „Съби Димитров“, електровакуумния завод „В. И. Ленин“, месокомбинат „Родопа“, Строително-монтажния комбинат и др.

Digitized by Google

Успехите са безспорни. Но те биха били по-големи, ако не съществуваха и съществени слабости. Неблагоприятно отражение в използването на производствената техника оказва несвоевременното въвеждане в експлоатация на машините и съоръженията, промените в производствените програми, в технологиите и др. Някои предприятия не постигат планирания коефициент на сменност. Една част от високопроизводителните машини работят на едносменен режим.

Задачата, която се постави на пленума на общинския комитет на БКП, е да се издига боеспособността на първичните партийни организации в борбата за успешно решаване проблемите на интензивното развитие на икономиката. Тя изисква нов подход в организирането и воденето на социалистическото съревнование като важен фактор за разгръщане на творчеството и инициативата на колективите. Обърнато бе внимание партийните комитети и организации да насочат дейността си за най-пълно и рационално използване на челния опит, за разширяване на демократичното начало в подбора и издигането на кадрите посредством конкурсната и изборната система.

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

ПОДКУПВАЩА ИСКРЕНОСТ

Книгата на Л. И. Брежнев „Спомени" силно развълнува варненските комунисти и стана повод за разговор с идеологическия актив на града. Срещата бе организирана от общинския комитет на БКП и общинския комитет на движението за българо-съветска дружба. В нея участвуваха изтъкнати производственици, директори на стопански предприятия и организации, секретари на районни и други партийни комитети и организации, дейци на образованието, науката и културата, ветерани на революционното движение, комсомолци, военнослужещи и др. Скъпи гости бяха група съветски специалисти и сътрудници на генералното консулство на СССР във Варна начело с генералния консул И. Е. Бойко.

Срещата бе ръководена от Ана Недялкова — секретарка на общинския комитет на БКП. Тя се превърна в откровен диалог за непреходността на големите идеи на Комунистическата партия, за богатството на съветския опит в строителството на социализма, за днешните проекции на революционното минало на великата съветска страна.

Участниците в разговора споделиха интересни мисли за ролята на семейството и отговорността на трудовия колектив за изграждането, развитието и реализирането на личността. Посочено бе, че в книгата на Л. И. Брежнев са намерили благодатна почва корените на родолюбието, че в нея е постигнат убедителен художествен синтез на патриотизма и интернационализма. Заради подкупващата си искреност, простота и правдивост тя бе определена като книга-изповед, книга-наставник, настолно помагало на всеки общественик.

В изказването си И. Е. Бойко обрисува обаятелната личност на автора на „Спомени", неговия труден и богат жизнен път на истински съветски човек и борец-комунист.

Разговорът помогна да се осмислят задачите на народния съветник, отговорността на ръководителя, мястото и ролята на партийния работник. Присъствуващите още веднъж убедително почувствуваха своето най-голямо задължение като комунисти — неотстъпно да се борят за делото на партията, да организират и мобилизират хората около себе си за изпълнението на партийните решения.

Срещата-разговор по книгата „Спомени" на Л. И. Брежнев ще продължи в трудовите колективи и в общинската комсомолска организация.

Христо РАЙЧЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ШКОЛИ ЗА МЛАДИТЕ КОМУНИСТИ

По решение на бюрото на Ленински районен комитет на БКП в столицата в района функционират две школи за новоприетите партийни членове. В едната се обучават младите комунисти — преподаватели и студенти от висшите учебни заведения, а в другата останалите новоприети членове. Ръководството на първата школа е възложено на бюрото на партийния комитет в Софийския университет „Кл. Охридски". Целта е не само да се повиши идейно-теоретическата подготовка на слушателите, а да се развива умението им да свързват теорията с практиката на партийните организации, в които членуват.

В тематичния план за работата на школите са включени теми като: „Организационни основи на партията"; „Норми на партиен живот и принципи на партийно ръководство"; „Програмата и Уставът — основни документи на партията"; „Ръководната роля на партията в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество"; „Партийното събрание — висш ръководен и колективен орган на първичната партийна организация"; „За ръководството и работата на партийните групи и практиката на възлагане и отчитане на партийните поръчения"; „Идеологическата дейност на партията и обществената среда"; „Партийното ръководство на обществените организации"; „Ролята на първичните партийни организации и комунистите за издигане равнището на учебно-възпитателния процес във висшите учебни заведения"; „Решенията на Дванадесетия партиен конгрес — тържество на априлската линия на партията".

Наред с лекциите по отделни въпроси се провеждат и някои семинарни занятия. Слушателите от втората школа са разпределени на три групи: от промишлените предприятия, търговията, услугите, транспорта, съобщенията и строителството; от министерствата, ведомствата и стопанските организации; от научните и проектантските институти, културни и пропагандни учреждения. Пред тях се разглежда темата „Ролята на първичната партийна организация и трудовия колектив в условията на новия икономически подход и неговия механизъм".

С новоприетите членове от висшите учебни заведения се обсъждат проблемите за работата с младежта и Комсомола и за развитието на образователното дело.

Занятията се провеждат един път месечно. За лектори се ползват специалисти в дадената област и ръководни партийни дейци.

Всеки участник в школата разработва реферат по проблемите на партийно-организационната и идеологическата работа, за партийното ръководство на стопанската дейност и др. Държи се отделният човек да пише по въпросите, които са непосредствено свързани с работата на партийната организация, в която членува младият комунист. Възлагането и защитата на рефератите се извършва под непосредственото ръководство и помощ на партийните комитети и бюра. Най-добрите се популяризират в районната партийна организация.

Иван ХРИСТОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

Преглед на първичната

„Основна цел на прегледа е да се разгърнат творчеството, инициативата и отговорността на първичната партийна организация за осъществяването на партийните предначертания...“ — се казва в Решението на Секретариата на ЦК на БКП от 18. XI. 1981 г.

На някои страни от този голям въпрос са посветени поместените по-долу материали.

ОРГАНИЗАТОР И СТИМУЛАТОР НА ИНИЦИАТИВА И ТВОРЧЕСТВО

ст. н. с. ПАНЬО ДАНЕВ
кандидат на философските науки

Обективна закономерност на изграждането на зрелия социализъм у нас е нарастващата роля на Българската комунистическа партия. Практиката на социалистическото строителство убедително доказва, че ръководната роля на партията в обществото в най-голяма степен зависи от сплотеността на нейните редици, от активността и боеспособността на първичните ѝ организации, на всички комунисти. Именно поради това Дванадесетият конгрес на БКП обърна специално внимание на укрепването на първичните партийни организации като основа на партията, на повишаването на тяхната роля в ръководството на социалистическите колективи, в развитието на инициативата и творчеството на комунистите, на трудещите се.

1. СЪЩНОСТ И СОЦИАЛНА РОЛЯ НА ИНИЦИАТИВАТА И ТВОРЧЕСТВОТО

В широк смисъл инициативата и творчеството могат да бъдат определени като самодеен вътрешен регулатор на дейността на комунистите и останалите трудещи се за решаване на многообразните икономически, политически, организационни, културни, възпитателни и други задачи, поставени пред партийните организации и трудовите колективи.

Характерна особеност на инициативата е, че тя е **изпреварващо действие**, т. е. надхвърля средното достигнато равнище на поведение-

Digitized by Google

то на множеството, нормативните изисквания към работата на личността; насочва мислите и дейността ѝ напред, в перспектива. Инициативата може да бъде разгледана като своеобразен „насрещен план“ в социалната активност на комуниста, защото в крайна сметка поражда у него неудовлетвореност от постигнатото, стремеж да направи повече от поставеното като цел и задача. В такива случаи работата му не се ограничава в рамките на установените критерии и изисквания за даден вид дейност, а е качествено и количествено допълнение към нея. С други думи, инициативата е **самопоставяне на задачи** над планираното, над установеното от нормативите, действуващи в партийния или трудовия колектив. Тя е активно, доброволно самоангажиране за тяхното успешно изпълнение, способност за самостоятелни действия, предприемчивост.

Не всеки израз на самодейност и енергичност обаче е проява на социалистическа инициативност. Защо? Защото в живота има случаи, когато се проявява така наречената **„зловредна инициатива“**. Тя нанася определени морални и други вреди на трудовите колективи, на отделни личности и на обществото като цяло. Такава е „инициативата“ на онези носители на „малката правда“, които проявяват завидна енергичност и самодейност, но при постигането на лични, користни цели и интереси. Ето защо, когато става въпрос за инициативата на комунистите и на останалите труженици на социализма, съществено значение имат характерът и насочеността на поставените цели — те трябва да бъдат **социално значими.**

Инициативата е непосредствено свързана с творческия елемент в работата. Нещо повече, тя иманентно съдържа в себе си и предполага творчество: **създаване на нови материални и духовни ценности, на форми и средства за постигане на поставените цели и задачи.**

Творчеството в партийната работа не бива да се свежда само до създаването на принципно нови неща в областта на прогнозирането, моделирането и експериментирането, до въвеждането и използването на нови методи, подходи, форми и средства в партийно-организационната дейност. Това е важен, **качествен** момент в творческата изява на комунистите, на партийните комитети и организации, но той не е единствен. Творчеството в партийно-организационната работа има по-широки измерения. В него се включва и дейността на комунистите за **усъвършенствуване и използване на старите форми и средства,** като се привеждат те в съответствие с новите задачи и изисквания пред партийно-организационната работа, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП, Октомврийското съвещание (1981 г.) и др. отговорни партийни документи; за **изучаване, анализ, оценка, обобщаване и разпространение на положителния опит.**

Творчеството в партийно-организационната работа и научният подход към действителността, към изследваните процеси и явления са неделими. Особено голяма е ролята на **марксистко-ленинския мироглед.** Като единна сплав от научни възгледи, убеждения и поведение той придава социално-политическа окраска и насоченост на поведението на комунистите, позволява им задълбочено и всестранно да опознават законите на общественото развитие, по-добре да осъзнават и вътрешно да приемат дълга и отговорността си като членове на Българската комунистическа партия, по-ясно и по-перспективно от другите да виждат нейните близки и крайни цели, да проявяват творчество и инициатива за тяхното конкретно реализиране в живота на трудовите колективи, където работят, да бъдат пример за безпартийните, да ги мобилизират и вдъхновяват за изпълнение на поставените задачи.

В основата на вътрешните личностни механизми, които подтикват комунистите към инициатива и творчество в работата, са **убежде-**

Digitized by Google

нието и самоконтролът. Убеждение — произтичащо от непоклатимата вяра в правотата на принципите на социализма, от изискванията на партията и марксистко-ленинската идеология, на трудовия колектив и социалистическото общество като цяло; убеждение, превърнато във всекидневна норма на поведение, в готовност да се защищава то с практически дела. Самокронтрол — самостоятелно регулиране на поведението, на мотивите и последиците от тях; превръщане на обществените задължения на човека в негова вътрешна същност.

Степента на инициатива и творчество не е еднаква у различните членове на партията и на трудовите колективи. Тя зависи от характера и достигнатото равнище на социалистическа съзнателност, култура, морални устои, съвест, чувство за дълг и отговорност, самовъзпитание и т. н. **Инициативата и творчеството в работата са най-действен израз на социално-политическата, трудовата и нравствената зрелост на социалистическата личност, на нейната гражданска и партийна съвест.**

Инициативата и творчеството в работата на комунистите имат **мултиплициращ ефект.** Те бързо и комплексно въздействуват върху съзнанието на членовете на трудовите колективи, предизвикват масова активност, като приобщават и изоставащите, поставят нови критерии и образци за участие в труда, в обществено-политическия живот, в междуличностните отношения. По такъв начин инициативата и творчеството изпълняват социално-преобразуваща роля: насочени са към значими изменения на действителността, към усъвършенствуване живота и дейността на партийните и трудовите колективи, към разширяване на социалната база на самодейността, към засилване на творческото и активното отношение на масите при решаване задачите на социалистическото строителство.

2. ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ И НАСОКИТЕ НА ПРОЯВЛЕНИЕ НА ИНИЦИАТИВА И ТВОРЧЕСТВО

На всеки етап от социалистическото строителство съобразно конкретността и актуалността на задачите в материалната и духовната сфера на обществото се поставят пред комунистите и трудещите се нови изисквания и насоки за инициатива и творчество в работата.

По своето обективно положение в трудовия колектив — като негово ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото му състояние — **първичната партийна организация е всепризнат и умел организатор и стимулатор на инициативата и творчеството на комунистите и трудещите се. Каквото е равнището на инициативата и творчеството в нейните редици, такова ще бъде то и сред членовете на трудовия колектив.** Това се обуславя от нарастващата ръководна роля на партията в политическата система на социализма, от мястото на първичната партийна организация в колектива. **„Тя е не само представител на партията в трудовия колектив, тя е и представител на трудовия колектив в партията.“**[1]

Чрез своите членове партията осъществява живата връзка с народа, узнава за настроенията на трудещите се, тяхното мнение за своята политика, техните критични бележки и предложения. Посредством комунистите партията формира политическа и морална обстановка, бори се срещу отрицателните явления, разяснява своите замисли и мероприятия, възпитава, организира, води масите. От своя страна членовете на трудовите колективи съдят за политиката на партията

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 117.

Digitized by Google

не само по решенията на нейните конгреси и пленуми, но и по поведението, инициативата и творчеството на онези, които са всекидневно сред тях — комунистите. Затова днес повече от всякога се изисква от партийните членове да бъдат действени, творчески личности, първосъздатели и инициатори на нови почини, на положителен опит в материалната и духовната сфера, политически дейци, воюващи срещу самодоволството, срещу безстопанствеността, срещу недисциплинираността и времеядството.

Главно задължение на всяка първична партийна организация е **своевременно да оглавява и правилно да насочва инициативата и творчеството** на комунистите и трудещите се съобразно конкретните задачи пред партийния и трудовия колектив.

В съвременните условия основната насоченост на инициативата и творчеството на всеки комунист, на всеки труженик на социализма се определя от решаването на новите проблеми в развитието на материалния и духовния живот на нашето общество, очертани от Дванадесетия конгрес на БКП.

Стратегическа насоченост на инициативата и творчеството е работата за **повсеместното внедряване на икономическия подход и неговия механизъм.** „Предимството на икономическия подход се заключава и в това, че той разкрива широк простор за разгръщане на самоинициативата на социалистическите организации, на творчеството на милионите труженици, за най-пълно съчетаване на обществените интереси с интересите на колектива, с интересите на отделната личност. Той е инструмент в ръцете на партията и държавата за планомерно и ефективно развитие на икономиката, за осигуряване на многостранно развитие на социалистическата личност и благоденствие на всички членове на обществото."[2] Основното изискване на икономическия механизъм — свързване на трудовите доходи с крайния резултат от производството, разглеждане на работната заплата като остатъчна и резултативна величина — създава здрава материална предпоставка за стимулиране на инициативата и творчеството на членовете на трудовите колективи, за спазване на дисциплината, за грижовно отношение към обществената собственост.

В условията на повсеместното внедряване на икономическия подход и неговия механизъм изключително много нарастват инициативата и творчеството на членовете на трудовите колективи **за стопанисване на социалистическата собственост.** Преди всичко увеличават се правата и задълженията им по отношение на тази собственост, дава се пълна възможност на трудовите колективи да бъдат нейни стопани, да я стопанисват с максимална ефективност, да я умножават и развиват в интерес на държавата, на народа, в свой собствен интерес, както подчерта на Националното съвещание през октомври 1981 г. др. Тодор Живков.

Главното е да се създадат такива условия и предпоставки, че от управлението и стопанисването на социалистическата собственост, от борбата против нейните разхитители да бъдат заинтересовани тези, които са нейни стопани — трудовите колективи. Но освен с икономически и наказателни мерки социалистическата собственост се охранява и със средствата на нравствено-възпитателната работа. Необходимо е първичните партийни организации да показват на членовете на трудовите колективи конкретно и убедително, с примери от предприятията, където работят, че тази собственост е тяхна; да се пресмята какво губи всеки един от тях, когато тя не се използва ефективно, когато

[2] Г. Филипов, Икономическият механизъм — важен фактор за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП, Партиздат, С., 1982, с. 6.

Digitized by Google

се посяга върху нея или се разпилява. Само така ще се укрепят убеждението и инициативата им на нейни истински стопани.

Определящо значение за насочеността и съдържанието на инициативата и творчеството на комунистите и безпартийните има трудът.

Изграждането на зрелия социализъм у нас поставя качествено нов критерий за участие в материалното и духовното производство: трудът на всеки член на колектива да отговаря на изискванията на върховите постижения на научно-техническия прогрес. Това налага поврат в мисленето и поведението на личността; творчески подход и инициатива за повишаване на нейната обща, специална и техническа подготовка.

На съвременния етап засилването на интелектуализацията и интензификацията на производството поставя пред партийните организации като политически ръководители на трудовите колективи задачата да стимулират в съзнанието на комунистите и на всички трудещи се инициативност и творчество в следните направления: новаторски подход към проблемите, висока трудова, професионална и технологическа дисциплина, ученолюбие и усвояване постиженията на науката и техниката, култ към работния час и непримиримост към разхищенията на работно време. Особено е необходимо да се издига решително равнището на социалистическата съзнателност, дисциплина и отговорност като ключов въпрос за усъвършенствуване организацията на труда.

Един от основните показатели на трудовата инициатива и творчество на всеки комунист, на всеки член на колектива е личното им участие в поемането и реализирането на нови почини в труда. Способствувайки за повишаване на обществената производителност на труда, новите трудови почини имат не само голяма икономическа ефективност, но и определено идеологическо съдържание. Те изразяват високата съзнателност, инициатива и творчество на комунистите и трудещите се, загрижеността им за обществените дела, за ускореното развитие на нашата страна по пътя на изграждането на зрелия социализъм.

Но все още в дейността на някои трудови колективи съществуват показност, стремеж да се издигат „псевдопочини"; има и инертност, неспособност да се довежда докрай започнатото. Те бавно се преустройват в духа на решенията и изискванията на конгреса, не поставят и не решават въпросите от гледна точка на световните постижения в различните области.

Внедряването на бригадната организация на труда създава нова политическа и морална обстановка за повишаване на инициативата и творчеството на комунистите и трудещите се. В бригадите, работещи на вътрешна стопанска сметка, най-ярко се проявява загрижеността на колектива за професионалното и общокултурното израстване на всеки техен член. Тук се възпитават комунистически добродетели, утвърждават се нормите на социалистическата нравственост, развиват се колективизмът, другарската взаимопомощ, творческата активност и инициатива. В бригадата като първично производствено ядро връзките между работниците са най-непосредствени. От изпълнението на единната задача между членовете ѝ се зараждат и поддържат непрекъснати отношения на сътрудничество, отговорност за резултатите от своя труд и свързването им с производствените резултати на предприятието. Тук са нужни висока социалистическа съзнателност, самоконтрол и чувство за критичност и самокритичност, а така също — обективна самооценка на личния принос на всекиго в производствения процес. В противен случай могат да се породят тенденции към абсолютизиране на личния интерес за сметка на колективните и обществените интереси.

Digitized by Google

Друга сфера, където се проявяват с особена сила социалистическата насоченост и съдържание на инициативата и творчеството на комунистите и трудещите се, е **насрещното планиране.** Насрещният план е разгърната програма от показатели за цялостната производствено-стопанска дейност и за социалното развитие на трудовия колектив, с която се гарантира изпълнението на утвърдените държавни задачи и чрез разкриване на резервите се постига по-висока ефективност. Членовете на трудовите колективи и кадрите поемат висока отговорност, която изисква творчески подход и инициативност за разкриване на съществуващите резерви, за точното и докрай изпълнение на поетите задължения. Но има случаи, когато в дейността на отделни трудови колективи надделяват тесноведомствени, местнически настроения и интереси: укриват се съзнателно съществуващите резерви и възможности, занижават се производствените показатели на съответното предприятие за сметка на обществените и държавните интереси. Това оказва силно негативно морално влияние върху членовете на трудовите колективи; формира потребителски подход към социализма, егоизъм, лицемерие, принизява ролята на духовните стимули за труд.

Друга насока за проявление на инициативата и творчеството е участието в **социалистическото съревнование.** „По самата си същност то е основано върху високата съзнателност и инициативност на хората. Именно тази инициативност помага да бъдат разкривани и пускани в действие резерви на производството, да бъдат повишавани ефективността и качеството на работата."[3] Съревнованието не се свежда единствено до постигане на високи производствени резултати. Чрез него се повишава нравствената съзнателност и социалната активност на личността, усъвършенствува се социалистическият начин на живот в трудовата сфера, развиват се отношения на колективност, другарско сътрудничество и взаимопомощ между хората. Това намира израз в инициативата на първенците в труда да предават своя опит и знания на другарите си.

3. ФАКТОРИ И СРЕДСТВА ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНИЦИАТИВНОСТ И ТВОРЧЕСТВО В РАБОТАТА

Развитието на инициативата и творчеството е сложен и противоречив процес, който се извършва под въздействието на многообразни фактори от обективно и субективно естество, чрез различни форми и средства на политическата, организаторската и идеологическата дейност на първичните партийни организации.

Определяща е ролята на обективните фактори — социалистическите производствени отношения, социално-класовото и морално-политическото единство на народа, марксистко-ленинската идеология, комунистическата нравственост, политиката на Българската комунистическа партия и социалистическата държава, дълбоките материални и духовни изменения в социалното обкръжение на личността в семейството, в колектива, в обществото като цяло, атмосферата в партийния колектив и др.

Голямо значение за повишаване на инициативата и творчеството на комунистите и трудещите се има усъвършенстването на **вътрешнопартийния живот и структурата на взаимоотношенията в партийната организация.** Развитието на вътрешнопартийната демокрация,

[3] Л. И. Брежнев, Отчетен доклад на Централния комитет на КПСС пред XXVI конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз и предстоящите задачи на партията във вътрешната и външната политика, Партиздат, С., 1981, с. 77.

Digitized by Google

създаването на обстановка, при която комунистите свободно, по съвест изразяват своето мнение, пример са за другарски взаимоотношения, за критичност и самокритичност, за безкомпромисна непримиримост към различните прояви на „малката правда", оказват трайно и незаменимо възпитателно въздействие върху членовете на трудовите колективи за развитието на тяхната самодейност, за творчески подход при решаването на поставените задачи.

Практиката показва, че силата, инициативността и творчеството в дейността на трудовия колектив са резултативни величини от боеспособността на първичната партийна организация. Колкото по-високи са политическата зрелост, активността и богатството на вътрешния живот на партийната организация, толкова по-силно е нейното цялостно въздействие върху трудовия колектив. Именно поради това **призванието на партийната организация е ден след ден да превръща своя вътрешен живот в образец на социалистически обществени отношения.**

В тази връзка особено силно възпитателно въздействие имат различните форми и средства за организиране и насочване инициативата и творчеството на комунистите, за издигане на тяхната социалистическа съзнателност и убеденост, самоинициатива и активност, като политическата просвета, контрола и самоконтрола, самоотчета за изпълнение на възложените поръчения и др.

Формите на обучение в системата на **партийната просвета** — начална, средна и висша — осигуряват последователност и системност в изучаването на марксистко-ленинската теория, позволяват да се дозира идеологическото въздействие съобразно образователното равнище и интересите, спецификата на дейност и проблемите, които решават трудовите колективи. Основната насока е изучаването на марксизма-ленинизма да се съчетава с изискванията на партията за повишаване на инициативността и творческия подход в работата на комунистите, с издигане на тяхната агангардна роля и личния им пример във всички сфери на живот и дейност.

Самоотчетът на комунистите е активно средство за оценка и самооценка на тяхната дейност, за самодисциплина и дейно участие в новите почини, за инициативност и творчество. Самоотчетите заеха значително място в работата на много първични партийни организации. Без да подценяват колективния отчет, техните бюра се стремят да разширяват мястото и ролята на самоотчета на всеки комунист при изпълнение на временни или постоянни поръчения, за оценка на личния му принос в дейността на организацията и колектива. Мерило за тази оценка са творчеството и инициативността, които той проявява, стремежът да даде в работата повече, отколкото изискват преките му служебни задължения.

Важно направление на идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации за развитие на инициативата и творчеството на комунистите е активизирането на техните вътрешни духовни сили, формирането на навик за **самоконтрол.** Негова съставна част е самовъзпитанието, т. е. вътрешният стремеж към саморазвитие и самоинициатива.

На съвременния етап все по-голям дял в регулирането на личното поведение на комунистите заема партийният самоконтрол. Ролята му като средство за повишаване на тяхната инициативност и творчество в работата, в мотивите на поведението им изключително много нараства. Самоконтролът е най-действеният израз на социално-политическата и нравствената зрелост на партийния член, на неговата гражданска и партийна съвест.

На всички равнища дейността на комунистите се регулира от програмните, уставните и други изисквания на Българската комунисти-

Digitized by Google

ческа партия. Първичните партийни организации осъществяват контролни функции над работата на своите членове с цел те правилно и в срок да изпълняват приетите решения, поставените задачи и. пр. Но партийното бюро, организацията като цяло или партийният секретар не могат непрекъснато да упражняват контрол, да наблюдават и да коригират поведението на комунистите. Това не е и нужно, когато става въпрос за инициатива и творчество. Необходимо е друго: партийният контрол да прераства в самоконтрол, да се засилва гласът на собствената съвест и съзнание. Това на практика означава, без да чакат единствено указание „отгоре", комунистите сами да регулират поведението си, като проявяват самодейност и творчески подход при решаване на проблемите, поставени от живота, от развитието на партийните и трудовите колективи.

Решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и постановките в речта на др. Тодор Живков пред Националното съвещание през октомври 1981 г. създават благоприятна възможност всяка първична партийна организация да стане на дело организатор и стимулатор на инициативата и творчеството на комунистите, на всички трудещи се. Тази възможност се превръща в действителност тогава, когато партийните организации въздействуват **комплексно,** цялостно върху производствения, социалния и духовния живот на трудовите колективи, когато формират политическа обстановка и атмосфера за мобилизиране силите на комунистите и на всички трудещи се за изпълнение на партийната политика.

При съвременните условия **прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация** е ефективно средство за по-нататъшно разгръщане на творчеството, инициативата и отговорността на комунистите и останалите членове на трудовите колективи за изпълнение на конгресните предначертания. Главен критерий за оценка на работата на всяка първична организация по време на прегледа е именно нейното умение да изпълнява ролята на политически щаб в борбата за осъществяване курса за интензификация; да възпитава трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост, да мобилизира силите на комунистите и всички трудещи се за претворяване на икономическата, социалната и културната политика на партията в дела и резултати.

Digitized by Google

ДЪЛГЪТ ДА БЪДАТ ПЪРВИ

ДИМИТЪР ДОБРЕВ
първи секретар на общинския комитет
на БКП — Хасково

● В ОБЩИНСКАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ — РАЗНООБРАЗНИ И ДЕЙСТВЕНИ ФОРМИ ЗА СТИМУЛИРАНЕ ТВОРЧЕСТВОТО НА ТРУДОВИТЕ КОЛЕКТИВИ

● КОМУНИСТИТЕ — ДВИГАТЕЛ НА ИНИЦИАТИВИТЕ С НОВО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРОБЛЕМИТЕ

Общинският комитет на БКП прие решението на Секретариата на ЦК на БКП за прегледа „За издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП" като грижа и внимание, като продължение на генералната априлска линия за издигане на по-високо равнище ръководната роля на БКП в социалистическото развитие на родината.

Първият етап от прегледа приключи. Всички първични организации утвърдиха характеристики, обсъдиха състоянието, в което се намират, приеха мероприятия за работата през следващите етапи. Мероприятията способствуват за постигане на трайни положителни изменения в дейността на първичните организации, за издигане на тяхната роля и боеспособност. В тях се поставят основни, възлови страни и проблеми от партийния живот, които обогатяват формите на работа, засилват стремежа към творчество, инициатива и самодейност, издигат личния пример и авангардната роля на комунистите.

Бюрото на общинския комитет на БКП прие оценка за извършената работа през първия етап на прегледа. Сега усилията на целия партиен актив са насочени към оказване на пълноценна помощ и ръководство на първичните организации за изпълнение на мероприятията, за засилване самодейния характер, повишаване активността, инициативата и творчеството им. Определящото през втория етап на прегледа е конкретната организаторска и политическа работа с отделния комунист и безпартийните за по-пълно разкриване на творческите им сили, самоинициатива и отговорност в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Октомврийското национално съвещание (1981 г.).

●

Инициативата и творчеството на комунистите са тясно свързани със самодейния характер на дейността на първичните организации, задълбочаването и засилването на който се явява необходимо условие за успешно реализиране на задачите, които постави Дванадесетият партиен конгрес. В тази връзка съществен е приносът на общинския партиен комитет за създаване на творческа и съзидателна атмосфера в първичните организации.

След Дванадесетия конгрес на БКП и особено след обявяването на прегледа нашият стремеж е все повече да се намаляват регламентираността и декретирането от страна на комитета, да се издига равнището на партийните кадри, да се стимулират активността и инициативата на комунистите, да се разширяват критиката и самокритиката. За решаването на тези въпроси влияят много фактори, но най-голяма е

Digitized by Google

ролята на партийните кадри. Ето защо преди всичко грижите ни са насочени към тяхното обучение, към тяхната професионална подготовка и обогатяване на организационния им опит. При подготовката им се стремим по-цялостно да се използва конкретният подход, а не обучение въобще — за обща политическа култура, която, разбира се, също е от значение. Главно наблягаме на основните проблеми на партийната работа, на проблемния подход в планирането й, утвърден в повечето организации, и на конкретната помощ, оказвана им от работниците на общинския комитет на БКП.

Правилният подбор, издигането на партийните кадри имат пряко влияние върху творческата атмосфера в първичните организации и трудовите колективи. Избирането например на най-активните и авторитетните комунисти в партийните бюра и утвърждаването за секретари онези от тях, които имат политически и организационен опит, подчертан стремеж към новото, са от съществено значение за повишаване инициативата, отговорността и авторитета на първичните организации. По време на отчетно-изборната кампания подходихме с повишени критерии и изисквания към тях. От секретарите на първичните организации 25 на сто са новоизбрани, 30 на сто са с висше образование, 12 на сто — с полувисше, 50 на сто — със средно и само 8 на сто са с основно образование. Подобряваме и социалния състав на партийните бюра и секретарите, 30 на сто от секретарите са работници и селскостопански труженици, половината са на възраст до 40 години.

Партийните комитети и бюра също се грижат за повишаване качествата на кадрите и на комунистите, тяхната компетентност и политическа зрелост. Към партийния комитет в Комбината за химическо машиностроене например е изграден факултет за ръководни кадри. По предварително разработен план участниците в него слушат лекции по проблеми на управлението на производствената дейност. Във връзка с факултета е разработена методика за издигане на ръководни стопански и инженерно-технически кадри чрез конкурс и изборно начало. Прилагането й дава възможност да се назначават на ръководни длъжности хора, доказали своите делови и политически качества.

Към комбинатския партиен комитет е изграден и „Клуб на младия комунист", в който са включени всички комунисти на възраст до 30 години. С изграждането му комитетът си постави за цел да се повиши идейно-теоретическата подготовка на младите комунисти, а чрез практически занятия като подготовка и провеждане на партийно събрание, вземане на решения, възлагане и отчитане на партийно поръчение и други да се обогати организационният опит на младите комунисти.

Всичко това е свързано и обуславя степента на компетентност на комунистите и първичните организации като фактори за повишаване на тяхната социална активност и творчество при решаването на задачите в трудовите колективи. Те дават отговор на въпроси, решават много проблеми, вземат мерки за подобряване на обстановката, в резултат на което се родиха редица ценни инициативи. Ето някои от тях.

Партийното бюро и първичната организация в завод „Н. Терзиев" при разработването на насрещния план за 1982 година използваха сполучлива форма за изява на инициативност, за вземане мнението на трудовия колектив — щафетна тетрадка за предложения, която мина през всяко производствено звено, през всяка бригада и работник. Партийното бюро и административното ръководство обсъдиха предложенията и запознаха първичната организация. Голяма част от тях намериха място в инженерните проекти, в раздела за социалното развитие на колектива, както и при оформянето на отделни-

Digitized by Google

те показатели от плана. Тетрадката и сега продължава да обикаля работните места, взема се мнението на работниците за решаването на различни проблеми при изпълнението на насрещния план. Тази форма на допитване до колектива се използва и от други партийни организации.

Могат да се посочат примери в общинската партийна организация, когато дадена инициатива на партийно бюро, на комунист или на първична организация става инициатива на целия колектив. Първичната организация при филтърния цех на тютюневия комбинат „Тракия" обяви девет седмици на пестеливост в чест на Деветия конгрес на БПС. Тази инициатива се посрещна много радушно от колектива на цеха. Работниците обещаха да реализират икономии в размер на 9750 лв. и да произведат от спестени материали 5 милиона филтърни пръчици. Отчетът показва, че реализираните икономии са в размер на 25 568 лв. и са произведени 12 130 000 филтърни пръчици от икономисани материали. Тази инициатива прерасна в целогодишна задача. Колективът на цеха е поел обещание до края на годината да икономиса материали за 105 000 лв., което е почти два пъти повече в сравнение с миналата година.

В окръжното предприятие „Търговия на едро" складовата база не създава оптимални възможности за посредничество с търговските организации на дребно. Има богат асортимент от стоки, но поради липса на възможност да ги изложат на показ чувствуваше се техният недостиг в търговската мрежа. Комунистите от ръководството и първичната организация не се примириха, търсеха изход и при обсъждане на този проблем в партийно събрание възникна идеята да се изгради във всеки склад търговска асортиментна кантора. Комунистите застават начело, колективът подкрепя идеята и с доброволен труд, със собствени сили във всеки склад се изгради търговска кантора, която създава условия другите търговски организации да правят по-пълен избор от предлаганите стоки, както и да поддържат и разнообразяват асортимента в магазинната мрежа.

В Хасково не достига търговската площ в общественото хранене, в търговията с плодове, хранителни и галантерийни стоки. По използвана търговска площ на глава от населението ние сме на едно от последните места в страната. Многократно тези въпроси са обсъждани в първичните организации и трудовите колективи от търговията. След Националното съвещание в Русе през 1980 г. обаче първичната организация при клон „Обществено хранене" предложи да се излезе на открито в по-големи мащаби и се пристъпи към реконструкция и модернизация на заведенията за обществено хранене със собствени сили. Колективът се амбицира, партийната организация и стопанското ръководство поемат отговорност и ръководят изпълнението на набелязаната програма. За наша радост тази инициатива бързо прерасна в общоградска, към нея се присъединиха туристическият комплекс „Балкантурист", стопанска дирекция „Търговия" — клон „Търговия на дребно", окръжно предприятие „Булгарплод" и др. Резултатите са добри: с 50 на сто се увеличиха местата в заведенията за обществено хранене, обособи се улица-базар за продажба на сезонни стоки, разшириха се извънмагазинните форми и сергийната търговия на всички търговски организации, разнообрази се асортиментът и се подобри културата на търговското обслужване. Утвърдиха се базарите на открито за новогодишните и осмомартенските празници. През тази година си поставяме за задача да осигурим функционирането им през цялата година.

И като резултат, който ни радва, започна да се говори и пише за „хасковския почин в търговията". Ние си даваме сметка и реално

Digitized by Google

оценяваме, че тези успехи постигнахме благодарение на инициативата и творчеството на комунистите и трудовите колективи в търговските организации и преди всичко на първичните партийни организации, които стимулираха, поддържаха и активно ръководеха изпълнението на рационалните инициативи.

●

Постановката на Дванадесетия конгрес на БКП, че първичната партийна организация е не само представител на партията в трудовия колектив, но и представител на трудовия колектив в партията общинският партиен комитет и първичните организации приеха като по-нататъшно развитие на демокрацията и укрепване на връзките с трудещите се. Същевременно поставихме си задача и потърсихме форми за нейната реализация. Започнахме с подготовката и приемането на млади комунисти. В осъществяването на този процес се стремим социалният и качественият състав на общинската партийна организация да съответствува на социално-класовата структура на обществото и чрез приетата система да се регулира така, че в партийните редове да влезнат най-съзнателните, най-достойните представители на работническата класа и другите слоеве. Вниманието на заводските партийни комитети и първичните организации беше насочено към приемане на млади комунисти на открити партийни събрания. В това отношение опит вече има в завод „Мир", тютюневия комбинат „Тракия", а през тази година ще се внедри и в машиностроителния завод „Млада гвардия".

В Комбината за химическо машиностроене и тютюневия комбинат „Тракия" на заседанията и събранията се канят и присъствуват безпартийни специалисти и активисти, компетентни по обсъждания проблем. Тази практика се оказа положителна. Много са случаите, когато направените от тях предложения са рационални и ефективни, осъществими в практиката.

Продължаваме да отделяме по-голямо значение и внимание на **откритите партийни събрания**, на които се създава възможност по-широк кръг от специалисти и работници свободно да изказват своето мнение и да правят предложения.

По-голямо внимание сега се обръща от първичните организации за развитие на демокрацията в трудовите колективи. Като най-чести форми на изява в това отношение се използват: подготовката на насрещните планове, работата на стопанските комитети, конкурсното начало при издигане на ръководните стопански кадри и др. Например при подготовката на насрещните планове в селищната система са проведени 1333 открити партийни събрания, на които присъствуваха над 33 600 човека. Едновременно с това са осъществени 2415 лични разговора с работници, с партийни, стопански и други ръководни кадри. По инициатива на първичните организации за проучване на мнението и вземане становището на работниците са използвани 1054 броя анкетни листове, щафетни тетрадки в 11 предприятия и други форми. При подработката и приемането на насрещните планове са дадени 4203 работнически предложения, 1377 от които са по социалното развитие на колективите. По направените предложения са приети 412 организационно-технически мероприятия с икономически ефект 1 988 000 лева. За осигуряване изпълнението на насрещните планове са приети 12 226 лични и 1330 колективни творчески планове.

В стремежа да се издигат ролята и боеспособността на първичната организация като политическо ядро на трудовия колектив засил-

Digitized by Google

ва се личната позиция на комунистите. В повечето от партийните организации са създадени добри условия за **правилна, градивна, принципна критика и самокритика.** Партийните бюра водят на отчет критичните бележки и своевременно дават отговор на техните автори, отнасят се с чувство за отговорност, сочат изхода за преодоляване на допуснати пропуски.

Заводският партиен комитет и първичните организации в машиностроителния завод „Млада гвардия" са създали система за работа с критичните бележки и предложенията. Използват и единните политически дни в трудовите колективи. Воденето на критичните бележки и предложенията на отчет от партийния комитет, своевременното решаване на голяма част от тях, както и даването на компетентни отговори на всички интересуващи ги въпроси стимулират инициативата в трудовия колектив.

В събрание на партийната организация при окръжно предприятие „Търговия на едро" комунистите правят критични бележки за липсата на стоки от пролетно-летния сезон и за слаба взискателност към началника на отдел „Текстил и трикотаж", който е комунист. Това довежда до бърза реакция на целия отдел и за кратко време асортиментът от стоки е обогатен.

Друг пример. В СДТ — клон „Търговия на дребно" работят 850 човека, а няма стол, където да се хранят. На събрание първичната организация критикува ръководството и същевременно прави предложение да се преустрои един от ресторантите в стол, където ще могат да се хранят 600 човека. Ръководството приема правилното предложение и в скоро време търговските работници ще ползват такава придобивка.

●

Многолика и отговорна е работата на общинския комитет и на десетте хиляди комунисти в Хасковската селищна система за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП. Дългът да бъдат първи, водещи, ядро и авангард на класата, на всички трудови хора изисква от тях новаторство, непрекъснато търсене, критично и самокритично отношение към проблемите на колектива и общината. Това извежда на преден план въпроса за **подобряване на стила и методите на партийна работа и ръководство.** Естествено, главното са кадрите — техният подбор, подготовката, квалификацията, духовното им развитие и обогатяване. Да бъдат те не само грамотни и можещи, но компететни и действени, на равнище да решават сложните проблеми на нашето целокупно развитие. Задълженията ни в това отношение се повишават и от това, че чести явления са примитивизмът, опекунството, администрирането. Твърде често партийни органи, чиято главна задача е политическото ръководство, попадат във водовъртежа на чисто технически, стопанско-производствени, та дори и технократически увлечения. Особено в строителството, където поради лоша организация и куп нерешени проблеми изоставането е голямо. Става така, че отговорни работници от общинския партиен и държавен апарат от политически дейци и пълномощници се превръщат в технически ръководители на обекта и преки изпълнители. Чака се на тях. Те потъват в снабдителски и организационно-технически дреболии. Така учим на лошо и самите стопански дейци и изпълнители, на леност и отпуснатост. Ръководството се разводнява, а оттам и отговорността. Това е, защото не умеем да отделим и градираме задачите, да намерим най-подходящите и резултатни форми на политическо ръководство и контрол, да споим в диалектическа смес партийната и стопанската рабо-

Digitized by Google

та. Тук е, според мен, един от най-съществените недостатъци в дейността на партийните органи. Изходът: непрекъснато усъвършенствуване на методологията и стила на нашата работа, на научния подход. Това е, разбира се, процес, който изисква много творческа всеотдайност и постоянно учение.

Порасналите изисквания към субективния фактор, породени от решенията на Дванадесетия конгрес на БКП за интелектуализация на производството и повсеместна интензификация на народното стопанство, поставят отговорни задачи пред комунистите за непрекъснато повишаване на тяхната обща и професионална подготовка. Това изисква общинският комитет на БКП, партийните комитети и организации по-задълбочено да изследват тези въпроси, за да могат успешно да ги направляват и контролират.

РЕЗУЛТАТНИ ФОРМИ

инж. СТОЯН ТРАЙКОВ
секретар на партийния комитет
при комбината „Елпром—Енерго" — София

Творческата активност на трудещите се е немислима без комплексен подход към факторите, от които зависи тя, към причините, които я обуславят. Нашият опит показва, че в трудовите колективи, където добре са организирани информацията, агитацията и пропагандата, развити са критиката и самокритиката, упражнява се системен, превантивен контрол и пр., там се повишават инициативността и съзнателното отношение към труда, към обществената собственост, засилва се непримиримостта към недостатъците в организацията на производството. У работниците се повишава чувството за лична отговорност към работата на колектива и т. н.

Анализът на дейността на първичната партийна организация при чугунолеярния цех във връзка с прегледа например показа, че да се работи с брак 13 на сто или с 3,5 на сто над допустимия повече не може, че административните мерки са необходими, но недостатъчни за намаляването му. Нужна е помощта на всички. Партийното бюро организира открито партийно събрание, на което критично се анализираха причините за допускането на брака. Ясно и точно, с конкретни примери беше разяснено на колектива какво ще се получи от намаляването му при действието на новия икономически механизъм и бригадната организация на труда. Колективът направи предложение за подобряване на технологията и организацията на производството, които стопанското ръководство с помощта и под контрола на първичната организация реализира. Резултатът е радостен — 9,25 на сто брак при допустим 9,50 на сто. Постигна се икономия от суровини и материали, която се отрази благоприятно върху трудовото възнаграждение на колектива.

За да се утвърждава авторитетът на най-добрите бригади и да се изучи опитът им, партийното бюро съвместно с профкомитета и профсъюзния дом на културата в откровен разговор изясниха кое е положителното и заслужава да се прилага, кое пречи и следва да се отстранява. Последваха засе-

Digitized by Google

лен взаимен контрол между бригадите, обвързани технологически, нетърпимост към членовете на бригадата, които работят небрежно, а онези, които не искат да се поучат от грешките си, не се вслушват в съветите на колегите си, по предложение на бригадата се преместват на по-неквалифицирана работа. За високо качество и чувство за отговорност към цялостната работа на бригадата пет души бяха наградени с екскурзия до СССР. С други думи, комплексът от мерки за намаляване на брака — идейновъзпитателна работа, разгръщане на критиката и самокритиката, партийният контрол по изпълнение на предложенията, предизвикаха раздвижване в мисленето на целия колектив, което доведе до повишаване на производителността на труда и до намаляване на материалните разходи.

Този комплексен подход, утвърден в стила и методите на работа на комбинатския комитет и партийните бюра, помогна за по-нататъшното подобряване на дейността на партийната организация, за повишаване творческата активност на комунистите и трудовия колектив.

Друг важен момент в нашата работа е изучаването на мненията и предложенията на трудовия колектив и на комунистите. Формите, които използваме за контакти, за набиране на информация, са резултатни, групираме ги в следните групи:

Към първа група отнасяме всички видове колективни обсъждания и вземане на решения, които имат практическо значение за организацията на производството, за дейността на колектива, а именно: работническите събрания, оперативките на партийно-стопанските активи, постоянно действуващите производствени съвещания и др. Това са най-масовите форми. Главното в тях е колективното обсъждане на назрелите въпроси, използването на знанията и опита на всички при вземането на решения, формирането и направляването на общественото мнение. Използвайки тези колективни форми и с целенасочената масово-политическа работа в завода за електрически машини „Васил Коларов" се реши един от най-трудните въпроси — заплащането на труда.

Във втората група включваме мероприятията на обществения контрол за съблюдаване на социалистическия правов ред, за изпълнение на решенията, за спазване на техниката на безопасност и пр. Народният контрол с многообразните форми на общуване с колектива изпълнява своето основно предназначение — пресича разхищенията, възпитава у трудовия колектив навици за стопанисване на социалистическата собственост. Чрез постоянната рубрика „Под контрола на народа" на вестник „Коларовска борба" и чрез радиоуредбата довеждаме до знанието на трудещите се резултатите от проверките на комисиите за народен контрол, като най-остро се критикуват нарушителите на обществения ред, онези членове на колектива, у които недостатъчно е развито чувството за отговорност. В следващия брой на вестника или в поредното предаване по радиоуредбата критикуваните са длъжни да отговарят за взетите мерки. В много случаи за времето до даването на отговора въпросите вече са решени. Така се стигна до намаляване на свръхнормативните запаси, спазват се сроковете за монтажа на новополучените машини, намали се разхищението на материалите.

Третата група обхваща многообразните начини за личен контакт с хората, индивидуалната работа с всеки член на колектива. Наред с възможностите за общуване между членовете на трудовия колектив, за изучаване на мненията и предложенията им тази форма позволява да се оценяват личните качества на хората, което е от голяма полза при привличането им в обществена дейност, да се обобщава опитът в труда и в обществената работа, да се вижда

Digitized by Google

насочеността на техните интереси и да се действува съобразно тях. В бобинажната бригада например се случи така, че внезапно почина съпругът на една от бобиньорките. Тежката внезапна загуба я изкара от възможността да бъде пълноценен работник. Бригадата реши да изработва нейната норма за един месец, а тя да си почине, да се съвземе. Хуманното отношение на другарите възвърна силите и най-вече вярата й, че не е сама, че е сред близки хора, че трябва да се труди за своето и общото благо.

Предложенията и мненията на работниците, критичните им бележки от събранията и тези на комисиите за народен контрол се подреждат в дневниците със съответни срокове и отговорници. Вероятно това се прави от всички партийни бюра и организации. Новото, което настъпи в резултат на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната организация, е изменението в стила и методите на работа на комбинатския комитет и партийните бюра по проблемите на колективните предложения и критичните бележки на трудещите се. Усъвършенстването на системата за набиране на информация и изучаване на мненията и интересите на работниците, утвърждаването на комплексния подход при решаването на критичните бележки и предложенията сега са задача номер едно на комитета и бюрата, защото те са един от лостовете за повишаване творческата активност на колектива. Най-добрата информация, целенасочената идейновъзпитателна работа, безупречното водене на дневниците с критичните бележки и работническите предложения не биха дали положителен ефект за засилване боеспособността на първичната организация и активността на трудовите колективи, ако останат само на книга, ако не се реализират, ако не се претворят в дела! Ето защо партийният комитет и бюрата съсредоточават своята дейност и вниманието на обществените организации и стопанските ръководства върху актуалните предложения и критичните бележки и тяхното решаване. Възлагат конкретни партийни поръчения, упражняват превантивен контрол и търсят най-строга отговорност от всички, които не изпълняват задълженията си.

В първичните партийни организации сега голяма част от критичните бележки се изпълняват, което говори за по-голяма взискателност на партийните бюра и за повишена социална активност на колективите. Например до прегледа на първичните организации в Завода за инструментална екипировка експериментално само в една бригада беше внедрена бригадна организация. За кратък период се отговори на критиката в това отношение. Под контрола на партийното бюро се обмени опитът, разясни се същността на бригадната организация и първоначално в един цех, а сега вече във всички бригади има готовност за нейното внедряване. А ето как практически се подходи при съставянето на насрещния план на комбината. Държавният план, възложен от ДСО „Елпром“, съдържа ограничени показатели, които гарантират преди всичко балансите на страната. Насрещния план разработихме с непосредственото участие на трудовия колектив, в него включихме разкритите резерви, обхванахме проблемите на производството, реализацията и социалното развитие на трудовия колектив. Той по същество е една комплексна програма, дело на целия колектив. Първичните организации чрез него целенасочено въздействуват върху икономическите и социалните процеси в трудовия колектив, върху формирането на съзнанието на хората, на техния опит в производствената и обществено-политическата дейност.

Съставянето на насрещния план започна с детайлизирано информиране на трудовия колектив за държавните задачи, с широка разяснителна работа, като използ-

Digitized by Google

вахме разнообразни форми на масово-политическата дейност, чрез които насочихме мисленето на колектива, засилихме чувството за съзнателно отношение към всичко и навсякъде, за лична отговорност на всекиго за общозаводското дело.

Чрез средствата за масова информация — вестник „Коларовска борба", радиоредбата, нагледната агитация, популяризирахме новаторството, творческите търсения, социалната активност на кадрите, смелите решения от инженерните проекти, плана по техническия прогрес, нашия и чуждестранния челен опит. Под рубриката „Под контрола на народа" показваме как не бива да се работи, разкриваме „тесни места" в производството и т. н.

В резултат на тази широка масово-политическа работа раздвижихме трудовите колективи, те изявиха своето творчество, работническата си прозорливост и активност при съставянето на насрещния план. Така колективът на комбината „Елпром—Енерго" приеде един напрегнат насрещен план с 300 000 лева стокова продукция и печалба 2 милиона лева над държавната задача. Разбира се, нещата не приключиха с приемането на насрещния план. Целият този процес е една целенасочена, постоянно действуваща система, в която непрекъснато постъпват предложения, непрекъснато нещо се усъвършенствува и изменя.

Подобни примери могат да се посочат много, те всички говорят за едно — настъпило е раздвижване, активизиране от долу до горе в резултат на измененията в стила и методите на работа на партийните бюра.

През втория етап от прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната организация нашата дейност е насочена към подобряване на планирането и засилване въздействието на новия икономически механизъм за повишаване производителността на труда, ефективността на производството и качеството на работа, създаване на условия в трудовия колектив, при които развитието на творческата активност на трудещите се да придобие устойчив и управляем характер.

ПРИНОСЪТ НА ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

ИВАН МИТЕВ
секретар на първичната партийна организация при управлението на МТС — Крумовград

В нашата първична организация по тракторни бригади и в ремонтната работилница са изградени 7 партийни групи. Чрез тях партийното бюро най-добре се свързва с хората, узнава настроенията им, тяхното мнение за политиката на партията. Критичните бележки и предложенията им ни дават точна информация за политическото настроение на колектива. Чрез партийните групи извършваме цялата организаторска и идейновъзпитателна работа сред комунистите и безпартийните. Те са главният фактор за разгръщане инициативата и творчеството в трудовите колективи. Нашият стремеж е партийните групи и комунистите да бъдат за пример в труда и обществения живот, и то не на думи, а на дело. Защото безпартийните съдят за по-

Digitized by Google

литиката на партията не само по решенията на конгресите и пленумите на Централния комитет, както казва другарят Тодор Живков, но и по моралния облик, по поведението на тези, които всекидневно са сред тях, т. е. на комунистите от партийните групи. При нас за пример служат орденоносците Младен Борисов, Неделчо Стоянов, Мехмед Арабаджиев и много други.

Партийните групи могат да бъдат организатори и стимулатори на инициативата и творчеството на комунистите и безпартийните, когато организационното им състояние е добро, когато водят редовен организационен живот. През последните две години първичната организация и партийното бюро многократно в събрания и заседания обсъждаха тяхната работа, вземаха се мерки за нейното подобряване. Предстои да утвърдим цялостна оценка за състоянието им и да набележим задачите им за по-нататъшното изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес.

Основна задача на партийното бюро и първичната организация във връзка с дейността на партийните групи е преди всичко да осигурят правилен подбор на отговорниците им. Колкото отговорникът е по-авторитетен, по-компетентен, притежава богат организационен опит и професионални знания, толкова партийната група по-добре си организира работата, захваща се с изпълнението на задачите, търси подходящи начини и средства да активизира всички комунисти. При нас израснаха като добри отговорници на партийни групи комунистите Нури Ферадов, Мустафа Шабанов, Мехмед Арифов, Асен Календжиев и др.

Отговорниците на партийните групи обаче, колкото и да са компетентни и авторитетни, също се нуждаят от грижи и внимание, от помощ и контрол. Партийното бюро редовно ги информира за предстоящите задачи и търси отчет за тяхното изпълнение. Аз като секретар в началото на всеки месец лично ги запознавам с решенията на бюрото, с проблемите, които те трябва да решават. Разбира се, в процеса на работата възникват нови задачи, за тях също ги информираме. Освен това самите партийни групи съобразно конкретните условия проявяват самоинициатива, сами се справят с внезапно възникнали ситуации. Само когато въпросите не са от тяхна компетентност, тогава ги поставят в партийното бюро, търсят нашето съдействие и помощ. Например партийната група в шеста тракторна бригада в село Девисилово предложи да бъдат наказани механикът и бригадирът заради незадоволителното представяне на бригадата в есенно-зимните прегледи. По предложение на партийната група в седма тракторна бригада в село Чинка беше наказан комунистът Али Хатибов за безпричинно отсъствие от годишното отчетно-изборно събрание.

Членовете на партийното бюро оказват непосредствена помощ на отговорниците на партийните групи. Те ръководят тяхната дейност, вземат под внимание предложенията им за подобряване на работата, на социално-битовите условия, за повишаване ролята на механизатора като главна фигура в селското стопанство.

Активността, инициативността на партийната група зависят от нейния състав, от грижите за идейното израстване на комунистите, от техния организационен опит, в това число и от новото попълнение, което извършва първичната партийна организация в своите редове. В този процес партийните групи не стоят настрана, те внасят своя принос, често дават препоръки на кандидатите, работят с тях, поставят им поръчения. На комунистите възлагат да проучат факти, да изяснят сведения за кандидатите, да събират информация за качествата им и пр. Комунистите Касим Османов, Касим Пачев и Ахмед Ахмедов бяха приети в партията по предложение на партийните групи.

Много от партийните групи са инициатори за внедряване на наши и национални почини. По тяхна инициатива се прие починът да няма комунист с неикономисани горива,

Google

а в ремонтната работилница — да се възстановят употребявани резервни части за повторно използване. Резултатите в това отношение са насърчителни. Инициатори на обещанията за активна трудова изява също са партийните групи. Но не само това, те са и организаторите за тяхното изпълнение. Ще посоча само няколко примера. В първа тракторна бригада в село Вранско работят 27 човека. Петимата комунисти от партийната група с отговорник Мехмед Арифов на събрание обещават да изпълнят плана 3 месеца предсрочно. Изясняват задачите, мобилизират хората и устояват на думата си. Девета тракторна бригада под ръководството на партийната група с отговорник Мехмед Османов редовно преизпълнява плановете си. Тя обеща да изпълни плана за първото тримесечие на т. г. с 8 дни предсрочно. Не с 8, а с 20 дни предсрочно изпълни плана по приходите.

Много от членовете на партийните групи и отговорниците са едни от най-добрите агитатори. С личния си трудов пример и с индивидуалните разговори, които водят с хората, допринасят за преодоляване на трудностите. Големи усилия вложиха за компенсиране на изоставането в подготовката на площите за тютюн в първа, втора, трета и шеста тракторна бригада.

Благоприятно влияние върху работата на партийните групи оказа организираният от общинския комитет на БКП преглед на дейността им. От много страни огледахме състоянието им, разпределението на комунистите, осигурихме дневници на отговорниците. С въвеждането на дневниците се подобриха плановостта и отчетността в партийните групи.

Работата на партийните групи би била още по-плодоносна, ако не се допускат някои съществени слабости. На първо място, считаме за недостатъчна помощта, която оказват партийната организация и бюрото на групите, за да могат още по-резултатно да изпълняват задачите, които стоят пред тях. Плановете на първичната организация все още в пълна степен не са станали основа за дейността им. Ръководството над групите не винаги се осъществява изцяло от партийното бюро, най-често товарът пада върху секретаря. В инструкцията за изграждането и работата на партийните групи ясно е посочено, че бюрото на партийната организация непосредствено работи с отговорниците на партийните групи, а те от своя страна с комунистите. Те получават необходимата информация за дейността им, запознават ги с взетите решения, инструктират ги за практическата работа. Тези и други подобни недостатъци стоят на вниманието на партийното бюро и първичната организация. Преодоляването им е гаранция за по-плодоносна дейност.

Digitized by Google

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

КАК СЕ ОПРЕДЕЛЯ ЧЛЕНСКИЯТ ВНОС?

„Упълномощен съм да събирам членския внос от членовете на БКП в нашата партийна група. Към месечния доход трябва ли да се включва данъкът общ доход, който фактически не се получава от комунистите? От Инструкцията за определянето и отчитането на членския внос не ми е ясно, тъй като е посочен месечният доход — с допълнителното заплащане.

Сълo НЕЙЧЕВ
отговорник на партийна група в първичната
партийна организация в с. Бързина, Врачанско"

— Партийният членски внос на комунистите се изчислява на основата на брутната сума, получена за месеца, която се образува от основната работна заплата и допълнителните доходи. В допълнителните доходи се включват всички видове хонорари, сумите, които се плащат при пенсиониране, съкращаване от работа или преместване в друг населен пункт, от наем, за работа по съвместителство и с поверителни материали, за извънреден труд, заседателни, летателни, плавателни, за участие в редколегии, пенсии, всякакъв вид надбавки за прослужени години (клас), порцион, за наднормено производство, за потежки условия на труд, за звания „Народен", „Заслужил", „Активен борец против фашизма и капитализма", за военно звание, за научна степен и звание, за владеене на чужди езици, а така също премии и други парични възнаграждения за трудова дейност, за научни открития, изобретения, рационализаторски предложения, за участие в конкурси, за създаване и внедряване на нова техника и технологии, както и всички други премии и възнаграждения, които се получават въз основа на правителствени решения или на ведомствени инструкции независимо за сметка на какви средства и от какви фондове се изплащат — „Работна заплата", „Допълнително материално стимулиране", от специални фондове или други източници.

Членски внос на комунистите не се изчислява върху суми за Димитровски награди, семейни добавки, дневни, пътни и квартирни пари, еднократни награди и помощи, безплатна храна и квартира, стойността на форменото облекло, която се заплаща от съответното ведомство или предприятие, сумите, които работниците от геологопроучвателните предприятия получават вместо командировъчни, печалбите от държавните заеми, лотарии и др.

Комунистите, които поради временна нетрудоспособност получават обезщетение за времето, през което са отсъствували, плащат членски внос според получената сума.

Digitized by Google

В КОЯ ОРГАНИЗАЦИЯ ДА ЧЛЕНУВАМ?

„Работя като възпитател в Санаторно-курортния комплекс в град Вършец — в детското диабетично отделение. Всички възпитатели в санаториумите в България административно, профсъюзно и партийно се числят към курортните комплекси.

Правилно ли е общинският комитет на БКП да ми налага да членувам в първичната партийна организация при училището към диабетичното отделение, като се има предвид, че училищната партийна организация беше партийна група в партийната организация при курортния комплекс?

Благой ХРИСТОВ
Вършец"

— Първичните партийни организации се създават в промишлени, строителни, транспортни, търговски, селскостопански предприятия и организации, в учреждения и учебни заведения, в поделения на въоръжените сили, в села, махали, квартали и други при наличието на не по-малко от трима членове на партията. В отделни случаи с разрешение на окръжните комитети първична партийна организация може да се създаде на основата на няколко предприятия, които образуват един стопански комплекс или някакво друго обединение, разположено на територията на един район или на няколко района в един град.

Комунисти, които работят в даден колектив, членуват в първичната партийна организация, изградена в него. В колектив, в който има две и повече първични партийни организации, създадени на основата на технологически звена или взаимно свързани, комунистите от тях членуват в съответните партийни организации. При необходимост за укрепване на партийното ядро и повишаване боеспособността на дадена първична партийна организация с решение на партийните органи отделни комунисти могат да се разместват в други партийни организации, без да променят характера на работата си и звеното, в което работят.

В конкретния случай е налице един трудов колектив с единно стопанско ръководство, в който са изградени две първични партийни организации съобразно характера на дейността. В едната организация членуват комунистите, които се занимават с оздравителната, а в другата — с учебно-възпитателната работа.

Вашата дейност, другарю Христов, е свързана с учебно-възпитателния процес и правилно сте насочен да членувате в първичната партийна организация при училището.

Digitized by Google

ЗА ЧИСТОТАТА НА ПОНЯТИЯТА

Понятията, които намират място в партийното творчество, имат свое определено съдържание и съответствуващи му форми. Тяхното нарушаване, даже и пренебрегване води до формализъм и нанася рани на ефективността от партийната дейност.

Много често у нас се провеждат научно-практически конференции. Този факт е свидетелство за порасналата култура на кадрите и въпреки това изтиква въпросът — някои конференции по съдържание и форма отговарят ли на предназначението им! В някои отношения — да, в други — не! Защо! Защото на доста места, като надникнеш в начина на тяхната организация и провеждане, трудно ще ги различиш от съвещанията за обмяна на опит — разказва се за постижения, успехи, поставят се въпроси.

И толкоз.

Теоретическата, та била тя и научно-практическа конференция обсъжда важен проблем, чието изясняване и решаване има голямо значение за дадената организация. На нея се обобщава практическият опит, правят се научнообосновани изводи, които като варианти или предложения се дават на ръководния орган. Конференцията го обслужва чрез прогнози, чрез анализи и т. н. Ако не отговори на тези изисквания, тя губи своята природа и следва да получи оценка като съвещание или среща.

Даваме този пример, защото той пряко опира до стила на работа, до неговата ефективност и плодоносност. Правилно е, преди да се започне организирането на такава конференция, много добре да се изясни целта, да се подберат хора, които със своите знания са способни да дадат принос. И затова тук количеството не е решаващо, а главното са качеството на мисленето, богатият опит и най-важното да има, както посочихме, научнообосновани предложения.

Петко РУСЕВ

Digitized by Google

ИЗТОЧНИК НА СИЛАТА НА СЪВЕТИТЕ

Н. Н. ВИНОГРАДОВ
доктор на историческите науки

Преди шестдесет и пет години, на 7 (20) април 1917 г., във вестник „Правда" бе публикуван трудът на В. И. Ленин „За задачите на пролетарната в настоящата революция". Това бяха гениалните Априлски тези, в които се определяше курсът на партията на болшевиките за прерастване на буржоазно-демократическата революция в социалистическа. Сред най-важните задачи В. И. Ленин обоснова необходимостта от преминаването на цялата държавна власт в съветите и превръщането на Русия в Съветска република. След половин година в Русия победи Великата октомврийска социалистическа революция, която установи властта на съветите. Нашият лозунг „Цялата власт на Съветите", практически проверен от масите с продължителния практически опит, стана тяхна плът и кръв — с гордост отбеляза В. И. Ленин през пролетта на 1918 г. на Седмия конгрес на партията.

В непрекъснатото укрепване на съветите и на социалистическата държава Ленин виждаше онова главно и необходимо условие, което може и трябва да осигури надеждна защита на интересите на работническата класа и на всички трудещи се, на преустройството на обществения живот на социалистически основи. Затова всичко, което е свързано със съветите, със съветската власт, е било и си остава дело на цялата партия.

Болшевишкият лозунг за всевластие на съветите се изпълни с особено дълбоко и разнообразно съдържание в условията на зрелия социализъм, когато съветите, ръководени от партията, започнаха да управляват първата в света общонародна социалистическа държава. Това намери отражение в Конституцията на СССР от 1977 г., с приемането на която настъпи качествено нов етап в тяхната работа. Основният закон на страната провъзгласи, че цялата власт в СССР принадлежи на народа, народът осъществява държавната власт чрез съвети на народните депутати, които съставляват политическата основа на СССР. Всички други държавни органи са подконтролни и подотчетни на съветите на народните депутати (член 2).

Структурата и социалният портрет на единната система на представителните органи на съветската власт през 80-те години изглеждат така: в страната функционират повече от 50 хил. съвети на народните депутати от различни равнища — от селските съвети до Върховния съвет на СССР. Депутатският корпус обхваща 2 286 000 авторитетни представители на съветския народ, в това число: повече от две трети работници и колхозници, хора, непосредствено заети в производството, а останалите са служещи и други категории трудещи се. Комунистите са 43,2 на сто от общия брой народни депутати, а безпартийните — 56,8 на сто. Почти половината от депутатите в съветите са жени. Всеки трети избраник на народа е на възраст до 30 години. Депутатите представляват повече от 100 различни нации и народности, които живеят в СССР. Общественият актив на съветите обединява 30 млн. души. Това означава, че всеки четвърти гражданин на СССР над 18 г. в една или друга форма активно участвува в управлението на общонародната държава.

Активната роля, високият авторитет, здравите връзки на съветите на народните депутати с масите — всичко това е резултат на всекидневната партийна грижа за органите на държавната власт.

Практически няма нито един съществен

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот".

Digitized by Google

въпрос, който да засяга дейността и развитието на системата на съветите на народните депутати и техните органи на съвременния етап, който да не е получил от страна на КПСС, на нейния Централен комитет и Политбюро дълбоко теоретическо осмисляне, по-нататъшна научна разработка и последователно практическо осъществяване. На основата на постановките на Двадесет и третия и Двадесет и четвъртия конгрес на партията успешно се реализира широка програма за усъвършенствуване на различните страни от дейността на съветите, за разширяване на техните права, за развитие на законодателството за представителните и изпълнителните органи на съветската власт, за последователно задълбочаване на демократическото начало в тяхната работа. Нейният смисъл КПСС вижда в това, да се съдействува за още по-голямо развитие на собствената активност и творческа инициатива на органите на народната власт в центъра и по места, за укрепване на техните връзки с масите. Става дума за всестранно използване на огромните жизнени сили и възможности на съветите, за да могат, както казваше В. И. Ленин, „да разгърнат напълно своите заложби и способности..."

С тази цел партията се стреми да осигури още по-широко и плодотворно идейно-политическо влияние в съветите. Заедно с това тя решително се противопоставя на всякакви опити да се стесняват значението и функциите на органите на съветската власт. Ленинските принципи за нейните взаимоотношения със съветите и другите държавни и обществени организации са фиксирани в Конституцията. В член 6-и на основния закон на страната се казва, че всички партийни организации действуват в рамките на Конституцията на СССР.

Важно значение за засилване влиянието на партията в системата на съветите, за повишаване нивото на работата на органите на народната власт на всички равнища имаше решението на Майския (1977 г.) пленум на ЦК на КПСС за съвмещаване длъжностите генерален секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР. Избирането на др. Л. И. Брежнев за председател на Президиума на Върховния съвет на СССР отговаря на висшите интереси на съветското общество и държава. Тази крачка стана важен етап в по-нататъшното повишаване активността на съветите и в разгръщането на всички страни на тяхната дейност.

В резултат на приетите по инициатива на партията мерки работата на съветите от всички равнища получи като че ли нов, живителен импулс. На Двадесет и шестия конгрес на КПСС със задоволство се отбеляза забележимото оживление в дейността на висшите органи на властта — Върховния съвет на СССР и Върховните съвети на съюзните републики. Като съчетават своите законодателни, управленически и контролни функции, те активно насочват работата на Министерския съвет, на отделните министерства и ведомства и издигат нивото на ръководството на местните съвети.

Много ново и интересно се появи в дейността на местните съвети като представителни органи, които са най-близко до населението и играят важна роля за подобряване всестранното обслужване на хората, за увеличаване производството на стоки за народно потребление в изпълнение на продоволствената програма. Партийният конгрес подкрепи такова важно направление в тяхната съвременна стопанско-организаторска дейност, каквато е осигуряването на комплексен характер на икономическото и социалното развитие на съответните региони. Все по-активна става позицията на местните съвети в координацията и контрола на работата на разположените на тяхна територия предприятия и организации.

В съответствие с постановките на Двадесет и шестия конгрес на КПСС за това, че в условията на зрелия социализъм работата на съветите на народните депутати трябва още по-пълно да се насочи към повишаване ефективността на общественото производство и към изпълнение на широка социална програма, ЦК на КПСС, Президиумът на Върховния съвет на СССР и Министерският съвет на СССР приеха специално Постановление за по-нататъшно повишаване ролята на Съветите на народните депутати в стопанското строителство. Важно е значението на този документ за ръста на авторитета на органите на народната власт сред масите, за разширяване сферата на тяхното влияние.

Особено полезен ефект за усъвършенствуване на работата на съветите от всички равнища и на държавния апарат дава провежданото по инициатива на партията обновление на съветското законодателство. Преди всичко се имат предвид приетите на основата на Конституцията на СССР от 1977 г. различни законодателни актове за съветите и другите държавни органи — регламентите на Върховните съвети, законите за Министерския съвет на СССР, и на съюзните републики, за народния контрол в СССР, за Прокуратурата на СССР, за държавния арбитраж, за областните, краевите и окръжните съвети. Обновено е и законодателството за районните, градските и селските органи на властта. Приети са закони за изборите в съветите, в районните и градски съдилища.

Новоприетите или обновени закони за различните звена на местните съвети спомогнаха за развитието и конкретизацията на конституционните положения, които са насочени към задълбочаване на демократическите принципи, към усъвършенствуване връзките на органите на народната власт с обществените организации и трудовите колективи, към разширяване на техните функции и по-пълно използване на нарасналите им права и отговорности.

Партията придава голямо значение на

Digitized by Google

последователното развитие на демократизма и на усъвършенстването на неговите форми във всекидневната практика на съветите. Затова се проявява непрекъснатата грижа за осигуряване на необходимите условия за ефективна работа на сесиите, на постоянните комисии, на депутатските групи и изпълкомите. Партийните органи се стремят към широка гласност на тяхната дейност, към регулярно отчитане на депутатите, на изпълнителните органи, на ръководителите на отделите и управленията пред избирателите. Те съдействуват за всестранно подобряване на организационно-масовата работа на съветите и за безусловно спазване от тях на конституционните положения. Сесиите на съветите от всички равнища се свикват като правило в установените от закона срокове. За отбелязване е, че преди да се постави някакъв важен въпрос за колективно обсъждане на депутатите, съветите се обръщат към населението на града или района с призив да изкаже своите съображения за пътищата и средствата за неговото решаване. Това намира жив отклик. В съветите постъпват десетки и стотици писма, които съдържат забележки, предложения и препоръки. Те се вземат предвид при разработката и приемането на съответните решения.

На по-високо равнище се издигна работата с поръченията на избирателите и с разглеждането на писмата и приема на гражданите. За последните десет години съветите са приели 3 250 000 поръчения, от които са изпълнени 2 950 000.

Като едно от най-важните направления в работата на всички съветски органи се утвърди тяхната контролна дейност, която се характеризира с голяма систематичност и действеност.

Все по-активна става позицията на народните депутати като непосредствени носители на държавната власт. Например в обсъждането на въпросите, които са разглеждани от сесиите на местните съвети през 1980 г., са взели участие 1 438 хил. депутати, или 63,3 на сто от общия им състав. През същата година от тях са внесени 74 245 запитвания (за сравнение: през 1971 г. на сесии на местните съвети са направени 39 249 запитвания). Заедно с това се повишава взискателността на съветските хора към своите избранници. Като осъществяват предоставеното им от Конституцията право на отзоваване на депутатите, избирателите са отзовали от съветите за последното десетилетие около 4 хил. депутати, които не са оправдали тяхното доверие. Така на практика в страната на съветите се осъществява правото, което В. И. Ленин нарече „принципиално положение за истинския демократизъм".

Партийните органи правят всичко, за да нараства неотклонно ролята на народния депутат и на сътрудника от апарата на изпълкомите, на техните отдели и управления като възпитатели на масите. Във всеки от тях хората да виждат истински държавен човек, представител на съветската власт. Практиката показва, че съветите и техните органи все по-ефективно изпълняват своите многопланови възпитателни функции.

Ръководните от партията съвети на народните депутати сега с още по-голям размах и ефективност решават сложните задачи на икономическото и социално-културното развитие, разширяват и укрепват своите връзки с масите, успешно изпълняват поръченията на избирателите. Те осигуряват висока политическа и трудова активност на трудещите се в чест на 60-годишнината от образуването на СССР и във всенародното съревнование за предсрочно изпълнение задачите на единадесетата петилетка.

Като съзнава своята нарастваща ръководна роля в системата на съветите, Комунистическата партия неотстъпно и целеустремено осъществява изработения от нея политически курс за развитие на социалистическата държавност, за повишаване ролята на съветите в икономическото и социално-културното строителство. Това отговаря на потребностите на обществения прогрес, на интересите на народа и на задачите на комунистическото съзидание. В нейните решения и практика получават реализация творческото развитие на ленинските идеи за социалистическото народовластие.

Както показва опитът, осъществяването на политическо ръководство на съветите изисква от Комунистическата партия да решава широк кръг задачи от теоретичен, политически и организационен характер. Партията е призвана: да изработва генералната перспектива и да осъществява ръководството на дейността на органите на народната власт по най-важните въпроси на държавното, социално-икономическото и културното строителство; да ръководи формирането и възпитанието на депутатския корпус, на неговия многочислен актив, подборът, издигането и обучението на ръководните кадри на съветите; да осигурява постоянен контрол и проверка за изпълнението от съветите на партийните постановки; да се грижи за организационно-политическото укрепване на органите на съветската власт, за усъвършенстването на тяхната система и правна основа, на целия механизъм на социалистическото народовластие, за създаването на още по-благоприятни условия за по-нататъшното засилване въздействието на съветите върху всички сфери на общественото развитие; строго да разграничава функциите на партийните и съветските органи, умело да съчетава партийното и държавното ръководство; да повишава авангардната роля, персоналната отговорност на комунистите, които са избрани за депутати, а също и на работещите в съветския апарат, като подобрява работата на партийните групи в съветите, първичните партийни организации, в учрежденията и ведомствата и чрез използването на други форми на партийно въздействие; да осигурява изучаването, научното обобщаване и широкото раз-

Digitized by Google

пространение на най-добрия опит по партийното ръководство на държавното строителство; непрекъснато да усъвършенствува цялото многообразие от форми и методи на своето идейно-политическо влияние в органите на държавната власт.

От казаното е ясно, че политическото ръководство на съветите следва да се разглежда като система на партийна работа в органите на държавната власт. Такъв подход, който произтича от ленинските идеи и постановки, е обусловен от високото ниво на научната разработка на разглежданите проблеми, от усложняването и многообразието на задачите, които се поставят пред обществените науки и политическата практика. Той по-пълно отразява съдържанието, значението и характера на партийното ръководство, позволява то да се разкрие, както казва В. И. Ленин „...във възможно по-пълна и завършена форма". Благодарение на системния подход ние можем още по-добре да си представим в действие и развитие реалния механизъм на партийното ръководство, неговите съставни елементи, тяхната органическа връзка и взаимно проникване.

Многогодишният опит и съвременната действителност неопровержимо показват, че делият почти 65-годишен път на зараждането и мощното развитие на съветите като качествено нова форма на държавна власт е неразривно свързан с името на Владимир Илич Ленин, с дейността на създадената от него Комунистическа партия. Като съгласува строго своята ръководна дейност с обективните закони и насъщните потребности на развитието на социалистическото общество, с ленинските принципи на партийното ръководство, КПСС на всеки етап от изграждането на социализма и комунизма намира верни пътища, ефективни форми и методи за политическо въздействие върху съдържанието и стила на работа на съветите, върху последователното им развитие в интерес на народа и социалния прогрес.

Буржоазните идеолози, десните и „леви" ревизионисти, като засилват своите нападки към КПСС и Съветската общонародна социалистическа държава, се стремят превратно да тълкуват смисъла и значението на ленинските принципи на техните взаимоотношения, да фалшифицират истинското съдържание на партийното ръководство на съветите. Като засилват своите идеологически диверсии, те продължават да глаголствуват с все по-изтънчени форми за това, че по-нататъшното укрепване ръководното положение на КПСС в обществото на зрелия социализъм, което бе закрепено законодателно в новата Конституция на СССР, водело към още по-голямо ограничение сферата на влияние на съветите на народните депутати и на другите масови организации, към подтискане на тяхната собствена инициатива.

За несъстоятелността на подобни измислици, които са насочени към принизяване ролята и постиженията на истинското народовластие в СССР, към намаляване притегателната сила на социалистическия пример за ефективно решение на коренните проблеми на общественото развитие в интерес на хората на труда, убедително свидетелствува постоянно растящата активност на съветския народ във всички участъци на комунистическото строителство и в политическия живот на страната на съветите. В това се отразява, от една страна, дълбоко демократичният характер на нашия социалистически държавен строй, неговите изключителни постижения и неизмерими преимущества пред буржоазния строй, а от друга — непрекъснатата грижа на КПСС, на всички нейни звена и членове за всестранно разгръщане на социалистическата демокрация, за реално участие на най-широките народни маси в управлението на страната, за издигане ролята и авторитета на съветите. Ново ярко потвърждение за това бе крупното политическо събитие — подготовката и провеждането през юни т. г. на редовни избори в местните органи на държавната власт. Както и преди, избирателната кампания се превърна в голям празник на съветската социалистическа демокрация; стана своеобразен всеобщ преглед на съдържанието и стила на работа на съветите на народните депутати, свидетелство за техните неизчерпаеми възможности.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Дванадесетият конгрес на партията постави на първо място интензификацията на народното стопанство като фактор за решаване на главната социално-икономическа задача. Поместената по-долу консултация от проф. АТАНАС ТАНОВ дава теоретична обосновка на проблема в момент, когато партийните комитети и първичните организации все повече го поставят в центъра на партийното ръководство на икономиката.

Дванадесетият конгрес обоснова главния критерий за интензивното разширено възпроизводство както в селското стопанство, така и във всички отрасли на материалното производство — повишаване на обществената производителност на труда, икономическата ефективност на производството и високото качество на продукцията. Това означава, че за селското стопанство **съчетаването на едновременни процеси на увеличаване на продукцията по обем, структура и качество от единица площ с повишаването на обществената производителност на труда става първостепенна задача на по-нататъшното му интензивно развитие.**

С по-голяма яснота и целенасоченост е определен главният фактор — ускорено и комплексно внедряване на научно-техническия прогрес и използване на националния и чуждестранния челен опит, „...**ета**ва дума за интензификация, която да се опира върху бързото внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес във всички сфери и дейности на народното стопанство, във всички звена на възпроизводствения процес“[1].

Тази постановка се основава на по-дълбокото разкриване и използване на някои нови закономерности, на връзките и зависимостите между интензификацията на селскостопанското производство и научно-техническия прогрес. На съвременния етап от развитието свързаните с интензификацията допълнителни вложения на средства за производство трябва да станат главен фактор за развитие и приложение на научно-техническия прогрес, а тяхната стойност приема формата на цена на научно-техническия прогрес.

По-ясно и по-точно е определено целевото предназначение на интензивното развитие на основата на приложението на научно-техническия прогрес — да се осигури не само икономия на жив труд, което беше характерно за досегашния етап на развитие на селското сто-

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 23.

Digitized by Google

панство на единица площ и в единица продукция, но и на минал, овеществен труд, „...става дума не само за икономия на жив труд, а за интензивно развитие чрез най-пълно използване на трите елемента на производствения процес... и на тази основа — решително намаляване на разходите за производството на единица продукция до равнището, постигнато в най-напредналите в съответната област страни."[2] Това може да се постигне не само чрез комплексно усъвършенстване на трите елемента на производствения процес, но и на всеки самостоятелен натурално-веществен и субективен елемент и субелемент на трудовия процес. Следователно практиката изисква едновременно да се усъвършенстват двигателите, работните машини, транспортът, складовата база и количествените съотношения между тях в областта на техническите средства, сорта, напояването, химизацията, технологическите прийоми и т. н. в областта на технологията на производството.

Тази постановка изяснява не само необходимостта от осигуряване на интензивен тип разширено възпроизводство, но и формата му на настоящия етап от развитието — **форма на фондоикономично интензивно разширено възпроизводство,** за разлика от фондопоглъщащата форма.

Преходът от едната към другата форма на интензивно разширено възпроизводство има определени закономерности и може да се осъществи при определени условия. Като правило той е възможен в отрасли и видове производства, в които е осигурен определен тип материално-техническа база, и се извършва техническо превъоръжаване с нови по-усъвършенствувани средства, осигуряващи по-висока обществена производителност на труда. От тези позиции се оценява и практически се осъществява постановката, че **„Определящо направление в инвестиционната политика трябва да бъде модернизацията и реконструкцията на материално-техническата база"**[3]. В отрасли и видове производства, в които не е осигурено насищане със съвременни технически средства и този процес се развива, преходът към фондоикономичната форма на интензивното разширено възпроизводство ще се осъществи на основата на най-новите научно-технически постижения и усъвършенствуване на инвестиционния процес.

По-ясно са определени основните насоки на развитие и приложение на научно-техническия прогрес, на основата на които ще се осигури фондоикономичната форма на интензивно разширено възпроизводство — комплексна автоматизация, комплексна механизация, биологизация, усъвършенствуване на инвестиционната политика и др.

По-ясно, по-точно и с по-големи гаранции за реализация е поставен проблемът за осигуряване на оптимална пропорционалност между отделните фактори на производство като специфична форма на проява на интензификацията на селското стопанство и важен самостоятелен фактор на повишаване на нейната ефективност. Затова и в Тезисите на XII конгрес е записано: „Да се осъществява линия на рязко увеличаване количеството и качеството на произвежданата продукция от животновъдството, като оптимално се съчетават броят, продуктивността, фуражната обезпеченост и ефективност на производството при всички видове животни и да се осигури по-пълно задоволяване на селското стопанство с торове, препарати, биостимулатори по научно-обосновани нормативи"[4]. Вложенията, свързани с интензификацията на селскостопанското производство, влияят върху резултатите от производството (изразени чрез количеството на продукцията и обществена-

[2] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес..., с. 23.
[3] Пак там, с. 27.
[4] Тезиси на XII конгрес на БКП, Партиздат, 1981, с. 43—45.

Digitized by Google

та производителност на труда) не пряко, а опосредствуваро чрез земята, растенията и животните като средства за производство. Затова осигуряването на оптимална пропорционалност между отделните им елементи има изключително голямо значение.

Удовлетворяването на изискванията на главния критерий за интензивното развитие на селското стопанство — **едновременно увеличаване на продукцията и повишаване на обществената производителност на труда, може да стане само ако системно се повишава горната граница на ефективност на вложенията, свързани с интензификацията.** Практическото определяне на горната граница на ефективност на вложенията в селското стопанство е сложен процес, тъй като поради преплитането на икономическия с биологическия процес на производството се получава продукция и при нарушени оптимални пропорции, което от своя страна води в някои случаи до подценяване на този проблем. Очевидно е обаче, че в съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес на БКП за осъществяване на фондоикономичен тип интензивно разширено възпроизводство на него трябва да се обръща най-сериозно внимание.

Най-общото условие за осъществяване изискванията на новите аспекти на интензивното развитие на селското стопанство, утвърдени от Дванадесетия конгрес на БКП, е последователното прилагане и усъвършенствуване на икономическия подход и неговия механизъм в системата на управление на селскостопанското производство. Затова оценката на функционирането на икономическия механизъм и усъвършенствуването му трябва да се прави, като се взема предвид и в каква степен допринася за развитието на фондоикономичен тип интензивно разширено възпроизводство.

ОСНОВНИ ФАКТОРИ НА ИНТЕНЗИВНОТО РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Има реални условия да се обособят две основни групи фактори: социално-икономически и научно-технически. Те са характерни за всички равнища на управление, но имат различен обхват, мащабност и конкретно съдържание на национално равнище, на равнището на териториално-производствените комплекси и самостоятелните производствени единици.

Към групата на социално-икономическите фактори могат да се отнесат: усъвършенствуване на народностопанската, отрасловата и териториалната структура на производството като най-общо условие за всестранна (комплексна) и повсеместна интензификация; осъществяване на съответствуващи на етапа на развитие концентрация и специализация на общественото производство върху основата на мултипликационния подход; усъвършенствуване системата на социалното управление на основата на последователното прилагане на програмно-целевия и комплексния подход, мултипликационния подход и икономическия подход в тяхната взаимна връзка и обусловеност; повишаване образователното, професионалното, квалификационното и културното равнище на работната сила; участие в социалистическата икономическа интеграция и използване на нейните предимства; определяне на оптимален размер на стопанските организации и техните поделения, преценяван от гледна точка на възможностите за най-пълно и най-ефективно използване на природните, трудовите и финансовите ресурси; усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и други от този род.

Към групата на научно-техническите фактори могат да се отнесат: развитие на науката и техническия прогрес като система, способна

Digitized by Google

непрекъснато да подхранва обществената практика с научни решения, проекти и модели; развитие на ефективна система за научно-техническа и икономическа информация за възможно най-бързо изучаване и разпространяване на най-новите научно-технически постижения; развитие и усъвършенстване на факторите, оказващи най-непосредствено влияние върху увеличаването на производството и повишаването на обществената производителност на труда — сортов и породен състав, механизация и химизация, напояване, хранене и профилактика на животните и др.

Факторите на интензивното развитие на селскостопанското производство не са изолирани един от друг. Те оказват комбинирано въздействие върху производството и се намират в определени връзки и взаимодействие. Социално-икономическите фактори са условие и предпоставка за развитието и усъвършенстването на научно-техническите фактори и обратното. Разбирането и използването на връзките и взаимодействието между тях може да има редица положителни резултати, от които на този етап най-съществено значение има пълното и ефективно използване на производствените ресурси — земята, труда, производствените фондове, горивата, готовата продукция и други.

В определени връзки и взаимодействие са и самостоятелните фактори във всяка от споменатите групи. Например новият сортов състав на едногодишните растения има определени изисквания към техниката, количеството и състава на минералните торове, напояването. Освен това връзките и взаимодействието на факторите зависят в значителна степен и от почвено-климатичните условия.

Във всички случаи трябва да се има предвид, че конкретната комбинация на интензивните фактори за развитие на селското стопанство се определя от: равнището на развитие на производителните сили; равнището на развитие на науката и техниката и степента на тяхното технологично приложение в производството; количествената и качествената характеристика на ресурсите, с които разполага обществото за целите на селскостопанското производство; етапите на общественоикономическото развитие и произтичащите от това социално-икономически задачи.

Много съществено значение за успешно изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП за осигуряване на интензивна фондоикономична форма на разширено възпроизводство има предварителната подготовка на производството. Тя може да се изрази в следната последователност. На първо място — осигуряване на информация и проучване на равнището на развитие на социално-икономическите и научно-техническите фактори и възможности за тяхното практическо използване. Следва анализ и оценка на равнището на развитие на селскостопанското производство и по-специално на характера на интензивната форма на разширено възпроизводство в конкретната стопанска организация, АПК, клоново стопанство, бригада от нов тип и т. н. Диференцираната оценка на равнището на развитие на отделните отрасли и подотрасли дава възможност да се прецени в кои от тях е обективно възможна интензивна фондоикономична форма на разширено възпроизводство и кои звена от системата на производството трябва да се усъвършенстват, за да се използват по-пълно възможностите. По-нататък се установява в кои отрасли обективно не може да се осъществи, но има реални възможности да се намали степента на фондоразходващата форма и какви структурни изменения са възможни.

Казаното за ролята на подготовката на производството и свързаната с него организаторска дейност разкрива

Digitized by Google

РОЛЯТА НА СУБЕКТИВНИЯ ФАКТОР ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ФОНДОИКОНОМИЧЕН ТИП ИНТЕНЗИВНО РАЗШИРЕНО ВЪЗПРОИЗВОДСТВО

На сегашния етап всяко противоречие между големите мащаби и темпове на научно-техническия прогрес и степента на неговото използване в практиката придобива голямо значение. Независимо че основната част от научно-техническите постижения са материализирани в предметите на труда и средствата на труда една част от тях все още бавно се превръща в материално-веществени елементи на производството. **Преодоляването на противоречието между високото равнище на развитие на научно-техническия прогрес и степента на неговото използване чрез засилване ролята на субективния фактор е една голяма възможност за осигуряване на фондоикономичен интензивен тип разширено възпроизводство.**

Ролята на субективния фактор в селското стопанство е голяма, тъй като икономическият процес на възпроизводство се преплита с естествения процес на възпроизводство. Това означава, че за да се осигури фондоикономичен интензивен тип разширено възпроизводство, трябва добре да се познават и целесъобразно използват както закономерностите на икономическия процес, така и закономерностите на естествения процес на възпроизводство.

Използването на биологически средства за производство — земята, растенията и животните, е първата по значение задача за осигуряване на фондоикономичен интензивен тип разширено възпроизводство. Практиката показва, че най-успешно може да се неутрализира тенденцията (на определен етап от развитието на селското стопанство) за повишаване фондоемкостта на продукцията чрез повишаване биологическата продуктивност на земята, растенията и животните, поради което те са специален обект на внимание.

По-пълното използване на готовите сили и процеси на природата и биологичния потенциал може да се осигури по няколко направления.

На първо място **чрез райониране и микрорайониране на селскостопанското производство** на територията на страната и в отделните аграрно-промишлени комплекси, така че отделните култури и животни да попаднат при най-благоприятни за тяхното развитие условия. Тук трябва да се имат предвид и поливните площи, които не винаги се заемат от най-чувствителните на напояване култури, а така също и природните условия, съчетани със сортовия набор за получаване на няколко реколти.

Повишаването на коефициента на използване на земята е изключително важен резерв за увеличаване на селскостопанската продукция и осигуряване на фондоикономичен интензивен тип разширено възпроизводство. В практиката той се свързва главно с получаването на две или повече реколти от единица площ, което е най-важният елемент на този проблем. Възможно е обаче да има регистрирани две или три реколти, а максималните стойности на коефициента на използване на земята да не са реализирани, ако резултатите от тях не съответствуват на обективните почвено-климатични условия. Това налага да се усъвършенствува подходът за определяне коефициента на използване на земята, като, още когато се съставя планът на АПК или на бригадата от нов тип, се изяснят възможностите за засяване на предкултури, основни култури и втори култури на всеки блок (поземлен участък). На основата на технологичните карти се определят възможните добиви от предкултурите, основните култури и вторите култури и се изчислява общата продукция на единица площ в паричен израз. Получената величина е еталонът, към него трябва да се

Digitized by Google

отнесе фактически реализираната обща продукция, за да се получи коефициентът на използване на земята.

Този подход създава възможности по-точно да се определя рационалното използване на земята общо за АПК или бригадата от нов тип, по-точно да се установи степента на използване на поливните площи, върху които главно се засяват вторите култури. Свързва се коефициентът на използване на земята с икономическия подход, на което обръща особено внимание др. Тодор Живков в речта си пред пленума на ОК на БКП в Бургас през март 1982 година.

На съвременния етап на развитие на производителните сили и в условията на новия икономически механизъм много важно значение има установяването на горната граница на ефективност на основните фактори на интензивното развитие (торене, напояване, порода, хранене на животните). Този проблем може да се разглежда в различен аспект в зависимост от ресурсното осигуряване на производството. За култури и видове производства, за които са осигурени необходимите ресурси, трябва да се търси границата, над която вложенията намаляват ефективността си. Най-подходящ пример в това отношение е пшеницата. Почти във всички райони на страната са осигурени достатъчни количества минерални торове. Ефективността от приложението им обаче е различна. Средно за периода 1976—1979 г. в Разградски окръг на основата главно на по-високи дози на торене е получен по-висок добив в сравнение с Толбухински окръг (с по-висока бална оценка на земята) с 23 кг, но на 100 кг пшеница се разходват в повече 0,35 лв. за минерални торове и 0,48 лв. за селскостопански машини, а нормата на рентабилност е с 47 пункта по-ниска в сравнение с Толбухински окръг. И в двата окръга е осигурено интензивен тип разширено възпроизводство, но в Разградски окръг той е фондопоглъщащ в сравнение с Толбухински.

Примерът показва само какво значение има определянето на горната граница на ефективността, но решаването на проблема не може да се търси по линия на сравняване на едни райони с други, на един АПК с друг и т. н. Тя трябва да се определя конкретно за всеки район, за всеки АПК, за всяка бригада от нов тип, като се изхожда от сорта, качеството на семената, комбинацията на торовете и другите форми на вложения.

За култури и видове производства, за които не са осигурени необходимите ресурси, горната граница на ефективност не може да се постигне чрез компенсиране на факторите. Най-подходящият пример в това отношение е производството на ябълки. За тях са заделени едни от най-плодородните почви. Направени са големи капиталовложения за създаване на интензивни и суперинтензивни насаждения. Там, където обаче се влагат недостатъчно торове или не се осигурява необходимият брой поливки, фактическите производствени резултати са далеч под равнището на потенциалните и не може да се достигне горната граница на ефективност.

Голям проблем е също така подценяването на оптималния срок на използване на биологическите средства за производство — трайни насаждения и продуктивни животни. Изследванията показват, че всеки вид трайни насаждения и продуктивни животни има оптимален срок на ефективно използване. Съкращаването или удължаването на този срок е бариера към фондоикономичния интензивен тип разширено възпроизводство.

Има и други направления за интензивното използване на основните фактори в селското стопанство като въпроса за типа на породите при промишленото производство, въвеждането на икономически обосновани сгради и съоръжения и др. Вероятно бързото развитие на произ-

Digitized by Google

водителните сили ще очертае и нови направления. Тук от особено значение се налага изискването пред субективния фактор не само да отговаря на назрелите потребности, но и да ги предвижда, да има готови варианти за нов подход в управлението на биологичното производство. В това отношение голямо значение придобиват указанията на др. Тодор Живков, дадени на пленума на окръжния комитет на партията в Бургас — да се готвим за производството в условията на настъпващата „зелена революция". Още отсега се очертават възможността и изискването да се преодолее вековната инерция за производство на една земеделска култура от единица площ, земеделското производство все повече се планира и оценява като ефективност не в рамките на едно производство, а на цяло сеитбообръщение, където сумарният ефект и поддържането на почвеното плодородие стават критерий за интензивно водене на селското стопанство. С други думи, както подчерта др. Тодор Живков пред пленума, целта сега е да издигнем равнището на производство и рентабилност на целия аграрно-промишлен комплекс.

УСЪВЪРШЕНСТВУВА СЕ СОЦИАЛНАТА СРЕДА

В партийните решения голямо внимание се отделя на въпроса за създаване на благоприятен социално-психичен климат в трудовите колективи, за усъвършенстване на взаимоотношенията между ръководители и работници, както и между самите работници.

Може определено да се каже, че във вълненотекстилния комбинат „Н. Иванов" в столицата са създадени добри традиции за непрекъснато усъвършенстване на социалната среда. Партийният комитет, профсъюзното и административното ръководство правилно оценяват потребността от създаване атмосфера, в която в колектива ще доминира един, както казват педагозите, тон „мажор" — непрестанно растящо настроение и желание за творчество и инициатива в работата, за постоянно крепнещо и разширяващо се другарство и взаимопомощ, на взискателност и самовзискателност, анализ и самоанализ. **Времето да тече, от една страна, високопроизводително, а от друга, се формира новият тип социалистическа личност.**

За постигането на тази цел всеки един от субектите на социално управление в предприятието извърши многообразна работа за проучване психическите, образователните, демографските и други особености на колектива. Значителна помощ им оказа и районният комитет на БКП при разработката на социално-демографската характеристика на колектива и провеждане на научно-практическата конференция на тема „Закономерната връзка между обществената среда и идеологическия процес в заводската партийна организация". Това бе добра основа за по-задълбочен и диференциран подход в работата по усъвършенстването на социално-психическия климат в трудовите колективи.

Несъмнено особено ценен в това отношение се яви и прегледът по преустройството на идеологическата работа. В първичните партийни организации бяха направени редица предложения, свързани с понататъшното актуализиране на тематиката в звената на партийната учебна година, както и за усъвършенстване на методиката за тях-

Digitized by Google

ното провеждане. Въпросите се отнасяха главно към това как да се издигне на по-високо равнище партийният контрол, осъществяван от комбинатския партиен комитет, първичните партийни организации, партийните бюра, над дейността на стопанското ръководство за създаване на подходяща социална среда в трудовия колектив.

За по-пълното изясняване на социално-демографските особености на колектива много помогна и проведената специална за целта анкета. Анализът на данните от нея показа някои особено важни моменти, опиращи до взаимоотношенията: ръководство — трудов колектив, първична партийна организация — трудов колектив, пряк ръководител — микроколектив.

На основата на най-важните белези за социалния статут в колектива, определени чрез извършеното изследване, непосредствената дейност на всички ръководни органи и организации бе насочена към нерешените проблеми на социално-психическия климат и социалната среда. Потърсен бе нов подход към тяхното осъществяване. Усилията се насочиха към усъвършенствуване на взаимоотношенията административно-стопанско ръководство — трудов колектив — пряк ръководител. **Средствата, формите и методите на работа са различни, но целта им е една — създаване на благоприятни условия на труд и формиране на социалистическия тип личност.**

Под ръководството на заводската партийна организация се води постоянна и целенасочена индивидуална политическа работа с хората във връзка с приложението на новия икономически механизъм, за непрестанно повишаване на качеството на продукцията и асортимента, за усъвършенствуване на бригадната организация на труда и за правилното обвързване на заплащането на всеки работник и служител в зависимост от реалния му принос в изпълнението на плана. В този сложен процес изключително много се разчита на групата докладчици. Най-активните им участници са ръководителите на предприятието. Именно при срещите си с хората те разясняват задачите и взетите решения, осигуряват тяхното изпълнение от всеки член на колектива. А няма съмнение, че при такъв подход все по-пълно се изявяват и като политически пратеници на партията на поверения им пост.

Силно въздействуващ начин за непрестанно разширяване на социалистическия демократизъм в управлението на производството, за правилно приложение на принципа за единоначалието е системното изслушване от партийния комитет и партийните бюра на информации от ръководителите на различни равнища за тяхната работа с трудовия колектив. За умението им задълбочено да анализират успехите и недостатъците, да прогнозират и осигуряват правилното протичане на всички бъдещи процеси и действия. В крайна сметка усъвършенствуват ли своя стил и методи на работа, за да осъществяват стратегията, начертана от партията на Дванадесетия конгрес. От позицията на сегашните критерии и изисквания да решават и производствените проблеми, и социалните и културните потребности на всички членове на трудовия колектив.

Данните недвусмислено сочат някои положителни тенденции в тази насока. Преобладаващата част от ръководителите в комбината са спечелили доверието на работниците и служителите. Само 10 на сто от анкетираните посочват, че има ръководители, които са недостатъчно компетентни и коректни. Но макар и малък, този процент привлече вниманието на партийния комитет, на партийните бюра и първичните партийни организации. Място за общи изводи и констатации нямаше. Трябва зад всеки процент да се открие конкретният човек, да се анализират неговият стил и методи на работа, социалното отражение от ръководните му действия и поведение. После да се определят конкрет-

Digitized by Google

ният подход, начинът за оказване на помощ, формите на контрол. Наложи се по опита при замяната на партийните членски книжки някои отново да се явят на самоотчет в съответното партийно бюро, от други — да се поиска да поддържат по-близка връзка с бригадите, бригадирите, майсторите, началниците на смени.

В комбината изключително много се разчита на работническите предложения за подобряване на социалистическата организация на труда, трудовата дисциплина, условията на труда и бита. Ето защо неотстъпно изискване на партийния комитет към всички административно-стопански дейци, инженерни кадри е да осигуряват **широк простор за разгръщането на творчеството и инициативата на всеки член от трудовия колектив.** И най-вече за неограничен простор на рационализаторството и изобретателството. За всестранна реална подкрепа на движението за младежко и научно творчество на младежта. Всяко едно целесъобразно предложение да намира място било в инженерния проект, било в проекта за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, в колективния трудов договор. И като правило в крайна сметка — в насрещния план на комбината.

Действувайки от такава позиция, комбинатският партиен комитет осигурява условия — оказва помощ, осъществява системно контрол — та нито една идея, ни едно предложение да не остане без отговор. Целта е не просто да се проявява отзивчивост, а да се изявява политическа зрелост от кадрите при решаването и на този проблем. Та нали всичко това е толкова важно, решаващо за усъвършенствуване на социално-психическия климат и подобряване на социалната среда.

Призивът на партията за повсеместна интензификация на общественото производство, за икономии навсякъде и във всичко намери широка подкрепа от трудовия колектив. За да се преизпълни държавната планова задача с не по-малко от два пункта, е мобилизиран целият негов потенциал. Да вземем само следния пример: пропагандистът инж. А. Андонов прави сърцевина на обучението на повереното му звено социално-икономическата стратегия на партията. Много добре обвързва провеждането на всяко занятие с проблемите на новия икономически подход и неговия механизъм — как точно, при какви условия, с какви действия може да се отговори на високите критерии и изисквания. Безспорно, това е един от решаващите фактори за преоценка от участниците в звеното на досегашните резултати от борбата за икономии. И за раждането на нови идеи, инициативи, които са отражение на нов начин на мислене, на по-действена атмосфера и взаимоотношения в колектива. Така стана възможно бързото усъвършенствуване на един от технологичните цикли, модернизирането на съответната инсталация. Резултатът — избягва се повторната апретура на платовете, намаляват се разходите, повишава се качеството.

За изучаване и обмяна на опита на инж. Андонов като пропагандист на едно от заниманията на звеното присъствуваха седемнадесет други пропагандисти от завода, агитаторите на първичните партийни организации, началници на цехове, отдели.

Тази позиция, този подход сега на комбинатския партиен комитет са съвсем правилни, още повече като се имат предвид резултатите от анкетата. Те показват, че 40 на сто от анкетираните не правят предложения, защото смятат, че няма да бъдат взети под внимание. Да, трябваше да се помисли какво да се направи, за да се укрепи доверието на членовете на колектива, да се създаде увереност у тях, че предложенията им са необходими за цялостното развитие на производствената и социалната дейност на комбината. И последвалите индивидуални разговори, разяснителната работа, вземането под внимание на всяко едно предложение създадоха тази увереност.

Digitized by Google

Богата и многостранна е дейността в това отношение, защото в нейната основа е специално разработената методика за най-рационално оползотворяване на работническите предложения. И за това, че тя непрекъснато се актуализира и усъвършенствува. Всичко това повишава творческата активност на членовете на трудовия колектив.

Несъмнено след Дванадесетия конгрес, след влизането в действие на правилника за икономическия механизъм още по-резултатна форма за участие на работниците в управлението на производството, в съставянето на насрещния план, подписването на колективния трудов договор се оказаха общите събрания и събранията на пълномощниците. Това, че в стопанския комитет решаваща е думата на работниците, прави недопустими случаите на инертност и шаблон в ръководната дейност на комбината, на бюрократизъм, администриране и други.

Сега в цялостната партийно-политическа работа на заводската партийна организация още по-значимо място заема и социалистическото съревнование. Като форма за масово участие на трудещите се в управлението на производството то играе съществена роля за възпитанието им в дух на колективизъм, съзнателно и творческо отношение към труда. Стимулира трудовата дейност на членовете на колектива, съдействува за подобряване на социално-психическия климат и за утвърждаване на социалистическия начин на живот. Според мнението на 75 на сто от анкетираните съревнователната дейност в комбината е добре организирана и постигнатите високи трудови успехи до голяма степен се дължат на правилното ѝ провеждане. Но и тук има някои несъвършенства: не винаги се стимулират най-добрите постижения; допуска се известен субективизъм; с действуващите показатели недостатъчно в другарската надпревара се обхващат изоставащите производственици... Ето защо вниманието на заводския партиен комитет сега е насочено към **най-тясно обвързване на съревнованието с принципите и изискванията на новия икономически механизъм.** Това именно е наложило то и да проявява висока взискателност за усъвършенствуване на системата за неговата организация и провеждане, да се актуализират критериите и показателите, начинът на отчитане. Особени грижи се полагат най-пълно да се използват големите възможности, разкриващи се от бригадната организация на труда. **Органически да се съчетава материалното с моралното стимулиране на членовете на колектива.**

Партийното и стопанското ръководство правилно оценяват, че недостатъците в организацията на труда оказват отрицателно въздействие при изграждането на другарски взаимоотношения, създават конфликтни ситуации. Въпреки че само 16 на сто от анкетираните пишат, че дисциплината в предприятието не е добра, това наложи и този проблем да се подложи на всестранен анализ, да се предприеме комплекс от мерки за преодоляване на подобно негативно явление. В основата на този подход е активната позиция с всичко, което се провежда, **да се постига еднопосочност на интересите — лични, колективни, обществени.** Заедно с разгърнатите обществени мероприятия, с активната възпитателна работа в най-пълна степен да влязат в действие изискванията на новия икономически подход и механизъм. Чрез внедряването на бригадната организация на труда в щрайхгарна предачница се постигна увеличение на фонда за работната заплата и разпределението му се извърши на база личен принос на членовете на колектива. На практика се видяха обективността и предимствата при разпределението на заработката. Несъмнено това ще окаже влияние върху повишаване ефективността на производството и подобряване на социално-психическия климат в колектива.

Многопосочна още е дейността в комбината, осъществявана под

Digitized by Google

ръководството на партийния комитет и първичните партийни организации, за усъвършенствуване на социално-психическия климат и социалната среда. Тук са създадени благоприятни битови условия за работниците и служителите — магазин за хранителни стоки и текстил, кафесладкарница, фризьорски салон, детска градина във ведомствения блок, битови стаи за краткотраен отдих. Работниците имат възможност да почиват на смени в почивните бази на комбината — в Китен и Костенец. Осигуряват им се карти за балнеолечение и други. Разбира се, успокоение от постигнатото не настъпва. И особено за комунистите. Неудовлетворението идва от редица нерешени въпроси, като строителството на младежко общежитие, на младежки клуб. Те сега са неизменно в центъра на вниманието им, главен обект на вземаните решения, на предприеманите действия и няма съмнение, ще получат своето разрешение във възможно най-кратки срокове.

В изпълнение на конгресното изискване за повишена интензификация на общественото производство тук е разработена програма за реконструкция и модернизация на комбината през осмата петилетка, с нейното осъществяване ще бе разрешат много от въпросите, свързани с подобряването на бита, условията на труда. Това ще повлияе благотворно върху социално-психическия климат в колектива, тъй като сега голяма част от производственото оборудване е морално остаряло. Когато през 1985 година реконструкцията и модернизацията бъдат завършени, производителността на труда в сравнение с 1980 г. ще нарасне два пъти и половина.

Като има предвид нарасналите изисквания към партийно-организационната и идеологическата дейност, заводският партиен комитет не снема от отчет непрекъснатото усъвършенствуване на социално-психическия климат в трудовия колектив. Отделя особено внимание на авангардната роля на комуниста за превръщане на първичната партийна организация в първообраз на трудовия колектив. За издигане на авторитета на първичната партийна организация съдействува създадената творческа обстановка на непримиримост към недостатъците на всички ръководители и изпълнители. Повишени са инициативата и творчеството в работата на комунистите. Техният личен пример въздействува положително върху политическата съзнателност на безпартийните.

Не ще е преувеличено да се каже, че добрите взаимоотношения в трудовия колектив, желанието и настроението ползотворно да тече всеки ден, всеки час и всяка минута, изключително много зависят от неговия пряк ръководител. Той е един от важните фактори за формиране и регулиране на социално-психическия климат за възпитанието на отделната личност в комбината. Затова партийният комитет проявява творчество и находчивост в дейността си за неговото утвърждаване като лидер в колектива. Това се постига по различни пътища — разширяването дейността на съвета на майсторите, на клуба на орденоносците и наставниците, като се провежда целенасочена лекционна дейност за педагогическата, икономическата, техническата подготовка на ръководителите от различни нива...

Общността на интересите, психическата съвместимост е другият фактор, който партийният комитет отчита при формирането на подходящ социално-психически климат. Затова при приемането на новопостъпващите винаги се вземат предвид трудовата съвместимост и приемственост на кадрите. В разработената специална програма за въвеждане на младите работници в новата трудова среда се предвижда запознаването им с историята, традициите и перспективите на комбината, с правата и задълженията, с възможностите за пълна и всестранна реализация. В практиката все повече се утвърждават ритуалите и тра-

Digitized by Google

дициите за приемането им в редовете на работническата класа, срещите с първенците и орденоносците.

Сега цялостната дейност по усъвършенстването на социално-психическия климат и социалната среда във вълненотекстилния комбинат е насочена към изпълнение на наскоро приетата специална програма. Тя обхваща период от 2—3 години и е насочена към комплексно решаване на този проблем. В нея се предвиждат изменения, които трябва да настъпят в резултат на усъвършенстване стила и метода на работа на административно-стопанските дейци, за подобряване на управленческата квалификация, на марксистко-ленинското и икономическото образование, повишаване на специалната подготовка на низовите ръководни кадри. Разбира се, **един от главните критерии за издигане равнището и ефективността на партийно-политическата и идеологическата работа при решаването на този проблем е непрекъснатото повишаване на марксистко-ленинското и икономическото образование на кадрите.** Първичните партийни организации и партийните бюра да създават условия за поставяне на цялата тази дейност на научни основи. Да стане тя важно направление на политическата, организаторската и идеологическата дейност в комбината. Затова в програмата се предвижда и експериментирането на нови, по-ефективни методи за всестранна подготовка и на стопанските дейци, и на преките ръководители на производството. Да се утвърждават те като висококомпетентни, способни негови организатори, възпитатели на непосредствените творци на блага. Силно въздействуващ в утвърждаването на новите принципи на стопанисване да бъде техният личен пример.

Цялостната дейност на първичните партийни организации по създаването на здрав социално-психичен климат в комбината, на силно мобилизираща обстановка за изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес сега е обект на задълбочена преценка при прегледа на тяхната боеспособност.

Донка ЕДРЕВА
кандидат на икономическите науки

Digitized by Google

СОЦИАЛНА ПРОГРАМА

В развитието на трудовия колектив социалната програма има изключително значение, нейното правилно съставяне и точно изпълнение са важни измерения на политическия подход. Ето защо партийното и стопанското ръководство на стопанска дирекция клон „Жакард" в гр. Толбухин отделят изключително внимание на тези проблеми, гледат на тях като на равностойна страна от изпълнението на насрещния план.

Днешната грижа за труда е преди всичко грижа да се намали и премахне ръчният труд. В „Жакард" по-голямата част от ръчните процеси са механизирани и автоматизирани. Повиши се значително квалификацията на работниците, обслужващи новата техника. Това доведе до бързо повишаване на обществената производителност на труда, до истинско производствено творчество, добило реално измерение в произвежданата продукция — килими, китеници, одеяла, пътеки — жакардови изделия от най-широк диапазон.

Подобрени са и се подобряват условията на труда. Всяко работно място е съобразено и оборудвано според изискванията на ергономията и специфичния характер на производството. В работните помещения вредните действия на шума и праха са сведени до минимум чрез монтирането на обезшумяваща облицовка и прахоотдухвателен смукател. Отстранени са светлините и цветовите смущения. Осветлението е съобразено с изискванията на санитарно-хигиенните нормативи, стените са боядисани в светли и успокояващи тонове. В участъците, където се работи при по-високи температури, са монтирани фонтанчета със студена вода за освежаване на въздуха. Работниците са снабдени с необходимото работно и специално облекло.

Подобряването на заводския бит е комплексен проблем, хигиенизирани, приветливи са не само работните помещения, но и външната среда. От много години се благоустроява заводският двор. Красива е околната среда, богато аранжирана с много декоративни храсти, рози и цветни алеи. За безопасното и безпрепятствено преминаване на улицата от едната производствена площадка до другата е построен подлез, в който са поместени и функционират вече три години фризьорски салон, магазин, гардероби, два клуба и други придобивки, ползващи се от работниците.

Значително се подобри столовото хранене. Високо качество, голямо разнообразие — с това се отличава храната на трудовия колектив. Тя поевтиня, близо половината от нейната стойност се приема от предприятието.

И не е случаен фактът, че през годините на седмата петилетка столът е бил два пъти национален първенец.

Нови придобивки улесняват бита на работниците. В самия заводски двор се откри детска градина. В нея 90 деца, разделени в три групи, растат и се възпитават. Ето какво сподели работничката Вида Бакалова: „Като си помисля преди години колко неспокойна беше жената по време на работа... Мисълта ѝ все за детето, което е оставено само. Дали е в къщи, или на улицата, дали е нахранено, какво ли прави? А сега трудът е спокоен, защото децата са до нас. Нахранени, играят и спят на чисто, добре са възпитавани. Благодарни сме за качествената храна, за медицинското обслужване, за големите грижи и внимание, които се проявяват към всеки поотделно."

И наистина партийното и стопанското ръководство подхождат към нуждите на всеки работник индивидуално и с голямо чувство за отговорност. Положено е началото на набирането на ведомствен жилищен фонд. На младите специалисти са раздадени 22 апартамента. Осигуряват се жилища и за несемейните работници.

За удовлетворяване потребностите на работниците и служителите със стоки от първа необходимост работи магазин, в който покупките могат да се извършват и по предварителна заявка. Фризьорският салон в предприятието е винаги ангажиран. Качествени са услугите на пункта за химическо чистене и дрехи за пране. Поставен е безплатен телефон със свободен достъп за работниците по всяко време.

След Националното съвещание в Русе ръководството потърси форми и средства за нови видове услуги. Сега по желание на работниците в домовете им се извършват дърводелски, шлосерски, тенекеджийски, електрически, бояджийски, авторемонтни и др. услуги. Дават се под наем срещу минимално заплащане дрелки, електрожени, бояджийски помпи и валяци, бензинови лампи и др. Всичко това е разгласено на различни обществени места в завод ския двор и се знае от всеки член на трудовия колектив. По силата на колективния трудов договор е осигурен специален транспорт по домовете на работниците от втора смяна, а разликата в цената на билетите се доплаща от специалния фонд. По тези въпроси от комунален и битов характер интересни мисли изрази тъкачката Анастасия Панева: „Често сме споделяли, че нашето ръководство мисли за работника. Ние ползваме всички придобивки и сме много доволни от положените грижи. От това по-хубаво — здраве! И ние се стремим на голямото внимание да отговаряме с конкретни трудови дела. За

Digitized by Google

още по-нататъшното подобряване качеството на изделията, които изработваме."

С всяка измината година се разширява и модернизира базата за отдих и почивка на работниците и служителите. Предприятието разполага със станции за почивка на море в Балчик и в село Кранево с 200 места на смяна. В организирания отдих с предимство се ползват рационализаторите, първенците, челниците в труда. Закупуват карти и от профсъюзните почивни домове, договарят пансионатни карти в различни реномирани курорти в страната. Само през миналата година над 400 работници и служители почиваха със семействата си в станции на предприятието, а от средствата на социалния фонд са изразходвани около 6000 лв. за заплащане на карти за почивка. В строеж е нова почивна база за възстановяване здравето на работниците в околностите на село Боженци, Габровски окръг, за 100 души.

Общественото осигуряване заема все по-определящо място в социалното развитие на трудовия колектив. Към заводския профкомитет е изградена комисия за другарска взаимопомощ. За болните и трудоустроените в предприятието са отредени 87 места. През миналата година са раздадени 1510 лв. социални помощи на болни и материално затруднени. Към предприятието действува от много години малка поликлиника. Кабинетът за физиотерапия възвръща на много от работниците пълноценна трудоспособност.

През 1979 г. колективът получи още една голяма придобивка за разгръщане на обществено-политическата активност на своите членове и тяхното политическо израстване: зала за конференции, събрания и други мероприятия с 300 места, а за младите — клуб с 48 места. В тях се правят теоретични конференции, събрания, рецитали, обсъждат се интересни филми, празнуват се бележити дати.

Под ръководството на заводския партиен комитет профсъюзната и комсомолската организация провеждат многобройни и интересни инициативи, които имат за цел по-нататъшното възпитание на трудовия колектив, неговото духовно и политическо израстване. Всичко това правилно се разбира и импулсира колектива към още по-високи постижения. Години наред планът в предприятието се преизпълнява по всички показатели. Качеството на продукцията все повече се подобрява; стабилизира се работната ръка.

В ръководството и трудовия колектив на стопанска дирекция — клон „Жакард" са налице оптимизъм и увереност за постигането на още по-големи върхове през осмата петилетка, в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес, материализирани в девиза: „Обичаме труда, уважаваме хората, гордеем се с успехите си".

Димитър ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

КОМПЛЕКСНИЯТ ПОДХОД

к. ф. н. ВАСИЛ ИЛЧЕВ

В условията на изграждане на развитото социалистическо общество изключително голямо значение придобиват проблемите на комплексния подход за по-нататъшното развитие на науката и усъвършенстване практиката на комунистическото възпитание, защото големите социално-икономически задачи, поставени от партията на Дванадесетия конгрес, не е възможно да се решат без идеологическо осигуряване и идейновъзпитателна работа; процесът на възпитание на новия човек е сложен и труден и при повишеното образование и информираност на трудещите се формите и методите на възпитание трябва да се обновяват и усъвършенстват; комунистическото възпитание е планомерен процес и изисква теоретически и практически търсения за усъвършенстване цялата система на управление в социалистическото общество, в условията на изострилата се борба между двете идеологии не може да има пасивно отношение към процеса на възпитанието. Необходимо е да се възпитават идейни бойци, умело отстояващи завоеванията на социализма и разобличаващи буржоазните идеолози.

Именно комплексният подход позволява в процеса на възпитанието да се формират всички социално значими качества на човека в тяхното тясно единство и взаимодействие, защото той обхваща възпитанието като цяло.

Дванадесетият конгрес на партията определи, че „прилагането на комплексния подход в идейно-политическото, нравственото, естетическото, трудовото и атеистичното възпитание на трудещите се, в планирането, организацията и осъществяването на задачите на идейновъзпитателната работа е главният научно-организационен инструмент за повишаване на нейната ефективност“[1]. Повсеместното и умелото му приложение е важен фактор и задължително условие, верен път и за повишаване ефективността в дейността на партийните комитети и организации по възпитанието на новия човек. Затова е оправдано вниманието на партийните комитети и организации към този подход. Отначало в Сливенски и Пазарджишки, а след това и в други окръзи се утвърди разработването на комплексни планове по комунистическото възпитание на окръжно и общинско равнище, а на редица места — — в трудовия колектив, в първичната партийна организация. Проблеми на комплексния подход във възпитанието често се обсъждат на

[1] Дванадесети конгрес на БКП, доклади и решения, С., Партиздат, 1981, с. 254.

Digitized by Google

пленуми, в заседания на партийните комитети и организации. Полезотворен беше пленумът на окръжния комитет на партията в Пловдив, който се занима с мястото на комплесния подход във възпитанието за формиране на активна жизнена позиция у трудещите се и младежта. Но предстои още много да се направи. Най-точният ориентир не е само постигнатото, а преди всичко онова, към което се стремим, което ни диктуват новите потребности и изисквания.

А каква е действителността? В практическата работа по приложението на комплексния подход сме далеч от равнището, което очерта Дванадесетият конгрес. Не всички кадри и дейци имат необходимите познания за същността и обективната обусловеност на този подход. Други имат познания и вярно оценяват неговото значение, но не умеят достатъчно добре да организират практическата работа.

В тази статия предмет на внимание са само някои въпроси и при това без претенции за всеобхватност и изчерпателност.

●

Каква е същността на комплексния подход във възпитанието и защо днес проблемите, свързани с неговото приложение, придобиват изключително значение, защо са едни от най-актуалните проблеми на партийната работа?

Често в разговори с партийни дейци и активисти, особено в първичните партийни организации, се поставят въпроси: какво ново има тук, нали възпитанието на човека винаги е било цялостно, „комплексно", нали той не се възпитава на части? Да, вярно е. Възпитанието винаги е имало комплексен характер, защото каквито и въздействия да се осъществяват, те се отразяват върху цялостния облик, общо върху съзнанието и поведението на личността. Но **между комплексен характер на възпитанието и комплексен подход при неговото осъществяване има съществена разлика.** Комплексният характер на възпитанието е само благоприятна предпоставка за ефективно приложение на комплексен подход. Комплексният подход по своята същност е съзнателно целенасочено действие на субекта, на управляващата подсистема в сферата на възпитанието — на всички хора, органи и институции, които възпитават — или научно-организационен инструмент за осигуряване цялостност, органично и хармонично единство във въздействието на основните фактори за развитието, възпитанието и формирането на личността. Това е дейност за координиране, съгласуване, съподчиняване на въздействията при осъществяването на възпитателните идеали, цели и задачи. Този подход е насочен преди всичко към преодоляване елементите на стихийност във възпитанието на личността.

Дванадесетият конгрес подчерта, че днес се създават възможности за **най-пълно развитие на обществото.** То във все по-голяма степен се оформя като единно, цялостно действуващ организъм. Трудно можем да си представим сега успешното решаване на проблемите в сферата на материалното производство например изолирано от грижите за решаването на социално-битовите проблеми или проблемите на възпитанието, на повишаване социалистическата съзнателност и социалната активност на хората. Както и обратното — не можем да говорим за развитието на духовната сфера, на образованието, на изкуството, на културата, без да държим сметка за ролята на икономическите фактори в това развитие. Или — различните сфери на обществената дейност проникват все по-плътно една в друга и по необходимост възпитателното въздействие трябва да се съобразява с комплексния характер на работата във всяко звено, във всяко направление. Това с особена сила сега се отнася до работата в трудовия колектив и първичната партий-

Digitized by Google

на организация. Тази необходимост изпъква най-ярко, когато я преценяваме от гледна точка на спецификата, качествената определеност и социалната роля на материално-техническата база на зрелия социализъм, проблем, който обсъди Дванадесетият конгрес, който многократно поставя на нашето внимание другарят Тодор Живков.

В наше време се наблюдава и усложняване на социалните процеси и отношения, връзките, чрез които е включен човекът в обществения живот, а оттук и въздействията, на които той е подложен в процеса на своето развитие, възпитание и формиране. Ако се позовем на известната мисъл на Маркс, че по своята същност човекът е съвкупност на обществените отношения, то следва да си даваме сметка, че в съвременния човек фокусира една изключителна поне досега непозната по своята сложност система на обществени отношения. Това ни поставя пред редица нови проблеми, свързани както с неговото по-пълно опознаване, така и с овладяването в по-висока степен процесите на неговото развитие, възпитание и формиране.

Връзките и комуникациите между различните елементи на обществената система сега излизат на преден план, придобиват особено значение. Животът в този смисъл става все „по-комплексен". При това силно е очертана тенденцията на ускоряване динамиката на протичане на социалните процеси и въздействия. Тук от определена гледна точка отново стигаме до проблемите, свързани с **научно-техническата революция.** Дванадесетият конгрес на партията постави задачите за внедряване върховите постижения на научно-техническия прогрес през осмата петилетка и до 1990 година. На тях обстойно се спира другарят Тодор Живков и в своя доклад пред Националното съвещание от 24 октомври миналата година, и в речта си пред IX конгрес на Българските професионални съюзи. Тези и произтичащите от тях постановки и задачи — и пряко и косвено — са свързани с проблемите на комплексния подход във възпитанието на личността на съвременния етап. От една страна, поради това, че тяхното изпълнение обективно ще обуславя по-нататъшното засилване на комплексния характер на въздействието върху формирането на личността и, от друга, поради това, че предявяват нови, по-високи изисквания и по отношение на съдържанието, и по отношение на формите на организация и управление на възпитателния процес.

Потребността от повишено внимание към комплексния подход се определя и от **все по-плътното проникване на социално-икономическите, политическите и организаторските функции с възпитателната функция на партията** и на всички органи на общественото управление.

Всички дейности, които организират партията и държавните органи или обществените организации, по същество, наред със специфичните задачи, които решават, преследват и определени възпитателни проблеми и задачи. В този смисъл с възпитание се занимават не само специализираните органи и институции. А все още за съжаление в практиката се срещат факти на не съвсем правилни разбирания и действия. Трудно можем да кажем например дотук е икономическата, „чисто" стопанска дейност, а оттам нататък започва възпитателната. Трудно можем да разграничим, още по-малко — да противопоставим възпитателните и чисто икономическите проблеми и аспекти на приложението на новия икономически механизъм. Другарят Тодор Живков не случайно неедкократно подчертава, че това не е само икономически проблем в развитието на нашата страна. Това е проблем на цялостното функциониране на обществената система — и политически и икономически, и идеологически и възпитателен. А се очертава едно реално противоречие — обективно потребностите на нашето развитие изискват приложение на комплексен подход, а на прак-

Digitized by Google

тика често се изявява силно „цехово“ обособяване на дейността. Създава се впечатление като че ли има „невъзпитателна“ работа в партията. Тъкмо в комплексния подход намира най-ярък израз изискването да се осигурява единство в идеологическата, организационната и стопанската дейност. Разбира се, не става дума да се обезличава спецификата на различните дейности — пропаганда и агитация, организационна и т. н. — и отговорността за тяхното изпълнение. Не винаги се оценява смисълът и значението на Марксовата постановка, че човекът е продукт на обстоятелствата и възпитанието и следователно, за да се променят хората, трябва да се търсят промени и в условията, и в онези, които използват тези условия за формиране на човешкото съзнание и поведение.

Потребността от приложението на комплексния подход се определя и от нашата възпитателна цел — **формирането на многостранно, а в перспектива и на всестранно и хармонично развита личност.** Предмет на вниманието трябва да бъдат много страни от възпитанието на личността. Това усложнява и самата идеологическа дейност. В **количествен аспект** — по отношение на обема, направленията и обхвата на дейността, на средствата и формите, които използваме. **В качествен аспект** — по отношение богатството на съдържанието и критериите за равнището на осъществяване. По принцип никога, но особено днес не можем да си позволяваме да поднасяме идеологическа дейност, да организираме идеологически мероприятия и инициативи по правилото „какво да е и както и да е, важното е да го има“, защото те не само че няма да осигуряват необходимото, но могат да доведат и до отрицателно възпитателно въздействие. Въпросът е не да вършим нещо, а онова, което вършим, да съответствува на равнището на нашето развитие, на целите и задачите, които поставя партията в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество и непосредствено през осмата петилетка.

Усложни се идеологическата дейност и в организационно-управленически аспект, по средства и форми на организация и управление. Тук не можем да подминем обстоятелството, че **се разшириха границите на субекта (индивидуален и колективен) на възпитателно въздействие** и се повишиха изискванията за неговата компетентност, на знанията и уменията му за възпитателна дейност. И тук се очертава противоречие — все повече хора се занимават и влияят върху възпитанието на децата, на младежите, на всички поколения и в същото време не винаги това влияние е на необходимото равнище, в съответствие със съвременните изисквания, цели и задачи. Единственият път за решаването на това противоречие е самият възпитател да бъде подготвен, възпитан, а проблемите в това отношение съвсем не са малко.

След казаното би могло да се формулира един обобщаващ извод: решаването на всички проблеми на нашето социално-икономическо и целокупно развитие е в края на краищата работа с хората, а **всяка работа с хората — пряко или косвено — е свързана с възпитанието, до голяма степен е и възпитателна работа.** И в това отношение не можем да не се съобразяваме с потребностите на живота.

Следователно комплексният подход е абсолютно необходим за високо качество и висока ефективност в управлението на възпитателния процес, защото той се отнася не само до една или няколко отделно взети страни на идеологическата работа, а следва да прониква във всичките ѝ звена и равнища, да се разглежда като цялостна система от принципи, съдържание, форми и методи, като елемент на организацията и стила на работа на партийните комитети и организации за решаване проблемите на възпитанието.

Digitized by Google

Кои са основните характерни черти на комплексния подход?

От гледна точка на съдържанието на възпитателната работа комплексният подход изисква:

Формирането на качествата и чертите на социалистическата личност **да се осъществява в тяхното единство.** Това предполага да се осигури единство в основните елементи на комунистическото възпитание — идейно-политическо, трудово, нравствено, естетическо, т. е. да се държи сметка възпитателните задачи да се реализират като цяло. Това не означава, че се пренебрегва или подценява спецификата на проблемите в едно или друго направление. Когато партийният комитет или организацията си постави задача да приема план или програма, очевидно трябва да държи сметка за всички направления на комунистическото възпитание, като същевременно отчита факта, че в определени периоди или за различни социално-възрастови групи някаква страна, някаква насока излиза на преден план и изпълнява водеща роля при осъществяването на комунистическото възпитание като цяло. И ако говорим за по-нататъшно подобряване на възпитателната работа в трудовите колективи, то окръжните комитети, общинските комитети предстои не малко да извършат в първичните партийни организации. Преди всичко нуждае се от усъвършенствуване перспективното комплексно планиране, то да осигури диференциран подход към възпитанието в трудовия колектив. За съжаление още се срещаме с факти на организация на възпитателната работа на хората въобще, извън конкретния подход към една или друга група, към един или друг човек. Запознаеш се с плана на партийния комитет и на пръв поглед няма какво да възразиш: набелязаните в него мероприятия по политическата просвета, по трудовото и нравственото възпитание са правилни. И въпреки това в колектива е ниска трудовата дисциплина, високо текучеството на кадрите. Защо? Оказва се, че идейновъзпитателната работа е построена без точен адрес. Например в цеха работят повече младежи, а в плана се отделя малко внимание на въпросите, които вълнуват младите хора. При такова планиране не могат да се очакват сериозни резултати от работата.

Или сега има основание да се твърди, че актуална тема в комплексното реализиране на съдържанието на комунистическото възпитание е икономическото обучение и възпитание. Подобряването на планирането и усъвършенствуването на икономическия механизъм, превеждането на икономиката на интензивно развитие изискват по-нататъшно задълбочаване на икономическите знания у всички трудещи се, формиране у тях зряло икономическо мислене и умения с най-голям резултат да се използва всичко онова, с което разполагаме. Опитът потвърждава, че с икономическо възпитание трябва да се занимаваме постоянно и сериозно, без да се изпуска от вниманието нито един трудещ се. При това то следва да се води широко, комплексно, в пълна степен да се използват предимствата на организираната система на икономическо образование, в тясно единство с изучаването и внедряването на челния производствен опит, с активното въвличане на трудещите се в процеса на усъвършенствуване на икономическия механизъм, с умело прилагане на разнообразни форми и методи на стимулиране на стопанственото отношение към работата, към това да се произвежда повече и по-качествена продукция при по-малко изразходване на сили и средства. Икономическото възпитание е всъщност единен процес на икономическо обучение и формиране на комунистическо отношение към труда, към обществената собственост, отговорност за поръчаното дело, за управлението на производството.

Digitized by Google

тези проблеми проникват и по съответен начин определят и идейно-политическото, и нравственото, и класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на всички социално-възрастови, професионални и други групи от населението. Те определят и подхода на партийните комитети и организации в цялостното решаване на задачите на комунистическото възпитание.

Комплексният подход предполага да се осигури **единство и между физическите, психическите и идеологическите елементи във възпитанието.** Това единство не винаги е предмет на внимание на партийните комитети. Понякога грижата за идеологическото въздействие на едно или друго мероприятие е недостатъчно съчетана с грижата за емоционалната, психическата страна на въздействието. Да се създадат възможности за положителни емоционални преживявания, за добро настроение е особено необходимо и за по-голямата сила, трайност и ефективност и на идеологическото въздействие.

Комплексният подход изисква още **и единство между знания, убеждения и поведение.**

По принцип проблемите на възпитателната работа в това отношение отдавна са известни, но за нас те сега са изпълнени с ново съдържание и критерии. Дванадесетият конгрес утвърди като основна задача на идеологическата работа през следващия период „постигането на такива изменения в общественото и индивидуалното съзнание и поведение, които да водят до формиране на активна жизнена позиция и до повишаване на социалната активност на личността в изграждането на зрелия социализъм, в решаването на непосредствените проблеми и задачи и усъвършенстването на социалистическия начин на живот“[2]. Именно комплексният подход в ръководството на възпитателния процес ще осигури постигането на тази задача, при това не въобще, а за изпълнението решенията на Дванадесетия конгрес с оглед необходимостта от „последователна, непрестанна работа и борба за превръщане на партийната позиция в позиция на народа“[3]. От тези решения произтичат и изключително важните задачи за нравственото възпитание, свързани с проблемите за дълга и социалната отговорност, за правата и задълженията на личността сега в нашето общество, за нейната обществена реализация.

Освен от съдържателна страна комплексният подход предполага да се осигури **съгласуваност в управлението на възпитателния процес и през призмата на активното влияние и взаимодействие между основните фактори във възпитанието** и преди всичко между социалната среда и целенасочената възпитателна дейност в процеса на формирането на социалистическата личност. Положителен е фактът, че в приетите след Дванадесетия конгрес комплексни планове по комунистическото възпитание по принцип всички окръжни комитети на партията отделят специално внимание на тези въпроси. Все още обаче недостатъчно умело са насочени усилията към възпитателната работа в трудовия колектив, който сега, по думите на другаря Тодор Живков, застава и трябва да застане в центъра на нашата всестранна дейност. Той е мястото, където се формира и реализира съвременният труженик. Той е едновременно среда, цел и средство на възпитателната работа и тъкмо за това изисква приложението на комплексния подход. Човек през голяма част от времето си е под въздействието на трудовия колектив. Там се решават най-важните въпроси, свързани и с неговите лични потребности и интереси, и с потребностите и интересите

[2] Дванадесети конгрес на БКП, доклади и решения, С., Партиздат, 1981, с. 248—249.
[3] Пак там, с. 84.

Digitized by Google

на колектива, на обществото. Много важно е да можеш да сплотиш хората около конкретно дело, да използваш за възпитателни цели техните конкретни интереси и потребности. Формализмът, шаблонът могат да нанесат голяма нравствена вреда, да породят у трудещите се неверие, равнодушие. Ето защо трябва решително да се преодоляват формализмът, шаблонът, без това е немислима ефективна идейновъзпитателна работа.

Съществени черти и изисквания на комплексния подход са свързани със **средствата, формите и методите на идейновъзпитателната работа.**

Комплексният подход предполага, от една страна, да се осигури единство между идеологическите и неидеологическите сфери и дейности, средства и форми на въздействие и, от друга, единство в собствените средства, форми и методи за възпитание и по-специално за идеологическо въздействие — в пропагандистката, агитационната, културно-масовата работа. Опитът ни сочи факти на стихийност, несъгласуваност. Така например може да се въздействува по неподходящ начин върху съзнанието на хората от средствата за масова информация, ако не се осъществи синхрон и еднопосочност с идеологическата работа в колектива, с индивидуалната, с масовата устна агитация. Нещо повече, има случаи на несъгласуваност в действията на идеологически звена, които се намират под едно ръководство. Комплексният подход ще осигури неутрализирането, преодоляването на подобна разнопосочност. Това не означава да се ограничи инициативата и самодейността, а да не се допуска отделни, сами по себе си положителни инициативи, в съзнанието и поведението на хората да се появяват с отрицателен знак само защото липсва необходимата координация и синхрон. Да вземем практиката на обобщаване на челния опит. На тази цел се посвещават много семинари, конференции, срещи. Но при прекомерното им увеличаване те понякога стават самоцел. И гледаш, не остава време за индивидуална работа. А знае се, колкото и теоретически конференции да се провеждат по предаване на опита, ако колективът е пасивен, нестабилен, числи се в изоставащите, напразно са били старанията.

От гледна точка на обекта комплексният подход изисква да се **осигури взаимовръзка и приемственост в средствата и формите на възпитателно въздействие върху различните социално-възрастови, професионални, етнически, формални и неформални групи от населението** и при оценката на състоянието, и при избора на средствата и формите. Особено внимание заслужават например проблемите за обвързването на идейновъзпитателната работа в трудовия колектив, в семейството и по местоживеене, с пътуващите работници. Натрупаният опит в общинските партийни организации в Раднево, Старозагорски окръг, в Перник беше предмет на специално съвещание на Централния комитет на партията. В началото на тази година Секретариатът на ЦК на БКП утвърди мероприятия за по-нататъшно усъвършенствуване на работата на партийните организации в това направление.

Естествено, тук изниква и въпросът за взаимната връзка и обусловеност между комплексния и диференцирания подход във възпитанието. Единият не изключва, а напротив по необходимост предполага другия подход.

Що се отнася до обхвата на средствата, формите и методите на въздействие, комплексният подход изисква да се осигурява единство, съгласуваност на масовите, колективните и индивидуалните въздействия, да няма разминаване, противопосочност между тях. Понякога не се държи достатъчно сметка за обекта на въздействие: често се агитира проагитираният, убеждава убеденият, разяснява се на онзи, ко-

Digitized by Google

муто общо взето нещата са ясни. А в същото време остават извън обсега на нашето въздействие едни и същи хора. А това означава, че идеологическата работа се оказва недостатъчно ефективна, не е насочена в посоката, необходима на партията.

Именно на тази основа се очертава изискването да се осигурява висока степен на **единодействие в цялостната организация и ръководство на идейновъзпитателната работа** като важен елемент в комплексния подход, да се изменят организационните механизми, а оттам и цялостният стил и методи на работа и ръководство. Защото успехът на идеологическото въздействие се определя не само от съдържанието на партийната пропаганда и агитация, но и от изкуството от уменето да се провежда, да се ръководи. А това означава високо ефективно взаимодействие и координация в работата на съответните органи, звена и институти на всички равнища под ръководството на партийните комитети и организации. Вече простото действие, влияние, ако можем така да го определим, на различни органи, на различни институции не задоволява. На преден план излиза проблемът за взаимодействието или за „сложното" действие, за максимално ефективно съгласуване на действията, координиране на усилията, за да се получи висок положителен възпитателен резултат. Защото, както вече изтъкнахме, в човека като цяло възпитателните въздействия понякога фокусират противоречиво. Да вземем проблема за дублирането. Често онова, което прави партийната организация, го прави и профорганизацията, и комсомолската организация; то се повтаря на общото събрание, на събранието на бригадата, в цеха, в учебното звено. Вместо висок социален ефект постига се самоцелност. По един и същи въпрос, на едни и същи хора по няколко пъти се поднася една и съща информация и ефектът в подобни случаи едва ли може да бъде положителен.

Приложението на комплексния подход можем да търсим и при **отделните елементи на управленческия цикъл, и при тяхната взаимна връзка и обусловеност** — изучаването на реалното състояние на социалистическата съзнателност и поведението на личността, вземането на управленческо решение, организацията и контрола на изпълнението.

●

Като цяло всички изисквания на комплексния подход следва да намерят отражение в планирането и програмирането на идейновъзпитателната работа, което налага то непрекъснато да се усъвършенствува, но това е тема за самостоятелно разглеждане.

Digitized by Google

ДЕЙСТВЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА МНОГОСТРАННО РАЗВИТИЕ НА ЛИЧНОСТТА

ТОДОРКА ГРИГОРОВА
секретар на ОК на БКП — Русе

Стратегическа задача на културния фронт сега е естетическото възпитание на трудещите се и младежта. То е съставна част на тяхното комунистическо възпитание и отговаря на обективната необходимост на нашето социално-икономическо развитие красотата да прониква във всички сфери от дейността на социалистическата личност. Априлската генерална линия на нашата партия извиси духовно българина, все повече разгръща неговите творчески сили и на дело доказва истинността на постановката, залегнала в Програмата на БКП, че „колкото повече обществото се приближава към комунизма, толкова повече у човека ще се пробужда художникът и като ценител, и като създател на красота, ще се проявява неговият стремеж да преобразява действителността и по законите на красотата".

Естетическото възпитание в Русенски окръг се осъществява на основата на културните традиции, на социалистическите художествено-творчески достижения при развитата стройна мрежа от институти за култура и при условията на богатия стопанско-икономически и обществен живот във всички селищни системи. Целенасочената партийна културна политика даде простор на развитието на художествено-творческата дейност, доведе до извисяване на социалистическото ни изкуство, до масова художествена самодейност. В окръга са изградени и активно работят групи на почти всички творчески съюзи (групата на художниците брои над 80 души, от които 20 са членове на СБХ; дружеството на архитектите наброява 46 души; дружеството на писателите има 17 членове и т. н.). Забележителни са постиженията на драматичния театър „Сава Огнянов", на Народната опера, на Филхармонията и на Кукления театър. Работят 904 самодейни състава, от които на V републикански фестивал 17 защитиха званието „Представителен". Окръгът зае II място на IV събор в Копривщица и завоюва златен медал. Вече двадесет и две години в Русе се провежда международният фестивал за симфонична и кантатно-ораториална музика „Мартенски музикални дни". Огромна е естетическата и идейно-политическата стойност на провежданите 14 години литературни празници „Класа работна, напред" и „Дни на военно-патриотичната литература".

Важна задача на окръжния партиен комитет е планомерната и целенасочена дейност за разпространение на естетическите ценности сред цялото население във всички селищни системи. Много партийни комитети изпълняват целенасочено задачата читалищната дейност да се разгръща многостранно, продължавайки драгоценната българска читалищна традиция и обогатявайки я съобразно изискването читалището да се превърне в комплексен център за културна и естетическа дейност. Нашите усилия са насочени към по-нататъшното разгръщане на естетическото възпитание при условията на повсеместната интензификация през осмата петилетка, съобразно с изискването на XII конгрес на БКП за идейно обогатяване и качествено извисяване на естетическото възпитание като насъщна задача на партийните ор-

Digitized by Google

гани и организации, на съветите за култура. Тази задача има многопосочни измерения: изграждане на естетическо съзнание, естетически идеал и ценностна ориентация у личността; утвърждаване на естетическите критерии като неотменна характеристика на социалистическия начин на живот; диалектическа връзка на естетическото развитие на личността с проява на нейните „същностни сили", на потенциалните ѝ творчески възможности; по-нататъшно разширяване и обогатяване на всенародното движение за естетическо възпитание и т. н.

Идейното обогатяване на естетическото възпитание се изразява и в усилието то да бъде разгръщано на още по-широка обществена основа, да изгражда активна жизнена позиция, да се свързва още „по-органически с проблемите и задачите, които партията и народът решават във всички области на живота". То трябва още по-активно да съдействува за изграждане на обществена нетърпимост към грозното в живота, към проявите на „малката правда", към всичко, противоречащо на социалистическия начин на живот. Още по-решително да се утвърждава комунистическата партийност и народността в създаването, разпространението и възприемането на естетическите ценности.

Важни изисквания в това направление предявяваме към художествено-творческите кадри от окръга, но все още съществуват редица нерешени въпроси. В досегашната дейност на окръжния съвет за култура, на ръководствата на институтите за култура, на творческите групи и дружества, на самодейните колективи до голяма степен е подценена задачата да се организира и ръководи целенасочено квалификацията на художествено-творческите кадри, да се работи за запознаването им с най-новите и най-интересните изследвания в областта на естетиката, за проучвания, свързани с богатите проявления на метода на социалистическия реализъм и т. н. Въпреки отделните положителни начинания направеното е все още недостатъчно. Партийните комитети, административно-художествените ръководства и съюзните организации не работят целенасочено за създаване на своя система за повишаване квалификацията, за усъвършенствуване на художественото и професионалното майсторство на кадрите. Все още не са регламентирани формите за следдипломна квалификация. Трябва да се потърсят начини най-правилно, съобразно спецификата на творческата дейност да се използва наставничеството в системата на художествената култура.

Несистемно и недостатъчно перспективно се работи и за квалификацията на програмните работници и на редакторите от местната радиопропаганда и местните вестници, на читалищните дейци, на работещите по задачите на културата в стопанските предприятия, на всички, които могат активно да участвуват в процесите на естетическото възпитание. А в тази насока XII конгрес на БКП постави нови отговорни задачи — дълбоко вглеждане в проблемите на общественото развитие, възпитаване на новата личност, формиране на правилни политически, социални, нравствени и естетически позиции преди всичко у младото поколение, по-често и по-системно да присъствува в средствата за масова информация непрофесионалният автор, да се изявява с творческа дейност редовният труженик от различните области на живота.

В тясна връзка с проблемите на оптимизацията в духовната област е активното ангажиране на творците с дейност, с творчество. Неправилна е практиката отделни режисьори, актьори, музиканти, художници да не получават творческа задача дълго време, дори през повечето време от сезона. Изниква въпросът — от една страна — къде е ефектът от тяхното присъствие в института или дружеството и от друга — как те ще израстват и ще се развиват. Проблемът за по-

Digitized by Google

стигането на по-високи художествено-творчески резултати има своите измерения в по-голямата грижа за активен творчески живот на колективите, на отделните творци, за непримиримост с шаблона и рутината, с формализма и сивия поток.

Едно от стратегическите направления на културната дейност в настоящия етап, свързано с качественото ѝ извисяване, е творческото израстване и пълноценната социална изява на младите таланти в литературата и изкуството. В последните три години то се свързва органически с високохуманните идеи на движението „Знаме на мира" — единство, творчество, красота и с неговата цел: създаването на условия за участие на всяко дете в художествено-творческа дейност.

Развитието на движението в Русенски окръг непосредствено се управлява от окръжен организационен комитет, в състава на който влизат представители на обществено-политическите организации, на учебни заведения, съвети за култура, творчески съюзи, културно-просветни учреждения и др. База на движението са постиженията в областта на художествената самодейност и колективните форми на художествено творчество. В тях участвуват почти 1/3 от децата в окръга. Съдържанието на движението се обогати от присъединяването към него и на изявите на научно-техническото творчество, физкултурата и спорта, както и от свързването на художествено-творческата дейност със специфични поводи като организиране на местни общински и окръжни прояви на децата, съпътствуващи мероприятия на асамблеята „Знаме на мира" и последвалите я срещи „София—80" и „София—81".

Наред с успехите на това движение налице са някои организационни слабости. Съществуващата мрежа от школи и кръжоци обхваща предимно децата от големите селища. По някои видове изкуства школите и кръжоците работят без утвърдени програми, без помощ и контрол над дейността им. Поддържаната картотека на изявени деца не се използва за изучаване и по-нататъшно развитие на окръжния творчески потенциал.

Повишена взискателност сега се предявява и към окръжния клуб на младата художествено-творческа интелигенция. Той трябва по-активно да осъществява разнообразие от творчески срещи и обсъждания, гостувания на концертни бригади в трудовите колективи, творчески командировки на млади творци в работнически комсомолски дружества, музикално-поетични спектакли, творчески портрети и т. н. Още по-целенасочено да работи за идейно-политическото възпитание на младите дарования, за повишаване на тяхното професионално майсторство. Не е осъществен най-тесен творчески контакт на младата художествено-творческа интелигенция с младежите и девойките от целия окръг. Изявата на младите актьори, певци, художници, архитекти, писатели и поети, провеждането на окръжни младежки изложби и на първия международен пленер-конкурс на младите архитекти доказват, че расте достойна творческа смяна. Тази смяна е в състояние да поеме повече отговорности, като се организира още по-целенасочено, за да дава своя принос в естетическото възпитание на трудещите се и на младежта.

Образователното дело решава сложни задачи в подготовката на младото поколение за живот и труд в условията на зрялото социалистическо общество. Ранното откриване и развитие на творческите способности на всяко дете, подготовката на младежта творчески да се реализира в обществения труд и в живота е в крайна сметка възпитаване на социалистически личности — творци. Задачите на естетическото образование и възпитание ние разглеждаме като органическа

Digitized by Google

съставка на преустройството и усъвършенстването на образователната система.

Под ръководството на ОК на БКП в окръга се проведе двегодишна научно-практическа конференция по въпросите на естетическото възпитание, която предложи на педагогическите дейци свой документ — основни насоки за програма за естетическо възпитание на учениците. Осъществена бе опитно-приложна дейност в няколко училища, от много години функционира школа по въпросите на естетиката за учителките в предучилищното възпитание. До голяма степен бе преодоляно ограниченото разбиране, че задачите на естетическото възпитание в училище се решават само чрез обучението по литература, музика и рисуване и чрез извънкласната дейност по изкуствата. Естетически акценти вече получават уроците по всички учебни дисциплини чрез умело разкриване и осмисляне на красотата и величието в борбите на народните маси, в делата на нашата партия. Към учителските партийни организации сега окръжният комитет на БКП и общинските партийни комитети предявяват изискване по-конкретно да ръководят процесите на обучението и естетическото образование, по-резултатна да бъде подготовката на младия човек да възприема пълноценно естетическите ценности и да се извисява духовно под тяхното въздействие. Под ръководството на първичните партийни организации в много от училищата се проучват научните и психологическите основи и механизми на художественото възприемане. Разработена бе и се изпълнява програма за участие на професионални музиканти, артисти, художници в провеждането на учебните часове и в извънкласните дейности. Почти всички училища сключиха договори със съответни институти за култура, читалища, самодейни колективи. В основните училища „Васил Коларов“ и „Братя Миладинови“ бяха открити постоянни художествени галерии.

Постигането на по-високи идейновъзпитателни и художественотворчески резултати в създаването и разпространението на естетическите ценности е само едната, макар и много важна страна на процесите на интензификация и качественото извисяване на духовната култура. Другата страна е издигането на културното равнище, на естетическото съзнание на трудещите се и младежта, изграждането у тях на естетически ценностна ориентация и развитието на творческите им способности като съзидатели на развитото социалистическо общество.

Дванадесетият конгрес постави задачата литературата и изкуството „повече от всеки друг път да възпитават гражданите на нашата страна като убедени патриоти и интернационалисти“, да утвърждават вярата на народа в комунистическата правда. Това задължава партийните комитети, обществените и стопанските органи и организации да създават условия за общуване на трудещите се и младежта с изкуството, за развитие на техните способности да възприемат и ценят неговите творби.

Научният и комплексният подход към задачите на естетическото възпитание изисква да се създаде система за постоянно изучаване степента, структурата и динамиката на естетическите потребности на населението. В нашия окръг са правени редица социологически проучвания в тази насока: изследване на свободното време и културните потребности на трудовата младеж (1978 г.), проучване на общественото мнение по въпросите на художествената самодейност и на общественото мнение за фолклорния празник „Златната гъдулка“ (1979 г.), проучване на общественото мнение за дейността на радиовъзел — Русе (1979 г.). Освен това осъществено е и изследването „Джазът и неговата публика“ (1980 г.), както и проучване по проблемите на естетическото възпитание (1981 г.). В дейността на общинския съвет за

Digitized by Google

култура — Русе все повече се налага да бъдат използвани различни форми за допитване до трудещите се за ефективността на културната дейност. Тази тенденция за изучаване мнението и естетическите потребности на тези, за които е предназначена художествено-творческата и културната дейност, ние ще обогатяваме и доразвиваме с цел да се правят аналитични изводи за степента на изграденост на естетическото съзнание у трудещите се, както и за конструктивни предложения за целенасочена дейност с тях.

Естетическата потребност в никакъв случай не бива да се разглежда като еднократно задоволяване на спонтанно възникнала необходимост, а като траен, вътрешно обусловен процес на естетическо-избирателно „търсене" и „усвояване" на творбите на изкуството, на социалната и природната среда. Интересна форма на изучаване на потребностите е публичното обсъждане на репертоарната политика на институтите за култура, каквото през миналия сезон беше направено за репертоара на Народната опера и на симфоничния оркестър.

Посочените и редица още форми за непосредствено изучаване на художествените интереси и потребности на населението се стремим да организираме в система, за да се пристъпи и към другата голяма задача — управлението и развитието на тези интереси и потребности.

В настоящия етап има не малко случаи на несъответствие между художественото въздействие и художественото възприемане. Без да изключваме основната причина — отделни творчески несполуки на авторите, считаме, че причина за това противоречие е и недостатъчната понякога подготовка на възприемащите да почувствуват и да разберат силата на изкуството.

Ще посочим един пример от социологическото проучване: от всички видове изкуства музиката има най-голямо предпочитание сред учащите се от средните училища — 38,4 процента, след нея следва киното — 31,1 на сто, литературата — 14,4 на сто. Обезпокояващо е обаче, че на 93,1 процента от анкетираните млади хора интересът към музиката се отнася до естрадния жанр и джаза, а само 13,5 на сто, примерно, обичат да четат поезия. Потребностите на възрастните (над 40 години) са насочени най-вече към народната музика — 41,6 на сто, към старите градски песни — 25,7 на сто и т. н. Нямат предпочитания към изложби на изобразителното изкуство и не ги посещават — 38,1 процента от изследваните. Тези цифри показват, че на не малка част от възприемащите изкуството не достига умение да разбират и ценят по-сложните жанрове, изискващи по-богато интелектуално-емоционално възприемане.

За изграждане на умения за задълбочено вникване в художествените творби и за изпитване на естетическа наслада от съприкосновението с голямото изкуство е нужно да се изгради още по-стройна окръжна система на образователно-възпитателна дейност със съвместните усилия на ОСК, ОСНП, ОК на ДКМС и институтите за култура. Резултатите от функционирането на системата трябва да бъдат предмет на непрестанно внимание и от страна на общинските партийни комитети и особено на първичните партийни организации в съответните институти за култура, в учебните заведения, в трудовите колективи.

Диалектиката на процесите на естетическото възпитание крие в себе си закономерната връзка между потребностите от художествено въздействие, изградения художествен вкус и потребността от красота в заобикалящата среда, в труда, в бита, във взаимоотношенията. Най-висш резултат е превръщането на човека в творец на материални и духовни ценности, развитие у него на творческото начало.

Digitized by Google

Важен фактор за нравственото, трудовото и естетическото възпитание в трудовия колектив е социалистическото съревнование. Когато е организирано и ръководено умело, то се превръща в мощен лост за творческа активност, за устрем към достойни трудови дела в полза на обществото. Трудовите почини и инициативи също крият в себе си пориви за творчески труд.

Партийните и профсъюзните организации в много наши стопански предприятия разгръщат умело творческата активност на трудещите се и младежта. Ето някои примери на организирани с колективите почини: „Работническата съвест — най-добият контрольор" — в Автокомбината; „Работническа гаранция на продукцията" — в ХК „П. Караманчев", „Качеството — стратегическа задача" — в завод „Найден Киров"; „Голямата цел — оценка „отличен" — в СМК; „С повишени критерии — към търговията и услугите" — обществена трибуна, организирана от търговските, обществените организации и средствата за масова информация и др.

В условията на научно-техническата революция естетизацията на труда, на условията на труд и на продуктите на производството сега са изключително важни фактори както за развитието на самото социалистическо производство, така и за духовния растеж на младежта и трудещите се. В трудовия процес нашата работническа класа, селскостопанските труженици, научно-техническата и творческата интелигенция изменят не само природата и обществената действителност, но и себе си — своята способност да разбират и чувствуват прекрасното в живота, да му се наслаждават и сами да творят чрез своя труд красота. Тия измерения на естетическото възпитание се осъществяват многопосочно.

Състоянието на техническото равнище и качеството на продукцията е в центъра на вниманието на ОК на БКП. То бе разглеждано на негов пленум през 1980 г., както и на редица заседания на бюрото. Резултатите са добри — делът на оценяваната продукция спрямо общата стокова продукция за пет години нарасна от 48,2 процента на 64,1 на сто; обемът на продукцията с оценка „К" — 1,45 пъти, а продукцията с оценка „1" — два пъти.

По проблемите на ергономията и промишлената естетика работят 97 съвета в стопанските предприятия. Под ръководството на ОС по ергономия бяха направени редица проучвания, проведени са четири научно-практически конференции. Много колективи периодично организират прегледи на работното място, на работното облекло, осъществяват комплексни мероприятия „Образцов завод" и др. Подобрено бе естетическото съдържание на интериора и екстериора в редица заводи, учебни заведения, търговски обекти и в стопански дворове на АПК.

Свободният социалистически труд, разгръщащ се под непосредственото партийно ръководство, роди и своите герои, челници, рационализатори и изобретатели, роди творчеството на класата, на селяните и интелигенцията — творчество, намерило своето ярко проявление в многобройни високи трудови успехи на окръга. Тоя вдъхновен творчески труд по неписаните вътрешни закони на човешката психика е и знак за голямата удовлетвореност от труда, от неговата красота, от неговите резултати.

Имайки предвид повишените критерии на XII конгрес, партийните изисквания за пълноценна естетизация в сферата на труда и задачата за разгръщане на всенародно движение за естетическо възпитание, открояваме в работата на партийните и стопанските ръководства и редица нерешени задачи и слабости.

Digitized by Google

В повечето случаи проблемът за отношението към труда, за неговата привлекателна сила се разглежда главно от икономическа гледна точка, но не и като естетически проблем. Дейността за промишлена естетика и ергономия няма повсеместен характер. Не се проявява от всички партийни и стопански ръководства строга взискателност за високи както функционално-потребителски, така и естетически критерии към изработваната продукция, към строителството, транспорта и услугите.

Отстраняването на тия слабости трябва да започне от конструкторските бюра, където се раждат проектите за машините и технологиите, да се проявява партийна взискателност към кадрите за висока култура на труда и за създаването на красиви изделия; да се проявява непримиримост към стопанските ръководства и към всички органи и организации, от които зависи създаването на благоприятна среда за творческа трудова дейност.

Още по-целенасочено трябва да се работи от първичните партийни организации, от Комсомола и от обществено-политическите организации за красиви междуличностни отношения, за бързо реагиране при влошаване на психологически микроклимат, за вълнуващи колективни празници и обреди. Трудовите колективи от някои селищни системи все още остават извън обсега на професионалните институти за изкуство. В някои от стопанските предприятия все още няма стройна управленческа структура на културната дейност и за естетическото възпитание.

Сега задачата е тия и редица още проблеми на естетическото възпитание в трудовите колективи да намерят своето реално решение или както бе посочено от др. Тодор Живков в Отчета пред XII конгрес, „българската социалистическа култура в още по-голяма степен да навлезе в заводите, полята, фермите, в дома на трудовия човек... да направи изкуството и неговите ценности жизнена необходимост и извор на човешка бодрост, на жизнерадост и вдъхновение за труд и живот“. Такъв подход на партийните комитети и на стопанските ръководства в интегралното решаване на материално-техническите, психологическите, нравствените, естетическите и други задачи на комунистическото възпитание ще съдействува активно за повсеместната интензификация на общественото производство в духа на изискванията на XII конгрес на БКП.

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

ПОХВАЛНА НЕПРИМИРИМОСТ

Бюрото на първичната партийна организация в с. Балша, район „Девети септември" — София, изпрати възражение в Централната контролно-ревизионна комисия на Българската комунистическа партия. Комунистите недоволствуваха против решението на Софийската градска контролно-ревизионна комисия на партията за това, че е видоизменено тяхно решение за изключване от партийните редове на Димитър Цветанов Тодоров и е намалено на „строго мъмрене с предупреждение".

Имаше ли основание бюрото на първичната партийна организация да иска със случая да се занимае Централната контролно-ревизионна комисия на партията?

Повече от двадесет години Димитър Тодоров е бил пълномощник и кмет на с. Балша. Заемал е и различни обществени длъжности. Период предостатъчен, в който той е имал възможност основно да се запознае със законите на нашата страна. И не само да ги знае, но като представител на държавната власт е бил длъжен стриктно да бди за спазването им. Защото в негово лице всекидневно хората са виждали представителя на властта, на партията. И са искали той да бъде за пример на останалите.

Истина е, че той е проявявал старание добре да изпълнява задълженията си като държавен служител. Но...

През 1967 година Д. Тодоров взел документ с невярно съдържание. В него е записано, че той не е член на ТКЗС и може да продаде три парцела от собствената си земя. Известно е обаче, че той е приет за член на кооперативното стопанство през 1957 година. Нима той е забравил този факт? Запитваме, защото у него имаше нотки на „колебание".

От коя собствена земя ще продава на друго лице? Пределно ясно е, че подобна той не притежава. Тогава? Пътят е един. Да се откраднe от тази, която е на ТКЗС. Но вместо още тогава да се потърси съдебна отговорност, въпросът е бил потулен. Не че хората са мълчали. Не! Идвали и комисии от по-горни инстанции, но те не установили нарушение. Фалшификаторът бил оправдан. Едва ли не изкарвали виновни тези, които надигат глас за извършеното нарушение. А вилите никнели една след друга. Застроени били и „собствените" парцели на тогавашния кмет.

Комунистите от с. Балша се възмущаваха от постъпките на Д. Тодоров. Защото деянията му опират не само до нарушение на социалистическата законност, а имат и силно политическо отражение.

А това се знаело от някои контролни органи.

Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на партията удовлетвори възражението на бюрото на първичната партийна организация в с. Балша и прие решение, с което изключи от редовете на партията Димитър Цветанов Тодоров за нарушение на социалистическата законност.

Решението ще стигне до комунистите от селото. Безспорно е, че сега, когато се извършва преглед на първичните партийни организации, то ще помогне да се издигне боеспособността на тяхната организация, да израсне авторитетът на комунистите. Защото те са защитили едно право дело.

Собствена информация

Digitized by Google

КОНЧЕ ЗА ХИЛЯДА

Дългокрако, изпусталяло по пътищата, кончето предизвика съжаление у домашните на Маразов и у съседите. В гривата се бяха вплели топчести бодли и ръка не се протегна към нея от страх да не се убоде. Единствено, когато приближат деца, то вдигне глава, може би за да покаже, че и в неговото тяло тече млада кръв, укротена от тежките товари и постоянното недояждане.

Минаха няколко дни и Маразов се разколеба за кончето, дощя му се да го върне и си вземе обратно парите. Тръгна да търси копанарите (два часа го уверяваха, че продават на загуба, той пък купува на сметка), ала от тях нямаше и следа. Надхитриха го, нейсе, ще сложи лепел на сделката. Върна се в къщи, отиде при кончето и го поведе към ниския дол, където още се бе запазила зелена трева. То застърга тревата, а Маразов си мисли: „Хитреци, отървaха се от добичето и впрегнаха мен да го гледам цяла есен и през зимата". Кой купува добитък в началото на зимата... Но тъй и тъй е влязло в двора му, да е добре дошло. Повечко сено ще му дава и ще се опъне кожата на гърба му. За хора и за животни най-доброто лекарство си е храната. Кончето ще поотрасне и тогава — във впряга. Той си го представи в каруцата, натоварена със сено, или снагата му опъната в плуга. И надеждата за леснина в бъдещата работа взе образа на кончето.

С тази надежда той изпрати мътнобелите дни на късната зима. Дойде празникът на селската кушия. В този неделен ден в края на март хора, каруци, мотоциклети, автомобили запъплиха към голямата поляна над селото, дето щяха да препускат най-бързите коне. Маразов пристигна последен, нарочно го направи, тъй като се срамуваше за кончето. Кожата на гърба му се бе опънала, крачката му бе чевръста, онази виснала глава сега се бе наляла с дързост, но стопанинът се страхуваше. Край тях потропват селските коне, все едри, все охранени и от тежката им стъпка самочувствието на Маразов се топи като слана при първото слънце. Щеше да бъде доволен, ако пробяга поне половината път от голямата кушия.

Тъй се случи, неговото конче изпревари всички още в самото начало на състезанието и остави едрите селски коне да друсат големите си задници на стотина метра отзад. Гръмнаха радостни викове, чуха се клаксони. Някой викаше радостно: „Ето я надеждата на Бадемово. Поне десетина години няма да даде предята на друг кон. Какъв талант, какъв талант. Ще видите догодина, не кон, а змей ще хвърчи по тази поляна." Човекът спря да вика и си затананика народната песен, дето юнакът дава всичко, само кончето си не дава, щото кончето му струва хиляда — хиляда момн, хиляда села...

На всеки се щеше да пипне кончето, да погали гривата му, да пипне опашката, че и под опашката. Блазосваха, завиждаха, а стопанинът се преструва, че не чува хвалбите. Не чува ли, не чува ли и глухият има ухо за хвалбите.

Изказана гласно или само подсказана, хвалбата предизвиква незаменимо усещане за превъзходство. По-голямо удоволствие от нея ни доставя завистта, независимо дали си признаваме или не. Да се пукнат от яд, казваме, като си мислим за съседите, за колегите, изобщо за другите около нас. В този ден на Маразов завиждаше цялото село и в един миг той се запита дали всичко това ще излезе на хубаво. Вечерта влезе в кръчмата, два пъти поръча вино за всички и се прибра на разсъмване.

Кратката слава разнежи Маразов, тя легна на рамото му като неочакван товар, действуваше му като омайно биле,

Digitized by Google

непосито от ръка, несрещано в никоя планина. Беше си наумил през седмицата да учи кончето във впряг, но се отказа. Никакъв впряг и разните му там тегличи, юздечки, камшици и дълбоки бразди. Кончето ще препуска по състезателните пътеки. Натам го води призванието и дарованието.

Тъй като каруцата все пак трябваше да носи сено, грозде, дини, той впрегна в нея стария катър. Беше научен във впряга, на него не му трябваха деликатни грижи и състезателни пътеки. Катърът бе взел своето от живота, нека даде път на младото. Талантът и впрягът не вървят заедно и най-талантливият ще изостане, ако след себе си влачи впряг.

Влюбено вгледан в гарвановочерната грива, Маразов си представяше бъдещето: кончето е пораснало, състезателният му талант е укрепнал, където и да отиде — все първите награди за него, накъдето и да погледне — все възхитителни погледи среща. Но грижи трябват, грижите са преди успеха. И той се зае да подреди обора. Изведе от него стария катър и се зае да ремонтира покрива. После отвори прозорец на южната стена и вътре светна и стана тъй чисто, че на обстановката биха завидели ученици-наематели. Дълго мисли за яслата. Обикновена ясла, градена от дърво и тухли, не подхождаше за кончето, трябваше по-широка ясла, та да побира повече.

През деня Маразов работеше в стопанството, а вечер извеждаше кончето на паша. Веднъж-два пъти през седмицата ще сипе в яслата му зърно. Застанал встрани, той слуша хрускането на младите и яки челюсти. Нека яде, усмихва се той, нека, нали е казано, конят, ако умре, от зоб да е. Понякога ще му донесе филии хлиб, поръсени със сол или със захар.

Цяло лято, кажи-речи и цяла есен кончето прекара почти до яслата. Вързано за дебела желязна халка, то потропва на място, изцвили жаловито и пак протегне врат към яслата. Малко по малко тъй свикна с яслата, че когато го отвързваха, за да се поразходи из двора, то се завърташе в кръг и поемаше назад: търсеше обора. Яслата търсеше то. Беше се привъзвало към нея и тя го държеше поздраво от желязната халка.

Старите хора съветваха Маразов да внимава с храната, ще повреди младия добитък и тогава нито във впряга ще имат полза от него, нито в кушията ще хване по-предно място. С животните е така — често погиват от преяждане. Случи се да нагазят в люцерна, едра и сочна, напасат се, после се напият и се надуят като балон. От зоб умират, ако им сипеш повече. Дори пред самия Тодоровден, когато в селата правят малки и големи кушии, на конете дават малко храна, щото повечето храна отнема силата от краката и я праща в стомаха.

Настъпи зимата. Маразов се разтревожи: ще настине кончето, ще се простуди, трябва да е на по-топло, талант е това не е обикновен кон, за да може с него всякак. Взе стари дрехи и с тях запуши всички дупки, върху пода настла талаш; вътре вече не духаше, стана дори топло. Грижи се за ближния си, повтаряше си Маразов, щото е грижа за себе си. Кончето се е охранило, косъмът му лъскав, чудеса ще върши. Нека се нахрани, нека си отпочине, пък дойде ли оня ден...

И оня ден дойде. Маразов поведе своя любимец към поляната, към черния междуселски път, дето щеше да препуска неговото конче. Разбира се, и други коне щяха да препускат, но неговото ще бъде първо, щото е хранено, щото е гледано, само на ръце дето не е носено, но ако потрябва...

Този път Маразов мина през средата на поляната, вървеше покрай каруци, коне и хора, с мерака да го видят всички. Скришом потупваше кончето и пъхаше в устата му бучка захар, беше го видял в цирка.

За да го забележат повече хора, два пъти обиколи поляната, спря край сергиите на амбулантните търговци, пийна чаша вино, а очите му трескаво търсят завистливи погледи. Нека си завиждат хората, нека, той не им забранява.

Хората се спираха при него, опипваха кончето, после се дърпаха встрани и се басираха. Повечето залагаха за неговото конче. Високият им шепот, споровете, хвалбите действуваха на Маразов като хубава песен и той възседна кончето и заедно с другите се отправи към недалечния кръстопът — началото на голямата кушия. Кончето на Маразов дръпна напред, видяха го в средата, за миг-два го изгубиха от очи, после пак се мярна в средата на галопиращата стихия. Щом стигнаха средата на пътя, кончето на Маразов изостана. Тогава заиграа камшикът. Неусетило през тези месеци нито пръчка, нито камшик, кончето напъна охраненото си тяло, напъна последни сили и се строполи, цялото в бяла пяна. Стопанинът му едва успя да скочи, безпомощен да помогне на умиращото животно. Някой попита високо, искаше да узнае от каква болест погина кончето, друг се мъчеше да му обясни, но не се чу добре, тъй като всичко се сля в общия шум...

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

НЕОБХОДИМ СЪВЕТНИК

Библиотечката на партийния секретар на Партиздат все повече се утвърждава като надежден помощник и методически съветник на кадрите в първичните партийни организации. Секретарите на първичните партийни организации се открояват като централни фигури, политически дейци, организатори на масите, бойци от най-предната линия за осъществяване на партийната политика. В многостранната панорама на партийно-организационната и идеологическата дейност на партията ефективността на труда на кадрите е обусловена освен от много фактори още и от постъплението на нова информация, на нови познания по теорията, методиката и практиката. В това направление и четирите книжки на Партиздат, излезли през 1981 г., обединени в библиотечката, имат своя съществен принос.

Авторът на книжката **„РЪКОВОДСТВОТО НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ“**, к. и. н. **Георги Ванев**, се спира подробно, но не обстоятелствено на партийното ръководство на масовите и обществените организации — един от основните въпроси, разработвани в теорията и практиката на партийното строителство. В условията на развитото социалистическо общество Комунистическата партия все по-ярко се утвърждава вече като авангард не само на класата, но и на цялото общество. Нейната роля в настоящия етап се определя от мястото, което заема като висша форма на класова организация на трудещите се, от непрекъснато нарастващата значимост на нейното ръководство в цялостния живот на обществото. Създаването на обективни предпоставки за осъществяване на този процес авторът разглежда в две направления: усъвършенствуване на самия организъм на партията и предпоставките за обогатяване на съдържанието, формите и методите на ръководството на социалните процеси. Вниманието на читателя е насочено предимно към партийното ръководство на професионалните съюзи, на Отечествения фронт и на Комсомола.

Първата глава е отредена на закономерния характер на партийното ръководство. Обективното нарастване на ръководната роля на партията в развитото социалистическо общество е в пряка зависимост от строгото спазване на ленинските принципи за строеж и дейност на БКП, на тяхното творческо развитие в конкретните исторически условия. Тя се реализира като политически вожд на народа и разработените от научна гледна точка позиции стават основа на управлението на обществото. Особено полезна за партийните секретари и за членовете на партийните бюра е втората глава, в която са обхванати формите и методите на партийното ръководство на обществените организации и пътищата за тяхното усъвършенствуване и ефективизиране. Тук се отделя внимание поотделно на ръководството на профсъюзното движение, на Комсомола, на Отечествения фронт, а също така на наставничеството и на социалистическото съревнование. В края на разработката си Г. Ванев се спира на значението на партийното ръководство на обществените организации. Тук са развити интересни мисли, които ще бъдат в помощ на кадрите при провеждане на прегледа за боеспособността на първичните партийни организации. Авторът подчертава значението на проблема за ефективизирането на партийното ръководство в наши дни, когато се работи усилено по внедряването на бригадната организация

Г. Ванев, Ръководството на обществените организации. С., 1981, Партиздат, 77 с.; Ив. Рачев и Д. Димчев, Документацията в първичната партийна организация, С., 1981, Партиздат, 86 с.; П. Пейков, Идеологическата работа и новият икономически подход, С., 1981, Партиздат, 83 с.; Д. Чобанов, Партийната работа в бригадата, С., 1981, Партиздат, 104 с.

Digitized by Google

на труда и на вътрешностопанската сметка, на новия икономически подход и на усъвършенствувания икономически механизъм. В тази битка се разкрива широко поприще за дейността на обществените организации, ръководени от Българската комунистическа партия.

Кандидатът на философските науки **Петър Пейков** години наред работи като секретар на ОК на БКП в Бургас. Естествен е неговият стремеж в своята книга **„Идеологическата работа и новият икономически подход“** да анализира опита на Бургаската окръжна партийна организация, който бе одобрен с решение на Секретариата на ЦК на БКП от 30 юли 1980 година. Авторът е последователен в стремежа си да анализира приноса на идеологическата работа на партийните комитети и организации за внедряването на новия икономически подход и неговия механизъм. Основно място в анализа е отделено на действеното влияние на партийната пропаганда, която успешно гарантира овладяването на новия подход в реализирането на икономическата политика. Опитът, който се изнася, богатите и съдържателни примери са не само убедителни, но и увлекателни. Интерес предизвиква разказът за реализирането на комплексната програма за изграждане на личностни качества у трудещите се, тъй необходими за тяхното активно участие във внедряването и функционирането на новия икономически подход и неговия механизъм.

В съзвучие с цялостната организаторска и идеологическа работа е и стремежът да се извисява политическата агитация като действено оръжие, незаменимо средство за укрепването на връзките с различните категории трудещи се. На тази дейност е посветена глава втора, в която се отделя внимание на индивидуалната политическа работа, на наставничеството и т. н. Авторът отбелязва дълбоките, съдържателни промени, настъпили в устната политическа агитация, след решението на Секретариата на ЦК на БКП от 15 ноември 1980 г., в което отговорно, комплексно и компетентно са изяснени задачите на нейното качествено усъвършенствуване в условията на новия икономически механизъм.

Но книгата на П. Пейков не би била достатъчно пълна без следващата глава, в която се третира извънредно интересен проблем: какви са пътищата за най-пълноценното използване на икономическите възможности, породени от новия механизъм. В тези страници всеки партиен деец ще намери интересни наблюдения, заключения и изводи от внедряването на бригадната организация, вътрешностопанската сметка, самоиздръжката, повишаването на материалната заинтересованост и на материалната отговорност на трудовите хора. Успех може да има, подчертава авторът, само ако се осигури диференцирано обучение на ръководните и на низовите кадри, на агитаторите и на лекторите, ако партийните и стопанските ръководства поемат бригадната организация като задача от първа величина. И тук окръжната партийна организация е постигнала големи успехи чрез реализиране на цялостна програма за издигане на идеологическата работа на висотата на новите изисквания — програма, диференцирана за ръководните кадри и специалистите, за низовите ръководители и изпълнителите.

В предпоследната глава са разгледани благоприятните последствия на новия икономически подход: нарастването на съзнателността на трудещите се, развитието на социалистическото отношение към труда, повишаването на доходите в зависимост от количеството и качеството на вложения труд. Образцовата социалистическа организация на труда е условие не само за икономическа ефективност, но и за изграждане на действително възпитаваща морално-политическа атмосфера. Идейновъзпитателната работа в бригадите се насочва към жизнените проблеми на колектива. Авторът се спира в последната глава и върху ролята на усъвършенствувания икономически механизъм като действен и активен инструмент за ускорено внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес.

Авторът на книжката **„ПАРТИЙНАТА РАБОТА В БРИГАДАТА“** доц. **Добри Чобанов** води разказа си за читателската аудитория спокойно и разгърнато. От постановката за социалистическата организация на труда като комплексно, диалектическо единство на елементите на труда той достига до бригадния метод като двигател на борбата за висока ефективност и качество. Оттук и новите социално-икономически и идейновъзпитателни функции на бригадата — организационни, технически, планово-икономически, научно-нормативни, социално-битови и други, които засягат пряко дейността на съответните държавни и стопански ръководства. Но темата на книгата е свързана с работата на първичните партийни организации и на партийните комитети, адресирана е към бригадните колективи. Доцент Д. Чобанов основателно извежда напред основните функции на производствените бригади, разглежда бригадите от нов тип като основна форма за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда. Тъкмо новите функции и задачи на бригадната организация са предно бойно поле за извисяване дейността на първичните партийни организации. Втората глава от книгата е посветена на ролята на първичните партийни организации за осигуряване на всекидневно политическо ръководство, което е решаващ фактор за развитието на бригадите; на работата на първичните организации за решаването на икономическите проблеми в бригадите; на тяхната роля за позитивен развой на социалните проблеми в бригадата; на многобройните аспекти на идейновъзпитателната работа в бригадите. Авторът спира вниманието на читателя върху проблема

Digitized by Google

за диференцирането на партийната работа в бригадите и укрепването на ръководните органи в тях, върху факторите, които имат задържащо влияние върху тяхното развитие.

При въвеждането на бригадната организация на труда настъпиха някои вариантни структурни изменения на първичната партийна организация, които дават възможност за осигуряване на политическото ръководство: изграждане на първични партийни организации в самите бригади, създаване на нови партийни или партийно-комсомолски групи, временни партийни и партийно-комсомолски групи и т. н. По достойнство е оценен проблемът за издигането на боеспособността на партийните групи в бригадите.

Полезен помощник за партийните секретари ще бъде и книгата на **Иван Рачев** и **Димитър Димчев „ДОКУМЕНТАЦИЯТА В ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ“**. Разбира се, секретарите на първичните партийни организации познават съдържанието на решението на Секретариата на ЦК на БКП от юни 1977 г., което регулира работата с документите. Но авторите са съумели да излязат от рамките на своеобразния прочит на нормативните документи, разкриват убедително същността и обхвата на документацията, нейното значение като отражение на дейността на съответния колектив. Те успяват да докажат, че работата с документите не е техническа, а важна политическа задача. Априлската линия на партията, курсът на развитие на вътрешнопартийната демокрация, на издигане на ролята на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и все по-пълното ѝ утвърждаване като първообраз на неговото бъдещо състояние издига на още по-висока степен значението на документите. Интелектуализацията на партийната дейност, поставянето ѝ още по-последователно на научни основи предявява по-високи изисквания към документацията.

Членовете на партийните бюра с благодарност ще приемат препоръките как да се оформят перспективните и текущи планове, протоколи и решения, документите на комунистите, отчетно-справочната информационна документация. Всъщност те ще се запознаят и с деловодството на първичните партийни организации, водено предимно от партийни активисти, които не са специалисти в тази област: служебната преписка, работата с писмата, входящата и изходящата кореспонденция и др. Авторите подчертават голямата отговорност на партийните комитети и контролно-ревизионните комисии за воденето на редовна документация в първичните партийни организации.

●

Библиотечката на партийния секретар е изправена пред нови сериозни задачи, свързани с прегледа за повишаване на боеспособността на първичните партийни организации. Издателството на БКП полага много усилия за списването и художественото оформление на библиотечката, която намира добър прием сред нашите партийни секретари и сред партийния актив в първичните партийни организации.

Борис БАЛЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ИСТОРИЯ НА СОФИЙСКАТА ГРАДСКА ОРГАНИЗАЦИЯ НА БКП

Настоящата книга е резултат на дългогодишния изследователски труд на авторски колектив от редица наши партийни историци с отговорен редактор проф. д-р Боян Григоров. Върху 853 страници в 17 глави се проследява богатата и разнообразна дейност на Софийската градска организация на БКП от нейното създаване до наши дни, организация, която беше и е най-могъщият отряд на нашата партия, която даваше и дава тон в работата на всички останали партийни организации в страната. Изложението и анализът на дълбоко съдържателната и твърде поучителна история на столичната партийна организация са плод на основно проучване на редица документи за дейността на организацията до 9. IX. 1944 г. и след народната победа. Широко са използвани легалният и нелегалният печат на партията, мемоарите на софийски ръководни дейци, стенографски дневници на Народното събрание, публикуваните вече истории на някои от районните организации на БКП в столицата и много други източници.

Авторите хвърлят обилна светлина последователно по периоди върху дълголетната героична борба на столичните комунисти против буржоазната и фашистката диктатура, против „левия" и десния опорлеинизма. От тяхното изследване се вижда ясно, че Софийската градска организация вижда, че Софийската градска организация на БКП държеше високо и неопетнено знамето на чистия патриотизъм и пролетарския интернационализъм, защищаваше непрекъснато и последователно коренните интереси на работническата класа и останалите трудещи се, борещи се неотклонно за дружба със Съветския съюз, изграждаше ускорено материално-техническата база на социализма и сега дава своя принос в построяването на развитото социалистическо общество в нашата родина.

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И СОЦИАЛНАТА АКТИВНОСТ НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ

Виктор Шепел

В книжката (в превод от руски език) от библиотечката на партийния секретар на Партиздат се анализира опитът на партийните организации в трудовите колективи на Москва и Московска област за развитието на социалната активност на трудещите се. Разкривайки непосредствената дейност на първичните партийни организации, авторът дава препоръки за привличане на работниците в решаването на икономическите, културните и социалните задачи, които стоят пред трудовите колективи.

ДИАЛЕКТИКА И УПРАВЛЕНИЕ ПРИ СОЦИАЛИЗМА

Стоян Каратанчев

Посветен на сложните философско-методологически проблеми на социалното управление, трудът анализира обективната диалектика на някои по-важни социални процеси и ролята на материалистическата теория за тази диалектика в управлението на социалистическото общество. Прави се опит да се аргументират определени схващания по все още дискусионните сред марксистите проблеми на методологията въобще и на теорията и практиката на управлението при социализма. Книгата ще бъде ценно помагало за курсисти от партийните школи, пропагандисти, работещи в управленческия апарат, икономисти и др.

●

Партиздат пусна от печат и следните книги: **„Нас ни обединяват делото на партията, нейната априлска политика"** — брошура с речта на другаря **Тодор Живков** пред Деветия конгрес на Отечествения фронт, произнесена на 23 юни 1982 година; **„Слово за Димитров"** — брошура със словото на другаря **Тодор Живков**, произнесено на тържественото юбилейно заседание на 18 юни 1982 г., посветено на 100-годишнината от рождението на Георги Димитров; **„Шейсетият юбилей на СССР"** — брошура за решението на Политбюро на ЦК на БКП за чествуването на 60-годишнината на СССР и постановлението на ЦК на КПСС за 60-годишнината от основаването на СССР; **„История на Австрийската комунистическа партия — 1918—1955 г."** — кратък очерк в превод от немски език; **„Теоретикът Георги Димитров"** — книжка на **Илия Тасев** от библиотеката на дружество „Георги Кирков"; **„Георги Димитров във Врачански окръг"** от **Иван Райкински**; **„От сряда до сряда"** от **Веселин Йосифов**; **„Известия на Института по история на БКП" — том 45.**

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Петренко, Ф. Ф. и В. В. Попов, ЛЕНИНСКИЕ ПРИНЦИПЫ РУКОВОДСТВА СОВЕТСКОЙ ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКОЙ, М., „Международные отношения", 1981.

Външната политика и международните отношения — това са едни от най-сложните сфери на обществения живот. Анализирайки тяхното развитие авторите показват какво богато теоретическо наследство са оставили в тази област Маркс, Енгелс и Ленин, как КПСС творчески го развива и умножава, какви са принципите на партийното ръководство на съветската външна политика.

Ножин, Е. А., МАСТЕРСТВО УСТНОГО ВЫСТУПЛЕНИЯ, 2-е изд., доп., М., Политиздат, 1982.

Основавайки се на ръководещите принципи на партийната пропаганда, авторът осветлява психолого-педагогически проблеми на майсторството на устното слово, разглежда въпросите на подготовката му, логиката и стила, използването на фактическия материал, както и взаимодействието между пропагандиста и аудиторията. В основата на книгата са залегнали постановки от XXVI конгрес на КПСС и постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшното подобряване на идеологическата, политико-възпитателната работа" (1979 г.). Книгата ще послужи на младите лектори, пропагандисти, агитатори и докладчици.

СПРАВОЧНИК УЧАСТНИКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО СОРЕВНОВАНИЯ (В. И. Бондаренко, И. И. Гладкий, Р. Я. Машура и др.), Сост.: Ю. И. Палкин, Е. Н. Огий, Киев, Политиздат Украины, 1981.

В справочника се осветляват ленинските принципи в организацията на социалистическото съревнование — гласност, сравнимост на резултатите, другарска взаимопомощ, широк обмен на челния опит. Привеждат се примери за направлението, формите и съдържанието на съревнованието в съвременния етап, както и за термините, които се използват в ежедневната практика от участниците в него.

Шишков, Ю. В., КАПИТАЛИСТИЧЕСКАЯ ЭКОНОМИКА БЕЗ КОМПАСА, М., Политиздат, 1981.

Съвременното световно капиталистическо стопанство се намира в състояние на дълбоко разстройство: разклатена валутна и кредитна система; неудържимата инфлация стана повсеместна, енергосуровинният и продоволственият проблем достигнаха небивала острота. В книгата на доктора на икономическите науки Юрий Витальевич Шишков за пръв път в съветската литература се разглеждат всички тези явления в тяхната взаимозависимост, като се разкриват техните общи източници. Авторът анализира причините за кризата на капиталистическия стопански механизъм, перспективите на неговото развитие.

ВОПРОСЫ ИСТОРИИ КИТАЯ, под редакцией д-ра ист. наук М. Ф. Юрьева, к. ист. н. З. Г. Лапиной, М., Изд. Московского университета, 1981.

В сборника са отразени различни етапи от историята на Китай. Голямо внимание се отделя на актуални проблеми от най-новата история: освободителните борби на китайския народ и помощта на Китайската комунистическа партия от страна на Коминтерна и ВКП (б). Разкрива се несъстоятелността на маоистките постановки по аграрните и военните въпроси. В книгата се разглеждат също особеностите на зараждането на феодалните отношения в страната, икономическите възгледи на средновековните китайски мислители.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
NOV 18 1982
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-R

12

СОФИЯ, АВГУСТ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 12 АВГУСТ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Партийни грижи за преустройство на училището . . 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Н. Кърлева — Георги Кирков и проблемите на партийното строителство 11

Партийният комитет

Г. Христов — Научна организация на труда в местните партийни органи 20
В. Мартинов — Ефективна система за обучение на кадрите . . . 28

Ръководно политическо ядро и първообраз

Преглед на първичната

И. Златков — Здрава опора на комунистите 32
Н. Митков — Лична страница от колективната биография . . . 38
П. Стоянов — Расте преобразуващата й сила 41
Ц. Стойков — Обществена защита на творческите планове . . . 48

Пишат ни:

Д. Георгиев — Високите изисквания задължават 52
С. Георгиев — Строителството — общонародно дело 53
Д. Недялков — Обграден е доверието на хората 56

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

М. Семков — Политически подход към проблемите на животновъдството 58
Н. Пандев — Преход към интензивно развитие 63

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

И. Уливерова — Внедряване на комплексния подход 71
К. Кожухаров — Инициатива на пропагандисти 74

ДНИ НА БЪЛГАРСКИЯ РЕВОЛЮЦИОНЕР

А. Тодоров — Революционерът 77
П. Русев — За тях 79
Д. Хрисков — На Мухово непокорен син 80
И. Петкова — Пет минути мълчание 83

ПРЕПИСКА С ЧИТАТЕЛИТЕ

Д. Димчев — Партийният документ — огледало на истината . . 84

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Петков — В центъра — икономическите въпроси 89

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

Т. Хинова — Възпитанието на децата — дело и на обществеността 93

КРИТИКА И КНИГОПИС

П. Ганчев — Книга за марксистко-ленинското образование в БКП . 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2626. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 24.VIII. 1982 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ПАРТИЙНИ ГРИЖИ ЗА ПРЕУСТРОЙСТВО НА УЧИЛИЩЕТО

Пред прага сме на новата 1982/1983 учебна година — третата след Юлския пленум (1979 г.) на ЦК на БКП. През този период партийните кадри, научно-педагогическите и просветните дейци, всички онези, които са съпричастни в реализирането на образователната политика, приемат и оценяват, че работят в една благоприятна обстановка — въоръжени са с далновидна, жизнена, научнообоснована стратегия за образованието и комунистическото възпитание на подрастващите, потвърдена и доразвита от XII конгрес на БКП.

●

След пленума на ЦК на БКП за развитие на образователното дело (1979 г.) и I конгрес на Народната просвета от партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации в училищата и ВУЗ и по целия фронт на образователното дело е извършена значителна и ползотворна работа. Висшият учебен съвет и неговото бюро утвърдиха жизнено важни и необходими документи за изпълнение на партийните решения за преустройство на образователната система.

Поставено е надеждно начало в изграждането на новото единно средно политехническо училище, на преустройството на сега действуващата образователна структура. Успешно се внедрява новото учебно съдържание и организацията на обучение и възпитание в първи клас с 6 и 7-годишни деца, обучението на учениците от IX клас и I курс на професионалните учебни заведения по преходни учебни планове и програми, близки до характера, съдържанието и организацията на новото училище.

Промените, които се извършиха в общообразователната и професионалната подготовка на учащите се по широкопрофилни професии за първите курсове на СПТУ и техникумите през 1981/1982 учебна година, се приемат положително. Търсят се по-добри организационни форми в трудово-политехническата и професионалната подготовка на учениците от IX клас с изучаването на учебните дисциплини „Основи на естетиката“, „Основи на социалистическото производство“, както и обучението по избраните две от тринадесетте професионални направления.

Отличителна черта при решаване проблемите на преустройството на образованието са настъпващите положителни изменения в организацията и стила на партийното ръководство на учебното дело. Проличават по-доброто познаване на състоянието и повишената компетентност, грижи и внимание на партийните ръководители и органи по въпросите на образованието. Новите проблеми на преустройството са приети като близки, непосредствени задачи, поставени са под непрекъснат

Digitized by Google

партиен контрол и помощ. Множи се броят на партийни комитети и организации, които си поставят амбициозната задача да приложат най-правилния подход, да утвърждават високоефективна организация на ръководство и управление на учебното дело, да се търсят особеностите и спецификата на партийната практика и управление на сложните дейности по преустройството в различните категории селищни системи.

През този отговорен период окръжните и общинските партийни комитети умело свързаха творческото начало и новия подход към проблемите на преустройството на образованието с последователното утвърждаване на държавно-общественото начало в управлението на образованието, с изграждането и превръщането на новите държавно-обществени органи — окръжните и общинските съвети за народна просвета и училищните настоятелства — в значителна политическа сила на преустройството на образователното дело.

Окръжните комитети на партията и изпълнителните комитети отделиха голямо внимание и грижи за подготовката на комплексните програми за развитието на учебното дело. Извършена е значителна проучвателна и научноизследователска работа — комплексни проверки, социологически и други проучвания, научно-практически конференции и т. н. В преустройството по-масово са включени компетентни представители на различните направления в ОНС, общините, ведомствата, научните институти, на обществените органи и организации и др. По-голямо внимание се отделя при решаването на трудните въпроси, отнасящи се до: внедряването на новото учебно съдържание; подготовката и преподготовката на ръководните и учителските кадри; преодоляването на режимната и информационната претовареност на учениците; организацията на целодневното обучение; състоянието на учебно-материалната база; изпълнението на плана за училищното строителство; повишаване равнището на идеологическото, естетическото, нравственото и трудовото възпитание. Родиха се и нови инициативи. Изградени са на обществени начала системи за научното обслужване на образованието, за работата с талантливите деца в Бургас, Враца, Видин, Русе, Разград, Кюстендил; за квалификация на учителските кадри в Бургас, София, Благоевград. Създадена е социално-педагогическа система за работа с учащите се в Пазарджик и Разград; за трудово-политехническата и професионалната подготовка на учащите се в условията на прехода — София, Пловдив, Варна, Михайловград; по приложението на икономическия подход и неговия механизъм в образователната система — Пловдив, В. Търново, Благоевград и Димитровски район на столицата. Експериментира се интеграция — наука, образование и култура — в организацията на учебно-възпитателния процес в Смолян, Бургас, Кюстендил и т. н.

Засилената партийна взискателност и контрол повишават ролята и отговорността на държавните, стопанските и обществените органи и организации в работата с младото поколение. Подобрява се тяхната съвместна дейност с училището и Комсомола при обсъждането и решаването на редица насъщни проблеми. По-системни са и грижите за подобряване на материалната база на училищата, за жизнената реализация на кадрите.

Прояви се положителна тенденция на политическа оценка и анализ да се поставя не само работата на просветните органи, но и на останалите социални фактори — как те изучават и решават отделните проблеми. Каква е действеността на предприетите от тях конкретни мерки за повишаване приноса им за развитието на образователната система и комунистическото възпитание на учащите се.

На много места са характерни критичният дух и сполучливият опит за всестранно разглеждане на работата на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации. С комплексен ана-

Digitized by Google

лиз на постиженията и преди всичко на допуснатите слабости се преценява изпълнението на комплексните програми за развитието на образователното дело в окръзите, предприемат се мерки за тяхното актуализиране в съответствие с решенията на XII конгрес на партията.

Може определено да се каже, че сега различните субекти на управление търсят по-правилен, ефективен подход към проблемите на образованието.

Успоредно с тези и много други положителни моменти констатират се и редица слабости, пропуски, трудни и нерешени въпроси в партийната работа и ръководство, които забавят процеса на преустройство.

Сега проблемите на учебното дело във все по-голяма степен следва да се превърнат в неотменна и постоянна грижа на целите партийни комитети, на техните бюра и първи секретари, на всички отдели, звена и сътрудници на партийния апарат, като се преодолее досегашната неправилна практика да се оставят на някои места „на откуп" тези проблеми на малобройните сектори „Наука и образование" на ОК на БКП. Необходими са допълнителни мерки за организационно-кадровото укрепване на тези специализирани партийни звена, като се засили общественото начало в тяхната дейност. Особено внимание и неотслабващи грижи следва да се отделят за правилния подбор и всестранната подготовка на партийните кадри от всички равнища, които работят в областта на образованието.

Налице са и някои слабости по ръководството на първичните партийни организации от редица партийни комитети — общ е характерът на това ръководство. То не им помага да разкриват специфичното поле за изява, ръководство и въздействие на училищните колективи. На отделни места е допуснато механично уедряване на училищните партийни организации или неправилна структура в различните условия на селищните системи, поради което обеднява съдържанието на вътрешнопартийния живот, на обсъжданите въпроси и взетите решения по проблемите на образованието. Другаде стоят открити въпросите за малобройните първични партийни организации в учебните заведения, за тяхното застаряване. Подобряването на качествения състав на партийните организации е важно условие за повишаване на компетентността им. Все още са незадоволителни грижите за укрепване на партийното ядро в различните видове и степени учебни заведения, както и по някои отделни дисциплини. Не се вземат мерки на отделни места и за приемането на млади учители в редовете на партията. Засилват се и тенденциите за отклоняване на учителите и учениците от учебни занятия, за тяхното заангажирване с несвойствени задачи.

Не навсякъде се проявява умение първичните организации непосредствено да свързват прегледа за издигане на тяхната роля и боеспособност с решаването на актуалните задачи на преустройството на образованието, с личния пример и принос на комунистите в усъвършенстуването на учебно-възпитателния процес.

Предстоящата отчетно-изборна кампания в партията е подходящ повод за партийните комитети и организации да решат онези обективни и субективни проблеми, от които зависи да се изявява политическото ръководство на всяка първична организация. Нужно е да се създава простор за развитието на самодейността и самоинициативността, всяка да се превърне в творческа лаборатория, в която ще се отглежда и осмисля нов опит, ще се експериментират и моделират нови подходи, форми и средства на учебно-възпитателната работа.

Безспорно успешното решаване на тези проблеми е недопустимо без нов подход към тях и от партийните организации в предприятията, аграрно-промишлените комплекси и кварталите. От първичните партийни организации в учебните заведения се изисква на дело да осъществяват тясно взаимодействие и съвместна дейност с тези, които из-

Digitized by Google

ползват кадрите, за да създават всички условия за високоефективна организация на обучението, на трудовата и учебно-производствената дейност, организацията на бригадирския труд на учащите се и други форми на участие в общественополезен труд, като от всяка дейност се търси максимален социален, икономически и възпитателен ефект.

Особено внимание и грижи общинските партийни комитети следва да отделят за изпълнението на Декемврийската програма при децата и учащите се. Максималното обхващане на децата, особено на тези на 5 и 6 години, в предучилищното възпитание, тяхното здравно-физическо и интелектуално развитие, включването на учащите се в различните форми на общественото хранене, на организирания отдих, физическото и естетическото им възпитание следва да бъдат тяхно неотменно задължение. Проблемите за комплексното обществено обслужване на учебните заведения, на битовото и транспортното обслужване на учащите се да намерят подобаващо решение във всяка селищна система.

●

Сърцевина на цялата дейност по преустройството е постигането на висока професионална подготовка за цялото поколение като същностна черта на многостранното развитие на личността и главно условие за пълноценната ѝ реализация в живота. Усилията следва да бъдат насочени за реализиране на новите изисквания към професионалната подготовка на подрастващите — достигане на висок професионализъм до степен на овладяна професия, пълноценна социална и трудова реализация на младежта.

Успоредно с това е необходимо под ръководството на общинските партийни комитети в рамките на всяка селищна система да се приведат образователното и квалификационното равнище на кадрите в съответствие с техническото равнище, т. е. с изискванията за интелектуализацията на всички сфери на обществото — особено за кадрите в материалното производство.

И още нещо — партийните организации и ръководствата от учебните заведения и предприятията са призвани да полагат непрекъснати грижи за педагогическата просвета и квалификация на майсторите и работниците, да стимулират и повишават съзнанието за общественополитическата значимост на техния труд, да упражняват по-действен контрол по охраната на труда на учащите се, да ги запознават с трудовото законодателство, отчитането и заплащането на труда им и пр. Важна задача също така е те да прилагат по-ефективни форми и да разгръщат широка възпитателна работа сред трудовите колективи за създаване на висока организираност и идейност в работата с младите работнически попълнения; да насочват усилията си и към включване на учениците в идейно-политическата и културно-масовата работа в предприятието, към възпитание на любов и готовност към физическия труд, опазване и обогатяване на обществената собственост, за приобщаване към революционните и трудовите традиции на работническата класа.

Особено отговорни и конкретни са задачите на стопанските организации и предприятията за осигуряването през 1983/1984 учебна година на реални работни места в производството за обучението на учащите се в III степен по време на учебната и производствената практика, разпределението и назначаването на работа, определянето на най-добрите майстори и наставници за обучението на учащите се. Новата организация на професионалната подготовка изисква осигуряването на суровини, материали, енергетични ресурси, производствена програма, изкупуване на продукцията и т. н. — дейности, които следва да бъдат програмирани.

Digitized by Google

Поставената пред образователната система нова генерална цел предполага създаването на всички условия за многостранен живот на младата личност — в училището, завода, по местоживеене, използване възможностите на науката, културата, спорта и туризма и т. н. Известно е, че училището и комунистическото възпитание от затворена се превърна в отворена система, от еднофакторна — в многофакторна, от държавна — в държавно-обществена система.

Усъвършенстването на партийното ръководство над другите сфери и фактори за работа с учащите се означава да се познават техните проблеми, специфичните, съдържателни страни на формите и методите на работа, в установяването на „мярата" в организираните от тях мероприятия и т. н. Следва да се преодолее например такава слабост други институти да провеждат самоцелно „своята" дейност чрез училището, като обременяват и претоварват учащите се.

Предстои първата отчетно-изборна кампания на новоизградените държавно-обществени органи на народната просвета. Да се усъвършенствува партийното ръководство означава да се подобрят грижите за тяхното кадрово укрепване, за изграждане на правилна вътрешна структура и организация на работа, за утвърждаването им като главни координатори на дейностите, за постигане на съгласуваност, взаимодействие, съпричастност, умение да поемат своя дял от дейността и отговорността в работата с учащите се. Заседанията на тези органи не бива да се превръщат в съвещания и събрания, на които само се информира техният състав, а да им се предоставя да решават проблемите. Да се преодоляват такива забелязващи се тенденции като одържавяването на държавно-обществените органи и стесняване на общественото начало и т. н.

Следва да се предприемат мерки и се преодолеят някои слабости в организацията на управленческия процес.

Все още недостатъчно се работи за задълбоченото изучаване и вникване в същността, в замисъла на новата учебна документация, в новите моменти при организацията на учебно-възпитателния процес, мястото на новите учебни дисциплини, новата номенклатура на широкопрофилните професии, организацията на свободно избираемата и факултативна подготовка и т. н.

●

Проблемите на преустройството на образователната система с нова сила и значимост бяха поставени, доразвити и обогатени от Дванадесетия конгрес на партията.

Огромно теоретическо и практическо значение в комунистическото възпитание на подрастващото поколение имат разработените постановки и идеи в речите на др. Тодор Живков: на срещата с комсомолците на 4. XI. 1981 година по повод приключването на втория преглед „На класата — достойни синове", на празничната среща на Политбюро с българските студенти, както и в речите му пред IX конгрес на Българските професионални съюзи и XIV конгрес на Димитровския комсомол.

Тези нови постановки определят и една от най-непосредствените задачи — при високо качество и ефективност да се провежда организаторска, идеологическа и политическа работа за дълбокото осмисляне и осъзнаване от всички кадри на всички равнища неоценимото богатство от идеи и практически решения, заложени в програмните партийни документи, за тяхното превъплъщаване в ежедневни, практически, реални дела, в политическа съдба и поведение, в творческа педагогическа практика. Сега конкретната задача е учебно-възпитателна работа да бъде организирана в съответствие с главното изискване на Дванадесетия конгрес на партията — „повсеместно да преминем към предимно

Digitized by Google

интензивно развитие на икономиката и другите сфери на обществения живот". Интензификацията на учебно-възпитателата дейност да довежда до разкриване на силите, способностите и таланта на учителя и ученика, да се изгражда правилна организация за икономично и ефективно използване на труда.

През учебната 1982/1983 година продължава внедряването на новото учебно съдържание в първи клас. В завършен вид е учебната документация за втори клас. В решаваща фаза — вече втора година — навлиза постепенният преход на преустройството на сегашните общообразователни училища, средно професионално-технически училища и техникуми към изискванията на новото единно средно политехническо училище. Партийните организации следва с по-голямо внимание да се обръщат към промените, които се извършват в учебната документация в общообразователната и професионалната подготовка на учащите се по широкопрофилни професии за I и II курс на СПТУ и техникумите.

Сложността, многообразието и състоянието на научно-педагогическите процеси, свързани с преустройството на образователната система, предявиха пред партийните и държавните органи и кадри категоричното изискване за проявяване на максимално творчество в работата, рационалност в мисленето и действията.

Необходимо е да се вкорени разбирането, че не може да се организира високоефективна учебно-възпитателна работа със старото знание, със стари познания и представи, без да се вниква и познава, да се осъзнава замисълът на новото, да се осмислят действията на директора и заместник-директора като високо отговорни и квалифицирани научно-педагогически лица, осигуряващи преустройството. Следва да се натрупва положителен опит, да се търсят и по-добри организационни форми в трудово-политехническата и професионалната подготовка на учениците от IX и X клас при изучаването на учебните дисциплини „Основи на естетиката", „Основи на социалистическото производство" и „Машинознание и устройство на автомобила", в обучението по избраните професионални направления, организирано в междуучилищните центрове и стопанските организации, новите дисциплини в професионално-учебните заведения.

Независимо от постигнатото особени партийни грижи и внимание са нужни за създаването на условия за нормална организация на обучението по новите политехнически дисциплини, за преодоляване на абстрактния характер на тяхното преподаване, за да намерят предметите своето естествено място в цялата организация на обучението. Нерешени проблеми има около организацията и методиката на обучението по избраните професионални направления, съотношението между теоретичните и практическите занятия, мястото и условията за обучението, уплътняване на определеното за тази цел време, преодоляване на нарушенията в учебната дисциплина на преподаватели и ученици —все причини от субективен характер, които се нуждаят от системен контрол.

Все още малко се прави за разработването на разчетите за професионалната насоченост и използването на завършващите XI клас ученици през 1982/1983 учебна година. Недостатъчни са предприетите мерки за тяхната допълнителна професионална подготовка.

Необходимо е да се целенасочат действията, усилията, грижите и вниманието на комунистите и партийните организации за усъвършенстуването на учебно-възпитателния процес, за решително подобряване на цялостната подготовка на учащите се в сегашните средни, специални и други учебни заведения, за най-пълноценното използване на сега действуващата образователна структура за комунистическо възпи-

Digitized by Google

тание на подрастващите, за вливане на ново съдържание в учебните програми, организацията и методите на обучение и възпитание.

Нашето училище разполага с множество възпитателни средства, но главното от тях е било и си остава урокът. Новото съдържание на обучението, програмите и учебниците позволяват значително по-добре да се използва урокът за целите на възпитанието на учащите се в духа на марксистко-ленинските идеи, за формирането у тях на научен, диалектико-материалистически светоглед.

Известно е, че през последните години се предприемат редица организационно-педагогически и учебно-методически мерки за преодоляването на режимната и информационната претовареност на учащите се и учебните заведения. Независимо от постигнатото все още остър си остава проблемът за преодоляването на пренатовареността — явление неоспоримо сложно и многопосочно. Комплексът от причини следва да се търси преди всичко в организацията на цялостния педагогически процес.

Първата крачка към преодоляването на пренатовареността на учащите се е добрата подготовка и организация на труда на всеки учител, на всеки педагогически деец. В крайна сметка именно с намаляването на претовареността ще се осигурят по-високо равнище на знанията и овладяването на необходимите умения и навици. Тогава нормата ще бъде — всичко, което се изучава, да се изучи добре.

Сега на отделни места в ръководството и управлението на учебно-възпитателния процес все още властвуват рутинни методи с административно-школски или строго дидактичен характер. Следва да настъпят необходимите изменения в организацията и методите на обучението и възпитанието, в използването на методи за засилване на творческата дейност в урока и в извънкласната дейност, за активност и самостоятелност, които да извеждат ученика от пасивно-съзерцателна в активна, творческа позиция, от самоцелното запаметяване и заучаване на знанията към способност за творческо мислене.

●

Преустройството на учебно-възпитателния процес с голяма острота постави въпроса за привеждането на субективния фактор —народното учителство — в съответствие със съвременните и бъдещите изисквания при изграждането на новото училище. Тази постановка за образователната система има огромно значение. От това как учителите преподават и какво отношение имат към своята работа зависи качеството на подготовката на подрастващите. Ето защо нараства отговорността на партийните органи и организации към този въпрос — за състоянието на учителските кадри, за повишаването на идеологическата им съзнателност и професионалното и педагогическото им майсторство.

Сега усилията следва да бъдат насочени към подобряването на качествения състав на учителските кадри, към повишаване на качеството и ефективността на техния труд като решаващо условие за преустройството на образователното дело. Нужен е системен партиен контрол, за да се извършат най-целесъобразните размествания на учителските кадри и комплектуването на училищните колективи, да се внесе обективност при атестирането и оценяването на техния труд. Особено внимание да се обръща на работата с младите учители, на създаването на местни кадри, тяхното задържане и социално-битово устройване.

Недостатъчно ефективни са все още усилията за организацията и провеждането на курсове с учителите по техническите дисциплини за запознаването им с най-новите постижения в техниката и технологията на производството в съответните отрасли; курсове за педагогическа

Digitized by Google

квалификация на наставниците, инженерно-техническите кадри, икономистите и другите специалисти, които обучават кадрите и пр.

Задачата е в съответствие със социално-икономическото развитие, с природните, демографските и другите особености на всяка селищна система да се пристъпи към изясняване на наличните и перспективните потребности от кадри, към правилното планиране на тяхната подготовка по образование, професия и специалности. Да се пристъпи към усъвършенствуване на сега съществуващата училищна мрежа.

Важен е проблемът за състоянието, използването и изграждането на базата на учебното дело. Нерадостна традиция е от години системно да не се изпълняват плановете за детското и училищното строителство. През 1981 г. не са усвоени 26 000 000 лв., а планът за първото полугодие на 1982 г. е изпълнен 24,6 на сто. Особено тревожно е положението в Кюстендилски, Софийски, Ямболски, Хасковски, Видински, Силистренски, Търговищки окръг. Това лишава образователната система от крайно необходимите класни стаи, кабинети, столове, общежития, летни лагери, места в детските градини и т. н. и затруднява нейното преустройство, нормалното протичане на обучението и възпитанието.

Все още не се разгръща в необходимите мащаби движението за реконструкция и модернизация на базата, не се използват възможностите на стопанските организации за техническото обзавеждане на работилниците и лабораториите със съвременни апарати и машини.

Предстои внедряването на икономическия подход и неговия механизъм в цялата образователна система. Пионери в това направление са педагогическите дейци от Пловдивски, Благоевградски и Великотърновски окръг и Димитровски район на столицата, които експериментално от 1 юли м. г. го приложиха в различните видове и степени училища. Извършена е огромна дейност, проправят се нови пътища, натрупва се опит. Икономическият подход и неговият механизъм все повече се проявяват като обективна необходимост и потребност за народната просвета — средство да се развива и усъвършенствува процесът на управлението.

Следва да се усъвършенствуват и подобряват условията на социалистическата организация на труда, технологията на планиране, разработване и приемане на насрещни планове. На основата на вътрешностопански сметки по-добре да се използват наличните кадрови, финансови, материално-технически и др. ресурси, да се търсят скрити резерви, по-целенасочено и икономично да бъдат изразходвани определените бюджетни и извънбюджетни средства; да се води борба за икономии; да се пази социалистическата собственост.

Икономическият механизъм следва да се използва за главното: регулиране на икономическа основа взаимоотношенията между организациите и поделенията на народната просвета (тези, които подготвят кадрите и носят отговорност за тяхната подготовка) и другите отрасли от производствената и извънпроизводствената сфера (тези, които потребяват кадрите).

●

По-нататъшното изграждане и усъвършенствуване на образователната система е трудно и сложно дело, съпроводено с качествени изменения в съдържанието и организацията на обучението и възпитанието. Но това е обществена необходимост, назряла потребност, която се нуждае от изключително внимание и грижи на цялата партия и на обществеността.

Digitized by Google

ГЕОРГИ КИРКОВ И ПРОБЛЕМИТЕ НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

115 г. от рождението му

НАДЕЖДА КЪРЛЕВА

От влизането си в редовете на партията през 1894 г. и до последния миг от своя живот (1919 г.) Георги Кирков отдава цялата си неизчерпаема енергия и политическа страст, комунистическата си идейност и принципиалност, организаторския си талант, непоколебимата си вярност към интересите на работническата класа на политическата партия на българския пролетариат, на делото на социализма.

Кирков започва своята активна партийно-политическа дейност по време, когато със създаването на марксистка партия в България през 1891 г. бе направена първата историческа крачка за свързване на научния социализъм със зараждащото се българско работническо движение. Този период се характеризира с популяризирането на социализма в България, с изграждането на първите работнически организации и възпитанието на раждащата се работническа класа в дух на непримирима класова борба.

Изходна позиция в теоретическата и практическата дейност на Георги Кирков са принципите на марксизма. Подготвен марксист, предан революционер, прозорлив, човек с широко сърце, благ характер и пъргав ум, жизнерадостен и весел, надарен с приятен глас и образен език, младият Кирков бързо се налага като блестящ оратор, превъзходен журналист и талантлив организатор на партията (Д. Благоев, Биография, С., Партиздат, 1979, с. 129). Всичките си дарования, знания и опит той подчинява на изграждането и развитието на партията като авангард на работническото движение, като ръководна политическа сила в общественото развитие за класово пробуждане, осъзнаване и организиране на българското работническо движение, за разширяване и укрепване на социалистическото движение, за успешна класова борба и извоюване освобождението на работническата класа и всички трудещи се от всякакъв род експлоатация. От Петия конгрес на партията през 1898 г. до XXII конгрес Кирков е избиран за член на Централния комитет и работи като секретар-касиер на партията, редактор на „Работнически вестник“, основател на „Червен народен календар“, несменяем и незаменим лектор в дружество „Класово съзнание“ и други вечерни работнически училища. Той е основател на партийни

Digitized by Google

клубове, книжарници, организатор на вечеринки, утра и сказки, пламенен трибун, любим оратор, прекрасен защитник на работническите интереси и социалистическите идеи в буржоазния парламент, най-добър съратник на Благоев. Неговият личен живот се слива с живота, развитието и историята на партията.

●

На основата на марксисткия анализ на нашата действителност по това време в редица статии Георги Кирков разкрива **историческата роля на работническата класа като революционен преобразовател на общественото развитие.** За него работническата класа е естествена носителка на светлината, човещината, справедливостта. В статията „Работническата класа е революционна" изтъква, че тя е революционна в смисъл, че като представителка на обществения труд иска и се бори за премахването на частната собственост и заменянето ѝ с обществена. Революционният преврат, който трябва да извърши работническата класа под ръководството на своята политическа партия, е „условието за по-нататъшното съществование не само на работническата класа, но и на цялото общество" (Г. Кирков, Избр. пр., т. 1, с. 67). Кирков е убеден, че бъдещето на нашата страна, каквито и външни видоизменения да претърпи, ще си остане едно и също — тържеството на работническата класа (с. 57). Но за да изпълни историческа си мисия, тя трябва да осъзнае своето място, роля, положение, да знае механизмите на функциониране и развитие на капиталистическата система, на буржоазната държавна уредба, която го подтиска, експлоатира. Затова естественото място на социалистите като теоретически и практически изразители на работническите стремежи и борби е в редовете на работническата класа, където трябва да съсредоточат главното си внимание за социалното и културното ѝ издигане. В статията „Нашите задачи" Кирков пише, че задачите на социалистите се свеждат главно до подготовката на работническата класа за изпълнение на нейната историческа мисия: С помощта на социалистическата пропаганда, отбелязва той, ние ще внесем в работническата класа класово самосъзнание, с помощта на организацията ние ще създадем от нея една добре дисциплинирана бойна сила, способна да действува. Организация, просвета и борба — такъв е постоянният апел на Георги Кирков сред работниците. Апел, който сам претворява на дело. Организираният пролетариат е един първокласен обществен фактор в развитието на страната. Според него всяко едно незначително движение в лагера му кара господарската класа да трепери, всяка една невинна манифестация я хвърля в ужас. При организирането на работническата класа той изисква да се прилага диференциран подход към различните нейни слоеве. Особено внимание отделя и на пролетаризиращите се дребни занаятчии, селяни, търговци и др., които трябва да се въвлекат в борбата срещу буржоазната наредба.

За Георги Кирков **опората и силата както на работническото, така и на социалистическото движение е в масите.** Те са преобразуваща сила, двигател на общественото развитие. От тяхната активност зависят успехът на революционната борба и осъществяването на социалистическия идеал. Затова той е винаги там, където са работническите маси — в Сливен, Габрово, Варна, Бургас, Пловдив и др. Живее с нуждите, интересите и потребностите на работническата класа. От нея черпи сили и вдъхновение за своята теоретическа и практическа дейност. Масовик по природа, централно място в неговата дейност заема изключителното му майсторство да организира, да сплотява и зове масите към решителен бой. Според него **работническото движение и партията**

Digitized by Google

на работническата класа са неразривно свързани и неделими. Партията е тази, която насочва борбите на работническата класа, отстоява общите ѝ интереси и крайната цел на движението. Затова откъсването на работническото движение от социалдемокрацията неизбежно води до неговото израждане, до обуржоазяването му. Едничкото оръжие на работническото движение в борбата против буржоазния строй е **класовата борба.** Непримиримата класова борба е един от елементите, който определя характера на партията и обуславя нейното единство с работническото движение (Г. Кирков, Избр. пр., т. 1, с. 111). За Кирков пътят — класовата борба и крайната цел — социализирането, са нещо цяло, неразделно, органически свързано.

Георги Кирков отделя изключително внимание на въпроса за **ръководството от партията на масовите организации на работническата класа.** Това най-ярко проличава в отношението на партията и на самия него към **синдикалното движение.** Със създаването на Общия работнически синдикален съюз се поставя за цел да се обединят разпокъсаните по браншове революционни профсъюзи в единна синдикална организация, чиято дейност да се гради върху почвата на класовата борба, да бъде проникната със социалистически дух, да поддържат определени организационни връзки с партията. Кирков се обявява против тактиката на неутралитет и автономия на синдикатите. Само когато освободителното движение е ръководено и насочвано от социалдемократическата партия, само тогава то се превръща в съзнателно, а професионалните съюзи — в организация за класова борба.

Наред с грижите за развитието и укрепването на синдикалното движение Кирков проявява и бащински грижи за включване на младото **работническо попълнение** в редовете на класовата борба. Не помалко усилия полага и за организираното участие на **жените** в класовата борба под крилото на партията. Борците на работническата класа и **в парламента,** и в **общинските съвети** също трябва да се насочват и ръководят от партията — изтъква той.

Разширяването и задълбочаването на връзките на партията с масите е необходимо условие за успеха на класовата борба на българския пролетариат. За това с цялата си дейност Кирков съдействува за изтръгване на масите от влиянието на буржоазията и нейната идеология. Общуването с хората, с масите за него е подчинено на характера, целите и задачите на партията, които тя има да решава. То трябва да ориентира хората в политическия живот, да ги просвещава, сплотява и организира за борба с буржоазията и буржоазната наредба, за извоюване свободата и премахване на всякакъв род експлоатация.

●

Партията като авангард на работническото движение е оръжието, силата на пролетариата в борбата му с буржоазната обществена уредба. Тя е най-верният и единствен страж и закрилник на всичко честно, пламенно и работно. Политическата организация на работническата класа е основата на класовата борба. „Организацията е дело трудно, бавно, уморително — отбелязва Кирков, — което не обещава непосредствени триумфи, което не задоволява изведнъж безкрайната жажда на духа за високи полети, тя е... пионерска работа" (Раб. в-к, т. I, с. 243). Това е процес на формиране, изработване и обосновка на програмата, стратегията и тактиката на партията в класовата борба, конкретизиране и обогатяване на нейните марксистки идейни, политически и организационни основи в специфичните български условия. Георги Кирков разглежда партията и нейното развитие

Digitized by Google

като обективен процес, обусловен от потребностите на общественото развитие и революционното преобразуване на обществото. Характерно за нейното развитие е, че с ръста на работническата класа и работническото движение, с разширяването и задълбочаването на класовата борба расте влиянието на партията сред масите. Той подчертава, че партията е с ясен поглед и без съмнение в бъдеще ще върши с ентусиазъм и преданост своето освободително дело. „Дълбоко проникната от важността на своите исторически задачи, ориентирана напълно в своя път на борба, здраво сплотена в своите бойни организации, тя все повече и повече развръща своите сили, прониквайки все по-нататък в работническата маса, привличайки все повече борци, внасяйки в редовете им все повече съзнание, все повече организация и все по-голяма жажда и активност за борба" (Избр. пр., т. 1, с. 170). В развитието си като политически организъм партията търпи в своите недра само това, което е способно да живее нейния живот. Тя без жалост отхвърля всичко, което не принася никаква полза, а може само да спъва нейното хармонично развитие. А всички части и дейности на партията, според него, трябва да бъдат хармонично развити.

С цялата си теоретическа и практическа дейност Георги Кирков отстоява **класовия, пролетарския, революционния характер на партията.** Дълбоките си марксистки познания, цялата си кипяща енергия и опит той влага за формирането и затвърдяването на основите на партията: отстояване на идейната чистота на марксизма, класова непримиримост с буржоазията и нейните оръдия, непоколебима и безгранична вяра в силите на работническата класа и вяра в победата на социализма. Като преценява условията, при които работи партията, заобиколена от дребна буржоазия и опираща се върху незначителна и все още недобре организирана и възпитана в духа на класовата борба и социалистическия идеал част от българския пролетариат, Кирков предупреждава за опасността да не се потъне в това дребнобуржоазно море. За да се преодолее тази опасност, партията трябва да се проникне добре от началата, които трябва да бъдат в основата на ежедневната ѝ работа. Ако тя не усвои **марксистката теория,** която ѝ дава верния ключ да разбира действителността, да знае своето място като обществена сила и да вижда идеала, за който се бори, тя ще затъне в дребнобуржоазната стихия. Идеите на марксизма като революционна наука и мироглед на работническата класа са в основата на теоретическата и практическата му дейност. По този повод Христо Кабакчиев отбелязва, че Кирков владее с голямо съвършенство материалистическия метод на мислене, който прилага с бляскав успех и на практика.

Едно от решаващите условия за успешното функциониране и развитие на партията според Кирков е **верността към марксизма.** Той отстоява класово-партийния, политическия подход и застава открито в защита на марксизма като революционна теория и практика, като велика преобразуваща сила на общественото развитие. Целият му живот е борба за правилното прилагане принципите на марксизма, върху които се изгражда, развива и действува партията. Принципността според Кирков е нещо много важно и съдбоносно за бъдещето и освободителното дело на партията и работническата класа. На дъното на всеки принцип лежи винаги конкретен интерес. Това са интересите на работническата класа. Затова принципът е компасът в борбата на партията (Г. Кирков, Избр. пр., т. 1, с. 391). Спазването и правилното прилагане на принципите на марксизма улесняват борбата на партията. Ето защо е голяма и сурова неговата непримиримост към рушителите им. Всяко нарушение и отклонение от принципите, сочи той, сее заблуда, внася смут, разколебава и на практика пречи на борбата, на делото на социализма. Той изисква от всеки социалист да мисли, да

Digitized by Google

говори и действува принципно, в интерес на социалистическия идеал, в интерес на партията, на класата, на народа.

За Георги Кирков, партията е **единство на революционна теория и практика.** Както теорията, така и практиката е източник на познание и творческо поле за действие. Революционната теория служи за успешно решаване задачите на партията и пролетариата. Високообразован марксист, в работата си той успешно прилага диалектико-материалистическия подход. Винаги се стреми да взема предвид новите проблеми и задачи, произтичащи от непрекъснато изменящата се обстановка, в която партията работи, и да предвижда последиците. По думите на Васил Коларов Кирков не само разбира на какви организационни начала трябва да се изгражда една пролетарска и революционна масова партия, но съумява и да ги въплъти в нейния живот (В. Коларов, Избр., пр., т. I, с. 555).

В статията „Единомислието и единодействието на партията" Кирков посочва, че това единство е условие за самото ѝ съществуване. Без единомислие и единодействие партията не може да стане силна, мощна пролетарска партия. Липсата му я грози от израждане и гибел. Кирков отстоява разбирането, че **единството трябва да се гради върху идейните, политическите и организационните принципи** на революционната марксистка партия. От тези позиции той воюва срещу българския и международния опортюнизъм. Дългогодишното участие в тази борба му дава възможност да изучи тоя враг на революционния социализъм във всичките му форми и направления. Речите, сказките, беседите, статиите на Кирков по въпросите на опортюнизма и борбата с него, включително и по организационните въпроси, са материал, от който здравото пролетарско ядро в партията черпи силни аргументи в полемиката си срещу „широките социалисти", а по-късно в борбата срещу „анархолибералите" и прогресистите. „Широкият социализъм — подчертава Кирков, — пренесен в работническата среда, е теоретическият и практически израз на „класово сътрудничество" (Г. Кирков, Избр. пр., т. 1, с. 165). **Борбата против опортюнизма разчиства пътя за осигуряване единството на партийните редове.**

Единството в партията Георги Кирков свързва с единството в работническото и международното социалистическо движение. **Принципът на пролетарския интернационализъм** е в основата на изграждането и дейността на марксистката партия в България. С целокупната си дейност тя винаги е оказвала подкрепа на здравото, на прогресивното в работническото и социалистическото движение. Кирков е в първите редици на нейните борби против балканските войни, подкрепя борбите на руския пролетариат. Той е последователен революционер-интернационалист, който на дело ревностно воюва за идейната чистота на марксизма. За него Интернационалът е олицетворение на международната солидарност на работниците, основана върху съзнанието за еднаквостта и общността на класовите интереси и историческите задачи на работническата класа във всички страни. Той се отнася критично към дейността на II интернационал. Активна е борбата му срещу социалпатриотизма, който е „дегизиран национализъм", турен в услуга на империализма (Г. Кирков, Избр. пр., т. 1, с. 218). На практика социалпатриотизмът означава пълно отричане на класовата борба и международната солидарност на трудещите се.

Жизнена и насъщна потребност за Георги Кирков е да бъде постоянно в крак с проблемите на работническото и социалистическото движение, да се учи и прилага опита на други социалистически партии, да воюва за пролетарското дело и единство, да е рамо до рамо с интернационалистите на дело. В тази насока най-ярка изява е участието му с Васил Коларов като представители на партията на тесните со-

Digitized by Google

циалисти в съвещанието на левите цимервалдци и подписването на възванието към международния пролетариат. Активна дейност развива той за създаването на III интернационал. С вълнение следи революционните битки в Русия, ръководени от болшевиките начело с Ленин. Неговият завет към партията е: „Под знамето на болшевизма, на Ленин!"

От позициите на класовия, революционен характер на партията и пътя, по който върви — непримиримата класова борба, от целите и задачите, които тя си поставя и разрешава на всеки етап от своето развитие, Георги Кирков отделя изключително внимание на нейния състав. Схващанията му по този въпрос се свеждат до това, че с ръста на работническото движение трябва да расте и укрепва пролетарският елемент в нея. Встъпващите в редовете ѝ трябва предварително да бъдат запознати със задачите и характера на партията. Всеки, който иска да бъде партиен член, трябва строго да зачита нейните статути и конгресните решения. Всеки член трябва да бъде коректен и редовен в своите задължения, да пази единството на партията. В статията „Опортюнизъм — анархизъм" посочва, че работническата социалдемократическа партия не е и никога няма да бъде нито хан за преходящи, нито свърталище за анархисти. Той е за строг, грижлив и внимателен подбор на встъпващите в нейните редове. Особена взискателност проявява към подбора на встъпващите интелигенти. Влага колосална енергия и упоритост, за да бъде запазен всеки работник за партията и да бъде привлечен на работа в нея. По думите на Васил Коларов за Кирков 100 работници, завоювани за една година, означавали голям успех, когато партията работи в най-трудни условия — на борба с общоделството, с разколниците, с дребнобуржоазното течение в нея.

Заедно с Димитър Благоев Кирков строи партията на гранитните основи на революционния марксизъм, на теорията и практиката на пролетарската класова борба, на основата на **социалдемократическия централизъм.** Той отдава всичко за изграждането на здрава, дисциплинирана, единна сплотена пролетарска партия, която успешно преминава всички вътрешни сътресения и се влива изцяло и без разцепление в III комунистически интернационал.

Възгледите на Кирков за **партийната дисциплина** са отразени в статията му „Партийната дисциплина и анархолибералите", в доклада му пред Софийската партийна организация „За партийната дисциплина". Според него дисциплината е съзнателно подчинение личните интереси на интересите на партията. Тя е условие за единството в партията и е еднакво валидна и за „най-видния", и за най-скромния в нея, еднакво задължителна за всички. Централизираната, планомерна и целесъобразна дейност на партията е немислима без свободата на критиката в нея. **Критиката,** отбелязва той в изказването си на XVI конгрес (1907 г.), трябва да бъде пълна и всестранна. Трябва да се критикува не едностранчиво, а да се разглеждат и добрите, и лошите страни, като същевременно се излагат и пречките, които спъват добрия вървеж на работата. Критиката е партийна, когато доизгражда партийното здание. По отношение на свободата на критиката той предупреждава: „Свобода на критика обаче, която е насочена против основите на партията, която мери да убие единството на партията и да я тласне в пътя на деморализацията и израждането, не е вече свобода, а слободия, която по никой начин не може да бъде допусната в редовете на една бойка пролетарска партия (Раб. в-к, т. I, с. 524). **Той разглежда критиката и като условие за вземане на правилни решения.** „Нищо в нейните решения — пише Кирков — не може да мине в практиката, ако не бъде предварително подхвърлено на строга и всестранна критика" (с. 246). В нея той вижда един принцип, в осно-

Digitized by Google

вата на който лежи стремлението към истината. По отношение на решенията изисква грижливо проучване на факти, данни, които следва да се систематизират и да се изведе общият резултат. Фактите и данните са една от най-важните гаранции за правилни решения и разумни мероприятия.

Важно място във възгледите на Георги Кирков за партийното строителство заемат схващанията му за **мястото, ролята, значението, функциите и задачите на местните партийни организации.** На страниците на партийните издания, по събрания, вечеринки и сказки той пише и говори за организацията на работата на местните партийни организации, за засилване на тяхната притегателна сила. Обиколките му из страната и посещенията на организациите по места внасят оживление и бодрост, възбуждат надежда и енергия за още по-активна дейност. Запознава се отблизо и най-подробно с местните условия и дейци, с работниците, изучава техните болки, нужди, условията за организация и борба, насърчава, подкрепя, дава съвети и още в зародиш долавя кариеристичните стремежи, задушава ги и непоправимите безпощадно отстранява. В работата с местните организации прилага най-разнообразни методи, за да разбере истинското състояние на всяка една от тях. Той не се задоволява само с писмени и устни отчети и доклади на ръководни партийни и синдикални дейци, а се старае да изслуша колкото се може повече редови членове, за да си състави по-ясна и точна представа за организацията. От тези срещи Кирков по-осезателно чувствува пулса на партийния живот, научава какво ново има в нейната работа, как работят дейците, как се държат враговете, какво е влиянието и авторитетът ѝ. В редица писма до местните партийни организации дава указания за работата им, за необходимостта от укрепване на връзките с масите и др. Прилагайки конкретния подход в работата си, той не допуска шаблон и това го прави всякога интересен за всички. Присъствието му се чувствува винаги и навсякъде, когато и където има да се поставят и решават парливи въпроси в развитието на една или друга организация. Принципите на марксизма, общата линия на тактиката на партията конкретизира винаги съобразно с политическите моменти, с местните условия и кадри.

Изискванията към дейността на **партийните групи** Кирков проследява в статията „Длъжностите на партийните групи преди конгреса". Големи са неговите изисквания и към ръководствата на партийните групи и организации, от които се изисква да насаждат и да развиват организационните добродетели у членовете си, да са пропити до съвършенство от тях, да служат за пример, да не проявяват високомерие, горделивост.

Успехите на партийните организации са в пряка зависимост от активността на всички социалисти. Затова дейността на всеки от тях трябва да се вижда и знае от организацията. Според Кирков предназначението на **партийните членове** е да служат всеотдайно на партията и щом тя е в акция, всички трябва да бъдат на крак и всеки на мястото си, проникнат от мисълта с готовност да изпълни своя партиен социалистически дълг.

Кирков оставя ценни идеи и пример и в областта на **вътрешнопартийните отношения.** Те са гранитна, принципна основа и се определят от Устава и правилника за вътрешната уредба на партията. Правилните, принципните отношения умножават силата на организацията, разширяват и укрепват нейното влияние сред масите. Във взаимоотношенията си той не ласкае, а изобличава и възпитава, спечелва не бърза популярност на повърхностен демагог, а дълбокото и трайно уважение и обич на своите съмишленици, на работниците, на масите. Затова Койка Тинева пише: „. . . неговото топло отношение към

Digitized by Google

хората, сърдечност, дълбоко уважение... ги караше още по-смело да вървят по неговите стъпки".

За правилните взаимоотношения в партията съдействуват и качествата на самата личност. Според Димитър Благоев „...както във всяко обществено развитие, тъй и в социалистическото, личностите са оръдие на обективното развитие" (Д. Благоев, Съч., т. 11, с. 578). Качествата, които притежава Кирков като личност, характеризират идейния и нравствен образ на революционера, който заема активна позиция в решаването на кардиналните въпроси на своето време. Образец на тези качества и правилни взаимоотношения е четвъртвековната дружба между Димитър Благоев и Георги Кирков. Дружба историческа, която се предава от поколение на поколение революционни дейци. Дружба, която по израза на Васил Коларов „циментираше сплотеността и революционното единство на тесняшката партия". Тя спомага да се изведе партията от дребнобуржоазното мъртвило на верния път на класовата борба и да проправи брод на нашата партия към ленинизма, за да я изведе на нов качествен етап в развитието й, когато Октомврийската революция открива пътя на човечеството към комунизма.

В областта на партийното строителство Кирков оставя ценни идеи и пример за работата на партията **в областта на подбора, разпределението, възпитанието и растежа на кадрите.** По думите на Георги Димитров най-важната черта в характера и деятелността на Майстора бе неговата способност да подбира партийните кадри и неговата изключителна бащинска грижа да им помага в тяхното развитие. Хиляди прекрасни борци на нашата партия дължат нему в това отношение. И тук проличава характерният за Кирков конкретен подход в подготовката и възпитанието на революционните дейци. Наред с грижата за тяхната просвета и обучение той постепенно ги въвлича към по-сложните задачи в партийната работа, следи отблизо как ръководят събрание, как говорят, как ги слуша аудиторията, познава техните характери, семействата им. На годните дава преднина, а към безчестните и подлите, към тези, които внасят личен интерес и кариеризъм в движението, е безпощаден и ги отстранява. Подготовката на кадри изисква скромна и постоянна работа, наличие на умение да се подберат силите, да се влияе продължително над тях, за да се формират революционните добродетели. Пред тях Кирков не скрива трудностите, но и никога не забравя да подчертае всяко добро дело на деца и да порицае неговите грешки. Под непосредственото му ръководство израства младият и талантлив синдикален деец — Георги Димитров.

В служба на партийното дело Кирков използва две мощни оръжия, които владее до съвършенство: печатното и устното слово. Като основател на „Работнически вестник", негов редактор и ревностен разпространител, отдава таланта си на журналист, публицист, писател и поет за духовното пробуждане, осъзнаване и организиране на българския пролетариат. Вестникът е мощно оръжие в борбата на партията против буржоазията и буржоазното влияние в работническото движение, в борбата за свързване на партията с широките народни маси. Оценката за списването и влиянието на вестника дава сам Благоев: „Като чете човек днес този вестник, прави му впечатление яснотата на възгледите, които прокарваше той, енергията и ентусиазмът, дълбокото проникване от вярата в научността на социализма и неговото неизбежно тържество, които бликат от редовете на всяка статия, на всеки позив и манифест, с които партията се обръщаше към работниците" (Д. Благоев, Съч., т. 11, с. 158).

И с ораторското си изкуство Кирков допринася много за изграждането на партията и за нейното растящо влияние сред масите. Ре-

Digitized by Google

чите му са спечелени сражения в класовия двубой. Магьосник на словото, той е жадуван оратор по събрания, митинги, демонстрации, манифестации. С огненото си слово той е сред стачкуващите работници в Перник, Русе, Варна, Шумен, Костенец и др. Неговата реч вдъхновена, дълбоко аргументирана, изпъстрена с народни пословици, прекрасен хумор, остър сарказъм, винаги е ясна и с определена цел. В основата на ораторското изкуство на Кирков лежи дълбокото познаване на действителността, на мислите, чувствата и интересите на масите.

Дейността на Георги Кирков е живо олицетворение на **единството между политическата, идеологическата и организационната работа** на партията. Безпогрешен политически диагностик, в основата на анализа на събития и факти от обективната действителност той използва конкретно-историческия, диалектико-материалистическия и класовия подход. И с политическата си дейност съдействува за правилното и мощно развитие на социалистическото и работническото движение. Според него методите и похватите в дейността на партията, в нейната борба се определят от принципите, залегнали в основата на Програмата, от задачите, които тя има да решава на всеки етап, и от условията, при които работи. Със своя специфичен подход и метод на влияние, на организация и ръководство Кирков създава традиции в партията, които се предават и обогатяват с изменящите се условия на борба, с развитието на партията по пътя на нейната болшевизация и възприемането на ленинизма като революционна теория и практика, в борбите ѝ против фашизма и капитализма, в победата на социалистическата революция и изграждането на социализма в България.

●

Идеите на Георги Кирков по проблемите на партийното строителство и днес имат актуално значение за дейността на БКП по укрепване боеспособността на всяко нейно звено, за укрепване на връзките ѝ с масите и повишаване на ръководната роля на партията в социално-икономическото развитие на страната, в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП. Строителството на развито социалистическо общество, разцветът на социалистическа България е красноречив факт за развитието на партията по верния марксистко-ленински път, начертан в зората на социалистическото движение от неговите основатели Димитър Благоев, Георги Кирков и др., резултат на десетилетия самоотвержена и последователна борба в служба на работническата класа и целия трудов народ.

Digitized by Google

НАУЧНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА В МЕСТНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИ

к. и. н. ГАЛЕ ХРИСТОВ
първи секретар на общинския партиен комитет — Кюстендил

Един от въпросите, тясно свързан с повишаване на научността в работата, е въпросът за научната организация на труда на апарата на местните партийни комитети.

В. И. Ленин, разработвайки основните идеи и принципи на научната организация на труда, подчерта, че повишаването на производителността на труда — главното средство за победата на новия строй, е свързано с подобряването на неговата организация.

Дванадесетият конгрес на БКП потвърди, че сега в нашата страна са създадени необходимите предпоставки за ефективно прилагане на ленинските идеи и постановки за научна организация на труда. В създадената обстановка редица фактори определят нейното нарастващо значение по отношение труда на апарата на местните партийни комитети.

Първата група фактори е свързана с оптималното осъществяване на ръководната роля на партията и по-конкретно с издигане на по-високо равнище нейното политическо и организационно ръководство.

В етапа на изграждането на развитото социалистическо общество още повече нараства ролята на Комунистическата партия като ръководна и направляваща сила в системата за социално управление и в развитието на цялото общество. В условията на изграждането на развития социализъм придобиват още по-голямо значение обстоятелствата, които обуславят ръководната роля на БКП: ръстът, мащабите и сложността на задачите, които предполагат по-високо равнище на политическото и организационното ръководство; подемът на творческата активност на трудещите се и тяхното въвличане в управлението на държавните работи и производството; по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация, повишаването ролята на обществените организации; нарастване значението на теорията на научния комунизъм и нейното творческо развитие и пропаганда, необходимостта от засилване работата по комунистическото възпитание на трудещите се и борбата за преодоляване на недостатъците от миналото в съзнанието на хората.

Втората група фактори е свързана с развитието и функционирането на Комунистическата партия като самодеен политически организъм.

Сериозни изменения настъпиха в развитието на самата партия, в партийния апарат. Голяма част от партийните работници са с висше, незавършено висше и средно образование, с добра подготовка и могат по-успешно да прилагат формите и методите на работа, които са тясно свързани с научната организация на труда на местните партийни орга-

Digitized by Google

ни. На партийните комитети е предоставено по-голямо количество съвременна оргтехника.

Разглеждането на въпроса за научната организация на труда на апарата на местните партийни комитети е свързано с изясняването на такива понятия като „партийна работа", „партийна дейност", „ленински стил", „партийно ръководство", „партиен апарат" и т. н. Тук нямаме възможност да разгледаме всичко, но искаме да отбележим взаимодействието между понятията „партиен апарат", „организация", „научна организация".

Понятието „партиен апарат" в литературата се употребява в две значения. Под „партиен апарат" в широкия смисъл на думата е прието да се разбира системата от ръководни и изпълнителски органи на партията с техните щатни сътрудници. В тесен смисъл тук се включват спомагателните звена, отделите, секторите и сътрудниците на ръководните партийни органи, които съдействуват за осъществяване на техните функции и задачи.

Сред основните изисквания, предявявани към дейците от партийния апарат, В. И. Ленин отбелязва: идейната убеденост, партийната принципност и подготовка на работниците за решаване на политическите и стопанските задачи; постоянната и неразривна връзка с масите, непримиримостта към недостатъците; самокритичната оценка на постигнатите резултати, високата култура в работата, точност и изпълнителност, умение да се доведе докрай започнатото дело.

Партийният апарат в тесния смисъл на думата съсредоточава вниманието си главно върху решаването на следните задачи:

— всестранно и дълбоко изучава ръководството на социално-икономическите, културните и духовните процеси;

— оказва практическа помощ на низовите партийни звена за изпълнение на партийните решения;

— осъществява действен контрол и проверка на фактическото изпълнение на поставените задачи;

— оказва помощ за подобряване подготовката и квалификацията на кадрите.

Какво по същество представлява **организацията на работата?**

В. Г. Афанасиев подчертава, че в общи линии тя има три значения:

Първо, обект, система със сложна вътрешна структура — производствена организация — предприятие, научноизследователска организация, творческа организация и т. н.

Второ, състояние на подреденост на тази или онази съвкупност на предметите и явленията, като вътрешна форма, структура на системата.

Трето, дейност на органа, на човека по създаване на състояние на подреденост, по създаване на цялостна система като организационна работа.[1]

Организацията на труда на апарата на партийните органи има съществени отличия в сравнение с организацията на труда в останалите сфери на дейност, произтичащи от характера на труда на партийните работници.

Трудът на партийните работници има голяма специфика и известна разлика даже от умственния труд в останалите сфери на дейност. Особеност на дейността на партийния работник е, както отбелязва Ленин, че той отговаря не само за своята работа, но и за ръководените от него хора, за резултатите от техния труд.

Трудът на партийните работници е свързан с уменията да работят с хората, да завоюват тяхното доверие, да познават техните на-

[1] В. Г. Афанасиев, Человек в управлении обществом. М., Политиздат, 1977, с. 101—102.

Digitized by Google

строения и да дават обективна оценка за конкретни действия и постъпки.

Това, че трудът на партийния работник, на партийния апарат е ненормиран, съвсем не означава, че не е възможно да се прилагат елементите на научната организация на труда. Напротив, това усилва необходимостта от тяхното прилагане. Перспективните задачи, които решават партийните работници, изискват голяма дълбочина на знанията, организираност, съсредоточеност, умение да се отличава главното от второстепенното, повече да се гледа в бъдещето. Главни средства за ръководство на масите за партийния работник са организацията, методът на убеждението и идейното въздействие.

Особеностите на изпълнение на функциите на партийните работници създават определени трудности при оценка и разпределение на труда им и използване на техническите средства. Всичко това изисква да се отчита спецификата и да се намери оптималното решение.

От спецификата на труда на партийния работник произтичат редица важни изводи:

На първо място, необходимо е да се съблюдава принципното положение, че в дейността на партийния работник организационно-техническата страна не е основна. За него главното е интелектуалната дейност. Нали във всяка работа може да се направи нещо сериозно само от мислещия човек, а това е още по-необходимо в партийната дейност.

Съществено значение има разглеждането на **организационната дейност като система,** която позволява правилно да се определят целите и задачите ѝ, да се определят функционалните задължения на партийните работници и на структурните звена, да се търси оптималният механизъм за реализиране на целите и задачите.

Всичко това предизвиква необходимостта да се отделя голямо внимание на подготовката на партийните работници, да се разработват технологии за решаване на отделните задачи. Прилагането на тези технологии освобождава време на партийните работници и създава възможност за творчество в дейността им.

●

Какво представлява научната организация на труда?

Научната организация на труда в най-общ вид и в общоприетия смисъл се разбира като внедряване на науката в трудовия процес в качеството си на принцип на рационална свръзка на неговите елементи в единно цяло, като средство за повишаване на ефективността на труда.

Партията не само че всемерно поддържа движението за научна организация на труда, но и широко я внедрява в дейността на своите органи и организации.

Научната организация на труда на партийните органи не е нещо веднъж завинаги дадено, а процес на непрекъснато внасяне в съществуващата организация на труда постиженията на науката и усъвършенстванията на практиката на основата на ленинските принципи на партийно ръководство и норми на партиен живот, насочени към най-рационално използване на силите и времето на партийните работници, на партийния апарат и актива за повишаване ефективността на техния труд. Основната цел на научната организация на труда на партийните органи е да се получава максимален ефект от труда на партийния работник при минимален разход на човешка енергия, време и материални средства. Това може условно да се нарече „принцип

Digitized by Google

на икономията", който представлява една от най-характерните черти на научната организация на труда.

Основната задача на научната организация на труда на апарата на местните партийни органи е да се усъвършенствува трудът на апарата на основата на постиженията на науката и челния опит. Тя е насочена към създаване на такива условия, в които може да се отчитат мнението и знанието на специалистите, на трудещите се, дава възможност партийният апарат да се превърне в творческа, научна лаборатория.

Научната организация на труда на партийните органи, както в останалите сфери на дейност, не е самоцел. Тя е важно средство за изпълнение на задачите, които стоят пред тях.

Внедряването на научната организация на труда в дейността на партийните органи е свързано със създаването на необходимите предпоставки и условия. Главно условие е строгото спазване, творческото развитие и прилагане на ленинските принципи на партийно ръководство и норми на партиен живот. Те предоставят на партийните органи възможността правилно да се определят основните направления на дейност и да се намерят най-подходящи средства за тяхната реализация.

Съществено условие е усъвършенстуването на работата по подбора, обучението и възпитанието на кадрите, прилагането на политическия подход. Ако кадрите нямат необходимата политическа подготовка, трудно може да се говори за научност в дейността им.

Какво разбираме под елементи на научната организация на труда?

Елементите — това са съставните части, съвкупността на които образува организационната система на труда. Всеки елемент се характеризира с неговите ведущи направления за реализация.

Внедряването на елементите на научната организация на труда в практиката на партийните органи и организации партията разглежда като най-важно средство за повишаване ефективността от тяхната дейност, като задължително изискване, произтичащо от научния подход към партийната работа.

Кои са, според нас, основните елементи на научната организация на труда на апарата на местните партийни комитети, които образуват системата като цяло?

Пълно и всестранно определяне на правата, задълженията и функциите на партийните органи, на партийните работници и активисти. Само на основата на пълна яснота какво и как трябва да се прави може да се осъществява творчески подход и да се осигурява системност в работата.

През последните години общинският партиен комитет в Кюстендил, като се ръководи от основните теоретически положения, отделя голямо внимание на въпроса за внедряване на научната организация на труда в своята дейност. Още през 1976 г. беше утвърден правилник за работа на градския комитет на БКП, в който бяха уточнени въпросите, свързани с функционалните задължения на комитета, на неговото бюро и апарата, на отделните сътрудници по планирането, организацията и контрола за изпълнение на решенията, по работата с кадрите и вътрешнопартийната информация.

Практическото изпълнение на правилника помогна на комитета по-добре да организира дейността си и да постигне по-добри резултати. Същевременно, изучавайки опита на някои областни организации на КПСС и на наши партийни комитети и критично разглеждайки собствения си опит, общинският партиен комитет стига до заключението, че е необходимо този правилник да бъде обогатен. Изучава-

Digitized by Google

нето на положителния опит, по-внимателното вникване в теоретическите проблеми на научната организация на труда на апарата на местните партийни комитети допринесе да се разработи система за научна организация на труда на апарата на общинския комитет на БКП.

Важен елемент на научната организация на труда е правилното и компетентно разясняване на задачите чрез колективния и личния инструктаж от страна на ръководните работници. Това изисква задълбочена подготовка от тяхна страна, умение да вникват по-дълбоко в проблемите, умение да предадат ярко и същевременно достъпно най-общото направление на работата, конкретните цели и задачи, които се поставят, да посочат и най-добрите средства за тяхното изпълнение. Особено важно е конкретно да се подхожда към всеки партиен работник, като се има предвид неговата подготовка и психическо състояние.

Към елементите на научната организация на труда ще отнесем оптимизирането на системата за приемане и изпълнение на плановете и решенията. Това предполага задълбочено да се изучават обстановката и документите на вишестоящите партийни органи и на тази основа да се даде правилна постановка на целите и задачите и да се приемат и съответни мероприятия. Най-важно звено в цялата дейност са перспективните планове. На тяхна основа се разработват оперативните и текущите планове, като се отделя необходимото внимание и на личните планове на партийните работници. Много съществено изискване е създаването на такава система за контрол по изпълнение на приетите планове и решения, която би осигурила тяхната оптимална реализация.

Нужно е да се подобрява системата за подготовка и провеждане на заседанията на бюрата, пленумите на партийните комитети, съвещанията на партийния актив. Всяко заседание, съвещание, събрание — това е колективно усилие за решаване на сложни въпроси. Оптимален резултат ще се получи, ако отрано бъде уточнен списъкът на докладчиците и групите за подготовка на материалите, на съвещанията и заседанията се канят само тези, без които е невъзможно да се разглеждат проблемите, а изказващите се дават конкретни предложения и говорят кратко и ясно.

Рационалната организация на командировките на партийните работници е съществен елемент на научната организация на труда. Това предполага добра подготовка на партийните работници за командировките, изучаване на партийните документи, на състоянието на работата в първичните организации, където ще отидат, точна постановка на целите и задачите на командировката, съставяне на личен план, в който се отразяват срещите на партийните работници, изказванията, посещенията на събрания, заседания. И накрая отчет на направеното, анализ, обобщение и предложение за подобряване на работата.

Оптимизиране на системата за подготовка, възпитание и стимулиране на партийните кадри. Създаването на научнообоснована система за подготовката и възпитанието на кадрите дава възможност постоянно да се повишава тяхната квалификация. При това особено внимание трябва да се обръща на изучаването на актуалните проблеми на партийното строителство, социалното управление, опита на братските комунистически и работнически партии и преди всичко опита на КПСС. Своевременната правдива оценка на извършеното и стимулирането на партийните работници играе много голяма роля.

Окръжният комитет на БКП в Сливен организира научно-практическа конференция за ролята на партийните решения за повишаване ефективността и качеството на работата с участието на научни работ-

Digitized by Google

ници от АОНСУ при ЦК на БКП и партийни работници от СССР и Унгария.

Изучаване, обобщаване и внедряване на челния опит. Творческото използване на челния опит дава възможност партийните органи и работници да ускоряват процеса за оптимизиране на работата.

Създаване на научнообоснована **система за информация** и работата на партийните органи. Само на основата на правилна информация е възможно да се организира управленческата дейност на партийните органи и партийните работници. Това изисква да се създават необходимите органи на информация и да се използват всички източници за информация.

Съществен елемент на научната организация на труда е оптималното използване на **работното време на партийните работници.** Това е свързано със системен отчет на изразходваното време, своевременно планиране на своята лична работа и изпълнение на месечните планове. Към партийния работник могат да се отнесат такива важни изисквания като деловитост, инициатива, самоинициатива, творчески подход. Деловитостта осигурява задълбочено разглеждане на поставените проблеми и тяхното бързо решаване. Тя означава конкретност, рационалност, незабавно действие, тясно е свързана с инициативата, самоинициативата и творческия подход. Партийните работници могат да проявяват инициатива само тогава, когато добре познават своята работа, разполагат с достатъчно информация, знаят челните постижения и работят с вдъхновение и замах. Творчески може да подхожда към своята дейност само страстният партиен работник, който не се задоволява с постигнатото, а винаги търси нови пътища за решаване на задачите. Няма предел за творчеството и инициативата в партийната работа.

Създаването на благоприятни условия за труд, използването на съвременни оргтехнически средства, **рационализацията на режима на труда и почивката са неотделими елементи** на научната организация на труда. Това предполага да се създават нормални условия за работа, рационално оборудване и организация на работните места. Прилагането на съвременните оргтехнически средства повишава ефективността от дейността на политическите сътрудници и производителността на труда на техническите работници.

Подобряване организацията при подготовката на материалите и усъвършенстване на документооборота. Задълбочената разработка на материалите за ръководните партийни органи въз основа на детайлното изучаване на съществуващото положение, конкретните изводи и предложенията дават възможност правилно да се ориентират в обстановката и да приемат верни решения. При това документите се подготвят, като се имат предвид изискванията на делопроизводството.

Партийните комитети, като се ръководят от основните теоретически положения, отделят все по-голямо внимание на въпроса за внедряване отделните елементи и направления в своята практическа дейност. Практика стана да се разработват системи за подготовка и приемане на решения, за изучаване и внедряване на челния опит, за информацията, приемат се правилници за дейността на партийните комитети и т. н. Целта на тези документи е да се внесе по-голяма съгласуваност в действията на отделните структурни звена на партийните комитети и дейци. Редица партийни комитети приеха перспективни програми за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП на основата на програмно-целевия подход. Особено внимание се обръща на подготовката, приемането и изпълнението на партийните решения.

Digitized by Google

Съществено значение за правилното разглеждане същността, задачите и основните направления имат принципите на научната организация на труда на апарата на местните партийни органи. Под принципи на научната организация на труда в партийната работа разбираме общите идеи и изисквания, от които трябва да се ръководим при провеждането на различни изследвания в практическата дейност за нейното усъвършенствуване. Сред тях особено място заемат научността, плановостта, компетентността, демократическият централизъм.

Същността, принципите, елементите на научната организация на труда се реализират чрез съответни форми, методи, средства и нормативни положения.

Във връзка с това важно теоретическо и практическо значение има механизмът за реализиране на научната организация на труда в дейността на партийните комитети и организации. Този механизъм може да се определи като органическо единство на тяхната структура и осъществяване на техните функции чрез подходящи форми, методи и средства.

По-нататъшното усъвършенствуване на научната организация на труда изисква комплексно усъвършенствуване на механизма, като се отчита, че всеки метод, всяка форма и средство са специфични и имат конкретно място в сложното многообразие на механизма на партийното въздействие.

По-нататъшното усъвършенствуване на научната организация на труда на апарата на местните партийни органи е свързано с рационалната организация на управленческия цикъл на ръководния партиен процес, повишаване ефективността на работата на самия партиен апарат. Всичко това е подчинено на основното изискване — да се подобрява ръководството на първичните партийни организации от страна на партийните комитети. Отчитайки това, правилно е да се отделят основните направления за усъвършенствуване научната организация на труда на апарата на местните партийни организации и комитети. Кои са те?

На първо място, изучаване на явленията и процесите, подготовка и приемане на решения и планове, контрол и проверка на изпълнението.

Изключително голямо значение има рационалната организация на управленческия цикъл на ръководния партиен процес.

При организацията на управленческия цикъл трябва да се прилагат елементите на научната организация на труда, за да се постигнат оптимални резултати. Тяхното конкретно прилагане при подготовката и приемането на решения, при контрола и проверката на изпълнението създава възможност в същото време този процес да се разглежда като едно от най-важните направления за усъвършенствуване на научната организация на труда на апарата на местните партийни комитети.

От изключителна важност е да се повишава културата на партийния апарат и на партийните работници. Културата на труда и ръководството на партийната дейност включват дълбокото усвояване и разпространяване на научните знания за развитие на обществото, за характера и ролята на Комунистическата партия и нейния вътрешнопартиен живот, а така също и тяхната практическа и творческа реализация.

Културата на труда и ръководството е свързана с компетентността, дисциплинираността, инициативността, деловитостта, самоконтрола и проверката на изпълнението.

Културата на труда е свързана също с правилната организация и провеждане на заседанията, съвещанията, пленумите и командиров-

Digitized by Google

ките, взаимодействието между отделите, правилната организация на личната работа на партийните работници и активисти и използването на техническите средства в тяхната работа.

Системата за научна организация на апарата на общинския партиен комитет — Кюстендил определя основните функционални задължения на ръководните и помощните органи на общинския партиен комитет, който се занимава с главните въпроси, свързани с развитието на общинската партийна организация. Посочени са задълженията на секретарите на комитета, на всеки отдел като цяло, на завеждащите отдели, инструкторите и на помощните органи към отделите. Разработени са и изискванията към сътрудниците на обществени начала. На този въпрос се обръща голямо внимание, тъй като само щатните работници не са в състояние да решават отговорните задачи, поставени пред общинските партийни комитети, без да се развива общественото начало. Подробно са разработени и въпросите, свързани с работата на техническия секретар и деловодителката на комитета.

Изучаването, обобщаването и прилагането на челния опит е изключително важно перспективно направление за усъвършенствуване научната организация на труда на апарата на местните партийни комитети.

Практическата работа на партийните комитети е свързана с разработката на системи и план-програми за изучаване, разпространяване, внедряване и обобщаване на челния опит и по-нататъшното подобряване работата на кабинетите по партийно-организационната работа.

За да се постигнат желаните резултати при прилагането на научната организация на труда в дейността на партийните комитети, работата трябва да бъде планирана и организирана. За препоръчване е да се приемат перспективни планове за усъвършенствуване труда на местните партийни органи. Затова работата ще протича на няколко етапа:

— да се анализира съществуващата организация на труда, като се определят недостатъците и възможните резерви за подобряването ѝ;

— да се запознаят партийните кадри и активисти с основните теоретически и практически въпроси на научната организация на труда.

На базата на всестранния анализ и теоретическото изучаване да се предприемат практически мерки за подобряване на работата по внедряване на научната организация на труда.

Значението на внедряването на научната организация на труда в дейността на местните партийни органи се заключава в това, че дава възможност по-добре да се определят функционалните задължения, да се установи по-добър порядък в разделението на труда между отделните партийни работници, между отделите. А това в края на краищата е насочено към икономия на време, рационално използване труда на партийните работници. Психо-физиологическото и социалното значение на научната организация на труда се заключава в това, че създава условия за запазване здравето на партийните работници и поддържане на високо равнище тяхната трудоспособност.

Научната организация на труда в значителна степен съдействува за ръста на културното равнище, организационната култура и всестранното развитие на партийните работници, за превръщането на техния труд в партийните органи в жизнена потребност.

За повишаване научността, деловитостта, точността в работата на партийния апарат редица окръжни комитети на БКП, като тези в Пловдив, Ямбол, Разград, Михайловград и др., са приели основни положения за работа на партийните комитети. В тях са уточнени всички въпроси, свързани с основните задачи на апарата, функционалните задължения на отделите, основните форми и методи на работа, планирането, организацията, контрола и проверката на изпълнението и т. н.

Digitized by Google

Местните партийни органи като органи за политическо ръководство са призвани творчески да осъществяват политиката на БКП. Затова те са длъжни да дават пример в организацията на своята дейност на останалите органи и организации.

Като се имат предвид изложеното значение и съдържание на проблема и натрупаният опит и с цел по-нататък да се подобрява работата в това изключително важно направление, целесъобразно би било:

— да се разработи дългосрочна програма за внедряване на научната организация на труда;

— в окръжните, общинските и по-големите заводски комитети на партията да се създават съвети „Научна организация на труда", които да се занимават с обобщаването и внедряването на опита по научната организация на труда на съответните партийни комитети;

— да се разработи единна примерна система за научна организация на труда на апарата на партийните комитети, в която да се определят функциите, задълженията на всички структурни подразделения.

ЕФЕКТИВНА СИСТЕМА ЗА ОБУЧЕНИЕ НА КАДРИТЕ

Софийският окръжен комитет на партията и неговото бюро отделят необходимите грижи и внимание за обучението и квалификацията на кадрите и актива. Отчитайки многообразието, актуалността на задачите, комитетът своевременно насочва вниманието на партийните ръководства към издигане равнището на организационната, теоретическата и деловата подготовка на своите кадри на висотата на партийните изисквания.

Бюрото на ОК на БКП има цялостна система за обучението на номенклатурните и резервните кадри и партийния актив на окръжната партийна организация. По същество системата е една научнообоснована, с приложен характер програма, която отговаря както по структура, така и по съдържание на обективните нужди за обучението на кадрите и актива на окръга.

Основна задача, която се поставя за разрешаване чрез системата, е да се повишат качеството и ефективността на обучението и възпитанието на номенклатурните, действуващите и резервните кадри и на низовия актив на окръжната партийна организация. Стремежът е да се издигат идейно-теоретическото и методическото равнище, да се обогатяват съдържанието, формите и методите на обучение в тясна връзка с линията за интелектуализация на труда, за повсеместна интензификация на народното стопанство и пълното прилагане на икономическия механизъм.

Вече две учебни години кадрите и активът се обучават съгласно изискванията на системата. Нейното приложение доведе до редица положителни резултати. В какво по-конкретно се изразяват новото и положителното в обучението през този период?

Digitized by Google

Главното е, че се създадоха организационни и теоретико-приложни предпоставки за усъвършенствуване политическата и професионалната подготовка на кадрите в духа на решението на Политбюро на ЦК на БКП от 2. IV. 1980 г., отчитайки новите задачи, които постави в това отношение XII конгрес на БКП.

Системата предвижда условия за цялостна организация на планирането, подбора и обхвата на кадрите в различните действуващи учебно-организационни форми на централно, окръжно и общинско равнище. Така например подборът и изпращането на курсистите в АОНСУ и ЦУРК се поставиха на планова основа, като се спазват направленията и специалната подготовка на кадрите и особено нуждите на отделните общински партийни организации. Поради това ОК на БКП вече не среща затруднение по изпращането на определените кадри. Една година преди започването на обучението общинските партийни комитети получават плановото задание за кадрите, които трябва да изпратят за обучение в тези учебни заведения.

Сериозно преустройство настъпи във формите на обучение в окръжния партиен университет. Изградиха се четири факултета: „Актуални проблеми на партийното строителство" с две групи за ръководни партийни кадри и групи за обучение на кадри от масовите организации; факултет „Философско-социологически" с два курса — за ръководни идеологически кадри и курс с ръководни идеологически кадри; факултет „Политикономия и управление на стопанската дейност" с два курса — курс с ръководни партийни и стопански кадри в промишлеността, строителството, търговията и транспорта и курс с ръководни партийни и селскостопански кадри; факултет „Социално управление и социална политика", в който се обучават дейци от окръжния и общинските народни съвети. Тази тематична и организационна структура на университета отговаря на нуждите, условията и възможностите на окръга за обучението на най-отговорните кадри. При това трябва да се отбележи, че кадрите, които се учат в университета, бяха намалени от 1600 на 600 за сметка на обучението, което се извършва от школите в съответните общински партийни комитети. За издигане на научното и приложното равнище отделните факултети за първи път осъществиха интегриране със съответните висши учебни заведения, като осигуриха от тях научни ръководители, преподаватели и специалисти за водене на занятията. Особено близки са връзките на факултет „Актуални проблеми на партийното строителство" с Центъра по партийно строителство при АОНСУ, на факултетите, в които се обучават стопанските кадри, с Икономическия институт и др.

В съответствие с изискванията на системата през този период се организираха окръжни лектории, в които участвува основният партиен, стопански и обществен актив. В тези лектории активът се запознава от най-отговорни кадри с актуалните проблеми, които произтичат от решенията на XII конгрес на БКП, и други въпроси. Тази форма се посреща с особен интерес от актива на окръга.

През този период бе осигурено по-ритмично и последователно обучение на окръжно равнище и на други кадри. Така например всяка година в ОК на БКП в еднократни курсове и семинари се обучават новоизбрани секретари на първичните партийни организации в промишлеността, селското стопанство, здравните заведения, народните съвети и териториалните организации.

Друг момент в обучението, който успешно се осъществява, е изградената нова организационна форма за обучение на кадрите на общинско равнище. Трябва да споделим, че системата насочва вниманието главно към общините. За осигуряването на последователност и единство в обучението на основните кадри то се извършва в школи за

Digitized by Google

няколко съседни общини. Например кадрите и активът от общинските партийни организации в Божурище, Драгоман и Габер се обучават в Сливница, където общината е най-голяма, а и географски се намира в центъра между другите общини. Работата при тази форма се ръководи от координационен съвет с участието на секретари на общинските партийни комитети. Координационният съвет подготвя учебната програма и я защищава в дома за политическа просвета и кабинета по партийно-организационните въпроси на ОК на БКП, където се правят корекции и допълнения. През тази учебна година за основните школи за обучение на кадрите благодарение разбирането и помощта, която ни оказва ръководството на Центъра по партийно строителство на АОНСУ, осигурихме научни ръководители — специалисти по партийно строителство — членове на научно-методическия съвет към бюрото на ОК на БКП. Това значително издигна научното равнище на обучението. Опитът показва въпреки някои трудности, че тази форма на обучение е ефективна, поради което тя ще бъде усъвършенствувана и задълбочавана. Системата предвижда в краткотрайни курсове и семинари да се обучават и останалите кадри в общината, така че в различните форми сега участвува почти целият актив.

Другото направление, в което можем да посочим положителни резултати, е качеството на обучението. Подбираме активни форми за обучение, съчетани с постоянна самоподготовка. Така например във всички факултети на окръжния партиен университет през всяка учебна година се разработват курсови работи. Много положително това се отрази в подготовката на редица теми от слушателите във факултета „Актуални проблеми на партийното строителство", в който се обучават първите секретари на общинските партийни комитети и част от политическите сътрудници на ОК на БКП. Тук всеки слушател получава и разработва съответна тема. За него е осигурен отделен научен ръководител от Центъра по партийно строителство, който дава консултации на слушателя. В края на учебната година (факултетът се събира веднъж на 3 месеца) всеки слушател защищава пред всички своята разработка, а ръководството на факултета, в което влиза и научният ръководител, прочита писмена рецензия на работата със съответна оценка. Така защитената рецензия се подписва от ръководството — секретаря на ОК на БКП и научния ръководител на слушателя, и един екземпляр от нея се прилага към кадровото му дело. Този подход засили отговорността у всеки, на още по-високо равнище се издигна самоподготовката. Така постъпват и други факултети и някои от школите за обучение в общинските партийни комитети.

Нов важен момент в издигане равнището на обучението е застъпването на по-активни форми на подготовка. Сега с предимство във всяка форма на обучение се ползват семинарните занимания по предварително подготвени планове и определени ръководители на занятията, посочва се необходимата литература. Много добре се посреща решаването на казуси, тестове, ситуации. Тази форма особено е популярна в обучението, което се води в общините.

Споделянето на положителния опит в работата по отделните направления на партийната дейност е също един от основните елементи на обучението. Почти на всяко занимание както на окръжно, така също и на общинско равнище отделни слушатели и кадри споделят опит в тяхната работа. През учебната 1980—1981 г. слушателите във факултета „Актуални проблеми на партийното строителство" проведоха едно от заниманията си в общинските партийни комитети в Ботевград и Правец, където конкретно се запознаха с някои положителни страни в тяхната работа. Има стремеж този подход да се утвърждава на още по-широка основа при обучението в общините.

Digitized by Google

Равнището на обучението в окръжната партийна организация особено се издигна с ангажирането в него на по-добри и компетентни специалисти. Интеграцията, която се осъществява, на факултетите с висшите учебни заведения, научните ръководители на факултетите и на някои от школите в общините много помогна да се издигне научното равнище на подготовката и деловата квалификация на кадрите. С тяхна помощ се разнообрази тематиката. Застъпват се основни и актуални проблеми, свързани с реализиране решенията на XII конгрес на БКП. Успешно бе проведено и обучението на актива по проблемите на икономическия механизъм и неговото най-пълно и повсеместно внедряване.

В това отношение особено конкретна методическа помощ оказват в обучението кабинетите по партийно-организационните и идеологическите въпроси. Те са основните инициатори за внедряване на някои нови форми на обучение, разработват казуси, тестове и създават условия за ползване на литературата.

Всичко това създаде условия да се издига както научното, така и приложното равнище на обучението. Изискванията в системата засилиха отговорността на общинските партийни комитети към този така важен процес. Бюрото на ОК на БКП на свое заседание оцени първите резултати от внедряване на системата и направи някои допълнителни корекции за нейното усъвършенстване съобразно с изискванията на XII конгрес на БКП и Октомврийското съвещание от 1981 г., за които прие конкретно решение.

Реализирането на всички изисквания на системата се оказа трудно и сложно дело. Работата се сблъска със застарялата традиция, с шаблона и формализма в дейността на някои партийни ръководители, с които трудно се разделяме. В дух на самокритичност трябва да подчертаем, че през този период не можахме всичко да реализираме. Не навсякъде занятията се провеждат ритмично. Можем да кажем, че сериозно изоставаме с обучението на резервните кадри из средата на работническата класа. Независимо от оказаната методическа помощ при подготовката на програмите на много места се допуска формализъм. Някъде преобладаваше лекторският характер на обучение, има случаи планувани беседи, дискусии и др. да се заменят с инструктажи и др. Недостатъчна е съгласуваността между отделите на ОК на БКП за осигуряване на още по-голямо единство и последователност в обучението.

Пътят, по който вървим, е правилен и ние неотклонно ще го следваме. Системата се оказа надеждна и полезна. Разбира се, нейното усъвършенстване ще бъде постоянна грижа на ръководството на ОК на БКП, за да не изостава подготовката на кадрите от задачите, които партията поставя.

Васил МАРТИНОВ
завеждащ кабинета по партийно-организационната работа при ОК на БКП — София

Digitized by Google

Преглед на първичната

ЗДРАВА ОПОРА НА КОМУНИСТИТЕ

к. и. н. ИВАН ЗЛАТКОВ

Грижата за политическото, идейното и организационното израстване на всеки комунист е отличителна черта на марксистко-ленинската партия. „Нашата задача — писа В. И. Ленин — е не да защищаваме принизяването на революционера до кустар, а да повдигаме кустарите до революционери."[1] Такава грижа характеризира дейността на Българската комунистическа партия през цялата ѝ деветдесетгодишна история. На сегашния етап тя се проявява преди всичко в първичната партийна организация. **„Една от основните и главни грижи на първичната партийна организация** — отбелязва др. Тодор Живков — **е да бъде опора на своите членове в стремежа им да носят с чест званието „български комунист."**[2]

Повишаването на отговорността на първичната партийна организация за всестранното израстване на нейните членове, изискването да се превърне тя в опора за всеки комунист са обусловени от обективните потребности на нашето обществено и вътрешнопартийното развитие. Дванадесетият конгрес постави отговорни задачи за повсеместна интензификация, за разгръщане на социалистическата демокрация и повишаване жизненото равнище на народа. Тяхното успешно изпълнение изисква активно и съзнателно участие на всички трудещи се и преди всичко на комунистите. Колкото по-дълбоко е преобразованието, което искаме да извършим, учеше В. И. Ленин, толкова повече трябва да издигнем интереса и съзнателното отношение към него.

Ускоряването и усложняването на социалните процеси увеличиха обществената цена на личностните качества, значението на индивидуалната работа с хората. Равнището на подготовка и компетентността все повече се утвърждават като основни фактори, определящи политическата позиция на личността. Особено силно нараснаха изискванията към комунистите като законни приемници на революционните традиции на нашата партия и борци за нейното революционно дело.

Членството в партийните редове е обективна предпоставка за утвърждаване на авангардна роля в колектива. Тази роля обаче не се получава автоматично с партийната членска книжка. Тя се завою-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 5, с. 489.
[2] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, 1981, с. 119.

Digitized by Google

ва заедно с доверието на трудещите се чрез високите лични качества и добродетели. „Не е достатъчно, разбира се — учи В. И. Ленин, — да се наречем „авангард", челен отред — трябва и да действуваме така, че всички останали отреди да виждат и да са принудени да признаят, че ние вървим най-отпред."[3]

Високите политически, делови и нравствени качества се формират у комунистите не изведнаж, а постепенно — в партийния колектив, под неговото въздействие. Най-голяма тук е ролята на първичната партийна организация. Тя е най-близко до комунистите, поддържа с тях непосредствен и всекидневен контакт, решава въпросите на приемането и изключването от партията. Тези компетенции й дават възможност успешно да се утвърждава като опора на своите членове.

Какво е съдържанието на задачата за превръщане на първичната партийна организация в опора на комунистите? Какви изисквания предявява тази задача към работата на организацията?

Главното изискване е за постоянна, целенасочена и ефективна индивидуална политическа, идеологическа и организаторска работа с всеки комунист. Съдържанието на задачата не се свежда обаче само до индивидуалната работа, то е много по-богато и включва: подготовката и приемането на нови партийни членове; грижата за повишаване на общата подготовка и професионалната квалификация и за тяхното поддържане на равнището на съвременните изисквания; ангажирането на всички членове с конкретни задачи от всекидневната работа на организацията, възпитаването на активно отношение и съпричастност у тях с всичко хубаво и лошо в дейността и защитата на интересите на всеки комунист от безпринципни и необосновани посегателства, от преследване за критиката; всестранната подкрепа на инициативата и творчеството, на разумния риск; помощта и контрола за строго спазване на нормите и принципите на вътрешнопартиен живот, за своевременно отстраняване на появилите се отклонения от партийните и обществените норми на поведение; високата взискателност към всекиго, независимо от неговия партиен и служебен пост.

●

Разнообразни са **формите и средствата**, чрез които основната клетка на партията се утвърждава като опора на своите членове. Те се развиват и се обогатяват непрекъснато. Особено интензивен е този процес сега, по време на прегледа. Тук ще посочим само някои от по-често срещаните форми и средства на работа.

Ролята си на опора първичната организация изпълнява още при подготовката и приемането на нови членове — с внимателното и задълбочено проучване на техните качества, с взискателността си към подготовката им, с помощта си за тяхното по-успешно адаптиране към новите задължения и отговорности. Интересен опит в работата на партийните организации за приемане на нови членове има в Свищов, в Димитровски, Люлински и Ботевски район на София, във Варна.

За да се утвърждава успешно като опора на комунистите, първичната партийна организация трябва да изучава задълбочено и да оценява реално техните качества, приноса им в разясняването и реализирането на партийната политика. Комунистът, както всеки човек, е съвкупност от обществени отношения, един сложен и динамичен свят. В него се съдържат много резерви за развитие в различни посоки. Дълг на партийната организация е да създаде условия за най-пълно използване на тези резерви, да разкрие и приведе в действие обществените механизми, чрез които ще се разгърнат силите и възможностите на

[3] В. И. Ленин, Съч., том 5, с. 444—445.

Digitized by Google

всеки член, ще се повишава неговата подготовка и компетентност, ще се издига авангардната му роля в колектива.

За привеждането на тези механизми в действие е нужно постоянно **да се изучават и оценяват качествата на комунистите;** да се създаде ефективна система за такава оценка във всяка партийна организация. Основни звена в тази система са преценките или атестатите. Те намериха широко приложение при замяната на партийните членски книжки. Над 800 хиляди комунисти получиха оценка за своите политически, делови и нравствени качества пред очите и при участието на всички членове на партийните организации. Опирайки се на тях и на помощта на своите другари, много комунисти преодоляха успешно допусканите слабости, израснаха политически и организационно. Така замяната се превърна в школа за партийния колектив, засили позициите на първичната организация като опора на нейните членове.

Изискванията към комунистите постоянно нарастват, развиват се и техните качества. Ето защо е необходимо в процеса на работата оценките или атестатите постоянно да се обогатяват и допълват. Положителен е опитът на онези партийни бюра, които не поставиха приетите при замяната оценки в архива, а ги използват и сега, като ги допълват и осъвременяват. Периодично те отчитат как се изпълняват препоръките към комунистите, дадени им при замяната на членските книжки, как се отстраняват констатираните недостатъци и се развиват положителните им качества.

Неправилно е изучаването и оценката на качествата на комунистите да се сведат само до приемане на атестати. Такова увлечение би засилило книжнината в първичните организации и би обеднило подхода им към комунистите. Оценки за техните качества се дават по различни поводи и от различни органи на социалното управление. Голяма част от комунистите се атестират служебно, други — като номенклатурни кадри на вишестоящите партийни органи или като активисти на другите обществени организации и движения. Задачата на първичната организация е умело да използва тези документи и, без да се обременява с излишна книжнина, да получава широка информация за индивидуалната си работа с комунистите. Така ще се формира системата за изучаване и оценка качествата на членовете на организацията. **Кои са по-важните изисквания към тази система?**

Преди всичко тя трябва да обхване и да отрази най-характерните качества и черти на комунистите, а не отделни, единични и нетипични прояви. Издребняването, увлечението по отделни случайни прояви не носят полза и не утвърждават първичната партийна организация като опора на нейните членове. Оценката следва да обхваща комплексно качествата на комунистите, тяхното проявление при всички житейски ситуации. Има членове на партията, много добри производственици и активни общественици в предприятието или учреждението, които странят от обществена дейност в квартала, създали са лоши отношения със съседите си и в семейството, не възпитават добре децата си. В такива случаи оценката на комуниста единствено по неговите прояви там, където работи, ще бъде не само непълна, но и неточна.

Много важно е **да се прилагат верни критерии при оценяване качествата на комунистите,** така както са определени в Програмата и Устава на партията, да се отчитат преди всичко техните дела, реалните резултати от работата им за разясняване и реализиране на партийната политика.

Преценките и атестатите играят възпитателна роля, когато се обсъждат и приемат в партийния колектив, в партийната група, партийната организация от състава на първичната или в цялата първична организация, и се съобщават пред всички.

Digitized by Google

Грижата на първичната партийна организация за повишаване образованието и квалификацията на комунистите може да се прояви в различни форми: организация и ръководство на политическата просвета, контрол върху самоподготовката на комунистите и тяхното участие в различни курсове и школи. Дълг на партийната организация е да воюва срещу застоя и рутината, срещу самодоволството от постигнатото равнище на подготовка. Да поставя на критична оценка работата на всеки комунист за повишаване на общата култура и специалната подготовка. Строго да изисква от онези, които не изпълняват или лошо изпълняват трудовите си задължения поради недостатъчна подготовка и компетентност. Да поощрява всестранно тези, които постоянно работят за своето усъвършенствуване, поддържат личната си подготовка и квалификация на равнището на съвременните изисквания на научно-техническия прогрес. У всеки комунист да формира потребност от високоорганизиран и висококачествен труд.

●

За утвърждаване на първичната партийна организация като опора съдействува **развитието на вътрешнопартийната демокрация.** Без създаването на демократични вътрешнопартийни отношения, при които, както учи В. И. Ленин, всички работи на партията се водят пряко или чрез представители от всички членове на партията, при равни права и без никакво изключение, комунистите не могат да се почувствуват отговорни за делата на своята организация, да се опират на нея в стремежа си да израснат и да носят с чест своето високо звание.

Между равнището на вътрешнопартийната демокрация и активността на комунистите има непосредствена връзка. „Същността на вътрешнопартийната демокрация — подчертава др. Тодор Живков, — както е известно, се състои в непрекъснато повишаване на активността на партийните членове и тяхното все по-пълно и творческо участие в обсъждането, решаването и ръководството на партийните работи.“[4]

Дванадесетият конгрес на БКП очерта основните насоки за понататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация: повишаване ролята на партийното събрание, засилване на критиката и самокритиката, разгръщане на демократизма не само при обсъждането и решаването, но и в процеса на изпълнението на задачите.

Събранието на партийната организация е не само неин висш ръководен орган, но и висша изява на вътрешнопартийната демокрация. На него комунистите непосредствено проявяват своята воля, пряко участвуват във всички дела на организацията. Ето защо **високото равнище на партийните събрания** е съществено условие за утвърждаване на организацията като опора на нейните членове. То се постига чрез подобряване подготовката на обсъжданите материали, чрез привличане на по-широк кръг от комунисти и безпартийни специалисти; чрез предварително запознаване на комунистите със съдържанието на основните материали, които се внасят за обсъждане, и с проектите за решения по тях. Могат да се прилагат и други форми за предварителна подготовка на комунистите по въпросите, които ще се разискват. Всяко партийно бюро е длъжно да проявява инициатива, да използва по-разнообразни и ефективни форми за създаване на отговорно отношение към проблемите от дневния ред, за преодоляване на безразличието.

Активността на комунистите на събранията зависи в много голяма степен и от атмосферата, която се създава при разискванията. Там, където партийните бюра създават обстановка за свободен обмен на мнения, за градивна критика и самокритика, там и активността е по-висока. Когато на събранията се разгърне дискусия и се споделят раз-

[4] Т. Живков, Избрани съчинения, том 2, с. 159.

Digitized by Google

лични мнения, тогава организацията има между какво да избере най-добрия вариант за решение. Положителен опит по разширяване на вътрешнопартийната демокрация е създаден в район „В. Левски" и Кремиковци — София.

Равнището на критиката и самокритиката е съществен показател за развитието на вътрешнопартийната демокрация. **Партийна организация, която не създава условия за широко разгръщане на критиката и самокритиката, не може да бъде истинска опора на своите членове.** Защото само чрез тях могат да се разкрият и разрешат противоречията, които възникват при развитието на партийния колектив и неговите членове. Интересен и полезен е опитът на първичните организации, които във връзка с прегледа изучиха задълбочено причините, задържащи развитието на критиката и самокритиката, и приеха мерки за тяхното последователно отстраняване. А причините могат да бъдат различни — от прякото преследване за критиката до нейното дипломатично премълчаване. На тези слабости организациите противопоставят засиления партиен контрол над дейността на административните и стопанските ръководства, подобрената работа с критичните бележки и препоръките на комунистите.

Първичните партийни организации се проявяват като опора на своите членове и чрез подкрепата, която оказват на новаторите, изобретателите и рационализаторите, на разумния творчески риск. Така те съдействуват активно за решаване на сложните задачи на нашето развитие, за ускоряване на научно-техническия прогрес и реализиране курса към всестранна и повсеместна интензификация.

Особено важно е да се усъвършенствуват взаимоотношенията между първичната партийна организация и комунистите — административни и стопански ръководители. Тези взаимоотношения се изграждат върху основата на грижата и доверието, взаимопомощта и взискателността. **Дълг на първичната организация е да укрепва единоначалието, авторитета на ръководителя,** без което не е възможна висока организираност в работата, строга изпълнителска дисциплина. Това съвсем не означава подкрепа на субективизма и злоупотреба с властта. При подобни отклонения партийната организация най-добре ще изпълни своята роля на опора, като повишава взискателността и отговорността и умело прилага предоставеното й от Устава право на контрол.

Взаимоотношенията между първичната организация и комунистите, административни и стопански ръководители, оказват решаващо въздействие върху атмосферата в целия трудов колектив. Затова те трябва да се изграждат на здрава, принципна основа. Грижа за тяхното непрекъснато усъвършенствуване следва да проявяват и партийните органи, които ръководят непосредствено първичните организации.

●

Широко използвани форми на работа с комунистите са партийните поръчения и самоотчетите. Чрез поръчението се определят конкретният дял и конкретната отговорност на всеки партиен член за изпълнение на възложените на партийната организация задачи и на приетите от нея решения. То мобилизира комунистите, повишава чувството им за отговорност, укрепва дисциплината. При самоотчета комунистите подлягат на критична оценка личния си принос в разясняването и осъществяването на партийната политика. И в бъдеще тези форми ще играят съществена роля в индивидуалната работа на първичната партийна организация. Неправилно е обаче те да се абсолютизират. Цялата индивидуална работа не може да се сведе само до тях, колкото и голямо да е значението им. Не може участието на комунистите в

Digitized by Google

дейността на организацията да се ограничи до възлагане на поръчения и отчети за тяхното изпълнение. То трябва да се стимулира и от инициативата и почина, от осъзнатия дълг пред партията за реализиране на нейната линия и политика.

В тази връзка заслужават внимание някои **нови форми на работа, при които комунистите сами определят и обосновават пред своите другари личния си дял и отговорност** в реализирането на партийната политика. Към тях се отнася инициативата на комунистите от Пловдивски окръг „Отчет пред революцията", подета преди Дванадесетия конгрес на БКП. Това е последователна, добре организирана дейност, която влияе активно на всеки комунист, стимулира неговото творчество. Партийните организации водиха продължителен диалог с всеки свой член. В основата на този диалог стоеше грижата всеки да намери нещо допълнително, нещо свое, да уточни и изпълни значимо дело в чест на партийния конгрес. По този начин се създава възможност комунистът да действува като авангард, а партийната организация се проявява като негова опора. Личната страничка на комуниста, в която се оформят поетите задължения, е неговият насрещен личен план — не само за изпълнение на задачите по социално-икономическото развитие, но и за цялостното участие в живота на колектива. Инициативата тук произтича от изпълнителя и получава одобрението на партийния колектив, а не обратното. Подобна е ролята на обществената защита на личните творчески планове. При тяхното обсъждане пред колектива се предявяват и някои искания към административното и стопанското ръководство. Така в своите творчески търсения комунистите могат да се опрат на партийния колектив, в който членуват, и да получат подкрепа. Интересен опит по организация на обществената защита на личните творчески планове имат партийните организации от гр. Станке Димитров.

Отговорно задължение на първичната партийна организация е да **осигурява правилно съотношение между правата и задълженията на комунистите.** „Не бива да забравяме — подчерта др. Тодор Живков пред Деветия конгрес на Българските профсъюзи, — че не може да има правилно възпитание и правилно развитие на трудещите се и народа, не може да се утвърждава и усъвършенствува социалистическият начин на живот, ако разширяването на техните права не се съпровожда със съответно задълбочаване на задълженията. Правата и задълженията в Народна република България са неразривно свързани и се отнасят с еднаква сила до всеки гражданин, независимо кой е той и къде работи."[5] С най-голяма сила тази постановка се отнася до комунистите, до съотношението между техните права и задължения в първичната партийна организация и в трудовия колектив. Само чрез правилно регулиране на това съотношение партийната организация може успешно да се утвърждава като опора на своите членове. С еднаква сила следва да се защищават и отстояват правата на комунистите и да се издига и реализира тяхната отговорност, да расте взискателността към работата им.

Повишаването на ролята на първичната партийна организация като опора на комунистите зависи в значителна степен от **засилването на нейния самодеен характер.** Колкото по-инициативна е партийната организация, толкова по-силно тя стимулира активността на своите членове, утвърждава се като опора на тяхната инициатива и творчество. Затова усилията за ограничаване на регламентирането и декретирането на дейността на първичните организации са насочени и към тяхното утвърждване като опора на комунистите. От друга страна,

[5] Т. Живков, Да издигнем ролята на Българските професионални съюзи в изграждането на развито социалистическо общество, Партиздат, 1982, с. 27—28.

Digitized by Google

самодейността на организацията на свой ред зависи от активността на нейните членове. Не може да е самодейна онази организация, чиито членове не проявяват достатъчно инициатива, а за всичко чакат указания „от горе“.

В тази връзка искаме да отбележим, че постановката за утвърждаване на първичната организация като опора на комунистите не трябва да се схваща потребителски. Нейното осъществяване е колкото право, толкова и задължение на всеки комунист. Партийната организация е силна със силата на своите членове, с тяхното дръзновение, творчество и инициатива. Не случайно др. Тодор Живков се обърна от трибуната на Дванадесетия конгрес на БКП с призива: „Нека, другарки и другари, никой комунист не жали време и усилия, за да превърнем партийните организации, в които членуваме, в жива и действена частица от великата животворяща сила — нашата славна Българска комунистическа партия!“[6]

●

Решенията на Дванадесетия конгрес на БКП имат историческо значение за нашето движение напред по пътя към зрялото социалистическо общество. Тяхното претворяване в живота е в ръцете на целия народ. Решаваща е обаче ролята на комунистите, на техния личен пример и принос. В голяма степен това зависи от работата на първичната партийна организация, от ефективността на формите и средствата, които тя използва, за да се утвърждава като здрава и надеждна опора на всеки свой член. Опитът, който партийните организации създават в изпълнение на тази важна задача сега, по време на прегледа за издигане на тяхната роля и боеспособност, има изключително значение. Той трябва постоянно да се изучава и осмисля, да се превръща в масова практика.

ЛИЧНА СТРАНИЦА ОТ КОЛЕКТИВНАТА БИОГРАФИЯ

Вече трета година в Пловдивската окръжна партийна организация се прави „Отчет пред революцията“. Разгърналата се работа по първия отчет — за достойно посрещане на XII конгрес на БКП — разкри богати възможности за творческа изява на всеки комунист в труда и в обществената дейност. Използвайки натрупания опит, възникващите в процеса на работата идеи, окръжният комитет реши инициативата да продължи, като се поемат обещания в личните страници на комунистите „Дела за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП“. Всяка година в навечерието на Девети септември се отчита направеното, поемат се нови обещания.

[6] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, 1981, с. 119—120.

Digitized by Google

Тази форма на работа допадна много на комунистите от окръжното управление на съобщенията — тя ги ангажира в дейността на първичните партийни организации и на колектива. Те сами поемат обещанията, убедени са в тяхната реалност и необходимост и влагат истинска амбиция и творчество в изпълнението им. А личният пример е заразителен, активността се пренася в целия колектив, не случайно миналата година управлението ни бе обявено за комплексен първенец.

Трета година партийният комитет, партийните бюра, първичните организации, групите работят по тази инициатива. Много неща вече са установени, има яснота, опит. И въпреки това организаторската и политическата работа не намаляват. Едни задачи се решават, на тяхно място възникват други. Сега не е нужно да се убеждават комунистите колко полезни за общото дело са техните лични страници — резултатите агитират достатъчно убедително. Но е необходимо всеки да знае конкретно и точно и задачите на нашето управление, и насоките на бъдещата му дейност, и потребностите, и възможностите, за да не прави обещанието си „изобщо", да насочва усилията си там, където те са действително нужни.

В това е смисълът на нашата работа сега. Предварително си правим подробен план за нея. Изясняваме на заседанията на партийния комитет и на бюрата конкретните задачи. Разговаряме в партийните групи. Ангажираме агитаторския колектив и членовете на комитета и бюрата, които непосредствено помагат в организирането на предварителните срещи и разговори в групите за поемане на обещанията. Още от самото начало поставихме изискването комунистите сами да предлагат и да оформят своите обещания, да разкриват от своя гледна точка резервите за успеха на бъдещата дейност и не отстъпваме от него. В резултат на извършеното 219 комунисти на събрания на първичните организации поеха 356 обещания.

Личните страници на комунистите биха загубили смисъл, ако просто дублираха служебните задължения на хората, ако не ставаше дума за едно допълнително напрежение, за един нов принос в дейността на колектива. Поетите обещания за преизпълнение на производствената програма, за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, за телефонизацията на Пловдив, за строителство и разширяване на автоматични телефонни централи и на селищната телефонна мрежа и други подобни задачи означават допълнителна работа за хората. Така например комунистът инж. Георги Гюров, подпомогнат от колектива на високочестотната лаборатория, обеща извън служебните си задължения да пусне една система за импулсивно-кодова модулация. Димитър Солаков — да подготви и да приеме за поддържане две нови учрежденски телефонни централи в повече. Лазар Дачев се задължи заедно с групата, ръководена от него, да направи разширението на кабелната мрежа в жилищния район „Тракия" три дни предсрочно. По разработката на наши специалисти се пуснаха надпланово 2000 телефонни поста, допълнително обещание за тяхното строителство бяха поели комунистите ръководители на звена Иван Николов, Митьо Цветков и Динко Господинов.

Формирането и приемането на насрещния план и на инженерния проект за 1982 г. послужи като основа за поемане на допълнителни обещания в личните страници на комунистите. В резултат на активната разяснителна и организаторска работа бяха поети 67 обещания — за преизпълнение на плана за тарифните приходи на базата на разпределения вече личен план за всяко работно място, за нови рационализаторски предложения, създаване на допълнителни телефонни постове, реализиране на икономии от гуми, гориво, ремонт и други. В тази насока добре работиха първичните партийни организации в „Ав-

Digitized by Google

томатични телефонни централи", „Селищна телефонна мрежа", „Пощенски съобщения" и в районната станция на съобщенията в Пловдив.

Голямата част от обещанията в личните страници са насочени към решаването на производствени проблеми. Стремим се да разширяваме и кръга на поетите задължения, които предполагат нарастване на обществено-политическата активност — на комуниста и на хората, които работят край него. Цанко Калпаканов, пропагандист в системата на партийната учебна година, се ангажира например да проведе три занятия в други просветни звена с използването на нагледни и технически средства.

Както се вижда, някои обещания изискват пряка изпълнителска работа, други — организиране на колектив от хора, умение да се увлекат те от нужна, интересна идея, да се създават условия за нейното реализиране. Окръжното управление на съобщенията от няколко години използва системата за бездефектна работа, за работа без изоставащи. Освен това при нас преди пет години се зароди движение за образцови съобщителни обекти — пощенски, телефонни и телеграфни станции, автоматични телефонни централи, раздавателни участъци и т. н. Комунистките Султанка Велева и Христина Анева се задължиха да организират колектива на АТЦ—4, 18 човека, в борбата за завоюване на званието „Образцова АТЦ". Усилията на колектива дадоха резултат, в определения срок централата получи това звание. Образцов стана и радиотранслационният възел, където работят комунистите Анна Крушкова, отговорничка на партийната група, Радка Мешкова, Атанас Манов. Обещанията в личните страници, свързани с организираща дейност сред колектива, са особено полезни за израстването на хората, за обогатяването на техния опит, на тяхната организационна култура.

Мероприятията във връзка с прегледа на боеспособността на първичните партийни организации за изпълнение решенията на XII конгрес също подтикват и задължават комунистите да прегледат своите лични страници, да ги допълнят с такива задачи, които да гарантират изпълнението им. Изобщо личните страници не са нещо неизменно, те непрекъснато се допълват и обогатяват.

В края на миналата година, в навечерието на отчетно-изборната кампания, на срещи в партийните групи бе анализирана работата по личните страници. Оценката бе положителна, много са постиженията. В същото време бе преценено, че част от обещанията имат общ характер, липсват им измеримост и конкретност. Партийният комитет смята, че причините за това са различни. Те са и в неумението на някои другари да разграничават преките си служебни задължения от задълженията си на организирани членове на Комунистическата партия, да виждат конкретно своето място в изпълнението на многобройните задачи. Причината е и в онези отговорници на партийни групи, които недостатъчно добре са разяснили същността на обещанията, не са обърнали необходимото внимание на изискванията към личните страници, не са дали нужния съвет. Имат вина и партийният комитет, партийните бюра, които не са осигурили навременен и компетентен контрол. Пътят за преодоляването на този недостатък виждаме в много близката, много конкретна работа с всеки комунист — в системния контрол, в навременната помощ.

Юбилеят на Георги Димитров бе повод отново да направим оценка на състоянието на личните страници на членовете на нашата партийна организация. Целият актив се включи в организирането на събранията, в анализа на постигнатото, в разработването на насоките за допълване на обещанията. Чувствуваме, че тази дейност повишава активността и авторитета на първичните организации, на партийните гру-

Digitized by Google

пи, на всеки отделен комунист. Това е гаранция за мобилизирането на колектива на окръжното управление на съобщенията за изпълнение на плана за 1982 година.

С такова настроение комунистите и първичните партийни организации отиваме към поредния „Отчет пред революцията" на Девети септември — за достойно посрещане на 38-та годишнина на социалистическата революция, за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП.

Никола МИТКОВ
секретар на учрежденския комитет на БКП в окръжно управление на съобщенията — Пловдив

РАСТЕ ПРЕОБРАЗУВАЩАТА Й СИЛА

Обсъждахме характеристиката на първичната партийна организация... И положителното, и слабостите приехме като оценка за нашия труд, като самооценка на моя дял от него, като измерение на ефективността на партийната работа, на кадрите, на трудовите колективи.

Действително голямо богатство на идеи, на опит, на нова психическа нагласа за още по-резултатно творчество ни дадоха замяната на партийните членски книжки и прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация! Не можем да не свързваме двете решения на Централния комитет на партията. Събраха се в едно личните качества на партийния член, неговата действеност и резултати с деловата характеристика на организацията.

Прегледът на първичната партийна организация продължава и ще продължава, защото пътят върви устремно към нови качествени изменения в развитието на обществото, защото стъпките ни са забързани и искаме да бъдат още по-големи, по-уверени.

●

Много показателни примери можем да посочим в Благоевградски окръг, които доказват преобразуващата сила на партийните организации. Всяка има нещо характерно в своя образ. Но общото е бързото им израстване, създаването на ново поколение от компетентни, подготвени кадри — работници, специалисти, ръководители; растящата увереност в собствените сили за изпълнение на сложните задачи. Основна характерна черта е нарастващото умение да се разкриват и използват факторите и условията, които влияят за издигане ролята на организацията като водеща сила в трудовия колектив. Нека се спрем на някои аспекти от проявата и действието на тези фактори, преди всичко на тези, които обогатяват съдържанието на вътрешнопартийния живот.

Издигат се проблемността и целенасочеността в работата на първичните партийни организации. Стремежът е да се вникне повече в съдържанието на работата. В уменето навреме и на място да се използват подходящи партийно-организационни форми и средства. И ако те са известни, то сега все повече се изисква майсторство в обогатяването им с обективно необходимото съдържание.

Digitized by Google

В окръга има ясно трасирани направления за развитие на специализацията на производството. С проведения пленум на окръжния комитет на партията бяха приети целеви програми за постигане на съвременно технико-икономическо ниво на отраслите и дейностите, в които окръгът е специализиран. Тяхното осъществяване, разкриването на нови възможности за обогатяването им с конкретни дела и резултати — това сега изпълва смисъла на партийно-организационната работа.

Партийните организации отблизо следят структурните промени в организацията на производството, породени от характера на новите изделия и условията на икономическия механизъм. Разговаряме с инж. Никифор Костадинов — началник на базата за развитие и внедряване при Завода за измерителни инструменти и уреди — Благоевград: „Произвеждаме електронни системи и индуктосини за измерване на линейни премествания на работните органи на металорежещите машини. Подготвяме развитие на сервизна дейност, на инженерингова услуга на други предприятия. Искаме на потребителите да покажем за какво служи системата, с колко увеличава точността на работа на машината, доколко интелектуализира труда на работника."

В такива разговори проличава и неудовлетвореността от бързината, с която се осъществяват промените в хората и машините. По цялата верига на овладяване на новостите да се чувствува ръководната сила на партийната организация — чрез активността, себеотрицанието, дълбочината на творческото решаване на проблемите на научно-техническия прогрес. Разбира се, ще има моменти на недооценяване на новостите, неразбиране на действителните качествени промени, които могат да се постигнат с новата техника или технология. Ако организацията не може да обхване проблема или партийният секретар не е подготвен по специфичните инженерно-технически въпроси, то може и трябва на заседание на бюрото, на събрание компетентните кадри, отдели да го разработят и тогава да се приеме решение на партийната организация. Вместо това често заради недостатъчна специална подготовка (в което не е бедата, защото се знае, че партийният секретар не може в подробности да познава дейността на колектива) просто бюрото и организацията не се захващат с решаване на актуални проблеми.

Сега с прилагане на новия икономически подход се очертават няколко основни тенденции, които, взети „под око" от партийната организация, носят голяма ефективност. Да вземем например умението да се прави задълбочен, проблемно-целеви насочен технико-икономически анализ на факторите и условията за интензификация и на негова основа да се развива партийно-организаторската работа при конкретните условия в колектива. Въпреки значителните положителни промени в нарастване на това умение все още много са случаите, когато се налага да се порицаят в партийната организация отделни прояви на кадрите, стилът на работа в отделните звена при интензивния път на развитие на производството.

Имаме задача да усвоим нови изделия и технологии. Не можем само да сме доволни от високите параметри на сложност, на качества, заложени в документацията, на характеристиката на новите операции, които и при нас изискват нови професии — настройчици на радиоапаратура, програмисти, майстори, инструменталчици... Главното е в организираността на производството да защитим, да утвърдим високия знак за качество. А това сега — при усложняването на съдържанието на труда на колективите, при внедряване на новата техника, множество от взаимовръзки между отделните звена в колектива, изисква гъвкавост и активност в действията на партийната организация. Щом тя взема отношение към усвояването на новото, следва да види комплек-

Digitized by Google

сно проблемите особено на кадрите — тяхната готовност, преквалификация, умение да създават организираност и висока отговорност.

Насоката в окръга е в основните си функции партийните организации да постигнат пълно единство. Няма място за делячество, за фиктивно структуриране на дейността — в колектива те са навсякъде и във всичко! Понякога, като се прави равносметка на промените в идеологическата работа, не винаги отговаряме на въпроса — успяваме ли да обясним на хората голямата правда защо трябва да бързаме с усвояване на новото, единството на неговия технически, икономически, социален и преди всичко политически смисъл за колектива. И още нещо — новото, което ще създадем, в каква взаимовръзка е с всичко, което сме създали, с което сме свикнали, какво трябва да променим, за да постигнем поставените задачи.

Отговорът на тези въпроси в много голяма степен се решава от качествата на личността на партийния секретар и на ръководителя на звеното, в което е партийната организация. Практиката на много наши организации показа, че там, където има предприемчивост, стремеж към компетентно изучаване проблемите на колектива и производството, пълно прилагане на единството на политическия и икономическия подход, там и образът на партийната организация все по-пълно отговаря на сегашните изисквания. На основата на тази оценка общинските комитети на партията проявяват постоянна грижа за подобряване състава на партийните секретари, повишават критериите си за оценка на стопанските ръководители като политически дейци в трудовия колектив.

С основание можем да твърдим, че в окръга са сложени основите на новия икономически подход. Но субективизма в оценката за постигнатото, на проблемите за решаване още не сме преодолели напълно. Защо? Причините са различни в отделните отрасли. Партийните организации не винаги изискват от стопанските ръководства достоверна оценка на резултатите. Има се предвид, че често, когато се отчита насрещният план, пред събранието на комунистите се докладват само общите резултати за даден период. Но ние сме имали определени теми за разработка, да внедрим няколко нови изделия, да намалим ръчния труд с определени проценти, т. е. по-точни качествени измерители. С общия анализ не се обхващат качествените промени в конкретното производство. Партийната организация не може да адресира точно задълженията си за партийните членове, да формулира предстоящите задачи пред колектива. По-друго е положението например в Комбината за целулоза и хартия в Разлог, където на основата на подробен качествен анализ на производството по целия технологичен цикъл бяха определени задачите за икономичното използване на суровините и материалите съобразно критериите на най-високите постижения в това производство.

И още нещо — не смесваме ли понякога обективните със субективните фактори, като пред организацията, на събрание или заседание на бюрото доказваме „решителното влияние“ на обективните? Приемането на характеристиките на партийните организации още един път показа, че най-сигурна основа за критична взискателност е точният адрес на субективните фактори — персонално, до когото се отнасят. Още повече, че при равни обективни ограничители едни колективи уверено напредват в развитието на своята дейност, а други не могат да излязат от определен коловоз на стила.

Не случайно се спираме на момента, когато оценяваме постигнатото. От умението да се направи „фотография на състоянието“, по думите на другаря Тодор Живков, зависи какъв заряд ще вложим в следващите стъпки на партийната организация и колектива. Прави впечатление, че все още мудно се усвоява изпитаната технология за

Digitized by Google

подготовка и вземане на партийно решение, която се утвърждава от Централния комитет на партията, придружена с пълен критичен анализ на състоянието. Всичко това е свързано с обективната необходимост да приемем като критерии за способността на кадрите наред с много други и наличието на висока организационна култура. Все още са нужни високи изисквания за повече конкретни знания и практически навици за прилагане на научно-практическите резултати по организация на управлението, организация на труда в различните сфери на дейност. Някои са склонни да смятат, че „това е само теория", а всъщност бригадирът не може да създаде добра, ефективна организация, че директорът провежда за малко време десетки срещи и излишно губи времето на ръководените... Не, не е само теория, а при управлението на усложнените социални процеси е действена, жива практика и майсторлъкът да се работи с хората и колективите!

В тая връзка сега се обръща повече внимание и по-умело се свързват управленческите технологии с техническия прогрес. За целта партийните организации разработват отделни програми в условията на бригадата и цеха. Правят оценка и насочват кадрите към още по-пълно изучаване и познаване възможностите на новата техника за оперативно управление на производството, за изграждане на автоматизирани системи за управление. Защото все още малко се познава произвежданата в страната микропроцесорна техника, системите за управление, програмното осигуряване. А мащабите на производството нараснаха. Не можем да управляваме производства с хиляди детайли, възли, поръчки по старите технологии. Затова с участието на заводските партийни организации се провеждат курсове, срещи, делова работа със специалистите от „Интерпрограма", Комитета по единна система за социална информация и други институти.

Бих поставил още един проблем. В окръжната партийна организация се провежда целенасочена работа с кадрите за повишаване на организационната им подготовка. Използват се различни форми за издигане на компетентността им по прилагане на икономическия подход и свързаните с това изменения в съвременната организация на управлението. Изучава се опитът на различни фирми за технологични процеси и организация на труда, за разработване и внедряване на научно-техническите постижения. Полезно е и сътрудничеството с институти към Българската академия на науките, висшия машинно-електротехнически институт „В. И. Ленин", укрепват се деловите отношения с ведомствените инженерно-внедрителски звена.

Но в споделените грижи на наши партийни кадри преобладава мнението, че тази организационно-управленческа компетентност трябва да расте и в двете направления: първо, в аспекта на партийно-организационната дейност, с повече знания по партийно строителство и второ, в аспекта на приложение на научните разработки, принципите, методологията, нови управленчески технологии.

Думата е за това, че има недостиг на издания по тия проблеми за самоподготовка. Задават се въпроси — защо не се преиздадат или съставят нови икономически речници за различни нива, пък там да има фактори за интензификация, примери от практиката на действие на усъвършенствувания икономически механизъм. А речник по организация на управлението не е излизал у нас. Да се популяризира повече високоефективният стил на ръководство, да се „надниква повече в кухнята" на методите за създаване организираност и активност. Знаем, че рецепта за изграждане на ефективно действуваща организация няма. Организацията е винаги конкретна според конкретните условия. Но науката за общата логика на изграждането на механизъм за ефективното й функциониране трябва да владеем!

Digitized by Google

Обогатяването на съдържанието на работа на партийната организация има и друго измерение — не да се повтарят дадени от вишестоящите партийни органи постановки и решения, а да се прилагат творчески, разгръщайки самодейността на организацията, която да се чувствува и признава от отделния партиен член и от целия колектив. Това отношение към цялата икономическа политика става вече траен опит и традиция за много наши партийни организации и колективи. То създава увереността на стопанските организации да се влагат средства и високоефективни мероприятия, широко да се разгръща реконструкция и модернизация в основните ни предприятия, да се сключват нови договори за научно-техническа помощ.

Но ако вникнем по-дълбоко в работата на кадрите, виждаме, че в основата на ръста на доверието на колектива към партийната организация е правилото да се създава непрекъсната организираност за развитие на достигнатите резултати. В него се събира общата оценка за изявата на творчество и инициативност от партийните кадри, от партийната организация и колектива. Разбира се, има и случаи, когато се генерират много нови идеи, но не стигат силите и личният пример на комунистите, за да станат тези идеи реалност.

Работата на първичните партийни организации бързо се изменя, когато се подобрява стилът на ръководство на общинския комитет на партията. Не регламентиране, а конкретно диференцирано насочване и конкретна работа в партийните организации с отделните партийни членове за повишаване активността и настойчивостта при решаване на проблемни ситуации и основни въпроси — към това сега се насочва тяхната дейност.

Общинският комитет на партията в гр. Сандански проведе анкета-разговор за ролята и мястото на специалистите за внедряване на научно-техническите постижения. Бюрото на комитета подготвя пленум за състоянието и работата на кадрите за социално-икономическото развитие на селищната система. Този подход за преглед на възможностите за усъвършенствуване на териториалното управление на социалните процеси и мястото на партийните организации разкрива редица нови резерви за повишаване като цяло ефективността на партийното ръководство. На преден план се извеждат новите изисквания за териториалното управление — програмно-целевата организация за използване на природните ресурси на окръга и селищната система на базата на комплексния и системен подход за дълбочинно използване на ресурсите; мултипликационния подход и асоциативния принцип на обединяване на стопански дейности в селищната система и в окръга; координация в използването и повишаване квалификацията на работната сила; непрекъснато развитие на очертаната териториална директива за специализация...

При това се чувствува стремеж да не се правят самоцелни структурни изменения, да се създават „тромави" помощни органи, комисии... С това не се отрича потребността от оптимизация на управленческата структура. Но те да се извършват само ако качествените промени в характера на дейността налагат това.

Заводската партийна организация при Завода за магнитни глави в Разлог е съсредоточила вниманието си върху научно-приложните разработки за осигуряване на трайна специализация на съвременно ниво в производството на магнитни глави за електронноизчислителна техника. Под нейно ръководство комсомолската организация пое шефството над новите изделия. С активната работа на комунистите, комсомолците и няколко бригадни колектива пет месеца предсрочно бе изпълнена задачата за усвояване 100 мегабайтовите магнитни глави. Заводският партиен комитет установи полезни взаимоотношения с пар-

Digitized by Google

тийната организация при Института по изчислителна техника — София. Участието на специалисти от института в новите разработки с инженерите от базата за развитие и внедряване е фактически и обмяна на опит и среща между комунисти с една грижа и една цел.

В работата на заводските партийни комитети все повече се отделя внимание за координацията на дейността на първичните партийни организации. Изпълнението на възловите въпроси за развитието на дадено стопанско поделение и целия колектив е основното в съдържанието на работата на партийните организации. Това е принципно положение. Практиката показва, че там, където е свършена добра работа от даден цех, но не са решени главните въпроси, които влияят на другите, общото развитие страда.

Стана традиция от позицията на този подход заводският партиен комитет при Завода за механични конструкции — Благоевград да ангажира вниманието на партийните организации за повишаване на техническото равнище на производството. Комунистите от администрацията разгледаха наболелия проблем за унификация при механичните конструкции за електронноизчислителните машини, а комунистите от цех „Разкройка" — въпроса за внедряване и експлоатация на новата високопроизводителна техника и квалификацията на работниците. В няколко партийни организации бяха възложени поръчения за ускоряване на ново оборудване при реконструкцията и модернизацията на завода.

В завод „Михаил Антонов" — гр. Гоце-Делчев, за да се решат основни въпроси по повишаване на технологичното ниво на производството, към първичните партийни организации се създадоха комисии по научно-технически прогрес. В оценката на инж. Виолета Гавалюгова — секретар на заводския партиен комитет, четем: „Това не са звена, създадени формално. Чрез тези комисии комунисти от цеха, специалистите от техническите отдели разкриват нови резерви по насрещния план, свързват техническите проблеми с икономическия анализ, предлагат действени партийни решения."

Когато говорим за единството при използваните организационни форми и средства от партийните организации, трябва да подчертаем, че то се постига най-пълно при умението да се концентрира мощта на партийната организация по главни въпроси за даден момент, за даден период — умението да се вдигне тя на крак.

Такива моменти от живота на партийната организация практиката често ни предоставя... Ще трябва да излезе пробната серия на сложно изделие. От това зависи утвърждаването на договор за износ за годината, за петилетката. Трябва да проявим висша грижа за името на марката на производството, на колектива. Партийната организация и тук е водеща — за основното, за главното! Така „на крак" беше партийната организация при държавния текстилен комбинат „Гоце Делчев" — Благоевград, когато успоредно с производството колективът трябваше да участвува в разширението и модернизацията на технологичните процеси. Така беше и в тютюневия комбинат „Пирин" — при строителството на Цигарената фабрика колективът върна на държавата вложените капитални средства за по-малко от половин година. Така е и сега в Завода за магнитни глави, където е в разгара си работата по реконструкцията и модернизацията... На фона на това обновление на производството преобразуващата сила на първичната партийна организация получава нови качествени измерители, проверява се нейната мощ.

Когато имаме такава проверка на преобразуващата сила на организацията при изпълнение на конкретни генерални цели на развитието, ние правим оценка и на качественото състав на организацията,

Digitized by Google

на силата на партийното ядро във възловите места.

Докато в производствените звена промените в състава на партийните организации са чувствителни, и то в положителна насока, то в редица основни звена на подготовката на производството — базите за развитие и внедряване, конструктивните, технологичните и инструменталните отдели, има изоставане.

Прегледът на състоянието на тези звена от гледна точка на насочеността на работата на партийните организации към качеството на разработките и внедряването показа, че сега работата е концентрирана главно към подобряване на структурата им, подобряване организацията за творческа ангажираност на специалистите.

Но има редица въпроси, които все още не са обект на вниманието на партийните организации. Не се проявяват винаги високи изисквания към кадрите, които току-що са разпределени от висшите учебни заведения. Незадоволително се организира тяхната първоначална творческа изява, както и редовната проверка на способностите им в практиката, за да опознаят те по-добре съществуващата технология, оборудването, документацията.

Контролът на партийните организации все още отминава тия кадри, които чакат на парче — „каквото каже началникът", докладват само по възложените задачи, не проявяват творчество, не разширяват кръгозора на инженерните си знания от учебното заведение. От друга страна, не винаги се отличават пред колектива и обществеността тези, които имат покритие на трудовите си делници със значителния ефект от рационализациите и изобретенията.

На тези стъпки в партийно-организаторската работа за оценката на личната отговорност за качеството на работата сега партийните организации обръщат все по-голямо внимание. Преди време партийният секретар от Завода за хидролиза и фуражни дрожди в Разлог ни запознаваше с кратък отчет за тримесечието — за всеки от членовете на партийната организация в цеха. Писците на уредите бяха отчели дали точно е спазвал технологичния режим и ако е имало отклонения, с колко е намалил крайния резултат на другите колеги и колективи. От другата страна — като в огледало беше дадено неговото участие в живота на партийната организация... Не зная дали това е формата за отчитане на личния дял от общото дело. Тя може да бъде различна. Но мисля за съдържанието и за целта на тази снимка от трудовата ни и обществена реализация, за да си кажем всичко „очи в очи". Ако я има като стил на работа на секретаря на организацията, на партийното бюро, на партийните организации, сигурно и самооценката ще идва по-често при всеки от нас. Защото в края на краищата преобразуващата сила на първичната партийна организация зависи пряко от преобразуващите възможности и дейност на всеки от нас! Пътят до първообраза на бъдещото състояние на колектива минава през примера на партийните членове и реалната ръководна роля на организацията от колектива.

●

Работата за достигане до пълното покритие на характеристиката на първичната партийна организация с изискванията на градивното ни време продължава. Големия смисъл на прегледа на партийните редове ще намерим преди всичко в създаването на непрекъсваща организация за използване на всички фактори, които увеличават преобразуващата й мощ за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес. Това е основата на ръста на нейния авторитет като водеща сила.

инж. Петрун СТОЯНОВ

Digitized by Google

ОБЩЕСТВЕНА ЗАЩИТА НА ТВОРЧЕСКИТЕ ПЛАНОВЕ

Нашата партийна организация винаги е търсила разнообразни форми за активизиране, за пълна мобилизация на трудовите хора в комбината. Към това са насочени инициативите на първичните организации, с такава цел търсим положителния опит на други предприятия, богатия съветски опит. Така комбинатът стана пионер във внедряване начинанието на трудещите се от Брянска област „Обществена защита на творческите планове". Чрез него целият трудов колектив се ангажира непосредствено в разкриване на вътрешните резерви при съставянето и изпълнението на насрещния план.

Обществената защита на личните и колективните планове благодарение на правилната оценка и настойчивостта на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство се утвърждава като хубава традиция. Кое наложи тази форма за активна, творческа изява на работниците и специалистите?

Причините са известни. Повишава се ролята на трудовия колектив в насрещното планиране, в разкриването на допълнителни резерви за преизпълнение на държавните планови задачи. Наред с представителството на работническата класа в ръководните органи за управление на производството, установено с нормативни правителствени и профсъюзни документи, важно значение имат различните трудови инициативи, които пряко или косвено влияят върху решаването на много икономически и производствени проблеми. Това направи актуална обществената защита на личните и колективните творчески планове.

Защо трябва да квалифицираме начинанието като защита? Какво защищаваме и от кого?

Обществената защита е пряко свързана с изготвянето на насрещния план, тя е извор на инициативи, предложения и решения за попълното му оформяне. Досегашната практика се характеризираше с влиянието „отгоре", с твърдо определените цифри на насрещния план. Неговите показатели се диктуваха. С новата инициатива, с която насрещният план става действително дело на колектива, постигаме две основни цели: мобилизират се силите за разкриване на вътрешните резерви отдолу нагоре, повишава се отговорността на всеки труженик за съдбата на плана. От кого защищаваме? От опасността да сме странични наблюдатели при такова важно и нужно на колектива дело като формирането на насрещния план, от равнодушието.

Пътищата за изпълнение на конкретните задачи на трудовия човек на всяко работно място, които той търси, преценява, върху които мисли, са главен обект за защита. Или по-точно онова, което може да стане принос за постигане на висока общонародна цел, се защищава пред съответните ръководни органи. Със защитата, от една страна, анализираме, преценяваме, защищаваме нашите неизчерпаеми възможности, от друга — отправяме мотивирани искания за създаване на такива условия, които да направят реално постигането на поставените цели.

Как работим на практика? Какви са ролята и мястото на първичните партийни организации?

Първичните организации успяха да ангажират профорганизации-

Digitized by Google

те и комсомолските дружества, здраво да се опрат на тях — и това обяснява успеха. Изключителна е активността на профорганизациите, те са двигателите на организаторската и разяснителната дейност за осъществяване на инициативата. Това не освобождава партийните организации от задължението да помагат, да контролират тази дейност, а комунистите — да се отнасят към нея като към своя много отговорна задача, да са начело.

Основа, върху която трябва да се развие дейността по обществената защита, са контролните цифри, подадени от плановите органи на комбината и вишестоящите стопански организации. Те са необходими, за да се търсят резерви не как да се изпълни програмата, а как да се преизпълни тя.

Разговорите започват по определен график на профорганизациите отдолу нагоре, от най-малките производствени звена — апарати, възли, машини, фази и т. н. Преди това се връчват поръчения на комунистите да заемат водещо място при разкриването на резервите. Партийните бюра разпределят своите членове и активистите по производствени звена да участвуват непосредствено в подготовката и в самите разговори, които по правило са откровени и критични, дават се уместни, ценни предложения. И ако преценяваме отделните етапи на защитата, категорични сме, че най-ползотворен и решаващ е първият етап — непосредствената изява на отделния труженик. Нямаме друга толкова всеобхватна среща с хората — разговаря се буквално с целия личен състав на комбината. Първичните партийни организации получават най-точна, най-пълна информация за състоянието на колективите, за трудностите, които се срещат, за мерките, които се вземат; те имат възможност задълбочено да аргументират отделните искания към ръководството за решаване на онези проблеми, с които колективът сам не може да се справи. Същността на защитата в малките колективи — отделните смени и бригади — е да се даде добра основа за защитата през следващите етапи. От разкритите там резерви зависят по-нататъшната дискусия, по-нататъшният ход на защитата и окончателното оформяне на насрещната програма на комбината.

И това е напълно обяснимо, защото изпълнението на програмата се кове в най-малките производствени звена. Можем да си послужим с пример. В цеха за производство на витамин „С" — субстанция, отделните фази са взаимно обвързани и всяка от тях има решаващо значение за получаването на крайния продукт. От тези отделни фази започва защитата. Комунистите предварително се консултират с всеки работник от всеки възел на фазата къде и как може да се осъществи надплановата задача и оформят някои от предложенията. Един от проблемите например е във фаза „Сорбит" да бъде увеличен добивът от 90 на 90,05 процента, което ще доведе до повишаване на качеството и количеството на продукцията. Всичко бе изяснено, защитата премина на високо равнище. Бригадирката, комунистката Латина Пачаръзова, компетентно и с увереност докладва пред ръководителя на фазата, защото целият колектив бе преценявал и й бе дал своите пълномощия. Един след друг работниците подкрепиха мотивите на бригадирката, уточняваха, даваха нови предложения. Началникът на фазата, комунистът Николай Деков, прецени предложенията като целесъобразни, благодари за активността, за загрижеността, с която хората се отнасят към проблемите на фазата, пое като ръководител задължението да изпълни исканията им. Накрая творческият план бе подписан от бригадирката, партийния отговорник, профгрупорга, секретаря на дружеството и ръководителя на фа-

Digitized by Google

зата. Той вече играе ролята на своеобразен договор, залегналите в него мероприятия стават задължителни.

И какви са резултатите? През първите 5 месеца на 1982 г. колективът на фаза „Сорбит" доближи добивите до 91 процента, т. е. надхвърли и собственото си предложение при защитата. Преизпълнението ще се отрази положително в крайния продукт; ще се икономисат суровини и материали, от тях ще се произведат над 5 тона субстанция над годишния план.

По идентичен път се процедира във всички звена. Но разговорите не винаги минават гладко, без спорове и противоречия. Имало е случаи дори да се отложи разговор, да се преразгледат и контролни цифри и предложения, да се създаде по-реална обстановка за активност на колективите.

Такива примери има в таблетния и в експерименталния цех, в цех „Витамин „С" и др. В една от бригадите в участъка за ръчна опаковка при дискусията се получиха големи разногласия между ръководството на цеха и работничките. Разговорът беше отложен. Партийното бюро и профкомитетът прецениха, че не са достатъчно добре изяснени исканията на бригадата. Наложи се среща с комунистите, които работят там. При втория разговор се дойде до съгласувано решение.

Върната бе за преразглеждане вече на заключителния етап защитата на цех „Нови производства" поради пропуснати задачи за участък „Луксозни кутии". Тези и други ситуации не понижават ефективността на начинанието, напротив — още повече мобилизират и активизират хората.

Тук особена роля се пада на партийните групи, на отделните комунисти. Те засилват индивидуалната работа, без това инициативата не би могла да се реализира. Примерът на отделните комунисти също много допринася за мобилизиране на колективите, за повишаване личната отговорност на всеки техен член. С активността си се открояват при защитата комунистите Латина Пачаръзова, Евдокия Кръстовчева, Димитрина Войнова, Боряна Цекова, Христо Малинов и Стойчо Стоичков и много други. Не е възможно да се напишат имената на всички, но те са били гаранция за успеха на инициативата.

Дотук всичко е изяснено по машини, апарати, възли. Сега започват срещите на отделните ръководства. Началниците на смени, участъци, бригади заедно с отговорниците на партийните групи, профпредседателите и секретарите на комсомолските дружества подготвят и осъществяват от името на своите колективи защитата на колективните творчески планове пред ръководствата на цеховете. Оформя се до детайли насрещният отговор за изпълнение и преизпълнение на държавната задача чрез разкритите допълнителни вътрешни резерви. Предявяват се искания пред цеховото ръководство и се дават предложения за творческия план на цеха.

Наред с колективните планове на този етап се защищават и личните творчески планове на специалистите. Те са насочени главно към „тесните места" в производството, към тяхното техническо и технологическо решаване. Първичните партийни организации помагат пряко и ефективно на специалистите при подготовката на плановете им, като предварително анализират и оценяват задачите, правят изводи. Въз основа на тях се набелязват конкретните теми, върху които да се съсредоточат главните усилия. За комунистите тези задачи се оформят като партийни поръчения. Например на инж. Стефан Кафеджийски и инж. Трендафила Димитрова бе възложено да потърсят средства за повишаване производителността на труда по пътя на интензификацията на производството на алуминиев и магнезиев хидро-

Digitized by Google

окис — полупродукти за получаване на алмагел. С изпълнението на тези поръчения се повиши значително производството на алмагел и експерименталният цех успешно се справи със задачата за износа му.

Последният етап е защитата на цеховите творчески планове пред комбинатското ръководство. Независимо от деловия характер на мероприятието се стремим да го направим по-тържествено, празнично. Това не е парадност, а признание за големите усилия, които са положили работниците и специалистите, стопанските ръководства, партийните и профсъюзните организации, комсомолските дружества за разкриването на вътрешни резерви, за изпълнението на държавните задачи, за социалното развитие на колектива.

Две години поред на заключителния етап от защитата идват, за да се запознаят с опита ни, другари от Министерството на химическата промишленост, ДСО „Фармахим", окръга и общината. Нашият опит, постигнатото досега не е безупречно. Има и недостатъци. Мислим как по-нататък да усъвършенстваме този опит. Смятаме определено, че може и трябва да подобряваме формите, подхода, но няма да се откажем от него.

Защо? По наша преценка чрез тази форма на работа се засилват самочувствието на хората, увереността им, че те са стопани на комбината, истински и единствено отговорни за съдбата на производствената програма. При защитата всеки свободно споделя мислите си за всичко, което би му попречило да изпълни задачата си. Накрая партийните бюра картотекират повдигнатите въпроси по реализацията на творческите планове, упражняват контрол, помагат за изпълнението им.

През тази година за първи път приеха лични планове и ръководните кадри, които работят извън прякото производство — началниците на отдели, служби, научни звена и пр. Това заостри тяхното внимание към личната им отговорност за производството, изключва възможността те да стоят настрана от големите задачи по разкриването на допълнителни резерви, да се ограничават в строго определените функционални задължения на ръководените от тях отдели и служби. Вече можем определено да говорим за защитата на колективните и личните творчески планове като за комплексно мероприятие, насочено към всестранно решаване на социално-икономическата програма на колектива.

За тези 25 години, откакто съществува предприятието, няма случай да не е изпълнена производствената програма. Комбинатът е носител на орден „Червено знаме на труда", на много знамена на трудовата слава и др. Тази традиция, ревностно отстоявана от комунистите и от целия колектив, бе продължена с още по-голяма сила, след като внедрихме обществената защита на творческите планове. Напоследък все по-напрегната става производствената програма, продукцията нараства с около 10 млн. лв. годишно. Но благодарение на мобилизацията на трудовия колектив, постигната с обществената защита, създадохме още една традиция — в края на полугодието да осигуряваме 52 на сто изпълнение на годишния план и да го приключваме 15—20 дни предсрочно. Всяка година колективът икономисва суровини, материали, горива и енергия за над 450—500 хил. лева.

С разбиране и отговорност приехме задачата, поставена от др. Тодор Живков на Националното съвещание през октомври м. г., за снижаване на държавните разходи с 3 пункта и повишаване на съвкупната печалба с над 3 пункта чрез разкриване на вътрешни резерви. Резултатите от първото тримесечие ни изпълват с оптимизъм: намалихме материалните разходи с 3,2 пункта, съвкупната печалба

Digitized by Google

бе увеличена с над 10 пункта. Какво показва това? Неизчерпаеми са силите на хората, особено когато първичните партийни организации ги насочват правилно, когато партийната работа е неразделно свързана със задачите на трудовите колективи. По пътя си срещаме много трудности, допускаме грешки, но не е страшно това, ако умеем да се опрем на колектива, на неговата инициативност и трудолюбие, ако наистина го ценим като творец на успехите.

Именно това ние постигаме и чрез обществената защита на творческите планове.

Цанко СТОЙКОВ
секретар на комбинатския комитет на БКП
в ХФК — гр. Станке Димитров

ПИШАТ НИ:

ВИСОКИТЕ ИЗИСКВАНИЯ ЗАДЪЛЖАВАТ

Проблемът за израстването на ръководните дейци стои в центъра на дейността на отдел „Организационен" и на останалите отдели на окръжния комитет на БКП, на общинските и другите партийни комитети и организации. Ще споделя за част от нашата работа в тази насока.

За практическото осъществяване на кадровата политика в продължение на редица години бяха проведени немалко мероприятия и приети конкретни решения. На пленарни заседания на комитета бе разгледана работата с кадрите. С непосредствена помощ на отдел „Организационен" общинските комитети на партията в гр. Толбухин, Тервел, Каварна, Шабла и районният комитет на БКП проведоха пленуми по работата с кадрите. Своята дейност в тази област оцениха също така окръжният комитет на ДКМС, окръжният съвет за култура и окръжният съвет на Българския съюз за физкултура и спорт. Общостопанският комитет на БКП в туристическия комплекс „Балкантурист" — Албена разгледа проблема на общо партийно събрание.

Преди няколко години отделът разработи разгърната програма за работата с номенклатурните кадри, която бе обсъдена и утвърдена в пленарно заседание на комитета. По-късно бюрото на окръжния комитет на БКП прецени как тя се осъществява и набеляза допълнителни мерки за нейното по-нататъшно изпълнение. То разгледа състоянието на резервните кадри в окръга и набеляза съответни мерки. Мислено е и за издигане ролята и авторитета на секретаря на първичната партийна организация като главна политическа фигура в трудовия колектив. В тази връзка са приети подробни мероприятия и програма за моралното и материалното му стимулиране.

По наше предложение след задълбочено социологическо изследване окръжният съвет на Българските професионални съюзи организира научно-практическа конференция на тема „Непосредственият ръководител — организатор и възпитател на колектива".

В края на миналата година бюрото прие оценка за стила и методите на работа на общинските партийни комитети в условията на новия икономически подход и неговия механизъм. В нея централно място бе отделено на работата с кадрите.

Може определено да се каже, че проблемите на кадровата работа заемат все по-широко място в дейността на отдела, на партийните комитети и първичните партийни организации. Приетата програма и взетите решения внесоха по-голяма перспективност и целенасоченост в дейността ни с ръководните и резервните кадри. Се-

Digitized by Google

га по-умело се извършва подборът на кадрите по техните политически, делови и морални качества. В резултат на подобрения стил и методи на работа на окръжния комитет на БКП, на общинските партийни комитети и организации се повиши компетентността на ръководството на целия обществено-политически, стопански и културен живот на окръга. Стремежът е при издигането на кадрите да се вземат мнения на партийните комитети и първичните партийни организации, на трудовите колективи.

Окръжният комитет на партията с прякото участие на отдела се грижи за укрепване на всички ръководни звена с политически зрели ръководители, добри специалисти в съответната област, дейци, които умеят да работят с хората. Особено внимание се отделя на личния пример на ръководителя и израстването му като политически деец.

В изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и програмата на окръжния комитет на партията настъпиха съществени качествени изменения в кадровия потенциал на окръга. Анализът на номенклатурните и резервните кадри на окръжния и общинските партийни комитети показва, че има сериозен напредък в работата ни по подбора и издигането на кадрите от всички звена и направления. Повече от 70 на сто от номенклатурните и резервните кадри са с висше и полувисше образование и 26,5 на сто със средно специално образование. Сред тях има много инженери, икономисти, агрономи, зоотехници, ветеринарни лекари, учители, лекари, стоматолози и др. Близо 50 на сто са на възраст до 40 години, 87,4 на сто са членове на БКП, над 30 на сто са орденоносци. Сред номенклатурните кадри жените представляват 29,5 на сто.

Окръжният комитет на партията и най-вече отдел „Организационен" отделят голямо внимание и грижи за подобряване състава на партийните бюра и повишаване ролята и общественото признание на партийните секретари. В това отношение ценна помощ оказва решението на Секретариата на Централния комитет на БКП от 1977 г. Деветдесет и пет на сто от секретарите на първичните партийни организации са с висше, полувисше и средно образование, 34 на сто от тях са жени. Планомерно се подобрява клубната база на партийните организации. Във всички общински партийни комитети по специален план и тематика се провежда ден на партийния секретар. За да се следи обучението, моралното и материалното стимулиране и подобряването на клубната база, в сектор „Кадри" на окръжния комитет на БКП се води картотека на партийните секретари.

Значително е подобрен съставът на кадрите в окръжния и общинските народни съвети. От избраните окръжни съветници 80 на сто са с висше образование, а 585 общински съветници са с висше, полувисше и средно образование. Кметствата укрепнаха с млади и добре подготовени кадри.

През последните няколко години начело на трудовите колективи в предприятията и аграрно-промишлените комплекси са издигнати добре подготовени дейци, голям процент от които са млади хора с висок образователен ценз и доказан практически опит. Сега 95 на сто от директорите са с висше образование. Аналогичен е съставът и в селското стопанство. Повече от 80 на сто от председателите, ръководителите на комплексните бригади за промишлено производство, на животновъдните комплекси и главните специалисти на аграрно-промишлените комплекси са с висше образование.

Последователно и неотклонно се спазва линията за естествена приемственост и правилно съчетаване на кадрите от различни поколения. Средната възраст на голяма част от ръководните дейци е до 40-годишна възраст. Заслужено внимание се отделя и за израстването на ръководители из средата на безпартийните, хора, които със своя труд и поведение са доказали безрезервната си преданост към политиката на партията. Голяма част от тях са синове и дъщери на изтъкнати хора на труда, на членове на БЗНС.

В окръжната партийна организация е изградена система за оценка дейността на всички степени кадри. Задълбочено се оценяват тяхното поведение, деловитост и принципност, моралните качества, способността им да бъдат организатори и възпитатели на трудовите колективи. Сега в тази насока се разработва нова методика. Целта е да се повишат още повече критериите и изискванията при оценяването на кадрите, за да може те да израснат до високите изисквания, които предявява XII конгрес на партията.

Много се прави за подобряване работата на партийните и стопанските ръководства с низовите кадри — бригадири, ръководители на участъци, смени, технолози, завеждащи ферми и други. Грижите се отнасят не само до материалното стимулиране, но и в осъществяването на различни мероприятия — за повишаване на тяхната специална и икономическа квалификация, на организационната им култура, на уменията да работят с хората, да използват челния опит и да го внедряват в практиката. В това направление не всичко сме решили. Има партийни комитети и стопански ръководства, които не дооценяват ролята и мястото на кадрите в низовите звена като творци в производството. На една част е ниска квалификацията. Недостатъчно е партийното ядро сред тях.

Резервните кадри заемат значително място в работата на отдела, на партийните комитети и организации. Настъпиха положителни изменения в организацията, ръководството и контрола на този проблем. Окръжният и останалите партийни комитети и организации ги водят на отчет и с тях се върши целенасочена и диференцирана работа за обучението и възпитанието им.

Digitized by Google

Съгласно програмата на окръжния комитет на партията особено място се отделя за нарастване ролята на работническата класа в социалистическото строителство. Това наложи нов подход в дейността на отдела, на партийните комитети и организации за издигане на повече работници на ръководна работа. То се осъществява по няколко направления:

— чрез избирането на изтъкнати работници и селскостопански труженици в партийните бюра, в комитетите и останалите ръководни органи;

— чрез изпращане на най-добрите работници да се учат във висши и други учебни заведения;

— издигане на ръководна работа на кадри, които са били или са завършили своето образование като работници.

В окръжната организация са картотекирани голям брой млади работници и селскостопански труженици, една част от тях пряко се водят на отчет към окръжния комитет на БКП. Някои се обучават в университета по марксизъм-ленинизъм, а други в партийните комитети. Повече от 200 работници се учат във висши учебни заведения. Около една четвърт от секретарите на първичните партийни организации, от членовете на партийните бюра и избраните в общинските и окръжния комитет на БКП са работници. За окръжни и общински съветници са издигнати около 250 работници.

Периодът след Писмото на др. Тодор Живков до Централния комитет на ДКМС се явява качествено нов етап в работата с младежките кадри и активисти. Повишиха се грижите на партийните комитети, на стопанските и административните ръководства към тях. Главното, на което поставяме ударението, е кадрите на Комсомола да растат и се утвърждават като авторитетни ръководители на младежта. Значително се повиши партийното ядро сред тях. Непрекъснато се увеличава броят на младежките дейци и активисти, които се избират в ръководствата на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации.

В сектор „Кадри" на окръжния комитет на БКП са картотекирани и се следи развитието на секретарите на общинските комитети на ДКМС, дружинните ръководители, дружинните председатели, секретарите на ученическите комитети, най-изявените комсомолски активисти от средните училища и техникуми.

Окръжният комитет на БКП и неговите отдели отделят внимание за подготовката и квалификацията на ръководните дейци. В окръжната партийна организация действува цялостна система за обучение на кадрите, която е неделима част от приетата програма. Освен в Академията за обществени науки и социално управление на Централния комитет на БКП, във филиалите към нея и университета по марксизъм-ленинизъм при окръжния комитет на БКП по специални програми отделите „Промишлено-стопански" и „Селскостопански" всяка година диференцират квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри от отраслите на материалното производство. Стана практика по план на отдел „Организационен" всяка година по една седмица да се обучава апаратът на окръжния, на общинските и останалите партийни комитети, и председателите на общинските ревизионни комисии на БКП.

Постоянна наша грижа е и възпитанието на кадрите. Стремим се да повишаваме ефективността на възпитателната работа, да изграждаме ръководните дейци като многостранно развити личности, способни да решават новите сложни задачи, да са носители на най-високи комунистически добродетели. Със своето поведение, със своите действия и висока принципност те да съвпадат с образа, съграден от нашия народ за комуниста от БКП.

Можем да посочим, че онова, което характеризира сега кадрите в окръжната партийна организация, е нарасналата съзнателност и стремеж за цялостно и комплексно решаване на задачите. Засили се участието им в обществено-политическия живот на окръга. Голяма част от тях се утвърдиха като авторитетни политически и стопански ръководители. Има отделни случаи, които показват, че някои ръководители злоупотребяват с доверието на партията, нарушават партийния морал и социалистическата законност. Срещу подобни прояви се вземат бързи и справедливи мерки.

Сега, когато в цялата окръжна партийна организация се извършва преглед за издигане боеспособността на първичната партийна организация, централно място в него заема и работата с кадрите. С това ние ще отговорим на високите изисквания на партията за привеждане на субективния фактор в съответствие с обективните потребности на окръга.

Димитър ГЕОРГИЕВ

завеждащ отдел „Организационен" на ОК на БКП — гр. Толбухин

Digitized by Google

СТРОИТЕЛСТВОТО — ОБЩОНАРОДНО ДЕЛО

Този извод доминираше в работата на пленума на окръжния комитет на БКП — Сливен на тема „За по-нататъшна интензификация на строителството в Сливенски окръг през осмата петилетка".

В доклада и изказванията беше изтъкнато, че през последните години в строителното производство на окръга широко се внедряват индустриални методи и механизация, подобрява се организацията на труда и се повишава производителността на труда. Успешно се претворява в живота повелята на партията за издигане ефективността на строителния отрасъл. Партийните органи и организации натрупаха положителен опит в управлението на инвестиционния процес, в разгръщането на широка и целенасочена организаторска и политическа работа за повишаване на политическата и трудовата активност на строителите, монтажниците и проектантите.

Изводите, анализите и решенията на пленума бяха подпомогнати от обществения преглед по проблемите на по-нататъшната интензификация на строителството и от научно-техническа конференция, посветена на прогресивните технологии и челния опит в строителството.

Но истината е, че и занапред главното условие за навременното изпълнение на строителните задачи през осмата петилетка ще бъде последователното внедряване постиженията на науката, на техническия прогрес. С това се осигурява усвояване на определените капитални вложения, съкращаване на сроковете за строителството и въвеждане в действие на планираните основни фондове. Работата ще се осъществява в няколко направления: усъвършенстване на проучвателната и проектантската дейност и издигане нивото на научното обслужване на строителния отрасъл; ефективно използване на производствено-техническата база на строителството в окръга; внедряване на нови високоефективни технологии; по-нататъшно повишаване на ефективността и разширяване на производството на суровини и материали.

Кои слабости се откроиха?

Поради незадоволително техническо и технологично равнище на редица разработки в много случаи се изразходват значителни инвестиции за отстраняване на грешките при проектирането. Пред територималната проектантска организация стои задачата със съдействието на Министерството на строителството и архитектурата да се отделят грижи за въвеждането на съвременни методи за проектиране, за подобряване на материално-техническата база, широко да се прилага ефективна размножителна и изчислителна техника, да се внедряват каталожните системи при проектирането на жилищни, културно-битови, промишлени и селскостопански сгради.

Обстойно се анализираха нерешените проблеми, свързани с производствено-техническата база на строителството в окръга. През осмата петилетка предстои да се достигне необходимото съответствие между темпа на нарастване на строителната продукция и увеличаването на основните производствени фондове. Да се подобри състоянието на ремонтното стопанство и се увеличи сменността на основните строителни машини и механизми. Сериозни усилия се полагат за механизирането на довършителните работи и структурата на машинния парк. Значителни са възможностите за намаляване трудоемкостта в строителството чрез механизиране и автоматизиране на ръчните процеси и операции. От особена важност в условията на нашия окръг е ускореното внедряване на нови технологии и материали и конструкции в жилищното строителство. По-нататъшно развитие и усъвършенстване получават отделните строителни системи: едропанелно строителство, едноплощен кофраж, пакетно-повдигащи плочи, леки обемни клетки...

Със загриженост се обърна внимание на необходимостта от по-нататъшно издигане равнището на организацията и управлението на инвестиционната дейност и пълното прилагане изискванията на новия икономически подход и неговия механизъм. В края на 1985 г. над 90 на сто от строителните работници трябва да работят на бригадна организация на труда с пълно приложение на стопанската сметка.

Окръжният комитет на БКП поставя като първостепенна задача в строителната политика в окръга през тази петилетка жилищния проблем. Той ще се решава не само от строителната организация, но и с активното участие на трудовите колективи, на цялото население, особено чрез включването им в довършителните работи.

Пленумът на окръжния партиен комитет ясно посочи необходимостта от подобряване на качествения състав на партийните организации, от укрепване на партийното ядро във всеки строителен колектив. Задачата е във втория етап от прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация да се повишава отговорността на общинските партийни комитети, на всяка партийна организация за ритмично и качествено изпълнение на строително-монтажните работи. На по-високо ниво се изведе дейността по вземането, организацията, контрола и проверката на изпълнението на решенията. Основният замисъл е изпълнението на приетата строителна програма да стане кръвно дело на всички партийни организации, държавни, стопански и обществени ръководства, на трудовите колективи, на цялото население в окръга.

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ОБГРАДЕН С ДОВЕРИЕТО НА ХОРАТА

В много случаи пътищата ни се пресичаха. Но най-ярък и силен е споменът ми за първата среща, случайна, неочаквана. Беше февруари 1954 година. Предстояха избори. Трудни бяха тогава времената. Кооперативното стопанство в селото ни едва кереше. Трудовият ден възлизаше на стотинки. Частниците подклаждаха неверието в кооперативния строй, създаваха трудности. Трябваше да се обиколят колибите (нашенци от ранна пролет до късна есен, а някои и през зимата, тогава живееха по колиби), да се говори с хората за предстоящите избори.

●

Бяхме събрани в малкия клуб, активисти от различни поколения. Пред нас говореше нисък слаб човек с полушубка, която още повече смаляваше ръста му. Разбрах, че той бе пристигнал час преди това от Малко Търново. А снегът бе дълбок, влажен, трудно проходим. Придружавал го един човек. Пътували много време, почти целия ден. Вече знаех за него малко неща: прекъснал ученето си поради беднота, работил в дъскорезната фабрика в родното си село — Визица, бил активен ремсист и като войник в 24-ти черноморски пехотен полк — Бургас е арестуван и заточен в Белене, където дочаква народната победа. През годините на социалистическото изграждане допълва и обогатява биографията си като първи секретар на околийския комитет, а по-късно секретар на градския комитет на БКП — Бургас. Все на отговорна партийна работа.

Първият секретар на околийския комитет на БКП говореше разпалено, вперил поглед в една точка, като само от време на време поглеждаше към залата. Там виждаше одобрителните погледи на своите другари — на Христо, на Тодор, на Райко... Те го приеха в своята среда, когато започна работа в дъскорезната фабрика. От тях научи какво означава класова ненавист. Мисълта му течеше, логична, гладка. Помня част от тази му реч, макар че вече е минал повече от четвърт век. Тя беше насочена към едно — да се разяснява на всички избиратели необходимостта да се гласува с листата на Отечествения фронт.

В подготовката на изборите през 1981 година пътищата ни наново се преплетоха. Заедно с Перекли Янев обикаляхме села и обекти на Каменската селищна система. Припомням му за случая в село Граматиково.

— Хм — усмихна се той.

Събранието протичаше много бурно. Изказаха се доячки, фуражири, техници. Те говореха, че при наличното малко количество фураж не може да се получи желаното мляко от кравите. А са надоявали по 15—16 литра мляко от крава на ден! Но тогава имахме фураж. А сега... Това повтаряха почти всички работници.

— Поилките не са в ред. Поне тези тревоги могат да ни се спестят... — недоизказа се една доячка.

Перекли Янев внимателно слушаше всеки и записваше в бележника си.

— Какво подсказва този разговор — започна той. — Иализа, че всички други са виновни: ръководството на аграрно-промишления комплекс, ние от общинския комитет на БКП, другите ръководители на общината. А вие, хората, които работите във фермата, нямате никаква вина? Знаем, че не достига фуражът, но биологичните възможности на животните са много по-големи. Народът казва, че понякога колата се обръща и от малки камъни. Ето тези малки камъни трябва да премахнем от нашия път...

Аргументирано той сочеше слабостите в организацията на работата, в технологиите за отглеждане на животните, които бяха довели до неизпълнението на плана.

Присъствуващите в залата бяха притихнали. За кой ли път слушаха познатия глас на първия секретар на общинския комитет на БКП. Но сега им се видя малко по друг. Още по-сериозен и взискателен. Думите му сякаш респектираха, убеждаваха, сочеха пътищата, които ще възвърнат старата слава на колектива. Но всичко трябва да стане с повече труд, сърце и ум.

●

Висок, сух мъж с набраздено лице пристъпи прага на кабинета на първия секретар. Съсредоточен той пишеше нещо и в началото не забеляза влезлия гражданин. Повдигна глава, съзря дошлия човек и го подкани да седне. Помоли го да му разкаже защо е потърсил комитета.

— Така не бива, другарю секретар, не може хората да се делят на наши и чужди. За едни ще има и лично ползване, и месо за празнични дни, а за другите няма. Нередни неща стават в нашето село, а това дразни хората — започна гражданинът.

— Как смятате, защо този другар (назова името му) постъпва така? — запита секретарят. — Да не би между вас да има създадени отношения?

— Сигурно има отношение към мене. Това си е негова работа. Ако е сърдит на мен, не трябва да търси карез и на мои-

Digitized by Google

те близки, познати, приятели. А той е специалист и хората прибягват до него. И затова клоновото стопанство му плаща, когато го повикат за спешни случаи.

Човекът продължи да разказва за „нередните неща", както той се изрази, в тяхното село.

Перекли Янев внимателно го слушаше. Стори ми се, че премисляше всяка дума.

— Благодаря! Ние имахме и други сигнали за тоэи човек... Да, ще дойдем в скоро време. Ще проверим.

Човекът току-що бе излязъл, когато първият секретар позвъни на инструктора, който отговаря за това село. Извика го на кратък разговор. Уточниха се кой да извърши проверката. В срок от 15 дни трябваше да се информира комитетът и даде предложение какво да се прави.

Знаех, че откакто е изпратен в Камено да ръководи общинския партиен комитет, хората започнаха много да го търсят, да споделят своите неволи. Бях още под впечатлението на разговора с човека, когато в кабинета влезе едра набита жена, която, без да чака покана, заваляйки думите, започна:

— Другарю секретар, керемиди ще ми трябват. Изгоря покривът на къщата и сега съм на открито. Десет деца в къщи са на моите ръце. Всичките им дрехи са измокрени. Кажете ми какво да правя? А гледайте какво е времето.

Разказваше жената, чукала на други врати, и все ѝ отговаряли „няма". „Не можем да ти помогнем".

— Няма! — въздъхна дълбоко Перекли Янев. — Не зная дали и аз ще ти помогна.

Посегна към телефона. Проведе няколко разговора.

— Наистина е много трудно — каза той наново. — Ще отидеш в четвъртък. Обещаха да ти дадат керемиди. Още отсега трябва да намериш кола от аграрно-промишления комплекс.

Жената доволна си отиде. Секретарят се обърна към мен и сподели:

— Не можем да приучим всички наши кадри да са отзивчиви към жалбите и исканията на хората.

Адресът на този извод ми стана ясен, когато бяхме на полето, при полевъдното звено. Щом пристигнахме на блока, женската гълчава веднага ни обкръжи. Жените отправиха много запитвания до Перекли Янев.

— За това съм и дошъл — каза той. — Ще ви запозная как се решават въпросите, които ми поставихте на предишната среща.

Разговорът потръгна. Стана дума за някои нерешени проблеми по търговското, комунално-битовото и транспортното обслужване. Разясни им кои въпроси вече са решени, кои ще се осъществят в близко време и за кои е необходим по-дълъг период.

— Но вие разбирате, че онова, което може да се направи от ръководителите на общината, ще стане — отсече той.

Хората вярваха в думите на секретаря. От срещите с него те бяха убедени, че каже ли нещо, то ще стане. Приказлив, но не е евтин на думите си, не ги дели на две.

Навлезе в 60-те години. И все така жизнен, като че ли за него няма умора. От ранна сутрин до късна вечер е на работа. Посещава първични партийни организации, присъствува на заседания на партийни бюра, разговаря с партийни и стопански дейци, обикаля блокове и животновъдни ферми. Иска да бъде навсякъде. Там, където в момента е най-трудно и е нужна помощ. Истински се радва, че тази година каменският аграрно-промишлен комплекс произведе най-много зърно, постигна най-високи добиви от житото и ечемика в окръга и с това се нареди на челното място. Тази присъща на него всеотдайност, този стремеж навсякъде работите да вървят добре изглежда най-много допадна на жителите от селищната система. Хората го обикнаха и обградиха с голямо доверие.

Димитър НЕДЯЛКОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКИ ПОДХОД КЪМ ПРОБЛЕМИТЕ НА ЖИВОТНОВЪДСТВОТО

доц. МИХО СЕМКОВ
зам. зав. отдел „Селскостопански"
на ЦК на БКП

През последните две десетилетия бяха направени крупни капиталовложения за изграждане на материално-техническата база, върху която се извърши концентрацията и специализацията на животновъдството. Успоредно с това бяха положени много усилия за неговото качествено усъвършенствуване чрез подобряване на породния състав. В редица АПК вече се постига от 4500 л до 7000 л мляко от крава, по 8—10 кг вълна от овца; хибридното свиневъдство и птицевъдство позволиха рязко да се увеличи производството на месо и яйца на промишлена основа.

Независимо от постигнатите успехи в материлите на XII конгрес и в редица правителствени документи с голяма острота се поставя въпросът за по-нататъшен подем в развитието на животновъдството на базата на всестранна и повсеместна интензификация. В тази постановка се налага по-широк смисъл на процеса на интензификация — не само нарастване на ефективните вложения, но преди всичко засилване ролята на интензивните фактори на производството, за да се повиши още по-бързо неговата ефективност.

Много и разнообразни са задачите на партийната работа за успешно решаване на този проблем, но това, което ще гарантира успеха, е съсредоточаване усилията на партийните и стопанските кадри за комплексно решаване на всички въпроси. Изразходването на средства само в едно направление, без да се решават останалите, не носи очаквания резултат. Това налага партийните органи да работят за създаване на оптимална пропорционалност между отделните фактори на производство. В Тезисите на XII конгрес е записано: „Да се осъществява линия на рязко увеличаване на количеството и качеството на произвежданата продукция от животновъдството, като оптимално се съчетават броят, продуктивността, фуражната обезпеченост и ефективност на производството при всички видове животни".

Примерът на Кюстендилски окръг в развитието на говедовъдството е показателен в това отношение. Независимо, че окръгът е с малко земя, специализиран в областта на овощарството и тютюнопроизводството в отрасъла млечно говедовъдство е на едно от пър-

Digitized by Google

вите места в страната, а по плодовитост е на първо място. Основното тук е, че партийните комитети и първичните организации начело с окръжния комитет на партията се занимават постоянно, методично с този отрасъл. През последните години преобладаващата част от капиталните вложения бяха насочени на строителство на модерно съоръжени кравекомплекси. Едновременно с това се решава породната структура, а за няколко години се удвои производството на сочни фуражи.

Тази синхронност на производствените фактори се съпътствува с партийно-организационни мероприятия. Конкретност в поставяне на задачите, разпределение на кадрите, контрол за изпълнението — ето главните пътища, които следва всеки общински партиен комитет. Ежегодно се организира обществен преглед за състоянието на животновъдството, резултатите от който намират широка гласност, служат за оценка и вземане на ефикасни мерки. В отрасъла работят не малко комунисти — всеки шестнадесети е член на партията. Важното обаче е не само броят, но и тяхното активно въздействие на трудовите колективи, отговорността им за поставените задачи във всеки сектор. Затова широка практика имат партийните поръчения. Лично първият секретар на окръжния комитет Станко Димитров връчи през 1980 г. 106 партийни поръчения на секретари на общински комитети, председатели на АПК и главни специалисти за постигане на високи резултати. Този пример е подхванат във всяка община, във всяка първична партийна организация, затова самоотчетите на комунистите, работещи в животновъдството, се срещат често в протоколите на партийните заседания и събрания. Синхронът между обективните предпоставки и равнището на субективния фактор показват на практика големите възможности за интензивното развитие.

●

За животновъдството е характерно опосредствуваното влияние на интензивните фактори, насочени към определена продуктивност. Оттук произтича главната задача — да се осигури в най-пълна степен използването на биологичните възможности на животните за постигане на потенциалната продуктивност.

От материалните фактори за интензификация на животновъдството ключово значение има рязкото увеличаване на фуражите по количество и качество и осигуряване на пълноценно хранене на животните. Научните изследвания са показали, че недохранването понижава продуктивността и увеличава разходите на фураж за единица продукция. Така например, ако на една крава със заложби за 3500 литра млечност (при нормално хранене) се намали дажбата с 20 на сто, тогава млечността ще падне на 2000 л, т. е. намаление с 1500 литра. Крайно отрицателно се отразява недохранването и на растящите и угояваните животни. Установено е, че при телета за угояване, ако нуждите не се задоволяват с 20 процента, дневният им прираст намалява с 44 процента при силно увеличаване разхода на фураж и труд. Като се има предвид, че през последните 10 години недохранването на животните средно за страната е 23 процента, може да се прецени какви огромни загуби на продукция са предизвикани.

Решаването на фуражния проблем е задача сложна и трудна и изисква усилията на централните ведомства, на окръжните ръководства, но преди всичко на ръководствата на селищните системи и АПК — там, където се произвеждат и изразходват фуражите, където най-силно се чувствува нуждата за фураж както за общественото, така и за личното животновъдство. Предимствено значение трябва да се отдава на зърненофуражното производство и на икономичното изразходване на

Digitized by Google

зърнените фуражи. В нашата страна се произвежда достатъчно зърнен фураж, но поради големия преразход често концентрираните фуражи не достигат.

Една от главните причини е липсата на достатъчно белтъчни компоненти (шрот, трупно брашно, рибено брашно, дрожди и др.) за балансиране на дажбите. Поради специфичното устройство на храносмилателния апарат на преживните животни голяма част от необходимия им белтък може да се обезпечи чрез някои химически азотни съединения (карбамид, амоняк и др.), които намират широко приложение особено при преработка на грубите фуражи. Резерв както за увеличаване на продукцията от говедовъдството и овцевъдството, така и за пестене на концентриран фураж, са тревните ресурси, които остават понякога неоползотворени в планинските и полупланински райони, а също огромните количества груби фуражи. За оползотворяване тревната растителност е приета програма и се изграждат съвременни пасищни комплекси — оградени, водоснабдени, с подобрен качествен състав на тревата и добри условия за животновъдите.

Пасищните комплекси може да се изграждат и в равнинните райони. В АПК „Камчия", гр. Дългопол, Варненско, през 1980 г. беше създадено върху най-хубавите и плодородни земи на поливни условия прифермско пасище върху 650 дка за 700 крави. Цялата площ е оградена и разделена на три участъка, а всеки участък на 4 парцела по 52 декара. Всеки парцел се изпасва от 200 крави за 5 дни. В резултат средната млечност нарасна на 3873 л, а плодовитостта рязко се увеличи.

Ето как постигат високи икономически резултати в говедовъдството на базата на научнообосновано използване на грубите и обемистите фуражи в учебно-опитното стопанство в с. Войводино, Пловдивско. Успехът се дължи на комплексно решаване проблемите на животновъдството, но първостепенно значение се отдава на силажа, приготвен от царевица — първа култура, прибрана във восъчна зрелост до началото на пълна зрелост. Тогава се получава силаж с най-добро качество, с високо съдържание на сухо вещество и кръмни единици. Грижата за получаване на качествен силаж започва още с избора на най-подходящия сорт, на най-подходящите площи, сеитба на царевица с цел гъстотата на растенията да бъде 8000—10 000 растения на дка. Така се получават не само по-големи добиви, но и по-нежна стъблена маса.

Особено големи са грижите, които се полагат при силажирането, като се оказва постоянен контрол с цел режещият апарат да нарязва суровината на 8—10 мм. При тази фракция производителността на машините е по-ниска, но нарязаната маса е еднородна, уплътнява се добре, кочаните са много наситнени, а зърната са разкъсани, което улеснява смилането и усвояването на хранителните вещества и се повишава продуктивността.

Ще добавим само, че стопанството отглежда освен другите животни и 1600 говеда, а печалбата от този подотрасъл през миналата година достигна 460 хил. лв.

●

Преходът към интензивно развитие на животновъдството ще се ускори до голяма степен от изграждането и модернизирането на съществуващата материално-техническа база. Когато се преминава към широко приложение на промишлени методи в животновъдството, главно значение придобива изграждането на такава база, която умело да съчетава внедряването на нови, високопроизводителни технологии с

Digitized by Google

биологичните изисквания на животните за запазване на тяхното здраве, максимална изява на продуктивните възможности и удължаване на производственото им използване, което от своя страна изисква да се мобилизират и вкарат в действие усилията на много ведомства, институти, стопански организации и трудови колективи. Необходимо е да се утвърди генерална постановка за проектиране, изграждане и експлоатация на материално-техническата база в животновъдството. Разработването и внедряването на нови проекти за животновъдни сгради, както реконструкцията и модернизацията на съществуващите, трябва да бъдат насочени към създаване на цялостни комплекси. Тези комплекси да обезпечават битовите нужди на животновъдите и да дават възможност за внедряване на комплексна механизация и автоматизация на производството.

Изграждането на нови ферми и комплекси за производство на животинска продукция при промишлени условия изисква много средства и продължителен период за строителство. Това налага да се търсят възможности и решения за използване на наличните мощности, като се пригодят към изискванията на новите технологии. Опитът на Врачански окръг за производство на краве мляко, на Толбухински и Пловдивски окръг за отглеждане на млади разплодни животни показва, че на основа реконструкция и модернизация на наличните сгради могат да се постигнат производствени и икономически резултати, приблизително както в новопостроените комплекси.

В почти всички АПК има условия за механизиране производството в говедовъдството, но досега се работеше предимно за механизиране на отделни производствени процеси, без да се решават комплексно всички въпроси, т. е. не се оформят технологични линии за доене, разнасяне и залагане на фуража, почистване и изнасяне на тора, водопоя и други. При умело използване на наличната механизация в по-голяма част от фермите на АПК могат да се създадат механизирани линии за трудоемките процеси в говедовъдството.

В уедрените овцевъдни ферми и комплекси вече се механизира раздаването на фуража, а във фермите с млечно направление — и доенето на овцете. С изграждането на доилни зали и площадки до края на осмата петилетка ще се механизира доенето на всички овце от млечната порода. Липсата на добре подготвени животновъди за машинно доене налага да се мобилизират усилията на партийните и стопанските ръководители и специалисти за успешно провеждане на това мероприятие. Опитът на Силистренски, Плевенски и Пазарджишки окръг доказа предимствата на тази новост: освен облекчаване и повишаване производителността на труда на работниците се повишава и средната продуктивност на овцете.

При разширение, реконструкция и модернизация на наличната материално-техническа база условията за труд и отдих на животновъдите във всички стопански дворове трябва да се превърнат в основна задача и на стопанските, и на партийните ръководители. С повече усилия и незначителни средства могат да се създадат филтър-бани за по-голяма част от стопанските дворове, да се организират кухни, столове, клубове, търговски и битови услуги.

Създаването на бригади от нов тип в животновъдството е в началото. Задачата е до края на осмата петилетка да се разработят инженерни проекти и изградят животновъдни бригади, които да обхванат цялото животновъдство в обществените стопанства. И тук е необходимо нещата да се видят в тяхната взаимообусловеност — в раздела за материално-техническата база и ресурсното обезпечаване на проекта да се предвидят всички мероприятия по реконструкция и мо-

Digitized by Google

дернизация на съществуващия сградов фонд. Опит в това отношение има във всички окръзи, необходимо е да се приспособи към конкретните условия.

●

Един от възловите проблеми за ускоряване на процеса на интензификацията в животновъдството е подборът, стабилизирането, квалификацията и ежедневната работа с ръководните и изпълнителските кадри. Съвсем очевидно е, че може да бъде изградена най-съвременна материално-техническа база, могат да бъдат създадени най-високопроизводителни машини и системи от машини, но животновъдите са тези, които трябва да имат познания и за биологията на животните, и за правилното използване на техниката. Ето защо грижата за подготовката на кадри за животновъдството става ключов проблем за партийните органи и организации. В тази насока следва да се разгърне задълбочена творческа работа с работниците, със специалистите, с младите хора, които сега навлизат в живота и търсят изява и реализация, с амбиции за творческо дръзновение. Но за да навлезе такава смяна, налага се партийните организации да извършат огромна работа за създаване, от една страна, на необходимите материални, битови и социални предпоставки, а, от друга страна, да бъде преодоляна психическата бариера към професията на животновъда. Настъпи времето, когато трудът на тези, които осигуряват ежедневната храна на народа, да стане най-уважавания, най-престижния труд.

Практиката показва, че състоянието на субективния фактор може да се окаже решаващо за ускоряване на интензификацията. Новоизбраният общински комитет на партията в Ново село, Русенско, завари в началото на 1981 г. животновъдството в тежко състояние — ниска продуктивност, висока смъртност, текучество сред кадрите. И най-важното, едно примирение, породено от разбирането, че животновъдството ще бъде губещ отрасъл, че 370 хиляди лева, които носи като загуба всяка година, трябва да се компенсират от останалите дейности в АПК. Партийното ръководство реши да внесе прелом още същата година, като се опре на изпитаните средства на партийно-политическата работа: ежедневна конкретна работа с хората, помощ и контрол на място за изпълнение на взетите решения.

На първо място беше поставена задачата да се създадат необходимите условия на труд: въведена бе двусменна работа, в една от овцефермите се премина веднага на петдневна работна седмица. Започна ежедневно отчитане на план-графиците, първичните партийни организации взеха на отчет единния политически ден, засилиха действения характер на съревнованието, което вече се отчита на всеки десет дни. Под ръководството на общинския комитет на Отечествения фронт започна работа за привличане на нови животновъди, разнообразиха се мероприятията сред тях. До края на 1981 г. в животновъдството постъпиха на работа 77 нови работници, от които 31 на комсомолска възраст. Естествено е, че настъпи подобрение и на фуражната база, че се подобри и технологичното обслужване, но главното са хората, които само за една година работиха така, че завършиха с печалба от 757 хиляди лева в този отрасъл, смятан по традиция за губещ.

Ежедневната, делнична, упорита работа с животновъдните кадри непосредствено във фермите, на работните места трябва да стане сърцевина в работата на партийните бюра и организации. Разяснителната работа ще бъде по-ефективна, когато се съпътствува с контрол как

Digitized by Google

се извършва разпределение на работниците по работни места, в зависимост от тяхната квалификация, производствен опит, възраст, пол; доколко натоварването през деня е пълно и равномерно при всички изпълнители, за всички работни места, за да се получи при снижен разход на енергия повишена производителност на труда. Работоспособността и здравето на работника-животновъд в значителна степен зависят от условията, при които работи. Затова подобряването на санитарно-хигиенните условия на труд — температура и влажност, замърсеност и движение на въздуха, наличие на газове, прах, шум, вибрации, лошо осветление — е от изключителна важност за добрата работа. Внедряването на двусменен режим на работа и петдневна работна седмица допринася за по-ефективно използване не само на труда на работниците, но и на животните и машините.

Решаването на всяко звено поотделно и на всички като цяло ще ускори интензификацията на животновъдството. Длъжни сме да видим проблема за интензификацията в цялата му сложност и да се заемем енергично и последователно за неговото комплексно и цялостно решаване. Нужно е партийните организации и стопанските ръководства да заработят така, че да не остане ръководно звено, организация, комунист и труженик без точно определена задача и отговорност, без вътрешна убеденост и ангажимент за решаването на този стратегически проблем.

ПРЕХОД КЪМ ИНТЕНЗИВНО РАЗВИТИЕ

НЕДЕЛЧО ПАНДЕВ
първи секретар на общинския партиен комитет — Бургас

Решаващият фактор за динамичното развитие на производителните сили на зрялото социалистическо общество е преходът към предимно интензивно развитие на икономиката и другите сфери на обществения живот. Осъществяването на тази икономическа стратегия на партията, утвърдена от нейния висш форум — конгреса, е немислимо без овладяването, последователното и повсеместното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм.

Този курс не може да бъде осъществен без широкото творческо участие на трудещите се, ако не стане дело на масите, ако не се оглави от партийните органи и организации.

ОБЩИНСКИЯТ КОМИТЕТ на партията — Бургас и неговото бюро, ръководейки се от тези постановки, насочват практическата дейност на партийните комитети и организации към засилване партийното въздействие, към по-цялостно отчитане на политическите, социалните и идеологическите аспекти в управлението на икономиката. Усъвършенстуването на партийното ръководство на икономиката сега ние осъществяваме преди всичко посредством **умелото овладяване,**

Digitized by Google

внедряване и съчетаване на новия икономически подход с политическия подход.

Затова първа практическа стъпка на общинския партиен комитет бе да осъществи действено политическо ръководство по задълбоченото изучаване на новия икономически подход от всички ръководни кадри, от всички комунисти и трудещи се. За неговото овладяване като „цялостна комплексна система от икономически средства, методи, форми и механизми за въздействие и регулиране"[1], както правилно го определи другарят Тодор Живков в интервюто си с Робърт Максуел. На тази основа от началото на годината се пристъпи към цялостно усъвършенстване и повсеместно прилагане на икономическия механизъм като основен инструментариум за осъществяването на този подход в управлението на народното стопанство.

Икономическият съвет към бюрото на общинския комитет на БКП осигури диференциран подход в обучението на кадрите на различни нива. Приет бе статут за работата на съветите по икономическо образование в предприятията. Увеличи се броят на звената за икономическо образование в системата на политическата учебна година.

В съответствие с приетите мероприятия за повсеместно изучаване и внедряване на икономическия механизъм се проведе обучение на секретарите и зам.- секретарите на заводските партийни комитети и на първичните партийни организации. Състоя се еднодневен семинар с пропагандистите. На тази тема са посветени и провежданите ежемесечно в общинската партийна организация единни политически дни.

Да, очерта се положителна тенденция **партийните органи и кадри с присъщия им подход и методи на работа по-близко и непосредствено да решават задачите по овладяването и внедряването на икономическия подход и неговия механизъм.**

Голямо значение в това отношение имаха пленумите на Първомайски районен комитет на БКП по работата на партийните и стопанските ръководства за внедряване на икономическия подход и механизъм, на Приморски и Странджански район за внедряване на бригадната организация на труда и повишаване трудовата и социалната активност на трудещите се и др.

Извършва се целенасочена работа за преустройство и на социалистическото съревнование в съответствие с новите изисквания.

Най-точният, най-верният критерий за оценка на постиженията в овладяването и последователното прилагане на икономическия подход е повишаването на ефективността на всяка производствена и обслужваща дейност, съставянето и изпълнението в съответствие с новите изисквания на насрещните планове.

Настъпилите положителни изменения в дейността на държавните, стопанските и профсъюзните органи по разработването на насрещните планове намериха реален израз при съставянето на плановете на трудовите колективи за 1982 г. В резултат на осъществената политическа и организаторска работа, завишения партиен контрол, активната дейност на общинския оперативен щаб бяха изпълнени указанията на др. Тодор Живков на Националното октомврийско съвещание и решението на Секретариата на ЦК на БКП от м. декември при обсъждане рапорта-обещание на Бургаски окръг.

С насрещните планове на колективите от Бургаската селищна система сега се осигурява ръст над държавната задача на съвкупната печалба с 6,0 на сто, на обществената производителност на труда с 4,5 на сто и снижение на материалните разходи с 2,02 пункта.

При разработването на инженерните проекти и насрещните планове все по-широко и активно участие вземат непосредствените производители. Само в началото на тази година в материалното и нематериалното производство са приети 2700 колек-

[1] в. „Работническо дело". 24 януари 1982 г.

Digitized by Google

тивни комплексни планове за висока ефективност и високо качество над 30 400 лични творчески планове на работници и специалисти.

На по-широка основа в общинската партийна организация се поставя работата по изучаването, разпространяването и внедряването на челния опит. Изградени са 254 школи за челен опит. В съответствие с приетата целева програма сега се изучават, разпространяват и внедряват 18 съветски, наши национални и местни почини и инициативи.

Особено внимание общинският комитет отделя, изисква от партийните, стопанските и профсъюзните комитети да полагат постоянни грижи за челниците в труда — „нашия неоценим капитал" — както ги охарактеризира др. Тодор Живков. За тези, които с професионалното си майсторство, съзнателно изпълнение на трудовите си задължения, със своя новаторски дух и дръзновение са пример за останалите. Грижи за повишаване на тяхната квалификация, за поддържане на техните новаторски начинания и творчески търсения, за максимално съдействие на дейността им като наставници на младите работници. Грижи да се даде обществена признателност и морална оценка на техния трудов героизъм.

Тези въпроси бяха разгледани на пленум на общинския комитет на партията. На него се взе решение челните постижения в съответния трудов колектив в началото на петилетката да станат масова практика до 1985 година.

Общинският комитет на партията отделя голямо внимание и за **по-нататъшното развитие на икономическата демокрация в трудовите колективи.** За засилване участието и ролята на трудещите се не само в разкриването и използването на резервите за повишаване ефективността на производството и качеството на продукцията, но и в разпределението на доходите, за решаване на социално-битовите потребности на колективите. На непосредствен партиен контрол са взети изграждането на стопанските съвети на предприятията и стопанските организации, да се изпълва тяхната дейност със съдържание, съответстващо на повишените права и отговорности, предоставени им от усъвършенствувания икономически механизъм.

Разбира се, в политическата и организаторската работа по разработването на насрещните планове се сблъскваме и с някои трудности, които засега не сме преодолели.

На първо място, налице е в отделни случаи стремеж за приемане на занижени показатели, за въздържане от разкриване на вътрешните резерви. Една от основните причини е липсата на стабилни, технически и икономически обосновани нормативи за планиране, широкото използване на принципа на динамиката, водещи до изземване по планов път от вишестоящите стопански ръководства на разкритите от колективите вътрешни резерви.

Друга слабост е, че не всички ръководства и колективи са разбрали докрай, че само чрез организационно-технически мероприятия няма да могат да постигнат изискваните темпове на интензификация на производството, за рязко повишаване на неговата ефективност.

ВТОРОТО НАПРАВЛЕНИЕ на работата ни за внедряване на новия икономически подход е създаването на условия за прилагане докрай на принципа **всяка стопанска и социална дейност да се постави на стопанска сметка,** а поетапно и на самоиздръжка.

Курсът за повсеместна интензификация е непосредствено свързан с овладяването и творческото прилагане на новия икономически подход. Темповете на икономическото развитие на всички равнища, а оттам и решаването на социалните проблеми са в пряка зависимост от най-ефективното използване на съществуващите ресурси — материални и трудови. В пряка зависимост от умението да се усъвършенствува организацията на труда, ускорено да се внедряват научно-техническите постижения в производството с оглед намаляване материалоемкостта, енергоемкостта и трудоемкостта на производствената продук-

Digitized by Google

ция. Както посочи др. Тодор Живков, новият икономически подход следва да се проявява по цялата верига: планиране — организация — управление — научно-технически прогрес — производство — потребление.

Затова значително място в нашата политическа и организаторска работа заемат проблемите за усъвършенстуване на социалистическата организация на труда. Настъпилите през последните години положителни изменения по ефективното използване на трите елемента в производствения процес в голяма степен са резултат и от извършената работа по **усъвършенствуване на бригадната организация на труда с внедряване на вътрешностопанската сметка.**

За аргументация ще приведем няколко цифрови данни. При ръст на фондовъоръжеността на едно лице през осмата петилетка 1,34 пъти, фондоотдаването, измерено с обема на произведената продукция, е пораснало 1,57 пъти. Рентабилността, измерена чрез печалбата на 100 лева основни производствени фондове, през 1981 г. е с 1,28 лева по-висока от предшествуващата година, а материалните разходи за производство на 100 лева продукция са снижени с 2,25 лева.

Този процес е съпроводен с извършването на конкретна организаторска и идейновъзпитателна работа в трудовите колективи. Почти няма първична партийна организация от сферата на материалното производство, която да не е обсъждала и оценявала решаването на изключително важния проблем за бригадната организация на труда.

Определяща роля за подобряване работата на общинската партийна организация по **ускореното внедряване на научно-техническите постижения** имат решенията на пленума на окръжния комитет на БКП от 18 юни 1980 година. Главно вниманието на общинския, районните и заводските партийни комитети се насочва към **издигане техническото и технологическото равнище на производството, механизиране и автоматизиране на производствените процеси с оглед намаляване на ръчния, физически тежкия и непривлекателен труд.**

В приетата комплексна програма се предвижда през тази петилетка делът на ръчния труд да намалее от 43 на 25 на сто. За нас този проблем е не само икономически, но и социален. Наред със задачата за рязко повишаване производителността на труда стои и проблемът за облекчаване на труда, за създаване на възможности на повече работни места да се трудят жени. Съществува и друга страна — да се направи трудът по-съдържателен и привлекателен. Практиката потвърждава, че там където преобладава физическият монотонен труд, макар и високо заплатен, текучеството е високо, инициативността, творческата активност на работниците — ниски. Затова на постоянен партиен контрол е взето изпълнението на програмите за механизиране и автоматизиране на работните места, работата на специалните комисии, изградени в предприятията.

При новия подход в условията на действуващия икономически механизъм **реконструкцията и модернизацията** на производствените мощности и преди всичко на тяхната активна част, внедряването на нови прогресивни технологии за обработка и производство в голяма степен зависят от формирането на собствените средства, по-широкото използване на банкови заеми и кредити, от инициативността и настойчивостта на стопанските ръководства. Положителни резултати в това направление имат КЗ „Васил Коларов“, СД „Търговия“, ЕП „МАТ“, дърводобивният комбинат „Гочо Иванов“, ОП „Амбалаж“ и други.

За изпълнението на тези отговорни задачи нашият стремеж е да приведем дейността на научните, проектантските, развойно-внедрителските звена в съответствие с потребностите на производството, с новите изисквания.

ТРЕТОТО ОСНОВНО НАПРАВЛЕНИЕ на новия икономически подход е **засилване на социалните функции на стопанските предприятия и на народните съвети.**

Като предпланов документ, определящ основните насоки и критерии за развитие, при разработване на насрещните планове на колекти-

Digitized by Google

вите и ежегодните комплексни планове на селищната система служи приетата на пленум на общинския комитет на партията през май 1980 г. комплексна програма за социалното, икономическото и културното развитие на Бургаската селищна система през осмата петилетка и до 1990 година, разработена с непосредствената помощ на др. Гриша Филипов.

Сложността и мащабността на проблемите, необходимостта от по-голяма перспективност и координираност настоятелно поставиха изискването за такава комплексна програма. Натрупаният опит при разработване на целеви програми, активната помощ на дирекция „Териториално разпределение на производителните сили" към Държавния комитет за планиране и към окръжния народен съвет позволиха да се формират политиката, стратегията и подходът на общинския комитет на БКП за последователно решаване на въпросите за структурата и темповете на развитие на отраслите и подотраслите на материалното производство. За степенуване на проблемите в социалната и културната сфера и определяне на необходимите ресурси за тяхното поетапно решаване. Да бъдат определени задачите на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации за реализацията на мероприятията, заложени в комплексната програма.

Нов момент, продиктуван от прилагането на новия икономически подход, е **с насрещните планове на колективите да бъде осигурено пълно самозадоволяване на населението от селищната система** с месо, мляко, зеленчуци и други основни хранителни продукти, на потребностите от битови и комунални услуги.

Този въпрос е разглеждан многократно в общинския комитет на БКП и е на близък и постоянен партиен контрол. За неговото решаване голяма помощ оказват и организациите на БЗНС. През 1981 г. от личните и помощните стопанства бяха продадени на населението 1115 т месо, 465 т мляко, 860 хил. бр. яйца, 485 т зеленчуци.

За подобряване на търговското обслужване в стопанските предприятия са разкрити 43 магазина за хранителни и промишлени стоки и 8 ателиета за битови услуги.

Под ръководството на общинския комитет на партията сега се провежда целенасочена работа за по-широко участие на стопанските организации и поделенията в изграждането и поддържането на инженерната, технологическата и социалната инфраструктура на жилищните райони и селищата, за активното им участие в решаване на един от най-остростоящите социални проблеми в Бургас — жилищния.

Прилагането на икономическия подход в управлението на териториалните единици е свързано със засилване заинтересоваността на органите на народните съвети, а и на другите местни органи на социално управление от икономическото и ефективно развитие на стопанските звена, разположени на тяхна територия. Засилва се материалната и финансова отговорност за крайните резултати от тяхната дейност. А също потребността всички дейности и специализирани органи към народните съвети да преминават на самоиздръжка.

Затова и общинският партиен комитет изисква, оказва помощ и контрол постоянно в центъра на вниманието на общинския народен съвет да стои задачата не само да се осигурят такива приходи по бюджета му, които да гарантират средства, необходими за покриване на нормативно определените потребности за социални, културни, благоустройствени и градоустройствени мероприятия, за административно-техническо обслужване на населението, но и за постепенно преодоляване на съществуващите несъответствия, диспропорции в социалната сфера, анализирани в комплексната програма за социалното, икономическото и културното развитие на селищната система.

Digitized by Google

За изпълнение на тази особено отговорна задача предвиждаме да се разкрият някои самостоятелни и съвместни с други стопански дейности. Вземат се мерки с активното участие на отечественофронтовските, профсъюзните и комсомолските организации да се осигури широкото участие на населението в благоустрояването, озеленяването и хигиенизирането. Да се подобри организацията на използването на доброволния труд с оглед повишаване на неговата ефективност. Трябва да отбележим, че много малко са новоизградените социални обекти, в които да не участвуват с безплатен труд трудещите се и младежта на Бургас.

НОВИЯТ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДХОД има не само икономически и социален, но и свой политически и идеологически смисъл. Неговото овладяване и творческо прилагане **изисква съответни промени в политическата, организаторската и идеологическата работа** на партийните, масово-политическите и обществените органи и организации.

За нас икономическият подход е средство, форма, начин за усъвършенствуване на партийната работа, на партийното ръководство.

Много пъти и по различни поводи е обсъждан въпросът за дублиране, изземване на функциите на държавните и стопанските органи от партийните органи и организации. И в общинската партийна организация в хода на подготовката и провеждането на пленума за „Понататъшното утвърждаване на политическия подход — първостепенна задача в дейността на партийните комитети" бе проведено широко обсъждане на този въпрос.

Безспорно отговорност за цялостното внедряване и правилно прилагане на новия икономически подход и усъвършенствувания механизъм за управление на народното стопанство ще носят партийните органи и организации. **Неправилно е обаче партийните комитети и организации да се занимават с непосредствена организация на стопанския и икономическия живот в селищните системи, районите и трудовите колективи.** С разпределение и използване на ресурсите, с организацията на производствения процес, с техническата и търговската дейност на стопанските организации и предприятия. Нашите основни функции са да се определят задълженията на държавните, стопанските и обществените органи и организации, да се координира, съгласува и насочва тяхната дейност, да се организира политическата и идейно-възпитателната работа за приобщаване на комунистите, на трудовите колективи, за мобилизиране човешкия потенциал към действия, в най-пълна степен спомагащи за практическото реализиране на поставените задачи, да се осъществяват правилен подбор, разстановка, подготовка и движение на ръководните кадри.

Какви изменения във вътрешнопартийния живот на общинската партийна организация настъпиха в резултат на прилагането на икономическия подход?

Изграждането на уедрени комплексни бригади и привеждането им на вътрешностопанска сметка наложи окрупняване на редица първични партийни организации и сформирането на нови партийни групи с цел осигуряване на необходимото партийно ядро. Общинският комитет и районните комитети на партията подходиха и подходят конкретно към налагащите се структурни промени с оглед постигане на по-пълно съответствие между производствената и партийната структура и създаване условия за осъществяване на ефективно партийно ръководство.

Digitized by Google

В общинската партийна организация се извършиха структурни промени в 75 първични партийни организации и много партийни групи. В изградените сега 323 бригади от нов тип е осигурено необходимото партийно ядро и са създадени предпоставки за действено партийно ръководство.

Подобрено е планирането на партийната работа. В повечето партийни комитети и организации е налице стремеж то да се извършва в съответствие с изискванията за **единство на стопанската, политическата и идеологическата работа.** Да се внася **по-голяма проблемност и комплексност** в плана, той да конкретизира партийната политика съобразно специфичните условия на селищната система, района, предприятието.

Положителни изменения настъпиха и в **по-умелото насочване и упражняване на партийния контрол като важен елемент на партийното ръководство на икономиката.** Партийните комитети и организации по-често изслушват самоотчети на ръководни кадри, връчват им поръчения, обсъждат техния стил на работа, преценяват доколко организаторската и стопанската им дейност съответствува на изискванията на икономическия подход. В същото време стремежът е **да се осигури необходимата партийна поддръжка на всяка ползотворна инициатива, на всяко новаторско търсене, на всеки творчески риск.**

Своята работа за усъвършенствуване на партийното ръководство на икономиката в условията на повсеместно прилагане на икономическия подход общинският комитет на БКП насочи и към **подбора, обучението и разпределението на кадрите в селищната система.** В резултат на това през последните години настъпват подобрения в кадровото обезпечаване на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации. Особено внимание се отделя на политическите и деловите качества, на специалната и икономическата подготовка на ръководните стопански дейци. Стремежът е **да се издигнат ръководители, които съчетават партийната отговорност и дисциплинираност с инициативност, деловитост и социалистическа предприемчивост,** готови да се нагърбят с допълнителна отговорност, притежаващи стремеж и определена смелост за новаторски начинания. Примери на такива ръководители в Бургаската община има не малко (могат да се посочат Иван Бойчев, Цанко Иванов, Гради Градев, Стоян Бостанджиев, Грозю Иванов и др.), но и при нас все още има стопански дейци, които не са преустроили своята работа в съответствие с новите изисквания.

Сега партийните комитети и организации проявяват по-голяма взискателност и отговорност при изготвянето и приемането на оценки на номенклатурните кадри, по-умело и отговорно се посочват пропуските, слабостите и недостатъците в работата. Този подход допринася за преодоляване на съществуващия на места формализъм и либерализъм при оценяване на кадрите, засилване чувството им за отговорност пред първичните партийни организации и колектива. За нас е ясно, че новият икономически подход засилва отговорността на партийните органи и организации пред трудовите колективи, в резултат на завишената заинтересованост те да имат силно и компетентно стопанско ръководство.

РАБОТАТА НИ по **преустройството на идейновъзпитателната работа на партийните комитети и организации** е многопланова. Като методическо ръководно начало ни служи приетата от бюрото на окръжния комитет на БКП комплексна програма за издигане равнището на

Digitized by Google

икономическото образование и възпитание на трудещите се и младежта и изграждане на личностни качества, необходими за активното им участие във внедряването на новия икономически подход и неговия механизъм.

Задълбочен анализ и конкретни насоки за действие даде пленумът на общинския комитет на БКП от май 1980 г. за работата на партийните комитети и първичните партийни организации за идеологическо осигуряване на стопанските задачи, за повишаване на трудовата активност на производствените колективи от общината.

Усилията на партийните комитети и организации насочваме към преценка на конкретната социална среда, в която се трудят хората, и на тази основа подбираме най-действените форми, начини и средства за стимулиране на тяхната трудова и социална активност. Според нас партийните ръководства са тези, които не бива да допускат грубо абсолютизиране на икономическите лостове на икономическите интереси като стимулиращ фактор. **За разгръщане на трудовата и социалната активност на социалистическия труженик са необходими не само материални стимули и условия, но и обществено-морални и духовни мотиви.** Тези изисквания са особено важни и необходими, като се има предвид, че един от остростоящите нерешени проблеми в партийно-политическата и идейновъзпитателната ни работа е **борбата срещу потребителството,** срещу потребителския манталитет и подход — да се взема от обществото или колектива колкото се може повече, отколкото се полага.

Затова работата по овладяването на новите постановки и изисквания на икономическия подход и неговия механизъм общинският комитет на БКП свързва с **по-широкото прилагане на комплексния подход във възпитателната работа** сред трудовите колективи. В масово-политическата и индивидуалната работа, в лекционната пропаганда и политическата просвета централно място да заема проблемът на социалната и икономическата политика на партията. Разработването на конкретни политически задачи, анализирането на опита в отделни предприятия и неговото популяризиране съдействуват за по-бързо овладяване на принципите на икономическия подход и непосредственото му внедряване в практиката.

Опитът, натрупан в Бургаската общинска партийна организация по отделни направления на партийното ръководство на икономиката, бе разгледан от бюрото на окръжния комитет на БКП. Изводите, оценките и препоръките, които бяха направени, ни позволяват да внесем по-голяма яснота, целенасоченост и системност за усъвършенствуване дейността ни в това направление.

Разработени бяха „Основни насоки за усъвършенствуване на партийното ръководство на икономиката в условията на приложение на икономическия подход в Бургаската общинска партийна организация през осмата петилетка". За обобщаване и използване на натрупания ценен опит на общинско равнище бе разработена „Програма за експериментиране и извеждане на положителен опит по отделни проблеми на партийното ръководство на икономиката".

Извършеното от нас е само първа крачка, начало на изпълнението на задачата, поставена от Централния комитет на партията — в близките две-три години да се овладее задълбочено и приложи повсеместно новият икономически подход.

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

ВНЕДРЯВАНЕ НА КОМПЛЕКСНИЯ ПОДХОД

Комплексният подход изисква системно, целенасочено и управлявано идеологическо въздействие върху трудовия колектив и личността за превръщане идеологията и политиката на партията в мотив за поведение и действие. Той е насочен, от една страна, към преодоляване елементите на стихийност във възпитанието на личността, към осигуряване цялостност и еднопосочност във въздействията на управляемите фактори на социалната среда и целенасочената възпитателна дейност и, от друга, към съгласуване и синхронизиране на усилията в процеса на самата възпитателна дейност.

Пловдивската окръжна партийна организация и до Дванадесетия партиен конгрес работеше по овладяването и прилагането на комплексния подход, преди всичко по основни икономически, социални, идеологически и организационни проблеми, по които бяхме разработили комплексни програми и системи: по внедряването на социалистическата организация на труда; ускоряването на научно-техническия прогрес; борбата с отрицателните явления; естетическото възпитание на трудещите се и младежта; издигане ролята на първичната партийна организация като политически щаб и непосредствен ръководител на трудовия колектив.

След Дванадесетия конгрес се повиши критерият ни върху извършеното, задълбочи се нашето убеждение, че то е само едно добро начало, което предстои да усъвършенстваме. Една от мерките бе и обсъждането на пленум на окръжния комитет проблема: „Комплексният подход в комунистическото възпитание за формиране на активна жизнена позиция на трудещите се и младежта в окръга".

Пленумът отново потвърди колко е необходимо кадрите да усвояват и прилагат изискванията на комплексния подход: изведе главните направления, в които предстои да се съсредоточат усилията им. Досегашният опит и извършеното по време на преустройството доказа, че е нужен комплексен подход към целия процес на комунистическото възпитание. Затова пленумът очерта като предстоящи задачите:

— осигуряване на органично единство на организационно-политическата, идейно-възпитателната и стопанско-организаторската работа за успешно решаване на проблемите на социално-икономическото развитие на окръга;

— по-нататъшно подобряване на единството в идейновъзпитателната работа на обществено-политическите организации;

— обогатяване на съдържанието и привеждане на всички форми, средства и методи на работа за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта в съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес на партията.

Какви са основанията ни, за да съсредоточим вниманието в тези насоки?

Оценката ни показа, че не сме постигнали така необходимото единство на стопанската, организаторската и идеологическата работа във всички звена и на всички равнища. Редица партийни комитети и първични партийни организации недостатъчно се грижат за издигане ролята, отговорността на стопанските и административните кадри като политически дейци и възпитатели. Сблъскваме се със стопански и административни ръководства и отделни ръководители, които не отчитат последствията от незадълбочения икономически анализ, слабостите във внедряването на новия икономически подход и механизъм. А това влияе върху колектива, формира настроения, демобилизира.

Неоправдано някои партийни комитети и първични организации проявяват търпимост към подценяването на социалните проблеми на колективите. И не на последно място в окръга все още част от стопанските кадри предпочитат административното решение пред убедителния разговор. В отношенията си с хората някои директори, бригадири, началници на цехове и други низови ръководители допускат грубост, не зачитат мнението на подчинените, подминават с лека ръка възникнали предложения, без да се замислят за възпитателния резонанс. Това е израз на неумение да се прилага политически подход, да се търси комплексен резултат от изпълнението на социално-икономическите задачи — както икономически, така и идейновъзпитателен.

За това положение до голяма степен причината е и в отделите на окръжния и

Digitized by Google

общинските комитети на партията, в недостатъчната координация в редица случаи, в непреодоляното докрай „разделяне" на партийната работа, което се пренася и в низовите звена.

Що се отнася до по-нататъшното подобряване на единството в идейновъзпитателната работа на обществените организации, то е продиктувано от факта, че все още не ни задоволява координацията и едноносочността в действията, особено в голяма част от техните низови звена. Често се дублира работата им, вместо да се търсят характерните, специфичните средства за решаването на задачите. Това довежда до формализъм, до мероприятия сами за себе си без трайно възпитателно въздействие. На този въпрос другарят Тодор Живков обърна специално внимание на Дванадесетия конгрес: „Организациите са много, а човекът е един. Не бива да забравяме, че човек отделя време за своето семейство, че има право на свой личен живот, че има нужда от почивка."

Едва ли се налага да доказваме необходимостта да се изпълни съдържанието, да се приведат всички форми, средства и методи на идейновъзпитателната работа в съответствие със задачите, поставени от Дванадесетия конгрес. Но не бихме могли да кажем, че всички кадри умеят да виждат и поставят възловите проблеми, очертани в партийните документи, не в техния най-общ смисъл, а съобразно с тях да формулират конкретно, ясно и точно задачите, произтичащи за дадения партиен комитет, първична партийна организация, колектив. Наблязаните мероприятия много често носят частен характер, слабо се обединяват като система за многоносочно влияние върху многостранния живот на хората и тяхната социална активност. Не се използват всички форми и средства на пропагандно и агитационно въздействие.

В никой случаи идеологическата работа изостава от социалните факти и явления, вместо да ги изпреварва или да се извършва паралелно с тях, което също води до формализъм.

Ето в основни линии недостатъците, за преодоляването на които считаме, че е от голямо значение овладяването и приложението на комплексния подход. За това окръжният комитет изработи система от взаимносвързани организационни мероприятия. Те са насочени към системна подготовка на кадрите по въпросите на същността и внедряването на комплексния подход, усъвършенстване на планирането, подобряване организационната структура на управлението, повишаване на мерките за контрол.

Подготовката на кадрите обхваща един първоначален цикъл на обучение: окръжен семинар за секретарите по идеологическите въпроси и завеждащи отдели на общинските и районните комитети на партията; курсове във всички общини със секретарите и заместник-секретарите на първичните партийни организации; разработване и защита на реферати от обучаващите се в партийния университет. Сега периодично в деня на заместник-секретаря в общинските и районните комитети се обменя опит по внедряването на комплексния подход в базовите организации. Втори районен комитет освен общото обучение свиква диференцирани сбирки със секретарите по отрасли, организира индивидуални разговори с всеки заместник-секретар. Пети районен комитет разработи програма за специализирано обучение на заместник-секретарите на базовите си организации.

В обучението и обмяната на опит широко място заемат въпросите по **комплексното планиране.**

За да се премине към комплексно планиране на дейността по комунистическото възпитание в окръжната партийна организация, използвахме натрупания опит в осъществяването на комплексните програми и планове по отделни направления на идеологическата работа. Освен това в редица общински комитети заложихме опит за решаване определени идейновъзпитателни проблеми: в Първомай и Карлово — масово-политическата и индивидуалната работа за внедряването на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка; в Асеновград — нравственото възпитание на търговските работници; в Пещера районен комитет — комплексното планиране. Много общински партийни комитети свикаха пленуми и научно-практически конференции.

Като обобщи опита и отчете порасналите изисквания, произтичащи от Дванадесетия конгрес, пленумът на окръжния комитет приде комплексна програма за 1981 — 1983 година. Тя обхваща важни направления на комунистическото възпитание и задачите, пътищата, формите и средствата за решаването им. От съществено значение е и фактът, че за осъществяването на предвидените мероприятия, в зависимост от съдържанието им, са включени отделите на окръжния комитет на партията, окръжния народен съвет, специализираните органи, обществено-политическите организации, научните звена и творческите съюзи, средствата за масова информация.

На базата на тази комплексна програма и в резултат на анализа на местните проблеми и собствените задачи общинските и районните партийни комитети разработиха свои тригодишни програми. Първичните партийни организации с изключение на малобройните и съставните направиха едногодишни комплексни планове.

За да помогне на партийните комитети и организации, отделът „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет разработи методическо указание за съставянето на комплексни планове. Според нас два съществени момента, макар да бяха трудно възприети от кадрите, допринесоха много за по-голяма конкретност при разработването и изпълнението на плановете. Първият — това е изискването да се направи социално-демографска характеристика на трудовия колектив. Вторият — да се изработи календарен план и мероприятията от него да се включат в оперативните плано-

Digitized by Google

ве на партийните комитети и първичните партийни организации.

Малкото време, изминало от пленума, още не дава основания за категорични оценки, но някои тенденции вече се изявяват и положителните изменения са обнадеждаващи. Прави впечатление, че подетата работа се е отразила върху прегледа на първичната партийна организация. В много от характеристиките, направени през първия етап, идеологическата работа се оценява по-комплексно, отколкото в докладите на отчетно-изборните събрания. Твърде целенасочено работи втори районен комитет. Той е разработил добре осмислена програма, в която личат главните направления на идейновъзпитателната работа, богат арсенал от форми и средства, координирани действия на всички органи и организации. Умело е програмирано осъществяването на единство на идейновъзпитателната, стопанско-организаторската и партийно-организационната работа. Това е един от комитетите, които до голяма степен преодоляват „тясната специализация" в отделите, създават организация за комплексно решаване на задачите от всички районни звена. Насочва усилията си към идеологическо осигуряване на социално-икономическите задачи в района. Предвидената в плана идейновъзпитателна работа за формиране и изпълнение на насрещния план за изучаване и внедряване на новия икономически механизъм, за разгръщане на движението за ТНТМ се осъществява. При подготовката на плановете през 1981 г. постъпиха 13 925 работнически предложения, 8746 намериха място в инженерните проекти. Този демократичен подход при разработката на плана помогна да се достигнат критериите на Дванадесетия конгрес. Ясно се откроява социалната насоченост на насрещния план на колективите на района. За първи път в този район се направи опит в насрещния план да се постави и раздел с показатели за възпитателната работа. Трудовите колективи подеха инициативата за завоюване правото на рапорт пред Дванадесетия конгрес, който преля в движение за право на димитровски рапорт със значителни резултати в трудовата и политическата активност.

Повиши се и отговорността на стопанските ръководители като политически дейци и възпитатели. Те са 71 на сто от пропагандистите на района, по-голямата част от членовете на групите докладчици, на агитколективите.

Осъществява се и експериментална районна програма за синтез наука — култура — образование. Замисълът е да се обединят усилията на ръководствата на училищата, висшите учебни заведения, научните и културните институти за издигане тяхната роля в социално-икономическото развитие на района и особено за възпитанието на младежта.

Заслужават внимание и мероприятията за единодействието по месторабота и местоживеене, за координиране работата на обществено-политическите организации. Програмата предвижда мерки за по-нататъшно разгръщане движението „Моят град — мое дело, моя отговорност", като се обогатяват изявите на координационните съвети под председателството на ръководители на най-големите предприятия във всеки квартал, които обединяват силите на обществеността за комплексно решаване на социално-икономически и възпитателни задачи. Предвидени са и се осъществяват мерки за разширяване на разяснителната работа по групи семейства, която под ръководството на партийните организации извършва Отечественият фронт в кварталите за възпитанието на децата и младежите. През лятото в различни форми се обхващат над 90 на сто от пионерите и чавдарчетата в района. Този опит ще се пренесе и през зимните ваканции.

Замисли има районният комитет за обогатяване и диференцираната работа сред строителите и търговските работници, с пътуващите, с художествено-творческата интелигенция.

Много ценно е, че този подход районният комитет успява да пренесе и в първичните партийни организации.

За усъвършенствуване организационната структура на управление нашият собствен опит и съществуващият съветски опит ни доведоха до решението да се изградят **идеологически комисии** към окръжния, общинските комитети и партийните бюра, за да се увеличат възможностите им да прилагат комплексния подход. Идеологическата комисия е помощен орган. Тя осъществява координиращи, разработващи, изпълнителски и оперативно-контролни функции. В комитетите тя се ръководи от секретаря по идеологическите въпроси, а в първичните партийни организации — от заместник-секретаря. В състава ѝ се включват ръководни кадри на обществено-политическите организации, стопански и административни ръководители, изтъкнати пропагандисти, агитатори, наставници. Към идеологическите комисии на партийните комитети са изградени секции по направления на комунистическото възпитание.

Важно място по внедряването на комплексния подход заема изградената система **за контрол**. Тя обхваща както изпълнението на окръжната програма, така и практическата дейност на партийните комитети и организации. Основните задачи от програмата са заведени на отчет в картотеката на окръжния комитет. Всеки месец на пето число при секретаря се прави анализ на изпълнението на програмата. Периодично то се следи и от идеологическата комисия, а главните задачи са отбелязани в нейния план и плановете на секциите, където се обмислят пътища за подобряване на координацията на отделните органи, обсъждат се формите и средствата за изпълнението, резултатите. Наред с това по утвърден график и въпросник отдел „Пропаганда и агитация" извършва проверки във всички общини и райони, на основата на които се вземат мерки за подобряване на работата. В проверките участвуват и представителите на обществените органи-

Digitized by Google

зации, на вестник „Отечествен глас". В обсъждането на резултатите след проверката в пети районен комитет участвуваха всички секретари по идеологическите въпроси на районните комитети, а в Асеновград — на общинските. В началото на юни извършихме комплексна проверка по изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес, завършила с отраслови съвещания в окръжния комитет. Пред секретарите по идеологическите въпроси на общинските и районните комитети направихме оценка как се внедрява комплексният подход от партийните комитети и първичните партийни организации. В бюрото на окръжния комитет докладва втори районен комитет. По доклада и критичните оценки на отдел „Пропаганда и агитация" се оформи разгърнато решение за общинските и районните комитети и за първичните партийни организации.

Сега вниманието ни е насочено към повече практически мерки, за да се изпълняват и непрекъснато да се обогатяват плановете и програмите, да се поставят проблеми, отразяващи реално протичащите процеси и явления в общината, района, трудовия колектив. Много още предстои да се направи задачите от перспективната програма да се включват в оперативния план с конкретни мерки за изпълнение, да се развиват и обогатяват във времето. При това все още твърде голям е броят на задачите, които се адресират от комитетите до първичните партийни организации и на тях им остава малко време и пространство за собствените им инициативи. Не са решили някои комитети и организации и въпросите на организацията на изпълнението на задачите — да се вижда техният комплексен характер и да се мобилизират всички фактори, от които зависи реализацията им. Въпросът за координацията от някои кадри се разбира твърде елементарно — като съгласуване на мероприятия по време и място или обединяването им в общ план.

Както се вижда, предстои ни още твърде много за по-нататъшното обучение и подготовка на кадрите, за утвърждаване положителния опит, за повишаване критериите и взискателността. Считаме, че с по-дълбоко навлизане в теорията и практиката на проблемите ще отговорим на високите изисквания на Дванадесетия конгрес за усъвършенствуване на идейновъзпитателната работа, за превръщането ѝ в още по-деен фактор за изпълнение на партийните предначертания.

Иванка УЛИВЕРОВА
завеждаща отдел „Пропаганда и агитация" на ОК на БКП — Пловдив

ИНИЦИАТИВА НА ПРОПАГАНДИСТИ

Непосредствено след Дванадесетия партиен конгрес общинският комитет на партията в Елхово се зае с интересната и същевременно трудна задача — да обсъди на свой пленум начините, средствата, механизмите за формиране на активна жизнена позиция у всеки. Към тази тема ни ориентира конгресното задължение, че „Основна задача на идеологическата работа на партията през следващия период е постигането на такива изменения в общественото и индивидуалното съзнание и поведение, които да водят до формиране на активна жизнена позиция и до повишаване на социалната активност в изграждането на зрелия социализъм."

Организирахме широка дискусия в общинската партийна организация, самият пленум премина активно, направиха се предложения за подобряване на бъдещата ни работа. Тази отговорна задача ние адресирахме преди всичко към партийните бюра, към идеологическия актив на общината, към комунистите.

Темата на пленума, начинът, по който тя бе разисквана, предварителните разговори в първичните партийни организации възбудиха у комунистите мисли за нови инициативи и творчество в идеологическата работа. Една от тях бе на пропагандистите от общината.

Като търсеха своето място, за да бъдат изпълнени задачите, произтичащи от основните насоки, които пленумът прие, група пропагандисти излезе с предложение — през новата учебна година основен девиз в тяхната работа да бъде: „Пропагандистът — неуморен борец за формиране на активна жизнена позиция у слушателите". На първо място считаха за възможно да свържат, да вплетат основните теми от изучаваните дисциплини с темата за активната жизнена позиция, да потърсят по-нататък пътища и средства за нейното формиране и на второ място — чрез слушателите от учебните звена тази тема да завладее работниците и служителите от трудовите колективи.

Бюрото на общинския комитет на партията видя в инициативата възможност за по-нататъшно теоретично осмисляне и практическо решаване на всички проблеми, непосредствено свързани със задачата на пленума за действена работа по формиране на активна жизнена позиция. Решихме да подпомогнем пропагандистите. Организирахме с тях среща в комитета, обсъдихме някои страни на бъдещата им работа,

Digitized by Google

условията да се разшири инициативата и в нея да се включат други пропагандисти от общината, с какво биха помогнали бюрата на първичните партийни организации, отделите на общинския комитет, как биха могли да се ангажират обществените организации, стопанските ръководства.

На тази среща се договорихме да организираме методически сбирки с партийните бюра на първичните партийни организации, чиито пропагандисти бяха се включили в инициативата. Искахме да разясним съдържанието на инициативата, нейното значение за издигане боеспособността и настъпателността в работата на организациите; по-нататък — да се повишава авангардната роля на комунистите те да разберат своите задачи и място тази идея да бъде осъществена най-добре. Методическите сбирки помогнаха инициативата да получи и популярност. За нейното съдържание, за благородните ѝ цели ние разказахме и на страниците на вестник „Елховска дума".

Практиката проверява стойността и потребността на нашите решения и действия, на нашите инициативи. Ето защо внимателно се вгледахме в първите занятия, разговаряхме с пропагандистите, анализирахме и обобщавахме резултатите. Новата инициатива мобилизира пропагандистите, трудът им стана по-организиран, активизира се слушателската аудитория. В отдел „Пропаганда и агитация" констатирахме и други положителни изменения, настъпили в учебните звена, ръководени от базовите пропагандисти. Всяка тема от учебния план например по-тясно се свързва с практическите задачи на трудовия колектив за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес и на тази база се обсъжда личният принос на всеки за изпълнение на социално-икономическата програма на предприятието през настоящата година и за цялата петилетка.

Настъпиха редица качествени промени в цялостната работа на пропагандиста, заякчи се връзката между звената пропагандист — слушателско звено — трудова дейност. В личния си план пропагандистите включват задачи за по-тясно свързване с производствената програма на слушателите, запознават се с условията им на работа, с тяхната квалификация и професионални възможности, а също така и с работата им по местоживеене. Често пъти в самите занятия се отделя време за коментар на трудовото участие на всеки в общите задачи на трудовия колектив, обсъждат се мерки, за да се повиши социалната му активност, да се подобри творческата атмосфера в колектива.

Тези отговорности на слушателите се свързват с другата, която сега има актуално значение — изучаване на новия икономически подход и качествено приложение на неговия механизъм, по-нататъшно усъвършенстване организацията на труда. Обсъждат се общотеоретични проблеми и проблеми на непосредствената практика. Водещата нишка в пропагандистката работа си остава личният принос на всеки, личната отговорност на слушателите, как да се повиши тази отговорност до високите задачи и изисквания на времето, как да изкристализират знанията и възпитанието в активна жизнена позиция. Пропагандистът Ганчо Ганчев ръководи средна школа в районната станция на съобщенията. Ето как протича едно от занятията, в което е коментирана темата „Политиката на партията в областта на науката и образованието". Той разказва в стегнат вид за ръководните идеи на партията в тази област, най-важното от партийните решения, очертаващи нейната политика в настоящия момент и в перспектива. Разказът на пропагандиста не е само смислен, но въздействува и със своята емоционална приповдигнатост; общите теоретични постановки подкрепя с факти от трудовия живот на предприятието. Той успява да увлече слушателите в оживен, непринуден разговор към задълбочена оценка на личния труд, на личното участие в общата работа. Пропагандистът е изучил предварително служебните задължения на слушателите, познава най-общо техните възможности и иска през следващите занятия всеки един да сподели: познава ли в своя сектор нашите и световните технически, технологически новости; какви са възможностите за внедряването им в материалната база и в организацията на труда на районната станция; какви подобрения биха могли да се осъществят в работния участък на слушателя от учебното звено. По този начин пропагандистът се стреми чрез преподавания материал, първо, да предизвика у слушателите интерес към темата, осмисляне на партийните решения за реализиране на новия икономически подход и на второ място, получените знания да се свържат тясно с практическите задачи на трудовия колектив и на тази база да се осъществи положителна промяна в трудовия процес, в творческата атмосфера в колектива или да се подобри работата по местоживеене.

Формирането на активна жизнена позиция не е еднократен процес, еднократно действие, изгражда се у човека с години и под въздействието на много институти, семейството, училището, трудовия колектив, на още други обективни и субективни фактори. Във всички случаи обаче тя се отнася към настоящия момент, към сегашния трудов ден на човека; на второ място, тя се проявява в позицията, в отношението към най-новите и най-съществените явления в живота, каквито сега за нас са решенията на партията за повсеместна интензификация на народното стопанство и усъвършенстване на социалистическата организация на труда. В разговорите с пропагандистите, с партийните бюра ние очертахме тези задачи, изисквания и отговорности като главно съдържание на активната жизнена позиция на слушателите от учебните звена. В по-малка или по-голяма степен това се осъществява на практика. Така например учебното звено в стопанската организация „Търговия на едро" — Елхово изучава тази година новия икономически механизъм. Тематиката е

Digitized by Google

интересна, пропагандистката Маламка Кирова я свързва с непосредствената практика и по този начин я прави по-интересна. Едно от занятията тя организира в кабинета за политическа просвета в общинския комитет на партията, за да използва повече нагледни пособия. Най-напред проведе събеседване по предходната тема, после запозна слушателите с теоретичните проблеми на новата тема. След това пред слушателите от нейното звено говори професъюзният пропагандист Янка Атанасова. Тъй като Атанасова е плановик в предприятието и непосредствено е потопена в технологията на новия икономически механизъм, нейната беседа направи впечатление със задълбочения си анализ на досегашните резултати от приложението на механизма, с причините, които в една или друга степен задържат неговото ускорение. Тя разясни нормативните документи, според които се формира работната заплата на отделните категории работници и служители за февруари. Беседата си илюстрира с много таблици, като използва шрайбпроектор. Когато обясняваше начина за формиране на заплатите на началниците на складове, изтъкна, че някои получават по-ниска заплата за месеца, защото при тях се намират залежали стоки. Тук тя умело очерта зависимостта и обвързаността на складовата база със стокооборота, осъществяван в града и общината, в окръга и в национален мащаб; по-нататък обясни механизмите, които нарушават тази взаимообвързаност, забавят обръщането на стоките и по този начин залежалите стоки бъркат в джоба на началниците на складове и на цялото общество. Новият икономически механизъм чрез своите механизми на формиране на работната заплата подтиква към инициатива, предприемчивост и находчивост на всяко работно място.

Почти подобна беше методиката на занятията и в останалите учебни звена, ръководени от базовите пропагандисти. Настоящата учебна година очерта една своя физиономия: активизира се слушателската аудитория; наред с теоретичните знания слушателите изучаваха пътищата за практическото приложение на получените знания; повиши се интересът към учебната година в партията. Присъствието, което за нас беше проблем, в звената, включили се в инициативата, ни създаде по-малко грижи. Забелязахме и едно друго явление, което безспорно отнасяме към положителните — множина работници и служители от трудовите колективи се явиха като доброволни слушатели в сбирките, настояваха да бъдат включени като редовни слушатели в звената. Обясняваме си го с интересната тематика, правилната методика и умението на пропагандистите да обвържат теоретичните познания с проблемите на практиката и по този начин да заинтересуват всеки слушател, а оттам — да активизират техните сили и възможности за по-резултатно трудово участие.

Като се съобразяваха с повишения интерес към занятията в учебната година, някои партийни бюра поощриха откритите занятия в учебния процес, дадоха възможност на повече хора от трудовия колектив да участвуват в разискванията и беседите за новия икономически подход и приложението на неговия механизъм.

Партийните бюра решиха да използват и развият по-нататък постигнатия резултат в учебната година. По тяхна преценка и по препоръка на пропагандистите онези от слушателите, които проявиха активност в учебния процес, готвеха се старателно, изявяваха се добре, станаха пропагандисти на микрогрупи (от 2—3 души) в трудовия колектив. По този начин идеологическото ядро в трудовия колектив се увеличи, партийната пропаганда получи стабилно подкрепление; у самите слушатели се формира и изяви по-ярка позиция за широка обществена изява.

Като анализирахме резултатите от изминалата учебна година и от началото на инициативата „Пропагандистът — неуморен борец за формиране на активна жизнена позиция у слушателите", ние се убедихме, че в трудовите колективи, където тази инициатива е приета, учебната година в партията протече с повече интересни проявления, постигна по-високи резултати, включително и стопански резултати. Ще се спра на един от многото примери. Директорът на Завода за хидравлични елементи и пропагандист на учебно звено Васил Захариев се обърна с призив-обещание към трудовите колективи от общината да се разгърне масово социалистическо съревнование през годината, посветено на стогодишнината на Георги Димитров и с цел — от надпланове изпълнения да се съберат средства за изграждане на музейна сбирка на революционното движение от Елховския край. Този призив приеха 11 трудови колектива. Бързият и широк отклик не ни изненада, в девет от тези трудови колектива работят пропагандисти, включили се в инициативата за формиране на активна жизнена позиция.

В настоящия момент общинският комитет на партията се стреми повече бюра на първични партийни организации да се отзоват на инициативата, за да получи тя по-широк размах и по този начин идеологическият актив да увеличи своя принос в повишаване боеспособността на първичните партийни организации.

Кольо КОЖУХАРОВ
секретар на общинския партиен комитет — Елхово

Digitized by Google

РЕВОЛЮЦИОНЕРЪТ

АНГЕЛ ТОДОРОВ
народен деятел на културата,
герой на социалистическия труд

Обаятелна личност е революционерът — човекът, който се бори против една стара, реакционна обществена система в името на прогресивни идеи, с идеала за ново справедливо общество. Народът го обгръща със своето внимание, със своята любов — и тръгва, поведен от него, по стръмните пътеки на борбата. Достатъчно е само да припомним две имена из нашата българска история, за да проличи и да се очертае пред нас образът на революционера — Христо Ботев и Георги Димитров. Ботев се бореше против една закостеняла, вече разлагаща се феодална система с пряка задача — освобождението на нашия народ от тежкото османско иго, с поглед, мечтателно зареян към комунизма („Символ-верую на българската комуна"). Със стиховете си и пламенната си публицистика той зове своите братя да се вдигнат на борба срещу вековния тиранин, срещу тоя, който „коли, беси, бие, псува и глоби народ поробен" („В механата"). Още беше запазена механата в Браила, която посетих през 50-те години като член на българската парламентарна делегация, и ми показаха масата в дъното на помещението, където е седял младият Ботев, там е писал и по някое време се е изправял и е чел с голям патос пред присъствуващите хъшове свои стихове. Своя революционен живот той увенчава с подвига си на Балкана, за да се сбъднат думите му: „Тоз, който падне в бой за свобода, той не умира..."

Георги Димитров живее и работи в друго време — в края на миналия и първата половина на нашия век. Социализмът за него вече не е утопия, а здрава и ясна научна система, която сочи пътя на революцията против несправедливия, експлоататорски капиталистически строй — за тържеството на мечтания от философи и поети строй на социализма и комунизма. Пътят му от словослагателската каса, от която вади и нарежда буква след буква, до извисилия го пред целия свят Лайпцигски процес и голямата трибуна на Седмия конгрес на Коминтерна през 1935 г. с призива му за създаването на народни фронтове, е път на български и световен революционер, син на българската работническа класа и на световния пролетариат. Забележителна е неговата смелост в редицата случаи, в които е рискувал живота си, още като млад синдикален деятел и ръководител, като се е изправял с гневни думи пред озверената, готова за стрелба полиция, пред стълпените стачници, бранещи своя оскъден хляб. Такава е смелостта му и на Лайпцигския процес — фашистките палачи се готвят да произнесат смъртната присъда, по силата на която да отсекат с брадва главата му (по тогавашния варварски начин на изпълнение на смъртните присъди в Германия), а той обръща подсъдимата скамейка в обвинителна и громи лидерите на хитлеризма Гьоринг и Гьобелс, слага блестящото начало на борбата против хитлеризма в световен мащаб. И когато, вече в България след войната, го видяхме на трибуната на Петия конгрес на българските комунисти в края на 1948 г., ние сред нестихващите овации на делегатите и гостите на конгреса си казвахме: „Ето го революционера, бореца срещу старото общество, вече съзидател на новия свят!"

Историята е записала със златни, огнени букви в своите вековни и хилядолетни анали имената на редица революционери. Такова е името на тракиеца, роден и израсъл в нашите български земи, Спартак, пленен от римлянте в сраженията им с тракийските племена и продаден като роб в гладиаторска школа. Той и другарите му възстават срещу робовладелския строй, към тях се присъединяват хиляди роби, в продължение на няколко години армията на Спартак, която дости-

Digitized by Google

га 120 хиляди души, води героични сражения, докато накрай бива разбита, а самият Спартак загива. И той е революционер, тъй като се бори против един експлоататорски строй, робовладелския, в името на макар и неясно очертания идеал за свободен живот. За живота и делото му е създадена огромна литература в целия свят, редица поети, и сред тях българският пролетарски трубадур Христо Смирненски, му посвещават вдъхновени стихотворения.

Всяка революция създава свои революционни дейци, създава ги и Великата френска революция от края на осемнайсетия век. И в нея виждаме общата черта на всички революции и революционери — борба против един реакционен строй в името на идеала за нова обществена система (макар че тя в някои случаи има само най-общи очертания). Това е революция против вече отживяващия своето време феодален строй, в името на по-прогресивния за онова време строй на младата буржоазна класа (с участие, в прякото й провеждане, на хора от народните низини и на интелигенцията). И тая революция има своите герои, сред които особено личи Максимилиан Робеспиер. Тоя вожд на якобинската диктатура, която с решителни действия се бори за така характерната за буржоазната революция аграрна реформа и за сломяването на контрареволюцията, външна (коалицията на монархистките държави) и вътрешна, е образец на непримиримост към враговете на революцията, на лично безстрашие и самоотверженост.

Именно Френската революция има като свои върхови моменти барикадите, пряката въоръжена борба с реакцията. Такава пряка въоръжена борба имат и други революции, особено Октомврийската. Трябва да се отбележи, че революцията не се осъществява само в такива свои върхови моменти, а е продължителен процес, който понякога трае години и се проявява с различни средства, с борбата за овладяването на съзнанието на народните маси за промяна на обществения строй.

Типичен, главен пример на революционна борба е възглавяваната от болшевика-революционер Владимир И. Ленин Велика октомврийска социалистическа революция. Стотици и стотици бяха руските болшевики, които загиваха преди революцията в царските зандани и каторги. В самата революция участвуваха милиони борци от народа — руският пролетариат, трудовото селячество, интелигенцията. Те създадоха за пръв път след краткотрайния опит на Парижката комуна социалистическа държава, която днес е крепост на социализма, комунизма и на борбата за мир в света.

Социалистическите идеи отрано проникват в България и още през 1891 година, когато социалистически партии има само в няколко европейски страни, Димитър Благоев, израсъл през младите си години в руското работническо движение, създава на Бузлуджа партията на българската работническа класа. Тя възглавява поколения борци-революционери, които живеят с ясния и непреклонен идеал за общество без експлоатация на човек от човека, обществото на социализма и комунизма. Революционери са славните септемврийци от 1923 година, хилядите борци против фашистката диктатура у нас в нелегалното движение и в разните форми на легалната масова борба, бясно и зверски преследвани от реакцията, борците за дружба със Съветския съюз — в едно време, когато буржоазният печат и цялата пропагандна буржоазна машина ругаеше съветската власт и се стремеше да издигне бариера между нея и нашия народ. Революционери са и легендарните наши партизани и партизанки, които в най-тежки условия, като даваха скъпи жертви, воюваха с оръжие в ръка и с думите на песента: „Аз умирам за новия строй". С решителната помощ на Съветската армия народната борба се увенча с успех и победа на Девети септември.

Чудеса от храброст прояви нашият народ през Отечествената война в пряк сблъсък с кафявия враг на човечеството, рамо до рамо със Съветската армия. Зарадиха се първите младежки бригади, които с кирки и лопати, без никаква друга техника, прокопаваха нови пътища през планините. С ентусиазъм бе изграден първият голям социалистически строеж в страната — Димитровград. Вече близо четири десетилетия комунистите-революционери заедно с целия трудов народ изграждат у нас социализма, с голямата съветска помощ, във вярна дружба със Съветския съюз и с другите социалистически народи.

По начало всеки български комунист, който здраво и неотстъпно стои на своя пост, е революционер, борец за социализма, против агресивната световна буржоазия. Обединени в своята Комунистическа партия, българските комунисти-революционери са в челната редица на борците за демокрация, социализъм и мир в света.

Революционерът! И у нас, и навред в света той е борецът за новото, против „старий, прогнилий строй", по думите на песента, пята от нашите бащи и деди по клубове и манифестации.

Digitized by Google

ЗА ТЯХ

Не са само в спомените ми от героичните времена. Те са и съвременници. В спомените са смели борци, а в живота днес неуморни творци. Героите умряха за социализма, живите го строят. Да създаваш нова реалност също е революционно дело.

Революционерът винаги е бил вдъхновен мечтател и реален политик. Да мечтаеш означава мислено да твориш. Тогава мечтите стават съдба. Съдба на легендарни и обикновени хора. В своето величие революционерът е преди всичко човек — скромен, общителен, непримирим, с вечна жажда за щастие.

За другите и за себе си.

●

Спомням си есента на 1941 и началото на 1942 година. Когато получавахме нареждане да напуснем университета. Това беше самомобилизация. Знаехме решението на организацията, но доброволно, по вътрешна убеденост се прощавахме със студентските квартири и аудитории. Прощавахме се с безгрижието на младостта и отивахме на среща със смъртта.

Уплахата и неизвестността не отслабваха волята ни. Решителността не намаляваше. В мотивите ни имаше много човешко. У нас се блъскаха противоречиви мисли, издигаха глас разни „не" и много „да". Но ние тръгвахме към родните краища смутени и вълнуващи се. Но пътувахме. Не слязохме нито на една спирка преди крайната цел.

В края на 1941 година в есенна вечер се разхождах с Георги Калчев (Ламята) от Ямболско. Хванати под ръка, стъпвахме мълчаливо по тротоарните плочки край „Пирогов". Мълчанието беше нашата раздяла. Всичко беше ясно и нямаше нужда от думи. Всичко беше решено. Георги в кръжоците по диалектически материализъм беше завладяващ и открит. В студентските акции беше в първите редици. Георги, който обичаше, а не можа да изкаже любовта си, сега беше съсредоточен, замислен и умълчан.

— Заминавам, брат. Може и да не се видим.

Стиснахме си силно ръцете. Не се прегърнахме.

Георги се изгуби в тъмнината.

Последната среща с него.

И когато днес си мисля за революционера, образът на Георги Калчев израства като образец, който днес е знаме в Ямболско. Знаме на всеотдайност, на смелост, на саможертва.

Нима може да съществува революционерът без всеотдайност? Без готовност за саможертва? Без смелост? Без подвиг?

●

Бай Ильо от село Николаево, Плевенско, е герой. Селянин, той напуска дом, имот, жена, деца и заедно с брат си Странджата отиват партизани. След победата в сложни времена, с ужасни противоречия партията го наказва. Беше допуснал грешки. Стават и тия неща. Виждал съм го тогава умислен.

— Каквото искате, правете с мене, на партията няма да се разсърдя.

Дойдоха дни, когато контрареволюционната опозиция се надигна, повлече дребнобуржоазната стихия и започнаха да грабят кооперативното имущество в селото. Тогава бай Ильо, шеметен и горд, се изправи пред тях могъщ и непревземаем. Лъв! Врагът се стъписа. Отстъпи. Бай Ильо и другарите му със смелостта си, с вярата си спасиха кооперативното стопанство.

Питал съм го откъде намери тия сили.

— Затова ли се борих преди, за да предам сега народната власт? Да се откажа от другарите, които загинаха?

Нищо повече не каза.

Предаността към идеите на социализма е красотата на революционера. Той не знае да се сърди на партията и народа.

●

С Кръстьо Конов от село Пелишат, Плевенско, ни свързва съвместната работа още от пролетта на 1942 година. На първата нелегална среща на районния комитет във вълчитрънските лозя, след доклада на Цветан Спасов, каза само две думи:

— Значи започваме...

Мина в нелегалност по невероятен начин. Избяга от полицаите на Пордимската гара — централна, шумна, винаги с много народ. Попитах го след време:

— Как успя?

Отговори тихо:

— Ами... Измъкнах се под носа им.

Нямаше хвалби, изтъквания. Подвигът за него беше естествено поведение.

След една голяма наказателна акция, в която Кръстьо беше главен герой, всички се втурнаха да го поздравяват. А той:

— Е, какво толкова? Ликвидирах един враг.

Продължи да чисти пистолета си.

Революционерът е силен в своята скромност.

●

И сега мисля за Любен Дочев от село Любеново, Плевенско, с най-признателно чувство. Мисля за него с възхищение, с уважение. Не само защото беше буен ум, неудържим, а защото на заседания на четата винаги започваше със своята отго-

Digitized by Google

ворност. И тогава минаваше към другите. Тези негови качества го издигнаха именно като всепризнат ръководител в Никополско.

В условията на 1943 година ги заварихме до село Дебово, Плевенско, задрямали до тлеещия огън. Умората ги притискаше. Дрямката ги унасяше. Бяха позабравили бдителността.

Падна голяма критика. Говориха Любен Бешков, командир на Вълчитрънската чета, и Димитър Халачев (Калъча), известен със своята смелост, която го направи легенда за нашия край. Имаше много обяснения. Само Любчо мълчеше с наведена глава. Не отрони дума. Наблюдавах го и разбирах — измъчва се другарят, осъзнава грешката си. Само каза:

— Добре, сега да видим плана за акцията.

Големият борец е самовглъбен, вниква в себе си и никога не бяга от съветите на другарите си....

Петко РУСЕВ

НА МУХОВО НЕПОКОРЕН СИН

Често заставам пред теб. Взирам се в гранита. Оживяват зорките очи, строгото лице. И си така напрегнат, сякаш пак ще литнеш нанякъде. Търся да открия нещо ново, онова, което не зная. А те чувам от нетленността: „Това е всичко и е толкова малко."

„Толкова малко" — ето я пак твоята скромност.

●

...И се връщам към момчето, заслушано в дядовата гайда, в майчината песен, в преданията и легендите, към момчето, което от рано се рови в онова, що отколе е било, което иска да разбере жалбата на оная майка, дето на мегдана пред общината е засадила седем бряста, за да се издигат едри и шумати вместо седемте й сина, тръшнати от чума...

Връщам се към оня първокласник, който мислено броди с хайдутите, гори от възторг, че и муховци са подкрепяли Бенковски в препирнята на Оборище. Сгушен на седлото на Нено Муховец, найверния другар на войводата, мечтателно лети с хвърковатата чета и възвестява свободата. Сам пали черешовия топ на уста Стоян Тепавичаров, жадно чака победата на априлци... Затичва се пръв да прегърне солдатите на „дядо Иван"...

Йордан Кескинов е роден в Мухово през 1896 година.

Юношата, първенец на Лесичовската прогимназия, даровитият гимназист от Панагюрище, когато войната грабна от чина и марксическите кръжоци и го изпрати да се учи в санитарна школа, бе запокитен като фелдшер във фронтовата болница във Велес... След три години от окопите се завръщат измършавелите и озлобени войници — няма ги само разстреляните за бунт в 27-и пехотен Чешнегирски полк и падналите на Владая. Идва си Кескинов, отвратен от касапницата, потресен от безумието, обикнал Октомври и Русия, решен твърдо да се бори за доброто на народа си.

И ето го боец под аленото знаме на Дядото. Идеите на социализма са дали отговор на въпроса, който е пронизвал изстраданата младост на Йордан. Нещо повече — той повежда хора след себе си, обединява, сдружава в партийната организация младите ратаи, занаятчии, бедни и безимотни селяни, всички честни в помислите и делата си.

Богаташите и селските първенци питаят люта омраза към отряда на комунистите. Те уволняват Кескинов от длъжността му на учител, защото не признавал остарелите догми на обучението, защото е бил делегат на III конгрес на БКП (т. с.) и защото е избран за окръжен съветник, а като организатор и водач на комунистите името му е нашумяло в Панагюрско, Пазарджишко, Ихтиманско.

Добри хора му прошепват, че имало нареждане комунистическите водачи да бъдат арестувани. Излиза да види какво става. Хубавото време не може да скрие тревогата. Като че ли и въздухът мирише на барут. За подготвяното въстание той е направил всичко: „Продай си вола, купи си пушка" — е казал на последователите си. (Много по-късно в тайника на нелегалните — хралупата на един дъб — се намери списък с 250 имена на комунисти, земеделци, комсомолци — готовите бойци.)

Точно когато се получава паролата, вратата се изпълва с едрата фигура на кмета Спас Танчев:

— В името на закона, арестуван си! — извиква задъхано и влиза в дюкянчето. Навън са няколко полицаи.

— Вашите закони са разбойнически и аз не им се подчинявам — е отговорът.

— Ето чети, имам писмено нареждане от горе да те задържа — продължава кметът и размахва някакъв лист.

— Не ме интересуват вашите нареждания! Върви си, откъдето си дошъл! — отвръща дръзко Кескинов и се изплъзва покрай него навън.

Кметът го настига и се нахвърля върху му. Поваля го на земята, но уплашен от ударите, посяга към пистолета си. Колко-

Digitized by Google

то и да не е искал да се пролива кръв, Йордан е трябвало да действува. Изпреварва противника си. Главатарят се отпуска бездиханен, обезкуражена, шайката се разбягва.

А на другия ден... За него Христо Калфов — тогавашен министър на външните работи, пише до западните правителства: „На 14 септември сигналът за революция бе даден в Южна България. Селата Мухово, Лесичево, Церово в Ихтиманските планини свалиха местните власти и обявиха съветски републики... Гарнизоните в Татар Пазарджик и Пловдив изпратиха отряд от кавалерийски взвод и джандарми в с. Мухово. Много села в околностите на Мухово се присъединиха към въстанието. Отрядът, изпратен в това направление, бе принуден да отстъпи".

В сражението в местността „Дъбравата" под командването на Кескинов и Ципорков въстаническата дружина спечелва победа. Не отстъпва, а бяга ескадронът, заедно с панагюрския околийски началник Никола Търкаланов.

Именно оттук отеква първият изстрел, пламва и първата битка на Септемврийското въстание, както някога в Копривщица — срещу османлиите...

По-късно, през март 1933 година, пред комисия от секцията на БКП при Коминтерна Кескинов ще разкаже за онова бурно време. Отново ще припомни как предвожданият от него отряд девет дни е очаквал сигнала в околните гори, а след това е установил работническо-селска власт в Мухово, и че се втурнал да освобождава селата до Пазарджик, храбро се е бил при Саранбей...

Разказва той, а в съзнанието му се мяркат буренясалите вече гробове на 18-те левенти муховци, разплаканите им майки, стотиците затворени, бити, изтезавани, опожарените къщи и обори. С твърдо убеждение в правотата на делото ще напише: „Народът не се считаше за победен и започна с нови сили под ръководството на партията да се подготвя за ново въоръжено въстание."

С прости думи Кескинов възстановява и пълната, суровата истина за създаването, дейността и края на първата Средногорска политическа чета през 1924—1925 година; за борбата, която водеше против всякакви уклони и увлечения, за спазване на партийната линия, поради което четата бе най-многобройна и просъществува най-дълго в цялата страна. Но премълчава за това как с неразделния му другар Димитър Христов са станали апостоли, как са възстановявали и укрепвали партийните и единнофронтовските организации, как са обединявали преследваните комунисти и антифашисти, разпалвали са загасналата вяра, отново са будели светли надежди. И за легендите и песните, дето са се пеели за героизма на юнаците му, за него, неуловимия войвода, комуто и горските вейки са сторвали път, премълчава. Оставя за това да разкаже народът, историята...

За участие в Септемврийското въстание 1923 г. Кескинов получава няколко задочни смъртни присъди. Към тях се присъединяват и присъдите за нелегалната му работа като началник на партизански отряд през 1924—1925 година. Определението на окръжния съд в Пазарджик, с което Кескинов, Ципорков и неколцина още са обявени за разбойници, носи № 825 от 8. IV. 1925 година. Когато бе снет курсът на въоръжената борба, воеводата заедно с неколцина другари от четата поема по нелеките пътища на емиграцията. Обещаната награда от 200 000 лв. за тоя, който ще го предаде или убие, остава не взета...

Ентусиазмът на петилетките в страната на Волга и Дон го грабва от края на 1925 г. Заедно с милионите в исполинските крачки на Съветите вплита своята стъпка и той. Завършва военно-гранична школа, придобива солидно марксическо образование, става член на ВКП(б). И изведнъж се насочва към нещо друго. Ветераните на електроламповия завод „Лепсе" в Москва навярно и сега си спомнят за неуморимия шлосер, а тези от рентгеновия завод — за образцовия майстор, заваждащ цех и отдела за техническо обучение на кадрите, политемигранта Кескинов, партийната и обществената дейност на когото е само продължение на трудовите делници.

Благодарни са му и колхозниците от Краймосковието. Вкусил от селяшката неволя, той бе петимен да види как живеят тружениците на земята и често се озоваваше в някой колхоз. На едно място видя, че развъждат пчели в първобитни, плетени от пръчки и мазани с кал кошерища. За да вземат меда, трябваше да се унищожи роякът. Научи ги как да правят дървени кошери за тройно повече пчели и как да вземат меда, без да навреждат на семейството. Доволен бе, че те пък предадоха опита си на други.

Но светът отново бе разтревожен. От лазурното небе на горда Испания полетяха бомби. Ударени от мини и снаряди маслинови дънери и клони отскачаха надалеч. Куршумите на фашистките пълчища писукаха като оси и ръсеха хълмовете на Кастилия. Смесваха се в едно човешка кръв и зелени листа...

И Кескинов бе там — ротен командир в 14-а интербригада. Знаеха доброволците — настане ли затишие, той непременно ще обиколи виещия се по стръмнината окоп. Ще приседне за малко при Емилио, италианеца, който поправя малка мандолинка, за да зазвъни отново песен за живота, младостта, по братски ще потупа по рамото французина Жан и той ще му каже:

— Рот фронт, камарадос команданте!

И така — с добра дума за всеки.

...Трябваше да отбиват врага, който напираше към Мадрид. Поведе другарите в атака, но за миг нещо се стовари върху главата му, олюля се, пистолетът се плъзна, затропа по скалата, краката му се подкосиха. Потъна в някаква тъмна бездна...

В първа болница на гр. Албасете загрижени приятели ще питат д-р Телге, а

Digitized by Google

това е българинът Кръстанов, за състоянието му. Той ще ги успокои: „Кескинов е рядко корав човек. Жаждата му за живот е изключителна. Упоритостта и силната му воля ще му помогнат и аз се надявам, че ще издържи!"

●

Ако е вярно, че в живота всеки има своя ден, за него това бе нощ. Оная на 5 срещу 6 октомври 1941 година, когато от Кримското летище в Симферопол се издигна самолет. Зад осемте от парашутната група оставаха отблясъците на оръдейната канонада. Над втората им родина бушуваше войната — кървава, страшна, нечута. На живот и смърт.

На него, командира с неукрепналото здраве, който упорито бе настоявал да замине за България, който напрегнато, до премала понякога, бе тренирал скачане във въздуха, минно-подривно и стрелково дело, сам Георги Димитров му бе казал: „Води ги, укрепвайте партизанските отряди, вдигайте народа на бунт срещу чуждите завоеватели и местните монархо-фашисти, вдъхвайте му вяра, че Съветският съюз ще победи."

Летяха високо. Лазеха ги тръпки на радост, гореше ги вълнение. Шестнадесет години, далеч от тази земя, която носеха винаги със себе си!

Непрогледна тъмнина бе застинала над морето, Балкана, Тунджа и Марица. Дълбоко някъде в клисурите на Тополница тя криеше и къщиците на Мухово... Денят отново разсветля и изумени, те се оказаха не в Баташките гори, където ги очакваха верни другари, а разпръснати далеч един от друг в сухите дерета и бодливи храсти на Круша планина, някъде между Серес и Солун. Георги Башикаров, контузен при приземяването, бе заловен и отправен в Солунския затвор. Васил Танев, Димо Пиринджиев и Апостол Георгиев загинаха в схватките с преследващите ги войска и полиция. Иван Йорданов бе заловен жив и по-късно застрелян. Четиридесет денонощия, през кордони и блокади, останалите бавно и мъчително се приближаваха насам, към родината. Другаруваха с прилепите в изоставените бункери по българо-гръцката граница, ровеха коравата пръст, дано да са останали картофи, събираха диви плодове, за да се хранят...

Вечерта на 14 ноември торе в планината яростен вятър превиваше пиринските мури, ръсеше ги с подранили снежинки. Долу дъждът плискаше на едри капки. Глухо някъде в проломите ревеше Места. В покрайнините на притихналото село Копривлен стояха Кескинов, Христо Дамянов—Касканджията и Николай Романов, руснакът-радист. Бяха толкова гладни, изтощени и премръзнали, че бе трудно да се различи хора ли са, или сенки. Време за дълго обмисляне нямаше. Ако заобиколяха селото и потънеха нататък в Родопите, сигурно щяха да умрат от глад. Ако се отбиеха, потърсеха храна и тогава продължаха, можеше и да оцелеят. Решиха да рискуват...

С Романов подадоха автоматите на Касканджията, оставиха го да ги охранява и се насочиха към примамливата светлинка на едно прозорче. Когато влязоха в задимената кръчма и поискаха да купят нещо за ядене и по ракийка за стопляне, почувствуваха любопитните погледи на присъствуващите. Кескинов беше нащрек. Николай Алексеевич се представяше за ням. Забелязаха как със знаци подканяха кмета да ги провери. Кметът приближи и им поиска легитимациите. Нямаше как, трябваше да се стреля. Властникът се сгромоляса и рухна. За миг пъргав мъжага скочи, изви китката на Кескинов и следващите куршуми се забиха в дървения таван. Но дотичалият полицай опря дулото на карабината в гърба му и натисна спусъка...

●

Отново се взирам в гранита...

Отшумяват годините — и спорни, и трудни.

Закичи ли пролет поляните с божур, сипне ли лято жар в скалите или мълнии очертаят огнени друми в небето, проточи ли есен мъгли или пък зима със своите хали препуска, ти си тук на площада — на своето село непокорния синъ. И си все така мъдър и по човешки прост — колкото мирен, толкова неукротим, еднакво нежен и суров.

Делчо ХРИСКОВ

Digitized by Google

ПЕТ МИНУТИ МЪЛЧАНИЕ

За тях на втори юни в почетно мълчание застава цялата страна.

Дванадесет часа на обяд. София притихва, вцепенена от разкъсващия вой на сирените. Пет минути хората не помръдват... Пет минути... студени мравки полазват по кожата и душата се обръща към тях... към миналото. Пет минути... децата се притискат о майките си и в очите им крещи тревожно недоумение: какво става... с този вкаменен град?

Пет минути... не, цял живот майките на загиналите хапят краищата на черните забрадки. Цял живот преглъщат буцата в гърлото си, вият насъм и сушат сутрин възглавниците, докато си отидат от този живот с разбити от мъка сърца. С издълбани от ранните бръчки вкаменени лица.

Пет минути... не жалостен плач, а призивен зов: помнете!

●

Беше само на двадесет и шест — почти толкова, на колкото беше и Ботев.

„Присъда № 621. В името на негово Величество... се осъжда Никола Ангелков Бонев, родом от Бухово... на смърт чрез разстрел."

●

Беше млад и красив, и силен. Може би и Ботев е зарейвал поглед в небето, може би и той е имал своите мечти... да полети?!

Това е нещо повече от щастие. Да живееш в мизерия, седем души да квасите коравите залъци, които сгърчените от умора майчини ръце са изтръгвали сякаш насила от живота. И да полетиш! Може би именно тези залъци са те направили корав... като този хляб, богат... като този хляб, издръжлив... като вечния хляб.

За да учиш, цялата ваканция дробиш камъни на ситно — за мозайка. За да ядеш, ходиш нощем за дърва в гората. Бориш се с живота, за да порастеш... и да дойде времето на мечтите.

●

Беше син на силна майка... и завоюва небето. Най-добрият летец в ятото. Беше щастлив — постигнал беше и немечтаното!

А долу, на земята, го чакаха неговите другари. Чакаха го явки: под пагон по-лесно се пренасяше оръжие и взрив. Под пагон по-лесно се достигаше до необходимите сведения за Червената армия. Нощем радиостанцията на Елефтер Арнаудов изчукваше поредното донесение. Всеки път от различно място: Гюмюрджина, Ловеч, Кавала...

Мечтаеше да избяга с изстребителя си в Съветския съюз. Мечтаеше да се срещне с немските самолети във въздуха и да стреля, да отмъщава!...

Той срещна своя немец. На летище Враждебна бяха дошли немски летци. Ръководителят на групата искаше да покаже майсторството на своите асове във въздушния бой. Кой ще бъде българският летец, който ще бъде партньор, не! — противник. Ще излезе най-добрият.

Вече втори път излитаха във въздуха нашият и немският изстребители. Немецът търсеше реванш, но отново Никола Бонев го „хвана" за опашката. Командирът на орляка сияеше. Но на другия ден го наказа... за проявена политическа недалновидност.

●

Облаците около него се сгъстяват. Уволнява се и се записва в Агрономо-лесовъдния факултет.

На 7 април врагът засича радиостанцията, по която предават. Той е арестуван. Разпитва го самият шеф на дирекцията на полицията Гешев. Психологическите хватки не успяват. Започват изтезанията.

Всяко едно от десетките листчета на разшифрованите радиограми е смъртна присъда. Измъкване няма. Но по-добре е един да загине! Тялото му гори от побоищата. А мозъкът пари от трескавите мисли: как да прикрие другите, как да облекчи участта им? „Ще взема всичко върху себе си"! Не беше първият българин, поел върху себе си такова тежко бреме. Но беше също толкова достоен.

Съдът приключва. Присъдата е произнесена. Но той не е потресен, не е сломен. Той е щастлив! Пред очите на втрещените съдии и съдебни заседатели той прегръща другарите си един след друг и мълви просълзено: „Спасих ви! Поне вас спасих!"

●

На 14 октомври 1943 година, във военното стрелбище край река Марица до Пазарджик 18 вражески куршума пронизват тялото на смелия летец и прекрасен човек Никола Ангелков Бонев. „Аз си отивам спокоен, защото знам, че воювах за народната свобода, а вас, фашистки палачи, скоро народният съд ще накаже!" — ще каже накрая.

Един от хилядите...

●

... Пет минути! — живот редом с тези, за които свободата беше по-мила от детето, от либето, от майката. И които не я доживяха.

Минути на призивен зов: продължете нашето дело.

Искра ПЕТКОВА

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ ДОКУМЕНТ — ОГЛЕДАЛО НА ИСТИНАТА

Предложиха ѝ да кандидатствува за член на Българската комунистическа партия. Зарадва се и зачака. Радостта ѝ бе твърде кратка.

Кой помрачи светлините по нейния път?

Един лист хартия с дванадесет машинописни реда. Пристигна от родния ѝ край и носеше надпис — **сведение.** С подпис В. Каракашев — секретар на първична партийна организация в Белослав, Варненски окръг. В него е записано: „... впечатление за Юлия Андрова Цоцова нямаме. Като ученичка няма особен актив. Дядо ѝ има стари връзки с фашистките управници в селото, на които е оказвал съдействие. Същият няма добро отношение към народната власт след 9 септември 1944 година. Майка ѝ ... като служител не проявява никаква активност в обществения живот в селото. Баща ѝ... не се ползва с добро име сред хората в селото... За качествата му на месторабoтата не можем да дадем сведение.

На сегашния етап не можем да Ви препоръчаме същата да бъде приета за член на БКП..."

Последствията?...

Тези редове хвърлиха тъмнина в живота на един млад човек. По повод на всичко това от общинския комитет на БКП в Тополовград ни писаха: „... След получаване на сведението същата не бе приета за член на БКП поради лошия ѝ произход."

За нея останаха мечтите... И една надежда...

Тревога обхвана и нейните родители. Не за това, че дъщеря им не е в редовете на партията. Не! Защото хиляди са като нея, които като безпартийни влагат сили и знания, упорито се трудят в изграждането на социалистическото общество в родината ни. И за тях това е гордост. Но тук въпросът опира до друго. И то подронва честта на човека. За нея, именно за нея в писмо до редакцията баща ѝ писа: „Имам дъщеря, която е началник-производство в цех „Георги Дражев" в Тополовград. Тя завърши Химико-технологическия институт в Бургас. Там е била секретарка на комсомолско дружество. Призната е за рационализатор. За нейните качества е предложена да бъде приета за член на БКП. Партийният секретар дава отрицателни, клеветнически сведения за произхода ѝ. Аз съм член на партията от 28 години. Престъпление е да се пишат такива черни данни за хора, които въобще не познават..."

Digitized by Google

Започнахме борба за истината!

Отидохме в Белослав. Право в общинския комитет на Българската комунистическа партия. Срещнахме се с П. Сапунджиев, секретар на комитета, и с Добри Желязков — заместник-секретар на териториалната първична партийна организация в града. Да, там където е израсла Юлия, където живеят нейните родители. Оказа се, че П. Сапунджиев не познава въпросното семейство. Но Д. Желязков сподели:

— Преди 9. IX. 1944 г. дядо й Стойчо се движеше с прогресивни хора, а и с довереници на тогавашната власт. Баща й е член на БКП, майката е безпартийна и в селището нямат обществени изяви. Изпратеното сведение е обсъдено в партийното бюро и първичната партийна организация, но аз не съм присъствувал...

— Нещо повече за баща й, за майка й — бе нашият въпрос.

— Баща й тук не се изявява. Майка й също няма активна обществена дейност — отвърна Д. Желязков.

Слушахме, попретегляхме разказаното. Везните клоняха към негативното.

В кабинета току що бе влязла Д. Добрева — председателка на общинския комитет на Отечествения фронт. Тя чу разговора и се намеси: „Не! Майка й е активистка на Отечествения фронт. И сега, където работи, има активна политическа позиция. Ние се опираме на нея."

И всичко това „не се знае"? Защо ли?...

Поговорихме с дългогодишни членове на БКП, с активни борци против фашизма и капитализма, с комунисти, които добре познават семейството. За съжаление с никой не се видяхме. А с тях дядо Стойчо е другарувал преди деветосептемврийската победа.

— Дядото на Юлия — каза Куртев — преди и след 9. IX. 1944 година беше горски. Дружеше най-вече с д-р Жеков — активен борец против фашизма и капитализма. Няма никакви лоши прояви. Баща й е член на БКП. Майка й активно работи по линията на Отечествения фронт.

А старият комунист Митев заяви: „Майката на Юлия дълги години беше председателка на отечественофронтовска организация. Дядо й преди 9. IX. 1944 година се движеше с прогресивни хора и преди всичко с д-р Жеков. Чували сме, че дори му е давал оръжие..."

Какво още научихме от състоялия се разговор?

Дядото на Юлия има и други братя, единият от тях е признат за активен борец против фашизма и капитализма. Цялото им семейство е с прогресивни разбирания...

Разговаряхме в присъствието на всички упоменати лица. Към края дойде и Н. Маринов — бивш първи секретар на комитета. Никой не оспори изнесеното от Куртев и Митев. Казаното за майката на Юлия бе потвърдено и от други хора.

Докато споделяхме мисли около случая, Н. Маринов излезе от кабинета. След известно време се върна с лист хартия в ръка.

— Ето какво съм писал за Юлия преди 7 години — каза той.

И прочетохме: „Родителите й се ползват с добро име в квартала. Имат правилно отношение към мероприятията на народната власт, с авторитет в предприятията, където работят... Юлия познаваме като тиха, скромна и упорита. Вземаше участие в работата на пионерската организация и Комсомола..."

Разменихме мисли и с д-р Жеков. Ето неговите думи: „... Познавам Стойчо, дядото на Юлия, от 1934 г. Той има трима братя. Двамата са членове на БКП, от които единият е активен борец против фа-

Digitized by Google

шизма и капитализма. Стойчо преди 9. IX. 1944 г. беше горски и се пенсионира като такъв през 1968 г. Високо принципен. Никому не прощаваше нарушенията. Поради това той си създаде и немалко врагове. Разбрах, че мога да му се доверя и през 1941 г. му дадох да укрива оръжие и патрони, които по-късно предадох...

След 9. IX. 1944 г. като отличен служител бе уважаван от цялото управление на горското стопанство във Варна..."

Отиваме в окръжния комитет на БКП. Докато разменяхме мисли защо се е стигнало до това положение, влезе В. Каракашев — секретар на териториална първична организация в Белослав. Той вече беше научил за нашата мисия. Заприказвахме се. Разказахме му какво сме установили. Позамълча малко и започна да ни обяснява как са събрани фактите и как се е стигнало до написването на сведението.

— Д. Желязков е един от хората, с които изготвихме изпратения документ — каза В. Каракашев. — А пред вас е говорил друго? Не сме го обсъждали в партийното бюро, нито пък на партийното събрание.

Учудваме се? **Това сведение на партиен орган ли е или махленско свидетелство?** Споменаваме последните две думи, защото в случая е постъпено, тъй както се процедира при съставянето на такъв вид документи. Партийният секретар възложил на двама комунисти да поразпитат из квартала, да разговарят с отделни лица и така да се събират факти за изготвянето на характеристиката. Някои неща научил от баща си и от чичо си, а други му били съобщени от хората, с които са приказвали.

— Н. Маринов ми каза, че се въздържал да даде препоръка за приемането на Юлия в партията — подчерта В. Каракашев. — Подвели са ме. Сгреших... Аз съм млад и не познавам близките на Юлия. Но хората, които ми помогнаха в съставянето на сведението, да говорят така?... Ах!... Това е!... Могат и да ме накажат... Е, какво да правим сега? — попита нашият събеседник.

— Поправете грешката си — отвърнахме му ние.

Вярваме, че В. Каракашев като млад може да е сгрешил. Но все пак той има известен опит. При добра воля е могло да не се нанася тежка рана. И то на един млад човек, на семейство, което не заслужава подобно петно.

Но сведението тежи в папките на общинския комитет на БКП в Тополовград. В него всичко е мрачно, безнадеждно, далеч от истината.

Партийният комитет, който извършва проучването, няма физическа възможност да ходи по места, да се среща и разговаря с хората. Той вярва на онова, което му е изпратено от съответните партийни органи и организации. Ще ни се обаче да подскажем, че и тук може да се навлиза по-дълбоко. Защо при съпоставка на биографичните данни на кандидата за встъпване в партийните редове, на неговите препоръки с получените сведения, при наличието на фрапиращи противоречия не се направи повторно искане за установяване достоверността на фактите? Така биха се избягнали и нежелателните последствия.

След срещата ни в Белослав бе изготвено **ново сведение** за Юлия Андрова. Подписано от секретар на общинския комитет на БКП. То гласи: „... Баща ѝ проявява инициатива. Член на БКП от 1954 година. Взема дейно участие в работата на организацията. Бащата на майка ѝ преди и след 9. IX. 1944 г., до пенсионирането си е работил като горски. Изявил се е като безкомпромисен към нарушителите. Брат му е признат за активен борец против фашизма и капитализма. Най-големият му брат е познат като съмишленик на партията преди 9. IX. 1944 г. Майката на Юлия многократно е награждавана. Активно участвува във всички мероприятия. Десет години е била председателка на отечественофронтовска организация..."

Digitized by Google

Три документа. Три сведения от едно и също селище, за едни и същи лица. И взаимно се отричат! В това, изпратено до Тополовград, произходът на Юлия се дава в невярна светлина. Тя и цялото им семейство са оклеветени. Защо? Може би има нещо вярно в казаното от д-р Жеков, че благодарение на своята взискателност за опазване на гората дядо й има немалко врагове. Трудно можем да си обясним и останалите факти. Недопустимо е за тези, които са съобщили данните, да не знаят какво представляват бащата и майката на Юлия. Но всичко са премълчавали!... Защо?

С лека ръка е произнесена неправилна присъда. Буди недоумение подходът на тези, които са съставили и изпратили сведението. Те са пазили всичко в пълна тайна. Не са имали смелост да кажат на бащата на Юлия съдържанието на изпратеното сведение. А той е искал, настоявал. Защо? Та нали истината трябва да се казва открито на хората, дори и тогава, когато тя е горчива! „Истината!"!

Да се съчинява зад гърба на другите съвсем не е трудно, особено когато става дума за нещо, което не сме чули и видели лично, а сме го научили от други. Но именно в подобен случай трябва да се проявяват висока принципност и най-отговорно отношение за постигане на поставената цел. Понякога е необходимо да се разговаря с много хора, да се издирват и документални доказателства. За всичко това не трябва да се жалят сили. **Нещата да се дават в истинската им светлина.** Без розови и черни краски. Защото става дума за човека, за най-скъпата ценност на социалистическото ни общество.

И не бива да се забравя, че у нас действуват принципите на справедливостта, правдата и добросъветността. Никому не е дадено право да хули и клевети другите. **За разпространителите на клеветнически и неверни твърдения наказателният кодекс предвижда строги наказания. За това има и отговорност — политическа, обществена, наказателна.**

Макар че за клевета се предвижда лишаване от свобода, на пръсти са случаите някой за неверен партиен документ да изкупува вината си по този начин. Разчита се на превъзпитанието, отколкото на наказанието. Какви гаранции обаче за превъзпитание има, щом закононарушението не води нито до юридически, нито до обществени санкции?

Защо при доказано клеветничество не се образува служебно наказателно производство, както при другите престъпления? Крадеца го съдят независимо от това дали окраденият иска наказанието му. Защо в горния случай е нужно да се чака инициатива на пострадалия? Защо за неверни сведения и за клеветничество виновният не бъде наказан и от съответното служебно ръководство? И то от понижение в длъжност до уволнение от работа? А за комунистите? Към тях взискателността е още по-строга. Това повелява Уставът на Българската комунистическа партия.

А често и безгрижно някои хора се подписват под документ с невярно съдържание.

В обективните характеристики всеки ред е отговорност — пред обществото, пред характеризирания и пред съставителите. Това е своеобразна везна, на която еднакъв достъп имат и добродетелите, и недостатъците.

А партийната характеристика? Всичко в нея трябва да е огледало на добросъвестност, на честност и правдивост. Всичко в този документ следва да бъде до грам най-точно. Защото в нея се отразява образът на истината, на комунистическата правда.

А в случая се питаме ние: кой ще излекува нанесените духовни травми на личността? Кой ще възстанови нравствената чистота на наранения човек, на неговите близки и познати.

Digitized by Google

Когато говорим за пораженията от клеветата, обикновено се ограничаваме до **моралните и здравословните увреждания.** Но трудно човек излиза невредим от сражение с неправдата. А за **материалните щети?...** Забравяме, че за да води борба за своята правда, оклеветеният губи много време — обикаля нашир и длъж, с часове, дни, месеци. Тичат близки и далечни хора. Пилее се и на тях работно време. А всичко то е похабен градивен труд.

●

Случаят с Юлия Андрова предизвиква интерес. Истина е, че това са редки явления, но те са със значими последствия. Ако не се разкрие истината, се нанасят незаличими травми на отделната личност, на нейни близки, слага се петно на семейството за сегашно и бъдеще време. Този случай ни навежда на някои мисли, продиктувани от Програмата и Устава на Българската комунистическа партия, от решенията на Дванадесетия партиен конгрес, от законите на комунистическия морал.

Защото характеристиката или сведението не заключват качествата на човешкия живот в картонени папки. Те са част от личността, показват докъде тя е стигнала в своето израстване. Дават ориентация на тези, с които тя ще твори и живее съвместно, чертаят хоризонтите на нейното развитие. И то внимателно, грижливо, с критерия за социалистически хуманизъм и обективна критичност. Без формализъм, обиди, огорчения, а с искрена вяра в принципите и етиката на нашето общество.

Известно е, че за писмата, жалбите, сигналите и предложенията на трудещите се има документи, които регулират работата с тях. В тази насока се въведе ред.

Въпросът за съставянето на характеристики или сведения за дадени хора е важен и на него е редно да се обръща по-голямо внимание от всички органи и организации. Член 57, точка 3 от Закона за предложенията, сигналите, жалбите и молбите гласи: „Подателите на сигнали, жалби и молби с клеветническо съдържание носят отговорност съгласно закона".

Предупреждението гаси черното вдъхновение на склонните да злепоставят и клеветят.

Стремежът е да се избягват възможностите за грешки, за недобросъвестни прояви, за безпринципни постъпки. В крайна сметка това съдействува да се повишава авторитетът на партийните органи и организации, да се пресича пътят на неправилните действия на отделни лица, които уронват престижа на партията.

Ние вярваме, дълбоко вярваме, че съответните партийни органи ще обсъдят случая и ще направят изводи, за да не се допускат в бъдеще подобни неща.

Digitized by Google

В ЦЕНТЪРА — ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВЪПРОСИ

За журналиста на посещение в братска Унгария един от най-интересните въпроси е прилагането на икономическата реформа, чрез която се усъвършенстват методите на управление на икономиката, за да се отговори по-пълно на изискванията на обективните икономически закони на социализма и се използват по-пълно резервите на социалистическия обществен строй.

Известно е, че Унгарската социалистическа работническа партия от дълги години системно работи в това направление. Тази тема беше в центъра на нашите беседи в Централния комитет на партията, в областния комитет в Шалготарян, в Завода за кабели и в кооператива в областния център. И партийните дейци, и стопанските кадри, и колегите от списание „Партелет" твърде компетентно водеха разговорите, показваха и доказваха необходимостта от прилаганите разностранни мерки.

В беседата ни заместник-завеждащият отдел „Икономически" на ЦК на Унгарската социалистическа работническа партия Ференц Хорват откровено разкри някои причини, които са ускорили търсенето на пътища за преминаване към интензивно развитие и задълбочаване на реформата. Енергийната и суровинната криза в капиталистическия свят и трудностите, възникнали на неговия пазар, са дали чувствително отражение върху унгарската икономика. От 1971 до 1980 година тя е загубила от външнотърговския стокообмен 370 млрд. форинта (около 10 млрд. долара). Естествено възникна въпросът как да се намери противодействие, за да се ограничи тази чувствителна загуба, която по същество води до износ на национален доход и ощетяване на трудещите се. В началото на предишната петилетка (1975—1980 г.) се прави опит да се реши този въпрос чрез поддържане на високи темпове на капиталните вложения и развитие на производството и съответно повишаване на жизненото равнище. Разчита се много на структурни промени в промишлеността.

Високите темпове на увеличаване на производството са запазени, но очакваните структурни промени в промишлеността не настъпват така бързо и резултатите не се покриват с очакванията. Острата криза в кредита от западните страни, съпроводена с високи лихвени проценти, прави този път неизгоден и предизвиква да се търси друг начин за решаване на големия икономически проблем. Тогава се възприема друг подход: ударението се поставя не върху обемното увеличение на производството, а върху качествените показатели — повишаване качеството, рентабилността и конкурентноспособността, което гарантира запазването на жизненото равнище. Капиталните вложения се ограничават и се насочват предимно към модернизация, намаляват се оборотните фондове. Предимство се дава на производството за износ, за да се уравновеси външнотърговският баланс. Разработват се на национално равнище за области и предприятия програми за икономия на енергия, суровини и материали, за оползотворяване на вторични и местни суровини, за повишаване на ефективността и печалбата. Те се осигуряват главно със собствени средства на предприятията и с известна държавна помощ.

Както се вижда, въпросите, които са вълнували унгарските другари, са идентични с тези, които се решават и в други социалистически страни. В много отношения предвидените мерки също са близки по характер.

Икономическата реформа, прилагана от края на шестдесетте години, е предназначена да разгърне инициативата и отговорността на предприятията, да се използват широко икономическите лостове и механиз-

Digitized by Google

ми за управление. Тя има известни различия с нашия икономически механизъм в системата за планиране, в ценовата политика и в някои други направления. Унгарските другари са намерили на някои въпроси в промишлеността и търговията свои решения, които трябва да се изпробват, за да се провери тяхната ефикасност и целесъобразност. Но в тяхната реформа личи стремежът творчески да решават възникващите проблеми, да търсят и проверяват, да използват резервите на социалистическия строй за максимално задоволяване на материалните и културните потребности на населението.

В нашите беседи ние отделихме главното внимание на политическата работа в условията на икономическата реформа. Както другарят Хорват, така и останалите другари изтъкнаха необходимостта от нейното нарастване. Партията предприема широк и сериозен откровен диалог с трудещите се, за да им разясни същността, мащабите и причините за икономическите трудности. Обяснява и как смята да ги преодолее. Още с приемането на новите насоки на партийната политика и с подготовката на плана за сегашната петилетка започва системно да ги обсъжда във всички колективи, за да потърси заедно с тях по-добри решения и да ги привлече за изпълнението на новите задачи. Много откровено се обсъжда например жилищната програма. Ограничаването на капиталовложенията естествено засяга и тази важна социална област. Но степента на това ограничение зависи и от това, доколко населението ще подпомогне изпълнението и преизпълнението на жилищното строителство. В предприятията се водят много разговори за необходимостта от икономии, от пестеливост...

●

Използването на средствата и лостовете за икономическо въздействие наистина разгръща инициативността и предприемчивостта на управленческите органи, на изпълнителите. Опитът на унгарските другари обаче също потвърждава, че е погрешно да се разчита само на тяхното автоматично действие. Нуждата от съчетаването на икономическия с политическия подход нараства. Причината не е само в това да се разбере добре действието на икономическите регулатори и да се настрои човекът към тяхното по-пълно използване. Не намалява и необходимостта от насочващото въздействие и от контрола на партийните органи и организации за развитието на икономиката. Тази истина добре се разкри в беседата ни със секретаря на областния комитет на партията в стария център на въгледобива Шалготарян — Йожеф Ошварт.

Той илюстрира това заключение с борбата за икономия на енергия, която в последно време е един от главните въпроси, с които се е занимавал областният комитет. Благодарение на неговата намеса и политическо въздействие се е изменило и отношението на партийните организации и стопанските кадри към този въпрос.

Областният комитет не случайно се спира на разходите на енергия. Наблюденията показали, че въпреки действието на икономическата реформа с нейните санкции и стимули и след поскъпването на енергийните източници отношението към икономията на енергия не се изменя. Тя фактически остава извън нормалната стопанска загриженост. Затова комитетът решава да го обсъди и конкретно да помогне на предприятията да изработят свои програми за пестене на горивата и електроенергията. Подготовката за своя пленум започва с анализи на научнообоснованите нужди и потреблението на енергия в големите предприятия на областта. За тази цел привличат групи от специалисти, които могат висококвалифицирано да помогнат непосредствено на предприятията. Събира данни за разхода на енергия за продукцията в анализираните предприятия, за да ги сравняват.

Какво откриват при тези анализи? Разходите са значително по-високи от реалните потребности. От една страна, това е поради използването на стари технологии, от друга страна, поради липса на персонална заинтересованост и отговорност. Употребяваната енергия се отчита обикновено за цялото предприятие, а не за отделен цех и изделия. Когато енергията е била евтина, се е считало, че монтирането на измерителна апаратура е излишен лукс, а когато делът им в себестойността нараства значително, навикът да не обръщат внимание на тази „дреболия" се запазва. И това важи както за стопанските ръководители, така и за партийните организации. Установило се например, че разходът за единица продукция в Завода за стъкло е три пъти по-голям, отколкото в съседни страни.

След разглеждането на въпроса на пленарно заседание областният комитет поставя задачата всяко предприятие да намали разхода на енергия и горива, ориентирайки се от равнището в напредналите страни с цел да се намали себестойността и всяка продукция да стане конкурентноспособна. В предприятието за стъкло препоръчват да се спре един цех със стара технология и се модернизира. Задължават всички да поставят измерителна апаратура за отделните цехове и изделия, да подготвят енергетици, каквито в някои предприятия въобще нямало. Да търсят и внедряват технология с най-малко разход на енергия. В леярните, където са използвали значително количество нефт, внедряват по препоръка на специалистите енергийни отпадъци като заместител на скъпото вносно течно гориво.

При разглеждането на въпроса обръщат внимание и на консумацията на енергия от населението и там намират резерви за икономия. Например уличното осветление е намалено наполовина.

Digitized by Google

Поставят задача партийните организации редовно да се занимават с икономията на гориво, да разясняват и контролират.

Всяка година комитетът прави оценка как се изпълнява това негово решение. То ще стои в дневния му ред през цялата петилетка.

В своя дневен ред комитетът е поставял на преден план и други важни въпроси като използването на материалите, ефективността от използването на работната ръка, вътрешната организация на работата в предприятията, сътрудничеството и кооперацията между тях и пр.

Един важен въпрос не слиза от дневния ред. Това е грижата за увеличаване на експорта. С непосредствената намеса на комитета са открити резерви за производство на продукция за износ и в предприятия, които преди не са експортирали свои произведения, заменят вносни суровини с местни. Правени са специални срещи в партийния комитет със стопанските ръководители, някои от които трудно се приспособявали към новите изисквания, не проявявали необходимата деловитост, находчивост и смелост в стопанската дейност. Партията е поела грижата да ги убеди, да ги подтикне, да засили взискателността, да предизвика дух на критичност и неспокойство като характерни качества на стопанския деец.

Всичко това показва, че действието на икономическите лостове и стопанската самостоятелност и инициатива изискват още по-дълбоко, конкретно и ефективно партийно ръководство, за да дадат те максималния резултат.

●

Деветдесетчленната партийна организация в Кабелния завод във втория по големина град на областта Болошогьормот също отделя голямо внимание на икономическите проблеми в условията на реформата. Една от постоянните теми на дневния ред на комитета и първичните организации и групи през последните години е била икономията на енергия и материали. Те са давали конкретни поръчения на комунистите за икономии, контролирали са спазването на технологията. Разяснявали са на колективите необходимостта от пестеливост, за да се постигне предвиденият ръст в плана на печалбата и да се осигурят средства за увеличаване на заплатите. За ефективността на тази целенасочена дейност говорят резултатите от миналата година — 16 млн. форинта икономии, в резултат на което доходите на завода са увеличени с 11 процента. Поставената от партийната организация задача за тази година да се увеличат доходите с 4 на сто също е постигната — и вече се обсъждаха резервите за увеличаването им.

Партийната организация и нейните представители участвуват активно в съставянето на плана.

Технологията на планирането в предприятието се различава от нашето насрещно планиране. Въз основа на сключените договори стопанското ръководство изработва производствена концепция. За тази година тя е предвиждала да се увеличи експортната продукция и се усвои бързо капацитетът на новия цех. Изменението и конкретизирането на плана става въз основа на сделките.

Партийният комитет контролира главно как се спазват националните интереси, дали се осигуряват условия за повишаване на рентабилността, печалбата и материалното благосъстояние на работниците. За тази година предвиждат печалбата да нарасне от 270 на 300 млн. форинта.

Подготвеният план се обсъжда от партийния и стопанския актив, одобрява се от директора и профкомитета и се утвърждава от ръководството на стопанския комбинат, към който се числи заводът.

Комунистите след това обсъждат своите задачи, произтичащи от плана, дават поръчения за изпълнението му и го разясняват пред колектива. Системно на заседания и събрания обсъждат резултатите. Така на вниманието им постоянно са проблемите на икономиката.

●

Крайградското кооперативно стопанство се намира в полупланински район, не особено благоприятен за земеделие. Кооперативът стопанисва освен 26 000 декара работна земя още 17 000 дка гори и 20 000 дка пасища. Той е развил значителна промишлена дейност. От 130 млн. форинта продукция 52 млн. са от селскостопанската дейност, а останалите 78 млн. са от странична или промишлена дейност. При това 16 млн. форинта (повече от една четвърт от селскостопанската продукция) са получени от личното стопанство, за което кооперативът има специален отговорник.

В организацията на тази дейност е интересен опитът на кооперативите в Унгария. Това става чрез сключване на договори не само с кооператорите, но с всеки живеещ на територията (от 5000 жители само 500 са редовни работници в кооператива). За развитието на личното стопанство осигуряват на държавна цена фураж, дават им ливади за косене, торове и растителна защита за овощните градини и ветеринарна защита на животните. Организират курсове за личните стопани.

За размера на тази дейност може да се съди по следните данни: осигурено е производство на мляко, свинско и телешко месо за 9 млн. форинта, на зайци — за 7 млн. събрани са горски плодове, гъби и охлюви за 1 млн. форинта.

Кооперативът сега се насочва към животновъдство — месно направление. Отглеждат 440 крави за месо и 5000 овце за месо и вълна. Предвижда се да се увеличат говедата до 1000 глави. Имали са 40 крави

Digitized by Google

за мляко, но за да организират модерна и рентабилна ферма, са им били нужни 30 млн. форинта за капитални вложения. Тогава решават да разширят угояването на животни, а млечните крави раздават по договор за отглеждане срещу задължението да се предава на кооперативa по 3600 литра мляко от животно срещу заплащане на държавни цени. Кооперативът получава премията, която държавата осигурява, в размер на 12 на сто от цената. Общо в личното стопанство имат 400 крави за мляко.

От организацията на тази странична дейта. Но както казва председателят, „уважата. Но както казва председателят „Уважаваме и малкото пари. Главното е, че семействата печелят и по-добре работят в кооперативa. И още по-важно е да използваме този резерв за увеличаване на продукцията".

●

Като в огледало резултатите от икономическата дейност на унгарските другари се виждаха в търговските магазини, в богатите витрини, в активния и добре снабден пазар. Те са добър атестат преди всичко за добрата работа на унгарските комунисти.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

ВЪЗПИТАНИЕТО НА ДЕЦАТА — ДЕЛО И НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА

Опит от окръзите

РАБОТАТА НА ОБЩЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ В ЛУКОВИТ ДАВА ДОБРИ РЕЗУЛТАТИ

Преди няколко години в Луковит бе създаден **обществен съвет за работа с подрастващите по местоживеене.** В състава му са включени авторитетни, компетентни и отговорни представители на различните обществено-политически организации, на училището, на родителската общественост — хора, които имат отношение към проблемите на възпитанието, възможности и желание да се занимават с това благородно дело.

Общественият съвет си постави за задача да изясни задълженията и отговорностите на отделните фактори по местоживеене, които следва организирано да подпомагат осъществяването на единния възпитателен процес, да координира и активизира включването им във възпитанието на подрастващите по местоживеене.

В изпълнение на комплексните задачи за възпитателната работа с подрастващите по местоживеене под ръководството на обществения съвет във всеки квартал са изградени специални комисии, които насочват и организират възпитателната работа съобразно с конкретната социална среда.

С всяка измината година дейността им все повече се разширява и подобрява. Нараства и броят на децата, на които е оказана помощ в обучението, във възпитанието. Осъществява се патронаж над деца, родителският контрол над които е слаб, склонни към противообществени прояви, от страна на опитни педагози, активни общественици, пенсионери. Все по-голямо внимание отделяме за усъвършенстване организацията, съдържанието и формите на педагогическата просвета на родителите. В резултат на всичко това се наблюдава тенденция на подобряване поведението и успеха на учениците, намаление на противообществените прояви.

Особено полезно и целесъобразно с оглед осъществяване на непрекъсваем възпитателен процес, се оказа сформирането на сборни пионерски команди и отряди по местоживеене. Техният брой е от 13 до 16 всяка команда. Те напълно съответстват на естествения стремеж на подрастващото поколение към гражданско, обществено начало, към самоутвърждаване в обществото на възрастните. Стремежът ни е чрез обществения съвет, активистите на Отечественият фронт и Комсомола разумно и тактично да насочваме активната дейност на децата, за да се развиват тяхната самостоятелност и инициатива, да създаваме условия за постоянна проява на детската съобразителност, изобретателност и фантазия.

Преобладаващата част от нашите команди „Млада гвардия", „Вергил Вакванов", „Ален мак", „Звезда", „Синята стрела" вече разполагат със свой положителен опит, а дейността им се поставя на по-широка обществена основа.

Едно от основните направления в дейността им е включването на пионерите в общественополезен труд през цялата година. Така например за 1980—1981 година пионерите от общината са отработили 87 714 трудодни, предимно в селското стопанство, събрали и са предали 146 тона черни метали, 56,6 тона хартия, набрали са 10 тона диворастящи плодове, 4598 кг билки и др. Все по-активно е участието им в хигиенизирането на училищата, на спортните площадки, кварталите и улиците, на които живеят, в поддържането на памет-

Из в-к „Заря на комунизма" — Ловеч, бр. 72 от 19 юни 1982 г.

Digitized by Google

ниците на загиналите в борбата срещу фашизма и капитализма.

Няма мероприятие в квартала, в което да не се включват с желание и децата. Те са **инициатори и участници в културно-масовия живот на квартала.** Многобройни и разнообразни са проведените мероприятия със съкварталците: **вечери, посветени на партията, на 1300-годишнината от създаването на българската държава, на борците за народна свобода, на патрона на улицата, на първенци в труда** и други прояви, които оказват положително въздействие и върху съзнанието на децата, и върху възрастните. Съобразявайки се с възрастта и потребностите им от разнообразни изяви и занимания в дейността на командите, достатъчно място е отделено на игрите, спортните състезания, заниманията по интереси. Заслужава да отбележим някои от изявите на сборните пионерски команди, които оставиха незаличими впечатления у чавдарчетата, пионерите и съкварталците: **вечерите на талантите и хумора, ден на децата-герои, конкурси за най-добри рисунки върху асфалт, подготовка и поставяне на много детски пиеси, културни изложби** и др.

Стана традиция дейността на командите да се отчита на 23 септември — Деня на българския пионер, и да се награждават и поощряват най-добре работилите. Посочените примери са потвърждение за големите възможности, за откриващото се широко поле за дейност на общинския обществен съвет, обединил усилията, възможностите на основните възпитателни фактори, с цел осъществяване на комунистическото възпитание на младото поколение в общината.

Въпреки добрите резултати, постигнатото далеч не ни удовлетворява. Постоянно изменящите се условия в кварталите, промените, които настъпват в интелектуално, културно и образователно отношение и при възрастните, и при децата, ни задължават постоянно да анализираме и преосмисляме подхода и формите за работа на съвета. А те са несъвместими със спокойствието, рутината, шаблона. Онова, което довчера е било целесъобразно и резултатно, днес може да се окаже неефективно. Ето защо се налага постоянно да се вглеждаме в постигнатото, ясно и точно да открояваме слабостите и недостатъците в работата по местоживеене, навреме да откриваме и **да водим борба с проявите на формализъм в работата на отделните комисии при възпитанието на децата, с равнодушието към някои обществено-политически мероприятия, проявено от някои семейства, с потребителските настроения, с криворазбраната грижа за децата чрез осигуряване най-вече на материално благополучие.**

С особена загриженост и отговорност ние търсим пътища за решаване на актуални проблеми в работата с подрастващите по местоживеене, по-важните от които се свеждат до следното: да намерим най-точен и верен път за решаване на основния социално-педагогически проблем — паралелното възпитание на деца и възрастни; да осъществяваме по-добра координация в работата на училището, обществените организации и семейството.

Успешното решаване на тези проблеми е в пряка зависимост от повишената взискателност и контрол на общинския комитет на Отечествения фронт, от постоянното привеждане на критериите за оценка на работата ни във всички области в съответствие с повишените изисквания и критерии на XII конгрес на БКП.

Теодора ХИНОВА

секретар на общинския партиен комитет — Луковит

Digitized by Google

КНИГА ЗА МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ В БКП

Книгата на съветския учен **Виктор Яворски „Марксистко-ленинското образование в БКП. История и съвременност“**[1], не остана незабелязана от специалистите по въпросите на партийната пропаганда и в скоро време беше изчерпана от книжарниците. Виктор Яворски изгражда своето зряло и съдържателно изследване върху основата на обширен теоретически и фактически материал, на множество статистически сведения от историческия и текущия архив на БКП, от наблюдения и участие в работата на редица съвещания. Той широко се опира на класиците на марксизма-ленинизма (особено Лениновите идеи за партийната просвета и пропаганда), на идеите и указанията на Леонид Илич Брежнев и Тодор Живков, на решенията на конгресите на БКП и пленумите на ЦК на БКП, посветени на проблемите на идеологията, на изследванията на други автори. По такъв начин в нашата литература цялостно се очертават формирането и развитието на системата на марксистко-ленинското образование в Българската комунистическа партия. Убедително, с многостранен анализ на фактите, авторът показва характерните черти в дейността на БКП, нейното умение да съчетава теорията с практиката, политическия лозунг с организаторската работа, с идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на комунистите, на всички трудещи се. Във връзка с това не може да не се отбележи и искреното чувство на задоволство, с което авторът прокарва и отстоява в цялата книга своята констатация, че както в годините на борбата срещу капитализма, така и в периода на социалистическото строителство партията на българските комунисти рамо до рамо с КПСС се е ръководила и се ръководи от принципите на марксизма-ленинизма, че е водела и води последователна борба срещу буржоазната идеология и ревизионизма.

Книгата има издържана логическа структура, съставена е от четири глави. Докато втората и третата са посветени на създаването и развитието на системата за политическа просвета в партията през 1945—1966 г. и след това в условията на изграждането на развития социализъм, то първата и четвъртата глава са разработени предимно в теоретичен план. В тях са разгледани ролята на пропагандата на марксизма-ленинизма за формиране на научен светоглед у трудещите се, както и подборът и обучението на пропагандистите на съвременния етап.

С много добро познаване на историята на БКП, на нейната многостранна дейност В. Яворски очертава ярко решаващите периоди и моменти в тази дейност, разкрива приемствеността ѝ в новите исторически условия на изграждането на социалистическия обществен строй.

Като основа и начало на цялостното теоретико-историческо изследване авторът съвършено основателно разглежда ролята на пропагандата на марксизма-ленинизма за формирането на научен светоглед у трудещите се. Той показва, че тази пропаганда като главно средство за свързване на великото учение с практиката, с трудещите се е била една от неизменните цели на БКП в цялата нейна деветдесетгодишна история. Авторът определя факторите, които обуславят нарастващото значение на пропагандата на марксизма-ленинизма в новите исторически условия на изграждането на социалистическия обществен строй. Обхванал цялостно системата на пропагандата и марксистко-ленинското образование, В. Яворски разкрива и нейните ос-

[1] Виктор Яворски, Марксистко-ленинскотообразование в БКП, Партиздат, С., 1980, с. 244.

Digitized by Google

новни функции. Като свързващо звено между теорията и практиката на изграждането на развитото социалистическо общество пропагандата, по думите на автора, служи главно за формиране на марксистко-ленински научен светоглед у трудещите се, на активна комунистическа жизнена позиция. Убедително той сочи основните жалони в дейността на БКП по формирането, развитието и усъвършенстването на системата на марксистко-ленинската пропаганда и образование. За него международното признание на дейността на БКП, на нейните теоретици, на учените и специалистите по марксистко-ленинска философия, политическа икономия, научен комунизъм и другите обществени науки е закономерен резултат от правилно и последователно провежданата линия на творческо развитие и прилагане на марксистко-ленинското учение в България, на неговата ефективна пропаганда в условията на социалистическото строителство.

И от теоретическа, и от практическа гледна точка висока оценка заслужава анализът, който авторът прави, на работата за усъвършенстване ръководството на пропагандата като условие за издигане равнището на цялата идеологическа дейност. Във връзка с това вярно са очертани главните насоки, в които се осъществява дейността на БКП, новите моменти, които се поставят на редица конгреси на партията и пленуми на ЦК на БКП.

Значителна част от изследването на В. Яворски е отделена на анализа на създаването и развитието на системата за политическа просвета в партията от 1945 до 1966 година и нейното проявление в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество — 1966—1980 г.

Върху основата на много статистически данни, много източници авторът проследява историческото формиране и развитие на системата на политическата просвета в БКП. Интересуващите се специалисти могат да видят един съдържателен теоретически анализ на историческото развитие на системата на политическата просвета, на търсенето и утвърждаването на различни форми и методи в съответствие с обективните обществени условия и задачите на социалистическото строителство на всеки конкретен етап. Авторът вярно очертава силните страни на някои утвърдени от партията форми и методи на политическата просвета, като същевременно сочи и редица недостатъци, несъвършенства, породени от някои обективни и субективни условия.

С особена сила и практическа насоченост в книгата се прави анализ на системата на марксистко-ленинското образование в условията на изграждането на развития социализъм. Тук са показани с дълбоко познаване и професионализъм усъвършенстването на структурата и обогатяването на съдържанието на новата система на партийното образование. Авторът анализира последователно основните измерения и направления на новата система на политическото образование в партията. Убедителността на неговите изводи и оценки се подкрепя от множество данни и самостоятелно оформени схеми и таблици. Изведен до навечерието на Дванадесетия конгрес, неговият анализ е изцяло обърнат към задачите, които стояха и стоят пред марксистко-ленинската пропаганда и образование в нашата страна. Значителен тласък в своето по-нататъшно развитие и усъвършенстване системата на марксистко-ленинското образование и пропаганда получиха през априлския етап на партията. В тяхното съдържание залегнаха главно решенията в тази насока на партийните конгреси и теоретическите постановки и разработки на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков. Това е качествено нов етап в развитието и усъвършенстването на системата на марксистко-ленинското образование и пропаганда в нашата партия.

В тясна връзка с тези изисквания и задачи се разглеждат и въпросите за подбора и обучението на пропагандистите на съвременния етап. Авторът обосновано очертава изискванията на партията към пропагандистите в новите условия на изграждането на развитото социалистическо общество, на преход на икономиката към интензивно развитие, на търсене и повишаване на ефективността и качеството във всяка народностопанска дейност. В книгата се изследват всички структурни и други преобразования, които предприема БКП през този период, за да осигури висока теоретическа подготовка на пропагандистите, способността им да бъдат челни бойци на идеологическия фронт на партията. Обогатяването на съдържанието и усъвършенстването на формите и методите на обучение на пропагандистите се свързват справедливо от автора с повишаване равнището на методическото майсторство и разпространяване положителния опит на пропагандистите.

Книгата на Виктор Яворски е едно навременно, цялостно и съдържателно изследване на марксистко-ленинското образование в Българската комунистическа партия. Тя е ценен помощник на пропагандистите, на специалистите по история на БКП, на всички, които се интересуват от дейността на партията по разпространяване и утвърждаване на марксистко-ленинската идеология в нашата страна.

доц. Петко ГАНЧЕВ
доктор на философските науки

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ИЗДАТЕЛСТВО «НАРОДНА МЛАДЕЖ»

„МИСЛЕТЕ ЗА МЕНЕ КАТО ЗА ОГЪН"

Книга за Людмила Живкова

Художествено-документално издание, подготвено от редакционен съвет по случай 40-годишнината от рождението на изтъкнатия партиен и държавен деец Людмила Живкова. Публицистичното и художественото слово в книгата, богатият фотодокументален материал ярко отразяват обаятелния образ на Людмила Живкова, нейния живот, изтъкан от пламък, вдъхновение и творчески динамизъм, нейния порив към красота и съвършенство, нейната целеустременост и всеотдайност за саможертва. В биографичния очерк от Любомир Левчев се разкрива нейният съдържателен и плодотворен живот, активната ѝ обществено-политическа дейност за духовното извисяване на нашия народ и особено на младежта в изграждането на зрялото социалистическо общество. В два самостоятелни раздела се дават нейни мисли, както и мисли и оценки за нея, които представят и утвърждават другарката Людмила Живкова като ярък представител на младата генерация общественици и политици — строители на нова България, богато надарена творческа натура, с изострено чувство за съвремие и прозорливост в бъдещето. Съчетала в себе си талантливия държавник, твореца и човека с откривателски дух, тя получи широко международно признание като радетелка на мира и културното сътрудничество между народите. Ярка светлина за творческия талант и организационен размах на Людмила Живкова хвърлят и спомените и размислите за нея на Александър Лилов, Гриша Филипов, Милко Балев, Цола Драгойчева, Стоян Михайлов, Любомир Павлов, на културни дейци, на нейни сътрудници и близки. Последният раздел на книгата „Песни за нея" съдържа стихотворения на изтъкнати наши и чуждестранни поети, посветени на Людмила Живкова. Книгата се издава в масов тираж и е предназначена за най-широк кръг читатели.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ИЗДАТЕЛСТВО НА ОТЕЧЕСТВЕНИЯ ФРОНТ

ТОДОР ЖИВКОВ

ОТЕЧЕСТВЕНИЯТ ФРОНТ — НАШЕ ИСТОРИЧЕСКО ЗАВОЕВАНИЕ

Сборникът „Отечественият фронт — наше историческо завоевание" съдържа речи, доклади, статии, изказвания, обръщения, поздравления и писма на генералния секретар на ЦК на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет Тодор Живков, посветени на делата и успехите на Отечествения фронт в България. Той се издава по случай 40-годишнината на Отечествения фронт и провъзгласяването на неговата програма и обхваща периода от 31 декември 1942 г. до 20 октомври 1981 година. Материалите проследяват развитието на Отечествения фронт, отразяват основните събития и процеси в неговата многостранна дейност. Върху основата на задълбочен марксистко-ленински анализ се дават класово-партийни конкретни оценки за изминалата, сегашната и бъдещата дейност на движещите сили и тенденции, за прилаганите форми и начини на действие на тази най-масова у нас обществено-политическа организация. В много свои речи, доклади и статии другарят Тодор Живков насочва вниманието преди всичко върху най-актуалните, първостепенни и животрептящи проблеми, които се решават за всеки етап в развитието на Отечествения фронт. С дълбоко познаване на процесите и проблемите, с ясна и точна обществено-политическа и организационна концепция той показва конкретните задачи пред Отечествения фронт, главните и определящи насоки за тяхното успешно изпълнение. В публикуваните в сборника речи, доклади, статии и интервюта с ярка сила се открояват и международните отношения, и външната политика на нашата партия и държава, всестранното ни сближаване със Съветския съюз, активното ни сътрудничество и взаимопомощ със страните от социалистическата общност. Произведенията на първия ни партиен и държавен ръководител, посветени на дейността и постиженията на Отечествения фронт, разкриват по най-убедителен начин голямата роля и значение на тази наша най-масова обществено-политическа организация във всестранното развитие на родината ни по пътя към социализма.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partiĭen zhivot
LIBRARY
DEC 1 1982
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B

13

СОФИЯ, СЕПТЕМВРИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 13 СЕПТЕМВРИ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

* — Решение на Политбюро на ЦК на БКП 3
Н. Иванов, И. Златков, П. Данев, Н. Колев, Й. Хаджиев — От позициите и с критериите на Дванадесетия конгрес 4
* — Не само да отчетем — да променим! 27
Д. Кралев — Позицията на комуниста 31
Н. Вълев — Планирането — творчески процес 39
Х. Ангелова — Формиране на организационен опит 46
Д. Гронев — Ръководство на общественото мнение в колектива . . 51
* — Гарант за развитието на демократизма 58
Г. Крушков — Ориентир — високата ефективност 71
И. Божинов — Как внедряваме научно-техническите постижения . 76

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Р. Рашков — Реконструкцията и модернизацията — ключов проблем . 83

70 ГОДИНИ

Е. Банкова — Под крилото на партията 91

Digitized by Google

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор)., **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2655. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 14. IX. 1982 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ НА ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ ПРЕЗ 1982—1983 Г.

Политбюро на ЦК на БКП намира за целесъобразно отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации да се проведат от 1 ноември 1982 година до 30 януари 1983 година. Преди тях да се състоят събрания на партийните организации в състава на първичните и на партийните групи.

Основна задача на отчетно-изборните събрания е да направят задълбочен анализ на активността, инициативността и отговорността на комунистите и на първичните партийни организации за практическата реализация на решенията на Дванадесетия конгрес на партията във всеки трудов колектив, за изпълнение на задачите, които произтичат от доклада на др. Тодор Живков пред Октомврийското национално съвещание и от неговите речи пред студентския комсомолски актив, на пленума на окръжния комитет на БКП в Бургас и пред конгресите на обществените организации.

На събранията да се анализират равнището и ефективността на политическата, организаторската и идеологическата работа на партийните организации и авангардната роля на комунистите за изпълнение на насрещните планове и утвърждаване на интензивните фактори в социално-икономическото развитие, за бързо внедряване на научно-техническите постижения и челния опит, на новия икономически подход и неговия механизъм. Пред събранията да се отчетат постигнатите след конгреса резултати от изпълнението на главната вътрешнопартийна задача, поставена от конгреса.

Събранията да приемат мерки за продължаване процеса на издигане дейността на партийните организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи и първообраз на тяхното бъдещо състояние, за засилване на ролята им като представители на партията в колектива и като представители на колектива в партията, за усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения като образец на социалистическите обществени отношения.

Във вестник „Работническо дело" да се отпечата редакционна статия, а в списание „Партиен живот" — методически и други материали в помощ на подготовката на събранията. Средствата за масова информация да отразят хода на провеждане на събранията и широко да популяризират положителния опит в партийната работа.

Digitized by Google

ОТ ПОЗИЦИИТЕ И С КРИТЕРИИТЕ НА ДВАНАДЕСЕТИЯ КОНГРЕС

I

КОЕ Е ОБЩОТО И КОЕ СПЕЦИФИЧНОТО В АНАЛИЗА НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД?

На всички процеси и явления в природата, обществото и мисленето са присъщи както общи черти, така и специфични особености. Те съществуват и се проявяват в диалектическа взаимовръзка в дейността на партията и на нейната основна клетка — първичната партийна организация. Анализът на партийната дейност ще бъде пълен, задълбочен и ефективен, ако улови и отрази правилно диалектиката на общото и отделното. С особена сила това изискване стои сега пред анализа на партийната дейност, който ще се направи на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации. Без неговото пълно реализиране не може да се постигне поставената в решението на Политбюро на ЦК на БКП цел — събранията да проанализират задълбочено активността, инициативността и отговорността на партийните колективи и комунистите за практическа реализация на конгресните решения във всеки трудов колектив, за изпълнение на задачите, които произтичат от доклада на др. Тодор Живков пред Октомврийското национално съвещание (1981 г.) и от неговите речи пред студентския комсомолски актив, пред пленума на ОК на БКП в Бургас и пред конгресите на обществените организации.

Общото и отделното в дейността на първичните партийни организации се проявяват в две посоки — както по отношение на историческия етап, така и по отношение на задачите пред отделните групи първични партийни организации.

Всяка отчетно-изборна кампания има някои общи белези и характеристики, които я свързват с предишните и с бъдещите кампании. Общото произтича от Програмата и Устава на партията, които определят стратегическите цели и задачи на партийната дейност, основните принципи и форми на работа и борба за тяхното постигане.

Партийната програма определя стратегическите цели на партията за продължителен период от време. Тяхното конкретизиране съобразно с условията и възможностите на отделните етапи от социалистическото строителство се осъществява от конгресите на партията.

Следователно анализът на едногодишната дейност на всяка първична организация дава отговор на въпроса — как партийният колектив е съдействувал за постигане на програмните цели и задачи на пар-

Digitized by Google

тията, конкретизирани в конгресните решения. Това е общо изискване към всички отчетно-изборни кампании през съответната петилетка.

В заключителната си реч пред Дванадесетия конгрес на БКП др. Тодор Живков даде ярка характеристика на социално-икономическата стратегия на партията през осмата петилетка. Смисълът и съдържанието, генералното направление на нашата работа през следващия период — посочи той — са повсеместната интензификация, разгръщането на социалистическата демокрация, на трудовата и социалната активност, по-нататъшното повишаване жизненото равнище на народа.

В центъра на анализа и оценките на отчетните събрания през цялата петилетка ще стои реалният принос на организациите за постигането на тези стратегически цели. Към тях е концентрирана партийната линия и политика. Анализ, който не води към задълбочена и компетентна оценка на приноса на партийния колектив и на всеки негов член в постигането на тези стратегически цели, не е и не може да бъде пълен, цялостен, политически издържан. Защото се откъсва от главното, от онова, което е смисъл и съдържание на партийната работа. Той не може да улови и отрази решаващото звено от веригата на проблемите и задачите, което обединява и насочва усилията на партийния колектив.

Стремежът да се обхванат общите изисквания към партийния анализ не бива да попречи да се видят специфичните черти, които отличават всяка отчетно-изборна кампания. Дейността на първичната партийна организация е конкретно-историческият процес, който се осъществява в определени условия. Тези условия определят нейните особености, специфичните форми, средства и подходи на работа за реализиране на партийната политика в дадения колектив.

При това не трябва да се забравя марксистко-ленинското положение за диалектическата връзка между общото и отделното, за това, че общото съществува в отделното и се проявява чрез него. Но и отделното не може да съществува извън общото, защото е негова проява. „Всяко отделно — пише В. И. Ленин — е (така или иначе) общо. Всяко общо е (частица или страна, или същност) на отделното.“[1]

Съществена особеност на тазгодишните отчетно-изборни събрания е, че те се провеждат една година след Октомврийското национално съвещание и обявяването на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация в борбата за изпълнение на конгресните решения.

На Октомврийското национално съвещание др. Т. Живков разработи и очерта практическата стратегия и тактика на нашата партия в борбата за изпълнение на конгресните решения. Анализът на отчетно-изборните събрания ще покаже доколко изпълнението на задачите, поставени на съвещанието, са превърнати в главно съдържание на дейността на партийните организации и комунистите; намерени ли са най-ефективните форми, средства и подходи на работа за реализиране на тези указания в живота.

Нужна е самокритична оценка за това доколко се постигат конкретните цели на прегледа, посочени в указанието на Секретариата на ЦК на БКП. По-детайлна преценка ще се направи след отчетно-изборните събрания, през третия етап на прегледа. Разговорът на отчетното събрание обаче не може да заобиколи работата в това направление. Точно обратно! Той ще бъде нов стимул, настройка и отношение, ще подготви по-добре комунистите за самооценката през третия етап.

---

[1] В. И. Ленин, Философски тетрадки, 1956, с. 329.

Digitized by Google

Полезно е да се оцени как прегледът се отразява върху ефективността на партийното ръководство на процесите в колектива.

Отчетно-изборните събрания ще се проведат в края на втората година от осмата петилетка. Специфична тяхна задача е да направят оценка на работата на партийните организации за реализиране на социално-икономическата политика на партията. Тази оценка ще се направи с критериите за ефективността на партийната дейност, очертани от др. Т. Живков на Дванадесетия конгрес — реалната способност на първичните партийни организации да бъдат водеща сила в осъществяването на социалните, политическите и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив.

Ето защо **прицелна точка на анализа ще бъде ефективността на въздействието на партийната организация върху функциите на трудовия колектив.** Нужен е не просто отчет на резултатите от изпълнението на плановете на съответните колективи, а **точно очертаване приноса на партийното въздействие за постигане на тези резултати.** Потребно е умение да се разграничи това въздействие от другите фактори и условия за изпълнението на плановете — обективни и субективни; да се оцени доколко партийното въздействие има политически характер, водеща, направляваща роля. Такъв подход ще съдействува за преодоляване на неумението да се използват направляващите и преобразуващи възможности на организационно-партийната дейност.

Анализът на партийното въздействие върху трудовия колектив ще отразява измененията, които настъпват в съдържанието на техните функции в процеса на строителството на зрелия социализъм. Др. Т. Живков многократно подчертава, че на сегашния етап се осъществява процес на утвърждаване на трудовите колективи като стопани на средствата за производство. Техен собственик е народът и по негово пълномощие — социалистическата държава. Стопанисването на социалистическата собственост се осъществява от съответните трудови колективи. Дейността на първичната партийна организация ще отчита и ще утвърждава тази нова роля на колективите. С всички форми и средства на работа тя ще развива колектива като стопанин на социалистическата собственост. Ще съдействува за разгръщане на икономическата демокрация, ще издига ролята и авторитета на бригадните съвети, на общите събрания на трудещите се, на всички останали форми за изява на пряката и представителната демокрация. Особена грижа ще се проявява за повишаване ролята на откритите партийни събрания и всички други форми за привличане на безпартийните труженици в дейността на партийните организации.

В началото на 1982 г. бяха утвърдени нормативни документи за приложението на новия икономически механизъм във всички отрасли и социални дейности. Отчетният период съвпада по време с периода на приложението на тези нормативни документи. Анализът на партийната дейност ще отрази и оцени приноса на партийните бюра и организации за прилагане на икономическия подход, ефективността на използваните средства и форми за партийно-политическо въздействие.

Вторият приложен аспект на диалектиката на общото и отделното засяга анализа на партийната дейност **в различните групи първични партийни организации.**

Общите черти на тези изисквания произтичат от еднотипните цели и задачи на партийната политика във всички трудови колективи. Те намират проявление в потребността анализът да обхваща комплексно всички функции на първичната организация — политическа, идеологическа, организаторска; да бъде критичен, изчерпателен, да води към разкриване на причините за положителните резултати и за слабостите,

Digitized by Google

да насочва към действени мерки за по-нататъшно усъвършенствуване на партийната работа.

Конкретните условия, при които работят различните партийни организации, спецификата на целите и задачите, които те и ръководените от тях колективи решават, определят и специфичните изисквания към анализа на тяхната дейност на предстоящите отчетно-изборни събрания.

Анализът и оценката на реалния принос на партийния колектив и отделните комунисти в изпълнението на главната социално-икономическа и главната вътрешнопартийна задача, утвърдени от XII конгрес, са общи изисквания към събранията на всички първични партийни организации. Те обаче се реализират по специфичен начин в отделните отрасли и дейности.

Партийните организации от сферата на материалното производство ще поставят на преден план анализа на партийно-политическата работа за интензификация на икономиката, ускорено внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес и челния опит, комплексната механизация и автоматизация, намаляването относителния дял на тежкофизическия непривлекателен ръчен труд, усъвършенствуване организацията на труда и производството, модернизацията и реконструкцията, по-пълното използване на производствените мощности, икономията на суровини, материали, горива и енергия.

Специфични акценти има анализът на дейността на партийните организации от промишлеността, строителството, селското стопанство, транспорта, търговията, комунално-битовото обслужване. Те ще се извеждат от спецификата в дейността на съответните трудови колективи и на условията, при които тя се осъществява.

Първичните организации **в областта на търговията и услугите** внимателно ще обсъдят новите форми за обслужване, за повишаване качеството на работата, за ликвидиране на отрицателните прояви. Те ще обсъдят ефективността на партийния и на другите форми за социален контрол.

Събранията на **първичните партийни организации в творческите съюзи и културните институти и учреждения** ще анализират и оценят своята работа за изпълнение на задачите на художествената култура в светлината на решенията на Дванадесетия конгрес и речта на др. Тодор Живков пред XIV конгрес на ДКМС, като поставят основния акцент върху марксистко-ленинската същност на априлската културна политика; класово-партийния подход в областта на културата; комунистическата партийност на литературата и изкуството; засилването на социалната роля и функциите на културата за развитието на личността и обществото.

Партийните организации от **сферата на научното обслужване на производството** ще съсредоточат вниманието си върху задачите за издигане на технико-икономическото, технологическото и организационното равнище на производството и неговата интелектуализация; осигуряване прелом във внедряването на научно-техническите постижения, съкращаване на времето от изобретението до масовото производство; подобряването на информационното обслужване и използването на научно-техническата информация; усъвършенствуване ръководството и управлението на научния фронт и прилагането на обществено-държавното начало.

В партийните организации **от сферата на социалното управление** ще се обсъдят работата и приносът на комунистите и на партийните колективи за развитието на социалистическата демокрация, за осигуряване на по-пълно единство между интересите на обществото, колективите и отделните труженици, за ограничаване регламентацията и

Digitized by Google

ликвидиране опекунството от страна на ръководните органи по отношение на низовите звена, за всестранна и ефективна реализация на трудовия човек, за повишаване ролята и ефективността на социалния контрол.

Главно съдържание на анализа при събранията на първичните партийни организации от учебните заведения ще бъде реалният им принос в борбата за осъществяване преустройството на образователното дело върху основата на решенията на ЦК на БКП.

Затова общото и специфичното в анализа на партийната дейност на предстоящите отчетно-изборни събрания на първичните партийни органицазии ще се проявява както в структурен, така и в динамичен аспект. Дълбокото познаване на диалектиката между общото и отделното в дейността на партийните организации и в нейния анализ, творческото прилагане на тази диалектика както при подготовката на докладите и проекторезолюциите, така и в разискванията е важно условие за повишаване равнището на предстоящите събрания, за издигане качественото състояние на най-висшия ръководен орган на първичните партийни организации на височината на конгресните решения.

II

КАКВО ИЗИСКВА И КАК СЕ ПРИЛАГА ТЕХНОЛОГИЯТА ЗА АНАЛИЗ И ПРИЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ ПО ОСНОВНИТЕ ПРОБЛЕМИ?

Проблемите, решавани от първичната организация през отчетния период, са нови, сложни и трудни. Целите и задачите, които отчетно-изборното събрание ще утвърди в резолюцията като продължение и реализация на конгресните задачи, ще са още по-трудни и комплексни. Успешното им изпълнение ще бъде свързано с още по-високо напрежение, ще изисква концентрация на вниманието, по-съвършена организация и мобилизация на всички усилия. Навлизаме в третата преломна година на осмата петилетка. Способността на партийната организация да намира най-целесъобразни решения на конкретните проблеми и да ги реализира докрай придобива изключително важно значение.

Новата обстановка на работа и борба, естествено, ще сложи дълбок отпечатък върху подхода на бюрото към анализа на досегашната дейност на организацията и върху политическото равнище на отчетно-изборното събрание. С остарял подход е невъзможно да се разглеждат и решават качествено нови задачи.

Обективността на анализа и обосноваността на решенията, които ще се приемат, зависят от способността на бюрото да включи възможно най-широк кръг от комунисти при тяхното разработване, от умението му да привлече в обсъждането им най-квалифицираните и най-активните труженици на колектива, да разбере какво мислят и какво те предлагат?

Ключ за такъв подход намираме в речта на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков, произнесена пред пленума на окръжния комитет на БКП — Бургас. В нея е разработена технологията за обсъждане и приемане на решения по основни въпроси на общественото развитие, която занапред ще се прилага от всички звена на партията, държавата и стопанските органи. Тя се свежда до следните методи и действия:

— **Фотография на проблема**, на процеса, от която се получава точна представа за реалното му положение в момента на разглеждането.

Digitized by Google

В изводна форма обобщава характерните факти за конкретното му състояние, сравнено с челните наши и световни образци.

— **Квалифицирана експертна оценка на потребностите и възможностите, използвани или пропуснати от отделни звена на субективния фактор.** Оценката разкрива причинните връзки и конкретните отговорности за състоянието на проблема, за развитието на процеса. Привлича се колективният ум да предложи нови идеи, виждания и препоръки за рационалното му решаване в бъдеще. Приключва с набор на идеи и предложения, които ще легнат в основата на политическите решения.

— **Колективна мозъчна атака** на предложените идеи и окончателен избор на най-добър вариант за действие.

Технологията в този вид е нужна и оправдана при обсъждането на сложни проблеми, за които са възможни различни варианти за решаване. Тя разширява организационните форми, чрез които партийното ръководство привлича силата на колективния ум, собствен или от научни институти, в разработването на перспективни идеи за политически решения. Използването на тези форми са **обществена гаранция за научен подход** при вземането на важни решения.

Принципните изисквания на технологията могат да се приложат и на отчетно-изборните събрания: при анализа на основните проблеми от работата на бюрото и организацията, при обсъждането и утвърждаването на главните цели и задачи за бъдещата дейност, дори и при избора на партийно бюро. Това ще издигне равнището на партийната работа, ще помогне да се навлезе в дълбочина на разглежданите проблеми. Ще създаде атмосфера за принципен разговор по тях, ще извиси политическото равнище на резолюцията, основата за целенасочена дейност на социалните фактори в колектива и което е не по-маловажно — ще превъоръжи организациите с научна технология как да обсъждат и решават целите и задачите на своята бъдеща дейност.

Всяко добре подготвено събрание съдържа в една или друга степен тези елементи на технологията: то започва с констатация на бюрото за състоянието на разглеждания проблем, дава оценка на партийната дейност, на приносите и отговорностите и приключва с дискусия по проектите за решения. Новото и главното, което технологията внася, е следното:

Тя премества центъра на вниманието от констатациите и обясненията за извършената работа към това, което не е постигнато, предстои да се върши, приковава мисленето към новите цели и задачи, към предстоящата работа и борба. А това е съществен признак за сериозен поврат към деловитост, към пълно използване на направляващите и преобразуващите възможности на партийно-организационната работа в условията на прехода към предимно интензивно развитие, в условията на действие на икономическия подход и механизъм.

Второто предимство е в това, че тя осигурява условия за по-нататъшно разширяване **социалната база на партийното ръководство,** за привличане на трудовите хора при вземането на решения, при творческото конкретизиране на партийната политика в колектива.

Фотографията на основните проблеми показва къде има бели полета в партийната работа, къде полетата са **позитивни** и къде **негативни.** Защо един или друг проблем не е решен? Кой носи отговорност за него? Какви нови идеи съществуват за политически решения. Как се осъществява умствена атака и избор на основен и резервен вариант за действие.

Прегледът на ролята и боеспособността на първичната партийна организация обогати практическия опит и съществено доближи анализа на работата до принципиалните изисквания на технологията. Той въоръжи партийните бюра с познания и опит как да подхождат

Digitized by Google

при съставянето на вярна картина за състоянието и способността на първичната организация като ръководно политическо ядро. Комисията от компетентни комунисти по своеобразен начин чрез характеристиката фотографира организацията такава, каквато я намери в началото на прегледа. Снимката отрази съществените ѝ черти като водеща сила в колектива, опирайки се на характерни факти за състоянието на проблемите и процесите, които политически направлява. Тя показва силните и слабите страни на организацията, защото обобщава наличната социална и вътрешнопартийна информация от позициите и с критериите на цялата партия. Преобразуващото въздействие на прегледа е силно, защото познанието и самопознанието на такъв сложен социален организъм като първичната организация се извършва върху основата на принципите за партийност и обективност на анализа и обобщенията. Опитът от прегледа доказва, че вярна представа за състоянието на проблемите, за качествено новите процеси, протичащи в партийната организация и в трудовия колектив, може да се създаде от предварително подготвена група от квалифицирани и компетентни комунисти, отнасящи се с голяма отговорност към възложеното им поръчение. В съставянето на характеристиката участвуваха представители на партийния комитет (членове на комисията за прегледа), многоброен партиен актив на организацията, широко ядро от безпартийни. Всеки извод за организацията е синтез от обширна информация, получена чрез допитване до комунистите и безпартийните, до ръководните кадри и специалистите, от документален анализ на отчети, планове, доклади и решения. Снимката и оценката, съставена по този начин, разкриват пред комунистите по-пълно и по-вярно характерните черти от стила на бюрото, проблемността и качеството на партийната работа и ръководство, реалния принос и авторитет на комунистите.

Основните изводи от характеристиката, широко обсъдени в партийните групи, от комунистите и ръководните кадри, от челниците в труда, обогатени с партийното и общественото мнение, се трансформираха от събранието в практически мерки на предстоящата дейност.

Политическата равносметка в отчета на бюрото ще даде точен отговор на въпроса — какви основни цели са стояли и какви резултати са постигнати, ако фотографира действителността такава, каквато е в момента на отчетно-изборното събрание. Снимка на проблемите и на партийната работа по тях без ретуш!

Именно от такава снимка ще се извлече нужният отговор на въпроса — какви средства са използвани и в каква степен комунистите са овладели теоретическите постановки, практическите подходи и актуалните задачи, разработени от Дванадесетия конгрес, обогатени с речите на генералния секретар на ЦК на БКП, какви изменения у тях са настъпили и дали те съответствуват на конгресните критерии?

Без релефна снимка на нещата партийното бюро не може да организира квалифицирана оценка на партийната дейност, не може да постигне верни изводи за собствената работа и за авангардната роля на комунистите, да извлече от колективната мисъл творчески идеи за решения.

Още тук обаче трябва дебело да се подчертае, че **фотографията и като процес, и като резултат не е още отчет. Основните изводи от нея ще влязат в констативната част на резолюцията. Тя е метод, осигуряващ изходни данни как се решават проблемите. Необходими констатации, върху които се разгръща задълбочен, компетентен размисъл през следващия етап — квалифицираната оценка на доказаното състояние е извличане на нови идеи за решения.**

Така например преразходите на суровини, енергия, материали и

Digitized by Google

жив труд е един „омагьосан кръг“, разкъсването на който е обективна необходимост и партийна повеля пред всеки колектив и всяка първична организация. Всеки процент икономии увеличава многократно влога на колектива в общественото богатство и най-осезателно рефлектира върху личните доходи на отделния човек. Рентабилността е критерий за ефективното използване на живия труд и основните фондове, на суровините и енергията. Борбата за икономии е постоянна задача и решаването ѝ е свързано с максимум творчество, инициативност, организираност и дисциплина.

Тя стои в центъра на инженерните проекти и насрещните планове на колективите. Задълбоченият анализ ще покаже как се изпълнява тази основна цел? А това означава: от ръководителите и специалистите да се поиска обективна снимка на резултатите от борбата за икономии. Дали новосъздадените резултати се увеличават по-бързо от направените за тях разходи? Постигнати ли са критериите за икономии, поставени на Октомврийското национално съвещание, и с колко пункта спрямо държавната задача? Какво е фактическото положение в колектива?

Нужна е изключително точна информация, от която ще се види:

— какъв процент суровини, енергия и материали се пилеят и по чия вина;

— какъв е коефициентът на използване на производствените мощности, с какво той е увеличен през отчетния период;

— какъв процент от икономия на жив труд е достигнат и резултат ли е той на подобрена организация, управление и снабдяване;

— какъв ефект е реализиран от внедряването на челния опит, съществуващ у нас и в чужбина;

— кой какво губи от нецелесъобразното оползотворяване на средствата и ресурсите, от пропуснатите възможности;

— качеството на новосъздадения през годината продукт (материален, духовен или социален) съответствува ли на потребностите и на възможностите на колектива?

Критичният анализ след това ще очертае границите на отговорностите. Следва квалифицираната оценка на проблема от всички негови страни. За тази цел се привлича интелектуалният потенциал на партийния и на трудовия колектив. От него се извличат идеи и препоръки. Те се обобщават и подлагат на публично обсъждане, което обхваща отделното работно място и стига до върха на отрасловата пирамида. Организира се мобилизация на мислите, на специалисти, челници в труда, новатори, комунисти от сродни институти и производства. Издирват се върховите научно-технически постижения...

По същество това е допитване до трудещите се в колектива. Форми съществуват. Използват се щафетни тетрадки, кутии за предложения, анкетни проучвания, открити диалози с трудовите колективи. Партийната трибуна се предоставя на мислещите хора, комунисти и безпартийни, ръководители, обществени дейци и компетентни специалисти. Истинска квалифицирана оценка, акумулираща възможните предложения и виждания, насочени към разкриване на съществуващите резерви, които скъсяват пътя от целта до резултатите и ускоряват процесите.

По същия начин може да се подходи към анализа и оценката на работата и резултатите, свързани с приложението на икономическия подход и неговия механизъм, с усъвършенстването на социалистическата организация на труда.

Технологията е приложима независимо от отчетния характер на събранието именно към такива централни проблеми, за които на самото отчетно-изборно събрание организацията търси перспективни решения. Те придават на резолюцията проблемен, целеви характер, изходно начало за планомерна, целенасочена дейност...

Digitized by Google

Процедурите на квалифицираната оценка се организират от бюрото, от **комисията** по резолюцията, утвърдена на събрание, предшествуващо отчетно-изборното.

От участвуващите в квалифицираната оценка се очакват предложения и нови идеи, които разкриват резерви и възможности и способи за рационалното им използване от съответните фактори на трудовия колектив, от стопанина на средствата и неговия политически ръководител.

Бюрото и комисията по резолюцията направляват процеса, обобщават и систематизират постъпилите предложения в конкретни цели и основни задачи и ги отнасят или към проекта за резолюция, или към инженерния проект и насрещния план. В отчета на бюрото те получават обосновка.

Как се осъществява методът на мозъчната атака при определянето основните цели и задачи на предстоящата дейност?

На отчетно-изборното събрание мозъчната оценка достига върхна точка. Тя се изразява в свободна, критична и конструктивна дискусия по отчетния доклад и проекта за решения. Целесъобразно е преди събранието тя да протече на няколко равнища: в партийните групи, на открити или закрити техни събрания, в комисията за проекторезолюцията.

Качеството на мозъчната атака зависи от привлечените в нея лица. Това качество е производно не от количеството на хората, а от техните интелектуални възможности. В нея могат да участвуват комунисти и безпартийни с богат социален опит и професионална квалификация, с аналитична и конструктивна мисъл, с творческо въображение и оригинално мислене, способни да решават задачи по нестандартен начин, да отстояват или коригират позиции при убедителни доказателства. Лица, политически зрели, с политически подход към проблемите.

Партийното бюро и комисията отчитат **ориентацията на колективното мислене, докладват я на отчетно-изборното събрание, обосновават предложения проект за решение. Техните виждания могат да претърпят едни или други корекции. Събранието е висша форма на ръководство, умствена битка с аргументи и на аргументи, сблъсък на мисъл с мисъл, а не механично мнозинство „за и против". То създава единомислие върху солидна база от убеждения, кове единодействие, нова организация на усилията в предстоящата работа и борба.**

Резолюциите, които ще се приемат на отчетно-изборните събрания, ще включат задачите, свързани с третия обобщаващ етап от прегледа на първичните партийни организации. Обект на фотография, на квалифицирана оценка и мозъчна атака ще бъде собствената партийна работа. От отчетно-изборните събрания ще се извлекат аргументи за настъпилите изменения в социалната роля и боеспособността на първичните организации. Изпълнението на поставените **общи цели** в началото на прегледа са **критерии** за оценка на реалните изменения, които ще хване фотографията на организацията в заключителния етап. Измененията ще бъдат подложени на квалифицирана оценка и ще покажат доколко те съответствуват на изискванията и на конкретни възможности. Всяка организация има снимка-характеристика, има конкретни насоки за необходимите изменения, проектирани в приетите мерки, разполага с пълна картина за изходното състояние на работата по основните цели. Същата технология ще се приложи в заключителния етап и чрез сравнителния анализ ще се види какви са резултатите от прегледа, издигнал ли е той ролята и боеспособността на първичната партийна организация? Ще се разкрият нови потребности, нови идеи и предложения, по които ще се вземат нужните практически мерки.

Digitized by Google

III

КОИ СА ПРОБЛЕМИТЕ И КРИТЕРИИТЕ ЗА АНАЛИЗ НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА

Главен проблем в анализа и оценката на идеологическата работа на първичната организация е изпълнението на основната задача, поставена от конгреса, а именно: „...постигането на такива изменения в общественото и индивидуалното съзнание и поведение, които да водят до формиране на активна жизнена позиция и до повишаване на социалната активност на личността в изграждането на зрелия социализъм, в решаването на непосредствените проблеми и задачи и усъвършенстването на социалистическия начин на живот"[1].

Основен критерий за оценка на идеологическото въздействие са измененията, настъпили в личностното съзнание и поведение, в жизнената позиция и социалната активност на комунистите и на трудовите хора в колектива.

Идеологическото въздействие на първичната партийна организация ще се оценява от гледна точка на непосредствената ѝ връзка с изучаването на марксистко-ленинската теория и нейното превръщане в мироглед, в позиция на комунистите и безпартийните. В крайна сметка смисълът на анализа на идейновъзпитателната работа за формиране на активна жизнена позиция е да разкрие как се осъществява обективната необходимост от превръщане на личността в партийния и трудовия колектив от обект на възпитателно въздействие в субект на активна творческа (трудова) социална дейност.

Възлов проблем на анализа и оценката е реалният принос на идеологическата работа за утвърждаване на интензивните и интелектуалните фактори в труда, в цялостното социално-икономическо развитие на ръководения от първичната партийна организация трудов колектив.

Изграждането на зрелия социализъм поставя качествено нов критерий за участие в материалното и духовното производство. Той се обуславя от качествено новите задачи, свързани с прехода към интензивното развитие, за пълно и повсеместно приложение на новия икономически подход и неговия механизъм, за по-нататъшно повишаване на жизненото равнище на трудещите се и усъвършенстване на социалистическите обществени отношения. Ето защо позицията и усилията на комунистите, на кадрите и на колектива ще се преценят от гледна точка на съответствието им на изискванията на научно-техническия прогрес. С какво идеологическата дейност е способствувала за настъпването на необходимия поврат в мисленето и поведението на комунистите и безпартийните, на младежите, поражда ли у тях стремеж за повишаване на общата, специалната и техническата подготовка и квалификация.

С какъв успех идеологическата работа в трудовия колектив изгражда стремеж към творчество, новаторство и инициатива, висока трудова, професионална и технологическа дисциплина, стремеж към усвояване постиженията на науката и техниката и непримиримост към разхищенията на работно време. Особена значимост придобива издигането на нравствената съзнателност, дисциплина и отговорност като важно условие за усъвършенстване на социалистическата организация на труда. Очевидна е необходимостта от всестранна и прецизна

[1] Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП, Партиздат, 1981, с. 118.

Digitized by Google

оценка на дейността, извършена от бюрото и комунистите за пълното **идеологическо осмисляне на икономическото и социално-политическото съдържание на курса за интензификация** и неговото значение за социалното развитие на колектива и за благоденствието на личността. На практика това означава и изисква да се прецени резултатността на формите за идеологическо въздействие, да се разкрият бъдещите насоки и конкретният качествен поврат в мисленето и поведението на комунистите, на ръководните кадри и трудовите хора, на колектива като цяло в ролята му на **стопанин на социалистическата собственост.** Как със средствата на възпитателната работа конкретно и убедително, с примери от живота на предприятието се показва на трудовия човек, че тази собственост е негова, да се пресмята какво губи всеки един от тях, когато тя не се използва ефективно, когато се краде и разпилява. Да засилва и укрепва убеждението му на истински стопанин.

Идеологически проблем за анализ и оценка на отчетно-изборните събрания е **трудовата активност** на комунистите и членовете на колектива. Той е свързан с внедряването на интензивните фактори в производството, с рязкото и **„дори неколкократно повишаване на обществената производителност на труда“**[2].

Основни показатели за преценка на трудовата активност е изпълнението от всеки на трудовите норми; лично творческо участие в решаването на поставените задачи; борба за високо качество и ефективност навсякъде и във всичко, в поемане и реализиране на **нови почини в труда.** Способствувайки за повишаване на обществената производителност на труда, новите трудови почини имат освен голяма икономическа ефективност и определено идеологическо съдържание, защото изразяват висока социалистическа съзнателност.

Въпросът е и политически, и идеологически и не може да остане извън полезрението на критичния анализ в партийния отчет. Той ще се оцени и от идеологически позиции.

Внедряването на **бригадната организация на труда** създава **нова идеологическа обстановка** в трудовите колективи. Партийната работа в това направление ще се анализира и оценява и с високите идеологически критерии на Централния комитет. Защото в бригадите, работещи на вътрешностопанска сметка и на самоиздръжка, грижите на колектива за професионалното и общокултурното развитие на всеки член нарастват. Ще се отчете какво е извършено от комунистите за утвърждаването на нова идеологическа обстановка, за развитие на творческа активност и отговорност.

Нужна е взискателна преценка на партийните усилия за повишаване ролята на труда в бригадите като фактор за висока социалистическа съзнателност и нравственост, контрол и самоконтрол, за критичност и самокритичност и преди всичко за обективна оценка на личния принос на всеки в производствения процес. И обратното — в каква степен и резултатност тази организация на труда ограничава тенденциите към печалбарство, потребителския подход, стремежа към абсолютизиране на личния интерес за сметка на колективните и обществените интереси.

Дванадесетият конгрес на БКП подчерта нарастващото значение на **нравственото възпитание.** Ето защо на отчетно-изборните събрания ще се оцени и следващата задача — каква роля играе идеологическата дейност за издигане на **личния пример и моралния авторитет на ко-**

---

[2] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи, Партиздат, 1981, с. 31.

Digitized by Google

мунистите, за усъвършенстване на нравствените отношения в първичната организация като образец на нравственост в трудовия колектив.

Това е отговорна задача пред партийните организации, които пряко въздействуват върху всеки комунист за израстването му като организатор и възпитател на масите, като личност, която с цялата си дейност и поведение внася комунистическа нравственост в колектива, в който работи. Явява ли се **партийният член** пример за принципност, честност, взискателност и скромност в личния си и обществения живот. Освен носител на високи нравствени добродетели формира ли той тези качества в съзнанието и поведението на хората от своето обкръжение? Защото от партийните членове днес се искат такива морални качества, които утре ще притежава целият народ. Ето още една отговорна позиция за анализ, оценка и решения.

В такъв смисъл може да се преценят идеологическите измерения на категорията „първообраз", т. е. доколко **първичната организация и нейните членове са носители на нравствените отношения, които трудовият колектив** ще формира в бъдеще.

Досегашната практика показва, че идеологическото съдържание на Дванадесетия конгрес, богатството от проблеми, насоки и форми, които разработва генералният секретар на ЦК на БКП, не са докрай овладени от редица първични партийни организации.

В тази връзка особено значение придобива способността на бюрото да разкрие с какви средства и методи първичната партийна организация постига **единство между политическата, организаторската, идеологическата и икономическата дейност.**

Главното сега е да се издигат ефективността и качеството на идеологическата дейност на първичната партийна организация. То ще бъде разкрито, ако на преден план в отчета бъдат поставени и анализирани проблемите, свързани с нейното по-нататъшно усъвършенстване.

Кои са тези проблеми?

Първият проблем се отнася за настъпателността и борбеността на идеологическата работа, която бюрото организира и осъществява сред комунистите и безпартийните?

Настъпателност на първичните партийни организации срещу буржоазната идеология и морал, срещу десните и „левите" отклонения от марксистко-ленинската теория и практика, срещу рецидивите на „малката правда" в нашия живот.

Нов момент в конкретизацията на общите изисквания към идеологическия фронт е задачата той „да поеме пълновластно и функциите си по обществения контрол и социалното санкциониране на реалното поведение на колективите и личността"[3]. Тя изисква издържан класово-партиен подход към социалните явления, непримиримост срещу отрицателните явления, безкомпромисна защита на социалистическите принципи и норми, действуващи в партийния и трудовия колектив.

Вторият проблем, предмет на анализ и оценка, се отнася до утвърждаването на идеологическата работа като главна форма за постоянна духовна връзка на първичната партийна организация с трудовия колектив.

Чрез идеологическата работа в трудовия колектив се пренасят идеите и задачите на първичната партийна организация. До нея достига гласът на хората. Как е организиран и как действува този механизъм, какво не достига или се подценява, какво ще се предприеме — това са въпроси, които чакат изчерпателен отговор.

---

[3] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, 1981, с. 122.

Digitized by Google

Третият проблем, предмет на анализ в отчета на бюрото, засяга творческия характер на идеологическата работа на първичната партийна организация.

Какво е предприето и какво е постигнато за привеждане на идеологическата работа в крак с времето, с актуалните потребности на социалното развитие на колектива, идеологическият арсенал на първичната организация обогатява ли се с нови идеи, анализи и обобщения.

Главното в анализа на идеологическата работа на първичната организация е да се достигне верен извод за нейното съответствие на новите задачи. Да се прецени в каква степен бюрото и идеологическите кадри усвояват творческия подход към проблемите на общественото развитие, намерил ярка изява в разностранната теоретическа и практическа дейност на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков.

Задачата сега е да се прецени как първичните организации, въоръжени с научна методология, разкриват зараждащите се проблеми, назряващите противоречия с обществените организации и без да дублират политическото и идеологическото въздействие, постигат координирано единство и единодействие на усилията по общите цели, като ги осветляват от различен ъгъл на зрение.

IV

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ — ПРЕДМЕТ НА ОЦЕНКА

Обществено-политическите организации в колективите и населените места пристъпиха към практическо изпълнение на конгресните задачи. През отчетния период те усвояваха и осмисляха постановките за главното и новото в техните роли, функции и подходи, пределно ясно изложени в речите на др. Т. Живков пред конгресите на техните организации. Преодоляват ограничените схващания за социалната им роля на обикновени трансмисии, преустройват се, встъпват в правата и отговорностите на обществени гаранти за успешното изпълнение на партийната политика в колективите и населените места. Ето защо важен проблем, заслужаващ отделен анализ в отчета и разисканията на партийното събрание, са качеството и ефективността на помощта, която бюрото и комунистите са оказали на техните ръководства да усвоят новите виждания, насоки, роли, права и отговорности, да ги конкретизират и практически прилагат. Предмет на оценка е реалният принос на комунистите в живота на профсъюзната, комсомолската и на отечественофронтовската организация.

Постановката за политическия подход, дадена от др. Т. Живков на Дванадесетия конгрес, разкрива пътя за издигане ролята на първичната организация. Той се изразява в две съществени изисквания: първо, в разработването, обсъждането и общественото утвърждаване на конкретните задачи на всяка организация да участвуват всички комунисти; второ, в контрола и помощта, в помощта и контрола на бюрото и комунистите за изпълнение на предприетите от организациите мерки. Контролът и помощта се издигат в ранг на главен политически гарант за ефективното изпълнение на ролите и функциите на организациите като обществени гаранти.

Анализът и оценката на партийната работа в тези направления се извършват от гледна точка на задълженията и отговорностите на бюрото и на комунистите. Търси се политически отговор не за друго, а за качеството и ефективността на помощта и контрола, оказани от тях, от главния политически гарант. Такъв подход към анализа зако-

Digitized by Google

номерно стига до следващия въпрос — **как комунистите изпълняват ролята си на представители на първичната организация сред обществеността и обратно, как те представят обществените организации, в които членуват, в своята първична организация.** От тях ще се **извлекат** изводи: за авангардната роля на комунистите, за политическия подход и ръководната роля на първичната, за нейната помощ и контрол върху политическата организация на колектива.

Критерий за ефективността на помощта, оказана от бюрото и от комунистите, е степента, в която обществените организации встъпват в правата и осъществяват отговорностите на обществени гаранти, за правилното прилагане на новия икономически подход и механизъм, за утвърждаване и развитие на трудовия колектив като **стопанин на социалистическата собственост,** за издигане **социалната роля на трудовия човек,** за реализация на партийната политика и конкретните задачи в работата на Комсомола с младежта, за решаване на социалните проблеми в селищата и усъвършенствуване на местното самоуправление и т. н.

V

ГЛАВНА ПОЛИТИЧЕСКА ПРИЗМА — ГРИЖАТА ЗА ЧОВЕКА

Целите и задачите на партийната политика и решенията, които приема първичната организация, ще пораждат творческа енергия, активност и душевен огън, ако идеите в тях завладеят мислите, чувствата и волята на хората, ако се превърнат в техни възгледи, убеждения и жизнена позиция.

Грижата за трудовия човек е аксиома в теорията и политиката на партията, закон в практическата дейност на нейните организации. На Десетия конгрес др. Тодор Живков я формулира по следния начин: **„Грижа за човека чрез грижа за цялото общество и грижа за обществото чрез грижа за отделния човек“.**

Постановката има значение на политическа призма за работата на партийната организация. Тя изисква от бюрата да преценяват решенията и тяхното изпълнение от една централна гледна точка: дали чрез положените от тях грижи за интересите на обществото и колектива те са мислили за човека и обратно, дали чрез грижите за трудовия човек те са отстоявали интересите на обществото. Такъв подход към анализа и оценката ще разкрие с какви средства и в каква степен бюрото и организацията са превръщали обществените интереси, отразени в Програмата и политиката, конкретизирани в насрещния план, в жизнени проблеми на комунистите, а чрез тях на всички труженици; дали потребностите на комунистите и на тружениците от колектива са били в центъра на вниманието и са разглеждани и решавани като политически проблеми или, което е същото, чрез грижата за човека организацията е отстоявала интересите на обществото.

Тези разсъждения не са лишени от основание. В редица организации отчетът на партийната работа се свежда единствено до политически разговор за дълга и отговорността на комунистите и на колектива пред обществото. Разсъждава се за изпълнението на количествените и качествените показатели на плана, за печалбата и икономическата ефективност, за онова, което трудовият човек и колективът дължат и отдават на обществото. А какво личността и колективът получават, дали бюрото мисли и осигурява изпълнението на социалните предначертания в плана, кой каква отговорност носи за тях. Тези въпроси често остават на заден план, не получават отговор. Забравя-

Digitized by Google

се, че грижата за човека е основната опорна точка на политическия лост, чрез който разгръщаме неговите съзидателни усилия, трудова и социална активност.

Тази точка ще фокусира партийният отчет и решенията, които ще се вземат. Грижите за колектива и за личността са неразделна част от насрещния план, следователно планът не е изпълнен, ако социалните мероприятия не са реализирани. Икономическата и социалната ефективност са взаимно зависими, поради което не могат да се разглеждат и оценяват изолирано една от друга.

Призмата за анализ и оценка ще бъде политическа, ако ясно разграничава социалните грижи за колектива и личността от потребителския подход, който поставя на преден план личните интереси и потребности. Удовлетворяването на тези потребности зависи от влога на колектива и на личността за нарастване благосъстоянието на обществото. Следователно те са водещи, но производни по своя характер.

VI

КАК ДА РАЗГРЪЩАМЕ ДЕМОКРАТИЗМА ПРИ ПОДБОРА И ИЗБОРА НА ПАРТИЙНИТЕ РЪКОВОДСТВА?

Демократизмът е същностно градивно начало в цялостната дейност на партийните организации и важен критерий за тяхното развитие. Демократизмът в партията започва, по думите на Ленин, с „всеобщото приложение на изборното начало" от долу до горе. От качеството на подбора и избора на комунистите в ръководните партийни органи се предопределя по-нататъшната дейност на първичните партийни организации, тяхната реална способност да обсъждат, решават, организират и реализират партийната политика. В нашата партия всеки комунист, получил доверие, може да бъде избран в ръководни органи. Вътрешнопартийната демокрация осигурява възможност на всички комунисти пряко или чрез свои представители да участвуват в работата на партийните органи, в приемането на решения, в организацията на тяхното изпълнение. Увеличаването на изборния актив в партията и неговото системно обновяване при запазване на приемственост в ръководството засилва демократичната основа на вътрешнопартийната дейност, разширява мащабите и повишава равнището на партийното влияние, утвърждава ги като първообраз на тези колективи. Заедно с това все повече комунисти преминават практическата школа на партийната дейност, придобиват опит за непосредствена политическа и организаторска работа сред комунистите и масите.

Съвременното развитие и обективната потребност от усъвършенствуване на ръководната партийна дейност предявяват **по-високи изисквания и критерии в подбора на кадрите.** В Отчета на Централния комитет на БКП пред Дванадесетия конгрес се посочва: „Без общопризнати политически, делови и морални качества, без специална образователна и политическа подготовка не може и не бива да заема ръководна работа. Но това не е всичко. Нужно е да се обърне още по-голямо внимание на социалния, организационния, на личния опит на човека, който ще заеме ръководна работа."[1]

Съобразно специфичните особености и условия, при които работят, и задачите, които решават първичните организации и трудовите колективи, тези изисквания получават конкретни измерения.

---

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, 1981, с. 96–97.

Digitized by Google

В условията на **повсеместна интензификация и на последователното прилагане на новия икономически подход** подборът на кадрите за съставите на бюрата се извършва с нови критерии към техните качества, съответствуващи на задълженията и отговорностите, които те поемат. Не просто съответствие на едни или други качества с определени задачи и изисквания, а хармонично единство на солидни знания и практически опит, политическа зрелост и морално-волева закалка, висока професионална квалификация и организаторски способности за работа с хората. Без такова съчетание колективният изпълнителен орган не е в състояние да обхване и направлява сложни процеси и да решава трудни задачи. Това — от една страна. А от друга — конкретните условия и отговорности засилват вниманието към отделни специфични качества от решаващо значение за осъществяване курса на интензификация, за пълно и повсеместно внедряване на икономическия подход в управлението. Успешното направляване на процесите, свързани с комплексната автоматизация и механизация на производството, с усъвършенствуването на управлението върху основата на икономическия подход, изискват от изборните кадри не само познания за действието на тези процеси, системи и механизми. Нужни са познания и умения да се предвиждат социалните отражения на тези процеси и способност да се откриват и прилагат нови методи и форми за политическо и идеологическо въздействие, да се изгражда и въвежда съвременна организация на работа и ръководство.

Изменения**та** в **социалния състав и в професионалната структура на трудовите колективи,** които се отразяват и в състава на партийните организации, налагат **съответни изменения в социалното представителство в партийните ръководства** чрез по-широко включване в техните състави на специалисти от новите, перспективни професии, носители на научно-техническия прогрес и челния опит. Те по-бързо ще се ориентират в проблемите, по-ефективно ще свържат партийната работа с тяхното решаване, обогатявайки я с нови виждания и оригинални подходи. Няма друг признак за формиране на проектосъставите на партийните бюра освен подбор на кандидатите според техните качества. **А качествата се преценяват от съвременни позиции, от гледна точка на задачите на днешния и утрешния ден.**

Важен момент в предварителната ориентация за състава на партийното бюро е **подборът и изборът на секретаря.** Какви отличителни качества той да притежава и какво служебно положение да заема? Ролята и функциите на секретаря като организатор на колективната работа на бюрото са свързани с ярки способности, **да откроява** трайното и същественото от второстепенното и случайното, да умее да сплотява и обединява силите, да убеждава и организира и т. н. От тази гледна точка ще се преценяват качествата на тези, които се подбират и предлагат за секретари и заместник-секретари. Ще бъде погрешно, ако подборът се свързва с други условия или признаци. При определящото значение на личните качества следва да се отчитат конкретните условия и възможности за партийна дейност.

Основно внимание ще се отдели за издигане на повече секретари из средата на комунистите, пряко заети в производството. Социалният състав на членовете на бюрата ще се преценява като цяло — по брой, качества, професионална квалификация и условия на работа. От личните качества да се получи единен комплекс, компетентен и способен колектив за политическо ръководство, отговарящ на класовия принцип.

По-нататъшното усъвършенствуване на **политическия подход в партийната работа и ръководство** зависи преди всичко от политическите качества на кадрите, от техните способности да прилагат теорията и методите на политическата работа, да реализират принципите

Digitized by Google

и задачите на партийната политика при конкретните условия, да се ориентират правилно във всяка ситуация и да намират най-ефикасните решения на възникващите въпроси. Реалната стойност на тези качества зависи от доверието и признанието на комунистите и на безпартийните. Те отразяват политическия авторитет на кадрите. Това обстоятелство не може да не се отчете при подбора на кандидатите за партийните ръководства. Обществената оценка на политическия авторитет е израз не само на демократизма в партията, но е и сигурна гаранция за правилността на кадровите решения.

Силата на колективния орган не произтича механично от простия сбор на силните качества, притежавани от неговите членове, а от диалектическото им съчетаване, взаимно допълване и органично единство. При подбора на лицата се отчитат общността на ръководната функция и относителното разделение на отговорностите между членовете в бюрото. Осигуряват се условия, при които се реализират пълно функциите на бюрото и личните способности на неговите членове. Не бива да се робува на обща схема при формиране на ръководния състав, а да се определя както броят, така и разпределението на задълженията между членовете съобразно конкретните обстоятелства и задачи. Главното е чрез подбора на кадрите да се осигурят предпоставки за колективно, висококомпетентно политическо ръководство, способно самостоятелно и творчески да ръководи, да организира и да носи отговорност за своята работа.

В партията е утвърдена широко демократична процедура за подбор и избиране на нейните ръководни органи. Тя е проявление на демократичната същност на вътрешнопартийните отношения, на тяхното непрекъснато развитие и обогатяване. Всеки член на партийната организация има неограниченото право да критикува, да предлага нови кандидати и да прави отводи при обсъждането и избора на ръководните органи.

Разгръщането на вътрешнопартийната демокрация зависи и от работата по подбора и избора на партийните ръководства. Тя се обогатява с форми за отчитане на общественото мнение, за по-задълбочено обсъждане качествата на кандидатурите от страна на комунистите. Разширява се практиката комисиите по предложенията да се избират на предходните събрания, за да имат възможност да проучат становища на повече комунисти, на вишестоящия партиен комитет, на ръководни кадри и безпартийни за състава на бюрото. Важна роля при обсъждането и избора на неговите членове играе конкретната оценка, дадена в отчетите на досегашната им дейност, която разкрива положителни страни и недостатъци.

VII

ОТГОВОРНОСТТА НА ОБЩИНСКИТЕ КОМИТЕТИ ЗА ВИСОКОТО ОРГАНИЗАЦИОННО-ПОЛИТИЧЕСКО РАВНИЩЕ НА СЪБРАНИЯТА

Отчетите и изборите протичат при определена система и ръководство, които не се затварят в рамките на първичната партийна организация. Подготовката на материалите за отчетно-изборното събрание, подборът на състава на бюрото са задължение на първичната организация. Същевременно поради крупното политическо значение, което имат отчетите и изборите в първичните организации, и по силата на демократическия централизъм тяхната организация и ръководство надхвърлят тези граници и стават обект на контрол и помощ на всички партийни органи. Особено много нарастват задълженията и отго-

Digitized by Google

ворностите на общинските, районните и градските партийни комитети като органи, които непосредствено направляват, ръководят и подпомагат работата на първичните организации. От тях зависи:

— анализът, оценките и равнището на обсъжданията и решенията на събранията ще се доближат ли до изискванията, критериите и задачите на Дванадесетия конгрес;

— ще бъдат ли предприети необходимите мерки от държавните, стопанските и обществените органи за енергично решаване на повдигнатите въпроси, надхвърлящи възможностите на първичните организации и на ръководствата на съответните трудови колективи.

Първият момент от работата на общинския (районния и градския) комитет, пряко свързан с организацията на отчетно-изборната кампания, е **инструктажът** за нейната подготовка. В него се дават постановки, очертават се измерения, посочват се характерни черти и необходимите качествени изменения, които следва да настъпят в първичните организации. С тях партийните бюра се съобразяват при подготовката на събранията.

В **инструктажа** се очертават целите на кампанията; общите и специфичните проблеми и задачи, които ще застанат в центъра на отчета, разисквания и решенията на събранията; оценката на комитета за работата в тези направления, критерии за оценка на работата в отделните звена като част от съвкупната дейност в общината (района, града); перспективните задачи от гледна точка на комитета и мястото на първичните организации и на колективите в тяхното решаване; характерните слабости, допуснати в предишната кампания, и произтичащите от тях поуки за настоящата.

От съществено значение е общинският (районният, градският) комитет да очертае в инструктажа основните проблеми и задачи, които ще се решават през следващия период от всички партийни организации. Да даде ориентация за новите задачи, да уточни критериите и показателите, с които те ще се съобразяват при разработването на проекторезолюциите.

Инструктажът представлява колективно изработена ориентация на партийния комитет в помощ на отчетно-изборните събрания, добре обоснована, аргументирана, конкретна и ясна. Той не е механически сглобен документ от раздели, самостоятелно разработени в отделите на комитета, които не обединяват, а разкъсват отчета на извършената работа.

Инструктажите са **диференцирани по съдържание** от гледна точка и на комитета, който ги провежда.

Важен момент в организацията и ръководството на кампанията от страна на общинския (районния, градския) комитет е **помощта и контролът**, които чрез своите членове и работници от апарата той ще осъществява. Тяхното участие в подготовката и провеждането на събранията ще бъде активно и творческо, ако съдействува за задълбочаване на самодейния характер и демократизма в първичните организации. Представителите на комитета помагат на бюрата за качествената подготовка на материалите, за активното им обсъждане в събранията, „поемат" отправените въпроси и предложения към съответните органи и полагат необходимите грижи за тяхното изясняване и решаване, бдят за спазването на уставните изисквания към събранията. От представителите на комитета се изискват партиен опит и познания за работата на конкретната организация, в която се изпращат. Изпълнението на възложеното им поръчение ще бъде ефективно, ако то започне значително време преди събранието. Това им осигурява възможност да окажат помощ при подготовката на отчета, да проучат на място състоянието на работата и резултатите, въпросите, които вълнуват комунистите и трудещите се. Те присъствуват на събрания, съвещания и други мероприятия, предхождащи отчетно-изборните събрания.

Digitized by Google

На събранието представителят изразява становището и оценката на комитета за работата на партийното бюро и на комунистите, заемащи ръководна, административна и обществена работа.

Тези права представителят на комитета упражнява в границите на демократическия централизъм.

Полезно ще бъде на събранието да присъствуват и членовете на комисията, участвуващи в прегледа за издигане на ролята и боеспособността на първичната партийна организация. Те познават състоянието на работата, преценяват настъпилите изменения и със своето делово участие ще повишат равнището на събранията.

Отчетно-изборните събрания са богат източник на информация не само за състоянието на първичните организации, но и за дейността на стопанските, държавните и други органи. В значителна степен те разкриват резултатите от стила на работа и ръководство на вишестоящите партийни органи. Предвид на това обобщаването на постъпващата информация за отчетно-изборните събрания е задължение на общинските (районните, градските) и окръжните комитети на партията. Нейното ефективно използване изисква сериозен и многостранен анализ. Тя подсказва какви мерки следва да се приемат за изменение на собствения стил, за решаване на повдигнатите въпроси и предложения.

Присъствието на комитета в анализа, изводите и мерките като субект на ръководство говори за отговорността, с която се отнася към тази изключително важна политическа кампания.

Отчетно-изборните събрания са **истинска школа за творчество и възпитание, за проверка и самопроверка на стила на бюрата, на качествата на комунистите и кадрите.** Анализът и обобщението на партийната дейност, в които участвува голяма част от членовете, създават условия за творческо отношение към проблемите, за формиране на критерии за оценка, за изява на лични позиции в търсенето на пътищата за решаване на задачите. От голямо значение е в хода на дискусията да се създава **творческа атмосфера** за свободно и делово обсъждане на проблемите, за критично и самокритично отношение към слабостите, да се утвърждава дух на всеобща грижа и отговорност за положителни изменения в работата. Твърде важно е, без да се „определят роли" и без да се „програмира" ходът на събранието, да се стимулират вътрешни подтици към активност на участниците. Това се постига чрез силните акценти в доклада върху проблеми, които следва по-широко да се обсъждат чрез конкретна и **персонална критика, чрез предварителни обсъждания на отделни проблеми в партийните групи.** А това означава и изисква обмислен **план за подготовка на събранието,** който предвижда целите, създава организация и делово ръководство на целия процес.

VIII

СЪБРАНИЯТА В ГРУПИТЕ — ОСНОВА ЗА КАЧЕСТВЕНО РАВНИЩЕ НА КАМПАНИЯТА

Отчетно-изборната кампания в партията започва от низовите организационни звена, от самодейните политически клетки — партийните групи. Те оценяват обстановката в първичните трудови колективи, където са изградени, състоянието на организацията на труда и дисциплината, съдържанието на своя вътрешен живот и неговото отражение върху цялостната дейност на трудещите се; анализират доколко използваните средства, форми и методи за непосредствена политическа, организаторска и възпитателна работа са били ефективни, какво е било участието на групите в контрола на първичната организация над

Digitized by Google

дейността на стопанските и административните ръководства; отчитат личния принос на всеки комунист в борбата за претворяване в дела конгресните решения, тяхната жизнена позиция и социална активност в икономическия, обществено-политическия и духовния живот.

С всяка измината година партийните групи организационно укрепват, авторитетът им расте, утвърждава се влиянието им в участъците, службите и производствата, където действуват; повишава се отговорността им за осъществяване политическата линия на партията в обществото. През настоящата година пред тях стояха нови, повишени изисквания, по-големи задължения и отговорности, произтичащи от съвременните условия и задачите, поставени за разрешаване от партията: **в областта на производството** — осъществяване на линията за повсеместна интензификация върху основата на бързото внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес; **в областта на икономиката** — прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм; **в областта на социалното дело** — задоволяване на постоянно растящите материални и духовни интереси и потребности на хората. Тези повишени изисквания и по-големи задължения ще бъдат в центъра на вниманието на комунистите по време на отчетните събрания, те ще определят съдържанието на отчетните доклади на отговорниците на партийните групи, ще станат основна тема на разговорите, на анализа и оценката.

●

Партийните групи са част от първичните организации, те са живата и непосредствена връзка на партията с народа, действуват там, където се трудят хората и практически се решава съдбата на партийната политика. Чрез тях се осъществява политическото ръководство в низовите звена, укрепва се народното доверие към партията. А в него е закономерният източник на успехите в изпълнението на партийните решения. Оттук произтича и **главният, основният въпрос, на който следва да се даде аналитичен, критичен, верен отговор в отчетния доклад — успява ли партийната група** със своята работа, със своя вътрешен живот, със своите постъпки **да утвърждава и постоянно да укрепва доверието на хората към себе си и към партията като цяло?**

Известно е, че доверието се постига, като партийната група застава здраво зад творческите дръзновения на хората, като утвърждава принципите на социалистическата социална справедливост, като ясно и смело разграничава действията си от безпринципността, като се отнася строго и справедливо към онези, които злоупотребяват с доверието на партията и народа, като удостоява с почит и уважение скромните, деловите, честните труженици; като непосредствено съвместно с профсъюзната и комсомолската група, с бригадния съвет и отделните трудещи се активно работи за изпълнение на партийните предначертания. Всички тези градивни елементи на доверието към партията ще бъдат част от съдържанието на отчетния доклад, предмет на анализ и оценка, тема на разговор и размисли в отчетното събрание на партийната група.

●

Партийните групи са първите и всекидневни помощници на първичните организации в организаторската и политическата им работа сред трудовите колективи. Те са в центъра на борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП за повсеместна интензификация на производството, на всяка дейност. Те извършват възпитателната работа сред комунистите и безпартийните. Практическото из-

Digitized by Google

пълнение на конгресните и други партийни решения в тези направления — ето полето за изява на основните функции на партийните групи. Те изискват от отговорника политически да оцени и отрази в отчетния доклад дейността за осъществяване на партийния курс за интензификация на производството и другите сфери на обществения живот, работата за издигане идейно-политическата и професионалната подготовка на комунистите и безпартийните, за формиране на здрави нравствени взаимоотношения в трудовия колектив, за утвърждаване на социалистическия колективизъм.

Партийните групи по места политически осигуряват решаването на проблема, свързан с преминаването от екстензивно към интензивно развитие. Те няма на кого друг да възлагат задачите, сами се захващат с практическото изпълнение, увличайки с примера си безпартийните. Затова в отчетния доклад и в изказванията ще откроят своя дял за бързото внедряване на научно-техническите постижения, за рационалното използване на машините и съоръженията, за прилагането на вътрешностопанската сметка и самоиздръжката, за правилното планиране и организиране на труда, за усъвършенствуване на реда за възлагане на задачите в бригадата, участъка, службата, отдела, звеното, цеха и т. н. и разпределението на работната заплата в зависимост от конкретния принос на всекиго за постигнатите резултати. Това означава партийната група да направи задълбочен анализ и политическа оценка на своята роля за разширяване на пряката демокрация, за нормалното функциониране на бригадния съвет, за съвместната работа с профсъюзната и комсомолската група, за участието на комунистите в техния живот, за утвърждаването на социалистическата социална справедливост в трудовия колектив. Всичко това, от една страна, ще покаже доколко успешно се изпълнява изискването на Дванадесетия партиен конгрес за разширяване на демократизма в нашето общество и, от друга страна, в каква степен политическите форми на работа са създали необходимите предпоставки за засилване на социалната активност на хората в труда и обществения живот.

●

Идейната убеденост, социалистическата съзнателност, комунистическата устременост са огромен социален потенциал и резерв за ускоряване ритъма на социалистическото строителство. Ролята на партийните групи в това отношение е конкретна, отговорна. Ето защо в отчетния доклад следва да се отрази как и доколко партийната група е успяла да издигне на по-високо стъпало социалистическата съзнателност и чувството за отговорност у всеки, да формира и утвърди ново отношение към такива социални ценности като организацията на труда, дисциплината, работното време и пр.; да предизвика у трудещите се стремеж и да създаде предпоставки за повишаване на квалификацията, за усъвършенствуване на професионалните качества и пр.

Предмет на анализ и оценка в отчетния доклад и в събранието ще бъде и грижата на партийната група за по-нататъшното задоволяване на растящите културни интереси и потребности на трудещите се, за естетическото възпитание и многостранното развитие на комунистите, безпартийните и подрастващите поколения; помощта на младите и новопостъпилите работници и служители за бързото им приобщаване и утвърждаване в трудовия колектив, за развитието на наставническото движение, за създаване на условия за социална реализация на младежта. Така подготвен, субективният фактор е в състояние по-успешно да се справя с по-големите, по-сложните и по-отговорните задачи от съвременния етап на развитието на страната и обществото.

Digitized by Google

●

Цялата дейност на партийната група е изградена на основата на плана на първичната организация. Същевременно тя е съобразена и с конкретните условия, при които работят комунистите. Въпросите, с които се занимават, се подсказват от самия живот, от трудовото всекидневие. **Без проява на инициатива, на самодейност, на творчество партийната група не би оправдала в пълна степен своята социална роля.** А тя се състои в близостта на комунистите до хората и проблемите, които те решават в дадения участък, цех или смяна, в нейната подвижност, в оперативността ѝ, във възможността бързо да реагира на процесите и явленията, които възникват в звеното, в което е изградена. Тази нейна същност позволява в съответствие с линията на партията за засилване на самодейния характер на партийната дейност да се разширява самостоятелността на партийната група, да се обогатява вътрешният ѝ живот, да се засилват критичността и самокритичността, инициативата, творчеството и оперативността на комунистите при решаването на поставените им задачи. Този проблем също следва да намери място в отчетния доклад, в разисканията на събранието, **да се оцени доколко партийната група е успяла да действува по самоинициатива, кое е пречело или спъвало този процес.** Разбира се, не може да се отмине и участието ѝ в прегледа на първичната партийна организация по отделните направления, които са от компетенциите на партийната група.

Важен момент, без който не би могло да се постигне високо качество на отчетно-изборното събрание на партийната група, е **реалното присъствие и изявата на личната позиция на комунистите.** Тя свидетелствува за състоянието на демократизма, за боеспособността и силата на партийната група, за политическата зрелост и социалната активност на партийните членове. Нейното проявление ще бъде един от основните критерии за определяне качеството на политическата, организаторската и идейновъзпитателната работа в партийната група.

Малкият брой на членовете на партийната група дава реална **възможност на всеки комунист на отчетното събрание да чуе общественото мнение за своята дейност и всеки сам да изрази своето становище по работата на останалите членове на групата, да се отчете как изпълнява възложените му поръчения или да изясни кое е пречело да не разгърне в пълна степен творческите си сили.**

Партийните поръчения като изпитана форма, универсално средство за повишаване на социалната активност на комунистите и безпартийните, естествено, ще намерят място в доклада на отговорника на групата. Отчетът за изпълнението им ще покаже, че в партийната група е работено организирано, целенасочено. Сега обаче само това не е достатъчно. Само с отчета на поръченията не може **да се обхванат и отразят такива качествени елементи като самодейността, инициативата, творчеството.** Не може да се определи ясно и точно доколко всеки е вложил всичко, на което е способен, и в каква степен са използвани неизчерпаемите възможности всеки сам, по съвест да се включи в напрежение, на което е в състояние да устои. Затова **по-голямо внимание следва да се отдели на активното участие на отделния комунист по личен почин, по вътрешен подтик, по осъзнат дълг в борбата за изпълнение на партийната политика.** Така ще се избегне и евентуална нежелателна показна активност и реално ще се види как всеки с дела е защищавал званието „български комунист".

●

След оценката на своята цялостна дейност партийната група пристъпва **към избора на новия отговорник.** (В по-големите партийни

Digitized by Google

групи и към избора на негов заместник.) Ограничения, свързани с партийния му стаж, няма. Когато се пристъпи към този заключителен, но изключително отговорен етап на събранието, следва да се имат предвид преди всичко две неща: **първо**, отговорникът е фактор, от който в най-голяма степен зависи активното функциониране или формалното съществуване на партийната група. Нещо повече, така както секретарят за първичната партийна организация е централна фигура, така отговорникът е движещата сила, моторът на партийната група. Самото му име разкрива същността и съдържанието на неговата работа и ролята му да организира дейността на групата. Главното негово задължение е да сплотява комунистите от бригадата, производствения участък, смяната, цеха, фермата и пр. и с общи усилия да водят след себе си безпартийните към активна трудова и обществена изява. Затова **за отговорник да се избира най-подходящият измежду комунистите, онзи, който притежава богата организационна култура и организаторски опит. Второ**, изборът на отговорника да се извърши по **най-демократичния път**, т. е. комунистите, след като задълбочено, всестранно анализират и преценят качествата на своите другари, да изберат онзи от тях, който е в състояние да ръководи партийната група не формално, а да обединява и сплотява хората около себе си; да изберат отговорник, на когото да гласуват доверие за неговите политически, делови и морални качества, за човечността му, за умението му да работи с всеки; да е способен и готов да съпреживява човешките радости и тревоги. Тогава хората ще го търсят, ще ходят при него за съвет, за помощ, ще се вслушат в думите му, ще го следват във всяко начинание. Спазването на тези изисквания позволява да се избере за отговорник онзи от членовете на партийната група, който ще бъде действително в състояние компетентно и качествено да организира и ръководи нейната дейност.

●

Такава многостранна подготовка е сигурна гаранция за качествено протичане на отчетно-изборните събрания на партийните групи, което пък е **здрава основа за качествено равнище на отчетно-изборното събрание на първичната организация.** Защото ще се осигури възможност събранието на първичната организация да не се обремени с много детайли, а да съсредоточи вниманието върху главните въпроси и проблеми, които засягат всички комунисти, целия трудов колектив. Разбира се, това не отнема уставното право на всеки да се изкаже, да изрази и защити позицията си, да повдигне въпроси, които го вълнуват.

От партийните бюра се иска да осигурят условия на отговорниците и партийните групи да реализират тези задачи. Без тяхната компетентна намеса не всички сами ще съумеят успешно да се справят, защото на едни опит не достига, на други възможностите са по-ограничени и пр. Партийните бюра добре знаят силните и слабите страни на ръководените от тях партийни групи и могат, тяхно задължение е да им окажат конкретна помощ.

В проблемно-методическата разработка участвуват:
Иван ЗЛАТКОВ, Николай ИВАНОВ, Паньо ДАНЕВ, Николай КОЛЕВ, Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

НЕ САМО ДА ОТЧЕТЕМ — ДА ПРОМЕНИМ!

СЕКРЕТАРСКИ МИСЛИ И ВЪЛНЕНИЯ

Секретарят на първичната партийна организация е централна фигура в нашата партия и съвсем естествено е главната тежест от подготовката на отчетно-изборното събрание да поеме той. Но нито секретарят, нито членовете на бюрото имат сили сами да се справят с цялата огромна и трудна работа, нито организацията ще спечели, ако постъпят така. Партийната организация е опора на комунистите в стремежа им да бъдат активни, творчески личности, а на отчетно-изборното събрание тези качества могат ярко да се проявят. Затова много важно е на кого ще се опре секретарят в подготовката на отчетно-изборното събрание, какви форми се използват, за да бъдат ангажирани повече членове на организацията, за да не присъствуват, а да участвуват активно в събранието, какво в това отношение е пропуснато през миналата кампания и как може то да се преодолее.

Решенията на Дванадесетия конгрес, задачите, произтичащи от Октомврийското съвещание м. г., проблемите в речите на другаря Тодор Живков пред студентите, на пленума на ОК на БКП в Бургас, на конгресите на Комсомола, профсъюзите, Отечествения фронт очертават общия кръг на въпросите, по които ще протекат разискванията по време на тазгодишните събрания. Но във всяка организация тези задачи и проблеми се пречупват конкретно. Какво именно ще стане център на обсъждането в конкретната първична партийна организация? Как бюрото преценява своите възможности, възможностите на организацията, атмосферата в партийния колектив — ще способствуват ли те обсъждането да бъде действително активно, компетентно, задълбочено, принципно?

Събранието е отчет за извършената дейност, но този отчет се прави в името на бъдещето. Ще стане ли това събрание стъпало в укрепването на боеспособността на първичната партийна организация?

С такива въпроси представителката на редакцията Дарина РАДЕВА се обърна към секретари на първични партийни организации в Перник.

Здравка РАЙКОВА, секретарка на първична партийна организация в териториалния информационно-изчислителен център:

— За активизирането на отделните комунисти много важни са атмосферата и организацията, които ще създаде бюрото. Опитът ни учи, че формирането на работни групи за подготовка на събранието (като се започне от подготовката на материалите и се свърши с подготовката на залата) дава възможност на повече комунисти — при нас над една трета от членовете на организацията — да се изявят като организатори.

Голямо значение за активизирането на комунистите преди събранието придаваме на отчетно-изборните събрания на партийните групи. Там всеки комунист може да вземе отношение по проблемите на вътрешнопартийния живот и на колектива, да направи преценка и на личния си принос. След това отговорниците на групите обобщават мненията и предложенията и ги предоставят на комисиите, които подготвят материалите за събранието. Самите материали се обсъждат на разширени заседания на бюрото и работните групи.

Мисля, че през миналата отчетно-изборна кампания не успяхме да си направим точна и ясна преценка с какво формите и средствата на партийната работа през годината се отличаваха от използваните дотогава и в каква степен са изиграли положителна роля за

Digitized by Google

укрепването на първичната организация и за утвърждаването ѝ като политически ръководител на колектива. Освен това не успяхме да приучим значителна част от комунистите да не издребняват в разисканията, да не преценяват проблемите от чисто административна гледна точка; критикувайки, да предлагат форми и средства за решаването им.

Има за какво да си поговорим на тазгодишното отчетно-изборно събрание: как големите и отговорни задачи, поставени от XII конгрес, от Октомврийското съвещание м. г., са се пречупили в дейността на нашата партийна организация, какво трябва да се направи за ликвидирането на някои перманентни проблеми, не са ли част от нашите мероприятия самоцелни, винаги ли действуваме в колектива от партийни позиции. Смятам, че въпросите могат да се поставят така ясно и прямо, че да предизвикат необходимия отклик сред комунистите или по-точно сред повечето от тях.

Тези разсъждения се основават на слабостите, които трябваше да преодолеем в организационния живот. Според мен, основен пропуск в нашата работа е недостатъчният контрол върху изпълнението на взетите решения. Много, и то добри партийни решения, остават в папките, едни и същи проблеми се „дъвчат" с години, а виновни за това няма. Такъв въпрос например, свързан с нашата стопанска дейност, е подобряването на техническата надеждност на електронноизчислителната техника и повишаването на технологичната дисциплина. Въпреки многото партийни решения, въпреки многобройните поръчения тези въпроси още стоят на дневен ред.

Аналогични са резултатите от работата на партийното бюро с номенклатурните и резервните кадри, за която се отнася една от основните препоръки на комисията по прегледа. Голямо внимание насочваме и към превръщането на партийните групи в средище на истинска индивидуална работа с комунистите. Мисля, че това, което ни даде до този момент годината на прегледа, е „сверяването на часовника". Една комисия отвън посочи пропуски, които и сами виждахме — значи правилно сме преценявали слабостите, точен е бил критерият ни, вярно сме насочвали усилията си.

Смятам, че нашите отчетно-изборни събрания създават предпоставки да се говори за предстоящето — до голяма степен то намира място в изказванията на комунистите. Но някои нерешени проблеми карат хората да говорят за това, което отдавна е трябвало да стане, като за бъдеще. Нужно е да се обсъждат повече и по-конкретно пътищата, формите и средствата, които ще ни помогнат не само да отчетем, а да променим нещата в нужната посока.

Иван САРАФСКИ, секретар на първична партийна организация в техническите отдели на машиностроителния завод „Струма":

— Досега подготовката на материалите за отчетно-изборното събрание бе грижа главно на членовете на партийното бюро, като ръководителите на отделите и на масовите организации даваха допълнително справки. Отделният комунист не се включваше в тази подготовка. И сега отчетният доклад ще бъде дело на бюрото, то ще анализира какво е постигнато през годината и какво не е постигнато, какви са причините за това, но в самите разисквания искаме да ангажираме най-отговорно повече хора. По основните въпроси от дейността на организацията, от нейния подход при решаването на проблемите на колектива възнамеряваме да вземат отношение, като предварително задълбочено проучат тези въпроси, водещи конструктори, технолози, активисти. Това няма да бъде помощен ма-

Digitized by Google

териал за отчетния доклад, хората ще изразят на събранието своето виждане, своята позиция.

Повече комунисти миналата година участвуваха в подготовката на проекта за резолюция. Избираме комисията по-рано, тя на основата на доклада съставя един вариант, който се обсъжда от бюрото и от партийните групи, бележките се вземат предвид в допълнителната доработка и отчетното събрание обсъжда един почти завършен проект. Резолюцията не е обща, в нея задачите са достатъчно добре конкретизирани и това много ни помага по-нататък при планиране дейността на първичната партийна организация.

Според мен, на миналото отчетно-изборно събрание не успяхме да откроим достатъчно ясно главното, извършено от партийното бюро, от първичната партийна организация, да видим мястото ѝ като политически ръководител на колектива. Сега, при обсъждането, ще се опитаме да изследваме ефективността на политическата, организаторската и идеологическата работа за изпълнение на насрещния план, за засилване действието на интензивните фактори, да преценим авангардната роля, приноса и задачите на комунистите за решаване основните задачи на отделите — подготовката на техническата документация, нейното качество, своевременното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес в производството. Има пълна възможност тези задачи да бъдат откроени, да бъдат анализирани задълбочено и компетентно.

През тази година имаме значителни постижения. В политическата просвета например сега са обхванати всички членове на колектива — по-рано значителна част от безпартийните оставаха извън учебните звена. Това помага за политическото израстване на специалистите. Налага се като сполучлива форма на работа приемането на преценки на ръководните кадри на събрания на организацията. На тези събрания, както при открития прием на партийни членове, присъствува целият колектив, ръководен от човека, чиято оценка се приема. Така преценката става по-точна и обективна, веднага се вижда обратната връзка. Повишава се активността на комунистите. Подобрява се планирането в работата, по-здрави са връзките ни с масовите организации — сега например с поръчения работят в комсомолското дружество наши млади комунисти. Всичко това издига равнището на партийната работа и безспорно ще окаже положително влияние на протичането на отчетно-изборното събрание, при оценката на приноса на отделните комунисти.

Димитър ЦИКЛОВСКИ, секретар на първична партийна организация във втори участък на рудник „Александър Миленов“:

— От опит знам, че колкото повече хора са заети с подготовката на събранието, толкова по-добре то е организирано, толкова по-високо е равнището му. В момента имаме 36 комунисти, онези от тях, които са с повече опит и възможности, ангажираме в комисиите за подготовка на проекторезолюцията и проектолистата; те помагат и в разработването на доклада с конкретни материали от секторите, за които отговарят.

Предварително не разговаряме кой по какъв въпрос ще се изкаже, но активността на събранието е голяма. Миналата година например от 32-ма комунисти на отчетното събрание взеха думата 13. С какво се обяснява това? Миньорите са хора неспокойни и прями, обсъжданите въпроси ги вълнуват. Ние не разискваме общодържавните проблеми (макар че решаването на тези проблеми започва от малките трудови колективи), ние говорим за организацията на работата, създадена при нас, за ней-

Digitized by Google

ните недостатъци, за мястото на комунистите в премахването им — по тези въпроси човек не може да е равнодушен.

Всеки ще се съгласи, че когато работата на колектива върви, и отчетно-изборното събрание ще се подготви по-лесно, ще протече по-добре. Успехите повдигат самочувствието, тогава и от критиката не боли толкова. Но ние изживяваме труден, дори мъчителен период. Напоследък рязко се промениха условията на труда, навлязохме в мокър участък. Освен това се смени целият управленчески персонал на участъка — имаме 8 нови началници на смени, някои са с по-малък опит, с по-слабо чувство за отговорност. Не достига работна ръка, част от дошлите по 19-о постановление не се задържат, а лошите условия сега още повече усложняват обстановката. Тези проблеми отчетно-изборното събрание няма да отмине. Разбира се, няма да чакаме до събранието, още сега вземаме мерки за отводняване на участъка, за стабилизиране на организацията на работа.

Работим на вътрешна стопанска сметка, анализът на тази дейност ще бъде в центъра на разисканията. Имаме си тука проблеми, създадени не само от наши пропуски, но и от външни причини. Особено внимание ще отделим на производителността на труда и на състоянието на технологичната и трудовата дисциплина, на личния принос и личната отговорност на комунистите за нейното укрепване. Един от въпросите, който ни тревожи, е за партийното попълнение. Малко са хората на комсомолска възраст при нас, в участъка няма комсомолска организация. Изпълнявайки мероприятията във връзка с прегледа, сформираме сега комсомолско ядро.

Захари ЦВЕТКОВ, секретар на първична партийна организация в „Стан 500—2“ на сортопрокатния цех в СМК „Ленин“:

—Щом излезе решението за отчетно-изборната кампания в партията, още в края на август, правим подробен план за предстоящето събрание. Голямо място в него се отделя за подготовката на отчетно-изборните събрания на партийните групи. Именно там активно участвуват почти всички комунисти, анализират дейността си. Спомням си, на едно такова събрание остро, но справедливо бяха критикувани отговорникът на групата и стопанското ръководство за подценяване на социалистическото съревнование. Комунистите търсеха резерви в колектива на смяната, за да подобри той своята работа, да покаже силите и възможностите си и в края на годината да стане първенец в съревнованието. Целта бе постигната.

Въпроса дали можем да поставим проблемите достатъчно ясно, точно, прямо и принципно схващам преди всичко като въпрос за атмосферата на събранието, на неговата критичност и самокритичност. По принцип и в доклада, и в изказванията насочваме вниманието към слабостите — и без това всички хубави неща не могат да се кажат, а главното е да преодолеем недостатъците. Когато работим над доклада, секретарят и бюрото се стремим много добре да сме си изяснили същността на проблемите, истинските причини за недостатъците — недомлъвките, неточностите предизвикват остра реакция. В критиката е нужна конкретност. Работата в две смени например изоставаше. Но докато в едната се забелязваха макар и малки, трудни, но положителни промени, другата просто не бе използвала добре големите си възможности. Към нея именно насочихме главно критиката.

По-рано комунистите използваха отчетно-изборното събрание, на

Digitized by Google

което обикновено идват повече другари от ръководни органи, за да поставят онези проблеми, които сами не могат да решат, насочваха критиката „на горе". Сега, с въвеждането на единния политически ден, имаме достатъчно възможности да поставяме тези въпроси и на отчетното събрание обсъждаме главно своите вътрешни проблеми. Ще се постараем да направим анализ, да дадем точна оценка на активността и отговорността на комунистите и на цялата организация, на това, как практически реализираме в рамките на нашия трудов колектив решенията на XII конгрес на БКП и задачите, произтичащи от последните речи на др. Тодор Живков.

Конгресът определи ролята на първичната партийна организация като представител на партията в трудовия колектив и на колектива в партията. Как нашата организация изпълнява тази роля? Правим ли достатъчно, за да я засилим? Първият етап на прегледа ни помогна да видим по-добре цялостната си дейност, да насочим усилията си към „тесните места". Неравномерното разпределение на комунистите по смени и звена например не можеше да осигури силно партийно влияние, въпреки че през миналата година приехме 11 нови членове. Опитваме се да решим този проблем. С поръчения прехвърляме комунисти от една смяна в друга, например старши валцьорът от смяна „Б" отиде в смяна „Г", където нямаше човек с нужната квалификация: с това се стабилизира и партийната група. Другаде приемаме нови комунисти. Анализирайки как се променя обстановката в тези колективи, как укрепва психическият климат там, ще видим по-добре ролята на комунистите.

Особено внимание в доклада си партийното бюро ще отдели на партийното ръководство на Комсомола. Колективът ни не е младежки — една пета от членовете му са комсомолци, но добре разбираме, че техните проблеми са проблеми на бъдещето на този колектив, на бъдещето на нашата партийна организация.

За доброто протичане на отчетно-изборното събрание помага дори външната обстановка. Мисля, не е без значение за деловото, творческо и отговорно обсъждане на проблемите обстоятелството, че от 2—3 години насам правим тези събрания в почивния ден, от 8 часа сутринта в дома на металурга, далече от шума на комбината,

ПОЗИЦИЯТА НА КОМУНИСТА

Всеки има своя позиция, формирана от образованието, семейната среда, принадлежността към една или друга социална група, идеологическото въздействие. За комуниста тя е уставно определена и целенасочена от Програмата на партията.

Позицията се проявява ежедневно, ежечасно, ежеминутно. Най-често тя е мнение по определен проблем, оценка на нечии постъпки и действия, съждения за отделни страни в работата, критични бележки спрямо недостатъците, съображение или препоръки за подобряване работата в бъдеще. Изразена в думи или в дела, най-желаното — в единство на думи и на дела, тя съчетава отношението към фактите и явленията с намерението, с реалните действия те да бъдат променени. Следователно посоката на градивната, на истинската позиция е промяната. Промяна — от доброто към по-доброто.

Digitized by Google

Тъй истинската природа на позицията ни се разкрива като отношение към социалните факти и явления; за комуниста — отношение към цялостния живот на първичната партийна организация, на трудовия колектив, към останалите прояви в обществения живот. Дори когато казваме за някого, че няма позиция, с констатацията на този факт признаваме наличието на позиция, само че в тези случаи е позиция на безразличие, на съмнение и колебание или на изчакване да се види развоят на събитията. Едва ли е необходимо да доказваме, че подобна позиция е осакатена, непълноценна, в края на краищата — деформирана. Философията и психологията на отделни комунисти, заседнали в така наречената „златна среда", не са нищо друго освен философия на бягство от острите конфликти, от благородния сблъсък със старото, отживялото, на безпринципна търпимост към слабостите и нередностите, безразличие дали ще бъдат преодолени противоречията в трудовия колектив, психология на личното спокойствие, на безтревожното съществуване, тлеене в живота на първичната партийна организация, вместо горене в него. Вирусите на тази философия и психология проникват навсякъде, никой не е застрахован от тях, затова и грижата за политическата и нравствената чистота на позицията трябва да бъде постоянна.

Нека не забравяме, че отсъствието на критичността и самокритичността, безинициативността в работата, сремежът към „златната среда" имат един и същи резултат — равнодушието. Всъщност отнася се за позицията на действието и за позицията на бездействието. И в това отношение като че ли се налага в някои досегашни понятия, оценки, критерии да се вложи ново съдържание, едно по-друго тълкуване. Много често вземаме мълчаливия за скромен, вечно съгласния — за добряк, равнодушния — за удобен член на тази или онази комисия. Упрекът не е към онези труженици, които изпитват боязън от публичното слово, а в работата си са безупречни; става дума за другия, който с еднакво чувство посреща и успехите, и неуспехите, чийто несменяем девиз е „Карай да върви, този свят аз ли ще оправям!"

Комунистът не може да стои със скръстени ръце, когато в живота на партийната организация настъпват смущения, породени от неправилен стил и метод на работа и ръководство, когато себеустройването, егоизмът, равнодушието се появяват на повърхността. Подобна скромност, търпение, изчакване и истинската позиция на комуниста са несъвместими. Може би за онези, чиито слабости и недостатъци се премълчават, подобна позиция да е изгодна, приемлива, дори скромна, но спрямо делото на партията това е чисто бездействие, поскоро политическо равнодушие в действие. Най-често другото име на деформираната позиция е равнодушието. Някои мислят, че тя е поносима и безопасна. За тях ще повторим предупреждението: „Не се страхувай от врага, в най-добрия случай ще те убие; не се страхувай от приятеля, в най-добрия случай ще те предаде; най се страхувай от равнодушните, с чието мълчаливо съгласие стават убийства и предателства по света".

Деформираната позиция е устойчива и борбата с нея е мъчителна и трудна, тъй като умело използва призивите, лозунгите на момента, умело се нагажда към обстоятелствата. Така вместо новаторство ние срещаме псевдоноваторство, критиката на слабите страни в работата се подменя с критика на по-незащитените в трудовия колектив, вместо истинска промяна и революционно преобразование — дребнособственическото желание: нещата да се променят така, че да се запазят същите.

Позицията се деформира още в голословието, във формализма и бюрократизма, организационната суета, когато тя ни се представя

Digitized by Google

като деловитост и оперативност. И най-вече — в проявите на черногледството. В тези случаи клеветата ни се натрапва като критика, политическият нихилизъм — като смелост да се посочат слабите страни в нашия начин на живот. Черногледството е пристрастено вглеждане в противоречията, преувеличаване на отрицателните страни за сметка на положителните и по този начин то се лишава от обективност.

Истинската позиция на комуниста е безспорно онази, която довежда до промяна в живота на партийната организация и трудовия колектив в тяхното политическо, икономическо и социално развитие. Промяна чрез упоритост и борбеност за промяна, промяна, разбирана като всестранно израстване на трудовия колектив и на всеки негов труженик, за качествено изпълнение на всички видове дейности и на първо място социално-икономическата програма на колектива. Тъй истинската позиция на комуниста осъществява своята преобразуваща роля.

●

В живота на първичната партийна организация на комуниста са предоставени всестранни възможности той да изрази, обоснове и защити своето мнение, своята позиция. В това отношение съществува и нормативна гаранция — Уставът на партията, нейните документи от конгреси и пленуми, самите принципи, върху които се изгражда вътрешнопартийният живот и които не само гарантират възможностите за лично мнение, за активна позиция, но и задължават комуниста към това. Ние не можем да си представим съществуването на такава ценност като развитието на демокрацията във вътрешнопартийния живот без възможност за свободна, несмущавана от никого изява на личното мнение, без разгръщане на цялото богатство на позицията на комуниста. Липсата на едното изключва наличието на другото.

В партията на българските комунисти са създадени и се създават особено след историческия Априлски пленум необходимите предпоставки, условия и възможности за пълноценен изказ на личното мнение, за критични бележки спрямо стила на работа и ръководство на партийните органи на различни равнища; за изказване на съображения и препоръки в подобряване на бъдещата дейност по проблеми от регионално и национално значение. Самият Дванадесети конгрес на партията ни даде великолепен пример в това отношение. В предконгресната подготовка десетки и стотици хиляди комунисти и трудещи се, работници, селскостопански труженици, от народната интелигенция чрез средствата за масова информация, както и в писмата до конгресната зала направиха критични бележки, препоръчаха мерки за подобряване на работата в бъдеще.

Така че за изява на личната позиция на комуниста са предоставени не трибуна, а трибуни, не възможност, а възможности.

Сред тях по особен начин се откроява годишното отчетно-изборно събрание. Това е така, защото то има събитиен характер; откроява се по своето място и значение в живота на първичната партийна организация; обсъжда отчет за един цялостен период, избира ново партийно бюро, приема основни насоки за работа през следващата година. В съзнанието на поколения комунисти то се е утвърдило като събрание над събранията. И нашата нагласа към него е и делова, и тържествена. „Комунистите от нашата партийна организация — казва Вълко Иванов, секретар на първичната партийна организация при цех „22“ в комбината „Балкан“ в Ловеч — чувстват годишното събрание като нещо изключително. Друг път идват с работно облек-

Digitized by Google

ло, на годишното събрание — всички са променени". Събитийният характер на събранието, широката обзорност на годишния отчет, възможността за по-големи обобщения върху стила на партийното бюро спрямо позицията на комуниста изиграват възбуждащ ефект. Повишава се активното начало в позицията и ще видим това начало, изразено не само в изказвания, но и в критични реплики, въпроси, препоръки към проекта за резолюция, в обсъждане на състава на новото партийно бюро, в цялостната подготовка на събранието.

Българските комунисти очакват своето годишно събрание с интерес, с предварителна нагласа за активно участие в неговата работа. В преобладаващата си част комунистите стоят на височината на високите критерии и отговорности на събранието като важна политическа изява в живота на първичната партийна организация. Нека отново се върнем към заводската партийна организация в „Балкан" — Ловеч. Цех „61" изпълнява напрегната производствена програма. В партийната организация към цеха членуват 74 души, като сред тях преобладават комунистите на средна и по-млада възраст. На последното годишно отчетно-изборно събрание са се изказали 22-ма или близо една трета от общия брой на комунистите. Самият доклад на партийното бюро е бил аналитичен, критичен, с точен адрес на слабостите и техните носители и е станал добра основа за оживен диалог; изказали са се и комунисти, които на други събрания обикновено помълчават.

Погледнато от количествената страна, броят на изказалите се е достатъчен да определим събранието като активно. Изводът ще бъде верен, но не и цялостен. С подобен количествен подход не би се разкрила цялата истина за събранието, ако не се анализира проблемността в изказванията, ако не се отсее важното от маловажното в тях, високата обществена ангажираност от дребнотемието. И съвсем правилно е постъпило новото партийно бюро на тази организация, като е направило критичен анализ на изказванията, на критичните бележки, мнения и предложения. Какви са констатациите на партийното бюро: преобладаваща част от изказванията са коментирали едногодишната дейност на организацията и работата на партийното бюро, изпълнението на социално-икономическата програма на цеха и собствения принос, за да бъде това изпълнение срочно и качествено. По този начин тези изказвания са се извисили до политическата висота на събранието, на неговите цели, задачи, място и роля.

Друга част от изказванията са коментирали взаимоотношенията в микроколективите, отношенията между инженерно-техническия персонал и работниците — проблеми от важно значение за трудовия микроклимат. Правилно би било тези взаимоотношения да се регулират през годината чрез партийни, административни и икономически средства и мерки. Но поставени на годишното събрание, те изгубват делничността си и придобиват политическа насоченост. Няколко изказвания по един проблем винаги подсказват за слабости в работата на партийното бюро и че ако за партийното бюро този проблем е бил третостепенен, то за мнозинството от комунистите, от работниците е бил първостепенен.

Анализът на изказванията, направен от партийните бюра в цех „61" и „22" на „Балкан" — Ловеч, е помогнал да се направят и други изводи: в значителна част от изказванията се повтарят проблемите; у някои комунисти оценките са повърхностни, анализът незадълбочен, правят изводи, без да познават проблемите по същество; критиката често е безадресна, вместо критика на стила на работа на партийното бюро, на стопанското ръководство се дава информация за несвършената работа. Последният извод е съвършено верен и ни навежда към размисли за съдържанието на критиката на годишното

Digitized by Google

събрание. Критичното острие следва да бъде насочено предимно към субективната страна на неизпълнението. Изказванията не бива да повтарят казаното в доклада, затова пък могат да го допълнят със самокритично вглеждане в собствения принос, в собствения стил на работа, в критика на стила на ръководство на стопанските и административните дейци, на ръководствата на всички звена в трудовия колектив. Много често ръководството на годишното събрание под благородния претекст да се насочват изказванията към главната тема — изпълнението на бъдещата социално-икономическа програма на колектива, отклоняват вниманието от субективната страна на недостатъците, от неправилния стил на ръководство, от влошаващата се атмосфера в колектива — факти и явления, които не са за подценяване, тъй като са в пряка зависимост от бъдещото социално развитие на трудовия колектив и изпълнението на неговата производствена програма.

●

Активното участие на комуниста в годишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация е въпрос за качеството на неговата позиция. В това отношение еднакво са важни и съдържанието, и формата на неговото изложение, какво ще кажем и как ще го кажем, с какво намерение пристъпваме прага на годишното събрание. В преобладаващата част комунистите съчетават личната амбиция, личния интерес с конструктивния подход да се помогне. Водещото начало в позицията е творческото: наред с критичния анализ на досегашната работа предлагат се идеи за бъдещата дейност, много често годишното събрание става начало на нови инициативи. Именно инициативността, развълнуваността за делата на първичната партийна организация са важни белези на позицията. И не колко време ще продължи нашето изложение, а какво ще кажем, какво ще предложим, за да се преодоляват по-бързо и по-лесно противоречията. Понякога едно разумно предложение може да има по-голяма стойност от кое да е дълго и предълго изказване. Срещат се и комунисти, които се изказват единствено на годишното събрание, ръководени в повечето случаи от суетата да бъдат забелязани или да дигнат малко шум около себе си. В анализа на изказванията, направен от партийното бюро на организацията при цех „61" на завод „Балкан" — Ловеч, е отделено внимание и на тази страна.

Всяко изказване е своеобразен диалог на комуниста със събранието. От най-голямо значение е какъв е този диалог: откровен, искрен, задълбочен или повърхностен, разкрива ли той или прикрива амбициите. В този диалог всеки излага своето мнение, своята позиция и носи отговорност за тях.

Комунистите придобиха опит и умение да водят сериозен, мъдър диалог със събранието. Слушах изказванията на годишното събрание на партийната организация при автостопанството в гр. Ген. Тошево. Тъй като критичният градус на отчета на партийното бюро бе доста висок, изказванията не останаха под неговото ниво. Шофьори, монтьори, диспечери, технически ръководители, служители подложиха на критичен анализ дейността на партийното бюро, думите на някои бяха чепати, затова пък подкупващи с искреността си. Активността на комунистите не беше инцидентна, случайна; всички се убедихме, че бдителността на критиката е характерна черта за атмосферата в тази организация.

Всъщност критиката, критичният елемент са може би най-яркият цвят в позицията на комуниста. Критичното вглеждане в отчета на

Digitized by Google

партийното бюро се нуждае еднакво и от задълбочено познаване живота на партийната организация и от висока нравствена култура, преди всичко съзнание за дълг, смелост, борбеност, чувства за риск и благороден сблъсък, за да не се премълчат слабостите, да се разкрият причините за ненавременното и некачествено изпълнение на отделните видове дейности и се посочи конкретната отговорност на всеки. Ако изказването само констатира фактите, без да анализира техните причинно-следствени връзки, то няма да се извиси над обикновената отчетност, над безстрастния позитивизъм. Димитър Серафимов, механизатор от с. Баховица, Ловешко, няколко пъти поставял въпроса за пълноценно трудово напрежение на механизаторите през зимните месеци, както и да бъдат използвани възможностите на селскостопанската техника и в другите сектори на народното стопанство. Подобни критични бележки отправил и на миналогодишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация. Този проблем вече е решен, получил е и нормативно уреждане, та от тази зима механизаторите със своите машини ще работят най-вероятно в строителството и в промишлеността. Този и многобройните други случаи ни убеждават, че позицията се нуждае и от упорита, страстна защита, че за да завладее другите, тя трябва и да се изстрада.

От гледна точка на активното присъствие на комуниста на годишното събрание интерес преставлява позицията на стопанския, на административния ръководител. В трудовия колектив той е специалист, началник на цех, на смяна, бригадир, старши майстор; на събранието е редови комунист. Най-често тези комунисти правилно формират своето поведение, приемат с разбиране критичните бележки, отправени към тях; оценяват по достойнство ръководната роля на партийната организация, стремят се да разграничат нейните функции от стопанските и административните, в изказванията им политическият подход надделява над технократическия. Величка Цалова ръководи бригада за зърнопроизводство в с. Баховица, Ловешки окръг. В изказването си на миналогодишното отчетно-изборно събрание тя е отделила внимание на работата на партийните групи, спряла се е повече на стопанската дейност на бригадата, отговорила е на отправените към нея въпроси. И все пак в изказването ѝ надделява тясно ведомственият подход за сметка на една по-задълбочена оценка на работата и стила на партийното бюро. Афродита Йорданова е директорка на предприятието за обработка на филми в София. Цялата натура на нейния неспокоен характер живее с проблемите на партийната организация, особено с проблемите на годишното събрание на организацията. Тя помага да се подготви задълбочен анализ на стопанската част от отчета на партийното бюро, в дните пред годишното събрание оказва помощ да се организира широка и интересна масово-политическа работа в трудовия колектив; помага да се създаде атмосфера за по-висок критичен тон на събранието, вслушва се в мненията на комунистите, в критичните им бележки, стреми се нейното изказване да бъде откровен диалог със събранието. А не монолог, както се случва с изказванията на някои стопански дейци.

Случаите с добрите примери са хиляди, за да бъдат изброени всички.

Позицията, поведението на стопанския и административен ръководител на годишното събрание оказва най-често скрито, а понякога и открито психическо въздействие върху позицията на останалите комунисти. Един жест, една реплика, безцеремонно вземане на думата са достатъчни да понижат критичния тон или да отклонят вниманието от основните проблеми. Внимателното вслушване в критич-

Digitized by Google

ните бележки, търпението да се понесат по-острите от тях е въпрос и на възпитание, и на организационна култура.

Най-често стопанският ръководител вижда своето изказване като коментар на стопанската дейност и пропуска край вниманието си работата на комунистите, на партийната група, на организацията като цяло, от неговия поглед най-често отбягват качествата, пригодността на партийните форми на работа.

Не са редки случаите, когато стопанският и административен ръководител, ще или не ще, се поставя над събранието, с назидателния тон на своето изказване, с това, че поучава организацията или използва събранието да постави текущите стопански задачи. Не знам как и защо се е утвърдила практиката стопанският деец да се изказва последен. Уж за да отговори на въпросите, отправени към него. Мисля, че неговият най-добър отговор ще бъдат практическите мерки след събранието. От него комунистите очакват добра дума за своята работа, мъдър съвет за бъдещата дейност, да очертае пред тях главните цели на социално-икономическата програма за следващата година, да подпомогне партийната организация с идеи за по-нататъшно сплотяване и мобилизиране на трудовия колектив.

●

Подобно на семето, заровено в земята, позицията на комуниста се проявява, показва цялото си богатство, ако са създадени подходящи условия за работа и организационен живот; тези условия са и степента на развитие на вътрешнопартийната демокрация, разбирането и зачитането мнението на другите; плътното прилагане принципите на социалистическата справедливост и др. Атмосферата на работа през годината най-често се пренася в самото годишно събрание, то става своеобразно огледало, в което се отразяват вътрешните взаимоотношения, особено отношенията ръководители — подчинени. Ако критичното начало през годината не е било поощрявано, то на годишното събрание ще видим бурените, избуяли през неговото отсъствие: фразеология, хвалебствия към стила на партийното бюро, на отделни ръководители, шумотевица за дребни успехи, неприкрито угодничество, бягство от главните проблеми, в дребнотемието или остър сблъсък, който разединява по този начин позицията на комуниста, се превръща в критерий за ефективността и на организаторската работа през годината, и на идейновъзпитателното въздействие, и на социално-психическата атмосфера. Ако позицията деформира в хвалебствия, в шумотевица около личния принос, ако тя изобщо не се изяви, то новото партийно бюро, както и представителите на партийните комитети от по-горните степени ще направят изводи за досегашния стил на работа и ръководство в тази организация.

Позицията на комунистите укрепва още повече, извисява се до действена преобразователна сила в живота на партийната организация и трудовия колектив, когато оставя диря след себе си, когато се последва от конкретни дела за умножаване на успеха или за преодоляване на противоречията.

Партийните органи и организации натрупаха опит в работата с критичните бележки, с предложенията и препоръките от годишните събрания. Окръжният комитет на партията в Хасково се вслушва внимателно в отзвука от годишните събрания и е систематизирал работата си с критичните бележки. През последната отчетно-изборна кампания комунистите са направили над 5100 предложения, отнасящи се до партийната, стопанската и другите обществени дейности от местно, окръжно и национално значение. Секторът „Информационно-социо-

Digitized by Google

логически“ при комитета води отчет за по-нататъшното движение на тези предложения, контролира навременното им изпълнение. Периодично секторът информира бюрото за продължаващата работа по критичните бележки от годишните събрания. В последната информация през април т. г. наред с положителните констатации се отбелязва, че „Все още поставените въпроси и получените отговори не се използват най-ефективно за широка колективна и индивидуална масово-политическа работа сред хората“.

Общинският комитет на партията в Ловеч също е установил положителен ред в работата с предложенията от годишните събрания. Всички предложения се събират, обобщават, отправят към съответните органи на социално управление за съобразяване и изпълнение. В заседание през май бюрото на комитета се е запознало как и доколко са изпълнени тези предложения; отчетът отговаря предимно на онези предложения, които имат важно значение за социално-икономическото развитие на трудовите колективи, на микрорайоните, на селищната система.

На много места грижите на партийните бюра спрямо критичните бележки започват, така да се каже, още на другия ден след годишното събрание. Партийното бюро в цех „61“ на комбинат „Балкан“ — Ловеч води подробна статистика на препоръките и предложенията на комунистите. Преди месец то организирало една интересна инициатива — среща на цеховото и комбинатското ръководство с партийната организация. Директорът на комбината инженер Милев, неговите заместници са отговорили на въпросите, поставени на годишното събрание на организацията и по други поводи.

Секретарят на общоселския партиен комитет в с. Баховица Гено Христов е загрижен за друго: как да се увеличи времето за изказване на годишното събрание. Почти половината време сега се заема от четене на отчетните документи. Не би ли могло с доклада на партийното бюро комунистите да се запознаят в партийните групи или по друг начин. Така времето за обсъждане ще се увеличи значително и броят на изказващите се ще нарасне почти два пъти. Подобна практика съществува в някои организации. Гено Христов счита, че ако се експериментира и при тях, ще повиши активната част от времето на годишното събрание.

Грижата да бъдат изпълнени всички онези предложения и препоръки, поставени от комунистите на най-отговорния форум на първичната партийна организация, както и да се увеличи времето за изказвания, е грижа да се изяви позицията на повече комунисти.

Активността на комуниста на годишното събрание, широката изява на критичното и самокритичното начало у него е наистина мерило за политическата му зрелост, за неговото високо съзнание за дълг пред организацията, в която членува. На свой ред партийната организация става гарант и за смелата критика на комунистите, и за техните инициативи, на тяхното лично мнение и съображения за социално-икономическото развитие на колектива, за развитието на вътрешнопартийната демокрация, по избора на ново партийно бюро и по други проблеми от живота на организацията. Нужна е атмосфера, при която комунистът ще се чувствува сигурен в своята позиция. И ако не срещне разбиране в някои ръководства или отделни кадри, той да бъде защитен по достоен начин от своята организация. Тъй ще бъде изпълнено важното изискване, поставено от др. Тодор Живков в доклада пред Дванадесетия партиен конгрес: „Една от основните грижи на първичната партийна организация е да бъде опора на своите членове в стремежа им да носят с чест званието „български комунист“.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

ПЛАНИРАНЕТО — ТВОРЧЕСКИ ПРОЦЕС

НЕДЕЛЧО ВЪЛЕВ
кандидат на историческите науки

Проблемът за планиране работата на първичната партийна организация придобива изключително актуално значение. От начина на планиране, от качеството на плановете зависи как ще бъдат използвани силите и възможностите на първичната партийна организация, на партийните групи и комунистите за организиране и мобилизиране на колектива в борбата за решаване на големите и сложни задачи, поставени пред него. Дванадесетият конгрес изисква от нас да усъвършенствуваме планирането на партийната работа, като „се приведе в съответствие със съвременните изисквания на научното управление на социалните процеси, с приложението на програмно-целевия и комплексен подход"[1]. Успешното решаване на тази задача ще доведе до подобряване качеството и до повишаване ефективността от планирането в първичните партийни организации.

СЪЩНОСТ НА ПЛАНИРАНЕТО

Планирането на работата на първичните партийни организации е процес. Той се изгражда и развива на основата на строго определени изисквания, които се определят от **принципите за планиране на партийната работа**. Такива принципи са: демократическият централизъм, колективността, научността, съчетаването на оперативното с перспективното планиране, комплексността, определянето на основното звено в партийната работа, приемствеността и непрекъснатостта в планирането.

Ролята на принципите в планирането на партийната работа е двупосочна. От една страна, те отразяват потребностите на обективните закони и закономерности, на които трябва да се подчинява работата на първичните партийни организации. Колкото принципите по-пълно отразяват тези потребности, толкова по-добре позволяват планирането на работата да се приведе в съответствие с реалните изисквания на живота. От друга страна, принципите играят голяма регулативна роля. Те определят съществените, трайните, закономерните, необходимите качества, които следва да притежават плановете за работа на първичните партийни организации. Принципите следователно определят същността на плановете.

Плановете за работа на първичните партийни организации са документи, в които се определят целите на партийната работа за даден период, пътищата и средствата за тяхното постигане. Те служат като ръководство в работата за идейното и организационното укрепване на първичните партийни организации, за осъществяване на тяхната ръководна роля в трудовите колективи и административно-териториалните единици (села, квартали и др.).

Авторът споделя свои съждения и обобщения, извлечени от положителните страни в работата на Софийската градска партийна организация.

[1] Тезиси на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, С., Партиздат, 1981, с. 118.

Digitized by Google

Качествата, които следва да притежават плановете за работа на първичните партийни организации, са следните:

Първо, **целенасоченост.** Непосредствено свързване на **работата** на първичните партийни организации със задачите, които ще решават трудовите колективи, селата, кварталите и т. н. в социално-икономическата и духовната област през даден период. Плановете са средство за насочване активността и инициативността на партийните, административно-стопанските, профсъюзните, комсомолските и отечествено-фронтовските органи и организации, на всички трудещи се за срочно и качествено решаване на задачите, за постигане на целите. Те способстват за повишаване жизнеспособността и боеспособността на първичните партийни организации, а чрез тях — за издигане качеството и ефективността от работата на трудовите колективи.

Второ, **да се създават възможности за разграничаване на функциите** между партийните, административно-стопанските и обществените органи и организации, за издигане на тяхната самодейност и творчески характер. Създаване условия за контрол и проверка, за упражняване на уставното право на контрол върху дейността на административно-стопанските ръководства.

Трето, да създават условия за осигуряване на **единство, съгласуваност и координираност в работата** за изпълнение решенията на вишестоящите партийни органи и задачите на социално-икономическото и духовното развитие на трудовите колективи, за съгласуване, координиране и субординиране на политическата, организационна и идейновъзпитателна работа на партийните, административно-стопанските и масовите органи и организации.

Четвърто, **комплексност** при определяне целите на партийната работа, на задачите и средствата за тяхното осъществяване.

Пето, **обвързване на текущите с перспективните проблеми.**

Шесто, съсредоточаване на усилията към **основното звено** от проблеми за даден период.

Седмо, да се приложи **политическият подход** при формулирането на целите, задачите и мероприятията. Определяне на мястото и ролята на партийната организация, партийните групи и комунистите в процеса на решаване на задачите, за постигане на целите.

Когато плановете за работа на първичните партийни организации притежават тези качества, служат като средство за ръководство, те са научнообосновани.

ВИДОВЕ ПЛАНОВЕ

Голямо практическо значение има въпросът какви планове да съставят първичните партийни организации. Практиката показва, че този въпрос не е решен цялостно. Затова съществува голямо разнообразие в планиране работата на първичните партийни организации, което понякога дава отрицателно отражение върху тяхната ръководна роля.

Анализът на челния опит в планирането на партийната работа дава основание да се счита, че е най-целесъобразно първичните партийни организации да съставят следните видове планове:

Перспективни планове. Такава роля за първичните партийни организации играят: мероприятията за изпълнение решенията на конгресите на партията и задачите, които ще решава трудовият колектив за петилетката; мероприятията за изпълнение на важни решения на ЦК на БКП; комплексните и целевите програми за решаване на определени проблеми — масово прилагане постиженията на научно-техническия прогрес; прилагане на новия икономически подход и неговия

Digitized by Google

механизъм и др. В тях се съдържат целите, задачите и мероприятията, които първичните партийни организации ще осъществяват за по-продължителен период.

Годишни планове. Това са най-важните планове за работа на първичните партийни организации. Те съдържат целите, задачите и мероприятията, за постигането и решаването на които първичните партийни организации ще работят през периода между отчетно-изборните събрания.

Оперативни планове. Обхващат работата на първичните партийни организации за три или шест месеца. Те осигуряват изпълнението на годишните планове.

План-програми. Съставят се за подготовка и провеждане на отделни мероприятия: залагане и извеждане на опит по даден проблем; преглед за боеспособността на организацията и т. н.

Отделните видове планове за работа на първичните партийни организации се намират в органическа връзка помежду си, взаимно се обуславят и допълват.

Партийните организации в състава на първичните партийни организации разработват своите планове върху основата на техните планове, като целите, задачите и мероприятията се съобразяват с конкретните проблеми на ръководения от тях трудов колектив.

СЪСТАВЯНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ПЛАНОВЕТЕ

Планирането може условно да се раздели на три основни етапа: подготвителен, съставяне, обсъждане и приемане на плана.

Подготвителният етап на планирането на работата на първичната партийна организация обхваща:

Бюрото на първичната организация привлича широк кръг от комунисти, на които възлага да предложат идеи за **проектоплана.** В групата се включват: членовете на бюрото, групови отговорници, специалисти, активисти и други, които познават задачите на трудовия колектив и партийната работа, качествата, които тя трябва да притежава.

Установяване от членовете на групата **на източниците на информация** за съставяне на плана. Особено важно значение в това отношение имат констатациите и изводите, които се съдържат в документите на отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация, критичните бележки и предложенията на комунистите. В тях са отразени слабите страни в работата на организацията през изтеклия период и пътищата за тяхното преодоляване. Основен източник за информация при съставянето на плана за работа на първичната партийна организация е резолюцията. Резолюцията не е план. Тя е политически документ, който съдържа точни и ясни оценки за извършената работа от партийната организация, партийните групи и комунистите през изтеклия период и на получените резултати. В насочващата, директивната част на резолюцията са определени целите на партийната работа през следващия период и основните задачи за тяхното постигане. Посредством плана за работа на първичната партийна организация основните насоки се конкретизират в отделни задачи и мероприятия, подреждат се по реда на тяхното практическо изпълнение. При съставянето на плана за работа първичната партийна организация се съобразява преди всичко с решенията на Дванадесетия конгрес на партията, на ЦК на БКП, със задачите, които произтичат от докладите, речите и изказванията на другаря Тодор Живков и на другите партийни ръководители. В тях са определени главните изисквания, на които трябва да отговаря партийната работа. Имат се предвид и задачите, които решават през периода, за който се разра-

Digitized by Google

ботва планът, по-вишестоящите партийни комитети. От тях произтичат мероприятия, по които ще работи първичната партийна организация. Тяхното отчитане съдействува да се осъществява единство в планирането на партийната работа. Като източници на информация за съставяне на плана ще се имат предвид още: плановете за социално-икономическото и духовно развитие на трудовия колектив; програмите и мероприятията, които са съставени през предходни периоди, но не са изпълнени цялостно; задачите, които се решават съвместно с други колективи и организации; плановете за работа на масовите организации; прогнозите (за състава, за резервните кадри и др.); данните, фактите от лични наблюдения и разговори с хората и др.

Следва анализ на информацията, на фактите, разкриване на диалектическата връзка и зависимост между процесите и явленията.

Съставянето на плана започва с **определяне целта** на първичната партийна организация. Тя е идеален, мисловен модел на изискванията, на които трябва да отговаря политическата, организационната и идейновъзпитателната работа на първичната партийна организация и резултатите, които се очакват от нея. Целите се определят, ако те не фигурират в резолюцията на отчетно-изборното събрание.

Целта на първичната партийна организация има интегрален характер. Тя е по-голяма от целта на трудовия колектив. В нея се съдържат изискванията, на които трябва да отговаря работата за повишаване на вътрешното състояние на организацията, на нейната жизнеспособност, както и изискванията към работата, чрез която организацията ще организира и мобилизира усилията на колектива за решаване на задачите, които са поставени пред него или произтичат от потребностите на живота. Целта на всяка първична партийна организация е конкретна. Това се обуславя от характера на задачите пред трудовите колективи, от реалното състояние на всяка организация, от конкретните условия за работа и т. н. Затова една първична партийна организация може да отдели по-голямо внимание на една страна от своята работа, а друга организация да насочи своето внимание към усъвършенствуване на друга, различна от първата страна.

Целта на първичната партийна организация **може условно да бъде разчленена на две големи подцели. Първата подцел** обхваща изискванията към работата, чрез която първичната партийна организация ще организира и мобилизира усилията на административно-стопанските, профсъюзните и комсомолските органи и организации, на трудовия колектив за изпълнение на плана за социално-икономическо развитие. Тя може например да бъде формулирана по следния начин: „Организиране и мобилизиране усилията на трудовия колектив за изпълнение на насрещния план за социално-икономическо и духовно развитие с 10 дни предсрочно, като вниманието на партийната организация, партийните групи и комунистите се насочи към: подобряване качеството на ръководните решения, усъвършенствуване на тяхното програмиране; подобряване качеството на контрола и проверката на изпълнението, засилване на идеологическата работа, уплътняване на работното време“. В случая се приема, че по тези страни от ръководната работа на първичната партийна организация има слабости, че те са решаващи за по-нататъшното повишаване на нейната боеспособност.

Втората голяма подцел обхваща изискванията, на които трябва да отговаря работата за подобряване на вътрешното състояние на първичната партийна организация, качествата, които трябва да притежава тя като определящи условия за боеспособността ѝ. Същата може да бъде формулирана: „Повишаване жизнеспособността на първична-

Digitized by Google

та партийна организация по пътя на: качествено подобряване на членския състав, усъвършенствуване на вътрешнопартийните отношения, повишаване равнището на подготовка и провеждане на събранията, подобряване идейно-теоретическата подготовка на комунистите".

От своя страна **тези подцели на партийната организация също могат да бъдат декомпозирани.** Възможно е да се определят цели на работата, свързани с членството в партията, с подбора, разпределението на кадрите, с ръководството на масовите организации.

Най-ниското ниво на декомпозиране на целите определя **задачите,** които първичната партийна организация ще реши през периода, за който се разработва планът. Задачите следователно произтичат и са неразривно свързани с целите на партийната организация. Такива задачи могат да бъдат например следните: издигане ролята и отговорността на първичната партийна организация, на партийните групи и комунистите при внедряване на научно-техническите постижения в производството; повишаване авангардната роля на комунистите в социалистическото съревнование; подобряване качеството на работата с желаещите да встъпят в редовете на партията; повишаване равнището на подготовката и провеждането на партийните събрания и т. н.

След установяване на задачите се определят **политическите, организационните и идейновъзпитателните мероприятия за решаване на всяка задача.** Техният характер, брой и съдържание непосредствено зависят от задачите, които ще се решават. Планът не е механичен сбор от мероприятия за решаване на задачите. Когато е необходимо, се съставят варианти на мероприятия за решаване на задачите, като се държи сметка за конкретните условия на работа и за ресурсите, с които разполага организацията. Това ще позволи да бъдат съставени напрегнати, но реални планове. Например за решаване на задачата „Издигане ролята и отговорността на първичната партийна организация, партийните групи и комунистите при внедряване на научно-техническите постижения в производството" могат да се набележат примерно следните мероприятия: на събрание на първичната партийна организация да бъде обсъден доклад как комунистите от участък №... (звено, ферма, секция и т. н.) решават проблемите, свързани с реконструкцията и модернизацията на производството; да се направи проучване на работата на комунистите, работещи в заводската многотиражка по отразяване на челния опит, свързан с внедряване на научно-техническите постижения; на събрания на партийните групи да се направи самоотчет от комунистите за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес в производството; на заседание на партийното бюро да се изслуша отчет за работата на две партийни групи по този проблем и т. н. По същия начин се определят мероприятията за решаване и на другите задачи.

От посочения пример се вижда, че при определянето и формулирането на мероприятията се прилагат изискванията на принципа за съчетаване на комплексността с разкриване на основното звено и на политическия подход в работата. Мероприятията следва да бъдат изразени чрез съответна форма на партийна работа, правилно да бъдат разположени в пространството и времето, точно да се определят сроковете и отговорниците за тяхното изпълнение.

В плановете не трябва да се записва срок „постоянен". Всяко мероприятие е конкретно, има етапи на практическо осъществяване, на контрол и проверка на изпълнението му.

Мероприятията позволяват чрез разнообразни форми на работа да се открои мястото и ролята на първичната организация, на партийните групи и комунистите за решаване на задачите, свързани с политическото ръководство на трудовия колектив и неговите структур-

Digitized by Google

ни компоненти: разграничаване на функциите; точно определяне на задачите, съгласуване, координиране и субординиране на работата; укрепване на съставните звена с кадри; издигане авангардната роля на комунистите и творческата активност и инициативност на трудещите се; изграждане и оптимално функциониране на системата за контрол и проверка на изпълнението. От друга страна, те да способстват за повишаване жизнеспособността на организацията в съответствие със субективните потребности; решаване на проблемите, свързани с членството в партията; подбор, възпитание и разпределение на ръководните кадри; укрепване на вътрешнопартийните отношения; усъвършенствуване на формите, методите и средствата на работа и ръководство и т. н.

Задачите и мероприятията определят **съдържанието на плановете.** То има конкретен характер за всяка партийна организация и е насочено към решаването на възловите проблеми, които произтичат от решенията на конгреса на партията и другите документи: развитие на първичната партийна организация като основа на партията, ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив; издигане на нейната роля като представител на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията; организация и мобилизиране на трудовия колектив за повишаване качеството и ефективността на производството (административното обслужване, развитието на науката, образованието, услугите и други) чрез преминаване към предимно интензивно развитие на икономиката и другите сфери на обществения живот, повсеместно прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм; масово внедряване постиженията на научно-техническия прогрес; усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и други.

На този етап важно значение има и работата за определяне **структурата на плана.** Целите, задачите и мероприятията се разделят на две основни групи: свързани с партийното ръководство на трудовия колектив и с вътрешнопартийния живот. За по-голяма прегледност задачите и мероприятията, свързани с партийното ръководство на трудовия колектив, се разделят на: партийно ръководство на икономиката (научната, учебно-възпитателната, здравната дейност) и партийно ръководство на масовите организации (професионалните съюзи, Комсомола, Отечествения фронт и др.). Втората група задачи и мероприятия се групират на две подгрупи. Първата — организационно-партийна работа. Тук се включват задачите и мероприятията, свързани с: членството в партията; подбора и разпределението на ръководните партийни кадри; усъвършенствуване на формите, средствата и методите на работа и ръководство и други. Втората подгрупа обхваща партийната идеологическа работа — изграждане на мирогледа у комунистите, тяхното обучение и възпитание и т. н.

Тази структура се отнася само за годишните планове на първичните партийни организации. Оперативните шестмесечни и други планове имат друга структура: заседания на партийното бюро; събрания на организацията; други мероприятия. Същите се вземат от годишния план, програмите и от нововъзникналите потребности. Мероприятията в оперативните планове се подреждат хронологически по реда на тяхното провеждане.

Обсъждане и приемане на плановете. Чрез него се осъществява колективността в процеса на планиране работата на първичните организации; засилва се демократизмът в живота и дейността им; отстраняват се слабостите в процеса на съставяне на плановете; избира се оптимален вариант за начин на действие и решаване на задачите, за постигане на поставените цели.

Digitized by Google

Плановете за работа на първичните партийни организации се обсъждат на заседания на партийните бюра, на събрания на партийните групи и организации. Те се утвърждават от събранието на първичната партийна организация.

След приемането на плановете задачите и мероприятията стават задължителни за цялата организация, за бюрото, за партийните групи и комунистите.

КОРИГИРАНЕ НА ПЛАНОВЕТЕ В ПРОЦЕСА НА ТЯХНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ

Първичната партийна организация ръководи процеса на изпълнение на плана. Целта на тази дейност е срочното и качествено изпълнение на мероприятията, решаването на задачите, постигането на поставените цели.

В своята работа за изпълнение на плана партийната организация отчита, че той е отворена система. В хода на изпълнението може да се окаже, че част от планираните задачи и мероприятия са загубили своята актуалност, че не съдействуват за постигане на поставените цели. Може да възникне потребност от нови задачи и мероприятия, които произтичат от решенията на вишестоящите органи. Това ще наложи да се коригират плановете в хода на тяхното изпълнение, да се приведат целите и задачите на организацията в съответствие с новите потребности, да се осигури оптимален начин на действие за тяхното постигане.

Мероприятията, които разработва първичната партийна организация за изпълнение на решенията на вишестоящите органи през плановия период, са неразделна част от плановете за тяхната работа. Текущите задачи се решават по оперативен път, бюрото избира формите на работа за тяхното осъществяване.

Коригирането на плановете става от органа, който ги е приел на основата на задълбочена обосновка от страна на партийното бюро.

ОТЧИТАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНОВЕТЕ

То установява постигнати ли са поставените цели, какви реални изменения настъпват в ръководната, преобразуващата дейност на първичните партийни организации и в техния вътрешнопартиен живот, в живота и дейността на трудовите колективи, реализиран ли е ефективен начин на действие за осъществяване на поставените цели, какво е качеството и ефективността от подготовката и провеждането на отделните мероприятия, каква е тяхната роля за решаване на задачите, за постигане на целите; решенията, които са приети от партийното бюро и събранието на партийната организация, съдействували ли са за осъществяване на задачите, за постигане на целите. Наред с постигнатите успехи следва да се видят и нерешените проблеми, а също така и негативните последствия от дейността на партийната организация, партийното бюро, партийните групи и комунистите. На тази основа се предприемат мерки за отстраняване на слабостите, за постигане на целите.

Отчитането на изпълнението на плановете се прави на основата на задълбочен анализ на извършената работа от страна на партийното бюро и събранието на организацията. Обективно се разкриват приносът и отговорността на комунистите както за постигнатите успехи, така и за нерешените проблеми. Това има съществено значение за по-нататъшното активизиране на работата на цялата организация, на партийните групи и комунистите.

Digitized by Google

Изпълнението на плана се отчита на събрание на първичната партийна организация. Това става след всяко изпълнение на оперативните планове и на годишното отчетно-изборно събрание. Отчитане на комунисти, отговорни за изпълнението на особено важни задачи и мероприятия от плана, може да става на заседания на партийното бюро, на събрания на организацията и партийните групи в хода на тяхното практическо осъществяване.

Решенията на партийното бюро и събранията, свързани с отчитането на изпълнението на плана, както и резолюциите на отчетно-изборните събрания имат ярко изразен оценъчен характер от политическа гледна точка и насочват работата към решаване на основните проблеми през следващия период.

ФОРМИРАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИОНЕН ОПИТ

ХРИСТИНА АНГЕЛОВА

Дванадесетият конгрес на партията разкри нови страни на обективните закономерности на социално-икономическото развитие на страната. В съответствие с възникналите нови потребности той определи и качествено новите задачи пред партийните органи и организации, ръководните кадри и комунистите. Решаването им изисква нов подход, творческо мислене, за да се постига висок социален ефект от всяко решение и действие.

За прилагането на творческия подход, за развитието на инициативата и формирането на нов опит е необходимо преди всичко да нараства активността на комунистите и кадрите. А това предявява по-високи изисквания към партийните комитети и организации, които като органи на политическо ръководство направляват, подкрепят, стимулират, организационно и идеологически осигуряват този процес.

Постановките на конгреса за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация като образец на демокрацията в колектива разкрива пред първичната партийна организация нови възможности за творчество. Стои открит въпросът за разнообразяване на съдържанието и методите на откритите партийни събрания, на работата с кадрите, на политическата работа за внедряване на новия икономически механизъм, за издигане ролята на партийната група и пр.

Приложението на новия икономически подход и на бригадната стопаиска сметка постави пред партийните групи като политически ядра в бригадите изисквания за повишена отговорност. Общинският партиен комитет в гр. Георги Трайков оцени правилно ролята на партийните групи и планира на пленарно заседание да разгледа тяхната пълна реализация в новите условия. Продължително време проучва съществуващия и зародилия се положителен опит, предприема широка организаторска работа за привеждане структурата на първичните партийни организации в съответствие с нарасналата отговорност на партийните групи. И приема решения, конто водят до изменения в тяхната дейност. Като прецени, че ролята на партийния отговорник е решаваща за повишаване активността и организираността на комунистите и на останалите трудещи се в бригадите, общинският партиен комитет подходи творчески и създаде нова форма за работа с партийните отговорници — клуб на партийния отговорник. Негова цел и задача е системно да дава знания за актуалните проблеми на развитието на страната и селищната система, да изучава и бързо разпространява породилия се опит, да обсъжда и експериментира нови форми на работа в конкретните условия, като използва диференциран подход към проблемите по отрасли.

Своевременното, актуално и целенасочено информиране дава нови знания. Те не могат продължително време да съжителстват със старите подходи и пораждат стремеж да се замени старото, онова, което не съответствува на потребностите, с ново. Те могат изпреварващо да посочват нови пътища, форми, средства, методи, с което обогатяват опита на една част от кадрите. Разбира се, на тези, които непрекъснато усъ-

Digitized by Google

вършенствуват своите познания и притежават усет към новото. Този, който е идейно убеден, политически зрял и е вникнал във всеки ред на партийните решения, не може да не открие възможности за творческа реализация на идеите и постановките. Така много партийни секретари в съответствие с насоките на конгреса потърсиха подходящи форми за изучаване на общественото мнение при приемането на нови членове. Утвърдиха се откритите партийни събрания, партийно-комсомолските събрания, разговорите с непосредствените стопански ръководители, активизирането на поръчителите след приемането на младите комунисти, бързата адаптация на новоприетите в партийната организация, самоотчетите им на открити партийни събрания и др.

Общинският партиен комитет в гр. Шабла реши да постави въпросите за подготовката и приемането на младите комунисти на научно-практическа конференция. В основата на работата заложиха изискването на конгреса да се приемат млади хора с утвърден авторитет, с политическа зрелост и ярки добродетели. Проучен бе богатият опит на общинската организация. Резултатите от действуващата школа „Млад активист" показват, че предварителната подготовка на комсомолците дава възможност да се провери тяхното отношение към политиката на партията и жизнената им позиция. Активността на младите комунисти след приемането им се поддържа чрез школата „Млад комунист", в която те изучават въпросите на конкретната партийна политика, обсъждат своята позиция, поръчения, дискутират, правят предложения за подобряване на работата. Целенасочено през този период много първични партийни организации активно включваха млади комунисти в разработването на проблемите, в подготовката на решенията. Тази практика показа, че възлагането на социално значими задачи повишава отговорността на младите комунисти, позволява им бързо да се адаптират в партийния колектив и да утвърждават в себе си стремеж за активна реализация.

Положителен опит формира първичната партийна организация в „Автопарка", където се предоставя възможност за по-голяма самостоятелност и проява на инициатива у младите комунисти. Те се ангажират в цялостната подготовка на партийните събрания — от комисиите за проучване на проблема до подготовката на решения и поръчения. Много често на партийни събрания докладчици са вече те. Това повишава тяхното чувство за дисциплина, самовзискателност и отговорност.

И първичната партийна организация в Електромеханичния завод формира положителен опит. На открито партийно събрание обсъдиха кандидатурите на млади специалисти. То показа не само творческия подход на партийното бюро, но и зрелостта на колектива, който отговорно цени доверието на партийната организация. Проведеният разговор бе богат с реални, аналитични и критични оценки и предложения. Те потвърдиха правилността на конгресната постановка за необходимостта от зачитане на общественото мнение и по този строго специфичен вътрешнопартиен проблем. Опитът показа, че заедно с първичната организация отговорност за членския състав поема и колективът, когото тя представлява в партията и чиито най-високи добродетели като негово достойнство носят влизащите в партията. На откритото партийно събрание безпартийните изразиха задоволството си, че първичната партийна организация приема най-добрите млади работници и специалисти, на които колективът може да разчита.

Партийният конгрес предяви изискване към първичната партийна организация да бъде опора на своите членове в стремежа им да носят с чест званието „български комунист". Именно в трудовия колектив комунистът проявява своята авангардна роля. И тук първичната партийна организация е откривателят и ценителят на неговите достойнства, творчески стремежи и изяви. Тя е тази, която, наблюдавайки го, ще открие новото, което е създал, ще сравни и оцени достойнствата на опита му и ще предприеме мерки за неговото обществено признание.

Отговорността за откриването на положителния опит в дейността на комунистите, на низовите ръководни кадри, на партийните групи носи първичната партийна организация, а за всяко следващо структурно равнище — съответният партиен комитет.

Класиците на марксизма-ленинизма неведнъж са подчертавали и изисквали най-напред да се изучават местната практика, местният опит и тогава да се търси друг, особено когато липсва собствен. Често партийни секретари насочват своето внимание предимно към опит, създаден другаде. Това обстоятелство има и неблагоприятни последици: пренебрегват се творчески виждания на местните кадри, подценяват се възможностите, ограничава се местната инициатива, прекършва се новаторският ентусиазъм, накърнява се усетът към новото. Всичко това подхранва неблагоприятна атмосфера за прилагане на чуждия опит. Недооценените творци не могат с открито сърце да приемат опита на другите, особено ако той не превъзхожда доказано техния опит, проверен в позната практическа дейност. Необходимо е партийните организации и кадри да бъдат с лице към местния почин, към местната инициатива, върху устойчивата почва на които по-лесно и по-резултатно ще се внедри и развива чуждият положителен опит.

Утвърден стил в работата на партийния комитет в текстилния комбинат „Първи май" — Варна е непрекъснато да изучава практиката на първичните партийни организации и групи, да търси нови форми на работа, да създава атмосфера на творчество и формира усет към новото във всеки комунист, партиен отговорник, партиен секретар. И всичко това много тясно се свързва с пораждащите се потребности и задачи, като се използва както политическият, така и комплексният подход, с пред-

Digitized by Google

виждане на повишен ефект. Като един от ярките примери на творческо отношение може да се посочи работата на партийната група в смяна „А" на тъкачния цех с отговорник Евда Костадинова. Партийната група наброява 18 комунисти в смяна от 160 души. Характерно за дейността на партийния отговорник и групата е пълното взаимодействие с началника на смяната. Съвместно да се обсъжда всеки въпрос от цялостния живот на смяната е традиция за партийната група и сменното ръководство. Обещанието на смяната, творческите планове на ръководителите и специалистите, личните обещания на комунистите, наставниците, на всеки член на колектива са в пълно съответствие с проблемите, поставени от Дванадесетия конгрес и Октомврийското национално съвещание през 1981 г. Партийната група пълноценно осъществява всички свои функции. Като организатор умело използва партийното поръчение. Във всяка бригада осигурява партийно влияние чрез изпратени или преразпределени комунисти. На младия комунист Станчо Овчаров групата дава поръчение да усвои в намалени срокове новата техника, да разработи новите машини и от втори майстор да стане първи. С поръчение му възлагат ръководството на младежката бригада. На комунистката Вяра Стоименова партийната група дава поръчение да обучи две тъкачки. Тя обучава три вместо за три — за два месеца, които, след като завършват съкратения срок на обучение, веднага изпълняват нормите си. На бригадирите се възлагат поръчения да обучават перспективните монтьори за майстори на новите машини. При подготовката на поръченията, свързани с производствената дейност, партийната отговорничка се съветва с административния ръководител, за да не се дублира възложената задача с непосредствените задължения и в същото време да утвърди авангардната роля на комуниста. На Стефка Тодорова се дава поръчение за преквалификация, което тя изпълнява успешно за кратък период и на новата техника достига 120 на сто изпълнение на нормата за обслужване. Всеки месец на една от сбирките на партийната група двама или трима комунисти се отчитат за това, как изпълняват поръченията си.

С особена грижа се отнася партийната група към младите работници и към младите комунисти. Особено внимание се отделя на младежката бригада, която се формира само от завършили средно политехническо образование, без опит, с големи трудности при адаптацията към условията за труд. Бригадирът е млад партиен член. В бригадата работи и е наставник партийната отговорничка. Двамата майстори са комсомолци. Усилията на партийната група довеждат до висок ефект — от деветте бригади младежката има най-високи постижения в изпълнение на обещанието, прието след Дванадесетия конгрес на партията.

Характерно за работата в смяната е единството и пълната координация между дейността на партийната, профсъюзната и комсомолската група. Провеждат се интересни мероприятия, които оказват силно възпитателно въздействие, формират атмосфера на другарство, взаимопомощ, творчество, взискателност и отговорност. Едно дружно голямо семейство, на което остава време въпреки трудните условия на работа и да прочете „Златната совалка" на Найда Манчева, и да посещава исторически места, и да проявява грижа и внимание към осиновените от смяната 13-годишните Мирослав и Веско от дома за сираци, на които възлага не без основание надежди да станат текстилци. Затова никого не изненадват успехите, постигнати в изтъкаването на повече метри над обещанието, в спечелената десетдневка на съревнованието в чест на 100-годишнината от рождението на Георги Димитров. Налице са и други успехи, които са естествен резултат от активното присъствие на комунистите и партийната група в живота на малкия колектив.

Усетът към новото е необходим за творците, инициаторите, създателите, но не помалко и за тези, които ръководят. От техния усет, от техния организаторски талант зависи постигането на възможния най-висок мултипликационен ефект от използването на новото. А усетът към новото не е наследствен белег. Той се формира, подхранва, утвърждава в съответна благоприятна среда. И ако ръководният орган е създал система, която на кратки периоди, от една страна, ангажира актива за откриване, осмисляне и оценка на всичко ново, което се е породило и което съответствува на целите и задачите на органа или организацията, а от друга страна, запознава с най-новите постижения на други органи и организации в същата област, то няма съмнение, че интересът към новото ще расте. Ще нараства и потребността да се поддържа тази информираност с по-актуална и по-диференцирана информация за постиженията.

Никой опит, колкото положителен и добър да е той, не може да остане за продължителен период единствен. Даже при самото му повторение и най-малките различия в условията на реализация, в стила на организаторите добавят нещо ново към него и го обогатяват или осакатяват. Когато се абсолютизира ценността на който и да е опит, неминуемо се задържа творческата реализация от тези, които го повтарят. А това значи съзнателно да се противопоставим на диалектиката на социалния опит. Редовната осведоменост, проблемната информация позволява да се проследява тази диалектика както на собствена, така и на чужда територия и да се усъвършенствува непрекъснато опитът в разностранната партийна дейност.

Това осигурява изпреварващото развитие на партийния орган и организация, позволява им да се преустройват, да не изостават, а да възприемат и търсят, да откриват и подкрепят новото, което отговаря на определени потребности, на поставени задачи.

Digitized by Google

Този подход ще послужи за пример на всички останали органи и организации, които имат дял в разгръщане на творческата инициатива на всички слоеве от населението, на всички поколения. Има ли творческа атмосфера и ангажираност, ще има и повишена резултатност и реален принос на всяка организация и на ръководения от нея колектив в изпълнението на конгресните решения.

За пълноценното използване на положителния опит съществена роля изпълнява неговият разпространител. От изключително голямо значение е кой, кога, с какви средства и по какъв начин ще го разпространи. В повечето случаи опитът се разпространява не от този, който го е създал. И тук се явява необходимостта от компетентен разпространител, който ще съумее да преодолее привлекателността на външните ефекти, а ще разкрие същността. Зад ярките успехи да се види подходът, който може да се възприеме. Резултатите не могат да се повторят буквално, най-вече поради това, че прилагането на един положителен подход не става при лабораторни условия. Отговорността на разпространителя е голяма. Той прави достояние на болшинството, на масите достойнствата на един опит. И всяка неправилна постановка, неубедителни доводи, надценяване, хвалебствия и други създават предубеждения, които могат да се превърнат в трайно отношение към следващи разпространения.

От съществена важност е и времето, т. е. интервалът от време от зараждането на опита до разпространяването му. Всяко закъснение намалява неговото въздействие, тъй като бързо се натрупват елементи на остаряване. Своевременното компетентно, масово (в смисъл до най-широки кръгове на възможни приемници) разпространяване ускорява възприемането и усъвършенстването на дадена дейност. А с това подготвя най-отговорния момент, свързан с положителния опит — внедряването. Като дейност, която привежда потенциалния заряд на новото, по-прогресивното в действие, внедряването изменя съществуващата практика, привежда я в пълно съответствие с новите потребности и задачи, изисква много усилия за създаване на условия за нормално протичане на процеса.

На първо място трябва да поставим създаването на благоприятна атмосфера за масовото прилагане на утвърден единичен собствен положителен или разпространен чужд опит. В двата случая се изисква различен подход. Собственият опит се възприема по-бързо, убеждението в неговите предимства е формирано на основата на наблюдение непосредствено или в близост, сродните условия не пораждат съмнения във възможността за повторение. Ръководният орган е натрупал опит още при изучаването, експериментирането и подкрепата на покълналото на негова територия ново. Не се налага да се преустройват неговото мислене, навици, съществуващата подготовка на условията за макар и единичен положителен опит. А и изпълнителите, които ще внедряват — партийните организации, групи, комунисти, познават по-близо създателите, могат да се съветват, да проверяват, да наблюдават. В същото време е опасно и вредно, ако един орган само от подобни съображения се предпазва да ползва чужд опит. Степента на неговата зрелост се проявява в умението да сравнява, след като е осигурил надеждна информация за всеки проблем от неговата дейност и ръководство, нуждаещ се от промени. Собственият опит не винаги е критерий за границите на творческите търсения. Монопол в това отношение никой няма, още по-малко стопанинът на дадена територия, па макар и да е политически ръководител. Не е излишно да се създава картотека на наличния положителен опит, като се оценяват възможностите къде, кога и как да се внедри и как, с какви критерии да се оцени ефектът.

Важен проблем на внедряването е системният, упражняван на място партиен контрол, придружен с помощ. При внедряването са възможни конфликти. При проучването и разпространяването положителният опит се намира все още в сферата на потенциална възможност за приложение. Пряко и конкретно не се засягат интересите на никой. Но при внедряването има вече конкретно действие, решителна промяна на установен стил, организация на работа, навици. Именно при него става сблъсъкът между старото, намиращо подкрепа от заинтересованите, и новото, което има бъдеще, но е още неукрепнало, неясно, не съдържа пълни гаранции от пръв поглед за предимство. А и привържениците на новото първоначално са малцинство. Нали това е и една от причините все още конкурсното начало да не става повсеместна практика, въпреки че предимствата му са доказани, както и откритите събрания за приемане на нови партийни членове.

С творческо отношение към изискванията на Дванадесетия конгрес на партията за разширяване на демократизма, за широко използване на общественото мнение при решаване проблемите на партийната дейност и ръководство се отличава първичната партийна организация на ТК „Георги Димитров" в Провадия. Специфичен подход приема бюрото за оценка на ръководните кадри от всички равнища в трудовия колектив. Всяка година централна комисия, избрана на партийно събрание, съставя график за оценяване на кадрите, дава гласност пред колектива и създава организация за правилно осъществяване на възприетата система. Избират се също така работни групи, всяка от които още в началото на годината знае за кого и в кой месец ще изготви оценката. Използват се различни методи и форми за набиране на информация. Традиция стана да се провежда анкета с всички работници, подчинени на ръководителя, който се оценява. Освен това работната група непосредствено наблюдава организацията на работа, взаимоотношенията на ръководителя с колектива, как той разрешава проблемите в конкретни ситуации. И оценява деловите качества, квалификацията му. Во-

Digitized by Google

дят се разговори с отделни работници, обсъжда се стилът на работа на ръководителя в партийната група, прави се задълбочен анализ на постигнатите резултати под негово ръководство. На основата на получената богата и разностранна информация работната група изготвя оценката и я внася в централната комисия. Тя задълбочено я обсъжда, проверява обективността на основните изводи и докладва пред партийното бюро. За основните номенклатурни кадри оценката се обсъжда в партийното събрание, където в присъствието на оценявания се правят предложения, отправят се критични бележки, оформя се общественото мнение за качествата на стопанския ръководител.

За останалите низови ръководни кадри, които не влизат в номенклатурата на първичната партийна организация, оценката се оформя чрез партийната група. Тя проучва мнението на работниците, води индивидуални разговори, провежда събрание, на което се обсъждат качествата на ръководителя, стилът му на работа, правят се предложения, дават му се поръчения. Така партийната група получава самочувствие на политически стопанин в най-малкия трудов колектив, нараства авторитетът й пред низовия ръководител, повишава се отговорността й за възпитанието и израстването на кадрите.

Всяка година партийното бюро и централната комисия осъвременяват критериите за оценка на ръководните кадри, като внасят нови показатели, които произтичат от партийните документи. През тази година в основата на въпросниците, анкетите и разговорите са поставени критериите на Дванадесетия конгрес на партията и повишените изисквания, които предяви другарят Тодор Живков в доклада пред Октомврийското национално съвещание. Оценката се изгражда на основата на постигнатото от всеки ръководител в овладяването на икономическия механизъм, внедряването на бригадната организация на труда и стопанската сметка, деловото и оперативно ръководство на колектива, използването на науката, постиженията на научно-техническия прогрес и челния опит, грижата за подобряване организацията на труда и ефективното използване на трите елемента на производствения процес.

С този подход партийното бюро постига ефект в няколко направления на работата с кадрите: създава система за оценка; включва целия колектив в оформяне на оценката; осигурява широка гласност в периода на проучването; мобилизира ръководните кадри, които знаят кога ще се приеме оценката им; намалява субективизма; повишава отговорността на колектива за реална оценка на своя ръководител и на ръководителя пред ръководения от него колектив.

Този подход партийното бюро използва при всеки случай на издигане, разместване, при съкращения и пр. Така при издигане на сегашния директор бяха проведени от първия секретар на общинския комитет и отговарящия инструктор продължителни разговори в партийното бюро, с кадри от цеховете, с отделни активисти и в събрание на първичната партийна организация, на което са поканени и безпартийните ръководни кадри. С единодушното мнение на комунисти и безпартийни, с ценни препоръки и предложения за директор е издигната секретарката на първичната партийна организация, която колективът познава и уважава за притежаваните качества. Така се прилага на практика Лениновото изискване да се издигат млади, способни, местни кадри от резерва. В същото време намират приложение и конгресните постановки за издигане на кадри с общопризнати политически, делови и морални качества, с добра специална и политическа подготовка, които притежават солиден социален и организационен опит.

Използването на разнообразни форми за проучване на общественото мнение осигурява по-голяма надеждност на системата за подбор и разпределение на кадрите, издига авторитета на първичната партийна организация като представител на трудовия колектив пред партията и укрепва увереността на заслужилите обществено признание ръководни кадри в подкрепата на колектива при изпълнението на задачите. Прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията разкрива богати възможности за творчество по всеки проблем, на всяко работно място, от всеки ръководител и комунист.

Първичната партийна организация по време на прегледа се превръща по същество в творческа лаборатория за търсене и откриване на най-ефективни форми, средства и методи на партийно въздействие и издигане на политическото й ръководство до критериите на Дванадесетия конгрес. При изпълнението на приетите мерки се проявява същностният характер на партийната дейност — да преобразува съществуващата действителност, да издига съзнанието на трудещите се и осигурява авангардната роля на комунистите.

Много опит ще се натрупа, много творчески търсения сега ще се реализират. Остава само да се разкриват достойнствата на всяко ново. Заедно с това да не забравяме, че творчеството е в границите на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство.

Всяко ново, което се появява, трябва да бъде по думите на В. И. Ленин „комунистически ново", т. е. такова, което издига авангардната роля на комуниста, укрепва боеспособността на първичната партийна организация и повишава авторитета на партията като политически ръководител. Именно от позицията на класово-партийния, на политическия подход може да се формира нов организационен опит и с него още по-добре да се организира, ръководи и издига равнището на политическата и организаторската работа на партията в съвременните условия.

Digitized by Google

РЪКОВОДСТВО НА ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ В КОЛЕКТИВА

ДИМИТЪР ГРОНЕВ

През всички етапи на своето развитие — от създаването си до наши дни — Българската комунистическа партия е следвала неизменния курс за изучаване на общественото мнение. Тя се е ръководила от основната марксистко-ленинска постановка, че една партия е силна тогава, когато поддържа тесни връзки с широките народни маси, когато познава проблемите и стремежите им, опира се на натрупания от тях революционен опит и гради своята практическа дейност върху него. В същото време познаването на общественото мнение никога не е било самоцел за комунистите. То е основа за ефикасна работа с работниците, трудещите се селяни и прогресивната интелигенция за издигане нивото на политическото им съзнание, за внасянето в него под формата на систематизирани знания истината на марксизма-ленинизма — единствено правилната, научна теория, която обяснява пътищата за развитието на човешкото общество и служи като ръководство за действие на народните маси в борбата им за прогрес и социален напредък.

Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия, като обобщи натрупания опит в областта на социалното управление, настъпилите промени в обществено-икономическото и духовното развитие на нацията, както и постиженията на обществените науки, постави изискването за усъвършенствуване и в известен смисъл преустройство на дейността по изучаването, формирането и управлението на общественото мнение. В конгресните материали е записано: „Изучаването на общественото мнение, вслушването в критиката на трудещите се, вземането предвид на техните изисквания е едно от много важните направления в развитието на социалистическия демократизъм“[1]...

„Съществено трябва да се подобри изучаването на общественото мнение, особено реакциите по повод на едни или други мероприятия, които държавните и стопанските органи възнамеряват да предприемат“[2]...

Новите изисквания при изучаването, формирането и управлението на общественото мнение са закономерно следствие от конкретно историческите особености на етапа, в който страната ни се намира — изграждането на развито социалистическо общество, и в този смисъл носят всичките му основни белези. Същевременно те се основават и на положителните страни на утвърдилите се в практиката форми, средства, методи и механизми, които се приспособяват и адаптират към настъпилите изменения. Ето защо партийната политика в областта на общественото мнение на настоящия етап не трябва да се схваща като качествено различна, разграничаваща се категорично от извършеното досега, а като естествен процес на развитие и обогатяване в движението ни напред.

---

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 95—96.

[2] Пак там, с. 95.

Digitized by Google

Заедно с това Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия посочи, че първичната партийна организация е „основата на връзката на партията с масите, тук преди всичко се гради доверието на народа към партийната политика“[3], което без съмнение ѝ придава характеристиката на „естествен център... където непосредствено ще се решават новите, по-сложни задачи“[4].

Всичко казано дотук ни дава основание да изтъкнем, че проблемите на общественото мнение, отнесени към първичната партийна организация и трудовия колектив, са важни и винаги актуални в дейността на партията. Тяхното успешно решаване е възможно да бъде постигнато посредством творческото, съобразено с дадените конкретни условия, приложение на конгресните изисквания в практиката. Това означава отказ от отживели своето време форми, усъвършенстването на положителните елементи в дейността на първичната партийна организация по пътя на тяхното осъвременяване, както и създаването на нови, „съзвучни“ с постиженията на научното познание, адекватни средства за изучаване, формиране и управление на общественото мнение.[5]

Общественото мнение, съотнесено към първичната партийна организация, притежава както характерните за нея особености, така и общите белези „на по-високите нива“ — класата, партията, нацията. Ето защо, ако държим проблемът да бъде разгледан правилно от научна гледна точка (а това означава и вярност на практическите решения), то не бива да пренебрегваме тези две основни равнища — общественото мнение на микро и макро ниво, както и съществуващите връзки между тях. Те могат да бъдат отделени едно от друго единствено за целите на анализа, но без да се забравя тяхното диалектическо единство. В приложен план казаното означава, че пред първичната партийна организация стоят три главни изисквания. Първото от тях може да бъде сведено до изучаването, формирането и управлението на обществено мнение, което не надхвърля границите ѝ или в по-голямата си смислово-съдържателна част е насочено към собствени за партийната организация и трудовия колектив проблеми. Второто се отнася до дейността на първичната партийна организация като елемент на постоянно функциониращите системи за изучаване на общественото мнение, от които партията като цяло в лицето на своите компетентни органи може да получи изключително полезна информация. Това е дейност, която и сега се извършва, но ще претърпи известни изменения по пътя на усъвършенстването си съгласно конгресните постановки и решението на Секретариата на Централния комитет на партията „За работата на Пловдивската окръжна партийна организация по изучаването на общественото мнение“. Третото изискване е в изучаването от първичната партийна организация и съответно „реагиране“ със специфични за нея средства на онова, което идва „отвън“, т. е. общественото мнение на по-големите социални общности, звена от които са партийната организация и трудовият колектив.

Очевидно въпросите, свързани с общественото мнение, предполагат извършването на анализ на посочените направления с указания за специфичните им характеристики. При това следва да се направи уговорката, че ще разгледаме по-подробно първото и третото направление и ще се интересуваме преди всичко от онези черти и особености на общественото мнение, които могат да бъдат реално установени и на тази основа управляеми от първичната партийна организация.

Изучаването на общественото мнение на ниво първична партийна

---

[3] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес... с. 117.
[4] Пак там, с. 116.
[5] Пак там, с. 119.

Digitized by Google

организация и трудов колектив и на тази основа неговото формиране и управление, насочено към „задоволяването на собствените нужди", представлява първото интересуващо ни основно направление.

Въпросът за същността и специфичните особености на различните методи за изучаване на общественото мнение е проблем, който би следвало да отнесем към дейността на ограничен брой специалисти, с каквито партийните организации едва ли биха могли да разполагат. „Аматьорството" в тази толкова сложна област би причинило повече вреди, отколкото полза (както се убеждаваме от прекратилата се вече практика за провеждането на анкетни проучвания от хора без необходимата квалификация). Реалните възможности на първичната партийна организация в най-общ вид се свеждат до следното:

Съществуват проблеми, които винаги са обект на общественото мнение. Така например хората постоянно се интересуват от дейността на ръководството — одобряват, отхвърлят, предлагат, изискват, променят отношението си. Едва ли трябва да се аргументира в случая необходимостта от наблюдаването на този процес. Информация за него може да се получи посредством използването на различни форми, които са добре известни — индивидуални разговори, беседи с хора, обобщаване на изказванията им на събрания и т. н. Това, на което следва да се акцентира тук, е, че използването на така описаните форми крие в себе си опасността от „изкривяване" на информацията, доколкото не винаги онова, което ще констатираме, е общественото мнение. Или казано по друг начин — традиционните форми са твърде полезен и значим източник за получаването на „обратна информация", както и ефективно средство при формирането и управлението на общественото мнение и в същото време твърде несигурен „канал" за установяване на неговата сила, обхват, интензивност. Така например една от реалните възможности за „подмяна на тезиса" е обявяването на някакво индивидуално мнение или мнението на отделна група от хора за обществено, за мнение на партийната организация или целия трудов колектив. Това, което може да се препоръча на първичните партийни организации, е използването на разработена от специалисти несложна анкетна техника по типови въпроси, която би могла в унифициран вид да им се предложи с указания за обработка на резултатите и тяхното тълкуване, като се окажат конкретните случаи на приложение.

Що се отнася до въпросите на формирането и управлението на общественото мнение, то съдържащите се в материалите на Дванадесетия конгрес на партията постановки ясно и категорично определят насоките на тази дейност и онова, което следва да бъде извършено, е тяхното конкретизиране за нуждите на всяка партийна организация.

Нека припомним някои от тях, които се характеризират с голямата си психологическа стойност, а именно: създаването и поддържането на висок авторитет както на първичната партийна организация, така и на всеки комунист пред трудовия колектив, спечелване доверието на хората, разширяване на демократичността и използване на нейните реални възможности.

Така формулираните постановки „звучат познато", но фактът, че те са намерили своето място в конгресните материали, означава, че едва ли е излишно да се анализират някои от тях или най-малкото — следствията от неправилното им приложение.

Така например от теорията и практиката на пропагандното въздействие е изведена закономерност, която гласи, че общественото мнение се влияе твърде силно от авторитетността на информационния източник. Една и съща по съдържание и форма информация е в състояние да формира различно обществено мнение както по сила, така и по насоченост в зависимост от това, кой я поднася. Казаното с пълно осно-

Digitized by Google

вание може да бъде отнесено и към първичната партийна организация с всички произтичащи оттук последици. Ще бъде прието с доверие от трудовия колектив — и на тази основа ще възникне правилно и силно обществено мнение — само онова, **което идва от ползваща се с авторитет първична партийна организация.** В тази връзка нека разгледаме и един друг аспект на проблема — постановката, че „първичната партийна организация е представител на партията в трудовия колектив". Социалната психология е установила действието на механизъм, известен в литературата по въпроса като „проекция". Според този механизъм от създадения обобщен „образ" на първичната партийна организация или партиен член се определя и отношението към партията като цяло. А основата, върху която се изгражда този образ, е преди всичко конкретната първична партийна организация, отделният член. Посоченият факт би могъл да има както положително, така и отрицателно влияние в съответствие с наличието или отсъствието на формиран авторитет.

Социалната психология след проведени проучвания върху процесите на формиране на общественото мнение е установила обстоятелството, че хората са склонни да поддържат онази позиция, становище, оценка, в чието създаване са участвували непосредствено. В този смисъл широкото участие на общественото мнение при вземането на решения е важна част от дейността на първичната партийна организация.

Не по-малка психологическа стойност притежават и изискванията за своевременното решаване на постоянните и актуалните потребности на хората — един от критериите за образуване на общественото мнение, както и придаването на гласност на резултатите от извършената дейност — условие за научното му управление.

Другото направление в дейността на първичната партийна организация е по изучаване, формиране и управление на общественото мнение, което идва от по-големите социални общности. То се свежда до решаването на няколко основни проблема, между които най-съществен е разясняване политиката на партията като стратегическа линия и съвкупност от конкретни решения.

Както се вижда от формулировката, тук се съдържат два относително самостоятелни момента. Първият от тях — **стратегическите цели на партията** — се свежда до системата от знания, с които се повишава марксистко-ленинската подготовка на трудещите се с краен етап изграждането на научен мироглед. Азбучна истина е, че общественото мнение е в състояние все по-пълно и обективно вярно да отразява фактите и явленията на социалната реалност тогава, когато хората притежават необходимата компетентност. Едва ли е необходим подробен анализ, още повече, че върху тези проблеми нашата партия неедкократно е спирала своето внимание, обобщавала е натрупания опит, оценявала е положителните и отрицателните страни на процеса. Постоянно изискване към първичната партийна организация е „превеждането" на общотеоретичните постановки на езика на практиката, тяхното конкретизиране съобразно онези актуални, възлови въпроси, които партията решава. В този смисъл — перефразирайки К. Маркс — знанията, които ще предлагаме в системата на партийната просвета, загубват характеристиката си на „знания за себе си", като се превръщат в научно-обосновано ръководство за действие.

Тактическият компонент на разглежданата задача, а именно — разясняването на партийната политика по отношение на всеки конкретен управленчески акт, който се явява в състояние да предизвика общественото мнение на макро ниво, предполага съблюдаването на някои изисквания. Между тях следва да бъдат споменати указанията на XII

Digitized by Google

конгрес на партията за същността и характерните особености на „съпътстващата“ и „изпреварващата“ информация.

Известно е, че всяко партийно и държавно решение с изключение на въпросите, представляващи партийна и държавна тайна[6], се свежда до широките народни маси, до всеки член на нашето общество, като се използват различни форми, методи и средства за информиране на трудещите се. Тази дейност партията обикновено възлага на средствата за масова информация и пропаганда, които професионално и компетентно изпълняват предназначението си. Но тяхната работа ще бъде в значителна степен по-ефективна, ако първичните партийни организации съумеят да приспособят постъпващата информация, като я свързват с конкретните потребности и интереси на хората. Това те могат да направят най-добре, защото са изградени и действуват там, където са народните маси. Възможностите на средствата за масова информация и пропаганда са ограничени поради обстоятелството, че дейността им е ориентирана към една най-широка аудитория. В общия случай това е целият народ и следователно индивидуалната насоченост на информацията без действената роля на първичната партийна организация може да остане само пожелание.

Важен аспект на общественото мнение и неговото отражение на равнище първична партийна организация е психологическата стойност на първата информация. Това е въпрос, който не бива да бъде подценяван и чието значение достатъчно добре е отразено в конгресните материали, където се казва: „В такива случаи не бива да се чака указание „от горе“, а да се започва разговор с хората. Само така могат да се предотвратят неверни и чужди тълкувания на фактите и събитията, активно да се формира правилен идейно-класов отклик“[7]. Какъв смисъл следва да се влага в това партийно указание и защо е необходимо да се „ускори бързината на идеологическия отзвук“[8]. Отговорът се съдържа в резултатите от изследвания, проведени в областта на пропагандата, според които първата информация е многократно по-силна в психологически план от всяка идваща след нея. Твърде трудно е, а понякога е и невъзможно да бъде разрушено първоначално формираното отношение на хората, а на тази основа и възникналото обществено мнение. Като се основават върху тази закономерност, нашите идеологически противници понякога постигат частични успехи, които, макар и ограничени по характер, не бива да бъдат пренебрегвани. Там, където съществува „информационен вакуум“, могат да бъдат открити сполучливи опити за идеологическо „заразяване“. Усилията на бужоазната пропаганда ще бъдат напразни, независимо от професионалната и компетентност в областта на „манипулирането“ с масовото съзнание и общественото мнение, ако хората бъдат своевременно осведомени и правилно ориентирани за същността на проблема, което се извършва от първичната партийна организация.

Разглеждането на въпроса за „първата информация“ би било непълно, а в известен смисъл и неточно адресирано, ако цялата „тежест“ бъде пренесена върху първичната партийна организация. Споменатото действие на механизма „авторитетност на информационния източник“ изисква своевременни реакции от отговорни политически и държавни дейци и институции. Това може да бъде извършено както предварително — върху научнообосновани прогностични решения за очаквано обществено мнение — дейност, която влиза в обсега на постоянно действуващите системи, така и като „искане от долу“ за компе-

---

[6] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес... с. 95.
[7] Пак там, с. 123.
[8] Пак там, с. 123.

Digitized by Google

тентно разясняване на даден факт или събитие, тълкувано от общественото мнение по различен от очаквания начин. **Следователно първичната партийна организация при подобни случаи не трябва да изчаква указания „от горе", а своевременно да изпълнява с необходимата оперативност предназначението си на представител на общественото мнение и на трудовия колектив в партията, като проявява съответната инициативност.**

Вторият основен проблем в работата на първичната партийна организация по отношение на общественото мнение „отвън" може да бъде определен като противодействие на буржоазната пропаганда. Той притежава три основни измерения. **Първото** от тях се свежда до разобличаване несъстоятелността на основни буржоазни концепции в идеологическата дейност или както е прието да бъде наречена тази сфера — борба срещу идеологическата диверсия на империализма. Доколкото проблемът е добре познат на партийните работници, едва ли се налага неговото подробно разглеждане. Важно в случая е да се подчертае, че някои от завоалираните прийоми на буржоазната пропаганда, които предполагат непряко, индиректно конфронтиране с нашата идеология, понякога са в състояние да доведат до негативни резултати, при което се наблюдава логически парадокс. Хората отричат съответната идеологическа буржоазна доктрина, уверени са в нейната реакционност, могат да приведат аргументи в подкрепа на опровергаващата истина на марксистко-ленинската теория и в същото време стават носители на неверни идеи, които обуславят в определена ситуация и възникването на неправилно обществено мнение. Понякога познаването на марксизма-ленинизма като система от знания, формираното на тази основа убеждение в неговата правота, както и следващия оттук мотив за действие е необходимо, но не и достатъчно условие за формирането на правилно, еднопосочно с обществените интереси мнение, доколкото не винаги можем да очакваме директна връзка между теория и поведение. Така например по време на контрареволюционни ситуации в отделни страни някои хора, които искрено вярват в правотата на идеите ни, изпаднаха в заблуждения, като си обясняваха положението с „процес на обновление", с „връщане към идеалите на комунизма" и с неговата „хуманизация и демократизация". А това не е нищо друго освен контрареволюционна теза, която е лансирана от буржоазната пропаганда под прикритието на марксистко-ленинската терминология. Проучванията на общественото мнение в тези страни убедително показаха временния характер на така описаните заблуждения, но същевременно и тяхната сила за даден период. **Ето защо е необходимо противодействието срещу буржоазната пропаганда в разглежданата сфера да носи белезите на настъпателна и целенасочена дейност по отношение на всички етапи, през които преминава идеологическият процес, както в своята цялостност и обобщеност, така и като отделен, „неразложим" пропаганден акт.**

Втори съществен момент в дейността на първичната партийна организация по отношение на общественото мнение, „идващо от макро равнище", е непрекъснатото разобличаване или по-скоро разясняване на различни манипулативни техники, сред които особено място заемат въпросите на т. н. „социологическа реклама". Тя се състои в ненатрапчивото, индиректно формиране на представата за верността на някои илюзии, които се опитват да „доказват" превъзходството на капиталистическия строй в отделните сфери на обществения живот. Не бива в никакъв случай да бъде подценявано въздействието на филми, книги, радиопредавания от капиталистическите страни, които формално са лишени от идеологическо съдържание, но включват в себе си изключително опасни в пропаганден аспект психологически обосновани въз-

Digitized by Google

можности за „поражения“ върху общественото мнение. В този случай добре организираната дейност на първичната партийна организация, привличането на специалисти при изясняването, „открояването“ на съществуващите „подводни камъни“ ще доведе до позитивни резултати, които се състоят в отстраняването на опасността от „подготовката на почвата“ за формиране на негативно обществено мнение.

Третият момент при разглеждането на въпроса за възникването на негативно обществено мнение като следствие от пропагандистко въздействие е разпространяването на враждебни слухове, от които особено значение следва да бъде отдадено на т. н. „слух-желание“. Както е известно, този вид слух си поставя за цел разпространяването на желана от всички информация, в чието „сбъдване“ вярват мнозина. Това са „достоверни“ сведения от „компетентен източник“, чието предназначение е създаването на оптимистично ориентирано обществено мнение — „хората вярват, че ще се случи нещо много хубаво, и то в точно определено време“. След изтичането на указания в слуха период обаче събитието не настъпва и това неминуемо поражда разочарование, недоверие и недоволство. Така например един от често използваните похвати на буржоазната пропаганда, насочена към социалистическите страни, е лансирането на слухове, според които се очаква скорошно увеличение на заплатите за някои категории трудещи се, като се фиксира и някакъв срок. Хората започват да „градят планове“, „да разпределят предварително парите, които ще получат“, и в случая е напълно обяснимо каква насока ще получи общественото мнение, след като „предсказанието“ се окаже погрешно. Без да си поставяме за цел подробното разглеждане на всички възможни варианти, които в психологически план са твърде многобройни, трябва да отбележим, че противодействието срещу слухове от този тип е твърде сложно и изисква специални познания. Така например при локални поражения, т. е., когато слухът е обхванал ограничени демографски или професионални области, опровергаването му от средствата за масова информация и пропаганда може да доведе до неговото популяризиране. Понякога убедителната аргументация предполага съобщаването на такива данни, които са желани от разузнавателните служби на капиталистическите държави. В теорията и практиката на пропагандата се препоръчват две решения. От една страна, преценката на обстановката налага като ефективно средство следването на собствена линия в информирането на хората, без да се конфронтира директно с противниковите тези, а от друга, да се сведе противодействието до непосредственото обкръжение на личността — там, където тя работи, живее, среща се с хора, на които вярва, чието мнение цени. Точно тук първичната партийна организация може да съсредоточи своите усилия и при компетентна намеса от нейна страна „слухът-желание“ ще загуби до голяма степен своята привлекателност, ще бъдат разбрани нереалността на съдържанието му и агресивната му насоченост.

В заключение нека посочим, че изискванията към първичната партийна организация по отношение изучаването на общественото мнение, неговото формиране и управление са реално изпълними и при правилна организация на работата ще водят до онези положителни резултати в развитието на социалистическото ни общество, които Дванадесетият конгрес на партията прогнозира.

Digitized by Google

ГАРАНТ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ДЕМОКРАТИЗМА

За партийния актив от завод „Христо Смирненски" в София този разговор „около кръглата маса" не е първият. Но той безспорно предизвиква интерес: у домакините заради темата „Развитие на вътрешнопартийната демокрация — образец на социалистическата демокрация", по която има какво да кажат и какво да чуят; у гостите заради формата на обучение на кадрите, която има това преднмство, че предполага особен вид активност — не само при възприемането на казаното от другите, но и като мислене, отричане, приемане, убеждаване. В разговора участват хора с теоретическа компетентност по проблема и с партиен опит. Двете начала — теоретическото и практическото, се сливат.

Когато става дума за нещо сравнително ново, най-добре е то да се покаже, вместо да се разказва за него. Затова избираме формата на запис на разговора, по-точно на основните моменти, на основните проблеми в него. Като при всяко начало се чувствува неопределеният товар на някои привички, привнесени от други форми на обучение. Хората са се готвили сериозно, но писмените съдоклади, характерни за семинарите и срещите за обмяна на опит, тука тежат. Писмената реч си има други изисквания, от тях динамиката на живия диалог спада, уводите с безспорните, но познати истини отпускат, разсейват мисълта — в записа сме се опитали да превъзмогнем това посредством някои съкращения и нарушения на технологията. Понякога потокът на разменените мисли излиза извън очертаните от темата брегове, а от това разпростиране в ширина не може да не страда дълбочината. Започваме с такива бележки не за да омаловажим постигнатото, не да подценим усилията на другарите от завода, а именно защото е начало.

Основа на този разговор е докладът на Здравко ЦВЕТАНОВ, кандидат на философските науки и главен асистент в АОНСУ.

Петко РУСЕВ, главен редактор на сп. „Партиен живот": — По своето място в трудовия колектив първичната партийна организация е политическо ядро и първообраз, пример и на социалистически демократизъм. Първичната партийна организация е гарант за развитието на демократизма. Другарят Тодор Живков преди години каза, че каквато е критиката и самокритиката в нея, такава ще е тя и в колектива. Партийната демокрация е формиращ фактор на творческа атмосфера, на законност и справедливост в трудовия колектив; тя е формиращ, преобразуващ фактор и в развитието на личността.

Вътрешнопартийната демокрация сега, в духа на XII конгрес, се характеризира с все по-пълното участие на комунистите в партийните дела, в решаването на онези въпроси, които изискват партийно становище. Търсят се форми за въвличане на хората в такава непосредствена дейност — работни групи, комисии и др. Това е добре, но то не е всичко. Най-важното е да се създаде обстановка на творчество и доверие, да се зачита и уважава мнението на всекиго. Като се създаде

Digitized by Google

такава атмосфера в първичната партийна организация, тя ще се пренесе и в колектива.

Тодор ЧЕРВЕНЯКОВ, секретар на заводския партиен комитет: — Да започнем с работата на актива. Заводът има 700 човека средносписъчен състав. От тях 248 са включени в различни изборни органи, плюс 22-ма бригадири, също избрани от колектива — всъщност всеки трети човек при нас пряко участвува в управлението по силата на някакво обществено поръчение.

Как се формират партийните бюра, най-масовата част на този актив? Заводският комитет не се запознава предварително с проектолистите за техния бъдещ състав, това би предрешило избора. Но издигнатите кандидатури се избират единодушно. Значи добре е мислено, когато комисиите са съставяли проектолистите. Прокрадва се обаче и съмнение: само единодушие ли е това? Няма ли в него и равнодушие?

Защо поставяме така въпроса. Възможностите за избор в някои първични организации са ограничени. Малко са членовете им, част от комунистите са включени в други органи, те са източник за ръководни кадри. Създали сме си и някаква регламентация за членовете на бюрото. Стремим се там непременно да влизат, ако са комунисти, профпредседателят, комсомолският секретар, началникът на цеха — това също ограничава вариантите. А има и нещо специфично при нас:

РАЗВИТИЕТО НА ВЪТРЕШНОПАРТИЙНАТА ДЕМОКРАЦИЯ КАТО ОБРАЗЕЦ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ДЕМОКРАЦИЯ

ЗДРАВКО ЦВЕТАНОВ
кандидат на философските науки

Политиката и дейността на партията за развитието на социалистическата демокрация у нас се характеризират, от една страна, с развитието на пряката демокрация, на непосредственото участие на трудещите се в управлението, а, от друга, с развитието и усъвършенстването на представителната демокрация. Същевременно се отдава особено значение на повишаване ролята на демокрацията като гарант за развитието на социалистическата личност, за справедливост и творческа атмосфера в колектива.

Продължавайки размисъла по повдигнатите въпроси, ще трябва да отбележим още един съществен момент от политиката на партията в тази област — развитие на икономическите основи на социалистическата демокрация, разгръщане на демокрацията непосредствено в трудовия колектив. Този проблем е не само актуален — централна, средищна част в политиката на партията за развитие на демокрацията на съвременния етап, но и основен възлов въпрос в теорията и практиката на социалистическата демокрация. В Отчета на ЦК на БКП пред Дванадесетия партиен конгрес се посочва необходимостта „да се вземат мерки **за по-нататъшно развитие на икономическата демокрация, за засилване на инициативата и ролята на личността и трудовия колектив в организацията и ръководството на стопанската дейност**“[1].

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1982, с. 92.

Digitized by Google

партийният състав застарява. За последните години партийната организация намаля с 30 процента, колективът — също с 30, а комсомолската организация — с 300 процента. Значи пресъхва естественият извор на първичните организации. Щом си задаваме въпроса за равнодушието, значи и се опитваме да му се противопоставим. Но проблемът засега съществува...

Разширяването на вътрешнопартийната демокрация означава и по-широко участие на всеки комунист в партийните дела. В някои характеристики от прегледа на първичните организации се сочат обезпокоителни факти: има партийни членове, които плащат членския си внос и редовно посещават събранията — с това се изчерпва участието им в живота на организацията. Как да преодолеем тази несвойствена за комуниста пасивност? Сега при нас за организирането на поредното събрание отговаря различен партиен член и се стремим кръгът на тези хора да се разширява. Това формира организационен опит, повишава отговорността, дава самочувствие.

Променихме работата с критичните бележки. По-рано какво правехме? Обобщим след събранието поставените въпроси, отправим ги на съответния адрес и толкова. Често положението не се променяше, някои бележки се повтаряха от събрание на събрание. Сега за всяка критична бележка отговаря отделен комунист. Той не изпълнява, но контролира изпълнението.

Постановката на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия за развитие на демокрацията в икономическата област, както и указанието на другаря Тодор Живков да се развива максимално пряката и представителната демокрация непосредствено в трудовите колективи, ни задължава да се върнем към първооснове на социалистическата демокрация, към изходните положения на марксистко-ленинското учение за диалектиката на демокрация и социализъм, за диалектиката на демокрация в политическата област и демокрация в икономиката.

1. РАЗВИТИЕТО НА ДЕМОКРАЦИЯТА В ИКОНОМИЧЕСКАТА ОБЛАСТ — ОБЕКТИВНА НЕОБХОДИМОСТ В УСЛОВИЯТА НА СОЦИАЛИЗМА

Развитието на демокрацията в икономическата област е не само актуална задача, поставена от Дванадесетия конгрес на партията, но и обективна потребност на времето, естествен и неизбежен процес в условията на социализма. Нейното по-нататъшно развитие е обусловено от закономерностите на развитие на социалистическото общество, на социалистическия демократизъм и от необходимостта той по-пълно да проявява своята същност и роля в трудовия колектив, т. е. там, където се формира и реализира социалистическата личност и се решават въпросите на стопанската дейност.

Кои основни аспекти на демокрацията в икономическата област способстват за развитието на политическата демокрация и на социалистическото строителство?

Първият е свързан със закономерното повишаване ролята на демокрацията в трудовия колектив за подобряване стопанската дейност на предприятията, за повишаване ефективността на нашата икономика. Този момент от предназначението на демокрацията в икономическата област е посочен още от В. И. Ленин. „Необходимо е — казва той, — още и още да се разширява участието на самите трудещи се в управлението на стопанството и в строителството на новото производство. Ако не разрешим тази задача... тогава ние не ще доведем докрай делото на комунистическото строителство."[2] Така, като съсредоточава вниманието на партията върху най-практическия въпрос — повишаване участието на трудещите се в управлението на стопанските дела, В. И. Ленин отбелязва огромното значение на демокрацията в икономическата област за постигане на крайните цели на комунистическото строителство.

Подчертавайки голямото значение на тези въпроси в настоящия етап на развитие — етапа на изграждане на развито социалистическо общество, Дванадесетият конгрес

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 28, с. 444.

Digitized by Google

П. РУСЕВ: — Значи не само първичната организация, но и отделният комунист действува като представител на партията!

Т. ЧЕРВЕНЯКОВ: — Точно така. Събранието започва с преглед какво е направено по критичните бележки. И всеки, който отговаря, настоява по-добре да се свърши работата, за да не се черви пред организацията. Каква е ползата? Комунистите се учат, учат се и някои секретари, които бяха свикнали всичко да вършат сами.

Важен въпрос на вътрешнопартийната демокрация е дали първичната организация се занимава с главните проблеми на колектива — при нас това са проблемите на производството. Със стопанското ръководство имаме едни и същи цели, различни са функциите. Няма опека на първичните партийни организации над стопанските ръководители, няма случай стопански ръководител да е налагал брутално мнението си. Не е точно, че първичните организации не разглеждат основните въпроси на производството, бедата е по-скоро в това, че някъде това разглеждане дублира производственото съвещание, че не се владее политическият подход.

Димитър ЛАЗАРОВ, член на заводския партиен комитет: — Постоянен стил и метод в нашата работа е разясняването на производствената програма по месеци и тримесечия. Отчита се и се анализира работата през изминалия период, поставят се нови задачи. Бюрата на първичните партийни организации изискват от началниците на це-

---

на БКП не само потвърди жизнената сила на Лениновата постановка „още и още да се разширява участието на самите трудещи се в управлението на стопанството", но посочи и някои нови моменти в политиката на партията в това отношение. „Новото, което внесе партийният конгрес, се състои в това, че той набелязва мерки за нейното укрепване и развитие в областта на труда и трудовите отношения, в областта на икономиката."[3]

Другият основен аспект в развитието на социалистическата демокрация на настоящия етап е свързан с издигането ролята на демокрацията и икономическата област, за да се повишават действеността и ефективността на политическата демокрация. Той също има традиционен и актуален характер. Традиционен, защото всяка демокрация, било то в политическата или в икономическата област, не може да бъде „взета отделно" от социализма и въпросите, свързани с неговото икономическо развитие, защото тя „служи в последна сметка на производството и се определя в последна сметка от производствените отношения на дадено общество"[4]. Като оказва влияние на икономиката, подтиквайки я към преобразования, демокрацията в същото време се поддава на влиянието на икономическото развитие и в това В. И. Ленин виждаше един от моментите на диалектиката на самия процес на социалистическото строителство.

Разглеждайки естествения и закономерен процес на развитие на демокрацията в непосредствена връзка с развитието на социалистическото общество, другарят Тодор Живков в речта пред Деветия конгрес на Отечествения фронт отбеляза нарасналото значение на тези две страни от диалектиката на демокрацията в политическата област и демокрацията в икономиката. От една страна, се подчерта необходимостта да се засилва връзката на демокрацията със социалистическото строителство и да се укрепват икономическите основи на политическата демокрация. „Като марксисти-ленинци ние сме противници на представата за една абстрактна политическа демокрация, която няма икономическа база. Тя може да бъде силна и ефективна само когато почива върху здрави икономически основи, когато се опира на самия процес на производството."[5]

От друга страна се обосновават нарасналата роля и значение на политическата демокрация за повишаване участието на трудещите се в управлението на производството. „За нас политическата демокрация има стойност само ако разширява възможностите за обществено-трудова и лична инициатива и активност на трудещите се; само ако се открива простор за

---

[3] Т. Живков, Да издигнем ролята на Българските професионални съюзи в изграждането на развито социалистическо общество, Партиздат, С., 1982, с. 16.

[4] В. И. Ленин, Съч., т. 32, с. 69.

[5] Т. Живков, Нас ни обединяват делото на партията, нейната априлска политика, С., Партиздат, 1982, с. 19.

Digitized by Google

ховете редовно да разясняват производствените задачи пред комунистите, пред бригадирите и цеховите колективи. Стремежът ни е всеки работник и специалист да познава задачите, да е наясно какво има да изпълнява. И освен това широко да използваме опита на колектива при тяхното реализиране.

Такъв е стремежът, но в практиката се случва важни за целия колектив въпроси да се решават от тесен кръг специалисти. Например очакваната от всички реконструкция и модернизация на завода започна не така, както са изискванията. Не се взеха предвид предложенията, исканията и съображенията на хората, които ще работят в новите помещения. Знаем какъв е резултатът — невъобразим шум, прах, студ... Поставям този въпрос, тъй като е злободневен. Правилно е решението на заводския партиен комитет и на профкомитета вторият етап на реконструкцията да не започва така.

Друг пример. Преди десетина години заводът преустанови производството на кулокран „БК—300". После трябваше да възобновим това производство. И как постъпиха нашите ръководители? Вместо да обсъдим какво да правим сред колектива, особено с работниците, които на времето произвеждаха този кулокран и имат опит, в подготовката участвуваха само неколцина специалисти, част от които нямаха и нужния опит. Естествено, активността на работниците бе слаба. Забави се производството, имаше много конструктивни и техноло-

---

дейността на трудовите колективи и личността в полза на общественото благо и заедно с това — за по-добро решаване на колективните и личните проблеми."[6]

Обратното активно въздействие на политическата демокрация върху развитието на демокрацията в икономическата област е този **трети аспект** от закономерното развитие на социалистическата демокрация, който непосредствено е свързан с работата на партийните органи и организации за разгръщане на социалистическата демокрация в трудовия колектив. „Сега е особено важно да се разширяват политическите гаранции за развитието на икономическите основи на социалистическата демокрация" — отбелязва в речта си пред Деветия конгрес на Отечествения фронт другарят Тодор Живков, давайки заедно с това и отговор на въпроса: какво означава да се разширяват политическите гаранции и какви са правата и отговорностите на обществените организации в това отношение.

Като отбелязваме основните аспекти в развитието на социалистическата демокрация и главното в политиката на партията за развитие на демокрацията в икономическата област, ще трябва да посочим и трудностите, които съпътствуват развитието на този процес. Още повече, че привличането на трудещите се в организацията и ръководството на политическите процеси е според Ленин къде по-леко постижимо, отколкото привличането им в управлението на икономиката. Практиката потвърждава необходимостта да се засилват грижите на партийните органи и организации за развитие на демокрацията в трудовите колективи.

2. ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ПОЛИТИЧЕСКИ ГАРАНТ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ДЕМОКРАЦИЯТА В ТРУДОВИТЕ КОЛЕКТИВИ

Едно от направленията, свързано с грижите на партийната организация за развитие на демокрацията в социалистическия трудов колектив, е ролята ѝ на политически гарант за спазване на демократичните норми и процедури в работата на органи на социалното управление. Разбира се, създаването на атмосфера на непримиримост към нарушителите на демократичния ред в живота и дейността на трудовия колектив не е задължение само на партийната организация. Това е задача пред всички обществени органи и организации и преди всичко пред профорганизацията — всеобхватна обществена организация в сферата на труда и един от главните обществени гаранти за прилагане на икономическия подход в живота, както

[6] Т. Живков, Нас ни обединяват делото на партията, нейната априлска политика, С., Партиздат, 1982, с. 19.

Digitized by Google

гически грешки. Наложи се заводският партиен комитет да вземе на отчет организацията на производството; постепенно работата тръгна.

Дори такъв въпрос като награждаването на заслужили членове на колектива се обсъждаше в тесен кръг, това пораждаше субективизъм.

Колективният стил на работа трябва да се изисква, да се налага от партийните организации. Иначе намалява творческата активност на колектива. Дори когато се разискват жизнено важни въпроси, хората ще мълчат.

Нашият завод сред първите в столицата започна да прилага вътрешната стопанска сметка съобразно изискванията на новия икономически механизъм. Извършена бе огромна работа на всички равнища. Главното за партийните организации бе разясняването, обсъждането, убеждаването.

Христо СТОЕВ, началник на цех № 3: — При формирането на комплексните бригади в известна част от членовете на колектива се бе създало отрицателно настроение срещу тази по-прогресивна форма на социалистическа организация на труда. Трябваше да говорим с всички от бригадата. Уедряването на бригадите в нашия цех мина почти безконфликтно.

Създаването на бригадните съвети е една от проявите на социалистическия демократизъм. Те функционират отскоро, но времето е

определи на Деветия конгрес на Българските профсъюзи другарят Тодор Живков.

Като обществени гаранти за осъществяване на икономическата и социалната политика на партията в предприятията или селищните системи, за спазване правилата на демократичния ред, обществените организации носят конкретна и определена отговорност за равнището на социалистическата демокрация. Тяхната роля в обществения живот се издига, когато участвуват още **„по-дейно, самостоятелно и съвместно с органите за държавен и народен контрол, за създаването на атмосфера на нетърпимост към каквито и да е нарушения на социалистическия демократичен ред“**[7].

Главен гарант обаче за развитието на социалистическата демокрация в трудовия колектив, който носи политическа отговорност за равнището на демокрацията в стопанската и социалната организация, е партийната организация — политическият ръководител на трудовия колектив. Решаващото, главното и занапред в разгръщането на социалистическата демокрация, сочи другарят Тодор Живков, ще бъде ръководната роля на Българската комунистическа партия, увеличаването на нейната сила, обхват и ефективност. На равнището на трудовия колектив решаващото е ръководната роля на партийната организация — представителя на партията в него, и от равнището на нейната боеспособност в голяма степен зависи какви условия и политически гаранции ще се създадат за разгръщане на социалистическата демокрация там.

На кои въпроси следва да обръщаме по-голямо внимание, когато разглеждаме ролята на партийната организация като политически гарант за развитие на демокрацията в социалистическия трудов колектив?

Преди всичко на съзнателното и дейно участие на хората в управлението. В съответствие с разбирането, че същността на демокрацията, неин главен измерител е активното, съзнателното и всекидневно участие на трудещите се в управлението, партийната организация системно и настойчиво работи за повишаване на действителното участие на хората в управлението на икономическите дела.

Вземайки съзнателното и активно участие на трудовия колектив и на трудовия човек в управлението на стопанските дела като критерий за развитието на демокрацията в икономическата област, логически стигаме до две други групи въпроси, имащи важно методологическо и практическо значение за дейността на субективния фактор по разгръщане на социалистическата демокрация в стопанската организация. Първата е свързана с границите на понятието „привличане на масите в управлението“, а втората — с изискването за всекидневно и масово участие на трудещите

---

[7] Т. Живков, Нас ни обединяват делото на партията, нейната априлска политика, Партиздат, С., 1982, с. 25.

Digitized by Google

достатъчно да покаже, че там, където бригадните съвети са здрави, където бригадирът се опира на тях, колективът е сплотен, монолитен. Такава е например комплексната бригада, ръководена от Петър Кинов. Там бригадният съвет е на висота. Справедливо решава проблемите на колектива, които са от негова компетентност, справедливи са предложенията му пред бригадното събрание за прилагане коефициента за трудово участие — и резултатите са налице.

Бригадата на Ванчо Бодльов е известна и извън завода със своите успехи. Но от март се появиха симптоми на заболяване. Някои работници поискаха да напуснат. Потърсихме причините. Оказа се, че и бригадният съвет се е поразклатил, не помага на бригадира, и той, поразколебан, бе престанал да ги търси. Намесихме се, ангажирахме и активистите от бригадата. Сега колективът е отново на челни позиции.

Т. ЧЕРВЕНЯКОВ: — Все още не умеем да използваме както трябва тези форми на работническо управление, и партийната организация изпуска този въпрос. Имаме например делегатско съвещание, то трябва да се свиква най-малко веднъж на тримесечие, а ние за 7 месеца сме се събрали един път официално и два пъти сме използвали други съвещания.

Борис ВЕЛИЧКОВ, председател на заводския профкомитет: — Съгласно новия икономически механизъм избираме делегатско съвещание.

се в управлението. Има ли основание да се поставят тези въпроси? Да, има!

Въпросът за границите на понятието „привличане на масите в управлението" е свързан не само с отчета на резултатите, но и със същността на самия демократизъм и целесъобразността в неговото разгръщане. Както всяко понятие, то има определено съдържание, което изисква да бъде винаги отчитано. А на практика понякога се разширяват границите на този термин, като се включват в него и несъществени белези и прояви — вземане на решение за участие в трудови бригади в помощ на селското стопанство или за организиране на извънредни трудодни в самото предприятие; приемане на план за подобряване условията на работа с доброволен труд или за озеленяване на двора и други. На тази основа се отчита „висока активност на трудещите се в управлението", когато на практика тя може да не е такава. Това най-вече се наблюдава в случаите, когато основните въпроси от дейността на завода: разработка и приемане на насрещния план, утвърждаване на правилата за организация на работната заплата, приемане на програма за повишаване качеството и ефективността на стопанската дейност и други, продължават да се решават от стопанския ръководител — еднолично или с помощта на някой орган с предимно изпълнителски, а не с ръководни функции. Първият етап на реконструкцията на завод „Христо Смирненски", осъществен, без да се отчете мнението на трудещите се, нагледно показва колко е важно да се вземат управленчески решения на базата на колективния ум и опит и колко много са нецелесъобразностите, когато не се прави това.

За развитието на социалистическата демокрация е необходимо всеобщо и всекидневно участие на трудещите се в управлението. То има две страни: личностната позиция на трудовия човек, готовността му да изпълнява добре производствените си задължения и заедно с това да участвува активно в разкриването на резервите и усъвършенстването на цялостната дейност на колектива, участието на социалистическия труженик — пряко или чрез представители — в обсъждането на основни, важни за колектива проблеми, не само от текущата дейност на завода, цеха или бригадата, но и при вземане на решения, свързани с перспективата на предприятието. Това участие зависи от редовното функциониране на колективните органи на управление и от спазването на демократичния ред в организацията на тяхната дейност.

Като политически гарант за развитие на социалистическата демокрация в трудовия колектив, партийната организация се грижи не само за непосредственото, пряко участие на трудещите се в управлението, но и за развитие на представителната демокрация. Във връзка с това заслужава внимание въпросът за редовното и нормалното функциониране на колективните органи за управление — общо събрание, стопански съвет, бригадни съвети, както и на такива форми на участие на трудещите се в управлението на производството като работническите събрания, постоянно действуващите производствени съвещания, различните форми на социален контрол и др.

Digitized by Google

Всички процедурни въпроси са спазени. Но ако дадено тяхно предложение не се приеме от стопанския съвет, ако той наложи вето, какво да прави профкомитетът?

П. РУСЕВ: — Главен ръководител на завода е стопанският съвет. Ако профкомитетът прецени, че той не постъпва правилно, може да постави въпроса пред своя профсъюз. Кое трябва да е най-важното за нас? Другарят Тодор Живков го каза ясно на Националното съвещание през октомври м. г. — да се даде пълна възможност на трудовите колективи да бъдат стопани на социалистическата собственост, да я стопанисват с максимална ефективност, да я множат и развиват в интерес на държавата, на народа, в свой собствен интерес.

Между представителите на стопанина и собственика могат да възникнат противоречия: представителят на собственика в името на общодържавните интереси да пренебрегне стопанина; представителят на стопанина пък в името на личните интереси, на интересите на дадения колектив да пренебрегне общодържавните интереси. Това е едно от основните противоречия в управлението на производството сега. Тук се усложнява ролята на първичната партийна организация — представителя на колектива в партията и на партията в колектива. Тя трябва да действува така, че да не се допуска нарушаване на колективните и на държавните интереси. Изменя се обектът на партийния контрол — не администрацията въобще, а и организацията на труда,

---

Фактът, че дори такъв завод като „Христо Смирненски", който има богати традиции, деен колектив и натрупан опит в приложението на новия икономически подход и неговия механизъм, не е осигурил още пълноценното функциониране на колективните органи за управление, показва не само трудностите, които се срещат, и силата на инерцията на стария подход, но и отговорността на партийната организация и другите органи в системата на социалното управление за развитие на социалистическата демокрация в трудовия колектив. Да се изпълни една част от правата на колектива — правото му да избира колективните органи за управление, е къде по-лека задача от това да се осъществи на дело другата част от правата му — правото му да участвува в обсъждането на основните въпроси на стопанската дейност. Но без „усвояване и на тази територия" не може да се говори за разгръщане на демокрацията в трудовия колектив.

Профорганизацията, като стожер за развитието на тези органи, е длъжна да влезе в правата си на организатор на тяхната дейност и по-целенасочено и системно да работи за повишаване знанията и подготовката на членовете им. Нужна е помощта и на стопанското ръководство, защото между дейността на тези органи и на стопанския ръководител няма обективни причини за конфронтация. „Тя може да възникне само в резултат на неправилна работа, в резултат на присвояване на права, на неуважение към правата и задълженията на други."[8]

Необходимо е да се повишава и ролята на социалния контрол, като се засилва участието на трудещите се в дейността на нашата контролна система. В тази връзка определени задачи стоят и пред партийния контрол, който **„е главният гарант за ефективността на нашата политическа система, за последователно провеждане в живота на принципите на социалистическия демократизъм"**[9]. Като действено средство за борба срещу отклоненията от нормите и принципите на демократичния живот контролът играе важна роля за осигуряване на реално, а не фиктивно и показно, развитие на социалистическата демокрация в трудовите колективи.

В организацията и ръководството на вътрешнопартийния живот има създаден демократичен ред, има и традиции. Спазването на демократичните норми и процедури, редовното провеждане на събрания и заседания на колективните органи за ръководство на партийната организация са една трайно утвърдена практика. Но така ли е в дейността на колективните органи

---

[8] Т. Живков, Да издигнем ролята на БПС в изграждането на развито социалистическо общество, Партиздат, С., 1982, с. 31—32.

[9] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 89.

Digitized by Google

която стопанинът създава. Имаше такъв случай: инициативен директор, борец за новото, но с лош подход към хората. Партийната организация видя второто, правилно го видя, но не дооцени първото. Не можа да се ориентира в диалектиката на тези противоречия.

Здравко ЦВЕТАНОВ: — Много важна е позицията на един ръководител. Дали ще използва правото си да налага своята воля или ще се погрижи за активизирането на хората, с които работи. По своята подготовка е възможно той да вниква по-задълбочено в процесите, да вижда много нови проблеми и начина за тяхното решаване, преди колективът да е осъзнал голямото им обществено значение. Но ако чувствува, че проблемът не е осмислен, не е изживян от колектива, може би е по-добре да отложи вземането на управленческо решение, да помогне на хората да дойдат до степен на подготовка да решат задачата. Да се преценява целесъобразността от начина на действие, като се разширяват възможностите на трудещите се да участвуват в управлението.

Ванчо БОДЛЬОВ, секретар на първична партийна организация, бригадир: — Стана дума за нашата бригада. Имахме добър колектив, 5 човека бяха ядката му. Разпадна се. Защо? В края на месеца изпълнихме задачата около 99 на сто. Втория месец ни дадоха ново производство, хората — необучени, заработката спадна. Следващия месец върнаха старото производство, но двама опитни работници си бяха вече отишли, трябваше да обучаваме други на тяхно

на управление в трудовия колектив? Има ли тук проблеми? Да, има! Тогава следва ли изживяното за авангарда да се взема за изживяно за масите, е ли нужна в това отношение по-голяма грижа и настойчивост? Ето въпросите, които чакат практическо решение, отговор с конкретни дела.

3. ДЕМОКРАЦИЯТА В ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ — ОБРАЗЕЦ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ДЕМОКРАЦИЯТА В ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

Развитието на демокрацията в социалистическия трудов колектив е дейност, която има комплексен характер. Тя не може и не следва да се осигурява само чрез засилване на партийния контрол, независимо, че е важно неговото значение. Тук голяма роля имат и примерът, който партийната организация дава на безпартийните с начина на своя вътрешен живот и ръководна дейност, целенасочената ѝ работа за превръщане на вътрешнопартийните отношения в образец на социалистическите отношения.

Именно върху основата на този образец, нагледно показан на откритите партийни събрания и чрез активното участие на комунистите в живота на колектива, се развива и усъвършенствува активността на трудовия колектив и на трудовия човек в управлението на икономиката. Като виждат конкретните плодове от спазването на демократичните процедури в организацията на съвместната дейност на партийните членове, трудещите се още по-активно и настойчиво се заемат да демократизират своя колективен живот, да развиват демократизма в дейността на първичните производствени звена — бригадите, и на предприятието като цяло.

Под ръководството на заводския партиен комитет първичните организации в завод „Христо Смирненски" последователно и системно работят за развитие на вътрешнопартийната демокрация като образец на демокрацията в трудовия колектив. Да вземем въпроса с критичните бележки и предположения, където в последно време тук има натрупан ценен опит: за решаването на всяка критична бележка и предложение, направени на събрание на партийната организация, отговаря натоварен с партийно поръчение комунист. На тази основа се създават по-благоприятни условия за развитие на критиката и самокритиката в партийната организация като израз на демократизма в партийния живот, за повишаване активността на комунистите в поставянето и обсъждането на въпросите, които организацията решава.

Подобрява се и обстановката в събранията на партийните организации и в събранията на партийните групи, все по-пълно се

Digitized by Google

място. Отново на 30 число останаха небоядисани кранове, санкционираха бригадата с 500 лева. Казвам на директора: работихме много, и след смяната оставахме. Намалиха санкцията на 280 лв., но ние така и не разбрахме своята вина. От 4 дни само за това наказание се говори, още двама от старите напускат. Останахме без хора. Сега събираме от целия завод, обаче това не е работа. Падаме под заданието, не се говори за нови санкции, но хората изпуснахме.

Д. ЛАЗАРОВ: — Този, който налага санкция, не винаги се интересува защо дадена задача не е изпълнена от иначе сериозен работник или специалист. А е нужно да се знае дали е от небрежност или пък не е имало възможност, предпочетено е да се свърши друга, по-важна за момента работа, проявено е творчество. Това правило е задължително и в производствените, и във вътрешнопартийните отношения. Иначе се получава обратен резултат. Някои не гледат как по-добре да изпълняват всекидневните си задачи, а как да се предпазят от санкции. Не сме против търсенето на отговорност, без строга взискателност не може. Но добрият ръководител е длъжен да бъде внимателен. Ето това умение да се ориентира той най-вярно в обстановката, да вниква в същността на въпроса се формира в партийния колектив.

Т. ЧЕРВЕНЯКОВ: — В 383-та организация членуват ръководни кадри. В характеристиката ѝ има констатация, че някои от тях се

реализират изискванията на колективния метод на работа и ръководство. Засилват се отчетността на ръководствата пред партийната организация и взискателността на партийния колектив към тяхната дейност, а това повишава боеспособността на партийните организации, засилва ролята им в колектива. Усъвършенствува се подходът към въпросите, като все по-определено е от партийни позиции те се поставят, от партийни позиции се търси решение на проблемите, отговорност на отделните комунисти.

Така чрез усъвършенстването на своя вътрешнопартиен живот и дейност и по-пълното спазване на нормите на вътрешнопартийната демокрация — колективност, отчетност, информираност, критика и самокритика и други, първичната организация съдействува да се повишава активността на комунистите в ръководството на колектива, в обсъждането и решаването на всички основни проблеми, а това е важен измерител за развитието на демокрацията в партийния колектив, показател за нейното равнище.

В същото време обаче не бива да изпуснем един важен момент — очертаване на онези предметно-тематични области, в които следва да се разгърне работата на партийната организация за усъвършенстване и развитие на вътрешнопартийната демокрация и превръщането ѝ в първообраз, в пример за развитие на демокрацията в колектива. Някои от нейните възможности за развитие на демократизма в партийния и трудовия колектив не са напълно използвани.

Първият проблем се отнася до повишаване участието на всички комунисти в обсъждането и решаването на въпросите, предмет на партийно разглеждане. Този въпрос е полезно да се види в различни плоскости: активност по отношение на работата в отделните сфери на партийната дейност, по линия на отделните професионални групи, на отделните организации и участъци на работа. Какво показват данните и направеното в завода изследване? Първо, че активността на комунистите в събранията е различна в различните нива на управление. С най-висока активност в 383-та първична организация например са комунистите на ръководна работа на заводско равнище — директор и зам.-директори; на второ място са началниците на отделите и главните специалисти; на трето — редовите членове на организацията. А има комунисти, които за една година и няколко месеца въобще не са вземали думата на събрание.

Изследването показва, че активността на комунистите е различна и за различните партийни организации, и по отношение на отделните участъци на работа. Комунистите от административно-стопанските служби не вземат думата на партийни събрания. Малко са изказванията от представителите на автотранспорта и пласмента, от финансово-счетоводните отдели.

Различно участвуват комунистите в обсъждането на различните въпроси от дневния ред. При най-висока активност са преминали събранията, посветени на проблемите на новия икономически механизъм, на обществената производителност на труда, на отчета за работата на отделни звена, на приемането на нови партийни чле-

Digitized by Google

изказват с такава убеденост в правотата си, с такава страст и апломб, че подтискат инициативата и активността на другите. Не може да им се опонира, а и убедеността им се предава, влияе...

Божидар ГЕНАДИЕВ, заместник-директор: — Да няма ли страст?

Доц. Слав ТОДОРОВ: — Проблемът е по-скоро за умението да слушаме, да проявяваме търпимост и да вникваме в другото мнение, за нашата взаимност и съпричастност, за равностойното, откровено и културно общуване. Това е верният път да откриваме отношението на хората, тяхното мнение с неговия оценъчен момент, техните настроения, техните действителни потребности, интереси, мисли и стремежи.

Този въпрос е свързан с цялостната многостранна дейност на първичната партийна организация, но засяга преди всичко идеологическата ѝ работа. Именно тогава тя в най-голяма степен ще се осъществява като двустранна и двупосочна духовна връзка между организацията и трудещите се, именно тогава ще „оживее" нейната обратна връзка, като източник на информация и глас на народа. Много добре е, че тук се вслушват в гласа на хората, че за всяка критична бележка отговаря комунист, че се следи изпълнението ѝ. Жива е обратната връзка.

Дошъл е моментът да издигнем културата на общуването и във вътрешнопартийните, и във вътрешноколективните отношения. Колко

нове и обсъждане на информация по кадровите въпроси на завода. Добра е активността при разглеждане на въпроси, свързани с възгледите и отчитане на партийни поръчения, с работата на комисията за народен контрол, когато се отчита изпълнение на планове и други. В същото време при решаването на дванадесет проблема не е имало изказвания, а това поставя въпроса за техния характер и начин на подготовка.

Вторият проблем, както става ясно, засяга работата на партийната организация за засилване целевия характер на партийните събрания, за по-нататъшно усъвършенстване на подхода и практиката на тяхната подготовка и провеждане с цел да се издига равнището на вътрешнопартийната демокрация. А третият се отнася до грижите за изпълнение на набелязаната програма, до организаторската работа на партийната организация и комунистите сред трудещите се за пренасяне на идеите и замисъла на партийния колектив в практическата дейност на трудовия колектив.

Този въпрос, както показва практиката на партийното строителство, има многостранно значение. Като пренасят мобилизиращия заряд на колективния партиен орган — събранието, върху дейността на трудовия колектив, комунистите увеличават величината, мащабността на онова отражение, което партийното събрание следва да дава не само върху живота на партийната организация, но и на колектива, а това е показател за неговата действеност и ефективност, критерий за оценка на равнището му.

От друга страна, като работят добросъвестно и съзнателно за изпълнение на решенията, взети на партийното събрание, комунистите показват пример не само за висока дисциплина и организираност, но и за развитие на демокрацията. „Вътрешнопартийната демокрация е нужна не само за обсъждането и решаването, но и за процеса на осъществяването на задачите."[10] Само в органическото съчетание на тези две страни на демократическия централизъм е надеждната гаранция за развитие на отношенията и в партийната организация, и в трудовия колектив, за формиране и израстване на комунистите като активни и съзнателни борци за делото на партията, за изграждането на социалистическите труженици като инициативни и творчески личности, хора с висока организираност и дисциплинираност.

[10] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1982, с. 118.

Digitized by Google

често в колектива, на улицата, в автобуса, в магазина или даже в къщи не достига култура, акуратност и деликатност в общуването.

Това е толкова по-важно, като се има предвид, че в диалога се създава нещо ново, което е отношението между хората, отношението към заложената ценност, която искаме да предадем на другия, неговото отношение към тази ценност. И главното в този диалог е да обогатяваме и другия, и себе си като личности.

В съвременните условия една от специфичните особености на партийната дейност е нейното силно индивидуализиране. А това е така, защото на преден план излизат личностните фактори, формирането на социалистическия труженик не само като работник, а като многостранно развита социалистическа личност. Защото от нас все повече се изисква да умеем да разкриваме онова, което искаме, не само в масовия диалог, на събрания и в другите публични форми, но и в неговото естествено и необходимо продължение — индивидуалното общуване.

Васил ЛАЗАРОВ, инструктор в Коларовски РК на БКП: — Има място за обогатяване на нашите форми и средства на работа. В сведенията искаме данни само за събранията. А може да е направено интересно проучване, полезен разговор... В събранието не винаги може да се получи този диалог, за който говорим.

Т. ЧЕРВЕНЯКОВ: — Това много зависи от самата партийна организация. При нас 384-та организация например е силна с позицията, с традициите си. Проблемите тук се обсъждат зряло, делово, аналитично, от партийни позиции. Всеки работник е в състояние да говори не само по конкретните въпроси на производството, но и по идеологически въпроси, по икономически въпроси. И да говори именно като комунист.

П. РУСЕВ: — Нашата система за информация е: изказаха се 6 души. А ако един се е изказал, но се е изказал умно, убедил е хората, подтикнал ги е да вземат вярно решение? Ако 6 човека са се повтаряли и са преливали от пусто в празно?

Т. ЧЕРВЕНЯКОВ: — Няколко часа се проточи едно събрание. А после, в почивката, си говорим: какво ще се измени с това събрание, ще се почувствува ли то в колектива. И с тази мисъл, от тези позиции продължихме по-нататък разговора.

Любен НАЙДЕНОВ, секретар на първична партийна организация: — Главният инженер трябваше да внесе информация за инженерния проект. Правили сме и друг път това— сух отчет, решение да се удължи срокът и т. н. Но променихме темата: „Ролята на първичната партийна организация за изпълнението на инженерния проект". Работна група направи проверка, включи се комисията за народен контрол, изслушахме самоотчети от двама комунисти. Редица неща се видяха в нова светлина. За първи път се изнесе такава информация — отговорна, откровена, критична и самокритична.

П. РУСЕВ: — Да, трябва да се преценява конкретно кога да се прави информация и кога не. Ако нещата се знаят добре от партийната организация, може да се обсъждат направо предложенията за решение. Да се пести времето на хората.

Л. НАЙДЕНОВ: — При тези условия, при новия икономически механизъм, ако не се намали бумащината, как ще се работи? Времето на партийния секретар, особено в производството, е дефицитно. Нужно му е за неговата подготовка, за подготовката на мероприятията, за да е сред най-добрите в работата.

Т. ЧЕРВЕНЯКОВ: — Искаме да изпратим един секретар на курс за един месец, а бригадата има план за 20 крана...

Digitized by Google

Д. ЛАЗАРОВ: — Но ако не се обучават хората, също е лошо. Нашите активисти са добри професионалисти, но за големите изисквания на партийната работа не сме подготвени. Знаете ли колко решения имаме по всеки въпрос, прекрасни решения, които не са изпълнени? Страда ефективността на работата, не може да се реализира напълно вътрешнопартийната демокрация.

По-рано не само инструкторите, но и секретарите на районния комитет бяха постоянно в завода, познаваха поименно много хора. Сега идват рядко, вероятно и тях ги притиска бумащина. А и при тези контакти се учат кадрите.

Доц. Сл. ТОДОРОВ: — Някои мислят, че доверието в партията е нещо константно. А то непрекъснато се завоюва.

Хр. СТОЕВ: — Общественото мнение и настроение не е плавен и безконфликтен процес, който с едно партийно решение или административна намеса може бързо да се реши. В него има много динамика, следователно и ние трябва бързо и точно да реагираме. Нужна ни е конкретност и в действията, и в думите. Преди два месеца на партийно събрание внесох информация — анализ на състоянието на работната заплата в цеха през последните няколко години. Категоричните цифри, идеите, мненията и съображенията, които разменихме на това събрание, решенията, които взехме, ни дадоха възможност следващите дни да отговорим съвсем точно на мърморковците, които необосновано твърдяха, че заплащането им е ниско. Такава конкретност, такава пълнота на информацията често ни липсва. Не ни я подават и вишестоящите органи, дори бюлетинът за вътрешнопартийната информация закъснява. И хората търсят други канали, в повечето случаи недостоверни.

П. РУСЕВ: — Говорим за партийната организация и общественото мнение. За нас големият въпрос е партийното обществено мнение понапред ли е от мнението на останалата част от колектива или е поназад. Въпросът вероятно изглежда парадоксален, но има случаи, когато не може да се отговори утвърдително. Партийната организация, да кажем, оформя документи на кандидат за встъпване в партията. А на откритото партийно събрание неговите безпартийни колеги казват: не е заслужил. И го доказват. Излиза, че общественото мнение в този случай е по-зряло, по-класово. Ще изучаваме общественото мнение, ще се опираме на него, но важното е да имаме сили, да имаме класова позиция да го ръководим.

Темата за първичната партийна организация като представител на партията в колектива и на колектива в партията още не е разработена пълно. Знае се: тя информира, внася съзнателност, организираност; тя сигнализира за повдигнатите от колектива въпроси, настрява за изпълнението им. Но тя е представител на партията и като пример на обществени отношения, като лаборатория на обществени отношения.

С развитието на демокрацията особено актуален става въпросът за комуниста на откритото партийно събрание, комунистът на работническото събрание. Има нещо ново в нашата реалност — стопански съвет, делегатско съвещание, бригадно събрание. Наистина те сега се утвърждават, догодина ще са по-добри. Но тревожното е, когато на тези събрания комунистите мълчат. Нужен ни е комунистът трибун. Ако трябва да се утвърждава — пак комунистът да поведе.

Digitized by Google

ОРИЕНТИР — ВИСОКАТА ЕФЕКТИВНОСТ

Партийната практика е доказала, че в събранието като във фокус се събира дейността на бюрото, на първичната организация, на всеки комунист; нещо повече — на целия трудов колектив. Издигането на неговото равнище закономерно води до издигане равнището на тази дейност. От особено значение е това при нас, в строителството — напомням отрасъла, защото трудностите в строителното производство слагат отпечатък и върху партийната работа.

Тези съображения накараха комунистите от Строително-монтажния комбинат в Бургас да обърнат специално внимание на организирането и провеждането на партийните събрания. Изминалият период, макар и кратък, ни убеждава, че черпейки от нашия и от съветския опит, влагайки творчество в работата, можем да постигнем определени резултати в изпълнението на важните задачи, поставени от XII конгрес на БКП.

Не можем да говорим за високо равнище на събранието, за активност на комунистите в него, ако

ПРОБЛЕМИТЕ

които то разглежда, не са актуални, не вълнуват хората. Предварителното определяне на онези насъщни, важни за комунистите и за целия колектив въпроси е пряко свързано с планирането на партийната дейност. Така че логично е, когато търсим ново, по-високо равнище на партийното събрание, да обърнем внимание първо на планирането.

Постарахме се да излезем от шаблона, който така или иначе се беше утвърдил — партийният секретар да носи цялата отговорност за планирането и качеството на тази дейност да зависи предимно от неговата подготовка и възможности. Той мислеше, анализираше, оценяваше, планираше, а на заседанието и събранието проектът за план се приемаше почти без забележки — макар че после, в процеса на работата, се проявяваха понякога значителни недостатъци. Вината бе и наша, на партийния комитет, защото в крайна сметка ние сме я наложили тази практика. Така по-бързо, по-леко върви работата, но каква е ефективността и качеството от бързо организираната партийна дейност? И къде остава тогава отговорността на останалите партийни членове?

Изход намерихме в планирането — да стане то дело на целия партиен комитет, на партийните бюра, на първичните организации, на всеки комунист. Нещо повече — да направим съпричастни в него и останалите членове на колектива. Първичните организации използват специални кутии за съобщения и предложения, някъде направиха анкети сред комунистите за проблемите, които следва да се обсъдят. Партийните групи мотивират свои предложения. Голямо внимание отделяме и на личните срещи, на разговорите на секретарите и членовете на бюрата с бригадири, ръководители на технологични екипи, специалисти, добри производственици.

Кои проблеми комунистите и другите членове на колектива смятат, че са особено важни за първичните партийни организации при

Digitized by Google

нас? Оказа се, че това са проблемите на социално-икономическото развитие, на вътрешностопанската сметка в условията на технологичните екипи и комплексните бригади, въпросите, свързани с научно-техническия прогрес и премахването на трудоемките процеси, с пълното използване на производствените мощности. Живо се интересуват хората и от важни събития и явления в страната и по света. Въпреки обилната информация по радиото, телевизията и печата комунистите считат, че възможностите за непосредствен контакт с пропагандистите при лекциите и беседите не са за пренебрегване. Не бива да отслабва, според тях, и вниманието към партийната дисциплина, към авангардната роля на комунистите.

Събраната информация партийните бюра използват при изготвянето на перспективните планове за годината и на тримесечните оперативни планове. Много ни помогна тя и при съставянето на комплексните програми за изпълнение решенията на XII конгрес на партията.

Социалистическата организация на труда в Домостроителното предприятие например се основава на технологичните екипи. За 1980 г. в ДП—1 натуралната производителност на човек бе средно 4,06 апартамента, а екипът на Петър Чолаков постигна 4,57 апартамента. На свое събрание комунистите съпоставиха тези цифри и решиха, че трябва да се върви още напред, като се изгради една комплексна експериментална бригада от нов тип. Благодарение на активността на първичната организация и на партийната група в екипа на Деньо Янков комплексната бригада бе създадена. Между екипите се разгоря съревнование. Засега рекордът е 4,92 апартамента средно на строител в един от екипите, а общо за предприятието се падат по 4,26 апартамента средно на човек. Преценявайки постигнатото, комунистите приеха решение работата по изграждането на комплексни бригади да продължи.

Има, разбира се, трудности при изучаването на общественото мнение, но няма по-голяма трудност от това комитетът, бюрото, организацията да преодолеят инерцията, да се научат да работят с хората, с целия колектив. Радваме се, че тази трудност се превъзмогва.

Освен опознаването на интересите и потребностите на членовете на организацията и колектива основа за разработване на плановете и за определяне тематиката на партийните събрания са резолюцията на отчетно-изборното събрание, решенията на ръководните партийни органи, партийната политика в строителното производство.

Ясно е, че проблемите са много. Нужно е умение, майсторство, нужен е политически подход, за да може първичната организация от многото проблеми да постави в центъра на своето внимание най-главните. Партийният комитет се стреми да им помогне преди всичко чрез обучението и повишаването на подготовката на кадрите. Всички секретари на първични партийни организации и голяма част от членовете на бюрата преминаха двумесечен курс в Междуокръжната партийна школа през последните две години. Използваме семинарите, инструктажите, дните на партийния секретар, оказваме и конкретна помощ при разработването на плановете.

По-рано първичните партийни организации съсредоточаваха вниманието си предимно върху политическото ръководство на социално-икономическото развитие на колективите. Но недостатъчно, слабо-дори, се занимаваха с проблемите на вътрешнопартийния живот — по тях се говореше главно, когато „отгоре" бе регламентирано. На път сме да преодолеем тази слабост.

Digitized by Google

а оттам и за равнището на партийното събрание съществена роля играе подходът към проблема, дори формулировката на темата. За съжаление не са редки случаите, когато събранието напомня производствено съвещание. Не се преценява ролята на комунистите, на партийната група, на организацията, забравят се задачите и работата на комсомолското дружество, на профорганизацията.

Практиката показва, че е трудно сам човек да направи задълбочен и компетентен материал по проблемите на техническия прогрес или за социалистическата организация на труда. Затова все по-често бюрата още с приемането на плана формират комисии, работни групи, които да проучат проблема, да подготвят доклада, проекта за решение, конкретна програма, чиято реализация ще внесе желаното изменение. Например комисията, която готвеше материалите за състоянието на научно-техническия прогрес и задачите на партийната организация в предприятието за жилищно строителство, се оглавяваше от заместник-директора. В нея бяха включени главни специалисти, технически ръководители, изтъкнати производственици. След като изучи опита у нас по прилагането на технологиите пакетно-повдигани плочи и едроплощен кофраж, анализира състоянието на работата в предприятието, разхода на труд, техническите решения за внедряване на високоефективни материали и премахване на трудоемките процеси, комисията разработи програма за намаляване разхода на труд за всяка от технологиите по 4—5 часа на 1 кв. м готова площ. С огромния труд по подготовката на тези материали всъщност се даде отговор и за пътищата за повишаване на обществената производителност на труда.

Като политически ръководител партийната организация се интересува от даден проблем не изобщо, за да го познава, а за да въздействува в определена посока. Такова е предназначението и на решението, което събранието приема. Нужно е всеки комунист да види в него мястото си в решаването на проблема. Обикновено онези другари, които работят върху доклада, предлагат и проект за решение. Но трябва да признаем, че подготовката на решения съобразно изискването за научност, комплексност и т. н. е едно от „тесните места“ в нашата работа. В редица случаи повече грижи се полагат за доклада, за оценката на състоянието. Забравяме, че точната оценка, верният анализ са само основа за разкриване на истината. За да управляваме процеса, е нужно да го насочваме, да го ръководим, да го организираме и контролираме — т. е. нужна е програма, решение с конкретни и добре обмислени мерки, чрез които се осъществява управленческият процес.

Предварителното обсъждане на материалите на събранията в партийните групи е друг елемент, който се стремим да внедрим в практиката. Когато комунистите отиват на събранието, запознати с материалите, въпросите са обмислени по-добре, повишават се деловитостта и активността.

Впрочем това се практикува и при подготовката на информации от отделните организации за заседания на комитета. Неотдавна бюрото на първичната организация в предприятие „Монтажи“ трябваше да докладва пред общокомбинатския партиен комитет за извършеното по повишаване качеството на строително-монтажните работи. Работна група подготви материал, с който се запознаха всички комунисти. На събранието на организацията по него се изказаха 12 души, направиха се уместни предложения и препоръки. Така материалът бе допълнен и тогава внесен на заседанието на партийния

Digitized by Google

комитет. Това показва, че когато хората са подготвени предварително и изказванията са по-задълбочени, и предложенията са конкретни.

Заедно с подготовката на материалите отделяме нужното внимание и на въпросите от организационно-технически характер: навременното разгласяване, осигуряването на помещения, на оперативно и делово ръководство. Всяка организация има удобен клуб. Вече няколко години 5 организации правят събранията си в определени часове и дни от месеца, ако не възникнат някакви изключителни причини. Това намалява вероятността от отсъствия, защото хората предварително планират времето си. Дневният ред се обявява на предното събрание, информират се партийните групи, а при необходимост се изпращат съобщения и на домашните адреси.

Разбираме колко важна за резултатното протичане на събранието е

АТМОСФЕРАТА

която се създава там — да може всеки комунист да прояви активност, отговорност, критично отношение към своите слабости и към недостатъците в работата. Главното, според нас, е да се формират стремеж и условия за комплексно разглеждане на проблемите, за обективна оценка на тяхното състояние и на тази основа да се търсят пътища за изменение. Ударението поставяме върху онова, което не е постигнато, не е доведено докрай от партийния комитет, от бюрата и организациите, от стопанските и профсъюзните ръководства.

Това не е толкова лесно. Неотдавна на събрание на една от първичните организации се разглеждаше работата на доброволния отряд. В отчета на неговия командир, заместник-директор на предприятието, липсваше критика, подобрението на работата през последните месеци се сочеше като голям успех, макар че основните проблеми си оставаха. Този тон на самоуспокоение бе обяснен така: „Страхуваме се да не обидим някого, тъй като работата сега потръгна“.

Но по принцип строителите са прями и откровени хора, затова характерна черта на нашите събрания е критичността. Примери на задушаване на критиката определено нямаме, няма и случаи на апострофиране на изказващия се другар. Дори, когато критиката е несправедлива, оставяме взелият думата да се изкаже докрай, в сблъсъка на мненията се откроява по-добре и по-нагледно истината.

През миналата година отделихме повече внимание на откритите партийни събрания. Ние каним безпартийните не да слушат дискусиите, а да участвуват в обсъждането и да дават свой принос за изясняването и решаването на проблемите. Ето едно силно средство за разширяване връзките на организацията с колектива, за развитие на пряката демокрация. Затова нараства отговорността на бюрата както за подготовката на материалите, така и за протичането на събранията, където комунистите са активната страна, те дават пример на критично и самокритично отношение.

Стремежът да се решават поставените въпроси, периодичното отчитане на работата по критичните бележки на събрания укрепват вярата, че тревожните изказвания на комунистите не са останали „глас в пустиня“. Справедливостта обаче налага да споделим, че не сме достигнали желаното равнище. Много обективни, но главно субективни причини са в основата на бавната реакция при решаването на поставените въпроси. А усилията за повишаване активност-

Digitized by Google

та на трудовия колектив, за да са резултатни, трябва да се изразяват в конкретни дела и действия.

Партийният комитет се стреми да помага на първичните организации, като взема на свой отчет някои от критичните бележки. Други се отправят към съответните органи — стопанско ръководство, профсъюзен комитет. Стараем се навреме да дадем отговор, да популяризираме какво е направено — на събрания, срещи с колектива, в многотиражката „Строително знаме" и т. н. Понякога бележките и предложенията са повод под ръководството на партийната организация да се съставят програми със срокове и отговорници и на събрание хората да се информират. Някои въпроси, повдигнати на събрания и в дните за масово-политическа работа, поместваме в многотиражката заедно с коментар как те са решени.

Събранието почти винаги завършва с приемане на решение. Но това не е крайната цел. Вземането на решение е само етап от понататъшната преобразуваща дейност на първичната партийна организация. И когато говорим за издигане равнището на събранието, за неговата

ЕФЕКТИВНОСТ

имаме предвид постигането на по-висок резултат от тази преобразуваща дейност.

За повишения интерес на комунистите към обсъжданите проблеми, за отношението им към партийното събрание говори дори фактът, че обикновено присъствуват 85—95 на сто от комунистите, а за нашите условия това не е малко. Добра е и активността при обсъждането на въпросите — средно по всеки въпрос се изказват по 5—7 комунисти.

Но тези показатели дават частична и едностранчива, относителна характеристика на дейността на организацията. Основното, което целим с усъвършенстването на работата по организирането на партийните събрания, е общото издигане на ефективността на партийната дейност, засилването на преобразуващото ѝ въздействие върху хората — комунисти и безпартийни.

Повишихме и ще повишаваме по-нататък активното участие на широк кръг комунисти в подготовката на събранието, в предварителното обсъждане, във вземането на обосновани решения. Това е пътят за реализация на конгресните постановки, за засилване връзката на партийната организация с комунистите и с трудовия колектив. Един от критериите за ефективността на събранието е доколко решенията, взети от него, срещат подкрепата на колектива, доколко съдействуват за мобилизирането му. Предварителното участие на комунистите в разработването на материалите помага те правилно да разберат проблемите, вярно да ги оценят и активно да работят за решаването им, да увличат безпартийните. Високите резултати в изпълнението на производствените задачи за миналата година свързваме и с постигнатото в това отношение.

Значително подобрихме работата за изпълнението на взетите решения. Всяка първична партийна организация картотекира своите решения, което улеснява контрола. Преди да започне събранието, секретарят докладва какво е направено по приетите на миналото събрание решения и по решенията, чийто срок е изтекъл. Така пред погледа на всички комунисти изпълнителите получават оценка.

Справедливо е да посочим обаче, че остават много проблеми. Голямата стопанска ангажираност на кадрите служи като оправда-

Digitized by Google

ние за недостатъчната цялостна подготовка на някои събрания. На част от комунистите им липсват опит и умение да конкретизират партийните решения, да ги правят именно политически решения. Нужно е още повече да се усъвършенствува и контролът за изпълнението на решенията, да се укрепи дисциплината, така че да не се допуска повече да се разглеждат повторно някои въпроси, по няколко пъти да се вземат аналогични решения.

Сега, в периода на прегледа, преценявайки боеспособността на първичните партийни организации, си даваме ясна сметка, че високото равнище на партийното събрание не е просто едно следващо стъпало, на което трябва да се изкачим. Чрез него най-пълно се изявяват възможностите на организацията, реализира се вътрешнопартийната демокрация, най-добре се използват резервите за действено политическо ръководство.

Георги КРУШКОВ
секретар на общокомбинатския комитет на БКП
в Строително-монтажния комбинат — Бургас

КАК ВНЕДРЯВАМЕ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ

През годините на седмата петилетка колективът на Стопанския химически комбинат — Враца осъществи на дело стратегическия девиз, издигнат от БКП, за високо качество и висока ефективност. Само за годините на изтеклата петилетка възстановихме почти два пъти капиталовложенията на държавата и над 3 пъти несоциалистическата валута за изграждането на комбината, а относителният дял на продукцията с оценка „К“ нарасна от 7 на 90 на сто. Осмата петилетка посрещнахме с натрупан опит по стратегията на Дванадесетия партиен конгрес за повсеместна интензификация.

За постигнатите резултати колективът ни е удостоен с високи държавни отличия — орден „Георги Димитров“ и „Знаме на трудовата слава“ като първенец на седмата петилетка.

С вълнение, с удовлетворение от постигнатото и с огромна отговорност за бъдещата работа колективът посрещна изпратените ни две писма от генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ другаря Тодор Живков. В едното от тях първият партиен и държавен ръководител писа: „Искам със задоволство да подчертая, че Вашият колектив е в челните редици по внедряването на научно-техническия прогрес, в резултат на което се интензифицират мощностите, внедряват се нови производства“.

Основа на постигнатите успехи е израстването на колектива, неговата висока политическа зрелост, дееспособност и организираност. Това високо завоевание на комбинатската партийна организация постигаме благодарение на целенасочената организаторска и мобилизираща работа, която се извършва под ръководството на комбинатския партиен комитет в първичните партийни организации, партийните групи, в комбинатските организации на профсъюзите и Ком-

Digitized by Google

сомола. Стремим се своевременно да превърнем партийните решения в убеждение, в творческо дело на колектива като цяло, на всяка бригада, на всеки работник и специалист.

Такъв е подходът ни при решаване на една от най-важните задачи, която стои пред субективния фактор на сегашния етап — оптимално да се използват всички възможности, които се съдържат в научно-техническата революция и научно-техническия прогрес. Тук обръщаме особено внимание на няколко момента, които, както показва досегашният ни опит, се оказват решаващи.

Първо. **Стремим се да осигурим перспективност и системност в работата, като прилагаме проверените научни методи, прогнозирането и перспективното планиране.**

В началото на 1981 година разработихме **комплексна програма за внедряване на научно-техническите постижения** през периода 1981—1985 г. в СХК — Враца. В хода на подготовката на програмата се подложиха на задълбочен и критичен анализ наличната производствена база, качеството на продукцията, себестойността ѝ, потребностите от нея у нас и търсенето ѝ на международния пазар. Определихме основните продукти, които ще се произвеждат през осмата петилетка, с оглед да повишаваме обществената производителност на труда. Получената по този път информация, направените обобщения и изводи съпоставихме с челните световни постижения и тенденциите за тяхното развитие. Положихме много усилия за информационното осигуряване при изграждането на програмата. По отделните проблеми се разработваха по няколко варианта за решение.

През месец май тази година бюрото на окръжния комитет на БКП — Враца и колегиумът на Министерството на химическата промишленост разгледаха информация за резултатите от изпълнението на програмата и предложенията за актуализацията ѝ. В решение на съвместното заседание е записано: „Дава висока оценка на научноизследователската и инженерно-внедрителска дейност на СХК — Враца, Висшия химико-технологически институт — София, Централния институт по химическа промишленост и други институти и организации и възлага на направление „Научно обслужване и внедряване“ в Министерството на химическата промишленост да разпространи положителния опит на СХК — Враца за прилагането му и в другите стопански организации от химическия комплекс. СХК — Враца до 30. VIII. 1982 година да разработи конкретни мероприятия за допълнително увеличаване през осмата петилетка на обществената производителност на труда чрез по-пълно използване на изградената материално-техническа база, намаляване разхода на суровини, материали и труд, за да бъде еталон в тази област за другите стопански организации и поделения от системата на Министерството на химическата промишленост.“

Ето защо програмата ние характеризираме като отворена. Тя непрекъснато ще се актуализира, но не с обикновени организационно-технически мероприятия, не чрез така наречените мероприятия на повърхността, а чрез дълбоки качествени изменения на технологията, машините и апаратите, чрез внедряване на челни наши и чуждестранни научно-технически постижения. Собственият опит ни учи, че именно този е пътят към трайно и последователно решаване въпросите на ефективността.

Вторият момент. **Насочваме усилията си към това, щото комунистите, комсомолците, членовете на профсъюза да заживеят, да мислят и съзнателно да работят за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес в производството. Т. е. внедряването на нови технологии и конструкции да стане творческо дело на колекти-**

Digitized by Google

вите. Тази задача решаваме търпеливо и последователно вече години наред, като насочваме цялата политическа и организаторска работа към това да допринасят за рационалното използване на механизма за морално и материално стимулиране. Задълбочено обсъждаме и обосноваваме в колективите плана по техническия прогрес и насрещния план, за да станат те научно-техническа политика и тяхно убеждение. Колективът не може да бъде само изпълнител на планираните мероприятия. Той трябва да казва и казва своята дума още при изграждането на инженерния проект и насрещния план, при избора на управленческите и техническите решения. С две думи, работниците и специалистите участвуват във всички етапи — изследване, проектиране, изграждане, усвояване и достигане на проектните показатели, разгръща се социалистическата демокрация чрез тяхното участие във вземането на решения. По този начин те и управляват, и носят отговорност за получените резултати. Така израства колективът — стопанин на социалистическата собственост.

Трети характерен момент е, че **кадровата работа на партийния комитет и партийните бюра придобива редица нови страни в условията на внедряване постиженията на научно-техническия прогрес.** Ние си даваме сметка, че научно-техническата политика на партията е в неразривна и твърде сложна връзка с останалите направления на партийната политика. Отчитайки тази връзка в комбината, създаваме обстановка, в която особено високо се ценят качествата на ръководителите в три направления — способност да се овладеят проблемите на непрекъснатите усъвършенствувания на техническото и технологичното ниво на производството; да се ръководят социалните изменения на колектива и способност да се ръководят хората.

Както е известно, резултатите от труда на колектива са твърде съществен фактор за оценка на неговия ръководител. През последните години се постарахме да изградим **нов критерий за оценка и самооценка на колективите и техните ръководители** — да оценяваме резултатите не сравнявайки ги само с плана, а с проектните показатели и когато те са надминати — с постигнатите върхови постижения на производствените мощности. Това е подходът. Колективи, които са изпълнили плана за даден месец, но са пропуснали да произвеждат продукция поради престои, удължено време за ремонт, нарушения на технологичния режим и т. н., вече не са със самочувствието на хора, свършили работата си докрай, и не са сред първенците в социалистическото съревнование.

Пропуснатите възможности отчитаме всекидневно чрез електронна обработка на информацията. Всички управленчески нива започват работния си ден с бюлетин за пропуснатите възможности в производството, реализацията, неусвоените товари. За всеки тон непроизведена и нереализирана продукция, за всеки лев се знаят причините от вчерашния ден, а ръководителят предлага веднага мерки, за да не се направят отново пропуски и да се навакса пропуснатото. Така изградихме ново отношение на колективите към използването на производствените мощности.

Партийното и стопанското ръководство на комбината отделят особено внимание на проблема за **оценка и самооценка на труда на ръководителя, на неговия принос** за резултатите на колектива. Тук новото, приносът на ръководството на комбината се състои в разработката и внедряването на **системата на така наречения „ежемесечен самоотчет“.** Около 150 ръководители и специалисти правят писмен самоотчет на работата си за всеки месец. Тук те записват рутинните и поставените задачи, решените задачи самостоятелно или с колектив, посочват каква литература по специалността си са про-

Digitized by Google

чели през месеца, какво от прочетеното може да се внедри в комбината. Чрез тази система решаваме няколко въпроса — създават се условия всяка дейност на ръководителя да бъде забелязана и оценена, т. е. създават се предпоставки за нови, по-активни, мотивирани действия; усъвършенствува се и се задълбочава процесът на самооценяване; набира се обективна информация за оценка на кадрите; изгражда се и се утвърждава желание да се усвоява новото; създава се динамизъм в знанията, мислите, позициите и стремеж да се усъвършенствува управлението. Ето защо системата на месечния самоотчет е фактор със значими последици за процеса на внедряване постиженията на науката и техниката в производството. Партийният комитет и стопанското ръководство полагат усилия да се усъвършенствува системата на самоотчета. Работна група експериментира електронната обработка на тази информация с отчитане качеството на извършената работа, срочността и относителната тежест на всяка задача. Комбинатският партиен комитет смята, че по този начин по-пълно ще се използват знанията на ръководители и специалисти, по-цялостно ще се прилага в ежедневието тяхната творческа енергия.

Постоянното и интензивно повишаване на производствените и научните знания, т. е. **изпреварващото интелектуално развитие на човешкия фактор** е твърде важна задача, която животът поставя пред комбинатската партийна организация. Практиката изисква от нас непрекъснато да се повишават грижите за превъоръжаване на кадрите от всички равнища с нови знания и критерии в тази област. Това налага с по-голямо внимание да обграждаме системите за технически и политически знания, които действуват в комбината. Успоредно с това прилагаме някои нови форми, за да обогатим дейността си в това направление. Номенклатурните стопански кадри нерядко подлагаме на писмени или устни изпити, привличаме ги в решаването на тестове и казуси, участвуват в събеседвания, изнасят доклади, организираме за тях краткотрайни курсове с откъсване от производството, където ги обучават преподаватели от АОНСУ — филиал Варна, Висшия химико-технологически институт — София и други висши учебни заведения. Стремим се да ги подсигурим с литература по специалността и по въпросите на организацията и управлението на производството. Този процес заема твърде съществено място в дейността на партийния комитет и партийните бюра, защото интелектуализацията на труда както на ръководителя, така и на изпълнителя във формирането му като социалистическа личност е тясно свързана с научно-техническия прогрес.

Търпеливо и упорито се работи под ръководството на комбинатския партиен комитет за **израстването на стопанските ръководители като политически дейци.** Сега с по-голямо умение те правят анализ на действителното състояние. Нараснаха възможностите им да оценяват социалния и политическия ефект от стопанските решения, порезултатни са усилията им за ефективно използване не само на знанията, а и на творческите възможности на техните сътрудници и подчинени.

Подборът, разпределението, обучението на кадрите, цялата кадрова работа се стремим да поставим върху основата на **комплексната оценка.** В това отношение под ръководството на партийния комитет ни предстои да усъвършенствуваме структурата на звената, които работят за кадровото осигуряване на комбината; да доразработим системата за оценка и възпроизводство на ръководните кадри и т. н. Това, според нас, ще даде съществен принос в цялост-

Digitized by Google

ната дейност по внедряване постиженията на научно-техническия прогрес в нашия комбинат.

Четвъртият момент се отнася до внедряването на научно-техническия прогрес и вътрешнопартийната дейност.

В литературата се посочва, а и нашият досегашен опит показва, че внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес в производството поставя нови проблеми пред вътрешнопартийната дейност. Сега при определяне на целите и задачите, при планирането, организирането и провеждането, при отчитането на работата на партийния комитет, на бюрата, на първичните партийни организации и партийните групи значимо е мястото на въпросите по внедряване на научно-техническите постижения. Това от своя страна дава възможност да се усъвършенстват стилът и методите на работа, за да бъде комбинатската партийна организация на нивото на задачите при формирането и осъществяването на партийната политика, да осъществява тя политическо ръководство и контрол. Изменения-та търсим и утвърждаваме под ръководството на комбинатския партиен комитет в създаването на обстановка на партийните бюра, организации и групи, в комбинатските организации на профсъюзите и Комсомола, във всяка бригада и колектив, която се характеризира с деловитост, оперативност, с проява на инициатива и творчество; реализиране на разумен риск; с внимание към всяко предложение и идея; борба с консерватизма, субективизма, формализма; разпространение на знания за постиженията на науката и техниката, търсене на максимална икономическа обоснованост от внедряване на предложенията.

Внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес в производството води до качествени изменения в изпълнителските кадри. Повишава се образователното и културно-техническото им равнище. Това несъмнено ще се отрази върху качествения състав на комбинатската партийна организация. За да осъществят ролята си на авангард, комунистите трябва да положат повече усилия, да получат по-значими резултати в професионалното си израстване, в познаване постиженията на науката и техниката. Към изпълнението на тази задача са насочили дейността си първичните партийни организации, на нея се отдели значително място и при първия етап на прегледа на тяхната боеспособност. Очевидно необходими са постоянство, търпелива работа, висока взискателност и разбирането, че става дума за дълъг, сложен и непрекъснат процес.

Постоянна грижа на партийния комитет, на партийните бюра и първичните партийни организации е изградените системи за политическо, икономическо и професионално-техническо образование в комбината да се обогатяват с нови теми и проблеми; да се съчетават колективните с индивидуалните форми и методи на учебния процес като особено внимание се отделя на самоподготовката. Много от събранията на актива на комбината, на партийните организации и групи, на трудовите колективи, значителна част от практическите занятия, отчетите на работните групи, посетили други страни, рефератите, курсовите работи и други са посветени на проблемите на научно-техническия прогрес.

Твърде съществен е делът на масовата лекционна пропаганда. Чести наши гости са научни работници и преподаватели от ВХТИ — София, БАН, ЦИХП, АОНСУ — филиал Варна, лектори от дружество „Г. Кирков" — Враца и др. Активна дейност в това отношение развива главният директор на комбината к. т. н. инж. Кирил Петков, който с личния си пример увлича редица отговорни стопански кадри.

Digitized by Google

Съществен принос при внедряване на научно-техническия прогрес в производството имат **агитаторските колективи,** изградени към първичните организации. Стремим се своевременно и точно да информираме агитаторите, да им създадем условия най-пълно да се запознаят с проблемите на комбината, да могат да реализират „обратна връзка", да израстват професионално, успоредно с това да трупат умение и като агитатори.

Нагледната агитация, плакатите, лозунгите, фотоинформацията, политическите кътове, витрините със задачите по насрещния план са силно средство за въздействие, което създава особена атмосфера, прави хората съпричастни с политиката на партията. Ето защо комбинатският партиен комитет счита, че нагледната агитация е средство с особена значимост за решаване проблемите на научно-техническия прогрес. Тук усилията ни са насочени в следните направления: внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес да заемат полагащото им се място в съдържанието на нагледната агитация; да усъвършенствуваме нейните форми и средства, да подобряваме ръководството и все по-често да привличаме вниманието на партийните бюра и първичните партийни организации към нея; да ангажираме номенклатурните стопански кадри с тези въпроси; да изграждаме чувство за мярка при поставянето, престоя и свалянето на нагледните материали; оперативност и динамика.

Внедряването на научно-техническия прогрес в производството изисква **гъвкавост и изменения в структурата на партийните организации.** Създават се нови звена — база за развитие и внедряване, инвеститорска дирекция, производство за разделяне на газове, временни групи за внедряване или решаване на дадена задача. И успоредно с това настъпват изменения в структурата на комбинатската партийна организация — създават се първични партийни организации при инженерно-внедрителската дейност и производството за разделяне на газове, изграждат се нови партийни групи — постоянни или временни. А оттук и изменения във вътрешнопартийния живот — нови задачи, нови кадри, които оглавяват тези партийни звена и т. н.

Пето. **Внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес води до изменение и в предмета на партийното ръководство на икономиката, на обществените органи и организации, на стопанските ръководства.** Партийният комитет, партийните бюра и първичните организации все по-често разглеждат дейността на различните обществени или стопански управленчески нива, анализират доколко проблемите на научно-техническия прогрес са заели полагащото им се място, доколко резултатно се използват специфичните форми за реализиране на общата цел, оценяват работата на комунистите, изпратени с поръчение в тези звена, набелязват мерки за подобряване на работата. Традиционно наложили се в нашата практика са формите и методите на контрол и проверка като: изучаване документите на държавните, стопанските и обществените органи и организации; информиране на партийния актив и партийните членове за хода на изпълнението на програмата по научно-техническия прогрес; обсъждане отчети на стопански ръководители на заседания на партийния комитет и в бюрата, на събрания на първичните организации и партийните групи, проверка на място и т. н.

С въвеждането на правилника за новия икономически механизъм се създават условия за изменения и в предмета на партийното ръководство. В отчета на стопанския ръководител следва да търсим, и към това се стремим, доколко и как той изпълнява задълженията си на представител на държавните интереси, стопанските съвети на комбината и производствата как формират и реализират научно-техни-

Digitized by Google

ческата политика, какъв стил се утвърждава в тяхната работа. Твърде интересен от гледна точка на партийното ръководство е въпросът за колективните органи на управление — събранието на пълномощниците, бригадния съвет, стопанския съвет. Съумяват ли тези органи на управление да конкретизират партийната политика за условията на комбината или производството? Какъв да бъде механизмът на взаимодействие между тях, от една страна, и комбинатския комитет и партийните бюра, от друга. Може би решението е в изграждането на партийни групи в колективните органи за управление като отговор на повдигнатия въпрос и средство за по-ефективно насочена политическа работа с издигнатите представители на работническата класа в органите за управление.

Опирайки се на тези пет основни момента, партийният комитет изгражда цялостна политика в комбината по внедряването на научно-техническия прогрес. **Пътят за излизане от един от „омагьосаните кръгове" е намерен.** От многото примери можем да посочим само два:

Първо. Технологията за производство на катализатори в азотната промишленост получихме от ВХТИ — София и БАН. Сами проектирахме опитната полупромишлена инсталация. Един наш колектив от строители и монтажници я изгради за няколко месеца. На Дванадесетия партиен конгрес рапортувахме за произведената първа промишлена партида — нискотемпературен катализатор за конверсия на въглероден окис, който вече една година работи с отлични показатели. В чест на Деветия конгрес на БПС изготвихме промишлена партида от втори вид катализатор — активен цинков окис. До края на годината съвместно с БАН ще произведем още два вида — за високотемпературна конверсия на въглероден окис и за метаниране. Само за нашия комбинат ще спестим над 700 хил. валутни лева — поради спиране на вноса от несоциалистическите страни, а за страната в края на петилетката — над 2 млн. лева.

Второ. Макар и с определен стопански риск, при разширението и реконструкцията на амонячно и карбамидно производство решихме в един от основните цехове да не купуваме нова инсталация на стойност около 4 млн. валутни лева, а да интензифицираме съществуващите с 30 на сто по лиценз на ЧССР и по наша съвместна разработка с ВХТИ — Бургас и ВХТИ — София да създадем допълнителен резерв от 8—10 на сто.

Проектът стана дело на колектива на нашата база за развитие и внедряване, основното оборудване — на колектива на нашия ремонтно-механичен завод, а монтажът и пускът на първия етап — на колектива на амонячно производство.

Трудът ни бе напрегнат — за първи път в света се прави такава реконструкция. Откровено казано, имаше известни съмнения. Но след успешното внедряване дойде голямото удовлетворение от добре свършената работа. Крайните измерения за ефективността от реализацията на лиценза са: икономии за повече от 3 млн. лева капиталовложения и 3 млн. валутни лева.

Нашите трудови делници са изпълнени с амбиция и творчество. Имаме основание да вярваме, че девизът на комбината за осмата петилетка „За изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес — оптимален технологичен режим, оптимизация на всяка дейност" ще превърнем в дело.

Иван БОЖИНОВ
секретар на комбинатския партиен комитет

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

РЕКОНСТРУКЦИЯТА И МОДЕРНИЗАЦИЯТА — КЛЮЧОВ ПРОБЛЕМ

к. и. н. РАШКО РАШКОВ
секретар на Софийския градски комитет на БКП

Успешното изпълнение на задачите по социално-икономическото развитие на столицата и обявяването ѝ за комплексен първенец през миналата година е добър старт за мащабна работа през 1982 година и цялата осма петилетка. Основа за това са оптималните насрещни планове на трудовите колективи, на районите и целия град. В тях намират конкретен израз изискванията на XII партиен конгрес, указанията на другаря Тодор Живков на Октомврийското съвещание през 1981 година, девизът на Софийската градска партийна организация: „Ускорено внедряване на научно-техническите постижения и челния опит, високо качество и рентабилност".

За софийската икономика и духовна сфера потребностите за интензификация на всички дейности са явни и неумолими. При сложната икономико-демографска ситуация в града не е нужен обстоен анализ, за да се обоснове линията за интензивно и балансирано развитие на базата на научно-техническия прогрес. Голямата концентрация на научно-технически потенциал на неговата територия благоприятствува постигането на тази необходимост.

Главен мост за ускорено прилагане на научно-техническия прогрес е инвестиционната дейност и преди всичко реконструкцията и модернизацията на действуващите производствени мощности. По думите на Карл Маркс възпроизводството е „интензивно", ако се прилагат по-ефективни средства за производство.[1]

От трибуната на Дванадесетия партиен конгрес другарят Т. Живков подчерта: „Определящите направления в инвестиционната политика трябва да бъдат модернизацията и реконструкцията на материално-производствената база... Смисълът на модернизацията и реконструкцията е да осигури внедряването на върховите постижения в областта на технологиите, техниката и организацията на труда, с една дума, най-новите постижения на научно-техническата революция"[2]. Той обоснова потребността от решително съкращаване на времето за цикъла „проектиране — строителство — усвояване на мощностите" чрез мини-

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 24, с. 184.
[2] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред XII конгрес и предстоящите задачи, Партиздат, 1981, с. 27.

Digitized by Google

мално прекъсване на производствения процес, високо равнище на въведените в експлоатация мощности, гарантирано качество и конкурентноспособност на произвежданата продукция.

Проблемите на реконструкцията и модернизацията на материалнотехническата база на столичното стопанство от години наред са на преден план в дейността на градската партийна организация. Били са предмет на обсъждане и разработване в редица решения и програми на Софийския градски комитет на БКП, на пленуми и конференции. В тях е стоял постоянният стремеж да се реализират в максимална степен указанията на др. Тодор Живков за развитието на столицата като образцов социалистически град. В съответствие с разработения генерален план и схемата за териториална специализация и концентрация с приложение на мултипликационния подход, с петилетните и годишните планове се осъществяват прогресивни структурни промени в производството. Повишава се обществената производителност на труда, намаляват се материалните разходи и живият труд, издигат се техническото равнище и качеството на продукцията. Крайната цел е непрекъснато задоволяване потребностите на хората, усъвършенствуване на техния начин на живот.

В резолюцията на XXIII отчетно-изборна конференция на Софийската градска партийна организация е записано: „Да се усъвършенствува управлението на цялостния инвестиционен процес, като решително се провежда линията за модернизация и реконструкция на производствените мощности и техническото превъоръжаване на всички отрасли и дейности. Към модернизация да се пристъпва, когато се предвижда рязко нарастване на производителността на труда и намаляване броя на заетите лица.“ Поставено бе изискването цялостното решаване на проблема за трудовите ресурси да се постигне чрез комплексната автоматизация и механизация на процесите, като в сферата на промишлеността увеличаването на количествените и качествени показатели да става при абсолютно намаляване на заетите. В строителството — един от „горещите“ участъци на столичната икономика — се стремим чрез повишаване на натуралната производителност на труда да намалим до възможния на настоящия етап минимум привличането на допълнителна работна ръка за непрестанно нарастващия обем от строително-монтажни работи.

Реконструкцията и модернизацията в столицата имат своите големи постижения, реализирани в различни подотрасли и стопански организации — СМК „Кремиковци“, завод „България“, КЕ „6-ти септември“, КОЦМ „Д. Ганев“, КПМИ „Г. Костов“. Списъкът може да бъде продължен с още много наименования на заводи и области на дейности. Резултатите се мерят с неколкократно увеличение на производителността на труда, с повишени технико-икономически параметри на производството, с подобрени условия на труда и други социални и икономически ефекти. Същевременно този процес има своите трудности и непостигнати цели. Сега те са обект на преодоляване, на натрупване на резерви и възможности за постигане високите критерии, които издигна другарят Т. Живков на Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив през октомври 1981 година.

Става дума преди всичко осъществяването на реконструкцията и модернизацията да бъде ориентирано към създаването на адекватна на зрелия социализъм материално-техническа база, чието основно ядро е комплексната автоматизация, чрез изграждането на автоматизирани и кибернетични системи в производството и другите сфери на човешката дейност. Но ако това е стратегическа задача, която ще се решава и през следващите години и петилетки, то комплексната механизация на

Digitized by Google

производството, намаляването на ръчния, физическия, тежкия, вредния и неприветлив труд е злободневен въпрос, който стои в центъра на вниманието и на градския, и на районните, и на заводските партийни комитети. По него се работи всеки ден. Под тяхно ръководство се правят и реализират не само годишни, но и тримесечни и месечни програми и проекти.

Главна определяща позиция за многообразната организаторска и партийно-политическа работа по реконструкцията и модернизацията на съществуващата материално-техническа база е, че това е сложен, противоречив и постоянен процес. Той се нуждае от ясна политика, от своя методология и организация. За постигане на комплексен ефект в производството и в социалните отношения от голямо значение е тя да се осъществява на основата на програмно-целевия подход и особено с отчитане изискванията на мултипликационния подход, който е главното средство за ефективна концентрация и специализация на общественото производство. Това означава между другото да се полагат специални грижи за повишаване реалното обобществяване на производството и задълбочаване разделението на труда, като се осигури оптимално ешелониране на дейностите и операциите, унификация и типизация на продукцията и технологиите.

За градския комитет на БКП и всички останали партийни комитети основен проблем при проектирането на реконструкцията и модернизацията е какво технико-икономическо равнище се осигурява с нея на производствените фондове, на условията на труд, на качествените резултати от стопанската дейност.

Оттук произтича и неотменното изискване, което предявяваме към всички кадри, органи и организации, за усвояването на челните наши и чужди постижения в процеса на модернизацията и реконструкцията. А това не е лека задача, която може да бъде решена автоматически, без сериозни усилия. Има се предвид, че не става дума за тотално обхващане буквално за един и същ период на всеки обект, който изостава от съвременните изисквания. Определящо за осъществяване на такова преустройство, за внедряване на върховите научно-технически резултати са възможните ресурси.

Затова стремежът ни е тази задача да намери широка реализация в основните отрасли на икономиката и предимно в промишлеността, които осигуряват висока ефективност на общественото производство, на външноикономическата дейност и по-нататъшното удовлетворяване на обществените потребности. Водим борба за най-пълно мобилизиране на вътрешните резерви и максимално използване на челния производствено-технически опит на СССР и другите братски социалистически страни, на развитите капиталистически държави за приближаване във всички области на практиката към най-добрите световни образци.

При този подход държим сметка и за това, че не е обосновано изцяло мнението за „тотална“ интелектуализация. На настоящия етап главното е осъществяване на ефективна структурна политика, основана на утвърдената от XII конгрес икономическа и научно-техническа стратегия, в която централно място заема принципът на приоритетното начало и селективността. Повелята е: комплексна механизация и автоматизация, химизация на народното стопанство, биологизация, обновяване на продукцията и подобряване на нейното качество. И ако все пак трябва да се посочи адрес за „тотални“ усилия, той е широка механизация на трудоемките процеси и социалистическата организация на труда.

Борбата за ефективна реконструкция и модернизация на производството може да бъде успешна само при широкото участие в нея на

Digitized by Google

работническата класа, ако се осъществява с творчеството и социалната активност на трудещите се.

Съвременната научно-техническа революция заменя не само ръчния труд с машинния, води до икономии на минал, овеществен труд, но изменя физическите и особено умствените функции на човека в производството, самия характер на живия труд. Преставайки да бъде придатък на машината, той се освобождава за извършване на творчески дейности по оптимизиране и регулиране на производството. Това внася нови измерения и смисъл на неговия опит, който вече не може да се свежда само до усвояване на определени сръчности и умения, а и до творческо осмисляне и ръководство на сложните технологически системи, до осъществяване на постоянно оперативно планиране и управление на възпроизводствените процеси. На тези изисквания може да отговори изпълнител и специалист с широко профилна подготовка, многостранно развита личност. Ето защо постигането на тази цел е едно от главните направления на партийната дейност. Към това е насочено и нашето ръководство, помощ и контрол над дейността на кадрите от образователната система.

Без да участвува пряко или косвено във всички стадии на създаването на продукта на научния труд, работникът дава своя принос при неговото получаване и внедряване, а по-късно чрез своето техническо творчество внася сериозни изменения по неговия път от масовото производство до потребителя. Ето защо за нас интелектуализацията на производствените дейности предполага все по-нарастващо внимание от страна на партийните комитети и първичните партийни организации към производствения опит на работническата класа, към техническото творчество на трудещите се. В този смисъл са и изискванията ни към изобретателското и рационализаторското движение, движението за ТНТМ и икономическото образование. В никакъв случай те да не се явяват като страничен или стихиен резултат на творческата самодейност на заетите в материалното производство, да бъдат действен фактор във веригата наука—производство.

Важен проблем, върху който акцентуваме в нашата партийна работа, е, че в условията на интензивния тип разширено социалистическо възпроизводство следствие на реконструкцията и модернизацията настъпват сериозни изменения в общуването на работниците с новата техника. Че е от изключителна важност в ръководната стопанска работа, във възпитателната и социалната дейност да се отчитат и нарастващите мащаби на производството, и често неумението за бързо адаптиране към новите технологични условия, към потребността от ефективното му оперативно управление. Поради това трудно и продължително се усвояват новите технологии и производствени мощности, недостатъчно се използват инсталираните машини и съоръжения, разхищават се материали, суровини и енергия, излишно се харчи ценна валута. Анализът сочи, че допусканите аварии, прекъсвания на производствения цикъл и ниското качество на продукцията са пряк резултат от недостатъчното образование, квалификация, организационна, информационна и обща култура на участниците в производството. По линията на ешелонирането и комбинациите на производствените връзки те се „обективират" в диспропорции, в отрицателен мултипликационен ефект, във влошаване структурата на крайния продукт и неудовлетворяване по количество и качество на обществените потребности. Ето защо изискваме този проблем да стои постоянно в центъра на вниманието на партийните комитети и организации, да е един от критериите за ефективността на разностранната им дейност.

Все по-активна роля в провеждането на инвестиционните процеси играе съвременният инженеринг. Инженерингoвите организации са сравнително нова за нашите условия организационна форма за уско-

Digitized by Google

рено внедряване и разпространяване на научно-техническите резултати. Под ръководството на градския комитет на БКП за кратко време изградената мрежа от инженерингови организации обхвана основните отрасли на икономиката. Тяхната дейност показва благоприятно въздействие при изпълнението на плана за наука, технически прогрес и инвестиции, за подобряване структурата и ефективността на капиталните вложения, служи като солиден източник за реализиране на високи външнотърговски резултати. Но въпреки постигнатото в решаването на този проблем и пред партийните, и пред стопанските кадри има широко поле за действие.

Голям резерв за бързо внедряване на ефективни научно-технически проекти в хода на реконструкцията и модернизацията на производствените мощности е ремонтната дейност. При наличието на създаден огромен за мащабите на нашата страна производствен апарат всякакво подценяване на въпроса за издигане на планирането, организацията и техническото равнище на ремонтно-възстановителните работи е крайно неправилно. Но в тази сфера бавно настъпват необходимите изменения. Не са разработени редица страни на икономиката и ресурсното осигуряване на ремонтите. Така че те да станат широк мост за повсеместно издигане техническото равнище на производството. Още повече, че поради естествени ресурсни ограничения не са възможни във всички елементи на народностопанския и духовния комплекс на страната да се осъществят едновременни глобални изменения чрез ново строителство и пълна замяна на функциониращото оборудване. За нас действеното партийно ръководство на социално-икономическите процеси сега е неделимо от проблема при планиране и проектиране на всяка реконструкция и модернизация да се вземат предвид и състоянието, и перспективите за развитие на опитно-експерименталното производство. Защото то е непосредствено на „стика" на науката и масовото производство. Чрез него се материализира продуктът на научната дейност, реализират се редица изследователски функции и задачи, проверяват се и се доуточняват конструктивната и технологическата документация. Като сфера, предшествуваща и подготвяща серийното производство в опитно-експерименталните звена, се уточняват и проверяват степента на технологичност на конструкцията и проекта, възможностите за постигане на зададените технико-икономически параметри. В това число и на очаквания икономически и социален ефект. В тях е изгодно производството на малотонажни продукти, на уникални или в малки серии машини и съоръжения, прибори и др.

Опитно-експерименталното производство има различна организационно-икономическа принадлежност. Но нашето разбиране е, че без постоянна партийна грижа, помощ и контрол то не ще се развива по пътя на ускорен научно-технически прогрес, не могат най-пълно да се реализират плодовете на извършените преустройства.

Споделените дотук повече или по-малко съществени проблеми на реконструкцията и модернизацията, естествено, касаят предимно стопанските предприятия и организации. За Софийския градски комитет обаче тази дейност в мащаба на столицата не е просто механичен сбор от стореното по тях от различните фактори, от определени количествени и качествени показатели. Ние насочваме партийното ръководство над тези процеси, така че още с изработването на плановете по наука и технически прогрес, по капиталното строителство да се постигат необходимите структурни промени в отраслите на столичната икономика, в отделните видове производства и в асортиментната номенклатура. По този начин още с формирането на насрещния план на София се очерта системата от пропорции с интензифициращ ефект, като се използва промяната на материално-техническата база за освобождаване на работна ръка главно от промишлеността. А за други отрасли и

Digitized by Google

непроизводствената сфера — за намаляване на текучеството, една от причините за което е непривлекателният и тежък труд.

Трябва да се признае, че ние сме още в подстъпите на този процес. С насрещния план за 1982 година например се предвижда комплексно да се автоматизират 16 цеха, 29 участъка, да се съоръжат 99 автоматизирани линии. Комплексно ще се механизират 22 предприятия и 213 участъка. Сред тях са завод „Витоша", СЗ „Кл. Ворошилов"; ЗНП „Д. Благоев" и много други. И въпреки това относителният дял на заетите с автоматизиран труд работници спрямо общо заетите няма чувствително да нарасне, с 2,28 на сто. На тези, заети с механизиран труд (спрямо същата база) ще достигне 22,77 на сто. Това, както и фактът, че заетите с ръчен труд в столицата — около 27 на сто, са значително под средното равнище за страната, не ни задоволява. Затова под ръководството на градския комитет на партията ще се търси и по-нататъшното решение на този проблем. Насрещният план за осмата петилетка си остава открит план.

Сред обектите за реконструкция и модернизация в столицата важно, нерядко водещо място заема инфраструктурата, т. е. онази част от основните фондове, която по своето предназначение и функции не е включена непосредствено в производствения процес, не участвува пряко в създаването на материални продукти, но без която те не могат да протичат. За нейния дял говори фактът, че над 50 на сто от основните фондове са с инфраструктурна функция.

За градския комитет на БКП от важно значение са най-малко три аспекта на инфраструктурата, които трябва в още по-голяма степен да се вземат предвид при провеждане на локални или крупно-мащабни реконструкции и модернизации.

Първият от тях касае намаляването на допълнителните разходи за постигането на прираста на полезния ефект, т. е. намаляването „цената" на темповете на икономически растеж. Това е един от главните и напълно понятни белези на интензификацията. Ориентацията към ресурсноикономисващ тип научно-технически прогрес при осъществяването на мероприятията по техническото превъоръжаване на производството предполага съгласуването им по линията на разделението и кооперирането на труда с оглед балансираността на пропорциите на възпроизводствения процес. В противен случай съществува опасност от преразход на материали, неизползване на оборудването и работната сила, влошаване на качеството на продукцията. Именно това налага в процесите на реконструкция и модернизация на преден план да се изведат въпросите на производствената инфраструктура, тъй като без нейното съвременно ниво е невъзможно да се постигне най-ефективно използване на живия и овеществен труд, на всички фактори на производството.

Вторият въпрос се отнася до формирането на базата на мултипликационния подход на единна инфраструктура в научно-производствените зони на града. А също пропорционалното и ешелонизирано развитие на териториалната организация на населените места. В случая става дума за най-утвърдената агломерация у нас — софийската, за решаване на проблемите на реконструкцията и модернизацията в съгласуваност, особено при изграждане на т. нар. вътрешни и външни агломерационни пръстени.

И трето, все по-важна сфера за реконструкция и модернизация стават обектите на социалната инфраструктура. Основателно се смята, че в бъдеще тя ще играе важна роля за прилагането на върховите научно-технически постижения. Например — за опазване на жилищния фонд, за създаване на евтини системи за отопляване с използване на слънчевата енергия, борба с шума, за градския транспорт и други. На дневен ред в съответствие с целите на преустройството на обра-

Digitized by Google

зованието е реконструкцията на училищната мрежа. Въпреки че в нашия град много „ново“ още трябва да се построи, проблемът за реконструкцията и модернизацията на социалната инфраструктура стана съвсем актуален. Под ръководството на градския комитет на БКП неговото решаване ще става чрез повсеместното пълно използване на новия икономически подход и неговия механизъм, като се осигури подобряване и осъвременяване на условията за осъществяване на възпроизводствения процес и жизнения цикъл на човека, за преодоляване на диспропорциите между съществуващата инфраструктура и бързо увеличаващите се потребности на столичани, допълвани от все още високия механичен прираст на населението. Непосредствена наша цел е да се извършва икономично, защото разходите за социална инфраструктура в милионен град на един жител са неколкократно по-големи от тези в по-малките градове. Успоредно с това още по-енергично ще се провеждат комплексни мерки за ограничаване на механичния прираст, за съкращаване на заетите в редица отрасли на градското стопанство и насочването им в други, изпитващи остър дефицит. На основата на съвременни технически решения по-решително ще се внедряват промишлените роботи и манипулатори, ще се издигне техническото равнище на цели подотрасли като строителството, автоматизацията на монтажните и контролните процеси, на вътрешнозаводския транспорт и складовото стопанство, на други спомагателни дейности, интензификацията на науката и други непроизводствени отрасли.

Реконструкцията и модернизацията на производствените мощности, на производствената, инженерната и социалната инфраструктура често изискват значителни капитални вложения. Те не стават без влагането на определени ресурси. При недостатъци в инвестиционния процес — недоброкачествени и не на високо техническо равнище проекти, при необмислена добра организация и синхрон между участвуващите в нея колективи, тя може да се окаже недостатъчно ефективна, понякога дори в сравнение с ново строителство. Както отбелязват някои икономисти, процентите на капиталните вложения, отделяни и влагани за модернизация, могат да са сравнително високи, но крайният ефект зависи главно от техническото и организационното равнище на реализираните проекти, т. е. доколко осигуряват неколкократно увеличаване на производителността на труда и комплексната икономия на материални и трудови ресурси.[3]

Ето защо в по-нататъшната дейност за осъвременяване на материално-техническата база на столичното стопанство градският комитет на партията насочва силите на районните, учрежденските, комбинатските и заводските комитети, на комунистите от научните, проектантските, инженерно-внедрителските и стопанските организации към тясно сътрудничество и координация. Тя да се осъществява особено по линията на хоризонталните връзки.

В тази дейност се стремим да използваме по-добре международното научно-техническо сътрудничество и чуждия челен опит, преди всичко интеграцията със СССР и другите страни от СИВ, готовата научно-техническа документация и съвместните разработки.

Благоприятен в това отношение е фактът, че градският комитет на БКП широко привлича звената на академиите и висшите учебни заведения, оказва всестранна помощ и контрол за осъществяване резултатите от техните фундаментални и приложни изследвания. Добра реализация имат съвместните разработки между БАН, ВМЕИ „В. И. Ленин“, ВХТИ и други научни колективи в МК—Кремиковци,

[3] С. Стоилов, Интензификация и ефективност на общественото производство, „Икономическа мисъл“, 1981, № 2, с. 40.

Digitized by Google

ХЗ „Лакпром“, завод „6-ти септември“, КПМИ „Г. Костов“ и т. н. За това спомага и получилата широко разпространение инициатива „институт — завод — съвместен насрещен план“. Сега действуват над 320 договора за творческо сътрудничество, някои от които прескачат отрасловите бариери и имат междуотраслов характер. Такъв е примерът със съвместните програми на Института по електропромишленост с редица предприятия на Благоевски район — завод „Витоша“, Хлебозавода и Завода за безалкохолни напитки.

В последно време градският комитет на БКП взе решение за подобряване на информационното осигуряване на инвестиционните и инженерните проекти, на насрещните планове. Те са в посока на изискванията на икономическия механизъм към проектантските институти, за задължителното представяне от инженерновнедрителските организации на организациите, възложители на информация, за челните наши и чуждестранни постижения по отделните технико-икономически показатели и критерии. Поръчано е на първо време в Ленински и Ботевски район да се създаде цялостен опит с помощта на ЦИНТИ за информационно осигуряване на насрещните им планове.

Девизът на XII партиен конгрес „Дела, дела и само дела“ ни призовава към ликвидиране на „ножицата“ между целеполагане и целеосъществяване, на „ничиите“ зони между науката и практиката. В своята дейност по подобряване териториалното управление и партийното ръководство на научно-техническия прогрес все по-успешно градският комитет на БКП прилага програмно-целевия и системен подход, възможностите на териториалната мултипликация. За целта съвместно с изпълнителния комитет на СНС и Държавния комитет за наука и технически прогрес бе утвърдена система за териториално управление на научно-техническия прогрес на държавно-обществени начала. Съставена бе териториална програма за основните насоки на научно-техническия прогрес с главна цел комплексното, хармонично развитие на столичния град. Тя е не само предпланов документ, но и нашият градски инженерен проект. Втора година работи комисия по научно-техническия прогрес към бюрото на комитета. С нейно съдействие са утвърдени и се реализират дългосрочни програми за реконструкция и модернизация на производството за над 30 крупни стопански организации. Но още повече са неоползотворените възможности и непреодолените слабости. Не са намерени все още механизмите и стимулите за ускоряване на цикъла „изследване — практика“, за преодоляване ограничените критерии на „шопската теза“ в научно-техническите хоризонти, за синхронизиране интересите на участниците в инвестиционния процес.

Тези и още много други проблеми стоят на вниманието на столичната партийна организация. Стремим се да обогатим и направим по-ефективен механизма на партийното въздействие върху прилагането на върховите научно-технически постижения. Много резерви има в дейността на партийните организации за издигане творческата активност на трудовите колективи така, че ускоряването на научно-техническия прогрес „...да се превърне в лично и колективно партийно поръчение на всеки комунист, на всяка партийна организация“[4].

Една от първите стъпки за постигане на тази поръка е проблемите на научно-техническия прогрес да станат основна тема на партийните организации, на техните събрания и приеманите програми, решения, поръчения.

[4] Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП, 1981, с. 110.

Digitized by Google

ПОД КРИЛОТО НА ПАРТИЯТА

ЕВГЕНИЯ БАНКОВА
кандидат на историческите науки

Навършиха се 70 години от създаването на организирано младежко революционно движение у нас.

70 години! Светъл, вълнуващ празник за нашата прекрасна младеж, за Българската комунистическа партия, за целия български народ. Празник за Димитровския комсомол, високо издигнал огнения факел на младежкия устрем и вярата в тържеството на комунистическите идеи, запален от Съюза на работническата социалдемократическа младеж, достойно поел революционната щафета от Българския комунистически младежки съюз и Работническия младежки съюз.

От своето раждане до днес младежкият съюз измина дълъг и героичен път на самоотвержена борба в лютите класови битки, на вдъхновен съзидателен труд за изграждането на социалистическото общество. Той свято пази и развива богатите революционни и трудови традиции на работническата класа и нейния авангард — Комунистическата партия. Историята и борбите на Комсомола са неразривно свързани с живота и делото на Българската комунистическа партия.

70 години в крак с партията! Под крилото на партията младежкото революционно движение възмужава, възпитава се и се закалява като неин верен, предан помощник и неизчерпаем боеви резерв, кове се и укрепва младежкото политическо, идейно и организационно единство, расте комунистическата съзнателност и социалната активност на нашето младо поколение. Под грижите и ръководството на БКП днес все повече се повишават ролята и отговорността на Димитровския комунистически младежки съюз като масова, самодейна обществено-политическа организация на българската младеж, пръв резерв и помощник на партията в работата ѝ за комунистическото възпитание и всестранното развитие на младото поколение, за неговата пълноценна и ефективна социална реализация в социалистическото строителство, неин активен помощник в целокупния живот на страната. Засилва се политическата роля на Комсомола като ръководител и организатор на младежта.

●

Силата на Комсомола е в партийното ръководство. Партийното ръководство е исторически потвърдено, необходимо условие за успешната дейност на младежкия съюз като комунистическа организация.

Още от своето създаване нашата партия имаше правилно марксическо отношение към младежта. Тя добре разбираше нейното място и роля в общественото развитие, винаги отделяше големи грижи за защитата на нейните интереси, за повишаване на класовото ѝ съзнание и въвличането ѝ в революционното движение. Укрепването на взаимоотношенията и създаването на здрави връзки с младежта партията считаше като решаващо условие за успеха на своята политика, за победата на революционната борба. Поради това тя се стремеше да засилва непрестанно своето политическо влияние сред нея, да я включва в революционните прояви на работническата класа, да я възпитава в дух на класова непримиримост и преданост към делото на пролетариата. Това е една от най-ценните традиции в живота и дейността на Българската комунистическа партия. Нейният създател Димитър Благоев пръв оцени значението на този въпрос. В книгата си „Що е социализъм и има ли той почва у нас?“ той

Digitized by Google

насочи вниманието на социалистите за запознаване на младежта с „естествените закони на историческото развитие на човечеството",[1] с идеите на социализма, видя сред редиците на младите работници достоен резерв за попълнение на партията.

Партията гледаше на революционното движение на работническата младеж като на неразделна част от революционното движение на пролетариата. Тя правилно разбираше, че главните цели и задачи на революционното младежко движение съвпадат с основните цели и задачи на борбата на работническата класа, на нейния авангард — Комунистическата партия. Младежта не може да реши и своите „чисто младежки", специфични проблеми вън от революционната борба на пролетариата. Партийното ръководство на младежкото революционно движение обективно се обуславя както от потребностите на революционния процес като цяло, така също и от интересите на партията и на младежкия съюз. Само партията, въоръжена с най-прогресивната марксистко-ленинска теория, може да придаде съзнателен и целенасочен характер на младежкото революционно движение. Като висша форма на политическа организация на работническата класа, в своята дейност тя се опира на всички нейни отряди, като особено много разчита на революционния устрем и дръзновението на нейното младо попълнение.

Важно значение за развитието на младежкото революционно движение у нас има правилното отношение на партията към въпроса за организационната самостоятелност на младежките дружества, за необходимостта младежта да се обединява в самостоятелни, организационно неподчинени на партията организации, но идейно свързани с нея, за развитието на самодейността на младото поколение и неговото самовъзпитание на основата на собствен революционен опит и участие в революционната практика.

Още през 1907 г. XIV конгрес на БРСДП (т. с.) взе конкретни решения за създаването на младежки гимнастико-просветни дружества, отделни от общите работнически кръжоци и гимнастически дружества. Както в подготовката, така и в осъществяването на тази важна историческа крачка на партията непосредствено участвува Георги Димитров. По негова инициатива в пролетарските квартали на София („Коньовица и „Ючбунар") се създава първото чисто младежко гимнастическо дружество „Младеж". По неговия пример за кратко време в страната възникват подобни самостоятелни младежки дружества, които осъществяват активна спортна и просветно-пропагандна дейност под ръководството на партията и се сближават организационно около „Младеж". Младежките гимнастически дружества прераствт в социалистически младежки дружества. Тези форми на идейно-политическото движение на работническата младеж се превръщат в готови градивни единици за бъдещата младежка организация.

Така под ръководството на партията най-съзнателната част от работническата младеж, организирана отначало в работнически просветни кръжоци и гимнастически дружества, положи през август 1912 година в Русе началото на Съюза на работническата социалдемократическа младеж. Непосредствено участие в създаването на съюза взема Георги Димитров. Като представител на БРСДП (т. с.) и на ръководството на ОРСС, на учредителната конференция на СРСДМ той подчертава, че съюзът ще има пълната подкрепа на партията и синдикалния комитет в своите усилия за обединяване на работническата младеж и нейната борба за тържеството на социалистическия идеал.

В условията на революционния подем след Великата октомврийска социалистическа революция под ръководството на партията започна идейното превъоръжаване на младежкия съюз под знамето на ленинизма. По примера на Българската комунистическа партия и Съветския комсомол СРСДМ беше преименуван в Български комунистически младежки съюз. Партията помагаше на БКМС да конкретизира опита на международното младежко комунистическо движение съобразно нашите български условия, учеше го как да прилага в своята практическа дейност марксизма-ленинизма, идеите на Комунистическия младежки интернационал и Ленинския комсомол. Под грижите на БКП се осъществяваше прелом в дейността на Комсомола и превръщането му в масова революционна организация на работническата и селската младеж, подготвяше се младежта за непосредствено участие в революционната борба на пролетариата. В редовете на БКМС поколения млади патриоти бяха закърмени с идеите на комунизма и се подготвиха за въоръжена борба с класовия враг. Своето бойно кръщение те получиха на барикадите, в затворите и концлагерите на фашисткатa диктатура, в огъня на първото в света антифашистко въстание през Септември 1923 г. В революционната борба се възпитаваше и каляваше боевият резерв на партията.

В годините на жестокия фашистки терор под ръководството на БКП на 24 май 1925 г. беше създаден Работническият младежки съюз като легална класово-политическа организация на трудовата младеж, защитник на нейните политически, икономически и културни интереси.

В своите взаимоотношения с революционните младежки организации партията отчиташе, че те трябва да се развиват като специфични младежки организации, които да не копират партията, а да използват собствени методи и форми на работа, които най-добре отговарят на особеностите на

[1] Д. Благоев, Съч., т. 1, с. 528.

Digitized by Google

младежката възраст, на равнището на развитието и нуждите на младежта.

За формирането на правилно отношение на партията към младежта и за осъществяването на нейната ръководна роля в съответствие с историческите задачи на всеки конкретно-исторически етап на революционната борба изключително голяма роля изиграе Георги Димитров. Творчески развивайки ленинските постановки за партийно ръководство на Комсомола, от трибуната на VII конгрес на Коминтерна той определи проблема за младежта не само като комсомолски проблем, а преди всичко като проблем на целокупното комунистическо движение. Под неговото мъдро ръководство партията помогна на БКМС и РМС да преодолеят левосектантските увлечения и грешки, да преодолеят откъсването от широките младежки маси и другите прогресивни младежки съюзи, насочи ги за изграждане на единен антифашистки младежки фронт.

В годините на антифашистката съпротива РМС израсна като боеви резерв на партията, обедини силите на прогресивната българска младеж под знамето на Отечественият фронт и участвува дейно в победоносното осъществяване на социалистическата революция.

В новите условия след деветосептемврийската победа партията правилно прецени, че изграждането и укрепването на младежкото единство има жизнено важно значение за бъдещото развитие и възпитание на младото поколение, за утвърждаване организацията на младежта като неин пръв помощник и резерв в изграждането на социализма. „Нашата народна младеж — писа Г. Димитров в своето историческо писмо до българската младеж, — за да изпълни грамадната своя роля в борбата против фашизма и в изграждането на нова, свободна, независима и силна България, се нуждае от единна, младежка, боева, прогресивна, антифашистка обществено-културна организация"[2]. Като изпълняваше тези изключителни ценни указания и се опираше на своя голям авторитет и влияние сред младежта, през 1947 г. РМС успя да сплоти прогресивните младежки организации в единен съюз на народната младеж, който израсна в днешния Димитровски комунистически младежки съюз.

Големият принос на Димитровския комсомол в изграждането на днешна социалистическа България потвърди правилността и историческата значимост на ръководната роля на БКП за създаването и развитието на организираното младежко революционно движение, за сплотяването и укрепването на единството и боеспособността на неговите редове. Подчертавайки значението на това историческо завоевание на нашата партия и нейното младо поколение, от трибуната на XIV конгрес на ДКМС др. Тодор Живков заяви, че „Димитровският комунистически младежки съюз е действително мощна обществено-политическа организация, достойна за нашия народ, достойна за ролята на боевия помощник на Българската комунистическа партия."[3]

Политиката на БКП, нейната теоретическа и практическа дейност е блестящо потвърждение за дълбоката научност и действеност на класовия марксистко-ленински подход към младежките проблеми. Той има изключително важно, принципно значение за правилното разрешаване на въпроса за характера, ролята и мястото на младежкия съюз в общественото развитие, за политическото и идеологическото въздействие върху младежта, за същността и съдържанието на партийното ръководство на Комсомола.

Правилното разбиране на въпроса за единството и приемствеността между поколенията е неотменима същностна черта на партийното отношение към младото поколение. Историята на общественото развитие показва, че нито една класа, нито една политическа сила не може да задържи своето господство, да разчита на бъдещето, ако не печели на своя страна младежта. „Комуто принадлежи младежта — подчертава Г. Димитров, — нему принадлежи бъдещето."[4]

В отношенията си с подрастващото поколение и при оценката на неговата роля в революционния процес нашата партия винаги се е ръководела от постановките на марксизма, че между различните поколения съществува физическа и духовна връзка и приемственост, в резултат на които се образува връзката в човешката история, образува се историята на човечеството. „Всяко едно от поколенията, които в своята съвкупност съставляват днес българския народ — изтъква др. Т. Живков, — има свое място, играе своя роля, дава свой принос в живота, в труда и в борбата на народа... Има ли някаква рязка граница между тези поколения? Няма такава граница. Те преливат едно в друго и всяко от тях носи в себе си нещо характерно, получено от предшествуващото, и нещо съществено, което ще предаде като наследствен белег на следващото поколение. Общите идеи и идеали, общият труд в името на общата цел, голямата съдба на социалистическа България — ето върху какво се гради единството на поколенията и тяхната приемственост в бурното течение на времето, ето какво осигурява безсмъртието на

[2] Г. Димитров, Съч., т. 11, с. 168.

[3] Т. Живков. Българската младеж е кръвно свързана с народа дълбоко предана на народа, С., 1982, с. 5.

[4] Г. Димитров, Съч., т. 9, с. 496.

Digitized by Google

нашия народ и на неговото заветно дело."[5]

В дейността си Българската комунистическа партия творчески прилага постановката на В. И. Ленин, че главното при определяне позициите на младежта и характера на младежкото движение е **партийността**, че безпартийността е буржоазна идея. Обективният ход на развитието на революционното работническо движение изправя младежкия съюз пред необходимостта да се бори за същите цели и задачи, които стоят пред Комунистическата партия, т. е. обуславя партийността като съществена черта на младежкото движение. Според марксизма-ленинизма класовото положение, класовата принадлежност определя както социалното място, така и социалното поведение на младежта.

Въоръжена с марксистко-ленинския класово-партиен подход към младежките проблеми, партията на българските комунисти винаги е насочвала своето политическо и идейно влияние към младите работници и селяни, към учащата се младеж. След победата на социалистическата революция тя придава изключително голямо значение за укрепването на съюза между работническата и селската младеж.

Целите и задачите, които стоят пред младежкия съюз, произтичат от политиката на партията на всеки конкретно-исторически етап, насочени са към нейното практическо реализиране. Под ръководството на БКП българската младеж стана действена сила в изграждането на социалистическото общество.

Партията има голям принос за правилното решаване на въпроса за същността и характера на младежкия съюз, за основните организационни принципи за неговото изграждане, за подобряването на качествения състав на неговите редове, за повишаването на ръста и влиянието му. Под грижите на партията младежкият съюз израсна и се утвърди като масова, доброволна и самодейна комунистическа организация, която изразява и защищава интересите на младежта.

Доброволният характер на членството в младежкия съюз партията счита за едно от основните условия за развитието му като обществено-политическа организация. Съдържанието на дейността на младежките организации, техният авторитет и влияние трябва да карат младежите и девойките да чувстват удовлетворение и гордост, че са членове на съюза.

Масовостта е също много важна черта от характера на младежкия съюз, на която партията придава голямо значение. В годините на антифашистката борба партията свързваше въпроса за масовизирането на младежкото революционно движение с решаването на задачата за създаване на масово антифашистко движение. За да се преодолее левосектантската ограниченост на младежките организации, тя разясняваше необходимостта изискванията към встъпващите в редовете на Комсомола да съответствуват на политическата им зрелост и на масовия характер на младежкия съюз, а не на изискванията, които се предявяват към членовете на партията. След победата на социалистическата революция този въпрос придоби особена важност. Масовизирането на РМС Георги Димитров считаше като много важно условие за превръщането му в школа за възпитание на младежта.

Развитието на Димитровския комсомол като масова организация на българската младеж засилва неговото влияние върху младежите и девойките, **укрепва връзките на партията с младото поколение.** В редовете на Комсомола днес членуват над 1,5 млн. души. Това дава основание младежкият съюз да представлява младото поколение в Народна република България, да бъде изразител и защитник на неговите интереси и въжделения. С увеличаване обхвата на ДКМС се повишава неговата роля за възпитанието на българската младеж и организирането ѝ за практическо участие в изграждането на социалистическото общество.

По своя възрастов състав ДКМС е младежка организация и поради това е призван **да отразява и задоволява специфичните интереси на младежта.** Комсомолът разглежда младежките интереси като част от коренните интереси на всички трудещи се и поради това мобилизира младежите и девойките за активно участие в изпълнение политиката на партията. Грижата за изучаването, задоволяването и формирането на младежките интереси и потребности е един от главните лостове за възпитанието и развитието на социалистическата личност и съвременната младеж. Ето защо усъвършенстването на този процес сега партията разглежда като един от възловите моменти на новия подход към младежта и в работата на Комсомола в дух на Писмото на другаря Живков до ЦК на ДКМС.

●

Голяма е ролята на партията за определяне основните функции и задачи на Комсомола в съответствие с издигането на неговото място и отговорност в общественото развитие.

Ролята на помощник и резерв на партията заема централно място в дейността на Комсомола, представлява негова основна функция. Той се намира най-близко до партията, работи непосредствено под нейното ръководство за комунистическото възпитание на младежта и за активното ѝ въвличане в изпълнението на партийната политика. Тези черти от характера на Комсомола не са откъснати, не се противопоставят една на друга, а са взаимно

[5] Т. Живков, Българската младеж е кръвно свързана с народа, дълбоко предана на партията, С., 1982, с. 7—8.

Digitized by Google

обусловени и свързани. „На първо място — подчертава др. Тодор Живков, — Комсомолът е проводник на партийното влияние сред младежките маси и в този смисъл е инструмент в ръцете на партията; на второ място, той изпълнява ролята на резерв на партията, тъй като партията черпи от него попълнение на своите редове и кадри за всички отрасли на обществената, държавната и стопанската дейност."[6]

В етапа на изграждането на развитото социалистическо общество значението на тази важна функция на Комсомола се засилва още повече, обогатява се съдържанието й. В Програмата на БКП се изтъква ръководната роля на партията като решаващо условие и гаранция за реализацията й.

Развитието на Комсомола като **школа за възпитание на младежта** е също изключително важна функция на младежкия съюз. Идейната основа за сплотяването на младежта в Комсомола е марксистко-ленинската теория. Комсомолът идейно е свързан с Комунистическата партия, приема за свой мироглед нейната идеология — марксизма-ленинизма. Поради това неговата постоянна, високоотговорна задача е непрекъснато да повишава идейната убеденост и комунистическата съзнателност на младото поколение, да се грижи за неговото класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание. Като разясняваше същността и значението на задачата „да се учим, да се учим и пак да се учим", Георги Димитров поставяше на първо място изискването да се овладява революционната теория на пролетариата, предупреждаваше за опасността от догматично усвояване на марксизма.

Ролята на Комсомола като **школа за социализъм** е друга, не по-малко отговорна негова функция. Тя най-ярко изразява творческата изява на младежта за изпълнение на икономическата и социалната политика на партията и изграждането на социалистическото общество. В процеса на труда и чрез труда младежта възприема, утвърждава и развива добродетелите на работническата класа, нейните трудови традиции. Още в първите години след победата на социалистическата революция Георги Димитров посочи необходимостта да се дава смело преднина на младежта в изграждането на новото общество.

В съвременните условия партията обоснова необходимостта от разгръщането на многостранна, високоефективна и пълноценна социална реализация на младежта като обективна необходимост на общественото развитие и на отношенията между партията и младото поколение. Основните направления на социалната реализация на младежта днес тясно и непосредствено се свързват с генералните, стратегическите задачи на партията. Приносът на младежта в строителството на развития социализъм по безспорен начин потвърждава проявлението й като един от решаващите субективни фактори на преобразуващата дейност.

Изграждането на пълноценни труженици, формирането чертите на социалистическата личност, носител на нов тип обществени отношения, определят дълбокия смисъл на трудовата реализация на младежта. Челният фронт на науката и техниката, усвояването и внедряването на световните научно-технически и организационни постижения, усъвършенстването на социалистическата организация на труда партията предоставя като главно средище за младежкото творчество. Определящата роля на интензивните фактори в икономическото развитие, последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм изискват да се създават, укрепват и развиват такива качества, трудови навици и умения у младите хора като изпълнителност, точност, оперативност, деловитост, прецизност, творческа фантазия, способност да се реагира бързо на новото, т. е. да се формират такива качества, които да осигуряват издигането на техническото, технологическото и организационното равнище на производството.

Социалната реализация на младежта партията свързва в решаването на изключително важния въпрос за нейното професионално ориентиране, с развитието на образователното дело и подготовката на кадрите, с изграждането на нова организационна култура на младото поколение.

В резултат на грижите на партията Комсомолът се превърна в голяма обществена сила в нашата страна, разполага със значителна материална база, има силни позиции в системата на социалното управление, широки права и пълномощия, за да бъде непосредствен изразител и защитник на интересите на българската младеж. На Комсомола са предоставени **големи политически права**, той има свои представители в ръководните органи на държавата и обществените организации. След Писмото на другаря Живков съществено се измени подходът на държавните, стопанските и обществените органи и организации, създадена бе още по-благоприятна обстановка за работа с младежта и Комсомола, повиши се неговата роля в политическата система на социалистическото общество.

●

Действената сила на партийното ръководство на младежта и Комсомола се корени в неговия научнообоснован характер, в умението на партията своевременно да разкрива възникващите проблеми, да намира най-верните пътища и средства за разрешаването им, да разработва правилна програма за развитието и социалната реализация на младото поколение. Програмата на Българската комунистическа пар-

[6] Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1978, т. I, с. 33.

Digitized by Google

тия, резолюциите и директивите на партийните конгреси, решенията и постановленията на ЦК на БКП, речите, докладите и изказванията на другаря Тодор Живков, Тезисите за работа с младежта и Комсомола, както и Писмото на другаря Живков до ЦК на ДКМС представляват здрава основа за усъвършенствуване на партийното ръководство на Комсомола, за издигане на научното равнище на цялостната комсомолска дейност, за повишаване на нейната ефективност.

В етапа на изграждането на развитото социалистическо общество голямо значение за възпитанието и развитието на българската младеж, за издигането на ролята и отговорността на ДКМС имат **Тезисите за работа с младежта и Комсомола (1967 г.)**. Идеите и постановките, залегнали в тях, очертаха насоките за осъществяване на коренен поврат и преустройство в дейността на Комсомола, изпълниха с ново съдържание и обогатиха живота на младежта и нейния съюз. Те заложиха и утвърдиха новия подход в партийната работа с младежта и Комсомола, създадоха нова обстановка и условия въпросите на младото поколение да заемат важно място в дейността на държавните, стопанските и обществените органи и организации.

Измененията в обществения живот и социалния облик на младото поколение, които настъпиха в периода след Тезисите, мащабността и значимостта на задачите, които партията решава на настоящия етап, и нарасналата роля на младежта в тяхното изпълнение наложиха необходимостта отново да се поставят на дневен ред въпросите на младежта и комсомолската дейност. В този смисъл можем да разгледаме **Писмото на другаря Тодор Живков** като анализ и висококритична преценка за постигнатото в преустройството на работата с младите хора, като творческо преосмисляне, развитие и обогатяване на Тезисите, като програма за издигане ролята и отговорността на ДКМС като обществено-политическа организация.

Писмото е израз на голямото доверие на партията към младото поколение, в което тя вижда утрешния ден на българския народ, вижда реалния залог за осъществяването на своята историческа цел — изграждането на развитото социалистическо общество и подготовката на условия за постепенен преход към комунизма. В него е отразен непрестанният стремеж на партията да усъвършенствува своята работа с младежта и Комсомола, да увеличава своите грижи за младото поколение, за да бъде то винаги на височината на големите изисквания и повелята на своето време. Как да се реши тази задача, под какъв девиз да се обединява днес младежта — на тези въпроси с голяма прозорливост, ясно и конкретно беше даден отговор от др. Живков.

Писмото е блестящ пример за творческото приложение на ленинските идеи за характера и ролята на младежките съюзи, за принципите на партийното ръководство на Комсомола. То е доказателство за голямото умение на партията и лично на нейния първи ръководител постоянно и непосредствено да общува с младежта, да води с нея непринуден разговор. То мобилизира и ангажира за отговорна работа с младежта всички фактори, от които зависи решаването на нейните проблеми, превърна се в широка основа за разгръщане на общомладежко и общонародно движение.

Идеите и замислите, съдържащи се в Писмото на другаря Живков до ЦК на ДКМС, са диалектическо развитие и обогатяване на традициите на Българската комунистическа партия да вижда в Комсомола свой пръв помощник и боеви резерв, представляват ярко олицетворение на революционната приемственост на поколенията и убедително доказателство, че съдбата на младото поколение е грижа и отговорност на цялото социалистическо общество.

За грижите и вниманието на нашата партия към младото поколение и ДКМС още един път красноречиво говорят постановките, дадени от другаря Тодор Живков на XIV конгрес на ДКМС за издигане на неговата роля и функции като обществен гарант за осъществяване на партийната политика, за многостранна подготовка и ефективна реализация на младежта, за активна позиция и роля на младите хора в обществения живот.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

В ПОМОЩ НА УЧАСТНИЦИТЕ В ПАРТИЙНАТА ПРОСВЕТА

ОСНОВИ НА МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА

В определен логически ред и последователност се разглеждат най-важните проблеми на марксистко-ленинската философия, марксистко-ленинската политическа икономия и научния социализъм. Авторският колектив изяснява тези проблеми в тясна връзка с практиката на социалистическото изграждане и световното революционно движение.

БЕСЕДИ ПО УСТАВА НА БКП

Сборникът не изчерпва всички въпроси на Устава на БКП. Това задължава пропагандистите и участниците в тези звена да използват и друга литература и на първо място — материалите на Дванадесетия конгрес на БКП и на XXVI конгрес на КПСС, Тезисите на Дванадесетия конгрес на БКП, материали на пленуми на Централния комитет на БКП.

НАУЧНО УПРАВЛЕНИЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ОБЩЕСТВО

Учебникът е ново издание. Материалът е структуриран по нов начин. Съдържанието е съобразено с новите постановки и решения на XXVI конгрес на КПСС, Дванадесетия конгрес на БКП и новите данни на науката. Разглеждат се най-основните проблеми на марксистко-ленинското учение и практиката на социалното управление.

НАУЧЕН КОМУНИЗЪМ

Кратък курс

Ново издание с основно променен тематичен план и цялостно променен авторски колектив. Шестнадесет глави на учебника са новоразработени, а две — „Усъвършенстване на обществените отношения при социализма" и „Социалистическият начин на живот" — са от предишното издание на учебника, като са допълнени с нови данни и изводи. Учебникът разглежда основната част от проблематиката на научния комунизъм в духа на постановките и решенията на XXVI конгрес на КПСС и на XII конгрес на БКП, отразява творческото развитие на научния комунизъм на съвременния етап на изграждане на социализма и комунизма, на международното комунистическо и работническо движение, на националноосвободителното движение и световния революционен процес.

ОРГАНИЗАЦИЯ И ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ В ПРОМИШЛЕНОСТТА, СТРОИТЕЛСТВОТО И ТРАНСПОРТА

Ръководно начало при изясняването на проблемите в книгата са постановките, задачите и изискванията, определени от Дванадесетия конгрес на БКП, за повсеместната интензификация на икономиката на основата на внедряването на научно-техническите постижения и последователното прилагане на принципите на новия икономически подход и неговия механизъм. В учебника е отразен приносът на др. Тодор Живков за развитието, обогатяването и конкретизирането на марксистко-ленинското учение за изграждане на материално-техническата база на развитото социалистическо общество, за формирането и развитието на априлската икономическа стратегия на партията, за издигане равнището на управление на народното стопанство в етапа на изграждането на зряло социалистическо общество у нас, постановките и изискванията на новия икономически подход и на икономическия механизъм за управление на народното стопанство през осмата петилетка, задачите, поставени от др. Т. Живков в забележителната му реч от 25 октомври 1980 година.

- **ФИЛОСОФСКО-СОЦИОЛОГИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА ИЗГРАЖДАНЕ НА РАЗВИТОТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО**
- **СЪВЕТСКИЯТ СЪЮЗ — СТРАНА НА СТРОЯЩИЯ СЕ КОМУНИЗЪМ**
- **МАРСИСТКО-ЛЕНИНСКА ЕСТЕТИКА**
- **МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКА ФИЛОСОФИЯ**
- **АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА АТЕИСТИЧНАТА ДЕЙНОСТ**
- **СОЦИАЛНА ПСИХОЛОГИЯ**
- **ФИЛОСОФСКО-СОЦИОЛОГИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА МЕДИЦИНАТА**

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ЛЕОНИД БРЕЖНЕВ

Кратък биографичен очерк

Трето допълнено издание на краткия биографичен очерк на генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР, видния деец на международното комунистическо и работническо движение Леонид Илич Брежнев. Книгата проследява жизнения път на Л. И. Брежнев, особено дейността му през последните години, показва изключително голямата му роля в подготовката и провеждането на Двадесет и шестия конгрес на КПСС. В очерка ярко се очертава образът на Леонид Брежнев като ръководител от ленински тип, който умее дълбоко да вниква в същността на обществените явления и да организира масите за осъществяване на величествените задачи на комунистическото строителство. Неговият живот и дейност са подчинени на интересите на народа, на трудовите хора. Където и да го е пращала партията, Л. И. Брежнев навсякъде с присъщата си енергия, настойчивост и умение се е борил и се бори за осъществяване на нейното дело. В книгата се изтъква, че за комунистите, за стотиците милиони хора от всички континенти неговото име стана олицетворение на ленинска принципност, на последователен интернационализъм и самоотвержена борба за мир и социален прогрес.

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

Съчинения том 2, второ издание

Във втория том от 25-томното издание на Съчиненията на Георги Димитров са включени в хронологична последователност брошури, статии, речи, документи и други материали, написани от вожда и учителя на българския народ от юли 1909 до юни 1911 година. Публикуваните в този том произведения са нов богат източник за изучаването на живота и революционната дейност на Г. Димитров и на българското работническо и социалистическо движение през един интересен период от неговата история. Те разкриват стремителното израстване на Г. Димитров като талантлив ръководител на българското работническо движение, като неуморим пропагандатор на марксизма и неустрашим борец за делото на работническата класа. В своите произведения от тези години Димитров прави задълбочен марксистки анализ на обществено-икономическото развитие на страната и на работническото движение у нас, отстоява схващанията на тесните социалисти за основните задачи на революционната борба на пролетариата и за мястото и ролята на пролетарската партия в общия исторически процес. Редица материали характеризират Г. Димитров като активен пропагандатор на интернационалистическите принципи, като деец, който работва за укрепване солидарността с работниците от другите страни.

Книгата е снабдена с богат научно-справочен апарат в помощ на читателя.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien Zhivot

МАЙ 1986

ПАРТИЕН ЖИВОТ

14

СОФИЯ, ОКТОМВРИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 14 ОКТОМВРИ 1982 година XXIX

ISSN 0204 - 8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Пред новата учебна година 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

М. Балев — Историческата памет на партията 9
М. Драганов — Публичното обсъждане като форма на участие във вземането на решения 22
* — Партийното ръководство на народните съвети 30

Партийният комитет

Г. Илиев — Положителният опит 52
* — Общоселският партиен комитет 59
С. Ганев — Документалното богатство 64

Отговори на въпроси

* — На какво основание? 66

Страница на редактора

П. Стамов — Ефектът от качеството 67

60 ГОДИНИ СССР

В. Иванов — Знаменосец в борбата за свобода, демокрация и социален прогрес, гарант на мира 68

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Г. Матеев — Постоянна грижа за прилагане принципите на стопанисване 74
П. Тодоров — Укрепва бригадната организация 80
Д. Кръстев — Изоставането е преодоляно 84

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

М. Хартарски — Дело всенародно 86

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

Е. Нацинов — Процеси и тенденции на етапа след Мао Цзедун . . 91

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2692. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 5. X. 1982 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ПРЕД НОВАТА УЧЕБНА ГОДИНА

Като даде положителна оценка на постигнатите резултати в преустройството на идеологическата работа, Дванадесетият конгрес посочи необходимостта от нейното по-нататъшно подобряване и усъвършенстване. Решаваща роля и значение в идейновъзпитателната работа има действено-преобразуващата сила на марксистко-ленинската теория. Като единствено научна и стройна система от философски, икономически и социално-политически възгледи, марксизмът-ленинизмът е в основата на комунистическия светоглед, на социалистическата съзнателност и активност на личността и социалните групи. Затова и стремежът за повишаване ефективността на учебно-възпитателния процес в марксистко-ленинското образование намира израз преди всичко в обогатяването на неговото съдържание, в тясното му свързване с живота. Научността и актуалността на обучението, тясното единство на теория и практика, на знания и действия, на думи и дела — това е главният път за усъвършенстване на марксистко-ленинското образование.

През миналата учебна година в системата на партийната просвета се изучаваха материалите на XII конгрес на БКП и XXVI конгрес на КПСС. Това беше благоприятна предпоставка партийните организации решително да насочат вниманието си към качеството и ефективността на политическата пропаганда, да обогатят нейното съдържание с актуалните проблеми на развитото социалистическо общество, да издигнат идейно-теоретическото и методическото равнище на обучението, да положат усилия за творческо свързване на теорията с живота, за подобряване работата с пропагандистите, за разгръщане социалната активност на слушателите.

През учебната година се използваха по-масово и по-целенасочено активни форми и методи на работа — практически занятия и задачи, изготвяне на доклади, реферати и съобщения, които съдействуваха в много голяма степен за по-действеното свързване на теоретическите проблеми с потребностите на практиката. Проведени са хиляди практически занятия, на които са направени предложения с огромен икономически ефект. Темите за отделните окръзи са специфични, но целта е една — повишаване активността на участниците в разкриване на резервите и в изпълнение на производствените задачи.

Определено можем да кажем, че научно-практическите конференции се утвърдиха като подходяща форма за приключването на учебната година. Те по същество са добра творческа предпоставка за по-нататъшно и задълбочено изучаване на конгресните решения.

Digitized by Google

Изучаването на конгресните материали допринесе да се засили връзката на теоретичното обучение с практическата работа на партийните организации и трудовите колективи, да се повиши личната отговорност на комунистите за реализирането на поставените от партията задачи.

Заедно с това не бива да се отминава и фактът, че не всички партийни комитети съумяха да преодолеят формализма, изучаването на теорията откъснато от живота. Предстои сериозна и задълбочена работа за по-нататъшно усъвършенстване на партийната просвета, за повишаване на нейното качество и резултатност.

Новата 1982/1983 учебна година в системата на марксистко-ленинското образование по същество е органическо продължение на миналата, през която се сложи началото на усвояването на идеите, постановките и задачите, разработени от конгреса. Този процес ще продължи и през предстоящата, и през следващите години.

Необходимо е партийните организации, пропагандистите да съсредоточат усилията на комунистите към дълбоко и творческо изучаване на теорията, историята и политиката на партията. Политическото образование напълно да отговаря на духа на времето, на новите задачи на социалистическото строителство, на политическата, идеологическата и организаторската дейност на партията.

Особено важна, актуална е задачата, поставена от др. Тодор Живков, идеологическото съдържание на XII конгрес да се утвърждава в разбиране, в убеждение, в мотив за действие на трудещите се маси. Голямо е значението на формирането на марксистко-ленински мироглед като фактор за правилното ориентиране на трудещите се, на младежта в сложните събития на нашето време, за правилното определяне на своята жизнена позиция.

Най-характерното за настоящата партийна учебна година е, че тя ще започне с изучаването на пет теми по проблемите, развити от др. Тодор Живков в неговите доклади, речи, изказвания след XII конгрес на БКП. Те са забележителен принос за по-нататъшното наше икономическо, социално и културно развитие; конкретизират и доразвиват партийната политика, определена от конгресните решения. Особено значими са: неговият доклад пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив, състояло се на 24 октомври 1981 г., речите му пред тържественото заседание, посветено на 1300-годишнината от основаването на българската държава, пред традиционната среща на Политбюро на ЦК на БКП със студентската младеж от 7 декември 1981 г., на срещата на Политбюро на ЦК на БКП с Изпълнителния комитет на Централния кооперативен съюз от 2 март 1982 г., пред Деветия конгрес на Българските професионални съюзи, пред Четиринадесетия конгрес на ДКМС, пред Деветия конгрес на Отечествения фронт, пред Международната теоретична конференция и тържественото юбилейно заседание, посветено на 100-годишнината от рождението на Георги Димитров.

По решение на Секретариата на ЦК на БКП тези проблеми ще се изучават от началото на учебната година в 5 занятия по следните теми:

— Осъществяване социално-икономическата програма на XII конгрес — дело на цялата партия, на целия народ.

— Същност и характер на противоречията при изграждане на развитото социалистическо общество и политиката на БКП за тяхното разрешаване.

— Социалистическата собственост, нейното стопанисване и развитие.

— Работата с Комсомола и младежта — наша грижа, радост и надежда.

Digitized by Google

— БКП — верен отряд на международното комунистическо и работническо движение в борбата за мир и социален прогрес.

Цел на занятията: убедително да се разкрият политическото и идеологическото им значение, техният принос в теорията и практиката за обогатяването и развитието на основни въпроси на марксизма-ленинизма, на идейната съкровищница на нашата партия, за потребностите на живота. Съдържанието на първите пет занятия ще бъде и продължение, и развитие на съдържанието на конгресната тематика от миналата година. В същото време те имат и своя относителна самостоятелност по спецификата на разглежданите проблеми, по задълбоченост и значимост в развитието на марксистко-ленинската теория и практика. Тяхното изучаване и усвояване ще допринесе в значителна степен за по-доброто овладяване съдържанието на дисциплините по отделните направления.

Отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП е подготвил програма и учебно помагало по петте теми, едни и същи и за трите степени на обучение. Основното обаче трябва да бъдат самите разработки на др. Тодор Живков, посочени към всяка тема от програмата. Учебното помагало „Решенията на Дванадесетия конгрес на партията — дело на цялата партия, дело на целия народ" съдържа статии по всяка от посочените теми. Целесъобразно би било всички форми от системата на учебната година, включително и семинарите, да приключат тяхното изучаване до края на декември, а от началото на 1983 г. да продължат по програмите на отделните дисциплини, които ще се изучават две последователни години. За всички дисциплини са издадени нови програми и учебници.

Постановките и решенията на Дванадесетия конгрес на партията, както и част от проблемите, разработени в докладите, речите и изказванията на др. Тодор Живков, са отразени в съдържанието на отделните дисциплини, което е реална възможност да се осъществи заръката на конгреса „съществено да се подобри пропагандата на марксизма-ленинизма, на неговите съвременни завоевания. С по-голяма дълбочина да се разкриват обективните условия и закономерности, огромната роля на субективния фактор в общественото развитие".

Качеството и ефективността на марксистко-ленинското образование в максимална степен зависят от условията, от формите, методите и средствата за овладяването на теорията, за превръщането на знанията в убеждения, за формирането на активна жизнена позиция у участниците в учебно-възпитателния процес. През последните години активните форми доказаха своите възможности за повишаване качеството на обучението. Нужно е партийните комитети да утвърждават постигнатото в практиката на повече звена, на повече организации. Още по-целенасочено да се използват дискусиите, ситуационните методи, организирането на практически занятия и възлагането на практически задачи, доклади, съдоклади и научни съобщения. Разбира се, умело, творчески трябва да се използват и традиционните форми и методи — лекцията, беседата, семинарното занятие, като пропагандистът се съобразява със съдържанието на темата, с подготовката и възможностите на участниците, създава атмосфера за творческо мислене, за свързване на изучаваните проблеми със задачите, които решават трудовите колективи.

Главният метод за овладяването на революционната теория е самостоятелната работа. Сега той придобива особено значение, обуславящо се от мащабността на задачите в етапа на изграждане на развито социалистическо общество и преди всичко от борбата за високо качество и висока ефективност във всички сфери, от постоянно нарастващата роля на субективния фактор в развитието на нашето общество, от по-

Digitized by Google

добрата материална база и условия за обучение. Когато говори за необходимостта от издигане на идейно-теоретическото равнище на пропагандата на марксизма-ленинизма, др. Тодор Живков още в доклада си пред Единадесетия конгрес на БКП посочи, че това ще се постигне преди всичко, „като се повишава теоретическата и методическата подготовка на пропагандистите и се засилва самостоятелната работа над произведенията на класиците на марксизма-ленинизма, над документите на конгресите и пленумите". Самостоятелната подготовка като метод за активно участие изисква партийните организации, пропагандистите целенасочено да предизвикват интерес към марксистко-ленинската теория, към богатата по съдържание тематика на разработките на др. Тодор Живков и на отделните дисциплини, да създават у всеки комунист навици за самостоятелно изучаване на актуалните теоретически проблеми.Това оказва влияние на ръста на политическата им култура и творческата им активност.

Партийните комитети и организации са призвани да се грижат за организацията и ръководството на марксистко-ленинската просвета. Голяма е ролята на домовете за политическа просвета на окръжните комитети на БКП и на кабинетите за политическа просвета в общините, районите, заводите, учрежденията. Необходимо е партийните комитети да положат усилия за тяхното укрепване, да повишат взискателността си към тяхната работа като теоретико-методически средища на партийната пропаганда. А това са реални възможности, защото в тях работят кадри с висока идейно-теоретическа и методическа подготовка. Отделните кабинети в домовете и методическите съвети имат вече добри традиции. Обогатява се непрекъснато и материалната база. Необходимо е обаче общинските партийни комитети да положат усилия тяхната дейност да стане още по-целенасочена и особено да се укрепят общинските кабинети за политическа просвета, да се утвърждават като своеобразни оригинали на домовете в селищните системи. Важна задача е общинските комитети да използват по-широк кръг от нещатни сътрудници, за да се укрепват и активизират научно-методическите съвети. Сътрудниците на домовете и кабинетите за политическа просвета имат конкретни задачи за подобряване на научната и методическа подготовка на пропагандистите. В голяма степен от тях зависи да се повиши методическото равнище на занятията, работата с базовите звена, изучаването и внедряването на положителния пропагандистки опит. Те са в центъра на цялостната дейност в организирането на научно-практическите конференции, издаването на методически материали — сборници, брошури и др., нагледни материали и т. н. Особено важна е ролята на домовете за политическа просвета в организацията и провеждането на летните и есенни курсове с пропагандистите по тематиката, предвидена за първата година по съответните дисциплини, и по темите по докладите, речите и изказванията на др. Тодор Живков. Преди всичко необходимо е пропагандистите много добре да осъзнаят сложността и отговорността на задачата, която трябва да решават в началото на учебната година. Курсовете, семинарите така да се организират, че да гарантират цялостната теоретическа и методическа подготовка на пропагандистите, както и необходимата психическа нагласа и увереност в силите за успешното решаване на задачите, стоящи пред тях. Особено важна насока в дейността на домовете е да се свържат тези проблеми с темите, които ще се изучават по редовната тематика на всяка дисциплина. Това не винаги ще бъде по силите и възможностите на пропагандистите. Затова е нужна конкретна и целенасочена помощ преди всичко за завеждащите кабинети по всяко направление в домовете за политическа просвета. Да

Digitized by Google

се използва по-голямо разнообразие на форми и методи — събеседвания, размяна на мнения, разработка на тезисни планове, организиране на показни занятия, дискусии, ситуационни методи на обучение, организация и провеждане на практическите занятия, решаване на практически задачи, онагледяване на занятията и други форми и средства за активизиране на учебно-възпитателния процес.

В хода на учебната година е нужно да се издигне още по-високо идейно-теоретическото и методическото равнище на работата с пропагандистите чрез системата на постояннодействуващите семинари, консултации в домовете и кабинетите за политическа просвета за задълбочено овладяване на теоретическите и практико-приложните аспекти на партийните документи и литературата, вникване в конкретните задачи на трудовите колективи. Функциите на пропагандиста като организатор и възпитател в голяма степен се предопределят от неговата творческа нагласа, както и от създадените му условия за плодотворна дейност. Особено широко поле за изява в това отношение му е предоставено чрез възможността за активно разясняване и практическо решение на задачите за икономическото и социалното развитие на съответния колектив.

Все повече следва да се повишава взискателността на домовете и кабинетите за политическа просвета, на партийните комитети в подготовката на личните творчески планове на пропагандистите. Тези планове придобиват по-всеобхватен и комплексен характер с определени функции на комплексна програма за подобряването на учебно-възпитателния процес. В голяма част от тях се изявява творчеството и майсторството на пропагандиста — посочени са мероприятия за повишаване идейно-теоретическото равнище на занятията, на неговата подготовка, както и мероприятия за усъвършенствуване на възпитателната работа с участниците в звеното, на организаторската дейност на пропагандиста за повишаване на тяхната социална активност за приобщаването им в решаването на задачите, стоящи пред колектива. Определено може да се каже, че при изготвянето на личните творчески планове все още има много слабости, много формализъм. Малко, сравнително малко са личните творчески планове, които отразяват преди всичко качествените критерии. Ето защо партийните комитети трябва да повишат своята взискателност, а същевременно да окажат помощ на пропагандистите в подготовката на тези планове.

В последните години практиката в работата с пропагандистите се обогати с нова форма — атестирането, — по същество едно от средствата за повишаване качеството на пропагандисткия труд. Опитът потвърди, че обществената атестация на пропагандистките кадри ги стимулира за непрекъснато усъвършенствуване на теоретическата им подготовка и методическо майсторство, за по-широкото използване на активни форми и методи на занятията.

Както никога по-рано нараства значението на редовното, пълно и навременно информиране на пропагандистите, да се поддържа у тях постоянна готовност аргументирано да противопоставят на буржоазната пропаганда нашата партийна гледна точка, да коментират събитията, да опровергават неверните слухове. За партийните комитети трябва да стане правило редовно да се срещат с пропагандистите, за да дават своевременно отговор на възникващи у тях въпроси и да ги информират за работата на местните партийни организации, държавните и стопанските органи, за проблемите и перспективите на социално-икономическото развитие на окръга, на селищната система, мерките, които вземат партийното и държавното ръководство в окръга за реализирането на конгресните решения.

Следователно необходимо е съществено да се издигне качеството, научното и методическото равнище на работата с пропагандистите, да

Digitized by Google

се мобилизират всички организационни и методически средства за повишаване пропагандисткото майсторство, да се изработват у пропагандистите практически навици в изкуството на политическата пропаганда, умение да убеждават слушателите, квалифицирано да водят полемика, да отчитат и формират общественото мнение, органически да свързват изучаването на теорията с производствената и обществената дейност на трудовите колективи.

През новата учебна година предстои решително да се повиши ролята на първичната партийна организация като непосредствен организатор и ръководител на пропагандата на марксизма-ленинизма и на партийната политика във всеки трудов колектив. Партийните бюра, секретарите и особено заместник-секретарите на първичните партийни организации конкретно да помагат на пропагандистите и да контролират резултатите от обучението на комунистите, да търсят отговорност от онези, които пренебрегват уставното си задължение. Съвсем отблизо да помагат на пропагандистите да се подготвят за първите пет теми. Необходимо е да се подходи конкретно в зависимост от възможностите на всекиго — да се насочи към онази тема, която познава най-добре и ще бъде най-полезен при нейната разработка и на занятията. За останалите теми могат да се ангажират пропагандисти от други организации, най-подготвени именно по тези проблеми. Биха могли да се използват и консултанти — членове на колектива или външни специалисти. Важното е да се разпределят най-целесъобразно наличните кадри, за да се получат максимално най-добри резултати. На партийни събрания да се анализират съдържанието и резултатността на занятията.

Задължение на партийните комитети е да осигурят необходимата учебна и материално-техническа база. Във всеки комитет, във всяка първична партийна организация да се създаде организация за правилно снабдяване и използване на програмите, учебниците и учебните помагала, нагледните материали и др.

През новата учебна година значително се разширяват възможностите за подобряване икономическото образование и възпитание на трудещите се. Предстои съветите за икономическо образование да засилят вниманието си към изучаването на икономическата теория и политика на партията, да насочат усилията си към създаване на такава система, която да даде възможност икономическият подход да завладее мислите и делата на народа.

Отговорни са задачите на партийните комитети, на домовете и кабинетите за политическа просвета и за оказване помощ при подготовката на политическата учебна година в профсъюзите, Комсомола и Отечествения фронт. Речите на другаря Тодор Живков през настоящата година пред техните конгреси са отправно начало и помощ в тази дейност.

Вече стана традиция новата учебна година да се открива със срещи на бюрата на окръжните и общинските комитети на партията с пропагандистите, да се награждават най-изявените от тях. На тържественото откриване следва да се очертаят и задачите на марксистко-ленинската просвета за по-нататъшното реализиране решенията на XII конгрес на партията, за успешното изпълнение на конкретните социално-икономически задачи на окръга, общината, трудовия колектив. Главното е марксистко-ленинската просвета да съдействува в най-голяма степен идеологическото съдържание на XII конгрес да се превърне в убеждение, в мотив за действие на трудещите се, а неговите решения — в дело на цялата партия, на целия народ.

Digitized by Google

ИСТОРИЧЕСКАТА ПАМЕТ НА ПАРТИЯТА

МИЛКО БАЛЕВ
член на Политбюро и
секретар на ЦК на БКП

Уважаеми другарки и другари,

Драги ревностни откриватели, пазители и оползотворители на документалната основа на нашата партийна история,

Позволете ми по случай навършването на двадесет и пет години от създаването на окръжните партийни архиви да ви приветствувам най-сърдечно от името на Политбюро и Секретариата на Централния комитет на партията. Току-що бях при др. Тодор Живков и му разказах за предстоящата наша среща. И той, вдъхновеният и опитен кормчия, който повече от четвърт век начело на Централния комитет насочва партийно-историческия процес, процес — смисъл и съдържание и на вашата благородна документна работа, ме помоли да ви предам и неговите най-сърдечни, най-топли другарски пожелания за нови успехи, за здраве, за щастие на вас и вашите семейства.

Политбюро, Секретариатът на Централния комитет и лично др. Тодор Живков дават висока оценка на дейността на окръжните партийни архиви, на техните постижения през този четвърт век от създаването им до днес. С решението за провеждането на самата тази среща, с награждаването на окръжни партийни архиви с държавни отличия Политбюро и Секретариатът на Централния комитет отдават дължимото на този сектор на партийната работа, изразяват своето уважение към вашия труд, към вашата апостолска всеотдайност за развитието на партийното архивно дело.

Другарки и другари,

Моля да ме извините, че в своето изказване може би в известен смисъл ще повторя обстойния и съдържателен доклад на завеждащия Централния партиен архив др. Мирчо Димитров и началните мисли, с които др. Продан Стоянов — завеждащ отдел „Деловодство" на ЦК на БКП, откри нашата среща. Но тук аз разчитам на вашия профе-

Слово, произнесено през април 1982 г. на срещата в София по случай 25-годишнината от създаването на окръжните партийни архиви.

Digitized by Google

сионален навик и, надявам се, ще погледнете на нас тримата като на архивни единици: вярно е, че номерацията на документите е различна; има обаче случаи, когато няколко архивни единици имат еднакво или почти еднакво съдържание, но въпреки това вие проявявате интерес към всяка една от тях.

Съвпадането на четвъртвековния юбилей на окръжните партийни архиви с 26-годишнината от историческия, паметния Априлски пленум на Централния комитет на партията нито е случайно, нито има само символично значение. **Окръжните партийни архиви, възникнали само една година след Априлския пленум, са истинска рожба на ленинската априлска генерална линия на партията.** Тяхното създаване, развитие и утвърждаване е неразделна частица от априлския курс, от неговия творчески порив, от онзи сътворителен акт, който обедини миналото на партията и на целия народ с тяхното настояще и бъдеще. Раждането и израстването на окръжните партийни архиви преминава през цялото творческо напрежение, през проблемите и духовния подем на утвърждаването и непрекъснатото обогатяване и развитие на нашата априлска линия.

В своята реч на срещата на Секретариата на Централния комитет на партията с актива на Българското историческо дружество, състояла се през октомври 1976 година, **другарят Тодор Живков заяви, че многовековната история на нашия народ ни помага да вникнем по-дълбоко в смисъла и съдържанието на социалистическото настояще и да погледнем по-ясно към комунистическото бъдеще;** че историята на България вдъхва увереност в бъдещето, възпитава истински патриоти и интернационалисти — борци за победата на комунизма. Тези думи на другаря Живков с пълна сила се отнасят и за партийната история, и за нейната документна основа, и за архивното дело в нашата страна.

Вие, драги другарки и другари, служите на едно дело, което ни помага да разберем по-дълбоко съвременните процеси в партията и което ни вдъхва увереност в зрелостта, в историческите достойнства и историческата мисия на нашата партия, в блестящата реализация на нейната ръководна роля в нашето социалистическо общество; служите на дело, което възпитава комунисти, патриоти и интернационалисти, борци за претворяване на партийната политика в дела, борци за великото комунистическо бъдеще на целия наш народ.

Вие сте продължители и заедно с това творци на една ценна културна и родолюбива традиция. Ние знаем с каква безпределна саможертва българите съхраняваха цели пет века своите книги от посегателствата на нашественика. Ние знаем с какво себеотрицание и чувство за отговорност пред историята и бъдещето много знайни и незнайни дейци на партията, наши симпатизанти по време на капитализма и фашизма опазваха скъпи за нас документи.

Но ние знаем също, че трябваше да се измине значителен и нелек път, за да се утвърди и извиси тази традиция, за да се преодолее липсата на вкус към документа сред част от населението и обществеността, за да се преодолее тази, ако мога така да се изразя, вековна непричастност към архивната дейност, за да се развие тя като отговорно и изключително важно дело. **Исторически е приносът и в това отношение на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 година. През последните десетилетия, и това е една от заслугите на априлската линия, на априлското отношение към историята, се култивира все по-успешно правилно отношение към архива като национално социално-културно богатство. Върху тази основа архивното дело бе издигнато в ранг на партийна и държавна политика.**

На нашата среща присъствуват ветерани на окръжното архивно дело и на архивното дело въобще у нас. Те най-добре могат да раз-

Digitized by Google

кажат за родилните мъки, за трудния, но осветен от успехи път на окръжните партийни архиви. Трудностите идваха от липсата на богата традиция и опит в събирането, опазването и обработването на документите, от отсъствието на подходяща материално-техническа база, от недостатъчната подготовка на кадри за тази специфична дейност. Трудностите идваха, нека си го кажем направо, и от неоправданото подценяване по време на култа към личността на архивите като социална и културна ценност.

Както знаете, в Постановлението на Централния комитет на партията и на Министерския съвет за по-нататъшното развитие и усъвършенствуване на архивното дело в Народна република България от април 1977 година бе дадена висока оценка на политическото, идеологическото и научно-практическото значение на националното документално богатство, на неговата роля за развитието на нашето общество и преди всичко за **комплексното информационно обслужване на социалното управление и научната сфера. Очертани бяха основните насоки за утвърждаване на архивите като важни информационни и идеологически институти,** за по-целенасоченото използване на документалните източници в различните области на обществено-икономическия, политическия, научния и културния живот в страната, за разширяване използването на архивните материали в работата за комунистическото възпитание на народа.

Днес можем да кажем: **огромна е работата, извършена от окръжните партийни архиви.** Постигнати са значителни успехи в комплектуването, в обработката и съхраняването на документалните материали. В редица окръзи са обзаведени съвременни архивохранилища, сравнително добра е в цялата страна материално-техническата база. Немалко са постиженията в съставянето на научно-справочен апарат, в каталогизирането на най-ценните документални фондове.

Днес информационната дейност на окръжните партийни архиви е обширна. Оперативното използване на документалните източници за нуждите на партийните органи и организации се превръща и трябва да се превръща **в част от текущата ръководна работа.** Окръжните партийни архиви се утвърдиха като звена с важна информационна, идеологическа и политическа функция. **Чествувайки 25-годишнината от тяхното учредяване, можем с пълно основание да отбележим, че те напълно оправдават възложените им задачи от Централния комитет на партията и сега са уважавани и търсени средища за общопартийна работа, за развитие на историческата и историко-партийната наука.**

Другарки и другари,

Съдбата не е била много благосклонна към нашето минало. Много от онова, което е станало и би могло да осветли редица днешни проблеми, не е запазено в историческите източници — този „екран на историята“, както беше казал някой. Много от онова, което би могло да бъде днешна наша гордост, се е изгубило през изминалите десетилетия и столетия. Историците трябва да майсторят мозайка от отломъците на най-разнородни източници, за да възстановят живота на нашия народ през отдавна минали времена. Все още много са „белите петна“ в това отношение. Затова и триж по-благородна, триж по-значима е работата на всички, които са се посветили на делото да издирват и да правят достояние на обществото изгубените следи от миналото. Това в пълна степен се отнася и за вашата работа. От вас най-вече зависи непреходни ценности от нашето минало и настояще да бъдат запазени, да бъдат събрани и изпратени в бъдещето.

Digitized by Google

Тук особено важна е активността, особено важно е творчеството, особено важна е инициативата — лична и колективна. Без тях не може да се мине. Вашата работа е не само ровене в готови документи. Тя е и **търсачество.** Да! Нашата партия е с богато и ценно минало и то трябва да се събира частица по частица и да се съхранява.

Работата за издирването и комплектуването на нови документи и спомени трябва да придобие още по-голям размах и, бих казал, би следвало да прерасне в широко обществено движение, опиращо се на широк обществен актив.

Особено полезни в това отношение са кръглите годишнини на събития и личности от историята на Българската комунистическа партия, които са естествен повод не само за популяризиране на архивните източници, но и подходяща възможност за използването на обществената атмосфера за увеличаване на партийното архивно богатство.

Още по-интензивно следва да бъде **събирането на спомени от видни участници в революционната история на партията, в осъществяването на прехода от капитализма към социализма у нас, в съзижданото на зрялото социалистическо общество.** Във връзка с това трябва да се увеличават фондовете със спомени на и за видни политически, стопански и културни дейци, като се полагат усилия те да бъдат максимално обективни. Времето, както знаем, е безжалостно. Онези, които изнесоха на гърба си въоръжения сблъсък с врага преди Деветосептемврийската победа, които минаха през ентусиазма, криволиченията и трудностите непосредствено след това, са вече на около осемдесет, седемдесет и шестдесет години. С всеки от тях, както казваше Хайнрих Хайне, си отива и един човешки свят. От вас зависи този свят да остане по-пълен, по-цялостен за следващите поколения.

И от историята на нашата партия е известно, че истинският комунист никога не е търсил спокойствие и почивка, стремял се е да крачи в общия боен строй до сетния си дъх. В партийното дело, както казва др. Тодор Живков, пенсия няма: щом си годен да работиш, щом можеш — няма пределна възраст за активна дейност. Затова често става така, че редица от най-видните участници в революционното движение, в политическия живот, в строителството на социализма не успяват да напишат своите спомени.

Вярно е: мемоарът като че ли изисква да се спреш, да отправиш поглед към изминатия път и да оценяваш миналото. А когато човек е свикнал цял живот да гледа само напред, да заема своето място в строя, това е трудно, то изглежда като че ли напускаш този строй. А пък когато човек се разболее, когато грохне, вече трудно се пишат мемоари, а и доста неща вече са се заличили в паметта му. И често, за съжаление, се случва така, че човекът си отива, а с него и безценни неща от живота на партията.

Затова смятам: **вашата функция е не само търсаческа, тя трябва да бъде и стимулираща, подтикваща, запалваща към по-голяма отговорност към миналото на партията. Да няма нещо, което би могло да се запази, и то да не е съхранено.**

Вие, драги другарки и другари, събирате не само миналото. Вие запазвате и настоящето за бъдещето. Вие сте събирачи на непрекъснато отлитащите мигове на съвремието на партията. **Между съвременност и архивност има много тясна връзка.** Не ще бъде грешка, ако кажем, че съвременността непрекъснато преминава в архивите, а архивите се връщат да служат на съвременността. Затова и вашата отговорност е много голяма. Знайно е, че дистанцията на годините променя мащабите на събитията. Неща, които днес изглеждат обикновени, незначителни, могат да придобият голяма стойност след време. Някогашни, като че ли дребни факти, днес са особено важни за патрио-

Digitized by Google

тичното възпитание, в борбата против нихилистичното отношение към нашата история, против опитите да се изопачава нашето минало и т. н.

Не смятайте, че подхождам като троянски или ловешки патриот, ако взема за пример Втората троянска комуна, на която тази година се чествува половинвековен юбилей; или пък нека посоча първата червена столица в условията на буржоазния строй — спечелването преди 50 години на общинските избори в София от Трудовия блок начело с Работническата партия: всичко, което е дошло от тези събития до нас през годините, и най-дребни фактчета дори, днес за нас е вълнуващо, може да има и има историческо значение.

Затова е и голяма вашата **отговорност към днешните факти.** Те трябва да се мерят и с мерките на бъдещето, а не само с днешните мерки. Иска се прозорливост, за да се открият и запазят и ония на пръв поглед дребни факти, които утре ще се окажат безценни. Нужна е способност в обикновеното да се съзира необикновеното, а в необикновеното — обикновеното, както и да се вижда малкото в голямото и голямото в малкото. Без това не е възможно да се извършва правилен подбор и анализ на документите, да се избягнат емпиризмът и схематизмът в тяхното тълкуване. И това няма нищо общо със субективизма, защото това е логиката на историята, логиката на обективните факти.

Затова, колкото и чудно да изглежда, архивният работник, на когото често гледат като на човек като че ли изцяло отдръпнат в миналото, е и човек, който трябва да бъде в бъдещето, да преценява днешния ден с бъдещето. Ако използвам една крилата мисъл, **архивният работник трябва да бъде и съвременник на бъдещето, да гледа на настоящето и през призмата на бъдещето.** Той е длъжен да предоставя на бъдещето автентичната картина на проблемите, с които партията е живяла. Негов дълг е да съхрани съвременността в окръга, изкристализирала в документи, за изследователите, за бъдещите комунисти, за бъдещите синове и дъщери на нашия народ.

Когато утрешните поколения попитат с жадния въпрос на Вапцаров: „Какво ще ни дадеш, историйо, от пожълтелите си страници?" — историята чрез съхранените документи трябва да им представи и миризмата — нека си послужа с израза на др. Тодор Живков — на „зелевата чорба и спарените навуща и цървули", и бумтенето на булдозерите и тракторите, и грохота на заводите, и безшумния устрем на цифрите в екранчето на електронноизчислителната машина, и нашите мъки и радости, всеотдайност и успехи, да им даде онова, което ще им помогне да вървят още по-уверено и по-бързо напред.

Според мен, **архивните работници от окръжните комитети са свързани и трябва да бъдат още повече свързани най-тясно със съвремието, с днешните задачи, които изпълняват партията и народът.** Даже бих казал, че колкото по-близо и непосредствено живеят те със задачите, с патоса, с трудностите и болките на деня, толкова по-добре ще изпълняват своята роля пред миналото и бъдещето, толкова по-точна, по-вярна ще бъде тяхната подборка и оценка на архивните материали.

Затова и конгресните задачи са задачи и на работниците от партийните архиви. Затова правилно и архивите си правят съответни изводи и си набелязват практически мерки за своята непосредствена работа в светлината на решенията на историческия Дванадесети конгрес на партията и последвалите го бележити речи на др. Тодор Живков пред Националното октомврийско съвещание, пред студентите и пред конгреса на профсъюзите, търсят и анализират „омагьосаните кръгове" в своята дейност, които е наложително да разсекат.

Digitized by Google

Сега, когато говорим за интензификация на всички дейности, това означава също и издигане на социалната ефективност и качество на архивната дейност.

Кои са, другарки и другари, някои от основните направления в това отношение?

С неизбежния риск да повторя казани вече неща, и аз желая да насоча вашето внимание към някои проблеми и задачи, без да ги подреждам по значимост, нито пък да ги изчерпвам.

На първо място, по-нататък трябва да се развива сътрудничеството между архивните и научните работници, да се повишава научната квалификация на самите архивни дейци.

От това сътрудничество се нуждае самото архивно дело, защото по този начин ще бъде повишено качеството на архивната дейност, ще се засили нейната целенасоченост.

То, това сътрудничество, е необходимо и за плодотворното развитие на историческата и историко-партийната наука върху базата на солидна документална основа, необходимо е и за издигането на ролята на емпиричната обоснованост на нашето обществознание. Трябва да се преодолее погрешното схващане, че вашата дейност е полезна само за занимаващите се с историята на партията.

То, това сътрудничество, е необходимо и на другите обществени науки — исторически и теоретически, и не за „изкопаване" на „сензационни факти", а за разкриване на трайни тенденции, за анализ на започнали преди време и развиващи се в момента процеси.

Ще дам само един пример.

Преди няколко години на конференцията за социалистическия начин на живот др. Тодор Живков, говорейки за важните задачи, които стоят пред нашето обществознание, изтъкна необходимостта от много сериозно изследване на социалистическия характер на нашата революция. „...Обществените науки като цяло още не са си завършили работата в това отношение — подчерта той. — И още нещо: историческата истина за характера на нашата революция е предмет на фалшификации от някои „историци" в чужбина" (Тодор Живков, За априлската линия, т. II, Партиздат, 1981, с. 441).

Знаете каква важна роля изиграха във връзка с това сборниците с документи, които бяха публикувани.

Втората голяма задача, която тогава др. Тодор Живков постави пред обществознанието, е да върви към още по-задълбочено осветляване на нашето минало в някои наши покрайнини — и във връзка с някои спекулации, — на тяхната история изобщо, на историята на нашата комунистическа партия и нейния вклад в развитието на комунистическото движение и извън нашата страна.

Могат ли тези задачи да бъдат изпълнени без нашия Централен партиен архив, без окръжните партийни архиви, без другите наши архиви? Не, не могат. Отнасят ли се те и за нашите работници от архивите? Да, и трябва да кажа, че тепърва предстои напрегната работа в тази област.

Използвам случая, за да кажа нещо и по **въпроса за взаимното сътрудничество**, един въпрос, който все още не навсякъде е решен докрай и понякога създава излишно напрежение, предизиква взаимни неприятности и дори сблъсъци. Думата ми е за **отношенията между партийните архиви, архивите въобще, и „потребителите" на тяхното богатство.**

С оглед максимално да се използва голямото документално богатство на архивите за развитие на науката, за комунистическото, патриотичното и интернационалното възпитание на нашия народ, **трябва така да се подобри режимът за ползване на архивите, че да дава по-**

Digitized by Google

широк достъп на нашата културна и научна общественост и особено на научните работници до съответните архивни материали.

Партийните архиви не са и не бива да бъдат своеобразни „феодални крепости“, оградени с непристъпни стени от научната и културната общественост. Тяхното богатство не е и не бива да бъде монополно владение само на отделни архивни работници, които под булото на извънредна „секретност“ да го пазят само за себе си и да го ползват в отделни случаи само за свои лични изследвания и трудове.

Същевременно трябва веднага да добавя, партийните архиви не са и не могат да бъдат и своего рода „универсални магазини“, в които всеки може да си влиза, да си взема, каквото му душа иска, и да го използва и оповестява в своите публикации. От „клиентите“ на архивите се изисква партийна и гражданска добросъвестност и чисти научни ръце. Не е нужно в някои случаи, ако има такива, да се оповестяват отделни факти заради „сензацията“ на момента, да се гъделичка „научно“ еснафското любопитство и чрез това именно да се търси шумна реклама за евентуален труд. От вас, от архивните работници, се изисква още по-добре и всеотдайно да подпомагате нашата научна историческа мисъл с документалното богатство, което се съхранява в архивите.

Простете ми, ако има пресиленост в сравненията и изразите, но по този начин искам да подчертая: колко само е необходимо **да се укрепват нормалните, творческите взаимоотношения между архивите и „потребителите“ на тяхното богатство върху основата на утвърдените правилници;** колко само е нужно с разбиране и творчески да се подхожда към това изискване; колко само е потребно публикуването на факти и материали, почерпени от архивите, да се преценява и от позициите на политиката на партията и страната, от позициите на политическата целесъобразност.

Моля в случая добре да бъда разбран. Това в никакъв случай не означава отстъпване от позициите на обективността, не означава отстъпване от научната истина, не означава конюнктурност, изкуствено нагаждане към момента. Нашата партийност, нашите партийни принципи не противоречат на научността, на обективната истина. Именно нашата партийност, нашите партийни принципи съвпадат с научността, предполагат и изискват търсенето и установяването на обективната истина.

На второ място, по-нататък трябва да се издига ролята на партийните архиви в пропагандната дейност, в патриотичното и класово-партийното възпитание на нашия народ и особено на нашата младеж.

Идват нови поколения. Неща, които за нас, по-възрастните, са били кръвна съдба, не са преживени от тях. Някои минали събития могат да им останат неизвестни и далечни. На вас се пада отговорността да съдействувате активно за осъществяване в съзнанието на младите поколения на непрекъсната връзка между революционното минало, изтеклите години на социалистическо строителство и днешните проблеми и действителност.

Известно е например, че в Полша един от факторите, който привлече на страната на антисоциалистическите елементи значителни младежки маси, бе дълго време пренебрегваната връзка между класово-партийно поднесените и изяснени факти от изминалата история на партията и страната и нейното настояще.

И ако ние нямаме подобни провали, а напротив — имаме безспорни успехи в това отношение, би трябвало да се подчертае, че те са резултат на правилната, априлската линия на партията към героичното минало на народа, на класовата, марксистко-ленинска оценка и отношение към миналото на партията и народа.

Digitized by Google

Дванадесетият партиен конгрес подчерта: основно и много важно направление на идеологическата работа и занапред следва да бъде патриотичното и интернационалното възпитание; „идеологическата работа трябва още по-системно и трайно да формира у всички български граждани **високо патриотично съзнание, национална гордост и отговорност пред родината, любов и признателност към революционните традиции на народа и завоеванията на реалния социализъм, непримиримост към всякакви прояви на национализъм и национален нихилизъм**“ (XII конгрес на Българската комунистическа партия, Доклади и решения, Партиздат, 1981, с. 253).

Ето такава е и програмата за работата на нашите партийни архиви.

На трето място, издигането на равнището на вашата дейност има съществено значение и за развитието на нашата художествена култура, за художественото изображение на пътя и борбите на партията и на нейни отделни отряди.

Като казвах преди малко колко голяма може да се окаже след време ролята и на наглед дребните и като че ли днес незначителни факти, имах предвид и особеността на изкуството и начина, по който то изобразява действителността. При характерното за него образно изображение, изискващо правдивост в пресъздаването на цялостната атмосфера на миналото и особено на съвременността, тези факти са от особено значение.

Именно затова трябва да бъдем прецизни, даже, бих казал, „педанти“ в събирането на фактите и от нашето партийно минало, и от сегашните дела на партията. Затова и сами трябва да проявяваме инициатива и да насочваме вниманието на творците към интересни факти и събития, като им предоставяме и съответни материали.

На четвърто място, партийните архиви могат значително да допринесат за написването на последните глави от многотомната история на България; за написване на многотомна история на БКП, на историите на окръжните партийни организации и за тяхното усъвършенстване, прецизиране и обогатяване там, където са написани; за изпълнение на националните научноизследователски програми „Добруджа“, „Родопи“, „Странджа-Сакар“, „Благоевград“ и други; за разширяване на краеведческите изследвания, за по-задълбоченото изучаване и популяризиране на историята на родния край изобщо.

Позволете ми във връзка с непосредствените задачи на партийните архиви да поставя още един въпрос, по който преди около две години са водени разговори и с първите секретари на окръжните комитети на партията. На този въпрос сега би следвало да погледнем по-широко, по-всеобхватно. Става дума за следното:

Струва ми се, че архивите, в това число и окръжните партийни архиви, следва да отделят специално внимание и грижи за издирването и събирането на нови документи и материали:

Първо, за основателя на нашата партия Димитър Благоев. Необходимо е да се досъбере всичко, което е останало от и за Димитър Благоев и неговите съратници — Георги Кирков, Гаврил Георгиев и други.

Второ, за Георги Димитров, особено във връзка с честването на 100-годишнината от рождението му. По повод на това честване вероятно и по места ще се разкрият някои нови и интересни материали. В това отношение вече се върши доста, натрупан е опит, има и традиция.

Трето, за живота и дейността на др. Тодор Живков. Към това ни задължава и резолюцията на Дванадесетия партиен конгрес за 25-годишнината на Априлския пленум на ЦК на БКП и решението на Политбюро за 70-годишнината на др. Тодор Живков. Аз искам да из-

Digitized by Google

кажа специална благодарност за извършеното и от окръжните партийни архиви във връзка с отбеляването на този общонароден юбилей.

Трябва обаче да се посочи, че тук нашите архиви все още са в голям дълг пред партията, пред народа, пред историята. В дълг са и окръжните партийни архиви. Става дума да се събират организирано и системно материали не само за живота и изключителните дела на една изключителна личност, а всъщност и за историята на партията, тъй като целият съзнателен живот и дейност на др. Тодор Живков са неотделими от историята на партията, от историята на България.

Тук носим голяма историческа отговорност и ако не изпълним задачите си в тази област, ще сторим непростим пропуск към бъдещето, към утрешните поколения.

Известно е например, че др. Тодор Живков системно посещава всички краища на страната, всички окръзи, посещава десетки местни партийни организации, селища, провежда много срещи с различни слоеве на нашия народ.

А всяко негово посещение, всяка негова среща оставя след себе си и интересен, пълен с поуки не само за окръга архивен материал. И нека си признаем: към това богатство ние често пъти не се отнасяме като грижовни стопани, допускаме то да се разпилява.

Или да вземем революционната дейност на др. Тодор Живков преди Девети септември. Интерес тук представляват доста райони на страната: Ботевградският край, София, старата Софийска област, Лесичево, Дъскот, Говедарци и пр., и пр.

Или пък да вземем трудните години на социалистическото преустройство на селското стопанство, годините на култа към личността и личния принос на др. Т. Живков в отстраняването на извращенията и деформациите, свързани с така наречените Кулски събития и т. н. Не знам имат ли във Видинския, във Врачанския окръжен архив материали за това. Да не говорим за непосредственото участие на др. Т. Живков за утвърждаването на априлската линия и в отделни окръжни партийни организации, в организации в отделни селища, сред различни отреди на народа и т. н.

Могат да се изброят още много и много събития, свързани с дейността на др. Тодор Живков, за които все още не е издирен и съхранен съществуващият архивен материал.

Във връзка с това не може да се отмине и събирането на архивни материали **за д-р Мара Малеева—Живкова** — една изключителна комунистка, пламенна революционерка, патриотка и интернационалистка, изключителен образец на партийност, на чувство за дълг и отговорност, на пословична скромност и човещина.

Струва ми се, че би било добре, ако в окръжните архиви, а може това и да е сторено някъде, се разкрие специален дял, специален архивен фонд, в който да се събират и съхраняват материали за творческите връзки на др. Тодор Живков с дадения окръг, с неговото население, с неговите ръководни органи. Вероятно на някои места това го има, но защо например да не се състави живописна хроника за посещенията на др. Тодор Живков в един или друг окръг през времето преди и след Девети септември?

Четвърто, необходимо е да се активизира работата по събирането на документи и опазването за поколенията на всичко, което е останало и остава от живота и делата на видни строители на партията и държавата преди и след Девети септември 1944 година, като например Васил Коларов, Христо Кабакчиев, Станке Димитров—Марек, Антон Иванов, Владимир Поптомов и Георги Дамянов — чиято 90-годишнина ще отбележим тази година, и още много други.

Пето, струва ми се, че все във връзка с това трябва да поставим

Digitized by Google

специално още един въпрос — да се събират материали за живота и дейността на Людмила Живкова.

Тук нашите архивни работници трябва да проявят особена настойчивост, упоритост и воля. Защото нейният живот беше много кратък — в края на юли тази година по достоен начин следва да отбелязваме нейната 40-годишнина и една година от смъртта ѝ, а дейността ѝ е изключително забележителна, тя остави такава дълбока и трайна диря, с каквато малцина ръководни дейци на партията и държавата могат да се гордеят. Дейност, която е национално и интернационално завоевание на нашата партия, на нашата страна.

Затова като истински скъперници следва да издирим и съхраним всички факти и събития, свързани с нейната изключителна работа и в страната, и в окръзите, и особено зад граница, в света. Специални усилия следва да се положат за съхраняването на извършеното от нея зад пределите на родината. Не искам да се отклонявам, но всички знаете на каква висота издигна тя името на България. Нейната смърт е загуба не само за нашата партия, за целия народ, загуба не само за България, но е загуба и за човечеството. И това го изтъкват най-авторитетни обществени, държавни и културни дейци от различни нюанси, във всички страни на света. Задачата да издирим и съхраним наследството на Людмила Живкова следва да бъде актуална задача и на Централния партиен архив, и на окръжните партийни архиви, да кажем, в София и Софийски окръг, във Варненски окръг, където тя беше народен представител, в Кюстендилски окръг, в Смолянски окръг и другаде.

За успешното изпълнение на тези пет задачи, на които се спрях, особено **нужна е непосредствената дейност и методическа помощ на Централния партиен архив, на Държавния архив, на музея „Георги Димитров"; нужни са единни, съгласувани търсения.**

Може би ще бъде целесъобразно, ако това не е сторено досега, Централният партиен архив да подготви и изпрати до окръжните архиви и **специално методическо указание** за организирането и извършването на тази дейност.

И още нещо. Аз смятам, че вие разбирате: своето дело вие трябва да вършите тихо, без помпозност, без шумотевица, да го вършите като важно наше партийно задължение, като важна наша и национална, и интернационална задача.

На пето място, когато говорим за приноса на партийните архиви и в изпълнението на задачите, които постави Дванадесетият конгрес на партията, безспорно трябва особено внимание да обърнем на ролята на архивната дейност за осигуряване информация на управленческите органи, за подпомагане на практическата работа на окръжните комитети на партията, а и не само на тях.

Дванадесетият конгрес на партията посочи като едно от основните направления на интензификацията **използването на челния опит.** Има ли тази идея и тази задача отношение към дейността на партийните архиви? Има, и то, бих казал, огромно значение. Защото челният опит не е нещо, което трябва да се схваща само като съществуващ в момента и пренасян от едно място на друго. Челният опит се пренася не само пространствено, той се пренася и трябва да се пренася и във времето. **В партийните архиви се събира много ценен опит, събират се много ценни поуки на партията; и винаги, когато е необходимо, този опит, тези поуки трябва да бъдат на разположение на партийните органи за решаването на текущи задачи.** Може би е нужно дори специално да се помисли за по-активни форми на извличане и ползване на такъв опит, за повишаване ролята на партийните архиви в тази посока, в осъществяването на тази „тиха революция", както я нарече др. Тодор Живков.

Digitized by Google

За интензификацията на архивната дейност немалко значение има подобряването на координацията на окръжните партийни архиви със сродните звена, а на тази основа — и мултиплициране на ефекта от тяхната работа.

Тук, според мен, от значение са такива проблеми като по-голямото сътрудничество на окръжните партийни архиви с окръжните държавни архиви, с историческите музеи, с другите идеологически и културно-просветни звена на територията на съответния окръг, още по-пълното и резултатно прилагане на съветския и на други страни опит в методиката и методологията, в научно-техническата обработка и използването на архивните единици.

Тук, според мен, благоприятна възможност за обогатяване на нашите архиви разкрива и **побратимяването на нашн окръзи, градове и институти с области и селища в Съветския съюз,** в другите социалистически страни, а и в някои западни и развиващи се държави. Тези възможности трябва най-пълно да се използват.

На шесто място, необходимо е да намерят разрешение и такива задачи като: разработване на дългосрочна план-програма за повишаване на квалификацията на архивните работници; разширяване издателската дейност на архивите; увеличаване на фондовете със спомени на политически, държавни, стопански и културни дейци; съставяне на повече и по-разнообразни каталози, справочници, пътеводители, бюлетини, указатели, тематични прегледи и т. н., и т. н.

На седмо място, искам специално да обърна внимание на необходимостта от въвеждане на нова съвременна техника в архивната система, от по-смело навлизане на научно-техническия прогрес в архивното дело. Паметта на човека е свързана с най-сложни, най-деликатни и в същото време най-съвършени тъкани, органи, механизми. Съвременната електроника ни дава възможност за използване на най-сложни, деликатни и съвършени средства за усъвършенствуване паметта на партията. Необходимо е постепенно, на етапи да се въвежда електронна и друга съвременна техника в архивното дело, да се използват възможностите на електронните машини за обхващането отначало на най-важните архивни фондове. За това обаче ще е нужно да се разработят нови методики, нови виждания, нови решения.

Другарки и другари,

В заключение бих искал да кажа **още няколко думи за архивния труженик и за архивното дело.**

Новите високоотговорни задачи повишават и ролята на работника от архивното дело. Някога Елин Пелин ни остави образа на свития, притеснения, без каквото и да е социално самочувствие архивар Душко Добродушков. Смятам, че Душко Добродушков отдавна почива в земята, без да е оставил наследници. Той беше рожба на едно друго време, на едно друго отношение към архивите, към архивното дело. **Нашият априлски период издигна на качествено нова висота отношението към миналото, издигна и все повече ще издига отговорностите и социалната роля на архивния работник.** За Душко Добродушковци днес у нас няма място. На партията добродушковци не са нужни.

Вие вероятно знаете, че някога Петър Първи, вземайки за пръв път решение за създаване на държавни архиви в стара Русия, отбелязал в своя декрет: „За архивари се избират хора с трезво житие, неподозрителни, незабелязани да имат пороци и други пристрастия". Още тогава царят-реформатор е забелязал колко важна е личността на архивния работник, какво е значението на неговите морални качества. И

Digitized by Google

Петър Първи е искал царска пристрастност от архивните работници. Разбира се, ние също си имаме и не можем да си нямаме пристрастия. Нашето свято пристратие е комунистическата вяра, а тази вяра съвпада с обективната истина, с най-великата жизнена правда, с най-великия социален идеал.

Вие, драги другарки и другари, сте, така да се каже, пазители на паметта. Защото наистина архивите са историческата памет на партията, революционната памет на народа. От вас зависи дали партията ще има силна, дълбока памет, от вас в немалка степен зависи какво от настоящето ще остане, кое ще получи социално безсмъртие и кое не. Даже, да си призная: човек може малко да го е страх от вас — нали от вас зависи какво, кого и как ще го пуснете в голямата история. Вие правите експертизите, вие подбирате материалите. Очевидно с вас човек трябва да бъде в добри отношения. И това се отнася не само до историците, не само до научните работници, които, ясно е, следва да се съобразяват с тази важна особеност.

Вашата дейност, дейността на окръжните партийни архиви, е доста подробно регламентирана от правилници и указания. И това е хубаво, полезно. Но в същото време вие, другарки и другари, сте не само научни, не само архивни дейци, но и партийни работници и към своите задачи и задължения следва да се отнасяте именно като партийни работници — творчески, с класово-партиен подход към фактите и събитията и към материалите, в които те се отразяват.

Вие, тружениците в архивите, не сте Гоголеви плюшкиновци, които събират безразборно всичко, каквото им попадне — нужно и ненужно. Вие далеч не сте и сухи закостенели параграфисти като Салтиков — Шчедриновия губернатор, който, ако зависеше от него, би закрил новооткритата Америка, тъй като не била записана в параграфите на неговия инвентарен списък на континентите и планетите.

Ние сме не само сигурни, но еме и дълбоко убедени: **вие в своята дейност проявявате и ще проявявате размах и творчество; на вас субективизмът ви е чужд и ще ви бъде чужд.** Сигурни сме и сме дълбоко убедени: на вас ви е добре известна ролята на **правилната методологическа и методическа постановка за работата в окръжните партийни архиви.**

Това именно потвърждават и фактите.

Израстването на партийното архивно дело в окръзите е в същото време и израстване на методологията и методиката в тази дейност. Вие сте, така да се каже, изстрадали целия методологически напредък, осъществен в тази област.

В непрекъснатото усъвършенствуване на своята дейност вие сте се ръководили, ръководите се и ще се ръководите от предначертанията на партийните конгреси, от решенията на Политбюро и Секретариата на Централния комитет на БКП. В своята практическа работа вие сте се опирали, опирате се и ще се опирате на близката помощ на Централния партиен архив. И това е напълно естествено, защото окръжните партийни архиви са своеобразно продължение на Централния партиен архив.

Ние гледаме на различните звена и равнища в партийното архивно дело като на единна, цялостна система, защото ние имаме наистина единен партиен архив, който има единни задачи, служи на едно общо дело.

В същото време и тъкмо затова е необходимо правилно разпределение на задачите вътре в системата на единния партиен архив. Отделните звена и равнища имат и своя специфика, относителна самостоятелност, и без отчитане на това тяхно своеобразие не може да се върви напред, не може успешно да се изпълняват задачите.

Digitized by Google

Разграничението във функциите и задачите, в подхода се отнася не само до отношението между окръжните партийни архиви и Централния партиен архив. **Известна специализация може би се налага и сред самите окръжни архиви.** Например активизирането, което трябва да се осъществи в досъбирането и комплектуването на документи, спомени, снимки и други материали относно изпълнението на националните научноизследователски програми „Добруджа", „Родопи", „Странджа—Сакар", „Благоевград", се отнася с най-голяма сила за окръжните партийни архиви в Благоевград, Пловдив, Хасково, Бургас, Смолян, Кърджали, Толбухин, Силистра и други.

Изобщо **непрекъснатото подобряване на методологията и методиката в партийното архивно дело е едно от важните средства за издигане на неговото равнище на** висотата на изискванията на Дванадесетия партиен конгрес.

Драги другарки и другари,

Вашите досегашни успехи, изминатият двадесет и пет годишен път, сегашното и утрешното наше развитие възлагат нови, много по-големи отговорности върху вас.

Ние сме уверени, че местните партийни архиви под ръководството на окръжните партийни комитети, с методическата помощ на Централния партиен архив ще се заемат с още по-големи сили и ентусиазъм за изпълнението на отговорните и актуални задачи. Това ще бъде и вашият принос в общонародната борба за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията.

Моля да ме извините, другарки и другари, че вместо приветствие към вас, каквото ми предложиха да произнеса на сегашната среща, се получи нещо като съдоклад. Но в случая аз разчитах на вашето велико търпение и на великото ви благородство, защото търпението и благородството са едни от отличителните черти на тихите, мълчаливите, но самоотвержени труженици на архивното дело.

В деня на 25-годишнината от създаването на окръжните партийни архиви още веднъж от сърце ви пожелавам крепко здраве, щастие и нови успехи във вашата високоблагородна и високопатриотична дейност.

Digitized by Google

ПУБЛИЧНОТО ОБСЪЖДАНЕ КАТО ФОРМА НА УЧАСТИЕ ВЪВ ВЗЕМАНЕТО НА РЕШЕНИЯ

проф. МИНЧО ДРАГАНОВ
доктор на философските науки

В нашата страна **публичното обсъждане** на важни въпроси, по които предстои да бъдат взети управленчески решения, през последното десетилетие се превръща в традиция.

Най-крупното, най-широкомащабното събитие от близките 1—2 години в това отношение бе всепартийното и всенародно обсъждане на проекта за Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП. В събранията, организирани за тази цел, участвуваха 3 756 559 души, от които 795 981 членове на партията. Представа за мащабите на това обсъждане дава фактът, че участниците в него съставляват около 58,1 на сто от пълнолетното население на страната. На тези събрания се изказаха 350 543 души, от които 102 509 партийни членове, и бяха направени 68 466 предложения за подобряване на работата, от които 4119 за изменение и допълнение текста на обсъждания проект. В същото време в средствата за масова информация постъпиха около 300 000 писма с предложения по проекта.[1]

I

Какво представлява от социологическа гледна точка публичното обсъждане на важни управленчески въпроси в нашата страна? Има ли нещо ново в него или то още преди това си има типологично място в управленческата практика? Какви са неговите практически проблеми?

В политико-управленческата дейност отдавна е утвърден **референдумът** като форма на своеобразно санкциониране на кардинални социални решения от страна на населението, взето като избирателно тяло.

Публичното обсъждане или както понякога досега не съвсем точно го наричаха — всенародното допитване, не се отнася към традиционния референдум. Докато при референдума избирателното тяло, фиксирано от закона, в съответните аспекти е и субект на официално мнение, и обект на държавната институция, то при публичното обсъждане има инициатор и организатор, който съдействува, и само субект, който не е избирателно тяло. Субектът не отговаря само с „да“ или „не“, а използва целия си социален опит за анализ и оценка на предложените постановки и програми, както и за създаване на нови идеи във връзка с тях. По време на самото обсъждане се постига не обикновена самоидентификация на отделната личност с органите на държавната институция, което в това отношение е най-добрият резултат от един референдум, а сложен комплекс от елементи на социализация, доизграждане на личността, нейно включване в организираното общество, нейна социална изява,

[1] XII конгрес на БКП. Стенографски протокол, С., Партиздат, 1981, ч. III, с. 232.

Digitized by Google

Хилядолетно, развиващо се социално явление е **общественото мнение** като важен фактор на социалното регулиране и саморегулиране. Публичното обсъждане обаче не е просто средство за изучаване на обществените мнения. Съвкупността на участвуващите не е „подбрана“ така, че да бъде представителна за различните слоеве на обществото, а е най-активната по отношение на обсъжданата проблематика част от населението. Субектът на публичното обсъждане не се разграничава от държавната институция като един независим носител на обществено мнение, подкрепящ, въодушевен от определени действия или блюстител на правилата на общежитие над нарушени обществени норми — той се обвързва с партийно-държавните органи, възниквайки като част от един по-общ социален субект. Отношението на субекта на публичното обсъждане не е само мнение, а е огромно количество препоръки, които имат стойността на план за действие и преминават в действие на отделните участници. Мненията, препоръките при публичното обсъждане не са спонтанен изблик, който изиграва ролята и на спонтанен отдушник — тук е налице създаване на творческо напрежение. Касае се не просто до оценъчно отношение, а до отношение познавателно по същество, до анализ, идеи, нови виждания, нови хрумвания, нови инициативи. Касае се не до мнение по принцип, а до конкретен подход при конкретен случай.

Важна характеристика е и обстоятелството, че публичното обсъждане се извършва не само чрез средствата за масова информация, не и само през писма до централните органи и специалните комисии, но и чрез обсъждане на делови събрания. Това е проява на специфичната организационна структура на социалистическото общество, на неговата по-висока организираност. Но от това обсъждането не се превръща в букет от местни явления, в частно мероприятие — то води до творческото съучастие в голямата обществено-политическа общност.

При публичното обсъждане се решава и една важна задача. Известно е, че понякога добри и важни решения на централни органи, перспективни национални програми се изпълняват само частично, защото не се превеждат в необходимата степен на езика на низовите звена, не се декомпозират на „низови“ мероприятия. Публичното обсъждане активизира творческото мислене по места и допринася много за запълването на низовото равнище с конкретни инициативи. Ето защо публичното обсъждане играе важна положителна роля не само когато се касае до проблеми, по които предстои да се вземе решение, но и когато става дума за вече утвърдена позиция по общонационален проблем. Силен пример в това отношение е обсъждането в първичните партийни организации на Докладната записка на др. Тодор Живков, генерален секретар на партията, до Политбюро на Централния комитет от 14 октомври 1980 г. При нейното обсъждане бяха направени и картотекирани огромен брой конкретни предложения.

Рефереидумът, изучаването на обществените мнения със съвременни средства и публичното обсъждане са трите основни форми на допитването до народа. Допитването до народа от органите на държавното управление и по-специално първата и третата му форма се превръщат в нашата страна в елемент на политическата система и с това — в нова крачка за разгръщане на демокрацията.

Допитването до народа, взето в трите негови основни форми, е проява на т. нар. пряка демокрация. Известно е, че в първобитното общество важните въпроси са се решавали от общо събрание на цялото „годно да носи оръжие“ население. Впоследствие поради особеностите на равнището на възникналото социално-класово разделение и първичното усложняване на организацията на обществото демокрацията, когато тя в една или друга степен е имала място в обществото, се

Digitized by Google

е превръщала все повече в представителна демокрация. Буржоазията първа въведе по-съвременна форма на пряката демокрация, става дума за изборността и изборите в държавната власт, и с това направи първата крачка към възвръщането на пряката демокрация. Това възвръщане обаче бе ограничено от социално-класовите интереси на управляващата капиталистическа класа, от неразвитостта на техниката на социалните измервания и особено от неразвитостта на средствата за масова комуникация. Днес пряката демокрация бележи видимо разрастване. Споменатите три основни форми — като можем да поставим в една група с референдума и изборите — са се зараждали на различна степен от развитието на обществата след Европейското възраждане. Организационно-политическата структура, нравствено-политическите ценности и съотношенията на социално-класовите сили в социалистическото общество дават възможност за най-плодотворно разгръщане на пряката демокрация. Освен високото образователно и културно равнище на нашето население, неговата компетентност, информираност и заинтересованост от проблемите на обществото като цяло, в качеството на важни предпоставки и благоприятствуващи условия са съвременната социологическа и социално-психологическа техника и особено съвременните средства за масова комуникация.

Публичното обсъждане има и редица други особености и последици освен посочените по-горе. Тук ще се спра специално на въпроса как участието в публичното обсъждане на проблеми, по които предстои да бъде взето управленческо решение, влияе върху участието в изпълнението на след това взетото решение.

Преди това искам да посоча накратко и някои нерешени проблеми на публичното обсъждане с оглед досегашната практика в това отношение.

Смяташе се от някои, че щом се подканят хората да си кажат мнението по важен проблем на нашето обществено развитие или даже на развитието на дадено предприятие, буквално всички ще се втурнат да дават препоръки. Немалко хора са се съсредоточили в строго лични въпроси и това може да се разбере. При това в определени случаи се касае не просто до незаинтересованост от дадената глобална проблематика, но и до недостатъчна подготвеност. Наличието на случаи на неподготвеност или незаинтересованост от даден проблем, при това понякога и съвсем не редки, не отменя общата информираност, подготвеност, заинтересованост и образованост на населението. Но публичното обсъждане на всеки глобален документ трябва да бъде улеснено в по-голяма степен от посредници като средствата за масова информация и лектори, в смисъл да бъде разгледан този документ и откъм ония страни, които са значими за обикновения човек, за този или онзи вид първични колективи.

При публичното обсъждане някои се интересуват единствено от формулировките, които са валидни за национално равнище. Колкото и да бъдат тези формулировки уточнявани, интригуващо допълвани в процеса на обсъждането, този процес по-нататък ще покаже тенденции за израждане в шумотевица и пукотевица, ако няма също така и стремеж те да бъдат творчески преформулирани на всяко по-ниско равнище с оглед специфичните условия и задачи там.

Не винаги и не всички предложения се картотекират, особено предложенията с местно значение, за да се следи тяхното изпълнение, което намалява ефекта от обсъждането.

Има отделни случаи, когато хора, направили критична бележка или някаква конкретна препоръка, се подлагат на морален натиск и професионални притеснения от местни ръководители. Това има силен отрицателен ефект, и то в перспектива за подобни обсъждания.

Digitized by Google

Година или две след публичното обсъждане не се организира публично оповестяване на изпълнението на предложенията, още повече, че масовото внимание естествено вече е насочено към по-нови проблеми.

Публичното обсъждане на важни проблеми, по които предстои да се вземат управленчески решения, става важен елемент на социалното управление в най-широкия смисъл. В по-тесен смисъл с влизането в сила на обсъждания в момента Законопроект за допитването до народа то ще се превърне в елемент на обществено-правната система на страната. Публичното обсъждане не само като правен, но и общо като социален механизъм все повече ще се усъвършенствува, като ще обогатява политико-управленческия живот на страната.

II

Тезата за зависимост между участието във вземането на решения и участието в тяхното изпълнение е толкова близка до ума, че с основание може да се приеме за очевидна. Всъщност тя нито е била възнаградена с подобаващото ѝ се внимание, нито е била даже забелязана и осъзната в нейното голямо значение и с нейните важни последици. Затова тази теза не е изследвана и експериментално, емпирично от социалните психолози, социолозите и др., в т. ч. и буржоазните. Също така тя не бе наложена в практиката като осъзнат принцип или правило, като някакво нововъведение.

Но какво по-конкретно се изследва, от какво се изхожда и до какво се стига, как се вижда „вземането на решение" от нашите социолози, социални психолози и пр.?

Преди всичко се изхожда от принципите на демокрацията, като се вземат предвид мненията или като се допуснат в някаква форма до участие във вземането на решение всички ония, интересите на които по някакъв начин се засягат при изпълнението на това решение. При често проявяващата се разнопосочност на интересите се върви в посоката на преобладаващото тяхно течение, като на останалите се търси компенсация. Но всеки човек или ведомство със законен, уставен и пр. интерес има възможност да влияе върху характера на вземаното решение. Степента на прилагането на този принцип при неофициалните интереси зависи от социалната зрелост и социалната култура на потенциалните участници във вземането на решението.

Изхожда се също така от идеята за привличане на специалисти и други компетентно, критично и реалистично мислещи хора в обсъждането на решението с цел то да се оглади, подобри, усъвършенствува, да се апробира, да му се направи своеобразно пилотажно въвеждане.

Изследва се и стремежът да бъде разширен кръгът на участниците във вземането на решението с оглед да се въвлече житейският опит на различните групи хора. Не е маловажно и съображението чрез някакво участие във вземането на решение да се открие път за проява на енергията, да се предотврати създаването на евентуални социално-психични напрежения у дадена общност от хора.

Ето по тези проблемни линии върви предимно изследването на въпросите, свързани с подготовката, формулирането и приемането на решения. Връзката между участието във вземаното на решения и участието в тяхното изпълнение не се вижда като значителен самостоятелен проблем.

Принципите на управленческата практика в социалистическите страни се формират още по времето, когато комунистичтеските партии бяха в революционно-историческа опозиция. След победата на социалистическата революция принципите на демократическия цен-

Digitized by Google

трализъм започнаха да се развиват съобразно новите условия и според стратегическите съвети, дадени още от Ленин. За определен период обаче поради социалната и социално-психичната инерция на революционните и военизирани методи в мирните условия, поради своеобразното естествено групиране в обобщени тенденции на конкретните житейски детайли, на конкретните прояви на личността в обстановката на твърде продължително затихващите масови революционно-социални настроения и нагласи, поради липсата на специфичен мирновременно-държавнически опит и традиции у новите управленчески кадри се стигна до обедняване и елементаризиране на формите на масово участие във вземането на решения на национално, пък и на почастно равнище, до непълноценно участие на масите във вземането на решения. Разбира се, в това отношение бе направен обрат. В нашата страна това стана през април 1956 г., когато се положи началото на развиващата се априлска политика на Комунистическата партия и на държавните и обществените институции.

Ще отбележа два негативни момента на стила в началото на петдесетте години.

Първият бе свързан със стихийното възникване сред някои обществоведи и дейци на една светогледна позиция за ролята на обществените науки в обществото и представлява определено надценяване на тяхната роля. Според тази позиция не е нужно да се питат хората за техните оценки, желания и предложения, излишно е да се създава терен и да се полагат усилия за „демократичната игра" на социално-политическите тенденции — необходимо е да се създаде мощна информационна служба и научен щаб за анализ и приложни разработки, който да изчислява трайните и текущите интереси на различните слоеве хора, техните настроения и желания, тяхната подготвеност и готовност да приемат едно или друго решение, една или друга програма. Работата на този мощен щаб и мрежата на неговите информационни канали ще бъде на високо научно равнище, ще носи белега на обективност, компетентност и задълбоченост, ще сложи край на всеки субективизъм и на разпиляването на ресурси, сили, време поради лутане.

Вторият момент бе свързан с постепенното рутинизиране на единството на колективите и общностите. Това единство започва постепенно да се изпразва от съдържание, да се търси на равнището на проблеми и позиции предимно от общ характер, което не благоприятствуваше масовото, спокойно и творческо обсъждане на специфичните конкретни проблеми.

В светлината на априлските решения от 1956 г., на априлското виждане на социалните процеси се разбра, че е необходимо да се засили самостоятелността на отделните институции, звена и управленчески равнища, за да се изявяват социално-икономическите и социално-политическите тенденции, да се проявят реалните проблеми, конкретните въпроси. Обществените науки не всичко могат да предвидят и решат, защото, от една страна, съвременният им апарат, особено за количествен анализ, още не може да се справи с многобройните „параметри" на обществото, и, от друга страна, тенденциите не могат успешно да се управляват, ако преди това няма достатъчно терен за тяхната изява, за „самомаркиране" на обективния им ход.

Оказа се, че масите искат не само да им се изразяват интересите, но и самите те да изразяват пряко своята воля. Оказа се, че те са склонни да претендират за авторство на програми и мероприятия. И разбирането на всичко това беше политическо виждане, една от основните позиции в априлския управленчески „паспорт" и в същото време беше налице и обективна тенденция, обективен процес.

Digitized by Google

В основата на априлската политика е залегнало виждането за необходимостта от разгръщане на личността, на нейното богатство, на нейните проблеми и въпроси, за необходимостта от разгръщане на дейността по задоволяването на нейните потребности. Постепенно изкристализира разбирането — като резултат от преустройство на политическото мислене относно ролята на социално-груповите интереси и ролята на самоизявата на членовете на тези групи на индивидуално равнище — за значението на един подход към обществото откъм човека като равностоен на подхода към човека откъм обществото.

Постепенно се очертаваха нови измерения на стремежа не само да се защищават интересите като цяло на отделните слоеве на трудещите се, но и да се осигуряват все по-разнообразни форми за изява на волята на масите и като съвкупност от отделни хора: **контролни функции**, защото се оказа, че съществува възможност и за предпочитане на личните интереси пред обществените, когато са в противоречие, за корупция, за злоупотреби със служебно положение; **възпитателни функции**, защото участието във формиране и реализиране на самодейни инициативи от позициите на обществените норми твърде добре възпитава граждански идеали у отделния човек; и различни други функции.

През тези две десетилетия и половина априлска линия текущата изява на волята на масите и преди всичко тяхното участие във вземането на решения разполагаше с все повече форми, представляваше един разгръщащ се процес. Между изборите, референдума и изучаването на общественото мнение и масовите настроения публичното обсъждане на проблеми, по които предстои да се вземе управленческо решение, се очертава като най-съвременна, най-адекватна, най-богата, най-ефективна форма за изява на волята, опита и желанията на населението.

III

Когато говорим за зависимост между участието във вземането на решения и участието в тяхното изпълнение, ние имаме предвид преди всичко общата постановка, че колкото повече населението е въвлечено в обсъждането на дадения въпрос във връзка с вземането на решение по него, толкова по-активно то ще участвува в изпълнението на взетото решение, защото се чувствува съучастник при вземането на това решение.

Тази постановка се потвърждава от някои случаи, при които своевременни, правилни и перспективни комплекси от решения или програми на централни управленчески органи с преминаването им от равнище на равнище по посока на първичните колективи и звена се обезличават, приспособяват се към съществуващото положение, което са призвани да изменят, рутинизират се още преди или с внедряването и въпреки шумното внимание и одобрение, въпреки отчитането на ред извършени мероприятия за тяхното изпълнение и на практика не довеждат до нещо ново.

Има случаи и на пасивна съпротива от страна на изпълнители и изпълнителски звена, при която се прилага тактика на протакане, на постепенно заплитане и процедурно потъване.

Раздвижването при изпълнението на кардинални решения и стратегически програми не може да се осъществи без въвличането на низовите звена, на трудещите се маси и този процес не може да не започне още с участието им във вземането на тези кардинални решения и изработването на тези програми. При това безспорно е, че на това раздвижване и на това участие съвсем не бива да се гледа като на

Digitized by Google

средство за неутрализиране на някакви противници, а главно като на средство срещу апатията, рутината, инерцията, застоя.

Участието на населението в изпълнението на взетите решения се определя както от степента на участие в публичното обсъждане, така и от характера на това обсъждане. При това обаче трябва да се реши въпросът за стимулиране на участието в обсъждането. Степента на участие зависи от предварителната и спомагателната организация на обсъждането, от неговото популяризиране. То се определя от способността на организаторите не само да заинтригуват хората, но и от умението в общия проблем да видят възможности за поставяне на конкретни текущи проблеми, а така също и да създадат лична заинтересованост от участие в обсъждането.

Отделният човек може да участвува в обсъждането като наблюдател — и това е нещо, защото то говори, че даденият човек вече не е незапознат, че към обсъждането е насочено масовото внимание. Отделният човек може да бъде и участник в събранието или активно да следи обсъждането в пресата; да се изкаже или да изрази с писмо отношението си; да направи конкретно предложение в своето изказване или писмо.

По време на обсъждането на събрание или сред някои от кръговете на всекидневното общуване на човека може да се създаде различна атмосфера — и атмосфера на отчужденост, недоверие или зрелищно отношение, и атмосфера на противопоставящи се групи, и атмосфера на творчески подем и сплотяване, активизиране на трудовия колектив. В последния случай дадената общност започва да гледа на себе си като на част от едно голямо движение, а в цялата страна се създава атмосфера на единение с управленческите органи, които вземат решението.

Създаването на една или друга атмосфера зависи от авторитета на ръководството на отделната трудова група, от важността на обсъжданите въпроси за дадената група, от начина, по който те ще бъдат поставени от организаторите на обсъждането — формално, пък даже и с натиск, с акции за осигуряване на участие или сериозно, компетентно и творческо поставяне на въпросите за мнение.

Това показва важната роля, която играят организаторите на публичното обсъждане по места, и необходимостта, значението на участието в организацията от страна на партийните комитети. При публичното обсъждане на партийно-политически въпроси е необходимо партийните бюра и комитети активно да въвличат и останалите органи и организации, ведомства и звена.

При обсъждане на държавно-политически въпроси партийните бюра и комитети трябва да оказват своята сериозна помощ, като в зависимост от компетенциите определят и своята форма на участие.

Понякога задържащо влияние при организацията може да окаже представата за мотивите, поради които отделните хора участвуват в публичното обсъждане. При определена нагласа у един може да се види желание той да се покаже, да го забележат другите, у втори — стремеж да докаже на някого своето превъзходство пред него, у трети — опит за още една точка на подмазване и за кариеризъм, у четвърти — да използва случая и да свърже нещата със стари или нови разпри. Вярно е, всяка постъпка е сложна и с много измерения, но трябва да се полагат усилия да се виждат и хубавите, чистите страни, всяко конструктивно рационално зърно на една или друга индивидуална изява. Още повече, че преобладаващата част от активно участвуващите в публичното обсъждане обикновено са хора, които ги боли от нерешените проблеми, други се увличат от възможността да участвуват в едно дело, в едно движение с важно социално значение, трети са талантливи и веднага подават нови идеи, конкретни хрумвания и пр.

Digitized by Google

Така или иначе налице е включване на отделната личност в един социален процес, в едно социално събитие с всички положителни последици от това.

Разбира се, това включване вече в твърде редки случаи представлява едно неквалифицирано масово участие „по принцип". Най-малкото това включване е пораждане и поддържане на интерес у отделния човек към хода и развоя на една социално значима кампания, която има своята важност за обществено-политическия, икономическия, социалния живот в страната — интерес, любопитство, проява на готовност за приемане на информация, на една активност в проследяването на информацията за едно съставно събитие. Това говори за едно съпричастие към целта и усилията на определен макросоциален субект.

Това включване на личността има две по-действени форми. При едната от тях обсъжданите програмни постановки, които са всъщност начало на едно на пръв поглед разпръснато движение, на един своеобразен поток в нашия обществен живот, се приемат от отделната личност като свои. Личността се ангажира с обсъждания проект, идентифицира се със субекта на неговото осъществяване. При другата форма изпълнението на проекта като цяло и особено на отделни негови съставни мероприятия, даването или изпълнението на конкретни предложения се обвързват от отделната личност с нейните интереси — не става дума само за строго лични интереси, а и за интереси на гражданина на обществото. Личността идентифицира субекта на обсъждания проект със себе си.

Поради всичко това участието в обсъждането на проблема, проекта и пр., по който предстои да се вземе решение, е една гаранция за активно участие в изпълнението на взетото решение, тъй като на това дело се гледа като на свое. Разбира се, участието в изпълнението на дадено решение зависи и от други фактори — като се почне от популяризирането на решението и се свърши с организацията на това изпълнение, нещо основно и особено важно. Но особеностите, механизмите, видовете и пр. на участие в изпълнението на вече взетото решение излизат от нашата тема тук.

●

Участието в публичното обсъждане и по този начин — във вземането на решения има значение не само за изпълнението им. Участието както във вземането на решения, така и в тяхното изпълнение има по-широки социални последици. Те се изразяват с ефекта от решаването както на текущи, така и на трайни, стратегически задачи и проблеми.

Вярно е, че значението на публичното обсъждане се измерва с степента на усъвършенствуване на общонационалния проект и намиране на най-добрия вариант на общото решение. То се измерва и с провеждането на проекта от общонационален мащаб на езика на първичните работни звена, със запълването на равнището на тези звена със специфични, конкретни мероприятия. Но не е само това. В духа на едно ново виждане на пропагандата участието във вземане и в изпълнение на широкомащабни социално-политически, социално-икономически и пр. решения има значителен възпитателен ефект, като създава граждански идеали, социални норми у отделната личност чрез участие в своеобразни масови движения, важни със своето специфично делово съдържание. Публичното обсъждане има политико-демократично, гражданско-възпитателно, социално-икономическо и пр. значение. Ето защо партийните бюра и комитети не само трябва да му осигуряват своята организационно-политическа подкрепа, но и да го използват като школа за идейно-политическо възпитание на масите.

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ Съвместна инициатива НАРОДНИ СЪВЕТИ

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА НАРОДНИТЕ СЪВЕТИ

Разговор около кръглата маса във Варна

Дванадесетият конгрес на партията постави с голяма сила въпроса за понататъшното издигане ръководната роля на партията и изясни насоките за усъвършенстване на обществената система на социализма, за повишаване отговорността и инициативата на държавните и обществените органи и организации. Сред тях особено важна роля имат местните органи на държавната власт и народното самоуправление — народните съвети. Те стоят най-близко до населението и от работата им в най-голяма степен зависи как ще се изпълнява партийната политика за задоволяване потребностите на трудещите се.

Как окръжната партийна организация във Варненски окръг осъществява отговорното си задължение, регламентирано и в Конституцията — да осъществява политическо ръководство на народните съвети, за издигане на тяхната роля?

Това беше темата на срещата около кръглата маса, състояла се на 15 юли т. г. в окръжния комитет на БКП във Варна.

От страна на редакциите в срещата участвуваха: Димитър ПЕТКОВ — заместник главен редактор на сп. „Партиен живот", Стоян ЗЛАТАНОВ — главен редактор, и Стефан ЛАЧЕВ — отговорен секретар на сп. „Народни съвети".

От страна на домакините: Георги ГЕОРГИЕВ — втори секретар на ОК на БКП, Страхил ХРИСТОВ — председател на ИК на ОНС, Стойко ЛЕЧЕВ — заместник-председател на ОНС, Недялко ПАНЕВ — секретар на общинския комитет на БКП — Варна, Любчо ЛЮБЧЕВ — завеждащ сектор „Народни съвети и масови организации" на окръжния комитет на БКП, Николай ТРЪНКОВ — секретар на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет, Йосиф БОРАДЖИЕВ — първи секретар на общинския комитет на партията — Белослав, Георги КУНЧЕВ — първи секретар на районния комитет на БКП „Възраждане" — Варна, Владимир ПОПОВ — секретар на учрежденския партиен комитет при окръжния народен съвет, Драган ВЛАДИМИРОВ — секретар на общоселския партиен комитет — с. Цонево, Живко КУЗМАНОВ — председател на общинския народен съвет — Девня, Коста АНДРЕЕВ — председател на общинския народен съвет — Суворово, Здравко КОЛАРОВ — председател на общинския народен съвет — Провадия, Стоянка КАТЕЛИЕВА — председател на районния народен съвет „Приморски" — Варна, Пенка МАРИНОВА — кмет и секретар на първичната партийна организация — с. Брестак, Иван СТОЯНОВ — секретар на първичната партийна организация при общинския народен съвет — Варна.

Д. Петков: — Всички знаем колко отговорна е ролята на народните съвети в социалистическата обществена система. Те са призвани да задоволяват всестранните нужди на населението, да осигуряват благоприятни условия за неговия живот, труд, бит; да се грижат за комуналното, административното, здравното, просветното, културното му обслужване. Отговарят за правилното развитие и териториалното разпределение на производителните сили. Съединяват отрасловото с териториалното управление на икономиката на основата на прилагането на икономическия и мултипликационния подход. Ролята им сега особено

Digitized by Google

пораства във връзка с поставената от Дванадесетия конгрес задача за разширяване и усъвършенстване както на представителната, така и особено много на непосредствената социалистическа демокрация, която се материализира най-ярко в дейността им. Създаването на селищните системи като нови социално-икономически и административни единици налага да се укрепи едно от техните основни звена — общинските народни съвети, да бъдат те „ефикасни институции, способни да решават проблемите на човека и населените места, силни със своите материални и организационни права и възможности", както каза в Отчетния доклад на Централния комитет пред конгреса другарят Тодор Живков.

Задачата ни е да обсъдим как партийните комитети и организации в окръга ръководят, подпомагат и контролират народните съвети да овладеят своите нарастващи и важни държавни и социални функции, как издигат отговорността и инициативността им. Да открием трудностите и нерешените проблеми в дейността, компетенциите и взаимоотношенията им.

С. Златанов: — Народните съвети са преминали различни етапи в своето развитие. Проблемът за партийното ръководство над тях винаги е стоял в центъра на вниманието на нашата партия и нейните органи в центъра и по места. И това е естествено. Народните съвети са органи на държавната власт и народното самоуправление. Те провеждат държавната политика и решават всички въпроси от местно значение. От всички органи в системата на социалното управление те най-силно и пълно са свързани с жизнените интереси на хората. Няма задача от целокупния обществен живот, в решаването на която да не участват народните съвети.

Новото териториално-селищно устройство на страната, образуването на селищните системи, внедряването на икономическия механизъм и в териториалните единици откриха нов етап в развитието на народните съвети. Нарасна тяхната роля по комплексното изграждане на селищните системи. Те сега се нуждаят от още по-близко и компетентно партийно ръководство. Оттук и необходимостта да се издигне на качествено по-високо равнище партийното ръководство на народните съвети. Тук искам да припомня думите на др. Тодор Живков пред Дванадесетия партиен конгрес: „Селищните системи и техните ръководства, новите общини са ново и особено важно звено от нашата политическа система. Всички органи от всички равнища — партийни, държавни, стопански и обществени — трябва да насочат усилията си, за да се укрепят тези органи и ръководства". Така че темата на нашия разговор е много актуална.

Г. Георгиев: — Нашият окръг има немалък опит в партийното ръководство на народните съвети и смятам, че ще представлява интерес за читателите на двете списания.

След Дванадесетия конгрес на партията бюрото на окръжния комитет на БКП е обсъдило 13 въпроса от дейността на народните съвети. Характерно за нас е, че ние се занимаваме не само с глобалните проблеми на окръжния народен съвет, а и с редица конкретни въпроси. В бюрото на окръжния комитет на партията бяха обсъдени плановете за социално-икономическото развитие на отделните селищни системи. Това даде възможност на бюрото да се доближи до конкретните проблеми на селищните системи. Общинските и районните народни съвети сега по-добре се занимават с изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на селищните системи. Те имат решаващ принос в тази област. Все още обаче органите на териториалното планиране не са се нагодили към изискванията на новия икономически механизъм. Преди всичко изградената система в народните съвети не е усъвършенствувана до такава степен, че да може да отговори на нуждите. Тя не е изяснена и теоретически. В бъдеще въпросите на териториите ще

Digitized by Google

заемат все по-голямо място в системата на социалното управление. Нашият собствен опит показва, че това е един от големите нерешени проблеми.

Д. Петков: — Излиза, че сега планирането в селищните системи се извършва от окръжния народен съвет, а не от общинските народни съвети?

Г. Георгиев: — Да, от окръжния народен съвет. Но и той няма вкус към тази работа. Той например не даде предварително нищо на общините — финансови средства, материални ресурси. Затова, когато се утвърждаваха плановете на общинските народни съвети, не можа да се види каква част от това, което е в плана на окръжния народен съвет, ще се реализира в дадената селищна система.

Другият проблем е за районните народни съвети и тяхното място в системата на социалното управление. Този въпрос също е с национално значение. В страната има вече над 60 района. Те имат различен статут. В столицата например има двустепенна система на управление: районен народен съвет — столичен народен съвет, а в окръжните центрове тристепенна: окръжен — общински — районен народен съвет. От това произтичат много и принципни теоретически и практически въпроси, които на този етап не са изяснени. И ако ние не ги решим бързо, има опасност районните народни съвети да не намерят скоро мястото, което те трябва да имат в социалното управление.

Ние сме за това: да има райони, защото не може един град, който минава вече 300 хил. души, да се управлява по стария начин. Много страни от тяхното място и дейност трябва да се изяснят.

Д. Петков: — Може би тези въпроси трябва да се решат нормативно?

Г. Георгиев: — Да, нормативно трябва да се решат, защото сега се затруднява и дейността им, и партийното ръководство на тях. В тази връзка изниква още един проблем — за мястото и ролята на общинския народен съвет — Варна, в рамките на окръга. Варна е един своеобразен център, трети по големина град в България, един от водещите в страната по много направления, със своя физиономия, със свое признание — вътрешно и международно и т. н. И неговият общински народен съвет би трябвало да има някои по-особени права, за да може сам да решава редица въпроси. Правата на Варненския народен съвет до голяма степен сега са смачкани. И това се дължи на факта, че имаме тристепенна система на управление. Така например СД „Изграждане на селищните системи" е подчинен изцяло на окръжния народен съвет, териториалната проектантска организация — също. А 80 на сто от дейността на тези органи е във Варна. И се получава един парадокс: от една страна, ние искаме да извисим общинското ръководство на Варна, за да може да решава само своите проблеми, а от друга страна, то е с вързани ръце, тъй като окръжният народен съвет не му дава възможности за това.

Същото се отнася и за отношенията между общинския народен съвет и районните народни съвети.

Д. Петков: — Това важи ли за другите общински народни съвети?

Г. Георгиев: — Сигурно важи. Неотдавна тук беше подготвена една информация от окръжния народен съвет за състоянието на административно-техническото обслужване на населението. И това беше повод да направим преглед на състоянието. Кое ми направи впечатление? Гражданинът, който търси услуга, трябва да отиде най-напред в районния народен съвет. След това да отиде в общинския народен съвет и отново да се върне в районния. Проблемите за административното обслужване в момента са поделени между районните народни съвети и общинския народен съвет. Има страх, че едва ли не ще настъпи някакъв крах, ако всичко това предоставим на районните народни съвети.

Digitized by Google

И на последно място — ние като окръг и като град изоставаме с решаването на някои сериозни въпроси.

Първият проблем е топлофикацията. Варна е голям град, но практически до този момент няма изградена единна система за топлофикация.

Нерешен проблем е вътрешният транспорт.

И, разбира се, жилищният проблем, където имаме големи успехи, но и много трудности.

Има и много проблеми, свързани с изнасянето от града на някои промишлени дейности. Окръгът ни е малко особен. Варна привлича много работна ръка и от други селищни системи. И сега възниква проблемът за заангажирането на работната ръка. Ние не можем да кажем, че с Девня сме решили проблема. Това, което сме направили някъде с примитивни работилнички, не е най-доброто. И тук са нужни решителни мерки.

И последният въпрос е за кадрите и младите специалисти. Варна като крупен център, който създава свои кадри (има 4 висши учебни заведения), а освен това и привлича кадри отвън, има пренасищане с млади специалисти в болшинството от професиите. В окръга като цяло обаче нещата стоят точно обратно. Има около 400 свободни места за учители. Освен това как ще внедряваме икономическия механизъм в селското стопанство с 15—20 икономисти в окръга? Така че тези въпроси също стоят за решаване.

Д. Петков: — Очевидно е, че окръжният партиен комитет е извършил много полезна работа чрез разглеждането на плановете на селищните системи. Все пак възниква един въпрос: в селищните системи има авторитетни партийни органи — общинските комитети на партията. Не се ли принизява тяхната роля с подхода, който сте възприели? Не следваше ли те да направят тази политическа оценка, да дадат партийни насоки?

Г. Георгиев: — Не, не е точно така. Общинските комитети са обсъждали тези въпроси. Но в планирането голяма роля имат все още органите на окръжния народен съвет. Ние не подменихме, а по-скоро подпомогнахме и общинските партийни комитети, и общинските народни съвети.

Членовете на бюрото и на изпълкома имахме възможност на място да видим техните проблеми, да им коригираме критерия, да помогнем по-широко и с по-голям замах да подемат задачите си. Първият план, който гледахме, беше на Бяла. Той не беше добре подготвен. Насочихме другарите как да го преработят. Имахме окръжен щаб по изработката на насрещните планове. Възложихме му да им помогне. На място разбрахме какво има да решаваме на окръжно равнище и направо поехме своите задачи. Мисля, че по-скоро издигнахме авторитета на общинските комитети.

Д. Петков: — Поставихте много и интересни въпроси. Но повечето от тях ми се струва, че са по силите на окръжния народен съвет сам да ги реши. И тука, разбира се, голяма е ролята на окръжния комитет и на другите партийни органи. Например разграничаването на компетенциите в град Варна и предоставянето на повече права и възможности на общинския народен съвет и на районните народни съвети да ги упражняват. Защо трябва да се чакат решения от горе?

Г. Георгиев: — Аз съм работил в народен съвет и зная, че се счита едва ли не, че да се измени нещо, трябва да се измени най-напред законът. Практиката обаче опровергава тази консервативна нагласа. В рамките на закона ние можем да изменяме много неща, когато има действено партийно ръководство. С партиен подход можем да решим

Digitized by Google

до голяма степен въпросите и с някои от тях ние сме се заели. Има и проблеми, които чакат нормативно решение.

С. Лечев: — Когато обсъждаме проблемите, свързани с усъвършенстването на партийното ръководство на местните органи на държавна власт във Варненски окръг, е необходимо да отделим внимание най-напред на грижите, които полагат ОК на БКП, партийните органи и организации в селищните системи за правилното съчетаване на териториалното и отрасловото управление на икономиката и за развитието и разпределението на производителните сили в окръга. Това са сложни и динамични процеси, които оказват дълбоко влияние върху цялостния ход на социалистическото ни строителство.

Варненски окръг вече има ясно оформена структура на икономиката и може да се каже, че при нас вече е завършена в основни линии специализацията на основните направления. Това предопределя широкия и многостранен кръг от проблеми, които решаваме.

На първо място, под ръководството на ОК на БКП дейността на народните съвети за правилното съчетаване на териториалното и отрасловото управление на икономиката е насочена главно към решаването на изключително важните задачи за изграждането на материалната база на основата на постиженията на научно-техническия прогрес. Целта е да се постигне оптимално еднопосочно взаимодействие между отрасловия и териториалния подход при управлението на научно-техническия прогрес и да намерят практически решения глобални проблеми на интензивното развитие на окръжната икономика. Това изисква да се изгради териториално звено за управление на научно-техническия прогрес в ОНС и териториална система за планиране и отчитане на тази дейност.

На второ място, в съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес на БКП за усъвършенстване на политическата и социалната система в страната ние насочихме своите усилия към превръщането на селищните системи в пълнокръвни звена на социалното управление, способни да решават многостранните проблеми по задоволяване потребностите на населението и изграждането на хармонична жизнена среда. За да ги подпомогнем, съвместно с общинските народни съвети и специалисти от държавните, стопанските и обществените органи и организации, от научните институти в окръга разработихме „Основни насоки за социално-икономическото развитие на селищните системи през осмата петилетка и до 1990 година".

С. Златанов: — Обсъждате ли тези въпроси съвместно с бюрото на окръжния комитет на БКП?

С. Лечев: — Основните въпроси по развитието на окръга обсъждаме в бюрото на окръжния комитет. От него получаваме общите насоки, по които следва да работим.

Разработването на насрещния план за осмата петилетка ангажира целия апарат на ОНС. В решаването на въпросите активно и конкретно участвуваха и отделите, и секторите на окръжния комитет на партията.

Г. Георгиев: — Ние по същество имахме единни комисии, които по отрасли разработваха плановете.

Д. Петков: — Става въпрос за петгодишния план?

Г. Георгиев: — Говоря за плана за 1982 година. Бюрото на окръжния комитет утвърди комисии за подготовката на плана за 1982 г., като част от тях се оглавиха от зам.-председатели на ИК на ОНС и секретари на ОК на БКП. Тези комисии имаха задача предварително да обсъдят всички въпроси и детайли по плана. След това разгледахме плановете на селищните системи.

Всеки месец без изключение текущото оперативно изпълнение на плана обсъждаме в окръжния комитет с участието на зам.-председате-

Digitized by Google

ли на ИК на окръжния народен съвет. Участвуват и първите секретари на районните и общинските комитети на партията, които докладват какво е текущото и очакваното изпълнение на плана за месеца. Един път го обсъждаме по територия, а втори път като отрасъл. Има еднопосочност в действията. Можем да кажем, че в това отношение партийното ръководство е много непосредствено.

Д. Петков: — Имам впечатление, че народните съвети имат пълната възможност да осъществяват териториалното разпределение на производителните сили в селското стопанство. Но в промишлеността тая възможност като че ли им е ограничена. Поставям този въпрос, защото с тази дейност се занимава не държавният орган, а окръжният комитет на партията.

С. Лечев: — Не, не е точно така. Ние сме улеснени от добрите взаимоотношения, които имаме с ръководствата на съответните министерства и централни ведомства. Всички принципни, кардинални въпроси на територията на окръга са обект на вниманието на ИК на ОНС, на бюрото на ОК и на съответните колегиуми на министерствата. Разбира се, понякога се появяват и противоречия.

Н. Трънков: — Когато говорим за партийното ръководство, не можем да избегнем въпроса за дублирането на партийните органи с народните съвети.

Народните съвети са една от най-важните, бих казал, втората по важност след партийните комитети съставна част на нашата обществена система. И понеже имат да решават едни и същи проблеми за развитието на обществото, на съответното селище, територия, за задоволяване нуждите на народа, то не може в дейността си да избягнат дублирането. Аз разбирам тяхното разграничаване в аспекта на разглеждането на конкретните въпроси, в подхода, формата, стила и методите на работа. Ето къде те трябва да се различават.

С. Златанов: — Как на практика съгласувате работата си, за да се избегне ненужното дублиране?

Н. Трънков: — Започваме още с планирането. Ние изготвяме плана на изпълнителния комитет, след като се запознаем с плана на бюрото на окръжния комитет на партията. Ориентираме се най-напред кои въпроси поставя на преден план партията, за да намерим и ние своето място в решаването им. Това е едната линия, чрез която се проявява партийното ръководство. Въз основа на нашия план изготвят своите задачи управленията, отделите, дирекциите. По този начин се съгласува дейността ни както с партийните органи, така и по вертикална линия с нашите звена. Една от важните форми на нашето ръководство е разглеждането на информации, при които окръжният комитет оценява не само състоянието на нещата в областта, за която ние като държавни органи отговаряме, а и стила, и методите на нашата работа. Например беше разгледана информация за работата на ИК на ОНС по ръководството на административното обслужване на населението. Едновременно с нашата информация секторът на окръжния комитет на БКП внесе и своя оценка на дейността ни. Преди това група, ръководена от др. Георгиев, детайлно изучи състоянието на обслужването, при което конкретно ни бе помогнато да видим и отстраним сериозни недостатъци.

Разглеждането на работата ни по този проблем в бюрото беше едновременно повод, за да ни се дадат важни насоки за бъдещата дейност и да се упражни контрол върху колективния орган — изпълнителния комитет, и върху комунистите, на работа в съвета. Дадоха се генералните направления за подобряване на дейността, очертаха се основните задачи за подобряване на материалната база чрез въвеждане на автоматизация, електроника, микропроцесорна техника. Обърнато ни бе

Digitized by Google

внимание, че изоставаме в прилагането на нова техника, че някъде не се спазват нормативни документи и пр.

След заседанието ние преоценихме своята дейност, уточнихме какви въпроси има да решаваме, разпределихме задачите между съветите и се заехме с оперативната работа по изпълнение на направените препоръки.

Ето как по един въпрос ние се занимаваме едновременно и в партията, и в съвета, но с различен подход. Мисля, че тука не може да се говори за дублиране.

Г. Георгиев: — Въпросът за дублирането е и въпрос на компетентност на кадрите. Ние може в много документи да го записваме, но ако кадрите, които работят и в съвета, и в партията, не са компетентни, те тогава не могат да разберат за какво става дума. Ако един въпрос ми е ясен и работя в партийния комитет, аз ще знам как да го поставя като политически въпрос. Ако работя в съвета, пак ще ми е ясно. Но ако не го разбирам, все едно къде работя — нищо няма да стане. Аз съм тук от една година. Досега никой не е дошъл при мен да се оплаче и да каже: защо вие изземвате нашите функции, защо вие се бъркате в нашата работа? Ако другарите от съвета не си вършат работата, ние трябва да им обърнем внимание, а ако се увлечем някъде, те са комунисти и ще ни кажат откровено. Нито ние ще се разсърдим, нито те ще се разсърдят. Така трябва да се научим да решаваме проблемите.

С. Златанов — Това е изключително важен въпрос. Компетентно партийно ръководство на научно равнище на народните съвети може да се осъществява само ако се познава многоликата им и разностранна дейност, ако се знае състоянието на изпълнението на задачите не само по документи. Затова е нужно партийните органи да проверяват, да изучават, да вникват в организацията и дейността на народните съвети, на органите им, в техния стил и методи на работа. Въпросите на стила и методите на работа на народните съвети, на изпълнителните комитети, на специализираните органи трябва да бъдат често срещана тема в плановете на партийните комитети.

Н. Трънков: — Няколко думи за разграничаването на правомощията между народните съвети и партийните органи. В болшинството от случаите ние сме в състояние да си разграничим пълномощията при наличните нормативни документи и да изпълним задълженията си. Има обаче и доста пречки. 26-о постановление на Министерския съвет от 6 юни 1977 г. не ни решава всички въпроси. Никъде не са нормативно регламентирани правата и задълженията на районните народни съвети. След 26-о постановление ние много разсъждавахме как да дадем икономически функции и пълномощия на районните народни съвети. Много неща свършихме, но не всичко можахме да доведем докрай.

С. Златанов: — Понеже стана дума за дублирането, за разграничаването на функциите, полезно ще бъде да засегнем въпроса за така наречените пленуми-сесии, които в последно време много често започнаха да се провеждат. Дори някъде на такива пленуми-сесии се приемат плановете за социално-икономическо развитие на окръзите и селищните системи, народните съвети дават отчети за своята едногодишна дейност и т. н. Може ли да се приеме за нормална тази практика? Партийното ръководство е политическо ръководство. Партията дава насоки, определя политическата линия. Органите на държавната власт на основата на партийните документи решават конкретно проблемите, задачите, обличат ги, ако може така да се каже, в държавни решения. Съвместните пленуми-сесии не съдействуват да се развиват самостоятелността и инициативата на народните съвети, принизява се чувството за отговорност в техните кадри.

Н. Трънков: — Ние не провеждаме съвместни пленуми и сесии.

Digitized by Google

Г. Георгиев: — Планът за социално-икономическото развитие се утвърждава на сесия — от органа на държавната власт, а не от нас. Разглеждаме плана, даваме партийна оценка и насоки по главни направления. В нашето законодателство е определен органът, който има право да приема плана — това е сесията на народния съвет.

Н. Панев: — В последно време партийните комитети насочиха органите на народната власт към комплексно развитие на селищните системи. В областта на икономиката партийните органи имат решаващо значение както в разработката на насрещните планове, така и в стопанско-организаторската работа за реализирането им.

Под ръководството на партийните комитети общинските и районните народни съвети с помощта на обществените организации застанаха начело в разработването на насрещните планове на трудовите колективи на районите и общината като цяло. Прилагайки икономическия подход при осъществяване на своите стопанско-организаторски функции, те извършиха значителна работа за разкриване на резервите в производството. Независимо от тези положителни промени на практика насрещните планове на поделенията на стопанските организации се утвърдиха без участието на народните съвети, което ограничи съчетаването на отрасловия с териториалния подход в планирането. При разработването на насрещния план за социално-икономическото развитие през 1982 г. направихме усилия да преодолеем тази слабост. В това отношение срещаме пълно разбиране и подкрепа от ОК на БКП и ОНС.

С. Кателиева: — Между районния комитет и районния народен съвет е създадена добра обстановка за работа, дейността ни се съгласува по всички въпроси. Ние винаги можем да разчитаме на помощ. Много често заедно изучаваме проблемите, които трябва да решим.

В бюрото на РК на БКП се обсъждат основните въпроси, по които работи районният народен съвет. Само за второто шестмесечие на 1982 г. ние ще докладваме на заседания и оперативки в комитета по 14 въпроса.

Решенията, които вземат РНС и неговият изпълнителен комитет по особено важните въпроси, непременно се съгласуват предварително с районния комитет.

След Дванадесетия конгрес на БКП вниманието на районния комитет и на районния народен съвет беше насочено преди всичко към основните проблеми, които вълнуват гражданите. Направихме много срещи с хората по квартали и по искане на квартални комитети на ОФ ангажирахме широк актив за работа и проверка по жилищните въпроси и пр.

Много често районният комитет ни обръщаше внимание за недоволство от страна на граждани в квартали, за липса на прецизност и последователност в нашите отговори, за неудовлетворени искания и пр. Това наложи щатните членове на изпълнителния комитет за известно време да обсъждат колективно отговорите на всички поставени въпроси през месеца, докато се създаде традиция, по-добър ред и прецизност в работата. Въобще партийното ръководство ни помага по-правилно да насочим и организираме дейността си, да преодоляваме бюрократизма, по-оперативно да решаваме належащи искания на гражданите.

В областта на икономиката функциите на РНС са по-ограничени. Независимо от това ние изучаваме възникващите въпроси и ги поставяме на обсъждане в районния комитет на БКП в присъствието на ръководствата на предприятията. Когато срещаме трудности, предлагаме на РК на партията да се направят проверки, посещения или срещи. По този начин се проведоха срещите със зам.-директорите на предприятията по работата с доброволните отряди на трудещите се, с ръководство-

Digitized by Google

то на „Благоустройство и комунално стопанство“ относно организацията на работа и др.

Секретарите на РК на БКП най-редовно присъствуват на сесиите на съвета, а първият секретар участвува и на събрания на партийната организация и колектива на съвета.

Трябва да подчертаем, че районният комитет на БКП постоянно ни насочва и помага за разширяване на социалистическата демокрация.

Учредителната партийна организация правилно насочва дейността си към вътрешната организация на работа в звената и нейното усъвършенствуване. Тя обсъди работата ни по жилищни въпроси, отчет на звеното за комплексно-административно обслужване на населението в кв. „Виница“, отчет на отдел „Архитектура и благоустройство“ по борбата с незаконното строителство, отчет за работата на комунистите от отдел „Финанси“ по подобряване финансовата дисциплина. На събрание на партийната организация беше направена оценка на комунистите и безпартийните, работещи по благоустрояване и хигиенизиране на района, редовно се прави оценка по работата с гражданите.

Г. Кунчев: — Засегна се въпросът за дублиране, за разграничаване на функциите между партийните органи и народните съвети. Може би малко ще сгреша, но при нас дублирането е пълно. Няма време да мислим кой въпрос на кого е. Проблемите стоят и след като виждаме, че народният съвет няма сили и не може да реши даден проблем, заемаме се и ние. Защо го правим?

Като представител на държавната власт и като стопанин на района, районният народен съвет има задължението да решава тези жизнени за населението проблеми. Но без районния комитет на партията, без активната му помощ той едва ли може да се справи с тях. Имаме ли ние моралното право да кажем на съвета това са ваши проблеми, решавайте ги, а ние само ще ви изслушваме, контролираме. Ние считаме, че при такива важни задачи с голямо политическо значение нашата първа грижа е да направим всичко за изпълнението им, като понякога нарушаваме правилния принцип за разграничаване на функциите. За изпълнението на строителната програма например, като най-важна задача за района, отговарям лично аз като първи секретар на районния комитет на партията. А тя е пряка грижа на районния народен съвет.

Като партиен комитет ние разглеждаме най-важните въпроси на района. Обсъдихме комплексните програми за социално-икономическото развитие, преди да бъдат приети на сесия. Упражняваме необходимия контрол, изслушваме отчети и пр. Активно участвуваме и в изпълнението на плановете с широка организаторска и политическа работа. За всеки обект поставяме поръчения на комунистите-ръководители да отговарят персонално. Такива отговорници определихме и по хигиенизирането — много важна задача за района. Сред тях са и секретарите и заместник-председателите на районния народен съвет, ръководителите на обществените организации.

Районният комитет поде интересна организаторска и политическа работа за привличане предприятията и населението за изпълнението на строителната и благоустройствената програма. Влязохме във връзка с предприятията, които имат работници, живеещи в района, и предложихме да лимитират определени социално-битови обекти. И вече имаме успехи. Така построихме два детски комбината, стадион, комплекс за битови услуги, магазин, пешеходен подлез, парк, клуб и други малки обекти за около 3 млн. лева.

Районният комитет на партията активно подпомага районния народен съвет в работата му по осигуряване строителството на тези обекти, участвува в разговорите с ръководствата на предприятията, търси съдействие от техните партийни ръководни органи. Имаме по-

Digitized by Google

мощни органи — съвет на директорите в стопанската дейност, съвет на директорите в училищата. Те имат пряка задача да подпомагат дейността на предприятията и училището за изпълнение на техните задачи, но ги използваме и за решаване на важни социални проблеми на територията на района. Миналата година бяхме поставили задача на всяка цена да посрещнем зимата със заслони на всички автобусни спирки. Оказа се, че РНС не е изпълнил тази задача. Събрахме съвета на директорите, разпределихме задачите и за 20 дни осигурихме заслони на всички спирки. Ето така практически ние упражняваме партийното ръководство, без суетене, без прехвърляне на отговорността, с конкретни действия.

Много ефективно напоследък е развитието и усъвършенстването на инициативата „завод—квартал", която се зароди миналата година. Под ръководството на РК на БКП има сключени 26 договора за съвместна работа между предприятията и жилищните квартали на района. Накарахме партийните организации и отечественофронтовските комитети да направят списък на всички съществуващи проблеми в квартала. Списъкът от проблеми се разглежда съвместно и се уточнява какво предприятието може да направи на този етап, какво може понататък, с какви средства. Те осигуряват материали, гражданите участвуват с труд. Впоследствие към тази инициатива се присъединиха и училищата в района и се получи тризвенна връзка „завод—квартал—училище". Училищата подпомагат заводите, те окомплектоват училищата. Всички участвуват в хигиенизирането на районите. Така че в това отношение ние сме завоювали значителни успехи.

Й. Бораджиев: — Селищната система е единен организъм. Всестранното обхващане на съставните му части, динамиката и пропорциите на развитието им изискват задълбоченост, комплексен подход и перспективност. Затова планирането е едно от основните задължения на народните съвети. Изхождайки от това, общинският комитет на БКП — Белослав възложи на общинския народен съвет поредица от задачи по планирането на социално-икономическото развитие на общината. Разработена беше програма за развитие на селищната система през осмата петилетка. През тази година бе извършен качествен скок по формирането на насрещния план на предприятията. Изградена бе общинска комисия, оглавявана от зам.-председател на общинския народен съвет. Организирани бяха целите трудови колективи за разкриване на резервите и те направиха много предложения. Във всички предприятия бяха разработени целеви програми за намаляване на ръчния труд, за икономично разходване на материалите, за увеличаване на стоките и услугите на населението. В някои предприятия бяха утвърдени целеви програми за внедряване на челния опит, за работата с кадрите, за подобряване технологията. Всичко това даде възможност да се постигне над държавната задача за осмата петилетка обща продукция за 7 663 000 лева, значително по-висока е печалбата.

Едни от основните предпоставки за резултатна работа на общинския народен съвет са подборът, възпитанието, помощта и контролът на кадрите. Това са въпроси на партийното ръководство. На изборите през м. г. бяха избрани 50 общински съветници. От тях 25 са до 40-годишна възраст, а 11 са пряко заети в производството. Това са хора с богат житейски опит и добри качества, изтъкнати производственици и активисти. Има представители на всички отрасли и подотрасли на материалното производство, които компетентно поставят и обсъждат предстоящите задачи. Общинският партиен комитет отдели особено внимание на подбора на ръководните кадри в кметствата. За някои от отделите обаче не достигат специалисти. Това се отнася преди всичко за новосъздадените селищни системи и общински народни съвети. В рамките на сега съществуващия щат отделите „Планово-икономически",

Digitized by Google

„Строителство и архитектура“ не могат да поемат допълнителните задачи по действието на новия икономически механизъм, подобряване планирането, стопанската дейност. Сега се върши предимно или единствено техническата работа. Чувствува се нужда и от специално подготвени кадри за управленческа дейност в народните съвети. Налага се интензифициране труда на работещите в отделите.

К. Андреев: — Ние сме решили много проблеми на селищната система в една по-далечна перспектива, що се отнася до учебните заведения, до детските заведения и пълния обхват на децата от 3 до 6-годишна възраст. Що се отнася до извънлимитните обекти, се натъкваме на голяма трудност за изпълнение на специализираните строителни работи. Все още няма нормативна основа за решаване въпросите на строителните групи в селищните системи. Създадените специализирани групи за благоустройство нямат специалисти за високо строителство. Няма кой да поддържа и ремонтира сградите — училища, културни домове и пр. Не можем да чакаме само на домостроителния комбинат.

Д. Петков: — Чрез асоциациите, предвидени в икономическия механизъм, няма ли възможност да се реши този въпрос?

К. Андреев: — Няма възможност. Сега сме преминали на друг вариант — строителните работници, назначени в АПК, изпълняват наши обекти по стопански начин, но и тях трябва да освободим. Нашата селищна система е от 5-и функционален тип. Правомощията на общинския народен съвет се засилват. Със сегашния щат не можем да ги изпълняваме. Дават ни например право да назначаваме всички учители в началния и основния курс, а с това се занимава сега секретарят, понеже той наблюдава просветата. Нямаме специалисти в търговията, да не говоря за архитектура, благоустрояване и т. н. Даже и за планирането. При нас това не е планиране. Имаме един специалист, който изготвя сводки-таблици. Един човек без нужната квалификация не може да осигури териториалното планиране. Той само обединява контролните цифри и данни, подадени от окръжните ръководства.

З. Коларов: — Ефективността на партийното ръководство аз мога да илюстрирам с нашата работа в областта на услугите и самозадоволяването. Когато бюрото на окръжния комитет на партията и изпълнителният комитет на окръжния народен съвет разгледаха нашия насрещен план, те ни обърнаха внимание, че в тези две области изоставаме. Освен конкретните препоръки другарите ни въоръжиха с по-висок критерий, който съответствува на конгресните решения и на партийната политика. Ние обсъдихме тези препоръки и подготвихме специална програма за достигане на тези нормативи, която приехме на специална сесия. Оказа се, че при конкретното търсене на пътища някои от въпросите могат да се решат сравнително лесно. Сега, след 6 месеца, ние удвоихме услугите, които извършва производителната кооперация. Това бе постигнато главно чрез разширяването на комплексно-приемателните пунктове в селата. Само в три малки селца сега няма приемателен пункт. Така услугите се доближиха до населението.

Д. Петков: — Правилно е услугите да се доближат до населението, за да се пести неговото време. Но когато се решават някои въпроси на селищните системи, не е ли правилно това да става и с оглед на изискванията на мултипликационния подход. Дали би било правилно във всяка селищна система да се откриват и поддържат всички служби — проектиране, ремонт на жилища и пр., когато това няма да бъде стопански изгодно? В такива случаи не е ли по-правилно да се създадат икономически ефективни звена или към окръжния народен съвет, или за съседни селищни системи чрез съответни асоциации. Въпросите за удобство и за ефективност трябва да се решават едновременно. В това отношение партийното ръководство и специално общинските комитети и районните комитети във Варна трябва да помогнат. Струва

Digitized by Google

ми се, и когато се децентрализират дейностите от окръжния в общинския народен съвет, това трябва да бъде направено пресметливо, разумно, като се съчетаят и двата принципа. Иначе можем да създадем в общините някои служби и услуги, които пък ще бъдат скъпи, неизгодни, хората да не могат да си уплътнят труда.

З. Коларов: — Народните съвети нямат икономически права над предприятията. Ние отчитаме производството, участвуваме косвено в планирането. Стопанските организации поставят задачи, ние ги преписваме от тях, преценяваме добре ли са, зле ли са, но не можем да се произнесем по това планът да бъде променен през годината, ако се изменят условията, не можем да даваме предложения по заплатите на ръководителите и по други въпроси.

Д. Петков: — Нужни ли са тези функции за съвета? Кадровите въпроси са предмет на общинския комитет на партията.

З. Коларов: — Според мен — да. Щом отговаряме за икономиката на едно предприятие, трябва да имаме влияние върху определяне на заплащането, върху упражняването на икономически права. На два пъти вече настояваме пред вишестоящите ръководства за наказване на един директор, а те отговарят, че за тях той работи добре — планът се изпълнява. А същият директор вече четвърта година не разкрива помощно стопанство. Ето още един пример. Скоро се прекатегоризираха заведенията за обществено хранене. И ние научихме за това от населението. То е извършено през нашата глава от окръжния кооперативен съюз. Общинският комитет веднага ни потърси сметка защо не сме се намесили. Ние направихме с държавен контрол проверка и се установи, че не са спазени нормативни документи.

С общинския партиен комитет сме в една сграда, всеки ден се срещаме. Няма нещо, което да не сме решавали съвместно. Отчитаме се в партийния комитет в понеделник на оперативки. Задачите са ни общи, няма какво да делим. През тази година пращаме редовно материали за нашите заседания и на окръжния народен съвет, и на общинския партиен комитет. Досега щатен член на ИК на ОНС е дошъл само на една сесия, а от общинския партиен комитет на заседание на ИК не е едвал нито един представител.

Л. Любчев: — Проблемът за партийното ръководство на народните съвети винаги е стоял на вниманието на окръжния комитет на партията и неговото бюро. След Дванадесетия конгрес на партията той бе изведен на качествено ново равнище, за да се отговори на новите права и задължения, които бяха предоставени на народните съвети.

Като се съобразява с факта, че една от най-важните форми на проявление на партийното ръководство е работата с кадрите, окръжният комитет отделя изключително внимание и грижа за техния правилен подбор, обучение и разпределение. Можем да кажем, че в нашия окръг се създадоха благоприятни условия за осъществяване на качествен подбор на кадри в народните съвети и кметствата. В резултат на това настъпиха значителни положителни изменения в техния качествен състав. Сега от 185 членове на ИК на ОНС, общинските и районните народни съвети 64 на сто са с висше образование, 10 на сто са до 30-годишна възраст.

От 142 кмета в окръга 92 са със средно, полувисше и висше образование, в 16 кметства управлението е поверено на жени.

Жените народни съветнички представляват 35 на сто от общия брой на народните съветници; 37 на сто от народните съветници са работници, половината са членове на БКП; една трета са с висше образование.

Всичко това ни дава основание да направим извода, че сега в окръжния, общинските и районните народни съвети, в кметствата е гласувано доверие на кадри с необходимите делови и политически ка-

Digitized by Google

чества, кадри от различни поколения и с различен житейски и политически опит.

В нашата работа по подбора на кадрите в народните съвети и кметствата са налице и съществени пропуски и нерешени проблеми. У една значителна част от кадрите в народните съвети липсва добра икономическа подготовка, което се отразява отрицателно при внедряването на новия икономически механизъм. В някои от управленията, отделите и службите на народните съвети има кадри, които не могат да скъсат с бюрократичния си подход в работата, бавно се преустройват. Не ни задоволява представителството на младите хора в окръжния, общинските и районните народни съвети. Твърде висок е процентът на кметовете в окръга с основно образование. Наблюдава се застаряване на кметовете.

Главните проблеми, към които сме насочили партийното ръководство, са: първо, да разширим демократизма при издигането на ръководните кадри; да въведем конкурсното и изборното начало за някои номенклатурни длъжности в народните съвети. И второ, да подобрим и издигнем на качествено ново равнище работата по подбора и подготовката на резервните кадри в съответствие със задачите и повишените изисквания, които постави Дванадесетият конгрес на БКП. Като важен фактор за кадровото укрепване на народните съвети е създаването на широк резерв от кадри. Този проблем досега не е намирал цялостно решение в нашата кадрова работа. Затова сега заедно с подготовката на пленума по кадрите отделяме особено внимание за създаване на пълна яснота и по въпроса за резервните кадри.

В. Попов: — За успешното изпълнение на отговорните задачи и издигане нивото на работата в ОНС значителна роля играе учрежденската партийна организация. На отчетно-изборната конференция на учрежденската партийна организация преди година и половина обстойно беше обследвана и оценена дейността на учрежденската партийна организация от окръжния комитет на партията, в детайли се оцени стопанско-организаторската ѝ работа и се направиха конкретни препоръки и критични бележки. Те послужиха като основа за разработването на разгърната програма на учрежденския партиен комитет.

През тази година сме направили оценка на дейността на почти всички ППО. Партийното ядро е значително във всички звена на окръжния народен съвет, но това не може да ни задоволи.

Една от основните задачи на УПК и ППО е мобилизиране усилията на комунистите и безпартийните специалисти за успешно осъществяване на стопанско-организаторските функции на съвета, за повишаване приноса на специализираните звена в изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на окръга. Чувствително е подобрена проблемността в работата на партийния комитет и партийните организации. На организационни събрания във функционалните отдели и специализираните звена и в УПК се поставят за обсъждане въпроси по работата на комунистите и безпартийните специалисти за разработване на насрещните планове и съдействие и контрол за тяхното изпълнение.

Друг важен проблем е решаването на въпросите на социалната сфера. Ние периодично правим оценка на комунистите, които работят в тази област. Особено внимание отделяме на контрола на партийните организации по жалбите, молбите и предложенията на гражданите.

С. Златанов: — Разглеждана ли е работата на учрежденската партийна организация в окръжния или в общинския комитет на БКП?

В. Попов: — Обсъждана е. Ние сме на отчет към I РК на БКП и всеки месец по различни поводи се оценява дейността ни.

С. Златанов: — Имам лични впечатления от работата на първични партийни организации в окръжни и общински народни съвети в други

Digitized by Google

окръзи. Струва ми се, тяхната дейност не е насочена към главното — усъвършенствуване работата на апарата за активизиране на всички звена в народния съвет, на всички комунисти, на всички служители, за качество и ефективност на документите, които се приемат. Секретарят на УПК например участвува в заседанията на изпълнителния комитет и знае каква оценка се дава на работата на звената, на кадрите. Би следвало след това да насочва работата на ППО по тези въпроси. Изобщо, като че ли не е сложен акцентът в работата на ППО в народните съвети върху стила и методите на работа на апарата — за преодоляване на книжно-канцеларския подход в дейността, за борба срещу либерализма, срещу бюрократизма и формализма, за действен контрол и помощ на място по изпълнение на решенията, за строго спазване на социалистическата законност.

В. Попов: — Тези въпроси ние сме ги поставяли на обсъждане. Специално работата с документите, писмата и жалбите на гражданите, отговорите, които им се дават, е обсъждана на два пъти на събрание на ППО в управление „Организационно". В това отношение сме възлагали специални партийни поръчения. Отчитали сме се в окръжния комитет на партията. Този въпрос е стоял като предмет на обсъждане и партийно въздействие в съответната партийна организация. В управление „Архитектура и благоустройство" също два пъти сме поставяли за разглеждане този въпрос.

Г. Георгиев: — Направихме проверка как е внедрено БИАДО. В Аспаруховски районен народен съвет ни казаха, че са се разбрали с общинския народен съвет да не го изграждат, тъй като при тях нямало условия за това. Но как може така, нали има разпореждане! Оказа се, че такова „договаряне" няма. Пита се: къде е бил сектор „Административен" на общинския партиен комитет, къде са комунистите, които работят в него, да не забележат, че три години след изграждане на районите БИАДО не е внедрено в Аспаруховския РНС.

Този въпрос е много важен. Ето тук е ролята и на партийната организация. В това отношение заслужава критика ИК на общинския народен съвет, партийната организация в съвета.

Д. Петков: — Не смятате ли, че има дублиране на вашата работа с тази на изпълкома?

В. Попов: — Не, няма дублиране. Ние разглеждаме въпросите от гледна точка на приноса на комунистите за решаване на проблемите, възлагаме поръчения и след това искаме отчет за постигнатите резултати. Ние проявяваме стремеж да се привличат по-добре подготвени кадри в ОНС. При назначаването на кадрите се взема мнението на УПК. Имаме проблеми все още по създаването на резервни кадри — по подготовката, възпитанието. Предстои ни още значително да работим и във връзка с новата номенклатура на кадрите. От няколко години под ръководството на УПК в ОНС се провежда курс за подготовка на ръководни кадри — административни, партийни, профсъюзни. Резултатите в това отношение са добри.

Учрежденският партиен комитет и първичните партийни организации се стремят да подхождат към кадровите въпроси от позициите на завишените партийни изисквания към деловите и политическите качества на служителите. През последните две години бяха пренасочени на друга подходяща работа шестима ръководители и специалисти.

Съществено допринася за подобряване на управленческата дейност създадената система за вътрешнопартийна информация, която вече две години прилагаме.

Какви проблеми имаме по отношение повишаването на ефективността от партийната работа в ОНС?

На първо място — необходимо е по-нататъшно усъвършенствуване

Digitized by Google

на стила и методите на работа на партийните бюра, засилване на научния подход в тяхната дейност.

На второ място — по-нататъшно подобряване на количествения и качествения състав на ППО и създаване на партийни ядра във всички звена на дирекциите и управленията.

Д. Петков: — Доколко партийните организации и партийният комитет са овладели правото на партиен контрол?

В. Попов: — Не мога да кажа, че напълно сме овладели този подход. Обаче на всички административни ръководители, имам предвид и ръководители на управления, на дирекции, сме възложили партийни поръчения, като много от тях са правили самоотчет на партийни събрания.

С. Златанов: — Председателят на ИК на ОНС правил ли е самоотчет?

В. Попов: — Председателят на ИК на ОНС не се е отчел, но първият зам.-председател се е отчел на партийно събрание. Трябва да кажа, че при самоотчетите се проявява голяма активност, особено по отношение стила на работа на ръководителите в светлината на новите изисквания. Всички зам.-председатели участвуват в събранията на първичната организация и помагат при разработването на материалите за тях.

Искам да споделя тук една практика, която ние сега въведохме. Всяко тримесечие, съгласувано с председателя на ИК на ОНС и с помощта на зам.-председателите, ние провеждаме отчети-анализи за постигнатите резултати и нерешените проблеми в отделните звена, като особено внимание отделяме на стила на работа на съответните административни ръководители, на партийните и на профсъюзните звена. Но не сме изчерпали всички възможности и в това отношение ни предстои още значителна работа.

И. Стоянов: — Едно от важните средства, чрез които първичната организация в съвета упражнява партийното ръководство, е контролът над дейността на апарата. Ние добре разбираме, че контролът на първичната организация е право, което има ярко изразен политически характер. Трябва да подчертая, че при нас, в общинския народен съвет, организацията не е ограничена с нищо. Всеки въпрос, който тя сметне, че е политически проблем за колектива, се поставя за обсъждане на партийно събрание. Няма ръководител, който да не е бивал повикан да докладва по въпроса, по който организацията сметне за необходимо.

Чрез контрола тя влияе активно върху апарата и органите в осъществяването на държавнически подход при решаване на задачите, поставени пред общинския народен съвет, и по точно — по въпросите на организационно-правните и обслужващи дейности.

Стремим се партийния контрол да провеждаме не самоцелно, а свързано с решаването на най-актуалните проблеми за нашето развитие.

И все пак в общата верига от обекти на контрол сега се опитахме да обхванем и изведем два от тях, а именно:

— контрол върху обучението и възпитанието на кадрите, за внасяне на по-голяма научност в работата им;

— контрол и помощ на партийните групи за мобилизиране трудовите колективи за изпълнение на задачите, стоящи пред отделите.

Отдаваме голямо значение на партийните групи. Те имат много възможности за мобилизиране на комунистите и безпартийните за усъвършенствуване организацията на труда, постоянно да въздействуват на малкия трудов колектив.

На събрания на първични партийни организации е обсъждан въпросът за качеството на внасяните материали за разглеждане в ИК и др. Обсъждали сме доклади, информации, отчети, оценки на кадри, проверки на място, самоотчети, правим оперативни срещи и др.

Digitized by Google

Стремим се, въпреки че не всеки път успяваме, да задълбочим контрола си, като следим не само изпълнението на определени решения, но да се запознаем по какъв начин се изпълняват, с какви средства.

Подходяща форма на контрол при нас се оказа и приемането на периодични и текущи оценки на кадрите, и то не само за ръководители, но и за отделния комунист и служител.

Достигнахме до убеждението, че значително по-голям е ефектът от „масовия" контрол, т. е. от контрола, оказван от партийното събрание. Тук всеки комунист може да се изкаже, да критикува, да предлага, да участвува в подработката на решенията.

Стремим се да усъвършенствуваме подготовката на партийното събрание, за да преодолеем така наречената „пасивна" форма на провеждането му, т. е. да изслушваме отчет или информация от даден ръководител или цялото ръководство по даден въпрос и да чакаме изказвания от останалите комунисти. Това не осигурява достатъчна активност. За всеки внасян материал определяме предварително комисия от специалисти, не рядко и безпартийни, с ръководител член на партийното бюро, която извършва цялостна проверка и в обсъждането активно се ангажират широк кръг от комунисти. В тази връзка трябва да подчертая, че в нашите решения вече не съществува „Приема се докладът или информацията", даваме оценка не на доклада, а на дейността в отдела или направлението.

Д. Владимиров: — Общоселският партиен комитет проявява непрестанни грижи и взискателност по работата на кметството. Първата ни грижа бе да се подобри съставът на народните съветници. Стремим се правилно да насочваме работата на кметството за решаване на най-актуалните и най-важните въпроси на населението. По всички тях ние изказваме нашето становище. Някои от въпросите сме разглеждали на съвместни заседания с участието на народните съветници. Обсъждали сме и работата на кмета и на народните съветници от кметството.

Особено голямо внимание общоселският партиен комитет отделя за решаването на социалните проблеми и за внедряването на новите социалистически ритуали в бита на българските турци и българските цигани, които живеят на територията на с. Цонево.

Чрез нашата политическа работа и практическа дейност в бита на българските турци и българските цигани навлизат нови празници, обреди и традиции, съответствуващи в най-голяма степен на съвременните им интереси, стремежи и желания. В това отношение ние работим съвместно с кметството.

На отговорни места в предприятията на селището са привлечени изявени другари от това население, като например началника на ж. п. гара — комунист, началници на участъци в горско стопанство — комунисти и безпартийни, бригадири, счетоводители, звеноводи и механици в селското и горското стопанство, учители, здравни работници, работници в обслужващата сфера, кметството, транспорта и механизацията.

П. Мариова: — Един от основните проблеми пред кметството в Брестак е изпълнението на благоустройствените мероприятия. Срещаме доста затруднения както с общата, така и със специализираната работна ръка. Партийната организация (състояща се от 54 членове) ни оказа голяма помощ. Възложихме поръчения на комунистите — народни съветници, да организират населението за участие с доброволен труд. Така успяхме с малко средства да направим тротоарите, помогнахме в строителството на училището. Често на партийни събрания, свързани с благоустрояването и хигиенизирането на населението, по самозадоволяването и други, възлагаме поръчения, търсим отчет за изпълнението им.

Д. Петков: — Партийната организация и общинският комитет занимават ли се с вашите въпроси, доколко ви помагат?

Digitized by Google

П. Маринова: — Общинският комитет ни оказва много добра помощ. В селото имаме например 9 търговски обекта, но търговската ни база е в много лошо състояние — магазините са стари. Поставихме въпроса да подобрим магазините, но районната потребителна кооперация ни отказа по липса на възможности. Обсъдихме въпроса в партийната организация и тя направи обосновано предложение пред комитета. В резултат на неговата подкрепа в програмата за социално-икономическото развитие на селищната система е заложено строителството на магазин за 1984 година.

С. Златанов: — Вие сте кмет и едновременно с това и секретар на териториалната първична партийна организация. Изслушвал ли Ви е общинският партиен комитет като кмет и по какви въпроси?

П. Маринова: — Да. По административно-техническото обслужване на населението, по изпълнението на строителните мероприятия, по състоянието на гражданската отбрана. Като кмет миналия мандат внесох отчет за работата на кметството.

С. Лачев: — Как съчетавате двете длъжности — партиен секретар и кмет?

П. Маринова: — Те, проблемите, са едни и същи.

С. Христов: — Твърде полезни са размишленията по партийното ръководство на народните съвети, които споделяме на тази среща. За нас въпросът за партийното ръководство, за характера и формите, чрез които то се осъществява, са ясни от партийните документи, от конгресните решения. Ние имаме общи задачи за задоволяване разностранните нужди на населението и все пак пристъпваме към тях различно. Ако обобщим тези сложни взаимоотношения, нещата ще бъдат прости и ясни. Ако всеки изпълнява задълженията по задачите, които има да върши, няма да има дублиране и изместване. Ние сме държавен орган, партийните комитети и организации са политически органи.

Окръжният партиен комитет и окръжният народен съвет добре разграничават функциите си, не се дублират. Колкото отиваме към низовите звена, смесването на функции и дублирането се увеличават. Най-силно се проявяват в общините и кметствата. Така че по този въпрос има какво да се изяснява и решава.

Още в бюрото на окръжния комитет на партията, когато определяме актуалните въпроси, които предстои да решаваме, разпределяме кой ще ги обсъжда и ще приема по тях решение. Уточняваме и по кои въпроси да докладваме пред бюрото или пред пленум на окръжния комитет. На последното заседание два от предложените въпроса счетохме, че не са за бюрото, а за окръжния народен съвет. Всяка седмица на оперативки ние пресяваме, разпределяме задачите си, разграничаваме и съгласуваме дейността си, за да няма дублиране и да получим най-голям ефект. Ще илюстрирам казаното с един пример. Въпросът за преустройството на образованието ние разглеждахме и в партийния комитет, и в окръжния народен съвет. Първопричина за това е, че въпреки нуждите окръжният народен съвет няма нова организационна структура, която да съответствува на новите изисквания. Към нас преминаха 11 предприятия, сега се подготвят още, но структурата на ОНС не дава възможности да изпълняваме тези правомощия.

Аз споделям някои упреци, които бяха отправени към нас. Съгласен съм да дадем колкото може повече права и отговорности на общинските народни съвети, а те на кметствата. Имаме такова поръчение от бюрото. Вече едно-две решения взехме. От Ветрино обаче идва председателят и казва: „Добре, давате ни функции, но аз нямам човек, който да ги изпълнява". Както се вижда, работата не е толкова проста.

Много пъти с др. Трънков сядаме и обмисляме — кое е наше правомощие и кое не е, за да го предадем на общинския народен съвет. Кол-

Digitized by Google

ко пъти казваме на общинския съвет във Варна: „Предайте някои правомощия на районните съвети!“ Това го правим не по принуждение. Да имаш административни права, нужно е да имаш и структурни звена, които да ги провеждат в живота.

Д. Петков: — Преодоляна ли е тенденцията за централизиране.

С. Христов: — Не, не се страхуваме, че ще изтървем властта. Необяснимо е, че преди три години общинският народен съвет във Варна е имал някои звена, които са иззети, като „Народно здраве“ например. Има въпроси, които трябва да обсъдим и да решим съвместно и с помощта на партийните органи.

Един от най-големите ни въпроси е формирането на бюджета. Можем да посрещаме допълнителни разходи тогава, когато има допълнителни приходи. За тази година нямаме нито един лев в повече от това, което е предвидено в бюджета. Тук може да ни помогне партийното ръководство.

Правим предложение за едно сдружение за ускоряване на топлофикацията. Предприятията трябва да участвуват с по 50 лева на човек, за да използваме парата от ТЕЦ. Тук аз виждам, че с помощта на партийните органи можем и трябва да решим този въпрос.

Друг проблем, който искам да засегна, е необходимостта от засилване на обществено-държавното начало. То опира до съвместната ни работа с обществените организации. По предложение на окръжния комитет на партията ние вече проведохме няколко съвместни пленума и съвещания с техните ръководства.

В партийното ръководство немалка роля и място има и партийната ни група. Партиен отговорник ни е един от заместник-председателите — др. Бонев. Не мога да кажа, че групата всеки месец се събира и решава проблеми. Но на заседание на групата ние не се жалим. Казваме си откровено всичко, което има. Там няма пагони. Аз много неща мога да ги кажа като комунист и на мен също ми казват неща, които в други случаи избягват. Моето мнение е, че ролята на партийната група се повишава. На последното заседание говорихме за стила и метода на работа, за отговорността, която трябва да чувствуваме.

Работата на народните съвети е свързана непрекъснато с партийното ръководство. Резултатите ни зависят от единодействието, еднопосочността на работата ни.

С. Златанов: — Един голям въпрос на партийното ръководство на народните съвети е развитието на демократизма в организацията и дейността на народните съвети, укрепването на връзките им с населението. В Отчетния доклад пред Дванадесетия конгрес др. Т. Живков казва: „Партийният контрол е гарант за последователно провеждане в живота на принципите на социалистическия демократизъм“. Народните съвети са най-представителните и най-близкостоящите до народа органи, те поддържат и укрепват най-тесни връзки между народната власт и трудещите се, между държавата и обществените организации. Те са дълбоко демократични органи, изборни и винаги сменявани по волята на народа. Тези въпроси трябва да стоят в центъра на партийното ръководство, да се изучават, обобщават, да се виждат тенденциите. Сега в условията на селищните системи и при действието на новия икономически механизъм в териториалните единици тези въпроси придобиват особено значение и актуалност.

Социалистическият демократизъм не е самоцелен и формален. Неговото предназначение е да осигури дълбока научна обоснованост и ефективност на управлението, на решенията и действията. Следователно демократизмът и рационалността следва да вървят ръка за ръка, органически да се съчетават.

Да вземем за пример колективността в работата. Народните съвети са колегиални учреждения и съгласно Конституцията и Закона за

Digitized by Google

народните съвети голям обем от техните правомощия се реализират на сесии, заседания на изпълкомите, на постоянните комисии, на кметствата. Чрез тези колегиални форми народните съвети провеждат държавната политика. В колегиалните форми на работа е заложена голяма жизнена сила, широк демократизъм. Но Ленин още на времето предупреждаваше от раздуването и изолачаването на колегиалността, която довежда до протакане, до губене на много време, към безотговорност. От тази гледна точка трябва периодически да се оценява работата на колегиалните форми на работа на народните съвети от гледна точка на по-голяма рационалност и ефективност.

Годишно народните съвети във вашия окръг провеждат около 100 сесии, не по-малко от 500 заседания на ПК, около 200 заседания на ИК, не по-малко от 1500 заседания на кметствата. Ако се направи едно грубо изчисление, ще се получи една голяма цифра на участници — народни съветници, ръководители, служители, специалисти, работници. Това е отлично свидетелство за нашата демокрация. Тази линия на развитие на социалистическия демократизъм ще се задълбочава и разширява. Но едновременно с това е нужно да се усъвършенствува, да се рационализира работата на колегиалните форми на работа, защото в някои на практика има доста показност, самоцелност и формализъм. Този проблем може и следва да бъде поставян на задълбочена преценка и размисъл. Партийното ръководство, партийният контрол активно следва да се намесва, за да се изменя работата в положителна насока.

Д. Петков: — Аз искам да допълня нещо по този въпрос. Когато говорим за социалистическата демокрация, което особено ярко се изявява в народните съвети, трябва да имаме предвид не само нейната представителна форма — усъвършенстуването на работата на колегиалните органи. Съветите са най-непосредствени представители и изразители на волята на населението. Това важи особено за общините и кметствата. Дванадесетият конгрес задължи да усъвършенствуваме и издигнем ролята на пряката демокрация. За народните съвети и кметствата това означава, че все повече трябва да търсят подходящи форми не само да информират публично или чрез печата населението за своята дейност, а да го привлекат да участвува активно и пряко в тяхната работа. Самите граждани да дават приноса си в решаването на въпросите, които засягат техните интереси. В това отношение Централният комитет на нашата партия даде блестящ пример с всенародното обсъждане на документите, конто предстоеше да се разглеждат на конгреса. Съветите и кметовете могат да правят референдуми, допитвания, да обсъждат и приемат решения на общи събрания на населението. Могат да използват и други форми. Особено полезно е това при решаването на въпроси на благоустрояването, хигиенизирането, услугите. Ето въпрос, който особено остро трябва да стои на преден план пред партийното ръководство. Това е въпрос с огромна политическа важност и партийните комитети трябва да насочват, да организират и контролират тази дейност. Да поръчат на държавните органи по кои въпроси да се съветват с населението и да вземат неговото мнение, да изучават потребностите му и да ги задължава след това да му дават непосредствен отговор какво са направили за изпълнение на взетите с тяхно участие решения, по техните поръчения и препоръки. Така връзките с народа ще се засилят, самочувствието на трудещите се като стопани ще се укрепи още повече.

Digitized by Google

НЯКОИ ОБОБЩЕНИЯ, ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Срещата-разговор в най-общ план отразява в основни направления състоянието на работата в окръга по партийното ръководство на народните съвети. Партийните комитети и организации в изпълнение решенията на XII конгрес на БКП все по-добре овладяват своето отговорно задължение да осъществяват компетентно политическо ръководство на окръжния и общинските (районните) народни съвети и на кметствата. Те се занимават с главните проблеми на окръга, селищните системи и отделните населени места, дават на народните съвети основни насоки за правилно провеждане на партийната политика, чрез своята организаторска и политическа работа им оказват практическа помощ за изпълнението на задачите, по-умело овладяват оръжието на партийния контрол. Има стремеж в основата на партийната работа да се поставят проблемите и задачите, свързани с укрепването и комплексното изграждане на селищните системи и с по-нататъшното развитие на народните съвети. Въпроси от такъв характер са поставяни на обсъждане и решаване както на пленуми на съответните партийни комитети, така и в заседанията на техните бюра.

Едновременно с това срещата показа, че въпросите, свързани с преустройството на работата при условията на новото териториално-селищно устройство, на новия икономически механизъм в териториалните единици и на самоиздръжката на общините, не навсякъде са в центъра на партийното ръководство. В това отношение партийните органи срещат известни затруднения от мудното решаване на някои въпроси на народните съвети, свързани с техните компетенции, структури и други. Това, разбира се, не може да се приеме за най-важното, решаващото. Чувствува се необходимост от още по-близко, от още по-конкретно ръководство и помощ на народните съвети, на органите им за преустройване на тяхната организация и дейност, стил и методи на работа на нови релси, които да съответствуват на станалите изменения и повишените изисквания. Особено са необходими по-големи грижи и внимание за укрепване на общинското звено, на общинските народни съвети и кметствата, за изпълване със съдържание на тяхната дейност. В тази връзка заслужават особено внимание въпросите, свързани с мястото и ролята на общинския народен съвет и на районните народни съвети във Варна.

Недостатъчно се търси решение на някои въпроси от областта на услугите, за организация на определени стопански дейности като строителство и благоустройство, проектиране, промишленост чрез създаване на асоциации с други предприятия или селищни системи, за да се организира тази дейност и ефективно, и стопански пресметливо. Това изисква по-голяма инициатива както от страна на народните съвети, така и по-настойчива намеса от партийните органи.

Digitized by Google

Между органите на политическото и държавното ръководство са установени общо взето правилни взаимоотношения. Това се отразява положително в работата на народните съвети, способствува да се развиват тяхната самодейност и инициативност, да се повишава чувството за отговорност у кадрите. Независимо от това дублирането, поемането на чисто административни функции от страна на партийните органи не е преодоляно. То е по-силно изразено в общините и кметствата. Причината за това се корени в част от партийните кадри, работили преди това на стопанския фронт и в държавните органи, на усвоени от тях стил на работа с подчертан „административен уклон" и подценяване на политическата работа. Твърде много са общите комисии и мероприятия на партийните органи и народните съвети, особено по оперативни въпроси, които са предмет на дейността на народните съвети. Становището, че дублирането е неизбежно е неправилно. Така се принизява отговорността на кадрите в народните съвети. Те трябва самостоятелно да разработват и решават своите проблеми въз основа на политическите решения на съответните партийни комитети. Правилно е онова партийно ръководство, което утвърждава самостоятелността в работата на народните съвети, разгръща творчеството и инициативността на кадрите, постоянно ги зарежда с нови идеи, вдъхва им увереност, повишава тяхната отговорност пред трудещите се.

Хубав опит беше споделен по осъществяването на партиен контрол върху дейността на народните съвети и техните органи. И това е естествено. Партийният контрол, проверката на изпълнението — контрол умен, проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен (Т. Живков — XII конгрес на БКП), е едно от най-важните средства за партийно ръководство. За да може обаче да се осъществява компетентно партийно ръководство съобразно новите изисквания, е необходимо да се познава състоянието на работата на народните съвети и техните органи, да се вниква в дълбочина в тяхната многостранна отговорна дейност. Затова е нужно системно да се проверяват народните съвети и техните органи от страна на партийните комитети по основни направления от тяхната разностранна дейност, на стила и методите им на работа, за издигане на научността в подхода на икономическите, социалните и културните процеси. Въпросите на стила и методите на работа на народните съвети, на изпълнителните комитети и специализираните звена, на кметствата като колегиални органи не са често срещана тема на пленумите на партийните комитети и в заседанията на бюрата, в работата на отделите на партийните комитети.

Голям въпрос на партийното ръководство е развитието на демократизма, на демократичните принципи в организацията и дейността на народните съвети. От разговора стана ясно, че на този важен проблем се отдава необходимото значение. Полагат се грижи за повишаване ролята на народните съвети като представителни органи, за издигане равнището на сесиите, за активизиране на постоянните комисии и на народните съветници, за развитието на обществено-държавното начало, за по-тясно взаимодействие с обществените организации, за укрепване и разширяване връзките на народните съвети с населението. Постановката, дадена от др. Т. Живков в Отчетния доклад пред XII конгрес на БКП, партийният контрол да бъде „гарант за последователно провеждане в живота на принципите на социалистическия демократизъм" изисква още по-целенасочена и конкретна работа на партийните органи и организации по този проблем. Тези въпроси заедно с поставената от конгреса задача

Digitized by Google

за издигане ролята на пряката демокрация, за търсене на все по-подходящи форми и начини за привличане на населението пряко да участвува в управлението трябва да стоят в центъра на партийното ръководство, системно да се изучават, обобщават и анализират, да се наблюдават тенденциите им на развитие.

В разговора беше отделено доста място на ролята на първичните партийни организации в системата на народните съвети. Казаха се хубави неща по работата както на тези в окръжния народен съвет, така и на общинския народен съвет — Варна. В основни линии партийните организации в съветите разбират своето място и роля, разгръщат сравнително добра партийно-политическа работа за мобилизиране на комунистите, на всички служители в изпълнението на задачите. Контролът на първичните партийни организации в системата на народните съвети обаче трябва да бъде насочен към главното — усъвършенствуване работата на апарата, на всички звена, на техния стил и метод на работа, за повишаване авангардната роля на комунистите, за по-добро качество и ефективност на документите, които се приемат, за преодоляване на книжно-канцеларския подход, за борба срещу либерализма, бюрократизма, формализма, за строго спазване на социалистическата законност. Тези въпроси трябва да бъдат често срещана тема на събранията на първичните партийни организации, на партийните групи, на заседанията на партийните комитети. Партийно-организационната работа на партийните организации в народните съвети заслужава да се вземе на близък контрол и помощ от съответните партийни комитети.

Digitized by Google

ПОЛОЖИТЕЛНИЯТ ОПИТ

ГЕОРГИ ИЛИЕВ

1.

Неотдавна дойде отговорен работник с желание да научи къде и какъв положителен опит има в окръзите, за да го включи в подготвената от техния комитет система за изучаване на опита. Носеше и подготвен проект. Започнахме разговор. От дума на дума дойдохме до извода, че преди да се потърси някакъв положителен опит, ще трябва да се знае какви проблеми ще се решават, какви цели се поставят в партийната работа и ръководство и тогава той да се търси.

Ако ни интересува научното обслужване на производството — да потърсим къде този проблем се решава най-добре, ако става дума за технологии в промишлеността или селското стопанство, също да се потърсят най-добрите решения, да се проучат и приложат в определен срок.

Такъв следва да бъде подходът и в обществената дейност и конкретно в партийната работа. Оценява се, че има слабости в ръководството на първичните партийни организации, да се търси съответен опит. Същото се отнася и до ръководството на народния съвет, на Комсомола.

По този начин още с подготовката на плана на партийния комитет или на първичната партийна организация ще може да се предвиди изучаването на точно определен опит, такъв, от който има действително нужда, за да се постигне определената цел. Ще се постига максимална конкретност, защото ще се търси онзи положителен опит, който съответствува на условията и характера на работата и на задачите. И ще се включва в плана, като се свързва с дейността на партийния комитет и организация за определения период. Така се създават условия планомерно, целенасочено, организирано и задълбочено да се търсят и намират нужните решения, да се осигурява действителен подем в работата.

Когато разглеждаме така проблема, не бива да се разбира, че не може да се поставят задачи в собствената организация, да се търсят и намират по собствен път най-добри решения. Това е едно постоянно и органически присъщо на партийната дейност изискване, което произтича от живота, от неговата диалектика.

Този подход към положителния опит ще насочи практическата дейност на партийните органи и организации към проблеми, от които действително се нуждаят. Ще се преодоляват самоцелността, модните и безплодни увлечения по въпроси, които не помагат за обогатяването на партийната работа и ръководство, отклоняват я от най-животрептящите задачи и са пречка да става по-делова и интензивна.

Digitized by Google

2.

Напоследък широко в партийната практика навлезе понятието **система.** И правилно. Това е резултат на усилията партийната дейност да има винаги научнообоснован и комплексен характер при съвременните много сложни и динамични условия на работа. Разработването на система за работа в едно или друго направление и за постигане на определена цел е сериозна и не лека работа. Но, струва ми се, че често работата се усложнява поради неправилните разбирания за научност, за научен подход, новаторство и пр. Разработваните системи се обременяват с много най-общи принципни изисквания и теоретически постановки, взети от документи на вишестоящи органи, често в тях се поставят в най-глобален план задачи, които подхождат за документи на централни органи. Не се търсят онези конкретни направления, от които да личи какви точно задачи се поставят в окръга, в общината, в селището. И всичко, макар от гледна точка на теорията да е правилно, не ориентира към конкретни и ясни неща. Когато става дума за положителния опит — не ориентира към неговите конкретни проявления. Защо например всеки документ — или да приемем система за изучаване и разпространяване на положителния опит, най-напред и преди всичко да не се насочва и да обхваща всичко положително, което е в собствената организация, което лесно може да се види, да се изучи, да се възприема и утвърждава.

Във всяка производствена единица — бригада, смяна, цех и пр. има челници, има изоставащи. Защо една от задачите да не бъде винаги да се знае и да се разпространява опитът на най-добрите, да става той опит на всички. И това да бъде задължителна част на всеки документ от този характер. Във фермата доячките ще се научат да работят като най-добрата доячка, в селищната система всички ферми ще се стремят да се равняват по най-добрата ферма, в окръга всички АПК ще си поставят задачата да работят както краварите-първенци. По такъв начин ще постъпят механизаторите, градинарите, лозарите. Този подход, приложен и в другите сфери, ще даде, и той дава, много добри резултати. Работниците от обслужването — търговско, комунално-битово, административно, здравно и пр., ще имат ясни и близки за тях ориентири, които ще изучават и по които ще се равняват. Тук формулата е много проста, но тя отразява върховете на напредничавия опит в производството, в обслужването, във всички сфери. И както посочва В. И. Ленин, новото ще се изучава, ще става достояние на всички и ще се разпространява по цялата територия.

Този подход е напълно приложим в партийната работа и ръководство, като се започне от отделния комунист и се стигне до окръжния комитет на партията. В партийните организации има богат и утвърден опит за работа в низовите колективи и за тяхното социално развитие, по проблемите на Комсомола, по ръководството на техническия прогрес, по политическата информираност на колективите и пр. Когато този опит се изучава и разпространява в останалите първични партийни организации на общината, действително ще се получава общ подем. Защото няма проблем, по който ако се работи добре, какъвто и да е той, който да не влияе положително на цялостното им състояние. Да вземем примерно подготовката на партийните събрания. Ако те се подготвят и провеждат добре, ако комунистите получават задачи и взискателна оценка, ако това ги активизира, те ще дават личен пример на целия колектив и успешно ще му влияят, ще го правят съзнателно активен, политически единен и сплотен, зрял социалистически трудов колектив. Нещата са свързани. Трайно. Всяко състояние на

Digitized by Google

първичната партийна организация се проявява в единство с всички страни на нейния живот и дейност.

В този подход има простота и конструктивност. А работата на някои общински партийни комитети и на първични партийни организации често страда от недостатъчна конкретност, деловитост и конструктивност. Този подход е израз на известния девиз „Да достигнем и надминем постиженията на първенците", „Да се равняваме по първите", на много места се говори за еталони, образци, ориентири и пр.

Става дума, като се оценява насочващата и преобразуващата роля на партийните органи и организации, така дебело подчертано от Дванадесетия конгрес на партията, този процес да се направлява найсистемно, целенасочено и ефективно.

3

Когато се разработва система, естествено, не бива да се забравя, че какъвто и въпрос да се разглежда, каквато и форма да имат обсъждането и приемането му в партийната работа, във всички случаи следва **да се оценява и опитът.** Всъщност всичко, с което се занимават партийните органи и организации, касае човешката дейност, човешката практика, човешкия опит.

Когато говорим за изучаването на опита, обикновено разбираме дейност, която има за задача да разкрива онази положителна човешка практика, която допринася полза. Полза за човека. И показва нови решения, които подпомагат постигането на жизнени за човека резултати, които допринасят за задоволяването на неговите материални и духовни потребности. Става дума именно за човешка дейност, за човешки умения. Ефективни усилия, които скъсяват пътя до целта, облекчават трудностите и увеличават крайните резултати, тяхната трайност и социална значимост. Няма нищо, обект на партийната работа и ръководство, което да стои вън от опита. От това следва винаги и найсъсредоточено да се вниква в него и да се търси поуката. Но поуката произтича не само от положителния опит — тя е концентрирана не помалко в дейността, която не е довела до желания резултат, от горчивата практика, когато човек вижда как не трябва да постъпва.

Затова, когато се обсъждат малки или по-големи проблеми, когато се поставят основни и перспективни или делнични и текущи въпроси, винаги следва да се търси поуката от опита. В партийните органи и организации се разглеждат доклади, оценки, информации, справки, отчети и пр. писмени и устни, които отразяват едно състояние, съдържат поуки, оценки, предложения. Те ще бъдат недостатъчно пълни, ако не отразяват цялостно и завършено положителния опит. Затова обобщаването на опита следва да бъде едно от основните изисквания при подготовката им. Колкото и добре да се анализира състоянието на един проблем, колкото и богата да е информацията за неговата история и развитие, ако не се оценява дейността на хората, на партийните органи, организации и членове, техният подход, начинът на използваните от тях средства, форми и пр., познанията от гледна точка на партийната работа и ръководство ще бъдат непълни.

Това изискване се отнася и за другите форми на работа и особено при провеждането на инструктажи, оперативки, съвещания. По такъв начин ще се повишава действената роля на тези форми в контрола особено на партийните кадри, в управлението на апарата.

Всъщност за миналото и за настоящето, което вече също е минало, ние говорим с оглед на поуките за бъдещето, за дейността, която подготвяме. Тази дейност ще бъде по-добре ориентирана, ако се

Digitized by Google

отчита поуката от опита, т. е. не от това, което някой мисли или е измислил, а от това, което е вече реално направено и което е довело до определен, конкретен, реално измерим резултат. Ето защо винаги следва да има стремеж да се обобщава опитът по определения проблем, за определения период. От особено значение е оценяваният опит да се систематизира — по съдържание, по форма, по подход, ясно, точно да се обрисува, като се очертават добре неговите граници и характеристики и като се свързва с новаторската, с творческата природа на партията, на нейната дейност. По такъв начин, от една страна, той ще има съвсем конструктивен характер, и, от друга, ще навежда на подълбоки (а не само тясно емпирични) разсъждения у тези, към които е адресиран.

4

За да се създаде добра система за изучаване и разпространяване на напредничав социален опит, е нужно в работата да има по-добра **организираност, целенасоченост и завършеност.** Една част от опита се изучава съгласно утвърдения план, но с течение на времето самата практика поставя нови въпроси, на които трябва да се търсят решения. Нуждата да се проучи опитът може да възникне като резултат на поставена задача от вишестоящия орган. Ето сега, след пленума на окръжния комитет на БКП в Бургас, след богатото и целенасочено изложение на др. Тодор Живков на самия пленум, се проявява интерес към този опит. Такива случаи е имало, ще има и в бъдеще. Това е съвсем нормално, естествено.

От състава на бригадата, цеховете, предприятията, АПК, стопанските организации, от звената за комунало-битово, здравно, просветно, административно обслужване, от обществените органи и организации постоянно, по план или без план, непрекъснато се изпращат групи за проучване на положителен опит. Макар и да е направен значителен напредък за подобряване организацията на тази дейност, все още трудно може да се намери предприятие или организация, където нещата да са завършени в своята възможна и желана цялост.

Много групи посещават други предприятия, организации, селища в цялата страна и вън от страната, но в тази дейност има още много общи неща, няма нужната целенасоченост както преди, така и по време на самото посещение, няма винаги ясни и точни изкристализирани поуки и предложения. Неотдавна, при посещение в едно добро предприятие, когато стана дума да се разкаже през последните 2—3 години колко и какви групи са ходили да проучват опит, какво са видели, какво са донесли и предложили, какво е утвърдено и какви са резултатите, се разказаха откъслечни случаи, а когато се вникна, се видя, че само през последната 1981 г. са направени 12—13 посещения в други окръзи, 4 пъти е излизано вън от страната. И това само от административното и стопанското ръководство, без да се смятат групите по линия на профорганизацията, на Комсомола, на НТС, на партийната организация. Без да се смятат и онези членове от този колектив, които са били включени в сборни групи, по отрасли, по селища, по масови организации и т. н.

Толкова ли е сложно да се заведе на добър отчет тази огромна и безспорно много нужна дейност и да се търсят резултатите от нея. Да се повишават наистина нейното качество, нейната ефективност. И това да стане закон — отишли, видели, проучили, отчели се там, където трябва, предложили, утвърдени са мерки и се търсят реални резултати. Това ще бъде част от усилията да се интензифицира и тази социална практика, която винаги е свързана с определени разходи на

Digitized by Google

време и на средства, затова и от нея следва да се постига възможният най-висок резултат.

5

Възниква въпросът за информацията при създаването на система за изучаването и разпространяването на положителния опит. Опит производствен, опит в ръководството на производството, на научното обслужване, на социалното развитие, на обществената дейност.

Всъщност богата информация има. Но възникват проблеми при нейното систематизиране и използване. Тук главно става дума за онази информация, която тече непрекъснато от ежедневния и периодичен печат, от радиото, телевизията, от информационни сборници, бюлетини, научни и технически издания и съобщения.

От една страна, тази информация достига до кадрите и научавайки я, в зависимост от своята подготовка, от своята информационна култура и чувство за новото, чувство за отговорност, те я ползват. Това е било винаги, е и ще бъде. Един подготвен и с развито чувство за отговорност работник винаги ще намери начин да я проучи сам и да направи нещо за използването на информацията в зависимост от компетенциите, които има. Но, ако няма вкус към това? Каква трябва да бъде тук формулата, която да утвърждава една система? Едва ли биха се намерили безапелативни, безпогрешни схеми, защото условията и възможностите са различни и богати, както е безкрайно разнообразен и богат животът. И все пак следва да се търси изход на основата на типизирани решения. Ако вземем една първична партийна организация например, защо още в партийното бюро не се установи всеки негов член съгласно своите задължения да има грижата да следи партийния печат и да ползва изнесения в него опит, като периодически се отчита пред бюрото или дори пред събрание на организацията. Защо например в едно предприятие по няколко най-основни и важни за него проблема не се натоварят групи, които да следят новостите и периодически да информират ръководството (партийно, стопанско, профсъюзно) за своята дейност. На помощ могат да дойдат специалистите — инженери, техници, конструктори, икономисти, технолози, социолози и пр. Навсякъде според нуждите и според действителната подготовка и възможностите на кадрите. И така по пирамидата, като се мине през общинските звена, под ръководството и чрез изискванията на общинския партиен комитет. Всяко общинско ръководство — на народния съвет, на Комсомола, на профсъюзите, на аграрно-промишления комплекс, съвета на директорите и пр., ще има определено направление (каквито и без това има) и ще извършва определена и полезна дейност. По същия начин може да се подходи и на окръжно равнище под ръководството на окръжния комитет на БКП.

Разбира се, тук възникват проблеми, които не могат да бъдат решени с местни сили. Така например процесът на интензификация ще доведе постиженията в производството и общо в икономиката до световните постижения. Но какви са световните постижения, често не се знае. А и те са една динамична величина, която непрекъснато расте. И в тази област е нужна по-голяма помощ от централните стопански органи, от научните и учебните звена.

Що се отнася до опита в обществената дейност, в това число в партийната, ориентир следва да бъдат решенията на Политбюро и на Секретариата на Централния комитет на партията, в които се излага и утвърждава най-добрият опит на окръжните партийни организации, на цялата партия. От изключително значение са речите и докладите,

Digitized by Google

разговорите и препоръките на др. Тодор Живков на националните съвещания и срещи с ръководствата на масови и стопански организации и по време на посещенията му в окръзите. Неговата неуморна дейност е наистина един непрекъснат извор, от който клокочи нашият национален опит, осмислен и обогатен от мъдростта и прозрението на ръководителя на партията на българските комунисти, от твореца на нейната ленинска априлска генерална линия.

6

На няколко места беше посочена нуждата от **деловитост, организираност и конструктивност.** С прости думи казано, това означава ясно и своевременно да се определят целите, които следва да бъдат постигнати, и пътищата, средствата, формите, чрез които това ще стане. И още нещо — как да се откриват и точно да се поставят границите на опита, неговите белези, измерения и характеристики.

Няма да забравя един твърде поучителен случай. Трябваше да картотекираме всички челници в производството, да се поеме изучаването на техния опит и създаването на движение този опит да става опит на всички работници от предприятията на целия град. Ръководството на ТПК „Металик" в Разград единодушно определи, че най-добър стругар е бай Христо — дългогодишен, клонящ към пенсия работник. Отива групата, която има задача да картотекира опита му, и започва да го разпитва така, както изисква готовият образец. Бай Христо, смутен от тази обсада, с неохота отговаря на въпросите и накрая ги помолва да не се занимават с него, защото той е най-обикновен работник и няма защо да търсят у него неща, които той няма. Наложи се с бай Христо да поговорим отново. Рискувахме инициативата да се компрометира. Помолихме го да разкаже все пак как успява вече близо три десетилетия винаги да преизпълнява дневната си норма при отлично качество на детайлите. Със свои думи. „Вижте — каза той, — при мен няма нищо особено. Още от млад аз имам навика след края на работното време да не напускам работното място веднага. Най-напред правя заявка за материали и за инструменти за следващия ден, след това почиствам работното си място, правя малък преглед на машината, почиствам я, покривам я с едно дочено платно и чак тогава си тръгвам. На следващия ден съм на работа 10—15 минути преди работното време. Разполагам си материалите, инструментите, правя още един път преглед на задачата за деня и започвам работа. През деня не губя време, не се разтакавам за инструменти, за материали, за съдове. Какво сложно има тука?" И това просто правило се е превърнало в един железен навик, в една собствена норма на самодисциплина, в един нравствен императив. Една проста, но съдържателна формула, която дава обяснение на резултатите. Колкото и елементарен, толкова и поучителен е този случай, който не отговори на разграфените анкетни листове за картотекирането на положителния опит, но даде отговор на важни въпроси, които се отнасят до човека, до неговата трудова и нравствена дисциплина, до неговата отговорност. И до конструктивността, която дългогодишният опит е утвърдил.

Когато става дума за конструктивността, спомням си изказването на една силна и смела бригадирка, на Ангелина Тучева, от с. Лозица, Плевенско, направено неотдавна на окръжната профсъюзна конференция. Отчитайки високите резултати от дейността на бригадата, която ръководи, др. Тучева посочи причините, които според нея са три „... първа, втора и трета, но не по важност, защото и трите са много важни, и ако една от тях би била омаловажена, резултати нямаше да има.

Digitized by Google

Първата е масово-политическата работа...

Когато казвам масово-политическа работа, то трябва да се разбира точно така: масова разяснителна политическа работа. На проведените съвещания, в индивидуални разговори с всички механизатори от бригадата ние обяснихме и разяснихме, че от приложените от нас технологии ще получим такива и такива резултати.

Вторият важен момент от нашата работа това е внедряване на практика научно-техническия прогрес, челния опит на известни в страната бригади, потвърдихме опита на бившата бригада от с. Лозица за производството на царевица, взехме най-хубавото от работата на бившите три бригади, влизащи в новата.

Трета причина за добрите успехи в нашата дейност бяха предимствата, които ни бяха дадени от създадената бригада. Поради големия размер обработваема земя засяхме отделните култури в най-подходящите сеитбообръщения, най-пълно използвахме високоенергийните машини... размествахме хора и машини за изпълнение на мероприятията с особена важност, неща, които не винаги можехме да приложим в малките бригади..."

Когато попитали съветския орденоносец, майстор на високи добиви Иванов, на какво дължи геройската си звезда, той отговорил: „Плодовете се раждат от любов, никак не върви брак по сметка със земята. И така, ние в нашата бригада през 1981 г. не сключихме брак по сметка със земята, експлоатирахме я безжалостно, дадохме й много, но и тя ни даде още повече. Беше много щедра към нас."

Изтъквам този пример, защото в него има яснота относно това, което трябва да се направи, за да се постигнат резултати. В него има конструктивност. И нещо повече — усеща се една политическа зрелост на хората, на бригадирката, една богата душевност, която осигурява висок тонус и атмосфера за работа. Който е бил в бригадата на Ангелина Тучева, е могъл да почувствува силно оптимистичната, жизнената атмосфера, в която живее и работи нейният колектив, организиран, целеустремен, уверен.

7

Накрая ще отбележим, че разбирането на проблема ще има все по-значима и нарастваща роля. Всъщност това е част от задачата да се усъвършенствува и обогатява познанието за партийната практика, да се издига ролята на **самоопознаването** от страна на всички партийни органи и организации, от всички комунисти, от всички членове на социалистическото общество. Да се търси опора в онези дейности, които имат стойността на ориентири към новото, към прогресивното, към най-зрялото в практиката на човека. Това ще означава да се формира не само уважение към новото, към онова, на което принадлежи бъдещето, но и да се обогатяват кадрите с умение, най-съзнателно и активно да се ускоряват всички процеси, които му разкриват простор. По такъв начин още по-смело ще се изявява революционно-преобразуващата роля на партийните комитети и организации, като се разкриват и реализират най-бързо и най-пълно съществуващите икономически и всички социални резерви.

Отношението към проблема безспорно е един от най-съдържателните белези на научност в партийната дейност, отношение на разбиране и най-активно разгръщане и използване на творчеството на всички равнища в партийните и останалите органи и организации на социалното управление. Това е отношение на най-висока зрелост и вяра във възможностите на комунистите, на всички трудещи се.

Digitized by Google

ОБЩОСЕЛСКИЯТ ПАРТИЕН КОМИТЕТ

Първият секретар на общинския партиен комитет в Първомай ТОСКО ЯНЕВ в беседа с представителя на списанието ДЕЛЯ КОЛЕВА сподели опит за работата на общоселските партийни комитети по следните въпроси:

— Какви са критериите на общинския партиен комитет при създаването на общоселските партийни комитети в Първомайската селищна система.

— Сегашната им структура и функции отговарят ли на големите изисквания на XII партиен конгрес за още по-голямо издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации.

— Осигуряват ли активна и високоефективна идеологическа работа за гарантиране правилното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм в производствената дейност.

— Какво е мястото на общоселските партийни комитети при провеждане прегледа на първичните партийни организации за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес.

— Искам да започна с това — какви критерии прилагаме за обосновката ни при създаването на общоселските партийни комитети в нашата селищна система. Ние се ръководим както от партийния Устав по този въпрос, така и от конкретните условия при нас. Една, макар и кратка, характеристика на Първомайската селищна система дава представа за изходните позиции, които общинският партиен комитет използва, когато предложи и окръжният комитет на партията утвърди да се създадат при нас три общоселски партийни комитета в селата Дълбок извор, Искра и Градина. Отличителен белег за нашата селищна система е компактността и наличието на големи селища. Има висока степен на интензивност в селското стопанство и многообразие на културите. За да сведем до минимум миграционните процеси в района, общинският партиен комитет осъществи широка програма от мероприятия за ангажиране на част от работната сила през цялата година. В големите селища се изнесоха редица промишлени дейности и специализирани цехове от предприятията на града.

Сега в тези селища има многочислени партийни организации. Комунистите, които работят в различните сфери на матералното производство и тези от териториалните партийни организации, имат да решават специфични проблеми, но в същото време обстоятелството, че живеят и работят в едно населено място, налага те да дават своя принос, за да се решават успешно проблемите на благоустрояването, на просветата и културата, на търговията и други, които се отнасят до развитието на селището, до жизнената среда на хората. Да вземем за пример село Искра. То се населява от над 3200 жители. Клоновото стопанство е водещо в селищната система по производството на тютюн, напрегната е програмата му по животновъдството и лозарството. Първичната партийна организация в клоновото стопанство наброява 74 комунисти, в териториалната — 64, в училището — 15 и в цеха на фабрика „Г. Кротнев" — 11. Подобна е картината и в останалите села — Градина и Дълбок извор.

Digitized by Google

Тази разностранна дейност на територията на отделните селища изисква по-конкретно ръководство на първичните партийни организации, като се имат предвид специфичните задачи, които те изпълняват, и в същото време да се координират усилията на всички комунисти, да се осигури тяхната авангардна роля в решаването на редица общоселски проблеми, за ефективна идеологическа работа сред населението. Освен това необходими са координация, партийна помощ и контрол върху дейността на стопанските, държавните и административните ръководства.

Това е ръководното начало, с което се е съобразявал общинският партиен комитет, при създаването на общоселските партийни комитети. **Можем да кажем, че сегашната структура и функциите на общоселските партийни комитети отговарят на големите изисквания, които Дванадесетият конгрес поставя за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации за изпълнение на социално-икономическите програми на трудовите колективи, за активизиране на техния вътрешнопартиен живот, за засилване на самодейния им характер.**

Всеизвестна истина е, че партийната работа най-малко се поддава на статичност, на нещо веднъж завинаги дадено. Усъвършенстването както на формите, така и на съдържанието на работата на партийните звена винаги е било характерна черта в дейността на нашата партия. Досегашният опит ни дава основание да кажем, че общоселските партийни комитети се утвърдиха като сполучливо и необходимо звено в партийната структура в селищната система и изпълняват успешно своите задачи. Те осигуряват политическо ръководство на икономическия, културно-просветния и социалния живот в селото. Мобилизират трудовите колективи пълно и рационално да използват всички материално-производствени и човешки ресурси. Грижат се за комунистическото и нравственото възпитание на хората.

За да осигурим по-голяма ефективност на организаторската и политическата работа, да внедрим икономическия анализ и стопанската сметка във всички отрасли, да обхванем и правилно да решаваме всички жизнено важни проблеми, ние, както изисква XII партиен конгрес, **отделяме голямо внимание на състава на общоселските партийни комитети.** Изискваме в тях да се избират кадри, които имат нужната компетентност, организаторски качества и политическа подготовка. Да вземем за пример общоселския партиен комитет в село Дълбок извор. В неговия състав са избрани 11 души. Единият от тях е председател на клоновото стопанство. Той е опитен ръководител и добре познава проблемите на селскостопанското производство. С неговата компетентна помощ партийният комитет решава най-важните проблеми в отделните отрасли и помага на място на първичните партийни организации. Като се има предвид, че селскостопанското производство е водещо, в състава на комитета са включени още секретарят на първичната партийна организация в клоновото стопанство и двама производственици — животновъд и механизатор. Общоселският партиен комитет полага постоянни грижи успешно да се решават проблемите на образованието. В училището се обучават децата от първи до осми клас. От това е продиктувана необходимостта директорът на училището също да бъде избран в състава на комитета, а също така и секретарят на учрежденската партийна организация, в която членуват учителите — партийни членове. Член на общоселския партиен комитет е също така отговорникът по търговията. В селото е изградена добра търговска мрежа — магазини за хранителни стоки, домакински уреди, сладкарница, ресторант и други, поради което проблемът за търговското обслужване е извънредно важен. Историята на селото е свързана с ак-

Digitized by Google

тивното участие на хората в съпротивителното движение — 50 партизани и 30 помагачи. Това бе предпоставка за членове на комитета да бъдат избрани двама активни борци против фашизма и капитализма — секретарят на териториалната партийна организация и председателят на съвета на активните борци. Секретарят на общоселския партиен комитет Запрян Ванев е високо квалифициран селскостопански специалист, местен кадър. Той добре познава хората, обстановката в селото и има необходимата политическа подготовка и това му помага правилно да организира и ръководи работата на комитета.

Този състав на общоселския комитет му позволява да осигури конкретна и квалифицирана помощ на първичните партийни организации на място. Освен това при обсъждане на проблемите творчески се използват опитът, знанията и организаторските способности на отделните членове на комитета и всеки поема полагащия му се дял от целокупната дейност за пълното осъществяване контрол и помощ върху дейността на стопанските и административните органи и на първичните партийни организации. Комплексно се разработват политическите, икономическите и социалните проблеми на селото. На партийна оценка се поставят проблемите на интензивното развитие на икономиката. Регулярно председателят на клоновото стопанство се отчита пред комитета как се изпълняват задачите за увеличаване производителността на труда, как се внедрява научно-техническият прогрес, как се разкриват вътрешните резерви, новият икономически подход и неговият механизъм станали ли са същност на работата на стопанското ръководство и на кадрите.

Можем да отбележим, че стопанското ръководство вече не се задоволява със затвърдените добиви от царевицата — 780 кг от декар. За тази година са предвидени интензивни участъци от 2000 дка при планиране добив по 1000 кг от декар. Разработена е програма за подобряване развъдно-подобрителната работа в краварството, която ще осигури в близките години напълно да се заменят нископродуктивните животни с високопродуктивни породи. Създадени са условия за въвеждането на типизирано хранене на животните. На най-добрите механизатори — младежи-конструктори, ще се възложи да проучат най-новите технически постижения в селскостопанското производство и да предлагат рационални решения за отделните отрасли. В унисон с изискванията на XII партиен конгрес ще се развива и укрепва личното и помощното стопанство като продължение и допълнение на общественото стопанство. Общоселският партиен комитет държи на близък отчет и изисква от стопанските кадри да помагат на населението да осигури производството на допълнителна продукция, като особено следи това да не става в ущърб на общественото стопанство. Не са изключение случаите, когато в критични моменти на върхово трудово напрежение в стопанската дейност, значителна работна сила да се отклонява за реализиране на запланираните доходи от личния двор и тогава дисхармонията е очевидна и с лоши последствия.

На постоянна партийна оценка и контрол са поставени и проблемите на кметството. Общоселският партиен комитет полага усилия и знае по всяко време какво е равнището на административното обслужване на населението, как се опазва социалистическата собственост, на какво равнище е благоустрояването и хигиенизирането на селището.

Компетентното, критично и задълбочено обсъждане на тези проблеми е първият етап от работата за тяхното решаване. Общоселският партиен комитет слага ударението на организацията на проверката за изпълнение на взетите решения. За да се осъществи набелязаната строителна програма, активно участвуват и хората от селото, а не само строителните организации. С построяването на детската градина,

Digitized by Google

здравния дом и ресторанта се решават важни социални въпроси за населението. В хигиенизирането активно участвуваха членовете на Отечествения фронт. На всяко семейство предварително е разяснено какво трябва да направи за подобряване на общия вид на къщата и двора си, на улицата и квартала.

Централно място в работата на комитета заема **грижата за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации.** В трите първични партийни организации членуват 164 комунисти. Постоянна грижа на комитета е да засилва влиянието на партийните организации в живота на трудовите колективи, да им помага да подобряват структурата, вътрешното съдържание и формите на работа. Стремежът е те да са съобразени с конкретните задачи, които се решават в отделните отрасли и сектори на производствената и обществената дейност. Мерките, които комитетът взема за подобряване на количествения и качествения състав на първичните организации, целят да се засили партийното влияние във всички сфери на живота в селото, да се осигури необходимият партиен контрол над ръководните органи за изпълнение на партийните решения. Отчетите, които секретарите на първичните партийни организации правят пред комитета, са съпроводени с редовни проверки и помощ на място. В различните сектори са изградени 22 партийни групи, на които комитетът помага да водят пълнокръвен живот. За отговорници на групите са избрани опитни комунисти, които не само добре разбират проблемите на отрасъла, в който работят, но и умеят да общуват с хората. Партийният комитет ги държи в курса на задачите, провежда с тях редовно съвещания, инструктажи, помага им в пряката организаторска и политическа работа. Изучава и разпространява опита на най-добрите от тях. Сега комитетът насочва работата на първичните партийни организации, на партийните групи към усъвършенствуване на вътрешнопартийната демокрация, към засилване на дисциплината сред комунистите, към разгръщане на критиката и самокритиката — проблем, който другарят Тодор Живков постави с голяма острота в доклада на XII партиен конгрес и в срещите с партийните и стопанските ръководни кадри.

Така комитетът цели да сведе до минимум инертността и пасивността, които отделни комунисти допущат. Стремежът е да се утвърждава активната жизнена позиция на партийните членове, творческата инициатива, самоконтролът и високото чувство за отговорност.

Общоселските партийни комитети осигуряват активна и високоефективна идеологическа работа, която съответствува на новите задачи в условията на прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм. Всекидневни са техните грижи за идейното, трудовото и нравственото възпитание на комунистите, на трудещите се.

Повишаването на ефективността на идеологическата работа в трудовите колективи, сред населението, засилването на нейната борбеност и настъпателност, укрепването на духовната връзка между партията и широките народни маси е наша постоянна задача, особено след решенията на XII партиен конгрес. Грижите ни са насочени към действена духовна връзка с трудещите се маси, към такъв социално-психически климат, който да ни осигури по всяко време да отчитаме вярно настроението на хората, да знаем какви проблеми ги вълнуват.

В тази дейност общоселските партийни комитети имат реален принос. Ще се позова пак на опита на общоселския партиен комитет в село Дълбок извор. За превръщането на идеологическата работа в дело на всички комунисти, за свързването ѝ с непосредствените задачи и проблеми на социално-икономическото развитие на селото през осмата петилетка, за възпитателното въздействие на социалистическата обществена среда комитетът е разработил комплексна програма за срок

Digitized by Google

от две години. В нея са набелязани главните направления на идейно-политическото, трудовото, нравственото и естетическото възпитание. Предвидени са мерки за усъвършенстване управлението на възпитателната дейност. Очертани са пътищата за изпълнението им.

В раздела за идейно-политическото възпитание са предвидени мероприятия за по-нататъшно повишаване активността на трудещите се за изпълнение на партийните решения. Партийният комитет предвижда политическата съзнателност на хората да расте на основата на задълбочена пропаганда на марксизма-ленинизма, да се издигат патриотичното и интернационалното съзнание на трудещите се, да се разгръща настъпателна борба срещу буржоазната идеология, да се задълбочава атеистическото възпитание.

Обогатяването на формите и средствата на работа с трудещите се, правилното формиране на тяхното политическо настроение и обществено мнение ще се извършват в няколко направления. Единният политически ден и срещите с трудовите колективи трябва да станат действително място, където трудещите се да получават обширна информация както по външнополитическите, така и по вътрешнополитическите въпроси от национален, окръжен, общински и местен мащаб. Въведена е отчетност за отговорите на поставените от трудещите се въпроси, направените предложения и жалби, работи се да се укрепва вярата в справедливостта.

Общоселският партиен комитет взема мерки да се издига ролята на политическата агитация, да се подготвят агитаторски кадри, нагледната агитация да бъде актуална, целенасочена, мобилизираща към конкретни дела.

Инициативите, проведени във връзка с 100-годишнината от рождението на вожда и учителя на българския народ Георги Димитров, помогнаха да се издигне още повече патриотичното чувство на населението и гордостта му, че нашият народ е дал на международното комунистическо и работническо движение такъв титан на мисълта и делото, какъвто е той.

Сега, при провеждане прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес, стремежът е да се засилват още повече връзките на общинския партиен комитет с първичните партийни организации и в селата, където има общоселски партийни комитети, да бъдат те още по-близки и непосредствени. Председателите на комисиите през първия етап от прегледа бяха от актива на общинския партиен комитет, което ни даде възможност да добием реална представа както за положителните страни, така и за онова, което не достига в дейността на първичните партийни организации. При определянето на комисии се ръководехме от изискването хората, включени в тях, да имат добра теоретическа подготовка и необходимия организационен опит. Да участвуват не само партийни работници, но и ръководни стопански дейци, които добре познават проблемите на трудовите колективи и задачите на партийните организации. Първият етап от прегледа приключи добре. Оценките, отразени в приетите характеристики, като правило съвпадат с мнението на комунистите от дадената партийна организация. Те са резултат на задълбочена критика и самокритика по време на тяхното обсъждане. Общинският партиен комитет държи постоянна връзка и оказва близка помощ на общоселските партийни комитети във връзка с прегледа. В деня на партийния секретар обсъждаме резултатите от работата по прегледа и всичко, което се заражда като положителен опит, стремим се да направим достояние на всички партийни организации.

Като даваме положителна оценка на работата на общоселските

Digitized by Google

партийни комитети, съвсем не изключваме и редицата трудности в тяхната работа, необходимостта непрекъснато да се подобрява и усъвършенствува тяхната дейност. Да вземем такъв пример. Ако се провежда по-голяма трудова кампания и трябва да се включи цялото население от селото, работниците от цеховете на промишлените предприятия, от услугите могат да се включат само с разрешение от съответните ръководства, седалищата на които са в града. Комунистите са на отчет към общоселския партиен комитет, но трудовите колективи трябва да получат разрешение от стопанското ръководство, за да се включат в мероприятия от местен характер.

Стремим се тези неща да ги регулираме правилно и в интерес на работата и на предприятието, и на селото, където живеят и работят тези работници.

Има какво още да се желае от общоселските партийни комитети и по подобряване работата на партийните групи — подготовката на техните отговорници, контрола и проверката на партийните поръчения, помощта за изпълнение на насрещните планове и пр.

Изискването ни е общоселските партийни комитети да продължат да държат в центъра на вниманието на партийните организации задачата да активизират още повече вътрешнопартийния живот, като всеки комунист даде своя принос в изпълнение на решенията на XII партиен конгрес. С личния си пример те да разгръщат социалната активност и творческата инициатива и на целите трудови колективи, да осигуряват високоефективна идеологическа работа сред населението за издигане тяхното съзнание, политическата и социалната им активност за успешното реализиране на задачите на осмата петилетка.

ДОКУМЕНТАЛНОТО БОГАТСТВО

Грижите за съхраняването и опазването на партийните документи са отговорна и полезна партийна дейност. От тях историческата наука и партийната пропаганда ще се ползват при решаването на много проблеми, които са свързани със строителството на развитото социалистическо общество и с възпитанието на трудещите се.

През април 1957 г. Секретариатът на Централния комитет на БКП прие решение за създаване на партийни архиви към окръжните комитети. Утвърден беше правилник за устройството и задачите им. Същата година започна да функционира и Плевенският окръжен партиен архив. Пред него беше поставена задачата да събере, научно-технически да обработи и съхрани документалните материали на всички партийни органи и организации. Положени бяха много усилия, за да може документацията на партийните и комсомолските органи и организации да се сложи в добър ред. Необходимо бе да се преодолее незаинтересоваността и до известна степен пренебрежителното отношение на някои хора към архивните документи. В окръжния партиен архив работеха двама души — хора без необходимия опит. Много от документите се намираха в безпорядък по тавани и мазета. Това затрудняваше осъществяването на възложената задача. Но трябваше да се действува. В помощ на архива беше привлечен голям актив от доброволни сътрудници-пенсионери. В продължение на месеци под непосредственото методическо ръководство на Централния партиен архив на ЦК на БКП те обработваха документите. Близка помощ оказваха и съветски специалисти-архивисти. За две години документалните материали на окръжната партийна организация за периода от 9. IX. 1944 г. до 1958 г. включително бяха приведени в наличност и научно обработени. Комплектувани бяха първите архивни фондове. През следващите години се установи практика постъпления на нови документи в архива да става на две години.

В окръжния партиен архив се съхраняват документалните материали на вси-

Digitized by Google

чки партийни и комсомолски комитети и на определените от бюрото на окръжния комитет на БКП първични партийни организации за периода до 1978 г. включително.

В двадесет и пет годишното си съществуване окръжният партиен архив е приел 1078 фонда в общо 69 639 архивни дела. В тези документи е отразена творческата инициатива на партийните органи и организации в периода на строителството на социализма. Показана е борбата на партията по места за укрепването на народната власт — провъзгласяването на България за народна република, изграждането на промишлеността, социалистическото преустройство на селското стопанство, културната революция и редица още важни моменти от дейността на окръжната партийна организация.

В архива са постъпили 852 спомена. Те са написани от стари революционни кадри, взели активно участие в живота и борбите на партията, РМС и Отечествения фронт до 9. IX. 1944 г. Издирени са и много оригинални партийни документи и снимки за същия период. На постоянно съхранение са приети и личните дела на комунистите от окръга.

За опазването на архивните фондове са създадени много добри условия. Разполагаме с просторно и добре обзаведено архивохранилище. В него има климатични инсталации, уютна читалня за посетителите и канцеларии за сътрудниците на архива.

Партийните и комсомолските документални материали, които са съхранени в архива, са в услуга на партийно-историческата наука, на партийните комитети и организации. Те са достъпни както за научната, политиковъзпитателната работа, така и за практически цели.

Фондовете на архива привличат вниманието на много изследователи от научните институти и висшите учебни заведения в страната. Използвани са документи при разработването на теоретически проблеми из областта на историята, при изследването на закономерностите на нашето развитие, при изучаването и обобщаването на практиката на строителството на социализма. За 25 години в читалнята на архива 1189 читатели са използвали 10 992 архивни дела, като са направили 3371 читателски посещения. Окръжният партиен архив е използван и от съветски изследователи по проблеми на българската история за подготовка на кандидатски и докторски дисертации.

Местни историци, музейни работници, студенти и други редовно посещават архива. Те се интересуват от най-различни теми, свързани с историята на партията и Комсомола в Плевенския край. Авторският колектив, който работи по написване история на Плевенската окръжна партийна организация, използва основните архивни фондове, спомените и други материали. През последните десет години архивът е направил и 1614 справки по документите, които са искани от партийни и комсомолски органи и организации и отделни граждани.

Правилното и най-пълно използване на архивното богатство може да се постигне само при наличието на един добре съставен и организиран научно-справочен апарат. Затова една от постоянните наши задачи е била и ще бъде каталогизацията на документите и създаването на пълен систематичен каталог. Той ще предостави на читателите разкрито съдържанието на документите, в които е отразена дейността на партията в различните сфери на нашия стопански, политически и културен живот. Освен посочения каталог партийният архив създава и други каталози и указатели. Те улесняват справочната работа за бърза и най-пълна информация по документите.

Сътрудниците на окръжния партиен архив ясно виждат задачите, които стоят пред тях. Те работят с чувство за отговорност и влагат своето умение, за да може архивните фондове да бъдат използвани за нуждите на партията при решаването на важни партийно-организационни и идейно-политически проблеми.

Стойо ГАНЕВ

завеждащ окръжния партиен архив — Плевен

Digitized by Google

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ:

НА КАКВО ОСНОВАНИЕ?

„Може ли партиен член, който е излязъл в пенсия, но продължава да работи на мястото до пенсионирането си и членува в първичната организация по месторабота, да бъде член на партийното бюро в първичната организация в квартала, където живее? Ако това е възможно, на какво основание: въз основа на инструкция или друг документ на Централния комитет на БКП?

Петър КУТОВ
София"

— Съгласно Инструкцията на ЦК на БКП за произвеждане на избори за ръководни партийни органи в предложенията за състава на новото партийно бюро могат да се включват и кандидатурите на комунисти, които не членуват в дадената първична организация, но с подготовката и опита си могат да ѝ бъдат в помощ и да служат за резервни кадри. Комунистите, включени в състава на партийното бюро, които членуват в друга първична организация, трябва в непродължителен срок да се зачислят в първичната организация, в чието партийно бюро са избрани. Това не е свързано непременно с промяна на работата. Така че комунист, който се е пенсионирал, но продължава да работи на предишното си място и членува в първичната организация по месторабота, може да бъде избран в партийното бюро на първичната организация по местоживеене, като спази изискванията на посочената инструкция.

Digitized by Google

ЕФЕКТЪТ ОТ КАЧЕСТВОТО

Съвещанието беше с ръководния актив на общината. Ставаше дума за прибирането на реколтата и представителят на окръжния комитет искаше да знае защо в края на август силажирането върви с бавни темпове. Председателят на АПК беше лаконичен:

— На нас не ни трябва вода, а силаж с хранителни качества.

— Погледнете графика, на едно от последните места сте — атакуваше окръжният представител.

— Погледнете графика за млеконадоя — не се предаваше председателят.

Комплексът беше на първо място през годината по добито мляко, затова по-нататъшните аргументи за фазата на узряването на царевицата, за приготвянето не просто на силаж, а на фураж за типизираното хранене бяха приети.

Да се прибере реколтата срочно и качествено. Този призив, който събира есенно време мало и голямо на полето, все още на някои места се изпълнява (и преизпълнява) единствено по отношение на сроковете. Срещат се ръководители, които вдигат в недоумение рамене, когато ги запитат каква е захарността на цвеклото, като че ли заводите са предназначени да произвеждат цвеклови резанки, а не обратното. Тягостно е, че има и зоотехници, които не знаят колко кръмни единици са съхранени в едно силажовместилище, а преписват тоновете зелена маса от кантарджиите.

Есента е капризен период. Трябва да се бърза, но в това бързане не бива да се допуска онова, което народът е нарекъл „през куп — за грош". Очистеното поле може да задоволи някоя комисия, а в същото време тонове недоузряла продукция да дими на стопанските площадки. Ето защо в условията на икономическия подход ефектът следва да се търси не от мероприятията сами за себе си, а от крайната цел, измерена в печалба — за обществото, за колектива.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

ЗНАМЕНОСЕЦ В БОРБАТА ЗА СВОБОДА, ДЕМОКРАЦИЯ И СОЦИАЛЕН ПРОГРЕС, ГАРАНТ НА МИРА

проф. ВЪЛО ИВАНОВ

Създаването на СССР е резултат от победата на Великата октомврийска социалистическа революция, която постави началото на революционното обновление на света, унищожи социалното и националното подтисничество и неравенство върху една шеста част от земната суша, пробуди и подтикна към творчество и съзидателен труд всички народи в необятната страна. Образуването на Съветския съюз е историческа заслуга на партията на болшевиките, тържество на идеите на гениалния Владимир Илич Ленин и на формулираните от него принципи по националния въпрос. Доброволното обединение на суверенни републики, тяхното пълно взаимно доверие, дружба и братство, изградени върху принципите на пролетарския интернационализъм, единството на икономическата и политическата организация на обществото са непоклатима основа на сплотеността между нациите и народностите на съветската социалистическа държава.

Из Решение на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия за чествуването на 60-годишнината от образуването на Съюза на съветските социалистически републики

На 30 декември 1922 година в Москва по волята на народите на страната Първият всесъюзен конгрес на съветите прие Декларация и утвърди Договор за образуването на Съюза на съветските социалистически републики. В декларацията се подчертава, че съюзът е доброволно обединение на равноправни народи, споени в братско сътрудничество, верен страж против световния капитализъм. „Основаването на СССР — се казва в Постановлението на ЦК на КПСС за 60-та годишнина от образуването на СССР — е най-голямата заслуга на ленинската партия на болшевиките — многонационална по своя състав, дълбоко интернационална по идеологията и политиката си, по организационния си строеж и по принципите си на работа.“

„В образуването, укрепването и развитието на този могъщ съюз от равноправни народи, застанали на пътя на социализма — отбелязва Л. И. Брежнев, — изиграха роля всички нации и народности в нашата страна и преди всичко великият руски народ... Неговата революционна енергия, самоотверженост, трудолюбие, дълбок интернационализъм по право му спечелиха искреното уважение на всички народи на нашата социалистическа родина.“

Развитието на Съветския съюз през изминалите шестдесет години от неговото образуване и 65 години от Великата ок-

Digitized by Google

томврийска социалистическа революция показа превъзходството на съветския, на социалистическия обществен и държавен строй.

Предимствата на социалистическата държава се изявяват по такива основни въпроси като **правата и свободите на гражданите**, тяхното участие в управлението на страната, състоянието на **демокрацията**, темповете на развитие и условията, при които се трудят и живеят, които до голяма степен са и сърцевината на начина на живот.

Като част от съветския начин на живот и демокрация през цялото време на съществуване на съветската държава свободите и правата на гражданите се осигуряват от самия социалистически обществен строй. За разлика от формалните, макар записани, права и свободи на гражданите при условията на буржоазно-капиталистическия строй те са гарантирани. Да споменем на първо място правото на **труд**. То е гарантирано от самата социалистическа система и непрекъснатото планово развитие на производителните сили. В Съветския съюз е непозната безработицата, докато в САЩ броят на безработните надминава 9 млн. души с тенденция на увеличение, а заедно със страните от Европейската икономическа общност повече от 20 млн. безработни. Гражданите на Съветския съюз имат обезпечени права на почивка, на опазване на здравето, на осигуровка при старост, в случай на болест, пълна или частична загуба на трудоспособност, право на образование, на жилище, на ползване постиженията на културата, на научно-техническо и художествено творчество, на участие в управлението на държавните и обществените работи, на словото, печата, събранията, на организиране в обществени организации. Конституцията и законите гарантират неприкосновеността на личността на съветския гражданин и на неговото жилище, тайната на кореспонденцията и т. н. Те предвиждат и редица задължения, чието изпълнение осигурява силата и по-нататъшното развитие на съветското общество — да спазват Конституцията и законите, добросъвестно да се трудят, да пазят и укрепват социалистическата собственост, защита на съветското социалистическо отечество, уважение националното достойнство на другите граждани и укрепване дружбата между нациите и народностите на многонационалната съветска държава. И първо по рода си задължение: „Интернационален дълг на гражданите на СССР е да съдействуват за развитието на дружбата и сътрудничеството с народите на другите страни, поддържането и укрепването на всеобщия мир“ (чл. 69).

Демократичните завоевания, за които от първите дни на своето съществуване упорито се бори Съветският съюз, на дело се утвърждават в съдържанието и формите на управление.

Политическата система на първото в света социалистическо общество изцяло отговаря на обективния процес на сближаване на класите, социалните групи, всички народи в съветската страна, укрепване новата историческа общност — интернационално и социално единство на всички трудещи се, нации и народности на СССР. Основа на тази разгърната, ефективно функционираща под ръководството на КПСС политическа организация са съветите на народните депутати, които съставляват единна система от органи на властта, въплътяват тяхното единство, общонародната природа на държавата, неразделно свързана с масите. Дълбоко интернационални по своята природа и дейност, съветите винаги са били школа за сплотяване на съветските народи, ярък израз на общността на техния обществен живот, гарант на социално-политическото им единство. Всеки път на избори за съвети в състава на депутатите се избират на основата на всеобщо избирателно право, с което се ползват всички граждани, навършили 18 години, представители на всички нации и народности на съветската страна.

Въплъщение на интернационалното единство на нациите и народностите на съветската страна на общността на техния политически живот е висшият орган на държавна власт на СССР — Върховният съвет. Неговият състав и дейност изразяват интернационалната демократична същност на съветската власт. Общите интереси на всички трудещи се представляват от Съвета на съюза, а интересите на гражданите от различните национални общности, живеещи в съюзните и автономни републики, автономните области и автономните окръзи, са представени в Съвета на националностите.

Образец на съветския социалистически демократизъм и интернационализъм, нагледен пример на дружбата и сплотеността на народите, олицетворение на тяхното единство е системата на съветите на Руската федерация. В нея наред с висшия орган на държавна власт на републиката — Върховния съвет на РСФСР, влизат 16 Върховни съвета на автономните републики и около 28 хиляди местни съвета, в това число 5 съвета на народните депутати на автономни области, 10 съвета на народните депутати на автономни окръзи. В състава на местните съвети са повече от 1 млн. и 134 хил. депутати от повече от сто национални общности. Сред тях работниците съставляват 47,8 на сто. Повече от половината народни избраници са жени. Безпартийните са 57,8 на сто. Примерно една трета са по-млади от 30 години.

Изминалите шест десетилетия се характеризират със стремително социално-икономическо развитие на СССР. Произведеният национален доход през 1981 година в сравнение с 1922 година е пораснал 167 пъти. Частта на СССР в световното промишлено производство от един процент през 1922 година се е увеличила на 20 процента днес. По общ обем на про-

Digitized by Google

мислено производство СССР заема първо място в Европа и второ в света.

Още в първите години на съветската власт в процеса на социалистическото строителство партията реши задачата за ликвидиране икономическата и културната изостаналост на всички национални райони на страната. При това тя считаше, че по-развитите в икономическо и културно отношение републики ще оказват постоянна помощ на изостаналите, а ускореното развитие на народното стопанство и култура на всяка от тях ще допринася за икономическия и културния прогрес на цялата страна. Въпреки тежките икономически условия, предизвикани от разрухата на народното стопанство през годините на Първата световна, а след това и в гражданската война, към средата на 30-те години в основни линии беше решен проблемът за сближаване равнището на развитие на икономиката на различните райони на страната.

Важен резултат от индустриализацията и проведената на нейна основа колективизация на селското стопанство беше преминаването от патриархални, феодални стопански форми към едро социалистическо производство в националните републики. Този процес протичаше в неразделна връзка с изграждането и развитието на техните национални култури. Народите на колониалните покрайнини на бивша царска Русия по същество стъпиха първи в историята на некапиталистически път на развитие. Сега техния опит използват младите национални държави, появили се на различни континенти, в резултат на разпадане на колониалната система на империализма.

Днес всяка от съюзните и автономни републики, области или краища се характеризира със съвременна промишленост, развиващо се селско стопанство, високо равнище на науката и културата. Разгръща се и процес на взаимно изравняване на икономическото равнище на всички съюзни и автономни републики. Тази закономерност на социалистическо и комунистическо строителство се проявява в СССР в пълна степен, тя оказва все по-засилващо се влияние в много страни на света като пример на братско, безкористно, взаимоизгодно сътрудничество.

При това не бива да се забравя, че Съветският съюз преживя Великата отечествена война.

„Историята не познава държава — се казва в Постановлението на ЦК на КПСС, — която в най-кратки срокове да е направила толкова много за всестранното развитие на нациите и народностите както СССР — социалистическото отечество на всички наши народи. Тяхното единство се закаляваше и укрепваше в хода на индустриализацията, колективизацията на селското стопанство и културната революция, в борбата за изграждане на социализма. През суровите години на Великата отечествена война народите-братя рамо до рамо се изправиха в защита на родината, проявиха масов героизъм и непреклонна воля за победа, разгромиха германските завоеватели, спасиха народите на света от робство и унищожение. Незабравим всенароден подвиг беше възраждането на следвоенното стопанство."

Всичко това потвърждава силата на реалния социализъм, служи за убедително доказателство и пример за работническата класа и трудещите се от другите страни, че работниците, селяните и интелигенцията под ръководството на Комунистическата партия могат да изграждат своя държава, да организират и ръководят нейната икономика, политика, култура в интерес на народа.

Под ръководството на КПСС съветският народ изгради развито социалистическо общество, в условията на което продължава сближаването на всички класи и социални групи на социалистическото отечество, укрепва и разцъфтява още повече дружбата между всички нации и народности, по-нататъшно развитие получи социалистическата демокрация, което намира израз не само в приетата Конституция на СССР, но и в приетите конституции на съюзните и автономните републики. Порастнаха ролята на партията като ръководна, направляваща и организираща сила, реалистичният подход и научнообоснованите решения на нейните конгреси и на пленумите на нейния Централен комитет. Ярко свидетелство за това са решенията на XXVI конгрес на КПСС, които съветските хора претворяват в дела.

Най-голямото завоевание в развитието на съветското общество и държава е формирането на новия съветски човек независимо от неговата национална или народностна принадлежност като комунист-интернационалист-хуманист, със съзнанието за своя дълг пред съветската родина и пред света, оптимист, убеден в правотата на делото на своята родина и уверен в тържеството на нейното право дело.

С какво по-голямо основание и гордост днес съветският човек може да повтори думите на Вл. Маяковски, казани в ранните години на съветската държава, показвайки своя паспорт:

„Читайте, завидуйте!
Я гражданин Советского союза".

А съзнанието и волята на почти 270 милиона съветски граждани тази нова общност — съветски народ, в която 82 на сто говорят руски език и чрез него се ползват от богатството и постиженията на отделните републики и на света във всички области на науката, техниката и литературата, са фактори от изключително важно общосъюзно и световно значение. Защото тази нова историческа общност — съветският народ — е основана на господството на материално-техническата база на социализма и на социалистическата собственост като обща икономическа база на всички народи. Тя е споена в монолитно единство между работническата класа, селяните и интелигенцията при

Digitized by Google

ръководната роля на работническата класа. Единният съветски народ включва в себе си нови социалистически нации, които се характеризират не само с политическо, но и с икономическо и културно равенство. Той се ръководи от единна марксистко-ленинска идеология, присъщ му е единен начин на живот. Формирането на съветския народ означава и окончателно, и безвъзвратно решаване на националния въпрос.

Но може би най-релефно се откроява историческата заслуга на Съветския съюз като фактор на световния обществен прогрес на международната арена, в областта на международните отношения, като велик защитник на свободата, дружбата и мира между народите. В. И. Ленин писа, че след Октомври всички събития в световната политика неизбежно се съсредоточават около борбата на световната буржоазия против съветската държава и нейните естествени съюзници — движенията на прогресивните работници от всички страни, всички националноосвободителни движения на колониите и потиснатите народности. Това е същностна черта на социализма, на съветската държава от първия ден на нейното образуване. И Съветският съюз в лицето на своето правителство начело с В. И. Ленин постави началото на откритата дипломация, своите външнополитически инициативи отправяше не само към правителствата, но и към съответните парламенти и преди всичко към народите. В. И. Ленин обоснова принципа на мирното съвместно съществуване в отношенията между Съветския съюз и капиталистическите страни. Едновременно с това Съветският съюз от самото начало осъди колониалния и национален гнет, под каквато и форма да се осъществяват, неравноправните договори между страните. Извънредно важно място във външната политика на съветската страна и нейните ръководни органи заема борбата за предотвратяване на Втората световна война, за европейска сигурност, против агресията на хитлеристка Германия като главен агресор и подпалвач на войната чрез сключване на отбранителен съюз между Съветския съюз, Англия и Франция. По вина на правителствата на западните държави и тяхното примиренческо отношение към агресорите избухна Втората световна война с всичките ѝ последици.

На Съветския съюз принадлежи решаващата роля през годините на Втората световна война като главна сила от антихитлеристката коалиция за разгрома на хитлеристка Германия и нейните съюзници. През годините на войната се прояви по непознат дотогава начин единството на интересите на народите в света с външната политика и интересите на Съветския съюз. Така страната на Ленин се утвърди като признат авангард на народите, на човечеството в борбата за прогресивно развитие. Благодарение на тази победа и на борбата на народите против чуждестранната окупация и гнет след Втората световна война много страни отпаднаха от системата на капитализма и се създаде световната социалистическа система, която в наши дни се представлява от 15 страни с население над 1 милиард и 550 милиона жители и дават над 40 на сто от световното промишлено производство. От тях страните на социалистическата общност, организирани в СИВ, дават повече от 34 на сто от световното промишлено производство. Принципите на социалистическия интернационализъм намират най-ярък израз в отбранителния военнополитически Варшавски договор — най-надеждна сила за защита независимостта и суверенитета на тези страни и на мира в цял свят.

Това бе второто по своето значение явление след победата на Октомврийската революция и създаването на съветската държава, закономерно и до голяма степен обусловено от съществуването и политиката на СССР. Вътре в този братски съюз сега се утвърдиха нов тип международни отношения, основани на равноправие, сътрудничество и дружба.

Империализмът, като пороби значителна част от човечеството, препречи пътя на неговото освобождение. Съветският съюз, социалистическите страни установиха с младите национални държави отношения на дружба и сътрудничество. Не случайно много от страните, спечелили борбата за национално и социално освобождение, избраха социалистически път на развитие. Това в голяма степен е резултат от историческия пример на СССР, на неговата помощ. Той винаги е бил верен приятел и е подкрепял на различните етапи освободителната борба на народите от страните на Азия, Африка и Латинска Америка. В резултат на борбата, солидарността и помощта на Съветския съюз се започна и процесът на разпадане на колониалната система на империализма, която в наши дни завърши с почти окончателното ликвидиране на колониализма — това най-срамно явление на нашето време. СССР оказва на развиващите се страни според конкретните условия всестранна помощ за ликвидиране колониалното наследство, против неоколониализма, за укрепване на тяхната политическа и икономическа независимост и социален прогрес, поддържа движението на необвързаност и за преустройство на икономическите отношения между развиващите се и развитите капиталистически страни на равноправна основа. Съветският съюз има договори за икономическо и техническо сътрудничество с 65 развиващи се страни. В тях са построени или се строят с негова помощ около 1000 крупни обекта на тежката промишленост, енергетиката, рудодобиването и др.; обучени са около 900 хиляди специалисти и квалифицирани работници; съветски специалисти оказват на място помощ в различните области и т. н. А опитът и примерът на Съветския съюз, особено на азиатските републики, в строителството на социализма вдъхновяват народите от стра-

Digitized by Google

ните, възприели некапиталистически път на развитие и социалистическа ориентация. Не случайно още преди две десетилетия американският проф. У. Ростоу в своята статия „Съвети на новия президент" по повод избора на Дж. Кенеди писа, че не е опасна помощта на Съветския съюз за развиващите се страни и търговията с тях, а „опасен е социалистическият метод на стопанисване, който позволява в пределно кратък срок да преведе страната от изостанала в напреднала".

От първия външнополитически акт на съветската власт — Декрета за мира — до Програмата на мира Комунистическата партия и съветската държава пренесоха приемствеността на главните направления на борбата за мир, свобода и безопасност на народите, против войната. Декретът за мира си поставяше за цел прекратяването на световната война. Съвременната съветска Програма за мир за 80-те години, приета от XXVI конгрес на КПСС, е логично развитие на ленинската миролюбива външна политика, практическо осъществяване на положенията на Конституцията на СССР от 1977 г., която записа хуманистичните принципи на взаимоотношения между държавите. Тя си поставя за цел предотвратяване на световна термоядрена война. Тази цел има свотовно историческо значение и се опира на реални промени в световното обществено развитие и преди всичко на новото съотношение на социално-политическите сили на планетата — общия потенциален превес на силите на мира над силите на войната и научно-техническата революция във военното дело — невиждани никога по-рано материални средства за водене на война, способни не само да донесат нечувани бедствия на цели страни и континенти, но и да поставят под въпрос съдбата на човешката цивилизация. Тези два фактора обуславят както настоятелната потребност, така и възможността да не се допуска разпалване на трета световна война. Целта на съветската Програма за мир е да превърне тази възможност в действителност и да утвърди траен мир на Земята. На тези цели служат и новите мирни инициативи на СССР, изложени от Л. И. Брежнев, които още веднъж демонстрираха пред всички народи на земята дълбокия и искрен стремеж на СССР към мир. „Мирът не е дар от небето, неговото запазване и заздравяване изискват всекидневна и трудна борба" — заяви той в речта си пред XIX конгрес на ВЛКМС.

Заявлението, което Л. И. Брежнев направи пред Втората специална сесия на ООН по разоръжаването, че Съветският съюз няма да употреби пръв термоядрено оръжие, има голям, непознат отзвук в ООН и в света.

Източник на опасност от нова война е империализмът и главно американският империализъм. И ако почти четири десетилетия след Втората световна война човечеството живее в мир, това дължи преди всичко на Съветския съюз с неговата икономическа, политическа, научно-техническа и военна мощ, на неговата последователна ленинска политика на мир и на съгласуваните действия със страните на социалистическата общност, на борбата за мир на народните маси в страните на развития капитализъм, на политиката на необвързаност, провеждана от повечето развиващи се страни, а също на реалистичния подход, който проявяват редица управляващи и ръководни среди в самите капиталистически страни.

Особено важно значение придобиват двустранните отношения между Съветския съюз и САЩ, на които съветското партийно и държавно ръководство отделя подобаващо внимание и проявява добра воля. Но постигнатите относително положителни резултати в 70-те години са заплашени да бъдат сведени до най-ниска точка от администрацията на Рейгън. За да оправдае новите големи разходи, които като тежко бреме лягат върху плещите на средния американец, администрацията на Рейгън и средствата за идеологически въздействия извадиха отново на показ „съветската опасност", теорията за международния тероризъм, т. е. борбата на народите за свобода, като дело на Съветския съюз, за достигане и изравняване с военната мощ на Съветския съюз, за ограничената ядрена война и предупреждаващ удар, за използването на неутронната бомба, постановката, че има и по-важни неща от мира и накрая, че термоядрената война не била чак толкова страшна и САЩ могат да излязат от нея победител и т. н. Едновременно с това администрацията на Рейгън предприе редица действия или се ангажира в действия, които изостриха силно международното напрежение. Това внася основателно тревога сред всички миролюбиви сили, а също така смут и страх сред самите съюзници на САЩ сред техните народи.

В страните на Европа, членки на НАТО, се разгърна непознато досега движение против войната, за мир. А и в САЩ това антивоенно движение, наричано от управляващите „проклетото зло", се прояви с изненадваща сила. В дните на специалната сесия на ООН по разоръжаването в Ню Йорк манифестираха няколкостотин хиляди американци в полза на замразяването на стратегическите и другите ядрени оръжия и за преговори между САЩ и СССР. По този повод в. „Ню Йорк таймс", който не може да бъде заподозрян в симпатии към СССР и комунизма, писа: „Невъзможно е няколкостотин хиляди демонстранти в Нюйоркския „Сентрял парк" да са на погрешен път. Каквито и да са техните вълнения и амбиции — борба за мир и разоръжаване, борба против войната и ядрените оръжия, толкова много хора могат да изразяват само силни и широко споделяни настроения. Те са сила, която не съществуваше в първите три атомни десетилетия на Америка".

И не на последно място, но показател-

Digitized by Google

но е поведението на редица дейци — членове на Конгреса (в Камарата на представителите и в Сената), а също бивши дейци от правителството на САЩ, изтъкнати американски учени, които се обявяват против авантюристичния курс във външната политика на администрацията на Рейгън.

На свой ред държавните ръководители и правителствата на страните в Европа, съюзници на НАТО и членки на ЕИО, а също така и Япония с чувство на тревога се обявиха против ембаргото на САЩ спрямо Съветския съюз, предприето от Рейгън, във връзка със сделката на века „Сибирски газ — тръби". Ембаргото се осъжда и от някои делови кръгове в САЩ като неефикасна мярка и не в интересите на САЩ.

Справедливо изниква въпросът за силата на съветската външна политика като динамичен фактор в полза на световния прогрес и в защита на световния мир. Мина отдавна времето, когато в международните отношения господстуваще принципът правото на силата. Сега в решаването на най-важните външнополитически въпроси относно мира и войната осъзнатото право става сила. И най-верен изразител е Съветският съюз. Силата на съветската външна политика се определя от това, че тя е миролюбива, последователна и принципиална, поддържа се от целия Съветски съюз и народите на социалистическата общност, че е научнообоснована по своите разчети, предвиждане и реалистична в нейното осъществяване; тя има материална осигуреност, покритие от икономическата, политическата, научно-техническата и военната мощ на Съветския съюз и съюзните му страни; тя е интернационалистична и обективно съвпада с интересите на народите от другите страни, включително и на САЩ, на цялото човечество и се ползва с подкрепата на работническата класа, широките народни маси в различна степен, обусловена от тяхната съзнателност, от разбирането и реалистичния подход на редица правителства и дейци; тя е активна, своевременно реагираща на действията, насочени против мира, респектираща и най-разпалените войнолюбци и авантюристи. Тя изразява главната закономерност на нашата епоха и се превръща в основна предпоставка и условие за съществуването на самото човечество, за неговото по-нататъшно развитие по пътя на свободата, демокрацията и социалния прогрес. В този смисъл Съветският съюз е най-силната страна в света.

Съветският съюз ясно гласно и категорично заяви и предупреди, че няма да допусне нарушаването на постигнатото равновесие между СССР и САЩ в областта на въоръженията, към което администрацията на САЩ се стреми, и последователно ще провежда политика на мир. Да се запази мирът — се казва в Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес — няма сега по-важна в международен план за нашата партия, за нашия народ, а и за всички народи на планетата задача... Не подготовка към война, която обрича народите на безмислено разхищение на своите материални и духовни богатства, а укрепване на мира — ето пътеводната линия в утрешния ден."

В обстановката на растящо международно напрежение от Москва все по-уверено отново и отново обнадеждаващо звучи спокоен и разумен глас в полза на мира, разведряването и сигурността на народите, който призовава не към конфронтация, а към преговори. Хуманната, открита и дълбоко демократична политика на съветската държава отговаря на интересите на всички народи, на цялото миролюбиво човечество.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ПОСТОЯННА ГРИЖА ЗА ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПИТЕ НА СТОПАНИСВАНЕ

При изграждане на развитото социалистическо общество нарастващо значение придобива последователното и творческо приложение на принципите, разработени от В. И. Ленин, известни като ленински принципи на стопанисване. Неговите идеи и конкретни разработки за плановото ръководство, режим на икономии и пестеливост, възвращаемост и доходност, стопанска сметка, социалистическа организация на труда, заинтересованост и отговорност, съчетаване на централизма и демократизма в управлението на производството и други социални сфери имат фундаментално значение за усъвършенстване стила на политическото ръководство на партийните комитети и организации.

Творческото приложение на новия икономически механизъм изисква социалистическото стопанисване да се разглежда в по-широк план. Като понятие то отразява отношението на субективния фактор като стопанин на предприятието към предметите на труда, средствата на труда и живия труд при възпроизводствения процес, насочен към повишаване ефективността и качеството на резултатите от труда. То отразява диалектическото единство на равнището в развитието на народното стопанство, интензивните темпове на икономически растеж, прогресивните изменения в структурата на производството, бурното развитие на науката и техниката и ускореното внедряване на техните постижения, свързани с повсеместна интензификация във всички сфери. Това предполага в партийното ръководство да се подхожда комплексно, като се обхващат всички страни и елементи на социално-икономическите проблеми.

С непреходна и фундаментална значимост тук се откроява ленинският принцип за ръководната роля на Комунистическата партия в материалното производство и духовната сфера. В този аспект голямо значение има единството между основния метод в партийната работа — убеждението и организаторските функции на партийните органи и организации да мобилизират трудещите се за реализиране на конкретните цели.

В условията на повсеместната интензификация на преден план пред партийните комитети и организации излизат някои нови изисквания. По-сложните технически и технологически системи изискват по-голяма компетентност и творчество в работата. Ето защо окръжният комитет на БКП — Габрово насо-

Digitized by Google

чи вниманието си към кадрите, работещи в селскостопанското производство, за формиране в тях творческо отношение към прилагане на постиженията на науката и техниката, като под творчество се разбира намирането на по-ефективни пътища за постигане на набелязаните цели. Например общинският комитет на БКП — Дряново обсъди въпроса за ефективно използване на основните производствени фондове; в Габрово пленумът разгледа въпроса за повишаване ефективността на селскостопанското производство, а общинският партиен комитет — Севлиево прие основни насоки за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес и челния опит в селското стопанство до 1985 година.

Бързото внедряване на научно-техническите постижения, новите технологии и техническо превъоръжаване на производството изискват цялостна система от икономически методи и форми на организация, която да обхване и планирането, и производството, и разпределението, и управлението. В съответствие с тези изисквания се явява необходимостта от издигане научността в планирането. Конкретизация в тази насока е разработването на комплексни програми и инженерни проекти за внедряване на научно-техническите постижения в механизацията на селскостопанските операции, нови технологии, високодобивни сортове растения и високопродуктивни породи животни. Тук се откроява правилната насоченост на партийните организации за издигане ролята на насрещния план като сполучлива форма за участие на трудещите се в управлението на икономиката и социалните процеси върху основата на ленинския принцип на демократическия централизъм. Разгръщането на демократизма се налага и от факта, че сега не държавните задачи, а насрещният план осигурява самоиздръжката на производствените единици и предприятията, което дава широко поле за обсъждане на насрещния план от всички членове на колектива, за да стане той негово дело. Издигане ръководната роля на партийната организация в това направление изисква да се привличат всички членове на колектива в изучаването, анализирането, обобщаването и направляването на икономическите и социалните процеси. Това е възможно и необходимо да се извършва на основата на правилен политически подход, защото тези въпроси са не само икономически, но социални и политически.

Важна стопанска и политическа задача е всяка партийна организация, всеки комунист да участват активно в планирането, да използват откритият характер на плана за творческо дирене и разкриване на резервите. В тази насока ценен опит има първичната организация при моделна бригада в с. Ресен, В. Търновски окръг. За изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес организацията е обсъдила и намерила конкретни пътища за участие на комунистите в планирането и усъвършенстването на организацията на труда. Идеята за по-активно и конкретно участие е довела до обсъждане на насрещните планове под ръководството на четирите партийни групи и отделни комунисти по производствени звена. Този начин разкрива големи възможности за максимална конкретизация на задачите, тъй като всеки труженик взема творческо участие по отношение на общите цели и от гледна точка на действията и операциите на своето работно място. Освен това при този подход органически се съчетават колективните предложения и обсъждания с индивидуалните форми на работа. Например за уплътняване на работното време и икономия на средства са изградени агрегатни групи при провеждане на кампаниите, преминава се на двусменен режим на работа на машините, използват се лимитните карти при изразходване на семена, минерални торове, препарати и др.

Digitized by Google

Социалистическото стопанисване и неговото развитие в производствените колективи е в пряка зависимост от повишаване творческата активност на комунистите и трудещите се. Това изисква многостранно развитие на личността, формиране и обогатяване на нейните интереси и стремеж към реализация. Оттук следва и необходимостта от близко партийно ръководство за осъществяване еднопосочност и съчетаване на личните, колективни и обществени интереси при определящата роля на обществените. Политическият подход изисква, като се внедрява новият икономически механизъм, да се съчетават сегашните и бъдещите интереси. На тази основа първичната партийна организация разкрива перспективата пред колектива, която окриля, вдъхновява и повишава трудовата и социалната активност на трудещите се.

При условията на новия икономически механизъм актуално звучене в социалистическото стопанисване придобива принципът за строг режим на икономии и пестеливост. Той е в пряка връзка със задачите за опазване и обогатяване на социалистическата собственост и богатство, има непосредствено отношение към повсеместната интензификация. Интензивното и мащабно развитие е свързано с нарастване разходите на материали, суровини, гориво и енергия. Голямата значимост на проблема за строг режим на икономии се определя и от ограничените количества на природните ресурси у нас. Тук с особена сила се откроява специфичният проблем за опазване на земята и нейното ефективно използване. Като се има предвид, че в нашата страна се пада около 5 дка обработваема земя на човек, става ясно, че интензивното използване на земята е особено наложително.

Какво може да направи една първична партийна организация, за да реализира на дело известната мисъл на М. И. Калинин: „Да пестиш и милееш за обществената собственост е комунистическа черта", показва извършената партийна работа в Ресен. Организацията е разглеждала тези въпроси и са взети конкретни решения, голям дял в осъществяването на които се пада на комисията за народен контрол. Редовно са правени проверки и са четени информации пред партийни събрания. За използване на земята са приети партийни мероприятия: премахване на двойните пътища из блоковете; засяване на втори култури; пълноценно използване на водата за напояване. Зърното се просушава в зърносушилни с голям капацитет. Получените отсевки се преработват в брашна за животновъдството. Приети са конкретни организационни, политически и идеологически мероприятия за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП за развитие на социалистическото стопанисване. В тях е отделено място за намаляване на някои материални разходи. Например торенето, което достига до 50 процента от разхода, трябва да даде по-висока ефективност посредством усъвършенствуване начина и сроковете на внасяне, хармоничното съотношение между различните елементи — азот, фосфор и калий. Отделя се внимание на приложението на микроторенето, биостимулаторите, ефективно използване на хербицидите и др.

Работата на партийните организации за пестеливо използване на материалите, суровините, енергията и земята е необходимо да се утвърди като първостепенна задача. Добросъвестното и научнообоснованото отношение към разхода на семена, посадъчен материал, торене, препарати, интензивното използване на земята, уплътняването на работното време, правилното натоварване на машините ще създаде големи възможности за умножаване на общественото богатство. Осъзнаването от всеки член на колектива, че икономичното, пестеливо изразходване на живия труд, предметите на труда и средствата на труда е мощен фактор за развитие на

Digitized by Google

производството, ще повиши чувството за отговорност и дълг пред колектива и обществото. Насочването на партийната работа към формиране на активно отношение към производителния труд ще създаде възможност да се култивират у тружениците точност, оперативност, деловитост, прецизност, без които не може да се води строг режим на икономии. Очевидна истина е, че средствата за производство без човека са мъртви. Равнището и природата на политическата и нравствената съзнателност на тружениците придобиват особено значение. Затова нашата партия отделя голямо внимание на възпитанието на човека за правилно стопанисване. На практика това означава партийните организации да полагат грижи за издигане чувството на дълг и отговорност на всеки труженик пред колектива, обществото и партията, за укрепване и развитие на тяхното самочувствие като стопани на социалистическата собственост.

Социалистическото стопанисване, както и производителността на труда не зависят само от материалните условия, план, прогресивни технологии, но и от материалното и духовното стимулиране, които водят до повишаване на заинтересоваността. Оптимизирането на условията за работа и живот, за почивка и лечение, поддържането на здрав социално-психически климат по косвен път дават своето отражение. Практиката потвърждава, че там където партийните организации отделят по-голямо внимание на социалните проблеми, селскостопанските труженици проявяват висока трудова и обществено-политическа активност. Натрупан опит в тази насока имат партийните организации и групи в селата Ресен, Никюп, Водолей и Дичин, окръг Великотърновски, които разглеждат като предпоставка за стопанско отношение доставянето на работните места и участъци своевременно на необходимите материали, топла храна, извозването до месторабота-та, организиране на културни мероприятия, почивно дело, грижите за децата и др. Работата на партийната организация за поддържане на ведра обстановка създава условия за творческа активност, разгръща демократичното начало, обединява усилията на целия колектив. Чрез новата форма на бригадната организация на труда бригадният колектив се превръща в много по-квалифициран, в много по-добре организиран, сплотен и дееспособен производствен организъм. Засилва се и ролята в собственото му изграждане и саморегулиране. Това довежда до по-ефективно използване на човешките възможности, насочени към правилно стопанисване.

Партийната организация при моделна бригада в с. Ресен отделя внимание на най-целесъобразно използване на работното време на тружениците и на времето за работа на машините, съоръженията, включени в състава на бригадата, а оттук и за нарастване на производителността на труда. Полагат се грижи за ефективно използване на лостовете за повишаване на заинтересоваността у членовете на колектива (заплащане, материално и духовно стимулиране). Бригадната организация на труда, като ускорява процеса на формирането на ново отношение към труда и обществената собственост, възпитава у тружениците трудолюбие, взаимопомощ и другарско сътрудничество, които са фактор за социалистическо стопанисване. Тя допринася процесът на изучаването и внедряването на челния производствен опит да бъде непрекъснат.

Стопанската сметка се използва като метод за организиране и ръководене на цялостната дейност на бригадата, който се основава върху производствено-техническата ѝ обособеност, материална отговорност и материална заинтересованост от постигнатите резултати.

Digitized by Google

Нейната основна цел е да се постига максимално висока ефективност в работата, като най-целесъобразно се използват средствата и предметите на труда и живият труд, да се осигурява печалба и самоиздръжка.

За развитието на социалистическото стопанисване партийната организация в селскостопанския колектив е необходимо да използва и богатите традиции на българския селянин. Известна е голямата сила, която притежават неотменните традиции на пестеливост при използване на селскостопанските продукти, икономичност в експлоатацията на инвентара, машините, добросъвестност и любов при отглеждане на растенията и животните. Привичките и обичаите, които имат особено значение за селскостопанските труженици, носят характер на традиции в стопанисването. Те отразяват обективните условия на работа и съществуване и изразяват приемствеността в селскостопанското производство, фиксират в себе си неговите най-устойчиви моменти. Те акумулират в себе си опита на предшествуващите поколения труженици и са жизнена форма за съхранение и предаване на следващите поколения.

●

Известно е указанието на другаря Тодор Живков всяка партийна организация да стане на дело политически стопанин в съответния завод, комбинат, стопанско предприятие, научен институт, учреждение. Тази идея е породена от динамичния, сложен и комплексен характер на развитието на трудовия колектив в това число и на социалистическото стопанисване. Партийната организация е политически стопанин, защото на основата на политическата съзнателност, осъзнаването на политическите цели и задачи както сега, така и в перспектива тя направлява не само стопанисването на предметите на труда, средствата на труда и живия труд, но и развитието на връзките, отношенията и процесите в колектива. В такъв смисъл партийната организация е най-възвишеният стопанин. Това е оня сплотен целеустремено действуващ колектив, който анализира, решава, насочва, вдъхновява и осигурява непрекъснато поддържане на настъпателен порив и творческа активност на тружениците. Действувайки като политически стопанин, партийната организация все повече ще се утвърждава като ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. За да изпълни тази задача, е необходимо тя да бъде водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните, идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив, на всеки участък от материалното производство, да се утвърждава като представител на партията в трудовия колектив и като представител на трудовия колектив в партията.

Сега, когато се възлагат големи отговорности на ръководителите, наред със засилване единоначалието, необходимо е да се повишават и изискванията, и отговорността към тях. Това диалектическо единство бе обосновано от др. Тодор Живков в речта му пред IX конгрес на Българските професионални съюзи: „Ако правата са по-големи от задълженията, това води до деформации във възпитанието... И обратно, ако задълженията са по-големи от правата, това води до отчуждаване от труда и обществото... до отслабване на трудовата и обществената активност". По-нататък беше посочено, че единоначалието не пречи за развитието на колективните органи на ръководство, както и развитието на колективните органи не пречи на единоначалието, че издигането на ролята на трудовия колектив и на единоначалието трябва да се съчетават. В практиката вече има опит за реализиране на тия изисквания. Тук може да отнесем разширяване на демократизма чрез отчитане на ръководителите пред първичната ор-

Digitized by Google

ганизация за своята дейност, формиране на насрещните планове; използването на работническите събрания за решаване на икономическите, социални и други задачи, разгръщане на конкурсното и изборното начало при подбора на кадрите и т. н. Оценява се личният пример на комунистите въз основа на конкретни задължения в новата структура на бригадите. Тук широко приложение може да намери формата за разработване и приемане на лични планове за интензификация на производството, за повишаване качеството и ефективността на труда.

Социалистическото стопанисване, приложението и развитието на неговите принципи изисква непрекъснато издигане равнището на партийния контрол над дейността на стопанските кадри. Посредством него се създават условия за правилно възпитание на ръководителите в точност и организираност, формиране на нравствени добродетели за социалистическо отношение към труда и социалистическата собственост. Посредством партийния контрол се анализират, оценяват и когато е необходимо, коригират задачите в хода на изпълнението съобразно променящите се условия. Същевременно се дава възможност за откриване на положителния опит и неговото обобщаване, внедряване и разпространение. Въвличането на тружениците в контрола и навременното му извършване ще спомогне за повишаване компетентността и отговорността при формирането и изпълнението на задачите от ръководните кадри. Усложняването на процесите и технологиите в производството, последствията при тяхното реализиране засилват актуалността на превантивния характер на партийния контрол. В производствения колектив все повече навлизат сложна техника и технология, усложняват се връзките между неговите членове, което определя и нарастващата значимост на самоконтрола. Например новата високопроизводителна селскостопанска техника облекчава труда на знаещия и самоконтролиращия се труженик в работата и може да го „накаже" за всяка проявена небрежност и неопитност.

●

Социалистическото стопанисване е органически свързано с разгръщането на социалистическото съревнование. То формира активност за творческо дирене и приложение на новостите в производството, за намиране на най-ефективни пътища за реализиране на поставените задачи. При изграждане на зрялото социалистическо общество съревнованието се превръща във всенародно дело, в масова школа за социалистическо стопанисване. При него е важен и психологическият фактор. Затова е необходимо да се спазват ленинските принципи за гласност, сравнимост на резултатите, конкретни срокове за отчитане и тяхната определеност по време. Подчертаването на този момент не означава подценяването на съревнованието, неговия дългосрочен характер. Нужно е да умеем да контролираме перспективните задачи, формулирайки ги като междинни етапи на стопанисването в случая. Необходимо е на сегашния етап да се създаде организация на съревнованието на основата на бригадния комплексен план. Тази форма е привлекателна с това, че обезпечава ефективно и качествено преминаване на продукцията по целия технологичен път при едно задължително условие — отговорно отношение към работата на всеки труженик. Състезавайки се на основата на бригадния комплексен план, растежът на производителността на труда още повече повишава ролята на бригадния колектив, неговата морална и материална отговорност при стопанисването в мащаба на предприятието. Всичко това заостря значението на вътрешната организация на всяка бригада, сплотеността на труженицте, дейността на обществените органи за управление. По силата на това обективно се разширява

Digitized by Google

общественият мащаб в дейността на партийните групи, творческата активност на всеки комунист.

Приложението и творческото развитие на ленинските принципи за стопанисване е един от главните фактори за повишаване трудовата и социалната активност на производствения колектив. Затова в условията на повсеместната интензификация от голямо значение е партийната организация непрекъснато да усъвършенствува стила и методите на работа и ръководство, за да отговарят на постоянно растящите изисквания.

к. ф. н. Гено МАТЕЕВ

УКРЕПВА БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Селищна система Долна Митрополия обхваща територия от 486 хил. дка, на която са разположени 2 града и 8 села. В отраслите на материалното производство работят около 10 400 човека, от които в промишлеността — 4000, в селското стопанство — 4800.

ПОГЛЕД КЪМ БЛИЗКОТО МИНАЛО

Повече от три години в общината последователно се работи за създаване необходимите предпоставки за изграждане на бригади от нов тип, да се формират боеспособни и ефективнодействуващи трудови колективи. Кои са тези предпоставки и изисквания? Преди всичко бригадите да обхващат завършен или относително завършен производствено-технологически процес: изработка на готово изделие или полуфабрикати; да имат предоставена за стопанисване производствено-техническа база, осигуряваща изработката на изделието, и да изпълняват общо задание; да се спазва принципът на самоиздръжката и материалната заинтересованост и отговорност... Организаторската и икономическата дейност се насочиха към по-резултатни форми за съчетаване на личните интереси на работниците с интересите на бригадата, цеха, комбината. Към засилване на отговорността на всеки за крайните резултати посредством обвързването на работната заплата с количеството и качеството на произведената продукция, с икономията на материалните разходи, с трудовата и технологическата дисциплина, с пълното използване на машините и съоръженията.

През какви етапи минахме, какви трудности срещаме в работата си за последователното внедряване на бригадната организация на труда?

Общинският комитет на партията преценява, че превръщането на потенциалните възможности на бригадната организация на труда във фактор за повишаване ефективността на производството може да стане само ако е налице дълбока убеденост на кадрите и всички трудещи се в прилагането ѝ. Затова беше разгърната широка партийно-политическа, агитационно-пропагандна работа относно същността, характерните черти и ролята на икономическия механизъм и бригадната организация, за рязкото повишаване ефективността на производството и труда. Чрез формите на единния политически ден всички отговорни партийни и стопански дейци се срещнаха с трудовите колективи и подробно разясниха механизма на бригадната организация на труда.

В предприятията се организираха десетдневки на икономическите знания, по време на които трудещите се от всички отрасли на общинската икономика получиха пълна представа и задълбочени познания в областта на бригадната организация. На тези въпроси значително внимание беше отделено и по време на зимното обучение на механизаторите. На научно-практическата конференция „Кадрите в условията на новия икономически механизъм" общинският партиен комитет разгледа и обсъди и редица аспекти на бригадната организация. Особено място беше отделено на интелектуализацията на труда и подготовката на кадри, които творчески да прилагат основните принципи на икономическия механизъм във всички сфери на живота.

Характерното в дейността на болшинството първични партийни организации от материалното производство беше целогодишната работа по изучаването на икономическия механизъм и бригадната организация на труда. Взети бяха мерки не само за изучаване, но и за оценка и онагледяване приноса на комунистите

Digitized by Google

и трудовите колективи за приложението на вътрешностопанската сметка в бригадите, качеството на работата, ролята на народните контрольори... Като основни форми на работа се утвърдиха партийното поръчение, самоотчетът и атестатът на комуниста, за които са приети целогодишни планове.

Отличителна черта в работата на общинския комитет при разясняване и популяризиране на постиженията, отчета и контрола за изпълнението на задачите по приложението на бригадната организация и вътрешностопанската сметка е използването на диференцирания подход. Трудно, но задължително условие. Именно този подход позволи да се приложат специфични форми за отчет и контрол на конкретните задачи за отделните колективи от промишлеността, транспорта и селското стопанство. Редовното отчитане на ръководствата на стопанските предприятия и организации в бюрото и отделите на общинския комитет създаде условия за последователност в работата по внедряване на бригадната организация на труда. Само в бюрото на комитета през последните три години са приети седем оценки. От разгледаните в партийните комитети и организации 730 въпроса по ръководството на икономиката 187 са конкретно свързани с икономическия механизъм.

Разяснителната работа беше последвана от решения за усъвършенстване на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. В процеса на тяхната подготовка направихме задълбочен анализ и критична оценка на съществуващото техническо, технологическо и организационно равнище на организацията и управлението на производството и труда. Установихме обективните условия, които улесниха внедряването на бригадната форма на работа, и проблемите, които колективът и ръководството трябва да решат. Направена беше оценка на производствения процес, т. е. на възможностите за изграждане на бригади на основата на краен процес или изделие, на връзката на тези процеси с другите звена, участието и приноса на спомагателните работници, възможностите за взаимозаменяемост на членовете на бригадата, тяхното образователно, културно-техническо и квалификационно равнище.

През подготвителния период бяха проведени и редица мероприятия по усъвършенстването на производствените процеси, разработиха се нови решения за организацията на труда в основното и обслужващото производство, беше осъществена конкретна индивидуална разяснителна работа за активизиране на комунистите и всички трудещи се.

Заедно с това усилията на партийните и стопанските кадри бяха насочени към определянето на нормираните планови задания, на плановите коефициенти за трудово участие, внедряването на вътрешностопанската сметка. Това се съпровождаше от задълбочени разработки по формиране нормативната себестойност за определения вид дейност (изделия, полуфабрикати), както и на вътрешни правила за организация на работната заплата.

В цялата многообразна и трудна работа особена активност и настоятелност проявиха първичните партийни организации. С тяхно съдействие се повиши ролята на колективния орган за управление на бригадите — общото събрание, подобрява се работата на бригадните съвети и се уреждат взаимоотношенията им с останалите ръководства.

ДОКЪДЕ СМЕ СТИГНАЛИ

Практиката вече доказа по-големите предимства на новата организация. Повиши се обществената производителност на труда. В промишлеността през 1981 година тя нарасна на 109,2 на сто. Създадоха се условия за по-ефективно използване на производствените мощности и предметите на труда...

Трябва обаче да подчертаем, че бригадната организация на труда не е самоцел в партийната работа. Ние отчитаме безспорни икономически резултати, но нашата задача беше свързана и с промяна в съзнанието на хората.

Една от основните цели, които си поставихме, е формирането на ново отношение към труда, осигуряване на съзнателна социалистическа дисциплина и нейното прерастване в самодисциплина, т. е. формиране у социалистическия работник на черти, характерни за комунистическия труд. В това направление също постигнахме определени успехи. Колективите, работещи на бригадна организация, се отличават с голямо майсторство, налице са отношения на истинско другарство и взаимопомош, високо чувство за отговорност, пораснали инициатива и творчество, все по-засилващо се самочувствие на истински стопани на общонародната собственост. Така например комплексната бригада на Димитър Горанов от телеугоителното предприятие — гр. Тръстеник, която изпълни плановите задачи за селскостопанската продукция за 1981 година 131 на сто, увеличи натоварването на машините 135 на сто, повиши обществената производителност 183 на сто и изпълни плана за печалбата 254 на сто. От 24 механизатори 12 са първи клас, т. е. могат да управляват всички видове селскостопанска техника, 9 са втори клас и само 3 са трети клас. Налице е пълна взаимозаменяемост в труда, висока трудова и технологическа дисциплина. През 1981 година бригадата няма нито една самоотлъчка или неявяване на работа.

Бригадната форма на организация на труда създава много по-добри обективни условия за постепенно утвърждаване на нужните добродетели в поведението и съзнанието на трудещите се. Сега се наблю-

Digitized by Google

дава тенденция на укрепване сплотеността и взаимопомощта не само в най-малкия колектив—бригадата, но и в целия колектив на предприятието. Например в маслено-екстракционния завод „Звезда" — гр. Долна Митрополия, преди въвеждането на новата организация на труда съществуваше слаба връзка между отделните сектори на технологическия процес. При авария в един участък работниците от следващите участъци седяха и чакаха. Това се приемаше за нормално. Сега обаче положението се измени. Независимо в кой участък е спряно производството останалите работници, които са на смяна, бързат да се притекат на помощ. За тях вече не е безразлично колко продължителен ще бъде престоят.

Другарската взаимопомощ, отговорността на всеки пред всички за своя принос, взискателността се утвърждават не само между членовете на бригадата, но и при взаимоотношенията с непосредствения ръководител. Съвременният социалистически работник се нуждае от грижа и уважение. Доброто отношение към него създава настроение, възпитава организираност и дисциплинираност. От бригадира — непосредствения организатор на труда и производството, се изискват повече знания, повече такт и умение да работи с хората. Затова в една голяма част от бригадите на общо събрание се избира не само бригадният съвет, но и самият бригадир. Изборното начало е изява на демократизирането на управлението, на по-пълно включване в него на отделния работник и целия колектив.

Колективната форма на организация на труда стимулира по-пълното овладяване на знанията в собствената професия и специалност. Съвременното развитие на производството, бурното навлизане на научно-техническите постижения, механизацията и автоматизацията на производствените процеси предизвикват съществени изменения в трудовите функции, съдържанието, характера и разделението на труда. Значително се увеличава делът на такива функции като управление, контрол, наблюдаване работата на машините. Колективното обслужване на технологически линии и системи от машини обуславя необходимостта от смяна на труда, от обмяна на опит, от повече знания и умение. Изисква хора с по-висока квалификация, които системно да съчетават умствения с физическия труд. Именно взаимозаменяемостта, по-високата квалификация и знания правят труда по-привлекателен, по-производителен. В някои бригади вече е налице тенденцията на постоянно увеличаващ се брой на работниците, владеещи втора професия и специалност. Техният относителен дял в промишлеността достига около 25 на сто, а в най-високо производителните бригади от селското стопанство — до 50 на сто.

Особена роля за утвърждаването и разширяването на тези нови явления и черти у социалистическия работник играе и бригадната стопанска сметка. Решаването на социално-икономическите проблеми, свързани със стимулирането и отговорността, осигуряват не само високи икономически резултати, но и по-високо жизнено равнище на трудещите се, по-добри социално-битови условия на труд и почивка, по-големи възможности за повишаване културно-техническия уровен на работниците.

Сега в общината няма ръководство, което да не разбира, че ефективна може да бъде само тази бригадна организация, която е свързана със стопанската сметка, т. е., която в рамките на определени нормативи и показатели е поставена на пълна самоиздръжка. Формирането на фонд „Работна заплата", ежемесечното отчитане на икономията или преразхода на суровините и материалите, на брака и рекламациите и други задължава стопанските ръководства така да изграждат бригадата, че принципите на стопанската сметка да стигнат до всеки член: работник, механизатор, животновъд, специалист.

Този подход на работа ясно личи от разговорите с бригадирите и отделните членове на бригадите, които обобщават: „В началото на месеца бригадата е получила плановото задание и необходимите за производството суровини. Всичко останало е наше. Ние контролираме разхода на суровините и качеството на продукцията. Ние се интересуваме от участието на всеки работник в производствения процес и определяме заплащането".

В захарния комбинат „Коста Златарев" е утвърдена практика 30 на сто от икономията на материали да се трансформира във фонд „Работна заплата". Налице е стремеж към намаляване средносписъчния състав за сметка на по-пълното използване на работното време на работниците, тъй като цялата икономия на фонд „Работна заплата" се преразпределя от членовете на бригадата в зависимост от коефициента на трудово участие в производствения процес.

Така изградената система на стимулиране значително повишава активността на трудещите се за разкриване на резервите. На основата на личните и колективните творчески планове те поемат обещание за икономия на суровини, материали, горива и електроенергия, намаляват загубите от брак, подобряват използването и поддържането на техниката, машините и съоръженията. Промишлените колективи в общината в насрещния план за 1982 година поемат да направят икономия на материални разходи в размер на 1863 хил. лв. А работниците и специалистите в Захарния комбинат разработиха мероприятия и обещават да намалят нерецептурните материални разходи с 5,65 на сто.

Постигнатите икономически и социални резултати от внедряването на бригадната организация на труда в отраслите на икономиката на общината потвърждават,

Digitized by Google

че тази форма на организация на производството и труда в много по-висока степен създава условия за по-висока производителност и ефективност на труда. Тя позволява също така органичното съчетаване на тези предимства с постиженията на науката и техниката, активно съдействува за повишаване интелектуализацията на труда, за интензификация във всички сфери на обществения живот. И не само това. Селищна система Долна Митрополия, както казахме, има развито селско стопанство и голяма промишленост. Близостта на общината до окръжния град предполага движение на работната сила от селското стопанство към промишлеността, където заплащането и условията на труд са по-добри. В резултат на последователната работа за усъвършенствуване организацията на труда, механизиране на много процеси от селскостопанските дейности, подобряване социално-битовите условия на селскостопанските труженици се създадоха условия за задържане на по-младите хора. Налице е тенденция на връщане на млади хора от промишлеността към селското стопанство за механизатори и животновъди.

Вярно, резултатите от внедряването на икономическия подход и бригадната организация в отраслите на материалното производство са очевидни. Но общинският комитет преценява, че тяхното въздействие ще има още по-голяма сила, ако правилно се съчетава с действието на другите социални механизми. Затова отдаваме особено внимание на работата с кадрите, за повишаване авангардната роля на комунистите, за издигане на по-високо равнище работата на професионалните съюзи, комсомолските и обществените органи и организации, за повишаване социалната активност на всички трудещи се.

Общинският комитет проведе научно-практическа конференция на тема „Кадрите в условията на икономическия подход и неговия механизъм". Това не беше случайно. Оценявайки работата си с кадрите, повишените изисквания към тях и потребностите на общинската икономика от ръководни и изпълнителски кадри, общинският комитет реши да проведе пленум по този въпрос. В процеса на подготовката му бяха разкрити много нерешени проблеми. Тогава бюрото реши да отложи пленума до края на 1982 година или началото на 1983 година и проведе научно-практическа конференция. Общинската конференция беше предшествувана от задълбочени разработки и разговори в първичните партийни организации, конференции на общокомбинатските и селските партийни организации. Бяха разработени и внесени в бюрото на общинския комитет на БКП програма за извеждане на положителен опит и прилагане активни форми за обучение на кадрите, програма за участие на най-отговорните комунисти в работата и живота на първичните партийни организации и трудовите колективи, които те ръководят. Връчени бяха постоянни поръчения на членовете на общинския комитет. Тази многообразна дейност ще бъде обобщена на пленума по кадрите.

Разнообразни са формите, които използва общинският партиен комитет, за повишаване авангардната роля на комунистите. Системата партийно поръчение, самоотчет на комуниста, атестат на комуниста, взаимствата от Ростовския областен комитет на КПСС успешно се прилагат още преди изграждане на общинските комитети. Сега се свързва с новите моменти и задачи, произтичащи от необходимостта от прилагането на икономическия подход и бригадната организация на труда, със задачите, които постави XII конгрес на БКП.

СЛАБОСТИТЕ

При прилагане на бригадната организация на труда в практиката се появиха редица проблеми, продължаваме да срещаме сложни, а понякога и нерешими въпроси. Така например в стремежа си към пълно внедряване на бригадната организация на труда някои стопански ръководства поради сложността на производствено-техническите процеси, липсата на необходимата база и пр. отидоха към деформация на бригадата, отъждествяваха бригадата с цеха. По този начин те облекчиха работата си по внедряването на бригадната стопанска сметка, избягвайки трудности, свързани с осигуряване на необходимата информация, преустройството на съществуващата отчетност, усъвършенстуването на базата и пр. Тогава обаче изникнаха въпросите: кому е необходимо и какви са ролята и мястото на цеховото ръководство, на цеховите разходи?

Трябваше да се намесваме, да помагаме и поправяме грешките, а в интерес на истината трябва да кажем, че някъде все още не сме коригирали всички пропуски.

Честа беше практиката да се нарушават някои основни принципи в работата. Така например изискването вътрешностопанската сметка в бригадите да се намира в диалектическо единство с тяхната икономическа обособеност за много от бригадите в аграрно-промишлените комплекси се нарушаваше. Практика беше ръководството на комплекса в края на стопанската година да изземва от резултативния фонд на добре работилите бригади, за да осигури заплащане в изоставащите. Тези действия имаха за основа нарушаването на другия принцип — да се утвърждават с нормираното планово задание на бригадата показатели, равни на съществуващите възможности. Механическото определяне на показателите в нормираните планови задания създадоха възможност за прехвърляне на така на-

Digitized by Google

речената „необвръзка" на производствената програма върху колектива на бригадата. Външно погледнато, равенството е налице. Сумата от обема на работата на бригадите е равна на програмата на производствените единици. Анализът обаче на съществуващите технически, технологически и производствени условия и на възможностите на бригадния колектив показва, че по същество това е неравенство. Този подход значително намалява ефективността от бригадната стопанска сметка. Той притъпява острието на материалното стимулиране, не съдействува за постигане еднопосочност в личните и колективни материални интереси.

За преодоляването на тези негативни явления и действия на стопанските кадри и ръководства общинският комитет на БКП работи за повишаване ролята на политическия щаб — първичните партийни организации, на партийните групи, на профгрупите.

Утвърждава се като стил на работа обсъждането на проблемите с колектива на бригадата да става с непосредственото участие на стопанското ръководство.

Заедно с борбата срещу негативните явления общинският комитет работи за укрепване на партийното ядро в бригадите. Засилва се взискателността към партийните комитети, партийните организации и стопанските ръководства за непрекъснато усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и пълното приложение на новия икономически механизъм.

к. и. н. Парашкев ТОДОРОВ
секретар на общинския комитет
на БКП — Долна Митрополия

ИЗОСТАВАНЕТО Е ПРЕОДОЛЯНО

Години наред строителството в Михайловградски окръг бе изоставащ отрасъл. И в повечето случаи се посочваха обективни причини. Но в месеците след Дванадесетия конгрес настъпиха решителни изменения. На основата на конгресните решения при подготовката на пленума на окръжния комитет на БКП по проблемите на научно-техническия прогрес и усъвършенствуване на социалистическата организация на труда в колективите на строителните поделения се извърши целенасочена партийно-политическа и организаторска работа.

Общинските партийни комитети се погрижиха за ритмично изпълнение на строителната програма. На основата на проверките, направени от партийни работници и специалисти, се направиха задълбочени анализи на дейността на колективите в строителните предприятия, набелязаха се допълнителни мерки за изпълнение на плана в строителството. Оценки се направиха и в изпълнителния комитет на общинския народен съвет, който прие допълнителни мерки за стопанската и организаторската дейност.

Проведоха се прегледи на дейността на първичните партийни организации, на държавните и обществените органи, на стопанските ръководства и трудовите колективи в строителството за издигане научно-техническото равнище и за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда. Оценките от прегледа се разгледаха в отдел „Промишлено-стопански" на окръжния комитет на БКП. Дейността на партийните организации, държавните, обществените и стопанските органи се разгледаха на заседания на общинските партийни комитети.

Резултатите на многостранната организаторска дейност се концентрират в програмата за ускорено развитие на научно-техническия прогрес и социалистическата организация на труда в строителното производство, за издигане равнището на политическата и организаторската работа през годините на осмата петилетка. Този документ се обсъди и прие на пленарното заседание на окръжния комитет на партията.

Целта на програмата: рязко да се повиши производителността на труда във всички дейности на отрасъла и особено на строителните площадки, да се съкращава времетраенето на строителството; превръщане на строителството в привлекателна професия за младежта; подобряване функционалните и конструктивни решения на сградите и съоръженията; усъвършенствуване на прилаганите технологии за по-нататъшна ускорена индустриализация на строителния процес с пренасянето на голяма част от тях в заводски условия; рязко да се подобри организацията и управлението на производствения процес, качеството на строителството... Посочени са и средствата за постигане на целите, както и основните ориентири в развитието на научно-техническия прогрес в строителството през петилетката; начертана е стратегията на научно-техническата политика на окръжната партийна организация в този отрасъл.

За да се изменят перспективните въпроси на отрасъла, се проведоха редица срещи с ръководството на Министерството на строителството и архитектурата, с Министерството на транспорта, с Държавния комитет за планиране, с Научноизследователския институт по строителството, с от-

Digitized by Google

дел „Строителен" на ЦК на БКП. Това допринесе за разработване и решаване подетайлно проблемите в духа на решенията на Дванадесетия партиен конгрес. Окръжният комитет на партията проведе научно-практическа конференция по проблемите на едропанелното строителство и научно-практическа конференция по бригадната организация и бригадната стопанска сметка. На тях се изясниха проблемите, обобщи се положителният опит в партийната и стопанска дейност. Капиталните вложения в строителството се усвоиха в срок и влязоха в действие допълнителни основни фондове. Подобри се материално-техническата база във всички отрасли и дейности на икономиката. Годишната строителна програма за 1981 г. се изпълни с 21 ден по-рано. На населението бяха предадени 1200 апартамента при планирани 1030. Изпълниха се всички качествени показатели на плана.

За предсрочното изпълнение на строителната програма много допринесе извършената организаторска и политическа работа за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда. В бригадната организация са обхванати над 80 на сто от строителните работници, а комплексните бригади са 37 на сто от общия им брой. В домостроителното предприятие в комплексните бригади са включени всички работници. През миналата година се изгради първият технологичен екип за промишлено строителство „Гаврил Генов". Технологичният екип на строителното предприятие в Михайловград с ръководител Милодин Първанов по натурални показатели на производителност се класира на първо място в страната за първото полугодие. Екипът на строителното предприятие в гр. Лом с ръководител Димитър Попов изпълнява 70 на сто от строителната му програма. На тези нови звена се пада 66 на сто от строително-монтажните работи в жилищното строителство. А промишленият технологичен екип изпълни 83 на сто от обема на промишленото строителство.

Тези резултати показват, че социалистическата организация на труда е едно от главните условия за реализиране предимствата на новия икономически подход и неговия механизъм в строителството. Затова пленумът обърна сериозно внимание на нейното по-нататъшно усъвършенствуване и развитие, за последователно внедряване на вътрешностопанската сметка, за още по-ефективно използване на средствата на труда, предметите на труда и живия труд. Подчертана бе необходимостта от подобряване на управлението на строителното производство, на подготовката на строителството и организацията на неговото изпълнение. Даде се насока за внедряване на нови форми на работа като поточния метод в гражданското строителство и поточно-възловия метод за изпълнение на обекти с производствено предназначение. Постави се задачата за проектиране и внедряване на автоматизирана система за управление на строителството, както и за подготовка на кадри за тази цел.

Главното внимание на партийните комитети и организации и стопанските ръководства се насочва към създаване на необходимите условия за изграждане на бригади от нов тип, с пълно приложение на бригадната стопанска сметка, за организационно укрепване на окрупнените комплексни специализирани бригади и технологичните екипи. Даде се насока за научнообосновани разработки на въпросите на квалификацията и специализацията на членовете на бригадите за усъвършенствуване на тяхната структура и състав.

Партийната работа в отрасъла се насочва към развитието на трудовите колективи в условията на научно-техническия прогрес, за подобряване на професионалната, възрастовата и квалификационната им структура. Успешно се преустройва партийната дейност в условията на новия икономически подход и неговия механизъм, за формиране на нови критерии за оценка на постигнатото, за внедряване найдобрите постижения на научно-техническия прогрес и непрекъснато усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, производството и управлението. Отделя се внимание на обогатяването на съдържанието и разнообразяване на формите на организаторската и идеологическата работа, за издигане ролята на партийните организации като действителни ръководни политически ядра на строителните трудови колективи. Да действуват те като представители на партията в трудовите колективи, като разясняват партийната политика и се борят за изпълнение на поставените пред трудовите колективи задачи и като представители на трудовите колективи в партията, като обсъждат и своевременно решават проблемите, които вълнуват строителите, засягат техните непосредствени интереси.

Сега по-голямо внимание се отделя на въпросите за по-нататъшно издигане компетентността и деловитостта в работата на партийните комитети и организации при решаване на проблемите на колективите в строителството, за издигане политическия характер на партийното ръководство на икономиката на отрасъла. За по-пълна мобилизация, по-конкретно насочване и координиране дейността на кадрите и колективите, за повишаване ефективността на партийния контрол в работата за изпълнение мероприятията, заложени в програмата, приета от пленума на окръжния комитет. Още по-системно и целенасочено се работи за изучаване, обобщаване и внедряване опита на първенците и челниците в строителното производство. Партийните организации насочват трудовите колективи да решават по-успешно въпросите на научно-техническия прогрес и социалистическата организация на труда, да реализират на практика икономическата политика на партията, очертана на Дванадесетия конгрес.

Димитър КРЪСТЕВ

Digitized by Google

ДЕЛО ВСЕНАРОДНО

к. п. н. МИХАИЛ ХАРТАРСКИ

Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия постави пред нас стратегическата задача „преустройството на образователното дело да осигури развитие на творческите заложби на личността, формиране на комунистическа идейна убеденост и висока съзнателност, солидни знания и висока обща култура, овладяване на професия с широк политехнически профил и конкретна специалност, гарантиращи пълноценна реализация и готовност за труд".

Конгресът ни задължи едновременно с изграждането на новото ЕСПУ „да се внесат необходимите изменения в програмите и методите на обучение в наличните учебни заведения, за да се осигури плавен преход към новите образователни структури, съдържание и организация на учебно-възпитателната работа. Да се осъществява взаимодействие и синтез на образованието с науката, художествената култура и средствата за масова информация".

Стремежът към повсеместна интензификация, изразен в документите на XII конгрес, с пълна сила се отнася и до учебно-възпитателния процес, до интензификацията на цялостната дейност в образователната система. Тази задача сега се превръща в главно условие за срочното и качественото изпълнение на стратегическата цел, поставена пред образователното дело с партийните решения. Това изисква да усъвършенствуваме непрекъснато съвместната работа на партийните, държавно-обществените, съюзните и комсомолските органи и организации, да усъвършенствуваме стила и методите на работа, за да изпълним изискванията, за да осъществим идеите, вложени в партийните документи за развитието на образователното дело.

Превръщането на образованието в общонародно дело изисква усъвършенствуване на организацията и формите за използване на целия интелектуален потенциал на българската нация чрез създаването на устойчиви и динамични комуникации между образователната система и всички социални сфери с възможности за образователно и възпитателно въздействие. Именно на тази основа следва да се осъществява по-нататъшното усъвършенствуване на цялостната дейност за повсеместно внедряване на научната организация на труда в учебните заведения, за разгръщане на педагогическото творчество и внедряването на челния наш и съветски педагогически опит, на постиженията на науката, народното стопанство, изкуството и културата в педагогическата практика. Документите и решенията на Дванадесетия партиен конгрес са за всички нас, за цялото социалистическо общество, принципно важни не само като ориентир към бъдещето, а и като ръководство за действие в нашата всекидневна практическа дейност за усъвършенствуване работата на партийните комитети и първичните партийни организации в училищата с училищните настоятелства и съветите за народна просвета като държавно-обществени органи.

Държавно-общественото начало измени и ще изменя позициите и отговорността на социалните фактори във възпитателно-образователния процес, постави с още по-пълна сила въпроса за повишаване ролята на първичните партийни организации в училищата в осъществяването на социализиращото въздействие на обществената среда.

Сложният процес на социализация на личността на ученика убедително потвърждава марксистко-ленинското виждане, че формирането на комунистическа идейна позиция и социалистическо обществено поведение у младежта е целенасочен педагогически процес, в който огромна роля играе съзнателното въздействие на училището и учителя, на социалната среда върху личността на ученика, върху неговото възпитание и професионална подготовка. В

Digitized by Google

своята многообразна идейновъзпитателна работа педагогическите кадри и обществеността се ръководят от постановката, че висша цел на обществото става развитието на човешката личност. Развитие хармонично, в което физическото съвършенство се съчетава с високата образованост; широката култура — с трудолюбието; благородните морални качества — с чувството за граждански дълг. Основата на това развитие се залага в семейството, в детската градина, в училището, в социалистическата обществена среда.

Възпитанието на подрастващото поколение не е само функция на педагогическите институции, то се превръща в задача на цялото общество. Поради това разкриването на ролята и въздействието на социалната среда в процеса на комунистическото възпитание на учениците има принципно важно значение за овладяването, регулирането и научното управление на това въздействие от страна на първичните партийни организации в училищата, училищните ръководства и училищните настоятелства.

Възприемайки образованието като отворена, динамична система, която не ограничава обучението и възпитанието в определен отрязък от време и само в рамките на определени социални институции, дейността в тази стратегически важна област се насочва към усъвършенствуване на социалистическата организация на педагогическия труд и повишаване ефективността и качеството на учебно-възпитателния процес чрез реализиране на изискването „Високо качество на всеки урок, във всеки клас, по всеки предмет". Друго направление на тази дейност е осъществяването на по-високо равнище във взаимоотношенията между училищните и трудовите колективи за организиране на трудово-политехническо обучение, на учебната и производствената практика, за внедряване на нови форми на труд в съответствие с изискванията на икономическия подход и икономическия механизъм. Все в тази посока са и усилията за обогатяване формите на взаимодействие на образованието с науката, културата и народното стопанство, както и работата за ранното откриване, формиране и развитие на творческите способности на изявените ученици.

В резултат на дейността на партийните и държавно-обществените органи и организации, на координацията на въздействието на училището и социалната среда се постигат редица положителни резултати.

Към какво насочват съвместната дейност на първичните партийни организации в училищата и училищните настоятелства досегашните постижения и потребностите, очертани с решенията и нормативните документи относно системата на образователното дело? Преди всичко в съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия под ръководството на първичните партийни организации в училищата училищните настоятелства могат и трябва да окажат активно съдействие за още по-целенасочено и всестранно обвързване дейността на всяко училище със задачите за интензификацията на общественото производство. За да отговори на тези изисквания, образователното дело е призвано да интензифицира собствената си дейност. Решаваща в този процес е ролята на кадрите, готовността им да се реализират пълноценно в условията на повсеместната интензификация на общественото производство. Като част от общата задача на настоящия етап на преден план е проблемът за приобщаване на учащите се към изискванията на новия икономически подход и ускореното внедряване постиженията на научно-техническия прогрес.

Положителна тенденция в работата на партийните организации в училищата е преосмислянето от позициите на икономическия подход на взаимоотношенията на училището в трудовите колективи. От традиционните шефски връзки с предприятията се премина към разнообразни форми за разгръщане на наставническото движение; към внедряване елементи на бригадната организация; участие на ученически бригади в движението „Героят е винаги в строя". Проявява се стремеж тези изисквания да се пренасят в работата на пионерските и комсомолските заводи и учебните цехове, в организацията на лагерите за труд и отдих.

Досегашният опит показва, че трябва да се търсят конкретни и целесъобразни решения с цел да се създават условия за максимално разгръщане творческата активност на трудещите се.

Организацията на тази дейност на свой ред поставя редица проблеми, навременното решаване на които ще я предпазят от примитивизъм и еднопосочност на резултатите. Откроява се въпросът — какво да се произвежда? Практиката подсказа някои противоречия между стремежа на учебните заведения да организират производственото обучение в съответствие с изискванията за изграждане на младите специалисти и възможностите за обезпечаване на тази дейност с материали, технологическа документация и съвременно производствено обучение. Целесъобразно би било да се разработи типова номенклатура за различните учебни заведения, придружена с технологична документация, отговаряща на съвременните научно-технически постижения и програмните изисквания на учебния материал. Това ще позволи отделни училища и базови предприятия да преминат към разработването на дългосрочни перспективни програми за производствената дейност на учащите се. Има сериозно основание успоредно с учителя по практика в производствената дейност да участвува и дизайнерът, който ще обедини творческо-създателната с критично-оценъчната реализация на учащите, ще включи в действие нови ценностни еталони, ще ги стимулира към творчество.

Решаването на всички тези въпроси трябва да разгледаме комплексно с оглед изграждането на учебно-професионалните комплекси.

Digitized by Google

Важна особеност на организирания при сегашните условия възпитателен процес е активното участие на самия ученик в този процес. Като елемент, част от обществената система личността на ученика притежава самостоятелност и самоуправляемост в границите на действието на обективните закони — самосъзнание, което има регулиращи и контролни функции спрямо собствената й дейност и поведение. Задачата на първичните партийни организации и училищните настоятелства се състои в това, да съумеят да управляват и насочват процеса на възпитание, да обединяват и направляват целия комплекс от социално въздействие (както съзнателно планирани, така и стихийно възникващи) за възпитанието на личността.

Формирането и развитието на творческата активност на личността е част от общия процес на нейната социализация, формирането на активна жизнена позиция и реализация. В този смисъл измерението на творческата активност се търси в стремежа и умението на личността да преобразува социалния опит в полза на прогреса на обществото.

Това откроява необходимостта да се изведат на преден план онези форми и методи на работа, които повишават възможностите на учащите се своевременно да усвояват нарастващата социална информация. Формирането на активна жизнена позиция, като първостепенно условие за творческа активност, определя като стратегическа цел на възпитание задачата да се изграждат не отделни страни от характера, а да се формира личността като синтез от общи социално-класови и индивидуални черти, качества и способности.

За управлението на образованието особено важни са онези връзки, които позволяват системата за формиране на личността максимално да оползотворява възпитателното въздействие на социалната среда и комплексно да използва механизмите за организирано въздействие.

Успоредно с това условие с първостепенно значение за формиране и развитие творческата активност на личността е изграждането на аналитико-изследователски подход при усвояването на социалния опит. На преден план излиза задачата да се въоръжи ученикът с методика за самостоятелно изследване на процесите и явленията, да се замени механичното запаметяване с аналитико-доказателствено мислене. Формирането на евристични качества и мирогледни убеждения са вернят път за развиване способностите — личността по собствен път да обогатява интелектуалния си потенциал.

Особено важно място в работата на първичните партийни организации в училищата с училищните настоятелства заемат задачите, свързани с обогатяване формите и съдържанието на взаимодействието на образованието с науката, оптимизирането на интеграционните процеси между образованието и културата. Не навсякъде обаче е преодолян формализмът в тази дейност.

Опитът на Врачански окръг от съвместната работа с ВУЗ и Единния център по химия показва, че механичното пренасяне на информация от институтските аудитории в класните стаи не е нужно и не трябва да се превръща в самоцел. Взаимодействието ВУЗ — научен институт трябва да съдействува активно преди всичко за превръщането на учебния процес в учебно-изследователски. Същевременно запознаването на учителите с методиката на научните изследвания, с формите на научното дирене ще направи учителите и учениците съпричастни към научноизследователските търсения на катедрите и съответните звена във ВУЗ.

Освен диференцираните контакти по отделни специалности връзките преподавател—учител, методическо обединение — катедра трябва да осигуряват на учителите актуална информация и по другите отрасли на знанията с оглед да се разкриват междудисциплинните връзки и да се използват за формиране аналитико-творческите способности на личността. Във взаимодействието на образованието с науката трябва да търси преди всичко обогатяването на методиката на обучение, за да нараства умението на учениците не само да генерират определен обем знания, а при необходимост да ги преработват и използват.

Основната цел на образователната система — духовното възпроизводство на нацията — обективно и логически предполага интегриране на образованието с културата, с програмните дейности по естетическото възпитание на населението и особено на младежта.

На по-широка основа и с по-разнообразни форми се изучават интересите и потребностите на децата от различните възрастови групи за общуване с културата. Проявява се стремеж при планирането на тази дейност да се отчитат по-пълно социално-демографските характеристики и териториалната особеност на районите и общините. В тази сфера трябва да се търсят и нови механизми в следните направления: да се отчита възпитателното въздействие на културата като компонент на социалната среда; да нараства умението за използване на това възпитателно въздействие за изграждането на активни, творчески личности. Във взаимодействието на образованието с културата да се откриват и използват богатите възможности на механизмите за организирано въздействие. Да се използва културата като широко поле за реализация на творческите стремежи и възможности на личността.

Откроват се и редица съществуващи слабости и неоползотворени възможности. Все още в конкретната практическа дейност се изпускат богатите възможности на такива важни сфери на културата като: култура на производството, култура на социалната организация, т. е. на взаимоотношенията между социалните групи и личността, взаимоотношенията с другите форми на общественото съзнание — морал, политика, право и т. н.

Digitized by Google

Насочването в национален мащаб на движението за всенародно естетическо възпитание в тясно единство с движението за техническо и научно творчество изисква да се преосмисли работата с учениците в извънкласните форми, така че независимо дали са художествени или научно-технически, в максимална степен да съдействуват за развиване таланта и интересите на подрастващите.

По-нататъшното усвояване на комплексния подход изисква да се търсят форми за равностойно включване на всички подсистеми на културата в процеса на социализация и формиране на творческия потенциал на учащите се. Новите форми за работа трябва по-бързо да се популяризират и внедряват в масовата практика.

Все още не се управлява целенасочено диалектическата връзка между образователната дейност и самодейността на младия човек в сферата на свободното време и контакта му с културните институти. Липсва система от критерии и показатели за оценка на резултатите от това взаимодействие.

Необходимо е да се търси нова сполучлива форма за обогатяване квалификационната и методическа подготовка на учителите за работа с талантливите деца, като се използват богатите възможности и опит на творците, напускащи активната сценична и друга творческа дейност.

Задачата за формиране и развитие творческата активност на личността поставя нови изисквания и към ръководството и управлението на процесите. Това налага досегашната работа на окръжните с общинските партийни и държавни органи за усъвършенствуване отделните елементи и връзки на образователната система да се анализират и оценяват от позицията на общите изисквания за интензификация и интелектуализация на обществената система като цяло. Да се очертаят насоките за по-нататъшното утвърждаване на научния подход в управлението на образованието, насочено към разгръщане творческата активност на учащите, като част от глобалната му цел за многостранно и хармонично изграждане на личността.

Държавно-общественото начало създава условия за разширяване демократизма в управлението на образователната система, за още по-активно участие на първичните партийни организации в училищата и училищните настоятелства за осъществяване на комплексен подход към проблемите на формирането и реализирането на творческия потенциал на социалистическата личност.

Спецификата на образованието като отворена динамична система поставя в услуга на управлението му и богатите възможности на системния подход и анализ. Разглеждането на обучението и възпитанието като процес, съпътствуващ цялата жизнена дейност на човека, изисква да се отчитат и управляват връзките на образованието с всички останали фактори на единната социално-педагогическа система, като се цели непрекъснатост, приемственост и последователност в изграждането на личността.

В практиката вече има положителен опит за активно включване на семейството, кварталната общественост, предприятията, науката и културата в изпълнението на общата цел на образователното дело. Това обаче далеч не означава, че са изчерпани всички възможности както за повишаване ефективността на тези контакти, така и за засилване на социалната ефективност на образованието.

Динамичният характер на образованието като система предполага нейното непрекъснато актуализиране и оптимизиране в съответствие с изменящата се характеристика на обществената практика. Тази постановка заедно със задачата за повишаване научната обоснованост и практическата аргументираност на решенията, свързани с управлението на образованието, извежда на преден план потребността от сериозно усъвършенствуване информационната обезпеченост не само на учителите и ръководителите в образователната система, а и на държавно-обществените органи.

Значителни възможности за усъвършенствуване управлението на образователната система има в процеса на ранжиране на целите и задачите по време и равнище на изпълнение. Трябва да отбележим, че в момента в сферата на образованието съществуват голям брой програми с различна насоченост, които не винаги са достатъчно обвързани, често пъти се дублират, а понякога са и взаимоизключващи се по дейности и срокове. Необходимо е тяхното преосмисляне и актуализиране с оглед постигане на максимална съподчиненост и еднопосочност. Категорично се налага да се преодолее практиката всеки орган или обществено-политическа организация самостоятелно да планира работата си с децата и юношите. Следва да се търси програмно обвързване на дейността им съобразно мястото, което им е определено в работата за постигане на общата цел. В това отношение държавно-обществените органи и конкретно училищните настоятелства могат да оказват съществена помощ на училището.

В дейността на държавно-обществените органи се възродиха едни от най-светлите народни традиции, свързани с любовта и грижата към училището, към поколението, което расте и се възпитава в него. Работата показа, че и занапред в общинските съвети за народна просвета, в училищните настоятелства трябва да се включват уважавани партийни, държавни, стопански и културни ръководители и дейци с доказано положително отношение, загриженост и желание за активна работа по обучението и възпитанието на младото поколение. Но веднага следва да отбележим, че това е само едно от направленията в дейността им. Съветите за народна просвета и училищните настоятелства все още не навсякъде са се превърнали в основни координатори на взаимодействието на училището с останалите социални фактори. По-

Digitized by Google

целенасочено трябва да участвуват в работата за повишаване творческата активност и обществения престиж на учителските кадри. По-конкретно да поемат своя дял в решаване задачата за многостранната социална реализация на учащите се в учебно-възпитателния процес, в материалната и духовната сфера на развитото социалистическо общество.

Задачата за стимулиране активността на учениците поставя въпроса за целесъобразността от тяхното включване в държавно-обществените органи на различни равнища.

Разглеждането на обучението и възпитанието като процес, съпътствуващ цялата жизнена дейност на човека — процес, чрез който главно се формира и развива творческият потенциал на личността и чрез който се гарантира многостранната и пълноценната социална реализация на личността, изисква да се отчитат и управляват връзките на образователното дело с всички останали фактори на единната социално-педагогическа система, за да се постигне непрекъснатост, приемственост и последователност в процеса на формирането и реализирането на комунистически възпитани и високо професионално подготвени личности — граждани на социалистическа България и на социалистическата общност.

Повишаването на социалната активност на образователното дело се намира в пряка зависимост от активното включване на учителите при решаването на конкретни педагогически и социално-педагогически проблеми.

Обществените потребности обективно налагат изискването педагогическият труд да бъде труд с действително ново качество, да бъде в пълна мяра творчески труд. Повишаването на социалната ефективност от дейността на образователната система изисква да формираме комунистическа съзнателност и социална активност, социалистическо отношение към труда у всеки учител и ученик.

Държавно-обществените органи, съветите за народна просвета и училищните настоятелства могат да бъдат още по-активен помощник на партийните комитети и организации в решаване на тези въпроси с първостепенна обществена важност. Усилията сега се насочват главно към усъвършенствуване работата с педагогическите кадри, към привеждане материално-техническата база на образованието в съответствие с новите задачи, към усъвършенствуване социалистическата организация на труда в училището. Тази задача изисква ново виждане и решаване и на такива специфични въпроси като усъвършенствуване стила и методите на ръководство — съответно на директор — учителски колектив; учител — ученически колектив; повсеместно прилагане изискванията за научна организация на труда от управленческия до обслужващия и спомагателен труд; рационализиране бюджета на времето и на учителя, и на учениците с оглед увеличаване времето за самообразование, за работа по интереси, за научно-техническо и художествено творчество.

Разкриването на творческия потенциал на личността, творческата целеустременост, мотивите за творчество на учащите се зависят в най-голяма степен от подготовката и труда на учителя, защото „трудът, който формира творци, сам трябва да има във висша степен творчески характер". Творческият дух на учителската професия изисква непрекъснато да се поддържа висока професионална компетентност, да се търси новото, да се проявява стремеж към усъвършенствуване, решително да се преодолява формализмът, рутината и шаблонът.

Решаването на тези задачи изисква да се осъществи единство на подбора и разпределението на учителските кадри, повишаване научната, методическата и педагогическата подготовка и утвърждаване на учителя като пример за творчески активна и хармонично изградена личност. В тази насока проблемите на първичните партийни организации в училищата са многобройни.

Главно условие за осигуряване на необходимия синхрон и съгласуваност в практическите действия за преустройството на образователното дело е приложението на комплексния подход. За да се осъществяват планомерно, с високо качество и съответен ефект мероприятията по преустройството на структурата, съдържанието, формите и методите, организацията, управлението и осигуряването на образователното дело, е необходимо предварително да се разкрият логическата последователност и практическата обвързаност и обусловеност на процесите. В този смисъл приложението на комплексния подход в практическата дейност на партийните организации и на държавно-обществените органи е задължително условие за успешно реализиране на генералната цел на образователната система.

Digitized by Google

ПРОЦЕСИ И ТЕНДЕНЦИИ НА ЕТАПА СЛЕД МАО ЦЗЕДУН

ЕНЧО НАЦИНОВ

Маоизмът спря и в много отношения върна назад развитието на Китай по пътя на социалистическото строителство и дружбата със социалистическите страни, превърна го в резерв и помощник на империализма. На XII конгрес на нашата партия другарят Тодор Живков отбеляза: „В опитите за реванш на империализма особена роля играе Китай. Продължавайки да провежда своята антисъветска, хегемонистична политика, китайското ръководство подкрепя реакционните сили в цял свят, предявява претенции към съседни и несъседни страни, намесва се във вътрешните им работи, стига до открита агресия."[1]

Маоистката политика доведе китайския народ и цялото общество до дълбока и всестранна криза, която стана особено очевидна след смъртта на Мао Цзедун и отстраняването от ръководството на неговото най-близко обкръжение през годините на „културната революция" (1966—1976 г.). Красноречиво доказателство за това са самопризнанията в Пекин за стотиците милиони пострадали през времето на тази самозвана революция, за десетките милиони гладуващи, безработни и неграмотни, които Мао Цзедун остави на своите наследници.

Маоизмът нанесе особено тежки поражения върху Китайската комунистическа партия (ККП). Политическото господство на маоизма доведе до подмяна на марксистко-ленинската теоретична основа на партията с националистическите възгледи на Мао Цзедун и неговото обкръжение за общественото развитие, до нейното постепенно превръщане в инструмент на провеждания великодържавно-хегемонистичен, антисъветски и проимпериалистически курс. Процесите и тенденциите в Китай и в ККП на етапа след Мао Цзедун не доведоха до някакви основни и съществени изменения. Обратното — в много отношения и насоки те показват усилията на подновеното китайско ръководство да засили и активизира ролята на ККП за постигане на неизменните планове на маоизма за експанзия и хегемония.

●

На етапа след Мао Цзедун в ККП трайно се проявява преди всичко тенденцията към утвърждаване на подновената и модернизирана идейна платформа на маоизма. С маоистките идеи и възгледи, потвърдени официално на последните нейни конгреси (IX—1969 г., X—1973 г., XI—1977 г., XII—1982 г.) партията силно се компрометира и самодискредитира. В Пекин днес открито признават, че „културната революция" се е превърнала в бедствие и трагедия за народа, че нейните лозунги са неправилни и погрешни. На критика подлагат известната маоистка теория за продължаване на революцията при диктатурата на пролетариата, която дълго време се използваше за теоретично оправдаване на провеждания политически курс. Наследниците на Мао Цзедун се отказват

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 138.

Digitized by Google

и от редица основни положения на тази теория. Те отхвърлят като погрешен лозунга за решаващата роля на класовата борба и нейния остър, продължителен и сложен характер при социализма, който служеше за параван на непрекъснатите политически кампании срещу противниците на провеждания курс. Идеологическият арсенал на маоизма се изчиства и от възгледите за така наречения буржоазен щаб в Комунистическата партия, за съществуването в нея уж на буржоазна класа и други.

Това обаче съвсем не означава, че наследниците на Мао Цзедун са се отказали от неговите националистически планове за експанзия и хегемония като теоретична платформа на ККП. Реалните идейно-политически процеси в партията показват, че те търсят нови средства и пътища за тяхното по-нататъшно утвърждаване, по-специално — утвърждаване на тяхната подновена и модернизирана версия. В идейните контури на тази версия сравнително ясно се очертават водещите насоки — националистическият прагматизъм, дясноревизионистичната и проимпериалистическа ориентация, антисъветизмът, които свидетелствуват за фактическото отказване на сегашното китайско ръководство от марксизма-ленинизма като теоретична основа на ККП.

Пекинските теоретици на новия етап особено активно пропагандират и спекулират с прагматично-националистическите възгледи на Мао Цзедун за така наречения реалистичен подход. Според тези възгледи марксистко-ленинското учение съдържало някакви абстрактни положения, които не могат да бъдат приложени на практика в специфичните, конкретни и реални условия на революционното движение в отделните страни, без да приемат национална, в случая — китайска форма. В тази връзка характерни за маоистката пропаганда са стереотипи, които внушават пренебрежение към опита в другите страни, към „готовите изводи в книгите", служат за насаждане на маоизма уж като отражение на специфичните условия на Китай.

Не е трудно да се разбере, че така нареченият подход на Мао Цзедун, възприет и пропагандиран от неговите наследници около Дън Сяопин, е замислен с многопосочни цели: отричане на интернационалния характер на марксизма-ленинизма и на основните закони на социалистическата революция и социалистическото строителство; преувеличаване на конкретно-исторически и специфични условия в отделните страни и по-специално в Китай, за да се оправдае националният, китайският „марксизъм", фактическата подмяна на марксизма-ленинизма с маоизма и с неговата националистическа дребнобуржоазна идеология.

Националистическото високомерие, с което в Пекин пренебрегват доказания в международната революционна практика интернационален характер на марксизма-ленинизма, кара наследниците на Мао Цзедун с дребнобуржоазна безпринципност да се мятат от една крайност в друга. В зависимост от политическата конюнктура (или както в Пекин биха казали — от реалната обстановка), те превръщат случайното в закон на общественото развитие, изпадат в субективизъм, релативизъм и емпиризъм, опитвайки се да обосноват „китайския модел" на социализма. Тези методологически пороци затварят пътя към научното познание за обективните закони на общественото развитие, към изработване на обоснована научна програма на партията за изграждане на социализма в страната. Като своеобразна самоприсъда звучат признанията на сегашния председател на ЦК на ККП Ху Яобан, който в реч по случай 60-годишнината на партията заяви: „Ние трябва да отделяме особено внимание на изучаването на днешен Китай, защото създаването на прекрасния утрешен ден трябва преди всичко да се опира на повече или по-малко правилното познание на днешен Китай. Обаче за реалната обстановка в Китай, за обективните закономерности на строителството на социализма ние знаем немного и твърде малко." Не по-малко показателно е и обстоятелството, че години наред китайското ръководство не е в състояние да излезе с дългосрочна и реалистична програма за развитието на страната, а се задоволява с най-общи обещания.

Въпреки това обаче наследниците на Мао Цзедун не се отказват от порочната маоистка методология и от неговите идеи и възгледи. Последните пленуми на ЦК на ККП и особено VI пленум през юни 1981 г. потвърдиха готовността на китайското ръководство да утвърждава по-нататък за идейна платформа на партията маоизма, неговата подновена и модернизирана версия.

●

Характерна и трайна черта на маоистката политика е откъсването на ККП от работническата класа, нейното превръщане в политическа организация с преобладаващ непролетарски, националистичен дребнобуржоазен състав. През последните десетилетия и особено в периоди на силно влияние и господство на маоизма в китайското ръководство ясно се проявява тенденцията към бързо увеличаване на числеността на партията за сметка на дребнобуржоазни, селски и други непролетарски слоеве от населението. През 50-те години маоистите попълват редиците на ККП главно с представители на селските маси, като преобладаваща част от тях са дребни собственици, политически неподготвени и без опит в революционната борба, заслепени от националистическите утопии на Мао Цзедун. През 60-те и 70-те години в ККП влязоха огромни маси от армията на хунвейбините, превърнали се в послушно орудие в ръцете на „великия кормчия", възпитани в духа на неговите идеали за казармения комунизъм. От 1969 г. до

Digitized by Google

1973 г. в партията са приети 10 млн. нови членове, от които по-малко от 6 процента произлизат от работническата класа.

На етапа след Мао Цзедун продължават да преобладават дребнобуржоазните влияния, непролетарските, главно — селски маси. От 38-милионната партия (в края на 70-те — началото на 80-те години) само 2 660 000 (7 на сто) са работници и 26 600 000 (70 на сто) или 10 пъти повече са селяни. Наследниците на Мао Цзедун издигат като главен критерий за приемане в партията неговото националистическо знаме, неговите антисоциалистически, антисъветски завети, модифицирани и приспособени към провеждания на новия етап политически курс. В съобщението на агенция „Синхуа" от 6 април тази година за работно съвещание по организационната работа в партията се отбелязва категорично, че в никакъв случай в партията не бива да се приемат хора, които бойкотират или са против линията, курса и политическите постановки, разработени от третия пленум на ЦК на ККП (декември 1978 г.).

Върху основата на идейно-политическото наследство на маоизма и неговото приспособяване към новите насоки на провежданата политика пекинската върхушка задълбочава процеса на превръщане на ККП в националистическа организация, стреми се да привлече в нея без оглед на социално-класовата принадлежност всички слоеве в китайското общество, готови сляпо да служат на плановете за световно господство. Търсейки по-ефективни средства и пътища за постигане на тези цели, китайското ръководство на етапа след Мао Цзедун показно ухажва интелигенцията, широко отваря вратите на партията за онези нейни представители, които демонстрират лоялност към великодържавно-хегемонистичния, антисъветски и проимпериалистически курс. Наследниците на Мао Цзедун приемат в партията представители на китайската национална буржоазия, на буржоазната интелигенция и заможните селяни, по своя произход са принципно чужди на комунистическия идеал. Трудно е, разбира се, върху основата на строго цензурираните и често двусмислени информации в китайските източници да се съди за размерите и степента на развитие на този процес. Така например в цитираното по-горе съобщение на „Синхуа" се отбелязва, че ККП наброява вече 39 млн. членове, от които 4,6 млн. са приети след арестуването на бандата на четиримата (т. е. след октомври 1976 г.), без обаче да се дават данни за социалния състав на новоприетите и на партията като цяло. Явно и за наследниците на Мао главният критерий е новоприетите партийни членове „да имат добро политическо поведение", с други думи — да подкрепят провеждания великодържавно-хегемонистичен, антисъветски и проимпериалистически курс.

На практика тази политика задълбочава процеса на характерното за маоизма пренебрегване на решаващата роля на работническата класа, ограничава до минимум възможностите за нейното активно участие в политическия живот на страната, неизбежно засилва тенденцията към превръщане на ККП от авангард на работническата класа в политическа организация за провеждане на маоисткия курс.

●

Груповщината, непрекъснатите вътрешни борби и дрязги в ККП са трайна политическа характеристика на маоизма, която постоянно се възпроизвежда и наслагва, проявява се открито или прикрито, засилва социалното напрежение в партията и страната. Досегашната маоистка практика показва пъстро многообразие от средства и методи за уреждане на политическите сметки между националистическите групировки в пекинската върхушка. Понякога разврътката от натрупваното напрежение е остра и драматична, както бе в случая с арестуването през октомври 1976 г. на бандата на четиримата — Цзян Цин, Чжан Чунцяо, Ван Хунвън и Яо Вънюан. В други случаи се търсят външно по-безболезнени форми, като официални решения на партийното ръководство, подготвени обикновено на практикуваните от маоистите закрити (или „работни") съвещания, които впоследствие се внасят като решения на пленуми или конгреси на партията. По този начин на V пленум на ЦК на ККП от състава на Политбюро бе изваден така наречената малка банда на четиримата — Ван Дунсин, У Дъ, Чън Силян и Цзи Дънкуей. На VI пленум (юни 1981 г.) председателят на ЦК на ККП Хуа Гофън бе освободен от този пост и преназначен за заместник-председател на партията.

Напоследък силно впечатление прави ориентацията към прилагане на по-изтънчени прийоми за уреждане на вътрешнофракционните борби в пекинската върхушка. Вместо компрометираните пропагандни стереотипи за реакционерите, класовите врагове, които били проникнали в партията и трябвало да бъдат изхвърлени, сега в Пекин използват нова терминология — революционизиране на организацията, реорганизация, организационно подновяване, подмладяване, оздравяване, подобряване на стила на партийното и административното ръководство. Въпреки старанията обаче не е трудно да се разбере, че фактически става дума за нова чистка в партията и административно-управленческия апарат.

Кой и срещу кого насочва острието на кампанията? Отговорът на първата част на този въпрос обикновено свързват с нарасналата роля на националистическата групировка около Дън Сяопин. Още през януари 1980 г. Дън предупреди, че партията трябва да се прочисти от 30—40 на сто активисти от времето на „културната революция" и престаряващи ветерани. (Уместно е в скоби да сравним, че Мао като правило говореше само за 5 на сто класови врагове.) В края на същата година Ху Яобан, по това време генерален сек-

Digitized by Google

те на Мао Цзедун да търсят заобиколни пътища, прикривайки истинските си замисли за хегемония в комунистическото и работническото движение с по-модерната десноревизионистична фразеология за независимост, за национални модели на социализма и т. н.

Спекулациите на пекинските хегемонисти с пролетарския интернационализъм, усилията върху основата на национализма и антисъветизма да се преодолее изолацията от революционните сили и да се активизират контактите с някои партии вътре в комунистическото и работническо движение, особено с влиятелните и големи комунистически партии в развитите западноевропейски капиталистически страни, са особено опасни и вредни. Те са предназначени да заблудят революционните сили и прогресивната общественост, да отслабят единството на комунистическото и работническото движение, да прикрият истинските цели на Пекин за хегемония и експанзия по пътя на авантюризма, агресията и войната.

Едно от най-ярките доказателства за класовото предателство на маоизма и неговите сегашни последователи в Пекин е политиката на все по-тясно сближаване със силите на империализма и главно — с американския империализъм във военно-политическата област. На ключови позиции във военното и партийното ръководство в Пекин се издигат проамерикански настроени привърженици на ускорената „модернизация" — Дън Сяопин оглави Военната комисия при ЦК на партията, за министър на отбраната е назначен Гън Бяо, който през май 1980 г. посети САЩ, началникът на генералния щаб Ян Дъчжи е известен като приближен на Дън и привърженик на неговата линия.

●

Критичният анализ на маоистките по своя характер процеси и тенденции в ККП на етапа след Мао Цзедун и тяхното отражение върху ролята на Китай в международните отношения няма нищо общо с тенденциозните опити да се приписват на марксистко-ленинските комунистически партии каквито и да било враждебни настроения към ККП въобще, към китайските комунисти-интернационалисти и привърженици на пролетарско-социалистическата линия, към прогресивните и патриотичните сили в Китай. Обратното — провалянето и разобличаването на маоизма, неговото пълно и окончателно преодоляване е от решаващо значение за издигане на ролята на тези сили, за връщане на ККП към принципите на марксистко-ленинското учение и социалистическия път на развитие, към дружбата и сътрудничеството със социалистическите страни.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

СЪВРЕМЕННИ ПРОБЛЕМИ НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Авторите на сборника (със съставител и говорен редактор доц. Илия Вълков — ндидат на икономическите науки) са по-етили своите изследвания, изводи и пред-ожения на задачата за по-нататъшно по-бряване на партийното ръководство на ономиката. Достойнството на този труд повишава и от обстоятелството, че той едставлява пръв опит в нашата лите-атура по партийно строителство да се зработят някои от най-важните проблеми партийното ръководство на икономика-а в съвременните условия. Сборникът ма подчертано теоретико-приложен ха-актер. В него проблемите са подбрани с глед да се обобщи досегашният богат опит а партията в ръководството на икономи-ата и да се отговори на новите потреб-ости през осмата петилетка и до 1990 го-ина. Авторите изясняват предмета и ъдържанието на партийното ръководство а икономиката, спират се на партийната абота за последователно внедряване на енинските принципи на стопанисване, за съвършенствуване на социалистическата рганизация на труда и на плановото ръ-оводство на икономиката. Специални лави на книгата са посветени на въпро-ите за усъвършенствуване на структурата координацията в работата на самите партийни организации, на отношенията между първичната партийна организация и трудовия колектив, на насрещния план, на идеологическата работа на партията за из-ълнение на икономическите задачи и гри-жата на партията за все по-високо жиз-нено равнище на народа в изпълнение ре-шенията на Дванадесетия партиен конгрес и претворяването в живота на генералната априлска линия на партията.

СПРАВОЧНИК НА АКТИВИСТА

Авторски колектив

В „Справочник на активиста" (съставител Стоян Кръстев) се дава богата и същевременно синтезирана информация по актуални проблеми на обществено-политическото, социално-икономическото и културното развитие на нашата страна, по въпросите на международната обстановка и развитието на световния революционен процес, за важни политически и исторически събития, бележити дати и годишнини и други справки и информации. По-голямата част от неговото съдържание е посветено на оценките, задачите и проблемите, разработени в решенията на Дванадесетия конгрес на партията за по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество. Справочникът ще ползва докладчици, пропагандисти, лектори, агитатори, широк кръг дейци на партията и обществените организации.

УПРАВЛЕНИЕ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

Книгата (под редакцията на проф. Давид Давидов) е първи опит да се обобщят съществуващата практика на управление на науката и техническия прогрес в НР България и опитът на Българската комунистическа партия и на държавата в областта на изграждането и функционирането на системата за управление на науката и техническия прогрес. Авторският колектив показва и някои от насоките за нейното усъвършенствуване на основата на решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

●

Партиздат пусна от печат и следните брошури: „Отново за правата на човека" от Димитър Цеков; „Необявената война срещу Куба" — съставител, встъпителна студия и послеслов Георги Белчев; „България в ООН и международните специализирани организации" от Димитър Попов; „Пекин срещу националноосвободителното движение" от Николай Кулешов; „Намибия — трудният път към свободата" от Емил Йорданов и Николай Арабаджиев. Брошурите от библиотека на дружество „Георги Кирков": „Ислямският антикомунизъм" от Зинети Нуриева и „Съвременният католицизъм" от Румен Мудров.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Черковец, В. Н., СОЦИАЛИЗМ КАК ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СИСТЕМА, М., Изд. „Экономика", 1982.

В труда се разглеждат актуални методологически въпроси на политическата икономия при социализма, анализира се икономическата система на развитото социалистическо общество в СССР. Теоретическите проблеми авторът решава в единство с практическите въпроси от строителството на материално-техническата база на комунизма и усъвършенстване на стопанския механизъм.

Фулифоров, Н. А., ПРИНЦИП ДЕМОКРАТИЧЕСКОГО ЦЕНТРАЛИЗМА В РАЗВИТОМ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОМ ОБЩЕСТВЕ, М., Изд. „Мысль", 1981.

Изследват се начините, по които се проявява принципът на демократическия централизъм в управлението в условията на развитото социалистическо общество. Показана е нарастващата роля на този принцип в управлението на обществото като цяло и на отделните негови сфери. Разкриват се пътищата за укрепване, задълбочаване и усъвършенстване на централизма и демокрацията в светлината на решенията на конгресите на КПСС и новата Конституция на СССР.

ПРОЦЕСС О ПОДЖОГЕ РЕЙХСТАГА И ГЕОРГИЙ ДИМИТРОВ — ДОКУМЕНТЫ, в 3 томах — 27 февраля — 20 сентября 1933 года, М., Издательство политической литературы, 1981.

Тритомният сборник от документи „Процесът по подпалването на Райхстага и Георги Димитров" е съвместно издание на Института по марксизъм-ленинизъм при ЦК на КПСС, Института по марксизъм-ленинизъм при ЦК на ГЕСП и Института по история на Българската комунистическа партия при ЦК на БКП. Сборникът съдържа документи, изясняващи условията около подпалването на Райхстага, подготовката и провеждането на процеса и широката международна кампания в защита на арестуваните комунисти. Публикувани са писма, речи, изявления, въпроси и реплики на Г. Димитров, който със своята героична защита и борба решително повлия върху хода на процеса и стана главна фигура в него.

Алексеев, Б. Т., ФИЛОСОФСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ФОРМАЛИЗАЦИИ ЗНАНИЯ, Ленинград, Издательство Ленинградского университета, 1981.

Авторът осветлява източниците, целите и перспективите на един от общонаучните методи на познание, получил особено многообразно приложение в широкото използване на електронноизчислителните машини. Той разглежда съвременни философски и методологически проблеми на редица науки, прави онтологически преглед на формалните методи, уточнява същността на редица категории.

КИТАЙСКАЯ НАРОДНАЯ РЕСПУБЛИКА В 1979 ГОДУ (Политика, экономика, идеология), Глав. ред. М. И. Сладковский, Изд. „Наука", М., 1981.

Систематизирани са основните сведения за социално-икономическото устройство, политиката, идеологията и културата в Китайската народна република през 1979 година. Осветляват се най-важните изменения и се анализират основните процеси в държавния и обществения живот на страната.

АМЕРИКАНЦИ О ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКЕ США (Выступления, статьи, документы), Общая редакция и предисловие д-р фил. наук проф. Ю. А. Замошкина

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

MAIN/UC-B

PARTIEN ZHIVOT

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
JAN 21 1983
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

15

СОФИЯ, ОКТОМВРИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 15 ОКТОМВРИ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

60 ГОДИНИ СССР

Н. Папазов — Образец на социалистически интернационализъм . 3
Д. Филипов — С комунистическа всеотдайност 12

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Г. Бърдаров — Форми, методи и средства на партийната дейност . 18
* — Методика на обучението по партийно строителство 26

Партийният комитет

Р. Цонева — Дните на секретаря 28
А. Александров — Контролът над дейността на апарата 35
Х. Рашев — Компромисът 40
Б. Ангелов — Повече доверие към младежта 42

Ръководно политическо ядро и първообраз

Г. Димов, Д. Зарев — Редове от всекидневието 46

Партията, Комсомолът, младежта

М. Делибалтова — До надеждно рамо 49

Страница на редактора

П. Русев — Инструктажът 52

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

— Самочувствието на стопанин 53
П. Янакиева — Опорните точки 71
А. Назифов — Борба с отрицателните явления 77

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Г. Михова — Устната политическа агитация 79
Б. Георгиев — В квартала 86

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

Д. Димчев — Към писмата — доверие и отговорност 89

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

А. Белевски — „Обновяването" на маоизма 92

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2723. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 26. X. 1982 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ОБРАЗЕЦ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗЪМ

НАЧО ПАПАЗОВ
председател на Общонародния комитет
за българо-съветска дружба

В живота на всеки народ се открояват обществено-политически явления, които определят неговото по-нататъшно развитие, слагат отпечатък върху облика на съдбата му завинаги. Има обаче събития, които се отразяват не само на националната история, но и далеч прехвърлят нейните рамки, стават пример и вдъхновение за милиони хора от други страни и народи. Непреходно събитие с такова значение в човешката история е създаването на Съюза на съветските социалистически републики.

Преди 60 години през декември 1922 г., само пет години след победата на Великата октомврийска социалистическа революция, като доброволно обединение на равноправни народи беше образуван СССР — първата в света единна съюзна многонационална държава на работниците и селяните. Неговото създаване е продължение на делото на Октомври, прилагане на Лениновите идеи и принципи за национална политика в живота.

„Ние искаме доброволен съюз на нациите — писа В. И. Ленин, — такъв съюз, който да не допуска никакво насилие на една нация над друга, такъв съюз, който да се основава на най-пълно доверие, на ясно съзнание за братско единство, на пълно доброволно съгласие.“[1]

Колкото повече време ни дели от онези декемврийски дни, толкова по-очевидно и по-ярко изпъква значението на това историческо събитие за съветските народи, за делото на социализма и мира. Шестдесетгодишната история на СССР е история на упорита борба на всички негови нации и народности за светло бъдеще, за разцвет — икономически, политически и културен, на всички републики и народи, сплотени под знамето на марксизма-ленинизма. Това е история на възникването и всестранното развитие на нерушимото единство и дружба между всички народи на Съветския съюз — най-могъщата държава на реалния социализъм. Монолитно е социалното, политическото и идейното единство на съветското общество. Нерушима е сплотеността на трудещите се около КПСС и нейния Централен комитет. Това е исто-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 30, с. 281.

Digitized by Google

рия на растежа и укрепването на международния авторитет на СССР. Самият факт на съществуване на Съветския съюз допринесе за задълбочаване на общата криза на капитализма, за изостряне на класовите битки в борбата против експлоатацията — за социализъм.

Безспорните големи успехи в строителството на социализма и комунизма на СССР, дълбокохуманната му политика, предимствата на социалистическия начин на живот го превърнаха в пример за трудовите хора в света, в могъща опора на световното революционно движение, в притегателен център за всички прогресивни сили. Колкото повече укрепва Съветският съюз, толкова по-голямо става неговото революционизиращо влияние. В негово лице народите виждат образец за справедливо и равноправно решаване на сложните и противоречиви проблеми на националната политика въз основа на идеите на В. И. Ленин. Тези принципи на практика се превърнаха в закономерност при изграждане на взаимоотношенията на страните, тръгнали по пътя на социализма. Богатият опит на СССР в създаването на нов тип отношения между народите, отношения, които се характеризират с взаимна солидарност и равноправие, с братска безкористна взаимопомощ, след Втората световна война беше обогатен и приложен при формиране и развитие на новите взаимоотношения между страните от социалистическата общност. Тези отношения се изграждат на принципите на марксизма-ленинизма и социалистическия интернационализъм, на общите цели и задачи в строителството на социалистическото общество.

Българската комунистическа партия винаги се е стремяла и се стреми да разработва и осъществява своята политика, стратегия и тактика в съответствие с пролетарския, със социалистическия интернационализъм за правилно съчетаване на националните интереси с интернационалните задължения на работническата класа, патриотизма — с братската солидарност и подкрепа на борбите на пролетариата и трудещите се от други страни. В конгресни и други документи партията неизменно подчертава, че не можеш да бъдеш патриот на България, без същевременно да бъдеш интернационалист, верен и предан приятел на СССР и съветския народ, на другите народи от страните на социалистическата общност, на борещите се за свобода и национална независимост.

Дружбата между българския и съветския народ днес е венец на съвместни борби за свобода и национална независимост, на еднакви идеали на две марксистко-ленински партии, на най-чистите чувства и въжделения на два братски народа. Тя се закали в годините на класовата борба у нас за победата на социализма, когато комунистите и всички прогресивни българи се учеха и черпеха сили и вдъхновение от световноисторическите завоевания на СССР, от успеха на първите петилетки, от героизма на съветския народ във Великата отечествена война.

Деветосептемврийската социалистическа революция в нашата родина е повторение на Великия октомври в основното, в главното. Тя доведе до качествени изменения в характера на българо-съветската дружба, която се изпълни с ново съдържание — стана висша форма на дружба между два братски народа, между две братски партии, между две държави с общи интереси, вдъхновявани от една идея — марксизма-ленинизма, устремили се към една цел — комунизма.

След победата на социалистическата революция у нас ние се опряхме широко на съветския опит, на съветския пример в строителството на социализма.

Качествено нов етап в развитието, разширяването и обогатяването на българо-съветската дружба и сътрудничество бележи историческият Априлски пленум на ЦК на БКП от 1956 г. В заключителното

Digitized by Google

си слово пред пленума др. Тодор Живков подчерта: „... Сега ние трябва да укрепваме още повече нашата любов, признателност и вярност към Съветския съюз, към КПСС — партията на великия Ленин. Нашата партия се е учила, учи се и ще се учи от великия опит и мъдростта на КПСС. Съветският съюз е наш верен приятел и защитник"[2].

За Българската комунистическа партия въпросът за отношението към КПСС и за взаимоотношенията на НРБ със СССР е въпрос за сърцевината на пролетарския, социалистическия интернационализъм, въпрос за съдбата на социалистическата революция и социалистическото строителство в България, за възхода и бъдещето на българската държава и българския народ. Отношенията между НРБ и СССР се изграждат още от самото начало върху основата на принципите на марксизма-ленинизма и социалистическия интернационализъм, в дух на нерушима дружба и братство, на всестранно сътрудничество и сближаване. Тези принципи и същност на българо-съветските отношения са закрепени в първия договор за дружба, сътрудничество и взаимна помощ между НРБ и СССР и развити по-нататък във втория съюзен договор, подписан на 12 май 1967 г. от другарите Тодор Живков и Леонид Брежнев. Те са потвърдени в Програмата на БКП и Конституцията на НРБ, приети през 1971 г.

Априлската линия на БКП, формулирана и провеждана под ръководството на генералния секретар на ЦК на БКП — творческия марксист-ленинец, верния и непоклатим сторонник на българо-съветската дружба др. Т. Живков, е пряко историческо продължение и плодоносно развитие на най-драгоценните традиции и добродетели от благоевския и димитровския период в нашата партия.

По своята дълбока същност априлският курс на всестранно сътрудничество и сближаване на нашата страна със съветската е осъзнаване и практическо реализиране на новите изисквания и задачи, които обективният ход на развитие на социализма като обществена система поставя пред всяка социалистическа страна.

„Дълбоко закономерен е фактът — подчертава др. Тодор Живков, — че от сливането на вековната народна обич към Русия с десетилетните битки за победата на комунизма, които нашият народ води под ръководството на своята Комунистическа партия, се роди оная невиждана и непозната преди в историята сплав на българо-съветското братство, което генералният секретар на Централния комитет на КПСС другарят Леонид Брежнев с пълно право нарече образец на социалистически интернационализъм, социалистически интернационализъм в действие."[3]

Общите закономерности в развитието на световната социалистическа система получават най-широк простор на проявление чрез всестранното сътрудничество и интеграция на социалистическите страни със Съветския съюз. Процесът на постепенно сближаване на социалистическите страни като обективна закономерност се проявява в условията на развития социализъм. Той обхваща всички елементи на социалистическото общество — както материално-техническата база, така и неговата политическа, отбранителна, идеологическа и културна надстройка, намерил практически израз най-вече в СИВ и Варшавския договор.

Българската комунистическа партия, ръководейки се от интересите на народа, вярно оцени, че успешното строителство на социализма е невъзможно без най-тясно сътрудничество със Съветския съюз. Затова в Програмата на БКП, приета на X конгрес на партията, е записано, че „като изхожда от своите национални и интернационални задачи и задължения, Българската комунистическа партия и в бъдеще:

---

[2] Т. Живков, За априлската линия, Партиздат, С., 1981, т. 1, с. 21.
[3] Т. Живков, Дружба от векове за векове, Партиздат, С., 1977, т. 2, с. 56.

Digitized by Google

ще развива и задълбочава с всички сили братството, единомислието и единодействието с КПСС, ще провежда курс на всестранно сближаване на Народна република България със Съветския съюз."[4]

Историческо е значението на решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП (1973 г.) и на Декемврийския пленум на ЦК на КПСС (1973 г.). Юлският пленум на ЦК на БКП, като обобщи натрупания опит на сътрудничеството и изхождайки от новите условия през етапа на изграждането на развито социалистическо общество, прие Основни насоки за развитието на всестранното сътрудничество и сближаване на НРБ със СССР в съвременния етап.

Нови перспективи за непрестанния възход на братското българо-съветско сътрудничество и сближаване начертаха XII конгрес на БКП и XXVI конгрес на КПСС.

Един от главните резултати на последователно осъществяваната интернационалистическа линия на БКП е изграждането на здрав **политически съюз** между НРБ и СССР. Това историческо завоевание и през димитровския период, и след Априлския пленум на ЦК на БКП, и днес оказваше и оказва глобално въздействие върху строителството на социализма в нашата страна и на развитието на българо-съветските отношения във всички сфери на живота.

Гръбнакът на политическия съюз между НРБ и СССР, неговата направляваща и организираща сила е взаимодействието между БКП и КПСС. Отношенията между двете братски партии, както се отбелязва в приветствието на ЦК на КПСС до XII конгрес на БКП, се характеризират „с дълбоко взаимно доверие, проверено от времето идейно и политическо единство."[5] Верността на двете партии към принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския, социалистическия интернационализъм, последователното им прилагане в живота, непримиримостта към ревизионизма, национализма и националния нихилизъм дава на българо-съветската дружба изключителна здравина, прави я действително нагледен пример на социалистически интернационализъм в действие.

„Ние, комунистите — писа още в хода на политическата борба Г. Димитров, — сме непримирими принципиални противници на буржоазния национализъм във всички негови разновидности. Но ние не сме привърженици на националния нихилизъм и никога не трябва да действуваме като такива. Задачата за възпитанието на работниците и всички трудещи се в духа на пролетарския интернационализъм — това е една от основните задачи на всяка комунистическа партия. Но този, който мисли, че това му позволява и даже го заставя да плюе на всички национални чувства на широките трудещи се маси, той е далеч от истинския болшевизъм, той нищо не е разбрал от учението на Ленин... по националния въпрос."[6]

Политическият съюз на НРБ със СССР се развива в съответствие с общите тенденции и закономерности на зрелия социализъм, в непосредствена връзка с процесите на строителството на социализма и комунизма в двете страни. Курсът за всестранно сближаване на НРБ със СССР и резултатите от него в политическия аспект са конкретен израз и въплъщение на социалистическия интернационализъм, принос в творческото развитие на този принцип, в укрепването на единството на социалистическата общност и на международното комунистическо движение, в борбата за мир, демокрация и социален прогрес.

Последователно провежданият от БКП и КПСС курс за всестранно сближаване на България и Съветския съюз е изключително важен

[4] Програма на БКП, Партиздат, С., 1971, с. 107.
[5] В. „Работническо дело" от 1 април 1981 г.
[6] Г. Димитров, Съч., т. 10, с. 112.

Digitized by Google

фактор за динамичното развитие и задълбочаване на взаимните връзки между държавните, стопанските и обществените органи и организации, административно-териториалните единици и трудовите колективи от двете страни. Все по-широки и действени стават контактите между Централните комитети на нашите партии, Държавния съвет на НРБ и Президиума на Върховния съвет на СССР, парламентите и правителствата на двете страни. Устойчив характер придобиват преките връзки между сродните министерства, ведомства и други звена от системата на социалното управление.

Важна роля в укрепването на българо-съветските отношения, в това число и в политическата област, играят обществено-политическите и масовите организации в двете страни — профсъюзите, Комсомолът, комитетите за българо-съветска дружба и Дружеството за съветско-българска дружба, съветите на жените и т. н. Тези организации като субект на социалното управление и съществен фактор на социалистическата демокрация участвуват активно във формирането и осъществяването на политиката на комунистическите партии, съдействуват за реализиране на двустранните и многостранни планове и програми за сътрудничество и дружба.

Голямо значение за последователното материализиране на всестранното сближаване и разширяване на масовата социална основа, за практическото реализиране принципите на социалистическия интернационализъм придобива по-нататъшното увеличаване на възможностите за непосредствено общуване и делово сътрудничество между трудещите се от НРБ и СССР, за разширяване на преките контакти между трудовите колективи, селищните системи, различните териториални единици.

Широк размах, масовост и разнообразие на форми придобиха дружеските връзки на окръзите, градовете, районите и трудови колективи от НРБ с области, краеве, републики, градове, райони и трудови колективи от СССР. Областите на СССР и колективните членове на Дружеството за съветско-българска дружба и др., които поддържат преки дружески връзки с български окръзи, обхващат около 60 млн. от населението.

„Отношенията между държавите в старо време — подчертава др. Л. И. Брежнев на XXVI конгрес на КПСС — са били наричани международни. Но едва в наше време, в света на социализма, те действително станаха между народите. В тях непосредствено участвуват милиони и милиони хора.“[7]

БКП и КПСС, НРБ и СССР като верни единомишленици и съюзници действуват заедно на международната арена в името на мира и сигурността на народите. Нашите две партии дейно участвуват в международното комунистическо и работническо движение и твърдо отстояват принципите на творческия марксизъм-ленинизъм.

Нашата партия, социалистическата ни държава активно съдействуват за укрепването на световния мир, за утвърждаване на разведряването в международните отношения. На тази цел е подчинена и цялата дейност на партията и правителството: за мир и добросъседски отношения на Балканите, за превръщането им в безядрена зона, за мир в Европа и света.

Развитието и задълбочаването на всестранното българо-съветско сътрудничество през априлския период, реализирайки димитровските

[7] Л. И. Брежнев, Отчетен доклад на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес на КПСС и предстоящите задачи на партията във вътрешната и външната политика, Партиздат, С., 1981, с. 6.

Digitized by Google

завети, са насочени към решаването на стратегически **социално-икономически задачи,** които стоят пред българския и съветския народ и се разглеждат от БКП като главен фактор на това сътрудничество.

Основните насоки и форми на българо-съветското икономическо сътрудничество се определят от конкретните усилия и задачи на съответния етап на социалистическото строителство. Това сътрудничество със СССР (разбира се, и с другите социалистически страни в системата на СИВ) създаде условия България да използва по-ефективно вътрешните източници на икономическия растеж, да повиши в кратки срокове равнището на икономическото си развитие.

В системата на всестранно сътрудничество и сближаване на НРБ със СССР решаващо значение има разгръщането на интеграционните процеси в сферата на материалното производство. Това се диктува и от разширяването на мащабите на съвременните производителни сили, които в редица случаи не могат вече да се поместват в националните рамки.

Кардиналните въпроси на българското народно стопанство могат да се решават най-целесъобразно само чрез непосредственото свързване на възпроизводствения процес у нас с възпроизводствения процес в СССР. Това е едно от условията за интензификацията на цялото наше народно стопанство. Именно в икономически аспект осъществяването на курса към сближаване на НРБ със СССР ускорява изграждането на материално-техническата база на развития социализъм в нашата страна и създаването на предпоставки за постепенния преход към комунизма. Интеграцията на двете страни създава условия за осигуряване на растящите потребности на народното стопанство за дълъг период от време със суровини, енергия и съвременна техника. Тя спомага да се издига жизненото равнище на народа, да се увеличи икономическият принос на НРБ в общия подем на световната социалистическа система.

Принос в теорията и практиката на международната социалистическа икономическа интеграция е разработената и подписана Генерална схема за специализация и кооперираме в отраслите на материалното производство между НРБ и СССР до 1990 година. Все по-важно направление в икономическото сътрудничество между НРБ и СССР стават кооперирането и специализацията, съвместното решаване на крупни народностопански проблеми.

Генералната схема е мащабен програмен документ, който определя стратегията на българо-съветското икономическо и научно-техническо сътрудничество. Нейното реализиране ще допринесе за нарастване на икономическия потенциал на нашата страна както в количествено, така и в качествено отношение.

Важна организационна форма за разгръщане на интеграционните процеси е изграждането на българо-съветски и съветско-български предприятия и обединения. Утвърждава се нова форма — изграждането със съвместни усилия на СССР и НРБ и другите страни от социалистическата общност в рамките на СИВ на промишлени обекти на територията на СССР за получаване на ценни видове суровини, материали и енергия. В СССР на територията на 6 съюзни и 2 автономни републики и над 26 области и много райони работят повече от 25 000 български граждани — работници и специалисти.

За ефективното развитие на икономическото сътрудничество между НРБ и СССР през сегашния етап все по-нарастваща роля играе Междуправителствената българо-съветска комисия за икономическо и научно-техническо сътрудничество, създадена още през 1964 г.

Едва ли е възможно да се изброят богатите плодове на всестранното сътрудничество и сближаване между НРБ и СССР във всички области на живота. През годините на народната власт със съветска икономическа, кредитна и техническа помощ са построени у нас над

Digitized by Google

330 крупни заводи и предприятия — основата на нашия икономически потенциал. Те произвеждат около 80 на сто от общата промишлена продукция, в това число над 90 на сто от черните и цветни метали, 65 на сто от продукцията на химическата промишленост, над 80 процента от производството на електроенергия. Съвременното българско машиностроене и електроника, стотиците обекти на нашата нова икономика и наука са ярко олицетворение на съвместните усилия, на братската българо-съветска дружба.

Съоръжаването на нашето селско стопанство със съветска техника, сътрудничеството със съветската селскостопанска наука и особено съветската селекция, приложението на Лениновия кооперативен план изведоха НРБ на челни позиции в света по степента на механизация на селското стопанство.

Динамично развитие получи стокообменът между нашите две страни. СССР заема половината от външнотърговския ни стокообмен. Сближаването на нашите икономики особено ярко се изразява във високите темпове на взаимния стокообмен. От 293,4 млн. рубли през 1956 г. той достигна 9,171 млрд. рубли през 1980 г. Данните от взаимния стокообмен през изминалите петилетки показват, че всяка нова петилетка той почти се удвоява.

Настъпиха и дълбоки структурни изменения в износа на НРБ за СССР, като динамично нарасна делът на промишлените изделия и главно на машините и съоръженията. Техният дял в общия износ на нашата страна за СССР нарасна от 4,7 на сто през 1956 г. на 47,3 на сто през 1980 г. През осмата петилетка се предвижда продукцията на машиностроенето да възлезе на 55 на сто от общия обем на доставките на нашата страна за СССР.

Външнотърговските връзки със Съветския съюз значително допринасят и за решаването на един от основните проблеми на нашата икономика — планомерното й осигуряване с електроенергия, горива и суровини.

В същото време НР България е най-големият доставчик на СССР на подемно-транспортни машини, електронноизчислителна техника, електродвигатели, калцинирана сода, плодове, цигари и др. Българският експорт на машини и съоръжения надхвърля 1,5 млрд. рубли годишно. Поръчките на СССР в областта на машиностроенето създават благоприятни условия за организиране в НРБ на съвременно специализирано и едросерийно машиностроене.

Особено значение за социалистическото строителство, за изграждането на зрелия социализъм в НР България имат върховите постижения на СССР в областта на научно-техническия прогрес и българо-съветското **научно-техническо сътрудничество.** С всяка измината година то бележи нови резултати, получава нови измерения, усъвършенствува се неговото управление, създават се условия за ефективно съединяване на изследователската, производствената и реализаторската дейност при решаването на основни проблеми на научно-техническата революция.

Известно е, че основната номенклатура на машиностроенето, електрониката, химията, пускането в експлоатация на повечето от новоизградените мощности у нас стана въз основа на съветския научно-технически опит.

Не можем да не отбележим въздействието на съветската научно-техническа мисъл и нейната база върху създаването и развитието на съвременни клонове на науката и техниката у нас. Неоценима е помощта, която съветската страна ни оказва в подготовката на творчески кадри за сферата на науката. Значителна част от тях са получили висшето си образование в съветските висши учебни заведения.

Digitized by Google

Научно-техническото сътрудничество е насочено към отраслите и конкретните изделия, свързани с производствената специализация и кооперирание и стокообмена между НРБ и СССР, към решаването на важни научноприложни проблеми.

През седмата петилетка над 200 съветски и 150 български научноизследователски и проектоконструкторски организации разработваха съвместно 650 проблема и теми във всички области на народното стопанство. Бяха създадени 139 нови машини и системи от машини, съоръжения и прибори, 35 нови технологии и др. Внедрени бяха над 250 съвместни разработки и близо 150 научно-технически документации. През тази петилетка научните организации на нашите две страни съвместно ще работят върху 448 проблема и теми, от които 285 с приложен и 142 с фундаментален характер, обхващащи всички отрасли на народното стопанство.

Създадени са и вече редовно функционират съвместни институти и организации: „Интерпрограма", „Електроинструмент", „Дунайтранс", конструкторско бюро „Совболгарцветмет".

Плод на българо-съветското сътрудничество е и съвместният космически полет, както и поставянето на български апаратури в космически спътници, а също така и изстреляните съвместни българо-съветски спътници „Интеркосмос—България 1300" и „Метеор—природа".

Ние ценим високо и със задоволство отбелязваме факта, че нашата страна започна да предоставя на Съветския съюз свой научно-технически опит в областта на селското стопанство, леката и хранително-вкусовата промишленост, металургията и електрониката и др. Конкретен пример за това са решенията на Междуправителствената българо-съветска комисия за икономическо и научно-техническо сътрудничество от май т. г. за модернизацията и реконструкцията и изграждането в СССР на нови заводи за хранително-вкусовата промишленост при техническото съдействие на НРБ. Тези факти красноречиво говорят, че българо-съветската дружба е дружба от нов тип. Те най-ярко показват, че в основата ѝ стоят интернационализмът и безкористността. Защото няма други случаи в историята, освен при отношенията със СССР, една велика държава със своята помощ да подпомогне за бързото всестранно развитие на по-малките страни, което води до укрепването на тяхната независимост, до издигането на самочувствието и разкриването на творческите възможности на техните народи.

В решенията на Дванадесетия конгрес на БКП се подчертава отново, че сърцевина и генерална линия в стратегията на научната политика на НРБ е сътрудничеството и интеграцията със социалистическите страни и преди всичко със СССР. Ние и в бъдеще ще се опираме на могъщия икономически и научно-технически потенциал на СССР и ще провеждаме селективна икономическа и научно-техническа политика, като се концентрира вниманието ни главно в областите, в които страната се специализира и кооперира преди всичко в рамките на СИВ.

Априлската линия на БКП за всестранно развитие и задълбочаване на българо-съветското сътрудничество се отнася и до **идеологическото и културното сътрудничество.**

През новия етап на българо-съветската дружба все повече се развиват процесите на съвместната работа на нашите дейци в областта на идеологията — нейните теоретични и практически страни, във взаимното обогатяване и проникване на двете братски социалистически култури чрез повишаване ефективността на културния обмен, осъществяване на крупни културни прояви, засилване на връзките между дейците на българската и съветската култура, на творческата интелигенция, разширяване на съвместните прояви и действия за пропаганди-

Digitized by Google

ране на социалистическите идеи и социалистическата култура в международен мащаб. Важен момент от този по-висок етап на културното сътрудничество между НРБ и СССР е създаването на Междуправителствена българо-съветска комисия за културно сътрудничество.

През последните години беше характерен стремежът към търсене на нови форми на взаимно културно обогатяване, към доразвиване на старите форми на културно сътрудничество. Особено важно значение имат проведените у нас и в СССР мащабни прояви, включващи изявата на представители на различните видове изкуство и обхващащи голяма територия. Обикновено тези прояви са свързани с бележити дати в живота на българския и съветския народ. Те включват провеждането на научно-теоретически конференции, изложби, концерти на най-добрите наши колективи и изпълнители, филмови празници, издаването в СССР на книги, посветени на юбилея, провеждането на конкурси от средствата за масова информация и др.

Все по-забележима стана тенденцията към съвместна творческа дейност, за обединяване усилията на български и съветски творци при създаването на значими художествени ценности.

Повиши се качеството на обмена на културни ценности. Българската и съветската публика се запознаха с изявите на най-добрите изпълнители, състави, спектакли, художници, писатели, дейци на киното и телевизията.

Една от важните сфери на българо-съветските отношения е сътрудничеството в областта на образованието и подготовката на кадри. Съветските висши учебни заведения и институти са истинска ковачница на специалисти за най-съвременните и сложни области на нашето народно стопанство. В учебните заведения на СССР са завършили висше образование или са преминали различни форми на специализация над 14 000 български граждани. Сега в братската съветска страна се обучават повече от 4500 български младежи и девойки, които ще се влеят в борбата на народа за изграждане на развито социалистическо общество.

Нерушимата дружба, всестранно сътрудничество и сближаване между НРБ и СССР, събрали обичта и светлите идеали на нашите народи-братя, се изпълват с богато съдържание, претворяват се в исторически дела. Те са велик пример на дружба между една малка и една велика социалистическа държава, между народи, които вървят по един общ път.

Динамичното и възходящо развитие на социалистическа България по пътя на зрелия социализъм, нейният нараснал международен авторитет са най-убедителните критерии и доказателство за неизтощимата жизненост на ленинската генерална априлска линия на партията, линията на всестранно сътрудничество и сближаване с партията на Ленин, със страната на Октомври, с великия съветски народ.

„Ако сегашните отношения между България и Съветския съюз — както заяви в словото си др. Тодор Живков по случай 25-годишнината от учредяването на Общонародния комитет за българо-съветска дружба, — са пример на социалистически интернационализъм в действие, нашите утрешни отношения ще бъдат — и в това няма никакво съмнение — пример на комунистическо братство.“[8]

Както на всяка крачка досега, така и в бъдните години вечната и святата българо-съветска дружба е и ще бъде съдба на нашия народ, гаранция за щастливото му утре, образец на социалистически интернационализъм.

---

[8] В. „Работническо дело“, 12. II. 1982 г.

Digitized by Google

С КОМУНИСТИЧЕСКА ВСЕОТДАЙНОСТ

проф. ДИМИТЪР ФИЛИПОВ
заместник-председател
на Комитета за култура

Творческата политическа, обществена и научна дейност на **Людмила Живкова** съвпада с етапа на изграждане развитото социалистическо общество — изключително интересен, сложен и съвършено нов период на историята, когато страната ни тръгна по нови пътища. Излезлите от печат два тома от тритомника **„С априлско вдъхновение в борбата за мир и социализъм, за единство, творчество и красота“**, с доклади, речи, статии, изказвания и монографии на Людмила Живкова разкриват приносите ѝ в теоретичното осветляване на новите проблеми на социалистическото и комунистическото строителство, изследвани от позициите на марксизма-ленинизма и в контекста на генералната линия на Българската комунистическа партия. Работите на Людмила Живкова трябва да се разглеждат на фона на онова огромно, грандиозно дело на БКП в изграждането на новото общество, обществото на социализма и комунизма, което постави на дневен ред и изнесе на сцената на живота задачи, които се нуждаят от новаторски подход и чрез които се твори съвременната социалистическа история.

В своите трудове Людмила Живкова отразява живота в неговата пълнота и богатство на разнообразие. Тя не ограничава вниманието си само в няколко направления или пунктове на обществената практика. Тя се стреми да улови исторически тенденции на съвременното социалистическо строителство, отразяващи генерални цели на комунистическия идеал. Общо взето, във всеки разглеждан основен проблем присъствува и бъдещето на комунистическата перспектива. Заради това характерно за нейния подход е глобалността на интерпретацията. При нея понятията глобалност и универсалност са с реален и пълен смисъл на стремеж да се проникне в дълбочината на живота, на действителността в нейната съвкупност, в нейната цялостност. Това е изключително важно за адекватността на теоретичните изводи. Защото социалистическото общество е в такъв етап на високо развитие и на всеобща обвързаност на формите и елементите на живота, в която се проявява пълната социализация на живота, за която говореше Маркс, и всеки частен въпрос е разбираем единствено в контекста на цялостността на обществената практика.

Сред многообразието на интерпретираната проблематика в писменото наследство на Людмила Живкова се налага безспорно проблемът за човека. Ако трябва съвсем кратко да се характеризира отличителната черта на теоретичните ѝ приноси, това е науката за човека. За нея по дълбоката си същност марксизмът-ленинизмът е наука за човека, достижима само от революционната теория на работническата

Digitized by Google

класа и осъществима само от социалистическата революция! „Проблемът за многостранно, всестранно и хармонично развитие на човека — изтъква тя — несъмнено ще се превръща в основен проблем на човешкото и общественото развитие“ (с. 218, т. 2). Известно е, че Людмила Живкова проявява изключително широк интерес буквално към целия диапазон на съвременното познание. Тя придобива задълбочени познания и по такива дисциплини като биология, генетика, психология, физика или космология, та дори и кристалография... Този интерес не е просто стремеж за ерудираност, за всестранно самообразование. Това познание тя подчинява на целите за разработване цялостна концепция за човека на социалистическото и комунистическото общество. Тя не се ограничава само с общи методологически изводи за същността, условията и пътищата за развитие на човека. Тя направи огромна стъпка нататък, изяснявайки механизма за това развитие в обществен и индивидуален план. За нея беше изключително важно да разработи конкретна програма и механизъм за непосредствено развитие на интелектуалните, волевите и емоционалните качества на индивида, или както тя още формулира: „...комплексно хармонизиране на действието и развитието на всички начала, заложени в човека — физически и духовни“ (с. 269, т. 1). Как да се развиват конкретните качества на индивида — ето един от главните въпроси, които я вълнуват и на които тя дава оригинален отговор. В това отношение тя разглежда, от една страна, цялата система на обществените институции, които имат отношение към формирането и развитието на личността — образование, култура, комунистическо възпитание, а от друга страна, личното отношение на индивида към собственото си развитие: самообразованието, самоподготовката, самоконтрола, т. е. активното самоотношение във възпитателния процес. Тя обстойно развива този нов и изключително актуален елемент — активното отношение на индивида към собственото си развитие, и с максимална конкретност развива интересни идеи, какво индивидът трябва да знае за структурата на биологическите си способности, за възможностите за активна намеса в тяхното развитие, т. е. за дълбоко самоопознаване и саморазвитие като необходим елемент в комунистическото формиране на личността, който днес става изключително актуален.

В обширен кръг от проблеми Людмила Живкова формулира, изследва и развива огромната тема за усъвършенствуване на човека и обществото. Тя съчета дълбокото познаване на социалната страна на човека с най-обстойно изследване на биологическата му страна. Тя изхожда от Марксовата постановка, че човек преди всичко е природно същество, което се изявява социално посредством биологическите си дадености като сложен и най-висш механизъм, неотделим от социалното. Ето защо отделя такова голямо внимание на проблема за способностите на човека, изследвайки по-специално същността им на биологическа даденост, а по-нататък условията и пътищата за възприемане и осмисляне от индивида на духовното богатство на обществото.

Концепциалното си виждане за човека авторката съсредоточава в постановките за многостранно и всестранно развитие на човек и общество. Може да се каже, че във всестранното развитие тя вижда основната характеристика и черта на комунистическото общество. Нека да си припомним, че Енгелс през 1894 г. определи Марксовата мисъл от „Комунистическият манифест“ за това, че „свободното развитие на всекиго е условие за свободното развитие на всички“ като главна отличителна черта на комунистическата епоха, а Ленин доуточни: „пълното благосъстояние и свободното всестранно развитие на всички членове на обществото“. В произведенията си тъкмо тези постановки доразвива Людмила Живкова, разглеждайки свободата като неограниче-

Digitized by Google

ност в изявата на способностите на индивида съобразно неговите възможности, наклонности, интереси и в съответствие с възможностите на самото общество. В съвсем конкретен план и в съвременна интерпретация на условията и пътищата за развитието на човека тя стигна до Марксовата формула за развитите способности на личността като главно богатство на обществото.

Теоретичните изводи на Людмила Живкова в това отношение заслужават най-голямо внимание както от гледна точка на научната им свежест, оригиналност и реалност, така и с оглед на практическата реализация на тая колосална историческа задача на социалистическото и комунистическото общество. Тя изтъква, че целта на многостранното и всестранното развитие „...е не изобщо развитието на човека — а развитието на заложените в него потенциални способности да отразява и опознава законите на природата, на общественото развитие и да ги управлява със знание и високо чувство за отговорност" (с. 268—269, т. 1). В тая лаконична мисъл са заключени дълбоко съдържание и много аспекти на концепциалното ѝ виждане. Голямата стойност на тая формула е, че се ориентира към безусловната и неизбежна индивидуалност на човешкото развитие, поради което всестранността не е абстракция, не е развитие изобщо, а развитие на определени качества, чрез които се проявява социалното като превнасяне в личността на онова, което човечеството е постигнало и което се предава генетически и в индивидуален, и в социален план. Ето защо за Людмила Живкова развитието на всестранността на личността е „...симултантното и паралелно протичане и извършване на различни биологични, емоционални, умствени, психични и духовни дейности в човека", активното взаимодействие с обществената действителност (с. 268, т. 1).

Много съществен момент в концепцията на Людмила Живкова е взаимообусловеността между всестранност на личностното и общественото развитие. Тя определя като изключително завоевание на социализма неговото качество, че издига на най-висок пиедестал всестранността на развитието на обществото като база и основен фактор за всестранността на индивидуалното развитие.

Людмила Живкова отделя изключително голямо внимание на развитието на културата, образованието и науката като основни форми на духовната култура. Изследвайки нови тенденции и потребности в развитието на социалистическото общество, тя определи културата като „универсален фактор на развитието", изтъквайки по такъв начин на преден план особената ѝ роля на съвременния етап на социалистическото строителство. Както е известно, на Дванадесетия конгрес на БКП беше формулирана постановката за културата като един от основните фактори на развитието, а на XXVI конгрес на КПСС — за нарасналата роля на културата. Съвсем накратко, нейните приноси в тази все по-актуална сфера на обществения прогрес се свеждат до следното:

— новата социална функция на културата;

— културата като основен фактор за формиране на личността и за реализиране целите за всестранност на развитието;

— интегративност на основните форми на духовната култура и тяхната взаимна обвързаност с цялата система на обществените отношения;

— значението на културното сътрудничество със социалистическите страни и на първо място с културата на Съветския съюз.

Могат да се изтъкнат в тази насока редица още пунктове. Но за да продължим развиваната логична линия за приносите на теоретичното наследство на Людмила Живкова, нека се задоволим само да посочим огромното значение на изследванията и постигнатите теоретич-

Digitized by Google

ни резултати за ролята на културата във всестранното развитие на личността. Именно във всестранността на характера на комунистическото развитие на личността тя намира оня фокус, който придава комунистическия характер и комунистическата целеустременост на съвременната социална функция на културата. Това означава развитие не изобщо, а развитие като хармонизирана изява на способностите на индивида. По този начин културата разкрива възможния максимум от хуманизъм — тя не е самоцелен процес, не е удовлетворение за ограничен кръг или интимен свят на високонадарени личности, нито пък е щастлив оазис на историята, а всекидневие на историята и битие за всеки индивид. Определена е изключителната отговорност на културата в етапа на изграждане на зрялото социалистическо общество. В доклада си пред Третия конгрес на българската култура Людмила Живкова изтъкна, че **„като съвкупност от дейности, организации и звена културният фронт е призван да вземе активно участие в издигане равнището на субективния фактор до онова стъпало, на което се намират материално-техническата база, обществените отношения и социалното управление в нашата страна“** (с. 626, т. 1). Именно тая роля на културата е изведена на преден план в социалистическото строителство. Людмила Живкова посочва още, че „концепцията на Ленин за културата е изключително диалектическа: **социалният прогрес е условие за развитието на културата, а развитието на културата — първостепенно условие за социалния прогрес.** Под понятието култура Ленин разбираше историческата необходимост да се опознае и преосмисли цялото културно и духовно наследство на миналото, да се използва като фундамент за формиране на ново съзнание, за изграждане на нова комунистическа култура“ (с. 626, т. 1). По този начин са изтъкнати и предимствата, и тенденциите в осъществяваната от НР България ленинска културна политика.

Тази тенденция Людмила Живкова обстойно разви и по отношение на образованието, изтъквайки първостепенните му задачи за формирането на многостранна и всестранно развита личност — една наистина колосална историческа задача, поставена вече за изпълнение на съвременния етап на общественото ни развитие.

В цялата система от възгледи, изявени в трудовете на Людмила Живкова, съществено място заема концепцията за естетическото възпитание. Тя е, от една страна, теоретическо виждане на комунистическото възпитание на личността и обществото, от друга страна, концепция за непосредствената комунистическа заангажираност на художествената култура, науката и образованието в развитието на личността, а освен това и непосредствен социален механизъм за реализацията на тези задачи, т. е. единство или по-скоро единна същност на теорията и практиката на комунистическото възпитание в разцвета на духовната култура. Както е известно, на своя Единадесети конгрес нашата партия изведе проблема за естетическото възпитание като главно стратегическо направление на своята културна политика.

В концепцията си за естетическото възпитание Людмила Живкова намери и разкри нов и много интересен подход към проблемите на комунистическото възпитание. По същество тя изразява цял комплекс от цели и задачи на комунистическото възпитание, погледнати откъм развитието на способностите на индивида. По този начин става възможно, и това е едно от големите достойнства на подхода, с максимална конкретност и яснота да се представят генералните цели на нашата партия за комунистическото възпитание на съвременния етап. Както е известно, в структурата на комунистическото възпитание се разграничават мирогледно, умствено, художествено (естетическо), трудово, физическо възпитание. Всички тия насоки съществуват като цели и на естетическото възпитание, но поставени като задачи за развитие на

Digitized by Google

съответните способности на индивида. А това означава възможност за максимално конкретизиране индивидуалните особености и развитие именно на индивидуалното у личността, като се използва цялото познание на обществото за привнасяне на богатството на социалната действителност в биологическите дадености на индивида. Този подход по същество е по-нататъшна конкретизация на марксистко-ленинското учение за комунистическото възпитание. При това той дава много големи възможности и на познанието, и на практиката. Така например трудът е представен като фундамент на развитието на способностите, но е преодоляна проявяваната у някои теоретици и схеми абстракност на трудово възпитание изобщо. У Людмила Живкова става дума за развитие на творческото начало, за развитие на труда като творчество в дейността на индивида, в развитието и проявлението на неговите способности. И нека направим един паралел. Така както постановката за активна жизнена позиция на личността не измества проблемите на комунистическото възпитание, а ги поставя в строго определен контекст и акцент, същото се отнася и за естетическото възпитание.

Това разбиране за естетическото възпитание почива върху едно по-дълбоко и универсално, съобразено със съвременното интерпретиране, разбиране за естетическата наука. Отдавна се отхвърли старото схващане, водещо началото си от домарксовите естетически школи, за естетиката като наука за прекрасното в изкуството, а естетическото възпитание като възпитание чрез изкуствата в изкуствата. Защото светът на красотата е неизмеримо по-широк от света на изкуството и обхваща цялата социална дейност на социалистическото общество, а естетическото възпитание поради това е значително по-широко от чисто художественото възпитание. Но за съжаление в редица случаи продължава отъждествяване на естетическото с художественото възпитание, а самата естетика, въпреки че ѝ се дава правото да бъде в много по-широки социални простори, отколкото предлага животът на художественото творчество, на практика се интерпретира пак чрез законите и нормите на изкуствата.

Людмила Живкова разглежда естетиката като наука за развитие на способностите на индивида по законите на красотата и в съответствие с целите на комунистическото възпитание в целия диапазон на индивидуалността. По този начин тя дава възможност по нов начин да се погледне към самите проблеми на красотата на живота като негов универсален аспект и универсално свойство в условията на социалистическото и комунистическото развитие. Всъщност още Маркс в „Икономическо-философски ръкописи“ отбелязва, че „... човек строи също и по законите на красотата“ (с. 94, т. 42) не за да изтъкне, както обикновено се възприема, че закони съществуват и в такава деликатна и ефирна сфера на живота като красотата, а за да посочи, че в обективната целесъобразност на труда неизменно съществува и елементът на красотата, който обаче зависи от дадената историческа характеристика на обществото. Ето тази мисъл на Маркс доразвива към съвременните условия Людмила Живкова.

Опитахме се да изтъкнем някои от съществените страни в теоретичната и практическата дейност на Людмила Живкова от гледна точка на проблема за човека, който навярно е централен за нейното творчество. Но изложението може да претендира само за съвсем скромно представяне на теоретичното дело на Людмила Живкова, така както се съдържа в тритомното издание. Абсолютно наложително е все пак поне да се споменат редица други съставни направления в теоретичното наследство на Людмила Живкова, всяко едно от които заслужава специално внимание и специален интерес:

— ролята на глобалността в подхода на научното изследване;

Digitized by Google

— спираловидният характер на историческия прогрес и неговата ленинска интерпретация;

— влиянието на научно-техническата революция върху развитието на духовната култура;

— ролята на духовното наследство и необходимостта от неговото цялостно изследване;

— за характера на историческия процес като единство от минало, настояще и бъдеще;

— ролята и функциите на образователната система;

— асамблеята „Знаме на мира" като нов подход и нова социална институция за разкриване и развитие творческите способности на индивида;

— формите, принципите и законите за управление на културните процеси;

— характеристиката на комунистическата епоха посредством принципите за единство, творчество и красота.

Дори това изброяване по-скоро фрагментарно, отколкото в пълнота дава представа за теоретичното наследство на Людмила Живкова. Защото много съществен елемент е дълбоката вътрешна логическа връзка, която се губи от полезрението, когато се разглежда отделен въпрос.

Тритомникът от произведения на Людмила Живкова показва, че тя се е отнасяла изключително отговорно към всяка своя проява — реч, статия или изказване, търсела е оригинален отговор на проблемите, давала е оригинални решения.

Нейните произведения са ярко доказателство за приноса ѝ за непосредствено реализиране в живота на априлската линия на партията в областта на социалистическата ни култура.

Тритомникът позволява обстойно, задълбочено и всеобхватно да се надникне в нейното теоретично наследство, което вълнува мнозина и което е източник и извор на нови идеи в решаването на грандиозните проблеми, които поставя социалистическото и комунистическото строителство. Ще се дадат много нови оценки за това творчество. Но една негова черта е безспорна — това е творчество на един живот, отдаден на каузата на социализма и комунизма, един живот, който с комунистическа всеотдайност служеше на интересите на своя народ и на своята партия — Българската комунистическа партия!

Digitized by Google

ФОРМИ, МЕТОДИ И СРЕДСТВА НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

доц. ГЕОРГИ БЪРДАРОВ
кандидат на философските науки

Успехът в работата на партийните комитети, организации и членове зависи главно от научната обоснованост на партийната политика, а също и от правилния подбор и рационалното използване на възможностите, които предоставят формите, методите и средствата на партийната дейност. Чрез тях постиженията на науката и на челния опит проникват и се прилагат в практиката. Затова твърде голям е относителният им дял за осъществяване на целите и задачите, за внедряване на новото и прогресивното, за повишаване на качеството и ефективността на партийната дейност. Всичко това обосновава актуалността на този въпрос и неговото разглеждане в редица партийни документи и в богатото творчество на другаря Тодор Живков.

Обикновено периодите непосредствено след партийните конгреси са най-плодотворни на идеи и търсения на най-правилни форми, методи и средства за навременно и качествено осъществяване на поставяните цели и задачи. Това бе потвърдено и от периода след Дванадесетия партиен конгрес. Изпълнението на неговите исторически решения, както на няколко пъти посочва другарят Тодор Живков, изисква съществени изменения в съзнанието на ръководните кадри, на преките ръководители и на изпълнителските кадри. За всеки комитет и организация сега е ясно, че главното в партийната дейност е мобилизирането на силите, творчеството и енергията на комунистите и безпартийните за навременно изпълнение на конгресните решения. В осъществяването на тази отговорна задача свое определено място има използването на най-ефективни форми, методи и средства на работа и ръководство. Това става твърде трудно и е една от причините за задържане на развитието и за постигане на резултати, които са под възможностите на субективния фактор и на обективните условия. Ето защо навременното настъпване на необходимите изменения във формите и методите на партийната дейност е една належаща необходимост и предпоставка за успешното изпълнение на партийната политика.

Новите цели и задачи, поставени от Дванадесетия партиен конгрес, са обективна основа и предполагат адекватни на тях промени във формите, методите и средствата на партийната дейност. Това е

Digitized by Google

така, защото осъществяването им предполага да се усвоят нови знания, да се създава нова организация на работа, да се усъвършенства съществуващият политически, идеологически и организационен инструментариум. Накратко, предполага внасянето на нови елементи в ценностната ориентация, а оттам и в действията на партийните органи от горе до долу, на първичните партийни организации, партийните членове, на всички трудещи се. Всичко това извежда на по-преден план проблема да се усъвършенстват и оптимално използват възможностите на разнообразните и многобройни форми, методи и средства на партийната дейност. Това е задача, която успешно се решава с общите усилия на партийните комитети, партийните и научните работници, активистите, на самите първични партийни организации. Този въпрос е предмет на задълбочено обсъждане и в провеждащия се преглед за повишаване боеспособността на първичната партийна организация за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес.

Всяка форма, метод и средство има свое строго определено място в процеса на партийната дейност, а следователно и в нейната ефективност. Благодарение на тях целта може да стане сила, която изменя действителността. Затова една от задачите на субекта на партийната дейност е да владее добре тези мощни оръжия, да ги използва рационално и целево според тяхното предназначение и заложените им възможности.

Доколкото партийната дейност е част от социалната дейност, то и формите, методите и средствата, които тя използва, **имат предимно социален характер.** С тяхна помощ знанията и енергията на партийния субект (комитет, първична партийна организация, партиен член) се насочват към определения обект и предмет на въздействие. Това става посредством необходимите действия и операции. Както се вижда, смисълът на формите, методите и средствата е да се усилят възможностите на партийния работник, активист и член, да се направят по-качествени и резултатни техните действия. Практиката показва, че колкото по-пълно съответствуват формите, методите и средствата на целите, съдържанието и организацията, толкова по-големи са възможностите да се постигне висока ефективност от провежданата партийна дейност. На този въпрос обръща сериозно внимание другарят Тодор Живков, който още пред Десетия конгрес на БКП заяви: „Животът изисква наред с изпитаните в досегашната практика форми на работа по-смело да се търсят и използват нови, по-ефективни форми и средства на ръководство.“[1] Разбира се, това изискване не може да се осъществи автоматически. С оглед да се изявят най-пълно възможностите на субекта в процеса на партийната дейност е необходимо да се създава атмосфера на творчество, инициатива, самостоятелно мислене, на готовност да се експериментират различни форми, методи, средства и организация на партийната дейност.

Относителното различие между предмета и формите, методите и средствата на партийната дейност се проявява най-вече в процеса на самата дейност. Един по-конкретен анализ на този въпрос показва, че с разширяването и усложняването на нейния предмет, т. е. на въпросите, които се обсъждат, решават и осъществяват, гамата на използваните форми, методи и средства значително се увеличава. Обикновено чрез тях субектът извършва конкретни и разнообразни действия, насочени към оказване на определено въздействие върху обекта и към реализиране на поставената цел. Тук потребността, която е отразена и се съдържа в целта, подбужда и направля-

[1] Т. Живков, Отчетен доклад на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Десетия конгрес на партията, Партиздат, 1971, с. 139.

Digitized by Google

ва начина на избора и на движението на формите, методите и средствата. Между тях, от една страна, и целта, и предмета на партийната дейност, от друга, няма разнопосочие. Най-често те съответствуват и на целта, и на предмета.

Отделните форми, методи и средства не действуват самостоятелно, а посредством своите връзки, взаимодействия и взаимоотношения. При това следва винаги да се отчита динамиката в тяхното развитие, а също и изменящите се условия. Оттук и фактът, че едни от тях се усъвършенствуват, други изостават и отмират, а трети се зараждат и укрепват. Тези процеси заслужават редовно да се изследват, а получените резултати да се обобщават и анализират, за да се привеждат всички те своевременно в съответствие с обществените потребности, с постиженията на науката и челния опит.

Формите, методите и средствата на партийната дейност имат редица общи черти: обслужват партийните органи и организации, части са от едно цяло, имат относителна самостоятелност. Затова от научна и практическа гледна точка е особено важно и необходимо да се опознае както диалектическата им връзка, така и относителната им самостоятелност, което би позволило по-добре да се използват в живота.

В партийната практика са налице два противоположни процеса — на интеграция и на диференциация на формите, методите и средствата. Тези процеси съществуват и се развиват едновременно. Тяхното пълно опознаване, както и правилното разбиране на заменяемостта и взаимното проникване на формите, методите и средствата, а също и умелото им използване придобива особено значение за повишаване на качеството и ефективността на партийната дейност. Тази диалектическа връзка между тях безусловно трябва да се отчита в практическата дейност на комитетите, организациите и членовете. По този въпрос другарят Тодор Живков посочва, че всички методи и мероприятия са „звена от една единна верига, логически и практически взаимно свързани“[2].

Историческият опит на нашата партия показва, че новите цели, задачи и проблеми винаги изискват критична оценка на годността на използваните до момента форми, методи и средства, безкомпромисно изоставане и отказване от старите и неефективните и решително ориентиране към новите и по-ефективните измежду тях. Това изискване както неведнъж се посочва в партийните документи, се отнася до цялостната работа на партийните комитети и на техния апарат, до работата на всички първични партийни организации. Редица изследвания показват, че е налице известно изоставане при внедряването на новите форми, методи и средства, че голяма част от работното си време партийните работници и активисти прекарват в писането на материали, в заседания, съвещания и събрания. Тези въпроси налагат по-бързо да се интензифицира и рационализира партийната дейност, да се ускори повишаването на квалификацията на партийните кадри.

Проблемът за формите на партийната дейност е с важно теоретическо и практическо значение. Чрез тях се организира и изразява голямото богатство и разнообразие на съдържанието от работата на партийните комитети и на първичните партийни организации, на партията като цяло. В същото време използваните форми оказват пряко въздействие върху качеството и ефективността на партийната дейност. Всичко това дава повод на партийните комитети и организации, а съ-

[2] Т. Живков, Аграрната политика на партията — кръвно дело на целия народ, С., 1979, с. 11.

Digitized by Google

що и на техните ръководители да отделят голямо и постоянно внимание на този въпрос.

Представляват значителен познавателен и приложен интерес разработките на В. И. Ленин относно ролята и мястото на формата в развитието на партийната дейност. Като разкрива диалектическата връзка между формата и съдържанието, той посочва, че „новото съдържание си пробива път през всички и всякакви форми, че наш дълг като комунисти е да усвоим всички форми, да се научим с максимална бързина да допълняме една форма с друга, да заменяме една форма с друга"[3]. В тази негова мисъл партийната дейност и по-конкретно нейното съдържание и форма се разглеждат в непрекъснато развитие и изменение. Подчертава се изпреварващото развитие на съдържанието и относителното изоставане на формата. Върху тази основа се прави изводът за необходимостта от усвояването на всички форми и умелото им взаимно допълване и заменяне.

На друго място В. И. Ленин също разглежда някои особености на формата, като посочва, че „неразвитостта и нетрайността на формата не дава възможност да се направят по-нататъшни сериозни крачки в развитието на съдържанието, предизвиква срамен застой, води към разпиляване на силите, към несъответствие между думата и делото"[4]. В тази мисъл се разкриват отрицателните последици от изоставането в развитието на формата в сравнение с развитието на съдържанието и се обосновава необходимостта от постоянното изменение, усъвършенствуване и разнообразяване на формата.

Доколкото формата е носител на определено съдържание, то с основание може да се твърди, че по своята същност формите на обществения живот, в т. ч. и формите на партиен живот, в условията на социализма са нови, по-съвършени в сравнение с предходния период. Практиката показва, че формите на партийната дейност са по-богати и разнообразни и в сравнение с тези на държавните и на останалите обществени организации и движения.

В основата на развитието на формата стои развитието на съдържанието на партийната дейност. Новото съдържание предполага значително модифициране на съществуващите форми или появата на нови. Това е естествен процес. По този повод другарят Тодор Живков пише: „Закономерност в живота на партията е тя да привежда винаги своите форми на организация и работа в съответствие с изискванията на живота. Няма абсолютни, годни за всички времена организационни форми. Обратно, организационните форми и методите на ръководство всецяло се определят от конкретно-историческата обстановка и от задачите, които ражда тя."[5] Обикновено онези партийни комитети и организации, които съумяват навреме да приведат формите в съответствие с изменилото се или ново съдържание, получават и по-добри резултати от проведената дейност. Разбира се, използването на всяка форма влияе върху крайния резултат, но не всяка форма има еднакво значение и дял за неговото формиране.

Формите на партийната дейност са твърде разнообразни и многобройни. Това налага да се класифицират по един или друг признак. В зависимост от границите, в които се използват, те биват: форми за цялата партийна дейност (обслужват всички нейни направления и видове); за няколко основни вида партийна дейност (събранието, заседанието, съвещанието, инструктажа, научно-приложните конференции, командировките); форми за един вид дейност (специфични форми на партийно-организационната, идеологическата или международната).

---

[3] В. И. Ленин, Съч., т. 31, с. 92.
[4] В. И. Ленин, Съч. т. 7, с. 394.
[5] Т. Живков, За априлската линия, С., Партиздат, 1981, т. 1, с. 442.

Digitized by Google

Според своя характер и съдържание те могат да се класифицират на: форми на политическа, идеологическа, организационна, организаторска дейност; форми на партийно ръководство (на държавните органи, на обществените организации, на основните области на обществения живот); на международното сътрудничество. Класификация може да им се направи и според получените резултати. В този случай формите могат да се групират на ефективни, слабо ефективни, неефективни. Освен тази основна е възможно да се направи и по-конкретна и детайлна класификация според различните направления (страни и видове) партийна дейност. Тогава ще се разкрият формите например на пропагандната дейност (просветно събрание, лектория, начална школа, школа по основи на марксизма-ленинизма, семинар, университет по марксизъм-ленинизъм, групи за самообразование, научно-приложна конференция); на агитационната дейност (беседа, разговор, доклад, информация, плакат, лозунг, агиттабло, стенвестник, диаграма, мълния, тревога, статия). По същия начин могат да се посочат формите на културно-масовата работа, за приемане на нови членове и за регулиране състава на партията, на партийния контрол и т. н.

В практическата дейност твърде често се говори за ефективни и неефективни форми на работа. В този глобален аспект, обхващащ всички форми на партийна дейност, това е правилно. В живота винаги има форми, които са остарели и не отговарят на настъпилите изменения. Следователно те престават да бъдат ефективни. И своевременно трябва да бъдат изоставени, да не се използват в партийната дейност. Но и действуващите, в това число и новопоявилите се и въведени форми, които общо се считат за ефективни, могат да се използват както ефективно, така и неефективно. Това зависи от опита, подготовката и уменията на партийните активисти и членове. Така че на преден план излиза въпросът за изпълване с богато съдържание на всяка форма и по този начин за най-пълно използване на присъщите ѝ функции. Следователно една от постоянните грижи както на научните, така и на партийните работници е да изследват и анализират формите, които се използват в партийната дейност, и да предлагат методики за по-бързото внедряване на нови, по-съвършени и за своевременното отказване от онези, които са изчерпили своите възможности в новите условия. Системното и успешно решаване на тази задача би съдействувало твърде много за непрекъснатото повишаване на качеството и ефективността на партийната дейност.

Формите на партийната дейност сега са изпълнени с ново съдържание, което съответствува на съвременните потребности и интереси на обществото, колективите, на комунистите и безпартийните. Това е една от предпоставките да се засилва партийното въздействие и успешно да се решават задачите. Една от най-значимите и ефективни форми, появили се като отклик от Дванадесетия партиен конгрес, **е провеждането на прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация за изпълнение на конгресните предначертания.** Тази организационна форма на работа, както показва досегашният опит, е с големи възможности. Тя интегрира в себе си много други форми, методи и средства на партийната дейност. Появи се като отговор на потребността да се приведе работата на отделната първична партийна организация в съответствие с изискванията на Дванадесетия партиен конгрес.

В партийната лаборатория — практиката, възникнаха и се утвърдиха редица други форми, в т. ч. и за изпълнение на курса на партията към повсеместна интензификация. Към тях могат да се отнесат разработването на програми за интензивното развитие на окръга, селищната система, комбината, АПК; изграждането на различни съвети

Digitized by Google

и комисии към партийните комитети и организации по проблемите на интензификацията; провеждането на конкурси по особено важни теми, на прегледи за внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес, на изложби, публични защити на инженерните проекти на производствените звена; изработване на творчески планове на специалистите и други.

Творчеството в дейността на партийните органи и организации се изразява и в своевременното обосноваване на необходимостта от нови форми и методи на работа. При тяхното използване винаги трябва да се спазва определена приемственост, т. е. да се запазват онези от тях, които са доказали своята жизнеспособност. По този начин се осигурява връзката между минало, настояще и бъдеще.

Разглеждайки въпроса за новите форми и методи, определено може да се каже, че не винаги посочените като нови са действително нови, прогресивни, съдействуващи за по-бързото изменение и развитие на социалната действителност. Понякога за нови форми се представят видоизменени стари поради некомпетентност, а и под чуждо влияние се промъкват „нови" форми, които нямат нищо общо със социалистическата действителност и вместо полза могат да нанесат вреда. Показателен в това отношение е опитът да се утвърдят хоризонталните структури в Полската обединена работническа партия.

Друг изключително важен компонент на партийната дейност е **методът.** Той е основен инструмент за теоретическо разработване и практическо усвояване на партийната работа, т. е. методът може да бъде използван както за изследване на партийната дейност, така и за осъществяване на определена цел или задача. Използването на метода е възможно в съчетание с определени организационни и технически средства. Те помагат да се модифицират методите на редица частни науки съобразно със спецификата на партийната дейност. Един метод може успешно да се използва, когато добре се познават не само общите, но и специфичните закономерности и тенденции в развитието на партията и на различните видове нейна дейност, а също принципите на партийна дейност и нормите на вътрешнопартийния живот. В това се проявява тясната връзка между теория и метод. Действената стойност на един метод и на неговите похвати в партийната дейност е в зависимост от това, доколко този метод почива върху здрава теоретична основа и е тясно свързан със съответния обект.

Партийната практика и науката са разработили много методи, които успешно се прилагат в партийната дейност. Според своя характер тези методи могат да се класифицират в няколко групи:

Общи методи. Това са онези методи, които се използват от всички или от почти всички науки, в т. ч. и от партийното строителство. Сред тях водещо положение заема марксисткият диалектически метод. Тук могат да се причислят също статистическите, математическите, логическите, кибернетичните и други методи

Партийно-организационни и партийно-идеологически методи. В тази група основни методи са убеждението, възпитанието и организацията. Широко приложение имат също планирането, възлагането на поръчения, разговорите, беседата, изучаването на отчетните материали на партийните органи и организации, на писмата и жалбите на трудещите се, самостоятелната работа над литературата, събеседванията, семинарните занятия и много други.

Методи на отделни науки. Това са методите на социологията, психологията, педагогиката, теорията на управлението и други. Сред тях

Digitized by Google

особено място имат наблюдението, интервюто, анкетата, експериментът, изучаването на документи. Тези методи успешно се използват в партийната дейност при положение, че бъдат модифицирани и съобразени с характера и особеностите на партийната работа.

През последните години се забелязва ускоряване на процеса на взаимното обогатяване на различните методи и особено на партийно-организационните и идеологическите с елементи от методите на другите обществени науки. Наред с това в партийната практика намериха широко приложение редица нови методи като научното предвиждане, прогнозирането, програмирането, моделирането, перспективното планиране, експериментирането. Получената от тях информация е попълна и достоверна, а направените изводи и препоръки — научнообосновани.

Методите на партийната дейност се намират в тясна връзка и взаимодействие с целите, задачите, съдържанието, формите и подходите на партийната работа.

Партийната практика показва, че при решаването на проблемите на всеки вид партийна дейност наред с използването на методи от различни науки се използват и такива, които са присъщи за дадения вид дейност. Тук отново се вижда, че за осъществяването на определена цел или задача е необходимо да се използват адекватни на тях съдържание, форми, методи и организация, като се държи сметка и за характера на обекта, върху който се оказва въздействие. Така че методите на партийната дейност се намират в органическа връзка с всички нейни компоненти. Затова те могат да се разберат само когато се разглеждат в диалектическа връзка с тях. Откъсването или абсолютното им обособяване е недопустимо, защото води до груби грешки и слабости в работата на партийните комитети и организации.

Предимствата и недостатъците на едни или други методи на партийната дейност най-добре могат да се оценят, когато се сравняват получените резултати. Практиката показва, че за всекидневните нужди на партийната дейност голямо значение имат методите на партийно-организационната и на идеологическата дейност. Те съдействат по-бързо и качествено да се решават належащите задачи.

Широкото използване през последните години на научните методи в партийната дейност се дължи и на положителните изменения, които настъпиха в състава на партийните кадри. В наши дни подготовката на голяма част от тях е на такова равнище, което им позволява успешно да прилагат научните методи в партийната дейност. Тази тенденция се разширява с всяка измината година. Тя, както се посочва в редица партийни документи, следва да намира още по-голяма подкрепа и насърчение от партийните комитети. В това отношение особено внимание заслужава усъвършенстването на организацията на научните изследвания на партийната дейност. Натрупаният опит в нашата страна е богат и той позволява те да се издигнат на равнището на новите изисквания и задачи, които решават Комунистическата партия и социалистическото общество. Затова е наложително да се ускори разработката на различни методики за усъвършенстване на организацията на тези изследвания и анализът на получените от тях резултати.

Средствата са друг основен компонент на партийната дейност. Те са политически, идеологически и организационни действия, форми и методи, които се използват при определянето или осъществяването на дадена цел или задача с оглед да се постигне определен резултат.

Digitized by Google

Обикновено понятието „средства на партийната дейност“ се употребява в съчетание с понятията „форми“ и „методи“. Това не е случайно, защото, когато те участвуват в процеса на подготовката и провеждането на партийната дейност, тогава те изпълняват ролята и функциите на средства и могат да се разглеждат като такива. Към средствата на партийната дейност се причисляват също решенията, вътрешнопартийната информация, контролът и проверката на изпълнението, челният опит, взискателността, критиката и самокритиката и други. Правилното подбиране на средствата изисква да се изхожда от поставената цел, от обекта (предмета), върху който трябва да се въздействува, и от специфичните функции на даденото средство на партийната дейност. Както се вижда, всяко средство има свое предназначение и изпълнява строго определена функция. Например едно е предназначението на научното предвиждане, друго — на прогнозирането, трето — на програмирането и планирането. Същото може да се каже и за заседанията, събранията, съвещанията, инструктажите. Правилното и пълноценно използване на многобройните разнообразни средства е едно от условията за непрекъснато повишаване на качеството и ефективността на партийната дейност.

При осъществяването на дадена цел не всички средства могат и трябва да се използват, а само онези от тях, които не нарушават нормите на комунистическия морал[6]. От това следва, че марксистко-ленинското учение отхвърля тезата: „Целта оправдава средствата“. Моралният характер на целта общо взето съответствува на моралния характер на средствата за нейното осъществяване. „Но цел — пише Маркс, — за която са необходими неоправдани средства, не е оправдана цел.“[7]

Опитът показва, че за конкретния вид партийна дейност има значение не коя да е форма, метод или средство, а онази от тях, чиято характеристика съответствува най-пълно на поставената за осъществяване цел или задача. Следователно формите и методите на партийната дейност са ефективни тогава, когато са приведени в съответствие с новите явления и процеси в обществото и партията, когато съответствуват на изискванията на определените цели и задачи.

Какви форми, методи и средства ще се използват от партийните комитети и организации зависи в много голяма степен от техния стил на работа и ръководство. Ако той е последователно ленински, научен, ако е създадена научна организация на работата, тогава като правило ще се подбират и използват най-подходящите форми и методи. Напротив, нарушаването на тези изисквания е една от причините за наличието на определени недостатъци. По-съществените от допусканите слабости в това отношение са следните: понякога се закъснява с внедряването на нови форми и методи; те се изпълват със старо съдържание; не винаги се разбира диалектическата връзка между цел, съдържание, форма и метод; проявява се неумение да се използва голямото богатство от форми и методи; абсолютизира се значението на отделни форми и методи; противопоставят се едни форми и методи на други и пр.

Партийната практика показва, че новите форми и методи се утвърждават чрез борба срещу старите и консервативните, а също и срещу техните носители и поддръжници. В тази борба много голяма е ролята на ръководителя, на неговата подкрепа, на челния опит, на примера. Наличието и използването на тези фактори съдействуват за

[6] К. Маркс, Фр. Енгелс, Съч., т. 38, с. 33—34.
[7] К. Маркс, Фр. Енгелс, Съч., т. 1, с. 63.

Digitized by Google

по-бързото им разширяване и укрепване. Не е достатъчно да се определят най-подходящите форми, методи и средства на работа, за да се получи очакваният резултат. Необходимо е също те да се прилагат в такава последователност, която да съответствува и да следва логиката на самата дейност. Опитът показва, че трябва да се противодействува на онези, които самоцелно използват едни или други форми и методи, без да получат желания резултат. Тук се откроява ролята на кадрите. Те трябва да умеят сами да подбират най-подходящите форми, методи и средства за извършване на дадена дейност. Това умение не е вродено и не се формира от само себе си, а е резултат от натрупания практически опит, от високата идейна и организационна култура.

Доколкото партията е единна социално-политическа система, особено голямо значение и отражение имат използваните форми, методи и средства на висшите партийни органи по отношение на местните. Разбира се, налице е и обратно влияние, но то е значително по-слабо. Оттук произтича голямата отговорност на висшите партийни органи и по този въпрос.

Особено вредно за партийната практика е, когато се шаблонизират формите, методите и средствата на партийната дейност. Затова наред с необходимостта от разработването на технологически процедури с конкретно-приложен характер не бива да се подценява, а още повече да се забравя, че партийната дейност е творческа дейност. И за да изпълни успешно своята роля, тя изисква системно да се усвояват и внедряват постиженията на науката, челният опит и да се проявява инициатива и творчество от всички партийни органи.

МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

На 29 и 30 септември т. г. в София се проведе семинар на тема „Усъвършенстване методиката на преподаване на партийното строителство в партийните висши учебни заведения". Той бе организиран от Центъра по партийно строителство към Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП съвместно с Академията за обществени науки и Института за обществени науки при ЦК на КПСС.

Семинарът беше открит с встъпително слово от доц. Рачко Рачков — директор на Центъра по партийно строителство. Основен доклад по темата изнесоха проф. К. Иванов и доц. А. Грозева. Интересни доклади и изказвания по различните методически проблеми на обучението по партийно строителство направиха проф. д-р В. И. Лукяненко и доц. Е. Н. Тарасов от АОН при ЦК на КПСС, проф. д-р В. Н. Койоховски и проф. В. П. Филатов от ИОН при ЦК на КПСС и много научни работници от Центъра по партийно строителство. Двадесет и шестият конгрес на КПСС, Дванадесетият конгрес на БКП и конгресите на другите братски партии обогатиха теорията на партийното строителство. Поетият курс към всестранна интензификация на социалните процеси във всички сфери на социалистическото общество изисква кадрите да се въоръжават с нови знания, навици и умения. Това налага непрекъснато да се усъвършенствува методиката на преподаване на партийното строителство като важен инструмент за постигане на висока ефективност в целия учебен процес.

Като самостоятелна наука, партийното строителство със своята неразривна връзка както с марксистко-ленинската теория, така и с непосредствената партийна практика

Digitized by Google

представлява сложен възел, в който се преплитат наука, идеология и политика. Ето защо методиката на партийното строителство съдържа както изискванията на общата методика на преподаване на знания, така и свои, специфични особености. Те са породени, на първо място, от съдържанието, спецификата и особеностите на знанията по партийно строителство; на второ — от ярко изразеното единство между теория и практика, теоретическите знания се сравняват с практиката всекидневно; на трето — от особеностите на обекта на обучение — по партийно строителство се обучават хора не само зрели, имащи солидно общо образование, но и преминали през огъня на партийната практика; на четвърто — от изключителната динамика и комплексния характер на знанията по партийно строителство.

По време на трите заседания и на проведената накрая дискусия участниците в семинара споделиха опит, резултати от наблюдения и експерименти, мисли и перспективни виждания, които очертаха пътищата, формите и средствата за усъвършенстуване в съвременния етап на методиката на преподаване по партийно строителство в различните й аспекти. Значителна част от изказалите се разгледаха общите проблеми на предмета, съдържанието и функциите на методиката, критериите за ефективност на обучението, издигане методическата роля на секциите в Центъра по партийно строителство. Подчертано беше същественото значение на дидактическите функции на учебния процес като съставна част от методиката на обучение и се анализираха положителните и слабите страни в тяхната изява. Направен беше важният извод, че при преподаването на партийно строителство целта е не само усвояването на определени знания, а и формирането и възпитанието на бъдещия политически ръководител. Става дума за такова задълбочено усвояване на знанията, което да ги превръща в лични убеждения и оттам в мотив за действие и поведение. Това е главната цел на обучението по партийно строителство, а ефективността се измерва със съотношението между нея и получения резултат. Разбира се, ефектът трудно може да се оцени още в процеса на обучението, защото той се проявява в практиката.

Много изказвания бяха посветени на разнообразяването и на повишаването на качеството на различните използвани в учебния процес форми и средства — лекции, семинари, консултации, учебна практика, самостоятелна подготовка и пр. Усъвършенстуването на методиката на използване на посочените форми изисква своевременно да се отразява в тяхното съдържание новото в партийната и социалната практика, да се повишават съдържателната наситеност и проблемност на занятията, да се подобрява използването на нагледни материали и пособия, задълбочено да се извършва предварителното обсъждане на лекциите и се засилва техният методологически характер.

На проблемите по свързването на учебния процес както с научната дейност, така и с непосредствената партийна практика в един или друг аспект се спряха повечето от изказалите се участници в семинара. По отношение на връзката с научната дейност се изтъкна необходимостта да се засилват методологическите елементи в различните форми на обучение, като целта е не само да се дадат фундаментални научни знания, но и да се наблегне на изграждането на определени навици за методически правилното им прилагане, да се възпитава у студентите и курсистите вкус към научноизследователската работа. Съществен принос в това направление имат подготовката на дипломните работи и проекти, съвместните разработки заедно с преподавателите, самостоятелното разработване на определени теми, специалните научни изследвания в интерес на учебния процес и пр.

Очертана бе необходимостта от правилно съотношение между фундаменталното познание и приложното знание в преподаването на партийното строителство, т. е. да се прилага такава методика на обучение, която да позволява не само да се усвоят фундаменталните знания, но и да се осъзнаят, осмислят и използват сложните и разнообразни механизми на превръщането им в практически форми, средства, прийоми и похвати. Споделен беше положителен опит по провеждането на практиката на студентите и курсистите. Стремежът е да се създава правилна организация и предварителна подготовка, която да води към пълноценното използване на практиката за затвърдяване на получените знания чрез оказване на активна практическа помощ на съответните партийни комитети в провеждането на социологически и други изследвания, в подготовка на научно-практически конференции, пленуми и др.

На семинара беше споделен опит и по методиката за правилното използване в учебния процес на произведенията на класиците на марксизма-ленинизма, на трудовете на др. Л. И. Брежнев и др. Т. Живков, на различните партийни документи.

Част от изказванията бяха посветени на някои особености при преподаването на партийното строителство пред слушателите от братските партии.

В семинара взеха участие сътрудници от отделите на ЦК на БКП, представители на редакциите на партийните списания и на Партиздат, преподаватели от Центъра по партийно строителство, от филиалите на АОНСУ във Варна и Русе, от междуокръжните партийни школи, а също и курсисти от братските партии, които се обучават в АОНСУ. Гост на семинара беше и доц. Ищван Немеш — зам.-завеждащ катедра „Партийно строителство" към Висшата партийна школа при ЦК на УРСП.

Собствена информация

Digitized by Google

ДНИТЕ НА СЕКРЕТАРЯ

Секретарят на комитета ИВАН ГРОЗДАНОВ отдавна е планирал работния си ден. Поделил е часовете в Химико-фармацевтичния комбинат между „чисто" партийните проблеми и тези на стопанската дейност, оставил е време за катадневни и за „внезапни" грижи. Но както и да подреди нещата в бележника си отнапред, минутките „се изцеждат", преди да е отхвърлил всичко. И така — вече осемнадесета година. Всъщност, откакто влезе в този кабинет като секретар на комбинатския комитет. Трудът му получи признание. Сред имената на първенците на седмата петилетка беше и неговото като носител на ордена „Георги Димитров". А неотдавна, когато се чествуваше 60-ата му годишнина, секретарят на столичния ГК на БКП Стефан Досев му връчи „Почетен знак на София" — I степен.

С Иван Грозданов се срещна РОСИЦА ЦОНЕВА.

— Другарю Грозданов, професия ли е дейността на партийния работник?

— Професия като всяка друга, с която човек живее. Ако я заобичаш, и време, и труд, и сърце трябва да ѝ дадеш. Не я ли заобичаш, мериш ли си часовете от осем до четири, бягай, оставяй я. Това е вече работа-мъка, а не радост.

— Случайно ли се захванахте с нея?

— Ето нещо от биографията ми — съдете случайно ли е. Роден съм в Михайловградския край, в село Замфирово. Цялото ми семейство участвува в антифашистките борби на партията. Трудни бяха и детството, и младежките ми години. Посъбрах средства като кухненски и строителен работник в София, работих какво ли не още, но успях да завърша гимназия. Това е и моето ремсово време. След Девети септември съдбата ме сбра с тези, които тръгнаха от Бела Паланка, минаха през Ниш и завършиха войната в Албания. До 1964 година бях политически офицер в армията. Оттогава, та досега съм тук секретар на комитета.

— Дава ли Ви някакви предимства тази професия?

— Непосредствени и непрекъснати срещи с хората, а всичко друго е отговорност за тези хора и пред самите тях. Всекидневните ми грижи ме потапят в техните радости и проблеми. За моята работа се иска даже талант. Да умееш да обичаш и разбираш, да уважаваш и помагаш на човека — това е голям, истински талант. Без това умение трудно ще бъдеш прист за свой, близък, още по-трудно ще възпитаваш и приобщаваш към идеите на партията. Партийният работник като човека на изкуството трябва да прониква в сърцата на другите, да бъде педагог и психолог, да владее теорията и практиката на компромиса. И да е много търпелив, защото той не е администратор, не разпорежда, а върви по пътя на убеждението.

Digitized by Google

— Да продължим с това, какви качества са задължителни за партийния работник?

— Имаше време, когато най-важното беше умението да работиш с хората. Сега наравно с това се изисква още много — в развитието си да вървиш преди другите поне с една крачка, да имаш добра и висока идеологическа подготовка, да познаваш и специалните проблеми, които решават заводът, институтът, учреждението. Но да бъдеш всезнаещ не можеш. Затова и към нашия партиен комитет се изграждат комисии. Стремим се да привличаме широк кръг от специалисти, когато решаваме въпроси на стопанската дейност. От теб се изисква да умееш да организираш, да си достатъчно компетентен, когато се формира някакво решение. Партийният работник трябва да притежава и някои съвсем човешки качества — достъпност, общителност, да има лично обаяние. За мен представата за човека с главна буква и за комуниста се покриват.

— Партийният секретар не се нагърба с отговорностите на останалите членове на комитета. Как Вие реализирате доверието си към тях?

— Вярно е, че всеки трябва да носи своя дял от отговорност. Но аз имам принцип — стремя се да изслушвам всеки, който дойде с болката си в партийния комитет. Познавам хората в комбината, много от тях са израснали пред мен. Зная проблемите им и още като влезе човек, досещам се какъв товар му е на сърцето. Жалбите, които трябва да се разглеждат от колективния орган, се внасят с докладни записки в партийния комитет и работата се разпределя между членовете му, както си му е редът. Но на какъвто и фронт да е, партийният деец трябва да има непосредствени срещи с хората.

— Макар и с такъв аргумент, не рискувате ли да централизирате много задължения?

— Случва се така, че човек иска да сподели нещо лично с тебе, насаме — има си тайни и не ги доверява всекиму. Като се поразговори, поолекне му, даже ако знае, че не винаги мога да му помогна... Иначе и преди това споменах, че задълженията в партийния комитет са разпределени. Но заедно с обичайното разпределение — работа по организационните въпроси, по техническия прогрес, с Комсомола и т. н. — между 11-те членове на партийния комитет ние „използваме" знанията на много специалисти от комбината. Това са хора с организационни качества, компетентни по различни въпроси. Те участвуват в три комисии. Тази, по партийно-организационните въпроси, е от 7 души и я оглавявам аз. Тя си казва думата и по такъв важен проблем като работата с кадрите. Другата, по идейновъзпитателната дейност, ръководи агитпропът и тя е с по-разширен състав — от 11 души. Нейни членове са и отговорни стопански ръководители на нашия колектив, главният редактор на нашия вестник. Третата комисия решава проблемите на ускореното внедряване на техническия прогрес в работата на комбината.

— Как осъществявате връзката с членовете на трите комисии?

— С тези хора се срещам лично и разговарям. За мен това не е само навик, а правило. Разбира се, с тях разменяме мисли и предложения на заседанията на комисиите, обвръзват ги решенията на партийния комитет. Те са активни политически личности, членове на сто-

Digitized by Google

панските органи на комбината. Но личните разговори по проблемите, по които работят, за мен са много ценни. Обогатяването е взаимно — аз изяснявам за себе си сърцевината на стопанските въпроси, а те — моментите от политическото ръководство, към които партийният комитет насочва вниманието си и които съответният член на комисията трябва да провежда като партийна политика.

Често например разговаряме с Валери Софониев. Той е член на партийния комитет, началник на отдел е, при нас израсна, както се казва. Негова и на отдела му е отговорността за интензификацията на комбинатското производство. Като опознавам кадрите и подготовката им в отдела, аз помагам на комитета да взема правилни решения по този проблем. Чести са и срещите ни със сина на проф. д-р Пасков, „бащата" на нивалина, Владимир Пасков. Като химик Владимир оглавява комисията за техническия прогрес. Той е началник на базата за развитие и внедряване в комбината, с богата ерудиция е, с него често дискутираме. Като член на партийния комитет се е случвало да го обвиня в технократизъм. Но в беседите ни в края на краищата си изясняваме позициите по ефективността на партийната работа в техническото обслужване, в процеса на по-тясно свързване на науката с производството. И това е най-ценното. Благодарение на неговите усилия ние имаме връзки с 13 колектива от научния потенциал на София, между тях три академии. Тези връзки съвсем пряко ни помагат, когато внедряваме нова технология.

Аз следя редовно пресата и срещна ли материал, подходящ за работата на някой от членовете на комитета, препоръчвам му го. После беседваме кое от съответния опит можем да приложим и как. Когато провеждаме научно-практическа конференция, на членовете на комисиите към комитета възлагаме да разработят различни проблеми, да правят съдоклади и теоретически, и практически оценки. Така се изработва и вкус, и стръв у тези хора да свършват работата си докрай, да я „изпипват". Обогатяването на теоретическата и практическата подготовка на такъв човек го прави по-полезен и в работата му в партийния комитет, и в съответната комисия.

— Какви са принципите в личната Ви работа със секретарите на първичните партийни организации?

— Обичайната ми среща с тях е на седмичните оперативки. Тогава анализираме изпълнението на задачите и поставяме нови. Но смятам, че най-важното е доколко ще се отбележи творчеството и инициативата на секретарите и комунистите в цеховете според конкретната обстановка. А аз познавам условията и тази обстановка. Обучението на секретарите е целенасочено и диференцирано. Отделям повече време за лични контакти с тях в зависимост от техния стаж, подготовка, партийна ерудиция. Любка Минева например е работничка, дългогодишен партиен секретар в ампулния цех. Тя има правилен класов подход в работата, но беше без специално образование и затова трудно работеше със специалистите, трудно поставяше партийната работа на научна основа. Възложих ѝ „да се справи" с лекарствения справочник, помагах ѝ да се ориентира в поставените задачи, да планира изпълнението им. Анета Шехтова пък е секретар на първичната организация към управлението на завода. Тя се затрудняваше да разграничи например функциите в стопанската и партийната работа и затова не можеше да дешифрира решенията — партийни ли са, на стопански орган ли са. С нея правих конкретни разбори на някоя тема, каквато е да речем научното обслужване. Прочитаме доклада, питам я какви са проблемите, които трябва да решим,

Digitized by Google

за да внедрим нови технологии. Обяснявам, че е необходимо да се издаде заповед до ръководството на цеха — да създаде съответни условия да се подготвят работниците и специалистите там, да се създаде контрол от партийното бюро и цялата първична организация. Питам пак — какво решение може и трябва да вземе партийният комитет. И сам обяснявам — първо, партийният комитет изисква стопанското ръководство да вземе съответните мерки и контролира изпълнението им, второ, да се мобилизират комунистите чрез партийни поръчения. Обяснявам, помагам, докато човекът сам се научи. Алекси Георгиев е секретар на първичната организация при материално-техническото снабдяване. Доклад да му възложиш да напише, знае как; и решение да подготви — от добро по-добро ще стане; и пред по-висше ръководство да се представи го бива. Но рутината го кара „да претупва" понякога нещата. Затова изискванията ми към него са по-големи. А въобще изискванията ми към всеки партиен секретар са индивидуални.

Въпросът ви беше за личната ми работа със секретарите на първичните организации. Ще ви разкажа един такъв случай. Бях на събрание на първичната организация в цех „Универсален". Секретар беше Николай Ничев. Гледам, слушам — хората не смеят открито да отправят никаква критика, а знам, че там има трески за дялане. Отгоре на всичко началникът на цеха прехвали Николай. Казвам си, че тук нещо не е в ред. Има си секретарят и качества, но обича да закъснява за работа, като се похвали, че е бил в районния комитет, да попийва също обича. Научих аз това от стари комунисти в цеха. Говорихме с Николай веднъж, дваж — оправи се за някой и друг ден и после пак тръгне по старому. И на едно събрание хората взеха, че всичко си му казаха в очите. Взе думата един от старите работници: „Хубаво момче си, рече, ама на колкото години си, толкова партиен стаж имам аз, та затова чуй съвет от мене — ако я караш все така, не можеш стана партиен секретар да те признават хората. Можеш само да заемаш длъжността". Наказахме Николай Ничев, в цеха израсна по-добро и съвестно момче от него и сега то оглавява партийното бюро.

— Какво гради авторитета Ви като секретар?

— Градят го преди всичко делата, които съответствуват на думите. Разривът между тях е „противопоказен". В книгата си „Спомени" Леонид Брежнев казва, че главно оръжие в идеологическата борба е правдата — „и за успехите, и за пропуските трябва да говорим откровено". Достойнството и силата на партията ни като марксистко-ленинска партия е в това, че открито може да признае, когато е сгрешила, и да види своите слабости. Случи се, че по време на реконструкцията, когато срочно трябваше да се въведат нови мощности, едно решение на партийната организация и стопанското ръководство се оказа неефективно. Открито обявихме грешката си пред партийно събрание. А преди години беше време на големи неуредици в материално-техническото снабдяване. Има при нас един много добър работник, носител на „Орден на труда" — златен. Георги Йовев се казва. Изправя се този комунист на събранието: „Аз искам, казва, пред откритото партийно събрание другарят директор и другарят партиен секретар да отговорят ще могат ли да управляват този завод или няма да могат". И независимо от обективните причини за слабостите, той беше прав. В наше лице той виждаше ролята и мястото на партията за работата, а значи и за съдбата на колектива ни. В завода ние сме най-отговорните хора за него. И щом сме сложени най-отгоре, трябва да си носим отговорността. После Георги продължи: „И ако чув-

Digitized by Google

ствуват, че нямат сили, да кажат. Ще се намерят хора за тази работа". Сбъркал ли си, в такъв момент не можеш да не кажеш истината. Признаваш грешката честно, по човешки, не, не за да хитруваш. Задължава те доверието на хората.

— Какви мерки взе тогава партийният комитет?

— Цехът, в който работеше Георги Йовев, наистина беше в трудно положение. Голяма част от апаратурата беше неизползваема, амортизирана, нямаше материали, лошите условия се отразяваха върху точното изпълнение на технологията, продукцията губеше по качество и по количество, а това пък се отразяваше на заплащането. Човекът беше прав — причините не го интересуваха. Макар и обективни, те разхлабват дисциплината и дават път и на субективните. Тогава решихме: стопанското ръководство да вземе мерки за бърз ремонт, пак то да постави някои проблеми на вниманието на генералния директор и на Министерството на химическата промишленост; разработихме съответна програма за действие и срокове за изпълнение, които партийният комитет контролираше. Партийните групи и всеки комунист получиха съответно поръчение.

— Хората по-често търсят съдействието на партийния комитет, отколкото това на административното ръководство. Защо това е така?

— Първо, заради голямата им вяра в партията. Те не идват просто при мен, партийния секретар. Тази вяра е спечелена с десетилетия борби в името на човека, за добруването му. Тя идва оттам и аз, комунистът, съм длъжен да я съхраня. Разбира се, не винаги и не с всичко мога да помогна на човека. Но ще направя необходимото, за да разбера болката му, да му съдействувам, ако трябва. В партийния комитет човек влиза с голяма надежда и тя не бива да се отнема.

Ще разширя въпроса ви, като кажа, че с комунистите аз се срещам повече на работните им места в цеховете. Поводите са различни. Може да ни предстои да разгледаме някакъв проблем в комитета например. Най-обективната информация за състоянието на нещата получавам от тези разговори и срещи. И не само с комунистите, а и с комсомолци, с безпартийни. Така постъпих преди разработката на инженерните проекти, преди да разработим програма за намаляване на ръчния труд, програмата за социалното развитие на колектива, преди да приемем нов член и т. н. Независимо от предварителните анкети лично говорих с хората от партийните бюра, с комунистите и безпартийните. Това е моят източник за информация. А и хората сами търсят такива срещи и разговори. Бях веднъж в лепачното отделение на картолепажния цех. Не бях ходил скоро при тях и една жена ми казва: тъкмо решихме снимката да ти окачим на стената, другарю секретар, домъчня ни за тебе. На мен ей тези думи ми стигат.

— Кое повече стимулира работата на партийния секретар — да пусне някъде дълбоко корени или да проверява силите си в различни колективи, да решава по-разнообразни задачи?

— И едното, и другото зависи от човека. На мен ми е добре в колектива на комбината. Познавам обстановката, хората, проблемите. Естествено е да се чувствувам по-сигурен, да мога по-бързо да вземам решения. Този вариант има и отрицателни страни — ако партийният секретар не е особено критичен към себе си, не се вслуш-

Digitized by Google

ва в мнението на другите, рискува да приема желаното за истинско. После идват и грешните решения.

— Разкажете за един Ваш „средностатистичен" ден. С какви проблеми се срещате?

— Вече толкова години идвам всеки ден с намерението да изпълня запланираното от предните дни. Това на практика не става докрай. Секретарят на партийния комитет на комбината няма приемен ден. При него възникват най-различни проблеми. Всекиму трябва да окажеш внимание, никого да не върнеш от прага на кабинета. Когато се случи, че и бригадирът, и началникът на цеха и смяната, че и партийното бюро, и административното ръководство на завода не са могли да помогнат, човекът идва при тебе. Следват проблемите на материално-техническото снабдяване, транспорта, енергийното осигуряване, храната и други социални въпроси. После се редят всекидневните ни човешки неуредици: на някого децата са пораснали, а квартирата е отесняла, друг трябва да продължи да се учи, случват се и недоразумения в семейството. Виждате, широк е диапазонът на всекидневните проблеми в работните ми часове. Ще ви дам и пример. Наскоро един от цеховете внедри технология, която подобрява качествата на аналгина. Друг от цеховете също беше готов да я внедри. По различни съображения икономическият директор не се съгласил с това най-вече, за да не се направи преразход на фонд „Работна заплата". Дойдоха хората с грижата си, изслушахме ги, преценихме нещата и партийният комитет излезе с решение да се стимулира повишаването качеството на продукцията.

— Ако основната отлика на комунистите е активната им жизнена позиция, с какво обяснявате пасивността у някои от тях?

— За мен активната жизнена позиция на комуниста — това е мащабът на неговата отговорност на работното му място. Източникът на пасивността? Опитът ми подсказва да го търся в слабости на индивидуалната работа на партийното бюро и партийния комитет с комунистите. Трябва да създаваш условия и да поддържаш инициативността на всеки партиен член, да го ангажираш с поръчения постепенно и според способностите му. Подчертавам последното, защото голямото и рязко натоварване може да донесе провал, да отчае човека за дълго време. Значи задължение на партийния секретар е да знае силите, качествата, дори средата и обкръжението на хората, с които работи.

— Кога Ви беше по-леко — в първите години, макар и без опит, или сега?

— На партийния работник никога не му е лесно независимо от опита. Партийната работа е била и остава апостолска. Не се отдава всекиму. И в моменти на напрежение, когато решаваме спешно поставена задача, и в редовата организаторска работа, когато мобилизираме силите на комунистите и на целия колектив, отговорността е голяма. След Девети септември възстановявахме разрушенията, после дойдоха петилетките всяка със своите си все по-сложни задачи, всяка изискваща пълно напрежение на силите. Времето на осмата петилетка, когато цялата ни дейност се интелектуализира и поставя на научни основи, изисква от партийния работник много повече информираност, по-задълбочени знания. Преди години комбинатът ни почти не изнасяше продукцията си в чужбина, а сега повече от произ-

Digitized by Google

водството му е за износ. Международните пазари изискват високо качество и ниска себестойност. За мен това означава — добре да знам действието на усъвършенствувания икономически механизъм, да познавам технологията на производството и „тесните" й места, новостите в техническия прогрес. Тези знания трябва да усвоявам всекидневно.

— Кои са проблемите пред един секретар на партиен комитет в днешно време?

— Ще отговоря за себе си. Членовете на партийното и административното ръководство са тези, които трябва да предвиждат и прогнозират работата на колектива и евентуалните трудности, да очертават тенденциите в развитието му. И после да вземат мерки за организацията на производството ни съобразно тези прогнози. Като политически ръководител аз отговарям в условията на усъвършенствувания икономически механизъм да се гарантира на три хиляди души в комбината равномерна работа и съответно заплащане. Излиза, че „чисто" партийни проблеми няма. Те са свързани с живота на колектива, с общата работа. Но средствата за решаването им са специфични, далече от администрирането. Една важна задача пред партийния секретар, пред целия комитет е да се поддържа ведра атмосфера за труд на хората. Това е условие те уверено да реализират възможностите си. Ако заедно с това като партиен ръководител съм възпитал необходимия за този колектив и партийна организация резерв от кадри, аз съм свършил голяма част от работата си.

— Говорихме за проблемите и отговорностите на професията Ви. Звучи шаблонно, но за Вас тя е съдба. Има ли романтика в тази Ваша съдба?

— В която и да е работа разбирам романтичността като преодоляване на трудностите. За романтиката, както и за хубостта, трябва да имаш очи — да я откриваш. То си е до човека. Поезия в труда ми има, но тя не е всекидневие. Към нея съм вървял през моите лутанини и грешки, изстрадал съм я и в един миг я усещам. Усещам я като хармония между мен и света, чувствувам се силен, разбирам, че това, което правя, е точно това, което трябва, чувствувам се необходим и радостен от това чувство. Романтика има в ролята на комуниста да направи днес хората съпричастни към великото и голямото, което още ни предстои да извършим за благото на човека. На времето с шмайзер и бомба се воюваше и защищаваше високата ни цел. Ролята на комунистите сега е с примера си да доказват, че делничните, мирни средства са равностойни на онези от годините на въоръжената борба. И днес има себеотрицание, подвиг, героизъм. Ако преди 20 години производството на 200 кг аналгин е било повод за големи тържества в нашия завод, сега само за един месец ние произвеждаме 8—10 хил. кг. Тогава човек не е мечтал за този „връх". Да живеем красиво, на пълни обороти, можем и сега, без да оставяме тези понятия само за бъдещето и литературата. Има такава мисъл на Егзюпери: „Истинското богатство — това е богатството на човешкото общуване". Тя напълно прилага към труда на партийния работник.

Digitized by Google

КОНТРОЛЪТ НАД ДЕЙНОСТТА НА АПАРАТА

АЛЕКСАНДЪР АЛЕКСАНДРОВ
секретар на учрежденския партиен комитет
в Министерството на горите и горската промишленост

За успешното осъществяване на ръководната роля на партията голямо е значението на организационното ѝ единство. То се осигурява преди всичко на основата на партийния Устав.

Дванадесетият партиен конгрес внесе някои изменения и допълнения в Устава, като в него бяха отразени редица ценности, придобити от партията през периода на изграждането на развитото социалистическо общество у нас и превърнали се в норма на партиен живот. Наред с това в Устава бяха закрепени и някои промени, настъпили в партийния организъм. Една от тези промени, записана в чл. 53, е даденото право на контрол на партийните организации в министерствата и другите централни и местни учреждения и ведомства върху работата на апарата за изпълнение решенията на партийните и държавните органи.

Учрежденският партиен комитет и бюрата на първичните партийни организации в Министерството на горите и горската промишленост оценяват даденото им право на контрол върху всестранната дейност на апарата в министерството като една форма за реализиране на политическата функция на партията, съставна част от нейната ръководна дейност.

Ние осъществяваме правото си на контрол над апарата с ясното съзнание и разбиране, че не стоим над административно-стопанското ръководство, а осъществяваме политическо ръководство на колективите за изпълнение на задачите, произтичащи от партийните и правителствените решения.

Обект на партиен контрол са основните задачи, произтичащи за Министерството на горите и горската промишленост от решенията на Дванадесетия партиен конгрес.

●

Основна стопанска задача на колектива на Министерството на горите и горската промишленост е да осигурява народното стопанство с дървесна суровина, като се започне от нейното производство и се стигне до нейното потребление, било като суровина и детайли за другите отрасли или готова продукция за потребителите. Трябва да подчертаем, че министерството като подсистема на народното стопанство е сложен механизъм — горско и ловно стопанство, дърводобив, дървообработване, мебелно и целулозно-хартиено производство, дограма, селско стопанство и странична дейност. Всичко това изисква от партийните организации и учрежденския партиен комитет висока компетентност, голяма организаторска и политическа работа.

Ето защо главният проблем, който стои пред комитета и първичните организации, е да усъвършенстват партийното ръководство съобразно новите изисквания, поставени от решенията на Дванадесетия конгрес. Ние разбираме, че даденото право на контрол на партийните организации над дейността на апарата на министерството е един

Digitized by Google

комплексен проблем. Разширяват се правата на партийните органи и организации, но същевременно се повишава и отговорността им за състоянието на работата по изпълнение решенията на партията и правителството.

Успешното осъществяване на задачите в министерството опира на първо място до кадрите. По тези съображения в контрола на учрежденския партиен комитет и партийните бюра голямо място заемат въпросите на подбора, разпределението, обучението и възпитанието на кадрите.

Новото в работата с кадрите сега е, че комитетът и бюрата имат вече установена номенклатура на кадрите, които наблюдават, и назначаванията, и разместванията в апарата на министерството редовно се съгласуват с тях. Така например в навечерието на Дванадесетия партиен конгрес бяха приети оценки за политическите и деловите качества на директорите и главните специалисти в учрежденския партиен комитет, а на специалистите — в бюрата на първичните организации. Това помогна на кадрите наред с добрите оценки за тяхната работа да им се посочат и някои слабости и недостатъци, както и формите и средствата за тяхното преодоляване. Под контрола на комитета и бюрата се прави и атестирането на кадрите.

Всичко това помага на административното ръководство да намали до минимум субективизма в работата с кадрите и създава възможност по-правилно да се разпределят и навреме да се издигат на ръководна работа онези, които са получили високи оценки, конто заслужават.

Подобно е положението и с изпращането на служители на специализация и на работа в чужбина или при задгранични командировки за участие в семинари, симпозиуми, научни конференции, обмяна на опит и др. Това предпазва от грешки и създава условия за по-ефективно използване на валутните ресурси, като секретарят или друг член на учрежденския партиен комитет участвува в приемането на плана по международно сътрудничество, който е неразделна част от плана за социално-икономическото развитие на целия национален горско-промишлен комплекс. Тук се определят специалистите, които имат задачи по тематичния план от международното сътрудничество, за да могат да изучават определения им проблем. Всяко решение за задгранична командировка се съгласува със секретарите на учрежденския комитет и първичните партийни организации. През годината се изслушват в партийния комитет информации за ефективността от задграничните командировки по международното сътрудничество и се вземат мерки за бързо внедряване на добрите постижения в нашата практика с помощта на научноизследователските и инженерно-внедрителските институти.

Определено трябва да кажем, че никога досега не е стоял така повелително проблемът за повишаване критериите и изискванията към кадрите, за ефективността и качеството на нашата работа с тях.

Животът ни подсказа, че днешните кадри — ръководители, трябва да бъдат не само старателни, но зад сложните проблеми ясно да виждат перспективата, задачите на утрешния ден. Да могат в това стремително време на научно-техническата революция да изменят традиционните представи за науката, за управлението и най-важното да могат да овладяват нейните закономерности.

Трябва да подчертаем, че на сегашния етап учрежденският партиен комитет и бюрата на първичните организации са овладели кадровата политика и не допускат безпринципно отношение по подбора, разпределението, обучението и издигането на кадрите. При нас кадрите се ползват с доверие и уважение, а това е така, защото са израснали от долу на горе и имат своя опит и знания.

Digitized by Google

Най-ефективната форма на партиен контрол, към която сме насочили вниманието си и която прилагаме, е изслушване на информации или отчети от ръководителите на дирекциите на направленията и самостоятелните звена по един или друг въпрос на дейността им.

В зависимост от проблема на заседания на учрежденския партиен комитет и партийните бюра, на събрания на първичните организации редовно се отчитат заместник-министри, директори на направления и партийни секретари за изпълнение на основните стопански и политически задачи, които произтичат от партийни и правителствени решения, от собствени партийно-политически мероприятия, свързани с тях, от партийни поръчения, самоотчети и други.

При грижлива подготовка и добра организация такива отчети учат ръководителите и редовите комунисти на деловитост, принципност и държавническо отношение към проблемите, самокритично да оценяват резултатите от възложената им работа.

Станало е практика в началото на всяка календарна година Янко Марков — министър на горите и горската промишленост, на общо събрание да прави анализ и оценка на резултатите на колектива за изтеклия период, да посочва основните слабости и да дава насоки за преодоляването им през следващия период.

На тази основа учрежденският партиен комитет и бюрата на първичните партийни организации набелязват мероприятия за по-нататъшната си дейност, определят съдържанието и формите на контрол, като главното, на което се обръща внимание, са стилът и методите на работа. За да се внесе по-голяма организираност и целенасоченост в работата, изискваме и помагаме обществените организации в министерството да повишават ефективността на своята работа и ръководство, добре да разработят своите планове — перспективни, оперативни, календарни, лични и пр.

Стремим се с плановете, особено с по-дългосрочните, да внесем по-голяма проблемност, конкретност и съгласуваност в работата по специфичните задачи на отрасъла, да избегнем разпиляването на силите по обсъждането и решаването на едни и същи, често незначителни въпроси.

Добре подготвените, аргументирани, съобразени с изискванията и стоящите задачи планове създават големи възможности за организация и осъществяване на контрола, за своевременното изпълнение на набелязаните задачи. Една от своите важни задачи учрежденският партиен комитет вижда в това да изисква и да помага на първичните партийни организации да упражняват строг контрол върху приетите от тях планове и мероприятия, редовно на техни събрания и заседания да се отчитат отделни ръководители и комунисти за изпълнението на своите служебни задължения и партийни поръчения. Особено внимание обръщаме на политическия характер на контрола, върху стила и методите на работа на другарите, чиято дейност се обсъжда.

Не са редки случаите ръководството на министерството и учрежденският партиен комитет да приемат съвместни мероприятия. Така например разработихме и приехме съвместни програми за изучаването и приложението на новия икономически подход и неговия механизъм на различните равнища. По същия начин постъпихме и със съвместната комплексна програма за изпълнение решенията на Дванадесетия партиен конгрес и други.

Отчетните данни показват, че през периода 1980—1981 година в учрежденския партиен комитет бяха изслушани 6 информации от заместник-министри, 31 от директори на направления, 18 от партийни секретари, 8 от комунисти, изпратени на работа в обществено-политическите организации, и много други.

Digitized by Google

Пред учрежденския партиен комитет и на събрания на първичните партийни организации бяха изнесени следните по-важни доклади и информации: от заместник-министъра Димитър Тасев, отговарящ за „разработващия блок", по приложението на новия икономически подход и неговия механизъм в светлината на конгресните решения; новото при съставянето на плановете за осмата петилетка и помощта, която оказват специалистите от министерството на стопанските организации и техните поделения по разработването на инженерните проекти и пасрещните планове, което помогна да се подобри методическото ръководство и да се отстранят някои слабости в планирането на програмите по основните икономически и натурални показатели; от главния секретар Никола Василев — за работата на обслужващия блок и предложения за неговото подобрение; от първия заместник-министър Иван Груев — как кадрите от системата на министерството изпълниха поръченията си по провеждане на Световното ловно изложение. Учрежденският партиен комитет препоръча преценката, която направи др. Груев, да се изнесе в 31-ва първична партийна организация, за да се запознаят комунистите, а след това и безпартийните как са изпълнили поръчаната им отговорна работа при провеждането на Световното ловно изложение.

Един проблем, който изисква партиен контрол, е разработването на редицата програми и други нормативни документи от министерството за вишестоящите партийни и държавни органи и организации — ЦК на БКП, Държавния и Министерския съвет, Държавния комитет за планиране, Държавния комитет за наука и технически прогрес, Министерство на финансите, Българската народна банка и пр. Учрежденският партиен комитет и първичните партийни организации не само осъществяват партиен контрол върху дейността на съответните дирекции и направления, но и мобилизират комунистите, а чрез тях и безпартийните за навременното и правилно разработване на тези важни документи. Тези разработки трябва да се правят много прецизно, защото тук има редица специфични проблеми, по които са компетентни само специалистите на нашето министерство и в това отношение ние трябва да излезем пред вишестоящите органи с точни и верни оценки и становища, да помогнем да се вземат правилни решения.

Много са проблемите, които са внасяли за разглеждане отговорни стопански ръководители — заместник-министри и директори. Те са разнообразни по характер и съдържание, но всичките са свързани с едно — по-добре и по-качествено да се изпълняват задачите в министерството.

И тук бихме могли да кажем, че с обединените усилия на комунистите и целия кадрови потенциал на министерството ние успяхме да изпълним плана през 1980 г. и седмата петилетка. Набрахме добър старт и за осмата петилетка, като изпълнихме плана за 1981 г. десет дни предсрочно по всички качествени и икономически показатели.

През изминалите две години не остана нито една дирекция на направление или самостоятелно звено, които под една или друга форма да не са били обект на партийния контрол от учрежденския партиен комитет или първичните партийни организации.

В първичните партийни организации и партийните групи широко се практикува изслушването на ръководителите по такива въпроси като подобряването на стила им в звената, които ръководят, внедряването на челния опит, усъвършенстването на инвестиционния процес и свързването му с техническия прогрес, изучаването и внедряването на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка, валутната възвръщаемост, икономията на дървесина и

Digitized by Google

други. Навсякъде, по цялата верига на социалното управление, партийните организации и партийните групи търсеха специфичните форми за работа.

Даденото право на контрол помогна да се подобрят стилът и методите на ръководителите, а освен това сега те знаят, че са обект на партиен контрол и затова всички специфични задачи се изясняват до най-малките подробности пред техните изпълнители и се очертават пътищата за тяхното изпълнение. А в това до голяма степен е заложен и нашият успех за изпълнение на плановете за социалноикономическото развитие в колективите на министерството.

Учрежденският партиен комитет всяка година разглежда работата на контролния блок и прави оценка как се изпълняват взетите решения на колегиумите на министерството и някои основни задачи от извършени проверки. По този начин отчитаме как най-отговорните комунисти от учрежденската партийна организация си изпълняват служебните задачи в стопанските организации и поделенията им. Първичните партийни организации два пъти годишно правят анализ как изпълняват собствените си решения, поради това, че голяма част от тях се отнасят до административните ръководители.

●

Наред с положителните резултати по прилагане правото на контрол над дейността на апарата на министерството има и редица слабости, които бавно се преодоляват.

Преди всичко трябва да подчертаем, че ефективният партиен контрол над дейността на апарата зависи от комплексно подбраните проблеми при планирането на работата в партийните организации и учрежденския партиен комитет. Понякога те са едностранчиви и част от основните въпроси остават извън обсега на партийния контрол.

Има все още какво да се прави по усъвършенствуване организацията и контрола за изпълнение на взетите решения и критичните бележки и жалбите, които постъпват в министерството чрез средствата за масова информация и гражданите, от една страна, и на критичните бележки, поставени от колективите по места и центъра, от друга. С голяма острота стои въпросът за подобряване и разширяване формите на контрол. Налице е сериозно подценяване на партийното събрание като най-висш форум за упражняване правото на контрол. Бавно се въвежда в практиката отговорните ръководители да се отчитат на събрания на първичните организации и по такъв начин да се осигури възможността повече комунисти да вземат отношение към тяхната дейност. Стремежът е това да става в по-тесен кръг или в партийните групи. Трябва да се проявяват по-големи изисквания към самоотчетите на ръководните органи и ръководители.

Мисля, че е целесъобразно за обмяна на опит и за подобряване работата по прилагането на контрол над апарата на министерствата и централните и местните учреждения да излизат повече материали особено в партийните издания. Това би помогнало не само на партийните комитети и организации, но и на много административни ръководители да усъвършенствуват своята работа с тях.

Учрежденският партиен комитет и партийните организации в министерството разглеждат усъвършенствуването на партийния контрол като помощ за укрепване на изпълнителската дисциплина и огромен резерв за повишаване резултатността на цялата наша стопанска дейност.

Digitized by Google

КОМПРОМИСЪТ

Природата никога не допуска компромиси. Всички нейни явления се извършват и почиват на строго определени закони и закономерности. При хората обаче ги има. Те съществуват в политическия и дипломатическия живот, в сферата на икономиката, в личния живот и в много други области.

Може ли да се допускат компромиси при всички случаи?

В политиката е допустимо, когато е наложително например да се запази мирът и пр.

В икономиката най-често се допускат компромиси. И то с цел да се увеличи рязко производителността на труда, да се подобри качеството на продукцията, да се достигнат върхови постижения, да се намали ръчният и непривлекателен труд и други.

Често, за да се запази семейството и да се осигури правилно възпитание на децата, единият или двамата родители са принудени да правят компромис като спасителна мярка.

Възможни ли са компромиси в партийната работа и при какви случаи?

И в партийния живот понякога те са допустими. Трябва обаче да бъдем изключително внимателни, защото в партийната работа има голямо поле за творчество и инициатива, но много въпроси са регламентирани и при тях не може да има отклонения.

Компромиси може да има в отделни случаи и в обществения живот, когато например искаме да запазим, да съхраним, да поправим човека. Не бива обаче това да се прави в грубо нарушение на законността, на установените принципи и норми на партиен живот. Не са единични случаите, когато това не се спазва и се похабява човекът. Това е много опасно за самата личност и за тия, които са около нея.

Има допустими компромиси, но съществуват и такива, които граничат с нарушенията и престъпленията. Кой е тогава критерият за допустим и недопустим компромис? Струва ми се, че мерило следва да бъде добрият резултат от него. Едно обаче винаги трябва да се помни. В партийната практика не могат да се правят компромиси по приложението на Устава и Програмата на партията, на инструкциите на Централния комитет на БКП, на демократическия централизъм, социалния и качествения състав, структурата на партийните органи и организации, организационните принципи и нормите на партиен живот и много други.

Не може да има компромиси и в нашата идеологическа дейност. В Програмата на БКП е записано: „Неизменен остава великият принцип на нашата партия: никакво подценяване или омаловажаване на идеологическата борба, никакви компромиси в идеологическата сфера, борба срещу буржоазната идеология до пълната победа на комунистическата идеология".

В цялата своя дейност партията се ръководи от ленинските принципи за работа с кадрите. Това изисква на ръководни места да застават хора не само политически предани, но и образовани, способни и талантливи ръководители. То е задължителна норма в живота на нашата партия и по нея не бива да се правят никакви компромиси. Доверието и уважението към хората винаги трябва да се съчетават с висока взискателност. В Отчета на ЦК пред Единадесетия конгрес на БКП се казва, че липсата на взискателност и безотговорност са главна причина за това, че у нас все още се срещат дейци, които се възгордяват и самозабравят, нарушават партийния морал и законите, злоупотребяват с гласуваното им доверие, с дадените им права, с поверената им власт. Към такива хора не трябва да се проявява никакъв либерализъм, никакво снизхождение. Напротив, нужно е постоянно да се засилват контролът и взискателността, да се създава обстановка на нетърпимост към проявите на либерализъм, безотговорност и недисциплинираност.

Това е линията на партията. И тя следва да се спазва от всички. Въпросът опира до създаването на творческа обстановка, на доверие, на засилен контрол и взискателност.

В живота на окръжната партийна организация обаче има немалко примери, които показват докъде води подценяването на тези принципи или допускането на компромиси в кадровата работа.

М. М. беше дългогодишен директор на едно от основните предприятия на Русе. Човек, ползващ се с доверието на окръжното партийно и държавно ръководство. В своята стопанска дейност и в личния си живот същият допусна някои нарушения, по които на безпринципна основа не се взе никакво отношение. Явно бе, че с този ръководител се правеше системен компромис. Стигна се дотам, че поради допуснати нарушения той бе освободен от заеманата длъжност. Изпратен беше на друга работа. И пак директор. Отново компромис. И този път той не го оцени. Не вземаше под внимание нито критичните бележки, нито препоръките, които му се правеха. Нарушенията се задълбочиха още повече. Напразни бяха и усилията на първичната партийна организация да му помогне. Само след една година той бе наказан и снет като стопански ръководител.

Партийният секретар на един от русенските комбинати, за да осигурява „добър психоклимат" в предприятието, започнал да прави компромиси по някои от

Digitized by Google

действията на директора. Номенклатурните кадри били назначавани без съгласието на партийния комитет. Една част от хората директорът толерирал, а на други създавал изключително трудни условия за работа. В резултат на такъв стил и методи на ръководство някои от кадрите за допуснати стопански престъпления попаднаха в папката на следователя.

Партийното ръководство на химическия завод допускаше чести компромиси към действията на директора Г. В. П. Вместо да постави на преценка неговото поведение и му потърси отговорност, то като че ли не забелязваше всичко, в което се оплиташе стопанският деец. Разчиташе се, че той ще се оправи при всяко положение. Резултатите не закъсняха — съд, изключване от партията, снемане от ръководна дейност.

Подобно беше отношението и към И. Г. — ръководител на друго предприятие. Той бе добър специалист, но не се вслушваше в критичните бележки на комунистите, не помагаше за издигане авторитета на партийната организация, не се съобразяваше с нейните решения. Към всичко това се проявяваше търпимост, за да не се нарушава единството в колектива. И тук последствията бяха категорични — той бе снет от заеманата длъжност, а партийният секретар — преместен на друга работа.

Едно трябва да се помни!

От взаимоотношенията между стопанския ръководител и партийния секретар зависи твърде много как ще се организира работата и какви ще са резултатите в предприятието. Те трябва да бъдат изграждани на принципна основа и в никакъв случай да не се правят компромиси, които не са в интерес на работата. На тази основа между тях съществува единодействие. И двамата в своята практическа дейност следва да се ръководят единствено от партийните решения, от задачите на производството и многостранните нужди на колектива. Понякога се стига до спорове. Това е хубаво, но на принципна основа. Всеки има свое мнение. Нека го отстоява. Това обаче в никакъв случай не бива да се отразява на общото дело. Практиката потвърди, че стопански ръководител, който не съдействува за издигане авторитета на партийната организация, на партийния секретар и на колектива, никога не може да има успехи.

В. И. Ленин разглеждаше отношението към собствените грешки като един от най-важните критерии за сериозността на партията и за годността ѝ да изпълнява своите задължения. Уставът на БКП задължава комунистите да развиват критиката и самокритиката, смело да разкриват недостатъците и да участвуват в тяхното отстраняване, да се борят против парадността, самоуспокоението. Критиката е един от най-добрите показатели за гражданската доблест и смелост, за принципността на комунистите в борбата срещу отрицателните явления.

Функционирането и развитието на първичните партийни организации са подчинени на принципа за строго спазване на партийните норми. Тук компромиси няма и не може да има.

Безспорно е, че Програмата и Уставът на БКП, решенията на партийните конгреси, документите на Централния комитет на партията, на местните партийни органи и първичните партийни организации допринасят за повишаване активността на комунистите. Това обаче изисква те строго да се спазват. Защото тяхното нарушаване води до отрицателни последствия. Истина е например, че партийното събрание създава най-благоприятни възможности за проявление на вътрешнопартийната демокрация и укрепване на партийната дисциплина. Но когато те не се провеждат редовно, се отнема правото на комунистите да участвуват в живота на партийната организация. Затова и тук компромиси не могат да се правят. В случая има само задължителни норми.

На някои места партийните бюра „не виждат" пропуските на стопанското ръководство. Грешка, която води до нежелателни последствия. Заниженият контрол на първичната партийна организация не помага на стопанските дейци. Забравя се, че преди всичко той е грижа и готовност да се окаже помощ и съдействие, да се създаде творческа обстановка и благоприятен климат за успешното изпълнение на задачите, които са поставени пред трудовия колектив.

В. И. Ленин подчертаваше, че за да може организаторската работа на работническата класа да се провежда правилно, успешно и победоносно, е необходимо в партията да има най-строга дисциплина. И ако някой я нарушава, не друг, а комунистите трябва да му търсят отговорност.

Има ръководители, които понякога използват служебното си положение за уреждане на лични проблеми. Това са хора, изпаднали в плен на еснафщината, с недостатъчна политическа зрелост, морално деградирали. Но за съжаление се срещат партийни дейци, които премълчават, замазват тези слабости и нарушения. Типичен пример в това отношение е д-р И. С. И., който като заместник-директор на стопанско предприятие „Родопа" допусна много нарушения при строителството на вилата си в с. Г. Враново, която по-късно продаде на държавно стопанско обединение „Хибридно свиневъдство" — Шумен. Тогава той плати на държавата нетрудов доход от 5000 лева. Но това не му въздействува. Защо? От него не бе потърсена дисциплинарна отговорност, допусна се компромис. По-късно, вече като директор на фермата в същото село, направи същите нарушения при строителството на новата си вила. За това той бе наказан с „уволнение" и да внесе в републиканския бюджет сумата 3000 лева. Всичко това ставаше „под погледа" на партийното бюро. Но как да се реагира ефикасно, когато партийният секретар беше зет на директора? Виждаше слабостите и мълчеше. Сега и двамата не са в предприятието.

Digitized by Google

Партията постоянно води борба срещу отрицателните прояви в нашия живот, трезво и принципно се стреми да разкрива техните корени и своевременно взема мерки за отстраняването им. Има органи и организации обаче, които не проявяват нужната взискателност, не реагират навреме и строго на нарушенията, извършвани от отделни комунисти. Ето и тук се допускат компромиси. Защо? Защото в тези случаи съответните партийни ръководства не мислят за вредата от неправилните си действия.

Присъствувахме на партийно събрание в едно предприятие. Всички бяха дошли навреме. Отсъствуваше директорът. Бил в кабинета си. Това се е случвало и друг път. Да го чака цяла партийна организация! Изпратиха да го повикат. А той дойде със самочувствието на „голям ръководител", а не на закъснял комунист, който трябва да се извини на партийната организация и да обясни причината за ненавременното си явяване на събранието. Бележка не му се направи. Пак компромис. И то в ущърб на партийната дисциплина.

Има случаи, когато някои комунисти извършват престъпления. Издават се присъди, но партийната организация мълчи. Така се постъпи например с Ж. В. Д. — директор на клоново стопанство към аграрно-промишления комплекс в Бяла. Допусна се компромис, който не му помогна. Назначиха го за ръководител на друго стопанство, където задълбочи нарушенията и трябваше да бъде снет и наказан от бюрото на окръжния комитет на БКП.

Има комунисти, които преминават през отрезвителното, но първичните партийни организации не им търсят отговорност. Обясненията — да не се вдига „голям шум" за такива „дребни работи". Излиза, че пиянството е „дребна работа". Тези компромиси не помагат на провинилите се за тяхното правилно възпитание. Срещат се партийни членове, които по различни причини не отчитат точно месечния си членски внос. А партийните ръководства, вместо да им търсят отговорност, ги „отчитат", за да бъде редовна първичната партийна организация. В случая се принизява партийната дисциплина, проявява се либерализъм, правят се компромиси с възпитанието на комунистите.

По време на замяната на партийните членски книжки бяха наказани немалко членове на партията. Една част от тях са млади хора. Няма съмнение, че с някои от тях е допуснат компромис при приемането им в партията. Първичната партийна организация например при пресовия цех на комбината „Г. Димитров" изключи от партията Х. И. И. А той е влязъл в партийните редове само преди 3 години...

Временни компромиси са допустими и в партийния живот, ако те не нарушават изискванията на Програмата, Устава, инструкциите на Централния комитет на БКП, ако са в рамките на партийните и нравствените норми.

Христомир РАШЕВ

заместник-председател на Научния център по партийно-организационни въпроси — Русе

ПОВЕЧЕ ДОВЕРИЕ КЪМ МЛАДЕЖТА

Дългогодишни са традициите на Благоевградската окръжна партийна организация в осъществяването на целенасочена и действена работа с Комсомола и младежта. В унисон с постановките, записани в Писмото на др. Тодор Живков до Централния комитет на ДКМС от 1978 година, протича активен процес за изява на младото поколение в труда и увеличаване на приноса му в социално-икономическото и културното развитие на Пиринския край.

Изминаха повече от три години след публикуването на този забележителен документ. През изтеклия период настъпиха редица положителни изменения. Те засягат най-съществени функции на партийните, държавните, стопанските и масовите органи и организации, свързани с работата им с Комсомола и младежта. Настъпи време за равносметка. Неотдавна окръжният комитет на партията на пленум разгледа проблема „За по-нататъшното подобряване на работата с Комсомола и младежта в светлината на задачите, произтичащи от Писмото на др. Тодор Живков до Централния комитет на ДКМС и решенията на Дванадесетия конгрес на БКП".

Съществен момент на подхода при подготовката и провеждането на пленарното заседание бе проучването, анализирането и преосмислянето на взаимовръзките между партийните, държавните, стопанските и масовите органи и организации с комсомолските комитети и дружества. Обърната

Digitized by Google

бе внимание на въпросите: какви условия и обстановка се създават за реализация на младежта в труда; какви възможности се осигуряват за разгръщане на инициативността, активността и отговорността на Комсомола пред обществото; какво е политическото въздействие на партийните органи и организации за усъвършенстване стила и методите на комсомолските комитети и техните кадри; как се решават възникващите злободневни потребности на младежта и други.

В доклада, изнесен от Никола Тончев — секретар на окръжния комитет на БКП, бе направен анализ, който характеризира дейността на партийните, държавните, стопанските и комсомолските органи и организации по третирания проблем.

ПЪЛНОЦЕННА РЕАЛИЗАЦИЯ НА МЛАДЕЖТА В ТРУДА

Анализът показва, че младежта стои в челните редици на борбата за материалния и духовния напредък на окръга. Фактите потвърждават, че израства жизнерадостно, духовно и морално здраво, предано и крепко, сплотено около априлската линия и политика на партията младо поколение, което участвува активно в социално-икономическото и културното развитие на окръга.

Какво се прави в тази насока?

Ускорено се изграждат и извършват реконструкция и модернизация на материално-техническата база на производството. Същевременно се усъвършенстват неговата структура и организация, подобряват се условията на труд и бит. За задоволяване на тези потребности бяха разкрити над 5000 нови работни места. Отделните специалности в училищата бяха приведени в по-пълно съответствие с потребностите на икономиката. Вземат се мерки за подобряване на работата по разпределението и настаняването на завършващите млади специалисти, за изграждането и укрепването на младежките производствени единици, за разгръщането на младежкото научно и техническо творчество.

Какво постигнахме?

На сегашния етап в различните сфери на материалното производство вече работят над 42 000 младежи и девойки. Редица колективи от структуроопределящите отрасли по своя състав са младежки. В Комбината за телефонна апаратура — Благоевград, завод „Михаил Антонов" — гр. Гоце Делчев, Завода за магнитни глави в Разлог, фабрика „Биляна" в Петрич и други относителният дял на младите работници е над 60—70 на сто. Съществен принос младежта има и в развитието на селското стопанство, където се трудят около 6300 души. Всяка година над 12 000 средношколци и студенти активно участвуват в бригадирското движение.

През последните години професионалната подготовка, трудовата и социалната реализация на учащите се от окръга бележат значителен количествен и качествен напредък. За това спомагат съвместната работа и задълбочаващите се интеграционни процеси между учебните заведения и базовите предприятия. Разкрити бяха около 40 поточни линии, цехове, участъци, работилници и учебни бази в предприятията и училищата. Особено резултатно е взаимодействието на някои предприятия от машиностроенето и електрониката и професионалните училища като Средно професионално-техническо училище (СПТУ) по електротехника и завод „Михаил Антонов" в гр. Гоце Делчев, Техникума по електротехника и заводите за слаботокови релета в с. Баня и за телефонни части в Банско, Техникума по механотехника и Завода за механични конструкции в Благоевград, СПТУ по машиностроене и Приборостроителния комбинат в Петрич, СПТУ по текстил и държавния текстилен комбинат „Гоце Делчев" в Благоевград и други. Там грижата за подготовката и реализацията на учащите се се превръща в задължение не само на училищните ръководства, но в първостепенен дълг и отговорност и на промишлените предприятия.

Организацията на производственото обучение способствува не само за овладяването на умения и навици, но и за адаптирането на учащите се към условията на производството, за формирането на любов към труда и професията. Средношколците участвуват в производството на пълноценна промишлена продукция, формират свой дял в изпълнението на плана и задачите на даденото предприятие. През миналата учебна година учащите се от механотехникума в Благоевград са произвели продукция за 1 200 000 лв., тези в средното професионално-техническо училище „Иван Гулев" в гр. Гоце Делчев за 1 000 000 лв., а в СПТУ по електротехника в Банско за 600 000 лв.

Практиката показва, че където обучението е организирано добре, там и реализацията на подготвените млади кадри е по-пълноценна. Фактите сочат, че от завършващите СПТУ по машиностроене и електротехника, по текстил и облекло постъпват на работа в предприятията на съответните отрасли средно 80—90 на сто, а от училищата по строителство и селско стопанство 20—30 на сто.

Непрекъснато расте броят на младежките производствени бригади и клубовете за техническо и научно творчество на младежта (ТНТМ). Сега в окръга функционират 450 младежки производствени единици, 202 клуба и 13 съвета за техническо и научно творчество. В постоянните форми на движението за ТНТМ участвуват около 50 000 младежи и деца. В това отношение положителна е тенденцията разработките на младежките творчески колективи да бъдат по значими теми, които са свързани с повишаване качеството и обновяване номенклатурата и технологията на производството, с неговата механизация и автоматизация. От разработените 519 теми са внедрени 431 с икономически ефект 5574 хил. лв.

Digitized by Google

В много промишлени предприятия партийните и стопанските ръководства съумяват активно да включват младежите в подготовката и реализацията на насрещните планове. Десетки са предложенията на младите работници и специалисти в разработката и усвояването на новите изделия и технологии. Особено дейно участвуват комсомолците в производството и във внедряването на научно-техническия прогрес в Завода за механични конструкции, тютюневия комбинат „Пирин" и държавния текстилен комбинат „Гоце Делчев" в Благоевград, завода „М. Антонов" в гр. Гоце Делчев, фабрика „Христо Калайджиев" в Петрич, Завода за магнитни глави в Разлог и други.

Има обаче факти, които показват, че младото поколение не винаги и навсякъде се реализира успешно и се стига до известни противоречия. Всяка година тези, които завършват средните училища и получават определена професионална квалификация, напълно задоволяват потребностите на окръга от средни технически и изпълнителски кадри. Подготовката обаче на една част от тях не отговаря на съвременните изисквания и на задачите, които са свързани с внедряването на научно-техническия прогрес, с интензификацията и интелектуализацията на производството, на съвременната организация на труда и специализацията на нашата икономика.

Причините за това се коренят в слабостите на учебно-възпитателния процес, в подценяване от някои стопански ръководители на ролята и мястото на производственото обучение, в схващането, че други, а не самите ръководства на предприятията са длъжни да планират и активно да участвуват в подготовката на кадри за своето производство. На отделни места производствената практика на учащите се не протича при условия, близки до производствените. Това не способствува за овладяване на професията, за формиране на трудови навици и качества като: изпълнителност, точност, прецизност, принципност, дисциплинираност и т. н. Немалък е броят на младите хора, заети в материалното производство и в други сфери, които не работят по придобитата специалност.

Как ще се отстраняват съществуващите противоречия и недостатъци?

Вземат се мерки да се подобри работата по професионалната подготовка и трудовото възпитание на учащите се. Особено внимание се отделя за издигане ролята и мястото на семейството. Досегашната практика показва, че не всякога родителската грижа за децата съвпада с дълга и отговорността на младите хора да поемат обществените си задължения съобразно своите наклонности, подготовка и възможности. Прави се необходимото да се усъвършенствува дейността на партийните, комсомолските и стопанските ръководства за разгръщане активността, инициативата и творчеството на младото поколение в решаването на задачите. Създава се масово движение сред трудовата младеж за повишаване на нейното образование и непрекъснато усъвършенствуване на квалификацията ѝ. Окръжният народен съвет и дирекция „Народна просвета" заедно със стопанските предприятия ще подготвят единни програми. В тях ще бъдат определени задачите на различните органи за привеждане на образованието и квалификацията на трудовите колективи в съответствие с потребностите на производството. Те ще станат неразделна част от плана на социално-икономическото развитие на колектива. Прави се необходимото през осмата петилетка и в перспектива до 1990 година селското стопанство да бъде задоволено с трудови ресурси.

Определени са основните научно-технически постижения, които ще се внедряват в различните отрасли и производства, като са посочени младежките обекти, бригади и дейности. Предприемат се мерки за развитието на промишлените и страничните дейности, за да се осигури попълна целегодишна трудова заетост на селскостопанските работници и особено на младата работна сила. Регламентирани са задълженията на кадрите за подобряване на социално-битовите условия за селскостопанските работници. Конкретизирани са задачите за усъвършенствуване подготовката на кадри за селското стопанство. Вниманието се насочва към изграждане на учебно-професионални комплекси. Ще се въведе целеви прием в специализираните училища чрез договорна система между аграрно-промишлените комплекси, промишлено-аграрните комплекси, машинно-тракторните станции и учащите се в тези училища.

ФОРМИ, МЕТОДИ И СРЕДСТВА ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ

Фактите показват, че под ръководството на партийните органи и организации Комсомолът по-целенасочено прилага форми и методи, които водят до по-тясно свързване на идейновъзпитателната работа с решаването на социално-икономическите задачи. Идеологическата дейност се превръща в един от главните фактори за мобилизиране силите и творческите възможности на младите хора в борбата за изграждане на активна жизнена позиция у младежта.

Положително въздействие са оказали съгласуваните действия за изучаване мнението и настроението на младежта по интересуващите я проблеми. Полезни са срещите на стопанските и административните ръководители с младите хора. Там те се запознават с практическите мерки за решаването на повдигнатите въпроси и дадените предложения. Това повишава чувството им за отговорност, засилва самовзискателността им при изпълнението на поста-

Digitized by Google

вените задачи. Нарастват грижите за възпитанието на младежта в любов към партията и народа, към родния край, на обич към КПСС и Съветския съюз, в дух на уважение към традициите на колектива и класата.

Партийните и държавните органи отделят заслужено внимание за решаване на младежките проблеми, за строителството на нова материална база и рационалното използване на свободното време. За тази цел през последните години бяха изразходвани над 2 800 000 лв. Открити бяха нови младежки клубове и домове. В окръга сега функционират 74 младежки дома и клуба. На разположение на Комсомола са над 120 читалищни сгради, 109 футболни игрища и 99 други спортни обекти и площадки, 28 хижи и заслони. Комсомолът заедно с обществените организации, културните и други институти организират разнообразни идеологически, културно-масови, спортно-туристически и други мероприятия. Сега по-пълноценно се използва свободното време на младежта.

Не би могло да се очаква голям ефект от идеологическата работа, ако по-настъпателно не се воюва срещу самоцелността, парадността, представителността и декларативността. Полезна е съвместната дейност на държавните, стопанските и обществените организации заедно с Димитровския комсомол за създаване атмосфера на нетърпимост към носителите на отрицателните прояви. Първостепенна роля за трудовото и нравственото възпитание на младежта се пада на колектива — ученически, студентски, работнически. Важен критерий за оценка дейността на партийните и комсомолските органи и организации вече става работата им в тази насока.

ПО-НАТАТЪШНО УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА КОМСОМОЛА

Окръжният комитет на БКП утвърди практика на негови пленарни заседания и в бюрото да се обсъждат цялостно или отделни страни от дейността на партийните, държавните и стопанските органи и организации за работата им с Комсомола. През 1981 година например бе извършена проверка по този проблем във всички общински, заводски и учрежденски комитети и в над 200 първични партийни организации. Резултатите бяха разгледани по места със секретарите на партийните комитети и организации. Това спомогна да се окаже по-целенасочена и конкретна помощ, да се утвърди и разшири положителното, да се отстранят редица недостатъци и слабости. Повиши се активността на бюрата на общинските комитети на БКП. Сега те по-задълбочено обсъждат въпросите на Комсомола и младежта. Тези проблеми са обект на разработки и на държавните, стопанските и комсомолските органи. Благоевградският общински комитет на БКП например за последните три години е обсъдил и взел решения по 14 проблема, Петричкият по 13, Сандански по 12, които са пряко свързани с Комсомола и младежта.

Системни и целенасочени са грижите за подобряване на партийното ядро в Комсомола. Над 2000 души от активистите на окръжната комсомолска организация са комунисти. През последните три години са приети повече от 2000 младежи и девойки за членове на партията. Вниманието на партийните органи и организации е насочено да оказват и действена помощ на Комсомола при подбора на неговите кадри. На много места секретарите на комсомолските дружества и комитети са комунисти. В тях се издигат младежи с подчертан авторитет, с висока образователна и професионална подготовка, хора способни да увличат младото поколение към хубави дела.

Кабинетите по партийно-организационна работа в общинските комитети на БКП съдействуват за повишаване знанията и опита на младите комунисти по проблемите на партийното ръководство на Комсомола. На тях се създават условия да разработват реферати, да правят съобщения за семинарни занятия и други форми на обучение в школите за млади комунисти. Полезни инициативи в това отношение имат кабинетите в Благоевград, гр. Сандански и други.

Положителните процеси са налице, на отделни места обаче те протичат бавно. Има общински комитети на БКП, които недостатъчно търсят и умеят да прилагат ефективни форми и методи на политическо ръководство на Комсомола. Трудностите произтичат и от недостатъчна инициативност на някои от кадрите в комсомолските органи и организации.

Главният критерий за оценка ефективността на работата с Комсомола сега е умението да се заангажира младежта при решаването на задачите, които постави Дванадесетият конгрес на партията — повсеместна интензификация и интелектуализация на икономиката, създаване условия за многостранно развитие и възпитание на младото поколение, активното му участие в ускореното социално-икономическо развитие на окръга и страната.

В изказването си Георги Григоров — завеждащ отдел „Организационен" на Централния комитет на партията, се спря на основните въпроси, които стоят пред партийните органи и организации по работата им с ДКМС. Той изтъкна, че проблемите на младото поколение са проблеми на днешния и утрешния ден. Сега е еднакво важно, без да изпускаме перспективата, да съсредоточим вниманието си към непосредствените практически задачи в работата с младежта за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

РЕДОВЕ ОТ ВСЕКИДНЕВИЕТО

Преди време, когато Плевен се готвеше да отпразнува 100-годишнината на своето освобождение, много комунисти от предприятията и учрежденията бяха изпратени с партийни поръчения да се включат в обществено-политическата и трудовата дейност в кварталите. Резултатите бяха много добри, а начинанието се превърна в традиция. Сформирани бяха партийни групи на работещите комунисти. Отпечатани бяха специални бланки за поръченията, отрязък от тях се представя в партийното бюро в предприятието или учреждението, което улеснява контрола. В началото поръченията се отчитаха на 6 месеца, после се премина на годишно отчитане в партийните групи.

Част от поръченията, които даваме на работещите комунисти и чието изпълнение се наблюдава и от партийните бюра в предприятията и учрежденията, са насочени към подпомагане на отечественофронтовските организации: някои комунисти са председатели или членове на техните ръководства, включени са в състава на комисиите за народен контрол, на другарските съдилища, на доброволните отряди, в ръководството на кварталното читалище. Със съгласието на общинския комитет на БКП в нашата първична партийна организация бяха зачислени и работещи комунисти, които влизат в партийното бюро. Това е една нужна мярка, защото в кварталните организации членуват предимно възрастни хора, а задачите постоянно нарастват и се усложняват. Освен това комунистите са в центъра на трудовите инициативи за озеленяването, хигиенизирането и благоустрояването на района; всеки е длъжен да отработи в квартала по пет трудови дни.

Така в помощ на първичната партийна организация в първи район на трети квартал „Юнско въстание" освен 140-те нейни членове заработиха и 215 комунисти от предприятията и учрежденията. Това е силен авангард, който увлича цялото население на района ни да работи за превръщането на Плевен в образцов социалистически град. Всяка година само в нашия район отчитаме по 2000 трудови дни. Засаждаме стотици дръвчета и хиляди рози. По стопански начин застиламе с базалтови плочки тротоарите.

С работещите комунисти от района развиваме и активна политико-възпитателна дейност. Заедно чествуваме бележитите годишнини. По интересуващи съкварталците теми организираме общи просветни събрания. Разбира се, въпросите, които се разглеждат и от техните първични партийни организации, обсъждаме на нашите събрания без тях. Повторението в случая не е за предпочитане, дублирането в работата дава обратен ефект.

Включваме партийните членове от предприятията и учрежденията и в агитаторския актив. Особено дейни са те по време на изборите за общински и окръжни съветници и народни представители.

Комунистите, изпратени с поръчения на работа в кварталите, нарекохме временно зачислени в партийни групи. Всъщност това наименование не е точно. Не става дума за някаква временна работа. Тук, в квартала, са корените на всекиго, тук той прекарва свободното си време, тук живеят децата и внуците му и не е без значение какъв вид

Digitized by Google

ще има този квартал, каква ще е атмосферата в него. Така че работата по местоживеене не може да е временна, не може да се върши само в отделни периоди.

Нашият петгодишен вече опит за работа на всички партийни членове, независимо дали членуват в териториалната партийна организация или не, дава добър резултат. В същото време той показва, че някои неща трябва да се усъвършенстуват. Не бива да се подхожда към всички с еднакъв аршин. Има хора, твърде много натоварени в трудовите колективи, допълнителната заетост в квартала няма да бъде полезна нито за тях, нито за обществото. Но има и достатъчно свободни хора; въпросът е тях да използваме най-разумно. А ние не сме успели да приложим напълно индивидуален подход към комунистите, дошли от предприятията и учрежденията, да им дадем такава работа, която те най-добре могат да свършат съобразно професията, възможностите, наклонностите си. Пък и не винаги знаем тези възможности и интереси — ето още едно поле, което ни предстои да овладеем.

Но истината е такава: дойдат ли комунистите на отечественофронтовското събрание, то минава по-добре; излязат ли комунистите на трудов ден, не остават в къщи и безпартийните...

Георги ДИМОВ
секретар на първа първична партийна организация
в трети квартал „Юнско въстание" — Плевен

Редица години ремонтът на машините в „Булгарплод" — Кюстендил се извършваше некачествено и в производствените кампании често се стигаше до тежки аварии. През миналата година преди ремонта във всички цехови партийни организации бяха проведени събрания, на които бяха утвърдени графици за работата на сформираните ремонтни групи, направен бе анализ на „тесните места" при производствените линии. Някъде бяха предложени и кадрови промени. На комунистите се възложиха поръчения. Там където съществуват възможности, се изграждаха временни партийни групи. Резултатите се проявиха още същата година — оттогава производството не е спирало поради тежки аварии. Това е само един пример, който показва, че много от „обективните" трудности могат да се премахнат, ако стопанското ръководство действува съвместно с партийната организация, ако самите първични партийни организации се изявяват като политически ръководители, политически стопани на колективите, ако се заемат с техните специфични проблеми и ако непрекъснато повишават своята боеспособност.

През юли м. г., преценявайки силите, възможностите и резервите си за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес, направихме критичен анализ на организационното състояние на първичните партийни организации в предприятието и на тази основа бяха приети мероприятия. Особено внимание бе обърнато на издигане равнището на партийните събрания. Доказана истина е, че активността на комунистите на събранието зависи много от качеството на внасяните материали, от интереса, който те предизвикват. Затова силите се насочват към подготовката на материалите и решенията. Често в работата се привличат групи или отделни специалисти. В предварителните разговори на партийните бюра с участниците в групата се изясняват целите на материала, обхватът на въпросите, подлежащи на анализ, и т. н. Готовите материали с изводите и препоръките се обсъждат на заседания на бюрата, там се изготвят и проектите за решения.

Digitized by Google

Макар че това не е единствен показател, но за активността на събранията сега можем да съдим и по броя на изказващите се комунисти. От 2—3 през предишните години напоследък те се увеличиха на 5—6. Отсъствия почти няма. Намалява броят на регламентираните събрания, с което се дава възможност на първичните организации да изявяват своя самодеен характер, да съсредоточават своето внимание към решаване проблемите на трудовите колективи. Заводският партиен комитет не регламентира вече изобщо организационните събрания; определя се само част от тематиката на просветните събрания.

Засили се работата с партийните поръчения. Мобилизирайки комунистите за изпълнение на конгресните решения, партийните групи и първичните организации възложиха 102 поръчения. Проявявайки инициатива и отговорност, комунистите поеха 64 обещания. Забелязва се стремеж и пораснало умение у първичните организации при даването на поръчения да се съобразяват с възможностите на отделните комунисти, с работата и квалификацията им. Постоянна и резултатна форма на работа стават личните отчети на комунистите пред организацията за изпълнението на поръченията и за приноса им в реализирането на конгресните предначертания. Отчети се изслушват почти на всяко събрание, там се прави оценка, връчват се нови поръчения. Това повишава отговорността на партийните членове, укрепва връзките им с първичната организация.

Характеристиките, които бяха направени през първия етап от прегледа за боеспособността на партийните организации, насочват вниманието и към засливане ролята на партийните групи — политическите ядра на малките трудови колективи. Те са двигателят на инициативите там. Партийната група при паровата централа например поеначинанието колективът да стане образцов. Поети бях задължения по спазване на хигиената, по повишаване културата на работното място, постоянна поддръжка на съоръженията и създаване на условия за безаварийна работа, опазване на социалистическата собственост. Комунистите от партийната група в соковия участък поеха под свой контрол стриктното спазване на технологията в соковото производство. Не случайно ябълковият сок „Пауталия“ бе удостоен със златен медал на Пловдивския панаир. Много допринасят партийните групи и за утвърждаване традиции на взаимопомощ, другарство, уважение сред колективите. В някои малки колективи заедно се чествуват рождени и именни дни, различни семейни празници.

Един път в месеца имаме полуден на партийните секретари. Отчита се изпълнението на задачите, обменя се опит.

Димитър ЗАРЕВ

секретар на партийния комитет в окръжно предприятие „Булгарплод“ — Кюстендил

Digitized by Google

ДО НАДЕЖДНО РАМО

Не беше много отдавна, а сякаш са минали десетилетия, толкова е различно сега тук, в участък „Заготовка" на бургаския рибоконсервен комбинат „Славянка".

... Бригадирът, дългогодишен, опитен работник, им приличаше на онези някогашни майстори еснафи, за които са чели или слушали от бащите си как криели тънкостите на своя занаят от калфите и чираците. Наистина в участъка пристигна нова, сложна техника и беше трудно да я изучат, бързо да започнат да я управляват. Но и бригадирът не помагаше на по-младите, по-неопитните членове на бригадата. Нещо повече, наложи ли се да ремонтират голяма и сложна машина, той ще използва труда на някое от момчетата, а стигне ли се до края, до най-тънката операция, от която зависи всичко, ще го прати да повика някого или с друга някаква „задача" ще го отдалечи. А като се върне младокът, ще види, че машината е готова. Реши ли да попита как е станало, майсторът ще му подвикне иронично, да го жегне, да го обиди, та друг път много да не знае.

— На мен кой ми е дал наготово занаята...

Всичко това не беше никак случайно. По този начин той и още двама-трима държаха „в шах" ръководството на участъка. Не дойде ли бригадирът един ден на работа, всички се тревожат: ами ако спре машината? Никой от младите работници не знае как да се оправи. А „старите", както вече с недобро чувство им казваха, гледаха да се възползват от това, искаха да им се плаща повече — нали са незаменими...

Не беше приятно да се работи в участъка. Постоянно се създаваше напрежение, непрекъснато изникваха трудности. Текучеството при младите бе голямо. Защото младият човек има нужда от перспектива. Той трябва да усеща, че квалификацията му расте, за да получава така необходимата увереност в своите сили и самочувствие, което му дава крила...

— Участъкът често не изпълняваше плана си, създаваше ни трудности — споделя секретарят на партийната организация в комбината Тодор Алексиев. — Но промяната настъпи по-бързо, отколкото очаквахме дори. Умувахме доста и накрая решихме с ръководството, че този бригадир трябва да бъде сменен. На неговото място предложихме Тодор Иванов, млад, подготвен специалист — шлосер. Завършил е механотехникум, има висок разряд. Разбира от машини, а и с другарите си се държи добре. Още веднъж се убедихме какви неподозирани резерви има във всеки колектив, щом се създаде атмосфера, при която всички милеят за общото, щом работникът има възможност да се реализира, да се усъвършенствува в професията.

Наистина за твърде кратко време в тази бригада са настъпили големи изменения. Това, естествено, не е станало автоматично. С новия бригадир надълго разговаря секретарят на заводския комитет на Комсомола и член на партийното бюро Ангел Радославов: защо тъкмо на него се възлага тази трудна задача и в какво се състои изискването прекият ръководител да е и политически деец, възпитател на колектива. Поговори Ангел и с младия комунист Боян Иванов, каза му как да помага на бригадира в трудната и нова работа — обединяването на хората.

Съвсем друг е сега нравственият климат в тази вече младежка бригада. Взаимопомощта и другарството — ето законите, които властвуват в нея. Знанията, уменията на по-опитните бързо се усвояват от новаците. Защото единственият стремеж е бригадата да напредва, да изпълнява задълженията си. Тогава и отделният работник ще получава повече.

Често ще видите момчетата, наобиколили бригадира си, който им обяснява с подробности устройството на някоя машина. Дори ще я разглоби, за да видят всички добре и най-малките детайли, да се научат да отстраняват всякакви повреди. Взаимно да се заменят, да си помагат един на друг — това вече е всекидневие тук. Дружни са не само в труда си. Заедно са на кино, на театър, устройват автопоходи със семействата си. А нали не беще толкова отдавна времето, когато всеки теглеше чергата към себе си.

ПРАВО НА ДОВЕРИЕ

Случаят с тази бригада не е изолиран. През последните години в „Славянка" се наблюдава едно положително явление. В работническия колектив навлязоха млади хора със средно образование. Самият живот наложи властно това. Предприятието се модернизира, новата сложна техника трябваше да се управлява от хо-

Digitized by Google

ра, технически грамотни, умни, знаещи. Младите работници бързо я овладяха и все по-умело боравят с нея. Всичко това се отрази благоприятно на производството.

Но процесът на адаптация на младите не бе лек. Някъде ги посрещаха добре, другаде — както в онзи случай, с който започна нашият разказ — крнеха от тях майсторлъка си, не ги допускаха до тънкостите в работата. И тъкмо в този нелек процес първичната партийна организация в комбината и партийните организации в състава й, комунистите в цеховете подкрепиха комсомолците, вляха им сила и вяра. Всички проблеми на младежта срещат разбиране от партийните бюра, от стопанските ръководители. Ако млад работник, който се труди добре, пожелае да повиши образованието си в професионално-учебния център или задочно в техникум, във висше учебно заведение, непременно му се осигуряват нужните условия. По предложение на комсомолския комитет няколко младежи получиха разрешение да отидат временно на работа в строителството. Те ще получат жилища, а това не е малка придобивка. Младите семейства имат подкрепата на своя завод и в друго направление. Комсомолската организация шефствува над едно детско заведение и те не срещат трудности, когато трябва да настаняват децата си в детски дом.

Не е нужно да се изреждат онези многобройни факти, които доказват, че младите работници в „Славянка" се усещат стопани на своя завод. Те разбират, че на тях се разчита, че им се доверяват. Някои от ръководителите в цеховете се колебаеха дали ще може да се предостави изцяло на младите скъпата нова техника, умуваха не е ли по-добре те да са пръснати сред по-възрастни работници в бригадата. Но партийните бюра успяха да ги убедят, че у младия човек чувството за отговорност се възпитава чрез доверие. Сега вече по-смело се пристъпва към изграждането на младежки трудови колективи. Разбира се, в тях може и трябва да има и по-зрели хора, дългогодишни работници, които да учат младите, да им предават опита и уменията си. В близко бъдеще младежките колективи ще станат още повече, ще ги има почти във всеки сектор. Голямото доверие на партийната организация ангажира комсомолците, подпомага тяхната трудова реализация. Двете младежки звена от техници, чиито ръководители са Тодор Николов и Стефан Косев, вече се утвърдиха като силни, дееспособни колективи. Уважавани хора са и ръководителите на младежките бригади. Стефан Косев е избран за член на стопанския съвет.

В електротехническия отдел младежката бригада на комуниста Станко Чиликов, макар че е изградена отскоро, също усърдно изпълнява задачите си. И в участък „Заготовка", и при етикировъчните машини — навсякъде още с първите си стъпки комсомолските трудови колективи доказват големите си възможности не само за пълноценната трудова реализация на младите, но и за разгръщането на интересна, динамична идейновъзпитателна работа с тях. Техният дял в отличните резултати от производствената дейност на предприятието е значителен. Но не само с цифрите, които сочат високото преизпълнение на плановете, се измерват възторжените дела на младите в отговор на бащинската грижа и доверието на партийната организация и стопанското ръководство.

От няколко години насам младите специалисти и работници участвуват все по-активно в дейността на клуба на ТНТМ. Ето още един факт, който показва, че те милеят за своя завод, мислят над работата си, за да направят труда по-лек, по-резултатен. Със своите разработки те подпомагат производствения процес. Наистина някои не носят пряко печалба от големи суми. Но те облекчават операции, в които се влага много ръчен труд. С цената на много физически усилия на работниците бе свързано например по-рано разтоварването на мазута за паровата централа. Участниците в клуба на ТНТМ предложиха да се направи специална площадка с помпи. След като тя бе построена, работата на хората там стана не само по-лека, но и далеч по-производителна. Реконструкцията на рибочистачния възел при трета технологична линия, която предложиха младите рационализатори, подобри значително условията на труд в този найтежък участък.

Клубът на ТНТМ, който вече наброява 75 членове, стана реална сила, здраво и дееспособно звено от умни, мислещи, технически подготвени млади хора, които увличат със себе си и все повече свои другари.

С голямо внимание се отнасят партийната и комсомолската организация към квалификацията на младите работници. В курсовете, които постоянно организира професионално-учебният център, те усвояват по две и повече специалности. Това дава възможност да се осъществява взаимозаменяемост в бригадите, да действуват законите на другарската взаимопомощ. В условията на новия икономически механизъм този момент от реализацията на младите хора в труда е изключително важен.

ПРИЕМСТВЕНОСТТА

В смяна „А" на цех „Стерилен" от години работи комунистката-наставничка Петра Ангелова. У много млади хора тя е вляла от своето трудолюбие, научила ги е на своята сръчност. От примера й те са разбрали какво е това работническа чест. Под нейните грижи стана опитна майсторка Руска Бяндова. Но Петра успя да й предаде не само уменията си да работи отлично, а и отношението си към живота, своите принципи и възглед и на комунист. И за никого не беше изненада, че младата възпитаничка на Петра Ангелова след време бе приета за член на партия-

Digitized by Google

та. Простичко, с човешката си топлота и сърдечност комунистката изгради до себе си още един млад комунист.

За Мария Петрова, друга наставничка, която и сега, след пенсионирането си, е обичана от „нейните" момичета, за Анка Русева, Пенка Кабова и още много като тях би могло дълго да се разказва. Комунисти или безпартийни, те са хората, на които партийната организация разчита много в процеса на възпитанието на младата работническа смяна. Хората, които предават от сърце към сърце трудовата щафета на класата.

С голямо внимание се отнася партийната организация към младото попълнение на своите редици. Членовете на партията се приемат изключително чрез комсомолската организация. Това е още един израз на доверието на комунистите към Комсомола. За да гарантира за онзи комсомолец, когото ще предложи за член на партията, дружеството трябва да го проучи добре не само като производственик, но и да знае как се държи той в семейството, в квартала.

Когато комсомолският комитет прецени, че младият човек заслужава да бъде предложен за кандидатствуване в партията, възлагат му се допълнителни комсомолски поръчения. Това е още една проверка, която той трябва да издържи с чест. На тази взискателност учи комсомолците партийната организация. С младежа работят индивидуално млади комунисти, определени от партийното бюро — с тях го сближават работата, общите интереси. Включват го и в школата на младия комунист, учат го на организационно умение. Така младият човек постепенно, незабелязано и за самия него, израства. И когато дойде време да се обсъжда кандидатурата му в партията, той вече е много по-зрял и подготвен за новите, големи отговорности. Тази полезна традиция, която се утвърждава тук години наред, дава отлични резултати.

Партийната организация съветва, направлява заводската комсомолска организация и в идейновъзпитателната работа сред младежите, активно участвува в нея. Комунистите се изпращат с поръчение за ръководители на звената от комсомолската учебна година. Партийни поръчения се дават и за индивидуална работа с някои младежи, които нарушават трудовата дисциплина, създават трудности в колективите. Всяка година се устройва празник за приемане на новопостъпилите млади работници в работническия колектив. Когато някой от ветераните отива в пенсия, в негова чест се организира тържество. Младият, който дотогава му е бил ученик, поема щафетата на трудолюбието. Прожектира се филм за двамата, има и сърдечни думи, и цветя, дори и сълзи на благодарност в тези хубави, изпълнени с топлота и човечност празници.

●

Не бива да се мисли, че в комбинат „Славянка" всичко в работата с младите е „по мед и масло", както се казва. Има и пропуски, има и трудности. На срещите с комсомолския актив, които партийното бюро и стопанското ръководство периодично правят, твърде често младежите споделят затрудненията от липсата на база за идейновъзпитателна и спортна дейност.

— Това е и нашата голяма грижа — казва партийният секретар Тодор Алексиев. — Изградихме комбинат-красавец, а ето, средствата не достигнаха. И откъде да се „отреже" — комсомолският клуб може да почака. Макар че двете пригодени за тази цел стаи са съвсем недостатъчни. Нямаме и никаква площ да построяване на спортни игрища и площадки. Добре, че отсреща е градският стадион, та нашите младежи могат да спортуват, дори печелят първи места в спартакиадите. Но е нужно всички ръководители да отделят още по-голямо внимание на тези, съвсем не второстепенни проблеми в работата ни с младежта.

Онова, което е направено, създава увереност, че затрудненията могат да бъдат преодолени, ще бъдат преодолени. За да се разгръща още по-богата възпитателна дейност сред младите работници в „Славянка", да преминава от поколение към поколение светлата щафета на комунистическата вяра и нравственост. И да се множат достойните работнически дела.

Мария ДЕЛИБАЛТОВА

Digitized by Google

ИНСТРУКТАЖЪТ

Без него не може. Той е важно организационно и идеологическо средство за ръководство на партийната, на държавната, на стопанската дейност. С негова помощ се дават указания, организира се изпълнението на решенията, определят се срокове, отговорници, разпространява се положителен опит и т. н.

Инструктажът е израз на демократическия централизъм.

Тогава защо пишем нашата бележка?

Защото все още се забелязват неща, които не съответствуват на неговата същност и предназначение.

За какво става дума?

Викат се много хора — сто, двеста. И на тях почва да се говори по много въпроси. Всеки отдел си дава предложения и настоява те да се съобщят за изпълнение. Получава се коктейл от проблеми. Започва четенето на голям списък, който понякога се отнася за малко хора, за отделни предприятия, учреждения, стопанства. И са длъжни да го слушат партийни секретари, които нямат нищо общо с темата. Но стоят, губят си времето.

Тогава?

Не сме седнали да даваме рецепти. Но е възможно и ще бъде положително, ако се отдели един основен въпрос, който се отнася до цялата аудитория и който, ако бъде разбран и решен, ще издигне равнището на целокупната дейност. Ще окаже решаващо въздействие по цялата система на партийната работа.

А по останалите?

Може би е правилно да се премине още по-смело (такава практика съществува) към диференцирана помощ и указания. Там където този стил се практикува, резултатите са добри. Той се посреща със задоволство от партийните дейци.

Тогава защо не използваме поуките от положителния опит?

Ето за това ни е думата.

По-малко да се губи времето на хората, по-голямо творчество и ефективност от инструктажа?

Предварително да се мисли и да не се отварят вратите на формализма, да се цени времето на кадрите.

Петко РУСЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

САМОЧУВСТВИЕТО НА СТОПАНИН

В окръжния комитет на БКП — Велико Търново се организира среща с партийни и стопански ръководители, на която се обсъди как се възприема и изпълнява постановката на XII партиен конгрес за трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост.

С малки съкращения предлагаме изказванията на участници в срещата, като прибавяме кратък редакционен коментар.

Христо СТАНЕВ, секретар на окръжния комитет на БКП:

— Разрешете ми няколко встъпителни бележки, преди да се премине към същността на работата.

На всички ни е известно, че в доклада си пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив от 24 октомври миналата година, в заключителните си речи пред Деветия конгрес на Българските професионални съюзи и пред конгреса на Отечествения фронт др. Тодор Живков развиі и обоснова въпроса за собственика и стопанина на социалистическата собственост.

От тези постановки произтичат много сериозни задачи пред партийните организации като политически ръководители на трудовите колективи за превръщането им в истински стопани на предоставената им от държавата социалистическа собственост. Това има важно теоретическо и практическо значение за по-нататъшното внедряване, развитие и обогатяване на новия икономически подход, на новата социалистическа организация на труда и внедряване на стопанската сметка.

Нашата задача е днес да споделим своите мисли и виждания, своя опит в решаването на този въпрос в нашия окръг.

Ще се спра на няколко момента.

Първият се отнася до работата за **създаване на самочувствие във всеки трудов колектив като действителен стопанин на социалистическата собственост в завода, в стопанството, на предприятието и стопанската организация**, с всички произтичащи от това права и отговорности. Мисля, че това е голям и сложен въпрос. В това отношение работата на първичните партийни организации се насочва в две направления. От една страна, чрез своята системна и богата политическа и организаторска работа те формират и развиват съзнание и раз-

Digitized by Google

биране в трудовия колектив, във всеки негов член за задачите, които има да решава като стопанин, за неговото място и отговорност. В тази дейност активно се включват профсъюзните и комсомолските ръководства и организации. При това се държи сметка, че в пълна мяра трябва да се проявяват както правата, така и задълженията на трудовия колектив като стопанин на производството. Това се съдържа в постановката на Дванадесетия конгрес на БКП за първичната партийна организация като представител на партията в колектива и като представител на колектива в партията, която изисква да се постави в правилно съответствие решаването на задачите на народностопанския план и местните потребности на колектива. Защото опитът показва, че тогава, когато вземат връх само правата на колектива, без да се държи сметка за задълженията му, се изпада в позиция на потребителство. А когато се акцентира само на задълженията и нищо не се прави за реализиране на правата му, се загубва всякакъв стимул за работа. Затова тези крайности са нежелателни.

От друга страна, първичната партийна организация чрез упражняване правото си на контрол над дейността на стопанско-административните ръководства въздействува върху стила и методите на работа, създава обстановка да се уважава и зачита трудовият колектив. Стопанското ръководство да има опора в колектива, да поддържа постоянни и близки връзки с него, да поставя пред него на обсъждане всички важни въпроси, да иска съдействието му при преодоляване на трудностите, да зачита критичните бележки и предложения на хората, да подкрепя инициативите, които възникват, да стимулира добрите прояви. Когато работникът реално почувствува, че неговите усилия се ценят, че мнението му се уважава и зачита, че ръководството разчита на него, той придобива самочувствие на стопанин и разгръща по-пълно своите сили и възможности.

Неотдавна в един нов завод стана дума, че работниците не пазят помещенията и имуществото, че изчезват много, макар наглед дребни неща. Това са единични случаи. Но сме длъжни да се замислим защо се получава така. Ние изградихме мощни съвременни заводи, за които с копнеж писаха на времето Смирненски, Вапцаров, Пеньо Пенев... а има отделни работници, които не оценяват това. Причините не бива да виждаме само в тях, а в нашата възпитателна работа. Както за страната, така и за нашия окръг преобладава младата работническа класа и нека не се сърдим само на нея, а да видим и нашата отговорност как работим, за да почувствува тя общественото като свое.

Спомням си един епизод от книгата на първия секретар на Полтавския областен комитет Феодор Трофинович „Разкажи, поле". По време на жътва той среща товарен автомобил, който превозва зърно, и го спира, защото се пилее пшеницата. На забележката му, че това е хляб и не бива да се пилее, младият шофьор равнодушно отговорил, че жито има много — има да се пилее, има и да остане. „Разбрах, че тоя млад човек не е преживял гладните години на войната и затова не знае цената на парчето хляб" — заключава авторът.

И наистина има немалко млади хора, иначе будни и добри работници, но не умеят да ценят прекрасните заводски сгради, сложната техника, суровините и материалите. Кой обаче може да ги накара да правят това. Никой от нас няма да се съгласи, че трябва да чакаме война или друго нещастие да извърши това. Следователно отново работата допира до близката и конкретна работа, която трябва да се провежда от стопанските ръководства, профсъюзите и комсомолските дружества, под ръководството и контрола на първичната партийна организация.

Digitized by Google

Вторият важен според мен въпрос е **политическата и организаторската работа сред трудовите колективи да разкрива убедително и аргументирано обективната диалектика на развитието — ако искаме да живеем по-добре, трябва да работим по-добре, в смисъл по-ефективно, по-резултатно.** Друга алтернатива няма и не може да има. Икономистите се изразяват с други думи — за да разпределяме и потребяваме, трябва преди това да сме произвели.

Разкриваме ли ние достатъчно в нашата работа с хората колко горчиво се лъжат тези, като пилеят и разхищават общественото и мислят, че това не ги засяга.

Спомням си случай с един пийнал човек, който купуваше билет от София за Банкя. Касиерката го попита: „За отиване и връщане ли, или само за отиване?"

— За отиване и връщане — отговори уверено пътникът.

Като си плати и взе билета, мина край наредените на касата и каза самодоволно:

— Как я излъгах! Аз няма да се връщам, а тя ми даде билет и за връщане.

Не приличат ли тия, които не ценят и пазят общественото и мислят, че това не засяга тяхното благополучие, на този пътник.

Прилагането на принципите на социалистическото стопанисване, въплътени в новия икономически подход, изискват да се научи всяка бригада, всеки трудов колектив и работник да мислят и действуват, да си правят сметката, тъй както я правят в собствения си дом. Защото мисля, че едно от хубавите качества на българина е пресметливостта. И всеки трудещ се умее добре да си прави личната сметка — степенува нещата, преценява кое е изгодно и кое не. Така е в личното стопанство на село — всички селскостопански работи се извършват качествено и навреме. И един от най-важните и сложни въпроси е именно този — всеки трудещ се да бъде стопанин на работното си място, така както е в собствения си дом. Това се отнася и по отношение поддържането на машините, порядъка и чистотата, реда и дисциплината.

Още гениалният Маркс говори за интересите на хората, които стоят в основата на техните действия и поведение. Мисля, че трябва да се замислим сериозно как създаваме и използваме заинтересоваността на хората. Ние често говорим за изучаване и съобразяване с интересите на хората. Това е малко — трябва да работим за формиране на интересите, за създаване и засилване заинтересоваността на хората от резултатите на техния труд.

И отново ще приведа един пример. Наскоро специалисти и научни работници обикаляхме блоковете в АПК за оценка равнището на културата на земеделието. Направи ни силно впечатление, че на много места има празни петна без посев. Оказа се, че това са или пропуснати ивици при засяването, или изгорени от хербициди или торове поради невнимание на механизаторите. И това се повтаря всяка година. Но от механизатора, който е допускал това, не се дири сметка, защото той на края на месеца си е взел заплатата, а чак през пролетта се виждат празните места. Къде е тогава обвързаността на заплащането с крайния резултат. Явно е, че при такъв подход заинтересованост у механизаторите да не допускат незасети площи няма да се създаде.

И този въпрос се знае, но се отминава и от партийните организации, и от стопанските ръководства, и от обществените организации.

С тези разсъждения исках да въведа участниците в срещата в темата и да ви предоставя думата за излагане на вашите мисли и становища.

Digitized by Google

Стефан ТОДОРОВ, секретар на общинския комитет на БКП — Велико Търново:

— Най-напред ще се спра на някои най-общи постановки, с които да свържем стопанисването с насрещното планиране. Новият икономически механизъм определя планирането като основна функция на социалистическата държава в управлението на народното стопанство. Плановото ръководство на социалистическата икономика осигурява регулиране на всички страни на общественото производство, разпределението, обмяната и потреблението на материалните блага. Тази всеобхватност се определя от социалистическите производствени отношения. Другарят Тодор Живков постави задачата да се приведе в съответствие с изискванията и на обективно действуващите в условията на социализма закони системата на планиране, всички нейни съставни части, да се заменят методите на административно въздействие от горе с умелото използване на икономическите средства и методи в практическата стопанска дейност. Усъвършенстването на планирането е обективна необходимост. В съответствие с това се усъвършенстват и принципите, и изискванията на икономическия подход и механизъм, които имат характера на една крупна икономическа реформа. Икономическият механизъм внася уточнение в правата и задачите на трудовите колективи, които стопанисват собствеността, и на държавата като собственик.

Ето защо на базата на всички тези изисквания общинският комитет на партията във Велико Търново, партийните комитети и първичните партийни организации оцениха като жизнено важна повелята за всички ръководни и изпълнителски кадри, за всички трудови колективи напълно да се разбере и овладее философията на новия икономически подход и механизъм. Върху тази основа се разгръща широка партийно-политическа работа за неговото приложение на всички равнища на социално управление. Затова голямо значение се отдава на изявата на трудовите колективи и колективните органи на управление. Те вече се превръщат в действителен представител и изразител на волята и интересите на трудещите се.

Издигането на мястото и ролята на трудовите колективи като стопани се осигурява най-вече с участието на трудещите се в съставянето и приемането на насрещните планове. В нашата селищна система може да се каже, че те са дело на трудовите колективи, което се потвърждава от принципа на демократическия централизъм в разработването на плановете. Само при приемане на насрещните планове в промишлеността бяха направени над 10 хил. работнически предложения, от които над 8 хил. се приеха. Резултатите по наша преценка са положителни. Насрещният план надвишава държавната задача със 7 процента, обществената производителност на труда с 3,8 процента. Общо се предвижда да се снижат материалните разходи с 1,15 процента.

Трябва да се отбележи, че все още непълно се отчита спецификата на производството за изчисляване на материалните разходи при работа с кооперирани доставки и така наречените рецептурни разходи в хранителната промишленост, където вниманието трябва да се насочи към спазване на рандемана, намаляване на брака и другите загуби. Когато става дума да се изпълни задачата да се снижат материалните разходи с 2 процента, в някои предприятия нямат възможност да постигнат снижение повече от 0,5—0,8. Така че само по този показател не може да се прави задълбочена оценка на ръководството.

Наред с безспорно положителните страни на икономическия механизъм съществуват и моменти, които затрудняват партийната, по-

Digitized by Google

литическата и организаторската работа на ръководствата, намаляват ефекта от стопанисването.

Все още така нареченото динамично планиране се отразява неблагоприятно на разкриване на резервите в трудовите колективи при съставяне на насрещните планове. Работи се по принципа колко е било и колко трябва да стане. А този принцип трябва да се замени с научно-техническо нормиране на труда, да се отчита не постигнатото, а сложността на съответното производство. Ние имаме такива изделия, които години наред се произвеждат и при тях не се използва научно-техническото нормиране. В това има сериозни трудности. Но и в заводи, които имат много сериозни промени в структурата си, все още не се отчита необходимостта от оборотни средства. Например в радиокомбината структурата на производство се променя непрекъснато. Това създава необходимост от повече оборотни средства, но понеже не се отчита тази специфичност, те заплатиха по-голяма лихва. Когато трудовият колектив не е виновен и губи за това, че не се отчитат някои специфични неща, той не трябва да бъде санкциониран.

Сериозни трудности създава приложението на 59-о разпореждане на Министерския съвет. Дори някои предприятия, след като бяха разкрили резерви, след излизане на постановлението се върнаха на държавната задача.

Ще посоча и някои други проблеми, които също не съдействуват за изявяването на трудовите колективи като истински стопани.

Някои от документите за приложението на новия икономически механизъм излизат с голямо закъснение. Така например методиката за преизчисляване за 1981 г. излезе през месец юни. Трудовите колективи считаха, че преизчисляването не е правилно, спореха, връщаха някои от показателите на своите насрещни планове, докато с тази методика се изясни, че е правилно. Петдесет и деветото разпореждане влезе в сила от 1. I. 1981 г. Това създаде сериозни смущения в изпълнението на приетите задачи в насрещните планове.

Възприе се също изясняване на въпросите за новия икономически подход и механизъм чрез телевизията, радиото и вестник „Икономически живот". Но за някои тълкувания не е достатъчно само това, а е необходим отделен документ.

Или пък самите първични документи да съдържат изчерпателна информация и да не се нуждаят от доразясняване.

При тълкуване на механизма не винаги се дава точен и окончателен отговор от горните ръководства. Нашият строително-монтажен комбинат имаше сериозни проблеми с приемането на плана. Но запитванията му не получиха точен отговор. Някои колективи трябва да се санкционират за това, че не са изпълнили даден показател, а после се оказва, че е неправилно. Съгласно нормативните документи не е ясен въпросът и е много лошо изтълкуван за това, как да се изчислява икономията на материалните разходи при формиране на фонд „Работна заплата". Формирането на фонда от този източник не съответствува на принципа на изграждането на бригадната организация и на бригадното заплащане на работниците.

В планирането не се отчита сезонният характер на някои производства, например в хранителната промишленост. Първото полугодие те остават необезпечени. Заплащат по-голяма лихва. Така че едно диференцирано и правилно съотношение на съответния процент и начин на изчисляване на фонд „Работна заплата" мисля, че е необходим, за да решим поставените въпроси съобразно обективните изисквания.

Затруднени сме също при изясняване въпроса за ръководство на бригадата, където се формира и изпълнява насрещният план. Не са

Digitized by Google

напълно определени функциите на бригадира и началника на цеха. Трябва да е ясно кой и в каква степен е ръководител на трудовия колектив. Все още не е установено от кого трябва да се търси отговорност за недоставяне на вносните суровини и материали. В тази връзка, когато става дума за износ и за плана по износа, който се дава на колектива, има известна необвързаност между плана и договорите, поради което трудовите колективи подлежат на санкции. Такъв е случаят със завод „Победа", който има план за износ по второ направление. Вишестоящата организация нарежда да изчакат, поради което закъсняват с износа и трябваше да заплатят неустойка.

Създаването на една такава голяма управленческа реформа е полезно, но трябва да се осигурят всички условия и да се влезе в съответствие с икономическите показатели и изисквания.

Иван МИНЧЕВ, секретар на комбинатския комитет при химическия комбинат „Свилоза" — Свищов:

— И при нас успешното решаване на големия въпрос за **утвърждаването на трудовия колектив като действителен стопанин на производството, за по-добро стопанисване на поверената ни собственост е неразривно свързано с повсеместното комплексно приложение на новия икономически подход и неговия механизъм.** Дейността ни в това отношение е ползотворна и за изминалите вече две и половина години комбинатът постигна осезаеми успехи. Присъдено му бе и високо държавно отличие — орден „Народна република България".

Комбинатският и заводските партийни комитети отделиха особено внимание на приложението на икономическия подход и неговия механизъм, на новите моменти от партийно-организационната и масово-политическа работа, които трябваше да се провеждат в партийните организации, в партийните групи, в трудовите колективи. Направена бе задълбочена оценка на работата както на заводските партийни комитети, така и на партийните организации. Особено внимание се обърна на новите критерии и изисквания, на нерешените проблеми, на преустройството в стила и метода на партийните ръководства в духа на новите задачи. Бяха набелязани и конкретни задачи за усъвършенствуване цялостната партийно-организационна и масово-политическа работа.

Какви са изводите от досегашния опит и към кои проблеми насочваме работата на заводските комитети, партийните бюра и партийните организации?

До голяма степен бяха преодолени някои психологически барнери, свързани с утвърдения преди това стил в нашата работа, когато оценявахме собствената си дейност с процентното изпълнение на плана, с количествените показатели. Сега оценяваме ефективността от изпълнението на задачите съобразно с новите изисквания и критерии. В резултат на това са и успехите, които постигна колективът през последните 3 години.

Партийният комитет насочи работата към основните фактори, които осигуряват изпълнението на задачите и приложението на новия икономически подход и неговия механизъм.

Разширено беше използването на икономическия анализ за обективна и реална оценка от страна на партийните звена по ръководството на технологичните процеси в химическото производство. Ние оценяваме неговата положителна роля като метод за стопанисване, в който фокусират всички страни и елементи на производствения процес — равнище на технология, състояние на качеството, степен на използване на суровини, материали и енергийни разходи, техническо

Digitized by Google

равнище на производство, организация и управление на процесите, степен на натоварване на мощностите... Тези нови моменти налагаха обединение на усилията на специалистите от различни направления с оглед постигане на общата цел — по-висока ефективност навсякъде и във всичко. Съществуващата практика всеки да работи в своето направление не донесе задоволителни резултати, макар че всички поединично работеха добре.

Използването на машините и съоръженията се подобри след въвеждането на бригадната организация на труда и вътрешнобригадната стопанска сметка. Изградени са 31 бригади. Обхванати са 83,77 на сто от работещите в комбината.

Структурата на бригадите е съобразена с новия икономически механизъм и те се изграждат на завършен вид на готовата продукция или крайна фаза на технологичния процес. Почти пълно покриване със структурата на партийните организации сме осъществили в два от основните заводи — Завода за изкуствени влакна и Завода за вискозна коприна. В останалите звена имаме изградени партийни организации, които обхващат работата по на няколко бригади.

Тази структура по наше мнение е положителна предпоставка за резултатна политическа работа. Опитът, който имаме, ни дава основание да считаме, че тя най-добре осигурява изпълнението на една от основните функции и задачи на партийната организация — политическото осигуряване на поставените пред организациите и колективите задачи.

В тая връзка комбинатският и заводските партийни комитети насочват своето внимание към подобряване на работата и издигане ролята, мястото и отговорността на партийните групи в производствените колективи. Тази им роля е с особена значимост, тъй като в заводите, които имат една партийна организация, изградените партийни групи се покриват изцяло със съответните бригади, а в първичните организации, които отговарят на производствената бригада, партийните групи са изградени по производствени смени, тъй като технологичния процес в комбината е непрекъснат. Особено активно те участвуват в изграждането на плана на бригадите, в изготвяне на нормативните планови задания, в оценяване резултатите от изпълнението на задачите, като основният критерий е не само какво е произведено, а и как, и с какви средства. Политическото влияние на партийната група осезаемо се чувствува в управлението на бригадите. Партийният отговорник е член на бригадния съвет и когато се вземат решения, предварително се уточняват мненията и се оценява всеки един член на колектива с оглед приемане на най-справедливия коефициент.

Да, партийните групи са в основата на бригадната организация на труда. Считам, че те имат голям принос в работата на производствения колектив при съставяне на плана на отделната бригада. Най-често се пускат листовки, на които се регистрират предложенията на работниците и след това се обединяват в насрещните планове и инженерните проекти.

Имаме, разбира се, и някои слаби страни. Считам, че не е намерил добро решение въпросът за квалификацията на нашите работници. С прилагането на новия икономически механизъм се получи изравняване на ниските и високите квалификации. Те се оценяват еднакво и се получи така, че работник с по-ниска квалификация може да получава по-висок коефициент. За съжаление има хора, които по тези съображения не желаят да се учат. Считам, че това е една негативна страна в нашата работа. Трябва да се проявява по-голяма

Digitized by Google

обективност. Затова, когато се определя коефициентът, трябва да се вземе под внимание и квалификацията.

Проблеми има и при определянето на работната заплата. Всеки ръководител знае с какъв фонд разполага и го разпределя в края на месеца. Тук има известно увлечение. Прави се сметка колко трябва да са в отпуска, колко са в болнични и се разпределя и техният фонд. Тук това е свързано с понятието бройки и фактически се прави едно съкращаване и стремеж да се работи с по-малко бройки. Може би няма да е лошо, ако не се регламентират бройките. Колективът да реши с колко работници да изпълнява плана. Но не трябва да се получава увлечение. Началникът на цеха в някои бригади се включва в ежемесечното разплащане и си увеличава неправилно заплатата. Прилагането на икономическия подход и механизъм в бригадната организация на труда трябва да довежда до положителни изменения на взаимоотношенията в колектива, до разумно стопанисване и умножаване на социалистическата собственост. Да се проявява взаимен контрол и самоконтрол.

Голям дял за по-ползотворното използване на социалистическата собственост при нас имат обществените организации, съюзи и движения. Да вземем за пример профсъюзната организация. Тя не е безучастна към тези въпроси и взема активно участие в разясняването на задачите, като има и съответната отговорност по отношение на плана. Под тяхно ръководство се сключват договори между ръководството на бригадата и ръководството на комбината. Когато стопанското ръководство е причина за неизпълнение на плана, фондът „Работна заплата" се изплаща на работниците даже и когато общият план не е изпълнен.

Своето място намира и Комитетът за държавен контрол. Неговите проверки са насочени главно към ефективно използване на материалите, за спазване на технологичната дисциплина. Доста сполучливо ползваме сатирата и карикатурата. Комбинатският партиен комитет ежемесечно издава стенлист от наш самодеен карикатурист. Това се посреща много добре от работниците. Тази форма ще се развива и за в бъдеще.

В първичните партийни организации обръщаме по-голямо внимание на личното участие на партийния член в живота на трудовия колектив. И в тази връзка се изисква по-висока активност в партийните групи, събранията, в работата на стопанския комитет, на пълномощниците. Повишената активност на комунистите се предаде и на работниците, които на последните събрания за приемане на плановете поставят повече въпроси към ръководните кадри и специалистите. Увеличава се и броят на предложенията им. Проявява се активност и от работническия състав на пълномощниците. Въвели сме специални карти за техните искания. Има случаи, когато някои са в отпуска, но пак присъствуват при обсъждане на важен въпрос от производствения процес.

С приложението на икономическия подход и неговия механизъм нараснаха и изискванията към идеологическата дейност. Има стремеж към разнообразие в политическата работа. Използват се по-активни методи на пропаганда във връзка с учебната година и другите мероприятия, които трябва да се провеждат.

Все още имаме трудности с вътрешностопанската сметка. В много отношения тя се прилага формално. Някои от специалистите не решават въпросите на място в колектива, а от канцеларите. Този бюрократичен подход сега е на постоянен прицел в дневния ред на партийните събрания, тъй като чрез него не може да се постигне ефективно стопанисване.

Бих потвърдил казаното преди мен, че някои от нормативните

Digitized by Google

документи на новия икономически механизъм се нуждаят от доусъвършенствуване. Това особено пролича при излизането на 59-о постановление. Например промените, които ставаха по точка осма от него, не се възприеха от колектива, тъй като заплатата на работниците, които участвуват пряко в производството, нараства с 3 процента, а на ръководния персонал от 3 до 30 процента. Получават се и различия по отношение на ежегодното нарастване на фонд „Работна заплата". Още в първите една-две години той нарасна повече, отколкото за петилетката. Нашите работници вече напълно разбират смисъла на икономическия механизъм и навреме забелязват неговите слаби страни.

Все още договорната дисциплина при кооперираната продукция напълно не се спазва. Каквато и неустойка да получи колективът, с нищо не може да се покрие това, което не е произведено, даже и да бъде заплатено. Народното стопанство ще загуби при всички случаи.

Йордан ЧАВДАРОВ, директор на Завода за телферни електродвигатели — Велико Търново:

— Въпросът за превръщането на трудовия колектив в истински стопанин на своето предприятие има не само икономическо значение. За мен то има определено социално и политическо значение. Това е проблем, който предполагам вълнува и касае всеки българин. Твърде слабо е това чувство на стопани все още в много хора. Оказа се, че това е труден въпрос. Лично вече аз 20 години работя в машиностроенето, но ми е трудно да отчета някакви реални резултати за себе си и особено дали съм допринесъл за съответните изменения в съзнанието на хората. По някой път все си мисля, че се стараем да не посягаме към обществената собственост, но дали това е убеденост или страх? Сега ние работим по-съзнателно и новият икономически механизъм ни кара да мислим малко по-различно. Това намери отражение в разширяване работата с профкомитета, с много съвместни мероприятия. Стопанският съвет се провежда съвместно с профкомитета. Обмислянето на въпросите, намирането на най-добрите решения изисква голяма предварителна работа. Има реално участие на колектива в управлението на предприятието, но срещаме и много спънки. А понякога даже се съмнявам доколко сме добри стопани. Нашите ревизори доказаха, че сме нанесли щети на завода, а те са от особен характер. Ние имаме една екипировка за 700 000 лв., която отдавна е изхабена, а в момента няма как да я изхвърлим, защото ни трябва, и заплащаме глоби. Така се получава и при други машини и се събират глоби за 1 млн. лв. за неща, които не са бракувани. Контролните органи търсят щетите, но те не се съобразяват със стопанския резултат. Не бива да се хващат сляпо за разпорежданията и параграфите.

Тук се говори вече за трудностите, които създават някои нормативни документи. А това е важно изискване, за да се чувствува едно ръководство, един колектив като стопанин в собствения си дом.

Не зная дали нашите усилия ще се увенчаят с успехи, тъй като все още ние като ръководители не сме се променили достатъчно, а може би и тези, които ни ръководят. Но това не означава, че няма да настъпят такива промени. Въпросът е дали ще стане по-трудно или по-лесно.

Цани МАРКОВ, директор на Захарния комбинат — Горна Оряховица:

— Ще взема отношение по **стопанската сметка и самоиздръжката като метод на стопанисване.** На този етап тя е надежден инструмент

Digitized by Google

на ръководство и управление на икономиката. В комбината тя е утвърдена от 1981 година, като усилията се съсредоточиха за укрепване на бригадите и създаване условия за отчитане резултатите на всяка бригада, на всеки неин член.

На вътрешнобригадна стопанска сметка и самоиздръжка са обособени 20 производствено-стопански единици на комбината. Ръководството им осигурява оперативна самостоятелност и всичко необходимо за изпълнение на възложените им производствени задачи.

Получиха се и някои неудачи. В някои бригади се засилиха потребителските интереси, завишени бяха много заплати. Наложи се да се регламентират показателите за отчитане на резултатите.

Планирането и отчитането на резултатите от изведените на стопанска сметка цехове и бригади се извършват по определени показатели. За фабриките те са: стокова продукция в натура и стойност; цехова нормативна себестойност за единица изделие; лимит за численост на персонала и фонд „Работна заплата"; печалба и данък върху оборота; обществена производителност на труда. За бригадите: производствена програма в натура и стойност; бригадна нормативна себестойност за единица изделия; лимит за численост на персонала и фонд „Работна заплата"; количество полагащи се материали по разходни норми, определени с лимитни карти.

Показателите на вътрешнофабричната и бригадна стопанска сметка се обвързват с образуването на фонд „Работна заплата" като резултативно остатъчна величина и се съобразяват с резултативно остатъчния фонд „Работна заплата", постигнат от икономическите резултати общо за комбината чрез съставянето на схемата за образуване и разпределение на дохода — по месеци и с натрупване от началото на година. Когато предприятието като цяло има недостиг на средства за фонд „Работна заплата", полагащите се средства за работна заплата на производствените бригади и цехове, изведени на вътрешностопанска сметка, се изплащат независимо от резултатите на комбината.

Този принцип на разпределение на резултативно-остатъчния фонд „Работна заплата" стимулира колективите към най-правилно стопанисване на всички стоково-материални ценности. Колективите насочиха своето внимание към повишаване използването на производствените фондове, ефективното използване на материалите, повишаване качеството на продукцията. Ликвидира се безстопанственото отношение към стоково-материалните ценности в цеховете и бригадите.

Всичко това се отрази на стопанските резултати както за комбината, така и за отделните цехове и бригади. Раздаденият допълнителен фонд „Работна заплата" стимулира всички колективи за получаване на по-високи резултати и през тази година.

Петър КУКАЛОВ, секретар на партийната организация при „Дизелова експлоатация" — Горна Оряховица:

— Речта на др. Тодор Живков пред Октомврийското съвещание през 1981 г. ние приехме като конкретна задача и повод **да преразгледаме нашата работа по изразходване на горивото, смазочните масла и електроенергията,** да преценим още веднъж как стопанисваме поверената ни държавна собственост. Оказа се, че с всички политически, организационни и технически мероприятия, които бяхме провели до този момент, далеч не са изчерпани възможностите за намаляване на разходите. Внимателният анализ на експлоатационната дейност и използването на локомотивите показа, че вниманието на локомотивните бригади върху разхода на гориво чрез правилна експлоатация и повишаване експлоатационната надеждност на локомо-

Digitized by Google

тивите е твърде ограничено. Големи резерви се крият в подобряване и използване на локомотивите по време, мощност и намаляване непроизводителния престой и движение, които за 1981 година представляваха средно 60—65 на сто от пълния оборот на дизеловите локомотиви. Предвид на това, че организацията за движение на влаковете и използването на локомотивите се осъществява от служители и работници от различни служби в железопътния транспорт, беше разработен инженерен проект за създаване на бригадни сдружения за намаляване разхода на гориво и електрическа енергия. В тях са включени локомотивни диспечери от железопътно управление, ръководители на смени във влакообразуващите гари, локомотивни машинисти, помощник-машинисти, дежурни по депо и локомотивни инструктори.

Инженерният проект включва теоретическата и икономическата обосновка на новата организация и модел за икономически механизъм за стимулиране на участниците в сдружението. Съгласно него те се стимулират за подобряване използването на локомотивите, за намаляване непроизводителния престой и изолираното движение, изразено като стойност на икономисано гориво или електроенергия. При това ефектът се постига в няколко направления: първо, възможност за превозване на товарите при по-малък разход на гориво. Второ, подобряване графика за оборота на локомотивите и локомотивните бригади и като цяло графика за оборота на локомотивите. Трето, подобряване използването на локомотивите по време и мощност. Четвърто, намаляване разхода на труд и фонд „Работна заплата" от локомотивните бригади. Тоест бригадното сдружение има за цел цялостното подобряване на стопанисването на поверените машини, техника и оборудване. На практика това е прилагане на новия икономически механизъм в работата на железопътния транспорт.

Внедряването на тази организация беше съпроводено с широка политическа и разяснителна работа сред хората, включени в сдружението. Проведени бяха открити партийни и служебни събрания за разясняване на проекта. Поставени бяха поръчения на всички ръководители, локомотивните инструктори и дежурните по депо за индивидуална работа с локомотивните бригади. Набелязана беше програма за практическа работа за повишаване опита и умението на локомотивните бригади при обслужването на влаковете. Организирано е съревнование между отделните колони по основните показатели — произведени и бруто тон километри и реализирана икономия. В резултат на извършената работа бяха постигнати добри резултати, с които спестихме на народното стопанство за четири месеца 557 тона гориво или средно по 2 дена през четирите месеца сме работили с икономисано гориво.

Един от важните моменти при дизеловата експлоатация е стопанисването на локомотивите и тяхната правилна експлоатация. И този въпрос винаги е стоял на вниманието на партийната организация. За осъществяването на тази задача бе внедрен нов метод за стопанисване на локомотивите. Задачата беше локомотивните машинисти и помощник-машинисти като стопани на тази сложна и скъпа техника да проявяват по-голямо професионално майсторство и да влагат по-голяма заангажираност при изпълнение на служебните задължения. В това отношение показателни са и резултатите — намаляха оставените и закъснели влакове, увеличи се производителността на локомотивите. Локомотивите, обслужващи етапното помощно движение, се поддържат в образцово техническо и хигиенно състояние. Извършената масово-политическа работа сред колектива допринася въпреки сложната експлоатационна обстановка и намаления брой ло-

Digitized by Google

комотивни бригади да постигнем високи резултати както в икономията на горивно-смазочни материали, така и в повишаване на експлоатационната надеждност на локомотивите.

Румяна СИРАКОВА, секретарка на партийната организация при Комбината за опаковки — гр. Павликени:

— Искам да споделя няколко мисли за дейността на партийната организация за изпълнение **социалната програма** на колектива. Тя е в пълна зависимост от начина на стопанисване на повереното ни имущество. Колкото по-добре и ефективно стопанисваме и произвеждаме, толкова повече средства ще има за задоволяване материалните и духовните интереси на колектива. През декември тази година ще се навършат 10 години от утвърждаване на Декемврийската програма. Тези 10 години за нашия колектив са изпълнени с конкретни дела по решаване на проблемите за повишаване жизненото равнище на трудещите се, за задоволяване на техните потребности. Ръководейки се от високата цел, смисъл и съдържание на социалната политика, партийната организация се зае с решаване на редица проблеми, които бяха поставени още през 1972 година.

Непрекъснато да се подобряват условията на труда — задача, която стоеше неотложно на вниманието на партийното, административното и профсъюзното ръководство. Разработени бяха мероприятия, които не останаха на книга. Предвидените средства се изразходват по съответни раздели — подобряване условията на работа, провеждане на безопасност и хигиена на труда. Закупиха се специални работни облекла, на всички работни места са поставени нагледни табла и знаци по охрана на труда.

Разбира се, нашата работа по социалното развитие на колектива не се изчерпва само с дейността за подобряване условията на труда и охраната на труда. Тя е насочена преди всичко към работа с хората — срещи с колектива, с майсторите, срещи по профгрупи... и по този начин изучаваме тяхното желание. Ние използваме техните предложения, в резултат на което можем да се похвалим с редица придобивки. Тук важното е, че трудовият колектив не само предлагаше, но и се включваше в изпълнението. Резултати — добре уреден стол, магазин за хранителни стоки, лавка, фризьорски салон. Редовно се извършва разносна търговия и работниците могат да се подкрепят с кафе, сок, сандвичи. Имаме и автомати за газирана вода.

Немалко е направено в комбината за изпълнение на министерското разпореждане за създаване на помощно стопанство. То се състои от 40 декара с рибарник, зеленчукова градина, свинеферма. В процес на строителство е 5 декара оранжерия, която ще задоволява със зеленчуци стола и магазина. Храната в стола е поевтинена с 50 на сто, а всички работници, които имат 10-годишен трудов стаж, се ползват с безплатна закуска.

Жилищният проблем. В изградените четири блока в момента живеят 84 семейства. Предстои изграждане на младежко общежитие с нови 72 апартамента. Имаме детска градина за 100 деца.

Особено добре е решен въпросът за осигуряване почивката на трудещите се. Под формата на разговори по профгрупи се изучават желанията, а първенците в съревнованието почиват в чужбина. От 1981 година те почиват в Унгария на разменни начала, като ние приемаме унгарски работници в нашата база във Варна. Всеки изявил се през годината и с по-голям трудов стаж знае, че може да бъде удостоен с почивка в чужбина.

Медицинското обслужване. Много добър съвременен медицински

Digitized by Google

пункт, който разполага с лекарски и зъболекарски кабинет, с отделение за физиотерапия и рехабилитация.

Нашата работа по изпълнение на социалната програма продължава. В момента ще открием дом, който изграждаме на язовир „Александър Стамболийски", с 50 места.

В заключение мога да кажа, че решаването на социалните проблеми издига самочувствието на трудовия колектив и затвърди чувството му на истински стопанин на предприятието. Ние можем открито да излезем пред колектива, да му поставим отговорни задачи и същевременно да сме уверени, че те ще бъдат изпълнени. Доверие за доверие. Те са уверени, че пътят за решаване е един — по-нататъшно повишаване обществената производителност на труда, нарастване ефективността на общественото производство, по-нататъшния растеж на националния доход. Това е главното и решаващото за реализиране и на социалната политика в страната.

Никола ДОНЧЕВ, секретар на окръжния съвет на българските профсъюзи:

— Закономерност на социализма е непрекъснатото разгръщане на социалната активност на трудещите се. Те са най-активният участник в производството и разпределението на материалните блага. Тъкмо това налага навсякъде да се създават такива условия, при които все повече да се разгръщат инициативата и творчеството на трудещите се, да се издига тяхната роля в социалното управление.

Чрез формите за разгръщане на социалистическата демокрация на практика се изявяват правата и задълженията на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост.

През последните години и особено след Дванадесетия конгрес на партията формите на производствена демокрация получиха широко развитие. Сега те много по-реално изразяват колективната воля на трудещите се, осигуряват тяхното непосредствено участие в решаването на всички задачи и проблеми на колективите на предприятията и стопанските организации.

Проблемът за стопанисването, който др. Т. Живков теоретически и практически обоснова на Националното съвещание на 24 октомври 1981 г., засяга цялата наша общественост, всички стопански обществени органи и организации, всички трудещи се. Но в най-голяма степен той е адресиран към трудовия колектив, там където се решава съдбата на социално-икономическата стратегия на партията.

Главното е трудовият колектив да стане дълбоко заинтересован от резултатите на своя труд, да действува като истински стопанин на предоставената му социалистическа собственост, да носи отговорност за икономическите резултати от своите действия при нейното стопанисване. Новият икономически подход да се превърне в масово съзнание, в начин на мислене, в начин на действие и живот на трудовия човек.

Чрез **насрещния план** трудовият колектив най-осезаемо се проявява като стопанин на социалистическата собственост. Неговото съставяне за 1982 г. премина под девиза „Петилетният план — наша съдба, дълг и отговорност". Създаде се обстановка работниците и специалистите да проявяват по-пълно своето творчество и инициатива, да изразяват свои мнения и предложения по проблемите на колектива. Постъпиха над 20 000 работнически предложения. Личните и колективните творчески планове получиха широко приложение като основна форма за участие в насрещното планиране и обхванаха 83 на сто от работниците и специалистите. Разкрити бяха резерви за преизпълнение на съвкупната печалба с 23 млн. лв., обществената произво-

Digitized by Google

дителност на труда с 3,3 пункта и снижение на материалните разходи с 1,2 пункта.

За някои слабости в тази насока, които произтичат от инерцията и формализма в работата.

Не навсякъде държавните задачи се свеждат до трудовите колективи. Не се рационализират и обогатяват средствата и формите, с които се въвличат работниците и специалистите в непрекъснато разкриване и включване на резервите в насрещните планове. Въпреки че 70 на сто от бригадите са на стопанска сметка, мудно се прилага принципът на самоиздръжката. Има нестабилност в плановите задания, често липсва точност и обективност при определяне нормативите за разход на труд, материали, горива и енергия. Все още рядко явление е сключването на договори между бригадите и стопанските ръководства основно поради въздържане от страна на стопанските ръководства.

Пряко отношение към стопанисването има и **социалистическото съревнование.** Непосредственото му обвързване с икономическия механизъм и бригадната организация на труда повиши неговата конкретност и ефективност. Усилията са насочени към обогатяване на неговите форми и сфери на въздействие, към поставяне на съревнователна основа борбата за ускорено внедряване постиженията на техническия прогрес, провеждане на строг режим на икономии на горива, енергия, суровини и материали. Подобрява се и организацията на съревнованието в бригадите. Във връзка с това започва преглед-съревнование между профгрупите за даване максимален принос в борбата за икономия на материални ресурси.

На практика в колективните органи за управление участвува всеки втори човек, зает в материалното производство.

В окръга действуват 133 **събрания на пълномощниците,** в които са включени най-добрите представители на работническите колективи: орденоносци, челници в труда, рационализатори, наставници. Хора с високи професионални, делови и морално-политически качества, с изграден авторитет сред трудовите колективи. Над 70 на сто са пряко заети в производството. Избират се на събрания — профгрупови и цехови, като се спазва изискването за представителност и равноправно участие на всички поделения и звена на трудовия колектив. В центъра на тяхната дейност са въпросите за разработване и изпълнение на насрещния план, приложението на новия икономически механизъм, въвеждането на бригадната организация на труда от нов тип, организацията на работната заплата, обсъждане програмите по техническия прогрес, челния опит, плановете за социално развитие...

Непрекъснато нараства ролята на **стопанските комитети** (съвети), в които участвуват 3640 работници и специалисти. Постепенно се преодолява практиката те да действуват като съвещателен орган или пък орган за оформяне на вече взети решения. Основните въпроси на тяхната дейност са: приемане на периодични отчети за резултатите от производствената дейност; разработване мероприятия за изпълнение стопанските задачи; приемане и утвърждаване план-сметките за отделните фондове. Съвместно с профкомитета утвърждават правилата за организация на работната заплата, разпределение на потребителските фондове, мероприятия за подобряване условията на труд, бит... За някои пропуски в работата на общите събрания и събранията на пълномощниците.

Незадоволителна е активността. Средно на проведено обсъждане се правят 2—3 предложения. Една от причините за това е слабата подготовка на материалите за заседанията. Някои от тях не са пълни и конкретни. Не се запознават предварително с тях членовете на

Digitized by Google

стопанските комитети. В отделни случаи не се откликва своевременно на назрелите производствени, социални или организационни проблеми, които вълнуват колективите. Почти не съществува практиката за отчитане на членовете на стопанските комитети или събранията на пълномощниците пред колективите, които са ги избрали. Все още не е ефикасен контролът за изпълнение на взетите решения.

Налага се изводът, че все още не е формирано у членовете на колективните органи самочувствието на истински стопани на предприятията, в които работят.

Бригадните съвети са една от новите форми за решаване редица въпроси на стопанисването на социалистическата собственост. В окръга са изградени над 1700 бригадни съвети. Те осъществяват оперативно ръководство на целия производствен процес, разпределят задачите, осигуряват трудовата и технологичната дисциплина, участвуват в разработването на личните и колективните творчески планове... На тях е предоставено правото да правят предложения за моралните и материалните поощрения на членовете на бригадите, на предложения за размествания на работниците, административни наказания, включително и уволнения, определяне коефициента за трудово участие...

На бригадните съвети са дадени много права и задължения, но малко са съветите, утвърдили се с този авторитет и с тази роля, която се изисква от тях. Те недостатъчно търсят и разкриват резервите за преизпълнение на стопанските задачи. Не воюват в достатъчна степен срещу субективните причини, които водят до нарушаване на производствения процес, до неритмичност и престои. Недостатъчно е вниманието им към решаването на социалните проблеми.

Една от най-масовите форми за управление и стопанисване са **производствените съвещания.** Те се провеждат предимно в най-малките обособени производствени единици — бригадите. В тях всички членове се познават, изпълняват сродни задачи, имат общи интереси. Това е предпоставка за една благоприятна обстановка, при която работниците могат спокойно и делово да изразят своите мнения и предложения. През 1981 г. са проведени 38 530 производствени съвещания. На тях са направени 34 508 предложения, от които 24 600 са приети за изпълнение. Непрекъснатото увеличаване на броя и участниците в производствените съвещания не изчерпват големите възможности за участието на трудещите се в управлението, което те предоставят. Необходими са по-добри грижи за подобряване системността, целенасочеността и резултатността от тяхното провеждане. Наложителна е по-стройна система за регистриране, отчитане и контролиране изпълнението на направените предложения.

Посочих само част от формите за участие на трудещите се в управлението и стопанисването. Големият въпрос сега е как функционират тези форми, какво е тяхното реално място в утвърждаването на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост.

Мислите, разменени в окръжния комитет на БКП — Велико Търново, нямат за цел да дадат изчерпателен отговор за насоките на партийната работа при изпълнението на постановката на XII конгрес за трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост. Но разсъжденията и изводите помагат да се обобщи натрупаният опит, да се избягнат някои отрицателни тенденции.

Digitized by Google

Максимум заинтересованост, максимум отговорност. Този израз най-точно определя крайната цел на усилията на партийните органи и организации в тази насока. Цел, която се достига от все повече трудови колективи.

Успехът е заложен в обективния процес, при който социалистическата собственост в нашата страна достигна висока социалистическа зрелост. Нейното развитие, обогатяване и съзряване са предпоставка за въвличане на все повече трудещи се в управлението на производството. Непосредственото управление на собствеността постепенно ще се съсредоточава в ръцете на работниците, селяните и трудовата интелигенция. Това означава, че чувството на стопанин на производството непрекъснато ще се развива и утвърждава. А да се стопанисва означава предприятието, трудовият колектив да управляват стопанската дейност върху принципа на самоиздръжката, да умножават социалистическата собственост, да я използват най-ефективно за себе си и обществото.

Тези основни положения за стопанисването откриваме и в практиката на трудовите колективи във Великотърновски окръг.

Научно-техническият прогрес изисква да се премине към интензивни методи на стопанисване. Но това твърде много зависи от подбора и разпределението на кадрите. Тъй като съдбата на производствения процес не е безразлична на работниците, те са заинтересовани да бъдат ръководени от способни и компетентни ръководители. Да умеят творчески да мислят, пълноценно да отдават своите знания за решаването на задачите. Но тази отговорност не е осъзната от всички ръководители. Някои от тях изчакват и не използват богатите възможности на новия икономически механизъм, от което страда производството, страдат и колективите.

Партийните органи и организации също не винаги се отнасят с висока взискателност към ръководителите, които не проявяват творчество в работата, а продължават по старому да си изпълняват задълженията. Те нанасят щети и на държавата, и на трудовите колективи, без да понасят някакви санкции.

В някои моменти се забравя, че новият икономически механизъм е само една отлична предпоставка за придвижването на социално-икономическото ни развитие напред, но това няма да стане автоматично. Не се оценява голямата организаторска и политическа работа, която трябва да го съпровожда, за да станат добрите идеи реалност. В противен случай се явяват някои слабости, които понякога неправилно се приписват на механизма. Да вземем например повдигнатия въпрос в разговора за опасността от слабия интерес на работниците към собствената им квалификация. Вината е насочена към икономическия механизъм и по-точно към уравниловката, която се практикува в заплащането в някои бригади, без съобразяване със съществуващото квалификационно равнище на работниците. В случая бедата е от организационен характер. Напълно естествено е, когато се заплаща без оглед на квалификацията, да се достигне до това негативно явление. Но това е въпрос на вътрешна организация на труда в бригадата. Тя трябва така да се измени, че всеки работник да бъде заинтересован да повишава квалификацията си. Въпрос, който е решен правилно в челните бригади в страната. Не само това. Партийната организация има задължение да създаде такъв климат в трудовия колектив, че всеки да е заинтересован не само от собствената си квалификация, но и да помага за общото израстване на колектива. Това също е в интерес на колектива и производството като цяло. А за квалификацията на комунистите и за тяхното икономическо образование партийната организация поема специални грижи.

Digitized by Google

Стабилност на плана, непрекъсната и точна стопанска сметка. Без тези условия не може да има рационално използване на поверено имущество, добро стопанисване. Ако те не се решават навреме, нанася се вреда на икономиката, затормозва се трудовата и творческата активност на хората, губи се доверие в управленческите органи, снижава се ефективността от партийната работа.

След като собственикът, държавата, е определил целта, пропорциите и връзките при функционирането на общонародната собственост, идва ред на стопанина или трябва да се проявят функциите на стопанската организация, на трудовия колектив. Техните задачи бяха ясно формулирани от др. Тодор Живков „...да се даде пълна възможност на трудовите колективи да бъдат стопани на социалистическата собственост, да я стопанисват с максимална ефективност, да я умножават и развиват в интерес на държавата, на народа, в свой собствен интерес"[1].

Както виждаме от разговора в окръга, правилно се гледа на насрещния план като на инструмент за стопанисване, за рационално управление. В него се обхващат всички проблеми на трудовия колектив. И както се изменя производството, с такава динамичност се изменя и насрещният план. Незадоволителното ръководство на партийните организации най-често се проявява в това, че не винаги се намират сполучливи форми постоянно да се допълва насрещният план. Работническите предложения не се раждат само в определен сезон на годината преди съставянето на насрещния план. Те възникват ежедневно, но системата за тяхното регистриране все още не е съвършена. Затова при изучаването на общественото мнение много работници се оплакват, че не правят предложения за подобряване на производството, понеже твърде често на тях не се обръща нужното внимание.

Но да се стопанисва означава също да се организира производственият процес на основата на самоиздръжката. Най-важният елемент при масово разпространената бригадна организация, но същевременно най-слабият участък. Причините тук са комплексни. Явно нужни са много усилия, за да се поставят всички бригади на истинска стопанска сметка. Всяка стопанска сметка, която има значение само за вътрешната организация на заплащане в бригадата и не е включена в общата стопанска сметка на предприятието, е фиктивна и не донася нужните резултати. Това е причината, поради която понякога се отчита висок процент на обхват на работниците в бригадната организация на труда, а действителните резултати са слаби. Тези трудови колективи не са истински стопани на поверената им собственост.

Може би тук е мястото да се повдигне въпросът за икономическото възпитание на комунистите и безпартийните. Това е понятие, твърде по-широко от икономическо образование. Защото е твърде възможно човек да има отлични знания за категориите себестойност, производителност, фондоемкост и т. н., но много малко да прави за тяхното постигане. Особено важна е тук силата на примера на комунистите.

Стопанисването на социалистическата собственост е неделимо от въпроса за повсеместната интензификация на производството. По своето съдържание тя обхваща качественото усъвършенстване на всички страни на производството, води към ускорено развитие на производствените процеси, към уплътняване на работното време на хората, на технологичното време на машините, води към използване на съвременна техника и технология.

Задачите на партийната организация като представител на партията и трудовия колектив са насочени към следните решаващи фактори на интензивното развитие на производството.

---

[1] Т. Живков, Да въплътим в дела решенията на XII конгрес на партията, Партиздат, С., 1982, с. 30.

Digitized by Google

Повсеместно внедряване на техническия прогрес. Задачите в тази област бяха ясно очертани в доклада на др. Т. Живков на XII конгрес. Всеки партиен орган, всяка партийна организация сега се стремят точно да установят какъв е уровенът на техниката и какви са темповете на нейното развитие, доколко тя позволява да се решават социалните и производствените резултати. Всяко работно място трябва да допринася максимум печалба.

Друг решаващ фактор за интензивното развитие на производството е усъвършенстването на организацията на труда и управлението. Този фактор почти изцяло е в ръцете на стопанина. Защото машините, техниката, технологията са само потенциални фактори за интензификация. За да станат те реалност, са нужни грижовните ръце на стопанина. Партийната организация спомага да се засилват интересите на работниците за подобряване на производствения процес, за повишаване организацията на труда.

Рационалното използване на производствения потенциал, на материалните ресурси твърде много зависи от това доколко в трудовите колективи се подобрява работата по обобщаването и внедряването на положителния опит и неговото разпространение. Този въпрос с решителна важност се постави на XII конгрес на партията. Творческата активност и инициативността на работниците, изразена в положителния опит, е голямо преимущество на социалистическото стопанисване. Основният въпрос тук е да се разреши противоречието между нарастващата маса на положителния опит, който се ражда в практиката от челниците и новаторите в производството, и сравнително ниската степен на неговата повтаряемост. Много от обществените организации виждат своето място повечето в разглеждането на положителния опит на заседания и съвещания, но не проявяват последователност и настойчивост за овладяването му от повечето работници, на все повече работни места. Разбира се, в основата на това противоречие е и неизбежната борба между старото и новото. „Когато новото едва се е родило — пише В. И. Ленин, — старото винаги остава в течение на известно време, то е по-силно от него, и това винаги бива така и в природата, и в обществения живот“[2]. Именно тук се налагат партийното ръководство и контролът. Умението да се почувствува раждането на новото, да му се помогне да покълне и да даде богати плодове.

Да стане всенародна грижата за рационалното използване на машините, съоръженията, суровините, енергията. Основен въпрос на партийното ръководство на икономиката, на цялата стопанска дейност на държавата. Но веднага трябва да се направи уговорка — партията и нейните партийни организации и ръководни органи не управляват непосредствено икономиката. Те ръководят и направляват въпросите на стопанисването на социалистическата собственост чрез държавните органи, обществените и другите организации, съюзи и движения и чрез широка политическа работа сред колективите. Партийните организации са политически ръководител на трудовите колективи. Партията определя курса на развитието на народното стопанство, дава насоки на стопанските ръководства, координира дейността на стопанските, държавните и обществените организации. Тя изисква и следи за неотклонно изпълнение от всяко звено на възложените му функции.

Всеки опит за непосредствени стопански разпоредби, за изместване и дублиране на стопанските ръководства от партийните органи и организации пречи за най-целесъобразното стопанисване на социалистическата собственост, за нейното развитие и обогатяване. Като краен резултат се принизява отговорността на стопанските органи и партийните организации. Те се лишават от възможността да упражняват прин-

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 40, с. 69.

Digitized by Google

ципен контрол и проверка на изпълнението. Само чрез формите и методите, характерни за политическото ръководство, партийните органи и организации могат да създадат условия на трудовите колективи да се чувствуват и да действуват като истински стопани на производството.

Партийните организации да внедряват такъв стил на работа и ръководство, който всекидневно да ги утвърждава като политически стопани на колектива, на производството.

Конгресната постановка за партийната организация като представител на партията в трудовия колектив добива точни измерения в политическата работа за утвърждаване на чувството на стопанин във всеки работник. Опитът във Великотърновски окръг потвърждава извода, че партийната работа е резултатна само тогава, когато е конкретна, когато се съобразява с интересите и потребностите на всеки човек. Проблемите се раждат в трудовия колектив, а силата, творческите възможности и инициативата на партийната организация се изявяват най-богато, когато навреме се откриват потребностите и интересите, когато те се решават с умение, настойчивост и деловитост. Но универсални механизми за дейността на партийните организации в тази насока няма и не може да има. Конкретната обстановка най-точно подсказва какво партийно решение да се вземе, какви мерки да се предприемат, какви методи да се използват. И колкото по-богата е дейността и по-добра подготовката на комунистите, на актива, толкова по-успешно ще бъде внедрено чувството на стопанин на социалистическата собственост у всеки труженик. Толкова по-успешно партийната организация ще се налага като действен представител на партията в трудовия колектив и ще нараства нейният авторитет.

ОПОРНИТЕ ТОЧКИ

Цели десет поредни години в АПК — Ново село, Русенско, поради неизпълнение на натуралните и качествените показатели на плана отрасъл „Животновъдство" не формираше необходимия фонд „Работна заплата", заплащането беше ниско, хората не искаха да работят във фермите, започнаха да търсят работа в града. Наложи се бюрото на ОК на БКП да постави този въпрос на критична оценка. Последва обновяване на партийното и стопанското ръководство. Не мина много време и с примиренчеството беше ликвидирано, започнаха да се налагат нови. по-високи изисквания.

Главната задача на ръководството бе преустройството на животновъдството върху икономическа основа чрез строго приложение на вътрешностопанската сметка. Работата изцяло се подчини на изискването на XII партиен конгрес: „Да се даде предимство на говедовъдството и овцевъдството, още през първите години на петилетката преживните животни да преминат към пълноценно типизирано хранене по научнообосновани норми".

Общинският партиен комитет обсъди състоянието на животновъдството заедно с управителния съвет на АПК, направи съпричастни на този проблем и ръководствата на масово-политическите организации.

Digitized by Google

Така в утвърдените насоки за развитие конкретни задачи поеха и останалите организации на територията на общината.

За решаването на отделните проблеми бе потърсена компетентната помощ на Научно-производственото обединение по говедовъдство и овцевъдство и Научно-производственото обединение по ветеринарно дело. Разработиха се научнообосновани програми за фуражопроизводството и типизираното хранене, за по-пълно използване на наличния генофонд, за по-добро решаване въпросите на възпроизводството, за реконструкция и модернизация на животновъдните обекти.

Програмите разкриват факторите за повишаване на ефективността в животновъдството по пътя на интензификацията, концентрацията и специализацията и привеждането му на промишлени основи. Първичните партийни организации организираха разясняването им. То бе съпътствувано от срещи на секретаря на партийния комитет, зам.-председателя и главния зоотехник на АПК с животновъдите-комунисти под наслов: „Някои нерешени въпроси на територията на партийната група". В обстановка на откровен диалог бяха направени много критични бележки и предложения. Особеното тука е, че ръководителите търсеха не само нерешените въпроси, а и предложенията за решаването им. Проблемите, които се оформиха на срещите, и предложенията станаха достояние на целия трудов колектив на открити партийни събрания. Стана ясно, че премахването на всичко, което затормозява труда във фермите, несъмнено ще открие още по-големи възможности за изява както на колектива, така и на отделната личност, ще гарантира изпълнението на плановете. Това означаваше на всяко работно място да се повиши творческото участие на човека, да се развива политическата активност за решаване на проблемите. Какво означава на практика тази активност, показа един от многото случаи. Дълги години недостигът на вода в кравекомплекса в Ново село понижаваше млеконадоя с около двадесет процента. Поставените поръчения на комунистите на ръководна работа за бързо завършване на сондажните кладенци допаднаха на всички. И ето че голяма част от работниците-комунисти и безпартийни се включиха по свой почин в довършителните работи, от ранна сутрин до късна вечер, делник и празник те помагаха с каквото могат и срокът бе спазен. Можем сега да си представим колко дълго би се проточила тази работа, колко загуби на мляко щеше да има, ако всеки се оправдаваше с обективни причини, ако колективът не бе се вдигнал като един човек.

През това време се решаваха въпросите с кадрите. Разясняването на приетите програми за развитието на животновъдството в перспектива стигна до всеки колектив, непосредствено до всеки животновъд. В селищната система се заговори за реформите, които се провеждат. Това привлече вниманието на младите хора. В централното селище Ново село нямаше свободна работна ръка, но в съставните села имаше. С помощта на общинския комитет на ДКМС започна да се формира нов набор.

Така кравекомплексът стана младежки обект. Тук се отглеждат 1500 крави с телета до 6-месечна възраст. Общо две трети от заетите са на възраст до 35 години, главно жени. Осигурени са служебни автобуси за пътуващите от съставните села. Работата е организирана на две смени и това особено за младите майки е по-удобно. Разговарям с комсомолката Семие Джандемирова. Тя е от младежкия набор. Съпругът ѝ също е във фермата — механик. „Режимът ни на работа е шестдневен — казва тя, — но за сметка на това винаги имам половин ден на разположение за в къщи. Преди това бях в растениевъдството, но там по цял ден бях на полето. Затова реших, че тук ще бъде

Digitized by Google

по-добре. Под покрив съм, всичко е програмирано, върша го както следва и по-добре съм заплатена. Ако е живот и здраве, тук ще работя, докато мога". Вече четири години в същата ферма е Бахрие Юмерова. Работят в една и съща смяна със Семие. Тя потвърждава същото: „Съпругът ми е председател на общинския комитет на професионалните съюзи и е много зает. Двусменната работа ми дава възможност да поема голяма част от домашните задължения. По-рано работех на редовна смяна с прекъснат режим. Ставах рано, в три и половина часа, за да дойда навреме. От пет до девет работех и си мислех какво ми предстои в къщи по време на почивката. Отида си в къщи, започна да правя нещо и все си мисля ще успея ли да свърша навреме, за да отида да изпълня следобедните си задължения във фермата. Не бях пълноценна нито на работа, нито в къщи. Само от едно бях доволна, че изцяло си отговарях за състоянието на животните. Сега на две смени понякога грешките, слабостите, нарушенията трудно се откриват, защото вината се прехвърля от едната смяна на другата." За конфликтните ситуации Слави Пенгезов — ръководител на кравекомплекса, обяснява: „Може да се каже, че това все по-рядко се случва сега, а по-често беше в началото. Липсваше нужното съзнание, честно, доблестно да се признае грешката. Наложи се по тази причина бригадният съвет да наложи санкции на двете смени от обора. Именно в резултат на това взаимният контрол стана по-действен, засили се взискателността, дисциплината чувствително се подобри.

А дисциплината — трудова и технологична, е от решаващо значение, защото кравекомплексът осигурява годишно 3500 хил. лева при 4900 хил. лева животновъдна продукция общо за АПК. Разбира се, не само този е факторът за нейното заздравяване. Всичко това тук се постига под ръководството на първичната партийна организация с усилията ѝ за професионалното, културното, политическото израстване на всички кадри. В тази насока са и една част от мерките, които първичната партийна организация сега по време на прегледа претворява в дела, за издигане на своята роля и боеспособност като политически ръководител на колектива. В беседата си с др. Пенгезов разбрах, че са посетили и изучили опита на челни животновъдни ферми в Толбухински и Силистренски окръг. Сега амбицията на кадрите е още по-голяма. „Все още не можем да се изравним с постиженията на големите кравекомплекси в ГДР — сподели той, — но сега, след като укрепнем икономически, и това ще стане. Важното е, че успехите от ден на ден са по-добри." Преломът в организацията на работата през последните две години и главно резултатите станаха повод за провеждане на окръжно съвещание с ветеринарните лекари и зоотехниците. Кравекоплексът беше домакин.

Едновременно с решаването на кадровия проблем усилията бяха съсредоточени към подобряването на фуражната база. Сега може да се каже, мина времето, когато се спореше за положителните и слабите страни на типизираното хранене. Практиката по неоспорим начин доказа предимствата му. За да се прилага то успешно, са необходими съответни количества висококачествен силаж, сенаж и сено. Този въпрос става важна тема на партийните събрания, но не само когато се установи недостиг, а още през пролетта, когато се залага производството на фуражите.

Специалистите са разработили система за навременното осеменяване и заплождане на кравите и намаляване на безплодието. В нея са включени всички ферми. За по-добра и пряка отчетност са направени разчети по месеци. С тях са запознати животновъдите. И тъй като решението е общо, а отговорността за изпълнението му — лична, е

Digitized by Google

въведен строг всекидневен отчет. Всяка десетдневка ръководителите на животновъдството извършват проверка по фермите. В края на месеца главният зоотехник и главният ветеринарен лекар докладват пред ръководството за резултатите. Анализират се резултатите, търсят се причините за неизпълнението и се набелязват конкретни мерки. Системата е обвързана с крайните резултати. За всеки преизпълнен процент (до 105 на сто) допълнителното възнаграждение е 4 на сто. Със същите проценти се намалява и заплатата, ако планът за осеменяването не бъде изпълнен.

„Не е тайна — споделя Никола Василев (автор на системата като зам.-председател на АПК, а сега зам.-председател на ОАПС — Русе), — че когато въведохме тази система, имаше и недоволство. Работата при осеменяването на юниците във фермата в с. Хотанца не вървеше както трябва. В оперативното бюро на АПК направихме преценка на какво се дължат несполуките. Изчислихме реалните загуби от пропуските. Потърсихме и обективните, и субективните причини. Последните натежаха. Наказахме с лишаване от две месечни заплати ръководителя на фермата за подценяване на задачите и неизпълнение на плана за заплождане. Сега най-добри показатели имаме тук. Имаше и други подобни случаи, но те не демобилизираха колективите. Всички — и ръководители, и специалисти, и самите животновъди, се убедиха, че състоянието на нещата зависи главно от тях. Внедряването на системата създава обстановка на деловитост, конкретност и оперативност, на творческо мислене, дисциплина и отговорност, в резултат на което още първата година на осмата петилетка плодовитостта е завишена с 18 на сто в сравнение с предходната 1980 г.“

Разговарям с Горан Жеков от кравекомплекса в Ново село. Обслужва 50 крави. Попитах го, знае ли, че съветската животновъдка Лейда Пейпс се грижи за 80—100 крави, а той не само че знаеше, но сподели, че се стремят да работят по нейния почин. „Тук всички сме завършили школа за доячи и курс за преквалификация“ — завърши разговора и побърза да се раздели, защото започваше подготовката за вечерното доене. У всеки срещнат виждах стопанина на този двор с огромна материална база, с продукция, която всеки ден трябва да се предава навреме, която не може да се складира и която подлежи на развала при най-малкото нарушение на технологията.

Млеконадоят се поддържа равномерно през цялата година благодарение на осигуреното типизирано хранене, ритмично отелване и заплождане на кравите. Важно място в храненето заема люцерновото брашно, а то е продукт на фуражния цех — собственост на АПК. Всички груби фуражи се преработват в него. В цеха се произвеждат и целодажбени смески за преживните животни. Приготвят се комбинирани фуражи за кравите според физиологичното състояние и млечността.

Подобреното хранене на животните и усъвършенстването на материалната база чрез реконструкция и модернизация позволиха въвеждането на новата бригадна организация на труда. Влезе в експлоатация доилна зала за 256 крави. Три пъти се увеличи производителността на труда при операторите доячи. Разкрит е един голям резерв, но работата не спира дотук. На основата на новия икономически подход и неговия механизъм ръководителите, вникнайки в проблемите на производството, на организацията и управлението, смело поемат новаторските идеи, чертаят пътищата за ускорена интензификация на животновъдството. В атмосфера на творческа реализация на всички кадри всяка разумна идея намира подкрепа. Един конкретен факт. Още през миналата година чрез лагерно-пасищ-

Digitized by Google

ното отглеждане на бременните юници и сухостайните крави се осъществява необходимата подготовка на всяка лактираща крава в комплекса. В наличната база на летния лагер за пасищно отглеждане са обзаведени предродилно и родилно отделение за 40 крави с профилакториум за телета. Монтирана е инсталация за машинно доене с необходимите сервизни помещения. В дворчетата пред навесите се изграждат ясли за подхранване с концентрирани и други фуражи. Осигурено е водоснабдяването на всички навеси за поене на животните по всяко време и водопойна чешма на пасището. Освен парковото пасище са засети 700 декара с тревни смески за паша. Тия, както и някои други мероприятия, са допринесли средната млечност от крава да достигне 4284 л при 3520 л за 1980 година, което е главната причина комплексът да реализира 487 хил. лв. печалба.

Срещнах се с най-стария животновъд с над 30-годишен стаж Йордан Панджаров — носител на орден „Народна република България" — II степен. „През целия си живот съм бил овчар — ми казва той, — обичам не само овцете, всички животни. Постиженията, които дължим на силата на науката, ме смайват." После той ми разказа как за първи път през миналата година, за да се намали смъртността при агнетата, са въвели клетъчно-батерийното им отглеждане. Смъртността сега е по-малка от едно на сто. По време на агненето овцете били групирани според физиологичното им състояние и е приложено диференцирано хранене.

●

Много са факторите за постигането на този прелом, но високата компетентност на ръководните кадри е от решаващо значение. Опирайки се на научната мисъл и на челните постижения в животновъдството, те успяха да внедрят по-съвършена организация на работата, която определя и добрите резултати. Деловият щаб за разгръщане и направляване на творческата им енергия е общинският партиен комитет. Чрез повишената си взискателност към първичните партийни организации, чрез тях и начело с тях той успя да намери сполучливи форми за стимулиране социалната активност на всеки член от колектива. Сега, когато се извършва преглед на първичните партийни организации, усилията на комунистите от първичната партийна организация при животновъдството в Ново село със секретар Петър Йончев са насочени главно към още по-пълното използване на предоставеното й право на контрол над дейността на стопанските органи и кадрите. Контролът като главен гарант на ефективността на политическата работа започва от подбора на кадрите — номенклатура на организацията и периодичната им оценка по предварително утвърден график. Отчетът на стопанските кадри — комунисти или безпартийни — по актуални въпроси е утвърдена форма. Към протоколите са приложени информациите на д-р Христо Иванов за плодовитостта и здравеопазването на животните, на Петър Минков за готовността на техниката и сеновала за прибиране на люцерната и др. На партийно събрание е оценен приносът на комунистите за правилното стопанисване и поддържане на животновъдната техника. Почти на всяко събрание комунистите обсъждат и решават назрелите въпроси.

Не е пресилено да се каже, че тази първична партийна организация е истинска опора на комунистите и на всички трудещи се в решаването на въпросите, които ги вълнуват. За организаторската функция на профорганизацията и на комсомолското дружество говорят курсовете за преквалификация, наставническото движение, работата с

Digitized by Google

първенците и орденоносците. Стаята на животновъда е окичена със знамена, а грамотите от последното отчитане на съревнованието са в стаята на ръководителя на кравекомплекса. „От десет години съм ръководител в животновъдството — ми казва др. Пенгезов, — но сега съм истински доволен, защото професията на животновъда при нас има вече висок престиж. Лесно няма никъде — важното е, че сами излязохме от затрудненото положение, доказахме, че и от животновъдството може да се печели."

Разглеждах битовките за животновъдите в комплекса. Бях и в специално изградената битова постройка на летния лагер, която предлагаше всички удобства за отдих и почивка, и си мислех за новоселчани. Казват, че името в известна степен характеризира хората. Може би има нещо вярно, защото Ново село бе едно от първите, което изгради ТКЗС, и дълги години то беше сочено за пример в страната ни по икономически резултати. Затова Ново село е едно от най-благоустроените, с най-хубавата детска градина в окръга, със закрита спортна зала, с плувен басейн... Новоселчани винаги са били с усет към новото. Те не само го долавят, а и умеят да го внедрят. Разковничето на това ново възраждане на успехите се корени в умелото партийно ръководство, в строгото съблюдаване на ленинските изисквания на кадровата работа като ключов проблем за претворяването на дело социалната политика на партията. Опората в хората, грижата за решаването на техните проблеми е другият голям въпрос, на който общинският партиен комитет и първичната партийна организация при животновъдството отдават особено значение.

Спомних си как неотдавна при едно посещение в друг аграрно-промишлен комплекс се натъкнах на един невероятен факт. В добре уредената картотека за критични бележки и предложения имаше записан въпрос на животновъдите, защо при строителството на новия модерен кравекомплекс не са предвидени битови стаи за животновъдите. Отговорът на стопанското ръководство бе, че това не е необходимо, тъй като мястото на животновъдите е при кравите. И секретарката, разбира се, най-усърдно беше записала отговора, който й бе поднесен. С това преписката, така да се каже, бе приключена. Разбира се, въпросът отнесох към партийния комитет. Този формализъм ми даде обяснение защо резултатите от животновъдството тук са незадоволителни.

Нужно е горене, всеотдайност в работата преди всичко у тези, които ръководят, за да бъдат те следвани от другите, защото пътят на примера е по-кратък от пътя на словото. А у кадрите от Новоселската селищна система това горене и тази всеотдайност са неизмеримо силни. Всъщност те са съвсем обикновени хора, но извисени с предаността си към делото и с отговорността си за работата, която им е поверена. Умелото разграничаване на функциите не пречи, а напротив ги сближава като организатори и възпитатели на трудовите колективи. Работят без шум, със стремежа да оправдаят партийното доверие. С пълно основание имат правото да се гордеят с успехите си в животновъдството и да вярват, че хората биха ги последвали при всяко решение, защото са спечелили доверието им.

Исках да разкажа за силата на новия тип ръководители, основаваща се на високата им компетентност и авторитет, на делата и резултатите и преди всичко на умението им за работа с хората, опирайки се преди всичко на първичната партийна организация, на комунистите. Бях уверена, че това ще бъде лесно, а се оказа трудно, защото всичко не може да се опише, то трябва да се види.

Пенка ЯНАКИЕВА
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

БОРБА С ОТРИЦАТЕЛНИТЕ ЯВЛЕНИЯ

Въпросът за отрицателните явления е многолик и сложен. Той засяга разхищението на материални ценности и едновременно с това дава отражение във възпитанието на хората, в морално-психическия климат на колектива.

Проблемите на интензификацията и на новия икономически подход резонират в съзнанието на трудещите се като взаимоотношения между новото и старото. Главното противоречие идва от преобразованията, които се правят с новия икономически подход, за много по-точно измерване на това, което всеки дава на обществото. Не бива да се забравя, че засилването на демократичното начало в икономическата сфера в някои случаи се използва вместо за стопанска предприемчивост за лично облагодетелстване. Затова наред с усъвършенстването на нормативната система, необходимо е да се държи сметка за ония явления, които би породил потребителският подход, да се води възпитателна работа и да се вземат превантивни мерки.

Върху основата на редица наблюдения в трудовите колективи и по местоживеене се установи, че потребителското отношение мотивира почти всички срещани в селищната система отрицателни явления: кражби на селскостопанска продукция, безстопанствено отношение към социалистическата собственост, разхищения на материални ценности, нарушаване на трудовата, технологическата и финансовата дисциплина.

Тяхното проявление е свързано например и с действието на системата за самозадоволяване, която при нас с пълна сила разкри неизползваните възможности още през годините на седмата петилетка. През 1979 година бяха осигурени на човек от населението повече от предвидените по норматив количества месо, мляко, яйца, риба, плодове и зеленчуци. Наред с добрите резултати обаче се допусна деформиране на някои нравствени ценности. Въпреки че в селищната система са създадени благоприятни възможности всички трудещи се да живеят и да се трудят с достойнство, законосъобразно и нравствено, по силата на някои обективни и субективни причини една, макар и малка част от тях се занимават със спекулации, кражби на фураж, напускат предприятията или пък работят в тях само за стаж.

Отчитайки, че срещу подобни тенденции, факти и отрицателни явления, противоречащи на нормите на социалистическия начин на живот, е необходима настъпателна и безкомпромисна борба, общинският комитет на БКП реши през периода 1980—1982 година да формира положителен опит в областта на партийно-организационната, политическата и идейновъзпитателната работа. За целта на базата на комплексния подход, същността на който е тясното единство на идейно-политическото, трудовото и нравствено възпитание, като се прилага икономическият подход, бе разработена и утвърдена програма. Главната цел на програмата е да се усъвършенствува социалистическият начин на живот в селищната система и да се утвърждава у трудещите се активна жизнена позиция и социалистически нравствени добродетели.

За да се обоснове на научна основа потребността от решаването на този проблем, най-напред трябваше да го установим и анализираме. Проведоха се наблюдения, анкети, прегледи и проверки в трудовите колективи и по местоживеене, изследване на размера и степента на отрицателните явления в селищната система. Районната прокуратура също проучи състоянието на престъпността, закононарушенията и противообществените прояви. Това даде възможност на всички партийни, държавни, стопански и обществени органи и организации да видят по-ясно, откроено и пълно обектите, в които съществуват отрицателни явления, причините за това и същевременно — собственото си място, права и задължения в борбата срещу тях. На базата на фактическия материал партийният комитет постави целите, определи критериите, обектите, на които ще се въздействува, и субектите — органите и организациите, които ще работят. Изградиха се система и се построи схема на механизма за създаване и формиране на опита. Установиха се функциите на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации.

За да се уточнят източниците за информация, секцията за създаване и формиране на положителен опит при кабинета по партийно-организационни и идеологически въпроси издири научна литература, партийни и държавни документи, материали от печата, документи от проведени в селищната система мероприятия по проблема. Изготвена бе библиографска справка за източниците на информация. Изучен бе съществуващият положителен опит в други заводски и общински партийни организации от окръга и страната. Осигурена бе системна и пълна информация за състоянието, динамиката, структурата и тенденциите на отрицателните явления. Установи се практиката тя да се систематизира и внася за анализ и оценка в общинския партиен комитет.

Моделът включва седем проблемно-съдържателни направления и съобразно с тях и конкретните условия в трудовите колективи и по местоживеене са разработени варианти от методи и средства. Най-характерните са: възлагане на партийни и обществени поръчения, групови беседи, индивидуална политическа работа, системна и строга взискателност, контрол

Digitized by Google

и самоконтрол, критика и самокритика, самоотчет, контрол на място, публикации в местния вестник; издаване на оперативни наглядни материали, предавания по радиовъзела, събрания на трудовите колективи, рейдови бригади, предаване на прокуратурата за подвеждане под наказателна отговорност, предаване на другарския съд, санкциониране по реда на Закона за административните нарушения и наказания, дежурства на доброволния отряд на трудещите се, комсомолски контролни постове и други.

В системата на политическата просвета се разшири обхватът и се увеличи броят на звената, които изучават правни и морално-етични норми, като пропагандирането им се свързва най-тясно с борбата срещу отрицателните явления.

Общинският комитет на партията подобри изцяло дейността си по контрола и проверката. Разработена беше методика за диспечеризация и контрол по изпълнение на решенията и задачите. Внедряването на методиката представлява сериозна крачка към повишаване нивото на ръководната дейност на комитета. Специализираните органи внесоха по-голяма конкретност, целенасоченост и ефективност в превантивната си дейност. Стопанските ръководства периодически разглеждат състоянието на дисциплината, отчетността и съхраняването на стоково-паричните ценности. Обществените органи чрез мероприятия за разяснителна работа създават високо обществено правосъзнание. В колективните творчески планове на трудовите колективи бяха включени допълнителни задачи във връзка с ограничаването, намаляването и предотвратяването на отрицателните явления. Едни от критериите при отчитане на социалистическото съревнование са получените в това отношение резултати.

Експериментът още не е завършил и резултатите не са обобщени, но етапните оценки и прогнозата, които правим, са окуражителни. В АПК „Съветска Русия" например през 1981 г. коефициентът на сменност на машинния парк достигна 1,63. През седеммесечието на тази година са икономисани 381 т газьол, 5 т бензин, 30 т мазут, като за 1 декар мека оран е изразходвано 0,693 кг дизелово гориво при норматив 0,856 кг. В Завода за плодови сокове бракът на готовата продукция се понижи от 1,15 през 1980 на 0,5 процента през първото полугодие на т. г. Значително се повишиха грижите по съхраняването и опазването на амбалажа в Консервно-хладилния комбинат. Колективът на Авторемонтната работилница в с. Сливо поле, който работи по подпроблема борба с безстопанственото отношение към социалистическата собственост, въведе в експлоатация автомата за гресиране, който осем години бездействува в склада. Започна събирането и предаването в клон „Петрол" на маслото от влезлите в ремонт автомобили. Рязко намаляха кражбите на селскостопанска продукция особено в селата Бабово, Юделник, Сандрово и др.

В процеса на създаване и формиране на опита партийният комитет съсредоточи вниманието на стопанските органи и кадри върху утвърждаването на икономическа ситуация, в която да се пресичат всички кражби и присвоявания. В резултат на това се повиши отговорността на трудовите колективи като стопани на обществената собственост. Сега селскостопанските труженици повече милеят за продукцията и сами спират онези, които са се отдали на печалбарство и посягат на плодовете на техния труд. Практика стана след прибирането на реколтата остатъците да не се вземат безпрепятствено, а срещу съответно заплащане да се разпределят между хората, които работят в дадена бригада.

Подобрения настъпиха и в социалната сфера. Намаляха проявите на безотговорност, бездушие и времеядство от страна на различните служби в селищната система. Въведеното удължено работно време, унифицираните образци-удостоверения с увеличен напечатан текст и пр. улесняват гражданите при получаване на различни видове административни услуги. Спадна интензивността на престъпленията в търговията — по цените и качеството, измама на купувачи и др. Заздрави се социалистическата дисциплина — трудова, технологична, финансова и договорна.

Всички тези примери и цифри показват безспорно една тенденция за намаляване на отрицателните явления в селищната система. Съществен принос в тази тенденция има и работата по създаването и формирането на положителния опит за борба с отрицателните явления. Той е изключително важен елемент и фактор в трайно установилия се процес на обществена непримиримост срещу „малката правда" в селищната система.

Ахмед НАЗИФОВ
секретар на общинския комитет на БКП — с. Сливо поле, Русенски окръг

Digitized by Google

УСТНАТА ПОЛИТИЧЕСКА АГИТАЦИЯ

ГЕНОВЕВА МИХОВА

След решението на Секретариата на ЦК на БКП за усъвършенстване на устната политическа агитация бюрото на окръжния комитет на партията съсредоточи своето внимание предимно към въпросите, отнасящи се до усъвършенстване ръководството на агитационната дейност, обогатяване съдържанието на устната политическа агитация и използването на нови, по-ефикасни форми.

Запознахме идеологическия актив и всички комунисти с решението на Секретариата, което спомогна своевременно и задълбочено да се осмислят същността и новите акценти на устната политическа агитация: това от своя страна подпомогна дейността на партийните комитети и първичните партийни организации при решаване проблемите на агитационно-разяснителната работа, доведе до количествени и качествени изменения в тяхната дейност.

В окръга се изгради широк агитационен апарат. Към първичните партийни организации са сформирани 1455 агитационни колективи, в които са включени над 15 000 агитатори. Подобрен е качественият състав на агитационните колективи, като 75 на сто от тях са комунисти, над 50 процента — с висше образование. За агитатори в партийните организации са утвърдени най-авторитетните и подготвени стопански и обществени ръководители, челници в труда, наставници, притежаващи необходимата идейно-политическа подготовка и качества да организират и убеждават. Първичните партийни организации с право изразяват предпочитание към хора, които се отличават с високи нравствени добродетели, към хора внимателни и отзивчиви, ползващи се с уважение и доверие. Така словото на агитатора се покрива с неговия личен пример, с неговото повседневно поведение.

Усъвършенствува се структурата на агитационния апарат. Сега тя е приведена в съответствие със структурата на производствените звена. Към всеки производствен участък функционира агитационно звено, при което се осигурява постоянно политическо присъствие и се създават условия един агитатор да работи с определен брой членове на колектива.

Решенията на XII конгрес на БКП и произтичащите от тях задачи за социално-икономическото развитие на страната през осмата петилетка послужиха като основа за актуализиране и обогатяване съдържанието на агитационно-разяснителната работа.

Digitized by Google

Централно място в тази дейност сега намират проблемите и задачите, които решават окръгът, общините, районите, трудовите колективи. Интензификацията на народното стопанство, комплексната механизация и автоматизация, усвояването на новите производствени мощности бяха и са в центъра на политико-разяснителната работа.

Активна агитационна работа беше извършена с механизаторите и животновъдите особено след пленума на окръжния комитет на БКП по въпросите на животновъдството през 1981 г.

Съществена помощ оказа агитационният апарат в организирането на широко интернационално съревнование в чест на 100-годишнината на Георги Димитров и 60 г. от образуването на СССР с побратимените трудови колективи от Одеска област, известно под името „Димитровска трудова вахта".

С оглед да се целенасочи и конкретизира агитационно-разяснителната работа към изпълнението на основната задача на осмата петилетка се роди идеята да се организира движение сред агитаторите в окръга под девиза „Агитаторът — в авангарда на борбата за повсеместна интензификация през осмата петилетка". Разработени бяха „Примерни насоки за организация на движението", в които бяха определени критериите и показателите за участие на агитаторите в движението.

Значителна част от партийните комитети актуализираха девиза на движението съобразно конкретните задачи. Така постъпиха партийните комитети в корабостроителния комбинат „Г. Димитров", туристическия комплекс „Балкантурист" и др., където конкретизацията стигна до равнище първична партийна организация, цех и бригада. Това оказа положително влияние за открояване дела на агитколективите в изпълнение на конкретните задачи.

Понастоящем повече от 3000 агитатори подкрепиха това движение. На тази база бяха разработени лични и колективни творчески планове, в които е предвидено по кои въпроси, с кого и каква агитационно-разяснителна и организационна работа ще се провежда с оглед достигането на определени резултати.

Партийните бюра и комитети периодично оценяват работата на агитаторите. Цялостен преглед на движението ще направим през първото тримесечие на следващата година. Погрижихме се и за моралните стимули. Бюрото на окръжния комитет учреди значка и грамота, които ще се връчват на най-изявените агитатори. Трябва обаче да кажем, че движението сред агитаторите е още в своя начален организационен стадий. Налице са редица трудности, изразяващи се главно в недооценки, неразбиране, инертност. Допуска се формализъм при включването на някои агитатори в него. Това не ни пречи да бъдем твърдо убедени, че то ще се развие и ще даде реален принос за повишаване действеността на политическата агитация за изпълнение задачите през осмата петилетка.

●

Важно изискване, което се предявява към устната политическа агитация, е тя да се организира и извършва диференцирано сред различните слоеве трудещи се.

Главно поле за разгръщане на политико-възпитателната дейност е низовият трудов колектив — бригадата, участъкът, цехът, фермата и пр. В условията на новата бригадна организация на труда възниква потребност и масово-политическата работа да се приведе в съответствие със сегашните изисквания. С помощта на научни работници, спе-

Digitized by Google

циалисти и активисти направихме конкретна разработка за организацията на идейновъзпитателната работа в новите условия, която след като беше експериментирана в някои бригади и нейното съдържание актуализирано след XII конгрес, се разпространи в целия окръг.

Главното, основното, което искахме да постигнем в случая, бе:

— Политико-възпитателната работа да се провежда главно в бригадата. Да се планират и организират разнообразни масово-политически и културно-пропагандни мероприятия, чрез които да се повишава трудовата и политическата активност на колектива и се създава благоприятен социално-психически климат в бригадата.

— Във всяка бригада да се изгради агитационно звено, с помощта на което системно да се разясняват актуалните задачи.

— Ръководствата на бригадите наравно със стопанските въпроси да се занимават и с проблемите на възпитателната работа.

Значителна част от тези изисквания успешно се прилагат в много комплексни и специализирани бригади — в Корабостроителния комбинат, Завода за дизелови двигатели, Пристанищния комплекс, стопанския химически комбинат „Девня" и др.

Активизира се работата с пътуващите работници и тези, които работят на смени. Окръжният комитет, както и партийните комитети във Варна, Девня, Белослав, Провадия обновиха своите програми за работата с тези категории работници. Сега в работническия влак от Варна за Девня и в работническите автобуси в окръга се дава информация по актуални стопански и политически въпроси; предлагат се вестници и списания. В нощните смени на стопанския химически комбинат „Девня" се провеждат по-организирано беседи, събрания, политинформации и занятия на звената за политическа просвета.

Подобрява се работата по местоживеене. Заводските партийни комитети и отечественофронтовските организации работят по единни планове за работа в кварталите, в селищата. Определиха се от страна на заводите политически отговорници за работа по местоживеене. Заводските ръководства от Девня например се ангажираха в организирането на разнообразни масово-политически мероприятия в жилищния комплекс „Владиславово" във Варна.

Задачата сега е този опит да се разшири, задълбочи и разнообрази.

Преминаването на агитационните колективи на политическо ръководство към партийните организации в кварталите открои много проблеми във връзка с техния подбор, обучение и контрол върху работата им. Другият проблем е острието на агитационната работа по местоживеене все повече да се насочи към местните проблеми, свързани с подобряването на междусъседските и семейните отношения, възпитанието на децата, хигиенизирането, благоустрояването и опазването на създаденото. Така например в район „Възраждане", който в по-голямата си част се състои от новоизградени жилищни квартали, се провежда целенасочена работа за създаване на добра семейно-съседска среда. В резултат на системната агитационно-разяснителна работа болшинството от гражданите участвуват в организираните трудови дни.

С носителите на отрицателните прояви се провежда индивидуална работа.

По квартали и селища в окръга се организират срещи-разговори с ръководствата на различни предприятия и учреждения и представители на местната общественост, на които се обсъждат конкретни въпроси, свързани с подобряването на снабдяването и обслужването на населението с разнообразни стоки и услуги.

Digitized by Google

Отношенията завод — квартал все повече се разширяват и задълбочават. На този етап те се изразяват главно в оказване помощ за подобряване базата за провеждане на политико-възпитателната работа; изпращане на лектори, пропагандисти и на активисти с поръчения за работа по местоживеене. Общинският партиен комитет в Провадия използва подвижен, технически добре оборудван агитпункт за масово-политическа работа в селищата, на полето и във фермите.

Окръжният комитет сега насочва вниманието на партийните и обществените организации към: агитационната работа по местоживеене да има по-системен, а не кампаниен характер; да се отделя по-голямо внимание на местните проблеми; да се създава обществена нетърпимост към отрицателните явления и да се разширява обхватът на организираното политическо въздействие. В това отношение благотворно влияние ще имат и решенията на IX конгрес на Отечествения фронт.

Една от сферите, на която в последно време отделяме специално внимание, е сферата на обслужването. Във Варненски окръг то е силно развито. Това се обуславя от факта, че той е световноизвестен курорт и голям търговски център. Тук са съсредоточени 30 на сто от основните фондове на Националния транспортен комплекс. Като прибавим и това, че градът е голям административен център и че разполага със силно развита система за битови услуги на населението, напълно понятно е, че колективите от тази сфера заслужават изключително внимание от страна на партийните органи. По същество става дума за 30 на сто от активно заетото население на окръга, за многохилядни колективи, даващи решително отражение върху облика на нашия окръг и влияещи твърде съществено върху неговата политическа, социална, нравствена атмосфера.

Организирахме сред работниците от обслужващата сфера изследване и върху основата на анализите от него обсъдихме състоянието на идеологическата работа в отделните подотрасли на обслужването.

Сега сме в подготовка на пленум на окръжния комитет на БКП, който на базата на този обилен материал ще направи съответни изводи, оценки и ще даде насоки за идеологическата работа сред тази категория работници.

По отношение на устната политическа агитация в обслужващата сфера въпросите сега се свеждат главно до ефикасно обществено противодействие срещу негативните прояви, повишаване на общата, политическата и професионалната подготовка на заетите в тази сфера; своевременното им информиране по актуалните събития и задачи. Очакваме, че целенасочените усилия в тази област ще дадат положителни резултати.

●

Използването на разнообразни, изпитани форми и средства на устната политическа агитация има съществено значение за повишаване на нейната ефективност.

Най-разпространени форми на устната политическа агитация в окръга са груповите беседи, срещи и разговори в трудовите колективи и по местоживеене, които се провеждат от членовете на агитационните колективи и групите докладчици. Почти навсякъде най-малко веднъж, а на много места и два пъти месечно се провеждат беседи по бригади, цехове и участъци, на които обикновено се разясняват задачи, свързани с изпълнението на насрещния план, партийни и правителствени документи и пр.

В последно време отделяме по-голямо внимание на единния политически ден и той преминава по-добре.

Digitized by Google

На основата на задълбоченото изучаване опита на Одеска област разработихме „Основни положения за организацията и провеждането на единните политически дни във Варненски окръг". Опитът показа, че единните политически дни са ефективни тогава, когато се провеждат по общозначими проблеми, свързани не само с изпълнението на производствените задачи. При висока активност премина обсъждането на проблемите, отнасящи се до преустройството на образователната система, здравеопазването, комунално-битовото и търговското обслужване, комплексната механизация и автоматизация и др.

Темите за предстоящите единни политически дни планираме за полугодие. Понякога се налагат промени, което считаме за напълно естествено. Чрез партийните комитети и средствата за масова информация предварително информираме населението за въпросите, които ще бъдат разисквани. В зависимост от темата заедно с членовете на групите докладчици изпращаме и съответни специалисти. В повечето случаи разработваме и помощни материали.

Общинските партийни организации във Варна, Провадия, Девня, Белослав и др. проявяват творчество и инициатива в организацията на единните политически дни. Така например в корабостроителния комбинат „Г. Димитров", в кораборемонтния завод „Одесос" се провеждат и срещи на заводските ръководства с колективите на отделни цехове. Партийният комитет на текстилния комбинат „Първи май" — Варна разработва конкретен план за провеждане на поредния единен политически ден. Предварително се инструктират членовете на групата докладчици. Чрез радиоуредбата и специални обяви се съобщава на работниците за предстоящите инициативи, включени в единния политически ден. След посещенията, срещите и разговорите в цеховете се провеждат открити партийни или общоработнически събрания. На края на деня всички членове на групата докладчици се събират в партийния комитет, където се обобщават въпросите и се уточняват мерките, които ще се вземат по повдигнатите въпроси.

Всички въпроси и предложения от поредния единен политически ден се съобщават в окръжния и общинските партийни комитети и най-късно в едномесечен срок се дава обратна информация.

Единните политически дни, както и другите форми за диалог с населението, са важни канали за изучаване и формиране на общественото мнение и политическите настроения. Така чрез устната политическа агитация ние се стремим не само да дадем правилен отговор на въпросите, които вълнуват широки слоеве на населението, но и да преодоляваме неверните слухове и негативните настроения, както и деянията на някои хора, които със своята изостаналост, консерватизъм, а понякога преднамерено или с користни съображения се стремят да внесат неверие и смут. Ето защо от най-голяма важност за нас е да научим агитатора на изкуството на полемиката, да създадем нагласа у него от свои правилни позиции и с находчиви аргументи да излиза победител в словесната схватка, и то така, че да спечели още повече доверието и симпатиите на слушателите. По този начин агитаторът става борец за формиране на правилно обществено мнение, за коригиране на неправилни схващания, за оптимистична и ведра атмосфера в колективите.

В окръга се работи последователно за усъвършенствуване на системата за изучаване и формиране на общественото мнение. Комисиите за изучаване на общественото мнение към партийните комитети създават по-действени връзки с агитколективите. Правят се сполучливи опити да бъдат използвани широките контакти на агитаторите с хората и като канал за проучване на настроенията, предложенията, и като възможност своевременно да бъдат включвани в съдържанието

Digitized by Google

на устната политическа агитация въпросите, интересуващи колективите.

●

Равнището на устната политическа агитация се определя в най-голяма степен и от работата на агитационния апарат, и от партийното ръководство на тази важна дейност.

Сегашната структура на агитационния апарат дава възможност да се осигурява непрекъснато и широко идеологическо въздействие. Считаме, че в голяма степен въпросът за подбора и формирането на агитационните колективи, звена и групи докладчици е правилно решен. Разбира се, на отделни места има неудачно комплектуване на агитационните колективи. Вземаме мерки за отстраняване на тези пропуски.

След изграждането на агитационния апарат окръжният комитет насочи вниманието на партийните комитети и организации към изграждането на стройна система за тяхното обучение, контрол и отчет на дейността, за обобщаване и разпространяване на положителния опит в агитационната дейност. В съответствие с разработената от окръжния комитет примерна система се подобри инструктирането на агитаторите. Общинските и заводските комитети 2—3 пъти в годината провеждат еднодневни курсове. Затова се използват и ежемесечните полудни на секретарите и зам.-секретарите на партийните организации. Районните комитети във Варна организират обучение на агитаторите и по отрасли.

Засили се помощта на партийните кабинети към агитаторите. Редица помощни материали бяха подготвени от дома за политическа просвета и неговия кабинет по методика на политическата агитация. В Завода за хлор в Девня, в Трансстрой — Белослав, Български морски флот и др. периодично се издават информационни бюлетини в помощ на агитаторите, в които са включени по-важните въпроси за разясняване пред трудовите колективи.

В параходство „БМФ“ функционира постояннодействуващата задочна школа за агитатори, а в комплекса „Балкантурист“ се организира школа за резервни агитатори. В библиотеката на хлебозавода се поддържа постоянен кът на агитатора, а в заводската радиоуредба има рубрика „Радиоклуб на агитатора“ и т. н.

Към университета по марксизъм-ленинизъм при окръжния комитет на БКП функционира специален факултет за подготовка на агитаторски кадри.

За отразяването дейността на агитаторите в редица партийни организации се използва дневник на агитатора. Окръжният комитет подготви и препоръча да се използва дневник на агитколектива, който се води от неговия ръководител.

В работата с агитационния апарат сега, според нас, най-слабо звено все още е липсата на системно инструктиране на агитационните колективи, контрола и отчитането на тяхната дейност. Това особено се отнася до индивидуалната работа на агитаторите и техния конкретен принос в разгръщането на движението „Агитаторът — в авангарда на борбата за повсеместна интензификация“.

Осъщественият напредък в усъвършенстването на устната политическа агитация, нейното по-тясно свързване с изпълнението на задачите, поставени от XII конгрес на партията, са плод на подобреното партийно ръководство, на повишеното внимание към тази дейност от страна на окръжния, общинските, районните, заводските и др. партийни комитети и организации, на работата на обществените

Digitized by Google

организации и органи. Проблемите на устната политическа агитация след решението на Секретариата на ЦК на БКП неколкократно бяха обсъждани в партийните комитети, бюра и на събрания на първичните партийни организации. Редица общински и районни партийни комитети посветиха на този проблем пленуми. По общини и по отрасли във Варна се проведоха съвещания за обмяна на опит.

Районният комитет в район „Варненска комуна" реши ежегодно в района да се провежда ден на агитатора и пропагандиста, на който да се оказва необходимото внимание на труда на тези идеологически бойци на партията.

Решението на Секретариата на Централния комитет на БКП спомогна и за подобряване на масово-политическата работа, провеждана от профсъюзните, комсомолските и отечественофронтовските организации.

В навечерието и след XII конгрес профсъюзните организации подеха някои интересни инициативи, които са нови форми за диалог с хората — такава форма е общоработническото събрание „Дисциплината — наш дълг и отговорност". Успешно се разгърна съревнованието „Клуб 1300", в който вече членуват едно предприятие, 4 цеха, 119 бригади и 3400 индивидуални участници.

В отговор на постановките на др. Т. Живков за собственика и стопанина в социалистическото общество, колективът на завод „В. Коларов" с писмо, публикувано във в. „Труд", призова трудовите колективи и техните професионални организации да станат гаранти за социалистическо стопанисване на предадените им средства и съоръжения. Сега тази инициатива се подема и от други колективи от окръга.

Но заедно с това ние оценяваме, че въпросите на социалистическото съревнование, на изучаването и разпространяването на челния наш и чужд опит не стоят постоянно в центъра на работата на всички профсъюзни органи, на агитационните кадри. Нужно е също така да се привлекат повече челници и знатни хора на труда в агитационната дейност.

Увеличи се активността и на комсомолските комитети и организации в повишаването на трудовата дейност и творчеството на работническата и учащата се младеж. Проведоха се срещи, разговори и беседи по проблемите, които постави др. Т. Живков в речите си на празника на студентската младеж и пред XIV конгрес на ДКМС.

Но диалогът и контактите с младежта особено със средношколската и студентската младеж не са системни и широки. В това отношение считаме за нужно да организираме единни политически дни и сред учащата се младеж.

Широко поле за дейност имат отечественофронтовските организации по местожителство. Сега стои задачата отечественофронтовските комитети пълноценно да използват агитационните колективи по местожителство и агитационно-масовата работа сред населението; своевременно да се информира то по злободневните въпроси; да се повишава ролята на социалния контрол върху работата на обслужващите предприятия и учреждения.

Окръжният комитет на партията се стреми да координира и насочва работата на обществените органи в областта на политическата агитация. Разработват се планове за съвместни мероприятия и идеологически кампании. В окръжния комитет, в неговите отдели се обсъжда работата на профсъюзните, комсомолските и отечественофронтовските комитети по отделни проблеми и инициативи.

Считаме, че партийното ръководство на устната политическа агитация следва да се насочи към по-системно анализиране на агита-

Digitized by Google

ционната дейност, на участието на кадрите в политико-разяснителната работа, умението им да проявяват политически подход, да убеждават и възпитават хората; да се води отчетност и се упражнява системен контрол за решаване на повдигнатите от трудещите се въпроси и за направените от тях предложения.

В този ред на мисли искам да поставя още един въпрос — за ролята и мястото на агитатора. Много често в колективите се спори трябва ли широко да афишираме кой е агитаторът, в какво направление се специализира, с кого работи и какви резултати постига. Търсят се едни или други форми за отчитане и стимулиране на неговия труд. Партийните организации си поставят задачата и търсят от нас методическа помощ за това, как да издигнат авторитета и обществения престиж на агитатора в малкия колектив. Това са проблеми реални. Тяхното решаване отново поставя въпроса: кой може и трябва да бъде агитатор. И дали не боравим все още с твърде формален набор от показатели при подбора на агитаторите. Много често именно подбраният главно по образование и служебна позиция агитатор се нуждае от нашата намеса да му създаваме отвън авторитет и престиж, да го утвърждаваме като търсен съюзник в собствения му колектив.

Опитът показва, че в трудни, в решаващи моменти хората търсят и вярват на човека, завоювал си сам авторитет сред колектива, спечелил с личната си жизнена позиция доверие и уважение. И затова ние се насочваме именно към тези хора. Тях да издигаме като агитатори, да ги въоръжаваме с необходимата информация, знания и методика за агитационна дейност. Практиката недвусмислено потвърждава, че там, където умело съчетаваме показателите за образование и длъжност с естествения авторитет и високите нравствени критерии при подбора на агитаторите, успехите са налице. Ето в тези случаи няма никакво място за конкуренция на агитатора с коментатора от средствата за масова информация. Неговата сила е в това, че той познава отлично проблемите на колектива и всеки човек в него с личните му болки, стремежи и интереси.

И сега, в условията на новия икономически подход, на ускореното внедряване постиженията на научно-техническия прогрес именно той е човекът, който може да сведе мащабните преобразования до конкретни задачи на колектива и личността.

В КВАРТАЛА

Като секретар на първичната партийна организация в квартал „Цена Илчева" във Враца ще споделя някои мисли за работата ни с кварталното ръководство на Отечествения фронт.

Нашето партийно бюро счита, че сърцевината на партийно-политическата, организационната и идейновъзпитателната работа на комунистите от кварталната партийна организация е работата в низовите организации на Отечествения фронт. Тя произтича от казаното от Георги Димитров, че „Работническата партия (комунисти) бе инициаторка за създаването на Отечествения фронт... затова и нейната отговорност за по-нататъшното укрепване на ОФ и изпълнението на неговите задачи е най-голяма".

Digitized by Google

Често си мисля кое отличава нас, комунистите, от безпартийните в квартала, които също така се трудят много добре... Това е вероятно, че ние сме длъжни винаги политически да осмисляме всяко дело, че у нас има изградени навици на нетърпимост към слабостите, че ние творчески проумяваме мисълта на Максим Горки „Не щади себе си, това е най-гордата мисъл на земята".

Нашите председатели и членовете на отечественофронтовските ръководства са именно такива хора — не щадят себе си. Но на практика тяхната дейност все още не е получила онова обществено признание, което по достойнство им се полага. Без участието на всички комунисти, живеещи на територията на низовата отечественофронтовска организация, не могат да се укрепят и засилят активността, инициативността и самодейният характер на самата организация. Но някои от работещите комунисти не участвуват в мероприятията на Отечествения фронт и с това настройват безпартийните срещу себе си; не е изяснен въпросът, как да се работи с тях, дори и в новата Инструкция на ЦК на БКП за работата на партийните групи е отбелязано само, че могат да се изграждат с тези комунисти „временни партийни групи" в подготовката на избори, а за работата им през останалото време? Не е усъвършенствувана системата за възлагане, контролиране и отчитане изпълнението на партийните поръчения на комунистите за работата им по местоживеене — кое партийно ръководство да ги дава, къде да се отчитат? Недостатъчни са грижите по модернизацията, поддържането и ползването на клубната база:

Нерешаването на горните въпроси води до обезличаване на комунистите в квартала, а за авторитета на комуниста като представител на партията сред населението има едно измерение — неговото участие в живота на низовата и кварталната отечественофронтовска организация.

За съжаление все още немалка част от комунистите, живеещи в квартала, но членуващи в първична партийна организация по месторабота, подценяват, не се съобразяват с тази истина. Забравят, че комунистите се реализират не само на работните места, но и у дома, в квартала. Неприемливо е така нареченото „бягство" от обществена работа по местоживеене — явление, което през последните години става все по-актуално и има опасност да се превърне в голям проблем. Нежелание за обществена работа, за обществена ангажираност проявяват в повечето случаи хора, които заемат ръководни длъжности в момента или преди пенсионирането им. Мнозина ръководители, когато се пенсионират и дойдат на събрание на низовата или кварталната отечественофронтовска организация, на събрание на кварталната партийна организация, сядат настрана, уединени, чувствуват се чужди между своите хора от квартала, защото преди това не са намерили време за топла, човешка дума с тях.

Може би ще бъде полезно научните работници по партийно строителство да разработят проблемите: работата на комунистите по местоживеене в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество и ролята им при формирането на общественото мнение; организационни форми за работата на комунистите по местоживеене. Литературата, с която разполагаме сега по тези проблеми, не ни задоволява.

До 1980 година не бяхме доволни от идейновъзпитателната си работа, а това е една от задачите на партийното и отечественофронтовските ръководства. Успехи имахме, тях никой не може да отрече, но което си е право: в нашия квартал идейновъзпитателната работа беше бедна. И с това бяхме свикнали. Вървяхме по утъпкан път: лектория при слабо посещение, просветно събрание по тема, препоръча-

Digitized by Google

на „отгоре“, заседания на ръководствата и някоя среща с актива, съвсем рядко заседание на другарския съд, някоя седянка и... май че това е целият ни арсенал от средства за идеологическо въздействие. И то при положение, че в квартала живее трудова интелигенция от 55 лекари, 73 инженери и архитекти, 141 учители, 18 агрономи и зоотехници, 6 ветеринарни лекари, 78 икономисти, 16 юристи.

За да изменим омръзналите вече на хората форми за идеологическо въздействие, потърсихме помощта на тези специалисти. Резултатите са повече от насърчителни. Ръководството на четвърта низова организация направи последователно срещи с лекарите и агрономите, членове на тази организация. Те с готовност приеха да сътрудничат в идеологическата работа. Само за три месеца членовете на низовата организация с голям интерес слушаха беседи от двама „свои“ лекари, един зъболекар, един агроном и една учителка от Техникума по обществено хранене. Опита на тази организация вече подеха и първа, трета, пета и единадесета низова организация.

В навечерието на международния ден на жената подготвиха и изнесоха ритуални програми учители и деца, живеещи на територията на низовата организация. Всички бяха много доволни.

Дълбоки, трайни следи оставиха беседите с Никола Германов по международните въпроси, с Върбан Павлов за борбата против негативните явления, с Емилия Александрова за прекрасното и грозното у човека. И тримата са наши съкварталци.

Масовата идейно-политическа и възпитателна работа зависи и от състоянието на клубната база. Ние клуб имаме, но няма достатъчна дейност в него. Имаме амбицията да го превърнем в уютно, предпочитано и търсено от кварталците място за срещи и разговори, за художествени изложби, игри и забави; в място за тържествени чествувания на политически, исторически и културни събития. Но са ни нужни и средства. Част от тях ще получим с нашия труд. През настоящата година отечественофронтовците от нашия квартал ще предадат на изкупвателната организация 50 тона вторични суровини, 5 тона сурови билки и диворастящи плодове. В помощ на селското стопанство всеки работоспособен пенсионер ще даде най-малко по три човекодни. Отглежданите в личните стопанства лозя, овощни дървета и разни зеленчуци, ако се съберат общо, ще представляват 267 декара лозя, 270 декара зеленчуци, 102 декара череши, 92 декара круши, 87 декара ябълки, 22 декара орехи и десетки декари ягоди, малини и други.

За изпълнението на тези задачи разчитаме на живеещите в квартала 486 комунисти, 495 комсомолци, 49 членове на БЗНС.

В последните дни на април свикахме срещи по низови организации с всички комунисти независимо в коя първична партийна организация членуват и им връчихме конкретни поръчения за работа в квартала. Те ги приеха с готовност. При решаването на стопанските задачи се срещаме с едно „ако“ и с едно „но“: ако бригадите в помощ на селското стопанство се водят от председателите на низовите организации на Отечествения фронт и ако в тях първи се включат комунистите, но това може да стане при условие, че председателите се освободят от доброволните бригади в предприятието, където работят. Това трябва да се реши от окръжните ръководства, защото всички сме съгласни, че не може да организираш бригада и сам да не участвуваш в нея. Не може да говориш за активността на отечественофронтовската организация, а сам да не посещаваш нейните събрания, да не участвуваш в нейните мероприятия, особено когато си комунист. В. И. Ленин в писмо до А. В. Луначарски, като го призовава лично да участвува в партийната борба с меншевиките, пише:

Digitized by Google

„Личното Ви въздействие и участие в политиката значи страшно много. Без тях и политическата Ви дейност, и дори самото Ви писане става по-малко политическо".

За да опознаем кварталците, по инициатива на партийното бюро с помощта на председателите на низовите организации на Отечествения фронт извършихме демографско проучване. Прекрасна инициатива, която ни разкри перспектива за творческа работа. Цифровите данни, които посочих, са от това проучване. Какво ни разкри то? Пъстротата на социалния състав на кварталната отечественофронтовска организация. Открои културното равнище на населението и уточни броя на творческата интелигенция. Изясни относителния дял на работническата класа. Уточни броя на учащите се. Разкри, че от жителите на квартала само 11 души не работят по различни причини. В продължение на две години хулиганските прояви са намалели от 10 на 5 броя. В осем семейства има възникнали конфликтни ситуации, които трябва да се решават с наша помощ. В квартала живеят 10 дърводелци, 6 зидаро-мазачи и бояджии, 3 водопроводчици и 21 електротехници, които при повикване изпълняват дребни занаятчийски услуги на кварталците.

Проучването ни дава възможност да работим с хората с отворени очи, да видим и недостатъците, и доброто около себе си, да не губим перспектива.

Борис ГЕОРГИЕВ
секретар на първична партийна организация
в квартал „Цена Илчева" — Враца

По следите на нашата критика

КЪМ ПИСМАТА — ДОВЕРИЕ И ОТГОВОРНОСТ

Те пристигат в редакцията от различни краища на страната. Получават се по няколко на ден. Автори са комунисти, безпартийни, членове на ДКМС. Какъв непресъхващ извор на творческата мисъл на народа!...

Писма! И всяко едно от тях е начало на диалог. За какво пишат нашите читатели? Разлистваш страниците. В тях са отразени мисли, вълнения, радости и болки на авторите. Хората се обръщат към списанието на Централния комитет на Българската комунистическа партия с желание да разкажат за сполуки и недостатъци по места, да изложат свои виждания по редица въпроси. Едни искат да

Digitized by Google

се въвежда по-добър ред навсякъде, други очакват компетентен отговор по вълнуващи ги проблеми. В немалко писма се повдига въпросът за стила и метода на работа на отделни ръководства, за нарушаване на дисциплината, на социалистическите норми на живот. В редовете на всяко писмо личи доверието към списанието и надеждата, че то може да помогне и да даде добър съвет. Фактът, че читателите търсят редакцията, показва, че те чувствуват силата на „Партиен живот". Това доверие задължава много.

Често в редакцията идват граждани да търсят партийна правда. Те молят, настояват да се разкрие истината. Понякога наблюдаваш жалващите се, слушаш за патилата им. Става ти болно за бездушното отношение, което са имали към тях някои дейци. Бюрократичността предизвиква в хората неудовлетвореност, принуждава ги да се обръщат към централните органи с въпроси, които могат да се решат и по места. А има документи, които уреждат как да се работи с писмата, молбите и сигналите на трудещите се! Отделни ръководители обаче ги омаловажават. Защо? Защото понякога те изпадат в плен на бездушието, забравят своя дълг пред партията и народа, своята отговорност пред обществото. А писмата на населението оказват неоценима помощ в борбата с недостатъците, които съществуват тук и там.

Нашият стремеж е да откликваме бързо. Нито едно писмо не остава без отзвук. Едни се изпращат за решаване до компетентните органи, а други остават за проверка от редакционни работници. Тъй както повелява и законът.

С болка в душата си в редакцията дойде Стоян Стоянов от Смолян. Възмущаваше се. В ръцете си носеше изписани немалко страници. Изнасяше груби нарушения в стила и метода на работа на своя директор. Да, той се беше осмелил да излезе в открит сблъсък с началника си! Не е лека работа! Много грешки и слабости са се знаели и от други органи и дейци, но решителни мерки не са вземали. А нещата от ден на ден загнивали.

Наш представител отиде в Смолян. Разговаря, събра доказателства, които потвърждаваха изнесеното. Редакционното ръководство сигнализира за случая окръжния комитет на БКП. След време в редакцията дойде писмо, подписано от В. Караджов — първи секретар на комитета. В него четем: „...Уведомяваме, че бюрото на окръжния комитет на БКП разгледа поведението на Ангел Ст. Рафаилов... и взе решение за изключването му от редовете на партията за неправилен стил и методи на работа и ръководство, които са довели до създаването на груповщина в първичната партийна организация и колектива, за нарушение на принципите на класово-партиен подход в работата с кадрите... А. Рафаилов е освободен от длъжността главен директор на окръжен клон на БНБ — Смолян. Предприети са съответни мерки за укрепване ръководството на клона и подобряване работата на първичната партийна организация и колектива."

Няма съмнение, че направеното ще се посрещне със задоволство от хората, с които е работил А. Рафаилов. Мярката на бюрото на окръжния комитет на БКП ще им вдъхне вяра, ще им даде сили в борбата срещу недостатъците, в стремежа им за повече успехи на колектива.

Ето друг случай.

В редакцията пристигна молба от Иван Иванов от Червен бряг. В нея той се оплакваше за небрежно извършени строителни работи в новопостроения му апартамент. Писмото веднага изпратихме в общинския комитет на БКП в упоменатия град. И оттам пристигна отговор. Първият секретар на комитета съобщаваше: „...Установи се, че жалбата е основателна. Уточнен беше и срок, в който строителната организация да отстрани всички дефекти, посочени от жалбоподателя. След една седмица бе направена повторна проверка, която констатира, че дефектите са отстранени. Жалбоподателят заяви пред комисията, че няма повече искания спрямо строителите. На строителната организация беше обърнато внимание да не се допуска в бъдеще некачествена работа..."

Показахме тези случаи по няколко съображения. Кое е характерно тук? Преди всичко високото чувство за отговорност, с което реагират партийните комитети. Те се намесват не формално, за да дадат някакъв отговор на редакцията и гражданина, а да установят истината, да удовлетворят едно справедливо искане. И още нещо. Наред с отстраняване на допуснатите слабости комитетът обръща внимание на съответната организация в бъдеще да не повтаря подобни неща.

Ще се спрем на още един случай. В писмо до списанието К. Вътев от София писа, че съответният районен народен съвет като нуждаещ се за жилище го прекатегоризира от първа в четвърта група. През 1980 година комисия от съвета при същите условия на живеене му определя първа група. „Считам извършеното прекатегоризиране за неоснователно и незаконно. Не ми са известни основанията... Не съм уведомен за направеното" — заключава молителят.

Молбата изпратихме до съответния районен комитет на БКП в София. Оттам получихме отговор. В него е записано: „...със съдействието на районния комитет на партията молбата на К. Вътев е удовлетворена. Той получи съответно изменение на групата..."

А защо бе нужна намесата на редакцията, на партийния комитет. Въпросът на законно основание е трябвало да се реши от районния народен съвет. Тъй както е постъпено през 1980 година. Защо не е уведомено лицето за станалите промени? И тук намирисва на едно — на бюрократично отношение при решаване жизнено важни въпроси на гражданите. Послед-

Digitized by Google

ствия — предизвикани са тревоги, безпокойства, занимаване на различни институти. Губено е ценно време.

С няколко реда Б. Радивенски от Сливен ни писа: „Моля да приемете от семейството ми и мен нашите признания и благодарности за оказаната от поверената Ви редакция помощ, съдействие и внимание...“

Молителят желаеше да се подобрят отношенията им с друго семейство. В случая заслуга има и окръжният комитет на БКП, който прие въпроса присърце и направи необходимото за едно добро съжителство между две семейства.

Много са случаите, когато редакцията бързо е реагирала на писмата на гражданите и е давала своя принос за най-правилно разрешаване на повдигнатите въпроси.

Ще ни се обаче да засегнем и един друг проблем. Има хора, влюбени в много писане. За тях като че ли то е хоби. Изпращат писма до най-различни органи и организации. И в повечето случаи до най-отговорни места. Допускаме, че някои след много лутания и ходене по мъките са решили да пишат до повече институти, защото местните органи не са им обърнали внимание на законни искания. Често пъти тези граждани адресират жалбите си само до по-горестоящите инстанции. И то там, където вярват, че ще се вземе правилно отношение по вълнуващите ги проблеми. В това няма нищо лошо.

Има обаче немалко примери, които показват, че за едно и също нещо се пише до много органи. Това говори, че авторът адресира до всички места, където се сети, без да се съобразява дали повдигнатият въпрос е в компетентността на адресанта. В не редки случаи той е убеден, че постъпва неправилно. Но изпраща и вярва, че все нещо може да излезе. Препрочиташ подобни жалби по няколко пъти. Правиш проверка и установяваш, че една значителна част от написаното се дава в невярна светлина. Понякога тези граждани не изясняват вярно и личните си въпроси. Изнасят ги така, както за тях е най-угодно. В крайна сметка какво се получава? Дошъл е документ, в който е обозначено, че е изпратен до много институти. Всички са длъжни да го регистрират, да го прочетат. Отношение по него ще вземе първата инстанция, до която е адресирано писмото, но се губи времето на много хора. Напразни са очакванията и на гражданите, които отрупват вишестоящите органи с молбите си. Какъв е редът? Редно е по линията на политическата просвета на хората да се разяснява, че така не бива да се постъпва, да се насочват как да търсят своето право. Така ще се пресече и пътят на излишното писане и заангажиране на много институти с ненужна книжнина.

Често някои граждани изпращат едни и същи молби на няколко места, без да са обозначили това. Тогава отвсякъде започват проверки. Изпращат се по компетентност, настоява се за отговор. Тъй както изисква законът. Колко много време се пилее?

Има лица, на които, макар че е даден правдив отговор, продължават да пишат. И то навсякъде, където се сетят. И очакват, че някъде ще сполучат. Ето това е вече криворазбрана демокрация. Със своите изложения те отнемат много време на различни институти. Към такива хора би трябвало да се вземат известни мерки от обществените организации, пък и от съответните държавни и стопански ръководства, от правораздавателните органи. И непременно да се дава гласност. Така ще се пресичат пътищата на онія, които с действията си стигат до изопачаване на истината, до злепоставяне и клеветничество. От това ще има полза социалистическото ни общество.

Няма да изреждаме всички писма, които идват в редакцията, от този род. Но ето едно от тях. Атанас Пенев от Русе се жалваше против своя съсед. Писмото стигна в общинския комитет на БКП в Русе. В получения отговор ни известяват, че лицето в продължение на няколко години за един и същи повод е отправил молби до различни места. „Нашето мнение — се казва в отговора — е, че въпросите, които повдига А. Пенев, произтичат от влошените отношения между семействата още при изграждането на жилищата им. Хората, с които разговаряхме, характеризират Пенев като човек, който се занимава с писане на жалби, без да има достатъчно основание и да е сигурен във фактите, които изнася...“

Повече при нас той не се обади. Може би е писал вече другаде?

Но тук изпъква въпросът — ако по-ефективно се беше намесила организацията на Отечествения фронт, където живее Пенев, ако проблемът бе разгледан там, където той работи, навярно отдавна щеше да му се покаже правият път. И сигурно писмата щяха да намалеят.

Има един проблем, който заслужава по-сериозно внимание. Той рекушира в местните партийни, отечественофронтовски, профсъюзни и комсомолски органи и организации. Той опира и до правораздавателните органи. Излязоха немалко документи, които регламентират как да се работи с писмата, жалбите, молбите, сигналите и предложенията на трудещите се. Има и закон, който урежда тези въпроси. Не бихме могли да твърдим, че в тази насока не е извършена политическа работа сред населението. Прави се, и то немалко. Но има още какво да се мисли и да се засили правната просвета.

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

«ОБНОВЯВАНЕТО» НА МАОИЗМА

АЛЕКСАНДЪР БЕЛЕВСКИ

Противоречивият характер на развитието на съвременен Китай вече не за пръв път поставя въпроса, коя обществена сила е определяла, определя и ще определя съдбите на китайския народ? А той логически опира до въпросите за ролята и мястото на Китайската комунистическа партия в политическия живот, за нейния социален състав, за нейната идеология.

ОТ МАРКСИЗЪМ-ЛЕНИНИЗЪМ КЪМ МАОИЗЪМ

Създадена през 1921 г., ККП обедини най-прогресивните представители на буржоазната интелигенция, които поеха благородната мисия за пропагандиране идеите на марксизма и научния социализъм, за разпространяване истината за световния пролетариат и неговите борби, за победата на Октомврийската революция и за успехите на комунистите в Русия в разгрома на империалистическите интервенти и в строителството на новото общество. Силата на тези идеи и истини беше толкова голяма, че само след няколко години ККП стана главният организиращ фактор в борбата на трудещите се маси в Китай.

Първите крачки към обединяването на марксистката теория с практиката на класовата борба в Китай бяха предприети с помощта и поддръжката на Коминтерна, чиито препоръки се базираха върху Ленциновата стратегия за революцията в аграрна страна при подкрепата на международния пролетариат.

Китайските комунисти израснаха като авторитетни водачи на работниците в индустриалните центрове. Тяхното влияние стана забележимо и в селата, където се разрастваше движението срещу наследената от феодалната епоха система на земевладение.

Разгърнатият от 1927 г. бял терор на Чан Кайши, когато бяха унищожени десетки хиляди комунисти, и то най-добрите сили на партията, практически я лиши от завоюваните постижения. Партията бе принудена да премине към нелегални, при това чисто военни методи на дейност, да премести центъра на своята работа от градовете, където вилнееха чанкайшистките „специални служби", в селските райони. При тези условия кадровият състав на партията вече се възстановяваше за сметка на полупролетарските и даже непролетарските слоеве на населението. Тези фактори обективно тласкаха към промяна в характера и политиката на ККП. Като неедноократно предупреждаваше срещу опасността от „напора към партията от страна на дребнобуржоазни и направо враждебни на всичко пролетарско елементи", В. И. Ленин същевременно подчертаваше: „... пролетарската политика на партията се определя не от нейния състав, а от грамадния, изключителен авторитет на оня извънредно тънък слой, който може да се нарече стара партийна гвардия."[1]

Но по-голямата част от ветераните в партийното ръководство на ККП по това време вече бяха унищожени. Беше разстрелян първият пропагандист на марксизма в Китай Ли Дачжао, който призоваваше да се дава отпор на вече появилите се през това време опити на „лъжците, демагозите и празнодумците да се присламчат към нашето движение, за да мамят хората"[2]. Загинал бе и водачът на селячеството комунистът Пън Бай, както и много други теоретично добре подготвени и изявени в революционната борба членове на ККП. Създаде се възможност за излизането на преден план на такива лица, които, като спекулираха с притегателната сила на идеите на социализма и с подема на китайското революционно движение, жадуваха за лична кариера и власт.

Не случайно точно в този период започва своя политически живот Мао Цзедун. Не е случайно, че тогава се формираха т. нар. „идеи на Мао Цзедун" като „ръководна идеология на партията".

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 33, с. 251.
[2] Ли Дачжао. Избранные статьи и речи, М., 1965, с. 129.

Digitized by Google

Както е известно, в основата на „идеите на Мао Цзедун" стоят не принципни теоретични становища за революционната стратегия и тактика, а един еклектичен комплект от методи за насаждане в партията на доктрина, която няма нищо общо с марксизма-ленинизма, която не зачита законите на общественото развитие и затова противоречи на интересите на китайския народ.

От „теоретична" гледна точка „идеите на Мао Цзедун" винаги са се отличавали със своята непоследователност и вътрешна противоречивост. Понякога в тях доминират пасивност, закъснение от изискванията на дадения момент и некритично възприемане „волята на масите". Но по-често лозунгите и делата на Мао се диктуваха от волунтаристичния авантюризъм. Това е изцяло обяснимо в светлината на саркастично отбелязаната от В. И. Ленин характеристика на дребния буржоа с неговите лутания от „унинието на опортюниста" към „отчаянието на терориста"[3]. Тези лутания Мао Цзедун успя да наложи като основа на партийната и държавната политика.

Зигзагите на Мао Цзедун съвсем не бяха обусловени от съобразяване с особеностите на различните етапи в китайската революция. При всеки подобен завой проличаваха противниците на Мао, хората, които не бяха съгласни с него, които се осмеляваха да изразяват свое мнение. Те веднага биваха изолирвани, отстранявани от ръководните длъжности, срещу тях се мобилизираше рафиниран апарат на клевети и репресии. Естествено, първите жертви на маоизма винаги бяха интернационалистите, верните последователи на идеите на научния социализъм, патриотите. За методите на „партийната" дейност на Мао красноречиво говорят например гоненията срещу Ван Мин, секретар на ЦК на ККП през 40-те години. Той бе обвинен в „левичарство" за това, че отстояваше линията на Коминтерна и следователно опониираше на дясноопортюнистическата линия на Мао. Немският комунист Ото Браун, военният съветник на Коминтерна в ККП, бе обвинен от Мао Цзедун в „некомпетентност" и „превишаване на пълномощията си", а доносът срещу него в Москва съдържаше и ултиматум той да бъде разстрелян.

След погазването на интернационалистическите сили в ККП Мао Цзедун направи опит да застане на откровено националистически позиции. През 1945 г. на заключителния етап на революционната война, когато времето изискваше окончателен отговор на въпроса за бъдещето развитие на Китай, Мао провъзгласи, че повече от 30-годишната борба на китайските комунисти трябва да послужи за създаването на „държавата на новата демокрация". Той веднага разясни, че неговият „идеал" не се различава от буржоазнодемократическата държава. Игнорирайки като „не отговарящи на „китайската специфика" марксистките възгледи за пролетарската диктатура и промяната на формите на собственост, т. е. основните въпроси на революцията, Мао посочваше селячеството в качеството на основа на „новата демокрация". Що се отнася до държавните функции на предлаганите от Мао институции, то те се свеждаха до „запазването на частната собственост" и по-нататъшното „разчистване на пътищата за развитието на капитализма" при най-активно привличане на задграничните капитали.

Партията, в която въпреки „чистките" все още се бяха запазили истинските революционни традиции, не прие тази програма. Разгромът на чанкайшистките войски, които се опираха на военната и финансовата мощ на американския империализъм, победата на китайската революция през 1949 г. създадоха реални предпоставки за преход към социалистическото строителство. Китайските комунисти можеха да разчитат на братската и безкористна помощ на социалистическите страни и комунистическите партии, на техния опит в изграждането на новото общество в различни условия. И тази помощ бе предоставена. Но Мао и тук се опита да прокарва собствената си линия, като отново прибягваше към позоваванія на „китайската специфика". Някои смятат, че ние можем по-рано да победим капитализма и да влезем в социализма, казваше той през 1950 г. в момента, когато партията правеше равносметка след първите си успехи в оздравяване на икономическия и социалния живот в страната, такива възгледи са погрешни, те не отговарят на ситуацията в нашата страна.

Този „песимизъм" обаче не попречи на Мао Цзедун само след пет години да настоява за рязко увеличаване на темповете при колективизацията в селата, за „предсрочното" изпълнение на задачите от преходния период с цел „колкото е възможно по-скоро" да се изгради „китайският социализъм". При това, както многозначително предупреждаваше Мао, „не трябва през цялото време да се съобразяваме със Съветския съюз".

Предупреждението придоби силата на критерий при поредната „чистка". Без да си прави труда да представи аргументи, Мао обвини един от видните ръководители на ККП Гао Ган в „стремеж да узурпира властта" и настоя посмъртно, след „самоубийството" му, той да бъде изключен от партията. Заедно с Гао Ган физически и морално беше унищожена голяма група комунисти, изказали се за развитието на дружбата и сътрудничеството с КПСС, братските партии, международното комунистическо движение.

Колкото повече се задълбочаваше процесът на насаждането на „китайския социализъм", толкова нарастваше и броят на жертвите в борбата на Мао за превръщане на партията в послушно оръдие на неговите великодържавни, антисоциалистически амбиции. Заради критиката против „големия скок" и „народните комуни", които

[3] В. И. Ленин, Съч., т. 15, с. 146.

Digitized by Google

се представяха от Мао като „чисто китайски" методи на прехода даже не към социализма, а направо към комунизма, бе репресиран маршал Пън Дехуай, героят от освободителната война. Заедно с него загинаха и хиляди честни комунисти, които бяха обвинени в „десен уклон", в съпротива срещу авантюристичния курс на Мао Цзедун.

Стотици хиляди, милиони членове на ККП и безпартийни станаха обекти на „културната революция", продължила от 1966 до 1976 г.[4] Китайската комунистическа партия фактически престана да бъде организационна, идейно-политическа сила на челните отреди на китайските трудещи се. Сега нейното ядро в голямата си част е съставено или от приспособленци, които са успели да преживеят „чистките" от „ляво" и отдясно, или от бивши хунвейбини, идейният „багаж" на които се състои от десетина назубрени цитати от „председателя Мао", а практическата им дейност е насочена към унищожаването на тези, които вождовете на „културната революция" обвиняваха в „ревизионизъм", т. е. всички, които се съмняват в „универсалната истина на идеите на Мао Цзедун".

АБСОЛЮТИЗАЦИЯ НА БЕЗПРИНЦИПНОСТТА

За дълбоката противоречивост на диктуваната от Мао линия на партията, за мащабите и насочеността на „чистките" и като цяло на съвременното идейно-политическо състояние на нейните редове свидетелствува простото изброяване на задачите, които се поставяха от партийните конгреси след победата на революцията през 1949 г.

Осмият конгрес (1956 г.) беше най-ярката страница на последния период от историята на ККП. Той издигна конкретна програма за социалистическото строителство, която далеч не случайно предупреждаваше против „прибързани крачки". Документите от конгреса съдържаха и други елементи на критика срещу Мао. Те провъзгласяваха марксизма-ленинизма като идейна платформа на ККП за разлика от приетите на предишния конгрес през 1945 г. формули за „идеите на Мао Цзедун".

Следващият конгрес се състоя след 13 години, през 1969 г. От неговата трибуна се разнесоха възторжени изявления за „победата" във „великата пролетарска културна революция". Основната нейна „заслуга" се състоеше в това, че бяха унищожени същите сили, които на VIII конгрес искаха да насочат страната и партията към истинско социалистическо развитие или най-малкото да ограничат влиянието на Мао Цзедун, да коригират най-порочните аспекти на неговата линия. С отчетен доклад пред конгреса излезе Лин Бяо, един от главните ръководители на „културната революция", съставителят на известната „малка червена книжка" с цитатите от Мао. На Деветия конгрес Лин Бяо бе официално назначен за „приемник на председателя Мао", а мнозина негови привърженици, предимно военни, станаха членове на централното партийно ръководство и заеха влиятелни постове във всички звена на държавния апарат.

А Десетият конгрес през 1973 г. вече направи равносметка на „победоносната борба" срещу „контрареволюционната група на Лин Бяо и неговите привърженици". Те бяха обвинени в „конспираторска дейност с цел да се осъществи държавен преврат", в „опити за атентат срещу Мао Цзедун" и т. н. Едва ли може да се повярва в подобни обвинения, още повече и поради това, че те бяха представени след „тайнственото изчезване" на самия „приемник на председателя Мао" и на голяма група от неговите съмишленици. „Освободилите се" по такъв начин постове бяха заети от представители на друга групировка, която активно се бе проявила през „културната революция". Те бяха концентрирани около съпругата на Мао — Цзян Цин и именно на нейното протеже Ван Хунвен е била възложена „почетната задача" да представи отчетния доклад пред конгреса.

И отново рязък завой. Единадесетият конгрес на ККП през 1977 г. вече след смъртта на Мао провъзгласи поредната „победа на партията" — „разгром на контрареволюционната група", „бандата на четиримата" — Цзян Цин, Ван Хунвен, Чжан Чунцяо и Яо Венюан. А новият председател на ККП Хуа Гофън в своя отчет се постара да докаже пред партията и народа, че Мао Цзедун няма никакво отношение към тези престъпления.

Опит за „компромисен" подход към преценката на Мао Цзедун и неговите „идеи" бе предприет по време на VI пленум на ЦК на ККП през юни 1981 г. Документът на пленума, т. нар. „Решение по някои въпроси из историята на нашата партия" бе приет в резултат на дълга борба между групировките с помощта на шантаж, интриги, заплашвания, принудени компромиси и безпринципни сделки. Достатъчно е да споменем, че текстът на решението се е преработвал най-малко шест пъти и неколкократно се е обсъждал на най-високо ниво. В него има признания, че Мао е правил грешки, но веднага се коментира, че „това са били грешки на велик революционер". В него има и признания за катастрофалните провали на „културната революция", но наред с това се изброяват и някои „положителни моменти" от този период.

Като цяло „идеите на Мао" отново бяха провъзгласени за идейна платформа на ККП, а целият народ и партията бяха при-

[4] Според данните от специалното разследване, проведено през пролетта на 1982 г. по указание на ЦК на ККП, в годините на „културната революция" са загинали 20 млн. души и съдбите на почти 500 млн. са били засегнати в различна степен (вж. „Работническо дело", 8 юни 1982 г.).

Digitized by Google

зовани „да се сплотят под знамето на идеите на Мао Цзедун".

Пленумът разгледа далеч не само исторически въпроси. От „практична" гледна точка пленумът свали Хуа Гофън от поста председател на ККП, но по силата на взаимния компромис той не беше наказан, а бе преназначен на поста заместник-председател на партията. Но нито решението по идеите и дейността на Мао, нито разместването на „силните фигури" не можеше да успокои масите. Обсъждането на документа се превърна в остра полемика. Специален циркуляр от ЦК на ККП в дисциплинарен ред забрани „масови дискусии по исторически въпроси". В отделните провинции бяха изпратени специални групи от представители на централния апарат на ККП, органите на сигурност и армията за „разясняване" на този документ.

В най-добрия за лидерите на ККП случай това може да породи пасивност и да засили дезориентацията на партийните членове и масите. Една година след пленума сп. „Хунци" призна, че сега в КНР се разширява неверието в партията и в нейния курс, а авторитетът на ККП е нисък както никога.[5] Стана окончателно явна безперспективността на всякакви опити за сметка на признаване на „дребни", „непринципни" грешки на Мао да се превърнат хаотичните наслоявания на неговите „идеи" в относително подредена система от възгледи. Не получи оправдание и практиката, когато „великият кормчия" се мяташе ту „наляво", ту надясно, когато превръщаше своите някога „верни съюзници в обекти на „революционната борба". Партията, лишена от идейна основа, по същество стана един вид привилегирован клуб, членовете на който не само са откъснати от масите, но и противопоставят собствените си интереси срещу интересите на трудещите се. „Измина вече дълъг период, но ние все още не напълно ясно разбираме ролята и мястото на партията в живота на страната... — се казва в сп. „Хунци" през май 1981 г. — Някои членове на партията използват властта, дадена им от партията и държавата, за лично забогатяване. Те се превърнаха в потисници на народните маси. Всичко това подкопава авторитета на партията."

Този цитат е само един от многото подобни, които рисуват истинската ситуация в ККП. Като спасяват „авторитета" на ККП, а по-точно като спасяват своя „авторитет" в качеството си на ръководители на ККП, пекинските лидери обявиха началото на поредната „чистка". Предвижда се, както заяви новият председател на ЦК на ККП Ху Яобан, изгонване от партията около 10—12 млн. души от общото количество 38 млн.

Но тази привидно „благородна" задача се изля в поредица от репресивни акции, в нов израз на фракционната борба. Пекинският вестник „Бейцизин жибао" през януари 1982 г. се оплакваше от „несъзнателността" на масите, които преценяват всички събития от политическия живот на ККП и КНР като „борба на фракцията на едикой си срещу фракцията на някакъв друг". Централните органи на партията „Женмин жибао" и „Хунци" доста откровено посочваха, че настроенията и в ръководните звена, и в масите се колебаят от „двуличието" до пряката съпротива с цел „да се свали съвременното ръководство и системата на властта". И никакви „чистки" не са в състояние да оздравят партията, защото инициаторите им не предлагат нова идейна база на мястото на окончателно компрометирания маоизъм.

Точно обратното, засилват се опитите да се „реабилитира" маоизмът, да се възроди култът към Мао, да се осъществи връщане към маоистките методи в дейността на партията. Показателно в това отношение е публикуването в сп. „Хунци" в края на миналата година на поредица от цитати на Дън Сяопин по някои въпроси от дейността на ККП. (Не напомня ли това за прочутата „малка червена книжка" с цитатите от Мао Цзедун?) Почти във всичките си изказвания Дън Сяопин критикува откъсването на партията от масите, груповщината, отсъствието на морален авторитет. Но в качеството на универсално лекарство срещу всички тези пороци, които бяха породени от дългогодишното господство на „идеите на Мао Цзедун", Дън препоръчва отново „идеите на Мао".

В какво, според Дън Сяопин, се състои главното достойнство на тези „идеи"? „Маркс и Енгелс основаха идейната линия на диалектическия материализъм и историческия материализъм. Председателят Мао ги обобщи на китайски език, като написа на вратата на партийната школа в Янан[6] четири йероглифа „реалистичен подход". „Реалистичен подход" — това е нашата идейна линия"[7] — утвърждава Дън.

Но какво е това „реалистичен подход"? Можем ли да интерпретираме този термин например като приложение на марксисткото учение към реалните условия на Китай? Определено, не! Защото в друго свое изказване Дън недвусмислено посочва: „Ние няма да допуснем марксизмът да се задържи на нивото на мненията, изказани преди няколко десетки или повече от сто години."[8] По този начин той съвсем ясно показва „незадължителността" на ККП да се обърне към творческото наследство на марксизма.

Това означава, че призивите към „реалистичния подход" целят да превърнат линията на опортюнистическото приспособяване политиката на ККП към задачите на момента в основа на партийната идеология. Зад умишлено мъглявата формула за „реалистичния подход" се крият съвсем опре-

---

[5] „Работническо дело", 19 юли 1982 г.
[6] Янан — базата на комунистическото партизанско движение през 30—40 г.
[7] „Хунци", 1981, № 21, с. 4.
[8] Пак там, с. 3.

Digitized by Google

делени сметки за създаване на такава партия, която да бъде „дендеологизирана“ и несвързана с идейни задължения пред собствения си народ и човечеството, която послушно би оказала доверие и подкрепа на всички авантюри на своето ръководство.

Наред с това Дън Сяопин разбира, че неговата „платформа“ не е приемлива за всички, че в партията все още има сили, които застъпват истински марксистки позиции. „Сега някои смятат, че теорията и практиката нямат основи“ — казва той, като има предвид критиките по повод безпринципността на „теорията“ и практиката на дейността и на самия Мао, и на неговите наследници. И Дън Сяопин дава „специфичен“ отговор на критиката: „Янанските кампании за „поправянето на стила“, „срещу сектантството“, „срещу шаблонните схеми“ решиха основните въпроси“[9].

Намекът е разбираем за всеки член на ККП, за всеки китаец. Споменатите кампании, провеждани в началото на 40-те години в Янан според личните указания на Мао, представляваха репресии срещу интернационалистическите, марксистко-ленинските кадри на ККП. Под „неправилен стил“ тогава се подразбираше неприемането от тяхна страна на маоистките методи на дейност, под „сектантство“ — техните другарски връзки, а под „шаблонни схеми“ — техните препоръки да се отчита опитът на международното революционно движение, да се изучава марксизмът-ленинизмът. Като прибягва към тези „исторически примери“, Дън Сяопин открито заплашва всички несъгласни с „реалистичния подход“.

Но има много несъгласни с тази линия и вероятно техният брой ще нараства успоредно със засилването на възроденото култ към Мао, успоредно с провалите на опитите на постмаоисткото ръководство да решава проблемите на страната и на партията с помощта на „реалистичния подход“, без да има принципна и ясна линия, която да е изработена на основата на марксизма-ленинизма.

Нов отказ да се вземе предвид порочността на маоистката политика бе направен на Дванадесетия конгрес на ККП през септември 1982 г. Отново бе повторено, че „идеите на Мао Цзедун“ наред с марксизма-ленинизма трябва да залегнат в основата на партийната идеология. Като една от главните заслуги на новото ръководство се изтъкна това, че то „възстанови истинските черти на идеите на Мао Цзедун“.

На самия конгрес за „еталон“ за по-нататъшната дейност на партията бе представен Седмият конгрес на ККП от 1945 г., на който след унищожаването на марксистите, интернационалистическите сили в партията в партийния устав бе записано: „Китайската комунистическа партия в цялата си работа се ръководи от идеите на Мао Цзедун.“

На Дванадесетия конгрес не се състоя и отдавна очакваният „разгром“ на Хуа Гофън и другите „левичарски“ сили. В доклада на Ху Яобан бе отправена критика срещу непосочен „ръководен другар в ЦК на ККП“, допуснал „левичарски грешки“, но обектът на тези намеци, Хуа Гофън, седеше в този момент в първата редица на президиума на пленарното заседание. Според решенията на конгреса и той, и другите „ортодоксални маоисти“ не бяха окончателно отстранени от ръководни партийни постове. Новият компромис между маоистите и „прагматиците“ бе постигнат в резултат на това, че първите признаха (може би привидно, под натиска на по-силни противници) някои грешки на Мао, а вторите съгласиха да възприемат „идеите на Мао Цзедун“ като прикритие за своя дясноопортюнистичен курс.

В Китай има сили, които настояват да бъдат разобличени всички престъпления на маоизма като непременно условие за започването на процеса на истински социалистически преобразувания на своята родина. Гняв и възмущение на масите предизвикаха дори и „сбалансираните“ преценки за „заслугите“ и „грешките“ на Мао, които бяха дадени в решенията на VI пленум на ЦК на ККП.

„Има хора, които опониряха и опонират идеите на Мао Цзедун и отричат дадените в „Решение...“ преценки за неговата роля“ — признава едно официално издание.[10] Макар това признание да дава само една смекчена представа, но то е показателно за настроенията в масите.

„Сегашното китайско ръководство оскърби народа, като заяви, че заслугите на Мао значително превишават неговите грешки“... Този, който се представяше за бог, е бил враг на народа, диктатор-феодал. Мао пожертвува бъдещето на младежта заради своите политически цели. Днешното ръководство се опитва да направи същото. Това е опасна игра.[11]

Тези думи са взети от един от многобройните децзибао, които въпреки най-строгите забрани се появяват в Китай.

---

[9] Пак там, с. 4.
[10] Синхуа жибао, 16. 09. 1981.
[11] Съобщение на АФП (вж. „За рубежом“, 1981, № 43, с. 15).

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ПАРТИЙНИЯТ СЕКРЕТАР И СТОПАНСКИЯТ РЪКОВОДИТЕЛ

Николай Цонев

Партийният секретар и стопанският ръководител са основният ръководен състав на всеки колектив и от тяхното класово-партийно възпитание, подготовка и интелект, от техните взаимоотношения и взаимодействия в най-голяма степен зависи успешното изпълнение на партийната политика. Авторът на настоящата книжка от библиотечката на партийния секретар на Партиздат разкрива сложните взаимоотношения между тези двама ръководители на трудовия колектив. Изложението му е убедително и аргументирано, защото е логично свързано с единството на политическия и икономическия подход, с правото на първичната партийна организация да контролира дейността на стопанските и административните органи, с ролята на личния пример на ръководителя. Всички тези взаимоотношения се разкриват на основата на конкретни примери от практиката на партийните организации и трудовите колективи.

ОТКРИТИТЕ ПАРТИЙНИ СЪБРАНИЯ

Георги Илиев

Откритите партийни събрания заемат все по-значително място в живота на първичните партийни организации. Разширяването на проблемите, които комунистите обсъждат заедно с безпартийните, е закономерен процес. Той е един от белезите, характеризиращи развитието на вътрешнопартийната демокрация, зрелостта на вътрешнопартийните отношения и нарасналата роля на партията като ръководител и направляваща сила в социалистическото общество. В тази книжка, също от библиотека на партийния секретар на Партиздат, се разкриват характерът и ролята на откритите партийни събрания, ефективността им, творчеството на първичните партийни организации при тяхното организиране и провеждане. Авторът разсъждава върху такива въпроси: как да се организират откритите партийни събрания, какви проблеми да се поставят на тях, кой трябва да докладва и да се отчита на тези събрания, какви решения се приемат и други.

ТЪРСЕНЕ НА ВЕРНИЯ ПЪТ

Димитър Благоев и първите социалдемократи в Русия

Е. Н. Андрюшин

Името на Димитър Благоев е свързано със създаването на първата социалдемократическа група в Русия — Благоевата група, наречена по-късно „Партия на руските социалдемократи". Използвайки интересни документи, авторът на тази книга (в превод от руски език) разкрива мястото и ролята на Благоев в руската социалдемокрация, за създаването на социалдемократическата група — първата теоретична и практическа школа за петербургските социалдемократи, които от утопичния социализъм и народничеството преминават към марксизма. В книгата се проследява как Благоевата група като свързващо звено между петербургските работници и задграничния теоретичен център — Плехановата група „Освобождение на труда", сама се учи и подготвя почвата за съединяването на научния социализъм с работническото движение.

КОМУНИСТИТЕ И НОВА ИТАЛИЯ 1943—1948

Драгомир Драганов

През годините 1943—1948 Италия изминава сложния и труден път от фашизма до демокрацията. Важно участие в този процес на развитие взима и Италианската комунистическа партия. Авторът на тази книга проследява и анализира политическата и организационната дейност на ИКП в борбата за извоюване на националната независимост на страната, а след войната за укрепване и разширяване на нейното място в политическия живот и обществото.

Абонирайте се за изданията на Партиздат:

БИБЛИОТЕЧКА НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР

В четирите й книжки през годината се разглеждат основни въпроси на партийното строителство, дават се методически съвети за организация на работата на партийните и комсомолските бюра, на профкомитетите, на стопанските и административните ръководства за изпълнение на стоящите пред тях задачи, популяризира се техният положителен опит. Годишният абонамент за четирите книжки е 1,32 лв.

Библиотека „МЕЖДУНАРОДНА ПОЛИТИКА"

Тя предлага всеки месец по една книжка. В тази библиотека се разработват интересни въпроси на международните отношения и външната политика на нашата партия и държава. Годишният абонамент за 12-те книжки е 4,56 лева, полугодишният — за 6 книжки — 2,28 лв.

Абонирането за двете издания се извършва във всички пощенски станции, чрез пощенските раздавачи и пълномощниците по печата в предприятията, учрежденията и АПК.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

ВЕРНЫЙ ПРОДОЛЖАТЕЛЬ ВЕЛИКОГО ЛЕНИНСКОГО ДЕЛА (К 75-летию Генерального секретаря ЦК КПСС, Председателя Президиума Верховного Совета СССР товарища Леонида Ильича Брежнева), М., Политиздат, 1982.

Книгата съдържа поздравления, речи, указ за награждаването на генералния секретар на ЦК на КПСС, председател на Президиума на Върховния съвет на СССР, маршала на Съветския съюз Леонид Илич Брежнев с орден „Ленин" и медал „Златна звезда" на герой на Съветския съюз по случай неговата 75-годишнина.

СОЦИАЛЬНАЯ АКТИВНОСТЬ РАБОЧЕГО КЛАССА В УСЛОВИЯХ РАЗВИТОГО СОЦИАЛИЗМА, межвузовский сборник, Ленинград, Изд-во Ленинградского университета, 1982.

В сборника се разкрива ролята на КПСС и общонародната държава за развитие на социалната активност на работниците, на всички трудещи се в СССР. Разглеждат се източниците, съдържанието и особеностите в проявите на тази активност в условията на зрелия социализъм. Показана е ролята на социологическите изследвания при разработката на плановете за социалното развитие, както и пътищата за засилване на обществената активност на трудещите се, анализира се категориалният апарат, използван при изследването на социалните явления.

Лавриков Ю. А., Э. Б. Корицкий, ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ТЕОРИИ УПРАВЛЕНИЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИМ ПРОИЗВОДСТВОМ, Ленинград, Изд-во Ленинградского университета, 1982.

В монографията се изследват в методологически, исторически и организационен аспект проблемите на теорията и практиката на управление на социалистическото производство в СССР, анализират се основните етапи на възникването и развитието на теорията за управлението и нейната връзка с другите науки. Прави се преглед на основните концепции на управлението в съветската страна, разглеждат се понятийният апарат на теорията и механизмът на управлението. Значително място се отделя на сегашното състояние на теорията за управлението и нейното по-нататъшно усъвършенстване.

СОЦИОЛОГИЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ПРОИЗВОДСТВЕННОГО КОЛЛЕКТИВА (под ред. З. И. Файнбурга — отв. ред., В. Г. Веретенникова, Е. С. Шайдаровой), М., 1982.

Авторите разкриват взаимовръзката, производствените функции и успехите на трудовия колектив при подобряването на неговата социална структура, както и всестранното развитие на личността на работника с правилното използване на стимулите в труда. Те изтъкват ролята на усъвършенстването на съдържанието, характера и условията на труда, на организацията и управлението му, на социалистическото съревнование за осъществяването на набелязаната в XXVI конгрес на КПСС програма за социалното развитие и повишаване на народното благосъстояние.

Земсков, И. Н., ДИПЛОМАТИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ ВТОРОГО ФРОНТА В ЕВРОПЕ, М., Политиздат, 1982.

Професор Игор Николаевич Земсков пресъздава картината на острата дипломатическа борба, свързана с откриването на втория фронт в Европа по време на Великата отечествена война. Той разкрива активната външнополитическа дейност на КПСС и съветската държава, насочена към укрепване на антихитлеристката коалиция, показваща големите възможности за сътрудничество между държавите независимо от техния обществен строй.

КРИТИКА НОВЕЙШИХ БУРЖУАЗНЫХ УЧЕНИЙ О ГОСУДАРСТВЕ, перевод с немецкого, под редакцией д-р юрид. наук проф. В. А. Туманова, М., Изд-во „Прогресс", 1982

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

PARTIEN ZHIVOT

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
FEB 3 1983
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

16

СОФИЯ, НОЕМВРИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 16 НОЕМВРИ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Проблеми, подходи, задачи 3

Р. Радев — Титан на делото и мисълта 7

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

П. Русев — За представителя на партията и на колектива . . . 13

Партийният комитет

М. Тодоров — Бюрото — щаб за политическо ръководство . . . 17

С. Матеев — Творчески подход към първичните организации . . 24

Д. Минчев — Здраво единство на учебния процес с практиката . . 32

Ръководно политическо ядро и първообраз

И. Хаджиев — Правата превишени, а отговорността 36

Да проверяваш — значи да организираш

М. Коцев — Контролът на изпълнението 39

Т. Керменлийска — В центъра — възловите проблеми 43

К. Вълков — С тревогите и радостите на хората 45

Ц. Каменова — За да бъдем организатори 48

Партийните групи

М. Митева — Организирано, целенасочено въздействие 51

Страница на редактора

И. Мичев — Отговорността е лична 54

Digitized by Google

делени сметки за създа
тия, която да бъде „
несвързана с идейни за
ствения си народ и чо
слушно би оказала до
всички авантюри на
Наред с това Дъ
неговата „платформа“
всички, че в партиятa
които застъпват исти
зиции. „Сега някои с
практиката нямат осн
то има предвид крит
принципността на „те
на дейността и на са
те наследници. И Дъ
фичен“ отговор на к
кампании за „поправ
щу сектантството“, „с
ми“ решиха основит
Намекът е разбир
ККП, за всеки кит
пании, провеждани в
дини в Янан спорел
Мао, представляв
тернационалистичес
нинските кадри на
стил“ тогава се по
то от тяхна страна
на дейност, под „
другарски връзки
ми“ — техните пре
тът на междунаро
жение, да се изуч
мът. Като пр
примери“, Дъ
всички несъглеси
Но има много
вероятно техниг
редно със засил
към Мао, успоре
те на постмао
шава проблемите
та с помощта
без да има пра
то да е изработе
ма-ленинизма.
Нов отказ да
та на маоистка
Дванадесетия
тември 1982 г
„идеите на М
ма-ленинизма
вата на парт
от главните
во се изтъкн
тинските чер
На самия

Digitized by Google

АРТИЕН ЖИВОТ

АНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
ЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

НОЕМВРИ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

ДЪРЖАНИЕ

юдна — Проблеми, подходи, задачи 3
. Радев — Титан на делото и мисълта 7

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

П. Русев — За представителя на партията и на колектива . . . 13

Партийният комитет

М. Тодоров — Бюрото — щаб за политическо ръководство . . . 17
С. Матеев — Творчески подход към първичните организации . . 24
Д. Минчев — Здраво единство на учебния процес с практиката . . 32

Ръководно политическо ядро и първообраз

Й. Хаджиев — Правата превишени, а отговорността 36

Да проверяваш — значи да организираш

М. Коцев — Контролът на изпълнението 39
Т. Керменлийска — В центъра — възловите проблеми 43
К. Вълков — С тревогите и радостите на хората 45
Ц. Каменова — За да бъдем организатори 48

Партийните групи

М. Митева — Организирано, целенасочено въздействие 51

Страница на редактора

И. Мичев — Отговорността е лична 54

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 16 НОЕМВРИ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Проблеми, подходи, задачи 3

Р. Радев — Титан на делото и мисълта 7

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

П. Русев — За представителя на партията и на колектива . . . 13

Партийният комитет

М. Тодоров — Бюрото — щаб за политическо ръководство . . . 17

С. Матеев — Творчески подход към първичните организации . . 24

Д. Минчев — Здраво единство на учебния процес с практиката . . 32

Ръководно политическо ядро и първообраз

Й. Хаджиев — Правата превишени, а отговорността 36

[illegible]

Да проверяваш — значи да организираш

[illegible] Коцев — Контролът на изпълнението 39

[illegible]менлийска — В центъра — възловите проблеми 43

[illegible]ов — С тревогите и радостите на хората 45

[illegible]ова — За да бъдем организатори 48

[illegible]ните групи

[illegible] Организирано, целенасочено въздействие 51

[illegible] на редактора

[illegible]говорността е лична 54

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 16 НОЕМВРИ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Проблеми, подходи, задачи 3
Р. Радев — Титан на делото и мисълта 7

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

П. Русев — За представителя на партията и на колектива . . . 13

Партийният комитет

М. Тодоров — Бюрото — щаб за политическо ръководство . . . 17
С. Матеев — Творчески подход към първичните организации . . 24
Д. Минчев — Здраво единство на учебния процес с практиката . . 32

Ръководно политическо ядро и първообраз

Й. Хаджиев — Правата превишени, а отговорността 36

Да проверяваш — значи да организираш

М. Коцев — Контролът на изпълнението 39
Т. Керменлийска — В центъра — възловите проблеми 43
К. Вълков — С тревогите и радостите на хората 45
Ц. Каменова — За да бъдем организатори 48

Партийните групи

М. Митева — Организирано, целенасочено въздействие 51

Страница на редактора

И. Мичев — Отговорността е лична 54

Digitized by Google

«ОБНОВЯВАНЕТО» НА МАОИЗМА

АЛЕКСАНДЪР БЕЛЕВСКИ

Противоречивият характер на развитието на съвременен Китай вече не за пръв път поставя въпроса, коя обществена сила е определяла, определя и ще определя съдбите на китайския народ? А той логически опира до въпросите за ролята и мястото на Китайската комунистическа партия в политическия живот, за нейния социален състав, за нейната идеология.

ОТ МАРКСИЗЪМ-ЛЕНИНИЗЪМ КЪМ МАОИЗЪМ

Създадена през 1921 г., ККП обедини най-прогресивните представители на буржоазната интелигенция, които поеха благородната мисия за пропагандиране идеите на марксизма и научния социализъм, за разпространяване истината за световния пролетариат и неговите борби, за победата на Октомврийската революция и за успехите на комунистите в Русия в разгрома на империалистическите интервенти и в строителството на новото общество. Силата на тези идеи и истини беше толкова голяма, че само след няколко години ККП стана главният организиращ фактор в борбата на трудещите се маси в Китай.

Първите крачки към обединяването на марксистката теория с практиката на класовата борба в Китай бяха предприети с помощта и поддръжката на Коминтерна, чиито препоръки се базираха върху Ленинската стратегия за революцията в аграрна страна при подкрепата на международния пролетариат.

Китайските комунисти израснаха като авторитетни водачи на работниците в индустриалните центрове. Тяхното влияние стана забележимо и в селата, където се разрастваше движението срещу наследената от феодалната епоха система на земевладение.

Разгърнатият от 1927 г. бял терор на Чан Кайши, когато бяха унищожени десетки хиляди комунисти, и то най-добрите сили на партията, практически я лиши от завоюваните постижения. Партията бе принудена да премине към нелегални, при това чисто военни методи на дейност, да премести центъра на своята работа от градовете, където вилнееха чанкайшистките „специални служби", в селските райони. При тези условия кадровият състав на партията вече се възстановяваше за сметка на полупролетарските и даже непролетарските слоеве на населението. Тези фактори обективно тласкаха към промяна в характера и политиката на ККП. Като неедноократно предупреждаваше срещу опасността от „напора към партията от страна на дребнобуржоазни и направо враждебни на всичко пролетарско елементи", В. И. Ленин същевременно подчертаваше: „... пролетарската политика на партията се определя не от нейния състав, а от грамадния, изключителен авторитет на оня извънредно тънък слой, който може да се нарече стара партийна гвардия."[1]

Но по-голямата част от ветераните в партийното ръководство на ККП по това време вече бяха унищожени. Беше разстрелян първият пропагандист на марксизма в Китай Ли Дачжао, който призоваваше да се дава отпор на „вече появилите се през това време опити на „лъжците, демагозите и празнодумците да се присламчат към нашето движение, за да мамят хората"[2]. Загинал бе и водачът на селячеството комунистът Пън Бай, както и много други теоретично добре подготвени и изявени в революционната борба членове на ККП. Създаде се възможност за излизането на преден план на такива лица, които, като спекулираха с притегателната сила на идеите на социализма и с подема на китайското революционно движение, жадуваха за лична кариера и власт.

Не случайно точно в този период започва своя политически живот Мао Цзедун. Не е случайно, че тогава се формираха т. нар. „идеи на Мао Цзедун" като „ръководна идеология на партията".

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 33, с. 251.
[2] Ли Дачжао. Избранные статьи и речи, М., 1965, с. 129.

Digitized by Google

Както е известно, в основата на „идеите на Мао Цзедун" стоят не принципни теоретични становища за революционната стратегия и тактика, а един еклектичен комплект от методи за насаждане в партията на доктрина, която няма нищо общо с марксизма-ленинизма, която не зачита законите на общественото развитие и затова противоречи на интересите на китайския народ.

От „теоретична" гледна точка „идеите на Мао Цзедун" винаги са се отличавали със своята непоследователност и вътрешна противоречивост. Понякога в тях доминират пасивност, закъснение от изискванията на дадения момент и некритично възприемане „волята на масите". Но по-често лозунгите и делата на Мао се диктуваха от волунтаристичния авантюризъм. Това е изцяло обяснимо в светлината на саркастично отбелязаната от В. И. Ленин характеристика на дребния буржоа с неговите лутания от „унинието на опортюниста" към „отчаянието на терориста"[3]. Тези лутания Мао Цзедун успя да наложи като основа на партийната и държавната политика.

Зигзагите на Мао Цзедун съвсем не бяха обусловени от съобразяване с особеностите на различните етапи в китайската революция. При всеки подобен завой пролиствяваха противниците на Мао, хората, които не бяха съгласни с него, които се осмеляваха да изразяват свое мнение. Те веднага биваха изолирвани, отстранявани от ръководните длъжности, срещу тях се мобилизираше рафиниран апарат на клевети и репресии. Естествено, първите жертви на маоизма винаги бяха интернационалистите, верните последователи на идеите на научния социализъм, патриотите. За методите на „партийната" дейност на Мао красноречиво говорят например гоненията срещу Ван Мин, секретар на ЦК на ККП през 40-те години. Той бе обвинен в „левичарство" за това, че отстояваше линията на Коминтерна и следователно опониране на дясноопортюнистическата линия на Мао. Немският комунист Ото Браун, военният съветник на Коминтерна в ККП, бе обвинен от Мао Цзедун в „некомпетентност" и „превишаване на пълномощията си", а доносът срещу него в Москва съдържаше и ултиматум той да бъде разстрелян.

След погазването на интернационалистическите сили в ККП Мао Цзедун направи опит да застане на откровено националистически позиции. През 1945 г. на заключителния етап на революционната война, когато времето изискваше окончателен отговор на въпроса за бъдещето развитие на Китай, Мао провъзгласи, че повече от 30-годишната борба на китайските комунисти трябва да послужи за създаването на „държавата на новата демокрация". Той веднага разясни, че неговият „идеал" не се различава от буржоазнодемократическата държава. Игнорирайки като „не отговарящи" на „китайската специфика" марксистките възгледи за пролетарската диктатура и промяната на формите на собственост, т. е. основните въпроси на революцията, Мао посочваше селячеството в качеството на основа на „новата демокрация". Що се отнася до държавните функции на предлаганите от Мао институции, то те се свеждаха до „запазването на частната собственост" и по-нататъшното „разчистване на пътищата за развитието на капитализма" при най-активно привличане на задграничните капитали.

Партията, в която въпреки „чистките" все още се бяха запазили истинските революционни традиции, не прие тази програма. Разгромът на чанкайшистките войски, които се опираха на военната и финансовата мощ на американския империализъм, победата на китайската революция през 1949 г. създадоха реални предпоставки за преход към социалистическото строителство. Китайските комунисти можеха да разчитат на братската и безкористна помощ на социалистическите страни и комунистическите партии, на техния опит в изграждането на новото общество в различни условия. И тази помощ бе предоставена. Но Мао и тук се опита да прокарва собствената си линия, като отново прибягваше към позоваванія на „китайската специфика". Някои смятат, че ние можем по-рано да победим капитализма и да влезем в социализма, казваше той през 1950 г. в момента, когато партията правеше равносметка след първите си успехи в оздравяване на икономическия и социалния живот в страната, такива възгледи са погрешни, те не отговарят на ситуацията в нашата страна.

Този „песимизъм" обаче не попречи на Мао Цзедун само след пет години да настоява за рязко увеличаване на темповете при колективизацията в селата, за „предсрочното" изпълнение на задачите от преходния период с цел „колкото е възможно по-скоро" да се изгради „китайският социализъм". При това, както многозначително предупреждаваше Мао, „не трябва през цялото време да се съобразяваме със Съветския съюз".

Предупреждението придоби силата на критерий при поредната „чистка". Без да си прави труда да представи аргументи, Мао обвини един от видните ръководители на ККП Гао Ган в „стремеж да узурпира властта" и настоя посмъртно, след „самоубийството" му, той да бъде изключен от партията. Заедно с Гао Ган физически и морално беше унищожена голяма група комунисти, изказали се за развитието на дружбата и сътрудничеството с КПСС, братските партии, международното комунистическо движение.

Колкото повече се задълбочаваше процесът на насаждането на „китайския социализъм", толкова нарастваше и броят на жертвите в борбата на Мао за превръщане на партията в послушно оръдие на неговите великодържавни, антисоциалистически амбиции. Заради критиката против „големия скок" и „народните комуни", които

[3] В. И. Ленин, Съч., т. 15, с. 146.

Digitized by Google

«ОБНОВЯВАНЕТО» НА МАОИЗМА

АЛЕКСАНДЪР БЕЛЕВСКИ

Противоречивият характер на развитието на съвременен Китай вече не за пръв път поставя въпроса, коя обществена сила е определяла, определя и ще определя съдбите на китайския народ? А той логически опира до въпросите за ролята и мястото на Китайската комунистическа партия в политическия живот, за нейния социален състав, за нейната идеология.

ОТ МАРКСИЗЪМ-ЛЕНИНИЗЪМ КЪМ МАОИЗЪМ

Създадена през 1921 г., ККП обедини най-прогресивните представители на буржоазната интелигенция, които поеха благородната мисия за пропагандиране идеите на марксизма и научния социализъм, за разпространяване истината за световния пролетариат и неговите борби, за победата на Октомврийската революция и за успехите на комунистите в Русия в разгрома на империалистическите интервенти и в строителството на новото общество. Силата на тези идеи и истини беше толкова голяма, че само след няколко години ККП стана главният организиращ фактор в борбата на трудещите се маси в Китай.

Първите крачки към обединяването на марксистката теория с практиката на класовата борба в Китай бяха предприети с помощта и поддръжката на Коминтерна, чиито препоръки се базираха върху Ленировата стратегия за революцията в аграрна страна при подкрепата на международния пролетариат.

Китайските комунисти израснаха като авторитетни водачи на работниците в индустриалните центрове. Тяхното влияние стана забележимо и в селата, където се разрастваше движението срещу наследената от феодалната епоха система на земевладение.

Разгърнатият от 1927 г. бял терор на Чан Кайши, когато бяха унищожени десетки хиляди комунисти, и то най-добрите сили на партията, практически я лиши от завоюваните постижения. Партията бе принудена да премине към нелегални, при това чисто военни методи на дейност, да премести центъра на своята работа от градовете, където вилнееха чанкайшистките „специални служби", в селските райони. При тези условия кадровият състав на партията вече се възстановяваше за сметка на полупролетарските и даже непролетарските слоеве на населението. Тези фактори обективно тласкаха към промяна в характера и политиката на ККП. Като неедноократно предупреждаваше срещу опасността от „напора към партията от страна на дребнобуржоазни и направо враждебни на всичко пролетарско елементи", В. И. Ленин същевременно подчертаваше: „... пролетарската политика на партията се определя не от нейния състав, а от грамадния, изключителен авторитет на оня извънредно тънък слой, който може да се нарече стара партийна гвардия."[1]

Но по-голямата част от ветераните в партийното ръководство на ККП по това време вече бяха унищожени. Беше разстрелян първият пропагандист на марксизма в Китай Ли Дачжао, който призоваваше да се дава отпор на вече появилите се през това време опити на „лъжците, демагозите и празнодумците да се присламчат към нашето движение, за да мамят хората"[2]. Загинал бе и водачът на селячеството комунистът Пън Бай, както и много други теоретично добре подготвени и изявени в революционната борба членове на ККП. Създаде се възможност за излизането на преден план на такива лица, които, като спекулираха с притегателната сила на идеите на социализма и с подема на китайското революционно движение, жадуваха за лична кариера и власт.

Не случайно точно в този период започва своя политически живот Мао Цзедун. Не е случайно, че тогава се формираха т. нар. „идеи на Мао Цзедун" като „ръководна идеология на партията".

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 33, с. 251.
[2] Ли Дачжао, Избранные статьи и речи, М., 1965, с. 129.

Digitized by Google

Както е известно, в основата на „идеите на Мао Цзедун" стоят не принципни теоретични становища за революционната стратегия и тактика, а един еклектичен комплект от методи за насаждане в партията на доктрина, която няма нищо общо с марксизма-ленинизма, която не зачита законите на общественото развитие и затова противоречи на интересите на китайския народ.

От „теоретична" гледна точка „идеите на Мао Цзедун" винаги са се отличавали със своята непоследователност и вътрешна противоречивост. Понякога в тях доминират пасивност, закъснение от изискванията на дадения момент и некритично възприемане „волята на масите". Но по-често лозунгите и делата на Мао се диктуваха от волунтаристичния авантюризъм. Това е изцяло обяснимо в светлината на саркастично отбелязаната от В. И. Ленин характеристика на дребния буржоа с неговите лутания от „унинието на опортюниста" към „отчаянието на терориста"[3]. Тези лутания Мао Цзедун успя да наложи като основа на партийната и държавната политика.

Зигзагите на Мао Цзедун съвсем не бяха обусловени от съобразяване с особеностите на различните етапи в китайската революция. При всеки подобен завой пролиствваха противниците на Мао, хората, които не бяха съгласни с него, които се осмеляваха да изразяват свое мнение. Те веднага биваха изолирвани, отстранявани от ръководните длъжности, срещу тях се мобилизираше рафиниран апарат на клевети и репресии. Естествено, първите жертви на маоизма винаги бяха интернационалистите, верните последователи на идеите на научния социализъм, патриотите. За методите на „партийната" дейност на Мао красноречиво говорят например гоненията срещу Ван Мин, секретар на ЦК на ККП през 40-те години. Той бе обвинен в „левичарство" за това, че отстояваше линията на Коминтерна и следователно опониираше на дясноопортюнистическата линия на Мао. Немският комунист Ото Браун, военният съветник на Коминтерна в ККП, бе обвинен от Мао Цзедун в „некомпетентност" и „превишаване на пълномощията си", а доносът срещу него в Москва съдържаше и ултиматум той да бъде разстрелян.

След погазването на интернационалистическите сили в ККП Мао Цзедун направи опит да застане на откровено националистически позиции. През 1945 г. на заключителния етап на революционната война, когато времето изискваше окончателен отговор на въпроса за бъдещето развитие на Китай, Мао провъзгласи, че повече от 30-годишната борба на китайските комунисти трябва да послужи за създаването на „държавата на новата демокрация". Той веднага разясни, че неговият „идеал" не се различава от буржоазнодемократическата държава. Игнорирайки като „не отговарящи" на „китайската специфика" марксистките възгледи за пролетарската диктатура и промяната на формите на собственост, т. е. основните въпроси на революцията, Мао посочваше селячеството в качеството на основа на „новата демокрация". Що се отнася до държавните функции на предлаганите от Мао институции, то те се свеждаха до „запазването на частната собственост" и по-нататъшното „разчистване на пътищата за развитието на капитализма" при най-активно привличане на задграничните капитали.

Партията, в която въпреки „чистките" все още се бяха запазили истинските революционни традиции, не прие тази програма. Разгромът на чанкайшистките войски, които се опираха на военната и финансовата мощ на американския империализъм, победата на китайската революция през 1949 г. създадоха реални предпоставки за преход към социалистическото строителство. Китайските комунисти можеха да разчитат на братската и безкористна помощ на социалистическите страни и комунистическите партии, на техния опит в изграждането на новото общество в различни условия. И тази помощ бе предоставена. Но Мао и тук се опита да прокарва собствената си линия, като отново прибягваше към позоваванія на „китайската специфика". Някои смятат, че ние можем по-рано да победим капитализма и да влезем в социализма, казваше той през 1950 г. в момента, когато партията правеше равносметка след първите си успехи в оздравяване на икономическия и социалния живот в страната, такива възгледи са погрешни, те не отговарят на ситуацията в нашата страна.

Този „песимизъм" обаче не попречи на Мао Цзедун само след пет години да настоява за рязко увеличаване на темповете при колективизацията в селата, за „предсрочното" изпълнение на задачите от преходния период с цел „колкото е възможно по-скоро" да се изгради „китайският социализъм". При това, както многозначително предупреждаваше Мао, „не трябва през цялото време да се съобразяваме със Съветския съюз".

Предупреждението придоби силата на критерий при поредната „чистка". Без да си прави труда да представи аргументи, Мао обвини един от видните ръководители на ККП Гао Ган в „стремеж да узурпира властта" и настоя посмъртно, след „самоубийството" му, той да бъде изключен от партията. Заедно с Гао Ган физически и морално беше унищожена голяма група комунисти, изказали се за развитието на дружбата и сътрудничеството с КПСС, братските партии, международното комунистическо движение.

Колкото повече се задълбочаваше процесът на насаждането на „китайския социализъм", толкова нарастваше и броят на жертвите в борбата на Мао за превръщане на партията в послушно оръдие на неговите великодържавни, антисоциалистически амбиции. Заради критиката против „големия скок" и „народните комуни", които

[3] В. И. Ленин, Съч., т. 15, с. 146.

Digitized by Google

се представяха от Мао като „чисто китайски" методи на прехода даже не към социализма, а направо към комунизма, бе репресиран маршал Пън Дехуай, героят от освободителната война. Заедно с него загинаха и хиляди честни комунисти, които бяха обвинени в „десен уклон", в съпротива срещу авантюристичния курс на Мао Цзедун.

Стотици хиляди, милиони членове на ККП и безпартийни станаха обекти на „културната революция", продължила от 1966 до 1976 г.[4] Китайската комунистическа партия фактически престана да бъде организационна, идейно-политическа сила на челните отреди на китайските трудещи се. Сега нейното ядро в голямата си част е съставено или от приспособленци, които са успели да преживеят „чистките" от „ляво" и отдясно, или от бивши хунвейбини, идейният „багаж" на които се състои от десетина назубрени цитати от „председателя Мао", а практическата им дейност е насочена към унищожаването на тези, които вождовете на „културната революция" обвиняваха в „ревизионизъм", т. е. всички, които се съмняват в „универсалната истина на идеите на Мао Цзедун".

АБСОЛЮТИЗАЦИЯ НА БЕЗПРИНЦИПНОСТТА

За дълбоката противоречивост на диктуваната от Мао линия на партията, за мащабите и насочеността на „чистките" и като цяло на съвременното идейно-политическо състояние на нейните редове свидетелствува простото изброяване на задачите, които се поставяха от партийните конгреси след победата на революцията през 1949 г.

Осмият конгрес (1956 г.) беше най-ярката страница на последния период от историята на ККП. Той издигна конкретна програма за социалистическото строителство, която далеч не случайно предупреждаваше против „прибързани крачки". Документите от конгреса съдържаха и други елементи на критика срещу Мао. Те провъзгласяваха марксизма-ленинизма като идейна платформа на ККП за разлика от приетите на предишния конгрес през 1945 г. формули за „идеите на Мао Цзедун".

Следващият конгрес се състоя след 13 години, през 1969 г. От неговата трибуна се разнесоха възторжени изявления за „победата" във „великата пролетарска културна революция". Основната нейна „заслуга" се състоеше в това, че бяха унищожени същите сили, които на VIII конгрес искаха да насочат страната и партията към истинско социалистическо развитие или най-малкото да ограничат влиянието на Мао Цзедун, да коригират най-порочните аспекти на неговата линия. С отчетен доклад пред конгреса излезе Лин Бяо, един от главните ръководители на „културната революция", съставителят на известната „малка червена книжка" с цитатите от Мао. На Деветия конгрес Лин Бяо бе официално назначен за „приемник на председателя Мао", а множина негови привърженици, предимно военни, станаха членове на централното партийно ръководство и заеха влиятелни постове във всички звена на държавния апарат.

А Десетият конгрес през 1973 г. вече направи равносметка на „победоносната борба" срещу „контрареволюционната група на Лин Бяо и неговите привърженици". Те бяха обвинени в „конспираторска дейност с цел да се осъществи държавен преврат", в „опити за атентат срещу Мао Цзедун" и т. н. Едва ли може да се повярва в подобни обвинения, още повече и поради това, че те бяха представени след „тайнственото изчезване" на самия „приемник на председателя Мао" и на голяма група от неговите съмишленици. „Освободилите се" по такъв начин постове бяха заети от представители на друга групировка, която активно се бе проявила през „културната революция". Те бяха концентрирани около съпругата на Мао — Цзян Цин и именно на нейното протеже Ван Хунвен е била възложена „почетната задача" да представи отчетния доклад пред конгреса.

И отново рязък завой. Единадесетият конгрес на ККП през 1977 г. вече след смъртта на Мао провъзгласи поредната „победа на партията" — „разгром на контрареволюционната група", „бандата на четиримата" — Цзян Цин, Ван Хунвен, Чжан Чунцяо и Яо Венюан. А новият председател на ККП Хуа Гофън в своя отчет се постара да докаже пред партията и народа, че Мао Цзедун няма никакво отношение към тези престъпления.

Опит за „компромисен" подход към прецедента на Мао Цзедун и неговите „идеи" бе предприет по време на VI пленум на ЦК на ККП през юни 1981 г. Документът на пленума, т. нар. „Решение по някои въпроси из историята на нашата партия" бе приет в резултат на дълга борба между групировките с помощта на шантаж, интриги, заплашвания, принудени компромиси и безпринципни сделки. Достатъчно е да споменем, че текстът на решението се е преработвал най-малко шест пъти и неколкократно се е обсъждал на най-високо ниво. В него има признания, че Мао е правил грешки, но веднага се коментира, че „това са били грешки на велик революционер". В него има и признания за катастрофалните провали на „културната революция", но наред с това се изброяват и някои „положителни моменти" от този период.

Като цяло „идеите на Мао" отново бяха провъзгласени за идейна платформа на ККП, а целият народ и партията бяха при-

[4] Според данните от специалното разследване, проведено през пролетта на 1982 г. по указание на ЦК на ККП, в годините на „културната революция" са загинали 20 млн. души и съдбите на почти 500 млн. са били засегнати в различна степен (вж. „Работническо дело", 8 юни 1982 г.).

Digitized by Google

зовани „да се сплотят под знамето на идеите на Мао Цзедун".

Пленумът разгледа далеч не само исторически въпроси. От „практична" гледна точка пленумът свали Хуа Гофън от поста председател на ККП, но по силата на взаимния компромис той не беше наказан, а бе преназначен на поста заместник-председател на партията. Но нито решението по идеите и дейността на Мао, нито разместването на „силните фигури" не можеше да успокои масите. Обсъждането на документа се превърна в остра полемика. Специален циркуляр от ЦК на ККП в дисциплинарен ред забрани „масови дискусии по исторически въпроси". В отделните провинции бяха изпратени специални групи от представители на централния апарат на ККП, органите на сигурност и армията за „разясняване" на този документ.

В най-добрия за лидерите на ККП случай това може да породи пасивност и да засили дезориентацията на партийните членове и масите. Една година след пленума сп. „Хунци" призна, че сега в КНР се разширява неверието в партията и в нейния курс, а авторитетът на ККП е нисък както никога.[5] Стана окончателно явна безперспективността на всякакви опити за сметка на признаване на „дребни", „непринципни" грешки на Мао да се превърнат хаотичните наслоявания на неговите „идеи" в относително подредена система от възгледи. Не получи оправдание и практиката, когато „великият кормчия" се мяташе ту „наляво", ту надясно, когато превръщаше своите някога „верни съюзници в обекти на „революционната борба". Партията, лишена от идейна основа, по същество стана един вид привилегирован клуб, членовете на който не само са откъснати от масите, но и противопоставят собствените си интереси срещу интересите на трудещите се. „Измина вече дълъг период, но ние все още не напълно ясно разбираме ролята и мястото на партията в живота на страната ... — се казва в сп. „Хунци" през май 1981 г. — Някои членове на партията използват властта, дадена им от партията и държавата, за лично забогатяване. Те се превърнаха в потисници на народните маси. Всичко това подкопава авторитета на партията."

Този цитат е само един от многото подобни, които рисуват истинската ситуация в ККП. Като спасяват „авторитета" на ККП, а по-точно като спасяват своя „авторитет" в качеството си на ръководители на ККП, пекинските лидери обявиха началото на поредната „чистка". Предвижда се, както заяви новият председател на ЦК на ККП Ху Яобан, изгонване от партията около 10—12 млн. души от общото количество 38 млн.

Но тази привидно „благородна" задача се изля в поредица от репресивни акции, в нов израз на фракционната борба. Пекинският вестник „Бейцизин жибао" през януари 1982 г. се оплакваше от „несъзнателността" на масите, които преценяват всички събития от политическия живот на ККП и КНР като „борба на фракцията на едикой си срещу фракцията на някакъв друг". Централните органи на партията „Женмин жибао" и „Хунци" доста откровено посочваха, че настроенията и в ръководните звена, и в масите се колебаят от „двуличието" до пряката съпротива с цел „да се свали съвременното ръководство и системата на властта". И никакви „чистки" не са в състояние да оздравят партията, защото инициаторите им не предлагат нова идейна база на мястото на окончателно компрометирания маоизъм.

Точно обратното, засилват се опитите да се „реабилитира" маоизмът, да се възроди култът към Мао, да се осъществи връщане към маоистките методи в дейността на партията. Показателно в това отношение е публикуването в сп. „Хунци" в края на миналата година на поредица от цитати на Дън Сяопин по някои въпроси от дейността на ККП. (Не напомня ли това за прочутата „малка червена книжка" с цитатите от Мао Цзедун?) Почти във всичките си изказвания Дън Сяопин критикува откъсването на партията от масите, груповщината, отсъствието на морален авторитет. Но в качеството на универсално лекарство срещу всички тези пороци, които бяха породени от дългогодишното господство на „идеите на Мао Цзедун", Дън препоръчва отново „идеите на Мао".

В какво, според Дън Сяопин, се състои главното достойнство на тези „идеи"? „Маркс и Енгелс основаха идейната линия на диалектическия материализъм и историческия материализъм. Председателят Мао ги обобщи на китайски език, като написа на вратата на партийната школа в Янан[6] четири йероглифа „реалистичен подход". „Реалистичен подход" — това е нашата идейна линия"[7] — утвърждава Дън.

Но какво е това „реалистичен подход"? Можем ли да интерпретираме този термин например като приложение на марксистското учение към реалните условия на Китай? Определено, не! Защото в друго свое изказване Дън недвусмислено посочва: „Ние няма да допуснем марксизмът да се задържи на нивото на мненията, изказани преди няколко десетки или повече от сто години."[8] По този начин той съвсем ясно показва „незадължителността" на ККП да се обърне към творческото наследство на марксизма.

Това означава, че призивите към „реалистичния подход" целят да превърнат линията на опортюнистическото приспособяване политиката на ККП към задачите на момента в основа на партийната идеология. Зад умишлено мъглявата формула за „реалистичния подход" се крият съвсем опре-

---

[5] „Работническо дело", 19 юли 1982 г.
[6] Янан — базата на комунистическото партизанско движение през 30—40 г.
[7] „Хунци", 1981, № 21, с. 4.
[8] Пак там, с. 3.

Digitized by Google

делени сметки за създаване на такава партия, която да бъде „деидеологизирана" и несвързана с идейни задължения пред собствения си народ и човечеството, която послушно би оказала доверие и подкрепа на всички авантюри на своето ръководство.

Наред с това Дън Сяопин разбира, че неговата „платформа" не е приемлива за всички, че в партията все още има сили, които застъпват истински марксистки позиции. „Сега някои смятат, че теорията и практиката нямат основи" — казва той, като има предвид критиките по повод безпринципността на „теорията" и практиката на дейността и на самия Мао, и на неговите наследници. И Дън Сяопин дава „специфичен" отговор на критиката: „Янанските кампании за „поправянето на стила", „срещу сектантството", „срещу шаблонните схеми" решиха основните въпроси"[9].

Намекът е разбираем за всеки член на ККП, за всеки китаец. Споменатите кампании, провеждани в началото на 40-те години в Янан според личните указания на Мао, представляваха репресии срещу интернационалистическите, марксистко-ленинските кадри на ККП. Под „неправилен стил" тогава се подразбираше неприемането от тяхна страна на маоистките методи на дейност, под „сектантство" — техните другарски връзки, а под „шаблонни схеми" — техните препоръки да се отчита опитът на международното революционно движение, да се изучава марксизмът-ленинизмът. Като прибягва към тези „исторически примери", Дън Сяопин открито заплашва всички несъгласни с „реалистичния подход".

Но има много несъгласни с тази линия и вероятно техният брой ще нараства успоредно със засилването на възроденото култ към Мао, успоредно с провалите на опитите на постмаоисткото ръководство да решава проблемите на страната и на партията с помощта на „реалистичния подход", без да има принципна и ясна линия, която да е изработена на основата на марксизма-ленинизма.

Нов отказ да се вземе предвид порочността на маоисткатa политика бе направен на Дванадесетия конгрес на ККП през септември 1982 г. Отново бе повторено, че „идеите на Мао Цзедун" наред с марксизма-ленинизма трябва да залегнат в основата на партийната идеология. Като една от главните заслуги на новото ръководство се изтъкна това, че то „възстанови истинските черти на идеите на Мао Цзедун".

На самия конгрес за „еталон" за по-нататъшната дейност на партията бе представен Седмият конгрес на ККП от 1945 г., на който след унищожаването на марксистките, интернационалистическите сили в партията в партийния устав бе записано: „Китайската комунистическа партия в цялата си работа се ръководи от идеите на Мао Цзедун."

На Дванадесетия конгрес не се състоя и отдавна очакваният „разгром" на Хуа Гофън и другите „левичарски" сили. В доклада на Ху Яобан бе отправена критика срещу непосочен „ръководен другар в ЦК на ККП", допуснал „левичарски грешки", но обектът на тези намеци, Хуа Гофън, седеше в този момент в първата редица на президиума на пленарното заседание. Според решенията на конгреса и той, и другите „ортодоксални маоисти" не бяха окончателно отстранени от ръководни партийни постове. Новият компромис между маоистите и „прагматиците" бе постигнат в резултат на това, че първите признаха (може би привидно, под натиска на по-силни противници) някои грешки на Мао, а вторите съгласиха да възприемат „идеите на Мао Цзедун" като прикритие за своя дясноопортюнистичен курс.

В Китай има сили, които настояват да бъдат разобличени всички престъпления на маоизма като непременно условие за започването на процеса на истински социалистически преобразувания на своята родина. Гняв и възмущение на масите предизвикаха дори и „сбалансираните" преценки за „заслугите" и „грешките" на Мао, които бяха дадени в решенията на VI пленум на ЦК на ККП.

„Има хора, които опониираха и опонират идеите на Мао Цзедун и отричат дадените в „Решение..." преценки за неговата роля" — признава едно официално издание.[10] Макар това признание да дава само една смекчена представа, но то е показателно за настроенията в масите.

„Сегашното китайско ръководство оскърби народа, като заяви, че заслугите на Мао значително превишават неговите грешки"... Този, който се представяше за бог, е бил враг на народа, диктатор-феодал. Мао пожертвува бъдещето на младежта заради своите политически цели. Днешното ръководство се опитва да направи същото. Това е опасна игра.[11]

Тези думи са взети от един от многобройните дацзибао, които въпреки най-строгите забрани се появяват в Китай.

---

[9] Пак там, с. 4.
[10] Синхуа жибао, 16. 09. 1981.
[11] Съобщение на АФП (вж. „За рубежом", 1981, № 43, с. 15).

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ПАРТИЙНИЯТ СЕКРЕТАР И СТОПАНСКИЯТ РЪКОВОДИТЕЛ

Николай Цонев

Партийният секретар и стопанският ръководител са основният ръководен състав на всеки колектив и от тяхното класово-партийно възпитание, подготовка и интелект, от техните взаимоотношения и взаимодействия в най-голяма степен зависи успешното изпълнение на партийната политика. Авторът на настоящата книжка от библиотечката на партийния секретар на Партиздат разкрива сложните взаимоотношения между тези двама ръководители на трудовия колектив. Изложението му е убедително и аргументирано, защото е логично свързано с единството на политическия и икономическия подход, с правото на първичната партийна организация да контролира дейността на стопанските и административните органи, с ролята на личния пример на ръководителя. Всички тези взаимоотношения се разкриват на основата на конкретни примери от практиката на партийните организации и трудовите колективи.

ОТКРИТИТЕ ПАРТИЙНИ СЪБРАНИЯ

Георги Илиев

Откритите партийни събрания заемат все по-значително място в живота на първичните партийни организации. Разширяването на проблемите, които комунистите обсъждат заедно с безпартийните, е закономерен процес. Той е един от белезите, характеризиращи развитието на вътрешнопартийната демокрация, зрелостта на вътрешнопартийните отношения и нарасналата роля на партията като ръководител и направляваща сила в социалистическото общество. В тази книжка, също от библиотека на партийния секретар на Партиздат, се разкриват характерът и ролята на откритите партийни събрания, ефективността им, творчеството на първичните партийни организации при тяхното организиране и провеждане. Авторът разсъждава върху такива въпроси: как да се организират откритите партийни събрания, какви проблеми да се поставят на тях, кой трябва да докладва и да се отчита на тези събрания, какви решения се приемат и други.

ТЪРСЕНЕ НА ВЕРНИЯ ПЪТ

Димитър Благоев и първите социалдемократи в Русия

Е. Н. Андрюшин

Името на Димитър Благоев е свързано със създаването на първата социалдемократическа група в Русия — Благоевата група, наречена по-късно „Партия на руските социалдемократи". Използвайки интересни документи, авторът на тази книга (в превод от руски език) разкрива мястото и ролята на Благоев в руската социалдемокрация, за създаването на социалдемократическата група — първата теоретична и практическа школа за петербургските социалдемократи, които от утопичния социализъм и народничеството преминават към марксизма. В книгата се проследява как Благоевата група като свързващо звено между петербургските работници и задграничния теоретичен център — Плехановата група „Освобождение на труда", сама се учи и подготвя почвата за съединяването на научния социализъм с работническото движение.

КОМУНИСТИТЕ И НОВА ИТАЛИЯ 1943—1948

Драгомир Драганов

През годините 1943—1948 Италия изминава сложния и труден път от фашизма до демокрацията. Важно участие в този процес на развитие взима и Италианската комунистическа партия. Авторът на тази книга проследява и анализира политическата и организационната дейност на ИКП в борбата за извоюване на националната независимост на страната, а след войната за укрепване и разширяване на нейното място в политическия живот и обществото.

Абонирайте се за изданията на Партиздат:

БИБЛИОТЕЧКА НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР

В четирите ѝ книжки през годината се разглеждат основни въпроси на партийното строителство, дават се методически съвети за организация на работата на партийните и комсомолските бюра, на профкомитетите, на стопанските и административните ръководства за изпълнение на стоящите пред тях задачи, популяризира се техният положителен опит. Годишният абонамент за четирите книжки е 1,32 лв.

Библиотека „МЕЖДУНАРОДНА ПОЛИТИКА"

Тя предлага всеки месец по една книжка. В тази библиотека се разработват интересни въпроси на международните отношения и външната политика на нашата партия и държава. Годишният абонамент за 12-те книжки е 4,56 лева, полугодишният — за 6 книжки — 2,28 лв.

Абонирането за двете издания се извършва във всички пощенски станции, чрез пощенските раздавачи и пълномощниците по печата в предприятията, учрежденията и АПК.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

ВЕРНЫЙ ПРОДОЛЖАТЕЛЬ ВЕЛИКОГО ЛЕНИНСКОГО ДЕЛА (К 75-летию Генерального секретаря ЦК КПСС, Председателя Президиума Верховного Совета СССР товарища Леонида Ильича Брежнева), М., Политиздат, 1982.

Книгата съдържа поздравления, речи, указ за награждаването на генералния секретар на ЦК на КПСС, председател на Президиума на Върховния съвет на СССР, маршала на Съветския съюз Леонид Илич Брежнев с орден „Ленин" и медал „Златна звезда" на герой на Съветския съюз по случай неговата 75-годишнина.

СОЦИАЛЬНАЯ АКТИВНОСТЬ РАБОЧЕГО КЛАССА В УСЛОВИЯХ РАЗВИТОГО СОЦИАЛИЗМА, межвузовский сборник, Ленинград, Изд-во Ленинградского университета, 1982.

В сборника се разкрива ролята на КПСС и общонародната държава за развитие на социалната активност на работниците, на всички трудещи се в СССР. Разглеждат се източниците, съдържанието и особеностите в проявите на тази активност в условията на зрелия социализъм. Показана е ролята на социологическите изследвания при разработката на плановете за социалното развитие, както и пътищата за засилване на обществената активност на трудещите се, анализира се категориалният апарат, използван при изследването на социалните явления.

Лавриков Ю. А., Э. Б. Корицкий, ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ТЕОРИИ УПРАВЛЕНИЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИМ ПРОИЗВОДСТВОМ. Ленинград, Изд-во Ленинградского университета, 1982.

В монографията се изследват в методологически, исторически и организационен аспект проблемите на теорията и практиката на управление на социалистическото производство в СССР, анализират се основните етапи на възникването и развитието на теорията за управлението и нейната връзка с другите науки. Прави се преглед на основните концепции на управлението в съветската страна, разглеждат се понятийният апарат на теорията и механизмът на управлението. Значително място се отделя на сегашното състояние на теорията за управлението и нейното по-нататъшно усъвършенстване.

СОЦИОЛОГИЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ПРОИЗВОДСТВЕННОГО КОЛЛЕКТИВА (под ред. З. И. Файнбурга — отв. ред., В. Г. Веретенникова, Е. С. Шайдаровой), М., 1982.

Авторите разкриват взаимовръзката, производствените функции и успехите на трудовия колектив при подобряването на неговата социална структура, както и всестранното развитие на личността на работника с правилното използване на стимулите в труда. Те изтъкват ролята на усъвършенстването на съдържанието, характера и условията на труда, на организацията и управлението му, на социалистическото съревнование за осъществяването на набелязаната в XXVI конгрес на КПСС програма за социалното развитие и повишаване на народното благосъстояние.

Земсков, И. Н., ДИПЛОМАТИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ ВТОРОГО ФРОНТА В ЕВРОПЕ, М., Политиздат, 1982.

Професор Игор Николаевич Земсков пресъздава картината на острата дипломатическа борба, свързана с откриването на втория фронт в Европа по време на Великата отечествена война. Той разкрива активната външнополитическа дейност на КПСС и съветската държава, насочена към укрепване на антихитлеристката коалиция, показваща големите възможности за сътрудничество между държавите независимо от техния обществен строй.

КРИТИКА НОВЕЙШИХ БУРЖУАЗНЫХ УЧЕНИЙ О ГОСУДАРСТВЕ, перевод с немецкого, под редакцией д-р юрид. наук проф. В. А. Туманова, М., Изд-во „Прогресс", 1982

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

PARTIEN ZHIVOT

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
FEB 3 1983
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

16

СОФИЯ, НОЕМВРИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 16 НОЕМВРИ 1982 година XXIX

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Проблеми, подходи, задачи 3
Р. Радев — Титан на делото и мисълта 7

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

П. Русев — За представителя на партията и на колектива . . . 13

Партийният комитет

М. Тодоров — Бюрото — щаб за политическо ръководство . . . 17
С. Матеев — Творчески подход към първичните организации . . 24
Д. Минчев — Здраво единство на учебния процес с практиката . . 32

Ръководно политическо ядро и първообраз

Й. Хаджиев — Правата превишени, а отговорността 36

Да проверяваш — значи да организираш

М. Коцев — Контролът на изпълнението 39
Т. Керменлийска — В центъра — възловите проблеми 43
К. Вълков — С тревогите и радостите на хората 45
Ц. Каменова — За да бъдем организатори 48

Партийните групи

М. Митева — Организирано, целенасочено въздействие 51

Страница на редактора

И. Мичев — Отговорността е лична 54

Digitized by Google

60 ГОДИНИ СССР

П. Захариев — Историческа форма за всестранно сближаване . . . 55

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Ю. Дербинов — Вътрешнопартийни и обществени отношения: проблеми на взаимодействието 61

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

К. Димов — Колегиумът заседава 68
А. Лефтеров, В. Виденов — Партиен подход към управлението на научно-техническия прогрес 74
С. Колдов — Самозадоволяването не е еднократна акция . . . 81
В. Арсенов — С критериите на стопанската сметка 83

Стопанският ръководител — пълномощник на партията

С. Мандев — Директорът и партийната организация 86

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Г. Цонков — Идейно-нравствени проблеми в бригадата 91

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2746. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 9. XI. 1982 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ПРОБЛЕМИ, ПОДХОДИ, ЗАДАЧИ

Излезе от печат новият труд на другаря **Тодор Живков „Дванадесетият конгрес на БКП и по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм“.** Той съдържа докладите, речите и изказванията на автора пред Дванадесетия конгрес на партията; пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив от октомври 1981 г.; пред тържественото заседание, посветено на 1300-годишнината от основаването на българската държава; пред традиционната среща на Политбюро на ЦК на БКП със студентската младеж от декември 1981 г.; на срещата на Политбюро на ЦК на БКП с изпълнителния комитет на Централния кооперативен съюз от март 1982 г.; пред Деветия конгрес на Българските професионални съюзи; пред Четиринадесетия конгрес на Димитровския комунистически младежки съюз; пред Деветия конгрес на Отечествения фронт; пред Международната теоретична конференция и тържественото юбилейно заседание, посветени на 100-годишнината от рождението на Георги Димитров.

Докладите, речите и изказванията на другаря Тодор Живков са крупен принос за по-нататъшното творческо развитие и приложение на марксистко-ленинската теория у нас. Те издигат на по-висока степен теоретическата мисъл на нашата партия, нейния богат теоретически и политически арсенал от новаторски постановки.

Новият труд на другаря Тодор Живков обхваща всички сфери на обществения живот и има капитално значение за кадрите. Усвояването на неговите идеи и постановки помага на кадрите да повишават своята идейна култура и да усъвършенстват своя стил на ръководство.

Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия остава в родната летопис с новите постановки за развитието на партията и издигането на нейната ръководна роля. Конгресът даде отговор на редица вълнуващи въпроси, свързани с по-нататъшното изграждане на политическата система на социализма, с дейността на първичната партийна организация като представител на партията в колектива и на колектива в партията, с решителни изменения в идеологическия фронт. Именно Дванадесетият конгрес провъзгласи тезата, че естест-

Digitized by Google

веният център, социалната среда, където непосредствено ще се решават новите по-сложни задачи, е първичната партийна организация. Оттук и задачата **„да се повишават ролята и отговорността на първичната организация, да се превръща тя действително в ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние — това сега е най-важната партийно-политическа задача, главното и основното в организаторската работа на партията“.**

От това главно и основно направление се определят и грижите за непрестанно подобряване качествения състав на партията, за разширяване на нейните връзки с масите, за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация, за постоянен духовен диалог между партия и маси. Именно тук се дава и отговор какво означава партийната организация да бъде представител на партията и на колектива. Тя е призвана да изяснява партийната политика и да се бори за изпълнение на поставените пред трудовия колектив задачи; тя е призвана да обсъжда и своевременно да решава или да се бори да бъдат решени проблемите, които вълнуват трудещите се и засягат техните непосредствени интереси. Две неотделими същностни черти на първичната партийна организация.

За да изпълни тая своя функция, партийната организация е длъжна да превръща своя вътрешен живот в образец на социалистически обществени отношения, да се грижи да растат комунистите като законни приемници на революционните традиции на партията, борци за нейното революционно дело в наши дни. Необходимо е тя да бъде опора на своите членове в стремежа им да носят с чест званието български комунист. За да бъде на висотата на съвременните изисквания, основната клетка на партията е длъжна да ускори бързината на идеологическия отзвук, да дава идеи, да осветлява международните и вътрешните въпроси, които вълнуват хората. Само по тоя път тя ще успее да създава оптимистична атмосфера в трудовите колективи, да предотвратява неверни и чужди тълкувания на факти и събития, да разгръща социалната активност на трудещите се. Активната жизнена позиция на личността е мерило за степента на идеологическата дейност.

В новия си труд авторът прави задълбочен научен анализ на процесите, които се извършват в социалистическата собственост, и на тая основа прави изводи, които имат голямо теоретическо и практическо значение. Анализирайки процесите на постепенното сливане на двете форми на собственост в единна общонародна собственост, другарят Тодор Живков обосновава своята теза за собственика и стопанина. Той пише: „Затова имаме всички основания да кажем, че кооперативната и държавната форма на собственост вече много плътно са се приближили една до друга, че в тях продължава да протича ускорен процес на сближаване и взаимно обогатяване... Следователно собственик на социалистическата собственост в България сега е държавата като представител на народа и по негово пълномощие. А стопанин на социалистическата собственост са съответните производствени колективи, трудещите се, които работят в стопанските организации, използват и стопанисват тази собственост.“

С тази своя постановка другарят Т. Живков изяснява необходимостта да се разширява непосредственото участие на масите в управлението, което в условията на новия икономически механизъм в ръководството на народното стопанство получава по-големи простори. Засилва се заинтересоваността на колектива за изпълнение на задачите,

Digitized by Google

разгръща се социалистическият демократизъм, усъвършенствуват се взаимоотношенията в основната клетка на обществото. Творчеството на масите получава по-големи възможности. Трудовите колективи са заинтересовани да бъдат добри стопани, да стопанисват средствата за производство с максимална ефективност, да я умножават и развиват в интерес на държавата и народа, в свой собствен интерес. Инициативите на масите получават най-добра изява в насрещния план. Той е разгърната програма от показатели за цялостна производствено-стопанска дейност и за социалното развитие на трудовия колектив. С него се гарантира изпълнението на утвърдените държавни задачи и чрез разкриване на резервите се постига по-висока ефективност. Партийните органи и организации са призвани чрез най-непосредствено въвличане на масите в управлението, чрез издигане ролята на профсъюзите, на Отечествения фронт, на Комсомола да осигурят навсякъде обстановка за творчески търсения, да се идигат ролята и отговорността на органи, организации и личности и по тоя път да се осигури всеобщо, всенародно настъпление за изпълнение на повелите, поставени от Дванадесетия конгрес.

Големите проблеми, които стоят за решаване на съвременния етап, изискват непрестанни грижи за положително изменение и подобряване на стила. Сам авторът подчертава: „... навсякъде и във всичко да се разработи сериозен подход, подход научен, подход, обоснован и организационно, и политически, за да се поставят и решават въпросите от гледна точка на световното равнище на производителните сили, на техниката и технологията, на световните постижения в различните области".

В това се състои и грижата навсякъде да се създадат по-добри предпоставки и по-рационални условия за изграждане на развито социалистическо общество в нашата родина. Именно тук другарят Т. Живков очертава проблеми, които с цялата си сила стоят пред субективния фактор. Както сам той подчертава: трябва да се излезе от омагьосаните кръгове в ръководството на икономиката, на културата, на партийно-политическата работа. И той определя тези кръгове: продължава екстензивното развитие и функциониране на нашата икономика и оттук задачата — никакви капиталовложения за разширение не бива повече да се дават, докато не се използват най-рационално създадените досега производствени фондове; преодоляване на противоречието между научните разработки, между това, което се създава в научните институти и конструкторските и технологичните звена и неговото внедряване; възпитанието на нашата младеж, което изисква още от ученическата скамейка, още от първи клас да говорим с младежите открито, да казваме истината, да ги учим на признание и уважение към голямата правда и на борба против „малката правда" и т. н. Вникването в същината на тези омагьосани кръгове, действените мерки за излизането от тях днес е характерна черта на борбата за правилен стил.

По-нататъшното развитие на демокрацията е немислимо без последователна критика и самокритика. Нашата партия и нейният Централен комитет непрекъснато дават образец на самокритично отношение към своята собствена дейност. Цялото ни развитие след Априлския пленум доказва недвусмислено колко са необходими за пар-

Digitized by Google

тията критиката и самокритиката. Самият Априлски пленум е пример на самокритично отношение на една комунистическа партия към нейната дейност. Сам авторът подчертава, че става дума „**за дълбоката същност на партията, на социалистическата държава, за една от техните най-характерни черти. Въпросът е изключително сериозен и той засяга както партията като ръководна и направляваща сила, така и нашия социалистически строй**“. Чрез критиката и самокритиката партията най-добре разкрива съществуващите противоречия в нашето общество, между централизма и децентрализма, между новото и старото в приложението на икономическия подход, между реалните възможности на обществото, творчеството на масите и стила на отделните звена на субективния фактор и пр. Негова е мисълта, че „**за нас като партийно и държавно ръководство, като партия и като общественост е изключително важно добре да си даваме сметка за действуващите социални противоречия, своевременно да ги разкриваме и да правим всичко възможно за тяхното преодоляване**“.

За да се преодоляват противоречията, за да се предотвратяват конфликтите и сблъсъците и занапред, трябва да се провежда последователно линията на партията, съобразявана с изискванията на обективните закони, да се издига равнището на работата в различните звена на субективния фактор, да се подобряват техният стил и метод на дейност. А това налага непрестанно да се повишава творческата роля на субективния фактор, да се засилва неговата способност да анализира вярно реалните процеси и явления, да разкрива навреме появилите се противоречия, да мобилизира трудещите се за тяхното своевременно разрешаване. Това, както подчертава другарят Тодор Живков в своята реч пред конгреса на Комсомола, налага задълбочено да се изучава марксистко-ленинската теория, да се вниква в същността на нашата политика, за да се възпитават хора с богати умове, с големи сърца, способни планини да поместват и да носят щастие на родината.

Трудът на генералния секретар на Централния комитет на нашата партия, който съдържа в себе си нови теоретически разработки за реалния социализъм, изучен, разбран и прилаган в практиката, е могъщо средство в ръцете на кадрите.

Digitized by Google

ТИТАН НА ДЕЛОТО И МИСЪЛТА

В дните на всенародното чествуване на стогодишнината от рождението на Георги Димитров излезе от печат книгата на другаря **Тодор Живков „Велик син на България“** с доклади, статии, речи, размисли за Георги Димитров[1]. Първото чувство, което ни завладява при четенето на книгата, това е чувството на национална гордост, че Георги Димитров е българин, че именно българската работническа класа, българският народ излъчиха от своите недра такъв изтъкнат и докрай последователен ученик на Маркс, Енгелс, Ленин, че в лицето на Георги Димитров те дадоха на световния пролетариат, на международното комунистическо и работническо движение, на всички отрудени хора по света вдъхновяващо знаме в устрема и борбата им за революционно обновление на обществото. Историята познава немалко политически личности, които са претендирали за световна слава. Но малко са онези, които са я достигнали, още по-малко са пък тези, които цял живот са устоявали на нейните изпитания. Георги Димитров е един от тях. И в това отношение той е непоколебимо и докрай верен на своите първоучители. Георги Димитров има щастливата съдба още приживе идеите му да станат не просто и не само политическа платформа на една партия или на едно движение, а могъщо оръжие за практическо преустройство на живота.

И второ. Завладяват ни дълбоката почит, голямата любов, с която генералният секретар на ЦК на БКП Тодор Живков говори за Георги Димитров, неговата висока оценка за живота и делото му и законното удовлетворение, че димитровските традиции намират пълно въплъщение и по-нататъшно развитие в днешния богат ден на България, в делата на неговия достоен съратник и ученик, в новаторския дух и стил на генералната априлска линия на партията. Със свойствения си широк размах на мисълта другарят Живков извайва истинския образ на Георги Димитров.

Поместените в книгата материали са писани в продължение на повече от 30 години и винаги поводите са били различни — конгреси и други партийни форуми, заседания на Столичния народен съвет, срещи с пионери, студенти и военнослужещи, с орденоносци, разговори с изтъкнати ръководители на международното комунистическо и работническо движение, с видни представители на световната наука, култура и изкуство, посещения в съветската страна, отговори на въпроси. По такъв начин книгата **представлява своеобразен летопис на постоянното и винаги необходимо присъствие на Георги Димитров в нашето време, ярко доказателство, че димитровските идеи са толкова съвременни и така живо вълнуват хората днес, както са били съвременни и както са вълнували хората вчера, в миналия ден. В същото време книгата е преклонение пред живота-подвиг на една историческа личност и осмисляне на уроците, които този подвиг ни задължава да усвоим.**

Другарят Тодор Живков отбелязва, че за първи път се е докоснал до името на Георги Димитров още в ония далечни правешки години, когато е бил достатъчно голям да се възхити от мъжеството на един от легендарните ръководители на въстаналия народ по време на слав-

[1] Тодор Живков, Велик син на България, Партиздат, С., 1982, 384 с.

Digitized by Google

ното Септемврийско въстание и достатъчно малък, за да обкръжи образа му с чертите на героите от приказките. А по-късно условията в България, логиката на развитието на борбата и на изграждането на партийните функционери често ще срещат др. Тодор Живков с Георги Димитров, преди още да е станала тяхната действителна среща. Особено преклонение има в думите на др. Тодор Живков, когато той разказва за работата си в Държавната печатница, за това, че получава „своето комунистическо кръщение и бойната си закалка в същата среда, в която някога беше започнал своя голям път Георги Димитров", където неговото обаяние е част от атмосферата в печатницата. „Това особено и празнично, и делнично присъствие на големия човек и революционер естествено и неусетно ме сближаваше с него, гордеех се, че съм член на същия работнически отряд, на същата партия, в която бе израснал и той" — споделя др. Живков в спомените си, публикувани в сп. „Септември".

А по-късно, когато в България долетя вестта за арестуването на Георги Димитров и за скалъпването на процеса в Лайпциг, Тодор Живков оглавява Оперативното бюро за организиране на улични демонстрации, трибуни и манифестации в София в защита на вожда на българския пролетариат.

Другарят Тодор Живков не си е поставил за цел да пише спомени за Георги Димитров. Но като деец на Софийската партийна организация, като председател на Столичния народен съвет е имал възможността, отговорността и „щастието да работи редом с титана на комунистическото движение, нашия вожд и учител", от извора да получава указания и напътствия, заедно да решават важни проблеми от живота на столичния град. Тези страници в книгата са особено вълнуващи и разкриват твърде съществени черти от характера, стила и държавническия талант на Георги Димитров, умението му зад големите дела да не забравя обикновените болки и въпроси на трудещите се, да прави всичко възможно за облекчаване на положението им.

Георги Димитров е верен и достоен син на българския народ, плът от плътта и кръв от кръвта на героичната българска работническа класа, на нейния боеви авангард. Нещо повече. В Георги Димитров ние откриваме в концентриран вид най-добрите качества на народа, на трудещите се, на българската работническа класа. Както е известно и както често в книгата се подчертава, от недрата на българската беднота започва неговото родословие. Той се възпитава в духа на здравите народно-демократични и революционни традиции и добродетели на българския народ, израства и се калява в средите на работническата класа и тук благодарение на своите способности, на своето безстрашие в борбата против капитализма бързо се откроява в революционното движение у нас. Неговата любов към народа е безгранична, по комунистически действена. Като профсъюзен деец, като депутат и водител на парламентарна група той обикаля страната, опознава живота на трудовите хора, със страстното си слово и огромния си личен авторитет дава велик пример за работа сред масите, издигайки ги политически за участие в предстоящите сражения с класовия враг.

Като цялостна политическа фигура, като комунист и ръководител от висока класа Димитров се формира в редиците на Българската социалдемократическа партия (тесни социалисти), в редиците на Българската комунистическа партия. На партията той дължи своето цялостно политическо, идейно и нравствено изграждане. Същевременно партията дължи на Димитров много за своето идейно и организационно укрепване. От височината на изискванията на съвременната наука др. Тодор Живков анализира заслугите на Георги Димитров за

Digitized by Google

развитието и обогатяването на революционните добродетели на партията, за нейното класово израстване и за нейната болшевизация, за превръщането ѝ в партия от нов, ленински тип. Няма важно събитие в живота на партията и страната, към което Георги Димитров да не е съпричастен, да не е негов организатор и вдъхновител. В произведенията на др. Тодор Живков е разкрита ролята на Георги Димитров като ръководител на БКП в подготовката на Деветосептемврийското въстание, за победата на социалистическата революция, в строителството на социализма в България. Създаването на Отечествения фронт е дело на Георги Димитров. Партизанското движение бе също така вдъхновявано и ръководено от него, макар че той бе далеч от родината. В тези трудни години Георги Димитров намира „възможност във всички решителни моменти да окаже помощ на партийното ръководство в страната, на Комунистическата партия, на Отечествения фронт, на трудещите се у нас правилно да се ориентират в тогавашната обстановка, да изработят своя правилна тактика, да водят правилно борбата срещу фашистката диктатура и германския окупатор... правилно да се ориентират и да вземат курс към Деветосептемврийското въоръжено въстание“ (с. 25).

В своите произведения другарят Тодор Живков **посочва дълбоката държавническа мъдрост, желязната воля и настойчивостта, проявени от Георги Димитров** в разработката и първоначалното осъществяване на строителството на социализма у нас, в преустройството на нашия политически, икономически и културен живот върху социалистически релси, за изготвянето на двегодишния и петгодишния държавен план, в провеждането на външната политика на България, която зае достойно място до страната на съветите и другите социалистически страни.

В книгата ярко изпъкват качествата на Георги Димитров **като ръководител, като верен и последователен ученик на Ленин.** Той доказа на практика в условията на България задължителната валидност на общите закономерности на социалистическата революция, че многообразието на пътищата и формите на социалистическата революция, на прехода от капитализма към социализма не отменя и не може да отмени общите закономерности.

Георги Димитров е български комунист, принадлежи на българската работническа класа, на българския народ, но неговото дело излиза далеч извън националните рамки, **той е един от ръководителите и на международното комунистическо и работническо движение.** Съвсем естествено в речите, докладите, статиите и размислите на нашия пръв партиен и държавен ръководител се разкрива мястото на Георги Димитров в международното комунистическо и работническо движение като „един от най-видните челни представители и политически вождове на световната работническа класа, на трудовото човечество“, който завинаги „ще остане в сърцето на човечеството“ (с. 283).

Георги Димитров познава отлично условията и нуждите на съседните страни и народи. По-късно, в периода между двете световни войни, като завеждащ Западноевропейското бюро на Коминтерна, той съсредоточава вниманието си върху положението в Европа, изучава разрастването на класовата борба, във Виена и Берлин, в Брюксел и Париж работи с комунисти, с интелектуалци от тази особено неспокойна част на планетата. Ярко и внушително неговият интернационализъм се проявява по време на Лайпцигския процес, справедливо останал в историята като процес на века. Именно тук както бранеше честта и достойнството на българския народ, на българската работническа класа, така защищаваше и световната революция, всичките ѝ

Digitized by Google

боеви отряди. Именно тук той утвърждава и разкрива пред погледа на човечеството най-благородните черти на българската работническа класа и на българската нация и великата сила на пролетарския интернационализъм.

Като генерален секретар на Комунистическия интернационал, избран през 1935 г., Георги Димитров показва блестящи качества на ръководител. Всичките си сили, ум, талант и опит той отдава за израстването на комунистическите партии, за превръщането им в партии от нов тип, които да могат да работят в новата обстановка, подготвяше ги за „боевете, от изхода на които зависеше съдбата на човечеството" (с. 235). Марксистко-ленинският анализ на обстановката, близкото познаване на конкретните особености във всяка страна позволяват на Димитров с пределна точност да определи периодите на подем и спадане в революционното движение, своевременно да издигне верни, действени политически лозунги. С проникновението и мащаба на голям, велик ръководител, прилагайки творчески марксистко-ленинското учение и изхождайки от анализа на класовите сили на световната арена, Георги Димитров, както това особено подчертава др. Тодор Живков, има историческата заслуга пред света, **че разработи и обоснова генералната линия за създаването и разгръщането на широк антивоенен фронт не само на комунистическия авангард, но и на международната работническа класа, на народите от всички страни,** за насочване на удара на комунистическото и работническото движение против неговия главен враг и подпалвач на война — фашизма. Затова за световната общественост Георги Димитров е една от най-величавите фигури на комунистическото движение, герой, излят от чист и твърд метал.

С особена убедителност в книгата се подчертава изводът, е „Георги Димитров беше гигант на делото и мисълта, високообразован, оригинален, дълбок и творчески марксист-ленинец", че е „невъзможно да се отдели практическата от теоретическата му дейност". Ярко, убедително другарят Тодор Живков разкрива неоценимия принос на Георги Димитров в съкровищницата на марксизма-ленинизма. Той представя Димитров като един от онези дейци, които първи оценяват ленинския етап като нов етап в развитието на марксизма и докрай приемат и разбират марксизма като теория на непрекъснатото развитие, без ни най-малко да се отказват обаче от придобитите по-рано знания, изводи и обобщения. Това му позволява не само отлично да борави с новия конкретен социален материал, да съставя вярна теоретическа картина на движението, но и да дава отговор на назряващите въпроси, да развива и обогатява теорията на марксизма-ленинизма с истини, които имат непреходна стойност.

Една от историческите заслуги на Георги Димитров **е анализът, който той прави на фашизма, на неговата класова, политическа и идеологическа същност** като продукт на загнилия капитализъм, като най-свирепо настъпление на капитала против трудещите се. Той го определя още като необуздан шовинизъм и завоевателна война, бясна реакция и контрареволюция, най-злия враг на работническата класа и всички трудещи се, като открита терористична диктатура на най-шовинистичните, най-реакционните и най-империалистическите елементи на финансовия капитал, чийто ударен юмрук, главен подпалвач на империалистическата война, подстрекател на кръстоносния поход против Съветския съюз е германският фашизъм. Изтъквайки вътрешната връзка между фашизма и империалистическата война, Георги Димитров предупреждава народите, че германският фашизъм на Хитлер представлява непосредствена военна опасност за всички страни, поради което борбата против него е борба против опасността от война.

Digitized by Google

Все във връзка с надвисващата над човечеството опасност от военен пожар Георги Димитров разработва още цял кръг въпроси, свързани с **отношението на комунистите към мира и войната, с изграждането на единните пролетарски и широките народни фронтове, с нарастването ролята на народните маси в предотвратяването на войната.** Като анализира дълбоко факторите, които позволиха на фашизма да дойде на власт, да хвърли милиони хора във военна катастрофа, Георги Димитров отговори на въпроса, който си задаваха тогава милиони трудещи се от цял свят, задават си го и сега — може ли и по какъв начин да се спре настъплението на силите на войната, може ли да бъде предотвратена тя. Неговият отговор се реализира в разработката на стратегията и тактиката на комунистическите партии, обосновавайки генералната линия за създаването и разгръщането на „широк антивоенен фронт не само на комунистическия авангард, но и на цялата международна работническа класа и на народите от всички страни, фронт, който да обхване всички части на света, от Токио до Лондон, от Ню Йорк до Берлин" (с. 66). Уроците на Димитров със същата сила, даже още по-актуално звучат и днес: „Трябва да се опаше земното кълбо с такава мрежа от организации на приятелите на мира — изтъква той, — с такова мощно движение на интернационална солидарност, с такива активни мероприятия на единна международна пролетарска политика в интереса на запазване на мира, че злодейските ръце на подпалвачите на войната да бъдат приковани" (с. 64).

Важно място в своите трудове, публикувани в книгата, др. Тодор Живков отделя на анализа на **диалектиката на патриотизма и интернационализма, на проблемите на социалистическия интернационализъм,** с изследването на които Георги Димитров внася голям дял в по-нататъшното развитие на марксизма-ленинизма. За Георги Димитров патриотизмът и интернационализмът са две части на едно неделимо, диалектическо цяло. Едното е невъзможно да съществува без другото. Не е възможно да си патриот и в същото време да не си интернационалист, и обратно. Целият живот на Г. Димитров е велик пример и велика мярка за строгото и последователно съблюдаване на това единство. Да припомним само историческата му реч в Лайпциг — бранейки от хули честта и достойнството на българската работническа класа, на българския народ, той защити честта на международната работническа класа, делото на световната революция, а обвинявайки българския фашизъм, той обвини силите на световната реакция, на мракобесието и терора, приковавайки ги на позорния стълб на историята. При разработката на въпросите за патриотизма и интернационализма, като изхожда от политическата реалност на времето, Георги Димитров подхожда творчески, формулира принципното значение на интернационалното взаимодействие и сътрудничество между първата социалистическа страна и работническата класа от целия свят. По своето обективно положение Съветският съюз е главната опора на трудещите се, на световния революционен процес. Борбата за мир и любовта, привързаността към СССР са неделими. Така е било по времето на Димитров, така е и сега — Съветският съюз е надеждата на хората в мирното бъдеще на земята. Затова и тогава, и сега главния си удар враговете насочват срещу него. На Димитров принадлежи забележителната мисъл, че отношението към СССР е пробният камък, критерий за искреността, за класово-политическата определеност на всеки политически деец, за интернационализма на всяка комунистическа партия и организация на трудещите се. „Идеята за вечна, искрена и вярна дружба между нашия народ и народите на Съветския съюз — подчертава др. Тодор Живков — беше най-

Digitized by Google

близка и скъпа на Георги Димитров, тя беше станала негова плът и кръв. Той непрекъснато изтъкваше, че гаранция за нашето развитие, за нашето щастливо бъдеще като народ и държава е дружбата на нашия народ с народите на великия Съветски съюз и народните демокрации. Всеки друг път води до подкопаване основите на народнодемократичната ни държава, до заробването ѝ от империалистическите хищници, както това стана с редица страни" (с. 72). Като скъп завет Димитров остави на БКП, на всички трудещи се да пазят дружбата си със СССР като зеницата на очите.

Следвайки свято димитровските завети, Централният комитет на Българската комунистическа партия, лично др. Тодор Живков отделят голямо внимание и полагат огромни усилия за по-нататъшното развитие и обогатяване на братската българо-съветска дружба, за нейното всестранно укрепване, за издигането ѝ на нов етап, който напълно да отговаря на повелите на времето. Българската комунистическа партия, както е записано и в Програмата ѝ, гледа на дружбата със СССР, с великата партия на Ленин като на дружба от векове за векове, една от главните движещи сили на нашето общество, условие и гаранция за бъдещия възход на социалистическото ни отечество, за неговия ведър утрешен ден. Като изразява качествено новите моменти в развитието на българо-съветската дружба, др. Тодор Живков, най-неуморимият след Димитров радетел за нея, стратегът на курса за всестранно сближаване между България и СССР, със законна гордост заявява: „Няма по-голяма гордост за нас от това да обогатим и задълбочим българо-съветската дружба, да я издигнем до качествено нов етап на най-тясно и всестранно сближаване между нашите партии, страни и народи".

В своите произведения другарят Тодор Живков се спира и на други въпроси, до които се е докоснал теоретическият гений на народния вожд — **разработката на въпроса за характера на народнодемократичната власт като нова форма на пролетарска диктатура**, която по своята същност не се различава от съветската, **за правителството на Народния фронт, за кооперирането на селското стопанство в специфичните условия на развитието на България, за приноса на всеки народ в развитието на световната култура и т. н.**

Като извайва величавия образ на Георги Димитров и проследява неговия път от малкото и бедно село Ковачевци до процеса в Лайпциг като генерален секретар на Коминтерна и ръководител на БКП, на младата ни република, др. Тодор Живков предугажда възникването на естествения въпрос: благодарение на какво Димитров се извисява като такава крупна фигура в обществено-политическата история на нашия народ и в международното комунистическо и работническо движение. Такъв въпрос може да има само един категоричен отговор: **„Мисълта и делото на Георги Димитров са мисъл и дело, осъществявани по законите на ленинизма, те са умение творчески да се прилага и развива ленинизмът като теория, методология и стратегия на борбата за социализъм и комунизъм"** (с. 315). Със същата сила и със същата категоричност тези думи се отнасят и до др. Тодор Живков, който с огромния си принос в творческото разработване на актуалните теоретически въпроси на развитието на нашето общество по пътя на зрелия социализъм, с неизтощимата си енергия за укрепване на дружбата ни със СССР, на единството на международното комунистическо и работническо движение, за запазването на световния мир продължава димитровските традиции, димитровското начало в живота на Българската комунистическа партия.

Радой РАДЕВ
кандидат на философските науки

Digitized by Google

ЗА ПРЕДСТАВИТЕЛЯ НА ПАРТИЯТА И НА КОЛЕКТИВА

ПЕТКО РУСЕВ

Постановката на Дванадесетия конгрес за първичната партийна организация като представител на партията и на трудовия колектив е известна. По нея вече има публикации. Те съвършено правилно разясняват, че партийната организация внася съзнателност, организираност в трудовия колектив, разяснява партийната политика, бори се за изпълнението на задачите, поставени пред него, и същевременно обсъжда и решава въпросите, които вълнуват трудещите се, които засягат техните непосредствени интереси. Както подчерта конгресът, това са две неделими части от нейната многообразна дейност.

Опитът, натрупан особено в процеса на прегледа на първичните партийни организации, повдига някои въпроси, които искат по-богато и по-пълно тълкуване.

Ще се ограничим с разсъждения по някои от тях.

I

Именно практиката, този източник и критерий на истината, показва, че се забелязва тенденция да се слага ударение преди всичко върху понятието представител и да се откъсва, да се отдалечава то от други, също важни и решаващи постановки за първичната партийна организация, които се съдържат в партийните документи. Яви се ново определение и като че ли сме склонни да забравяме другите?! Например становището за партийната организация като основа на партията, като първообраз и ръководно политическо ядро. Тази тенденция не е добра, може да нанесе вреди. Нарушава комплексната оценка за дейността на основната клетка на партията. Възможно ли е да се говори за представител, без той да е първообраз на бъдещото състояние на колектива? Не е възможно! Представителят губи своя смисъл на ръководно ядро, ако не осъществява тая основна функция, ако не е образец на другарство, на борец за новото, на принципиалност и непримиримост към недостатъците и пр. Не бива за нищо на света да се забравя, че в доклада си пред Дванадесетия конгрес на партията другарят Тодор Живков подчерта: „Да се повишават ролята и отговорността на първичната организация, да се превръща тя действително в ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние — това е

Digitized by Google

сега най-важната партийно-политическа задача, главното и основното в организаторската работа на партията.“[1]

Следователно представителят винаги, всякога и навсякъде трябва да се разглежда в органическа спойка с изискванията на основата на партията, на ръководното политическо ядро и на първообраза.

II

Този подход към първичната организация обогатява нашето разбиране и нашето отношение към нея. Ще преценяваме не само дали тя навреме изяснява партийната политика и информира трудещите се, не само дали своевременно отговаря на новите потребности и непосредствени интереси, а и как **сама е първообраз на обществени отношения.** Преставителят за нас е пример на такива взаимоотношения, позиции, активност, принципност, с които именно заразява, организира, мобилизира колектива по своя образ и подобие. Партията поставя задачата за по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация. Добре! Партийната организация като представител на партията не само воюва тя да се установява навсякъде, да се осигурява участието на масите в управлението, но самата **да бъде пример, средище на партийната демокрация, на пълното участие на комунистите в разрешаването на проблемите.** Не само да воюва за законност, за социалистическа справедливост, **но и самата тя и нейните членове да бъдат творци и носители на тая справедливост, на тая законност.** При такъв подход ще решим и другата голяма задача — **всеки комунист да се чувствува и да бъде на висотата като представител на партията, тъй като не може да се говори за колективен представител, ако отделните членове на всяко работно място не дават възможност в тяхно лице народът да вижда партията като действие, като поведение, като позиция и като отношение.**

В управлението, в ръководството на колектива съществуват противоречия. В своята реч пред студентите на 7. XII. 1981 г. другарят Тодор Живков каза: **„За нас като партийно и държавно ръководство, като партия и като общественост е изключително важно добре да си даваме сметка за действуващите социални противоречия, своевременно да ги разкриваме и да правим всичко възможно за тяхното преодоляване“.** На територията на партийната организация много често те имат местен характер. Изразяват се в нарушения на норми, на закони, на справедливостта и т. н. Съществуват противоречия и между отделни звена на субективния фактор и творчеството на масите, между новото и старото при приложението на икономическия подход и пр. Първичната организация не може да бъде пасивна към тях. Нейното призвание е да навлиза в сблъсъците, да ги разрешава.

Тук има два момента.

Тези противоречия не могат да не се отразяват в живота на партийната организация. Какъвто и характер да имат и както и да се отразяват в нейния живот, тя е призвана да дава пример за тяхното разрешение в собствените си редове, за да могат трудещите се да виждат примера как се постъпва, когато има конфликти, как комунистите подхождат към тях в своя дом.

На второ място. Първичната не бива да се задоволява само с тази си дейност. Своя пример на подход и позиция към противоречията е длъжна да пренесе и в колектива, за да ги превърне в негова съдба. Това е многостранна и сложна дейност, която няма и не може

[1] Тодор Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, стр. 117.

Digitized by Google

да мине без поведението и дейността на комуниста. И тук отново поставяме въпроса именно той да израства като трибун на партията, като организатор и възпитател на масите, като трибун на нейната политика, на нейната линия. Защото и чрез дейността на комуниста позицията на първичната става позиция на всички. При такъв подход се решава и друга една изключително важна задача — партийната организация израства като политически гарант за творческата и ведра обстановка на всяко работно място. По този начин тя създава условия всеки да знае и да помни, че масите в лицето на първичната имат оная сила, която е способна да въвежда ред и справедливост. По подобие на ръководното политическо ядро трудещите се в самата практика да израстват като активни борци за тържеството на партийната политика. Повтаряме: тази цел няма да се постигне само с пропаганда и агитация. Тук е нужен пример, въздействуващ и формиращ.

Ето едно от основните задължения на първичната.

И още нещо. Не само да има отношение към противоречията, но да не позволява те да прераснат в сблъсъци, да не допуска остри конфликтни ситуации. Да предотвратява, да предотвратява! Иначе, като се катурне колата, съветници много. Тя е призвана да наблюдава живота, процесите, да изучава и вниква в общественото мнение и настроение и навреме да се намесва с политически средства, да пази като зеницата на окото си името и авторитета на партията. И своето име и авторитет като нейн представител.

В колектива, в селището се създава обществено мнение, че против нарушителите на законите и на собствеността не се вземат мерки. Представете си, че фактите в тази насока са неопровержими. Какво? Да стоим със скръстени ръце? Не! Със слово, с дела следва да се разграничим от тях, да направим всичко за прилагане на уставните норми и законите, да почувствуват трудещите се, че това не е линия на партията.

И тук има няколко момента.

Представете си, че автори на сблъсъците са партийни членове. Безпартийните се интересуват как ще реагира първичната. Още по-точно — как комунистите се отнасят към чистотата на своите редици. Още по-точно вътрешнопартийният живот, като анализира поведението и позицията на комуниста, възпроизвежда и умножава ли идейността, съзнателността, единството и активността на партийните членове, пример ли е на обществени отношения, украсени с комунистическите добродетели. Партийната организация и комунистите не бива да забравят, че винаги са пред погледа на народа. Активната позиция на първичната безспорно би формирала общественото мнение, социалната среда. Тогава трудещите се неминуемо ще виждат действително представителя на партията, който действува в духа на партийната политика, на ленинските принципи и норми. Ще виждат в нея и свой представител, който е близо до техните вълнения и въжделения. При такъв стил първичната веднага, едновременно израства и като представител на колектива, защото той на дело вижда как тя се отнася към обществените потребности, към проблемите, които го тревожат. Тогава представителят на партията и на колектива се сливат в едно, съществуват в тяхното диалектическо единство. Няма нищо по-погрешно да мислиш, че можеш да отговаряш на тревогите на хората, ако едновременно тези тревоги не превърнеш в партийно, в политическо отношение.

Възможно е творци на отделни конфликти да са стопански и държавни ръководители (няма значение дали са членове на партията или не). В тези случаи масите се интересуват има ли партийно ядро,

Digitized by Google

което навреме и ефективно да упражнява правото на контрол. Изпълнението на тая задача също е съществен елемент на представителя. И той не бива да се забравя.

III

Такова тълкуване на проблемите поставя и друг важен въпрос — за подхода към първичната. Да! Ние сме прави, когато казваме, че по-горните комитети трябва да правят всичко възможно да се издига нейната самодейност, активност и отговорност. Това да бъде сърцевина на подхода. Това обаче означава сериозни изменения да настъпят и в оценката на нейния живот, като центърът на тежестта се прехвърля все повече и повече на социалното отражение от политическата и организаторската работа на партийните организации и на комунистите. С такъв подход реално се помага да се издига ръководната роля на политическото ядро. Но тук се иска и друга оценка. Да се види и прецени дали окръжният, общинският, районният, заводският и др. комитети, когато разглеждат и решават въпроси за развитието на селищните системи или на предприятията, дават пример на такъв подход, който именно да отразява доминиращата роля на първичната.

Провеждат се пленуми, заседания. Изнасят се доклади, вземат се решения. Партийните секретари виждат ли в тях анализи, обобщения и изводи, в които партийната организация заема своето законно място? Та нали могат да се посочат факти, когато се разработват икономически, културни и други проблеми, а основата на партията отсъствува, не се вижда или са написани само някои задължения за нея. „Да направи това и това и пр." Такъв стил не дава пример. Ако партийният секретар прочете материалите на пленума и бюрото и види задълбочен анализ на състоянието на годността на първичната, на положителния опит и критика против слабостите, у него расте отговорността. Анализ и оценка — ето кое следва да пронизва подхода, за да се учат хората, за да се умножава тяхната активност, за да виждат те своето място и роля като представители на колектива и на партията. На тая основа вече и оценката на връзките с ръководното политическо ядро може да се изпълни с ново съдържание. Не само да се говори за тях, а какъв е характерът им. Стига сме отчитали колко пъти сме били в цеховете, в селото. Не това е главното. А като сме били, какво сме направили за издигане ролята на ръководното политическо ядро, да се измени положението. Не само да обикаляме, а да се застояваме, да помагаме конкретно, компетентно. Ще кажете — стара тема. Да! Тъй като в тази насока съществува формализъм, то тя не престава да бъде актуална. Осъзнаването на характера на връзките е основен момент в подхода, ако действително сме решили да постигаме високо качество и ефективност от работата.

Представителят ще бъде на висота, когато и сам измени и подхода към вътрешния си живот. Когато у него преобладава анализът за ефективността от обсъжданите въпроси, от резултатите, които настъпват. Тук е нужна простота. Могат да се освободят партийните секретари от писане на доклади и информация. Това също е проблем на подхода. Да докладват главно решенията, а мотивите за тях да изложат устно. Да се създаде обстановка комунистите да кажат своята дума по документа, който именно ще изменя и подобрява нещата. Иначе говорим само за доклада, че е „добър" или „слаб" и пр., а решението се пренебрегва. По тоя път колективният ум получава

Digitized by Google

по-широки простори, а за проверката на изпълнението се създават подобри условия. Но и тя изисква по-богато тълкуване — спомага ли да има разширено възпроизводство в партийния живот. Като анализираме плодовете от изпълнението на решенията, допринасяме ли партийната организация и комунистите да се развиват като представители на партията и на колектива, укрепват ли тяхното единство и боеспособност, издига ли се идеологическата зрелост на комунистите. Или вземаме решения, обсъждаме, а самата организация не издига на по-висока степен своята дейност. Този оценъчен процес също е елемент на подход и заслужава да стои на централно място.

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

БЮРОТО—ЩАБ ЗА ПОЛИТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО

МИТКО ТОДОРОВ
първи секретар на общинския партиен комитет — Видин

Анализирайки своята многостранна работа като качествено нов орган за непосредствена политическа и организаторска дейност сред населението в селищната система, Видинският общински партиен комитет стигна до извода, че на първо място следва да се усъвършенствува работата на бюрото.

На основата на указанията и препоръките на др. Тодор Живков, направени при неговото посещение във Видин през февруари 1980 г., предприехме редица конкретни мерки за повишаване ролята на бюрото като орган за ръководство между пленарните заседания на общинския партиен комитет.

Най-напред започнахме с усъвършенствуване планирането на нашата работа. Преди да подработим шестмесечния план на работата на комитета и бюрото, извършваме анализ на плановете за работа на другите общински органи. Това ни позволява да премахнем дублирането при обсъждането на някои въпроси и да подберем за обсъждане на заседание на бюрото проблеми, които имат изразен политически характер и ще осигурят правилна насока на дейността на другите общински органи. Това ни позволи да намалим броя на обсъжданите материали за сметка на подобряването на тяхното качество. В плановете оставяме и известен резерв за обсъждане на въпроси, произтичащи от решенията на бюрото на окръжния комитет на партията или продиктувани от други обстоятелства.

Особено внимание при подработването на плановете отделяме на изучаването, обобщаването и разпространяването на положителния

Digitized by Google

опит в работата на първичните партийни организации, на комбинатските, заводските и учрежденските партийни комитети.

Следващото направление за усъвършенствуване работата на бюрото е подготовката на материалите за обсъждане на заседанията и проекторешенията. Веднага след утвърждаването на шестмесечните оперативни планове уведомяваме писмено всички органи и организации, които ще внасят материали. За обсъждане в заседания на бюрото секретарите и завеждащите отдели на комитета дават допълнителни указания за подготовка на материалите и за техния обем. С оглед намаляването на книжнината и провеждането на делови, стегнати и кратки заседания, като имаме предвид и опита на бюрото на окръжния комитет на партията, намалихме обема на материалите, като за информациите той е до 5, а за оценките до 7 страници.

Особено внимание отделяме на качествената подготовка на материалите. В тази отговорна работа активно участие вземат членовете на изградените към бюрото помощни комисии по главните направления на партийната работа и щатните отговорници от апарата на общинския партиен комитет за съответната партийна организация или партиен комитет. При извършването на комплексни проверки на партийни комитети, партийни организации и на предприятия и учреждения в комисиите се включва и член на общинския партиен комитет, който е определен да отговаря за съответната първична партийна организация. Въведохме и практиката оценките на номенклатурните на бюрото кадри да се изготвят от тричленна комисия. Това позволява те да бъдат по-пълни, задълбочени и обективни. При изготвянето оценките на номенклатурните стопански и административни кадри особено внимание отделяме на тяхната работа като политически дейци и работата им по местоживеене. Съгласуваме ги с вишестоящите органи и организации и със секретаря на първичната партийна организация, в която членуват тези кадри. След въвеждането на този подход почти няма възражения относно обективността, което позволява на бюрото делово да ги утвърждава.

По подготовката на отделни материали активно участвува и съветът на директорите, който се изгради по опита на побратимената Ровненска област от Съветския съюз като помощен консултативен орган на бюрото на общинския партиен комитет и изпълнителния комитет на общинския народен съвет. Преди внасянето на някой проблем за разглеждане в бюрото същият се обсъжда на заседание на съвета на директорите, което се оказа много полезно и осигурява неговото задълбочено осветляване. Дава се възможност да се подобри подготовката на проекторешенията.

Разширихме практиката материалите, преди да се внасят на заседание на бюрото на общинския партиен комитет, да се обсъждат от партийните комитети и бюрата на първичните партийни организации. Това винаги води до тяхната задълбоченост и обективност.

Преди внасянето на предложения за утвърждаване на нови почини и инициативи на трудовите колективи, същите се обсъждат от общинския съвет на Българските професионални съюзи, което позволява на бюрото на общинския партиен комитет да вземе най-правилни решения.

За повишаване обективността на обсъжданите въпроси все повече разширяваме практиката отделите на комитета да изготвят кратки съдоклади.

Подготвените материали за бюрото предварително се предоставят за мнение на секретар на общинския партиен комитет, който отговаря по тези проблеми, достатъчно време преди заседанието. Ако проблемите не са разработени задълбочено, той дава съответни пре-

Digitized by Google

поръки за преработка. За обсъждане в бюрото се приемат документи, утвърдени от секретарите на комитета. Този порядък значително повиши отговорността за качеството на подготовката на обсъжданите проблеми. Ако те не се внесат в определения срок, бюрото на общинския партиен комитет търси съответна отговорност както от вносителите, така и от наблюдаващия отдел на комитета.

Особено внимание отделяме за **подготовката на проекта за решения.** Натрупаният опит ни показа, че ефективността на работата на бюрото в значителна степен се определя от вземаните решения. Това наложи да подобрим работата по разработването на проектите за решения. Досегашната практика те да се предлагат от вносителите на материалите често създаваше на бюрото трудност при тяхното окончателно оформяне. В това отношение използваме положителния опит на бюрото на окръжния комитет на партията и сега проектът за решения се предлага в писмен вид само от съответния отдел на комитета, който е изготвил и съдоклада, като предварително се съгласува с вносителя на материалите. Този порядък значително повишава деловитостта при обсъждането на проекторешенията.

Подобрената предварителна подготовка на материалите се отразява положително върху самите заседания. Предприехме редица конкретни мерки за подобряване стила и методите на работа на бюрото. **На заседанията създаваме творческа обстановка за активно участие на присъствуващите в обсъждането на материалите и проекторешенията.** Вземаме под внимание всяко ценно конструктивно мнение и предложение на членовете и кандидат-членовете на бюрото.

Правилно избраният състав на бюрото допринася за компетентно обсъждане на материалите на заседанията и вземане на обосновани решения. От всичко 12 членове и 2-ма кандидат-члена на бюрото на общинския комитет на партията 10 са с висше образование, от които 6 са завършили АОНСУ при ЦК на БКП или Висшата партийна школа при ЦК на КПСС — Москва. Трима членове на бюрото са със средно образование и непосредствено работят в материалното производство — 2 работнички от промишлени предприятия и един механизатор от аграрно-промишления комплекс. Различните специалности на членовете и кандидат-членовете спомагат за компетентното, всестранно и задълбочено обсъждане на материалите. Особено благоприятно върху работата на бюрото се отразяват и непосредствените впечатления на членовете на бюрото, участвуващи пряко в материалното производство. Тяхното активно участие в обсъждането на въпроси, отнасящи се до оценка на социално-психическия климат в трудовите колективи, равнище на съзнателност на участниците в производството, взаимоотношения между колектив и ръководител, обществено мнение и настроение и др., спомага за вземане на най-правилни решения.

Направеното разпределение на всички членове и кандидат-членове на бюрото на общинския партиен комитет да отговарят за работата на определени партийни комитети и първични партийни организации също се отразява положително върху работата на бюрото. При окончателното оформяне на решенията максимално се използва различната специална подготовка и компетентност на членовете и кандидат-членовете. Това ни помага да имаме непосредствена навременна и вярна информация за настроенията на трудовите колективи. Често пъти се разгарят принципни спорове по даден въпрос, което е показател за наличие на високо чувство за отговорност при вземането на решения. Когато различията в мненията и предложенията са значителни, обсъжданият въпрос се отлага за допроучване и подготовка на нов проект за решения.

Digitized by Google

В това отношение показателен е един пример. По указание на окръжния комитет на партията се разработи комплексна перспективна програма за превръщане на Видин в образцов социалистически град. В разработването, което продължи около 3 месеца, взеха участие 30 ръководители, специалисти, членове на общинския партиен комитет, общински съветници и др., разпределени по работни групи по основните направления на програмата. Те се оглавяваха от секретари на общинския партиен комитет, зам.-председатели на изпълнителния комитет на общинския народен съвет и ръководители на другите общински органи. Предварително проучихме опита на други общински комитети. При обсъждането на програмата се прояви голяма активност. Изказаха се почти всички членове и кандидат-членове. Някои от становищата бяха противоположни. Разгоряха се спорове по въпроса, какво означава образцов социалистически град. Някои повторно взеха думата, за да обосноват по-аргументирано своето становище. Направиха се и редица целесъобразни предложения. В резултат на активната дискусия се взе решение да се върне програмата за доразработване в съответствие с направените предложения и да се внесе отново в бюрото за обсъждане и утвърждаване. Задълбоченатa работа на групите след заседанието и максималното отразяване на бележките и предложенията, направени при обсъждането, позволиха да се подготви добра програма, съобразена с основните изисквания и допълнения. На следващото заседание тя бе приета и утвърдена с пълно единодушие.

Особено задълбочено, отговорно и внимателно бюрото подхожда при **решаването на кадрови въпроси и приемане на оценки на номенклатурни кадри.** Предложение за даване съгласие за снемане на номенклатурни на бюрото кадри се обсъжда само при наличие на пълна оценка, предварително съгласувана с вишестоящия орган и партийното бюро или партийния комитет и в присъствието на съответния ръководител. При аргументирано оспорване реалността на оценката от оценявания същата се връща за допроучване. Има и случаи, когато бюрото не приема предложения за даване съгласие за назначаване или освобождаване на номенклатурни кадри, което е още един показател за зрелостта на бюрото и за високото чувство за отговорност на неговите членове. Разширихме практиката на заседания на бюрото да присъствуват и представители на вишестоящите органи, когато се приемат оценки на номенклатурни кадри или когато се обсъждат предложения за даване съгласие за освобождаване от длъжност. При обсъждане на предложение за назначаване на номенклатурна длъжност на съответния кандидат се казват откровено както положителните страни в неговата работа, така и слабостите и недостатъците и се дава поръчение за активно включване в живота на първичната партийна организация и другите обществени организации, за активно участие в мероприятията на Отечествения фронт, провеждани по местоживеене.

Проведените индивидуални разговори с членовете и кандидат-членовете на бюрото относно подобряването на неговата работа показаха, че следва да се предприемат допълнителни мерки за повишаване деловитостта в работата на бюрото. За тази цел на всяко заседание изготвяме план-регламент за провеждането му, като се определя възможно най-точно времето за всяка точка от дневния ред. Най-напред обсъждаме материалите, по които са извикани да присъствуват освен вносителите, така и други лица, компетентни по дадения въпрос. Задачата е да се сведе до минимум времето за чакане до обсъждането на съответната точка. В резултат на добрата предварителна подготовка на материалите и повишената деловитост при тяхното обсъж-

Digitized by Google

дане напоследък времето за провеждане заседанията на бюрото сведохме от 3—4 часа до 2 часа.

Централно място в работата на бюрото заемат изучаването, обобщаването, разпространяването и внедряването на положителния опит както в партийната работа, така и в другите дейности на обществено-икономическия живот. За това спомага и изграденият постоянно действуващ семинар с щатния апарат на общинския партиен комитет за изучаване на челния наш и чуждестранен опит. Положителният опит, който се споделя на страниците на сп. „Партиен живот", „Партийная жизнь", бюлетините на ЦК на БКП, на Централния институт за научна и техническа информация и др., се изучава на семинара, след което се внася предложение в бюрото на общинския партиен комитет за вземане на решение за внедряването му в селищната система. Особено внимание отделяме на изучаването на положителния опит в общинската партийна организация и в отраслите на материалното производство и бързото му разпространяване в трудовите колективи. В резултат на това редица инициативи и почини, подети от отделни трудови колективи, бързо се разпространиха в селищната система. През 1980 г. в колектива на Завода за режещи инструменти се зароди ценна инициатива — всеки специалист от завода да поеме личен творчески план, ефектът от реализирането на който да се равнява най-малко на годишната му брутна работна заплата. Целта беше да се ангажират всички специалисти с творческа работа, независимо каква длъжност заемат. Бюрото на общинския партиен комитет се запозна с инициативата, даде ѝ висока оценка и я препоръча за внедряване във всички предприятия от селищната система.

Оценявайки голямото значение на социалното развитие на трудовия колектив за изпълнение на насрещните планове, бюрото на общинския партиен комитет предложи на ръководството на шивашкия завод „Вида" да разработи и приеме програма за превръщане на предприятието в еталон по социалното развитие на колектива в системата на Министерството на леката промишленост, в града и окръга. Това предложение се прие с ентусиазъм както от ръководството, така и от целия трудов колектив. Извършена беше огромна работа главно със собствени сили и доброволен труд на работниците и служителите. След като заводът беше обявен за еталон, се взе решение да се проведе разширено заседание на съвета на директорите в предприятието за запознаване с изведения опит и разпространяването му във всички предприятия. В селищната система се разгърна масово движение за ускорено решаване социалните проблеми на трудовите колективи, за образцови работни места, цехове и предприятия. Особено интензивно по тези въпроси се работи в Стопанския химически комбинат, тютюневия комбинат „Дунав", Завода за режещи инструменти, мебелния завод „Бдин", стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги", трудово-производителната кооперация „Димитър Благоев" и трудово-производителната кооперация „Бор". Най-характерното за това движение е, че се „запалиха" самите трудови колективи. Между заводите и цеховете на Стопанския химически комбинат се разгаря съревнование за присвояване на званието „Образцов". В Завода за полиамидни влакна вече два цеха са обявени за образцови. При реализирането на тази инициатива най-силно впечатление прави масовото участие на работниците и служителите с доброволен труд и опазването на направеното.

Бюрото на общинския комитет даде висока оценка и на инициативата на колектива на Стопанския химически комбинат — „Колективът — стопанин на социалистическата собственост". Работата по тази инициатива спомогна за сравнително кратък период да се преодо-

Digitized by Google

лят големите трудности в поддържането на оборудването като една от основните причини за системното неизпълнение на насрещния план и незадоволителното качество на продукцията през 1978 и 1979 г. От изоставащо предприятие през тези години Стопанският химически комбинат през 1981 и настоящата година се нареди в челните редици в селищната система и окръга.

Оценявайки голямото значение на тази инициатива, бюрото на общинския партиен комитет взе решение за нейното масово разпространяване във всички предприятия от селищната система. За тази цел в комбината се проведе заседание на съвета на директорите и ден на партийния секретар. След обстойното запознаване със същността на инициативата се разясни решението на бюрото за внедряването ѝ в работата на всички предприятия. Предстои на едно от следващите заседания на бюрото да направим оценка как се изпълнява това решение и какви са конкретните резултати в отделните предприятия.

Въведената практика от бюрото на общинския партиен комитет да се провеждат диференцирано ден на партийния скеретар и заседания на съвета на директорите в предприятия и учреждения, където е изведен положителен опит, се посреща с голямо одобрение от участвуващите и спомага за бързото му изучаване, разпространяване и внедряване.

Анализирайки работата по внедряването на върховите постижения на научно-техническия прогрес и челния наш и чуждестранен опит, бюрото констатира, че изученият опит чрез задгранични командировки на ръководители и специалисти бавно се прилага. Поради това решихме на семинара с щатния апарат на общинския партиен комитет да се канят изучилите чуждестранен опит за запознаване и обсъждане какво ще се усвои, в какви срокове и каква подкрепа е необходима. В резултат на това се оформя и конкретно предложение за връчване от бюрото на партийно поръчение за използването на изучения опит. Най-важните теми за внедряване се картотекират от отдел „Промишлено-стопански" при общинския партиен комитет и упражняваме съответен партиен контрол.

С този подход на работа бюрото на общинския партиен комитет се стреми да се превърне в една своеобразна лаборатория за изучаване, обобщаване и разпространяване на положителния наш и чуждестранен опит.

Системна практика в работата на бюрото стана **връчването на партийни поръчения за ускорено решаване на най-важни проблеми в социално-икономическото развитие както на селищната система, така и на отделните предприятия.** Анализът на досегашния ни опит показва, че получилите партийни поръчения от бюрото на общинския партиен комитет се отнасят изключително сериозно и правят всичко възможно за тяхното изпълнение. Така например възложихме на 6 ръководители на Стопанския химически комбинат и на съставния Завод за пневматични гуми партийни поръчения за ускорено подобряване поддържането на оборудването и решително намаляване брака на произвежданата продукция. В резултат на взетите мерки същият завод излезе от изключително тежкото положение и сега е едно от челните предприятия.

Като имаме предвид решаващото значение на преизпълнението на строителната програма за ускорено социално-икономическо развитие на селищната ни система, бюрото на общинския партиен комитет възложи конкретни партийни поръчения на 30 свои номенклатурни кадри от общинските органи и организации и от строителните предприятия за срочно и качествено завършване на строителни обекти.

Digitized by Google

Сред тези поръчения особено се откроява трудното поръчение за изграждане на 1000 апартамента през тази година при държавен план 704 броя. Разбира се, бюрото не само възлага поръчения, но оказва и необходимата помощ и подкрепа в процеса на тяхното изпълнение.

По важните проблеми в развитието на селищната система се провеждат **съвместни заседания на бюрото на общинския партиен комитет с другите общински органи.** Практиката ни е показала, че такива съвместни заседания се нуждаят от много добра предварителна подготовка, особено при подработването на проекторешенията. Провеждаме съвместни заседания на бюрото на общинския партиен комитет и изпълкома на общинския народен съвет, на които обсъждаме изпълнението на насрещния план за социално-икономическото развитие на селищната система както за всяко тримесечие, така и общо за годината. Това стана постоянна практика в нашата работа.

Наскоро на съвместно заседание на бюрата на общинския партиен комитет, общинския комитет на Отечествения фронт, общинския съвет на Българските професионални съюзи, общинския комитет на ДКМС и изпълкома на общинския народен съвет обсъдихме и утвърдихме комплексна перспективна програма за превръщане на Видин в образцов социалистически град.

Обръщаме все по-голямо внимание на организацията и контрола по изпълнението на взетите решения. Анализът на тази важна дейност показа наличието на някои слабости и недостатъци.

Имаше случаи на отлагане вземането на решения. Друга слабост беше вземането на голям брой решения, някои от които се повтаряха с предишни. Предлагаха се констативни решения, без да се посочва конкретно какво трябва да се направи за подобряване на работата. За преодоляването на тези слабости ни помогна внедряването на положителния опит на бюрото на окръжния комитет на партията в тази насока и инструкцията за функционирането и използването на информационна система на общинския партиен комитет за контрол върху изпълнението на партийните решения по срокове.

●

Подобрената работа на бюрото на общинския партиен комитет се отразява положително върху боеспособността на общинската партийна организация за изпълнение решенията на XII партиен конгрес, за социално-икономическото развитие на селищната ни система. Високите критерии, наложени в работата на бюрото, все повече се утвърждават в работата на другите общински органи, на партийните комитети и първичните партийни организации.

В резултат на извършената партийно-политическа и организаторска работа от общинската партийна организация с близката и конкретна помощ на окръжния комитет на партията първата година на осмата петилетка приключихме успешно. Почти всички показатели на насрещния план изпълнихме, а по някои реализирахме значително преизпълнение. В промишлеността на селищната система се произведе надпланова промишлена продукция за 18,5 милиона лева. Този успешен старт е добра основа за постигането на по-големи и трайни успехи през тази и следващите години на петилетката.

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКИ ПОДХОД КЪМ ПЪРВИЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

инж. СТЕФАН МАТЕЕВ
първи секретар на общинския
комитет на БКП — Севлиево

Севлиевската община е разположена на 553 квадратни километра площ и има население около 43 хил. души. В състава ѝ влизат град Севлиево и 18 кметства, като градското население е около 25 300 души, а селското — около 17 500. Създадена е върху основната част от бившата околия и поради исторически създалите се обществено-икономически връзки се оценява като формирана селищна система тип „А". Има балансирана икономика — силно развита промишленост с преобладаващ дял на машиностроенето и металообработването — 72,2 на сто, измерено чрез общата промишлена продукция, и многоотраслово селско стопанство с подчертано животновъдно направление. Произведената обща промишлена продукция през 1981 г. е над 245 млн. лв., а само селскостопанската продукция — не обща — над 18 млн. лева. Основните икономически показатели на селищната система — обществена производителност на труда, печалба на едно лице от населението, чиста продукция и печалба на 100 лв. основни производствени фондове и други — през 1981 година са по-високи от средните за страната.

Към 1 декември 1981 г. броят на комунистите в общинската партийна организация бе 3602 души, обединени в 106 първични партийни организации, 4 заводски, 5 общоселски, 1 транспортна и 1 учрежденска организация. Изградени са 184 партийни групи. Над 51 на сто от комунистите са работници, а пряко заетите в материалното производство съставляват 62,1 на сто.

Кои са основните изводи, които направи за себе си новоучреденият общински комитет на партията, като отчете новата обстановка и конкретните особености в условията за работа?

Основната функция на комитета трябва да бъде организаторската — близката връзка с хората и конкретната работа с първичните партийни организации, естествено, без да се подценяват идеологическата и политическата функция. Главната ни задача да бъде конкретизацията и преди всичко реализацията на партийната политика на територията на общината.

За да може да функционира селищната система като единен социално-икономически организъм, трябва да се създават нови връзки между града и селата, в това число и между техните партийни организации. Основна обективна предпоставка за това са системата за самозадоволяване със селскостопански произведения и цеховете на някои наши заводи в селата, а от началото на тази година и самоиздръжката на селищната система. Оттук възникна и едно от първите конкретни изисквания към комитета: бързо да се опознаят първичните партийни организации в селата, техните проблеми и основни кадри и да се вземат ефикасни мерки за издигане на ролята и организационното им укрепване.

Нашата работа протича в условията на икономическия подход и неговия механизъм и на бригадната организация на труда и следователно в условията на повишени изисквания към ефективността от

Digitized by Google

цялата дейност на трудовите колективи като главен път за по-пълно задоволяване на техните социални потребности. Оттук произтича рязкото нарастване на значението на партийното ръководство, на ролята и отговорността на първичните партийни организации за многостранния живот на трудовите колективи. Една от главните особености на съвременния етап от нашето развитие е необходимостта най-пълно да се използват предимствата на социализма за внедряване постиженията на научно-техническата революция в икономиката и социалната сфера. Затова една от основните ни задачи е да издигаме първичните партийни организации на такова равнище, при което те с максимална ефективност да ръководят и организират внедряването на научно-техническите постижения.

През един сравнително дълъг период от време вниманието на ръководните органи в общината е било насочено почти изключително към развитието на икономиката и нейната материално-техническа база, вследствие на което се бе получил известен дебаланс между степента на решаване на икономическите проблеми и материалните възможности на хората и степента и възможностите за задоволяване на духовните и някои социално-битови потребности. Това бе довело и до известна едностранчивост във вижданията на първичните партийни организации — констатира се определено неумение навременно и с необходимата мащабност да се поставят, разглеждат и решават проблеми от социален характер.

●

Анализът на обема на работата показва, че апаратът на комитета няма да е в състояние да решава изцяло задачите без привличане на сравнително широк кръг нещатни сътрудници. Поради тези съображения бяха създадени 5 нещатни отдела — „Организационен", „Пропаганда и агитация", „Промишлен", „Селскостопански" и „Строителство и транспорт". В тях са включени общо 75 сътрудници, които са утвърдени от бюрото и са в номенклатурата на резервните кадри на комитета и имат издадени редовни служебни карти. Нещатните отдели работят по шестмесечни оперативни планове.

Щатните и нещатните работници на комитета, включително и секретарите, периодично — обикновено за 1 година — се разпределят и отговарят за конкретни първични партийни организации, а щатните политически сътрудници — за групи организации.

За да може по-пълно да се обхващат и решават стоящите пред нас задачи, освен специализацията в рамките на съответния отдел стремим се всеки сътрудник да има общ поглед върху цялостната проблематика на работата, т. е. до определена степен да бъде „универсален". Затова извън седмичните оперативки по отдели един път на две седмици се провежда обща оперативка с по-пълен отчет и анализ на изпълняваните и предстоящите задачи. По този начин се създава и основа за по-добра съгласуваност и съвместна дейност между отделите. Основните принципи на организацията на работата в комитета са изложени в утвърден от бюрото през 1979 година правилник.

Своя роля за създаване на добра координация между отделите има и нашата първична партийна организация, в която освен сътрудниците на комитета членуват и комунистите от апарата на общинския комитет на ДКМС и от редакцията на местния вестник „Росица". В края на всяко тримесечие първият секретар на общинския комитет на БКП прави анализ на изтеклия период и поставя основните задачи за следващия. Изпълнението им се взема на отчет от партийното бюро и организацията.

Digitized by Google

За всяка първична партийна организация в комитета има открит паспорт, в който се съдържат редица основни нейни документи от отчетно-изборната кампания през 1979—1980 г., сигналните записки от посещенията на сътрудниците и членовете на общинския комитет, преписи от решенията на бюрото на комитета и отделите, засягащи тази организация, и т. н. Основната цел на тези паспорти е да се създаде възможност за системен и по-пълен анализ на общите тенденции в работата на първичните партийни организации, за конкретна проверка на изпълнението на решенията на един или друг вишестоящ партиен орган, за разкриване на положителния опит или недостатъците. Паспорти имат и партийните комитети, работещи на територията на общината. Тази система на работа в значителна степен ни улесни при провеждането на първия етап от прегледа на боеспособността на първичните партийни организации, тъй като по същество ние вече имахме, макар и непълен, но оформен поглед върху състоянието на всяка от тях.

Предварителният анализ на паспортите се извършва от един сътрудник на отдел „Организационен" на обществени начала всеки месец. След съответна проверка на изводите те се изнасят на полуденя на партийния секретар. Анализът показа например, че се очертава неумение да се прави конкретна и резултатна връзка между решенията от пленумите на окръжния и общинския комитет, както и между резолюциите от годишните събрания и перспективните и оперативните планове на първичните партийни организации. Този въпрос беше поставен на разглеждане под различни форми на няколко полудни и вече получаваме по-добри резултати.

Полудните с партийните секретари се провеждат в две части. Първата — само със секретарите — обикновено трае два часа. Единият от тях е предварително планиран в годишния план, това е лекция, беседа, обмяна на опит, разговор по определен проблем и т. н. Вторият се планира оперативно и е предназначен за запознаване с новоизлезли решения на ръководни партийни органи — в това число и на общинския комитет и неговото бюро, и с конкретни задачи за предстоящия период. Втората част най-често се провежда съвместно със стопанския, държавния и на обществените организации актив. Тогава се разглежда оценка на бюрото за извършената политическа и организаторска работа за изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на селищната система (като цяло) за изтеклия период и се разискват общите задачи. Оценката се готви съвместно от отделите на комитета, като ролята на водещ в разработката се изпълнява последователно от всеки отдел, а докладчик е съответният секретар.

Засягам въпроса за дейността с партийните секретари, защото в много голяма степен правилното и пълно изпълнение на функциите на първичните партийни организации зависи от тяхната и на партийните бюра работа. Ето защо на правилния подбор, обучение и възпитание на секретарите и членовете на бюрата, на компетентни и с висока работоспособност низови партийни ръководства ние отделяме много сериозно внимание. Сега партийните секретари с висше и полувисше образование съставляват 38,67 на сто от общия брой секретари, със средно специално — 41,15 на сто; със средно реално — 13,21 на сто, с основно — 6,61 на сто.

Партийните секретари работници са 30,19 на сто, а до 40-годишна възраст — 50 на сто. Половината са преминали през курсове на междуокръжната партийна школа с продължителност над 1 месец.

Нашето мнение е, че през по-продължителни курсове с откъсва-

Digitized by Google

не от производството трябва да преминат всички секретари на първични организации. Предстоящо е утвърждаването на няколкогодишна програма, в която ще се включат поименно и резервните кадри. В началото на тази година ние приключихме изцяло с изясняването и на резервните кадри на равнище първична организация и партиен комитет и сега имаме възможност да приложим по-пълно системата за работа с тях. Освен обучението в междуокръжната партийна школа диференцирано обучение на секретарите и заместник-секретарите на първичните организации по утвърдени от бюрото програми е организирано и във вечерния партиен университет към общинския комитет на БКП. Стараем се обучението, което се провежда при нас, да бъде добре дозирано, за да не претоварим хората и в същото време да бъде достатъчно конкретно.

Стремим се, без да нарушаваме принципите, да издигаме авторитета на партийните секретари и в същото време да увеличаваме и взискателността към тяхната дейност и личен пример. Като правило в бюрото не се внасят информации, а само отчети и оценки. При това всеки отчет се придружава с оценка от съответния отдел на комитета. Преди отчетно-изборната кампания в бюрото и отделите се приемат персонални оценки на партийните секретари, които се обсъждат в тяхно присъствие.

●

За да бъде ръководно политическо ядро и представител на партията в трудовия колектив, първичната партийна организация като цяло трябва да има висок авторитет на своята територия. Естествено, общинският комитет не може изкуствено да изгради този авторитет. Той обаче може съществено да подпомогне неговото издигане.

В кои главни направления работим в това отношение?

Първичната партийна организация трябва да има право на глас в решаването на съществените за живота на колектива въпроси, даже когато те са в компетенцията на вишестоящ орган. Ще дам два примера:

Възникна идеята на базата на едно клоново стопанство, включващо три големи села, и Средното училище по селско стопанство в Севлиево да се създаде учебно-производствен комплекс. Този въпрос бе обсъден във всички първични организации на територията на бъдещия комплекс и едва тогава внесен в окръжното ръководство и поставен за решаване в Националния аграрно-промишлен съюз и Министерството на народната просвета.

Същият подход беше приложен и към усъвършенстването на структурата на партийните организации в селата. В зависимост от техните виждания и резултатите от работата им в някои села имаме една първична организация с няколко организации в нейния състав или една първична организация с няколко партийни групи.

По такъв начин процедирахме и при създаването на районна потребителна кооперация и определянето на мястото на средищните съвети в перспективното развитие на икономиката в селата и т. н.

Първичната партийна организация на дело трябва да може да упражнява контрол върху работата на стопанските и административните ръководства.

Извън отчетите и самоотчетите на ръководителите, в това число и безпартийни, използваме и редица други ефективни форми. В това отношение особени грижи полагаме да се повишава ролята на първичната организация в решаването на кадровите въпроси. В едно от

Digitized by Google

учрежденията, обслужващи населението, бе освободен единият от заместниците на ръководителя. Междувременно бе уточнено, че мнението на първичната организация е на тази длъжност да бъде издигнат партиен член. Със съгласието на бюрото на общинския комитет на БКП на нейно събрание бяха предложени три кандидатури, а по време на обсъждането възникна и четвърта. В разисканията взеха участие над 36 на сто от присъствуващите комунисти, а по решение на събранието гласуването се извърши явно, в присъствието на кандидатите. По наше мнение, извършен бе правилен избор, предложението на организацията прието и досегашните резултати потвърждават този извод.

По подобен начин постъпихме и при издигането на директора на едно стопанско предприятие. Тук обаче бе проведен конкурс, а на партийната организация предоставено правото да предпочете един от двамата издържали конкурса кандидати.

Решаваща бе думата на първичните организации и при издигането на кандидатурите за кметове и кметски съветници. Като правило в селата не се извършват назначения без съгласуване с партийните бюра или общоселския партиен комитет.

Важно значение за издигане ролята и авторитета на първичната организация има своевременното разглеждане на извършени нарушения от ръководни кадри, макар и да са в номенклатурата на по-висш партиен орган. Бюрото на комитета се стреми колкото се може в повече такива случаи решения да вземат именно първичните организации.

Първичната партийна организация трябва навреме и добре да вижда проблемите, които стоят пред трудовия колектив, и да бъде в състояние да ги решава.

Тук съществена е помощта, която оказват щатните и нещатните работници на общинския комитет на БКП на организациите, за които отговарят. При необходимост — за решаване на отделни, по-трудни проблеми, с голямо значение — за определено време се възлагат поръчения на членовете на бюрото или на общинския комитет на БКП. Така по негово решение бе създадена временна група, която да окаже помощ за укрепване на партийната организация в едно от селата на селищната система — до отчет, че задачата е изпълнена. Тази група работи вече втора година, но проблемите са сложни и очевидно ще трябва да поработим още.

Голяма част от членовете на общинския комитет имат възложени от пленума поръчения за укрепване на партийното ядро и засилване ролята на първичните организации в малките колективи и в някои села. При формирането на комисиите по прегледа на боеспособността на партийните организации именно тези другари станаха и техни председатели.

Полезна роля за поддържане на двустранната връзка с партийните организации и трудовите колективи, за взаимната информираност на членовете на ръководните партийни и държавни органи и комунистите играят провежданите всеки месец единни политически дни. Стремежът ни е те да са свързани колкото се може по-пряко с конкретните дела и проблеми на колективите и на следващия полуден да се дава отговор на възникналите въпроси, на които не е отговорено чрез информацията по системата за критичните бележки и политическото настроение.

Този въпрос ние пряко свързваме с проблема за нарастване самодейността на първичните партийни организации. Тук нашата работа бих разгледал в две направления. На първо място — **старание не да ре-**

Digitized by Google

гламентираме, а да ги насочваме към основните проблеми и пътищата за тяхното решаване.

На второ място — **конкретност и реализъм при поставянето на задачите.** През времето на своето съществуване комитетът ни е провел 4 пленума по основни проблеми.

Кои са те?

„Повишаване на ефективността и качеството в селскостопанското производство чрез ускорено внедряване на научно-техническите постижения". На пленума бяха приети основни насоки по този въпрос до 1985 г., „За работата на партийните органи и първичните организации за повишаване на социалната активност на комунистите и трудещите се" — след обстойно социологическо изследване; „Главни направления за социално-икономическото развитие на селищната система през осмата петилетка" — съвместно с общинския народен съвет и пленумите на обществените организации; „За по-нататъшното подобряване на качествения и социалния състав на общинската партийна организация като главна предпоставка за успешното изпълнение на решенията на XII конгрес".

Пет от останалите пленуми имат главно контролен характер по изпълнението на взетите решения — два по замяната на партийните членски книжки, един по селското стопанство, един по изпълнението на главните направления за социално-икономическото развитие на селищната система и един по прегледа на боеспособността на първичните организации.

Основно изискване към приеманите решения е било те да са адресирани към „субективния фактор" — към бюрото на общинския комитет на БКП, към първичните организации, към комунистите, към хората, чрез тях да се създават условия те да искат, да могат и да реализират партийната политика.

Кое, по наше мнение, представлява известен интерес в този подход от гледна точка на практическите резултати?

— От пленума по селското стопанство — създаването на преки взаимоотношения, основаващи се на взаимна икономическа изгода между промишлените и други предприятия и средните училища, от една страна, и клоновите стопанства, от друга. На тази база — разгръщане на широко взаимодействие между техните партийни и обществени организации също на договорна основа.

— От пленума за социално-икономическото развитие — конкретните задачи на почти всеки колектив, в това число и в социалната област.

Специално бих искал да се спра на пленума по социалната активност, който ни даде сериозна основа за работа в една сравнително продължителна перспектива. Смятаме, че неговите решения и разгърнатата дейност за тяхното изпълнение съществено допринасят за укрепване на първичната партийна организация като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, за повишаване на нейното качество.

Най-напред много полезни са резултатите от социологическото изследване — широко представително, с обхват 1106 анкетирани лица и брой на въпросите и отговорите във всяка анкета 121. То ни даде възможност да уточним, макар и приблизително, някои количествени измерители за авангардната роля и личния пример на комунистите. Сега ние наблюдаваме общо и по първични партийни организации изменения в броя на комунистите—челници в труда, наставници, усвоили повече от две професии, изобретатели и рационализатори, участници в художествената самодейност и т. н. Едновременно наблю-

Digitized by Google

даваме и партийната натовареност — поръчения, лектори, докладчици, агитатори и други. Изследването ни позволи да направим някои изводи за равнището на критиката и самокритиката и за задържащите фактори в това отношение, за взаимоотношенията между комунистите, авторитета на партийния секретар сред колектива.

На основата на такъв анализ издигнахме девиз, който първата отчетно-изборна общинска конференция потвърди — „Всеки комунист, с дела и думи — агитатор и пропагандатор на партийната правда". Сега работим по две негови конкретизации — „Всеки комунист — челник в трудовия колектив" и „За високата социалистическа дисциплина във всяка дейност, за образцов обществен ред".

Една от конкретните мерки беше взетото решение всеки комунист периодично (на 3—5 години) да получава на партийно събрание оценка как изпълнява уставните си задължения. За целта бюрото на общинския комитет на БКП разработи и утвърди специална примерна методика. Досега такава оценка са получили над 800 комунисти. Не можем да кажем, че всичко става лесно — имаме трудности както в планирането, така и в качеството на оценките. Практиката обаче породи разнообразие от форми. Така например в някои партийни организации се прави съвместно обсъждане на самоотчет на комунист и оценка за цялостната негова дейност, проект за която внася специално натоварен член на партийното бюро. В други организации оценката се докладва в партийната група, а пред организацията се обсъжда предложеният проект за решение. Тази практика се оказа много полезна, особено като се имат предвид внесените от XII конгрес изменения в изискванията към комунистите.

Ето и някои данни за постигнатата ефективност от работата в това направление: при 30 на сто от комунистите без поръчения през 1979 година сега те са 10 на сто; почти два пъти нарасна броят на комунистите-рационализатори; от 14 на 20 на сто — броят на комунистите, първенци в социалистическото съревнование; над 55 на сто от партийните членове участвуват в съревнованието с поети задължения, лични обещания и творчески планове.

На тази основа работим за повишаване взискателността на първичните организации към комунистите. Без да смятаме, че от това могат да се направят някакви съществени изводи, искам да посоча, че от първи септември 1980 г. до първи септември 1981 г. са наказани около 100 комунисти, от които 7 със „строго мъмрене с предупреждение" и 6 с „изключване". Задачата е всеки за доброто да получи похвала, но провинението да не остава незабелязано. Трудности тук срещаме в две направления:

— Още има либерализъм, макар че тенденцията е добра. Постепенно се преодолява страхът, че наказанието е крачка към „унищожаването" на даден комунист или ръководен кадър.

— Забелязва се известно подобрение в работата с наказаните комунисти — възлагат се допълнителни поръчения, оказва се повече помощ и пр.

За повишаване качеството на първичната партийна организация значително влияние оказва приемът на ново попълнение. През миналата година приехме 100 нови членове на партията. Тук искам да отбележа няколко момента.

Стремим се да прилагаме някои нови или забравени от нас форми като прием на открити партийни събрания и неговото предварително обявяване. Все още сме в началото, но сме оптимистично настроени.

Чувствително повишихме взискателността на бюрото и комисията по приема при утвърждаването. Партийният секретар докладва не само справката за кандидата и резултатите от събранието, но и как-

Digitized by Google

ва работа е извършена по подготовката му и как се оценява ефектът от нея. При утвърждаването каним да присъствуват и поръчителите. Обикновено държим поне един от тях да е човекът, на когото е било възложено да работи по подготовката на новоприетия.

По-нататъшни мерки в това отношение набеляза проведеният пленум по социалния и качествения състав. Те са насочени преди всичко към такова регулиране на качествения състав, което може да гарантира успешното решаване не само на текущите, но и на перспективните задачи, т. е. отчитане на динамиката на нашето развитие. Уточнени бяха също методите и формите на работа за пълна адаптация на новоприетите към новите изисквания и условия. Много сериозни мерки вземаме за повишаване образователното равнище на комунистите до 45-годишна възраст.

За да се повиши способността на някои първични партийни организации като ръководни политически ядра и представители на партията в трудовите колективи, проведохме и други организационни мерки.

На първо място бих поставил окрупняването на редица първични партийни организации в селата и в града. В повечето села сега имаме по една първична партийна организация със състав от 60—90 души. Това даде възможност основните проблеми на селото да станат задача на всички комунисти и в същото време организацията да живее пълнокръвен живот. Дотогава имахме „маломерни" организации към клоновите стопанства и цеховете и относително мощна териториална организация, която трудно можеше да осъществява ведуща роля в живота на селото. Естествено, такива по размер и задачи организации наложиха сериозно да поработим за подбора на секретари с по-големи възможности и за осигуряване на по-добри условия за тяхната работа. В основни линии успяхме да постигнем това и ефект има, но още много остава да правим. Тук ще отбележа още, че в нашите условия много полезна дейност развиват петте общоселски партийни комитета.

Основна задача, която стоеше пред нас, беше привеждането на структурата на партийните организации в съответствие с бригадната организация на труда. Тенденцията в промишлеността и в селското стопанство е в основните бригади да има първична партийна организация. В почти всички останали бригади сме организирали партийни групи, които значително се активизираха чрез проведения миналата година преглед на партийните групи. В редица партийни организации даже се появи такъв факт — партийните групи да обсъждат и предлагат на партийните бюра кандидатите за встъпване в партията. Усъвършенстването на структурата бе съпроводено с целесъобразни размествания на комунисти с цел да се осигури боеспособно и компетентно партийно ядро. Такива размествания в рамките на една заводска и по-рядко общоселска организация се правят и когато трябва да се укрепят основни или трудни участъци. Стараем се да укрепваме и кварталните първични партийни организации, като периодично изпращаме с партийно поръчение комунисти от други организации.

Бюрото на общинския комитет периодично провежда открити заседания съвместно с партийни комитети с участие на секретарите на първичните организации или на целите бюра, които се намират на тяхна територия. Такова бе например заседанието, на което беше разгледана работата на филиала на Института за кабели и проводници и завод „Ненко Илиев" за ускорено внедряване на научно-технически постижения, в което взеха участие и представители на вишестоящи партийни и държавни органи.

Digitized by Google

В нашата работа допускаме и редица слабости. Ще се спра на някои от тях. Все още заводските и общоселските партийни комитети рядко провеждат съвместни заседания с партийните бюра по основни въпроси от работата на техните организации. Тук вината е главно наша — малко ги посещаваме. Не е станало трайна система и целенасоченото провеждане на открити събрания по важни проблеми из живота на колектива. Най-често сега това са събрания по определени производствени въпроси, на които се канят безпартийните началници на отдели и производствени ръководители, а не се стига до безпартийни производственици — първенци, добри специалисти и т. н.

Сериозни слабости допускаме и за издигане ролята на първичните партийни организации като представители на трудовия колектив в партията. Липсва уменнето да се намират, обсъждат и решават съществени проблеми от социалния живот на колективите. Редица въпроси бяха разработени от пленума по социалната активност, но ефектът е незначителен.

Ние оценяваме извършеното само като едно добро начало, в много отношения ни предстои тепърва да започваме. Оптимизмът ни се гради на доказаната сплотеност на общинската партийна организация и трудещите се около априлската линия на партията и нейния Централен комитет и решимостта на комунистите достойно да изпълнят решенията на XII конгрес на БКП.

ЗДРАВО ЕДИНСТВО НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС С ПРАКТИКАТА

ДИМИТЪР МИНЧЕВ
секретар на ОК на БКП — Габрово

„Интензификацията на народното стопанство да бъде главна насока в развитието на производителните сили. Характерна черта на възпроизводствения процес да бъдат увеличаването на наукоемкостта и намаляването на енергоемкостта, металоемкостта, фондоемкостта и трудоемкостта на продукцията" — се казва в Тезисите на Дванадесетия конгрес на партията.

Комплексното решаване на тази стратегическа задача е невъзможно без активното участие на системата за висше образование. Тя обхваща в количествено и качествено отношение основната и преобладаваща част от научно-кадровия потенциал на страната. В нея се подготвят и ръководни кадри, които непосредствено осъществяват партийните предначертания. Ето защо проблемите за професионалната подготовка на кадрите, за усъвършенстване на учебния процес и за изграждане на инженери от нов тип с големи възможности за реализация в живота заемат водещо място в дейността на висшите учебни заведения и на нашето партийно ръководство в тях.

Задачите, които изпълняват и ще изпълняват специалистите с висше образование в народното стопанство, са твърде сложни. Те не могат да бъдат решени без тясната интеграция на науката с производството. От друга страна, животът в много случаи изпреварва учебно-възпитателния процес във висшето учебно заведение. Науката и техниката се развиват с необикновени темпове особено в областта на електрониката, в създаването на нови материали и технологии, във физиката и биологията и пр. Това означава, че трябва да се търсят начини, пътища и средства новата учебно-техническа информация да се овладява от студентите в процеса на тяхното обучение.

Digitized by Google

ВМЕСТО ТЕБЕШИР И ЧЕРНА ДЪСКА

Измина повече от година, откакто във ВМЕИ — Габрово беше поставено началото на разработката на проблемите за интензификация и интелектуализация на обучението. Извървян бе труден път. Особено сложно бе да бъдат убедени всички преподаватели, че единственият начин за изпълнение на новите задачи е да се постигне висока степен на интелектуализация на учебния процес. А това включва използването на най-съвременна техника, на масиви от данни, които трябва непосредствено да се използват и от студентите. За тази цел бяха организирани семинари и други форми за изясняване на проблемите по катедри, звена, партийни организации. Разработена бе концепция за интензификация и интелектуализация на учебния процес, в която се съдържат основните идеи за организацията на учебния процес в бъдеще. Тя третира и задачите, свързани с предаване и обработка на обобщена научна информация, индивидуализация на обучението и обработка на проблемно ориентирана информация, пряка връзка с производството и възможност за работа с високопроизводителна техника.

Според програмата научно-преподавателският състав за водене на обучение ще разполага с разнообразна техника, която притежава огромна памет и оперативни възможности за използване на информация. Всички зали, където се води учебният процес, ще бъдат обзаведени с визуални, звукови, аналогови и други съвременни средства. Теоретичното обучение, чрез което студентите ще получават основните знания, ще бъде максимално обобщено и проблемно целенасочено. Частните, конкретните знания, изграждащи се върху обобщената теоретична подготовка, ще се получават от организираните масиви от данни.

Какви промени ще настъпят при това положение?

Лекцията като основна форма на обучение ще видоизмени своя характер. Традиционната лекция ще отстъпи мястото си на проблемно-ориентираната в областта на дадена дисциплина, неин раздел или на границата на няколко дисциплини. При провеждането й ще се осъществява пряка връзка с електронноизчислителния център и с аудиовизуалните средства. При наличието на индивидуална изчислителна машина, организирани масиви от данни и конструкторска техника едно упражнение ще бъде цяло изследване.

В този аспект сега се решават широк комплекс от задачи, систематизирани в инженерния проект на института. Един от тях е доставката на необходимата техника, което сега се проучва от ръководството на ВМЕИ.

Успоредно с това се извършва подготовката по различните специалности и дисциплини. Уточняват се начините на обучение, трупат се масивите от данни. Създадена е добра организация за бърза и конкретна работа в областта на автоматизацията на проектоконструкторския труд. Натрупаният досега опит помага да се изграждат убеждения и навици младите специалисти още от института да се учат по новому да проектират и автоматизират инженерния труд, което да отговаря на изискванията, поставени от Дванадесетия конгрес на партията.

Така например по дисциплината „Силови електронни устройства" се работи за проектирането и изработката на осем универсални стенда, снабдени с цифрово-програмни системи за управление, а два от тях са с микропроцесорни системи за управление. Предстои монтирането на видеотерминални устройства за директен достъп до учебния електронноизчислителен център. Подготвя се и методическа документация.

За методическата, проектантската, преподавателската и организаторската дейност по интензификация на учебния процес миналата година беше създадено учебно научно-производствено звено по автоматизация на обучението и проектирането. То обедини електронноизчислителния център и всички преподаватели по приложение на изчислителната техника в различните й аспекти. Именно от това звено беше разработен инженерният проект на програмата за интензификация на учебния процес.

Вече е въведено изучаването на изчислителната техника и приложението й във всички специалности. Започна и обучението на студентите по микропроцесорна техника също за всички специалности. Създаден е научно-учебен комплекс по микропроцесорна техника. За по-пълноценното провеждане на учебния процес лабораторията е оборудвана със съвременни машини и апаратура, които дават възможност да се изработват програми за всички микропроцесорни системи наше производство и производство на страните—членки на СИВ. Не е без значение и фактът, че колектив от този комплекс стана носител на премията на Димитровския комсомол за наука и технически прогрес за 1981 г., а неговият ръководител, н. с. Пенчо Христов, получи високото звание „Герой на социалистическия труд".

Масово се използва изчислителната техника в дипломното проектиране. Реализиран е процентът на изчисление, проектиране и оптимизация на елдвигател, извършено под ръководството на доц. Вълко Тодоров, зам.-ректор по учебната работа.

Могат да бъдат посочени и други подобни примери, които свидетелстват за новаторския подход на кадрите от института към проблемите на обучението.

И не случайно именно този институт бе домакин на разширеното заседание на пленума на Съвета за висше образование, посветено на проблема за по-нататъшното подобряване професионалната подготовка на студентите.

Digitized by Google

е предпоставка за успешно довеждане докрай задачата за интензификация на учебния процес във ВМЕИ и на производството в окръга.

Сполучлива форма за осъществяване на сътрудничество между ВМЕИ в Габрово и промишлеността на окръга е изграденият преди две години по инициатива и под ръководството на окръжния комитет на партията единен научно-производствен учебен комплекс. Чрез него се създават обективни възможности за активното включване на института в развитието на научно-техническия прогрес на окръга, в решаването на проблеми от стратегическите направления на нашата икономика, издигане интелектуалното ниво на производството, скъсяване на цикъла „изследване — проектиране — внедряване — производство". Той е предпоставка за превръщане на института в комплексен учебно-научен център, създаващ реална възможност за творческа изява на преподаватели и студенти.

Една от основните задачи на учебния комплекс е разработване и реализиране на проблемни задачи, оказване на научно-техническа помощ, рецензиране на разработки и осигуряване научно ръководство на индивидуалните специализации и аспирантури на представители от предприятията. Другата важна задача е повишаване нивото на учебния процес чрез включване на задачи от плана за техническия прогрес на производствените звена в дипломни и курсови задания, привличане на водещи специалисти от предприятията за участие в учебния процес, оказване помощ при оборудване на учебните лаборатории, осигуряване производствената дейност на студентите.

До февруари т. г. комплексът функционираше в четири основни направления: „Електронно-технологични устройства и градивни елементи за автоматиката", „Телферостроене", „Инструментална промишленост", „Автоматизация на технологичните процеси в леката промишленост". Изминатият път доказва, че е натрупан полезен опит в научноизследователската работа във ВМЕИ с решаването на актуалните проблеми на производството в окръга на основата на най-добрите научно-технически постижения. Това води до съкращаване на цикъла „проектиране — реализация", за издигане производството на високо научно-техническо, технологично и организационно ниво. След обстойно обсъждане в бюрото на окръжния комитет на БКП бе извършено усъвършенстване на системата чрез окрупняване на обединенията. Сега в рамките на комплекса са включени научно-производствени учебни обединения „Машиностроене и електроника" и „Лека промишленост", а извън комплекса се формират НПО „Строителство", „Селско стопанство" и „Социално-битова сфера". В тях има специализирани секции, в които се интегрира дейността на учебните и научните звена на института с внедрителските и производствените звена на съответния комбинат или завод. Те имат пулсиращ характер (съставът им се определя в зависимост от темите за разработка). Дейността им се осъществява на базата на договори между производствените звена и научноизследователския сектор при ВМЕИ. Обемът на извършената работа е около 75 на сто от научноизследователските разработки на института и се изразява в разработката на 69 теми за 1981 година с икономически ефект от 5 013 000 лв.

Практическите резултати от дейността на учебния комплекс показват, че цикълът „изследване — внедряване" е съкратен 3 пъти. Повишено е техническото ниво, качеството и ефективността на разработките. С висока икономическа и социална ефективност са задачите, разрешавани от колектив с ръководител доц. Тодор Тодоров. Предсрочно беше завършена и предадена за производство разработката от поредицата тиристорни преобразователи за индукционно нагряване. Не може да се отмине и интеграцията между отрасловата научноизследователска лаборатория по хидропластична обработка на металите, която в резултат на достигнатите успехи прерасна в самостоятелно научно-производствено стопанско предприятие на пряко подчинение на института. За 1982 година е разработена програма, която включва интензификация на процеса хидропластична обработка чрез ултразвук и прилагането на гореща и полугореща хидропластична обработка. На тази база ще се разработват съоръжения и комплексни линии за нуждите на машиностроенето в окръга и страната и за чужбина.

Положителни са резултатите на колективите с ръководители доц. Петър Стоянов в областта на оптимизиране динамиката на механизмите, на доц. Димитър Гиргинов по автоматизация в леката промишленост, на доц. Цветан Джонов по внедряването на конструктивни и инструментални азотни стомани, получени по метода на Балевски — Димов.

От изключително важно значение е обстоятелството, че студентите получават много добра подготовка. Тя се изразява не само в придобиването на практически навици и умения, но и в усвояването на организационната, методичната, икономическата и други страни от работата по внедряването на научно-техническия прогрес. Задълбоченото, многостранно и добре ръководено участие на студентите в движението за техническо научно творчество и в рационализаторско-внедрителската дейност е важна съставна част на образователния и възпитателния процес наравно с пряката учебна работа. А какъв по-добър атестат за това от получения „Народен орден на труда" — златен, който заслужи вузовската комсомолска организация по време на единадесетия преглед на ТНТМ.

Digitized by Google

Оценката е, че посредством единния научно-производствен комплекс се създадоха по-добри възможности да се решават крупни проблеми на производството на високо научно-техническо ниво. По-ефективно се използва и материално-техническата база на ВУЗ и на промишлените предприятия както за научноизследователската и развойно-внедрителската дейност, така и за учебно-възпитателния процес. По този начин се внасят и качествени промени в подготовката и преподготовката на специалисти с висше образование.

В СЪРЦЕВИНАТА НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА

във ВМЕИ в Габрово е поставен именно този проблем. Това не е самоцел, а назряла необходимост, породена от изискванията на динамичното ни съвремие. Ето защо задачата на партийните групи и организации е да насочват усилията на всеки комунист и на целия колектив към творчество и собствен принос.

Под ръководството на вузовския комитет на БКП на практически занятия на звената за политическа просвета бяха разгледани основните документи и материали, свързани с изграждането и функционирането на единния научно-производствен учебен комплекс. В тези занятия, проведени като разговор за личното участие и мястото, което трябва да намери всеки, са повдигнати и въпроси, свързани с конкретни направления в дейността на отделните звена.

Задачата за практическото осъществяване на интензификацията създава качествено нова обстановка, която изисква да се работи дисциплинирано, организирано, творчески, изисква да се създават у кадрите качествено нови черти. Именно първичната партийна организация е призвана да играе особено важна роля като политически ръководител на колектива. По време на първия етап от прегледа на първичните партийни организации като естествен акцент в разговорите с комунистите бяха въпросите по укрепване на единството на учебния процес с практиката. В плановете на всяка една от първичните партийни организации са разработени мерки, чрез които се уточнява конкретната работа в условията на практическата реализация на идеите по интензификацията на учебния процес.

Многообразието на форми и средства за политическо въздействие също се използва все по-пълноценно. На сбирки на партийните групи се възлагат колективни и индивидуални поръчения за ускоряване на научно-техническия прогрес. И резултатите не закъсняват. С много всеотдайност комунистът доц. Тодор Тодоров — ректор на института, работи за утвърждаване на научно-учебния комплекс по микропроцесорна техника. Оказва помощ и се намесва активно и в работата на останалите звена в института. Партийното поръчение за изграждане на новото научно-производствено звено „Автоматизация на обучението и проектирането", възложено на комуниста доц. Любен Цеков, е изпълнено. Повече от година звеното функционира успешно и изпълнява задачите, поставени с неговото създаване.

Проблемите за интензификацията на учебния процес и прерастването му в учебно-изследователски процес бяха предмет на обсъждане на събрание в първичната партийна организация при специалността „Технология на машиностроенето". Особено внимание бе отделено на въпросите за внедряването на системата за автоматизация на проектоконструкторския и технологическия труд, която предвижда включването на нова учебна дисциплина — „Автоматизация на проектирането в машиностроенето", а също така и на въпросите за по-широко използване на високоинтелектуализирани класически учебно-технически средства и електронноизчислителна техника в обучението по всички учебни дисциплини. В резултат на това обсъждане бяха приети редица препоръки по ръководствата на катедрите за отстраняване на някои недостатъци, а от друга страна, партийното събрание възложи на комунистите от катедрите да поемат инициативата за разработка и реализиране на перспективни планове за широко внедряване на електронноизчислителна техника в учебния процес. В това отношение вече са налице няколко програми в обучението по дисциплините машинни елементи, металорежещи машини, технология на машиностроенето и други.

Успехите, които са постигнати досега от колектива на института, са убедително доказателство, че положеното начало ще бъде доведено до успешен край.

Digitized by Google

ПРАВАТА ПРЕВИШЕНИ, А ОТГОВОРНОСТТА...

В заседанието партийното бюро било единодушно: Илия Стоянов — шлосер-монтьор, да бъде предложен за приемане за член на БКП. Единодушна била и първичната партийна организация: присъствуващите на събранието 29 комунисти, без изключение, застават в подкрепа на предложението. Изказалите се подчертават, че „мястото му е в редовете на партията".

Заседанието е било на 19 септември 1977 година, а събранието — след една седмица.

След месец и половина — на 18 ноември 1977 г., се състояло отчетно-изборното събрание. В отчетния доклад в раздела за организационното състояние е отбелязано, че първичната партийна организация на управление „Мостстрой" — София наброява 32-ма членове. В списъка, специално съставен за събранието, Илия Стоянов е записан последен под номер 32. Записан и задраскан!

Възниква въпросът — защо е задраскан? Защото решението на първичната организация съгласно член 4, буква „б" на Устава на БКП „влиза в сила след утвърждаването му от градския, районния или общинския комитет". Инструкцията за членството в партията в това отношение е още по-конкретна: „До утвърждаването му от съответния партиен комитет... новоприетият член не се включва в списъка на партийната организация, не посещава закрити партийни събрания и не плаща членски внос". До отчетно-изборното събрание това не е станало. И не само до него, но и до ден днешен.

Причините!

Районният комитет на БКП не се е занимавал със случая. Не се е занимавал пък, защото партийното бюро не е внесло документите за разглеждане и утвърждаване.

Отново възниква въпросът — защо? Нали се знае от споменатата инструкция, че „Всички документи на приетия за член на БКП — заявлението-въпросник, автобиографията, препоръките (и други сведения — ако има събрани такива при проучването) се изпращат за разглеждане и утвърждаване на кандидата от съответния партиен комитет — общински, градски, районен... Изпращането на документите трябва да стане не по-късно от 7 дни след решението на събранието".

Да, така е, но в тези седем дни, както обясняват бивши и сегашни членове на първичната организация и на партийното бюро, се появили „непредвидени обстоятелства", които накарали бюрото да се усъмни в целесъобразността на първоначалното си предложение.

Има ли партийното бюро основания за колебания, какво е трябвало да предприеме и какво е направило?

Ето накратко произшествието и последствията: в едно обикновено октомврийско утро — десетина дни след събранието за приемане на новия член, шлосерът-монтьор заедно с други работници от управление „Мостстрой" чакат на определената стоянка служебния автобус, за

Digitized by Google

да отидат на работното си място — автомагистрала „Тракия". Чакат, но автобусът не идва, а времето не чака, напредва и застрашава да скъси работния ден, а вероятно и да създаде неприятности на онези от тях, които много-много не се тачат с ръководството на обекта. Изход от критичната ситуация са потърсили в услугите на таксиметровата служба. В момента, когато наемат таксито, пристига служебният автобус. Влизайки в него, афектираният Илия Стоянов с повишен тон пита: „Има ли началници!" Завеждащият автотранспорта го апострофира: „Я си затваряй плювалника!" Тази реплика повишава температурата на и без това вече нажежената атмосфера. Шлосерът-монтьор не се въздържа, взима шапката на завеждащия автотранспорта и я хвърля. Пламва словесен двубой, редят се закани, раждат се и последствия и едно фатално за новоприетия, но още неутвърден партиен член: бюрото, запознавайки се със случая, информира инструктора на районния комитет; инструкторът — секретаря. Преценява се, че се налага още един път да се поогледа решението на първичната партийна организация, преди да се внесе в районния комитет за утвърждаване.

Оттук нататък започват серия от разминавания с принципите и нормите на партийния живот. Без да постави в събрание въпроса за членството на Илия Стоянов, партийното бюро намира за достатъчно само да информира комунистите, че за неопределено време го отлага. Няма обсъждане, няма друго решение на първичната партийна организация, няма „да" или „не". Районният комитет на БКП пък не проследява как по-нататък се развиват нещата. И така от септември 1977 година досега — една петилетка време.

Няма да оправдавам постъпката на Илия Стоянов, тя е пределно ясна. Намерението му да реагира срещу недостатъците в организацията на транспортното обслужване безспорно не е намерило най-подходящия израз. Комунистите, за да се чистят от нередностите, ще отиват на сблъсъци, възможно е да възникват и по-остри конфликти. Естествено е първичната партийна организация да държи сметка за поведението на своите членове. Вярно, при приемането тя не ги подбира по темпераменти, в никакъв партиен документ не се препоръчва да се предпочитат холерици пред флегматици, сангвиници пред меланхолици или обратно. За невъздържаност, за провинения обаче в Устава се предвиждат, според вината, различни степени наказания.

Кой и с какво е наказал провинилия се Илия Стоянов?

Първичната партийна организация, ако беше преразгледала въпроса, щеше да реши или да го приеме за партиен член, или въобще да не го допуска до редовете на партията. Районният комитет на БКП, ако беше разгледал документите му, негово право е да го утвърди или не. За съжаление нито първичната организация, нито районният комитет са се занимавали със случая, макар че цитираната инструкция пределно точно сочи какво и как да се направи, т. е. изпращането на документите да стане в седемдневен срок, а „Партийният комитет... е длъжен в срок до 30 дни, след като кандидатът бъде приет, да разгледа решението на първичната партийна организация..." В нея са предвидени и варианти, изяснено е и как да се постъпи. Например „В случай, че съответният партиен комитет... не утвърди решението на първичната партийна организация за приемане на даден член, секретарят на първичната партийна организация трябва мотивирано да разясни причините за това на първото партийно събрание". Всичко това не е станало, не са спазени тези партийни норми, грубо са нарушени. Всичко е било предрешено от онези, които са били длъжни да докладват, а не да решават. С други думи, партийното бюро и секретарят са превишили правата си, за което е следвало да отговарят. По-

Digitized by Google

следствията обаче понасят не те, а Илия Стоянов. Той пет години чака да чуе тежката дума на първичната организация и на районния комитет — ще му гласуват ли доверие или ще му кажат какво му липсва, какво не му достига да носи званието „български комунист".

За тези пет години много неща се изменят: сменят се членовете на партийното бюро, секретарят. Настъпват промени и в районния комитет на БКП — идват нови инструктори, нови секретари и завеждащи отдели. Случаят на някои е известен, на други — не. И ето от две години насам в прогнозите на първичната организация за приемане на нови членове Илия Стоянов отново е включен. В списъка, представен в районния комитет на БКП, фигурира и неговото име. Под годината на раждането му обаче е отбелязана въпросителна, която да напомня, че годините му са понапреднали. Другарите от районния комитет казват, че се стремят да регулират партийния състав и във възрастово отношение. И правилно мислят. Нали едно от изискванията на Дванадесетия партиен конгрес е „и занапред да се утвърждава линията на **подмладяване на партията**, на приемственост на поколенията в нея". Да се мисли за качеството на състава и особено за подмладяването не изключва грижата за човека, за партийния член, защото пак на Дванадесетия конгрес се подчерта, че „Грижата за човека трябва да бъде отличителна черта не само на партията като цяло, но и на всяка от основните ѝ клетки — първичните партийни организации".

По-нататък каква ще бъде съдбата на членството в БКП на Илия Стоянов, естествено, ще решат първичната организация и районният комитет на БКП „Девети септември" — София при всички случаи съобразно Устава. Щом има необходимите качества — мястото му е в редовете на БКП, ако ги няма — не трябва да бъде приет. Всички останали обстоятелства, плод на досегашните уставни нарушения, следва да бъдат за сметка на допусналите ги, в това число и на районния комитет. За кандидата за съжаление си остават огорченията, тревогите, съмненията, разочарованията и вярата, че в крайна сметка в партията не може отделни хора да се разпореждат със съдбата на членовете безотговорно, колкото и добри да са намеренията им. Защото Уставът е един за всички и който го наруши, носи отговорност. В партията всеки съгласно него има строго определени права и задължения. Правото на първичната партийна организация е да приема и изключва членове. Тези нейни функции бюрото и секретарят не могат да изземват. Инструкторът и секретарят също не са самия районен комитет. Следователно не могат да решават вместо него. Тези азбучни истини се знаят, но не навсякъде се спазват. Не се спазват, защото не се търси отговорност.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

ДА ПРОВЕРЯВАШ — ЗНАЧИ ДА ОРГАНИЗИРАШ

„Основното в ръководната работа е проверката на изпълнението. Да проверяваш — днес това значи да организираш. Проверката трябва да започва от подготовката на решението, да оценява неговата обоснованост, да предизвиква налагащите се корекции в процеса на изпълнението му, да открива и популяризира положителните резултати, да обучава и възпитава и едва след това да санкционира за допуснатите недостатъци."

Из Тезисите на Дванадесетия конгрес на БКП

За работата на партийните организации от Софийски окръг, свързана със засилване действеността на партийния контрол и проверката на изпълнението на решенията, разказват публикуваните по-долу материали.

КОНТРОЛЪТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

МЕТОДИ КОЦЕВ
секретар на Софийски ОК на БКП

Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия постави въпроса за партийния контрол и проверката на изпълнението в непосредствена връзка с необходимостта да се издигне на качествено нова висота ръководната роля на партията в цялостната дейност на политическата система на обществото. В Отчетния доклад др. Тодор Живков подчерта: „Партийният контрол е главният гарант за ефективността на нашата политическа система, за последователно приложение на принципите на социалистическия демократизъм".

Партийният контрол и особено проверката на изпълнението помагат на партийните органи и организации широко да разгръщат организаторската си функция. Отблизо се наблюдават процесите и явленията и на тази основа се вземат правилни решения, осигурява се ефективно ръководство за тяхното изпълнение. Оценявайки това, Софийският окръжен комитет на БКП прие система, в която сме си поставили като основна цел да превърнем контрола и проверката на изпълнението в действено средство за оптимално функциониране на целия партиен и обществен организъм в окръга. При реализирането на тази цел се стремим да прилагаме контрола преди всичко превантивно, не да констатираме, а да откриваме и отстраняваме недостатъците в работата.

Digitized by Google

Действен и ефективен контрол и проверка не е възможно да се осъществяват без задълбочена подготовка, която е решаващ фактор за вземането на обоснови и обективни решения. В приетата система тези въпроси са разработени теоретически, очертани са и методическите подходи за практическата организация на работата по подготовката и вземането на решения. Когато например в комитетите се обсъжда основен проблем, прилага се справка за взетите по-рано решения. Това ни дава възможност да избегнем до голяма степен дублирането на решения, да намалим тяхната инфлация. Със създаването на новия сектор „Деловодство" в отдел „Финансово-деловоден" на окръжния комитет кадрите и активът имат възможност бързо да се запознават с взетите от бюрото и комитета основни решения. Това става главно чрез специалния бюлетин. А в първичните партийни организации оценки за състоянието на взетите по-рано решения се правят на събрания, така също се поставя една преграда против дублирането и инфлацията на решенията. Освен това на много места се водят дневници и се картотекират взетите решения.

Основните изисквания за задълбочено изследване на проблемите и вземането на конкретни, насочващи, политически издържани решения по тях до голяма степен се реализират в практическата работа на бюрото и окръжния комитет на БКП, от партийните комитети и бюра. Така например работниците от отдел „Организационен" с помощта на специалисти от Центъра по партийно строителство в продължение на близо една година задълбочено проучиха работата и състоянието на териториалните първични организации в селата. Причината да насочим вниманието си към тях е фактът, че в селата членуват 32 на сто от комунистите на окръга, че в тях живее 56 на сто от неговото население. Анализът на данните и фактите, получени в процеса на изследователската работа, направената на основата на този анализ разработка от бюрото на ОК на БКП даде възможност да се вземат ефективни, конкретни решения за издигане равнището на работата в тези важни звена на партията в селата. По реализирането на тези решения работим вече втора година и можем да се убедим в резултатността от прилагането на такъв подход при вземането на решения — значително се обогати вътрешнопартийният живот в тези организации, много от тях укрепихме с млади кадри, изпратени с поръчение да членуват и да работят там, подобрихме материалната им база — клубове и стан. Засилиха се значително грижите и вниманието на общинските партийни комитети и общинските народни съвети, на съответните окръжни ръководства за решаване на проблемите, свързани със социално-икономическото развитие на селищата. През този период опит по ръководството на териториалните партийни организации бе експериментиран в Правец и Самоков. Резултатите се обобщават, опитът се използва вече в практиката и на останалите общински организации.

Така постъпихме и при подготовката на пленум по кадровата работа в окръжната партийна организация. Близо три години специалисти и сътрудници на окръжния комитет проучваха и задълбочено анализираха проблемите. На тази основа приехме разгърнати решения за значително усъвършенствуване на работата с кадрите. Приведоха се в порядък кадровите стопанства в общинските комитети на БКП, създаде се богата, съвременна база. Значително се подобри картотекирането на номенклатурните кадри. Достигнахме ръст в работата с резервните кадри.

По опита на Московската областна партийна организация към редица наши първични организации са изградени специализирани комисии, в които влизат специалисти и изтъкнати работници, в някои случаи и безпартийни. На тях се възлага предварително да проучат проблема и да предложат на партийната организация вариант за решения.

Digitized by Google

Кое е новото, което от няколко години прилагаме за засилване на контрола по изпълнение на решенията, за повишаване на неговата ефективност?

Преди всичко конкретизирахме много повече тази дейност. Сега всеки отдел на ОК на БКП картотекира решенията, които се отнасят за него, и по този начин не само непосредствено контролира, но и пряко участвува в тяхното изпълнение. В отделите общински комитети на партията или ръководни органи на държавни и обществени организации внасят информации за изпълнение на определени решения. Така например само през 1981 година 4 общински комитети са запознали отдел „Организационен" как изпълняват решението на бюрото на окръжния комитет за внедряване системата за положителния опит, решенията на пленума по кадрите и прегледа на първичните организации. Предварително работни групи проверяват на място как се реализира съответното решение, а на заседанията се прави подробно изложение за резултатите, посочват се средствата и формите, чрез които да се преодолее изоставането. Така се повишава ефективността на тези отчети.

През последните години като особено полезни се утвърдиха проверките по изпълнението на основни решения с участието на сътрудници от всички отдели. Това вече е традиция в нашата работа, приемана много добре от общинските комитети. През първия етап от прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните организации такива проверки бяха направени в Ботевград, Самоков, Ихтиман, Елин Пелин и в партийния комитет за окръжните ведомства. Това даде възможност да се окаже конкретна и квалифицирана помощ на общинските комитети на БКП и на комисиите, да се овладеят процесите от кадрите, предотвратиха се някои пропуски в работата по това крупно организационно-политическо мероприятие на партията.

Напоследък се организират общи командировки на всички сътрудници на ОК на БКП и на други дейци от окръжните ръководства във връзка с работата по определени решения. Бюрото на ОК на БКП утвърди 60 другари за сътрудници на комитета, които се използват в общите командировки. През март т. г. бе организирана такава командировка по изпълнение решенията на пленума на ОК на БКП, който бе утвърдил плана за социално-икономическото развитие на окръга за 1981 година. Конкретната помощ на място съдействуваше да се преодолеят слабостите, а донесената обратна информация подсказа на ръководството какви допълнителни мерки са нужни. През юни бе организирана втора такава обща командировка. Тази практика се оказа много полезна не само защото се решава конкретният проблем, преодолява се изоставането, но се засилва и отговорността за изпълнението на решенията както на кадрите на общинските комитети, така и на партийните бюра.

Другият нов момент е вземането на конкретни решения от бюрото на ОК на БКП по работата на някои възлови за икономиката на окръга предприятия и обекти. През последните две години бюрото е приело решения по дейността на комбинатските ръководства и партийните организации в минно-обогатителния комбинат „Елаците", Чугунолеярния комбинат — Ихтиман, Домостроителния комбинат в Столник, Птицекомбината в Костинброд. След заседанието сътрудници от всички отдели конкретно помагат на съответните партийни ръководства в разясняването на взетите от бюрото решения, в организирането на тяхното изпълнение. След това се извършват периодични проверки и ако се налага, работната група, която прави проверката за реализирането на решенията, внася преценка и в бюрото на окръжния комитет.

Digitized by Google

Този подход позволява на бюрото по-тясно да свърже контрола и проверката на изпълнението със стила и методите на работа на отделните звена в окръжния и в общинските комитети, на първичните партийни организации. Полезна бе например проверката на общинската организация в гр. Средногорие по комплексното изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, последвана от информация на общинския комитет по този въпрос в бюрото на ОК на БКП. Системните проверки помагат на партийните органи и организации по-пълно да реализират организаторската си функция. Конкретната помощ на място мобилизира комунистите и трудовите колективи за изпълнение на решенията, засилва се отговорността у кадрите за поръчаното им дело. Проверките са и школа за организационна култура.

Владимир Илич Ленин подчертава, че без добре поставена и системно организирана проверка на изпълнението не може да се разчита на пълен и повсеместен успех в работата. Безконтролността води до самодоволство, а успехът ще се „изпари за две недели, ако не се следи, не се подтиква, не се проверява". Така че подходът в контролната дейност на ОК на БКП е правилен, защото по този начин се мобилизират кадрите, засилва се отговорността им за съдбата на решенията. Сега се подготвя отчет за изпълнение на взетите от бюрото и окръжния комитет на БКП решения. Сформирана е група, която извършва задълбочена проверка в тази насока.

Духът на висока взискателност, подходът, който утвърждава ОК на БКП по контрола и проверката, се пренасят постепенно и в общинските комитети. Повече от тях са разработили и приели система за контролната си дейност. И главното е, че се проявява стремеж контролът да стане органичен елемент на засилената при новите условия организаторска функция на местните партийни органи. В процеса на творческите търсения за усъвършенствуване на контролната дейност редица комитети обогатиха своята практика със сполучливи и ефективни форми. Така например общинските комитети в Средногорие, Правец, Самоков, Ботевград по опита на Московска област организират работни дни в първичните организации по изпълнението на решенията. В такива дни работниците на общинския комитет отиват в трудовите колективи и първичните организации не като наблюдатели, а за да работят заедно с партийните бюра, да им помагат непосредствено в решаването на някои сложни въпроси, осъществяват конкретен контрол. На контролни пленуми на общинските комитети в Ботевград, Елин Пелин, Костенец, партийния комитет за окръжни ведомства отделни стопански и обществени ръководители, отделни първични организации се отчитат за изпълнението на съответни решения. Широко се прилагат като форма за контрол информациите и отчетите в бюрата на общинските комитети. Сега, по време на прегледа на първичните организации, тези отчети, информации и оценки са много повече.

Това са само някои от по-характерните моменти в контролната дейност на ОК на БКП. Извършеното в тази насока, постигнатите резултати несъмнено рефлектират пряко върху цялостната дейност на окръжната партийна организация — повишават нейната ръководна, направляваща сила.

Контролната дейност е сложен и най-вече постоянен процес; ние все още не сме решили всички, свързани с него, проблеми. Допускаме слабости: не сме осъществили докрай изискването да се вземат най-целесъобразни и с най-малък риск решения, поради което се приемат и общи или трудно поддаващи се на контрол решения както в ОК на БКП, така и в общинските комитети. Не са малко и първичните организации, които приемат такива решения.

Digitized by Google

Освен това не винаги намираме най-точните пътища, най-сигурните методи за изпълнението на решенията. Не се търси отговорност от виновните за провалянето на някои решения. Много често явление е това в първичните партийни организации. Не са редки случаите, когато се вземат много решения, отнасящи се до първичните организации, а това намалява възможността им за по-голяма инициативност, ограничава полето им за творчество. Трудно реализираме и изискването, поставено от Дванадесетия конгрес на БКП, за включване на повече хора в изпълнението на дадено решение. В бъдещата си работа ще разширяваме утвърдилата се практика на задълбочено проучване на проблемите, преди да се вземе съответно решение, като отделяме по-голямо внимание на мненията и предложенията на комунистите и на безпартийните.

Тези, както и някои други нерешени проблеми, виждаме ясно и се стремим да преодоляваме в процеса на работата. Много от тях смятаме да поставим за обсъждане и на пленум, който ще направи цялостен отчет за изпълнението на решенията, взети след Дванадесетия конгрес на БКП от окръжната партийна организация.

В ЦЕНТЪРА — ВЪЗЛОВИТЕ ПРОБЛЕМИ

В първичната организация членуват комунистите от Института по полупроводникова техника в Ботевград. Характерът на дейността поставя института в първите редици на научно-техническия прогрес. Организаторската работа на партийното бюро и на цялата ни организация е от решаващо значение колективът на дело да бъде в авангарда, в голяма степен да определя високите темпове на развитие на икономиката в страната.

Действено средство, чрез което партията осъществява политическото си ръководство на всички равнища, са контролът и проверката на изпълнението. Предмет на тази дейност в нашата първична партийна организация са изпълнението на стопанските задачи, стилът и методите на работа на ръководителите, на стопанските и на обществените организации, на партийните групи и на отделните комунисти.

Естествено, в центъра на партийния контрол са възловите проблеми, свързани с усъвършенстването на научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност. Всяко тримесечие директорът на института информира партийното бюро и партийната организация за изпълнението на плановете в тази област. В информацията се отчитат успехите и грешките, прави се критична оценка на всяко от подразделенията, обръща се внимание на задачите, по които се изостава, дори когато това не е свързано с крайни етапи, набелязват се мерки за преодоляване на слабостите. При разглеждане на информацията за първото тримесечие на тази година например партийното бюро обърна внимание върху неравномерното разпределение на приходите по тримесечия, което щеше да доведе до икономически трудности. Взеха се мерки за корекции.

От няколко години съгласно съвместно решение на партийното и на административното ръководство по всяка от задачите в плана по научно-техническия прогрес се под-

Digitized by Google

готвят подробни план-графици, чрез които се конкретизират задълженията на отделните подразделения по развойната дейност и задълженията на института и завода при внедряванията. План-графиците се разглеждат на организираните от партийните групи съвместно със стопанските ръководители и профгрупорзите събрания на подразделенията. Тук обикновено задачите се свеждат вече до всеки работник и специалист, които в по-голяма степен чувствуват личната си отговорност. Периодично се следи изпълнението на план-графиците, при необходимост те се актуализират. Това много облекчава контролната дейност, от която има определени положителни резултати. Все още обаче изпълнението, преизпълнението или неизпълнението се стимулират или санкционират само морално. А ефективността ще се увеличи, ако се използват и материални стимули и санкции.

Системно на заседания на бюрото се изслушват информации за състоянието и перспективите за развитие на отделните звена в института. Внася информацията съответният стопански ръководител. От няколко месеца в тези заседания участвуват и партийните групови отговорници. Във всеки от случаите се подхожда конкретно. Така например половината от специалистите с висше образование в един от отделите са със стаж 1—2 години. Затова освен административните мерки, които се препоръчаха за по-целенасочена работа с младите специалисти, особено внимание бе обърнато на съвместната дейност на партийната група с комсомолското дружество. Обществената активност на друг колектив бе слаба. Беше поставена задача да се изяснят причините за това, да се вземат конкретни мерки за преодоляване на тази слабост. Когато се разглежда дейността на звената, се оценява и дейността на стопанския ръководител, на партийния групов отговорник, на профгрупорга.

Изпълнението на задачите, поставени пред колектива, зависят от работата на всеки неин член. Твърде голям е, разбира се, приносът на специалистите с висше образование. Поради това партийното бюро и първичната партийна организация са особено заинтересовани от работата на специалистите и със специалистите упражняват върху нея постоянен контрол. През миналата година беше обсъдена тяхната роля за повишаване на резултатите от цялостната дейност на института. Сега се запознахме по-обстойно с научно-техническата подготовка и с реализацията на специалистите. Периодично се разглежда и работата на научния семинар като една от формите за изява и за повишаване на подготовката им. Информациите, които се внасят на заседанията на бюрото и на събранията, са наситени с много статистически данни за разпределението на специалистите и на научните сътрудници по подразделенията, за броя и характера на решаваните задачи, на научните публикации и пр. Това дава една сравнително точна картина на състоянието, позволява да се набелязват ефективни и конкретни мерки.

Контролът върху дейността на комунистите се осъществява чрез самоотчетите в партийните групи или пред събрания на цялата организация. Поне веднъж на две години всеки комунист се отчита пред организацията за своята дейност, за своя дял в изпълнението на партийните решения. Стремежът на бюрото е на тези събрания, независимо дали са на организацията или на групата, дълбоко и всестранно да се анализира, обективно да се преценява работата на комунистите, на кадрите, ясно и категорично да се назовават недостатъците, конкретно да се воюва срещу тях.

Освен тези по-цялостни отчети постоянно се следи и отчита и изпълнението на партийните поръчения. Досега правехме преценки за работата по поръченията веднъж в годината, но явно този интервал е твърде голям и макар и рядко, някои поръчения се изпускат. През миналата година от 147 поръчения 8 не бяха изпълнени. Един между-

Digitized by Google

нен контрол би затегнал партийната дисциплина и би позволил, когато възникнат обективни трудности, да се вземат организационни мерки. Към това именно се ориентира напоследък партийната организация, като в повечето случаи междинният контрол ще се осъществява в партийните групи.

Организирайки работата с кадрите, поставяме като неизменно изискване да се развива тяхната инициатива, активност, творческо отношение към възложените им задачи, отговорност. Номенклатурните кадри са картотекирани, периодично им правим оценка. През миналата година бяха оценени всички номенклатурни кадри. Картотекирани са при нас и резервните кадри, но работата с тях не е така системна.

Оценяваме ролята на комсомолското дружество в един сравнително млад колектив като нашия, на профсъюзната работа, на проявите на другите органи и организации в института — комисията за народен контрол, научно-техническото дружество. Но за да можем правилно да координираме дейността им, за да можем компетентно, конкретно и резултатно да им помагаме, трябва добре да познаваме състоянието им. Една от формите за това са информациите по отделни страни от работата им, които се правят пред партийното бюро и пред организацията. Преди известно време бе обсъдена работата на профкомитета по организирането и ръководството на социалистическото съревнование.

С уважение сред колектива се ползва комисията за народен контрол. Връзката между нея и партийното бюро е двупосочна. От една страна, резултатите от проверките по състоянието на трудовата и технологичната дисциплина, свръхнормативните запаси, техниката на безопасност и др. ориентират бюрото към проблемите, които следва да се решават, използват се изцяло или частично при обсъждането на различни въпроси; от друга страна, бюрото насочва комисията към някои проверки, съгласува плана и т. н.

Както се вижда, осъществявайки партийния контрол, бюрото и първичната организация често използват информациите. Това обаче не поставя комунистите и цялата организация в позицията на слушатели. Приемането на информацията се съпровожда с вземането на организационни мерки. Най-добре е, когато тези мерки не са свързани с коригирането на допуснати вече слабости, а с предотвратяването им. С други думи, стремежът ни е да осъществяваме превантивен контрол.

Тодорка КЕРМЕНЛИЙСКА
секретарка на първичната партийна организация в Института по полупроводникова техника — Ботевград

С ТРЕВОГИТЕ И РАДОСТИТЕ НА ХОРАТА

В десети цех на комбината за автобуси „Чавдар“ се произвежда основната част от необходимите детайли. В първичната партийна организация на цеха членуват и комунистите от цеховете „Галваничен“ и „Ширпотреба“. Цялостната й дейност е насочена към комплексно реализиране на задачите, които постави XII конгрес — за максимално използване на средствата на труда, предметите на труда и живия труд върху основата на новия икономически подход и механизъм, за по-нататъшно повишаване на обществената производител-

Digitized by Google

ност на труда. Партийната ни организация не би била в състояние да се справи с тези задачи, ако не мобилизира колектива, ако във всяко начинание не чувствува неговата подкрепа, ако постоянно не изучава мнението и политическото настроение на хората, ако не постави под партиен контрол цялата дейност, свързана с решаването на техните проблеми.

Една от формите за такава информация са критичните бележки и предложенията на комунистите и останалите членове на колектива. Трябва да кажа, че атмосферата при нас е добра, дружелюбна, има хармония в отношенията между ръководители и подчинени. Макар че условията на труда са по-тежки, отколкото в други цехове, текучеството е сравнително малко — и до голяма степен това се обяснява именно със създадената атмосфера. Критика, разбира се, има, комунистите и другите работници критикуват открито недостатъците в производството, в организацията на труда, бавното решаване на някои социални въпроси. Но в критиката няма дребнавост, няма стремеж да се уязви критикуваният, да се проявява максимализъм в исканията.

Какви са източниците за събиране на критични бележки и предложения при нас? Използваме партийните събрания, събранията по цехове, оперативките, които се правят всеки ден в производствените звена, единния политически ден. Но особено активен източник на информация са личните разговори — по много въпроси не може да се чака свикването на събрание или оперативка, а и няма излишна дистанция между комунистите и въобще работниците, от една страна, и секретаря, членовете на бюрото, отговорниците на партийни групи, от друга.

Във всяко производствено звено сме формирали партийни групи. Там, сред хората, се натрупва особено богата информация за настроението, проблемите, потребностите на членовете на колектива. Практика е при нас на заседанията на партийното бюро да присъствуват и груповите отговорници. Това е и една възможност тази обилна информация от групите да достигне до бюрото. Но, повтарям, не винаги се налага и е нужно да се чака до заседанието — отговорникът на групата по всяко време може да срещне партийния секретар, да сподели какви въпроси вълнуват хората, да се потърси веднага нужното решение или въпросът да се вземе по-нататък под контрола на бюрото.

В същото време трябва да подчертая, че съвсем не подценяваме партийното събрание като място, където комунистите отговорно поставят наболелите въпроси. Тези въпроси са обикновено по-големи, обмисляни са, преценявани са подълго време. Пример за висока политическа активност, за критичност и самокритичност спрямо допуснатите слабости бе например нашето последно отчетно-изборно събрание. На него се изказаха 12 комунисти, почти една трета от членовете, и поставиха над 30 различни въпроса, свързани с дейността на първичната партийна организация, на обществено-политическите организации, на цеховото и комбинатското стопанско ръководство. Партийното бюро заведе на отчет тези въпроси. Някои от тях влязоха като точки в резолюцията на събранието, в оперативните планове на партийната организация. Георги Колев и Иван Йолов например с тревога поставиха въпроса за цеха за ширпотреба: няма достатъчно поръчки, хората чакат, работната заплата пада. Предложено бе ръководството да отдели на цеха специално внимание. Партийното бюро поде този въпрос. Подобри се снабдяването с материали, направени бяха и кадрови промени. Работата тръгна.

Жана Димитрова, секретарка на цеховото комсомолско дружество, постави въпроса за политическото обучение на хората, в което имаше съществени пропуски. Взехме мерки за пълното обхващане на колектива в политическата учебна година, за повишаване ефективността на политическата просвета. То-

Digitized by Google

ва бе също един от въпросите през годината, които бюрото държеше под постоянен контрол.

Възникна и предложение да се огледат по-внимателно показателите на съревнованието. Проблемът засягаше не само нашия цех, поставихме го пред партийния комитет. В комбината с помощта на окръжния съвет на профсъюзите и на Централния комитет на профсъюза на работниците от машиностроенето бе създадена система за социалистическо съревнование, която стана примерна за всички предприятия в областта на машиностроенето.

Както се вижда, въпросите, критичните бележки, предложенията, които поставят комунистите и останалите работници, са различни по характер, макар че в най-общи линии могат да бъдат групирани. Най-много са въпросите, свързани с производството, и това е естествено. При нас съществува бригадна организация на труда, вътрешна стопанска сметка и производствените въпроси са и лични въпроси за всеки работник. А и действително имаме затруднения, особено с кооперираните доставки, пък и вътрешноорганизационни слабости пречат. В разкройваческия участък например се получи задръстване с детайли и възли поради производството на няколко модификации автобуси. Наруши се производственият ритъм. Работниците поставиха този въпрос тревожно, предложиха да бъдат изградени вътрешноцехови складове. Първичната партийна организация, партийното бюро взеха на отчет решаването на този нелек въпрос. Направиха се няколко срещи с цеховото и с комбинатското ръководство. Имаше много трудности, но благодарение на настойчивостта на комунистите, на целенасочения партиен контрол и на помощта на комбинатския партиен комитет складовете бяха направени. Със създаването на складова база производственият ритъм се нормализира, подобри се финансовата отчетност, повиши се качеството на произвежданите възли и детайли.

Редица бележки и предложения имат работниците по организацията на работата, по квалификацията, придобиването на втора специалност и изучаването на челния опит. При нас, в автобусостроенето, преобладава ръчният труд, шумно е, прашно. Работниците проявяват разбиране, че тези неща не могат бързо да се оправят, вероятно много неща ще се решат с разширяването на завода, с механизирането на повече операции. Стремежът на стопанското ръководство, на профкомитета е при съществуващите условия да се прави възможното за облекчаване труда на хората, да се щади тяхното здраве — към това засега е насочен главно контролът на партийната организация за подобряване на трудовите условия. Дават се допълнителни отпуски, осигурява се специализирано медицинско обслужване, възстановителни мероприятия и т. н.

От социално-битовите въпроси, които се поставят, най-труден е жилищният, той е извън възможностите на първичната партийна организация, а и на комбинатското ръководство. Разговаряме по него, има разбиране, но нещата се решават трудно. Много грижи се полагат за бита на работниците в самия завод, критичните бележки тук стават все по-малко. Не е заслугата за това само на нашата партийна организация, но и ние работим по-леко в такава обстановка. Голяма част от работниците се хранят в добре уреден стол, в който храната се предлага с 35 на сто намаление. Сутрин се приготвят закуски, а по предложение на работниците в отделни цехове се продават хляб, салам, кашкавал. В завода имаме кафе-сладкарница, магазин за хранителни стоки, бръснаро-фризьорски салон, в който обслужването е безплатно. Сравнително добре е решен и въпросът с отдиха, построени са почивни станции в Кранево и Шкорпиловци.

На няколко пъти споменавах за партийния контрол върху изпълнението на предложенията и критичните бележки на хората. В какво се изразява той? Някои предложения се решават на място, при тях по-особен контрол не е нужен, не

Digitized by Google

е нужно и да се информират специално хората. Но онези критични бележки и предложения, по които се налага да се работи повече и по-дълго, трябва да се контролират. За тях имам специална тетрадка — за жалби, оплаквания и критични бележки, със срокове и отговорници. В отделна тетрадка водим решенията на партийната организация, някои от които са взети на основата именно на критични бележки на членовете на колектива. Периодично на партийни събрания информираме комунистите какво е направено, какво предстои, какво на този етап не може да се реши. Членовете на колектива се информират за това на цеховите събрания, на оперативките.

Съществена помощ в осъществяването на партийния контрол ни оказва комисията за народен контрол. По традиция при нас неин председател е заместник-секретарят на партийната организация. Това е много полезно, с него работим най-отблизо и информацията е постоянна. Проверките се правят системно, понякога повод за тях са критични сигнали на работниците — както бе например при залежаването на материалите в разкройвачния участък, за което разказах.

Такава е в общи линии нашата работа по критичните бележки и предложенията. Тя не е съвършена, имаме и слабости — известна кампанийност, нарушаване на някои срокове. Но смятаме, че ще превъзмогнем тези слабости, ще усъвършенствуваме своята дейност, ще отговорим на високите изисквания, които времето ни поставя.

Кирил ВЪЛКОВ
секретар на първичната партийна организация в цех № 10 на комбината за автобуси „Чавдар"

ЗА ДА БЪДЕМ ОРГАНИЗАТОРИ

Силата на първичната партийна организация, ефективността на нейната дейност зависят от това, доколко умело тя използва своето сигурно оръжие — партийното решение. Към него съсредоточава вниманието си нашето бюро и цялата първична организация в ботевградския клон на стопанската дирекция „Търговия". В това отношение много ни помогна кабинетът по организационните въпроси на общинския комитет на БКП, който създаде възможност да проучим опита на други организации в общината по контрола и изпълнението на решенията.

В съответствие с повишените изисквания в областта на търговското обслужване първичната организация като политически ръководител на колектива се стреми да открои основните проблеми, най-важните и най-актуални задачи. Те са обект на обсъждането на нашите партийни събрания, на заседанията на партийното бюро; те са основното съдържание на вземаните решения. Тези основни проблеми са: мобилизиране силите на колектива за изпълнение на производствената програма; подобряване културата на търговията и усъвършенствуване на търговското обслужване; обогатяване на вътрешнопартийния живот, подобряване на партийното ръководство на обществените организации.

Това е главното направление на нашата работа. То може да се види конкретизирано в решенията, плановете и програмите на партийната организация. През януари например приехме „Партийно-политически мероприятия, осигуряващи изпълнението на насрещния план за 1982 г.". В няколко раздела там е изяснена съвсем точно, с отговорници и срокове, политическата и организаторската дейност на пар-

Digitized by Google

тийната организация, формите и средствата за мобилизиране на колектива, за осъществяване на системен партиен контрол. През юни приехме план-програма за поддържане на търговската мрежа и усъвършенствуване на търговското обслужване, като доразвихме програмата за реконструкция и модернизация на търговските обекти. В дейността за засилване боеспособността на първичната партийна организация се ръководим от основните насоки, приети в края на първия етап от прегледа.

В тези основни насоки има няколко пункта, свързани с повишаване качеството на решенията, с отчитане на тяхното изпълнение. Вниманието на партийното бюро, на организацията се заостря към по-високата активност на комунистите в живота на организацията: всеки комунист съобразно възможностите си да бъде включен в подготовката на материалите за събранията, в разработването на проектите за решения. Това ни дава определени предимства. Първо, участието на повече хора, главно специалисти по обсъжданите проблеми, позволява да се вземат по-обосновани, по-компетентни решения. Второ, при разисканията върху представения проект участниците аргументирано защищават неговата целесъобразност, защото предварително са проучвали въпросите.

Неотдавна например партийната организация прие преценка за състоянието на есенно-зимната подготовка на търговските обекти. Много комунисти бяха включени в проверките, които предхождаха партийното събрание. Материалите за него, в това число и проектът за решения, станаха наистина колективно дело.

Участието на широк кръг комунисти и други авторитетни членове на колектива ни позволи да направим по-пълна, всеобхватна, по обмислена програма за усъвършенствуване на търговското обслужване. Тя се оформи на разширено заседание на партийното бюро, в което участвуваха административни ръководители на различни равнища, специалисти в съответните области, челни работници. Програмата бе приета на открито партийно събрание, на което присъствуваха пълномощници на колектива, излъчени от профгрупите. Чрез този широк обхват хората веднага и почти от първа ръка можаха да се информират за същността на взетите решения, да се убедят в тяхната необходимост, да разберат какво трябва да се направи за тяхното изпълнение, кой и за какво точно отговаря. Създаде се атмосфера за изпълнение на програмата, гласността направи по-широк и всеобхватен контрола.

Напоследък се утвърди практиката материалите, които се обсъждат в партийното бюро и на събрания, да се дават само в писмен вид. Това не е продиктувано от увлечение по книжнината. Така материалите се обмислят по-добре, по-прецизно, по-отговорно, могат да се вземат на тяхна основа верни и нужни решения.

Още при формулирането на решенията се стремим да бъдем пределно конкретни, да предвидим как те ще се осъществяват, как ще се контролират. Общо взето добре е организирано в града ученическото и работническото хранене. Но тази дейност се нуждае от усъвършенствуване. Още повече, тя пряко се наблюдава от общинския комитет на партията. Това задължава нашата организация също да държи под строг партиен контрол дейността на клона в тази област. Събранието гласува решение: „В своята работа партийното бюро и партийната организация да обърнат особено внимание на комунистите и другите кадри, пряко ангажирани в организацията на ученическото и работническото хранене. Рязко да се повиши взискателността по основните въпроси — материална база, разнообразяване на асортимента на закуски и захарни изделия, увеличаване дела на кухненската продукция, кадрово осигуряване. Партийното бюро да изслуша информация по тези въпроси и да набележи съответни мерки — срок 31 януари 1982 г., внася отговор-

Digitized by Google

никът по производствените въпроси." В определения срок бюрото обсъди проблема за работническото и ученическото хранене, подобрението е чувствително. Във всички по-големи заводи има магазини за хранителни стоки, някъде са открити кафе-сладкарници; към училищата работят павилиони, в процес на усвояване е производството на сандвичи и кюфтета за закуска на учениците.

Приемайки дадено решение, партийното бюро не се задоволява да го впише в определената за тази цел тетрадка. Търсят се форми и средства за неговото навременно и точно изпълнение, за поемане на задачата от партийните групи, от отделните комунисти. В характеристиката на организацията ни бе обърнато внимание, че сме подценили въпроса за партийното попълнение. Трябваше да вземем мерки, гласувахме съответно решение. Възложихме по-нататък на комунисти поръчение да работят конкретно, отблизо с млади работници, да ги подготвят за приемане в партията. Партийната група в градския универмаг например излъчи кандидат от техния колектив. Създадоха се условия за изпълнението на партийното решение, преди няколко дни в с. Ковачевци приехме в нашите редици двама другари.

С поръчения за работа в профорганизацията сме ангажирали няколко комунисти. Това е един от начините да изпълним собственото си решение за усъвършенствуване на партийното ръководство на профсъюзната организация. Два пъти в годината партийното бюро приема оценка за работата на тези комунисти.

Контролът за изпълнение на партийните решения е постоянен. Отделните задачи се записват в дневника на партийния секретар, дава се по един екземпляр и на изпълнителите. Така секретарят и бюрото постоянно могат да следят какво се прави, кои срокове изтичат, къде трябва да се помогне, къде да се прояви строгост. Имаме богати възможности за контрол — от личните разговори до събранието на организацията. От тази година на всяко събрание отчитаме изпълнението на решенията, чийто срок изтича, и се дава отговор на поставените въпроси и на критичните бележки. Нямаме случаи на неизпълнено решение, само поради обективни затруднения трябваше да отложим сроковете на две решения — например за изучаването на потребителското търсене в търговията.

Много важно за нас е как ще осъществим основните насоки по прегледа на боеспособността на организацията. На два пъти — през юни и в края на август — правихме в бюрото етапни преценки на изпълнението им. Представителят на общинския комитет на партията даде положителна оценка на работата ни. Много близки са връзките ни с комисията, която бе подготвила характеристиката. Един от тримата другари непременно присъствува на всяко наше мероприятие. Това, от една страна, е пример за нас за отговорно отношение към възложената задача. От друга, те самите имат преки и непосредствени впечатления как организацията преодолява недостатъците и развива положителните страни в своята дейност. А за нас това е и един допълнителен контрол отвън, който ни прави по-организирани, по-взискателни, по-отговорни.

Цветана КАМЕНОВА
секретарка на първичната партийна организация в стопанска дирекция „Търговия", София—окръг, клон Ботевград

Digitized by Google

ОРГАНИЗИРАНО, ЦЕЛЕНАСОЧЕНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

МАРИЯ МИТЕВА
отговорничка на партийната група
в детските ясли — Крумовград

Нашата партийна група е изградена преди повече от осем години. В началото бяхме трима комунисти, впоследствие станахме осем. Един от членовете ни е със средно образование, един — със средно специално, останалите са с начално образование. Разпределили сме се в детските ясли по групи така, че във всяка да има по един комунист. Така осигуряваме партийно влияние навсякъде и организирано действуваме за създаване на благоприятна атмосфера за работа.

Какви са основните задачи, които стоят пред нас?

Детските ясли са вторият дом за малкото дете. В тях то играе, спи и се храни. Оттук произтичат и основните ни задължения: да осигуряваме нормално физическо и умствено развитие на децата, да изграждаме у тях трайни здравно-хигиенни навици, да развиваме творческите им способности още през първите три години от живота им. Решаването на тези задачи осъществяваме по предварително изготвени планове, съобразени с възрастта на децата, чрез добре обмислен дневен режим и точното му изпълнение. Осигуряваме на децата условия за рационално хранене, закаляваме ги чрез гимнастика. Голямо внимание обръщаме на нравственото възпитание, на изграждането на навици за поведение. Поставяме началото и на естетическото възпитание, стремим се да възбудим у тях интерес и любов към музиката и художествената реч, да формираме положително отношение към красивото в природата и обществото. Занимаваме ги с рисуване, моделиране, апликация, низане и пр. Разиграваме дидактически игри за развитие на логическото им мислене.

Източник на радост и дълбоки преживявания, които оставят незаличими следи в детските души, са празничните дни и развлеченията, които организираме — тържествено посрещане на Дядо Мраз, Баба Марта, деня на мама и на детето. На всяко дете празнуваме рождения ден. Прожектират се филми, слушат се песни, записани на грамофонна плоча или на магнетофонна лента, разглеждат се и се разпознават рисунки и т. н.

Партийната група под ръководството и близката помощ на бюрото и първичната организация насочва комунистите и безпартийните навреме и успешно да решават тези нелеки задачи, да преодоляват възникващите трудности и слабости, да усъвършенствуват организацията на труда, да издигат равнището на работата на височината на изискванията на Дванадесетия партиен конгрес.

Digitized by Google

Работата с малките деца е трудна и отговорна, на нея се посвещават хора, способни да се борят с трудности и най-вече онези, които обичат децата. Такива са членовете на нашата партийна група. У тях се чувствува голямо желание за работа и не само у тях, а у целия трудов колектив. Всички полагат топли, майчински грижи за отглеждането и възпитанието на поверените ни деца. Затова детските ни ясли се ползват с добро име, няма оплаквания.

Грижовността и чувството за отговорност у хората зависят от много фактори. Един от тях е организираното, целенасоченото въздействие на партийната група. То се постига също по различни начини, но най-много чрез редовен, добре осмислен вътрешноорганизационен живот, чрез постоянни контакти с хората. Всеки месец свикваме събрания, на които отчитаме резултатите от извършеното и набелязваме новите задачи. Обсъждаме как да се подобрява възпитателната работа, какви по-ефективни форми да се използват, как да се разнообразяват игрите на децата. Предмет на разговори са и мерките за икономии на материали и средства, за опазване на социалистическата собственост и пр. Наред с разисканията по тези проблеми комунистите си правят и самоотчети.

В дейността си партийната група се ръководи от плана на първичната организация. Водим дневник, в който записваме всички задачи, поставени от първичната организация и партийното бюро. В него са вписани постоянните и временните партийни поръчения на отделните комунисти. Редовно следим за тяхното изпълнение, много държим да се спазват сроковете. Така поддържаме организираността и дисциплината в групата, а чрез нея и в трудовия колектив.

Освен предвидените по плана на нървичната организация въпроси често се налага да се обсъждат и решават внезапно възникнали проблеми. Например при появата на недоразумения между някои членове на трудовия колектив, каквито понякога се случват, своевременно вземаме мерки за подобряване на взаимоотношенията. Щом се получи някакво недоволство от страна на родителите, особено през сезоните, когато се срещат по-чести заболявания у децата, бързо реагираме. Такива явления тревожат колектива, затова тогава и събранията ни са по-чести. С участието на целия персонал, заедно с партийното и административното ръководство се търсят причините и начините за преодоляване на трудностите.

Основен метод в дейността ни е убеждението. Агитационно-масовата работа е наша всекидневна грижа. Стремим се да информираме хората по интересуващите ги въпроси. Бюлетините, информациите и по-интересните статии от печата, които са свързани с дейността ни, навреме разясняваме сред колектива. Най-голямо внимание отделяме на нашите вътрешни проблеми. Ще приведа такъв пример. В нашия град родителите, желаещи да настанят децата си в детските ясли, са повече от възможностите, които предоставя материалната база. Това ни задължава да търсим начини да приемем колкото се може повече деца на крайно нуждаещите се. Как да стане? Партийната група прецени, че при по-голямо желание и разбиране от страна на персонала могат да се приемат по пет-шест деца повече във всяка група. Комунистите бяха единни, бяха съгласни и поеха допълнителни ангажименти. Те дадоха личен пример. На останалите членове от трудовия колектив обяснихме защо е необходимо да се вземат повече деца. Не беше трудно да разберат, че няма друга възможност, защото няма други детски ясли. Хората приеха предложението и всички заедно се нагърбихме с по-високо напрежение, с по-голяма отговорност.

За организационното укрепване на партийната група ни помага партийното бюро. То се интересува от работата ни. В събрание на

Digitized by Google

първичната организация докладвахме за нашата дейност, за помощта на бюрото. Аз съм отговорничка от самото изграждане на партийната група и понабрах опит. Считам, че успехите ни се дължат преди всичко на връзките ни с трудещите се. Като отговорничка на групата намирам време да беседвам с всеки член на колектива. По този начин не само информирам хората за задачите, които предстоят, но и аз набирам информация за тяхното настроение, за интересите им, за въпросите, които ги вълнуват. С такава ясна представа за състоянието на нещата е по-лесно да се предприемат подходящи мерки и средства за въздействие.

Нашата партийна група още по-активно и пълноценно се включи в живота на първичната организация след обявения преглед в общинската партийна организация за „Ролята и мястото на партийните групи в изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП" и особено след прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации в цялата партия. Всички отговорници на партийни групи бяхме запознати с изискванията на прегледите, състояха се инструктажи, научно-практически конференции, семинари и други инициативи, с които обогатихме своите знания, запознахме се с положителния опит, въоръжихме се с нови сили, успяхме по-дълбоко да вникнем в същността на конгресните решения. В крайна сметка партийната ни група започна да води по-редовен организационен живот, по-активно участвува в работата на колектива. Разбира се, все още се срещат празноти, нерешени въпроси. Все още има какво да се направи, за да се подобри самоподготовката на членовете на трудовия колектив, за да участвуват по-пълноценно във внедряването на новия икономически механизъм, в усъвършенстването на организацията на труда и пр. От партийното бюро и първичната партийна организация очакваме по-конкретно да ни поставят задачите. С изпълнението на такива задачи обикновено се захващаме по-бързо, а и контролирането им е по-лесно. Това няма да ни попречи да разширяваме нашата самодейност, да проявяваме творчество и инициатива, да полагаме максимум усилия за подобряване на грижите за децата в детските ясли — задача, поставена пред здравните органи от Дванадесетия конгрес на партията и Октомврийското национално съвещание от миналата година.

Digitized by Google

ОТГОВОРНОСТТА Е ЛИЧНА

— Да се спрем на един момент от работата с кадрите, който не тежи по значимост поне на пръв поглед, защото става дума за изолиран случай.

Издигнат е директор на завод. Съдбата на трудовия колектив в голяма степен зависи от неговите възможности, способности, възпитание... Той може да забави или ускори процеса на социалното и икономическото развитие.

Естествено, на тази основа релефно се откроява голямата отговорност на колективния партиен орган при работата му с кадрите.

Но минава време и се оказва, че изборът е неслолучлив. Директорът вместо организатор действува като дезорганизатор на производството. Бихме казали, че той се оказва социално опасна личност. Предприятието изостава, страда колективът.

Погледнато най-общо, вината е в партийния колективен орган, утвърдил кандидатурата. Но за да се стигне до назначаването му, някой е проучил възможностите на директора, устоявал е това предложение. Накратко, не си е свършил работата и е подвел участниците в обсъждането. В повечето случаи отговорност от него не се търси. Като че ли тя се разтапя в колективното мнение.

Изводът е очевиден. Никой не бива да се скрива зад общото решение. За всяка несполука в кадровата работа е нужно да се търси истинският виновник. Това ще приучва към дисциплина и отговорност.

Твърде рядко някой е наказан за това, че е предложил неподходящ кандидат за ръководител. Обикновено изводите и обвиненията се адресират към провинилия се и неоправдал доверието. Всеки, който е облечен с това право, да добавим — тази отговорност да работи с кадрите, е длъжен да познава отлично кандидата. Да възпитава в себе си способността да открива заложбите и качествата в хората и съобразно с това да ги насочва към съответните длъжности. Защото грешките в тази област са трудно поправими.

В условията на новия икономически механизъм работата с кадрите се попълва с нови отговорности. Работниците са заинтересовани повече от всякога досега да имат делови и способни ръководители. Еднопосочни са и интересите на обществото.

Лениновото изискване за колективното решение и личната отговорност не бива да се нарушава.

Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

ИСТОРИЧЕСКА ФОРМА ЗА ВСЕСТРАННО СБЛИЖАВАНЕ

к. и. н. ПЪРВАН ЗАХАРИЕВ

Десетилетни са връзките и сътрудничеството между БКП и КПСС. В основата на тези отношения лежат връзките на руските и българските марксисти след освобождението на България от османско иго. Победата на Великата октомврийска социалистическа революция стана решаващ фактор за разширяване и задълбочаване на взаимоотношенията между двата народа и за развитие на дружбата между двете партии.

В годините на социалистическото строителство сътрудничеството между двете братски партии все повече се разширява и обогатява. Особено крепко и плодотворно става то след историческия Априлски пленум на ЦК на БКП (1956 г.), който превърна българо-съветската дружба във велика материална сила за развитието на НРБ по пътя на социализма. След Априлския пленум Българската комунистическа партия пое решителен курс на все по-тясно и все по-пълно сближение на България със Съветския съюз в областта на идеологическия и обществено-политическия живот, на икономиката, науката, културата, отбраната, във всички области на живота.

В етапа на изграждането на развитото социалистическо общество дружбата и сътрудничеството между НР България и Съветския съюз, между БКП и КПСС още повече нараснаха, те са истински пример и първообраз на всестранно сближаване между социалистически страни и марксистко-ленински партии.

●

Едно от основните направления в многостранните взаимоотношения между БКП и КПСС са проблемите на партийно-организационната работа. За разширяване на сътрудничеството в тази насока особено допринасят непосредствените контакти между окръзите в НРБ и областите в СССР. Те започнаха преди две десетилетия и са важна предпоставка за взаимното опознаване на двете партии, за широкото изучаване и прилагане на неизчерпаемия съветски партиен опит. Дружеските връзки между нашите окръзи и съветските области дават възможност за непосредствено общуване на десетки партийни комитети и хиляди комунисти от двете страни. Те са важен фактор за разширяването и укрепването на дружбата между българския и съветския народ.

„На съвременния етап българо-съветската дружба и сътрудничество обхващат всички сфери на обществения живот — икономиката, културата, международната дейност, всички равнища — от централните комитети на нашите партии и правителства до областите и окръзите, предприятията и бригадите, отделните ръководни дейци и обикновени труженици."[1]

Непосредствените връзки и сътрудничеството между местните партийни органи на БКП и КПСС с всяка измината година се разширяват и задълбочават. Все по-широк става и диапазонът на проблемите, които са обект на взаимно разглеждане и изучаване. Успоредно с това се разнообразяват и формите на сътрудничество между тях. По-типични, наложили се в практиката форми, са: размяна на партийни групи за обмяна на опит в партийната работа, организиране на съвместни научно-практически конференции, размяна на партийна информация и документация, размяна на лек-

[1] Т. Живков, Дружба от векове за векове, т. 3, с. 249.

Digitized by Google

тори и научни дейци за участие в курсове за обучение на пропагандисти, агитатори и лектори, изграждане на школи и курсове по партийно строителство и др. Най-широко обаче се практикува размяната на групи от партийни дейци за изучаване на определени проблеми, както и участието на партийни и научни работници в конференции и семинари по въпроси на партийното строителство. В зависимост от задачите, които се поставят от партията, се изменят както проблемите, които се изучават, така и съставът на групите, които се изпращат.

Един от основните въпроси, който стои на вниманието на окръжните комитети на БКП и областните комитети на КПСС, е издигане ръководната роля на партията. То е непосредствено свързано с нарастване на авангардната роля, с примера и качествата на комунистите, с инициативата и организаторските възможности на партийните организации. Колкото по-инициативни и дейни са партийните членове, толкова повече расте влиянието на партията сред трудещите се, толкова по-бързо протича и процесът на сближаване между побратимените райони. Всичко това от своя страна разширява възможностите за използване на съветския партиен опит. Много партийни комитети и първични организации въз основа на непосредственото сътрудничество изучават и внедряват редица съветски инициативи и методи на работа, свързани с издигане авангардната роля на комунистите и ръководната роля на партийните комитети и организации.

Разширяването на сътрудничеството по въпросите на партийно-организационната работа дава възможност да се прилага такава резултатна форма на работа в нашата партийна практика като самоотчетите на комунистите пред партийните организации, в които членуват. Най-напред приложена от партийните комитети в София, Пазарджик, Сливен, Кюстендил и др. през 1971—1972 г. на основата на опита на побратимените партийни организации на Москва, Ставропол, Тернопол, Брянск и др., тази форма изигра огромна роля през 70-те години за повишаване авангардната роля на комунистите, за тяхното мобилизиране в изпълнение на задачите, поставени от партийните конгреси през това десетилетие. Какво дава на комунистите и на партийните организации прилагането на тази нова форма на работа? Преди всичко допринася да се повишава чувството за отговорност и дисциплина у всеки комунист за срочното и качествено изпълнение на възложените му задачи. Способствува да се повишават самоинициативата и самодейността на партийните членове и на партийните организации, играе важна роля в борбата срещу формализма в работата им. Издига на още по-високо равнище авторитета на партийните организации и примера на комунистите в трудовите колективи за свързване на партията с масите.

Самоотчетите на комунистите, като твърде ефективна форма на работа, още по-успешно ще се прилагат и след XII партиен конгрес, който постави задачата да се повишава боеспособността на първичните партийни организации. Известно е, че конгресът отдели особено място и внимание на първичната партийна организация в живота на партията като център, където се решават и ще се решават новите сложни задачи. В Отчетния доклад на ЦК на БКП пред конгреса др. Тодор Живков заяви: „Тя е основната клетка на партията. От нейното състояние, от равнището на нейната дейност, от нейната боеспособност в решаваща степен зависят боеспособността и равнището на работата на цялата партия.“[2] Тази основна задача, поставена от конгреса, поставя и нови задачи във взаимоотношенията между местните партийни комитети на БКП и КПСС.

В тази връзка бихме желали да посочим за пример непосредствените контакти между ръководствата на първичните партийни организации от Сливница (Софийски окръг) и побратимения Красногорск на Московска област. Между тях се обменя опит на базата на взаимен обмен на партийни документи и информация за дейността на партийните организации по ръководството на икономиката, на масовите организации, на идеологическата работа и пр. Но най-полезни за дейността на първичните организации са установените преки контакти и взаимните посещения на техните секретари в побратимения град. Така по решение на общинския партиен комитет през 1981 г. 43-ма секретари на първичните партийни организации от Сливница посетиха Красногорск. Главната цел на посещението бе да обменят опит в областта на партийната практика, да се запознаят непосредствено с организаторската и идейновъзпитателната работа на красногорската организация на КПСС за изпълнение решенията на XXVI партиен конгрес. Какво направи впечатление на нашите партийни секретари и какво научиха те от посещението си в Московска област? Преди всичко образцовата подготовка за заседанията на партийните бюра и на събранията на организациите, деловият характер в работата, създадената ефективна система за всестранен контрол и проверка, непосредственото ръководство на социалистическото съревнование, системният анализ на изпълнението на обещанията на трудовите колективи, конкретната и целенасочена масово-политическа работа. Много от видяното и наученото в побратимения град се прилага в работата на първичните организации. Пленумът на общинския партиен комитет прие комплексна програма за внедряване опита на красногорската организация на КПСС. Организираното посещение в Красногорск е доказателство за все по-задълбочаващите се връзки между двата града, за все по-деловия творчески и конкретен характер, които придобиват те.

Друг важен проблем в сътрудничеството

[2] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, с. 118—119.

Digitized by Google

между местните партийни комитети на БКП и КПСС е повишаването на научното равнище на партийната работа. При неговото разглеждане, като един от съществените в междупартийните връзки на нашите партийни комитети, се има предвид положението, че БКП изгражда своята дейност на строго научни основи и че науката и революционната теория са били за нея винаги ръководство за действие. Това се обуславя и от самия характер на социалистическото общество като научно управлявано общество. Ръководейки се от това, окръжните комитети на БКП в сътрудничеството си с областните и районните комитети на КПСС обръщат особено внимание на такива основни въпроси в партийно-организационната работа като подобряване стила и методите на работа, усъвършенстване на планирането — текущо и перспективно, изграждане на цялостна система за партийна информация, засилване на проверката на изпълнението, изграждане на научни центрове и кабинети по партийно-организационната работа, обмяна на челния опит, повишаване квалификацията на кадрите и др.

При обмяната на опит по проблемите на партийно-организационната дейност окръжните комитети на БКП изучават преди всичко ленинския стил и метод на работа на областните комитети на КПСС. „Ленинският стил е творчески стил, сочи Л. И. Брежнев, чужд на субективизма, проникнат от научен подход към всички обществени процеси. Той предполага висока взискателност към себе си и към другите, изключва самодоволството, отрича всички прояви на бюрократизма и формализма."[3] Опитът на местните комитети на КПСС в тази насока дава възможност да се организира по-добре работата на пленумите, на бюрата и на апарата на нашите партийни комитети, засилват се проблемността и взискателността при изпълнение на задачите, подобрява се работата с кадрите, укрепват връзките на партията с масите, повишава се ролята на критиката и самокритиката, издига се на по-високо равнище ръководството на икономиката, обществено-политическите организации, народните съвети и др. В това отношение за пример е сътрудничеството между партийните комитети на София—град и Москва, Плевен и Ростов, Разград и Орел, Варна и Одеса, Русе и Рига и др. За изучаване на богатия съветски опит по този проблем се организират съвместни конференции, семинари, консултации, школи, размяна на работни групи, индивидуални посещения на партийни работници и др.

Непосредственото сътрудничество между Великотърновски окръг и Полтавска област продължава вече двадесет години. То дава възможност да се разширява братската дружба между трудещите се, между комунистите от окръга и областта, да се установяват преки контакти между много трудови колективи, учебни заведения и културни институти. Между тях се сключват договори за сътрудничество, съревнование и обмяна на опит в областта на икономиката, идейновъзпитателната работа, културно-масовата дейност и др.

Традиционни стават връзките и между партийните комитети на Велико Търново и Полтава. Под ръководството на окръжния комитет на БКП се организира системна и целенасочена работа по изучаване и прилагане опита на областния и на районните комитети на КПСС, на първичните партийни организации в областта. Те изучават и широко прилагат опита на полтавските комунисти по повишаване авангардната роля на първичните партийни организации, опита им по предварителната подготовка при организирането и провеждането на техните събрания, по повишената взискателност при подбора на членовете за партийните бюра и на изградената система за стимулиране на тяхната дейност. Голямо внимание се обръща на устройството и работата на кабинетите по партийно-организационни въпроси като методически центрове в партийната работа, широко се внедрява самоотчетът на комунистите, повишава се ролята на партийните групи. С интерес се изучава и прилага опитът на областния комитет на КПСС в Полтава по прилагането на разнообразни и ефективни форми на партийния контрол, по ръководството на първичните партийни организации и др. Всичко това помага на партийните комитети във Великотърновски окръг непрекъснато да повишават авторитета и ръководната роля на партията в целокупния живот на окръга.

Активно е сътрудничеството и между Шуменски окръг и Херсонска област. През изминалите 20 години от установяването на преки дружески връзки между окръга и областта под ръководството на местните партийни комитети се разширяват взаимоотношенията в различните области на обществено-политическия, икономическия и духовния живот. Взаимно се изучава опитът в областта на партийно-организационната и идеологическата работа. Шуменската партийна организация изучава и прилага богатия опит на Херсонска област по организирането на контрола за изпълнение на взетите решения, по работата с номенклатурните и резервните кадри, по комплексния подход и планирането на партийната работа, по издигане ролята на партийните комитети като органи за политическо ръководство, по разширяване на вътрешнопартийната демокрация и др. При изучаването на съветския партиен опит се използват различни форми на работа, но най-полезна се оказва размяната на работни групи, съставени от дългогодишни партийни работници, които непосредствено се запознават с опита на побратимените партийни комитети и организации и активно участвуват в неговото популяризиране и творческо прилагане в практиката на партийни-

[3] Л. И. Брежнев. Отчет на ЦК на КПСС и предстоящите задачи на партията във вътрешната и външната политика, С., Партиздат, 1976, с. 95.

Digitized by Google

те органи и организации. Характерно за работата на тези групи е предварителната им подготовка, което дава по-голяма ефективност при реализирането на поставените й задачи.

Така например най-малко 1—2 месеца преди отпътуването за Херсон в окръжния комитет на партията се подготвя план, който съдържа основната цел, задачите и проблемите (общо или по отрасли), от които ще се интересува групата при посещението си в побратимената област. Планът се съгласува с отделите на комитета и след това се изпраща в областния партиен комитет. Всичко това не само улеснява кадрите и комитетите, които ще приемат групата, но е важна предпоставка за създаване на по-добра организация на работата и за по-задълбочено и резултатно запознаване с въпросите, от които се интересува. След завръщането си групата прави подробен отчет по изучаваните проблеми, както и конкретни предложения за творческо и конкретно прилагане на почерпения опит в отделните направления на партийно-организационната дейност и в отделни комитети или организации. Съществен момент тук, който трябва да се отбележи, е, че членовете на групата лично участвуват при внедряването и отчитането на резултатите от прилагането на опита. Това е един добър подход, който дава добри резултати.

Посочените примери с Великотърновски и Шуменски окръг не са единствени, те са характерни в по-голяма или по-малка степен за всички наши окръзи.

За сътрудничеството по проблемите на партийно-организационната работа между партийните звена от побратимените окръзи и области могат да се отбележат два характерни момента: единият е свързан с първите години от установяването на непосредствени контакти между местните партийни комитети на БКП и КПСС, когато обмяната на опит се организираше само по отделни проблеми или се изучаваха определена група въпроси. Изученият опит тогава по-бавно или в по-малки мащаби се внедряваше в партийната практика, а ефектът от извършената дейност бе незначителен. Вторият момент се отнася до 70-те години, когато сътрудничеството се издигна на по-високо равнище, разшири се и неговият диапазон. Между окръзите и областите широко се прилага комплексният подход, по-бързо се популяризират съветските постижения, почини и инициативи, използват се различни форми и средства, създава се по-добра и по-конкретна система за изучаване ефекта от прилагането на опита.

Като се отчитат положителните моменти в това основно направление на партийната практика, могат да се посочат и някои слабости. Те се отнасят преди всичко до несвоевременното картотекиране на изучения опит и на получените резултати от него, както и до недостатъчното популяризиране на изучения и внедрен опит от един окръг в другите окръзи на страната, в резултат на което да се получава за по-кратко време по-голям ефект.

●

Особено внимание отделят партийните комитети и на развитието на сътрудничеството между комитетите за българо-съветска дружба и отделенията за съветско-българска дружба. Те активно подкрепят всяка тяхна инициатива, оказват им конкретна помощ при организирането и провеждането на редица мероприятия — месеците и десетдневките на българо-съветската дружба, обмяната на опит в различните отрасли на икономиката, в идейновъзпитателната и културно-масовата работа.

В тази връзка заслужава внимание подетата инициатива от комитетите за българо-съветска дружба „Работническа гаранция на продукцията за СССР". Тя има за цел да повиши съзнателността и отговорността на трудещите се за изработване в срок на висококачествена продукция за СССР. Трудовите хора разбират интернационалната същност на тази инициатива и масово откликват на нея. Инициатива и пример в тази насока дава градският комитет за българо-съветска дружба в София. Сега много предприятия в столицата активно участвуват в тази високопатриотична инициатива.[4] Тя се превърна в движение с голям политически, социален и икономически ефект. Така през 1979 г. трудовият колектив на завод „Сърп и чук" — Габрово изпълни 70 дни предсрочно доставките си за Съветския съюз, а колективите на промишлените предприятия „Буря", „Росица", „Добри Карталов", „Аврам Стоянов" и др. изпратиха за съветската страна надпланова продукция за стотици хиляди лева.[5]

В съревнованието под девиза „Работническа гаранция на продукцията за СССР" участвува и бригада „Юрий Гагарин" от комбината за селскостопанско машиностроене „Георги Димитров" в Русе. Продукцията за Съветския съюз, която представлява 90 на сто от цялото производство на предприятието, бригадата дава само с високо качество. В дните на XII конгрес на БКП и XXVI конгрес на КПСС работниците от тази бригада застанаха на ударна смяна и постигнаха отлични резултати в общозаводското предконгресно съревнование. Производството на продукция с такива показатели е традиция за колектива. Така през януари 1982 г. при план 90 на сто бригадата всекидневно дава 93 на сто от продукцията при първо представяне. Русенският комбинат е удостоен с наградата „Златният Меркурий". Това е признание за активния и творчески труд на колектива и за високото качество на продукцията, която изнася вече 20 години предимно в СССР.

Под ръководството на партията комитетите за българо-съветска дружба активно участвуват в съревнованието „Дружба",

[4] Информационен бюлетин на Общонародния комитет за БСД, 1980, бр. 6, с. 20.
[5] Пак там, с. 152—153.

Digitized by Google

организирано между наши и съветски специалисти, които работят съвместно на крупни обекти в България, изграждани със съветска помощ. Инициатори на съревнованието са АЕЦ в Козлодуй, Металургичният комбинат в Кремиковци, химическият комбинат „Свилоза" и Промишленият комплекс в Девня, където работят съветски и български специалисти и работници.

Интернационалното съревнование „Дружба" за няколко години получи широк размах. То се превърна в дело на десетки трудови колективи и на хиляди работници и специалисти. Така през 1979 г. в него участвуваха 40 000 души, а икономическият ефект само в четири отрасъла на материалното производство — енергетиката, металургията, химическата промишленост и машиностроенето, за същата година надхвърли 28 млн. лв. Дружбата и братското сътрудничество със съветските хора са решаващи фактори съревнованието да се разгърне на широка основа. То играе важна роля за развитие на интернационалните елементи на социалистическото съревнование, за получаване на по-високи производствени резултати, за сближаване на участниците в него и за формирането у тях на нови нравствени качества.

Съревнованието „Дружба" развива и обогатява теорията и практиката на българо-съветската дружба. Комитетите за българо-съветска дружба съвместно с професионалните съюзи, комсомолските организации и стопанските ръководства активно работят за създаване на всички необходими условия за разгаряне на съревнованието, помагат да се утвърждава всяка нова инициатива, стимулират материално и морално участниците в него, защото то съдействува да се разширяват и задълбочават българо-съветските взаимоотношения, свързва хиляди хора, насочва усилията им към решаване на основни производствени задачи.

В развитието на сътрудничеството между окръзите в НРБ и областите в СССР голям дял заема социалистическото съревнование между побратимените трудови колективи. В техните планове и договори се включват определени производствени качествени и количествени показатели, формите за организация и отчитане на съревнованието, както и стимулите за първенците. В това отношение практиката е твърде разнообразна и богата — от побратимения окръг или област на първенците се връчват вимпели, почетни грамоти, дипломи, знамена и флагчета на трудовата слава, включване във влаковете на дружбата. На колектива-първенец от Кърджалийски окръг бе връчено „Знаме на трудовата слава" от побратимената Североосетинска АССР. Най-добрият колектив на Северна Осетия получи червеното преходно знаме на Кърджалийски окръг. По този начин организират интернационалното съревнование много колективи от Врачански окръг и Сумска област, от Михайловград и Житомир, от Перник и Ворошиловград и др.

По примера на местните комитети на КПСС за правилно ръководство на съревнованието окръжните комитети на БКП утвърждават различни документи, координационни комисии и групи и др. Например, ползвайки опита на краевия комитет на КПСС в Краснодар, ОК на БКП в Бургас утвърди система за организация и ръководство на социалистическото съревнование. Между Ямболски окръг и Андижанска област е изграден съвместен координационен съвет, който отчита съревнованието всяка година на базата на разменени отчетни документи. На първенците трудови колективи координационният съвет връчва специална почетна грамота, а индивидуалните първенци се изпращат за обмяна на опит съответно в Ямболски окръг или в Андижанска област.

●

Развитието на взаимоотношенията между местните комитети на БКП и КПСС обхваща и такова важно направление като партийното ръководство на Комсомола, на професионалните съюзи и на другите масови организации и движения, които играят важна роля в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество за разширяването и задълбочаването на дружбата ни със Съветския съюз.

Сътрудничеството на българската със съветската младеж има важно значение за развитието на българо-съветските отношения, за всестранното сближаване на двата братски народа. Младежта е тази, която поема в ръцете си щафетата на дружбата от предишните поколения, за да я предаде на идните все така чиста и свята. Именно затова местните комитети на БКП и КПСС отблизо ръководят и направляват развитието на преките контакти между Димитровския и Ленинския комсомол.

В плановете за сътрудничество с побратимените области окръжните комитети на ДКМС включват редица проблеми от дейността на Ленинския комсомол: работата на областните и районните комитети на ВЛКСМ по класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на младежта, въпросите на идейното, нравственото и трудовото възпитание; подбор и подготовка на младежките кадри, професионалното ориентиране и социалната реализация на младото поколение, изграждането на материално-техническа база за нуждите на комсомолските организации и др.

Сътрудничеството между окръжните организации на ДКМС и областните организации на Ленинския комсомол особено бързо се развива през 70-те години, през който период започват да се подписват договори между тях. Тласък в това направление дава и проведеният през 1973 г. семинар с първите секретари на окръжните и на областните комитети на ДКМС и ВЛКСМ, на който се разглеждат проблемите за по-нататъшно развитие на връзките и обмяната на опит в работата на Димитровския и Ленинския комсомол.

При посещенията си в побратимените области нашите комсомолски кадри изучават

Digitized by Google

формите на работа на ВЛКСМ, трудовите инициативи и социалистическото съревнование сред младото поколение, участието на студентите в летните трудови семинари и производствената практика на учащите се. Важно място заемат въпросите на организационната и идеологическата работа, организирането отдиха и спортно-туристическата дейност на младежта, специфичните форми на работа с младата художествено-творческа и техническа интелигенция и с младите научни работници, участието на комсомолските организации в научно-техническия прогрес и др.

През последните няколко години се разширява сътрудничеството между окръжните организации на ДКМС в Сливен, Ловеч, Силистра и др. и областните организации на Ленинския комсомол в Тернопол, Рязан, Хмелницки. Характерно за него е размяната на комсомолски строителни групи, които работят на важни обекти в побратимените райони. Това съдействува за решаването на някои стопански задачи, за правилното комунистическо възпитание и сближаването на българската и съветската младеж.

Все по-съдържателни и многостранни стават връзките между учебните заведения. В непосредствено сътрудничество са десетки комсомолски и пионерски организации от училищата и висшите учебни заведения. Полезна форма за сближаване на пионерите е размяната на групи деца в летните пионерски лагери на окръзите и областите. На тази основа в дружески връзки влизат хиляди пионери. Така между Кюстендилски окръг и Брянска област от началото на побратимяването им (1967 г.) досега в летните лагери съвместно са почивали и са се възпитавали по над 1000 пионери. Тази форма на сътрудничество става все по-популярна и дава много положителни резултати.

В идейновъзпитателната работа българската младеж възприема такива инициативи от Ленинския комсомол като: „Героите и днес са в строя", „За себе си и за онзи момък", „До тебе нито един изоставащ" и др. Стана практика редица окръжни, профсъюзни и комсомолски организации с активното участие на комитетите за българо-съветска дружба да подготвят и провеждат съвместни пленуми по въпросите на изучаването и внедряването на съветския челен опит, на които се приемат конкретни мероприятия в тази насока.

●

Местните партийни комитети на ВКП и КПСС правят системен анализ на взаимоотношенията между окръзи, области, градове и трудови колективи. Посочват и поощряват положителните моменти в работата, набелязват мерки за отстраняване на слабостите. Голяма роля в това отношение изигра съвещанието на представители на ЦК на БКП и ЦК на КПСС по въпросите на дружеските връзки между местните органи на двете партии, състояло се на 15 и 16 януари 1980 г. в София. Съвещанието направи оценка на изтеклия двадесетгодишен период в развитието на непосредственото сътрудничество и набеляза мерки за по-нататъшното разнообразяване на формите и съдържанието на деловитостта и ефективността на прякото сътрудничество между окръзите и областите. В тази светлина и в изпълнение решенията на XII конгрес на БКП и XXVI конгрес на КПСС местните партийни органи предявяват по-високи изисквания към организацията и ръководството на преките връзки между побратимените колективи. На Дванадесетия конгрес на партията др. Тодор Живков заяви: „Под ръководството на своите комунистически партии българският и съветският народ съвместно дават конкретен принос в разкриването на нови насоки и форми за сплотяването на народите, които вървят по пътя на социализма и комунизма."[6] Дружбата и сътрудничеството между окръзите в НРБ и областите в СССР са едни от тези исторически форми за всестранно сближаване на НР България и Съветския съюз, пример за народите, тръгнали по пътя на социализма.

Нашият народ, Българската комунистическа партия се готвят за достойна среща на 60-годишнината от образуването на СССР — първата в света съюзна многонационална държава на работниците и селяните. Тя е още един повод за разгръщане на всестранни инициативи за изучаване и популяризиране на богатия съветски опит и постижения, за по-нататъшно укрепване на дружбата и сътрудничеството между побратимените окръзи на НРБ и области на СССР.

---

[6] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 146.

Digitized by Google

ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИ И ОБЩЕСТВЕНИ ОТНОШЕНИЯ: ПРОБЛЕМИ НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО

проф. ЮРИЙ ДЕРБИНОВ
доктор на историческите науки

Историческото предназначение и призвание на комунистическата партия е да революционизира съществуващия свят — писаха основоположниците на марксизма. Изводът на научния комунизъм за ръководната роля на марксистко-ленинската партия в революционната борба и в строителството на новото общество се гради върху надеждния фундамент на обобщената мисъл и опита на международното комунистическо и работническо движение, потвърждава се всекидневно от самия факт на съществуването и по-нататъшния прогрес на световната социалистическа система.

Този опит учи, че независимо от националните особености, традициите, историческите условия преобразуването на стария свят в нов, основан на социалистическите принципи, е възможно само под ръководството на политическия авангард на работническата класа и на всички трудещи се. При това авангард, който неотклонно, с революционни методи провежда партийната политика, въоръжен е с най-прогресивна, марксистко-ленинска теория, който е сплотен и тясно свързан с широките трудови маси, непримирим е към всякакви прояви на реформизма и ревизионизма, стои здраво върху принципите на пролетарския, на социалистическия интернационализъм.

СИСТЕМА НА ПАРТИЙНИТЕ ВРЪЗКИ

Важен фактор за нарастване ръководната роля на комунистическата партия, свидетелство за нейната боеспособност е характерът на вътрешнопартийните отношения. Историческият опит на КПСС и на другите марксистко-ленински партии показва, че техните успехи в революционното движение и в строителството на новото общество са в пряка зависимост от сплотеността и монолитността на комунистите, от тяхната съзнателност и дисциплинираност, от умението им да осъществяват съвместно изработения политически курс. Ленин настойчиво се бореше „...партията, като преден отред на класата, да представлява от себе си нещо по възможност **по-организирано**“[1].

В условията на зрялото социалистическо общество обективният процес на нарастване ръководната и направляващата роля на КПСС в комунистическото строителство протича още по-активно. Важно значение има обстоятелството, че вътрешнопартийните отношения се развиват в строго съответствие с природата и характера на КПСС като партия на работническата класа, в съответствие с нейните идейни и организационни принципи. Те са

Материалът е осигурен чрез АПН.
[1] В. И. Ленин, Съч., т. 7, с. 256—257.

Digitized by Google

съобразени с историческите условия и с нарастващите по сложност и мащаби задачи на обществения прогрес. Спазването на ленинските норми на партиен живот, на ленинските принципи на партийно ръководство още повече укрепва идейното и организационното единство на КПСС, то е предпоставка за съгласувана, активна, целеустремена дейност на всички звена на партията.

В. И. Ленин учеше да се оценяват отношенията, развиващи се в политическата организация на работническата класа, съобразно историческата обстановка, обективните условия и вътрешните фактори.

Членовете на пролетарската партия, обединени доброволно в политически съюз върху общност на идейните убеждения, встъпват в определени идейни, политически и организационни отношения както помежду си, така и с обществото. При капитализма тези връзки отразяват най-важните черти и противоречия на обществения строй, дълбоките тенденции на неговото социално-икономическо развитие, на класовата борба, отличителните особености на пролетариата като класа.

Докато партията съществуваше във вид на отделни кръжоци, в нея липсваше идейно, политическо и организационно единство. „Връзката вътре в кръжока или между кръжоците... — отбелязва В. И. Ленин — се крепеше на приятелство или на безотговорно, немотивирано „доверие."[2]

С победата на марксисткото направление в руското работническо движение и със създаването на партия от нов тип в развитието на революционната организация започнаха да действуват нови, „партийни връзки", както ги нарича В. И. Ленин. Те придобиха устойчив, повтарящ се, обективно обусловен характер. Разкриването и всестранното отчитане на тези връзки стана необходимо условие за правилното развитие на революционната организация, което надеждно я предпазваше от „капризите на кръжоците, от методите на кръжочните свади, наричани свободен „процес" на идейната борба". Ограничените кръжочни връзки, отварящи широко вратата за „всякакви капризи и за всякакъв произвол на старата кръжоковщина, бяха заменени с широката партийна връзка"[3]. Тази връзка обхвана всички страни на идейния, политическия, организационния живот на партията. Тя започна да въздействува върху отношенията между комунистите, партийните организации, техните ръководни органи, придавайки им определеност и системност. Завърши епохата на идейно и организационно безредие. На хората, привикнали към свободния халат и чехлите на семейно-кръжочната обломовщина — пише В. И. Ленин, — бе противопоставена истинска партия.[4]

Всичко това дава основание вътрешнопартийните отношения да се разглеждат като система от идейни, политически, организационни и други връзки между комунистите, между ръководните партийни органи и партийните маси, между партийните комитети на различни равнища, които се развиват на принципите на марксизма-ленинизма, в строго съответствие с изискванията на демократическия централизъм.

Източниците на вътрешнопартийните отношения са обективни. Партията на работническата класа е въоръжена с революционната идеология на пролетариата, получила научен израз в марксизма-ленинизма. Нейната политика се гради върху признаване методите на революционно преобразуване на света, свойствени изключително на работническата класа. В принципите на организационния строеж и в нормите на партиен живот тя въплъти характерните черти на работническата класа — организираност, дисциплина, другарство, интернационализъм, идейна издържаност и политическа зрелост.

Пътят на борби и победи, който партията измина за близо осем десетилетия, убедително потвърждава верността на направения от Ленин анализ, на изводите му за пролетарската природа на вътрешнопартийните отношения. Тези изводи имат важно теоретическо и практическо значение. Организационното строителство на партията има строго научна основа, което осигурява единство на идейно-политическо съдържание и форми на организация.

Комунистическата партия на различни етапи от своята история водеше последователна борба срещу троцкистите, десните и „левите" опортюнисти, социал-шовинистите и национал-уклонистите. Представителите на тези течения се стремяха да внедрят в партийната практика такива форми на връзки, които изразяваха антимарксистката същност на техните теоретически и политически възгледи, означаваха пълно скъсване с пролетарската първооснова на организацията, тласкаха я към пълното ѝ прераждане в дребнобуржоазна партия. В. И. Ленин и болшевиките отхвърлиха опитите да се превърне партията в дискусионен клуб, в някакъв конгломерат от фракции и групировки — се казва в тезисите на ЦК на КПСС „Към стогодишнината от рождението на В. И. Ленин". Ленин и болшевиките считаха, че решаващо условие за силата на партията е монолитната сплотеност на нейните редове, недопустимостта на действия, насочени към подкопаване на единството, към отслабване на желязната дисциплина. Партията на болшевиките се създаваше, растеше и се развиваше като партия на истински пролетарски интернационалисти. Тя е дълбоко интернационална по своята идеология, по строеж и по характер на дейността си.

---

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 7, с. 396
[3] Пак там, с. 396—397
[4] Пак там.

Digitized by Google

ПАРТИЯ НА КЛАСАТА, ПАРТИЯ НА НАРОДА

В процеса на изграждане на развития социализъм КПСС — партията на работническата класа, става партия на целия народ. Но това, както бе подчертано на нейния XXV конгрес, не влияе на класовия ѝ характер. По своята природа КПСС беше и си остава партия на работническата класа. Вътрешнопартийните отношения запазиха основните черти на мирогледа, на методите на революционна дейност и социално-психическите особености, свойствени на работническата класа — хегемона на комунистическото строителство.

Отношенията между комунистите, водещи класова борба, се градят на социалистическа основа. На тях са присъщи дружбата, другарската взаимопомощ и подкрепа, които се развиват на принципната база на общите, доброволно възприети идейни и политически възгледи.

В условията на социализма върху присъщите му колективистични начала се преустройват и обществените отношения. Тяхната социалистическа природа и основните им черти все повече съвпадат със закономерностите на развитието на комунистическата партия. Това създава още по-благоприятни условия за нейното функциониране, отразява се благоприятно и на вътрешнопартийните отношения. Партията се развива на основата на демократическия централизъм и въплъщава такива качества на работническата класа като дисциплинираност и демократизъм, взаимопомощ и сътрудничество, колективизъм и сплотеност.

Комунистическата партия възниква в рамките на капиталистическата обществена система — в името на нейната гибел. Самият факт на появяването и развитието ѝ говори, че противоречията, раздиращи тази система, са изострени до крайност. В партията, в организацията на нейния живот е заложен първообразът на социалистическото бъдеще. То непременно трябва да се утвърди в резултат на революционни изменения в цялата система на обществените и политическите отношения. Затова, когато става дума за взаимовръзката на отношенията в комунистическата партия с обществените отношения в буржоазното общество, те следва да се разглеждат като отношения на противоборствуващи страни на антагонистичното противоречие.

С победата на социализма, особено в етапа на неговата пълна зрелост, завършва преустройството на цялата система на обществените отношения върху нови принципи. Социалистическата консолидация на трудещите се класи, тяхното морално-политическо обединяване върху принципите на марксизма-ленинизма обусловиха появата на нова историческа общност — съветския народ, сплотен от идеалите на комунизма, на интернационализма.

НОВ ТИП ОБЩЕСТВЕНИ ОТНОШЕНИЯ

Социалистическите интереси и комунистическите идеали на работническата класа, обосновани научно в марксизма-ленинизма, допринасят за по-нататъшното сближаване на всички класи и социални групи, за възпитаването на морални и политически качества у народа, за укрепване на неговото единство. С цялата си политика и с практическата си дейност комунистическата партия утвърждава нов тип обществени отношения. А и отношенията, които се развиват в нея, по своята природа и същност не противостоят на онези, които се формират в обществото.

Каква е взаимната връзка между обществените, политическите и вътрешнопартийните отношения? В. И. Ленин отбелязва, че „обществените отношения се делят на материални и идеологически. Последните са само надстройка над първите, които се формират независимо от волята и съзнанието на човека като (резултат) форма на дейността на човека, насочена към поддържане на неговото съществуване“[5]. Политическите отношения, които се създават в процеса на борбата за власт — за нейното завоюване, запазване, укрепване и използване, за задоволяване на коренни и други интереси, — са един от видовете идеологически обществени отношения и следователно имат надстроечен характер. Политическите отношения съществуват не само в съзнанието, но и извън него — като резултат от политическата дейност, от политическата практика на класите, социалните групи, на нациите за реализиране на определени възгледи и идеи в живота.

Във формирането на политическите обществени отношения при социализма, в осъществяването на обществено-политическата практика, в разработката и утвърждаването на политическата идеология, присъща на новото общество, най-съществената роля принадлежи на комунистическата партия. Въоръжена с марксистко-ленинското учение — се сочи в Конституцията на СССР, — партията определя генералната перспектива на развитие на обществото, линията на вътрешната и външната политика на СССР, ръководи великата съзидателна дейност на съветския народ, придава планомерен, научнообоснован характер на борбата му за победата на комунизма.

Комунистическата партия е институция с надстроечен характер. Но идеологията и политиката ѝ функционират не само в сферата на общественото съзнание. Ставайки достояние на масите чрез нейната

[5] В. И. Ленин, Съч., т. 1, с. 147.

Digitized by Google

политическа и организаторска дейност, те се превръщат в могъща материална сила, реализират се в практиката на комунистическото съзидание. Партията регулира, направлява функционирането на цялата съвкупност от политически отношения, придава целенасочен характер на дейността на трудещите се и в резултат се постига политическо единство на обществото. Основните насоки на нейното въздействие са: укрепване и развитие на общонародната държава и на социалистическата демокрация, активизиране на творческата инициатива на трудещите се, повишаване ефективността на общественото производство и качеството на работата.

Това се отнася и до вътрешнопартийните отношения. Всички звена на партията, като се започне от първичната организация — политическото ядро на трудовия колектив, и се завърши с висшите ръководни органи на КПСС, са органически включени в политическата система на зрелия социализъм и развиват взаимоотношенията си върху принципите на демократическия централизъм. Централното ръководство се съчетава с местната инициатива, с творческата активност и високата отговорност на всяко партийно звено и на всеки комунист за възложеното дело. Партийните сили са разпределени така, че да се осигури неотклонно реализиране на приетите решения и на политиката на КПСС в живота. В отраслите на материалното производство са заети 73,2 на сто от членовете на партията. За последните тридесет години броят на комунистите в промишлеността нарасна 3 пъти, в строителството — 14 пъти, в колхозите — 11,4 пъти. Отношенията между комунистите единомишленици, призвани съвместно да изработват и да провеждат в живота единния политически курс, се регулират от нормите на партиен живот, въплътени в Устава на КПСС.

Отношенията между комунистите се основават на общност на идейно-политическите убеждения, чиято същност е марксизмът-ленинизмът — великото интернационално учение, методологията на революционното мислене и революционното действие. Творческият и действен характер на това учение, неговият революционно-критичен дух, органичното единство на научната обективност с класовия подход при оценката на явленията и процесите сплотява единомишлениците в могъщ съюз на единодействуващите. Именно на тази основа се утвърждава и развива, по думите на В. И. Ленин, пълното другарско доверие между революционерите. То придава сила и сплотеност на тяхната организация, призвана да съедини научния комунизъм с масовото работническо движение, да въплъти великите идеали в социална практика.

Отношенията между комунистите се развиват върху общността между политическите цели и революционните методи за осигуряване на програмните задачи. Единството им се основава на признаването на диктатурата на пролетарията, съветската власт, ръководната роля на работническата класа по отношение на всички трудещи се, то се гради на непримиримостта им към ревизионизма и опортюнизма от всякакъв вид. В. И. Ленин неедноократно подчертава, че сплотеността на партийните върху такава здрава като гранит основа удесеторява силите на бойния авангард.

Политическото обединяване на единомишлениците в съюз, действуващ върху обща политическа основа, с пролетарски революционни методи, утвърждава в тях истински другарски отношения. Партийното братство е силно със съзнателната си дисциплина, с истинската интернационална дружба. И колкото по-успешно се развива то, толкова по-висок е авторитетът на партията сред трудещите се, толкова по-голяма е нейната роля като ръководеща и направляваща сила в социалистическото общество.

ЕДИНСТВО В ПРОГРАМАТА И В ТАКТИКАТА

Не е възможно да се развиват пълнокръвно вътрешнопартийните отношения без съвместно приети правила, точни норми, обозначаващи функциите и прерогативите на всяко звено на единната организация; без да са определени задълженията и правата на комунистите, призвани да регулират и насочват тези отношения. „Единството в програмните въпроси и в тактическите въпроси — пише В. И. Ленин — е необходимо, но то е още недостатъчно условие за партийното обединение... За последното е необходимо още единство на организацията.“[6]

Вътрешнопартийните отношения се формират и насочват от нормите на демократическия централизъм, закрепени в Устава на КПСС. Този принцип изразява класовата природа на Комунистическата партия, нейната дълбоко демократична същност и заедно с това й придава качества на боен авангард, на висша форма на политическа организация на работническата класа и на всички трудещи се. Партията осигурява единство на демокрацията и централизма, като постига хармонично съчетаване на вътрешнопартийната демокрация и централизираното ръководство. Развитието на вътрешнопартийната демокрация създава условия централизмът и дисциплината да бъдат резултат от съзнателното действие и волята на комунистите. Заедно с това партията засилва дисциплината, повишава отговорността на комунистите, защото без укрепване на централизма не е възможно да се развива вътрешнопартийната демокрация, която на свой ред съдействува да расте сплотено-

[6] В. И. Ленин, Съч., т. 7, с. 390.

Digitized by Google

стта, да се мобилизира творческата активност на комунистите и партийните организации, успешно да се изпълняват стоящите пред КПСС задачи.

Усъвършенствувайки вътрешнопартийните отношения в строго съответствие с изискванията на демократическия централизъм, комунистическата партия настойчиво повишава идейно-политическата подготовка на своите членове, възпитава ги в дух на висока отговорност за възложеното дело. Създадената в КПСС система за политическо и икономическо образование на комунистите допринася да се увеличава интелектуалният и духовният потенциал на партията. Заедно с това партийните организации разполагат с големи, още нереализирани резерви за по-нататъшно подобряване на политико-възпитателната работа.

В съвременните условия все по-голямо значение придобиват нравствените фактори в живота и дейността на КПСС. Всеки, който встъпва в комунистическата партия, доброволно поема нелеките задължения да бъде начело, да проявява висока съзнателност, политическа зрелост, дисциплинираност. КПСС формира у комунистите високи нравствени качества. Партиен дълг, партийна чест, партийна съвест — това са най-важните категории в етиката на комунистите. Изпълнението на тези високи нравствени задължения е такова свято дело, както да се овладява теорията на марксизма-ленинизма, последователно да се осъществява политическият курс на партията, да се пази единството на нейните редици. Уставът на КПСС задължава всеки комунист през целия си живот да спазва сам и да внедрява у трудещите се нравствените принципи, изложени в Програмата на партията, в моралния кодекс на строителя на комунизма.

Здравият морално-политически климат в КПСС допринася за развитието на вътрешнопартийните взаимоотношения в строго съответствие с ленинските традиции. Единството на партията, високата активност на комунистите в борбата за постигане програмните цели на КПСС е пряк резултат от по-нататъшното усъвършенствуване на тези отношения на основата на ленинските норми на партиен живот и принципа на демократическия централизъм. „Последователното развитие на вътрешнопартийната демокрация, повишаването на взискателността към всеки партиен член — тези ленински принципи не са изминат етап. Те са основа на развитието на партията и днес“[7] — заяви на XXV конгрес на КПСС Л. И. Брежнев.

ПРИМЕР И ОБРАЗЕЦ

Характерът и съдържанието на развиващите се в КПСС отношения между комунистите и всички организационни структури оказва определящо въздействие на нейния живот и дейност. Обаче тяхното значение не се изчерпва с това. „Партията — се казва в Програмата на КПСС — трябва да върви напред и в организацията на своя вътрешнопартиен живот, давайки пример и образец на изработване на най-съвършени форми на комунистическо обществено самоуправление.“[8] Революционно въздействуват на обществото не само марксистко-ленинската идеология, икономическата и социалната политика на партията, но и отношенията на партийно другарство, които се развиват в нея.

Усъвършенствувайки вътрешнопартийните отношения на принципите на марксизма-ленинизма и социалистическия интернационализъм, развивайки ги в строго съответствие с изискванията на демократическия централизъм, Комунистическата партия укрепва. Заедно с това тя сплотява и цементира цялото съветско общество, като му предава, въвежда в системата на развиващите се в него отношения такива идейни, политически и други духовни ценности, които обогатяват социалистическия начин на живот, съдействуват за повишаване на политическата култура на съветските хора.

Голямото въздействие на КПСС върху съветското общество е обусловено от нейното положение на водеща и направляваща сила, ядро на политическата система на зрелия социализъм. Тази система се създаде в СССР под ръководството на Комунистическата партия, която поведе работническата класа и трудещите се маси на щурм против самодържавието, оглави и осигури построяването на развитото социалистическо общество. Именно ленинската партия е творец и гарант на създаденото в Съветския съюз общество на истинска демокрация, както е казано в Конституцията на СССР. Неговата политическа система осигурява ефикасно управление на всички обществени работи, все по-активно участие на трудещите се в държавния живот, съчетаване на реалните права и свободи на гражданите с техните задължения, с отговорността им пред обществото.

Въздействието на КПСС върху съветското общество е обусловено не само от нейното ръководно положение и от историческите й заслуги пред народа. Огромно значение има обстоятелството, че по своята социална природа и характер това е партия — плът от плътта на трудещите се, ум, чест и съвест на епохата, както я нарича Ленин. Именно защото Комунистическата партия е преден, най-съзнателен и организиран отред на работническата класа, изпитан авангард на целия съветски народ, защото съществува за народа и служи на народа, нейното въздействие върху всички страни на социалистическото общество расте.

Степента на това въздействие се уве-

[7] XXV конгрес на КПСС. Доклади и решения, Партиздат, 1976, с. 85.
[8] Програма на КПСС, Партиздат, 1962, с. 143.

Digitized by Google

личава поради обстоятелството, че развитието на съветското общество не е стихийно, то се осъществява съзнателно, на основата на научно познаване и използване на обективните закони. Партията, въоръжена с марксистко-ленинската теория, с познания за законите на историческото развитие, с опита на политическото ръководство, влияе целенасочено върху развитието на социално-икономическите и духовните процеси в живота на обществото, придава планомерен, научнообоснован характер на борбата на съветския народ за победата на комунизма, обогатява развиващите се в обществото отношения с най-съвършените форми, изпитани в лабораторията на партийната практика.

Най-после въздействието на КПСС върху съветското общество расте благодарение на това, че партията е интегрирана широко в обществената структура, а партийни организации има във всички държавни и обществени организации, във всеки трудов колектив. Комунистическата партия има възможност да въздействува не само „отвън", посредством своята идеология, политическия си курс, но и „отвътре", т. е. чрез комунистите, които работят сред масите за реализиране на нейните идеи и политика.

За това съдействува дълбоко демократичният характер на КПСС. От 18 милиона комунисти почти 10 милиона са работници и колхозници и над 7,7 милиона — инженери, техници, учители, лекари, дейци на науката и изкуството. Подборът в партията се извършва на широко демократична основа, с участието на безпартийните. Към кандидатите се предявяват високи изисквания. Комунистът преминава в партийната организация школа за идейно-политическа закалка, овладява изкуството да работи сред масите, участвува във всички партийни дела. Една четвърт от комунистите сега са в състава на ръководните партийни органи. Само от средата на работниците и селяните в тях са избрани около 2 милиона души. Дейността на колективните органи на партийното ръководство е неразделна част от функционирането на целия механизъм не само на вътрешнопартийната, но и на социалистическата демокрация.

Партийните форуми на всички равнища — от събранията на комунистите в първичната организация до конгресите на КПСС — оказват огромно въздействие върху живота на социалистическото общество не само със съдържанието на приетите решения, но и с дълбоко демократичния ред на тяхното изработване. Те станаха истински университет за формиране на комунистическа убеденост, за възпитаване на висока политическа култура у всички граждани на социалистическото общество. КПСС е носителка на демокрация по характера на собствената си организация, на вътрешнопартийните отношения, които се градят на основата на демократическия централизъм, по колективността на партийното ръководство, по въвличането на широки маси комунисти във формирането и осъществяването на партийната политика.

В годините на социалистическото строителство се утвърдиха важни черти на съветския човек: преданост на делото на комунизма, социалистически патриотизъм и интернационализъм, висока трудова и обществено-политическа активност, непримиримост към експлоатацията и гнета, към националните и расовите предразсъдъци, класова солидарност с трудещите се от всички страни. Израснаха поколения истински интернационалисти, самоотвержени борци за комунизъм. Всичко това е резултат от непрестанната борба на ленинската партия, от последователното осъществяване на нейния курс, при подкрепата на целия народ. Говорейки за историческото значение на постигнатото, Л. И. Брежнев отбеляза, че това е истински революционен преврат в общественото съзнание, чието значение е трудно да се оцени.

КАКВО ПОКАЗВА АНАЛИЗЪТ

Анализът на природата, същността, диалектиката на взаимодействието на вътрешнопартийните и обществените отношения в условията на зрелия социализъм позволява да се направят редица изводи, характеризиращи този комплексен и сложен проблем.

Вътрешнопартийните отношения са форма и резултат от взаимодействието на комунистите, обединени в единен съюз, доброволно следващи идейните, политическите и организационните принципи, в основата на които е революционният светоглед на работническата класа — марксизмът-ленинизмът, неговата революционна политическа практика — практиката на класовата борба, насочвана от политическия авангард. Развиващите се вътре в партията отношения между членовете на организацията, отделните организации, техните ръководни органи имат ясно изразена класова, пролетарска природа, обусловени са обективно, но са осъзнати и се регулират чрез целенасоченото въздействие на самата партия съобразно историческата обстановка, състоянието на социалната база за растеж на партията, стратегическите и тактическите задачи, които тя решава.

Вътрешнопартийните отношения органически са включени в системата на политическите отношения на зрялото социалистическо общество, отразяват характера на обществените отношения, изпитвайки тяхното всестранно въздействие, и на свой ред опосредствено влияят върху измененията в тях.

Социалистическото съдържание на вътрешнопартийните отношения се определя от това, че те се развиват на основата на марксизма-ленинизма, на признаването на революционните методи в дейността на организацията, на единните пра-

Digitized by Google

вила на нейния живот и борба, обусловени са от нормите на демократическия централизъм, на партийната етика, на бойните и трудовите традиции на ленинската партия.

В условията на зрелия социализъм протича активен процес на по-нататъшно усъвършенствуване на всички страни от живота на Комунистическата партия. Той е свързан преди всичко с по-нататъшното повишаване на нейното ръководно и насочващо въздействие върху икономическата, социалната, духовната сфера в дейността на обществото. КПСС умело използва богатия арсенал от средства и форми на работа, натрупан от нея в предшествуващите етапи на социалистическото строителство. Опирайки се на законите на развитието на обществото и партията, на инициативата на комунистите и революционното творчество на масите, обогатявайки постоянно ленинското учение за партията, пазейки го от извращенията на ревизионистите и фалшификациите на опортюнистите, тя осигурява развитието на вътрешнопартийните отношения в строго съответствие с природата и характера на пролетарската партия, с нейните идейно-политически и организационни основи, съобразно историческите условия и задачите на комунистическото строителство, придава на организацията на революционерите още по-висока боеспособност и сплотеност.

КПСС уверено води съветския народ по пътя на комунистическото съзидание.

Digitized by Google

КОЛЕГИУМЪТ ЗАСЕДАВА

Ако се заемам да разкажа за едно заседание на колегиума на Министерството на транспорта, то е, защото в замисъла и организацията, в подхода към подготовката и провеждането му има твърде интересни, полезни страни и моменти. Има върху какво да се размишлява и ценен опит да се сподели.

Темата? Това бе работата на министерството и стопанските организации като щабове за ускорено внедряване на техническия прогрес и превръщането на инженерно-внедрителските организации в ударна сила за повсеместна интензификация в транспорта.

Изминаха близо две години от конгреса на партията. Време, достатъчно и за анализ, и за оценка на стореното в изпълнение на неговите решения. Да се откроят най-ярките успехи, явяващи се резултат от покълнал и вече развил се челен опит. Той да бъде разпространен като безценен капитал от творчество и инициатива в работата, като мощен ручей за умножаване на националните блага. Да, това е така. Но не се ли направи следващата крачка — от позицията на висока принципност да се видят допусканите слабости, вместо постоянно нарастваща интензивност на дейностите, повишаване ефективността и качеството ще се върти на празни обороти, ще се тъпче на едно място.

Подготовката на заседанието на колегиума е започнала отдалеч. И може да се каже, с нов подход. Преценено е, че главното в анализа на многостранната дейност на различните звена от транспортната система трябва да бъде оценката на дейността на кадрите, на тяхната активност, инициативност и отговорност. Като се държи сметка на специфичните особености на дейността, да се прецени доколко с използваните форми, средства и подходи се постигат високите критерии и изисквания, които другарят Тодор Живков постави на Октомврийското национално съвещание.

Естествено, този подход в подготовката на заседанието на колегиума изисква, първо, в обобщена форма да се види конкретното състояние на внедряването на научно-техническия прогрес в отрасъла — на комплексната механизация и автоматизация, на реконструкцията и модернизацията. И на тази основа какъв е относителният дял на тежкофизическия, непривлекателен ръчен труд, какво е използването на производствените мощности, икономията на суровини, материали, горива и енергия.

Необходима е била цялостна фотография на проблема.

Digitized by Google

Полезна е родилата се идея този колегиум да се проведе, като на него най-обстойно се разгледа опитът на една стопанска организация. И на основата на комплексния анализ на решаването на проблемите от нея, като се вземат предвид и резултатите на другите стопански организации, да се оцени състоянието на проблема в целия отрасъл.

Ето защо стопанската организация „Автомобилен транспорт" и институтът, разработващ проблемите на неговата експлоатация, се явяват на колегиума със свой цялостен аналитичен доклад. Непосредствено свързано с провеждането на колегиума бе и специално организираната изложба, разкриваща постиженията в областта на комплексната автоматизация и комплексната механизация в този транспорт. Генералният директор Трифон Пеювски в своето изказване разкри една действително широка панорама от дейности, от успехи, които са своеобразен еталон.

Кое е най-характерното в този опит?

На първо място това е успехът, постигнат от ръководството в организацията по внедряване на главните задачи по техническия прогрес. А също чрез направената мултипликационна разработка — извършената концентрация на силите за решаването на тези главни задачи. Ръководството на обединението е съумяло да преустрои управлението на процеса на внедряването, като е насочило работата на научния потенциал за решаването в кратки срокове на важни технически задачи и тесни места в производството.

На Института по експлоатация на автомобилния транспорт, на обединението са създадени условия — финансови средства и материални ресурси — за ефективни разработки, експериментиране и внедряване. В действителност сега той работи като научно-производствено предприятие със своя производствена програма. Всяка подета от него задача не приключва с внедряването на разработките, а продължава както в процеса на експлоатацията, така и в ремонта, и в сервизната поддръжка на създадените от него системи и съоръжения. По редица въпроси институтът извършва практически инженерингова дейност.

Нагледен пример за резултатите от цялата тази дейност са завидният брой експонати, образци на създадени и внедрени вече в производството автомати, съоръжения, технически средства, подредени в изложбата. С нейното обстойно разглеждане преди колегиума всъщност започна неговото заседание. Всичко това създаде обстановка той да премине в напълно творческа атмосфера, делово. Да се анализира състоянието на деловата активност на кадрите от министерството и цялата система на транспорта, на научните, развойните, внедрителските звена. И да се прецени явяват ли се те действителни творци на техническия прогрес? Анализирани бяха резултатите от прилагането на принципите на новия икономически механизъм в дела им за научно-техническия прогрес.

А какво показа направената фотография за досегашния подход на министерството, на неговия колегиум?

Към изпълнението на основната задача — за все по-активно участие на транспорта за повишаването ефективността на общественото производство на основата на усъвършенствуване структурата на транспортната система и нейното управление — е пристъпено с усъвършенствуван стил и методи на работа. Преустроена е изцяло на основата на програмно-целевия и мултипликационен подход дейността по развитието на транспортната система и внедряването на върховите научно-технически постижения. В съответствие с новите задачи и условия е актуализирана генералната схема за интензификация, технологическа специализация и концентрация в транспорта.

За решаването на основните проблеми, произтичащи от националните програми по техническия прогрес, са били изработени 28 отрас-

Digitized by Google

лови, целеви програми. На основата на тях колегиумът на министерството е утвърдил „Основни направления на техническия прогрес на транспорта“ и поименен списък-график за изпълнение на основните задачи.

Решаващо за успеха на цялата тази дейност е било извършеното по нов начин разпределение на капиталните вложения, като близо 90 на сто от тях са насочени за внедряване на водещите научно-технически постижения по стратегическите направления за развитието на транспортната система.

Израз на успешно прилагания програмно-целеви и комплексен подход в системата на министерството е извършената значителна работа по преустройство на инженерно-внедрителската дейност и съкращаване цикъла изследване — внедряване, за издигане ролята на инженерно-внедрителските организации. И в неразривна връзка с всичко това е успешно започналото привеждане на цялата работа по техническия прогрес на икономическа основа, с повсеместно прилагане на новия икономически механизъм по цялата верига на внедряването. С такъв подход редица инженерно-внедрителски организации вече най-активно се включват в разработването на инженерните проекти и съставянето на насрещните планове от трудовите колективи.

Разбира се, потърси ли се разковничето за постигнатите успехи, непременно ще стане дума и за организирания от министерството съвместно с Централния комитет на профсъюза на работниците от транспорта обществено-държавен преглед под девиза „Ускореното внедряване на научно-техническите постижения — ударен фронт за повсеместна интензификация в транспорта“. Един от главните резултати от прегледа е направената преценка на работата на инженерно-внедрителските организации като центрове за ускорено разработване и внедряване на научно-техническите постижения. А сега разширеният колегиум всъщност се явява приключване на първия етап на този преглед.

Какви са по-характерните резултати от всичко това?

В системата на министерството е изграден високоефективен план за осмата петилетка, с който са осигурени едни от най-високите темпове на развитие измежду отраслите на народното стопанство. В доклада, изнесен пред колегиума, се казва: „В железопътния транспорт, чието преимуществено развитие е конгресно поръчение, успешно се решава задачата за нарастване пропускателната способност на основните му направления. С високи темпове на съвременно техническо ниво продължава електрификацията на най-натоварените участъци, като през тази година ще бъде завършен „големият електрифициран пръстен“ София—Русе—Варна—Бургас—Пловдив—София и обемът на превозите с електрическа тяга ще достигне 65,3 на сто. С ускорени темпове се въвеждат в експлоатация удвоените и реконструирани за високи скорости железопътни направления.

В многообразния низ на успехите е и въвеждането на голямотонажни автомобили, с които значително се увеличава производителността на труда и ефективността в работата на автомобилния транспорт. В областта на пътното строителство през тази година се завършва участъкът София—Пазарджик от автомагистрала „Тракия“, чрез което се решава едно от най-тесните места за автомобилното движение у нас. С използването на най-съвременни технически постижения продължава с ускорени темпове строителството и на автомагистрала „Хемус“.

По комплексната автоматизация на производството и управлението на транспорта: вниманието е насочено към използване на принципно нова елементна база — микропроцесорната. Работи се за изпълне-

Digitized by Google

пне съвместната програма на Министерството на транспорта и Министерството на машиностроенето и електрониката, за ускорена електронизация в транспорта. Микропроцесорната техника навлиза в автомобилния транспорт.

Или да вземем друг факт — почти цялата отчетност, свързана с превозите в автомобилния транспорт, се извършва с помощта на електронноизчислителни машини. От автоматизация на отделни процеси на гарите Горна Оряховица и Подуяне — София се преминава към комплексна централизирана система за автоматизирано управление на целия технологичен процес. Проектира се и започва изграждането на комплексна система за автоматично управление и регулиране движението на влаковете в участъка София—Пловдив, където ще бъде използвана най-съвременна микропроцесорна техника.

Реални успехи са постигнати и в комплексната механизация на производството и намаляване на ръчния, тежкия и непривлекателен труд. През миналата година във всички организации и звена на системата са приети програми за намаляване дела на този труд. В тях са включени над 3300 по-крупни мероприятия.

От тези констатации в резултат на направената фотография на състоянието по-нататък центърът на вниманието при подготовката на заседанието на колегиума се премества към оценка на потребностите и възможностите. До каква степен те са използвани или пропуснати от отделни звена на субективния фактор? Какви са причините, конкретните отговорности? Да. Следващата крачка след фотографията на проблема е била квалифицираната експертна оценка. С правилно използван колективен ум на най-подготвените специалисти са се родили и са били предложени на вниманието на колегиума нови идеи, виждания и препоръки, залегнали в основата на подготвения вариант на мероприятията и решенията. За всички тях, разбира се, тук е невъзможно да се разкаже. Те дадоха подтик за едно страстно, вдъхновено, бих казал, творческо обсъждане.

Определено може да се каже, колегиумът премина в напълно творческа атмосфера, делово. Нямаше декларативност, самодоволство от постигнатото. Нямаше превъзнасяне на обективни трудности. Изказващите се говореха компетентно, конструктивно и което е особено важно — критично и самокритично. Разкрити бяха с адрес до отделни звена, ръководители, научни сътрудници причините за съществуващите още недостатъци. Конкретно бяха определени кадрите, звената, които в определените сега срокове да ги осъществят. Заседанието разкри големите възможности на колегиума, че когато в работата му се дава широк път на демократизма, колективността, личната отговорност, няма място за познатия традиционализъм, стереотипност, скованост, за административно-бюрократична предопределеност на нещата, за прилагане в отрицателния смисъл на думата на „сценарий". Затова в процеса на творческата дискусия именно към предварително раздадените мероприятия за бъдещата дейност, варианти за решения, се направиха толкова предложения. Оценката за всичко постигнато досега бе, че то е само едно добро начало. За да се доведе докрай работата по преустройството, е необходимо бързо да се преодоляват съществуващите недостатъци. На тях обстойно се спряха, анализираха ги в изказванията си другарите Атанас Попов, завеждащ отдел „Транспорт и съобщения" при Централния комитет на БКП, Начо Папазов — председател на Държавния комитет за наука и технически прогрес. И, разбира се, министърът на транспорта Васил Цанов. Кои са те? Като цяло управлението на инженерно-внедрителската дейност не е изведено на равнището на новите изисквания. Решаването на проблемите, свързано с ускореното внедряване на техническия прогрес, не е станало главна, ежедневна задача на ръководствата на всички стопански организации

Digitized by Google

и предприятия. Основните задачи по техническия прогрес не са обхванати напълно в тематиката на инженерно-внедрителските организации. Не се извършват необходимите структурни изменения и попълване на научните звена с висококвалифицирани специалисти за тяхното решаване. При това не се използват напълно и възможностите на новия икономически механизъм за ускорено разработване, внедряване и стимулиране на високоефективните разработки. Все още рядко цената на инженерно-внедрителските задачи се определя на основата на реализирания икономически ефект.

Или да вземем друг момент: инженерно-внедрителските организации не винаги са активна страна при решаване на големите задачи, свързани с реконструкцията и модернизацията на материално-техническата база на транспорта. Недостатъчно е участието им в изготвянето на технико-икономическите задания за проектиране и при оценката на готовите проекти с оглед повишаване качеството на проектите и постигане съвременните постижения на научно-техническата революция.

Недостатъчно се използват най-новите ефективни форми за свързване на науката с практиката, като сключването на договори институт — предприятие, за творческо сътрудничество, създаване на базови предприятия за ускорено внедряване, за формиране на програмно-целеви колективи и т. н.

За решаването на всички тези въпроси се направиха конкретни предложения:

да се създаде постоянен координиращ орган между Министерството на транспорта, Министерството на машиностроенето и електроника и Комитета за наука и технически прогрес;

министерството съвместно с Комитета за наука и технически прогрес да разработят система от нормативи, с която да се стимулира внедрителската дейност;

всяка стопанска организация да усъвършенствува и актуализира своя план по научно-техническия прогрес и челния опит и неговото изпълнение органически да се свърже с изискванията на новия икономически подход и новия икономически механизъм;

да се даде широк път на специализацията на кадрите, като за целта се усъвършенствува действуващата програма;

да се осигурят условия за мултиплициране на редица от най-високопроизводителните разработки;

бързо да се преодолее изоставането в такива направления в транспортната дейност като техническата диагностика и ремонтно-възстановителната дейност. Защото известно е, че от състоянието на превозните средства зависи всичко.

Не е възможно тук да се разкаже за целия комплекс от мероприятия, които колегиумът прие по решаването на такива важни проблеми като разширяването и подобряването на базата за научно-технически изследвания, за подготовката и оценката на кадрите, за създаване в новите условия на вътрешни критерии, осигуряващи например проектирането на по-крупни теми, да се извършва от позициите не на днешния, а на утрешния ден, за още по-координирани действия между министерството и Българската академия на науките, с редица висши учебни заведения. За разгръщане на по-широка основа разностранна дейност по техническия прогрес с профсъюзите, научно-техническите съюзи, Комсомола.

Няма съмнение сега, че успешното решаване на всички тези проблеми зависи от действията и отговорността на партийните организации в системата на транспорта. Тяхната грижа и внимание да бъдат непрекъснато приковани към практическа реализация на научно-техни-

Digitized by Google

ческата политика на партията. За масово внедряване на челните постижения на научно-техническия прогрес в транспорта и отрасъла. И най-важно средоточие на дейността в това отношение да бъде разгръщането на широк фронт на високоефективна, действена партийно-политическа работа. Затова в партийния комитет на министерството е налице пълна яснота, че само с непосредствена организаторска, политическа и идеологическа работа, чрез най-пълно разгръщане самодейността на първичните партийни организации може да се създава във всички звена такава система на работа и ръководство на техническия прогрес, която да осигурява в най-пълна степен изявата на зрелостта на субективния фактор. Когато се отчита и оценява извършеното, да не се дава приоритет на количественият подход. Определящото да бъдат качествените изменения. И съвсем правилно основните проблеми, които са обект на обсъждане и решаване на заседанията на партийните комитети и партийните бюра, в организациите в отрасъла, са тясно свързани с изпълнението на качествените показатели. И при използването на възможностите, които разкрива съвременният научно-технически прогрес и за изпълнение на програмите за социално-икономическото развитие на трудовите колективи. Инженерно-внедрителските организации да се насочат изцяло към конкретните потребности на стопанските звена. Като се издига социалистическата съзнателност у творците на прогреса, да се създава икономическа принуда и икономическа заинтересованост у всеки за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в практиката, на технико-икономическите постижения в най-развитите в съответната област страни. От тази позиция всички институти, организации, звена да осигурят самоиздръжка на дейността си.

Ето защо много по-голямо внимание партийните комитети в системата на отрасъла и първичните партийни организации отделят ясно да се определи мястото на различните органи, звена и кадри за постигането на високите цели на осмата петилетка. Засилва се взискателността им към ръководните кадри, за тяхната работа като стопански и политически дейци. Системно се изисква те да се отчитат пред тях, търси им се отговорност за допуснатите слабости. Затова в практиката на партийната дейност се утвърждава извършването на всестранна и задълбочена подготовка на въпросите, по които предстои да се вземе решение. Изграждат се работни групи от ръководни кадри и специалисти за проучване на въпросите и подготовката на материалите за заседанията.

Няма съмнение — мислите, действията и отговорността на партийните организации в системата на транспорта както досега, така и в бъдеще ще бъдат приковани от грижата за практическа реализация на научно-техническата политика на партията. За масово внедряване на челните постижения на научно-техническия прогрес в транспорта и отрасъла. И важно средоточие на дейността в това отношение да бъде разгръщането на широк фронт на високоефективна, действена партийно-политическа работа.

Коста ДИМОВ

Digitized by Google

ПАРТИЕН ПОДХОД КЪМ УПРАВЛЕНИЕТО НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

В промишлената зона на новия район се издига съвременно предприятие, съоръжено по последната дума на световната научно-техническа мисъл. Тук ежегодно продукцията се обновява в значителна степен, производството непрекъснато нараства, марката на завода се ползва с доверието на много потребители от различни страни. Колективът е сплотен и дружен. Работата в просторните и светли зали с модерните автоматизирани линии и машини доставя удовлетворение на хората.

А насреща се намира друго предприятие, от друг отрасъл на икономиката и със съвсем друга характеристика. От години наред в него се произвежда ограничена номенклатура от изделия, които все по-трудно намират пласмент на нашия и международния пазар. Планът се изпълнява с непрекъснати корекции. Голяма част от машините са амортизирани и дефектират често. Престоите по организационни и технически причини са значителни. Текучеството е голямо, трудно се задържат висококвалифицирани специалисти и работници. Остарелите технологии изискват много ръчен труд при неблагоприятни и тежки условия на работа.

Можем да продължим и допълним тази картина с още конкретни примери от реалната действителност на столичния град, на неговия нов район „Христо Ботев". Не това е същественото.

Главното е, че на съвременния етап особено се изостря необходимостта от рационално съчетаване на отрасловия с териториалния принцип на управление, когато се провежда линията за ускорено внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес и интензификация на производството съобразно ресурсите, условията и изискванията на града и района, на териториалната единица. И тук на преден план излиза проблемът за

ТЕРИТОРИАЛНАТА МУЛТИПЛИКАЦИЯ

Наскоро на пленум на РК на БКП в новоизградения столичен район „Христо Ботев" бяха обсъдени задачите на партийните комитети и организации за ускорено внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес в производството през годините на осмата петилетка.

Основното, което характеризира подхода към разработката на тези проблеми в специфичните условия на новия район, е стремежът за комплексно обхващане и решаване на възникващите въпроси в развитието на територията на базата на програмно-целевия и мултипликационния подход, на основата на новия икономически механизъм.

Защо?

Не е тайна, че в управлението на процесите на научно-техническото развитие в една териториална структура, каквато е столичният район, се включват и оказват влияние много и различни органи и организации на централно, отраслово или местно подчинение. Следователно възниква обективна необходимост да се координират и ръководят техните действия и усилия в интерес на хармоничното развитие на района и столицата като цяло. Още повече, че понякога тези действия и усилия са твърде разнопосочни и изразяват различни икономически и ведомствени интереси.

Digitized by Google

От друга страна, развитието и постоянното усъвършенстване на материално-техническата база на предприятията, инженерно-внедрителските организации и висшите учебни заведения в района изискват рязко да се повишат компетентността, действеността и ефективността на партийното ръководство на научно-техническия прогрес.

В бюрото на районния комитет настоятелно се постави, анализира и обсъди въпросът за правилното насочване, използване и координиране на усилията на целия научно-технически потенциал, концентриран в района, за интензивно развитие на всички сфери на обществения живот, за ускорено внедряване на най-новите постижения на съвременната научно-техническа революция в производството и социалната практика.

Най-сетне в района са разположени крупни научни и инженерно-внедрителски организации и голяма част от висшите учебни заведения на столицата. Тук е студентският град — център на активна творческа научноизследователска и учебна дейност. Всичко това изисква решително подобряване и усъвършенстване на работата на районната партийна организация за разрешаването на значими проблеми от развитието на столичния град и страната.

В резултат на този подход бяха разработени и утвърдени **комплексна програма за ускорено внедряване на научно-техническите постижения и териториална система за управление на научно-техническия прогрес в района.**

В програмата в синтезиран вид са очертани основните направления и задачи, които ще се решават през петилетката, както и тяхната обвръзка с ресурси, срокове и изпълнители, необходима за постигането на планираните икономически ръстове. Откроени са политическите и организационните мерки за повишаване активността и отговорността на партийните организации, ръководните кадри и инженерно-внедрителските звена в заводите, институтите и стопанските обединения за ускоряване на внедряването.

Изграждането и функционирането на териториалната система става в съответствие с решението на бюрото на Софийския градски комитет на БКП за подобряване на териториалното управление и партийното ръководство на научно-техническия прогрес в столицата. Разбира се, системата съдържа и организационни решения, налагащи се от спецификата на районния научно-производствен комплекс.

Не бива да се прави илюзия, че с разработването и утвърждаването на тези документи, с обсъждането им и приемането на правилно решение работата по научно-техническото развитие на района ще получи решителен тласък по пътя, обоснован от др. Т. Живков на Октомврийското национално съвещание и на последния конгрес на професионалните съюзи. Днес едва ли може да се намери сериозен партиен, стопански или научен ръководител, който да не може обстойно и аргументирано да излага мисли и развива концепции за ускорено внедряване на научно-техническите постижения. Но за съжаление твърде често думите се разминават с делата. Не рядко тесни ведомствени и лични интереси спъват на всяка крачка голямото обществено дело. Добрата воля и добрите намерения не винаги се покриват с упорита ежедневна борба за внедряване на постиженията в реалния живот, в производството.

Целта е всички включени в коплексната териториална програма за научно-техническо развитие на района над 300 задачи за ускорено внедряване да намерят конкретно решение във всяка стопанска организация, институт, завод, цех и бригада. Това е ключът за реализиране в живота на девиза на Софийската градска партийна организация за превръщане на осмата петилетка в петилетка за ускорено внедряване

Digitized by Google

на върховите научно-технически постижения и челен опит, за високо качество и рентабилност.

Тази цел се реализира чрез създадената система за контрол, координация и въздействие върху всички органи и организации, от които зависи бързото внедряване на задачите по научно-техническия прогрес през осмата петилетка.

Широко е застъпено обществено-държавното начало. Към бюрото на РК на БКП започна да действува помощен орган — **районен съвет за научно-технически прогрес.** Той осигурява взаимодействието между отрасловите, функционални и териториални обществени, държавни, стопански и научни органи. Основна негова функция е разглеждането и оценяването на научно-техническото развитие на района, практическо подпомагане на районния комитет на БКП при вземането на политически решения.

Към изпълнителния комитет на районния народен съвет се създаде **група по научно-технически прогрес,** която организира проучванията и извършва разработки за прогнози, концепции, програми и конкретни решения, свързани с потребностите на районното стопанство. Тук се подготвят и извършват обобщаването, координацията и съгласуването на програмите и плановете за научно-технически прогрес на организациите, разположени на територията на района.

Към районния съвет по научно-технически прогрес функционират шест комисии по основните структуроопределящи отрасли и дейности — електроника, полиграфия, хранително-вкусова и химическа промишленост, енергетика и строителство, транспорт, образование. В състава на тези органи са включени изтъкнати учени, отговорни партийни и стопански ръководители, обществени деятели, заслужили изобретатели и рационализатори.

Независимо от сравнително краткия срок, през който функционира тази организационна форма на управление на научно-техническите процеси, сега можем да кажем — създадоха се предпоставки за засилване на интеграционните връзки и творческото сътрудничество между инженерно-внедрителските, научните организации и предприятията за решаването на редица междуотраслови проблеми, за ускоряване на комплексната автоматизация на производството, за ефективно използване на научно-техническия потенциал и информационната база. Налице е процес на мултиплициране на ефекта от разработките в работата на предприятията и институтите от различни отрасли.

Другояче казано, беше създадена своеобразна трансмисия между ускореното движение и развитие на отрасли със стратегическо значение за националната икономика (като електрониката например) и останалите дейности на районното стопанство. Това намери конкретен израз в разширеното участие на инженерно-внедрителските организации при формирането на насрещните планове на трудовите колективи за 1982 г. и осмата петилетка, при разкриването и оползотворяването на вътрешните резерви. Новият икономически механизъм създаде благоприятна среда за развитието на тези процеси. Сега усилията на всички ръководители, специалисти и изпълнители са насочени към по-нататъшна

ЕЛЕКТРОНИЗАЦИЯ И КОМПЛЕКСНА АВТОМАТИЗАЦИЯ НА ПРОИЗВОДСТВОТО

Първата стъпка в тази насока беше направеният задълбочен и критичен анализ на научно-техническото развитие на територията през последните години.

Извършеното проучване на състоянието по автоматизацията и електронизацията на промишлените предприятия със съдействието на института „Системизот" очерта сравнително ниска степен на автомати-

Digitized by Google

зация на основните производствени процеси. В почти всички предприятия е значителен относителният дял на ръчния труд. Дори там, където функционират автоматични линии, както в комбинат „Софийско пиво“ например, не са създадени условия за превръщането на труда на хората от обслужващите линии в привлекателен и ефективен. Не са малко партийните и стопанските ръководители, които започват с ентусиазъм разработката на автоматизирани системи и са активни в първоначалните етапи на обсъждане и проучване, но след това не могат да преодолеят силата на съпротивляваща се на новото инерция. Сравнително малко са примерите на последователни и действени практически мерки за конкретизацията на идеите в реалния живот на предприятието и института.

Анализът ни показва редица пропуски и недостатъци в стила и метода на работа на кадрите, довели до закъснения при внедряването на важни изделия в структуроопределящите институти и предприятия, до задръжки в работата за по-нататъшно развитие на закупените лицензи. Сериозен кръг от проблеми създава и надеждността на произвежданите изделия, които често се залага още в разработките с използването на недостатъчно надеждни възли и елементи.

С решаването на задачите за ускорено внедряване от комплексната районна програма през петилетката ще се усъвършенствува структурата на производството в съответствие с курса за интензивно развитие на икономиката.

С изпреварващи темпове ще продължи развитието на електрониката. В района се откроява научно-производствените комплекси на изчислителната техника (Централен институт по изчислителна техника, Завод за изчислителна техника с база за развитие и внедряване, инженерингово предприятие „Изоткомплект“, завод „Електра“, институт за приложни системи „Системизот“), на елементната база (Институт по микроелектроника, Завод за електронни преобразователни елементи...).

Чрез териториалната система за управление се създават благоприятни условия за електронизация на всички отрасли и дейности за умножаване на ефекта, получен в електрониката и в останалите предприятия, институти, висши и други учебни заведения. Сериозен опит в това отношение е сложеното начало за електронизация в образователното дело. Стремежът за изясняване на пътищата и средствата за реализация на такава идея е вече условие за определен успех.

Няколко цифри. В резултат на ускореното внедряване на върхови постижения на научно-техническия прогрес в електронната промишленост обществената производителност на труда през петилетката ще се увеличи 2,6 пъти, а печалбата над 3 пъти. Сега електрониката дава 60 на сто от общата промишлена продукция на района, а през 1985 година ще достигне над 80 на сто.

Районната програма предвижда значително обновяване на изделията и подобряване на тяхното качество. Ще се внедрят нови изчислителни машини, дискови, управляващи и запаметяващи устройства. Проблемно ориентираните комплекси, разработвани в Централния институт по изчислителна техника и „Системизот“, ще дадат възможност рязко да се увеличи делът на автоматизираните процеси за управление на складови стопанства, търговски обекти, снабдяване с горива и много други. В Завода за изчислителна техника ще бъде усвоено производството на съвременни цифрови програмни управления на металорежещи машини, в които са вложени последните постижения на микроелектрониката. И в останалите предприятия са в ход на изпълнение комплексни мерки за повишаване техническото равнище на продукцията.

В работата на районната партийна организация все повече се утвърждава линията за превръщане на инженерно-внедрителските ор-

Digitized by Google

ганизации в активни центрове за ускорено внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес. Комунистите от Научноизследователския химико-фармацевтичен институт насочиха силите си към практическо прилагане и развитие на инициативата „институт—завод—съвместен насрещен план". Партийното и научно ръководство си поставиха за цел да се пренасочат мисленето, интересите и тематиката на научните работници към жизнените проблеми на производството, да се преодолеят преградите между институтите и заводите, заедно да се овладее „ничията зона". Така се стигна до идеята за създаване на триединни колективи от специалисти и работници на института, базата за развитие и внедряване и заводите. По този начин всички тези, от които зависи крайният резултат от внедряването, са обвързани от единство на целите и отговорностите. В триединните колективи са изградени временни партийни групи. Те осъществяват партийно въздействие върху хода на внедряването и се отчитат периодично на заседания на партийното бюро на заводите-внедрители. Това позволява рационално да се използват мощностите в предприятието и института и да се ускори производството на важни лекарствени препарати с 3 и повече години. Такава организация изменя в значителна степен първичните представи за функционирането на управленческите структури на отделните звена в научноизследователския институт, поставя нови изисквания пред партийната организация за активно ръководство на внедряването. Такъв подход, дал вече своите плодове и доказал жизнеспособността си, ще бъде постепенно утвърден и в останалите институти и заводи.

В редица институти на района са създадени и внедрени програми и системи за **автоматизация на проектантската дейност и инженерния труд.** С въвеждането на предвидените в районната програма средства за автоматизация ще се постигне съкръщаване на цикъла „изследване—внедряване" при рязко повишаване качеството на разработваните изделия и относително намаляване на развойния потенциал. За да се постигнат резултати, първичните партийни организации и стопанските ръководства полагат сериозни грижи за създаване на организационна основа в това направление.

С програмата за комплексна автоматизация върху основата на електронизацията на производството през осмата петилетка делът на автоматизирания труд в района ще нарасне 2,3 пъти.

Съвременната наука доказва, че основната част от себестойността на изделията се определя на етапа на тяхното проектиране. Както казва др. Т. Живков, „икономията на суровини започва още в конструкторските бюра, с конструкциите на машините и съоръженията". Това поставя големи изисквания към партийните организации в инженерно-внедрителските и проектантските институти от района за създаването на условия за ускорено внедряване на такива изделия и технологии, в които още с разработката се достигат върховите постижения на научно-техническия прогрес за **ефективно използване на материалните ресурси и намаляване на разходите за производство.**

В Института по приборостроене, „Минпроект" и другаде се работи упорито за олекотяване на конструкциите, за използване на местни и недефицитни суровини, за създаване на технологии и проекти, в които се прилагат модерни функционални и опростени решения. Но за да се стигне до реално снижение на материалоемкостта, партийните комитети и бюра насочват усилията на ръководителите и специалистите към овладяване на съвременни методи за анализ на разходите, какъвто е например методът на функционално-стойностния анализ, към използването на богатия съветски и чуждестранен опит.

Нито за момент не бива да се забравя, че в цялостния процес на внедряването решаващо е значението на

Digitized by Google

КВАЛИФИКАЦИЯТА И ИНФОРМАЦИОННОТО ОБСЛУЖВАНЕ

Насищането на районното стопанство с нова техника, практическото реализиране на повелята за повсеместна интензификация поставят пред партийните организации задачата за непрекъснато повишаване на подготовката и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри и особено на младите хора.

Трябва направо да се каже — ние няма да можем да решим задачите, поставени пред териториалната система за управление на научно-техническия прогрес, ако партийните организации не полагат системни и енергични усилия за издигане на равнището и реализиране на изпреварваща подготовка на всички участници в процеса на научно-техническото развитие — от висшето учебно заведение до цеха и бригадата — там, където се създава националният доход.

Не може да ни удовлетворява рутинният подход на редица партийни и стопански ръководства към практическото решаване на тези въпроси. Не са малко случаите и колективите, където тази работа е оставена в ръцете на неколцина служители в специализираните звена и на добрата воля и желанието за изява на отделната личност. Малко са примерите на системна и целенасочена дейност, особено в отраслите на материалното производство. В недостатъчна степен се осъществява единство в процесите на внедряването на научно-техническите постижения и подготовката на кадрите, които ще работят с тези постижения. Това е и една от главните причини за закъсненията при внедряването на новите изделия, за съществуването на своеобразна психологическа и квалификационна бариера при комплексната автоматизация на производството.

Чрез териториалната система за управление на научно-техническия прогрес се създават условия за промяна в стила и подхода на партийните бюра и партийните организации към подготовката и квалификацията на кадрите. Работата на институтските и стопанските ръководства в това направление се взема на пряк политически отчет. Реализират се правата на първичните партийни организации за контрол при решаването на проблемите, които поставя бързото развитие на промишлеността и инженерно-внедрителската дейност през VIII петилетка. Набелязват се разнообразни и ефективни мерки за повишаване квалификацията на кадрите и непрекъснатото й поддържане на нивото на водещите световни производители. Предстои изграждане на център за фирмено обучение на специалисти по електронноизчислителна техника.

Партийните организации и академичните ръководства във висшите учебни заведения от района си поставят задачата с изпреварващи темпове да се усъвършенствува квалификационната структура на кадрите. Да се подготвят специалисти не само за съвременните проблеми на производството, а и за неговото бъдещо развитие. В това отношение във Висшия химико-технологически институт се отделя сериозно внимание на развитието на сътрудничеството с научни, инженерно-внедрителски и стопански организации от страната и чужбина. На практика почти всеки колектив, създаден за изпълнение на определена задача, осъществява в една или друга форма такова сътрудничество. За пример ще посочим договора за сътрудничество в научноизследователската и обществено-политическата дейност между Металургичния комбинат — Кремиковци и Висшия химико-технологически институт. В договорната тематика активно се включват студентите, особено по автоматизация на производството и усъвършенствуване на технологиите. Над 80 на сто от дипломните работи са свързани с научноизследователската дейност на института.

Важна роля за реализирането на територниалната система за управ-

Digitized by Google

ление на техническия прогрес играят комплексните мерки за преустройство на следдипломното обучение на специалистите с висше образование. Заслужава да се отбележи опитът на Висшия машинно-електротехнически институт „В. И .Ленин", Висшия химико-технологически институт и Висшия минно-геоложки институт за обвързването на следдипломната квалификация с практическите нужди в дългосрочните договори за творческо сътрудничество с отрасловите министерства.

Информационното осигуряване на системата за териториално управление е обект на разработка в отделна целева програма за обслужване на плана за социално-икономическо развитие на района и специално на студентския град „Христо Ботев". Тази програма се разработва и експериментира съвместно с Централния институт за научно-техническа информация.

В редица партийни организации тази дейност е поставена на правилна основа, което определя в значителна степен високите и трайни резултати, постигнати през последните години. В Централния институт по изчислителна техника е реализирана система за информационно осигуряване, която обезпечава информация за челни постижения по няколко линии. Създадена е широка мрежа за разпространение на машинно обработваната информация за водещи специалисти в различните направления на института, свързана със системите в Съветския съюз, у нас и в другите страни. Обезпечени са синтезирани източници на информация от водещите фирми и развитите страни. Създадена е картотека за наши и съветски челни постижения в областта на изчислителната техника. В института функционира постояннодействуваща школа за челен опит, редовно се издават бюлетини за експресна и сигнална информация, в които се отразяват челните постижения и новопостъпили информационни източници. Израз на успешно приложение на челния опит са разработените съвместно със СССР и специалисти от страните — членки на СИВ, базови конструкции за електронноизчислителни машини, както и създаването на цяла гама електронни модули с широко приложение.

С програмата за информационно осигуряване се създават предпоставки за проектиране и изграждане на съвременната интегрирана информационна система в студентския град. Тя ще обезпечава учебната и научноизследователската работа на студентите в учебно и извънучебно време, както и управлението на всички дейности на висшите учебни заведения в района.

●

Териториалната система за управление на научно-техническия прогрес в района представлява сериозен инструмент за ускорено внедряване на върховите постижения в производството и обществената практика. Новият икономически механизъм също създава условия да се подобрят координацията и взаимодействието между всички участници в процеса на внедряването. Но овладяването на всички тези условия и възможности няма да стане автоматично, без активната и целенасочена работа на всички партийни, държавни, стопански и обществени органи и организации в района. Към това сега се насочват усилията на комунистите, за да можем с по-малко капитални вложения да постигнем по-голяма печалба и изпълним решенията на XII конгрес в новата обстановка.

к. и. н. Ангел ЛЕФТЕРОВ
инж. Видко ВИДЕНОВ

Digitized by Google

САМОЗАДОВОЛЯВАНЕТО НЕ Е ЕДНОКРАТНА АКЦИЯ

Системата за самозадоволяване на населението от селищните системи с основни селскостопански продукти зае важно място в социалната политика на партията за по-нататъшно повишаване жизненото равнище на народа. Ето защо тя е в центъра на работата на партийното, държавното и общественото ръководство на Софийски окръг. Задачите за по-нататъшно усъвършенстване на системата за самозадоволяване на окръга и селищните системи бяха разгледани на пленум на окръжния комитет на БКП през м. юни 1981 г. Утвърдена е от изпълнителния комитет на окръжния народен съвет комплексна програма за решаването им.

Съществен е приносът в това направление на окръжния и общинските комитети на ОФ. Извърши се значителна индивидуална работа със стопаните за поемането на лични обещания, предимно за увеличаване броя на животните и договоряването на повече животинска продукция. Със свой принос за разгръщане на социалистическо съревнование по самозадоволяването между селищните системи, предприятията и трудовите колективи са профсъюзните съвети, комитети и организации. На тях се постави като основна задача изграждането на помощни стопанства за подобряване и поевтиняване на столовото хранене.

Чувствително се увеличи личният принос на сдружените земеделци в производството на животинска продукция, фуражи и зеленчуци, като на много места бяха приети съвместни програми от партийните организации и местните дружби.

В резултат на разгърнатата организационна работа, на повишената взискателност и конкретност в дейността на партийните, държавните и обществените органи и организации и трудовите колективи се увеличи селскостопанската продукция от обществените, помощните и личните стопанства. Окръжният комитет винаги е разглеждал тия три форми в тясна връзка. АПК са решаващата база не само като стопанин на социалистическата собственост, но и като организатор на останалите форми на производство. Практиката показва, че там, където има стабилно обществено стопанство, личното стопанство с успех се развива като естествено негово продължение. В обществените стопанства — основата на системата за самозадоволяване, се увеличиха площите на традиционните култури като леща, фасул, лук и други зеленчуци. Потърси се съдействието на научните институти, които разработиха програми за интензификацията на основните производства.

За увеличаване производството на картофи, направление, в което окръгът е специализиран (за пълно задоволяване не само на нашите нужди), бе разработен генерален инженерен проект. Внедряването му ще доведе до годишно производство над 75 хил. тона през 1985 г. В другото основно направление — животновъдството, се постигна напредък и сега то е със значителен принос не само в задоволяване нуждите на окръга.

Чувствително развитие получи и вторият основен елемент на системата за самозадоволяване — помощните стопанства към промишлени предприятия и учреждения. Както се посочи, разгръща се движение за поемане шефство от профсъюзните организации за изграждане на по-ефективни помощни стопанства, с което ще се подобри и поевтини работническото столово хранене, както и снабдяването на собствените магазини. Все повече се налага опитът в изграждането на кооперирани помощни стопанства между промишлените предприятия, които са със значителен по-висок ефект. Изградиха се 315 помощни стопанства, в които сега са заложени по план за производство 1486 т месо, значителни количества мляко, яйца и зеленчуци.

Особено внимание беше отделено от общинските комитети на БКП за подобряване работата с личното стопанство. То се насочва в животновъдното направление и картофопроизводството. Сега в личното стопанство се отглеждат 21 151 крави, 233 096 овце, 56 660 свине и др. Подобрява се взаимодействието между аграрно-промишлените комплекси и населението от селищните системи, като широко се използват възможностите на личния двор за добиване на животинска продукция по договор. Положителен опит в тази насока вече имат АПК — Божурище, Петърч, Елин Пелин, Драгоман, Ковачевци и др. Идеята за предоставяне на животни даде възможност да се използват сградите на домакинствата и трудът на една част от населението в нетрудоспособна възраст показа големи възможности за увеличаване на селскостопанското производство. В резултат на положени грижи за развитие на животновъдството в личното стопанство през последните години окръгът е на първо място в страната по изкупено мляко от личното стопанство и на второ място по изкупено месо.

Научно-производственият комбинат „Полимерстрой" — с. Петърч разработи номенклатура на оранжерии за обществените,

Digitized by Google

личните и помощните стопанства. Значително нарасна количеството на произвежданите зеленчуци в тях. Разширява се приложението на опита на селищна система — гр. Сливница за изграждане на кооперативни оранжерийни стопанства със съоръжения на „Полимерстрой". За 1982 г. е поставена задача на ОАПС да договорира и изкупи от личното и помощното стопанство 8767 тона месо в кланично тегло, мляко — 38 598 тона и яйца 7800 хил. броя и др. Въз основа на разработената програма за самозадоволяване на селищните системи ИК на ОНС утвърди диференцирани норми за потребление на човек от населението на основни селскостопански продукти. С разработената програма нормативите за селищните системи и общо за окръга се преизпълняват.

Основният извод е, че с разгръщането на системата за самозадоволяване в окръга се подобрява снабдяването както на населението, така и на работническите столове с основни хранителни продукти. Увеличи се средногодишната консумация на човек от населението в окръга с 88 литра мляко, 7 кг месо и 9 броя яйца.

●

Както беше подчертано и на пленума на ОК на БКП, и на сесията на окръжния народен съвет, състояли се в началото на т. г., по въпросите на социално-икономическото развитие на селищните системи, самозадоволяването не отговаря изцяло на изискванията и критериите на Русенското съвещание от 1980 г. и конгресните решения. Още повече, че по тия въпроси бяха поставени нови по-високи изисквания, изложени в речта на др. Т. Живков при срещата на Политбюро на ЦК на БКП с изпълнителния комитет на ЦКС.

Все още някои ръководства на комплекси и особено на производствени участъци не са разбрали правилно голямата задача и отговорността, свързана с развитието на личното стопанство. Има какво да се направи за обслужване на личното стопанство. Значителен набор от техника и сечива за облекчаване на ръчния труд на малки площи са показани в постоянната изложба, организирана от НАПС в Ботевград. Нужно е обаче да се ускори производството на малкогабаритна техника. И още нещо за механизацията в личното стопанство — трябва да се предложи по-богата гама от техника за механизиране на личното животновъдство. Много се търсят агрегатчета за доене на 2—3 крави, които засега се осигуряват в недостатъчни количества. Малък е броят на магазините за агрохимически препарати и торове и предлаганият асортимент в тях. Чувствува се необходимостта от висококвалифицирана консултация от агрономи по растителна защита, инструкции и рецепти за приложение на препаратите.

Натрупаният вече немалък опит в разгръщането на самозадоволяването показва, че е необходимо да се подобри организацията на изкупуването на селскостопанската продукция от личното стопанство. На някои места тя е остаряла и тромава. В това направление в окръга се полагат грижи за подобряване работата на пласментно-снабдителните звена и най-вече на изкупуването на животните. Задачата е да се разкрият повече пунктове в селата и се определят повече приемателни дни в седмицата. Така да се организира работата, че личните стопани да имат възможност да продават продукцията си бързо, по всяко време, без да се затрудняват с транспорта. Проблем за окръга в системата за самозадоволяване е обслужването на отдалечените и откъснати от удобни пътища селца и махали, особено в планинския район, където поради ниска икономическа заинтересованост на изкупвателните организации част от продукцията се пропилява.

Сега се отделя още по-голямо внимание за развитие на помощните стопанства към промишлените предприятия. Някои от тях нямат необходимата ефективност в подобряване на столовото хранене, а трябва да се подчертае и това, че не всички ръководства се заеха с изграждането им, някои проявиха формализъм. Задачата, която си поставяме, е рязко да се увеличи броят на помощните стопанства, като с преимущество се развиват кооперираните и неколкократно да нарасне броят на животните, отглеждани в тях.

По-настойчиво ще разгърнем и нови форми на интегриране на общественото, личното и помощното стопанство. Аграрно-промишлените комплекси по-смело трябва да предоставят на помощните стопанства земи за производство на зеленчуци и плодове. Особено големи са възможностите да се раздават земи на наклонени терени за създаване на овощни градини. Значителни възможности има за интегрирано строителство и съвместно използване от АПК и промишлени предприятия на пасищните комплекси. Макар и твърде скромен, опитът на АПК — Годеч, Ихтиман и Средногорие сочи, че тук има значителни резерви за ускореното усвояване на изоставените земи в планинския район по този начин.

Особено отговорни мерки се бележат за осигуряване на помощните и личните стопанства с необходимите количества фуражи. През миналите години пълно обвързване не бе постигнато най-вече с концентрирани. По-добро е задоволяването с груби и обемисти фуражи, за добиването на които се използват обикновено изоставени земи, сервитутни ивици и стопански дворове. Въпреки това задоволяването трябва да се изведе на една по-добра основа. Има възможност за сеитба и отглеждане на втори междинни и предкултури, като се използват възможностите и на личните стопанства. Опитът на АПК — Петърч за предоставяне на поливни площи на лични стопани за производство на късни зеленчуци, като втори култури, по-

Digitized by Google

казва, че резервите са значителни. В окръга от 240 хил. дка поливни земи се използват за втори култури около 30—40 хил. дка и 61 хил. дка за предкултури. И в тази насока ще се търсят нови форми на договориране, за обединяване на усилията.

Пред партийните комитети, държавните и стопанските органи предстои да издирят значителни допълнителни резерви.

Пред общинските комитети на партията стоят отговорните задачи за по-нататъшно развитие на системата за самозадоволяване. Практиката показа, че начинните мерки и успехи не бива да ни успокояват. В условията на новия икономически подход и неговия механизъм всяко решение дава възможност за нови начинания, разкриват се неподозирани резерви за интегрирането и кооперирането вътре в селищните системи и между тях. В това отношение политическата работа неотклонно ще следва партийните указания за увеличаване на селскостопанското производство не с проценти, а неколкократно.

Спас КОЛДОВ
зав. отдел „Селскостопански"
на ОК на БКП — София

С КРИТЕРИИТЕ НА СТОПАНСКАТА СМЕТКА

В конкретната работа на отделната производствена единица (бригада, ферма, звено, агрегатна група) икономическият подход се конкретизира чрез приложението главно на вътрешностопанската сметка. Чрез нея трудовият колектив не само съизмерва планираните с получените резултати, но се приучава към стопанисване, поема чрез самоиздръжката пълна отговорност за производството. Големите цели, които постави XII партиен конгрес за решаване чрез повсеместно внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм, налагат първичните партийни организации по-отблизо и с по-голяма компетентност да се занимават с вътрешностопанската сметка, не само да я внедряват, но и да я използват за вярна и точна оценка както на производствено-икономическите резултати, така и на социалното усъвършенствуване на колектива.

Първичните партийни организации в селското стопанство от Михайловградски окръг имат богат опит в партийното ръководство на този отрасъл, като в последно време все повече ударението се слага върху икономическите лостове, върху самоиздръжката и печалбата като качествено нови показатели за низовите производствени звена. Новото от тази година е, че на насрещния план се гледа като на отворена система, която трябва целогодишно да се усъвършенствува, поради което без вътрешностопанската сметка не би могъл да се разгледа и реши правилно нито един производствен въпрос.

В заседанията на партийните бюра, на събранията се набелязват редица мероприятия, които са най-тясно свързани с използването на икономическите лостове и главно приложението на стопанската сметка като метод на управление на стопанската дейност. В това отношение те се подпомагат от окръжния комитет на БКП и общинските партийни комитети, от създадените към тях кабинети по партийно-организационната работа. Все повече се изучава и обобщава опитът от партийната работа и се определя кое от него масово да се внедрява в практиката.

Първичната партийна организация към растениевъдството в с. Комощица, която обединява комунистите, работещи в бригадата за промишлено производство и в зеленчуковата бригада, провежда много мероприятия за приложението на вътрешностопанската сметка. На насрещния план те гледат като на разгърната програма за изпълнение на производствено-стопанската дейност и социалното развитие на трудовите колективи. Затова бюрото, организацията и партийните групи системно извършват конкретна политическа и организаторска работа за формирането, разясняването и приемането на насрещния план. Показателите му се разработват от групи, в които участвуват специалисти. Добре се използват опитът на първенците, мнението и предложението на работниците за разкриване и използване на резервите. Не случайно резултатите от бригадата непрекъснато растат. През 1981 г. средният добив от зърнените култури достигна 531 кг. Печалбата нарасна на 1133 хил. лв., или 282 хил. лв. над предвиденото в насрещния план. Бригадата си осигури резултативен фонд „Работна заплата" с 32 на сто над планирания. Успехът е резултат на стриктното приложение на вътрешностопанската сметка. За колектива вече е вътрешно убеждение фондът „Работна заплата" да се заработва.

Digitized by Google

На комунистите се възлагат партийни поръчения. В бригадата за промишлено производство те оглавяват трите агрегатни групи. В дните на високо трудово напрежение цялата организаторска и политическа работа се извършва на полето. Ежедневно се отчита съревнованието. Редовно се правят анализи за изпълнението на насрещния план. Първичната партийна организация въздействува за изпълнение на задачите в две насоки. От една страна, се засилва контролът главно чрез ежедневните лични контакти на членовете на партийното бюро със стопанските ръководители, специалистите и колективите за изпълнение на техните трудови задължения. Създава се обстановка на нетърпимост към слабостите. От друга страна, се търси въздействие по линия на личния пример, за което се възлагат и поръчения. Чрез политическо въздействие се осигури убеленост на механизаторите да приемат акордно-премиалната система на заплащането и внедряването на бригадната стопанска сметка в съответствие с изискванията на новия икономически механизъм.

Ефективни мероприятия за приложението на вътрешностопанската сметка постигнаха първичните партийни организации в растениевъдството в селата Мадан и Владимирово. Успоредно с изграждането на бригадите за промишлено производство като бригади от нов тип трябваше да се решават въпросите за бригадната стопанска сметка. За да се постигнат набелязаните резултати, първичната партийна организация в с. Мадан отделя голямо внимание на разделението на задачите между изпълнителите. Младежите в бригадата са отделени в самостоятелна група на отделна сметка. На партийни събрания редовно се изслушват информации и отчети за резултатите от вътрешностопанската сметка. Ефективен е контролът върху разходите на материални средства и начисляването на фонд „Работна заплата". Икономията на материални средства за 1981 г. възлезе на 117 хил. лв. През 1981 г. бригадата зае първо място в окръга по производство на зърно от зърнените култури с 559 кг среден добив, тази година средният добив от пшеницата е 519 кг, а от слънчогледа се очакват повече от 300 кг.

Първичната партийна организация в с. Владимирово чрез активна политическа работа успя да окаже въздействие за мобилизиране силите на бригадата за промишлено производство за най-високи производствени резултати. Характерно за работата на първичната е, че тя действително се превърна в представител на трудовия колектив в партията и на партията в трудовия колектив. Това, което решава първичната партийна организация, се възприема и изпълнява от всички. Временно привличаните механизатори също се подбираха измежду хора, които са били в бригадата, които знаеха какво означава заинтересованост от крайните резултати.

Вече години наред първичната партийна организация към клоновото стопанство в с. Боровци оказва политическо въздействие върху организацията на трудовия колектив, за да приключва с превъзхождащи показатели стопанската сметка. Използват се разнообразни форми на партийната работа, които водят до политическо осъзнаване на задачите. За това много допринасят самоотчетите на ръководители и специалисти, индивидуалната работа и поръченията. Последните две мероприятия бяха решаващи за въвеждането на семейния акорд при отглеждането на ягодите.

Какво може да допринесе конкретна работа с хората, показва опитът на първичната партийна организация в с. Вище. В участъка по време на есенната кампания нощната работа на машините не можеше да се въведе. Въпреки указанията материалните стимули и др. мерки след 18 часа механизаторите изчезваха от блока.

Първият секретар на общинския партиен комитет в с. Смоляновци Петър Ванов сподели: „Нужно беше да разговаряме в партийното бюро на кого да се опрем, да се възложи на комунистите партийно поръчение, да се търсят най-добрите механизатори. Кметството потърси допълнително хора, проведе се среща в колектива на тракторната бригада. Завършихме с открито партийно събрание. От следващия ден машините започнаха през деня да сеят, а през нощта да орат — и така до края".

Следователно успехите, които постигат първичните партийни организации, се дължат главно на организаторската и политическата работа, умелото използване на икономическите лостове на идейновъзпитателната дейност, чрез която идеите на партията се превръщат в убеждение, в мотиви на поведение на хората.

В окръга все още има много трудови колективи, които приключват с незадоволителни резултати. При тях борбата за изпълнение на плана още не се е превърнала във вътрешна потребност, в убеждение. В много случаи АПК прибягват до компромиси при приключване на вътрешностопанската сметка. Това особено е характерно за животновъдството, където не всякога са осигурени необходимите условия — главно фуражи. Вместо диференцирано оценяване на причините прави се едно „оневиняване", което пречи на последователното внедряване на икономическия механизъм, демобилизира животновъдите.

Засега в редица случаи не се разглеждат цялостно въпросите на вътрешностопанската сметка, не се поставят в дневния ред на партийните бюра и организациите, въпреки че тия проблеми са свързани с разпределителните отношения, които най-дълбоко засягат интересите на всеки човек. Всичко това поставя редица много важни и отговорни задачи пред партийните организации. Изникват и твърде съществени проблеми, които следва да се решават в тази насока. Въпросът е в това, първичните организации да намерят правилно своето място за приложение на вътрешностопанската сметка. Кое е основното? Известно е, че първичните партийни организации отговарят за изпълнение на плановете от трудовите колективи, отговарят за социално-психическия климат

Digitized by Google

в тях. Тази ръководна функция те реализират чрез кадрите, а голяма част от ръководителите са и членове на партийните бюра, носят пряка отговорност и за партийно-политически мероприятия.

Въпросът е как се решават тези проблеми, как партийните бюра и организации изпълняват своите задължения, без да дублират мероприятията си със стопанските ръководства. Много важно е да се действува така, че провежданите мероприятия и взетите решения да оказват най-голямо въздействие за цялостно приложение на вътрешностопанската сметка, за достигане икономически и социални резултати от нейното приложение. А изискванията в тази насока сега нарастват. Последователното приложение на икономическия подход и неговия механизъм изисква производствените единици да приключват с месечни схеми за образуване и разпределение на общия доход, а заплатите на ръководните и изпълнителските кадри да са в зависимост от осигурения резултативен фонд „Работна заплата".

Приключването по месечни схеми дава своите положителни резултати. В АПК — юг в Михайловград, след като резултатите показаха, че производствените единици не са осигурили резултативен фонд и възнаграждението ще бъде намалено на 80 на сто, ръководителите и изпълнителите веднага реагираха, бяха намерени компенсиращи резерви.

Голямо значение за приложението на вътрешностопанската сметка има ежемесечният икономически анализ по производствените единици. Макар че ръководствата на АПК се стремят да го използват, все още той остава на някои места за сведение на ръководството, не стига до производствените звена, което намалява ефекта на цялата планово-счетоводна работа.

Много и разнообразни форми на работа могат да използват партийните бюра и партийните организации, за да издигнат равнището на икономическата работа. Най-напред проблемите на приложението на вътрешностопанската сметка следва добре да се изяснят, да се поставят в плановете на партийните бюра и организации. Важно значение има да се правят периодични отчети и оценки на изпълнението на мероприятията. Немалка роля играят поръчванията и особено инициативността на комунистите-ръководители да разработят нови методи за водене на първичната отчетност и контролиране на разходите. Много съществен момент е да се провеждат мероприятия за приложение на положителния опит, срещи на партийните бюра с трудовите колективи и др. Да се води борба за изпълнение на взетите в тази насока решения.

Разбира се, от значение е, когато се проявява компетентност при поставянето на въпросите. Партийното бюро следва едновременно да се съобразява с реалните възможности, но и винаги да насочва вниманието към нови инициативи и решения, които да спомогнат за осъществяване на задачата, да подкрепя и стимулира разумния творчески риск.

Все повече въпросите на вътрешностопанската сметка се свързват с дисциплината. Мина времето, когато за определен период се говореше само за планиране или технология, или икономии. Сега всеки проблем се разглежда като комплексен фактор, което налага всестранно издигане на дисциплината, превръщането ѝ в добродетел на трудовия колектив.

Отдел „Селскостопански" на окръжния комитет на БКП е изградил постоянно действуваща работна група от специалисти, които се занимават с възникващите проблеми по приложението на икономическия механизъм. Поставена е задачата да се прави оценка на работата по съставянето на месечните схеми и воденето на вътрешностопанската сметка, да се взима отношение към работата на ръководните кадри по тези проблеми. Така биха се решили по-добре въпросите, които имат важно значение за дейността на трудовите колективи.

Вътрешностопанската сметка има изключително значение като метод за ръководство. Пълноценното използване на бригадната стопанска сметка в съчетание с бригадната организация на труда играе голяма роля за повишаване трудовата активност и съзнателността на ръководните и изпълнителските кадри за достигане на по-високи резултати в производството. Партийните бюра в своята дейност трябва да отделят по-голямо внимание на стопанската сметка, да я използват, за да се постигне обогатяване и по-голяма насоченост в работата. Чрез нейното приложение и получените на тази основа резултати да се проверява верността на взетите решения, за да се увеличава производството и да се формират морални добродетели в трудовия колектив.

Владимир АРСЕНОВ
сътрудник в отдел „Селскостопански" на ОК на БКП — Михайловград

Digitized by Google

СТОПАНСКИЯТ РЪКОВОДИТЕЛ — ПЪЛНОМОЩНИК НА ПАРТИЯТА

ДИРЕКТОРЪТ И ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Кратка характеристика на директора на Пловдивския завод „Родина" от секретаря на партийната организация:

„Той дойде в завода в труден период. Нямахме от дълго време директор, а заместникът по производствените въпроси бе болен от няколко месеца. Събраха се много проблеми и чувството, че трудно ще се оправим. Тогава дойде другарят Стоилов и не след дълго нещата потръгнаха, набрахме сили и стъпихме на краката си. Ето, вече изтичат около три години, откакто стана директор на завода, а аз, секретарят на партийната организация, все още не мога да определя най-главното, което очертава неговата личност! Може би това, че е изключително добър, сърдечен, отзивчив и пословично трудолюбив човек. Или пък големият опит, който е натрупал като работник, низов стопански и партиен ръководител. Или всички тези качества, взети заедно. Не се срамувам и няма да скрия, че откакто той дойде и установи най-напред контакт с първичната партийна организация, решително се подобри и нейната работа. Това изключително полезно сътрудничество между стопанския ръководител и партийната организация определи и възхода на предприятието. Той внесе и аналитичен стил на работа и ръководство особено в социално-икономическата област."

Това не е кадрова характеристика, а характеристика от съратника в многообразната дейност на колектива в един съвременен социалистически завод. И ако през последните две-три години в завода е извършена своеобразна революция, чиито организационно-политически, икономически и идейновъзпитателни измерения са се изявили и ще се изявяват все по-пълно, то определена заслуга за това има и директорът Атанас Стоилов.

Често ние говорим, че стопанският ръководител е и политически деец и че за да бъде такъв, той трябва неизменно да е в най-тясна връзка с партийната организация, трайно и непрекъснато да осъществява политическия и икономическия подход в целокупната ѝ дейност, а оттам — и на трудовия колектив за практическото реализиране на сложните и така отговорни задачи, поставени от партията. А това изисква висока съзнателност и отговорност, комунистическа всеотдайност, знание и опит, обич към хората, към работата, която партията му е поверила.

Почти няма задача, инициатива за комунистите и колектива, в която директорът на завода да не е взел лично участие, да не я е подкрепил с думи и дело. Той подкрепя новото, отстоява положителното, влязло в традициите на партийната организация, на колектива. Това е лесно да се разбере, ако се запознаем с биографията на Атанас Стоилов. Някога, преди повече от 30 години, още като юноша той бе започнал да работи като техник и механик. Завършва задочно Академията

Digitized by Google

за обществени науки и социално управление и седем години е секретар на партийна организация. Човек, минал през такава школа, натрупал големи познания и опит, знае да отдели важното от маловажното, да преценява силите и възможностите на личността и на колектива, да се опре преди всичко на партийната организация, на комунистите.

Такава многопосочна и все пак единна връзка търси всекидневно комунистът Атанас Стоилов.

— Връзката с партийната организация, с всички членове на трудовия колектив — непосредствена, здрава, трайна, ето кое, мисля аз, трябва да постави на първо място стопанският ръководител — сподели директорът. — Неправилно е да се смята примерно, че ръководителят е разкрил от кабинета си нормалното регулиране и функциониране на трите основни елемента на възпроизводствения процес, ако той не е получил първична информация от своите помощници, от специалистите и най-вече от трудовия колектив. И от тази гледна точка да си направи сметката за най-рационално използване на оборудването, на суровините, материалите, енергията и горивата, на работната сила. Защото каква социалистическа организация на труда ще бъде, щом този основен въпрос на новия икономически подход и неговия механизъм не се постави за разискване между партийната организация, директора, колектива, щом няма вярна изходна фактическа информация за състоянието на нещата в техния реален икономически смисъл за завода, за настроението на колектива... Едва тогава ръководителят ще има възможност да оцени дали са правилни или не административните му решения и стъпки, дали са ефективни и ако трябва, още и още веднъж да потърси помощта на партийната организация, на масовите организации, на целия колектив. Защото знаем, че неуместните и прибързани решения забавят резултатите от икономическия механизъм...

Добрите и активни взаимоотношения между стопанския ръководител и партийната организация в завода са особено полезни за формирането на социално-икономическата програма на предприятието, на неговия насрещен план, при организацията и осигуряването на неговото изпълнение, повишаването на политическата съзнателност на колектива, неговото възпитание, изграждането на активната му жизнена позиция.

Да вземем примера с изготвянето на насрещния план на завода за 1982 година. Директорът е участвувал в срещите с колективите на четири бригади от основното производство. Разговорът бил делови и откровен. Работниците изтъкнали, че производствените мощности не се използват най-добре, че планово-предупредителните ремонти на инсталациите могат да се извършват за 7 вместо за 8 часа, стига по-добре да се опазва основното изискване за координиране работата на ремонтчиците с хората от производството. Като допълнителен резерв те посочили завишаването на входящия контрол при приемането на основните видове хартии, доставяни от Комбината за полуцелулоза и картон на гара Искър. Работата била в това, че ролките с хартия били с 3 сантиметра по-широки от предвиденото. Въпросът бил решен: намалял технологичният отпадък, преразходът на хартия бил премахнат и загубите за работниците, за завода и народното стопанство — предотвратени.

Тези и други случаи в завода доказват повишеното участие на работниците в управлението на производството — един от най-характерните моменти в усъвършенстването на социалистическата ни демокрация, че е даден простор на инициативата и творчеството на трудещите се. Сто четиридесет и пет предложения направили работниците при изграждането на насрещния план — едни от други по-добри: от тях 8 за използване на производствените мощности, 12 — за икономии на материали, енергия и горива, 17 — за трудови ресурси, 11 — по техни-

Digitized by Google

ческия прогрес, 25 — по подобряване на качеството на продукцията, 23 — по подобряване условията на труда, 49 — по социалистическата организация на труда... Може да се направи извод, че насрещният план е преди всичко дело на колектива и дава възможност да се търсят и откриват резерви на всяко работно място. И че партийната организация и стопанският ръководител са създали атмосфера за свободна изява на инициативата и творчеството на работниците, извършили са и извършват значителна партийно-политическа, организаторска и идейновъзпитателна работа.

Някои мисли на директора по този повод:

„Общувайки всекидневно с първичната партийна организация, а оттам и с колектива, стопанският ръководител има възможност с поведението си, с личния си пример да въздействува върху работниците, особено върху младите работници за тяхното възпитание. По пряк или косвен път да допринася с това за тяхната реализация и най-пълна изява в труда и производството. Само така може да се осъществи изискването партийната организация да бъде представител на партията в трудовия колектив и представител на трудовия колектив в партията. Това е задължение на всеки комунист. Ето сега се провежда прегледът на първичната за нейното място и роля, за боеспособността, за изпълнението на решенията на XII конгрес. Това е не само една поредна проверка и оценка на постигнатото, а дълбоко преосмисляне на цялокупната дейност; всестранен и задълбочен анализ на постиженията и пропуските, за да се превърне тя действително в политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив..."

Директорът на завода смята, че съвсем не е достатъчно да се състави един точен, обогатен и оптимален социално-икономически план, което е също много важно. Още по-важно, според него, е да мобилизираш колектива за неговото изпълнение и преизпълнение. Именно преизпълнение! Тук особено се разчита на окръжната система за работа без изоставащи, възприета и от колектива на завода. Тя дава възможност на всеки член на колектива активно да участвува в производството. Посредством нея се прави всекидневна оценка на постигнатото, откриват се причините за изоставането. Изпълнението на плана се отчита по десетдневки, всеки месец, тримесечие — до завършването на годишния цикъл. Благодарение на ефикасното приложение на тази система от изоставащите през 1980 година 14 бригади техният брой до края на 1981 г. е сведен до 4, с тенденция през настоящата година да няма нито една.

Съревнованието изцяло е свързано с приложението на новия икономически подход и неговия механизъм, с ритмичното изпълнение на плана, с научно-техническия прогрес. То има и своите политически опори — 100-годишнината от рождението на Георги Димитров, 90-годишнината на Пловдивската партийна организация, за което са приети допълнителни показатели. Свързано е и с многобройните индивидуални и лични обещания на специалистите и работниците, с обещанията на комунистите, записани в техните лични страници, с партийните поръчения и най-вече — с крайните икономически резултати. В него се е включил и директорът като редови комунист и стопански ръководител. Резултати? От години заводът не знае неизпълнение на плана. Сега се очаква икономия на около 150—300 т мазут; ще бъде усвоено производството през тази година на влагоустойчив вълнообразен картон, което ще даде възможност за производството в завода на транспортни опаковки за износ и за народното стопанство.

Участвувайки като организиращо и свързващо звено в дейността на стопанската и партийната работа, директорът и партийният секретар обръщат особено внимание за разгръщане на самоинициативата и

Digitized by Google

творчеството и на другите стопански ръководители. Всички те с инициативата и творчеството си допринасят изключително много за обогатяване и изпълнение на икономическата програма на завода. Освен това с труда и примера си се изявяват и като добри възпитатели на колектива.

Голяма е заслугата на директора на завода за изпълнението на програмата за социалното развитие на колектива. Наред с успехите в производството тук той вижда своето най-голямо задължение. Защото, за да се иска, трябва да се даде. Сега в завода са се заели за по-бързото премахване на ръчния, тежкофизическия и непривлекателен труд и скоро тази задача в основни линии ще бъде решена. Социалните придобивки през последните две-три години многократно са се увеличили. Но нека за това да дадем думата на секретаря на партийната организация инж. Димитър Райчев:

— Взаимодействието между партийната организация и директора на завода, което лично аз смятам за много плодоносно, се изяви особено при решаването на социалните проблеми на колектива. Няма да сбъркам, ако кажа, че в тази толкова сложна и отговорна област, по която колективът като барометър измерва деловитостта на стопанския ръководител, през последните години при нас стана истински прелом. Знам, ще речете, че е силно казано. Но нека се поясня. Завършихме дома на завода за политически и технически знания, замразен от години. Открихме магазин за хранителни стоки, кафе-сладкарница. Предстои да се отвори магазин за плодове и зеленчуци. Храната в стола поевтиня с 50 на сто. Хората от нощната смяна получават безплатна нощна закуска с кафе и газирани напитки. Безплатна храна получават и децата на нашите работници до завършването на основното училище, а така също и бременните жени. Участвуваме със свои средства в помощното кооперативно стопанство на района, откъдето получаваме месо и риба. Отделно имаме собствено стопанство в района на завода — 6 оранжерии за зеленчуци и др., където използваме много добре отработената в завода пара. Имаме и микроязовир за производство на риба. Край него ще засадим около 400 плодни дръвчета, като използваме мястото и за отдих на работниците. Сега се строи и почивен дом на колектива на хижа „Здравец" в Родопите — едно голямо наше завоевание.

Партийният секретар разказа и за топлото отношение на директора към младите хора в завода, които го смятат за свой добър възпитател. По негова инициатива е разчистена обширна площадка и е превърната в спортен комплекс с плувен басейн, волейболно и баскетболно игрище... До края на юни колективът ще има вече и сауна, която, заедно със създадените възможности за спортуване, ще спомага за укрепването на здравето и работоспособността на хората от завода.

Всеки стопански ръководител е призван не само да бъде организатор на производството, на изпълнението на социалната програма на колектива, а и да участвува в идейновъзпитателната работа на партийната организация. Тук той най-добре може да се изяви като политически ръководител. За Атанас Стоилов това е същностна черта. Големият му опит, натрупан като редови комунист и секретар на многолюдна партийна организация, преди да стане директор на този завод, го е научил да гледа на своите задължения като неотделими едно от друго. Всичко това личи и всеки, посетил предприятието, „може да се убеди в качествата му и на политически ръководител и възпитател".

Неговото участие в изпълнението на окръжната комплексна програма за комунистическо възпитание на трудещите се и младежта в заводски мащаб е значително. Сам той е член на групата докладчици за провеждането на единния политически ден, член е на агитационния ко-

Digitized by Google

лектив. Той е и един от главните инициатори за усъвършенстуването на нагледната политическа агитация.

Най-ценното му качество обаче е живата му, непосредствена връзка с хората, с партийната, профсъюзната и комсомолската организация. Нещо повече, неговият стил на работа в най-голяма степен определя стила и методите на другите ръководители в завода. Да вземем например организацията и провеждането на единните политически дни в завода. Редки са случаите той заедно с партийните и профсъюзните ръководители да не участвува на срещите с колективите. Въведен е редът в единния политически ден директорът, партийният секретар и профпредседателят на едно място да изслушват въпросите, предложенията и критичните бележки. Отговорите на много от тях се дават в същия момент. Мнението на Атанас Стоилов е, че:

„Ако един ръководител не намери време, не прояви търпение да се срещне и поговори с хората очи в очи, да бъде конкретен, искрен и пределно ясен, то той се отдалечава от тях, загубва рано или късно доверието им, не е в състояние да узнае техните мнения и политически настроения."

Доверието между колектива и стопанския ръководител, между него и партийната организация е много важно, но това ни най-малко не понижава ролята на взаимния контрол. Помощ и контрол на изпълнението на поставените задачи — ето още къде намират допирни точки, взаимно си помагат и се допълват партийната организация и стопанският ръководител. Контролът за Атанас Стоилов не е декретиране, не е високомерно отношение към допусканите слабости и недостатъци, а преди всичко доверие, оказване на другарска помощ, взискателност и самовзискателност... Това са го разбрали всички членове на колектива.

Би могло още много да се разкаже за директора на пловдивския завод за хартия и амбалаж „Родина". Ще се получи един богат откъм жизнени факти и съдържателност разказ. Този човек с открито и просто лице на работник е спокоен и уверен в това, което върши, защото го върши честно и искрено, с дълбокото убеждение на войник на партията, на другар и приятел на тези, които са му поверили да ръководи и възпитава. Той разбира тях и те го разбират и уважават.

При срещата в заводския двор работниците не го отминават. Често те го спират и се съветват:

— Другарю директор, искаме да предложим... какво ще кажете — става ли?...

И в тези прости думи се съдържа любовта и признателността към ръководителя, към специалиста, който ще отправи добри напътствени думи и ще помогне, където трябва...

Защото директорът, стопанският ръководител, възпитателят на отделния работник и на колектива Атанас Стоилов знае цената на работата, която се върши в поверения му завод, цената на хората, които ще свършат тази работа.

Славейко МАНДЕВ

Digitized by Google

ИДЕЙНО-НРАВСТВЕНИ ПРОБЛЕМИ В БРИГАДАТА

проф. д-р ГЕНО ЦОНКОВ

Всяка обществена дейност, каквато е и функционирането на бригадната организация на труда в етапа на изграждане на развития социализъм, неизбежно има не само икономически, организаторски, политически, правни, но и идейно-нравствени проблеми. Тези проблеми са жизнено важни и партийните организации са длъжни да се грижат за тяхното успешно решаване единно с всички други проблеми поради няколко причини. Те са длъжни, първо, защото членовете на бригадите в условията на новия икономически подход и неговия механизъм влизат в по-развити, по-съвършени не само икономически, но и нравствени социалистически отношения. Второ, защото новият икономически механизъм създава благоприятни условия за по-голяма нравствена свобода и отговорност в инициативите и творчеството на трудовите колективи и на отделните техни членове, свобода дори свързана със стопански, икономически риск. Трето, защото новият икономически механизъм създава по-съвършени, по-развити условия за морално стимулиране на трудовата активност на членовете на бригадите и на целите трудови колективи. Четвърто, защото бригадната организация на труда в условията на икономическия механизъм свързва по-дълбоко и тясно интересите на личността, на трудовия колектив и на народа.

Идейно-нравствените проблеми на бригадната организация на труда в условията на новия икономически механизъм могат да се търсят в управлението и в развитието на вътрешния живот на трудовите колективи, във взаимоотношенията на колективите на предприятия, които произвеждат, и други, които снабдяват със суровини, резервни части, енергия, горива или които ги обслужват научно, културно-творчески, битово, а и които ползват продукцията им. Те са едни от най-сложните, защото тяхното разрешаване е пряко детерминирано от успешното разрешаване на икономическите, социалните, управленческите, политическите, правните, кадровите, организационните, културно-естетическите проблеми. Зависимостта на разрешаването на идейно-нравствените проблеми на бригадната организация на труда от успешното разрешаване на всички други нейни проблеми се определя от факта, че моралното социално управление се проявява в и чрез всички други човешки дейности и отношения — трудови, икономически, политиче-

Digitized by Google

ски. То е вътрешно съдържателен структурен елемент на другите видове социални дейности и отношения. Моралният съдържателен елемент им придава нравствена определеност, характеристика на социалистически или несоциалистически дейности и отношения. От това социалистическият морал не загубва своята относителна самостоятелност, сила и значение, а проявява само формата на своето съществование и действие в обществения живот. Съществуването му в другите видове социални дейности и отношения на бригадата го прави още по-важен социален фактор и стимул на обществения прогрес, защото най-ярко изразява отношенията на хората, на колективите към обществото.

Голям идейно-нравствен проблем на бригадната организация на труда в съвременните условия е постигането на по-голяма честност и справедливост между отделните членове на трудовия колектив, между колективите, които закономерно са свързани в трудовия процес. Развитието на честността и справедливостта като морал в бригадната организация на труда е основна нравствена цел на приложението на новия икономически механизъм. Тя се постига в трудовия колектив главно като се организира трудът върху вътрешностопанска сметка, която да стигне до работното място и да позволи всеки ден да се отчита количеството и качеството на труда на всеки човек и върху основата на тази отчетност да се извършва заплащането. Този вид вътрешностопанска сметка не позволява на отделни хора, които не се квалифицират, не полагат усилия да се квалифицират, да работят енергично, високопродуктивно и качествено, да се прикриват зад гърба на квалифицираните и работливите, да получават незаслужено заплати наравно с тях. Това е междуличностна честност и справедливост в бригадата, но тя прераства в колективна, в общонародна, когато новият икономически подход и неговият механизъм се приложат във всички видове обществени дейности в производствената и в непроизводствената сфера. Заложената в икономическия механизъм честност и справедливост и тяхното спазване е един от най-ярките показатели за равнището на зрелостта на обществените отношения в бригадния колектив. Тази нравствена цел се постига и с точното прилагане на принципа за самоиздръжка на колективите, за планиране и управление само с икономически средства и с принципа за резултативното заплащане. Но нейното постигане е жизнено важен проблем не само за ускоряване трудовата активност на всеки член, но и за усъвършенствуване на всички видове отношения в колективите. Честността и справедливостта в реализацията труд — разпределение и потребление се превръщат в социален лост, с помощта на който може да се развиват другарството и взаимната помощ, взаимното уважение, социално-психическият климат, който стимулира трудовата активност. Практиката показва, че истинска социална активност се достига, когато е постигната честност и справедливост на базата на съответствието труд — разпределение и потребление. Честността и справедливостта в бригадата на съвременния етап се измерва с изискванията на нормативите на новия икономически механизъм, разбира се, ако те се тълкуват и прилагат правилно. А това означава главно точно да се измерват количеството и качеството на труда на всеки, също точно да се разпределят благата в бригадата.

Върху развитата социалистическа честност и справедливост в бригадната организация на труда най-добре нравствено съзряват отделната личност и колективът. Върху нея се развива и по-зрял, по-съвършен колективизъм и хуманизъм. Новият икономически механизъм в бригадите, като формира отношения на по-висока и по-развита честност между членовете на колектива, създава условия и за съзряване на другарството, взаимното доверие и уважение, взаимната помощ. В срав-

Digitized by Google

нение с индивидуалните форми на труд бригадите, изградени върху икономическия механизъм, по-бързо и по-ефективно формират в отделните свои членове социалистическия морал. Проведеното от информационно-социологическия сектор при ОК на БКП — Ловеч през 1980 г. изследване в промишлеността показва, че 78,94 на сто от работниците чувстват бригадата като фактор, който изгражда у тях социалистически нравствени качества; 50,03 процента от изследваните работници заявяват, че бригадният колектив формира у тях другарство, взаимно доверие и уважение; 19,04 на сто — взаимна помощ. Само 8,07 процента чувстват, че има още завист, 2,73 на сто, че има егоизъм.[1]

Извънредно важен идейно-нравствен проблем на бригадната организация на труда в условията на новия икономически подход е формирането у всички членове на трудовия колектив убеждението, че те са стопани на поверената им от народа (респ. от държавата) социалистическа собственост в промишлеността, в транспорта, в битовото, в търговското обслужване, в АПК. Това убеждение е израз на реално нравствено отношение на работника, на селянина-кооператор, на специалиста в завода, АПК и др. стопански, държавни организации. То е нравствена позиция по всички въпроси, които се решават. Но то не се поражда автоматически от социалистическата икономика, а се създава, формира от конкретните условия на работа, които ръководният субективен фактор създава, и от участие на трудещите се в социалното управление, от идеологическата, нравственовъзпитателната дейност на партийните, профсъюзните, комсомолските организации и стопанските органи. Основно средство за създаване на такова нравствено отношение към предприятието, към АПК, към института у всеки трудещ се на съвременния етап е социалистическата организация на труда, изградена върху новия икономически подход и неговия механизъм. Той формира нравственото чувство и убеждение у трудещите се, че са непосредствени стопани на предприятието или АПК с възможностите, които създава всеки да разгърне силите и способностите си, за да произведе повече и повече да получи. Но много важно е, че този икономически подход създава обективни условия всеки трудещ се да участвува в управлението на дейността на трудовия колектив, в контрола, в оценката и отчитането на резултатите. А главното, с което той създава условия за участие на всеки член на бригадата в управлението на трудовия процес, е трудовата, икономическата демокрация, която се изисква от новия икономически механизъм, без да се нарушава единоначалието. Основните елементи на изисквания демократизъм, за да се гарантира социална активност, са: всички членове на бригадата да участвуват в изработване идеите как да се решават производствените и други въпроси, във вземането на решение и в неговото изпълнение, в контрола над работата на всеки и в оценката на резултатите. Тази демокрация е политическата основа на успешното развитие на морала в бригадата. За съжаление тези възможности, които дава икономическият механизъм за демокрация и висока моралност, не навсякъде се използват от стопанските, административните и дори от партийните, профсъюзните органи и организации. От посоченото по-горе изследване в основни промишлени предприятия на Ловешки окръг през 1980 г. се вижда, че към края на годината само 50,09 на сто от анкетираните са заявили, че в техните бригади е въведен новият икономически подход; 18,89 на сто са казали, че са внедрени само някои елементи от новия икономически механизъм. Оказва се обаче, че и да се въведе механизмът в

[1] „Идейновъзпитателната работа в основните промишлени предприятия на Ловешки окръг в условията на бригадната организация на труда и новия икономически механизъм" — брошура, Ловеч, ОК на БКП, 1980., с. 15.

Digitized by Google

бригадите и трудовите колективи, не се ли привлекат със съответна методика и организационни форми всички цялостно в управлението на трудовата, на стопанската дейност, по-бавно ще се изгражда нравственото убеждение на непосредствен стопанин, по-бавно ще се формират социалистическите нравствени отношения в колективите.

От проведеното през 1982 г. социологическо проучване в металургичния комбинат „Кремиковци" се вижда, че чрез различните органи в управлението участвуват само 58,15 на сто от колектива. Счита се, че най-представително участие на работниците в управлението е общото събрание. Стопанското и партийното ръководство на предприятието признават, че „все още не всеки работник се чувствува в необходимата степен стопанин, непосредствен участник в управлението"[2]. Очевидно и идеологическата работа по внедряването на новия икономически механизъм не е стигнала както трябва до всеки работник и самото му приложение не е както трябва. Разбира се, нравственото убеждение у всеки, че е стопанин, ще дойде постепенно, но не стихийно, а чрез изменение на възгледите и организацията на работата върху изискванията на механизма.

Без да се въведе новият икономически подход и неговият механизъм във всички трудови колективи в производствената и в непроизводствената сфера и без да се постигне изискваният от него трудов, икономически демократизъм, не може да се изгради у всички трудещи се нравственото убеждение и чувство, че те са непосредствени стопани на предприятията, АПК, институтите. Прилаганите досега форми за развитие на трудовия демократизъм, като избирането на бригаден, цехов, комбинатски съвет, събрания на пълномощниците, явно са недостатъчни да формират морално отношение на непосредствени стопани. А и тези съвети, събрания понякога работят формално, без да се допитват по всеки въпрос до колективите, без да ги информират точно по решенията. Пълномощничеството в съвети, съвещания, събрания има голямо значение за участие в управлението, за формиране на моралното чувство и отношение на непосредствен стопанин, но то не бива да се прилага формално, а действено, като при обсъждането на всеки голям проблем се представя мнението на всеки бригаден, цехов и пр. колектив. Важно е също да се подменят ежегодно представителите. Но най-добре е да се намерят форми и методи за оснгуряване участието на всички членове на трудовите колективи в обсъждането на идеите как да се решават различните проблеми, в изработването на общи решения, в контрола и в оценката на резултатите, при отчитането и заплащането на труда. Участието на всички в изработването на идеите за решения, в решаването на въпросите, в контрола и в оценката на резултатите ангажира всеки трудещ се във всяка дейност и им създава по-дълбоки нравствени убеждения и навици на преки стопани. А тези убеждения и чувства обуславят по-голяма стопанска грижовност, трудова активност, емоционална ангажираност във всяка дейност. Те са най-добрата психологическа база за колективизъм, другарство. По тази причина др. Т. Живков правилно заяви в речта си пред Деветия конгрес на БПС, че „ние не можем да решим успешно големите задачи, които XII конгрес постави пред всички сфери на обществения живот, не можем да направим решителни стъпки напред, ако не развиваме максимално пряката и представителната демокрация непосредствено в трудовите колективи."[3]

Важен идейно-морален проблем на бригадната организация на труда в условията на новия икономически механизъм е формирането

---

[2] В. „Отечествен фронт" от 30 април 1982 г.
[3] В. „Работническо дело" от 18 април 1982 г., с. 1.

Digitized by Google

у всички членове на трудовия колектив на нравствена свобода, дисциплина и отговорност в работата. Нравствената свобода е в основата на самоинициативата и творчеството, рационализаторството и откривателството. Без нравствена свобода да се търсят смело до риск нови пътища и средства за решаване на производствените, строителните, проектантските, научните и пр. проблеми няма творчество, не е възможно откривателство. Тя е основният импулс за смелите решения и в управлението на стопанството. А дисциплината и отговорността във всичките им форми като обществени и индивидуални нравствени средства помагат свободата да се базира върху социалната необходимост, да не я нарушават, потъпкват, защото ще се превърне в морално своеволие, в субективизъм и анархия. Дисциплината е социален механизъм да се регулира и направлява връзката, съответствието на нравствената свобода на отделната личност или колектив с обществената необходимост. Тя е бариера на погрешните увлечения и абсолютизации на личните или колективните възможности. В нея се изразява моралният стабилитет на личността, на бригадата. Ако отговорността е необходима нравствена предпоставка, то дисциплината прави нравствената свобода разумна, смела, правилно целенасочена, обективно обусловена: тя я предпазва от субективизма, от произвола в поведението. В нея се концентрира моралната зрелост на личността и на бригадата.

Дванадесетият конгрес на БКП изисква всестранно стимулиране на нравствената свобода на личността през осмата петилетка и едновременно той теоретически обоснова необходимостта от усъвършенстване на дисциплината и личността, колективната отговорност в работата. Една от основните функции на новия икономически подход и на неговия механизъм е да разкрият максимални възможности в трудовия колектив за нравствена свобода, за инициатива и творчество. И едновременно той съдържа принципи, които изискват строга лична и колективна дисциплина и отговорност. Но за да формира тези нравствени качества, е необходимо в новия икономически механизъм така навсякъде и точно да се приложат принципите на подхода в диалектическо единство, че да се получи производствен, трудов и нравственовъзпитателен ефект. За съжаление не навсякъде механизмът се прилага цялостно и както изисква подходът. При цялостно и правилно приложение на новия икономически механизъм, както показва споменатото по-горе изследване, в основните промишлени предприятия в Ловешки окръг над 95 на сто от анкетираните работници и специалисти чувстват висока отговорност пред колектива. Връзката между свободата, дисциплината и отговорността в труда обаче е сложна. Тя може да протича нормално и резултатно само когато отделните работници, ръководители, специалисти съзнателно я търсят и установяват. Нейното осъществяване се затруднява, когато за слабостите в работата причините се търсят винаги вън от работещия в дадената сфера или когато се правят предложения за подобряване, приемат се в насрещния план обещания, но се чака наготово „отгоре“ или отвън да се създадат всички необходими условия, без лична инициатива, мислене и творчество. И правилно ръководството на Кремиковския металургичен комбинат при посоченото по-горе проучване заявява, че такава нравствена позиция не е правилна, не е издържана. Те казват, че не застават на здрава нравствена почва тези, които разсъждават така: „Ние приемаме насрещен план и вие сте длъжни да ни осигурите това и това“. Привежда се от това ръководство и следният пример: „Ако колективът на нашия доменен цех — казват ръководителите на комбината — приеме в насрещния си план да произведе повече чугун, трябва да осигури връзката с коксохимическия завод и агломерацията. Те също трябва да

Digitized by Google

имат насрещен план за производство на толкова кокс и агломерат, колкото са необходими за насрещния план на доменния цех."[4]

Нравствената свобода, дисциплината и отговорността в работата следователно изискват инициатива и творчество, а не пасивност и готованство; идеологически заряд на социалистическата бригадна организация на труда в условията на новия икономически механизъм. Пасивността и готованството са чужди качества на комунистическия морал.

Свободата, дисциплината и отговорността на личността и на колектива при социализма са тясно свързани и с тяхната нравствена позиция по проблема за правата и задълженията им. Новият икономически подход и социалистическата организация на труда детерминират твърдо и устойчиво единство на правата и задълженията на всеки при социализма. Формирането на морално съзнание и практическа нравствена позиция у всеки човек за единство на правата и задълженията е голям проблем на социалистическата бригадна организация на труда в условията на новия икономически механизъм. Не е морално да се търсят и бранят само личните права, без да се изпълняват стриктно и на нужното равнище задълженията. Задълженията на съвременния етап са предпоставка за правата в обществото. Най-често се нарушава сега комунистическият морал от отделни личности, които пренебрегват, забравят задълженията си. Единството между правата и задълженията в съзнанието и поведението на личността е ярък признак за здрав комунистически морал.

Голяма е задачата на партийните организации с всички средства и сили да формират у всеки човек моралното убеждение за единство между правата и задълженията му пред обществото. А най-мощното средство за изпълнение на тази задача е изграждането и осъществяването на бригадната организация на труда навсякъде върху новия икономически механизъм. В тази насока е нужно да се постави и идеологическата, възпитателната дейност. Постигането на това нравствено съзнание и поведение фактически създава най-добри условия за единство между нравствената свобода, дисциплината и отговорността на личността и колектива при съвременните условия. Но комунистите не могат да формират такива морални убеждения у трудещите се и без личен пример на дело за единство на права и задължения, за свобода и дисциплина, отговорност.

Социалистическата организация на труда в условията на новия икономически механизъм изисква от партийните организации да формират и колективизма, и хуманизма на нова по-висока, на принципна основа. Новият икономически подход сега е едно от най-добрите средства за изграждане на колективизъм и хуманизъм. Те помагат да се преодолее дребнобуржоазното отношение към колективизма и хуманизма, като взаимно прикриване на слабостите и недъзите пред обществото. Те са могъщо средство за успешно формиране и на социалистическия дълг и съвест у всеки човек. Задачата на партийните организации е това мощно средство да се използва активно и най-ефективно.

Успешното внедряване на новия икономически механизъм в бригадите за партийните организации е въпрос и на развитието на морала в колектива, въпрос на личен и колективен пример.

---

[4] В. „Отечествен фронт" от 30 април 1982 г.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

КОМПЛЕКСНАТА АВТОМАТИЗАЦИЯ — НОВ ЕТАП В РАЗВИТИЕТО НА ПРОМИШЛЕНОТО ПРОИЗВОДСТВО

Лазар Лазаров

Ускореното внедряване на научно-техническите постижения и особено тези, които са тясно свързани с автоматизацията, има огромно значение за по-нататъшното изграждане на качествено нова материално-техническа база на развитото социалистическо общество. В настоящата книга читателят ще намери отговор на някои съществени въпроси на комплексната механизация. Това са: главните насоки в нейното развитие на настоящия етап; значението на микропроцесорната техника, роботиката и на другите високопроизводителни машини и агрегати за създаване на съвременни системи за комплексна автоматизация; основните научни и технически проблеми, които следва да бъдат решени. Изданието е предназначено за ръководни партийни и стопански кадри, за широк кръг специалисти, които работят по проблемите на автоматизацията, за пропагандисти и учащи се.

КОНКУРСЪТ И ИЗБОРЪТ ПРИ ИЗДИГАНЕТО НА СТОПАНСКИТЕ КАДРИ

Николай Цонев

Първото издание на книгата на Н. Цонев носеше заглавието „Демократичното начало при издигането на кадрите". В нея се разглеждаха само въпросите на конкурса и избора при издигането на стопанските кадри. Настоящото второ преработено издание се публикува с аналогично заглавие. Авторът тук разкрива опита на Русенската окръжна партийна организация по този проблем.

СОЦИОЛОГИЧЕСКИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ В ДЕЙНОСТТА НА МЕСТНИТЕ ОРГАНИ НА БКП

Иван Новаков

Авторът обобщава опита на окръжните комитети на БКП в използването на социологическите изследвания в тяхната многостранна дейност. Той доказва, че съчетаването на партийно-организационните методи с подхода и методите на марксистко-ленинската социология взаимно се обогатяват, а процесите и явленията в самата партия и обществото се изучават по-добре, партийните органи усъвършенстват своя стил и метод на работа, повишават научността, качеството и ефективността в своята дейност. Книгата е предназначена за широк кръг партийни и обществени дейци, социолози, пропагандисти, докладчици и други дейци на идеологическия и стопанския фронт.

ДИАЛЕКТИКА НА ЧОВЕШКИЯ ЖИВОТ

(Съотношение между философския и конкретно-научния подход към проблема за индивида)

Ксения Абулханова — Славская

В монографията (в превод от руски език) се изследват особеностите на марксисткия подход към индивидуалния живот, разкрива се диалектиката на проблема за индивидуалното и общественото, субективното и обективното, природното и общественото. Авторът изтъква методологичното значение на тези принципи за изграждане на единна теория за личността. Книгата е адресирана към философи, психолози, занимаващи се с проблемите на формирането и възпитанието на личността.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

Абонирайте се

за сп. «ПАРТИЕН ЖИВОТ»

ПРЕЗ 1983 ГОДИНА СПИСАНИЕТО ще продължи да разработва проблемите, произтичащи от Дванадесетия конгрес на партията:

— ще осветлява основните въпроси от дейността на първичните партийни организации, как изпълняват ролята си като представители на партията в трудовия колектив и на колектива пред партията, как упражняват функцията си на политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив; ще обобщава и популяризира положителния опит в организацията на работата на партийните бюра, как обогатяват живота и дейността на партийните групи;

— ще разкрива ролята и функциите на общинските партийни комитети като нови ръководни органи на партията, непосредствено свързани с населението, отговорни за осъществяването на социално-икономическите задачи и за възпитанието на трудещите се в селищните системи;

— ще изяснява задачите на окръжните комитети на партията;

— важно място в списанието ще заема работата на партийните комитети и организации за изпълнение на главната задача, поставена от Дванадесетия конгрес за интензификация на народното стопанство, за комплексна механизация и автоматизация на производството и за масовото разпространение на челния опит;

— главно внимание ще отделя на работата на кадрите;

— ще продължи да разработва въпросите на идеологическия фронт, на нравственото възпитание;

— ще осигурява системни публикации за опита на КПСС и на останалите братски партии.

Както и досега, списанието ще бъде трибуна за размяна на мнения, събеседник по въпросите, които вълнуват комунистите.

СРОК ЗА АБОНИРАНЕ — 30 НОЕМВРИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

20700

Цена 0,35 лева

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
MAR 8 1983
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY
PARTIEN 27/NOT

ПАРТИЕН ЖИВОТ

17

СОФИЯ, ДЕКЕМВРИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 17 НОЕМВРИ 1982 година XXIX

ISSN 0204 8574

СЪДЪРЖАНИЕ

П. Русев — Най-голям политически и държавен деец 3

60 ГОДИНИ СССР

Уводна — Съветският народ 6
П. Иванов — Приносът на В. И. Ленин в учението за социалистическата държава 13
В. Захаров — СССР — държава от нов и висш исторически тип . 21
Ц. Василева — Съветският начин на живот 29
И. Цонев — В авангарда на човечеството 37

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

В. Сотирова — Положителният опит и ефективността на партийната работа 44
Б. Ангелов — Творческо отношение към критиката и самокритиката 50
С. Панев — С повишена отговорност 55

Ръководно политическо ядро и първообраз

Д. Кръстев — Усилията на втора първична организация . . . 57

Партийните групи

И. Игнатов — Дисциплината и аз 61

Партията, Комсомолът, младежта

Г. Спасов — Грижа за реализацията на младежта 64

Digitized by Google

Страница на редактора

Й. Хаджиев — Неизползвани възможности 70

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Бобанац — Разгръщане и обогатяване на пряката демокрация . 71
Т. Костадинов — Проблеми на кадровата работа в стопанския туризъм 76

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Д. Недялков, Г. Янев — Трите извора 80
Х. Ганев — С грижа и внимание 84

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Х. Челебонов — Клеветата 88

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

М. Илиева — Младото поколение на работническата класа . . . 90

ПО СТРАНИЦИТЕ НА МЕСТНИЯ ПЕЧАТ

Б. Бонев, И. Цонев, И. Софронов — Вестник „Шуменска заря", „Народен другар", „Септемврийско слово" 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Руцев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2775. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 30. XI. 1982 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

НАЙ-ГОЛЯМ ПОЛИТИЧЕСКИ И ДЪРЖАВЕН ДЕЕЦ

ПЕТКО РУСЕВ

Тежка загуба.

Дълбока скръб.

Напусна ни най-големият политически и държавен деец на епохата.

Не е между нас теоретикът на изграждането на развито социалистическо общество и на прехода към комунизма, верният продължител на делото на Ленин, пламенният патриот и забележителният революционер, неуморимият борец за мир и демокрация.

Неговият път е път на трудов човек, на всеотдаен син на класата. Започва от завода, минава през Днепропетровск, Запорожстал, Молдавия и Казахстанската степ. Навсякъде ентусиазиран и скромен, замечтан и делови, неуморим и непримирим, обичан и уважаван влага своя ум, чувство и воля в делото на социализма. Образът му остана в сърцата на хората като мъдър и талантлив ръководител.

И „Малката земя"!
„Малката земя" на големия подвиг.
„Малката земя" на безсмъртието.
„Малката земя" на историческата победа.

... Ще минат години. Историкът ще изписва страници и оценки за нашата епоха. И в тях образът на Л. И. Брежнев ще излъчва обаяние, възхищение и уважение. От тях идните поколения ще узнаят как генералният секретар на ЦК на КПСС е посветил целия си живот за издигане ролята на партията, за усъвършенствуване на нейните методи, за да не гасне вярата на народа в партията, за да няма партията друга съдба освен съдбата на народа. Ще пише историкът как именно той начело на Централния комитет е воювал неотстъпно за последователното утвърждаване на ленинските принципи и норми на партиен и държавен живот, за широкото разгръщане на партийната и социалистическата демокрация, за да могат трудовите хора да участвуват в управлението на обществото, да превърнат това управление в свой живот.

Digitized by Google

Думи на Л. И. Брежнев: „Да се развиват инициативата и творческата активност на трудещите се в управлението на стопанството. Да се повиши ролята на трудовите колективи в управлението и планирането на производството, в решаването на въпроса за подготовката на кадрите... във възпитанието на комунистическо отношение към труда."

Незабравимият син на КПСС е пример на творец на ленински стил на колективно ръководство, на размах, деловитост, простота и отговорност. Отговорност на всяко място за поръчаната работа.

Думи на Л. И. Брежнев: „В съвременните условия многократно нараства значението на дисциплината, значението на личната отговорност. На ръководителите се дават права, и то големи права, за да ги използват напълно. Всеки ръководител трябва постоянно да помни и голямата си отговорност пред хората, които му е възложено да ръководи, пред партията и народа."

Ще минат години и няма да бъде забравена неговата енергия за непрестанно подобряване на материалното положение на съветските хора, за тяхното сплотяване около икономическата и социално-политическата стратегия на партията за народното благосъстояние.

Думи на Л. И. Брежнев: „Главна задача... е да се повиши още повече благосъстоянието на съветските хора върху основата на стабилното, равномерното развитие на народното стопанство, на ускоряването на научно-техническия прогрес и преминаването на икономиката към интензивен път на развитие, на по-рационалното използване на производствения потенциал на страната, на всестранната икономия на всички видове ресурси и подобряването на качеството на работата."

...Днес всички се възхищаваме от изминатия път на Съветския съюз. Път, изживял индустриализацията и колективизацията, изграждането на съвременната модерна индустрия и селско стопанство, път от дървеното рало до Байкунур — грандиозни дела, в които Леонид Брежнев вгради своя живот.

...Ще продължи историкът.

Той твори в епоха на остра класова борба между идеите и практиката на работническата класа и трудовите хора и империалистическите военнолюбци. Именно той, като изпитан ученик на Ленин, остана верен на неговия завет: „Класовата борба продължава; тя само е изменила своите форми. Това е класовата борба на пролетариата против връщането на старите експлоататори... Класовата борба продължава и нашата задача е да подчиним всички интереси на тая борба. И ние подчиняваме своята комунистическа нравственост на тази задача. Ние казваме: нравственост е това, което служи на разрушението на старото експлоататорско общество и обединението на всички трудещи се около пролетариата, който създава новото, комунистическото общество."

По ленински той теоретически обобщаваше новите явления, творчески развиваше марксистко-ленинската наука.

Думи на Л. И. Брежнев: „Марксистко-ленинската партия не може да изпълнява своята роля, ако не отделя нужното внимание на осмислянето на всичко, което става, на обобщаването на новите явления в живота, на творческото развитие на марксистко-ленинската теория".

В това той вижда безсмъртието на партията, победата на социализма и обществения напредък. Цялото теоретическо богатство за развитото социалистическо общество и прехода към комунизма е създадено под неговото ръководство.

Кой като Л. И. Брежнев устояваше на бурите и спокоен, уверен извеждаше своята страна на спасителния бряг, осветен от лъчите на революционната теория.

Digitized by Google

Думата мир днес значи спасение, живот, младост, любов, радост, щастие. Кой като Л. И. Брежнев воюва за тази радост, щастие и младост? На него принадлежи заслугата за изработването на мирната политика на КПСС за разведряване, за предотвратяване на ядрената катастрофа.

Думи на Л. И. Брежнев: „Нашата борба за укрепване на мира, за задълбочаване на международното разведряване е преди всичко борба да се осигурят на съветския народ необходимите външни условия за решаване на градивните задачи, които стоят пред него. С това ние решаваме и проблем с действително световен характер. Защото сега за нито един народ няма по-съществен, по-важен въпрос от запазването на мира, от осигуряването на основното право на всеки човек — правото на живот."

И чудно ли е, че във всички краища на света хората казват: „Брежнев — това значи мир". И враговете са принудени да скланят чела и разгорещените глави на студената война спират смаяни пред голямата човещина на големия човек на нашата епоха.

Загубата на съветския народ е и наша загуба. Ние никога няма да забравим Л. И. Брежнев, защото той ни научи как да обичаме и пазим свято интернационалното знаме на братството и сближението, как трябва да воюваме за щастието на своя народ.

Отношението на българските комунисти, на българските трудещи се е изразено в телеграмата на Централния комитет на Българската комунистическа партия, на Държавния и Министерския съвет на Народна република България: „Смъртта на Леонид Брежнев е непрежалима загуба за нас. В негово лице българските комунисти, целият български народ загубиха искрен и отзивчив другар и приятел, оставил траен влог в разработването и осъществяването на курса на БКП и КПСС за всестранно сътрудничество и сближение между Народна република България и Съветския съюз, в укрепването и задълбочаването на българо-съветската дружба и братство като пример на социалистически интернационализъм в действие."

Стоим замълчани и размишляваме. Колко велика и решаваща е ролята на личността, когато тя е неотделима от партия и народ, когато изстрадва целите на борбата!

Колко мъдрост, воля и изкуство е нужно, за да ръководиш в сложна международна обстановка.

Л. И. Брежнев беше въплъщение на тая мъдрост и изкуство.

Колко голямо сърце е необходимо, за да не гасне вярата на човечеството в мирния живот, в свободата и независимостта на народа.

Л. И. Брежнев носеше такова сърце.

Колко голяма любов трябва да има личността към справедливото дело на социализма и комунизма, за да стават идеите реалност.

Л. И. Брежнев изгоря в тая любов.

Digitized by Google

СЪВЕТСКИЯТ НАРОД

Шестдесетгодишната история на Съюза на съветските социалистически републики е история на възникването и всестранното развитие на нерушимото единство и дружба между всички народи, обединили се доброволно в рамките на Съветската държава, която днес е една от най-могъщите в света. Това е история на разцвета — икономически, политически и културен — на всички републики, на всички населяващи страната нации и народности, образували единно социалистическо семейство.

Съветски народ — явление небивало в историята на човечеството. Нова общност от хора, формирала се в условията на социализма, въплътяваща невиждано по своята спойка социално и интернационално единство на всички нации и народности в страната; обобщен резултат от икономическите и социално-политическите промени, извършили се в СССР, велико завоевание на икономическата, социалната и националната политика на КПСС.

Като нова социална общност, съветският народ олицетворява сближаването и здравия съюз на класи и социални групи с нова социална природа, утвърдили се в резултат на превръщането на пролетариата в социалистическа работническа класа, преобразуването на едноличното, дребнобуржоазно по своята същност селячество в социалистическа класа на колхозниците, създаването на народна, социалистическа интелигенция.

Социалната и интернационалната същност на новата историческа общност са в неразделно единство. Класите и социалните групи са многонационални. На съвременния етап главното, определящото в облика на съветските хора все повече става не онова, което ги различава по социален или национален признак, а онова, което ги сближава, което става сходно или общо. Образуването на новата социална и интернационална общност — съветския народ, каза Л. И. Брежнев, „означава, че решаващо значение у нас постепенно придобиват общите, независещи от социалните и националните различия черти на поведение, характер, мироглед на съветските хора“. По-нататъшното сплотяване на съветския народ е органически свързано с процесите на заличаване социално-класовите и националните различия, сближаване на класите и социалните групи, нации и народности, а след това и пълна социална еднородност на обществото, единство на нациите.

Digitized by Google

Съветският народ уверено, с достойнство проправи нови пътища за човечеството, пътища в бъдещето, пътища трудни и никому неизвестни. Десетилетия възглавява движението на човечеството към върховете на социалния прогрес. Скъпа цена плати за своята мисия на пионер. Но издържа, устоя и живее по своята работническа логика, показва на света пример на съзидателна дейност, неизменно творец на нови форми на човешко общежитие, на високохуманни обществени отношения. За това спечели уважението на всички прогресивни хора по света. Заслужена признателност искри в думите на др. Тодор Живков: „Щастие е за моето поколение комунисти, че ние пренесохме през целия си съзнателен живот нашата голяма обич и вяра в съветския човек, станала по-земна и по-конкретна, но запазила красотата и обаянието на младежкото влюбване в матроса от „Аврора", в чекиста и комисаря с кожената полушубка, в тракториста, който прокарва първата безкрайна бразда към новия свят... Това е пътят, който съветският народ, велик строител на комунизма в страната на съветите, проправя за цялото човечество."

За шест десетилетия съветският народ, сплотен в нерушим съюз, ликвидира вековна изостаналост, достигна най-високо равнище на икономическо, социално-политическо, научно-техническо равнище. Това е по силите само на народ, окрилен от велика мечта, вдъхновяван от велика цел. Да освободи човека от оковите на вековен гнет, да ликвидира експлоатацията, жестокостта, несправедливостта, да сътвори нова личност, свободна и всестранно развита, това са задачите, които провъзгласи и претвори в живота ленинската партия, обединила в своите редове беззаветни борци за народно щастие.

Съветският народ като нова социална и интернационална общност се формира и развива в процеса на социалистическото и комунистическото строителство в СССР.

Първият етап — от победата на Великата октомврийска социалистическа революция до създаването основите на социализма в края на 30-те години беше време, когато се заложиха основите на новата историческа общност от хора. Тогава се ликвидират експлоататорските класи, социалният и националният гнет и пораждания от него антагонизъм, установява се равноправие на нациите и народностите, създава се върху ленинските принципи на доброволността и равноправието Съюзът на съветските социалистически републики — първата в света единна съюзна многонационална държава на работниците и селяните, утвърждава се новата социално-класова структура на обществото, изгражда се неговото морално-политическо единство.

Отличителна черта на този етап е решаването в основни линии на един от най-острите въпроси на обществения живот — националния въпрос, който може да се постави наравно с такива победи в строителството на новото общество в СССР като индустриализацията, колективизацията и културната революция.

През този етап съветският народ неоспоримо доказа жизнената сила на комунистическата идеология. Със своите дела потвърди, че социализмът е онзи обществен строй, който можа да ликвидира експлоатацията на човек от човека, политическото, социалното и националното неравенство, всички форми на потискане на едни хора от други; да направи грижата за трудовия човек, за неговото материално благополучие, за всестранното и хармонично развитие на всяка личност основна цел на обществото. Пътят, изминат от съветския народ, доказва, че само на основата на обществената собственост на средствата за производство може да се премахне както делението на хората на ан-

Digitized by Google

тагонистични класи, така и да се изтръгнат корените на националната вражда, за да може днес и най-малкият народ на великата страна да заяви: „Победата на Октомврийската революция донесе на чеченския и ингушския народ истинско социално освобождение и национално възраждане. Рамо до рамо с руската работническа класа трудещите се от Чечни и Ингушетии отстояваха своето светло бъдеще на фронтовете на гражданската война, заедно укрепваха на място съветската власт, издигаха и развиваха икономиката на този планински край, със съвместни усилия извършваха в него социалистически преобразования." Така се формираше съветският народ.

На XXVI конгрес на КПСС беше отбелязано: „От първите години на съветската власт нашата икономическа и социална политика се строеше така, че колкото може по-бързо да издигне бившите национални покрайнини на Русия до равнището на развитие на нейния център. И тази задача беше успешно решена. Най-важна роля тук изиграха тясното сътрудничество на всички нации в страната и преди всичко безкористната помощ на руския народ." Проследим ли историческия път на всяка съветска република, ще видим как на основата на взаимопомощта на народите-братя и преди всичко на великия руски народ в тях в най-кратки срокове се създаде съвременна промишленост, развито селско стопанство, израснаха национални кадри на работническата класа, на колхозниците и интелигенцията. Тази политика на партията, изработена от Ленин, станала закон от деня на приемането на „Декларация за правата на народите в Русия", изключва привилегии, които биха дали възможност на една нация да се извиси над другите. Ленин считаше не само възможно, но и задължително да се предоставят за необходимото време определени предимства на изостанали в историческото си развитие народи, за да догонят по-бързо онези, които са отишли напред, като се създават условия, които изключват всякаква възможност за конфликт на тази почва. Именно руският народ, без да се съобразява с трудностите и лишенията, оказваше безкористна помощ на другите народи на страната в отстояването на техните революционни завоевания, даде неоценим принос за преодоляване изостаналостта на бившите национални покрайнини. Със своите революционни заслуги, самоотверженост и душевна щедрост той си спечели уважението и обичта на другите народи в страната. Него считат за стожер на новата интернационална общност от хора — съветския народ.

Много усилия полагали господствуващите класи в буржоазно-помещическа Русия да възпитат у руските хора великоруски шовинизъм, съзнание за „превъзходство" над „инородците", презрително-враждебно отношение към тях. Инородци се считали всички жители на царска Русия с неруска националност — чуваши, мордвини, киргизи, калмици и много други. Нещо повече, коренните жители на Крайния север — ненци, долгани, ханти, манси, евенки, коряки, чукчи — даже в официални документи наричали „самоеди". Но нищо не могло да изкорени отзивчивостта към чуждата беда от душата на руския народ. Първо, защото руската работническа класа е била най-мощна, най-съзнателна, най-организиран и революционен отряд на работническата класа в страната. Възпитана от партията на болшевиките в принципите на последователен и действен интернационализъм, тя активно ги пропагандира сред трудещите се, със своя пример доказва тяхната ценност. Второ, защото руският народ е бил решаваща сила за победата на Октомврийската революция, на полетата на гражданската война, в челните редици за възстановяване на народното стопанство, за разцвета на културата — в строителството на социализма. Върнем ли се отново към първите две десетилетия от съществуването на съветската страна, ще видим, че руският народ е оказвал на всички други народи на СССР та-

Digitized by Google

кава помощ, която трудно се измерва с привични мерки. Той е делил с тях буквално всичко, което е имал, давал е понякога и онова, от което крайно се е нуждаел сам, учел ги е на всичко, на което е успял да се научи сам по-рано от тях. В този период главното в националната политика на Комунистическата партия е било да създаде национална държавност на много съветски народи — интензивно се разгръща процес на образуване на нови, съюзни, автономни републики, автономни области и национални окръзи — и да се ускори икономическото и културното развитие на всички изостанали райони на страната. Върху тази основа се формира семейството на социалистическите нации, несъкрушимата дружба на народите, тяхното братско сътрудничество. В осъществяването на тази национална политика партията се е опирала преди всичко на руския народ. Руската федерация щедро споделяла с другите републики научни кадри и специалисти, строили в тях заводи и фабрики, електростанции и иригационни системи, железни и автомобилни пътища; създавала национални научни и учебни институти, подготвяли квалифицирани работници, техници, инженери, учители, лекари от местното население. Огромна помощ оказала за ликвидиране на неграмотността, за развитието на образованието, за овладяване от жителите на националните покрайнини богатствата на световната култура. Повече от сто нации и народности за пръв път получили своя писменост. Руският език станал средство за междунационално общуване, което способствува за укрепване на интернационалните връзки.

Напразно враговете се опитват да представят общосъюзната политика на КПСС, на Съветския съюз, дружествената помощ на Руската федерация като насилствена русификация на народите на СССР. Историята потвърди съвсем обратното. Изумителен, всестранен разцвет съветските народи достигнаха като социалистически нации. Това бе възможно само в условията на всестранна братска взаимопомощ, внимателно и умело направлявана от централната съюзна власт, която защищава интересите както на съветския народ като цяло, така и на всяка отделна нация и народност — голяма или малка. „Щастливи ли са те в действителност?" — задава риторичен въпрос френският журналист Р. Лакондр в статия „Огньовете на преобразения край" за малките народности в Съветския север и Далечния изток, напечатана във вестник „Фигаро", и сам така отговаря: „Те имат работа, жилища, училища. Те принадлежат към велика държава. Те знаят, че притежават неизчерпаеми богатства. Те сядат в самолета като в шейна или във впряг с кучета. Те имат телевизори. Съветската система е направила от тях равноправни граждани. Тук няма никаква расова дискриминация. Всекиму според способностите. Обитателите на този обширен край са искрени, мъжествени и издръжливи хора..." Да, всичко това съветските хора, повечето от тях родили се и израсли при социализма, възприемат като нещо разбиращо се от само себе си, но докато в света съществува капитализъм и наелата се да го защищава буржоазна идеология, това трябва да се напомня за онези, които са склонни да си затварят очите, за да не виждат с какви големи, недостъпни за трудещите се от капиталистическите страни блага се ползват съветските трудещи се, и да забравят какви интернационални задължения поема съветският народ.

Вторият етап, през който завърши формирането на съветския народ като нова историческа общност от хора, съвпада по време с етапа на строителството на развито социалистическо общество. Вероломното нападение на фашистка Германия прекъсна през този етап мирния труд на съветския народ. Той издържа суровите изпитания на Велика-

Digitized by Google

та отечествена война. Могъщ фактор за грандиозните победи на Съветския съюз през тези години беше народът с неговия съветски патриотизъм. В най-тежките периоди на войната се проявяват с особена сила неговото единство и издръжливост и неговата беззаветна любов към социалистическото отечество. Казват, Брестката крепост защищавали воини от 38 националности. Когато фашистите, пленили ранени червеноармейци, ги питали: „От каква нация си?", неизменно получавали отговор: „Съветска!" В историята на Великата отечествена война ще останат завинаги вписани със златни букви подвизите на съветските бойци в героичната отбрана на Брест и Киев, на Смоленск, Одеса и Севастопол. С легендарна слава се покриха воините и гражданите, които защитиха люлката на Октомврийската революция — Ленинград, и не допуснаха фашистки крак да стъпи по улиците и площадите, по които беше шествувала за първи път в света победоносната социалистическа революция. В боевете край Москва, на Малката земя, в окопите на Сталинград и при Курск се решаваше съдбата не само на съветската страна, на нейните народи, но и на много народи на Европа. Преминали огъня на изпитанията, съветските хора още веднъж доказаха на света своята способност на велика саможертва и за своето отечество, и за освобождението на другите народи от фашистко робство.

В суровите сражения се изкова мъжеството на новото поколение съветски хора. Любов към социалистическата родина, това е непресъхващият извор, от който те черпеха сили след войната в най-кратки срокове да възстановяват разрушеното стопанство. В този период се изгради социално-политическото и идейното единство на съветското общество, националният въпрос беше решен напълно и окончателно, още повече укрепна дружбата на народите на СССР, продължи бурният разцвет и сближаване на нациите.

Завършването на формирането на съветския народ като нова историческа общност от хора намери отражение в разработената съвместно с братските партии концепция за развитото социалистическо общество. „Важен признак на развития социализъм в нашата страна — каза Л. И. Брежнев, — показател за растящата еднородност на съветското общество, за тържеството на националната политика на КПСС стана образуването на исторически новата социална и интернационална общност — съветския народ." Всесъюзното преброяване на населението през 1970 година показва, че класовият състав на населението на съюзните републики значително се е изравнил: навсякъде бързо расте работническата класа в града и селото, естествено се намалява частта на колхозниците; а през 1979 г. работниците със семействата си стават във всички републики най-многочислената обществена група.

Проследим ли изменението на класовия състав на населението по години в отделните републики, особено в онези, народите на които са прекрачили в социализма направо от феодализма, прескочили капиталистическия стадий на развитие благодарение усилията на съветската власт и влизането им в състава на съюзната държава, картината ще бъде просто поразителна. Казахстан, Узбекистан, Киргизия, Таджикистан и Туркмения, които по-рано не са имали никаква промишленост, с почти поголовно неграмотно население, не само отседнало, но туктаме и скитническо, се развиват толкова бързо, че сега социалната им структура е сходна с тази на републиките, които са били далеч напред по своето историческо развитие. В Казахстан например по данни от преброяването на населението през 1979 г., е най-висок процентът на работническата класа в страната — 68 при средна 60 за СССР. Изводът — в развитото социалистическо общество фактическото равенство на нациите и народностите, съставляващи единния съветски народ, от

Digitized by Google

която и страна да се разглежда, е неопровержимо. Това, както и другите постижения на социалистическото общество, ражда в душата на съветските хора оная гордост, която укрепва патриотичните и интернационалните чувства на строителите на комунизма.

Третият етап е етап на по-нататъшен прогрес на новата историческа общност от хора в условията на зрялото социалистическо общество. Сега функционира и се развива зряла в социално-политическо, икономическо и духовно отношение нова историческа общност, в основата на която лежи нерушимият съюз на работническата класа, селяните и интелигенцията при водещата роля на работническата класа, дружбата на всички нации и народности на страната. „В съвременните условия — се казва в постановлението за 60-годишнината от образуването на СССР — продължава сближаването на всички класи и социални групи на съветското общество, водещо към изграждането в главното и основното на безкласова структура на обществото в историческите рамки на зрелия социализъм." Ето я перспективата, гордост за съветския народ и за нас, неговите приятели и братя.

Опитаме ли се да обобщим, ще кажем: днес съветският народ като историческа общност от хора има обща родина, единна територия. За икономическа база на неговото развитие служи единният народностопански комплекс, който обхваща всички звена на общественото производство, разпределение и обмен на територията на страната. Той има единна социално-класова структура. На него принадлежи цялата власт в СССР. Той има единна общосъюзна държавност — социалистическата общонародна държава, изразяваща волята и интересите на работниците, селяните и интелигенцията, на трудещите се от всички нации и народности на страната. Той има единни общосъюзни обществени организации — професионални съюзи, Комсомол. Великата съзидателна дейност на съветския народ ръководи, придава планомерен, научнообоснован характер на неговата борба за победата на комунизма Комунистическата партия на Съветския съюз. КПСС съществува за народа и служи на народа. Съветският народ има обща култура, социалистическа по съдържание, интернационална по дух и характер, национална по форма. Той има общ марксистко-ленински мироглед, обща цел — построяването на комунизма. Нему са присъщи общосъветски социалистически патриотизъм, общосъветска гордост.

В основата на укрепването на единството на съветския народ като нова историческа общност стоят обективни процеси: задълбочаване интернационализацията на всички страни на обществения живот, развитие на единния народностопански комплекс, отстраняване на социално-класовите различия, разцвет, сближаване и взаимно обогатяване на националните култури, нарастване общността на интересите на всички класи и социални групи, нации и народности. Огромна роля за укрепване на социалното, интернационалното, идейното единство на съветския народ играе и субективният фактор, преди всичко целеустремената, научнообоснована политика на КПСС. Въздействуват всички направления на вътрешната и външната ѝ политика, но особено нейната икономическа, социална, национална, кадрова политика, културновъзпитателна, идеологическа дейност.

Народите по света посрещат 60-годишнината на съветската държава с уважение, защото със своята героична борба и дръзновен труд съветският народ коренно измени съотношението на класовите сили в света в полза на реалния социализъм, облекчи пътя на другите народи

Digitized by Google

към социалистически и националноосвободителни революции, показа пример на народите, отхвърлили игото на колониализма, как могат да строят нов живот, прекрачвайки капиталистическия стадий на развитие. Той изигра забележителна роля за възникването на световната социалистическа система и разрушаването на колониалната система на империализма и продължава и сега да бъде надеждна опора на всички сили, борещи се за социализъм и национално възраждане.

Съветските хора със своя ум и талант, със своя труд и дръзновение покоряват, овладяват и преобразяват могъщата и сурова природа, развиват науката и техниката, културата и изкуството, усвояват космоса — и всичко в служба на човека, на мира и прогреса. За това днес съветският народ е най-последователен борец за прекратяване на безумната надпревара във въоръженията, за разоръжаване и предотвратяване на световна ядрена катастрофа. От името на народа и с пълното негово одобрение на втората специална сесия на Общото събрание на ООН Съветският съюз пое задължението да не прилага пръв ядрено оръжие и призова всички ядрени държави да сторят това.

Народ труженик, създател, хуманист, съветският народ не устройва международни провокации, въоръжени конфликти, не посяга на чужди земи и чужди богатства, на него винаги народите могат да се облегнат в сътрудничество и дружба. Той война не иска. Но той умее да бъде и воин. Когато враговете го заставят да вземе оръжие в ръка, той става страшен в своя справедлив гняв, мощна сила, способна да помете от лицето на земята всеки агресор, както това стана с фашистите завоеватели. Нека не забравят това империалистическите „ястреби", които напоследък много се развъдиха, особено от другата страна на океана. Но съветските хора са оптимисти, те се борят, уверени, че разумът в света в края на краищата ще вземе връх над безумието и думите на Л. И. Брежнев ще станат призивът на бъдещето: „Да пазим нашата земя, за да я предадем на младото поколение в цялото ѝ богатство и красота, неосакатена от ядрен пожар".

Пред 60-годишния юбилей на СССР нашият народ е преизпълнен с онова велико доверие към съветския народ, което е придружавало Българската комунистическа партия, българските работници, селски труженици и народна интелигенция от Октомври 1917 г. и от първия ден на Съветската държава. Със Съветския съюз в сърцето нашият народ вървя в борба с капитализма и фашизма, с вяра и упование на съветския народ българският народ, воден от своята Комунистическа партия, победи на Девети септември, със СССР в сърцето и ума нашият народ строи социализма в нашата родина. Дружбата със съветския народ бе и си остава, по думите на Георги Димитров, така необходима за нас както слънцето и въздухът на всяко живо същество. Тя е единство за единна цел и обществено развитие с общи — социалистически и комунистически идеи, съвместно действие за социален прогрес и защита на мира. Под ръководството на своите комунистически партии българският народ и съветският народ съвместно дават конкретен принос в разкриването на нови насоки и форми за сплотяването на народите, които вървят по пътя на социализма и комунизма, за укрепването на единството на социалистическата общност. По този път с общи усилия ние вървим към всестранно сближение.

С чувство на братство, на доверие и на единство със съветския народ българският народ посреща шестдесетгодишнината на съветската страна.

Честит празник, съветски братя!

Digitized by Google

ПРИНОСЪТ НА В. И. ЛЕНИН В УЧЕНИЕТО ЗА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ДЪРЖАВА

ПЕЙКО ИВАНОВ

Марксистко-ленинската теория за държавата заема важно място в цялостната последователно научна и революционно-критическа по най-дълбоката си същност марксистко-ленинска теория. Значимостта му се определя от мястото, което държавата заема сред останалите обществени явления, и от ролята, която тя играе във функционирането и развитието на класовите общества.

1. СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ И ДЪРЖАВАТА

Проблемът за отношението на социалистическата революция към държавата е един от кардиналните проблеми на марксизма-ленинизма. Без неговото правилно решаване не е възможна победата на социалистическата революция, революционното преобразуване на капиталистическото общество в социалистическо, включително и извършването на коренен преврат в политическата надстройка на обществото. За да подчертае дълбоката връзка между революцията и държавата, Ленин не случайно озаглавява едно от основните си произведения „Държавата и революцията". А за значението, което отдава на правилното изясняване на отношението на социалистическата революция към държавата за успешното извършване и развитие на тази революция, говори и обстоятелството, че той пише този труд през август-септември 1917 година, т. е. буквално в навечерието на Великата октомврийска социалистическа революция, при изключително сложната и трудна политическа обстановка в Русия по онова време, при огромната му заетост с непосредственото ръководство на революционния процес в страната и при това живеейки в условията на дълбока нелегалност.

В „Държавата и революцията", привеждайки множество цитати от произведенията на Маркс и Енгелс, Ленин убедително разкри автентичността на схващанията им по въпроса за отношението на социалистическата революция към държавата, същността на които се свежда към посочения по-горе Марксов извод. Едновременно с това той, от една страна, разкри и подложи на съкрушителна критика фалшификациите, извращенията и пряката ревизия на възгледите на класиците на марксизма по разглеждания проблем, извършени от опортюнистите от II интернационал, особено тезата им (представена за Марксова теза), че в хода на революцията пролетариатът следва не да разруши, а да завладее буржоазната машина и да я използва за постигането на своите цели. От друга страна, той рязко разкритикува и отхвърли свръхреволюционната на думи, а реакционна по своята същност теория на анархистите за „отменяването на държавата", за хвърлянето ѝ във въздуха на другия ден след победата на пролетарската рево-

Digitized by Google

люция и непосредственото встъпване на обществото в бездържавното му състояние.

Марксистко-ленинското учение за необходимостта от разбиването в процеса на пролетарската революция на заварената буржоазна и всяка друга експлоататорска държавна машина и изграждането на нейно място на социалистическа държавна организация и Лениновата критика на опортюнистическите възгледи по този въпрос запазват своята истинност и продължават да бъдат актуални и в наше време. Като се изхожда от погрешните представи, че съвременният капитализъм се бил уж превърнал в „народен капитализъм", а съвременната капиталистическа държава — в „държава на всеобщото благоденствие", в организация, която еднакво се грижи за интересите на всички граждани, през последните години сред ревизионисти, опортюнисти и ренегати отново се чуват гласове за завладяването и използването на заварената от революцията държава, за да се реши задачата за преобразуването на обществото в социалистическо.

Владимир Илич Ленин не само защити, но и доразви и конкретизира Марксовото учение за разбиването на буржоазната държавна машина и за изграждането на нейно място на социалистическа държава. По-специално, той посочи, че да се разруши буржоазният държавен апарат, това съвсем не означава едновременно, с един удар и изцяло да се разрушат всички негови звена. В този апарат Ленин различава две главни части и съветва да се подхожда различно към тях.

В първата, предимно подтисническата част на буржоазния държавен апарат, влизат преди всичко армията, жандармерията, полицията и разузнаването. По социалната си служба, организационно-устройствени и функционални принципи, методи на работа и пр. тя е враждебна на трудещите се. Нея работническата класа не може да завладее и да я използва в неизменен вид като инструмент за решаване задачите на социалистическата революция. Тя в зависимост от условията изведнъж и изцяло или постепенно и на етапи се ликвидира, се разбива.

Втората част на буржоазния държавен апарат включва държавни банки, статистически и други учреждения, които по думите на Ленин изпълняват „маса отчетно-регистрационна работа", културни, учебни, здравни и други институти и учреждения. Те не се разбиват в прекия смисъл на думата, а трудещите се начело с работническата класа постепенно ги овладяват и подчиняват на себе си, очистват ги от буржоазно съдържание и влияние и ги използват за решаване задачите на буржоазната революция. Разбира се, в процеса на социалистическата революция тази част на стария държавен апарат качествено изменя своята природа, превръща се от оръдие на буржоазията в инструмент на работническата класа и се включва като органически съставна част в социалистическия държавен апарат.

Опитът от развитието на социалистическата революция във всички страни потвърди, че **разбиването на буржоазната държавна машина и изграждането на нейно място на социалистически тип държавна организация**, което съставлява важна страна на същностното съдържание на социалистическата революция в политическата област и сърцевина на прехвата в политическата надстройка на буржоазното общество, **е обща закономерност на социалистическата революция в политическата сфера.** Този опит потвърди също така, че **тази закономерност се проявява своеобразно в различните страни.** Националноспецифичното й проявление намира израз главно, първо, в темповете на протичането на този двуединен процес и, второ, в степента и времетраенето на използването на стари организационни форми и на стари правни форми и механизми

Digitized by Google

при изграждането на социалистическата държавна организация. Твърде своеобразно протече този процес и в нашата страна.[1]

2. КОРЕННОТО ОТЛИЧИЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ДЪРЖАВА ОТ ЕКСПЛОАТАТОРСКИТЕ ТИПОВЕ ДЪРЖАВИ

Маркс, Енгелс и Ленин решително се обявиха против разглеждането на държавата като някаква самостоятелна същност, независима от икономическата и социално-класовата структура на обществото, против преклонението пред държавата, против „суеверната вяра" и „суеверната почит" към нея.

За тях държавата е изцяло надстроечно явление. Нейното възникване, развитие, историческа съдба, степен на отчужденост от обществото, тип, характер, социална служба и роля и пр. непосредствено или в последна сметка се определят от икономическата база на обществото. Различните типове икономически строеве, които предполагат съществуването на държавата, обуславят различните й типове и съответната им качествена характеристика.

Социалистическата и експлоататорските типове държави са противоположни по своята същност. За да подчертаят коренното отличие на социалистическата държава от експлоататорските типове държави, включително и от буржоазната, т. е. от „държавата в собствения смисъл", „в истинския смисъл на думата", Енгелс и Ленин характеризират социалистическия тип държава като „нещо такова, което всъщност вече не е държава", което „не е държава в собствения смисъл на думата", което е „преходна държава" или „преходен тип държава", „полудържава", „отмираща държава".[2]

Според класиците на марксизма-ленинизма държава в същинския или в собствения смисъл на думата са експлоататорските типове държави, т. е. онези, които се основават на частната собственост върху средствата за производство. Нейни най-съществени характерни признаци са следните: първо, тя е орган, оръдие, машина на експлоататорски класи, т. е. на незначителна част от населението на страната и, второ, тя е инструмент на експлоататорските класи за потискане на трудещи се, т. е. на огромното мнозинство от населението, с цел да ги експлоатира.

В противоположност на нея социалистическата държава през първия си главен етап на развитие (държавата на пролетарската диктатура, която съответствува на преходния период от капитализма към социализма и на етапа на изграждането на зрялото социалистическо общество) е организация на работническата класа и на останалите трудещи се, а през втория си главен етап (общонародната държава, която съответствува на етапа на развитото социалистическо общество и на етапа на неговото прерастване в комунистическо) тя е организация на целия народ. И което е особено важно в случая, социалистическата държава не е оръдие за експлоатация на една класа от друга, а е могъщ инструмент за премахването на условията, които обуславят класовото господство, подтисничеството и експлоатацията на човек от човека. Нейната историческа мисия е да осигури победата на социализма и изграждането на развито социалистическо общество, а след това да съдействува за победата на комунизма в страната и в целия свят.

Социалистическата държава по думите на Енгелс и Ленин не е държава в собствения или в истинския смисъл на думата. Но тъй ка-

---

[1] Вж. по този въпрос Пейко Славов, Българската социалистическа държава Същност, закономерности, етапи и перспективи, С., 1975, с. 46—88.

[2] К. Маркс, Ф. Енгелс. Съч., т. 19, с. 7; В. И. Ленин, Съч., т. 24, с. 70, 71; т. 25, с. 443, 457, 461, 467, 491, 492.

Digitized by Google

то и доколкото и на нея са присъщи в една или друга степен основните признаци, които са характерни за държавата изобщо като специфична обществена политическа организация — основава се на териториалното деление на населението, наличието на публична власт, събирането от населението на данъци и сключването на вътрешни и външни заеми, — то тя все още е държава, макар и държава не в „собствения" или „в истинския смисъл на думата". С нейното създаване започва процесът на ликвидирането на отчуждението на държавата от обществото. При нея свободата на работническата класа, на трудещите се изобщо по думите на Маркс „се състои в превръщането на държавата от орган, стоящ над обществото, в орган, изцяло подчинен на това общество"[1].

Когато класиците на марксизма-ленинизма и особено Ленин характеризират социалистическата държава като „полудържава", „преходна" и „отмираща" държава, те имат предвид социалистическата държава през всички етапи от нейното развитие. Социалистическият тип държава е „преходна" в смисъл, че тя е междинно звено между „държавата в истинския" или „в собствения смисъл на думата", каквато е експлоататорската държава, и комунистическото обществено самоуправление. Що се отнася до общонародната социалистическа държава, то тя е „преходна" и „отмираща" и в прекия смисъл на тези думи, тъй като в процеса на комунистическото строителство непосредствено прераства в комунистическо обществено самоуправление.

3. МНОГООБРАЗИЕ НА ФОРМАТА НА ДИКТАТУРАТА НА ПРОЛЕТАРИАТА И НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ДЪРЖАВА

Идеята за многообразието на формите на прехода към социализма, в това число и идеята за многообразието на формата на диктатурата на пролетариата и на социалистическата държава беше ясно изразена още от Маркс и Енгелс. Нещо повече, всеки от тях предлагаше конкретна такава форма. Според Маркс диктатурата на пролетариата трябва да бъде организирана по подобие на Парижката комуна. А според Енгелс най-добрата форма на диктатурата на пролетариата и на държавата на пролетарската диктатура — това е демократичната република. Предлаганата от Енгелс форма на политическа организация на социалистическото общество беше общоприета от всички марксисти, включително и от Ленин, чак до април 1917 г.

Като направи дълбок анализ на съществуващата по онова време политическа обстановка в Русия, като обобщи опита на руските революции от 1905—1907 г. и февруари 1917 г., в огъня на които революционното творчество на масите роди съветите на работническите и селските депутати, **Ленин стигна до гениалния извод, че не парламентарната република, а републиката на съветите е най-добрата политическа форма на организация на обществото през периода на диктатурата на пролетариата.** Този свой извод той формулира за пръв път в знаменитите „Априлски тезиси" по следния начин: „Не парламентарна република — връщането към нея от СРД би било крачка назад, — а република на съветите на работническите, ратайските и селските депутати в цялата страна, от долу до горе"[2]. Тази гениална Ленинова идея само след няколко месеца, с победата на Великата октомврийска социалистическа революция, беше осъществена практически: установената в Русия диктатура на пролетариата и изградената социалистическа държава приеха формата на съветска власт.

---

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 19, с. 28.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 24, с. 5.

Digitized by Google

Направеният и формулиран в „Априлските тезиси“ Ленинов извод-откритие и практическото му осъществяване под непосредственото ръководство на неговия автор представляват крупно завоевание. Те са истински подвиг в развитието на марксистката теория и в пролетарската революционна политическа практика. Те са плод едновременно на гения на В. И. Ленин, на огромната му морална сила и на неукротимата му революционна смелост. Когато „живият живот“, фактите на действителността изискваха това, той не се побоя да замени едно неотговарящо вече на съществуващите условия теоретическо положение, макар да е било дотогава общоприето от марксистите, с ново. И в този, както и в редица други подобни случаи Ленин остава верен на следното, формулирано от самия него положение: „... марксистът трябва да взема предвид живия живот, точните факти на действителността, а не да продължава да се държи за теорията на вчерашния ден“[1]. С други думи казано, той изискваше и към самия марксизъм да се подхожда диалектически, творчески, а не догматически.

Гениалният диалектик и последователният интернационалист у Ленин намериха блестящо проявление и в забележителния факт, че **той не гледаше на откритата от него и практически осъществена в ръководената от него социалистическа държава съветска власт като на единствено възможна и най-целесъобразна форма при всички условия. Той сочеше възможността, нещо повече, неизбежността от появата в бъдеще на нови форми на диктатурата на пролетариата и на социалистическата държава.** Само няколко месеца след като беше направил своето гениално откритие и го бе формулирал в „Априлските тезиси“, в труда си „Държавата и революцията“ той писа: „Преминаването от капитализма към комунизма, разбира се, не може да не даде грамадно изобилие и разнообразие на политически форми, но същността ще бъде при това неизбежно една: диктатура на пролетариата“[2].

Възникването и утвърждаването на народната демокрация и на народнодемократичната власт като нови форми на диктатурата на пролетариата и на социалистическата държава във всички страни, в които през периода на Втората световна война и след това победи социалистическата революция, са убедително потвърждение на Ленировото учение за многообразието на формата на политическа организация на обществото през периода на преминаването от капитализма към социализма. Българската комунистическа партия също прояви голямо творчество в намирането на най-подходящата форма на диктатура на пролетариата съобразно с конкретно-историческите условия в нашата страна. Голям е личният принос в това отношение на Георги Димитров. В доклада си пред Петия конгрес на партията той посочва, че с победата на социалистическата революция в нашата страна „... се откри възможността да се осъществи преходът от капитализма към социализма ... посредством режима на народната демокрация“[3].

Определяйки същността и характера на тази форма, той прави извода: „Въплътявайки господството на трудещите се при ръководството на работническата класа, режимът на народната демокрация може и трябва в дадена историческа обстановка, както вече показа опитът, с успех да изпълнява функциите на диктатурата на пролетариа-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 24, с. 27.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 25, с. 436.
[3] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 295.

Digitized by Google

та за ликвидирането на капиталистическите елементи и организацията на социалистическото стопанство"[1].

Актуалността на това учение в наше време продължава да нараства. Няма и не може да има никакво съмнение, че бъдещето ще предложи и други форми на пролетарската диктатура и на социалистическата държава.

Разбира се, не бива да се забравя, че **различните форми на диктатурата на пролетариата и на социалистическата държава,** въпреки съществуващите различия между тях, като форми, политическа обвивка на еднакви по своя тип и по класовото си съдържание социални явления, **имат редица общи най-съществени свои признаци** — еднаква същност, общи закономерности на развитие, еднакви основни задачи и главни функции и пр. Следва да се има предвид също така, че съществуват или могат да съществуват значителни различия в отделните страни при практическото приложение и на една и съща форма. Например значителни са те в политическата организация на различните народнодемократични държави.

4. ЛЕНИН ЗА ОТМИРАНЕТО НА ДЪРЖАВАТА

Учението на Маркс, Енгелс и Ленин за отмирането на държавата е важна съставна част на марксистко-ленинската теория за държавата. Неговата същност Ленин изрази лаконично и ярко в „Държавата и революцията" с думите: „Според Маркс на пролетариата е нужна само отмираща държава, т. е. държава, която е устроена така, че незабавно да почне да отмира и да не може да не отмира."[2] Според Ленин това е първото условие, на което трябва да отговаря създаваната в процеса на социалистическата революция пролетарска държава.

Теоретическите положения на класиците на марксизма-ленинизма, включително и на Ленин, относно отмирането на държавата, поради липсата по онова време на съответен исторически опит, по необходимост имаха общ характер. Те обаче и досега изумяват със своята дълбочина и проникновение в бъдещето. И са солидна теоретико-методологическа предпоставка и ориентир за по-нататъшното развитие на това придобило вече и практическа актуалност учение, като се изучава и обобщава натрупаният практически опит.

Периодът на господството на култа към отделна личност беше тежко време за марксистко-ленинската теория за социалистическата държава изобщо, в това число и за марксистко-ленинското учение за отмирането на държавата. Това учение беше подложено на атаки (най-често мълчаливи и анонимни и поради това твърде опасни) от ревизионистко-догматични позиции. Многобройните и съвсем категорични изказвания на Маркс, Енгелс и Ленин по въпроса за отмирането на държавата старателно се заобикаляха и упорито премълчаваха, а в някои случаи и извращаваха, за да се приведат в съответствие с господствуващите по онова време догми по въпроса. Проблемът за отмирането на държавата бе обявен за неактуален и бе отдаден на забрава.

От това обстоятелство широко се възползваха съвременните ревизионисти в международното работническо и комунистическо движение. „Разработването" на проблема за отмирането на държавата — за същността на този процес и особено за неговото начало, за темповете му на развитие, за това с кои държавни функции и ор-

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 295.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 25, с. 425.

Digitized by Google

гани започва отмирането на държавата и кои от тях първи отмират и прочие — стана техен своего рода монопол. Отново бяха наслоени редица и сериозни извращения и фалшификации на марксистко-ленинското учение за отмирането на държавата.

Всичко това, както и потребностите на комунистическото строителство в политическата сфера, прави актуални Лениновите идеи по проблема за отмирането на държавата. Силен тласък и правилна, в духа на неговите указания насока на развитието на марксистката мисъл по проблемите за отмирането на държавата, т. е. за прерастването на социалистическата държавност в комунистическо обществено самоуправление, даде Програмата на КПСС.

Лениновите схващания по проблема за отмирането на държавата се свеждат към следното. За идеолозите на експлоататорските класи не съществува проблем за отмиране на държавата, според тях тя е вечна. Такъв проблем не съществува и за анархистите, тъй като според тях, както бе вече отбелязано, държавата се унищожава, отменява, хвърля се във въздуха още в началото на победоносната пролетарска революция. Проблемът за отмиране на държавата е проблем на марксистката теория. **Според нея отмира** не експлоататорският, включително и капиталистическият тип държава — тя се разбива, унищожава, — а **социалистическата държава.** Изясняват се проблемите за действителната сила на социалистическата държава, която се състои не в числеността на държавния апарат изобщо и в тая на апарата за насилие по-специално, а във високата социалистическа съзнателност на масите и във високата степен на развитие на социалистическата демокрация, за съотношението между отмирането и усилването на социалистическата държава, които особено в поранните периоди не се изключват абсолютно, за същността и диалектиката на отмирането на социалистическата държава и на формирането на комунистическото обществено самоуправление като две страни на един и същи диалектически противоречив процес. Подчертава се връзката, която съществува между отмирането на държавата и комунистическото строителство в икономическата област и измененията в социално-класовата структура на обществото, обусловеността на първия процес от втория. В. И. Ленин обяснява запазването на държавата след премахването на класовия антагонизъм в страната, първо, с необходимостта от осъществяване на най-строг контрол от страна на обществото и от страна на държавата върху мярката на труда и мярката на потреблението и, второ, с необходимостта да се защищава страната от външни нападения, ако продължават да съществуват империалистически държави.

Големи затруднения на теоретиците-марксисти създава цитираната по-горе Ленинова мисъл, че според Маркс на пролетарната е нужна само отмираща държава... както и следното, съдържащо се също в „Държавата и революцията" негово изказване: „А щом като мнозинството от народа само потиска своите потисници, то „особена сила" за потискане вече не е нужна! В тоя смисъл държавата започва да отмира."[1] Досега като правило тези затруднения се „преодоляват", като посочените Ленинови изказвания се заобикалят и премълчават.

Следва да се отбележи, че проблемът за началото на процеса на отмирането на държавата е недостатъчно разработен в марксистката литература. Това е една от причините за съществуващите разногласия сред марксистите, които сравнително по-широко разглеждат

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 25, с. 443.

Digitized by Google

този въпрос, за изказаните от тях различни, а понякога и противоречиви мнения.[1]

От цитираните по-горе две теоретични положения на Ленин следва, че според него **социалистическата държава започва да отмира от момента на нейното изграждане.** Това твърдение е безусловно правилно, ако в понятието „отмиране на държавата" се влага онзи по-широк смисъл, какъвто в някои случаи влагат в него класиците на марксизма-ленинизма, а именно в смисъл, че се започва преходът, по думите на Ленин, от държавата „в собствения смисъл на думата", каквато е експлоататорският тип държава, към държавата, която „вече не е държава в истинския смисъл", каквато е социалистическата държава. Що се отнася обаче до отмирането на социалистическата държава в строго научния смисъл на това понятие, т. е. в смисъл на постепенното ѝ непосредствено прерастване в комунистическо обществено самоуправление, то началото на този процес трябва да се търси в следващите по-късни етапи от развитието на социалистическото общество и държава.

Отмирането на социалистическата държава фактически започва с ликвидирането на експлоататорските класи и с отмирането на функцията на социалистическата държава за потискане и смазване съпротивата на тези класи. **Този процес обаче получава по-интензивно и по-всестранно развитие през етапа на зрелия социализъм. През етапа на разгърнатото прерастване на социалистическото общество в комунистическо, при благоприятни международни условия, отмирането на общонародната социалистическа държава, т. е. прерастването ѝ в комунистическо обществено самоуправление, се превръща в същност и основно съдържание на развитието на тази държава.**

Отмирането на държавата е сложен, продължителен и постепенен процес. То напълно приключва с изграждането на зряло комунистическо общество в страната и с ликвидирането на антагонизма между социализма и капитализма на световната арена в полза на социализма.

●

В „Държавата и революцията", а по-късно и в други свои работи, като обобщава опита от държавното строителство в СССР, **Ленин разви ценни идеи и по редица други въпроси, които се отнасят до проблема за социалистическата държава.** Някои от развитите в „Държавата и революцията" идеи по-късно претърпяха промяна, корекции и уточняване. Такъв е например случаят със схващането на Ленин по въпроса за устройството на социалистическата държава. В „Държавата и революцията" той общо взето се придържа към възгледите на Маркс и Енгелс, според които социалистическата държава трябва да се изгражда като унитарна, единна и неделима република. Според класиците на марксизма федералното устройство на социалистическата държава е „пречка за развитието" и се допуска само при особени условия (с оглед решаването на националния въпрос), и то като рядко изключение и като временна и преходна мярка. След Великата октомврийска социалистическа революция поради сложния многонационален състав на Русия и поради редица други съображения КПСС и Ленин възприеха федералното устройство на съветската държава и в края на 1922 г. създадоха Съюза на съветските социалистически републики като единна съюзна многонационална държава, чийто 60-годишен юбилей тази година чествува цялото прогресивно човечество.

[1] Вж. по-подробно по тези въпроси Пейко Славов, Българската социалистическа държава. Същност, закономерности, етапи и перспективи, С., 1975, с. 441—473.

Digitized by Google

СССР-ДЪРЖАВА ОТ НОВ И ВИСШ ИСТОРИЧЕСКИ ТИП

ст. н. с. ВЛАДИМИР ЗАХАРОВ

Преди 65 години Великата октомврийска социалистическа революция сложи началото на световно-историческия преход от капитализма към социализма, а пет години по-късно се роди социалистическата многонационална държава — Съюза на съветските социалистически републики. Тези две забележителни събития в историята на човечеството са неразривно свързани. Без Великата октомврийска социалистическа революция не би могъл да се появи СССР като многонационална социалистическа федерация. Победоносната социалистическа революция създаде икономическите, политическите и идеологическите предпоставки за доброволно обединяване на народите на бившата руска империя в единен многонационален държавен съюз на равноправните съветски републики. Декларацията за образуването на СССР тържествено прокламира, че новата съюзна държава ще бъде достоен венец на заложените още през Октомври 1917 г. темели на мирно съжителство и братско сътрудничество на народите.

●

Съветската държава възникна като държава на диктатурата на пролетариата, като исторически нов и висш тип на политическа организация на обществото, като отрицание на буржоазната държава и демокрация. За пръв път в историята политическата власт премина в ръцете на трудещите се, на огромното мнозинство от народа под ръководството на най-революционната и най-прогресивната обществена класа — работническата класа и нейната комунистическа партия. По времето на т. нар. „триумфално шествие" на съветската власт през първите месеци след Октомврийската революция Съветите се наложиха практически на по-голяма част от територията на бившата руска империя. „Идеята на съветската организация — се отбелязва в Постановлението на ЦК на КПСС от 19 февруари 1982 г. за 60-годишнината от образуването на Съюза на съветските социалистически републики — се оказа близка на трудовите маси от всички народи на Русия, проста и приложима към най-разнообразните условия на техния живот."[1]

Притегателната сила на този нов тип държавна организация, създадена от трудещите се маси на Русия, е в нейния най-широк и последователен демократизъм. Съветите осигуриха условия за масово участие на трудещите се в управлението на обществото, в обсъждането и решаването на всички държавни и обществени въпроси, утвърдиха контрола на народа върху целия държавен апарат. Революцията установи върховенство на Съветите в цялата държавна организация, превърна ги в политическа основа на цялата държава, въведе отговорност и подотчетност на всички държавни органи.

Изграждането на съветската държавна организация — на държава от типа на Парижката комуна, в хода на Великата октомврий-

[1] Сп. „Коммунист", № 4, 1982, с. 3.

Digitized by Google

ска социалистическа революция сложи основата за по-нататъшното изграждане на СССР. Една от важните особености на социалистическата революция в Русия бе тази, че тя се извърши в многонационална страна с повече от 100 националности и народности. В хода на гражданската война и империалистическата интервенция огромната царска империя се разпадна на множество независими държавни образувания. Там където победиха Съветите, възникнаха самостоятелни съветски национални републики. Историята постави на дневен ред въпроса за тяхното постепенно сближаване и обединяване в единна държава. Необходимо беше да се изгради на базата на съветската организация такава държава, която би обединила в единен политически съюз множество най-различни националности и народности с далеч не еднаква степен на икономическо, социално и културно развитие. Достатъчно е да се посочи, че много от народите още не бяха достигнали капиталистическия стадий на развитие, а някои от тях живееха в условията на патриархално-родовия строй.

Жизнено важни обективни интереси и потребности на отделните съветски републики ги тласнаха към обединяването в единна държава. Такива бяха необходимостта от отбрана на революционните завоевания на съветската власт от империалистическата агресия; от дипломатическа защита на техните политически и икономически интереси от натиска на империалистическите държави; необходимостта от обединяване на всички сили и ресурси за възстановяване на разрушеното народно стопанство, за по-нататъшното развитие на икономиката на страната и изграждане основите на новото, социалистическо общество. Накратко, цялата съвкупност от външнополитически и вътрешни, икономически, стопански и културни фактори изискваха да се обединят усилията на отделните републики в единна многонационална държава.

Обединяването се улесняваше от интернационалната природа на съветската власт, от наличието на ясна демократическа програма на Комунистическата партия по националния въпрос, основана на ленинското учение за нациите, за национално самоопределение, включително до отделяне от страната и образуване на нова самостоятелна държава, а така също и от научната теория за пролетарската революция и социалистическата държава.

●

На Владимир Илич Ленин принадлежи идеята за съветската социалистическа федерация, за държавния съюз на нациите и народностите от съвършено нов и висш исторически тип. Той формулира основните начала, главните принципи на федеративния съюз на свободните съветски републики, които имат непреходно значение и върху които се изграждат отношенията между народите от нов тип. Влиянието на ленинските идеи прекрачи рамките на съветската държава и придоби световно-исторически характер. Те са не по-малко актуални днес, отколкото вчера.

Той предложи федерация на съветските републики, основана върху национален принцип, в която субектите на единен многонационален държавен съюз са суверенни национални държави. Този съюз беше създаден без „лъжа и желязо"[1], върху началата на строга доброволност и взаимно доверие, на пълно равноправие на нациите и народностите, при свобода на тяхното самоопределение, включително до излизане от съюзната държава; запазване на националния и дър-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 26, с. 481.

Digitized by Google

жавния суверенитет; върху принципите на социалистическия (пролетарския) интернационализъм и демократическия централизъм.

Основана върху тези принципи, съветската социалистическа федерация, като форма на държавно устройство на СССР, осигурява националните и интернационалните интереси на народите. Тази възможност е заложена в нейната икономическа, политическа, социална и идеологическа основа.

Икономическата система на СССР, основана върху социалистическата собственост на средствата за производство, обединява и сплотява (за разлика от капиталистическата частна собственост) съветските хора, националностите и народностите в едно единно задружно семейство. Държавната собственост е общо достояние на целия съветски народ, основна форма на социалистическата собственост, главна и решаваща икономическа опора на съветската федерация. Държавата съдействува за развитието на колхозно-кооперативната собственост и за сближаването ѝ с общонародната. Сливането на икономиките на всички съюзни републики в единен народностопански комплекс създаде материалните предпоставки за ускорено развитие на производителните сили на цялата страна и за изравняване на тяхното социално-икономическо и културно развитие.

Политическата система на СССР и преди всичко Съветите на народните депутати, които образуват нейната **политическа основа**, разкриват възможността за демократично и равноправно представителство на всички нации и народности в управлението на страната. Демократизмът е същностна черта на съветската държавна форма. Той е приложен в социалистическата федерация и с оглед на многонационалната природа на съветската държава.

Социалистическият демократизъм на съветската политическа система за разлика от формалната буржоазна демокрация осигурява не само юридическо, но и фактическо равенство на всички съветски граждани независимо от тяхната национална (народностна) принадлежност. Представителите на всички националности и народности на СССР участвуват активно в дейността на органите на държавната власт, в управлението на страната. Така във Върховния съвет на СССР са представени депутати от 61 националности, а в местните съвети на народните депутати — повече от 100 националности. В държавното устройство на СССР, в структурата на държавните органи е приложен последователно принципът на равноправие на съюзните републики. Те участвуват на равни начала в дейността на висшите федерални органи — Върховния съвет на СССР, Президиума на Върховния съвет на СССР, Съвета на министрите на СССР, Върховния съд на СССР и др.

Социална основа на съветската държава е нерушимият съюз на работниците, селяните и интелигенцията. Съветската държава като инструмент за регулиране на социално-класовите, национално-народностните процеси ускорява социалната еднородност на обществото, преодолявайки постепенно класовите различия, различията между града и селото, между умствения и физическия труд. Тя съдействува за всестранния разцвет и сближаване на всички нации и народности. Всичко това води в перспектива към изграждането на безкласово комунистическо общество.

Някога единството на руската империя се поддържаше така, както се поддържа единство и ред в зандана — чрез жестока диктатура и терор, чрез систематическо насилие над националните неруски малцинства. Наличието на различни враждуващи религии още повече изостряше социално-класовите и националните противоречия, отдалечаваше и отчуждаваше отделните народи. Именно религията

Digitized by Google

бе главна идеологическа сила, духовна основа на целия културен живот на народите. Научната идеология на работническата класа стана онази велика обединяваща и циментираща сила, която сплоти всички съветски народи около интернационалната политика на Комунистическата партия. Днес единната идеологическа основа на всички съветски републики, на всички нации и народности, на целия съветски народ — марксистко-ленинското учение, осигурява здравото социално-политическо и идейно единство на всички съветски хора.

●

Съветската социалистическа държава е нова и висша държавност не само по своята форма на управление и държавно устройство, по основните принципи на организацията и функционирането, но преди всичко по своите исторически цели и задачи, по вътрешните и външните си функции. Конституцията на СССР възпроизвежда Ленинската постановка, че държавата от нов тип е основно оръдие за защита на революционните завоевания на съветския народ, за изграждането на социализма и комунизма. Нейна висша стратегическа цел е построяването на безкласово комунистическо общество, следователно и отмиране на самата държава, прерастването на политическата система на зрелия социализъм в обществено-комунистическото самоуправление.

Благородната и хуманистична същност на съветската държава намира ярък и най-пълен израз в нейните главни задачи, най-важни от които са: създаване на материално-техническата база на комунизма; усъвършенстване на социалистическите обществени отношения и тяхното преобразуване в комунистически; възпитание на човека на комунистическото общество; повишаване на материалното и културното жизнено равнище на трудещите се; гарантиране сигурността на страната; съдействие за укрепване на мира и развитие на международното сътрудничество.

Тези задачи определят основните функции на съветската държава в прехода на обществото към комунизма: нейните стопанско-организаторски и културно-възпитателни функции, а също така функциите по защита на социалистическата родина, опазване на социалистическата собственост, укрепване на мира и развитие на международното сътрудничество, постоянно разширяване на правата и свободите на съветския човек. Тези функции са насочени в крайна сметка към пълното осъществяване на идеала и девиза на Комунистическата партия — „всичко в името на човека, всичко за благото на човека“.

Демократическата природа на съветската държава се разкрива най-ярко и пълно в социалното положение на личността, в нейните права, свободи и задължения в социалистическото общество. Социализмът създаде за пръв път в историята на човечеството условия за преодоляване на отчуждението между човека и държавата, за постигане на органическо единство между целите на държавата и стремежите на личността. Държавата се превърна в действителен, реален гарант на правата и свободите на гражданите, на целия трудов народ. Тя стана израз на колективната грижа за човека и обществото, в което, както се казва в преамбюла на Конституцията на СССР, „закон на живота е грижата на всички за благото на всеки и грижата на всеки за благото на всички“. Уважението към личността, защитата на правата и свободите на гражданите са конституционни задължения за всички държавни органи, обществени организации и длъжностни лица.

Digitized by Google

Конституционният кодекс на правата и свободите на съветския човек по своята широта не познава други равни на себе си. Съветската държава осигури на социалистическата личност не само най-широки политически, икономически, социални, културни и лични права и свободи, но което е не по-маловажно, и реални материални гаранции за тяхното осъществяване. **Материалната гарантираност на правата и свободите** — ето какво различава коренно реалната социалистическа демокрация от формалната, прокламирана, но не и гарантирана буржоазна демокрация. Тези права са гарантирани от социалистическата икономика, от икономическата система, от единния народностопански комплекс на СССР. Плановият характер на социалистическата икономика не познава нито безработица, нито икономически, финансово-валутни, инфлационни и други сътресения и кризи, които периодически, закономерно и неизбежно преживява капиталистическото стопанство. Материалните гаранции се допълват с ефективни политически и юридически гаранции, които в своята съвкупност са реален израз на постоянно задълбочаващия се демократизъм на съветското социалистическо общество.

Специфична черта на социалистическата демокрация е **единството на правата и задълженията на гражданите.** Това единство за пръв път бе въведено от съветската държава, от нейните конституции, които приложиха на практика указанието на основоположниците на марксизма, че за пролетариата равенството в задълженията е не по-малко важно от равенството в правата. Съветската държава въведе принципа, че осъществяването на правата и свободите е неотделимо от изпълнението на задълженията на гражданите. Този принцип е безспорна проява на последователния социалистически демократизъм и е едновременна гаранция за неговия общонароден характер, за равенството на хората не само в техните права, но и в задълженията. Равенството на гражданите в техните задължения е едновременно и израз на тяхната отговорност при използване на правата и свободите. Съветската демокрация в този смисъл е враждебна на всякакви прояви на буржоазния индивидуализъм и на стремежите на личността да задоволява своите потребности за сметка на другите членове на обществото. Антиексплоататорската насоченост е нейната действителна класова същност.

Съветската държава се роди с лозунга за мир в целия свят, с призива към всички нации и народности да се сложи веднъж завинаги край на войните, да се утвърди мир, сътрудничество и взаимно разбирателство между народите. От Октомврийската революция до днес тя провежда неотклонно и последователно ленинската политика на мир, всеотдайно и самоотвержено се бори за укрепване на сигурността на народите, за широко международно сътрудничество.

Благородните и хуманни цели на външната политика на СССР органически произтичат от неговата вътрешна политика, от стратегическата задача да осигури благоприятни международни условия за изграждането на комунизма в страната. Нейните цели се определят също от интернационалната природа и от миролюбивата същност на социалистическото общество и са насочени към укрепване позициите на световния социализъм, на националноосвободителното движение, за предотвратяване на агресивните войни, за постигане на общо и пълно разоръжаване, за политическо и военно разведряване, за съвместно съществуване на държави с различен обществен строй. Същността на тази високохуманна политика на съветската държава с най-голяма пълнота е въплътена в Програмата за мир, разработена и провъзгласена от XXIV и XXV конгрес на КПСС. „Тази програма — заяви другарят Тодор Живков от трибуната на XII конгрес на

Digitized by Google

БКП — отговаря не само на интересите на съветския народ, но и на жизнените интереси на всички хора по света.“[1]

●

От 1922 г., когато бе образуван Съюзът на съветските социалистически републики, неговият състав се променя няколко пъти, като се увеличава последователно броят на съюзните републики и другите държавни образувания в състава на СССР. Днес СССР е социалистическа единна многонационална, общонародна държава, която се състои от 15 съюзни републики — суверенни съветски социалистически държави и 20 автономни съветски социалистически републики.

Всички те са еднотипни съветски държави с еднакви социално-класови структури, с еднотипни икономически, политически и идеологически основи, форми на управление и политически режими, но с изключително голямо разнообразие от местни особености.

Историческият опит на СССР доказва, че обединяването на усилията на братските републики дава възможност да се решават крупномащабни, глобални общосъюзни задачи в интерес на всички национални и народности на страната, които не биха могли да се постигнат поотделно от тях. След като е решена в основни линии задачата за икономическото и културното изравняване на съюзните републики, на преден план излиза задачата за най-рационално разпределение на производителните сили в страната. Акцентът се слага върху решаването на общосъюзните задачи, където СССР все повече се проявява като единен народностопански комплекс, а предимствата на федерацията се открояват още по-релефно.

Съветският народ посреща 60-годишнината на СССР в разцвета на своето могъщество. Успехите, които постигна съветската федеративна държава за кратък исторически срок, са забележителни и впечатляващи. Националният доход от 1922 г. до 1981 г. нарасна 167 пъти. Обемът на промишлената продукция на страната се увеличи 537 пъти, производството на средства за производство — 1413 пъти, а делът на СССР в световното промишлено производство достигна 20 на сто в сравнение с единия процент през 1922 година.

Крупни мерки бяха предприети за увеличаване на стоките за народно потребление, за повишаване жизненото равнище на съветските хора.

Гигантски успехи са постигнати от бившите изостанали национални и народности. Така в Средноазиатските републики (Таджикистан, Киргизия, Узбекистан) и Казахстан отсъствуваше всякаква промишленост, населението бе изцяло неграмотно (сред узбеките — 97 на сто, сред казахите и киргизите — 98 на сто, сред таджиките и туркмените — 99 на сто), нямаше нито едно висше учебно заведение, нито един театър или клуб, не излизаше нито един вестник. В целия Таджикистан например съществуваха 6 малки промишлени предприятия с 204 работника, 10 начални училища с 13 учители, една болница с 40 легла и 1 процент грамотно население. Такова беше положението и в другите Средноазиатски републики.

Днес всички тези републики са суверенни съветски държави с мощна индустрия и високомеханизирано селско стопанство. Узбекистан разполага с повече от 1600 едри промишлени предприятия, произвежда 35,4 милиарда киловатчаса електроенергия годишно. В 126

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, С., Партиздат, 1981, с. 133—134.

Digitized by Google

средноазиатски висши учебни заведения се обучават 705 хиляди студенти.

В резултат на огромните успехи на всички съюзни републики в страната са създадени могъщи производителни сили, прогресивна наука и култура, благоприятни условия за всестранно развитие на личността. Изградено бе първото в света развито социалистическо общество, общество на зрели социалистически обществени отношения, на висока организираност, идейност и съзнателност на трудещите се, общество на истинска социалистическа демокрация. Зрелият социализъм — висшето постижение на социалния прогрес на днешния ден — се развива върху собствената си основа. Това е необходим, закономерен и исторически продължителен период в изграждането на комунистическата формация.

С изграждането на развито социалистическо общество бе решена в основни линии и задачата за изравняване нивата на икономическото и културното развитие на съветските републики. По такъв начин беше осигурено не само юридическо, но и фактическо равенство на всички нации и народности в СССР[1], създадени са условия за тяхното равномерно и едновременно навлизане в комунистическото общество.

В социално-класовата структура на съветското общество нарасна относителното тегло на работническата класа, която съставлява вече абсолютно мнозинство — 2/3 от целия съветски народ. Продължава процесът на сближаване на всички класи и социални групи на съветското общество, на постепенно формиране на неговата социална еднородност. На XXVI конгрес на КПСС бе направен важен теоретически извод, че обективният, закономерният и планомерният процес на формиране на безкласовата структура на съветското общество ще се извърши в основни линии още в историческите рамки на зрелия социализъм. По такъв начин нациите и народностите в съюзните републики също придобиват ново социално качество, като се превръщат в безкласови социалистически нации. Това е исторически нов жалон в тяхното развитие.

Дълбоките обективни изменения в материалния и културния живот на съветските републики, утвърждаването и узряването на новия тип обществени отношения, сближаването на всички класи и социални слоеве на съветското общество, постигането не само на юридическо, но и на фактическо равенство на всички нации и народности, укрепването на тяхното братско сътрудничество, всичко това доведе до формиране в съветските хора от различни националности на общи черти на духовния облик, въплътили в себе си най-хубавите традиции на народите на СССР. Възникна съвършено нова историческа общност на хората — съветският народ. В нейната основа стои нерушимият съюз на работническата класа, на селяните и на интелигенцията при водещата роля на работническата класа, дружбата на всички нации и народности в страната.

Настъпиха съществени изменения и в националната структура на съюзните републики. Те произтичат от бурното икономическо развитие, от тяхната бърза индустриализация и колективизация, от нарастващата интернационализация на стопанския и целия обществен живот и свързаното с нея свободно движение на гражданите на целия Съюз, от братската взаимопомощ на другите републики и т. н. Промишленото строителство в огромни мащаби, усвояването на целинните земи, изграждането на научните и културните центрове, на транспортните мрежи и т. н. се съпровождаха от крупни миграцион-

[1] О 60-й годовщине образования СССР, „Коммунист", № 4, 1982, с. 5.

Digitized by Google

ни процеси, от значително увеличение в отделните републики на граждани от други национални национности. Съветските републики от предимно еднонационални се превърнаха, както и цялата федерация, в многонационални държави. Така например в Узбекистан и Казахстан днес живеят и работят повече от 100 национални национности и народности. Същата картина представляват и другите крупни градове или строежи в съюзните републики.

Настъпиха съществени изменения и в социално-класовата характеристика на съветската многонационална държава — СССР и в отделните съюзни републики. СССР е възникнал като диктатура на пролетариата във федеративна форма на държавно устройство. XXII конгрес на КПСС направи извод от изключително важно теоретическо и практическо значение, който намери своето юридическо закрепване и в новата Конституция на СССР: след като изпълни задачите на диктатурата на пролетариата, съветската държава се превърна в общонародна. Според конституционното определение тя изразява волята и интересите на работниците, селяните и интелигенцията, на трудещите се от всички нации и народности на страната.

Като държава от нов и висш тип **Съветският съюз е дълбоко интернационален по своята същност.** Неговите основни принципи се възпроизвеждат в държавните форми на другите социалистически страни. Те са отражение на общите закономерности в изграждането на новото общество. В този смисъл всички социалистически държави, независимо от степента на тяхното развитие, представляват държави от нов и висш тип. Те са еднотипни по своята социално-класова същност, по целите и задачите, по своите икономически, политически и културно-идеологически основи, по главните организационни и функционални принципи. Всичко това създава обективни предпоставки за постепенно сближаване на социалистическите страни. Историческият опит убедително доказа, че нито една от тях не може да се развива бързо и успешно по пътя на социализма и комунизма, ако не се съобразява с обективните закономерности на развитието на световната социалистическа система.

Българската комунистическа партия твърдо и уверено насочва страната към всестранно сближаване с другите социалистически държави и преди всичко със СССР. „Това е историческа закономерност — подчерта др. Т. Живков, оценявайки значението на всестранното сближаване между България и Съветския съюз, — която се проявява върху основата на еднотипните производствени отношения в нашите две страни, върху основата на господството на социалистическата собственост на средствата за производство, върху основата на единната марксистко-ленинска идеология, на общите задачи и цели, които стоят пред нашите две партии и народи. По-нататъшното сближаване на нашите икономики съответствува напълно на обективните изисквания на развитието на отношенията между страните от световната социалистическа система в общия им път към комунизма.“[1]

Отбелязаната от другаря Тодор Живков закономерност е валидна не само за отношенията между двете партии и държави, но и за цялата социалистическа система. В хода на развитието на социалистическите страни, с разширяването на всестранните им връзки възникват все повече общи елементи в тяхната политика, икономика и социален живот, постепенно се уеднаквява равнището на тяхното развитие, което ще им позволи в бъдеще да навлизат повече или по-малко равномерно в комунистическото общество.

---

[1] Т. Живков, Икономическата политика на НРБ, т. 1, с. 464.

Digitized by Google

СЪВЕТСКИЯТ НАЧИН НА ЖИВОТ

проф. д-р ЦВЕТА ВАСИЛЕВА

Само за шест десетилетия от създаването на Съюза на съветските социалистически републики в страната на съветите бе достигнат най-високият етап на реалния социализъм — развитото социалистическо общество. Неразделна част от него и най-ярко проявление на неговите предимства над капитализма е новият социалистически начин на живот, който основателно получи названието „съветски начин на живот". Утвърждаването на новия социалистически начин на живот в Съветския съюз Леонид Илич Брежнев окачести като едно от трите най-велики завоевания на Съветския съюз в резултат от победата на Великата октомврийска социалистическа революция.

Съветският съюз прокарва пътя на човечеството и го въоръжава с най-ценния опит във формирането, утвърждаването и развитието на социалистическия начин на живот. Този негов опит има огромно международно значение. Той играе изключително благотворна роля и за нашата страна в утвърждаването на новия социалистически начин на живот. Затова всеки поглед към този опит на СССР има важно не само теоретическо, но и практическо значение.

1. СЪВЕТСКИЯТ НАЧИН НА ЖИВОТ — НАЙ-ВИСОКО ПОСТИЖЕНИЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ

По своя социален облик и класов характер съветският начин на живот е социалистически.

Начинът на живот е съвкупност от типичните за всеки строй жизнени дейности на хората (обществото, класите и другите социални общности, индивидите) във всички сфери на обществения живот (икономическата, социалната, политическата и идеологическата). **Типът на всеки начин на живот** се определя от начина на производство и произтичащата от него система на обществени отношения във всички области на живота. В историята има толкова начини на живот (по техния социален тип), колкото обществено-икономически формации има. Един от тях е начинът на живот на комунистическата формация, първа фаза на който е социалистическият. Първородина на този начин на живот е Съветският съюз, а съветският начин на живот — негов първообраз. Съветският начин на живот не е някакъв отделен от социалистическия тип, а негово най-високо постижение. Той съчетава в диалектическо единство обща същност и специфични черти на социалистическия начин на живот, обусловени от общите закономерности и особеностите в строителството на социализма в СССР.

Построеното в Съветския съюз развито социалистическо общество е най-високото постижение на реалния социализъм в досегашната му история. Неговите обществени условия обуславят най-висока степен и в развитието на социалистическия начин на живот. Затова **съветският начин на живот е не просто социалистически начин на живот,**

Digitized by Google

а **негов най-висш етап,** който носи чертите на зрелостта на социалистическия строй в СССР. Негова **икономическа основа** е социалистическият начин на производство, прерастващ в комунистически. В СССР е построена адекватна на зрелия социализъм материално-техническа база и с успех се поставят основите на материално-техническата база на комунизма. Подготвя се сливането на двете форми на социалистическата собственост в единна комунистическа чрез тяхното сближаване, взаимно преплитане и обогатяване. В социално-класовата област се извършва процес на преодоляване на съществените класови различия, което оказва изключително голямо въздействие върху начина на живот на хората от различните класи и социални слоеве. И този процес, както изтъкна пред XXVI конгрес на КПСС Л. И. Брежнев, ще се извърши „главно и на първо място в историческите рамки на зрелия социализъм"[1]. **Политическа основа** на съветския начин на живот е политическата система на зрелия социализъм, в която ръководната роля на партията се е издигнала на най-висока степен, държавата на диктатурата на пролетариата е прераснала в общонародна държава, най-широко се реализира социалистическата демокрация във всички области на живота. **Идеологическа основа** на съветския начин на живот е не само безразделно господствуващата марксистко-ленинска идеология, но и пълната зрелост на съветския идеологически фронт с неговата качествено нова култура, непримиримост към чужди идеологически влияния, чистотата на марксизма-ленинизма, неговата настъпателност и боеспособност. В основата на съветския начин на живот лежи и последователен пролетарски интернационализъм, чийто най-висок етап е социалистическият интернационализъм. Така обществените основи на съветския начин на живот се характеризират със зрелостта на реалния социализъм, което обуславя и неговата степен на развитие.

В условията на развитото социалистическо общество съветският начин на живот се отличава с най-пълно утвърждаване в ширина по отношение на всички равнища на субекта на социалистическия начин на живот. **В социален мащаб всички жизнени дейности имат социалистически облик.** На равнището на социалните общности няма такава социална сила, която да е носител на несоциалистически начин на живот. И главното отличие на съветския начин на живот в това отношение е, че и на равнището на индивидите той господствува безразделно. Такава степен на развитие на социалистическия начин на живот не е достигната още в никоя друга социалистическа страна. С право Л. И. Брежнев изтъкна като едно от трите най-велики постижения на СССР след Октомврийската революция и съветския човек. Наистина формирането на новия човек в Съветския съюз е продукт на развитото социалистическо общество и достигната степен на развитие на социалистическия начин на живот. Още К. Маркс и Ф. Енгелс пишат: „Каквато е жизнената дейност на индивидите, такива са и самите те"[2]. Но огромна роля за този успех играе цялостната възпитателна дейност на КПСС.

И при условията на съветската страна са възможни отклонения от нормите и принципите на социалистическия начин на живот, но те са в рамките на отделни и изолирани прояви. КПСС неотклонно бди за своевременното преодоляване на всякакви отрицателни явления в начина на живот на съветските хора. На XXV конгрес на КПСС се обръща внимание на съчетаване политиката за повишаване жизнено-

---

[1] Л. И. Брежнев, Отчетен доклад на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес на КПСС и предстоящите задачи на партията във вътрешната и външната политика, С., 1981, с. 71.

[2] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 3, с. 21.

Digitized by Google

то равнище на народа с грижлива възпитателна работа, за да не се допуснат рецидиви на еснафска психология, индивидуализъм, потребителско отношение към живота. Отчита се постепенното преодоляване и изживяване на проявите на национализъм, шовинизъм, некласов подход в оценката на историческите събития, опити да се възпява патриархалщината и т. н. Но тези отрицателни явления не са израз на интересите на някакви социални сили в съветското общество, а са продукт именно на индивидуални субекти. Докато на по-ниските етапи на развитие на реалния социализъм има по-широка социална база за отклонения от социалистическия начин на живот. Основателно пред XI конгрес на БКП другарят Тодор Живков посочи, че преобладаващ у нас е социалистическият тип личност. Но това означава, че има и несоциалистически тип личности, т. е. такива, които още не водят такъв начин на живот, който да съответствува на социализма. Затова и нашата партия провежда огромна дейност за изменение начина на живот на всички граждани на нашето общество в духа на реалния социализъм, за преодоляване на отрицателните явления в това отношение.

Зрелостта на съветския начин на живот като социалистически се проявява и в качествено отношение. **Социалистически характер имат всички видове жизнени дейности на съветските хора:** трудовите, обществено-политическите, нравствените, културните, семейно-битовите, научно-техническите, екологическите, спортно-физическите и т. н. Социалистическият облик на жизнените дейности в съветското общество има хармоничен и всестранен характер. В него няма остатъци от антисоциалистически сили и от бивши несоциалистически класи, които да са носители на тенденции към изостряне на класовата борба, на антисоциалистически прояви в обществено-политическия живот, на чужди възгледи, нрави и морал. Отрицателните прояви и в това отношение са рецидиви в мащаба на отделни случаи. Разбира се, и сред съветските граждани има хора с чужд морал, възгледи и прояви в личния живот, но срещу тях води непримирима борба цялата общественост. Като изтъкна това, че мнозинството съветски хора се трудят честно, Л. Брежнев привлече вниманието на партията върху отрицателните явления: „Но у нас има и такива лица, които се стремят помалко да дадат, а повече да измъкнат от държавата. Именно от такова отношение се пораждат „егоизмът и еснафщината, стремежът да се трупа, равнодушието към народните грижи и дела."[1] „Усилията на всички трудови колективи, на всички обществени организации и всички комунисти — призова конгресът — трябва да бъдат хвърлени за борба срещу тези уродливи явления."[2] По този начин всички жизнени дейности на съветските хора придобиват социалистически характер. Това не е стихиен продукт от обществените условия в СССР, а дело на ръководната роля на КПСС, на организаторската и възпитателната дейност на съветската държава, на съзнателните усилия и стремежи към нов живот на всеки съветски човек.

2. ХАРАКТЕРНИ ЧЕРТИ НА СЪВЕТСКИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ

В съветския начин на живот се проявяват най-ярко, в изкристализиран вид всички отличителни черти на социалистическия начин на живот, неговите забележителни и безспорни предимства. Такива черти носи социалистическият начин на живот и в другите страни на реалния социализъм, но в условията на СССР те са подсилени и допълнени от някои специфични особености, характерни само за съветските хора.

---

[1] Л. И. Брежнев, Отчетен доклад на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес на КПСС... С., 1981, с. 85.

[2] Пак там.

Digitized by Google

Ярка черта на съветския начин на живот е колективизмът. Тя се обуславя от обществената собственост върху средствата за производство и от отношенията на другарство и взаимопомощ в процеса на труда. В съветското общество днес няма поколение, което да е израсло и формирало своя начин на живот в условията на господството на частната собственост върху средствата за производство и свързаните с нея експлоатация на чужд труд, отношения на господство и подчинение. Във всички останали социалистически страни има още такова поколение, което носи в себе си остатъци от стария начин на живот, породен от капиталистическия обществен строй. Тази разлика в обществените условия, естествено, оказва влияние и върху степента на развитие на най-ярката черта на социалистическия начин на живот — колективизма.

В СССР всички обществени отношения са преустроени върху основата на колективизма и това определя неговото място в съветския начин на живот. „В периода на развития социализъм — изтъква Л. Брежнев, — завършва преустройството на всички обществени отношения върху вътрешно присъщи на новия строй колективни начала. Това преустройство обхваща и материалната, и духовната сфера, цялото устройство на нашия живот."[1]

Колективизмът се реализира в здравината и огромната роля на трудовите колективи, които Съветската конституция с право определя като основна клетка на обществено-политическия строй на СССР. Другарството и взаимопомощта са могъщ източник на невиждан героизъм, който съпровожда живота на съветските хора от годините на първите предвоенни петилетки, през легендарните подвизи по време на Великата отечествена война до мирните трудови дела на сегашния етап. Колективизмът поражда чувство за сигурност, увереност в помощта на обществото, колектива и другарите при лична беда и социални бедствия, подбужда към велики дела и подвизи в живота.

Съветският начин на живот се характеризира и със своя трудов характер. Това отличава всеки социалистически начин на живот от буржоазния, който е паразитен и експлоататорски. В съветското общество няма поколение, сред което да има слой на бивши експлоататори, запазили силни спомени от своя предишен начин на живот, както е в други социалистически страни. Тук и поколението на възрастните е израсло при условията на социализма, живеейки от своя труд. „Съветското общество — изтъква Л. И. Брежнев — е общество на трудови хора."[2] По многобройни предложения на трудещите се в Конституцията на СССР е записано: отклоняването от общественополезен труд е несъвместимо с принципите на социализма. Така трудовият характер на съветския начин на живот е правно закрепен в основния закон на Съветския съюз. Това отразява неговата по-висока степен на развитие и съдействува за най-пълната реализация на тази му характерна черта.

Всякакви прояви, които противоречат на трудовия характер на съветския начин на живот, са обект на непримирима борба под ръководството на Комунистическата партия на Съветския съюз. От несъвместимостта на социалистическия начин на живот с отклонения от трудова дейност произтича задачата за борба против такива прояви. „А това означава — изтъква Л. Брежнев, — че е необходимо с всички организационни, финансови и юридически средства да бъдат здраво запушени всички пукнатини за тунеядството, подкупничеството и спе-

[1] Л. И. Брежнев, Отчетен доклад на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес на КПСС... с. 76.
[2] Пак там.

Digitized by Google

кулацията, за нетрудовите доходи, за всякакви посегателства върху социалистическата собственост."[1] В съветската страна съществува обществена непримиримост и към най-изолираните опити да се живее за сметка на чужд труд или да се присвояват нетрудови доходи за сметка на държавата, колектива и гражданите на обществото. Трудовият характер на живота на съветските хора отличава ярко и краси съветския начин на живот.

Друга характерна черта на съветския начин на живот е неговият високоразвит демократизъм. Социалистическият демократизъм пронизва всички жизнени дейности на съветските хора — труда, обществено-политическия живот, живота през свободното време. Съветската държава е държава на целия народ, която запазва своя класов характер чрез ръководната роля на работническата класа в обществото. КПСС е партия на целия народ, но тя запазва своята същност и на авангард на работническата класа, която е нейната главна социална база и ядро. Демократизмът на съветския начин на живот се осъществява чрез най-широкото, активно и съзнателно участие на народа в управлението на икономиката, политическата система, духовната сфера и културния живот. Демократизмът характеризира начина на живот на милионите, което постига само реалният социализъм за разлика от капитализма с неговата формална, фалшива и окастрена за трудещите се демокрация. Предимствата на социалистическата демокрация се изявяват в най-висока степен именно в съветския начин на живот.

Съветският народ като цяло е субект на обществено-политическия живот на страната. Широко известни са данните, че в обсъждането на проекта на Съветската конституция взеха участие над 140 млн. души, че в работата на съветите като депутати вземат участие над 2,2 млн. души. В постоянно действуващите производствени съвещания в предприятията участвуват 6,9 млн. трудещи се и около 50 млн. активисти всяка година внасят до 1,5 млн. предложения за подобряване на стопанската дейност.[2] Това означава, че демократизмът лежи в основата и на стопанските дейности на народа в същата степен, в която пронизва и политическият живот. Освен това социалистическият демократизъм характеризира и културния живот на съветските хора, цялостния духовен живот на страната. Съветският начин на живот прави особено силно впечатление с най-високо развитие на духовните жизнени дейности. Съветските хора се считат за най-много четящите в света. На тяхно разположение са стотици хиляди културни организации и институти, библиотеки, кина, театри и др. В СССР има 517 професионални театри, 96 цирка, 214 концертни организации; посетителите на театрите и концертите възлизат ежегодно на около 245 млн. души; 1323-те музея се посещават от над 133 млн. души в годината; има около 3 хил. художествени изложби; общият годишен тираж на книгите и брошурите възлиза на около 2 млрд.; лични библиотеки имат 90 на сто от семействата.[3] Това са само някои измерения на интензивния културен живот на съветските хора, резултат от демократизацията на тази сфера на обществото.

От всички посочени вече черти на съветския начин на живот произтича неговият истински хуманизъм. Всички жизнени дейности на съветските хора са построени върху хуманизъм, за какъвто са мечта-

[1] Л. И. Брежнев, Отчетен доклад на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес..., с. 79.
[2] Л. И. Брежнев, За проектоконституцията на СССР, М., 1977, с. 8; Г. Писаревски, Профсъюзи, общество, държава, С., 1981, с. 24.
[3] Г. Писаревски, Профсъюзи, общество, държава, С., 1981, с. 38—39.

Digitized by Google

ли векове наред най-светлите умове на човечеството и са се борили угнетените и експлоатираните маси. Като премахва частната собственост и експлоатацията, социализмът единствен въвежда хуманизма в живота на огромната част от обществото — трудещите се, които антихуманният начин на живот на капитализма обрича на най-тежки страдания. Реалният социализъм решава радикално всички жизнено важни социални проблеми на народа, като им осигурява свещеното право на труд и неговата охрана; грижа на обществото за подрастващото поколение и закрила на майчинството; безплатно образование и здравеопазване; организиран отдих и социално осигуряване; достъп до всички духовни ценности на обществото. Всички тези прояви на социалистическия хуманизъм са залегнали дълбоко и необратимо в съветския начин на живот. В СССР няма такива антихуманни злини като безработица, липса на социални грижи, неграмотност и културна изостаналост, глад като социално явление, недостъп на народа до културните блага. В отношенията на съветските хора лежи принципът: „Човек за човека е брат и другар!" А в политиката на КПСС и съветската държава лежи принципът: „Всичко за доброто на човека!" Това са именно основните стълбове на социалистическия хуманизъм, осъществен в най-висша степен в съветския начин на живот.

Когато се говори за най-отличителните черти на съветския начин на живот, не може да не се изтъкне с особена сила неговият интернационализъм. Тази черта на социалистическия начин на живот с най-пълна сила се разкрива именно в съветския начин на живот, тъй като СССР е страна, в която живеят над 100 нации и народности. Съветската държава е образец на единно социалистическо семейство на всички граждани без оглед на тяхната национална принадлежност, на основата на братската дружба и сътрудничество, на социалистическия интернационализъм. Стара царска Русия бе „тюрма за народите", а Съветският съюз — тържество на тяхната социалистическа дружба и братство. Организационен израз на това стана създаденият преди 60 години Съюз на съветските социалистически републики. „Основаването на СССР — се казва в Постановлението на ЦК на КПСС за 60-годишнината от основаването на СССР — е най-голямата заслуга на ленинската партия на болшевиките — многонационална по своя състав, дълбоко интернационална по идеологията и политиката си, по организационния си строеж и по принципите си на работа."[1]

Съветският начин на живот се отличава не само със сближаване на нациите и народностите в СССР, но и с процеси на постепенно преодоляване на различията между тях. В трудовите колективи на великите строежи на комунизма участват хора от десетки нации и народности. Достатъчно е да посочим, че на изграждането на Кам Аз са работили над 100 хил. души, представители на 70 нации и народности; на морския нефтодобив „Нефтени камни" работят представители на 28 националности; на Сумгаитския химически комбинат — на 48; в промишления център в Белорусия Солигорск — на 30 националности.[2] В Съветския съюз непрекъснато нараства делът на смесените бракове. Повишава се опознаването на културите на различните нации и народности, тяхното взаимно обогатяване. Съветската многонационална държава е най-яркото проявление на социалистическия интернационализъм като основа на взаимоотношенията между нациите, народностите и народите при социалистическия начин на живот.

---

[1] В. „Работническо дело" от 22 февруари 1982 г.
[2] Советский образ жизни: содержание, структура, динамика, Минск, 1980, с. 224.

Digitized by Google

3. СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯТ ТРУД — СЪРЦЕВИНА НА СЪВЕТСКИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ

От всички жизнени дейности при социализма най-важни са трудовите. „В действителност — изтъква др. Тодор Живков — сърцевина на социалистическия начин на живот, негова същностна черта е социалистическият труд, тази най-важна форма на човешката жизнена дейност."[1] И всички най-прекрасни черти на социалистическия труд отличават труда на съветските хора, който основателно можем да наречем „съветски начин на труд".

Съветският начин на труд съдържа преди всичко общите за социалистическия труд черти: освободен е от експлоатация и стихийното действие на икономическите закони; съчетава хармонично интересите на обществото, колектива и личността; доставя огромно морално удовлетворение на хората; интегрира личността към обществото на реалния социализъм; това е труд радостен и свободен. **В същото време трудът на съветските хора има такива отличителни черти, с които служи за пример на трудещите се от всички страни на реалния социализъм в техния начин на живот.**

Съветският начин на труд се отличава с най-висока съзнателност на трудовите хора и невиждана социална активност в тази сфера на живота. Своите трудови задължения съветският народ изпълнява с най-високо чувство за отговорност пред КПСС и своята социалистическа родина. Това е труд със силни политически стимули и оттенъци. Трудовите колективи, отделните труженици с най-голяма съзнателност работят, защото знаят, че с това укрепват всестранно социалистическия строй, мощта на съветската държава, опората на мира и световния революционен процес. Те работят съзнателно, защото знаят, че с това поставят основите на комунистическото общество — заветната мечта на цялото човечество.

Трудът на съветските хора се освобождава от белезите на обикновено средство за препитаване и е **преди всичко средство за укрепване на реалния социализъм и неговото развитие към комунизма.** Тази особеност на съветския начин на труд е изтъкната и в документите на XXVI конгрес на КПСС: „Съветските хора работиха добре, ударно. Тясно сплотени около ленинската партия и приемащи нейните предначертания като свое лично, кръвно дело, тружениците от града и селото не жалеха усилия за увеличаването на икономическия потенциал на родината. Чест и слава на съветския човек — трудов човек! Той е главното, неоценимо богатство на нашето общество."[2]

Социалистическият по характер труд като изключително съзнателен украсява не само първенците в производството или отделни изтъкнати трудови герои. Той е дело на целия съветски народ, на милионите трудещи се от всички класи, социални слоеве и групи. Челните трудови постижения имат най-масов характер. В социалистическото съревнование в СССР участвуват над 90 на сто от трудещите се. Тази активност особено се повишава във връзка и в чест на забележителни юбилеи на съветския народ. И сега в чест на 60-годишнината на съветската държава се разгръща невиждано по своите мащаби **социалистическо съревнование.** За масовостта на това движение говорят данните, че само през 1979 г. в него са участвували 103 млн. души, от които само в движението за комунистически труд — 63 млн.

---

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., 1976, с. 88.

[2] Л. И. Брежнев, Отчет на ЦК на КПСС пред XXVI конгрес на КПСС..., с. 43.

Digitized by Google

В чест на XVII конгрес на Съветските профсъюзи в социалистическото съревнование участвуват 108 млн., при което придобива нови черти: насочва се към крайните най-добри народностопански резултати, концентрира се върху решаването на конкретните проблеми за ефективността на производството и качеството на работата, към научно-техническия прогрес.

Социалистическият труд на съветските хора се отличава с **постоянно нарастваща интелектуализация.** Повишава се образованието на съветските хора, расте броят на специалистите с висше и средно специално образование, разраства се движението на рационализаторите и изобретателите, на всички участници в научно-техническото творчество. Само числото на изобретателите и рационализаторите надхвърля 9 млн. души, сред които бързо нараства делът на работниците. Интелектуализацията на трудовите дейности има особено интензивен характер сред младежта. Сега в младежкото движение за научно-техническо творчество участвуват над 21 млн. души, а резултатите от тяхното творчество се оценяват на 1,5 млрд. рубли. Широко разпространение получиха комплексните творчески младежки колективи (КТМК), чийто брой надхвърля 12 хил. и са насочени към най-важните проблеми на научно-техническия прогрес и на производството.

Съветският начин на труд се характеризира с **новаторство и широко разпространение на челния опит.** От средата на самите трудещи се постоянно възникват все нови и нови почини и движения, които намират отзвук и в другите социалистически страни, в това число и в нашата. Традиция за съветските трудещи се са вече такива почини като „Наравно с първенците — нито един изоставащ", „Работническата съвест — най-добрата гаранция за качеството на труда", „Да се трудим днес по-добре от вчера, а утре по-добре от днес", почините за работа от икономисани материали, пълно премахване нарушенията на трудовата дисциплина, работа с най-добро качество, за предсрочно изпълнение на личните и бригадните планове, за ускорено въвеждане и усвояване на производствените мощности и редица други. Инициаторите на такива трудови почини и достигналите най-високи успехи в тяхното прилагане се ползват с най-голяма почит в цялата съветска страна.

Социалистическият труд определя мястото на съветския човек в обществото, придава смисъл и съдържание на целия негов живот. Това е труд, който все повече придобива елементи на първа жизнена потребност за човека в съветското общество, а това означава **черти на комунистически труд.** Този труд определя всички други жизнени дейности като социалистически по своя социален облик и насочени в своето развитие към комунистическия начин на живот.

Съветският начин на живот е най-висш етап в развитието на социалистическия начин на живот и постепенно прерастващ вече в комунистически начин на живот. В това е неговата особена историческа роля и огромно международно значение. По пътя на съветския народ в своя начин на живот вървят трудещите се в нашата страна и в страните от цялата социалистическа общност.

Digitized by Google

В АВАНГАРДА НА ЧОВЕЧЕСТВОТО

доц. ЙОРДАН ЦОНЕВ

На 30-и декември 1922 година е свикан Първият всесъюзен конгрес на Съветите. Просторната зала на Болшой театър е изпълнена от работници, селяни, червеноармейци, трудови интелигенти. Не е бляскаво облеклото на присъствуващите, не смайва очите чудната украса, не се налага впечатлението за някакъв особен церемониал. Ведростта на атмосферата, оптимистичният дух, приповдигнатостта идват по-скоро от настроението на онези, които са дошли, от решителността, която се чете в очите им, от приветливостта на лицата им. Дошли са представители на всички нации и националности, които живеят в широките предели на социалистическите републики. Обсъждат се Декларацията и Договорът за образуване на Съюза на съветските социалистически републики. Изказват се за своето бъдеще като нации и националности русите, украинците, белорусите и арменците, татарите и таджиките, казахите и осетинците, грузинците и чувашите...

По този начин предпоследният ден от декември на 1922 г. влиза завинаги в историята като ден на създаване Съюза на съветските социалистически републики, като пълна победа на ленинската национална политика, съгласно която се изграждат отношенията между големите и малките народи в една шеста от територията на света. 30-и декември е рождена дата и на многонационалната, многоезична, единна по дух, съдържание и творчески метод съветска литература.

Така че възторгът и радостта на трудовите хора от отделните социалистически републики, че са осъществили още по-тясното си сътрудничество, че са се обединили завинаги около високите ленински принципи се допълва и от възторга и радостта на майсторите на художественото слово, че са намерили истинска основа за сплотяване, че са дали възможност революцията да обогатява отделните национални литератури, без да изсушава тяхното дълбоко и неповторимо своеобразие.

Онези, които познават историята на царска Русия, най-добре ще могат да разберат и оценят какво всъщност означава образуването на Съюза на съветските социалистически републики, какво означава и изграждането на многонационалната съветска литература. До Октомврийската революция на огромната територия от Черно и Азовско до Баренцово и Карско море и от Монголия до Сибир са живели в границите на Русия множество стари и нови народи, имало е десетки национални, които нерядко са били враждебни едни на други и са воювали помежду си. Обединявали са ги понякога общи свободолюбиви идеи, стараели са се да ги свързват някои истински синове на народа, но са ги и разделяли много неща: езици, наречия, религии, вкоренени традиции, неедакви културни завоевания...

Пък и политиката на царските правителства нерядко пряко е целяла да обособява, да противопоставя, да разделя, да поддържа конфликти и вражди.

Digitized by Google

При особено трудни условия е протичал животът на относително по-малките народи и нации. В селищата, разпилени по необгледните степи и тундри, закътани по склоновете на планините, скрити сред вековните гори, отдалечени от големите съобщителни артерии, са живели хора, които са тънели в нищета, предразсъдъци и безпросветност. Тесен е бил умственият им кръгозор, наивни са били представите им за света.

До Октомври 1917 г. например грамотните хора в Таджикистан са съставлявали само половин процент. На такива езици като адигейски, лезтински, татски, тувински и др. книги не са се издавали. На киргизки език също не е била напечатана нито една книга. В царски указ, излязъл през 1876 г., изрично се подчертава: „Печатане и издаване в империята на оригинални произведения и преводи на малоруско наречие (на украински език — б. а.) се забранява". През цялата 1913 г. на белоруски език са били издадени всичко две книги. Нямат писменост народите от Севера и от Далечния изток като: нанайци, чукчи, удегейци, нивхи и др.

Огромната икономическа, социална, духовна и културна сила на Октомврийската социалистическа революция полага едно ново начало в живота на народите и националностите от територията на царска Русия, което добива още по-ярка изразителност в образуването на Съюза на съветските социалистически републики. Започва макар и сложен и противоречив, но ясно доловим период на притъпяване и отпадане на езиковите и религиозните вражди. Провежда се решителна борба против закостенелия битовизъм, против реакционните остатъци в живота на хората. Не само се уважават старите културни традиции, но и най-внимателно и щедро се издирват и обновяват те. Големите народи, утвърдили завоевания в материалната и духовната област, ласкаво подават братска ръка на народите и националностите, изостанали в своето развитие. Видни съветски езиковеди и историци на културата получават отговорната задача да създадат азбуки на ония езици и наречия, които досега не са били зафиксирани писмено. Народното фолклорно начало, нерядко осмивано, недооценявано, а понякога и преследвано досега, получава най-благоприятна почва за развитие, която се изразява както в усилия за записване и запазване на сътвореното, така и в неговото научно изследване.

В тежките условия на тогавашното време: в суровата и кървава борба против вътрешни реакционери и интервенти, против малките и големите господари, наследени от миналото, и против апетитите на завоевателите-империалисти крепне съветската социалистическа държава, крепне дълбокото вътрешно единство на многонационалната и многоезикова съветска литература.

Единна по хуманистичния си патос, неизменна по жизнеутвърждаващата си сила, монолитна по социалистическо-реалистичния си метод и многообагрена по езиков и стилов колорит, по творчески темперамент и национално виждане, съветската литература се отличава с рядка жизненост, с мощ и перспективност.

Това е така, защото отделните съветски литератури се творят не на някакъв далечен на трудовите хора език, а на език книжовен, който е едновременно и народен, защото той е майчиният език на трудовите хора. Това е така, защото отделните съветски литератори продължават и същевременно обновяват най-смелите, най-революционните, най-положителните писмени и фолклорни традиции на миналото, защото те издигат като основен положителен герой народния човек, труженика, твореца на благата, бореца за свобода, дяснофланговия, който крачи напред. Това е така, защото без категорични заповеди,

Digitized by Google

без всякаква заплаха и принуда, а по силата на вътрешното убеждение и интуицията се долавя великата творческа сила на големите руски поети и писатели от миналото и настоящето и се усвоява най-активно техният художествен опит.

Проблемът обаче за неруските съветски народи и националности и за тяхното отношение към руската прогресивна и революционна култура, към руската демократична и войнствуваща литература е колкото актуален, толкова и сложен, затова ще се опитаме малко по-подробно да го изясним. Руската литература, литературата на Пушкин, Лермонтов, Некрасов, Тургенев, Чехов, Толстой, Достоевски, Горки, Маяковски, Блок, Есенин и др. прави големите си завоевания през XIX и началото на XX век. Тя разтърсва не само националния читател, но и читателите от другите близки и съседни народи и националности, както и по-широкия европейски читател със своето особено внимание към човека, с противотиранския си патос, с хуманистичното си звучене, с демократичните си и революционни устреми. Така че когато неруските съветски писатели влизат в контакт с руските майстори на художественото слово, те търсят пътища за разгръщане на идейно-художественото им богатство и за усвояване на творческия им опит, те правят това с убеждението, че се докосват до част от най-ценното, което е създало човечеството. И още нещо — не са малко връзките, които свързват посочените велики руски синове с народите и националностите, които са в контакт с Русия. Неведнъж е изразявано разбиране, обич и съчувствие към тези народи и нации, особено към най-смелите им и борчески настроени синове. Пък и руският език не е бил чужд по традиция на голяма част от зараждащата се и укрепила се интелигенция от неруските народи и нации.

По този начин, като изучават великите руски класици, като вникват по-отблизо в идейно-художественото им богатство, всъщност съветските писатели от неруските народи и националности вникват в един свят на големи и безспорни ценности, в свят, в който хуманистично-революционното, човешки-значителното се изразява чрез овладяната художествена форма.

Смятам, че ще бъде уместно да посоча и няколко по-значителни примери, от които ще проличи, че патриотизмът на неруския човек не противоречи на обичта му към Съветска Русия, на уважението му към руската духовна култура, към руската литература.

Народният поет на Дагестан аварецът Расул Гамзатов в своята книга „Моят Дагестан“ така характеризира двете свои майки: „...Две майки има моят народ и моята малка страна, и всяка от моите книги. Едната ни майка е роднят Дагестан. Тук съм се родил, тук за пръв път чух родната реч, научих се да говоря и родната реч влезе в моята плът и кръв. Тук за пръв път вкусих водата и хляба... Другата ни майка е великата Русия, другата ни майка е Москва. Тя ме възпита, окрили, изведе ме на широкия път, показа ми необгледни хоризонти, показа ми целия свят.

Пред двете си майки имам синовен дълг. Махмуд и Пушкин — ... два портрета са окачени на стената в моята стая...

Двете ми майки са като две крила, като две ръце, като две очи, като две песни...“

Киргизкият съветски белетрист Чингиз Айтматов изразява също така много ясно и категорично както своето лично отношение, така и отношението на своя народ към Русия и голямата руска литература. Той отбелязва: „Не мога да си спомня кога за пръв път съм чул име-

Digitized by Google

то на Пушкин, но ми се струва, че Пушкин винаги е бил и винаги ще бъде. Не мога да си представя културата на съвременното човечество без гения на Пушкин... Четенето на Пушкин на роден език за киргизкия народ е велико дело..."

Подобно е преклонението на Айтматов и пред великото дело на Горки. За него Горки е духовна школа за съветските национални литератури. Той оказва силно въздействие върху реалистичното писмо, върху епическото и социалното съдържание на произведенията на крупните художници на Изтока — Мухтар Ауезов, Садридин Айни. Върху традицията, продължена от Горки, израства сега цяла плеяда широко известни писатели от старото поколение — Айбек, Турсун-Заде, Кербабаев, Токомбаев, Муканов, Мусрепов, Мустафин и много други. Айтматов обобщава изказването за творческото въздействие на Горки с думите: „Горки е баща в дружбата на културите на съветските народи. Той е знаме на нашето интернационално братство, на идейното единство на всички дейци на съветската култура."

Както е известно, проблемът за националните традиции има огромно значение, когато се решават въпросите за развитието на духовната култура, на литературата и изкуството. И заедно с това не на последно място се поставят и онези условия, които биха осигурили ускорено развитие на духовната култура, литературата и изкуството. Октомврийската социалистическа революция и образуването на Съюза на съветските социалистически републики заварват различните народи от някогашната Русия на различно културно стъпало, с едни или други фолклорни и писменолитературни традиции. Тя заварва, както споменахме, някои народи и нации от Кавказ или Далечния изток изобщо без писменост.

И ето в съкровищницата на многонационалната съветска литература влиза руската литература, която е достигнала чрез своите класици до световно признание, влизат арменската, грузинската, таджикската литература, които имат хилядолетни културни традиции, както и украинската, белоруската, азърбайджанската, татарската и други литератури, които са с подчертани литературни традиции, и без да са имали простор за развитието си при стария строй, са могли да демонстрират дарованието на своите синове и дъщери.

Важното за нас е да подчертаем, че новата революционна епоха оживява, динамизира, включва на високи обороти всичко, което има един народ, една националност: фолклорни и писмени традиции, висока обработка на езика, установени отношения между творец и публика и т. н. Всичко е в движение, всичко е извикано на живот, за да се решават неотложни проблеми на революцията, за да се почувствува пролетарският полъх на времето. Знаменателното, новаторското тук се изразява в това, че великите принципи на ленинската национална политика организират съветските народи в една общност, в която властвуват дружбата, доброжелателството, отзивчивостта, взаимопомощта. Една общност, на която са чужди необоснованата горделивост, показната самоувереност. И ако един народ, една националност от общността, независимо от историческото ѝ минало, от предишната ѝ религиозна принадлежност, потърси в своето литературно развитие необходимата ѝ помощ, получава я.

Има обаче една форма на дружба и сътрудничество на съветските народи и националности в областта на литературата, която е особено изпитана и резултатна. Почти всяко по-значително произведение на отделните национални литератури бързо бива прочетено от руските, съветските специалисти в съответната област и то по-възможност получава превод на руски език. А този руски превод му отваря ши-

Digitized by Google

роко вратите не само към милионите хора, на които руският език е майчин, но и към онази част от читателите вън от СССР, на която този език е достъпен. По този начин поетът от Дагестан или разказвачът от Казахстан наистина добиват паспорт за големия свят, влизат безпрепятствено в този свят със свой глас, със свой тембър.

Искам да подчертая още една страна на тая литературна общност на народите и националностите, която създава революцията и Съюза на съветските социалистически републики. За руския народ, за украинския и за други по-големи съветски народи така се откриват големи възможности техните класици и съвременници да бъдат четени в оригинал и в превод от многократно нарасналата читателска маса в мащабите на целия Съветски съюз. Чрез посочената общност видните представители на съветската литературоведческа мисъл имат възможност и да насочват редица писатели.

Така че в многонационалната общност, наречена съветска литература, няма и не може да има ощетени и облагодетелствувани народи и национални общности. Всички те са обединени и сплотени от взаимопомощта.

Както е известно, съветската литература е литература народна, революционна, социалистическа. Тя е при това актуална в най-добрия смисъл на думата, защото решава най-сложните проблеми на времето, защото е неизменно свързана с прогресивното развитие на народите, на националностите.

Богата и многообразна е тематиката на многонационалната съветска литературна общност. И трудно би могло тя да се изрази в няколко реда. Но общо взето, с много малки изключения, като се вземат предвид някои увлечения, породени от субективен и обективен характер, съветската литературна тематика е била винаги съобразена с търсенията и преживяванията на народа, с неговите мечти, копнежи, устреми и борби. Така както се вглеждаме сега в огромното количество книги, създадени от съветските писатели от различни народи и национални общности, виждаме и усещаме колко страст, какво увлечение, какви горещи чувства и смели мисли са влагали те в своите произведения, как са стъпвали по жаравата на събитията, колко енергия и воля са включвали, за да разрушат старото и отживялото, да дадат плът на новото, на белязаното със знака на бъдещето. В такъв смисъл многонационалната съветска литература е истински бодра, неуморна, войнствуваща.

Да вземем например литературите на средноазиатските съветски народи и национални общности, като киргизката, таджикската, туркменската, узбекската и др. Колко много проблеми са имали и имат да решават, колко малки и големи въпроси са стоели и стоят пред съзнанието на писателите — верни синове и дъщери на народа. Те са се чувствували задължени и да се борят с претенциите на бившите феодални господари за власт, и да отбраняват от нападки жените, стремящи се за равноправие, и да изкореняват религиозните предразсъдъци, и да разкриват красотата на общия и задружен труд, и да изпълват със сияние чистия и светъл социалистически и комунистически идеал. И са го вършели с високото съзнание за изпълнен граждански, патриотичен и интернационален дълг въпреки трудностите и заплахите, въпреки надвисващата над тях смърт. Защото те — литературните творци от тези народи и национални общности, искат да бъдат достойни за старите национални прогресивни традиции, да бъдат продължители на онова, което са възприели от революцията, което очертават със своята дейност руските, украинските и другите писатели-братя.

Или да вземем като пример кавказките съветски литератури: ар-

Digitized by Google

менската, грузинската, азърбайджанската, дагестанската и др. Народите и нациите от този край знаят какво е арабско и монголско нашествие, какво е византийско, турско, иранско иго и експанзия. Тези свободолюбиви хора със силата на своя патриотизъм отстояват своята свобода. Но социалистическата революция носи за тях, както и за другите народи от някогашна Русия, една нова свобода, едно ново стопанско и национално самочувствие. И затова в съветската арменска, в съветската грузинска, в съветската азърбайджанска, в съветската дагестанска и други литератури темите за патриотизма и братството с руския и другите народи — за националния живот и интернационалните задължения, за народния бит и европейския живот, за старинните обичаи и нрави и за съвременната култура, за верността към дедите и за днешното поведение, са особено съществени и важни. Разбира се, без да изместват другите социални и нравствени проблеми.

Общността на съветските народи и националности, наречена съветска литература, има една заслуга, която особено трябва да се подчертае. Това е извънредно обилната и сложна галерия от образи, които е изградила и изгражда тя. Чрез произведенията на съветските писатели от различни народи и националности много се обогати и заедно с това получи съвършено конкретен индивидуален облик образът на борца за свобода, на народния вожд, на демократа, на революционера, на комуниста, на воина и строителя, на работника, селянина-труженик, народния интелигент.

Стана ясно, че мъката на украинския селянин от миналото не е била по-малка от тази на руския селянин, че белоруският работник от предреволюционно време с не по-малко усилия припечелвал хляба си от азърбайджанския или литовския. И заедно с това красотата на революционния подвиг, волята на воина, енергията на строителя добиха многоезиково и многостилово утвърждаване.

Многонационалната съветска литература се характеризира не само със своята проблематика и тематика, с богатата галерия от образи, които изгражда, но и с онези трайни естетически ценности, които създава. В такъв смисъл съветската литература не само е изпълнявала своя революционен и граждански дълг, не само е била в орбитата на времето, не само е помагала за решаване на най-животрептящите въпроси. Тя, изграждана от активни граждани, от висококултурни творци, нерядко е добивала и онова звучене, изливала се в онази форма, осигуряваща ѝ художествена трайност.

От времето на Горки и Маяковски, на Блок и Есенин насам руската съветска литература е утвърдила много имена на поети, белетристи и драматурзи. Такива майстори на перото като М. Шолохов, К. Федин, А. Фадеев, Л. Леонов, Ал. Твардовски и др. са завоювали признание с новаторството на поставените проблеми, с колоритността и социалната заостреност на образите, с постигнатата психологическа глъбина и философски оптимизъм, с езиково и стилово съвършенство. Тъкмо тези качества осигуряват на руските съветски творци най-често водещо място в развитието на многонационалната съветска литература.

Украинските съветски писатели Павло Тичина, Максим Рилски, Микола Бажан, Андрей Малишко, Олес Гончар, Платон Воронко и др. покоряват с горещия си патриотизъм и интернационалната си вярност, с овладяната и обновена фолклорна традиция, с мелодиката на стиха и прозата.

Ян Купала, Якуб Колас, Петрус Глебка, Максим Танк, Иван Шамякин, Нил Гилевич... — ето някои от най-изпъкващите имена на белоруски творци, които се запомнят с народностната си сила, с

Digitized by Google

борческия си хуманизъм, с неизменния копнеж по красотата на новите човешки отношения.

Много са и ония поети и прозаици от другите съветски народи и национални, които могат да отговорят на изискванията на високата литературна култура, на строгия естетически критерий. Така например арменският писател Егиша Чарнец грабва вниманието с могъщото си дарование, с разностранните си интереси, с жанровото си многообразие, с романтичната си устременост, с философската си глъбина. Грузинецът Симон Чиковани учудва с пластиката и богатия колорит на своите образи, с преклонението си пред класиката, с душевната си тревога и заедно с това с побеждаващия си оптимизъм. Народният казахски певец Джамбул Джабаев печели разположението ни със своята източна мъдрост, топлота и непосредственост. Той показва, че чрез традиционната форма могат да се обгърнат теми и мотиви, които са особено актуални и имат общосъветски мащаб. Таджикският поет и прозаик Сайрадин Айни има много широк творчески диапазон. Той създава стихове, които повеждат революционната младеж, обгръща чрез повести и романи периоди от живота на своя народ, чрез статии, очерци и спомени утвърждава сред широкия кръг читатели своите граждански и художествени разбирания. Киргизкият белетрист Чингиз Айтматов в своите повести и романи се издига до голяма идейно-морална и естетическа висота, защото той е едновременно сърцевед, лирик и незаменим разказвач. Едуардас Межелайтис е син на малкия литовски народ, но той е един от най-големите съвременни поети. Межелайтис чувствува тревогата и драмата на нашето време и на упадъка и разрушителните сили противопоставя духовно и нравствено възвисения човек-комунист...

Съветската многонационална литература вече шест десетилетия е в развитие. През това време тя преживя немалко трудности и изпитания. Неведнъж й се падна да премине през огъня на война, през напрежението, което носеха преходните години. Сега обаче тя е умъдрена от превратностите и бурите. И единна, и сплотена с комунистическата си партийност, с морално-нравствената си сила, с хуманистичния си патос, тя върви в авангарда на човечеството.

Digitized by Google

ПОЛОЖИТЕЛНИЯТ ОПИТ И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА

Софийският градски комитет на Българската комунистическа партия оценява създаването, обобщаването и разпространяването на положителния опит като една от съществените функции на партийните органи и организации и един от най-важните фактори за повишаване ефективността и преобразуващата роля на партийно-организационната работа. През последните години вниманието е насочено към формирането на образци по различни направления от работата на първичните партийни организации за засилване на тяхната дееспособност. В това отношение можем да споделим, че в градската партийна организация се работи на широк фронт.

В районните партийни организации се експериментира опит по важни и актуални проблеми. Кирковски и Коларовски район създадоха положителен опит по работата с кадрите на различни равнища. На пленарни заседания те направиха анализ и оценка на извършеното и постигнатите резултати. Районният комитет на партията — Кремиковци обобщи опита на първичните партийни организации по проблема „За повишаване авангардната роля на комунистите", а на пленум на районния комитет на партията „Васил Левски" бе обсъден въпросът „Организаторската и политическата работа на първичните партийни организации за последователно внедряване на новия икономически подход". Заслужава да се изтъкне, че пленумите се предшествуваха от прегледи, социологически изследвания, разработка на образци, научно-практически конференции. В Димитровски район се проведе научно-приложна конференция „Проблеми на ленинския стил на работа и ръководство". В процеса на реализирането на тези мероприятия партийният актив задълбочено изучаваше и преосмисляше редица постановки, залегнали в тритомника на другаря Тодор Живков „За партийното строителство".

●

Новите сложни и мащабни задачи, които постави Дванадесетият конгрес на партията за ускореното и динамично развитие на столичния град, се нуждаят от нови решения, нов подход, нови методи и форми, които се изработват с много усилия и упорити търсения.

Digitized by Google

Натрупаният вече опит послужи като добра основа уверено, с разбиране, още по-организирано и целенасочено да се пристъпи към задачата за експериментиране на образци по някои проблеми на партийно-организационната работа.

На среща със секретарите, завеждащите отдели и завеждащите кабинети по партийно-организационната работа на районните комитети на БКП, научни работници от Центъра по партийно строителство при Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП и сътрудници на Центъра по партийно-организационната работа при градския комитет на БКП се изясни методологията на експериментите. Разработиха се програми-планове по проблемите: „Единството на политическата и организаторската работа в дейността на отделите на градския и районните комитети на БКП", „Работата на партийните групи в условията на бригадната организация на труда" — Благоевски район, „Съдържание и критерии за ефективност на партийно-организационната работа в условията на приложението на икономическия подход в промишлеността" — район „В. Левски" и отрасъл „Търговия" за столицата, „Първичната партийна организация като първообраз на трудовия колектив" — партийния комитет при „Стан—1700" — горещо валцуване в Металургичния комбинат — Кремиковци и други.

Какво в най-общи линии съдържат програмите и плановете за експериментите?

— Определяне обекта, където ще се организира експериментът, като се държи сметка за равнището на досегашната работа, подготовката на кадрите и тяхното отношение към новото, като се отчита характерът на организацията и нейното място в системата и структурата на градската организация.

— Състав на работните групи, техните научни ръководители и консултанти и пр. Уточняване на въпросите и обема на информацията, която ще се събира.

— Изучаване на досегашната практика в столичната организация, в цялата партия, опита на братските партии и преди всичко опита на КПСС.

— Каква научна литература да се търси и използва, формите, чрез които ще се проведе обучението на актива по проблемите, по които ще се работи. Разработката на теоретичните образци на различни изследвания.

— Какви срещи за обмяна на опит ще се проведат и къде, на основата на чий опит и по какви проблеми.

— Етапните експертни преценки и контролни мерки. Начина на приключване и оценка на експеримента.

По този начин се програмира целият процес.

Плановете и програмите се обсъдиха с широк актив. След Дванадесетия партиен конгрес същите бяха допълнени и обогатени с нови идеи, произтичащи от конгресните постановки.

Градският и районните комитети на партията организираха диференцирано обучение на партийния актив по проблемите — обект на експериментиране. В процеса на обучението се избягва всякаква самоцелност, а създаването на опита се свързва най-тясно с основните задачи, които решават партийните комитети и организации. Освен това формирането и изучаването на положителния опит обхваща всички негови страни и взаимовръзки. По този начин създаването на положителния опит много конкретно се свързва със задачите по научно-техническия прогрес, приложението на икономическия подход и социалистическата организация на труда и особено с прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация.

Digitized by Google

В процеса на реализирането на програмите се проведоха редица интересни инициативи, които допринасят още на този етап все повече да се разгръща творчеството на партийните кадри и да се повишават научността, качеството и ефективността на партийно-организационната дейност.

С политическите сътрудници на градския и районните комитети на партията се проведе разговор за състоянието на единството на политическата и организаторската работа в дейността на отделите. Извършен бе анализ на комплексни програми на партийните комитети за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес, на решения от пленуми, на плановете на бюрата и отделите за миналата и настоящата година.

В изпълнение на програмата за създаване на опита се осъществиха много полезни контакти между отделите на градския комитет на партията, осигурява се делово взаимодействие между сътрудниците и първичните партийни организации. Отделите „Организационен", „Наука и висши учебни заведения", „Промишлен" и „Планово-икономически" провеждат редица съвместни инициативи, свързани с проблемите на научно-техническия прогрес. С помощта на отделите „Транспорт и съобщения", „Градско стопанство", „Строителство и архитектура" и Информационно-социологическия център се обобщиха по отрасли резултатите и изводите от първия етап на прегледа на първичните партийни организации. Това позволи да се изработят верни и еднакви критерии за всеки отрасъл и да се насочат усилията през втория етап на прегледа към техните специфични проблеми, като се координират усилията на сътрудниците от отрасловите и функционалните отдели на градския комитет на партията.

Отдел „Организационен" и Информационно-социологическият център организираха на основата на характеристиките и мероприятията от събранията на близо 300 партийни организации оценка за равнището на прегледа. Много близко работиха отделите „Организационен" и „Пропаганда и агитация" по разработката на методическите указания за прегледа. Разработена е програма в кои райони какъв положителен опит ще се създава и кой отговаря за неговото разпространяване чрез изданията на градския комитет на партията или чрез други форми.

Във връзка с подготовката и провеждането на научно-практическата конференция на тема „Повишаване ефективността на политическата и организаторската работа на партийните организации от железопътния транспорт в изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП" отделите „Организационен" и „Транспорт и съобщения" с помощта на научни дейци разработиха и създадоха опит по интересни проблеми.

Ето и някои от тях: ел. депо „Н. Коларов" — „Първичната партийна организация — политически ръководител на колектива за повишаване на неговата социална активност като стопанин на социалистическата собственост"; възловия партиен комитет — гара Подуяне — „Политическият подход в работата на партийния комитет и първичните партийни организации за ускорена реконструкция и модернизация на железопътния транспорт"; партийния комитет при стопанско обединение „БДЖ" — „Работата на учредителната партийна организация по приложението на новия икономически подход и механизъм в железопътния транспорт"; заводския партиен комитет в депо „В. Марков" — „Социалното развитие на трудовите колективи и отговорността на партийните комитети и първичните партийни организации" и др. На страниците на в. „Транспортен глас" се откри рубрика „Партийната организация — водеща, боеспособна". Свои виждания, идеи и

Digitized by Google

мисли споделиха партийни дейци, стопански ръководители, научни работници. За отбелязване е и това, че стопанските дейци приеха тези задачи с високо чувство за отговорност, участвуваха като съдокладчици с изказвания и пр. Конференцията създаде благоприятна възможност много компетентно, с широк актив да се обсъдят изводите от първия етап на прегледа на първичните партийни организации и да се очертаят насоките за втория и третия етап. Този подход на бюрото на градския комитет на БКП осигурява по-резултатно прилагане на програмно-целевия и комплексен подход при решаване въпросите на обществено-икономическото и духовното развитие на града. Продължава да се развива и задълбочава процесът за постигане на по-пълно единство между стопанската, идеологическата и организационната дейност. Подобряват се координацията, взаимодействието и съгласуваността в дейността на отделите.

Близо 4 години градската партийна организация работи по реализиране на комплексната програма на градския комитет на партията за изпълнение задачите, поставени в Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС. В партийните организации се формира много ценен положителен опит. В район „Христо Ботев", където са съсредоточени значителен брой висши учебни заведения, вниманието на партийните организации през време на прегледа се съсредоточи върху усъвършенствуването на партийното ръководство на студентската младеж. В завод „Ернст Телман" и завод „Витоша" се създаде ценен опит по работата на колектива за бързата адаптация на новопостъпващите на работа младежи, в завода за подемни машини „Георги Костов" — по ръководството на първичните партийни организации за обогатяване съдържанието на дейността на комсомолските дружества. В строителния техникум „Христо Ботев" се създаде ценен опит по работата на учителския колектив за професионалното ориентиране и трудовото възпитание на учащите се. Административното и партийното ръководство на ВМЕИ „Ленин" имат сериозни постижения за свързването на обучението с производството и създаване условия за пълноценно участие на студентите в движението за техническото и научно творчество на младежта и много други.

Градският и районните комитети на партията упражняват постоянен контрол за широкото ангажиране на държавните и обществените органи и организации в практически действия по изпълнение на задачите, поставени в Писмото, съобразно високите изисквания на решенията на Дванадесетия конгрес на БКП.

Интересен опит за създаване на база за младежката дейност на трупа Благоевски районен комитет на БКП. На територията на района градският комитет на партията организира среща за обмяна на опит по този въпрос. На срещата присъствуваха секретарите на градския комитет на партията, първите секретари на районните партийни комитети, председателите на районните народни съвети, завеждащите отдели на градския комитет на БКП, младежки ръководители от столицата. Те посетиха и се запознаха на място с работата на построените за кратък срок и преустроени обекти: младежкия дом „Христо Смирненски", универсалната спортна младежка зала „Емил Марков", районния младежки клуб на техниката, районния пионерски дом, клуба на младия учител и други. Подчертано бе, че една част от средствата са за строителството и оборудването на тези обекти и са осигурени от районния народен съвет, друга — от различните ведомства и предприятия. Най-ценното в създаването на този опит е, че значителна част от средствата са набирани от доброволен младежки труд, като са изработени над 8000 трудови дни.

Digitized by Google

В съответствие с програмата на районния комитет на партията „В. Левски“ за извеждане опит по проблема „Съдържание и критерии на ефективността на партийно-организационната работа в промишлеността“ в основните организации на района се формира значим положителен опит. Партийните организации при Българска кожухарска индустрия, вълненотекстилен комбинат „Н. Иванов“, българска гражданска авиация „Балкан“ и други експериментираха прилагането на програмно-целевия и комплексен подход при планирането, картотечна система за контрол и проверка по изпълнението на решенията, механизъм за единство на политическата и организаторската работа в дейността на комитетите и първичните партийни организации. В края на миналата година бюрото на районния комитет направи оценка на създадения опит и препоръча на останалите партийни организации да го внедрят в своята работа.

Важен етап от дейността на районния комитет бе и това, че разработи и доразви подсистемата за критичните бележки, мненията и предложенията на комунистите и трудещите се и деловодната работа. Създаденият опит беше споделен на специална среща със секретарите на останалите районни комитети от столицата. Този проблем беше обсъден аналитично и задълбочено на пленарно заседание. Дадена бе положителна оценка за подхода на районния комитет и постигнатите резултати. На основата на този опит Центърът по партийно-организационната работа съвместно с Информационно-социологическия център при градския комитет на партията разработиха примерни методически указания за работата с критичните бележки. Те се предоставиха да се ползват от партийните комитети и кадри.

Прегледът за издигане боеспособността на първичните партийни организации в Коларовски район ще приключи с пленум на районния комитет на партията. Ще се обсъди проблемът „Вътрешнопартийната демокрация — основен фактор за повишаване боеспособността на първичната партийна организация“.

Важен момент от подготовката на пленума е проведената научно-практическа конференция „Първичната партийна организация — представител на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив пред партията“. Тя се предшествуваше от такива по отрасли. В отрасъл „Машиностроене“ — „Ролята на първичната партийна организация за социалното развитие на трудовия колектив“, отрасъл „Химическа промишленост“ — „Ролята на първичната партийна организация за повишаване социалната активност на трудещите се“, отрасъл „Електропромишленост“ — „Вътрешнопартийните отношения — образец за взаимоотношения в трудовия колектив“.

Всяка от отрасловите конференции се съпровождаше от редица инициативи, срещи, съвещания за обмяна на опит.

●

Прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация създава изключително благоприятни условия за изпълнение на програмите по формиране на положителен опит, за задълбочаването на преобразуващата сила на партийно-организационната работа особено в първичните партийни организации. Изучаването и популяризирането на натрупания опит в процеса на прегледа е много важен елемент в ръководството на същия. Отдел „Организационен“ при градския комитет на партията прие специален план за извеждането на положителен опит и начина на неговото популяризиране през различните етапи на прегледа.

Digitized by Google

В Коларовски район се експериментира изграждането на доброволните отряди на териториално-производствен принцип, в Благоевски район — работата на партийните органи и организации с преките ръководители от материалното производство, район „9-ти септември" — работата и мястото на инструктора за издигане боеспособността на първичната партийна организация и по някои проблеми на социалния и качествен състав на партийната организация. Районният комитет на партията — Кремиковци изучава проблема — „Стил и методи на работата на партийните комитети по ръководството на първичните партийни организации"; районните партийни комитети „Христо Ботев" и „Люлин" — „Работата на партийните и обществените организации по местоживеене".

Обобщен беше опитът на партийните комитети и организации от министерствата и централните ведомства по работата с критичните бележки, мненията и предложенията на трудещите се. Опитът на партийното и административното ръководство на ДСК — Коларовски район по внедряването на научно-техническия прогрес и приложението на бригадната организация на труда основателно е предмет на задълбочено изучаване в цялата градска организация.

Оценката, която се направи в определените партийни организации, и започналата работа по изпълнението на мероприятията през втория етап от прегледа ясно очертаха някои тенденции от живота им, а именно: все по-резултатно се развива самодейността и боеспособността на партийните организации, тяхната активна жизнена позиция, все по-широко се разгръща действеният характер на вътрешнопартийната демокрация. Чрез партийните групи, партийните поръчения, самоотчетите на партийните членове, индивидуалните разговори и беседи непрестанно се повишава социалната активност на комунистите, тяхната авангардна роля, чувството за отговорност и дисциплина. Първичните партийни организации с по-голямо самочувствие упражняват предоставеното им от партийния Устав право на контрол. По-конкретно и компетентно обсъждат такива кардинални въпроси като проблемите на техническия прогрес и интензификацията; приложението на икономическия подход; въпроса за икономиите; стила на работа на стопанските ръководители; работата по издигането, обучението, атестирането и квалификацията на кадрите и други. Всичко това от своя страна рефлектира върху социалната активност, организираността и дисциплината на целите колективи.

●

Съществени изменения има по партийното ръководство на обществено-политическите организации. Работата на комсомолските дружества и организации е насочена към изпълнение решенията на XIV конгрес на ДКМС. Вземат се мерки за укрепването и умножаването на младежките производствени единици и превръщането им в еталони; широко се разгръща техническото и научното творчество на младите хора. Организират се конкурси за най-добър в професията, срещи с младите рационализатори и пр.

В профорганизациите се провежда широка политическа и организаторска работа за задълбочено преосмисляне решенията на XII конгрес на БКП и задачите на профсъюзите и материалите от Деветия конгрес на Българските професионални съюзи. Профсъюзните ръководства сега поставят по-смело пред стопанските ръководители някои въпроси за социалното развитие на колективите и воюват докрай за тяхното решаване.

Digitized by Google

Градският комитет на партията конкретно ръководи извеждането на нов опит в градската организация. Отчет пред бюрото направиха районните комитети на партията — Благоевски и Кирковски. Оценката на заложения експеримент и в двата района е положителна и техният опит на етапи и повсеместно ще се приложи и в останалите районни партийни организации.

Прегледът на първичните партийни организации и експериментирането се отразиха благоприятно върху работата на Центъра по партийно-организационната работа при ГК на БКП и кабинетите по партийно-организационната работа при районните партийни комитети. Дейността им се изпълни с по-богато съдържание. Те подпомогнаха обучението на актива с лекции и консултации. Оказваха теоретическа и методическа помощ. Разработиха библиографски справки, анотации, осигуряваха научна литература и други публикации. Със своя многостранен актив оказваха помощ на място. Съдействуваха за обобщаването и анализирането на натрупания вече положителен опит.

През този период бюлетинът на ГК на БКП „Партиен опит" действува като трибуна на челния опит. На страниците му се публикуват материалите, посветени на проблемите на партийно-организационната работа, произтичащи от решенията на Дванадесетия конгрес. По-широко място намериха редица методически, приложни разработки. Своевременно откликва на новото, прогресивното, раждащо се в практиката на Столичната партийна организация.

Основен момент в извеждането на положителния опит в Столичната партийна организация е, че той се разглежда като неотменима, същностна черта на един процес на усвояване и последователно прилагане решенията и изискванията на Дванадесетия партиен конгрес и Октомврийското съвещание, в светлината на изискванията на главната вътрешнопартийна задача — да се привежда организаторската и идеологическата работа на партийните органи и организации в съответствие с потребностите на съвременния етап. Това допринася за повишаване инициативността и творчеството на партийните комитети и първичните партийни организации.

Веска СОТИРОВА

ТВОРЧЕСКО ОТНОШЕНИЕ КЪМ КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА

Ще разкажем за дейността на общинския комитет на БКП в Петрич за разгръщане на критиката и самокритиката в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП.

Окръжният комитет на БКП неедкократно обръща поглед към практиката на партийните комитети и организации. Той се стреми да осигурява теоретическа и организационно-методическа помощ, постоянно да анализира и разкрива съдържанието на опита, своевременно да коригира процесите на неговото утвърждаване, да предприема мерки за широкото му прилагане в живота. Партийната практика показва, че при подобряване ръководството на критиката много

Digitized by Google

често се налага да се преодолеят сериозни пречки като инертност, бюрократизъм и формализъм към критичните бележки и справедливите предложения. Има опити за потискането ѝ и преследване на нейните автори. Често сме свидетели на тенденциозна критика, която се превръща в клюкарство и интригантство.

В какво намират израз повишените критерии в Петричката общинска партийна организация при разгръщането на критиката и самокритиката?

Огледало на всичко е осъществяваната в практиката програма на общинския комитет на БКП. Какво прави впечатление? Внесена е по-голяма перспективност и научност за разгръщане на критиката и самокритиката. Формира се устойчива система на партийно ръководство на тази важна и сложна дейност. В нея ясно е откроена целта — превръщането на критиката във всекидневна норма на работа за всеки партиен орган и организация, за всяко държавно, стопанско и обществено ръководство. Определени са основните задачи, формите и средствата за практическото осъществяване. Те съдържат мерки от идеологически, организационен, нравствено-психически и друг характер. Осигурено е единство между отделните направления на партийната дейност и се оказва комплексно въздействие. Работи се кадрите и комунистите да имат правилно отношение към критиката, критикуваните да правят верни изводи и да вземат своевременни мерки за отстраняване на слабостите, недостатъците и грешките. Всичко това се свързва с издигане личния пример на ръководните кадри в общината.

— Захванахме се с този въпрос — сподели Методи Рибнишки, първи секретар на общинския комитет на БКП — не защото преди е бил подценяван. Не! Но в новите условия на нашата крайгранична селищна система изключително много се увеличиха задачите и отговорностите на всички ръководни дейци и на комунистите. И още нещо. Някои кадри започнаха да проявяват самодоволство от постигнатите успехи. Други се стремят да премълчават слабостите и недостатъците. Трети се мислят за непогрешими и бягат от критика и самокритика, търсят безобидни начини за потискане на критиката, за гонене на критикуващите.

Под ръководството на общинския комитет на БКП усилията са насочени да се формира ново отношение на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и техните кадри към критичните бележки и предложенията на трудещите се.

В общинската партийна организация са организирани целенасочени инициативи, които са допринесли за разгръщане на критиката. Проведена е научно-практическа конференция, състоя се разговор в първичните партийни организации по въпроса „Как оценявате състоянието и какво предлагате за разширяване на критиката и самокритиката и повишаване активността на комунистите в трудовата и обществено-политическата дейност“.

Материалите от проучванията и разговорите спомогнаха за укрепване връзките на общинския комитет на БКП с първичните партийни организации и трудовите колективи, с всички слоеве от населението. Изводите, които са съпроводени с практически мерки, бяха обсъдени в бюрото на комитета, в срещи с партийните секретари. Те бяха обект на внимание и на организираните специални срещи с административно-стопанските ръководители. Този подход насочи партийните организации да търсят и прилагат конкретни, резултатни форми за развитие на социалната активност на комунистите и безпартийните.

През последните години критиката и самокритиката заемат важно място във вътрешнопартийния живот на общинската партийна ор-

Digitized by Google

ганизация. Тяхното съдържание се освобождава от дребнавостта и влагането на лични елементи. На преден план излизат основни проблеми за колектива като: осигуряване ритмичното изпълнение на насрещните планове; повишаване ефективността на производството и качеството на продукцията; внедряване на новата социалистическа организация на труда и на научно-техническите постижения и челния опит в производството; снижение на материалните и други разходи. Това се потвърждава и от настъпилите положителни изменения в подхода към предложенията на работниците и специалистите. За периода януари—септември 1981 година икономическият ефект от внедрените предложения в общината възлиза на 187 хил. лв. при 167 хил. лв. за цялата 1980 година.

Подготовката и провеждането на партийните събрания се използват за разгръщане на критиката и самокритиката. Там се прави критичен анализ на дейността на партийното бюро, на всички комунисти в изпълнението на поставените задачи. Това позволява членове на партията да намират своето място, да виждат положителните и слабите страни от работата си, да проявяват стремеж за отстраняване на недостатъците. Периодически на събранията се разглеждат оценки за изпълнение на взетите по-рано решения.

Критиката и самокритиката намират широко място на производствените съвещания с низовите стопански ръководители и на събранията на трудовите колективи.

Кое е положителното?

Съвещанията и събранията, които се организират от партийните бюра, способствуват да се повишава активността на комунистите и безпартийните при обсъждането на производствените проблеми. Там началникът на цеха или бригадирът не само разясняват задачите за текущия период, но отчитат и извършеното през изминалия месец, посочват причините за една или друга несполука. В процеса на тези обсъждания се пораждат решения по определени производствени и други потребности. По този начин сега производственото звено търси и намира свои форми, чрез които по-резултатно да се внедряват бригадната организация и вътрешностопанската сметка.

В първичните партийни организации са заведени на отчет критичните бележки и предложенията. Това позволява партийните секретари да следят по-отблизо за тяхното решаване, да призовават към отчет пред партийните събрания отделните ръководители за извършената работа. Периодически се прави анализ за изпълнението им и се информира общинският комитет на БКП. Това оказва добра възпитателна роля върху комунистите и кадрите, защото повишава тяхната отговорност, непрекъснато държи будно съзнанието им за дълг пред първичната партийна организация.

Творческото отношение към критиката е вече масово явление в общината. Най-ярко това се откроява в усилията, които се полагат за отстраняване на причините, които пораждат отрицателните явления.

Какво е характерно тук?

Дълго време в Петрич имаше бездействие към нарушителите на дисциплината. Някои бягаха от общественото производство и вниманието беше насочено повече към личното стопанство. Частни строители и други занаятчии вземаха много пари за извършвани услуги. Съществуваха и безделници. Тези недостатъци остро се поставяха по различни поводи на партийни събрания, на сесии на общинския народен съвет, на съвещания и срещи с актива и други обществено-политически мероприятия. В свое заседание бюрото на комитета анализира причините за антиобществените явления. В приетите практически мерки са конкретизирани задълженията на първичните партийни орга-

Digitized by Google

низации, на държавните, стопанските и масовите организации. Определени са формите за проверка и контрол, сроковете за отчети в пленума и в бюрото на комитета, в партийните събрания. Правилното отношение на комитета към критиката и самокритиката способствува да се правят практически верни изводи, въпросите да се решават бързо.

Критиката и самокритиката в решаваща степен зависят от съдържанието и равнището на контрола и проверката на изпълнението. В това отношение комитетът е натрупал полезен опит. Широко се прилагат комплексните проверки. В последно време комитетът е проверил дейността на партийните и стопанските ръководства в стопанска дирекция „Търговия и обществено хранене", „Балкантурист", в селата Кулата и Капатово и др. Оказаната помощ е оставила дълбока следа в работата на тези ръководства. Разкрити са причините от субективен характер за слабостите и недостатъците, взети са ефикасни мерки, които са довели до конкретни резултати в икономиката, до положителни изменения във вътрешнопартийния живот.

В работата си по разгръщане на критиката и самокритиката общинският комитет на БКП отдава заслужено място на пленарните си заседания. Подготовката се превръща в широка, непосредствена и компетентна проверка на всяко партийно звено. Организирано и критично се анализират процесите и явленията в живота. В разработката на проблемите се използва широк актив от партийни работници и специалисти. Въвежда се практика в дневния ред на пленума освен основния проблем да се отчита и изпълнението на дадена задача или решение. На отчет се призовават не само ръководители, които са допуснали слабости и недостатъци, но и тези, които добре използват всички възможности и постигат резултати в материалното производство и духовната сфера. Така се обобщава и обменя положителният опит в стила и методите на ръководните кадри.

Нов тласък в разгръщането на критиката и самокритиката даде едногодишната подготовка и провеждането на пленарно заседание на комитета на тема „За по-нататъшното развитие и усъвършенствуване на критиката и самокритиката в общинската партийна организация, за конкретна реализация решенията на Дванадесетия конгрес на БКП". Пленумът бе ярка проява на критичен и самокритичен дух. На него много ръководни партийни, държавни и стопански кадри получиха положителна оценка за правилното им отношение към критиката и за самокритично отношение към своите недостатъци. Атанас Ашминов, директор на комбинат „Биляна", Йордан Рибнишки, председател на районна потребителна кооперация „Струмешница", Вело Цанев, директор на клон на БНБ, Георги Златков, кмет в с. Долно Спанчово, и други дават пример как ръководителят трябва да се вслушва в гласа на хората. Те търсят помощта на партийните организации, опират се на обществените организации и колективите, създават условия за смела критика, проявяват готовност и вземат практически мерки за решаване на справедливите критични бележки. Има обаче ръководни дейци, макар и с дългогодишен опит, които загубват способността реалистично да анализират положението, самокритично да оценяват своя стил и методи на работа, повтарят грешки и недостатъци, загубват чувството за отговорност към новото. Налице са опити за потискане на критиката, преследване на тези, които критикуват основателно. Общинският комитет използва комплекс от средства за утвърждаване на персоналната отговорност — системен контрол на място, разговор в заседанията на бюрото и пленума на комитета, в партийни събрания. Силата на този подход се изразява в това, че се засилва критичният анализ, повишава се взискателността, разкриват се лич-

Digitized by Google

ните недостатъци на ръководителите, преодоляват се самоуспокоението и самодоволството.

Общинският комитет на партията изисква от всеки комунист, избран в ръководните общински органи, да има активен дял и да дава личен пример за развитието на критиката и самокритиката в цялостната си дейност. Първостепенна роля в системата от мерки се отделя на самоинициативата, а също и на организираното възлагане, контрол и отчет на поръченията на всеки член на бюрото. Периодически се прави анализ на дейността на секретарите и другите членове на бюрото с критичните бележки и предложенията на трудещите се. По този начин бе обсъдена работата на Стоил Божиков, председател на общинския народен съвет, и Димитър Мазнейков, председател на Промишлено-аграрния комплекс.

Стремежът на общинския комитет на БКП е да насочва комунистите и кадрите към безкомпромисна борба срещу бюрократичното отношение и равнодушието към критичните сигнали и справедливите искания на населението. Комитетът дава пример със своята непримиримост, показва как трябва да се воюва за успешно прилагане на критиката и самокритиката при осъществяването на поставените цели и задачи.

На едно от своите заседания бюрото на комитета обсъди въпроса за даване решителен отпор на онези, които спекулират с правото на критиката. В продължение на близо две години в общинския и окръжния комитет на БКП, в централни партийни и държавни органи са идвали много анонимни писма и сигнали, в които Крум Касабов, кмет в с. Припечене, бе обвиняван в злоупотреба с държавно имущество и финансови средства. След компетентна и всестранна проверка бе установено, че това не отговаря на истината. Комитетът направи достояние този случай на широк партиен и безпартиен актив. Той стана повод за разговор по проблема „Градивният, съзидателен и оздравяващ характер на критиката". В дух на принципна критика и самокритика комунистите превърнаха разговора в истинска школа за политическо възпитание и идейна закалка, издигнаха на по-високо равнище съзнателното, творческо отношение към критиката.

В общинската партийна организация е създадена широка система за своевременно осведомяване на първичните партийни организации и трудовите колективи как се решават предложенията и критичните сигнали. Най-често се използват партийното и общото събрание на колективите и масовите организации, единният ден на политически срещи и отговори на въпроси, денят на партийния секретар и отговорника на партийната група, съвещанията с актива и други. Своевременният отклик на критичните бележки и предложенията укрепват и разширяват връзката на трудещите се с комитета и първичните организации, развиват тяхната активност в колектива, в квартала, в дейността на масовите организации.

Посочихме някои отличителни белези в подхода на общинския комитет на БКП — Петрич при разгръщане на критиката и самокритиката и издигане на тяхната ефективност до равнището на политическите, социално-икономическите и културните задачи. Досегашният опит показва, че правилната ориентация на комитета за използването на това мощно средство спомогна да се повишава активността на партийните органи и първичните партийни организации, на партийните, държавните и стопанските дейци.

Публикуваното постановление на Министерския съвет от май т. г. за ускорено социално-икономическо развитие на селищните системи от четвърти и пети функционален тип и граничните райони бе посрещнато от цялата общественост с огромен интерес. То стигна до всички

Digitized by Google

трудови хора в Петричката селищна система, развълнува ги, въоръжи ги с идеи, породи нови импулси, очерта пред тях ясни перспективи във всеобщата борба за реализация на социално-икономическата стратегия на партията.

За цялостното изпълнение на постановлението на Министерския съвет е разработена комплексна програма. Създадена е добра организация за мобилизация на всички трудещи се. Осъществени са преки връзки и взаимоотношения между местните ръководства на селищната система и заинтересованите предприятия, организации, обединения и ведомства за конкретно реализиране на съвместните мероприятия и задачи. Всичко това създава реални условия и предпоставки традиционните форми и методи на критиката и самокритиката да се изпълват с богато съдържание. В практиката навлизат нови ефективни средства за партийно въздействие, с което се осигурява по-нататъшното ускорено социално-икономическо развитие на селищната система, ще се повишат жизненото равнище и културният уровен на населението и младежта от граничния район.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

С ПОВИШЕНА ОТГОВОРНОСТ

Намираме се в решаващия етап на прегледа за повишаване боеспособността на първичните партийни организации.

Сега общинските комитети на БКП имат отговорната задача да създадат необходимите условия и предпоставки, организация и ръководство, които да гарантират практическата реализация на всички мероприятия. Това изискване стои в центъра на вниманието и на общинския комитет на БКП в Ямбол. Неговият апарат правилно отчита, че атестат за тяхната работа е способността на всяка първична партийна организация успешно да решава проблемите на своята територия.

Прегледът постави на изпитание и комитета. Той се стреми да оценява работата на всяка първична партийна организация по степента на умението ѝ да изпълнява ролята на политически щаб в осъществяването курса на интензификация, да възпитава трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост, да мобилизира комунистите и трудещите се за реализиране политиката на партията.

Общинският и останалите партийни комитети приеха мероприятия за работата през втория етап на прегледа. На първичните партийни организации бе помогнато да допълнят и обогатят своите мероприятия в съответствие с изменящата се обстановка. В резултат на това те се освободиха от някои текущи въпроси и насочиха вниманието си към решаването на най-главните и актуални проблеми.

По инструкторски групи са разработени диференцирани планове за работа с първичните партийни организации, които се обсъдиха на сбирки със секретарите на партийните комитети и организации. Успешно се преодоляват някои слабости във вътрешноорганизационния живот на партийните организации в Строително-монтажния комбинат, окръжно предприятие „Амбалаж", елмонтажната група, квартал

Digitized by Google

„Дечка Сюлемезова“ и др. Подобри се проблемността на партийните събрания, по-широко се разгръща вътрешнопартийната демокрация, обогатяват се животът и дейността на партийните групи.

През май с участието на работници от апарата на общинския комитет в първичните партийни организации станаха разговори във връзка с изпълнението на приетите мероприятия. Всеки месец в отдел „Организационен“ на общинския комитет с участието на председателите на комисиите, които отговарят за дадени организации, се обсъжда работата по прегледа. Това се отрази положително в дейността на първичните партийни организации в окръжно предприятие „Булгарплод“, завод „Стоян Златев“, Аптечно предприятие, аграрно-промишления комплекс „Г. Димитров“ и др.

Полезни се оказаха съвместните тематични проверки в първичните партийни организации с участието на общинската контролно-ревизионна комисия и членове на общинския комитет на БКП по проблемите на:

— планирането на партийната работа и контрола за изпълнение на решенията;

— работата с критичните бележки и предложенията на комунистите и трудещите се;

— дейността на първичните партийни организации с номенклатурните и резервните кадри.

По този начин в живота на около 150 партийни организации се внесоха съществени изменения по посочените проблеми.

Общинският комитет на партията полага системни грижи за работата на партийните групи. Вече десет години в общинската партийна организация се провежда преглед за повишаване на ролята им в трудовите колективи. В началото на осмата петилетка започна четвъртият преглед под наслов: „Всеки комунист с личен принос за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП и задачите на осмата петилетка“. В края на юли тази година на сбирки по инструкторски групи бе обменен положителният опит и се дадоха конкретни указания за бъдещата работа.

В дейността на комисиите настъпиха известни изменения. Докато през първия етап те бяха изследователи на организациите, сега се превръщат в съорганизатори и съотговорници за практическата реализация на мероприятията, утвърдени от първичните партийни организации. Този въпрос бе обсъден на съвещание с партийния актив от общината. Въз основа на оценките, изводите и насоките, направени от отдел „Организационен“ на окръжния комитет на БКП, задълбочено бе анализирана работата на комисиите и се дадоха допълнителни указания за тяхната дейност. Ударението бе поставено върху творческата инициатива, самодейност и отговорност на организациите при избора на ефективен вариант за действие, за създаването на необходимата организация и механизъм, които да гарантират практическата реализация на всяко мероприятие.

Общинският комитет на партията предявява по-голяма взискателност към щатните работници на комитета. На събрание на първичната партийна организация бе взето решение всеки месец щатните сътрудници да отчитат личния си принос в провеждането на прегледа. Прието е, когато общинският партиен комитет извършва проверки, изслушва информации и оценки за прегледа, да се оценява и приносът на всеки работник и да се търси отговорност от онези, които не внасят необходимите изменения в работата на първичните партийни организации, за които отговарят. Това активизира работниците на комитета и сега те се стремят да повишават своя принос в борбата за изпълнение на задачите през втория етап на прегледа.

Digitized by Google

Досегашната дейност на общинския комитет на БКП по организацията и ръководството на прегледа дава положителни резултати. Повечето първични партийни организации обогатяват своя вътрешноорганизационен живот, уверено ръководят трудовите колективи и на дело претворяват решенията на XII партиен конгрес. Израз на това е успешното изпълнение на насрещния план за социално-икономическото развитие на общината през първото шестмесечие на годината. Обемът на промишлената и стоковата продукция е преизпълнен с 4,3 на сто. На народното стопанство са предадени надпланови чугунени отливки, химически влакна, хидравлични цилиндри, сеялки, готови памучни тъкани, зеленчукови консерви, млечни масла, сирене, брашно и др. Планът за обществено-икономическото развитие е изпълнен с 6,7 пункта, а за чистата продукция с 5,8 пункта. Материалните разходи са снижени 1,48 пункта.

Независимо от постигнатото някои първични партийни организации недостатъчно използват прегледа за преодоляване на известни пропуски във вътрешноорганизационния живот, за повишаване авторитета на партийната организация като политически ръководител на трудовия колектив.

Стоян ПАНЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

УСИЛИЯТА НА ВТОРА ПЪРВИЧНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Когато търсим измерения на действеността на първичната партийна организация, на нейното влияние в трудовия колектив, не можем да не преценяваме такъв основен момент в нейната политическа работа като мобилизирането на комунистите и на целия колектив за решаване на стопанските задачи, за формиране на отношение и организираност при изпълнението на насрещния план. Тази основна задача, тази основна грижа определя до голяма степен цялата дейност на втора първична организация в обувната фабрика „Иван Димитров" — Михайловград.

На формирането на отговорност в колектива за качественото изпълнение на производствената програма е подчинена например работата на първичната организация за компетентно и своевременно разясняване на актуалните въпроси на партийната политика. Успешно се използват за това откритите партийни събрания. Обект на разговор там са били материалите за последователно прилагане на новия икономически подход, бригадната организация на труда и стопанска-

Digitized by Google

та сметка, проблемите, поставени на Националното съвещание през октомври м. г., въпросите за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес и челния производствен опит, за пълно и ефективно използване на производствените мощности. Правейки достояние на колектива тези проблеми, партийната организация ги свързва с непосредствените задачи на работниците от „червената смяна", приемат се мероприятия за тяхното успешно решаване.

Във връзка с формирането на насрещния план например в завода бе направена анкета за разкриване и използване на резерви за икономично изразходване на материалите, внедряване на нови технологии и т. н. Организирането на анкетата в смяната за партийното бюро не означаваше само да раздаде тетрадките за предложенията, а да стимулира творческата активност на работниците. Добре бяха използвани за това формите на индивидуалната работа. В резултат на тази анкета от смяната постъпиха 49 предложения, много от тях бяха взети предвид при разработването на насрещния план. От предложението на работниците от моделиеро-конструкторския и технологичния отдел за прилагане на нова технология при разкрояване на лицевия материал и на микрогумите, за икономия на течно гориво е изчислен икономически ефект на стойност 62 000 лева!

Партийното бюро добре разбира, че предимствата на новия икономически механизъм ще се проявят само ако за това се работи убедено и компетентно. То контролира и се грижи за обучението на работниците, за създаване на умение у тях конкретно да прилагат бригадната стопанска сметка и самоиздръжката в условията на обувното производство. Веднъж в годината партийната организация приема оценки на своите номенклатурни кадри, като отделя особено внимание на подготовката и умението им да утвърждават новия икономически подход, да използват правилно икономическия механизъм в дейността на колектива. Работата на бригадите, на бригадните съвети е също обект на засилено внимание. Редовно в партийните групи членовете на бригадните съвети докладват как се прилага коефициентът на трудово участие, упорито се воюва срещу компромисите в някои колективи, като стремежът е да се осъществява постоянен превантивен контрол. Работниците в една от шивалните например сигнализираха, че не се спазва приетият от самите бригади кодекс за определяне коефициента на трудово участие, някои работници се ползват с привилегия. По указания на бюрото партийната група в шивалния цех на свое събрание изслуша от бригадните съвети отчети по този въпрос и им обърна сериозно внимание.

Утвърждаването на бригадите на стопанска сметка като основни производствени звена е пряко свързано и със засилването на партийното ядро в тях. Прегледът на социалния и качествения състав на партийната организация обаче показа, че не във всички бригади има достатъчно силни ядра, които могат да дават облик на колектива. Ето защо с помощта на заводския партиен комитет се разработва прогноза за подбора, подготовката и приемането на нови членове от тези бригади. В същото време в някои бригади се изграждат партийно-комсомолски групи, които да осигуряват политическо влияние там.

Конкретно работи партийната организация в бригадите за утвърждаването им като колективни стопани на социалистическата собственост, за възпитаване на грижливо отношение към труда и материалите, за създаване на обстановка на другарска взаимопомощ, на висока трудова дисциплина и лична отговорност. На открити партийни събрания се разглеждат проблеми, породени от неритмичното подаване на материали от кроялния участък на смяната, даде се насока за увеличаване на сменността там.

Digitized by Google

Под ръководството на партийната организация главно чрез партийните групи се работи за намаляване разходите на труд и материали в производството на домашни обувки. През миналата година са внедрени три нови технологии. Положителни резултати дава предложението на комуниста инж. Славейко Сандов за производство на безтеглачни обувки по метода „кози". Работи се за въвеждането на полски и японски методи в производството на домашни обувки, за разнообразяване на асортимента. Тези въпроси са на отчет в партийната организация, на комунистите се възлагат поръчения, строго се следи за изпълнението им. Особено активна е партийната група в отделите „Моделиеро-конструкторски" и „Технологичен". Там се приемат отчети от низовите стопански ръководители за работата им в това отношение, масово се използват партийните поръчения.

Много са примерите, когато партийното бюро по своя инициатива или по предложение на комунистите и на други членове на колектива поставя за обсъждане и решаване проблеми, свързани с производствената и обществената дейност, с осигуряването на оптимални условия за работа. Отделни страни от тези въпроси са поставени на партийни събрания, приемат се отчети на стопански ръководители, при което се дава политическа оценка на извършеното и насоки за бъдещата дейност. Често проблемите за обсъждане са подсказани от работниците в смяната — вслушвайки се в гласа на колектива, партийната организация е обсъдила отчет и е взела решения за подобряване вентилацията в халетата, за системното измерване наситеността на въздуха с вредни вещества, за подобряване хигиената на труда, за подмяната на станалите негодни за производството маси на шивалния цех. Затрудненията с ритмичното подаване на скроени детайли, което спъваше производствената дейност, накара партийното бюро да извика началника на цеха, бригадира и членовете на профсъюзното ръководство да обсъдят заедно ситуацията, да вземат конкретни мерки.

За задълбочено разработване на материалите за събранията по особено важни въпроси се определят комисии от специалисти, които правят проверки и излизат със съдоклади, подготвят предложения за решения. Секретарката на първичната организация записва приетите решения в специални картони, всеки месец внася оценка в партийното бюро за изпълнението им, а веднъж на тримесечие информира за това цялата организация.

Партийното бюро вижда и оценява ролята на събранията за израстване на комунистите като политически стопани в колектива, за решаване на главните проблеми, които възникват. За да се повиши тази тяхна роля, бюрото организира анкета. Бяха раздадени анкетни карти с въпроси за подготовката и провеждането на партийните събрания, за мерките, които трябва да се вземат в тази насока. Отговорите насочиха вниманието главно към конкретните проблеми от производствената дейност на смяната, към засилване ефективността на контрола върху работата на стопанското ръководство. Резултатите от анкетата бяха взети предвид при подготвянето на годишния план на организацията, в който бяха предвидени за проучване, разработване, обсъждане и решаване конкретни теми, свързани с производствената дейност. Определени бяха и онези възлови проблеми, по които партийната организация ще упражнява по-системен и целенасочен контрол. Това е преди всичко въпросът за качеството на продукцията. Комунистите са лично отговорни за него — всеки на своето работно място. За да имат правото да бъдат контролни постове по качеството, те трябва самите да са за пример. Затова партийните групи използват всеки повод за конкретни и принципни разговори по въпросите на личния пример на отделните комунисти.

Digitized by Google

Високото качество на продукцията е пряко свързано с професионалната компетентност, с професионалния опит на работниците. Партийната организация се интересува по-специално от подготовката на агрегатчиците и фрезистите, където потребността от висока квалификация е по-силно изразена. Работата на професионално-учебния център е под партиен контрол. Членовете на партийното бюро водят индивидуални разговори с комунистите под 40-годишна възраст, възлагат им поръчения за продължаване на образованието. Към 7—8 комунисти се записаха и успешно завършват заводската паралелка, получават средно образование и по-висока квалификация.

Води се дневник на работническите предложения — тяхното картотекиране позволява системно да се следи по-нататъшната им съдба; търси се съдействието на вишестоящи ръководства, когато въпросът е извън компетентността на партийната организация и стопанското ръководство на смяната и фабриката. Такива въпроси възникват постоянно. Остър и актуален е сега например проблемът за подмяната на физически и морално остаряла техника в предприятието. Усилията на партийната организация и стопанското ръководство няма да дадат особен резултат, ако не се получи подкрепата на ДСО „Пирин".

Партийната организация насочва и насърчава профорганизацията най-пълно да използва богатите възможности, които дава социалистическото съревнование за засилване на инициативата, творчеството, трудовата енергия на колектива. На „екраните на съревнованието" всеки ден се показват резултатите. Челниците се стимулират морално и материално. По инициатива на първичната партийна организация група работници и специалисти посетиха сродния завод „Васил Мулетаров" в Пещера, където изучаваха производствения опит в кроялния и цугерния участък. Специално комунистите се интересуваха и от опита на партийните групи, който сега се прилага успешно. Стопанското ръководство взе мерки да се осигури внедряването на опита от производствената сфера, но реализирането на тези мерки не е доведено докрай — не се справи например добре със задълженията си отделът на техниците. Значи — смятат комунистите — рано е мероприятията за изучаването на опита в Пещера да се сложат в архива.

●

Колективът на „червената смяна" успешно изпълнява натуралните и качествените показатели в насрещния план. Разказаното дотук показва какъв голям дял в това успешно изпълнение има партийната организация. Ще прибавим още едно обстоятелство — в челните редици на този хубав колектив са комунистите Мария Борисова, Георгия Ананиева, Димитър Георгиев, Иван Викторов...

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ДИСЦИПЛИНАТА И АЗ

Вече четвърта година колективът на цеха за плочи от дървесни частици в завод „Георги Димитров" — Велинград успешно прилага новия икономически механизъм. Внедрена е вътрешностопанската сметка, цехът напълно осигурява своята самоиздръжка. Изградена е една комплексна многосменна бригада, която работи на непрекъсваем режим. Избрани са бригаден съвет и съвети по смени с участието на началниците на смени, отговорниците на партийните групи, профгрупорзите и груповите майстори. Те всекидневно отчитат личния принос на работниците в производството и определят коефициента за трудово участие, чрез които се формира индивидуалното възнаграждение.

От началото на тази година, която преминава под знака на 100-годишнината от рождението на Георги Димитров, колективът на цеха работи по почина „Героят е винаги в строя". Патрон е Иван Бандаков. Бригадата е решила всеки месец да изработва по 20 кубически метра плочи над плана. За първото полугодие са произвели 290 куб. метра в повече.

Тези успехи са плод на много фактори. Безспорен е обаче приносът на първичната партийна организация и особено на партийните групи, които осигуряват политическо въздействие върху трудещите се във всички звена на цеха. Чрез тях бюрото и първичната организация бързо реагират на процесите и явленията в колектива. Всяка първа сряда от месеца на полуден с отговорниците на партийните групи отчитат и оценяват извършената работа, обменят положителния опит, поставят новите задачи, разясняват и проблеми от партийното строителство. Там където установят, че партийното ядро е недостатъчно, търсят начини да го засилят; където дисциплината се окаже слаба — насочват усилията за нейното укрепване и пр. В смените „А" и „Г" например партийното ядро намаляло. За да го засилят, изградили партийно-комсомолски групи. На отговорниците възложили да подготвят комсомолци за приемането им в редовете на БКП.

Тази непосредствена работа с партийните групи повишава тяхната боеспособност, въоръжава ги с организационен опит, учи ги да използват ефективни форми и средства за въздействие върху комунистите и безпартийните.

В една от смените работниците нарушавали трудовата дисциплина. Причината! Недостатъчна била взискателността на бригадира към членовете на колектива. Партийната група свиква открито събрание, обсъждат въпроса, предлагат да се извърши целесъобразно разместване на някои кадри. Ръководството се вслушало в предложението. Сега смяната е една от първите в социалистическото съревнование.

Млад комунист не посещавал редовно събранията. Партийната група обсъжда поведението му. Предлагат на първичната организация да го накаже за недисциплинираността му. Порицават го и той коригира поведението си.

Намаляла активността в учебното звено на профорганизацията при смяна „А". Отговорникът на партийната група Иван Гергов сви-

Digitized by Google

кал събрание, обсъдили причините, набелязали мерки. Особено внимание обърнали на самоподготовката на участниците в учебното звено. Активността нараснала.

Увеличен бил процентът на нестандартната продукция. Отговорникът на партийната група при отделението за шлайфане Никола Палигаров в открито събрание разяснява причините. По предложение на партийната група на следващия ден е организирано съвещание на партийното и стопанското ръководство на цеха. Вземат се мерки за подобряване качеството на извършваните операции, за повишаване чувството за отговорност у членовете на колектива.

Бързото реагиране на партийните групи, активната позиция на комунистите, търсенето и внедряването на по-добра организация на работа, грижите за повишаване на дисциплината и чувството за отговорност довеждат до намаляване на самоотлъчките, до повишаване производителността на труда. Увеличава се и трудовото възнаграждение, намалява текучеството. Разбира се, съществуват и въпроси, които предстои да се решават: изграждането на битовата сграда, отстраняването на свободния формалдехид от производствените помещения, системното поддържане на пневмотранспортната и отоплителната инсталация, осигуряването на топла храна за нощните смени и др. „Тези проблеми — каза секретарят на първичната организация Атанас Санкиев — са отразени в мерките на организацията във връзка с прегледа за издигане на нейната роля и боеспособност. През втория етап в партийни събрания се оценява как комунистите и ръководните кадри се справят с поставените им задачи, какъв е личният им принос за внедряване на челния опит и постиженията на научно-техническия прогрес, за повишаване квалификацията на работниците и усъвършенствуване на организацията на работата. Засилваме и контрола за изпълнение на партийните решения и пр.“

Особено резултатен се оказва разговорът в партийните групи на тема „Дисциплината и аз“. Характерното и ценното в този разговор е това, че всеки сам в партийната група оценява своята дейност, своите постъпки, недостатъци, личния си принос в изпълнението на задачите. Правят и оценка на състоянието на трудовата и технологичната дисциплина в цеха и смяната, персонално посочват хората, които извършват нарушения, отправят критични бележки, дават конкретни предложения, които се записват в дневника на партийната група.

В смяна „В“ например отговорникът на партийната група Атанас Вълков организира откровен разговор за дисциплината. Комунистите правят самооценка на работата си. Пръв започва началникът на смяната Недялко Нешков. Ето какво споделя той:

— Усилията, които полагам за стабилизиране на кадрите в смяната, са недостатъчни. В резачното отделение съставът се подмени почти изцяло. Налага се по-системно да работя с младото попълнение. От партийната група се очаква да засили своето влияние, да подготви и предложи младежи за приемане в редовете на БКП. Аз често пъти не осигурявам постоянен контрол по всички работни места. Захващам се и с несвойствени за длъжността ми задачи...

Самокритичният подход на ръководителя създава предпоставки комунистите да проявяват по-голяма активност и взискателност към себе си и към другите. Те отправят критични бележки за нередовно посещение и слаба активност на събранията, за нарушения на трудовата и технологичната дисциплина и пр.

В крайна сметка от тези откровени разговори се раждат редица предложения за подобряване на индивидуалната работа с нарушителите на дисциплината, за спазване на стандарта при приемането на дърветата в складовото стопанство, за усъвършенствуване на бригад-

Digitized by Google

ната организация на труда, за използването на коефициента за трудово участие не само като санкция при нарушения, но и за стимулиране на най-активните работници; за преодоляване на либерализма към някои нарушители на реда и дисциплината, за подобряване организацията на социалистическото съревнование и работата на бригадния съвет.

Не са изключения и случаите в разговорите, когато някои търсят причините предимно извън колектива, извън себе си — в недостига на резервни части, в малкия брой механици в цеховете, в разписанието на транспортните средства, в качеството на търговското обслужване и предлаганите услуги, в битовите условия. Разбира се, причини от такъв характер влияят върху работата на колектива, мерки за премахването им се налага да се вземат, защото те в една или друга степен пряко засягат трудещите се. По-важното в тези разговори обаче е това, че се открояват и преодоляват онези бариери, които хората сами си създават, че откриват неща, които зависят от тях и сами могат да решат.

— По-полезно е да оглеждаме основно нашата работа — казва работникът Никола Ганчев. — Аз преценявам, че за влошаване качеството на продукцията главната вина е в нас. Всеки от нас от резачното отделение, от просушаването, олепиляването, пресоването и обрязването носи вина за нередностите и ние, комунистите, следва първи да се захванем с преодоляването им...

На разговорите в партийните групи по график присъствуват стопански и партийни ръководители. А в срещи, организирани от заводския партиен комитет с актива и отговорниците на партийните групи, главният директор информира участниците как се решават повдигнатите въпроси. В скоро време например ще бъде пуснат в експлоатация коминът за отвеждане на свободния формалдехид, осигурено е работно облекло, пригодено за характера на работата. В срещи с ръководствата на автотранспорта, търговията, услугите са набелязани конкретни мерки за спазване на разписанията от градския автотранспорт, за разнообразяване асортимента на закуските в търговските павилиони и пр. Извършват се услуги на работниците срещу заплащане с транспорт от предприятието, машини за изкопни работи, електрически услуги, заварки по домовете и пр. Предвидена е среща и с ръководството на държавното стопанско обединение „Стара планина" по въпросите на ритмичното снабдяване на завода с вносни резервни части. Към професионално-учебния център в завода предстои да се сформира група тенекеджии, които трудно се намират за предприятието.

Много и най-разнообразни са проблемите, които се повдигат в тези разговори, не са малко и предложенията за тяхното решаване.

— Разговорът „Дисциплината и аз" — разказва заместник-секретарят на заводския партиен комитет Христо Маргов — надмина нашите очаквания. Комунистите се активизираха. Тяхната активност се пренесе и в трудовите колективи. Създаде се обстановка за творческо обсъждане и решаване на нерешените проблеми. Станаха полезни спорове, от които се родиха верни подходи в работата. Създадените условия за разгръщане на критиката и самокритиката вдъхнаха вяра в партийните членове, че с колективната намеса могат да се решават успешно сложни задачи. В принципни сблъсъци с носителите на нередностите заякна дружбата в колектива...

В тези разговори най-ярко проличава силата на добре свършената политическа работа, нейното възпитателно въздействие, откроява се и ролята на партийните групи.

Иван ИГНАТОВ

Digitized by Google

ГРИЖА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА НА МЛАДЕЖТА

В едно от купетата на експрес „Златни пясъци" на път за Горна Оряховица ровех бележници, преглеждах справочници, разгръщах карти и за кой ли път вече се мъчех да си припомня всичко, което знаех за този важен железопътен възел. Място, където се пресичат основните ни железопътни линии, където се композират и отправят ежечасно десетки товарни и пътнически влакове по всички направления на родината. Но едновременно с това и център на много инициативи и прогресивни начинания както в миналото, така и сега.

С тези мисли неусетно пристигнах. Около влаковете, по перените, в кабините и пред пултовете за управление, навсякъде щъкаха униформени железничари — забързани, съсредоточени, самоуверени. И голяма част от тях все млади хора, комсомолци.

— Всеки седми железничар в горнооряховския възел е комсомолец — увери ме заместник-секретарят на възловия партиен комитет **Петър Рашков.**

И продължи:

— Основното ни попълнение с млади кадри идва от полувисшия железопътен институт „Тодор Каблешков", от местното средно политехническо училище по ж. п. транспорт, от средното политехническо училище по ж. п. транспорт „Никола Корчев" в София, от някои специализирани ж. п. курсове и школи. И ние сме задължени да създадем всички условия и предпоставки за тяхната бърза адаптация в съответните колективи. Грижите ни за тези млади хора са едно от основните наши задължения.

По-късно ще чуя от заместник-началника на железопътното управление **Илия Дандолов:**

— Железопътният възел в Горна Оряховица е примамлив за младите хора, защото им създаваме условия, но едновременно с това работата тук е много отговорна: на денонощие в района на управлението с център Горна Оряховица се натоварват и изпращат хиляди тона товари и се превозват десетки хиляди пътници. Само тези цифри са достатъчни, за да се види колко отговорна е всяка крачка, всяко действие на младите хора. Защото се касае за живота на хората, за огромните материални блага на страната. И е нужно всеки да работи с точността на часовниковия механизъм, за да има синхрон в тази голяма машина, наречена „железопътен възел".

Точни и справедливи думи, тъй като за обикновения гражданин-пътник понятието железничар е сборно, но ако се надникне и дешифрира то, ще се открият много направления, богата гама от професии и специалности. Всяка от тях е със свой облик и звучене. Това показва една малка статистика: младежите от възела са организирани в 25 комсомолски дружества съобразно специфичния характер на дейността и месторабота — локомотивни машинисти, помощник-машинисти, монтьори, шлосери, ръководители по движението, маневристи,

Digitized by Google

стрелочници, оператори, описвачи, майстори по ремонта, магазинери, експедитори, електротехници, кондуктори, началници на влакове и др.

— При насовинаги е имало правилно отношение към младежите железничари — с увереност каза секретарят на възловия партиен комитет **Иван Димитров.** — Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС ни накара да държим на постоянна оценка дейността на всички партийни секретари, бюра и организации в това отношение. И съответно да предвиждаме конкретни мерки. За кратък период от време беше изменен и усъвършенствуван подходът на първичните партийни организации към проблемите на младите хора с цел да се повишава ефективността от партийното ръководство за осъществяване на всестранна и пълноценна трудова реализация на младежите. Постигнали сме много, но то все още не е предел.

Нов тласък в това направление се получава след XII конгрес на БКП, който обърна особено внимание за съсредоточаване и подобряване на цялостната работа в колективите, в бригадите, там където се решават задачите. И тогава **трудовата реализация на младежите става синоним на обща грижа на партийното, профсъюзното и на стопанското ръководство във всяко поделение и звено от възела.**

Явно е наличието на правилно разбиране на всеки ръководител и комунист от възела за мястото и ролята на младежта, но как да се формира точният младежки дял — ето го големия въпрос, изискващ конкретен отговор, защото характерът на експлоатационната дейност в железопътния транспорт е такъв, че е много трудно да отделиш работата на стрелочника от тази на маневриста или на електротехника от монтьора, на машиниста от тази на ръководителя по движението и т. н. Дейностите са комплицирани, взаимно свързани, тясно преплетени, за да дойде накрая реализацията — пълното, своевременно и качествено превозване на товарите и пътниците при най-ефективно използване на материалните, трудовите и финансовите ресурси.

Но именно защото е трудна задачата, затова за нейното решаване се притичват стопански ръководители, партийни секретари от депото, разпределителната гара, пътническата гара, електротехническата секция, вагоно-ревизьорския участък... Правят се размествания, структурни промени, прегрупирвания, изменят се щатове, коригират се нормираните планови задачи, залагат се нови постановки в инженерните проекти, разработват се нови варианти на колективните творчески планове. Един подир друг се формират младежки трудови колективи, за да достигне техният брой 15 с над 60 процента обхват от общия брой на комсомолските членове.

В началото на 1981 г. в чест на XII партиен конгрес и 13-вековния юбилей от създаването на българската държава във възела е формиран младежки трудов дял по превоза на товарите и пътниците, по поддържането, ремонта и стопанисването на локомотивите, вагоните и останалата техника, по повишаването квалификацията и образованието, по икономията на материални и енергетични ресурси.

Крачка подир крачка започва неговото реализиране. Младежите поемат шефство на над 20 локомотива, 10 гари и експреса „Синия Дунав". Близо 1500 трудови дни доброволен труд дават за реконструкция, модернизация и благоустрояване в разпределителната гара. С голям ентусиазъм участвуват в преустройството на локомотивното депо. Оказват помощ при построяването на детска градина във възела. С тяхното най-активно участие в локомотивното депо „Х. Стоянов" е произведен електрически локомотив със символичния номер 43—681, от което са спестени над половин милион лева, и локомотивът е поверен в ръцете на комсомолците локомотивни машинисти Димитър Ников, Веселин Ангелов и Николай Тодоров. От електрическа енергия, гориво и материали през миналата година е направена иконо-

Digitized by Google

мия за 53 000 лв. Активно е участието на младежите при внедряване опита на съветската гара Люблино — разпределителна, и на депо Юдино, както и при разгръщането на тежкотоварното движение. Повишават квалификацията си 60 младежи, а 40 девойки и младежи участвуват в школите за челен опит.

Технико-експлоатационният характер в дейността на железопътния транспорт и възела дава възможност за активно участие на младежите в движението за техническо и научно творчество на младежта (ТНТМ), за реконструкция и модернизация, за техническия прогрес като цяло. Един изключително важен въпрос, пряко свързан със задачата за повсеместната интензификация на икономиката. Добра основа за това е и образователното, и квалификационното равнище на младите железничари. Над 65 на сто от тях са с висше и полувисше, а 30 на сто са със средно общо и специално образование.

В миналогодишния Национален преглед на ТНТМ комсомолците от възела участвуваха и се класираха със 7 разработки: секционен разединител за открит монтаж, пулт за диспечерска радиотелефонна свръзка, контейнеризиране на ръчнообработвани товари, брояч на оси и др. Тези и други разработки са с реален принос за развитието на железопътния транспорт и повишаване на ефективността му.

Определен, и то немалък дял имат младежите и в решаване на социалните проблеми, както и в подобряване на транспортното обслужване на населението, за което само през м. г. във възела са получили три награди. Знамето на трудовата слава на Министерството на транспорта и на ЦК на профсъюза за миналата година също се развява и над комсомолските редици.

— Най-важното е, че комсомолците повярваха в силите си — споделя партийният секретар на възела **Иван Димитров.** — Доверието, което им гласуваме, те напълно оправдаха. Партийните комитети, профкомитетите и стопанските ръководства добре разбират проблемите на Комсомола и ги решават във взаимодействие. Защото целта е една — да се изпълни повелята на Дванадесетия конгрес на БКП — по-пълно и ритмично задоволяване на народното стопанство и населението с превози, като се подобрява използването на транспортните средства и се повишават качеството и ефективността на транспортното обслужване.

Извършеното досега импулсира и дава кураж. Опитът на отделни комсомолски дружества и организации позволи по-добре да формираме младежкия дял през настоящата година. Той беше посветен на XIV конгрес на ДКМС, 100-годишнината от рождението на Георги Димитров и 70-годишнината от основаването на младежкото революционно движение в България. **Младежкият дял е съсредоточен главно в две направления: преизпълнение на плана по основните технико-икономически показатели и участие в реконструкцията и модернизацията на железопътния транспорт.**

Младежките колективи са поели като своя задача да реализират 50 000 лв. икономии от електроенергия, горива и материали, възстановяването на възли и детайли от локомотиви и вагони на стойност 60 000 лв., поели са шефство за образцово поддържане на 20 електрически и 10 дизелови локомотива, както и на експресния влак „Синия Дунав", на пътническия влак „Раховец", на 10 гари, два тунела и 8 км железен път.

От разговора с Иван Димитров разбрах, че младежите са поели конкретни задължения и усилено работят в петте клуба за ТНТМ. Планирали са 12 теми и разработки, насочени към решаването на някои тесни места в експлоатационната, ремонтната и товарно-разтоварната дейност.

Digitized by Google

Изпълняват се интересни трудови инициативи, а именно: годишният план да се изпълни до 18 декември, всеки месец да се работи по един ден с икономисано гориво, за 100-годишнината от рождението на Георги Димитров — 100 ударни дни, осмата петилетка — за 1300 календарни дни и т. н. Приети са условия и показатели за участие в социалистическото съревнование във възловата комсомолска организация, които са конкретизирани за 5-те комплексни смени и младежките трудови колективи, групирани съобразно характера на работата — заети в експлоатацията, в ремонтната дейност, при вагоните, в електротехническата секция и т. н. Изградена е комисия, която следи и отчита резултатите по отделните показатели и условия — за трудова, идейновъзпитателна и спортно-туристическа дейност. За първенците са отредени съответни награди.

Поетите задължения в чест на XIV конгрес на ДКМС и 100-годишнината от рождението на Георги Димитров успешно са изпълнени и първенците наградени. Комсомолците със законна гордост отчитат своя принос във всенародния поход за повсеместна интензификация на икономиката, за техническа реконструкция и модернизация на железопътния транспорт.

●

Със секретаря на възловия комитет на Комсомола **Пенчо Първанов** и с неговия заместник **Иван Стефанов** разговаряме за очерталите се проблеми и необходимите мероприятия във възловата комсомолска организация, които ще гарантират изпълнението на отделните задачи на комсомолските дружества. По младежки откровено и директно те споделят свои мисли. В срещите ми с комсомолските секретари, активисти и редови членове усетих, че тук сякаш по-малко се говори, че нещата се казват без декларации и приповдигнати фрази. Защото при тях делата и времето се мерят не с думи, а с номера на влакове и техните направления, с часове, минути и секунди на тръгване, пътуване и пристигане, с графици и разписания, превозени товари, изминати километри, ремонтирани вагони и локомотиви. И зад всичко това е добре осъзнатото чувство за отговорност. А когато има дела, то в такъв случай няма място за много приказки.

Но тази динамика, активност и отговорност в трудовата реализация засилват необходимостта от целенасочена дейност по **идейно-политическото, класовото и интернационалното възпитание и израстване на младежите от железопътния възел.** Тези направления в работата с младите хора вървят заедно, вървят ръка за ръка, решават се комплексно.

Общомладежкият димитровски поход-разговор на тема „Априлската линия на партията — мой дълг и отговорност", както и словото на др. Тодор Живков, произнесено на срещата на Политбюро на ЦК на БКП със студентската младеж на 7. XII. 1981 г., и речта му пред XIV конгрес на Комсомола предизвикват интересни размисли сред комсомолците от железопътния възел, окуражават ги и внасят нов импулс в дейността им.

Изграденият през миналата година клуб на орденоносците и челниците в труда към комбинатския профкомитет и железопътното управление насочва своето внимание и към младежите. За тази цел се организират съвместни мероприятия с възловия комитет на Комсомола. На срещата-разговор под наслов „Заветите на Димитров — днешният априлски ден", спомените на активни борци от младежкото революционно движение са развълнували присъствуващите младежи. Още по-вълнуваща е срещата на тема „Взаимна гордост" между деца на железничари—отличници в ученето, и техните родители—първенци в производството. Чествуването на 70-годишнината на локомо-

Digitized by Google

тивния машинист, героя на социалистическия труд **Кирил Христов** от депо Горна Оряховица също е съвместно с младежите. В клуба на челниците е приет и рапорт на комсомолците от възела за извършената от тях дейност и поетите задължения за настоящата димитровска година. Приемането на новопостъпващите младежи от всеки випуск на полувисшия железопътен институт „Т. Каблешков" в редовете на работническата железничарска класа става също с помощта на клуба при силно въздействуващ ритуал. Пак с помощта на клуба се определят и наставниците. В по-големите и основни комсомолски дружества (локомотивното депо, разпределителната гара, железопътната секция и други) 60 млади производственици имат за наставници утвърдени и авторитетни челници, което най-добре ще помогне за повишаване на квалификацията и професионалното им майсторство. В своята реч пред XIV конгрес на ДКМС другарят Тодор Живков по категоричен начин подчерта: „Сега на предна линия излиза задачата за професионалната подготовка на всеки младеж и девойка, за усвояването на най-новите резултати от развитието на науката и техниката."[1] Тази заръка комсомолците приемат като своя неотменна задача, която трябва успешно да решат.

Като добра форма за работа е утвърден и ежегодният Национален политически конкурс, в който през м. г. участвуваха 80 младежи, обаче само три от разработените теми достигнаха до окръжно и едва една до национално равнище. Амбицията е още по-активно да се участвува в бъдеще, като предварително добре и задълбочено се подготвят разработените теми.

Уредената музейна сбирка с експонати из историята на железопътния възел и музейната сбирка в къщата „Хараламби Стоянов" често се посещава от комсомолците, където се провеждат сбирки по различни поводи и други мероприятия. До голяма степен корените на оптимизма у младежите идват от богатия, героичен трудов и революционен летопис на железничарите от този край, където цели династии са посветили своя труд на тази професия.

Със свой дял във възпитанието са и организираните излети, екскурзии и походи до лобни места, панорами, забележителни туристически и исторически обекти, масови спортни прояви, участие във викторини, в театъра на транспорта, в останалите форми на художествената самодейност. Освен това всеки младежки трудов колектив има свой патрон, в чиято чест се устройват чествувания и други мероприятия.

Добра предпоставка за разгръщане на разнообразни мероприятия по възпитанието на младите хора е правилното разбиране от страна на партийните, профсъюзните и стопанските ръководства, както и наличната материална база — клуб на челниците, клуб „Експрес" в локомотивното депо, салоните на железопътното управление, сега преустройваната сграда за младежки дом, домът на културата, богатата библиотека, строящата се сега съвременна учебна база за подготовка на кадри в с. Вонеща вода, Великотърновски окръг, и пр.

— Друго отношение към младежите не можем да имаме, защото това е нашето попълнение, достойната ни смяна — казва началникът на управлението **Атанас Станев.** — Освен това цялото ни сегашно партийно, профсъюзно и стопанско ръководство са все бивши комсомолски деятели и активисти. Така че и ние сме преминали през тази школа, оттам сме дошли, пекли сме се на този огън. И то до неотдавна. Затова с тях периодически провеждаме открити диалози по всички проблеми, които вълнуват младите хора.

Секретарят на възловия партиен комитет **Иван Димитров** допълва:

---

[1] Т. Живков. Българската младеж е кръвно свързана с народа, дълбоко предана на партията, Партиздат, С., 1982, с. 10.

Digitized by Google

— При нас строго се спазва и зачита приемствеността. Фактът, че над 70 на сто от сегашните ръководни кадри са наши бивши комсомолски активисти, говори за това.

●

От многократните срещи и разговори с членове на партийните бюра, на дружествените комитети на Комсомола, със стопански ръководители и други активисти обаче стана ясно, че никой не си прави илюзии, че всичко е решено, че всичко тече като по мед и масло. Напротив, всеки най-трезво и реално преценява, че е извършена значителна работа, че са преодолени много трудности, че има немалки резултати в работата с младите хора. Но едновременно с това все още има и много непреодолени трудности, има нерешени проблеми. Много въпроси постави и XIV конгрес на Комсомола. Кои са най-важните от тях, към чието решаване е насочено вниманието сега?

Има да се работи за преодоляване на немалкото разстояние от словото на др. Тодор Живков пред студентите до превръщането на деловитата искреност и простота в стил на работа. Защото все още тук и там в по-малките дружества се прокрадва формализъм, дейността се мери с броя на мероприятията и решенията, а не с конкретните резултати. За тази цел **усилията на комсомолските кадри са насочени към прелом в индивидуалната работа на секретарите на комсомолските организации с всеки член, с всеки младеж.** Решенията на XIV конгрес на ДКМС насочват ръководните комсомолски кадри да осигуряват откровени разговори с всеки комсомолец, да надникват в неговата душа, в неговите нужди, стремления, предпочитания, за да се отприщи у всеки младеж творческа индивидуалност. Тук всякакъв шаблон е вреден.

Сериозен, не докрай използван резерв е ролята на комсомолското събрание. **За всяко събрание се изисква да се подготвя дневен ред, който да е интересен и полезен за всички.** С една дума казано, да не се провеждат скучни, формално преминаващи събрания.

По-активно и добре осъзнато да бъде участието на младежите от възела в различните органи и форми за управление — стопански съвети, общи и на пълномощниците събрания, профкомитети, помирителни комисии, при подработването и приемането на насрещните планове, инженерните проекти, колективните трудови договори, личните и колективните творчески планове, договорите за съревнование и тъй нататък. Защото стремежът за изграждането на бригади от нов тип със завършен (или относително завършен) цикъл в дейността влиза в известно противоречие при формирането на младежките трудови колективи и открояването на младежкия дял — една сериозна пречка и трудност, за решаването на която следва да се търсят пътища.

И още един много важен момент — **това е решително да се подобри работата с младите хора на път** (а те са близо 70 на сто от числения състав на възловата комсомолска организация). В това отношение е необходимо да се мисли и да се предприемат допълнителни мерки, за да не остане комсомолец, който да не участвува активно и пълноценно в трудовия, политическия и културния живот на дружеството.

Работата на отделните комсомолски дружества в железопътния възел — Горна Оряховица сега е насочена главно към подобряване на организаторската дейност, за приобщаване на всеки млад железничар от възела за практическата реализация на решенията на XIV конгрес на ДКМС. Сили в комсомолците има и под бащинското крило на комунистите те ще изпълнят предначертанията на XII партиен конгрес и XIV конгрес на ДКМС.

Георги СПАСОВ

Digitized by Google

НЕИЗПОЛЗВАНИ ВЪЗМОЖНОСТИ

Положителните резултати от прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните организации са много за самите тях, за трудовите колективи, за партийните комитети и за партията като цяло. Преди всичко прегледът показа, че когато в партийната работа се включи широк актив, в нея се внасят сериозни, комплексни подобрения. Разбира се, използването на комисии не е откритие, направено по време на прегледа. И все пак в тяхната организация и дейност беше внесено нещо ново. Обхватът на нещатния актив беше по-голям, извършена беше по-задълбочена предварителна подготовка на кадрите, ангажирани в тях, осигурена беше всекидневна връзка между общинските, районните и градските комитети и комисиите. Добре се сработиха те и с партийните бюра и организации. Ценното е и това, че подготовката на председателите и членовете им не беше въобще подготовка, а по определени проблеми, за определена дейност, т. е. специализирана подготовка, което създаде предпоставки за компетентна изява на субективния фактор.

Тези нови моменти осигуриха условия за пълноценно използване на колективния ум за подобряване качеството на партийната работа. И действително както през първия, така и през втория етап много комисии оказаха и продължиха да оказват квалифицирана помощ на първичните организации. За съжалене не са изолирани случаи комисиите, които след изготвянето и приемането на характеристиките и мероприятията почти или изцяло престанаха да действуват. Причините са най-различни: и неподходящо подбрани председатели и членове, и прекалено заети комунисти в други обществени или служебни дейности, и неумение у някои партийни комитети да използват създадените от самите тях добри възможности за пълноценно оползотворяване силите на изградените активи и пр.

През третия етап ще се прави оценка на извършената работа и на резултатите от нея. Оценките ще се изготвят от комисиите на общинските, районните и градските комитети на БКП и партийните бюра на съответните първични организации с участието на активисти от самите организации. Прекъснатите контакти обаче лишиха нуждаещите се първични организации от помощ за изпълнение на мероприятията, а самите комисии от преки впечатления за измененията в живота и дейността на организациите, което не може да не се отрази върху способността им реално да оценят резултатите от прегледа. Така на отделни места големите усилия, отделени за подготовката на комисиите, не достигат своите крайни цели. С други думи, оставено е да ръждясва едно изпитано оръжие в партийната дейност — широко използване на общественото начало, нещо, което поставя отрицателни знаци върху оценката за стила и методите на работата на партийните комитети.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

РАЗГРЪЩАНЕ Н ОБОГАТЯВАНЕ НА ПРЯКАТА ДЕМОКРАЦИЯ

Внедряването на икономическия подход в селското стопанство по същество води до демократизиране управлението на производството, поради което заетите в отрасъла труженици най-пряко са заинтересувани да се създават всички условия — организационни, технологически, социални, политически, за неговото правилно функциониране. А щом самите производственици имат активно отношение към крайния резултат, не може да са пасивни в процеса на формирането му. Взаимната връзка и обусловеност между икономическия подход и трудовата активност бяха изяснени от др. Тодор Живков на Октомврийското съвещание от 1981 г. чрез постановката за собственика и стопанина на социалистическата собственост. Подчертано беше, че следва да се даде пълна възможност на трудовите колективи да бъдат стопани на социалистическата собственост, да я стопанисват с максимална ефективност, да я умножават и развиват в интерес на държавата, на народа, в свой собствен интерес.

Корените на производствената демокрация са заложени в трудовия колектив. При условията на икономическия механизъм низовото производствено звено — бригада, ферма, все повече се превръща в социално-икономическо ядро, което, обособено на вътрешна стопанска сметка, решава не само производствените, а и всички останали проблеми на колектива — социални, културни, политически.

Управленческите си функции трудовият колектив осъществява чрез формите и органите за колективно ръководство на икономиката. Най-големи възможности за прякото му участие в управлението разкриват общото събрание и производственото съвещание. Практиката на много АПК в Плевенски и Шуменски окръг доказва, че при добра организация в работата им участвуват 85—90 на сто от членовете на колектива. И всеки трети-четвърти изказва мнението си по актуалните стопански и други въпроси. Един поглед върху проблемите, разисквани на тях само през последната година в АПК в Брегово (а не само там), разкрива широк обхват от теми: приемане на насрещния план; усъвършенствуване на бригадната организация на труда; изпълнение на стопанските задачи; форми, критерии и инициативи в социалистическото съревнование; повишаване квалификацията на животновъдите; анализ на стопанската сметка; състояние и укрепване на трудовата и технологическата дисциплина; организация на битовото обслужване.

Digitized by Google

В много колективи от Ловешки окръг — в бригадата за промишлено зърнопроизводство в с. Баховица и в кравекомплекса в с. Бежаново, в клоновите стопанства в селата Орешак и Лесидрен и други, събранията се превръщат в редовна трибуна, от която се чува гласът на редовите труженици. Основните проблеми, включени в техния дневен ред, предварително се проучват от работни групи и комисии с участието на пряко заинтересовани производственици. В отделни случаи те внасят и проекторешения по обсъжданите проблеми, което задълбочава деловитостта и повишава ефективността на събранията.

На Дванадесетия конгрес на БКП другарят Тодор Живков подчерта необходимостта от засилване на инициативата и ролята на личността и трудовия колектив в организацията и ръководството на стопанската дейност. Низовите звена в АПК, както и в другите отрасли на нашата икономика, са овластени по силата на новия икономически механизъм да решават собствените производствени въпроси. Тези пълномощия укрепват самостоятелността на трудовите колективи, повишават оперативността им, разширяват и обогатяват формите за изява на пряката демокрация, като привличат трудещите се в непосредствено управление на производството. Бригадата има всички права за организиране на своята стопанска дейност, без да чака за всичко указания от горе, често пъти на базата на двустранни договори. От друга страна, освобождавайки се от оперативните проблеми, ръководството на АПК съсредоточава вниманието си към проучването и решаването на основните въпроси, засягащи развитието на комплекса като единно социалистическо предприятие. Това разделение на функциите и тяхното единство в условията на широка производствена демокрация способствува за изпълнение на задачите, които Дванадесетият конгрес на партията постави пред селското стопанство.

Но нека поставим въпроса:

ВИНАГИ ЛИ СА ЕФЕКТИВНИ ПРОИЗВОДСТВЕНИТЕ СЪВЕЩАНИЯ И СЪБРАНИЯ

в трудовите колективи? Някои становища и мнения са повод за размисъл, подсказват къде се крие неефективността.

„Събранията в трудовите колективи не винаги се подготвят добре. Понякога производствените оперативки ги изместват...“ (из отчета на общокомплексния профкомитет на АПК в Пазарджик—север).

Ясно, в случая е подценена ролята на производствените съвещания и събрания като широкодемократична и най-достъпна форма за пряко участие на трудещите се в управлението. Тази слабост често намалява възможния резултат, ограничава инициативността, която демократизмът по своята същност съдържа в себе си. В такива случаи хората идват на събранието незаинтересовани, мълчат, а после се питат: „Защо си губихме времето?“ От формално проведеното съвещание или събрание не може да се очакват дела. То е резултатно само тогава, когато още в подготовката му целият колектив се привлече така, че всеки сам да почувствува вътрешната необходимост от вземане на участие в разискванията, от поемане на лична отговорност за изпълнение на решенията.

Н. Н. от с. Самуилово, Сливенско: „Отначало се изказвах, правех предложения, но сега си трая. Кой ме пита какво мисля...“

Ето го едно от най-съществените противоречия — когато на работническите предложения (споделени не само на събрания) не се обръща нужното внимание. Вносителят на всяко предложение трябва да

Digitized by Google

знае отношението на съответния орган към него. Обратната позиция убива активността у трудещите се, понижава ролята на събранията и съвещанията като колективна форма за управление.

М. С. от Павликени: „В нашата бригада приемаме не лоши решения, но после сами ги забравяме..."

Още едно камъче, което може да катурне колата. Никак не е изключение ролята на събранието да се свързва с приемане на съответно решение. А след това... „гонят" се нови задачи. Втора беда: често приетите решения са общи — конкретността им се губи в многословие и неяснота, формулирани са по принцип „да се...", изпълнението им не е обвързано със срок и задължителен контрол. Това не внася деловитост и отговорност в работата на органа, който ги приема, демобилизира тези, които са се самозадължили да ги изпълнят. Все още не е станала редовна практика решенията да се картотекират и на всяко събрание или съвещание да се поднася информация как върви реализирането им. Производствената демокрация се изявява не само в колективното решение, но и в задължението колективът да го изпълни.

Пропуските в организацията на общите събрания и съвещания имат точен адрес: профкомитетите и профорганизациите, упълномощени от партията да организират дейността на колективните органи за управление. Спирайки се на тяхната отговорна роля за развитието на производствената демокрация, другарят Тодор Живков подчерта в речта си пред Деветия конгрес на БПС: „Профсъюзите получават правото да организират дейността на трудовия колектив, на колективните органи за управление, да участвуват в разработването и осъществяването на техните решения. Стожери за развитието на тези органи трябва да бъдат професионалните съюзи и по-конкретно профорганизациите и профкомитетите".

В селското стопанство се утвърждава бригадната организация на труда. Малкият колектив става стопанин на земята и техниката, на фермата и чрез вътрешната стопанска сметка реализира своята производствена програма. Няма спор, че

ДЕМОКРАТИЧНОТО НАЧАЛО В РЪКОВОДСТВОТО НА ИКОНОМИКАТА

разширява неговата стопанска самостоятелност. Нещо повече — предпазва го от бюрократизъм, от ненужното регламентиране. В практиката вече навлизат организационно-управленческите договори с ръководството на АПК, в които точно са конкретизирани задълженията на двете страни за изпълнение на приетия от колектива насрещен план. При тези условия ефектът от стопанската дейност на колектива наистина остава в него — никой не може да го изземе за коригиране на неизпълнението от други производствени звена; промените в плановото задание стават с икономически аргументи.

Като изборен колективен орган за управление на производството бригадният съвет има широки пълномощия. На тази основа между него и бригадира, овластен с правата на единоначалник и избран от колектива, се изграждат делови взаимоотношения, налагани от общата цел и общите интереси. Десетки образци на такова плодотворно сътрудничество в АПК в Бургаски, Пловдивски, Русенски окръг очертават оформящата се тенденция в селското стопанство: бригадните съвети все повече се налагат в системата на управлението. Но за съжаление тя, още не може да се приеме като доминираща в отрасъла. Има и бригадни съвети, които се лутат, не успяват да намерят мястото си в

Digitized by Google

колектива. Същото може да се каже и за редица стопански съвети в клонови стопанства и производствени участъци на АПК. На много места вялата им дейност не ги утвърждава в дейни колективни органи за управление на производството. Все още те не са станали пълнокръвни органи на самоуправлението в трудовите колективи. Затова често са само проводници на решенията на вишестоящите стопански ръководства, без да ги прилагат творчески. Нужно е не само да се изграждат, а и да се вижда онова, което пречи на тези органи да разгърнат възможностите си за осъществяване на дадените им права и възложените им отговорности.

Във връзка с пленум на окръжния съвет на БПС в Ямбол за участието на трудещите се в управлението на производството е организирана анкета с доста интересни въпроси. Да вземем само два, които имат по-пряко отношение към колективните органи за управление. Първият: „Считате ли, че във вашия бригаден съвет и стопански съвет са избрани най-подходящите хора?" И вторият: „Активни ли сте като член на колективния орган за управление?" Ето как изглеждат отговорите на двата въпроса в два АПК. Половината от анкетираните в Теневския комплекс считат, че съставът на тези органи е „служебен". Една трета от включените в бригадните и стопанските съвети в Елховския АПК пък сами преценяват, че активността им „не е задоволителна". Да не правим изводи — потърсено е мнението на ограничен кръг хора. Ще трябва да се съгласим обаче, че в цитираните отговори се съдържа един интересен проблем. На някои места в колективните органи за управление по право влизат или се предлагат за избиране главно ръководни лица — партийни, профсъюзни, стопански, младежки, а по-ограничено е присъствието на редови производственици, на челници в труда. Нещо повече, случва се част от тия ръководители да не работят пряко в съответната бригада, поради което и участието им има представителен, а не делови характер.

По-нататък. Активността на членовете на колективните органи за управление е правопропорционална на тяхната квалификация, на умението им да ръководят. Тази закономерност поставя отговорни задачи пред партийните и профсъюзните органи. Независимо от предварителния подбор на включените в тези органи — особено на преките представители на заетите в материалното производство, трябва да се създават възможности за обучение и запознаване с всички нормативни документи, с правата и задълженията им като стопански ръководители. Подценяването на тази необходимост внася несигурност в работата на работническите избраници, подменя отговорността им с пасивност, което най-често се изразява в утвърждаване без дискусии внесеното становище. Каква дейност при това положение те ще отчетат пред своите колективи, още повече, че трябва да изразяват в колективните органи мнението на тия, които представляват.

Производствената демокрация в селското стопанство предлага богатство от

ФОРМИ ЗА НЕПОСРЕДСТВЕНА ИЗЯВА НА ТРУДОВИТЕ ХОРА

в управлението на АПК и неговите поделения. Най-широко приложно поле за всеобща ангажираност разкрива насрещното планиране. С новия икономически механизъм въпросът за самоиздръжката на предприятието, на бригадата от нов тип се решава от самия колектив, който получава ограничен брой показатели от вишестоящата организация, което издига значимостта на насрещния план. В процеса на изра-

Digitized by Google

ботването на насрещния план и непрекъснатото разкриване на нови резерви за неговото изпълнение труженикът се изявява като пълен стопанин на земята и машините, който и като член на колектива, и като личност е пряко заинтересован от крайния икономически резултат. С този факт може да се обяснят не само хилядите предложения, направени при обсъждането на насрещните планове за тази година и след това включени в инженерните проекти, а и разгърналата се в трудовите колективи творческа активност за реализиране на набелязаните цели.

С участието си в социалистическото съревнование трудещите се активно влияят върху управлението на производството — чрез реализиране на икономическата програма създават реални условия за решаване на социално-битовите и др. проблеми на своите колективи. Практиката утвърди редица ефективни обществени форми за разгръщане на силите им — лични и колективни творчески планове, договори за надпревара между сродни колективи, състезания по професии. Нещо повече. Налице е непрекъснатият стремеж за тяхното обогатяване. В АПК в Невестино, Кюстендилско, например успешно се провежда обществена защита на личните творчески планове — пред колектива се приемат, пред него се отчитат. Този подход повишава личната отговорност в съревнованието, активизира използването на челния опит, премахва субективизма при оценката на постигнатото.

Някои ръководители на АПК изказват резервираност към колективните трудови договори. Били дублирали плановете за социалното развитие на трудовите колективи — това е главният аргумент. Има обаче практика, има и становища, които сочат, че като стопанско-социално споразумение между колектива и администрацията той е много дейна форма за разширяване участието на хората от производството в управлението на икономиката. Според нас прибързано би било да се отрича тъкмо сега, когато партията търси действени форми за разгръщане на производствената демокрация. Друг е въпросът, че при условията на икономическия механизъм колективният трудов договор трябва да се усъвършенствува и обогати с нови положения и форми.

Пишейки тези редове, си спомням един разговор със стопански дейци на АПК в Свищов. Пряката демокрация и управлението — така може да се нарече темата на беседата ни. Всички бяха единодушни, че още не са използвани напълно големите възможности, които предлага тя за активизиране на трудовите хора. И аргументирано излагаха вижданията си. Ето и някои от „подсказаните резерви" за привличане на повече производственици в управлението на АПК.

Допитване. В низовите стопански звена и участъците — т. е. там, където гласът на трудовия човек може да се чуе пряко на съвещание, на производствено и общо събрание на колектива, то не е наложително. Но „на върха", където пряката демокрация преминава в представителна, допитването може да обогати управленческата практика. Какво пречи да речем на управителния съвет на АПК, на делегатското събрание — този трудов парламент, избиран от всички селскостопански труженици, при обсъждане на важни въпроси да потърсят мнението на целия колектив. Вярно, има комплекси, които така и постъпват — макар и рядко. Но въпросът е тази практика да се утвърди в стила на ръководството. За да „удължи" пряката демокрация към върха на управлението.

Помощни комисии. Делегатското събрание заседава обикновено веднъж на четири месеца. Между двете му заседания ръководството на АПК е в ръцете на управителния съвет, избиран от общото делегатско събрание. Кой може да оспори, че изграждането към него на помощни комисии по актуални организационни, научни, технически, производствени проблеми — правилникът за прилагането на иконо-

Digitized by Google

мическия механизъм предвижда тази възможност, внася по-голяма компетентност в ръководството му. Въпросът обаче има и друга страна: включването в тези комисии и на преки производственици разширява непосредствената демокрация в управлението на АПК.

●

Нашето общество се развива на базата на социалистическата демокрация. Българската комунистическа партия полага непрекъснато грижи за нейното усъвършенствуване, дава широк път на обществено-държавното и държавно-общественото начало в управлението на различни сфери от стопанския и духовния живот у нас. Разгръщането и обогатяването на пряката производствена демокрация в аграрно-промишлените комплекси трябва да се разглежда като една страна на тези грижи. Разширяването на възможностите за активно участие на трудовите хора в управлението на АПК все повече се налага като неотложна тема на деня. Защото повече от очевидно е, че прилагането на икономическия подход в селското стопанство е свързано с най-широкото използване на колективния ум.

Петър БОБАНАЦ

ПРОБЛЕМИ НА КАДРОВАТА РАБОТА В СТОПАНСКИЯ ТУРИЗЪМ

Ускореното развитие на стопанския туризъм в община Несебър и определящото значение на този отрасъл за развитието на всички останали дейности поставят проблемите, свързани с партийното ръководство на туристическата дейност, на преден план. Общинският комитет на БКП съсредоточи своето внимание към някои основни въпроси от дейността на туристическия комплекс „Балкантурист" — Слънчев бряг и до голяма степен успя да очертае ясна и точна линия за неговото перспективно развитие. Приета бе програма за превръщането на Несебър в уникален град-музей и център на международния и стопанския туризъм, за най-пълно използване на трудовите ресурси в общината.

Кое наложи извеждането на проблемите с кадрите в стопанския туризъм на преден план в нашата работа и поставянето им на вниманието на специален пленум? Това е:

— самото значение на този отрасъл за развитието на целокупния обществено-икономически живот в общината, който се превърна в основен, формиращ фактор на селищната система със сложни икономически, политически, идеологически и социални взаимоотношения;

— изключително актуалният и сложен политически и идеологически аспект на стопанския туризъм за пропагандиране на социалистическия начин на живот в борбата против идеологическата диверсия на капитализма, за издигане престижа на нашата страна;

— в различните подразделения на туризма са ангажирани най-много трудови ресурси — 10 500 души през активния туристически сезон. Това поражда сложни и трудни проблеми за най-ефективното им използване, които стоят с особена острота не само от гледна точка на настоящето, но преди всичко за бъдещото развитие на общината;

— наред с безспорните успехи и постижения в работата на колектива в комплекса съществуват и редица слабости, преодоляването на които е изключително актуално.

Характерна особеност на изминалия период е това, че нашият туристически комплекс се развиваше предимно по екстензивен път, като се създаваше и нарастваше материално-техническата база и се увеличаваше броят на обслужващия персо-

Digitized by Google

нал. По-големите изисквания към стопанския туризъм налагат коренно преустройство на работата, като увеличаването на валутните приходи да се постига единствено на основата на интензивните фактори. Затова целият колектив преустройва своята работа и начин на мислене, тъй като с досегашните средства не могат да се решат сложните задачи.

Тези и редица други съображения поставят проблема за състоянието и перспективата на кадрите в туризма като изключително актуален, който и за в бъдеще ще бъде в центъра на вниманието на общинския партиен комитет.

Първата и отговорна задача, по която трябва да настъпи пълен прелом, е грижата на ръководството на комплекса, на партийните и обществените организации за правилния **подбор на кадрите.** Тук няма място за компромиси.

Друг съществен момент е **образованието и квалификацията** на кадрите. При нас от години наред са създадени традиции и добра материална база. Това се отразява благоприятно на образователния им ценз и квалификация. При нас вече може да се говори и за потомствени търговски работници, тенденция, която и за в бъдеще ще се развива.

Независимо от постиженията задълбоченият анализ на образователното равнище на работещите в туризма показва, че все още не достигат кадри с висше, полувисше и средно образование. Висок е относителният дял на работниците и служителите с основно образование. Решаването на този въпрос е свързано с много трудности, но има и редица неизползвани възможности и резерви. За в бъдеще ще се преустанови назначаването на лица без необходимия ценз и квалификация, по-смело ще се залага на млади, но по-високо квалифицирани кадри. Ще се разшири практиката да се изпращат стипендианти във висшите учебни заведения. Големи надежди възлагаме и на конкурсното начало, което се въвежда повсеместно за средния ръководен кадър. По-голямо внимание ще се отделя за усвояването на втора професия. Тук преди всичко трябва да се решат два въпроса: да се издигне нивото на възпитателната работа и да се създадат по-добри условия и организация на работа на всички работници и служители.

Съществен момент от работата с кадрите е грижата за тяхното **възпитание.** За нас това има първостепенно значение, тъй като цялата стопанска дейност в туризма има политически и идеологически аспекти, които са свързани с необходимостта да се показват социалистическият начин на живот и предимствата на нашия строй, да се противодействува на идеологическата диверсия. В този смисъл туристическите кадри вършат важна политическа и идеологическа работа.

Въпросите, свързани с възпитанието, стоят постоянно на вниманието на партийните организации, профсъюзите и Комсомола. Те се разглеждат не само от гледна точка на идеологическите мероприятия, форми и средства, но и от гледна точка на социалната среда, в която живеят и творят кадрите, от многостранната им дейност като стопански и политически дейци.

В общинската партийна организация идеологическата работа винаги се съобразява с конкретните условия. Съдържанието и формите непрекъснато се обогатяват. Използват се и някои специфични методи и средства. Така например като разновидност на лекционната пропаганда се използват срещите с комунисти от капиталистическите страни. Това е много ефикасна форма за въздействие върху туристическите кадри. Те получават информация директно от първоизточника. Поради това тези срещи се ползват с особен интерес и тенденцията е партийните организации все по-активно да ги използват. Наред с това туристическите кадри изучават и условията на живот в капиталистическите страни. Това им дава възможност да вземат правилно отношение по различните въпроси.

В общината е натрупан значителен опит по организирането на срещи на дружбата с туристи от Съветския съюз и другите социалистически страни. Информацията за успехите на съветските хора и тяхното обаяние оказват силно възпитателно въздействие върху нашите граждани. В това отношение сътрудничеството ни и съвместните мероприятия с туристическите представителства от братските страни ще играят и за в бъдеще много важна роля.

Много полезна форма, която широко се използва, са тематичните вечери на отделните туристически професии — екскурзовода, администратора, сервитьора, търговския работник и др. Чрез тях се популяризира опитът на най-добрите и се създава любов към професията.

Във възпитателната работа използваме и някои от утвърдилите се форми за идеологическо въздействие. Така например в политическата учебна година в отрасъл „Туризъм" значително място намират темите, свързани с идеологическата диверсия на империализма, героичното минало и съвременните успехи на България.

Успоредно с успехите с течение на годините в стопанския туризъм се породиха и някои сериозни негативни явления, които от своя страна поставят редица проблеми при работата на партийните организации с кадрите. Да се спрем на някои от тях.

Изключително безпокойство сред нашата общественост предизвиква безотговорното, а понякога дори и престъпно отношение на някои кадри към социалистическата собственост. Неправилно би било да се каже, че не се предприемат мерки и няма постижения в борбата срещу това явление. Факт е обаче, че има още много слабости, които водят до разпиляване на съсредоточеното в отрасъла с милиони народно богатство. Какви по-конкретни проблеми стоят пред нас?

Преди всичко това е проблемът за въвеждане на строг порядък за опазване и

Digitized by Google

ползване на материалните ценности, намаляване на материали, които неоправдано оскъпяват издръжката и намаляват ефективността от стопанската дейност, за противодействие на присвояванията на излишъците и кражбите в ресторантите и другите търговски обекти.

Паралелно с положителното отражение на стопанския туризъм върху цялостния облик на нашия район той създаде и благоприятни условия за някои отклонения от социалистическия начин на живот, както и за появата на нови, специфични за туризма отрицателни явления и прояви. Общинската партийна организация отделя първостепенно значение на борбата срещу тях, като насочва вниманието на комунистите и всички трудещи се към успешното изпълнение предписанията на партийната Програма и решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 г. по тези въпроси.

Кои са според нас най-характерните отрицателни прояви и явления, свързани с икономическата страна на стопанския туризъм?

Високата сезонна трудоемкост на туристическото производство изисква привличането на кадри от други отрасли на народното стопанство и е налице нестабилност на временния персонал. Това поражда допълнителни трудности в жилищните условия, за намиране работа на неквалифицираните членове на семейството, снабдяването и много други проблеми.

В селищата около туристическите центрове все по-голямо значение придобива даването на жилища под наем за нуждите на чуждестранните и българските туристи. Това от икономическа гледна точка е безспорно положителна практика и ролята на частно-легловия фонд в развитието на стопанския туризъм ще нараства. Но същевременно се създават и предпоставки за стремеж към бързо забогатяване, алчност и др.

Обезпокояваща е ролята на бакшиша в някои видове туристически дейности, особено в общественото хранене. Последствията са крайно отрицателни както за възпитанието на хората, така и за качеството на услугите.

Пътят за преодоляване на това явление ние виждаме преди всичко в засилване работата по подбора и възпитанието на работниците от обслужващата сфера и в създаването на непримиримост, на активна жизнена позиция в туристическото обслужване.

Значителна част от негативните явления са резултат на организирано и целенасочено идеологическо въздействие върху наши граждани от западните туристи. Те използват спецификата на туризма и създадените от него благоприятни предпоставки за реализиране на някои цели на буржоазната пропаганда, за да подкопават доверието на народа в социализма, да отклоняват вниманието му от основните проблеми, които стоят за решаване от социалистическото ни общество.

Кои са причините за отрицателните прояви и явления?

Обективни предпоставки създава средата, в която работят туристическите кадри. Работникът от стопанския туризъм е поставен в един своеобразен микросвят, намира се в постоянни контакти със западни граждани, поради което нерядко е обект на идеологическа диверсия.

Сезонността на нашия туризъм пречи на стабилизирането на кадрите. Бездействието през неактивния сезон поражда у някои хора стремеж за максимално облагодетелствуване през активния туристически сезон.

Сезонността е една от основните причини и за нездравия социално-психически климат в много от трудовите колективи, тъй като в началото на лятото обикновено колективът е от 5—6 души, във върховия момент нараства десетократно, след което отново намалява, а през следващия туристически сезон на същите работни места могат да бъдат назначени и други хора. Това движение на кадрите вътре между отделните обекти пречи за създаването на положителни традиции, което е едно от условията за изграждането на добър колектив. То води до изменения в структурата на партийните, комсомолските и профсъюзните организации, които срещат сериозни затруднения в създаването на необходимия социално-психически климат.

Недостатъците и грешките в работата на някои ръководства и ръководители също създават затруднения. Проявите на субективизъм, на разпуснатост, на лоша организация на труда нанасят вреда на съзнанието и поведението на трудещите се и предразполагат към негативни прояви. Така например при новото заплащане на труда в туристическия комплекс „Балкантурист" именно поради неправилно определени коефициенти за трудово участие се получиха аномалии — за еднакъв труд различно възнаграждение и дори за по-малко труд по-голямо възнаграждение.

Каква масово-политическа и организаторска работа използват партийните организации в общината? Тя се свежда до голяма степен до идейновъзпитателната дейност с работниците и служителите в системата на туризма. Основен проблем е дейността по подбора, възпитанието и обучението на туристическите кадри.

Ефикасно средство за борба срещу отрицателните прояви е организаторската работа на партийните организации. На партийни, профсъюзни и комсомолски събрания се разглеждат отделни прояви на членове на колектива и се приемат възпитателни мерки. Редица отклонения се обсъждат на събрание пред целия колектив, което има силно възпитателно значение за самия нарушител и въздействува превантивно на другите му членове.

Успешно се прилагат от комсомолските организации срещите-разговори „Твоят връстник на Запад". Тук младите хора имат възможност да добият представа за де-

Digitized by Google

ствителните нравствени ценности на своя врътник на Запад, за проблемите, с които се сблъскват, и пр. Отечественофронтовските организации активизираха възпитателната си работа с наемодателите, като главно чрез лекционна работа, провеждане срещи-разговори и други форми ги възпитават как да показват достойнствата на социалистическия бит и култура едновременно с традиционното гостоприемство на народа ни.

За успешната борба срещу негативните явления голяма роля играе и личният пример. Трудещите се се учат от активността и непримиримостта на комунистите, но същевременно отрицателният пример не само предизвиква възмущение, но и поражда отрицателни явления и прояви. Не по-малка вреда нанася и примиренчеството на комунистите и ръководните кадри към отрицателните явления. Това налага необходимостта да се засили пропагандистката, агитационната и възпитателната работа на партийните организации, държавните, стопанските и обществените органи и организации за формиране, възпитание и развитие на личността, за издигане ролята на личния пример на комунистите и кадрите.

Налага се формите, методите и средствата за възпитателно въздействие да се прилагат диференцирано, без да се универсализират, за да могат да бъдат резултатни. Неефикасното прилагане на иначе добра и изпитана форма не само че не ликвидира отрицателната проява, но й придава и своеобразен имунитет.

Кои са по-характерните задачи при работата с кадрите в системата на туризма?

На първо място, да се актуализират и доразвият програмите на общинския комитет на БКП по подготовката и възпитанието на кадрите. И за в бъдеще ще се прилагат широко комплексните оценки на всички основни ръководители, като неподходящите ще се насочват на друга работа.

Да продължи работата за усъвършенстуване системата на резервните кадри за номенклатурните длъжности, водещи се на отчет в общинския комитет на БКП, партийния комитет — Слънчев бряг и партийните организации. По този въпрос е необходимо да се подобрят съгласуваността и взаимодействието с органите на Държавния комитет по туризма особено що се отнася до мерките за повишаване квалификацията на номенклатурните кадри, като се осигурява възможност за израстване на местни хора от съответните дейности.

Все по-широко ще се прилага конкурсното начало при издигане на кадрите. Натрупаният в това отношение опит ще се разпространи и сред работещите в целия комплекс.

По-смело ще се издигат млади специалисти на ръководна работа, предимно от средата на завършващите Института по международен туризъм и другите специализирани висши учебни заведения. Наред с това подборът на изпълнителските кадри за летния туристически сезон ще се ограничава единствено в рамките на селищната система и окръга, като изключения ще се правят само за дефицитните професии и специалности.

Ще се търси сполучливо решение на комплекс от задачи, свързани с подобряване условията за работа и живот на младите специалисти, работещи в туризма. В това отношение профсъюзните и комсомолските организации ежегодно приемат свои мероприятия и периодически провеждат срещи с младите работници и служители.

Несъмнено условията на работа изискват непрекъснато да се обогатяват формите и методите за работа с кадрите в сферата на туризма. Затова общинският партиен комитет изгражда своя стил на работа и ръководство, направлява обществените процеси в селищната система съобразно със задачите, поставени от Дванадесетия конгрес.

Тодор КОСТАДИНОВ
първи секретар на общинския
партиен комитет — Несебър

Digitized by Google

ТРИТЕ ИЗВОРА

В Руенската селищна система в Бургаски окръг живее и работи патриотично население. Трудовите хора са най-голямото й богатство. Част от тях работят в Аграрно-промишления комплекс и постигат високи резултати, а друга — в предприятията и строителните обекти на окръга.

Над две трети от населението в общината е на възраст до четиридесет години, или това са млади хора, родени и израснали в годините на народната власт, непознали нищетата, мизерията на своите бащи и деди.

Процесите и явленията в района изискват класово-партиен анализ и подход, патриотично и интернационално възпитание на хората, за да могат да проникнат в същността им, правилно да се ориентират във фактите и събитията, активно да работят за делото на социализма.

За възпитанието в патриотичен дух, за формирането у хората на родолюбие общинският комитет на партията в Руен черпи от три извора: историческото минало, социалистическото настояще и комунистическото бъдеще — предвид спецификата на селищната система — различния етнически състав на населението, в който има слоеве със сравнително по-ниско образование, с дълбоки корени на битов консерватизъм и верски фанатизъм.

●

Незабравими страници от героичния летопис на партията и народа от Бургаски окръг в борбите за национално освобождение и изграждане на нов живот са написани в Руенския край. В общината се намира едно от светите места за всеки българин — лобното място на 22-мата ятаци и партизани от отряд „Народен юмрук". Тук идват да се поклонят пред светлата памет на загиналите хиляди трудещи се от окръга, страната и чужбина. Тук се приемат комсомолци в партията, пионери — в Комсомола. Всяка година на 1 юни вечерта 22 факела озаряват, а тържествените слова за 22-мата огласят притихналата падина край село Топчийско. На втори юни 1982 г. на паметника край селото се срещнаха трите поколения, вълнуваща среща. Често трудещи се и ученици идват тук и слушат развълнувани спомените на борци против фашизма и капитализма.

Обсъждат се художествени и мемоарни книги като „Кипеж" от П. Яръмов, „Партизанската мелница" от М. Мартинов, „Жерава от миналото" от Г. Николов. Много добре се организират празници на родното село в Руен, Люляково, Череша, Просеник със спортни игри, битови изложби, ревюта. В част от селищата се правят празници на

Digitized by Google

нашата улица, портретни вечери на изтъкнати тютюнаработнички. Земляческите и родови срещи в Люляково и Топчийско се превръщат в празници и на околните селища. Всичко това въздействува за формиране на здрав социално-психически климат по местоживеене, за класово-партийното и патриотичното възпитание на трудещите се, особено на младото поколение.

В чест на 1300-годишнината от създаването на българската държава съвместно масовите и обществените организации подготвиха викторината „България — древна и млада".

Голям интерес и емоционален заряд има във вечерите на младото семейство, изявите на читалищните самодейни колективи на местните и общински прегледи на художествената самодейност под наслов „Цъфти и пей, обновен мой роден край".

●

Най-силно въздействува за патриотичното възпитание нашата социалистическа действителност, наситена с големи дела и творческо дръзновение. Ярките социалистически преобразования на родината, окръга, общината, възхода на културата и благосъстоянието на народа са извор на високо патриотично чувство и гордост за превъзходството на социалистическия строй.

През последните години Руенската селищна система завоюва значителни успехи в благоустрояването и хигиенизирането на селищата. Извършва се обновяване на жилищния фонд: ежегодно се строят по над 120 еднофамилни жилищни сгради. През 1981 г. в Руен се построиха и първите 12 апартамента — държавен жилищен фонд. Програмата за осмата петилетка предвижда да се изградят още 12 апартамента и всяка година по около 100 еднофамилни жилища по стопански начин.

Отделят се значителни средства от бюджета и от фонд „Развитие на териториалните единици" за асфалтиране на площади и улици, за озеленяване и други благоустройствени мероприятия.

Прави се немалко за подобряване на комуникациите в селищната система: построи се пътят Рупча—Листец, Сини рид—Рудина, пред завършване е пътят за Рожен. В строеж е пътят за Каравельово. В много села са изградени автоматични телефонни централи, свързани с републиканската телефонна мрежа. Модернизира се автоматичната телефонна централа в Руен. С това се създадоха условия в домашния бит на живеещите в селата да навлезе телефонът.

Особено внимание общинският народен съвет отделя за водоснабдяването на селищата. По стопански начин се строи крупен водоснабдителен обект. Независимо от големите трудности той ще бъде пуснат в експлоатация през настоящата година. Със собствени сили и средства се работи за водоснабдяване на село Зайчар. През последните години се водоснабдиха селата Люляково, Планиница, Билка.

Наред със съществуващите преди обособяването на селищната система детски заведения съветът изгражда 4 целодневни детски градини за по 50 деца. Строителството на детски градини ще продължи и през следващите години чрез реконструкция на съществуващи помещения и ново строителство в големите села.

Значително влияние върху бита на населението оказва и състоянието на търговското и битовото обслужване. В голяма част от селищата на общината се обнови търговската мрежа. С добра и съвременна търговска база са селата Просеник, Трънак, Вресово, Планиница, Череша, Люляково. Всяка година се пускат в експлоатация по 2—3 нови обекта, започнато е строителство на търговска сграда в с. Добромир, през настоящата година ще се строят нови обекти в селата Листец,

Digitized by Google

Люляково и Добра поляна. Подобрява се зареждането на магазините с разнообразни стоки, внедряват се нови методи на търговска дейност. Има десет комплексно-приемателни пункта, които извършват различни услуги на населението. В Руен се строи битов комбинат, който ще допринесе за решително подобряване услугите на населението от селищната система. За развитието на битовото обслужване сесия на общинския народен съвет прие специална програма за работа през осмата петилетка. Почти всички видове услуги ще се извършват на територията на селищната система.

Всички тези положителни изменения в обществено-социалния бит дават отражение и върху домашния бит. Породи се желание всеки дом да бъде винаги чист и добре подреден. Мебелите, битовата техника дълбоко навлязоха във всеки дом. Това по безспорен начин показва порасналата битова култура на населението. Домакинствата в селищната система разполагат с 3685 телевизора, 3364 радиоапарата, 1648 радиоточки, 4017 хладилника и много домакински електроуреди. Получават се над 12 000 екземпляра вестници и списания.

Успехите на реалния социализъм, които в нашата селищна система, без традиции и опит, са с особено силни очертания и мащаби, се превърнаха в мощен стимул за всеотдаен труд, за възпитанието на населението в дух на патриотизъм, родолюбие и оптимизъм. Насоки за тази дейност даде и проведената научно-практическа конференция на тема „Политическият подход в ръководството на духовните процеси".

Решително навлязоха в ежедневието и новите социалистически празници и ритуали: сключване на граждански брак и даване име на дете.

С масовото си участие в социалистическото съревнование за изпълнение и преизпълнение плана за 1982 г. и осмата петилетка трудещите се от общината изпълняват своя патриотичен и интернационален дълг. Израз на високо патриотично чувство и съзнание е масовото участие на работещите в непроизводствената сфера, на всички учащи се в помощ на селското стопанство в най-напрегнатите моменти. Голямо възпитателно значение имат организираните летни бригади и групи от пенсионери, комсомолци и пионери.

Важно място в патриотичното възпитание заемат срещите на бюрото на общинския комитет на партията с първенци в труда, във връзка с предстоящи професионални празници.

Сега се води разговор в трудовите колективи и в учебните заведения за класово-партийното и патриотичното възпитание, който започна със седмица по тези въпроси и ще завърши с общинска научно-практическа конференция.

Патриотизмът и интернационализмът са неделими страни на комунистическото възпитание. Широко място в работата на общинския комитет на партията и на първичните партийни организации по интернационалното възпитание заемат въпросите за разширяване и задълбочаване на българо-съветската дружба. За това допринасят срещите на трудещите се от Руенска община със съветски делегации, организирането на фотоизложби, десетдневки на съветската книга и грамофонна плоча, десетдневка на съветския филм и редица други. Всяка година наши трудови колективи правят срещи със съветски туристи, пребиваващи в Народна република България. Руенската селищна система сключи договор за дружба и сътрудничество със Северски район на Краснодарския край. Наши колективи изучават и внедряват челния съветски опит — масово приложихме опита на ленинградския майстор-наставник и възпитател Степан Витченко, на знатната естонска доячка Лейда Пейпс, на краснодарските комбайнери — за срочното и без загуби прибиране на реколтата.

Digitized by Google

Всяка година съветски туристи помагат на АПК и клоновите стопанства в прибирането на реколтата от кайсии и ябълки. Само през 1981 година 169 съветски туристи за 49 дни отработиха 2990 човекодни.

Пред общинския комитет на партията и първичните партийни организации е стояла и стои задачата чрез разнообразни, емоционални и ефективни форми с богато идейновъзпитателно съдържание да превъзмогнат религиозния фанатизъм и все по-настойчиво да утвърждават социалистическия начин на живот. Организираме вечери на младото семейство, на първенците в труда, празници на улицата, сребърни и златни сватби и много други. Цикъл от лекции, третиращи въпросите на бита и културата, се изнасят по работни обекти. За по-голяма целенасоченост в тази дейност учредихме 20 клуба на младите семейства в по-големите селища от общината. Тази форма на работа с младите хора се оказа много приемлива, достъпна, даде възможност да се навлезе по-дълбоко в семейния бит, да се разчупи консервативното разбиране за мястото и ролята на жената, да се почувствува тя пълноправен член на нашето общество и наравно с мъжа да участвува в обществено-политическия живот.

Дълбоки следи в съзнанието на хората остави научно-практическата конференция на тема „Атеизъм, религия, възпитание" с научен ръководител проф. Николай Мизов. Опитът, обобщен на конференцията, изигра и ще играе положителна роля в работата за атеистичното възпитание.

Голяма помощ ни оказва и школата за активистки на Отечествения фронт в Слънчев бряг, която са завършили 162 девойки от селищната система. След завръщането си те се включват в обществена и политическа работа в селищата. Членове на общинския комитет на партията са 6 жени, на изпълнителния комитет на общинския народен съвет и общински съветници на отговорна работа в кметствата — 12 жени, в ръководните органи на обществените организации — 38 жени. Много от тях са ръководители на производствени звена.

На отчетно-изборните събрания първичните партийни организации направиха оценка на работата по класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младежта в селищната система. Общинският комитет на партията насочи първичните партийни организации да разработят научнообосновани планове и решения. Сега те имат едногодишни перспективни планове, в които се определиха и основните идеологически проблеми. На значително по-високо равнище се постави обучението на ръководните идеологически кадри, на младите комунисти.

За увеличаване личния принос на комунистите в изпълнението на насрещните планове първичните партийни организации при МТС, Вресово, Череша, Просеник, Ябълчево поставиха на всеки конкретни поръчения, свързани с укрепване на трудовата дисциплина в колективите, където работят, за постигане на високи икономически резултати.

Много са факторите, под въздействието на които се разгръща социалната активност на трудещите се. Така например обстоятелството, че фонд „Работна заплата" е резултативна величина, че доходите на колектива зависят от крайния резултат, служи като стимул да се търсят нови по-ефективни технологически и организационни решения. Под ръководството на общинския комитет и първичните партийни организации в АПК се извърши значителна работа за привеждане на разходните норми за материали и суровини, трудовите норми и разценки за заплащане на труда в съответствие с изискванията на усъвършенствувания икономически механизъм, осигурена е пълна самоиздръжка.

Digitized by Google

В резултат на това АПК — Руен две последователни години е национален първенец в трета група комплекси.

Трудовите колективи укрепнаха и успешно изпълняват насрещния план за социално-икономическото развитие на селищната система за 1982 г. Не може да не се оцени положително работата на първичните партийни организации, довела до създаването на здрав социално-психически климат в бригадите с бригадири Зекрия Хюлмиев, Иван Бойчев, Димитър Пехливанов от клоново стопанство в Просеник, Хидает Османов от Трънак, Мехмед Мустафов от клоново стопанство в Дъскотна, колективът на МТС — Руен, учителските колективи в с. Топчийско, Припек и редица други. В тези колективи е утвърдено широко движението за другарство, взаимопомощ и контрол в работата. Повишена е ролята на партийните групи в производствените единици, на низовите ръководни кадри. Цялата идейновъзпитателна работа е насочена към създаване на такъв социално-психически климат, в който трудещите се напълно да проявяват своите творчески възможности.

На основата на задълбочен анализ на състоянието на икономиката на АПК са разработени и приети целеви програми за внедряване на научно-техническите постижения в производството, за увеличаване производството на тютюн; за използване на земята като основно средство за производство; програма за развитие на животновъдството през осмата петилетка...

Героичното минало, богатото съвремие и утрешният слънчев ден — ето трите вечно бликащи потоци за възпитанието на хората от Руенската низина в дух на патриотизъм и интернационализъм.

Димитър НЕДЯЛКОВ
Георги ЯНЕВ

С ГРИЖА И ВНИМАНИЕ

В Завода за пружини в Крън, Старозагорско, работят около 90 млади работници, членуващи в Комсомола. Някои от тях са с по-ниско образование, на други подготовката не съвпада с характера на работата, която заемат, и това обстоятелство създава пред партийната организация и стопанското ръководство проблеми от възпитателен характер и за бъдещата квалификация и преквалификация на младите хора. Партийното бюро държи сметка за тези особености и търси такива форми на работа, които да осигуряват по-действено и трайно идеологическо въздействие. Използваме и традиционните форми, утвърдили се отдавна в дейността на първичната партийна организация, като събрания, срещи на партийното и стопанското ръководство с комсомолците, привличане на младите работници в различните форми на социалистическото съревнование, във формите на партийната и комсомолската учебна година.

Ефективна е дейността на наставниците. При нас наставничеството [illegible] своите традиции. Новопостъпилите работници ние прикрепяме к[illegible] [illegible]атерите и опитни майстори: първо, да се учат на про[illegible] [illegible]ворство и второ, да израстват като съзнателни и ак[illegible] членове на трудовия колектив. В нашия завод всеки познава

Digitized by Google

наставниците Петрана Дочева — обучила и възпитала 15 работници, Димитър Пенчев — с тридесетгодишна практика в завода, помогнал да направят първите си крачки в професията десетки работници, някои от които са изявени специалисти при нас и другаде. Към този списък може да прибавим още имената на Тодор Рабошев, Янка Костова, оксиженистa Димо Станчев и др.

Нашият работен ден протича при по-усложнени условия на работа: край нагревателните пещи температурата се покачва на няколко стотици градуси, управляват се машини с програмно-цифрово и електронно управление. Ето защо квалификацията и другарската взаимопомощ вървят ръка-за ръка. Помощта и вниманието към младите хора при нас е неписан закон; дружбата и приятелството, сплотеността и единството са характерна черта на нашия заводски начин на живот; любовта към труда е свято задължение. Пример в това отношение дават комунистите: Дончо Каракоев, началник на цех, Байко Мерзчиев, майстор по производството, Христо Трифонов, председател на профкомитета, Димитър Георгиев, термист (опитното му око само от един поглед може да определи градусите в пещта).

В най-сложните участъци сме изпратили млади хора. Техните знания, съчетани с младежкото дръзновение, повишиха използваемостта на машините. Пак с активното участие на младите работници от завода съумяхме през 1979—1981 година без капитални вложения, почти с доброволен труд да построим нов производствен корпус на един от цеховете, разширихме още няколко производствени сгради, прокарахме водоснабдителна мрежа, създадохме хубав заводски парк. Пътната настилка и тротоарите, битовите помещения за почивка и магазинът са също плод на доброволния труд.

Миналата година изключително с доброволен труд и подпомогнати с материали от стопанското ръководство, комсомолците си построиха модерен, удобен клуб за естетическо възпитание.

Партийното бюро отделя значително внимание за идейновъзпитателната работа с младите хора, като ги включва в своите форми на обучение или поощрява собствените им инициативи. Разработихме и утвърдихме комплексен план за идейновъзпитателната работа сред младежта, в него отделихме повече място на младежкото творчество и самоинициатива. В свободното време комсомолската организация урежда сбирки, срещи, тържества по случай национални празници, годишнини, исторически дати, вечери на младото семейство, дни на самодейността и народното творчество, срещи с бивши партизани и политзатворници, ритуали при постъпване на работа в завода и при изпращане в пенсия, сега се събират материали за живота и делото на местни хора, участвували в борбите против капитализма и в антифашистката съпротива.

Ние разбираме, че без повишаване на образованието и квалификацията на младите хора идейновъзпитателната работа ще губи от своята ефективност. Ето защо партийната организация извърши продължителна разяснителна работа в бригадите и цеховете, като ангажира партийните групи и комсомолските активи да привлекат повече млади работници във вечерните училища и в професионално-учебния център, който успяхме да създадем към завода. Водихме открит диалог с младите работници, обяснявахме какви ще бъдат перспективите, ако продължат образованието и квалификацията, както и ако останат с досегашното си образование. Успяхме да решим задачата. Сега във вечерните училища и във висшите учебни заведения се учат десет комсомолци, други двадесет и пет са включени в паралелките на производствено-учебния център.

Грижа над грижите за заводската партийна организация е попълването на партийните редици. Стремежът ни е попълнението да дойде

Digitized by Google

из средата на най-активните комсомолци. Само за миналите две години приехме в партията 15 млади работници. Казвам приехме, а самият процес на приемане при нас е продължителен, съдържа в себе си много идейновъзпитателни моменти, ангажира не само кандидатстуващите в партията, но още и комсомолското дружество, стопанското ръководство, целия колектив. Според утвърдената практика при нас към всеки кандидатстуващ за партията прикрепяме един-двама опитни комунисти, те разговарят с него, разказват му за живота в партийната организация, подготвят го за отговорностите, които ще поеме. После организираме открити събрания с бригадите, в които работи кандидатът. Комунисти и безпартийни обсъждат качествата на кандидатите; на свой ред комсомолското дружество с гласуване определя своето становище, препоръчва да се приеме в партията младият работник или да се отложи приемът. Един втори етап в подготовката на бъдещите комунисти включва участие в учебното звено за изучаване Устава и Програмата на партията.

Идейновъзпитателната работа с младите комунисти продължава и след техния прием в партията. Изминалите две-три години бяха наситени с подобни мероприятия, тъй като ни се наложи да приемем повече млади хора в нашата организация. Утвърдихме комплексен план за чествуване на 1300-годишнината на българската държава и 90-годишнината на партията. Три етапа имаше този план, в мероприятията бяха включени всички работници и служители.

Първият етап имаше главна тема „Изучаване историята на България и на БКП". По препоръка на партийното бюро бяха организирани посещения на исторически места, паметници, музеи. Съставихме три групи и определихме три маршрута. В групите бяха включени комунисти, стопански ръководители, комсомолци, работници и служители от цеховете.

Преди да тръгнат групите, организирахме в завода открито партийно събрание. Избрахме председател и протоколист, както е по Устава. Новото сега бе, че за всяка колона избрахме заместник-председател и заместник-протоколист. Те щяха да ръководят откритото партийно събрание в следващата част — по време на маршрута. Последната, заключителната част на събранието щеше да завърши на историческия връх Бузлуджа.

Дневният ред на това необикновено събрание, отнасящ се и за трите колони, бе оповестен преди тръгване. Включваше две точки:

Първа — кратък обзор на историята на България и на Българската комунистическа партия. Беседчици по темата бяха историци, ангажирани от нас за трите колони. Наред с тях по отделни теми беседчици бяха и кандидатите за встъпване в партията. По този начин те получаваха първото си важно поръчение, неговото изпълнение щеше да бъде първият им изпит, така да се каже, пред партийната организация и колектива на цеха.

Втората точка на събранието в движение бе приемане на нови членове в партията, което щеше да се състои на Бузлуджа.

И така — първата колона потегли от Казанлък за Плиска и Преслав; после тя посети и Велико Търново. Запозна се с първите столици на българската държава, с други исторически забележителности.

Втората група си избра маршрут през селища и местности, свързани в борбите на нашия народ за освобождение от османското иго. Тя посети Пловдив, Панагюрище, Оборище, Копривщица, Клисура, Сопот, Калофер.

Третата група посети София и родното място на Г. Димитров — с. Ковачевци. В София разгледа Музея на революционното движение и

Digitized by Google

къщите-музеи на Д. Благоев, на Г. Димитров и Мавзолея на Г. Димитров.

След като завършиха отделните маршрути, на следващия ден следобед групите се събраха на историческия връх Бузлуджа. Тук събранието, както вече казах, се занима с втората точка от дневния ред — приемане на нови членове. Присъствуваха и много безпартийни и това придаде на събранието особена тържественост и емоционално въздействие, поръчението за партията стана поръчение на трудовия колектив.

През втория етап от програмата за чествуване на двете забележителни годишнини предвиждахме изучаване на новия икономически механизъм и практическите пътища за неговото внедряване. Организирахме с комунистите и комсомолците събрания, дискусии; тези мероприятия завършиха с голям празник на връх Братан. Гости на тържеството бяха ръководители от машиностроителния комбинат „Фр. Енгелс" и от гр. Брезово.

С откриването на Дома-паметник на връх Бузлуджа е свързан и третият етап от нашата двегодишна програма за чествуване на 1300-годишнината на България и 90-годишнината на БКП. През септември миналата година по познатия вече начин организирахме събрание за приемане на нови членове в партията. То се състоя в ритуалната зала на монументалния Дом-паметник. Осемте комсомолци от нашия завод бяха първите комунисти, приети след като монументът бе открит. Всъщност това събрание ние организирахме на два пъти: в първото заседание участвуваха само комунисти от първичната партийна организация. На него се обсъдиха документите на кандидатствуващите за партията, гласува се за всеки дали да бъде допуснат до второто заседание, което щеше да се състои в Бузлуджанския монумент. То имаше по-тържествен характер, на него присъствуваха освен комунистите всички комсомолци и около 80 души от цеховете. Процедурата по обсъждане на новите кандидати бе кратка и съдържателна — четоха се характеристиките на партийното бюро, даде се възможност да се задават въпроси, както и да се изкажат поръчителите.

Тази широка гласност, възможност за всеки от заводския колектив да изкаже мнение и съображение за приемане на младите комунисти, ние считаме за положителна и с голям възпитателен ефект. Показателен е фактът, че в настоящия момент се увеличиха и увеличават молбите за встъпване в партията и предимно от млади хора-работници, увеличи се делът на младежите в производството, в инициативите и заводското творчество. От своя страна тези резултати ни задължават да планираме и организираме мероприятия, актуални по значение и с по-високо качество.

Христо ГАНЕВ
секретар на заводската първична партийна организация — с. Крън, Старозагорско

Digitized by Google

КЛЕВЕТАТА

Фейлетон

Пенчо беше един, а фабриките, дето им трябваше специалист като него — две. Поради това войната между директорите на тези две фабрики беше неизбежна. Тя започна с най-невинни на пръв поглед разузнавателни, диверсионни и други подобни операции. Понеже Пенчо работеше във фабрика „Изгрев", директорът на фабрика „Зора" Спиро Елисейски нареди на свои хора внимателно да проучат семейното му положение и какво му трябва — по-голям апартамент, по-голяма заплата, по-големи отпуски...

Цеко Миленков, директор на фабрика „Изгрев", навреме видя опасността и взе бързи контрамерки. Човек много преживял и много препатил, той знаеше какво е необходимо в такива случаи и затова осигури на Пенчо три семейни карти за почивка на море, и то за летния сезон, увеличи заплатата му и най-важното — обеща да уреди записването на дъщеря му в университета, макар че тя още не беше завършила гимназия.

Спиро Елисейски обаче не се отчая от първите неволуки и продължи войната с други средства. Той тръгна по кабинетите на окръжни и градски ръководители, за да доказва, че е престъпление един дефицитен специалист като Пенчо да губи времето и способностите си в някаква невзрачна работилничка като „Изгрев", която дявол знае кой, защо и поради какво недоразумение я е нарекъл фабрика. Всеки кабинет обаче му отговаряше: „Тоя въпрос не е от моята компетенция." И го съветваше да се споразумее по някакъв начин с директора на „Изгрев".

Но за споразумение не можеше и дума да става. Директорът на „Изгрев" Цеко Миленков беше категоричен. Пенчо, казваше той, си е наш и ние тоя наш Пенчо никога, на никого и за нищо няма да го дадем и ако се наложи, война на десет фронта ще водим и пак ще го овардим за нас да си бъде.

Самият Пенчо като че стоеше настрана от тази война. Където трябва, там ще работя, казваше той. И не можеше да се начуди за какво е това толкова голямо внимание към него, като си е един най-обикновен специалист, а не футболист, да речем.

По едно време войната затихна. Двете страни нито се нападаха, нито се отбраняваха. Спиро Елисейски вече не хлопаше по вратите на градски и окръжни кабинети, за да доказва, че за фабрика „Зора" Пенчо е по-необходим и като че ли се беше примирил с неуспеха си. Цеко Миленков реши, че въпросът е приключен и вече не се напрягаше да измисля нови примамливи обещания за Пенчо.

И тъкмо тогава във фабрика „Изгрев", и не само там, започна една история, на която в началото никой никакво внимание не обърна, навярно защото и никой не можеше да предположи какви ще бъдат последиците от нея.

Директорът получи писмо. Анонимно. И съвсем кратко: „Известно ли Ви е, другарю Миленков, че Вашият специалист Пенчо Пенчов е крадец?" Прочете го веднъж, втори път, усмихна се презрително, смачка го и го хвърли в кошчето за боклук.

След седмица пристигна друго писмо: „Докога, другарю Миленков, ще търпите на работа при Вас Пенчо Пенчов, който със своите неморални деяния е станал нетърпим за всички, които го познават, а и за тези, които не го познават?"

Този път имаше и подпис, и адрес: Иван Димков Цоцов, улица „Синята скала" № 14.

Цеко Миленков хвърли и това писмо в кошчето за боклук, но след това се поразмисли нещо, извади го оттам, записа си името на подателя и извика един от най-близките си подчинени. Заръча му да върви на посочения адрес и да поразпита въпросния Иван Димков Цоцов какви точно неморални деяния има предвид. Подчиненият, изпълнявайки заповедта на своя директор,

Digitized by Google

веднага тръгна из града да търси улица „Синята скала“ и след около два часа успя да я намери. Скоро откри и сградата, носеща № 18, но нито там, нито в никоя от съседните къщи можа да открие лице, което да се нарича Иван Димков Цоцов...

Не минаха и две седмици и една заран Цеко Миленков чу по телефона нежно гласче. Позна го веднага. Секретарката на другаря Пенков винаги говореше така, че думите й трепкаха като звънче, окачено на шията на немирно козленце.

— Другарю Миленков, добро утро. Другарят Пенков Ви моли да дойдете при него.

Както винаги, другарят Пенков беше много внимателен и любезен.

— Прощавай, че те откъснах от работата, но тия дни при нас се получиха няколко сигнала против вашия майстор ли е, та какъв ли, Пенчо Пенчов. Може би всичко в тях е клевета, но вие за всеки случай проверете.

Лошото беше, че и във фабрика „Изгрев“ вече се шушукаха какви ли не приказки: един чул, че Пенчо бил лежал дванайсет години в затвора, задето обрал пощенската каса в родното си село, друг чул, че Пенчо ходел незаконно с някаква си студентка, трети чул, че Пенчо бил фалшифицирал разни документи и че само тази фалшификация донесла в джоба му няколко хилядарки, пък другите фалшификации, дето ги е правил...

Никой нищо не беше видял и никой нищо не можеше да докаже, но някои къде с половин, къде с цяла уста изказваха подозрението, че то приказките са си приказки, и това, дето се приказва за Пенчо, сигурно не е вярно, ама откъде да знае човек дали абсолютно всичко е измислено и дали крушката си няма опашка, че то, ако няма нищо вярно, защо тъкмо за Пенчо се приказват разни работи, а не за някой друг...

Така се стигна до оня ден, когато Цеко Миленков извика Пенчо в кабинета си и го запита:

— Ами сега какво да правим?

Искаше му се да каже, че той, директорът, не вярва нито думичка от това, дето се разправя за Пенчо, че винаги се е отнасял към него с най-голямо доверие, но какво да прави сега? Колкото и да са неверни тези приказки, дето се разправят, с тях се подбива авторитетът на фабрика „Изгрев“, а щом става дума за авторитета на едно държавно предприятие, неговият ръководител няма право да се отдава на личните си чувства и че именно заради това, колкото и да му е мъчно...

Пенчо разбра мислите му и леко се усмихна.

— Как ще бъде най-удобно, другарю Миленков, да напусна по собствено желание, по взаимно съгласие, или...

— Ами... както ти речеш — смънка Миленков, доволен, че Пенчо му беше помогнал да каже онова, което се чудеше как да го каже.

На другия ден директорът на фабрика „Зора“ Спиро Елисейски събра дирекционния съвет на извънредно заседание.

— Получи се — каза той — молба от Пенчо Пенчов. Иска да постъпи на работа при нас.

— Най-после успяхме! — извика някой.

— Вие знаете — продължи Спиро Елисейски, — че специалист като Пенчо ни е много необходим, но все пак трябва да помислим дали да го назначим, защото за него вече има толкова много сигнали... И за кражби, и за неморални деяния, и за...

— Че нали — засмя се някой — всички тия „сигнали“ ние ги изфабрикувахме, за да накараме ония от „Изгрев“ да изгонят Пенчо и така той, ще или не ще, ще бъде принуден да дойде при нас.

— Вярно е, че ние ги изфабрикувахме — замислен отговори Спиро Елисейски, — но я си представете, че нещо от това, което сме измислили, се окаже вярно... Пък и да не е вярно, нали хората ще ни запитат: „Като има толкова много сигнали против тоя Пенчо и като знаете, че са го изгонили от фабрика „Изгрев“, вие защо го приехте на работа във фабрика „Зора“?“... Трябва да помислим... Затова предлагам да отложим решаването на въпроса за друг път.

Хаския ЧЕЛЕБОНОВ

Digitized by Google

МЛАДОТО ПОКОЛЕННЕ НА РАБОТНИЧЕСКАТА КЛАСА

Решаването на отговорната социална задача — да бъдат подготвяни все повече и повече квалифицирани работници със средно образование, поставя пред нови изисквания преподавателите и учащите се от системата на професионално-техническата подготовка в Чехословакия. Няколко разговора, проведени в началото на настоящата учебна година, разкриват отделни тенденции в работата на партийните организации от тази сфера.

Сегашният ученик от професионално-техническото училище, бъдещият заводски работник се формира под непосредственото въздействие на преподаватели, възпитатели и наставници. Изброяването на тези фактори е условно, защото преподавателят е и възпитател, възпитателят от общежитието е най-често и учител по специалност, а наставникът... По смисълът на неговото високоотговорно дело определи секретарят на районния комитет на партията в Девети район на Прага Зденек Воборжил:

— Наставникът не само обучава младия човек в овладяването на конкретна професия, той не само му предава ключа на работническото майсторство, неговата мисия е по-сложна. Със своя пример той вдъхва на своя ученик дълбоко уважение към труда. Същевременно наставникът е и идейно-политически възпитател на ученика. В процеса на работата той му предава и своята заинтересованост към всичко, което става в цеха, в завода. Той го прави съпричастен в обществено-политическата дейност, приучава го да спазва социалистическата законност, да е по-смел в упражняването на критика и самокритика. По този начин наставникът пряко се намесва във формирането на отговорност, на активна жизнена позиция у младия човек. А това е вече решаване на проблема не само за трудовото, а и за идейно-нравственото възпитание на младото поколение работници...

Задачите, които си поставят партийните организации в системата на професионално-техническото образование, както ни обясни нашият събеседник, се състоят преди всичко в усъвършенстване процеса на трудовото обучение. Целта е не просто да се осъществява обща трудова подготовка на учащите се, а тази сложна дейност да се провежда в строго определена система, чийто акцент да бъде възпитателната страна на процеса — формирането у младите хора на готовност да работят в интерес на обществото, да извисяват своята отговорност пред колектива. Мотивите за труд да бъдат обществено значими, да са израз на вътрешна убеденост, на осъзнаване на труда като жизнена необходимост. В последна сметка те определено да резонират в разгръщането на личностно самоопределение, във формирането на активна жизнена позиция, в изграждането чертите на социалистическия начин на живот. Именно по този начин охарактеризира възпитателната страна на професионалната подготовка на учащите се Зденек Воборжил.

Другарят Воборжил говори и за реализацията на задачата за изграждане на индивидуален професионален стил у младия представител на работническата класа. Той охарактеризира този процес като по-

Digitized by Google

висок етап от усвояването на професия. Нещо повече — като основен белег за нейното творческо усвояване. Подчертана е в тази насока намесата на преподавателите и наставниците, чийто непрестанен стремеж е извисяването на качеството и ефективността на професионалния труд.

Нашият събеседник охарактеризира изискванията, предявявани от партийните организации към работата на наставниците, по следния начин. Челниците в труда чрез своя пример и пряка наставническа дейност се грижат за класовото и професионалното израстване на младите хора, приобщават ги към моралните ценности, към най-добрите черти на трудовия колектив. Това е процес на непрекъснато въздействие, в него няма работно и извънработно време, то в никакъв случай не е епизодично шефство. Това въздействие има колективен характер — наставникът не е сам, с него е бригадата, комсомолското дружество, партийната група. Като главно задължение на наставника партийните организации са определили съдействието за създаване на такава обстановка в колектива, при която напълно да се проявят индивидуалните професионални и личностни качества на младите. При отчитането на изпълнението на това поръчение в партийните комитети е направен още изводът, че наставникът трябва да се бори против пряката дидактика в своята дейност — да изисква, но да бъде другар, а не опекун на своя възпитаник. Защото неговият авторитет ще расте не когато повишава тон и наставлява, а когато подхожда към възпитаника си с обич и доверие, с разбиране и грижовност. Когато защищава интересите му, умее да го изслушва, да уважи мнението му, да опрости дребните пропуски и да прояви голяма взискателност към основните недостатъци; когато съумява от сложни ситуации да излезе със самообладание, дори ако е уместно, с чувство за хумор. За да е авторитетен, наставникът би следвало да признава гласно грешките си, когато е виновен. Това укрепва уважението, приучва възпитаника на почитание и честност.

Тези изисквания на партийните комитети и организации към наставниците и тяхното отговорно дело спомагат за извисяване на ролята им за многостранното развитие на младите хора.

— Имаме много планове и надежди — каза Бедржик Заруба, секретар на партийния комитет при учебния завод на ЧКД—Прага, — а както се знае, който има планове и надежди, той вече живее в бъдещето. Тези дни бе направена първата копка на новата сграда на професионалнотехническото училище в района и това далеч не е единствената новост, която бихме отбелязали. Главното в нашата практика сега е установяването на все по-тясна връзка на производителния труд с общообразователната подготовка на учащите се. Стремим се така да организираме познавателната дейност на нашите възпитаници, че тя да способствува за формирането на активно, творческо отношение към учебния материал, самостоятелно мислене, умение да се прилагат получените знания в практиката, да се пренасят те в други ситуации. В нашата партийна организация съществува убеждението, че широките социални мотиви за труд и учение се формират в процеса на активната учебна, трудова и обществена дейност. Ако учащите се са действително убедени в обществената значимост на мотивите за труд, тяхната отговорност за изпълнението на онова, което им предстои, е голяма.

— Ние гледаме на наставниците като на кадрови работници, обладаващи високо майсторство и богат жизнен опит — изтъкна по-нататък Бедржик Заруба. — Това са хора, поели ангажимента да отговарят не само за себе си, а и за другите. Голяма част от тях са добри педагози — хора, които не само съумяват да предадат на своите възпитаници система от знания в областта на професията, а и редица други неща, свързани с традициите на работническата класа. Чрез примера на своя наставник младият човек трябва да изработи у себе си онова чувство на принадлежност към колектива, към предприятието, към класата, което е характерно за социалистическия труженик. Именно от такива позиции нашият партиен комитет разглежда движението на наставниците. С кои проблеми главно се занимаваме ние, обсъждайки работата в тази насока? Ще изброя някои от тях: укрепване на трудовата дисциплина и намаляване текучеството, повишаване на професионалното и общообразователното ниво на младия работник, борбата за опазване на социалистическата собственост и възпитаването на чувството на стопанин у младия човек, обмяната на опит между наставниците, поощряването на най-добрите работници и на техните възпитаници.

Ние често си задаваме въпроса: винаги ли достига на наставника онова умение, с което той би привлякъл вниманието на младия работник и би го задържал? Как да го заинтересува той, как да се доближи до неговата същност? Това са тънкости на човешкото общуване и с тях не всеки добър майстор може да се справи лесно. Тук отговорът ни е един: наставникът не само учи другите, но и сам се учи. Непрекъснато, организирано. По този начин той увеличава своите шансове не само да изведе до определен разред своя възпитаник, но и да го ориентира в сложния кръг от въпроси, които непрекъснато искат разрешение не само в процеса на труда, но и вън от него. А младата смяна е енергична, ентусиазирана, интересуваща се от много повече неща, отколкото ние обикновено очакваме. За да бъде наставникът действителен пример за подражание, той следва да бъде личност компетентна. Именно към повишаване квалификацията на наставниците насочва вниманието си партийният комитет. Форми за това? Разнообразни. От школата и семинара до университета. Целта е една: повече знания.

Digitized by Google

Директорът на средното професионално-техническо училище по химия в Пардубице Зденек Мареш изтъкна, че тук посредством богата и разностранна предварителна работа с новопостъпващите партийната и комсомолската организация се стремят да формират готовност за труд, да разгърнат отрано личното самоопределение на възпитаниците на училището, за да усвоят те впоследствие своята конкретна професия. Като отличителна страна в този процес се откроява индивидуалният професионален стил на възпитаника на училището. На качеството и на ефективността на професионалния труд тук се гледа от твърде сложен ъгъл на зрение. За да отговори на високите критерии, младият човек трябва да мобилизира личностните си ресурси, добре да осъзнае собствените си качества, да има собствени опорни точки за вярна самооценка. Разбира се, не са изключени случаите на надценяване и подценяване на възможностите, но тенденцията за обективност е налице. Към основните белези на творческото усвояване на професията тук наред с трудовите показатели са въпросите на възпитанието на ученика, неговите извънкласни изяви, участието му в спортната дейност и в системата на политическата подготовка. С особен успех тук работи така наречената малка обществена академия (форма на политическата учебна година), спечелила първа награда в района. Училището е носител на преходното червено знаме на Министерството на промишлеността за полугодието, което се връчва на първенци в професионално-техническото обучение. Петима от възпитаниците са получили национални награди. Училището е на първо място в химическата олимпиада. Напоследък тук са връчени няколко купи за достойно представяне в спортни първенства по различни дисциплини. На училищния колектив е присъден почетният знак „Щит — шеста петилетка“...

— Наградите са толкова много, че аз определено се боя! — казва не без тревога директорът и допълва: — Забележат ли те, изтъкнат ли те в дадено дело, ти си вече двойно задължен. Трудно е не само да се спечели първенството, а и да се задържи постигнатото. Нашата задача е още по-сложна — в случая ние трябва да го надхвърлим. И то не в едно направление, а в различни области на нашия труд: в ученето, в спорта, в политическата подготовка.

По-нататък Зденек Мареш разказа за високата морална отговорност на учителския колектив, така да изпълнява своята мисия, че възпитаниците на училището действително да са в бъдеще в челните редици на работническата класа, както сега са челници в ученето.

На въпроса, какво конкретно се върши още отсега, за да бъдат утре младите работници създатели и творци, достойни синове на класата, другарят Мареш отговори:

— Особено значение в нашата възпитателна работа придобива принципът на такива взаимоотношения между личностите, при които всеки е заинтересован от благополучието на другите хора. Ние извисяваме обществените интереси като точка първа в йерархията на ценностите. Имаме три резервни бригади за социалистически труд, така се наричат те в училището, за разлика от заводските, които са си бригади за социалистически труд. Взаимодействието между едните и другите е реално, резултатите — отлични. В редовете на работническата класа не се влиза с ритуал, нито пък това става механически след усвояване на професията. Това е процес сложен — продължителен възпитателен процес. Общуването между учениците и работниците от предприятието развива у нашите възпитаници инициатива и самостоятелност, укрепва самочувствието им на създатели. Приобщаването им към цеховия, към заводския колектив способствува да се развиват трудолюбието им, отговорността, дисциплината, да се формира социалистическа нравственост още в училищната възраст. Ние не смятаме, че има време нашите възпитаници по-късно да се научат на всичко това, че сега е време само за учебни уроци. За да придобият истинска отговорност за изпълнение на поръчаното дело, ние предоставяме на учениците възможност да изявят организаторските си способности, като им възлагаме отговорни задачи, изискващи голяма мобилизация на силите. Опитът показва, че при колективното изпълнение на тези задачи в труда, когато от работата на всекиго зависи общият успех, рязко се повишава производителността на труда, крепне чувството за другарство и колективизъм.

Както ни разказа другарят Иозеф Бржезина — завеждащ сектор „Основни и средни училища“ в отдел „Просвета и наука“ на ЦК на Чехословашката комунистическа партия, едно от най-крупните завоевания в областта на образованието е повишената грижа на партията и държавата за възпитанието на новото поколение на работническата класа в професионално-техническите училища и техникумите. Решаващото болшинство млади работници получава необходимата професионална подготовка и по този начин изцяло намира своето място в различните области на обществената дейност.

Курсът на обучение в професионалните училища, които са главно направление в средното образование (включващо още гимназии и техникуми), е две, три и четиригодишен. Преобладаващото количество от бъдещите млади работници се учат в тригодишните професионални училища, където могат да бъдат наброени 150 профила. Тези богати възможности за избор на професия гарантират много добра реализация. Учениците получават тук теоретически знания и практически умения по основните професионални предмети. Професионалното обучение заедно с практическата подготовка позволява да бъде получена съвременна квалификация. Тук съществена роля играят и общообразователните предмети, спомагащи хармонично да се формира личност-

Digitized by Google

та на бъдещия работник. Особено добре са застъпени в учебните програми обществено-научните и математико-естествените дисциплини, позволяващи на учениците да опознаят закономерностите на социално-политическото, културното, икономическото и техническото развитие на социалистическото общество.

Завършващите четиригодишния курс на професионалните училища получават пълно средно образование плюс по-висококвалифицирана професия, докато подготовката за по-малко квалифицираните професии продължава само две години. Випускниците с двегодишна и тригодишна подготовка могат да получат пълно средно образование чрез по-нататъшна учебна специализация под формата на задочно, вечерно или редовно обучение. Учебните специализации се организират в зависимост от обществените потребности.

В обучението и възпитанието на учащите се от средните професионални училища участвуват непосредствено и трудовите колективи. Тук съвсем определено изпъква отговорността на заводските партийни организации за формирането на бъдещата работническа класа.

Характерно за тези разговори бе, че нашите събеседници, говорейки за успехи, неизменно търсеха нерешените въпроси, подчертаваха неизвършеното, гледаха на постигнатото като на етап от бъдещи резултати. Това бе оптимистично. Като изтъкваха примерно необходимостта от по-добра организация на колективния труд на учащите се, акцентуваха върху факта, че трудът ще стане колективен не когато на учениците просто едновременно се даде работа, а когато в този процес се създаде зависимост и взаимна връзка, като се постави обща цел, като се определи обща перспектива и се получи отговорност за достигане на всичко това.

Споменавайки за дисциплината по време на практическите занятия, нашите събеседници се възмущаваха от престоите, от онази загуба на време, която има негативно възпитателно въздействие върху младия човек, за когото бездействието, празните ходове, отсъствието на ритъм са противопоказни.

Към обективните показатели на ефективността на трудовото възпитание бе отнесено преди всичко доброволното изпълнение на трудовите задачи от учениците без присъствието на надзор в работата. Именно тук възниква потребността от самовъзпитание, когато в труда ученикът вижда едно от основните средства за своето самоутвърждаване, за своето физическо и духовно развитие. Именно тогава той разбира, че е личност, отговаряща за себе си и за онези, които го заобикалят.

Единодушно бе посочено също, че за да има ефективно производствено обучение, трябва да е налице съвременна материално-техническа база. А тази задача все още на редица места чака своето решение. Някои от учебните работилници и цехове не отговарят на дидактическите цели. Не би могло да се очаква, че практиката ще се провежда върху последен модел машини, но тя задължително трябва да става с такава техника, която съществува в заводите. Инак обучаваният се три или четири години в училището млад работник ще започне своята преподготовка от първия ден на истинското си работно място в производствения цех.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

НАЧАЛОТО ВИНАГИ Е ТРУДНО

Прегледът на боеспособността на първичните партийни организации се превърна в своеобразна школа за търсене на ефективни средства и верни пътища към утвърждаването им като ръководно политическо ядро на колектива и първообраз на неговото бъдещо състояние...

Един от пътищата за постигането на тази цел комунистите от ДКЗ „Звезда" — гр. Каспичан са видели в усъвършенстването на стила и метода на работа на партийното бюро и организацията като цяло. Тук не става дума за търсенето на някакви принципно нови форми и постановки, а за подобряването на онази делнична и привидно несложна работа като подготовката и вземането на партийни решения, както и организацията и контрола по тяхното изпълнение...

Новият начин на работа се утвърждава и усъвършенствува. Това се изразява преди всичко в проучването и анализа на даден въпрос, включен в плана на първичната партийна организация. Той се възлага на компетентен специалист или на група специалисти, които изготвят задълбочена и богато аргументирана информация, придружена с проект за решение. Информацията се размножава в 9 екземпляра и се предава на партийния секретар. Два дни преди заседанието членовете на партийното бюро получават папки с дневния ред и материалите по въпросите, които ще се разглеждат. По този начин всеки от тях има възможност да се запознае предварително с обсъжданите въпроси и да се подготви. Както в подготовката на материалите, така и при тяхното обсъждане в партийното бюро и на събрание на първичната партийна организация редовно присъствуват безпартийни работници и специалисти, които имат отношение по разглеждания проблем. Този начин на работа учи на деловитост и оперативност, повишава чувството за дисциплина и отговорност у всеки комунист. Решенията, които се приемат, са конкретни и научно издържани, с висока ефективност. Укрепва и нараства авторитетът на организацията, разширява се партийната демокрация, утвърждава се колективният стил и метод на ръководство...

Боньо БОНЕВ

Из в. „Шуменска заря", Шумен, бр. 91 от 5. VIII. 1982 г.

ЗА ИЗДИГАНЕ РОЛЯТА И БОЕСПОСОБНОСТТА НА ППО

В нашата партийна организация има повече от 100 комунисти. Поради специфичността на миньорския труд целият трудов колектив работи напрегнато, с чувство за отговорност. Понякога се налага да се решават належащи проблеми не с дни, а с часове и това дава своя отпечатък.

Искам да споделя някои мисли за ролята и мястото на ППО в изпълнението на социалния план.

Инициативите, идещи от ППО, станаха достояние на целия трудов колектив. Ние осъществихме поевтиняване на храната с над 25 на сто благодарение на създаденото помощно стопанство. Само с участието на комунистите, незаети пряко в производството, ние реализирахме предвидената програма в областта на зеленчукопроизводството и животновъдството. По този начин станахме домакини на национална среща за обмяна на опит от системата на рудодобива.

За постигането на добрите резултати на

Digitized by Google

дойде на помощ и широко разгърнатата индивидуална работа. При нашите условия тя дава добри резултати и решим ли въпроса с индивидуалната работа, стигнем ли до всеки наш работник, проблемите от общ характер ще се решават много по-лесно.

На помощ ни дойде и системата за работа с пътуващите работници. Имаме приети конкретни мероприятия, обособен е клуб на пътуващия работник, създадени са временни партийни групи по местоживеене, сключихме договори с някои от производствените участъци.

Оказваме помощ във всяка селскостопанска кампания. И за това принос има първичната партийна организация. Връчени бяха партийни поръчения и за участие в жътвената кампания.

Преди дадено събрание част от материалите стават достояние на комунистите чрез партийните групи. Това осигурява по-висока активност на самото събрание. Поради характера на нашата работа обикновено се случва едни от комунистите, които не са на смяна, да отсъствуват от събранието. Това се налага от специфичността на самия производствен процес. Но те не остават изолирани. Още на следващия ден член на бюрото, упълномощен от събранието, ги запознава с разглежданите проблеми и взетите решения.

Организираният преглед за издигане ролята и боеспособността на ППО се превърна в естествено продължение на разговора за замяна на партийните документи. Нашата цел е той да не остане в рамките на предвидения срок, а да продължи ежедневната ни работа за по-нататъшното издигане на боеспособността на ППО...

Иван ЦОНЕВ

секретар на ППО при рудник „Устрем" — Тополовград

Из в. „Народен другар", Ямбол, бр. 98 от 10 август 1982 г.

ПОДОБРЯВАНЕ СЪСТАВА НА ОБЩИНСКАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

В своята работа за по-нататъшно подобряване на състава на общинската партийна организация общинският комитет на БКП се базира на новите постановки и изисквания на XII конгрес...

... Отдел „Организационен" подпомага заводските партийни комитети и партийните бюра да превръщат подготовката на желаещите да встъпят в редовете на партията в постоянен и планомерен процес. Това ни позволява да приемем най-добрите, най-авторитетните представители на работническата класа и специалистите, които вече са се утвърдили със своите делови и политически качества. Спазвайки тези изисквания, през 1981 година сме приели 169 млади комунисти. Твърде положително е, че 117 от приетите са на възраст до 30 години... От приетите млади комунисти 97 на сто са с висше, полувисше или средно образование...

Положителен момент в нашата работа при попълване на състава сега е, че първичните партийни организации в по-голяма степен отчитат общественото мнение. Когато се приема нов член на партията, бюрата търсят по-ясна информация за това, какво мислят хората за кандидата. Държи се сметка за неговия авторитет в трудовия колектив и в обществото. Отчита се активен ли е кандидатът, има ли ясна активна позиция по проблемите на предприятието, на социалистическото развитие, взема ли отношение по проблемите. За разширяване изискването за обществено признание сме си поставили като непосредствена задача приемането на нови членове в по-големите първични партийни организации от материалното производство да става на открити партийни събрания, опит за което вече има в страната и окръга. Така организацията ще има възможност да чуе становището на безпартийните и по-малко да греши.

Повишените изисквания към подбора на кандидатите за членове на партията е само едната страна от нашата работа за подобряване качествения състав на общинската партийна организация. Не по-малка роля играе и системната работа с новоприетите. Общинският комитет на БКП, заводските партийни комитети и партийните бюра провеждат организирани мерки за тяхното обучение и възпитание.

Към общинския комитет на БКП е изградена и школа за обучение на младите комунисти. В нея се обучават всички новоприети комунисти през преходната година. Целта на провежданите курсове е да се повиши тяхната идейно-теоретическа подготовка, да се развива уменето им за свързване на теорията с конкретната практика на първичната партийна организация в изпълнение на партийните решения. Школата провежда занятия шест месеца, като започва от м. януари и приключва през м. юни. Занятията се провеждат по предварително подготвен тематичен план, в който се включват лекции по основни проб-

Digitized by Google

леми на партийното строителство. За лектори се използват сътрудници на общинския и окръжния комитет на БКП, преподаватели от междуокръжната партийна школа — Враца.

Последното занятие е под формата на събеседване за проверка степента на придобитите знания на участниците. Практиката показва, че тази форма на обучение на млади комунисти е полезна и ефективна. Ние се стремим непрекъснато да усъвършенстваме работата на школата. Особено полезно е възлагането на практически задачи, реферати, провеждане на казуси и др., с което целим да активизираме участието на младите комунисти в занятията, разширяване и затвърдяване на техните знания. Обучението завършва със среща с активни борци.

Цялостната работа по обучението на новоприетите членове извършва кабинетът по партийно-организационната работа при общинския комитет на БКП...

Нова сполучлива форма за работа с младите комунисти на място е изграденият в КЕ „Дунав" клуб на младия комунист. Членовете на клуба са новоприети млади комунисти през последните две години. Клубът има свой статут за работа. Неговата дейност се ръководи от клубен съвет, чийто председател е млад комунист. Клубният съвет работи по предварително изработен план, в който се включват различни мероприятия за работа с младите комунисти. Изнасят се лекции с лектори от комбинатския комитет, общинския комитет на БКП. Членовете на клуба, които сега са 42, не посещават занятията на общинската школа, с което се избягва отсъствието им от преките производствени задължения. През тази година сме си поставили като задача такива клубове да се изградят и в Захарния комбинат, и в Пристанищния комплекс, където заводските партийни комитети са с права да утвърждават членове на партията.

Като форма за работа на комитета с новоприетите членове е провеждането на събеседване с тях непосредствено преди утвърждаването им от бюрото на общинския партиен комитет. За целта предварително им се дава въпросник, по който да се готвят.

Събеседването провежда отдел „Организационен". По същество то е последна проверка на знанията на кандидата по Устава и историята на партията, по актуални проблеми на вътрешната и външната политика на БКП в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество, текущите политически събития в света и др. Кандидатите, които не показват необходимите знания, не се допускат до утвърждаване. С тях продължава конкретна работа до провеждането на следващото събеседване, на което отново се извикват...

Иван СОФРОНОВ

завеждащ отдел „Организационен" на общинския комитет на БКП — Лом

Из в. „Септемврийско слово", Михайловград, бр. 3258 от 7 септември 1982 г.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ЛЕНИН

Събрани съчинения

том 37

В тридесет и седмия том на Събрани съчинения на В. И. Ленин са включени произведения, написани от края на юли 1918 до 11 март 1919 г., през периода на разгръщането на чуждестранната военна интервенция срещу съветската република и на гражданската война в страната. В тези свои произведения Ленин определя задачите на Комунистическата партия, Съветите и професионалните съюзи, на всички трудещи се за отбраната на страната, набелязва и обосновава мерки за мобилизиране на всички сили и ресурси, за да бъдат разгромени интервентите и белогвардейците. Същевременно Владимир Илич развива в тях марксисткото учение за диктатурата на пролетариата, разработва най-важните проблеми на социалистическото строителство, като отделя специално внимание на политиката на партията и съветската власт спрямо средните селяни и другите дребнобуржоазни слоеве.

Голямо място в този том заемат въпросите на международното работническо движение. В него е включен големият труд на В. И. Ленин „Пролетарската революция и ренегатът Кауцки". От произведението се вижда, че Ленин разкрива и същността на тактиката на германската буржоазия, насочена към сключване на класов съюз с нейния доскорошен враг — буржоазията от страните на Антантата, за борба срещу Съветска Русия и назряващата революция на Запад. Той неуморно разобличава пред трудещите се хищническата същност на империализма. В „Писмо до американските работници" той разкрива истинското лице на империалистите от САЩ, заграбили стотици милиарди долари от народа. Главен въпрос в речите от този период пред работници и други организации, които показват дейността на Ленин като вожд на партията и ръководител на съветската държава, е организацията на защитата на социалистическото отечество. Включените в тома произведения отразяват дейността на създателя на съветската държава и в областта на културното строителство в условията на младата съветска република. В 37-и том влизат 21 документа, които за пръв път са включени в съчиненията на В. И. Ленин.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Дербинов, Ю. В., ЗАКОНОМЕРНОСТИ РАЗВИТИЯ МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКОЙ ПАРТИИ, М., „Мысль", 1982.

В брошурата се дават разгърнато, систематизирано закономерностите за вътрешното развитие на марксистко-ленинската партия, нейните източници, формите на проявление, механизмите и методите на тяхното използване в практиката.

Ковалевский, Г. Т., ЗАКОНОМЕРНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ СТОИНОСТИ ПРИ СОЦИАЛИЗМЕ (Науч. ред. И. Д. Прохоренко), Минск, Изд-во „Наука и техника", 1982.

Авторът разкрива съотношението между категориите стойност и потребителна стойност, между стойност и цена. Изследвайки структурата на разхода при производството на стоката, той анализира обществено необходимия труд. По-нататък той показва методиката на изчисленията на фондоемкостта на продукцията в трикотажната промишленост.

Борисов, Г. М., СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ ОБРАЗ ЖИЗНИ (проблемы социальной детерминации), М., Изд-во „Мысль", 1981.

Книгата е посветена на проблема за социалната детерминация на начина на живот. Авторът разглежда категорията „начин на живот" и нейното място сред другите категории на историческия материализъм, анализира системата на социалната детерминация на социалистическия начин на живот, пътищата на неговото усъвършенствуване и прерастване в комунистически.

ЛИЧНОСТЬ И ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ (Межвузовский сборник), Ленинград, Изд-во Ленинградского университета, 1982.

Сборникът съдържа статии, посветени на взаимовръзките между такива две основни категории на психологията като личност и дейност. В статиите се разглеждат теоретико-методически въпроси при изучаване на личността и нейната дейност. Дават се експериментални и приложни изследвания за изучаване особеностите при формирането и развитието на личността в зависимост от различните условия на дейност и влиянието на личностните фактори върху ефективността на дейността.

КРИЗИС ПОЛИТИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ КАПИТАЛИЗМА В СТРАНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЙ И ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ (Редакционная коллегия: М. Ижце, А. Х. Клеванский, И. И. Костюшко, Ф. Мучи, Ф. Пелешкей, А. И. Пушкаш, Д. Ранки, М. М. Сумарокова). М., Изд-во „Наука", 1982.

В изследването на съветски и унгарски учени се осветляват широк кръг въпроси, разкриващи различни страни на кризата в буржоазната политическа система в България, Унгария, Полша, Румъния, Чехословакия и Югославия в периода между двете световни войни. Статиите имат теоретичен и историографичен характер.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien zivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAR 8 1983
BERKELEY

MAN/BC B

18 СОФИЯ, ДЕКЕМВРИ 1982 ГОДИНА

Digitized by Google

Честита

1983

година!

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 18 ДЕКЕМВРИ 1982 година XXIX

ISSN 0204 8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия 3

Заключително слово на другаря Тодор Живков 4

ДЕЛО НА НАРОДА, НА ЧОВЕКА НА ТРУДА

И. Панев — Творчески порив и енергия за всестранен възход . . 10

А. Дончев — Трудовите отношения — ускорител на интензификацията 15

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Партийният комитет

* — В съответствие с новите критерии 19

Ръководно политическо ядро и първообраз

Л. Хараламбиев — Партийното ръководство в бригадите от нов тип 26

О. Господинова — Отговорност пред бъдещето 32

Партийните групи

С. Радовски — Активно пулсиращи звена 37

Л. Гънгов — В условията на новия икономически подход . . . 45

В. Пешева — Сърцето на бригадата 51

Комунистът — нравствен образец

С. Гугуланов — Искреността 54

Digitized by Google

Страница на редактора

П. Русев — Всичко е ясно 57

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Ермаков — Авангардната роля на комунистите 58

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

" — Повсеместна всестранна интензификация 63

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Г. Енев — Идейновъзпитателната работа и формирането на активна жизнена позиция на личността 71

Н. Каракънева — Доверие и отговорност 77

50 ГОДИНИ ОТ ЕДНА СЛАВНА ПОБЕДА

Б. Милев — Софийската комуна 83

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

Л. Шарланджиева — С порива на първите 87

СЪДЪРЖАНИЕ 90

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, И. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лева.
Пор. 2792. Тираж 53 680 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 21. XII. 1982 г.

Държавна печатница „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ПЛЕНУМ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

На 29 и 30 ноември т. г. в резиденция „Бояна“ се състоя пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия, който обсъди „Основни положения на партийната концепция за нов Кодекс на труда“, разработени от генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на Народна република България Тодор Живков.

Пленумът единодушно прие решение, в което се казва:

„1. Утвърждава „Основни положения на партийната концепция за нов Кодекс на труда“, разработени от генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на Народна република България Тодор Живков.

Централният комитет на Българската комунистическа партия дава висока оценка на основните положения на партийната концепция за нов Кодекс на труда като крупен принос в по-нататъшното обогатяване и развитие на ленинската генерална априлска линия на партията, нейна нова конкретизация, напълно съзвучна с потребностите на общественото развитие. По същество те са всеобхватна социално-политическа платформа за трудова конституция на България.

По своята актуалност и мащабност партийната концепция за нов Кодекс на труда има огромно социално, икономическо, политическо и възпитателно значение. В нея се разработват проблеми, които засягат съдбата на всеки гражданин на НРБ, отразяват се и се осмислят реални социални потребности, дава се отговор на жизнени въпроси, набелязват се конкретни практически подходи и пътища за тяхното решаване.

Партийната концепция е ярък израз на новаторските идеи и подходи на другаря Тодор Живков. Продължение и развитие на благоевско-димитровските традиции за отношението към работническата класа, към труда и към новия социалистически трудов човек, голям влог в съкровищницата на марксистко-ленинската теория и практика.

2. Основните положения на партийната концепция за нов Кодекс на труда да се публикуват за всенародно обсъждане.“

За обобщаването на резултатите от всенародното обсъждане, разработването и внасянето в Народното събрание на проект за нов Кодекс на труда пленумът избра партийно-правителствена комисия с председател Тодор Живков — генерален секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ.

Digitized by Google

ЗАКЛЮЧИТЕЛНО СЛОВО НА ДРУГАРЯ ТОДОР ЖИВКОВ

пред пленума на Централния комитет на Българската комунистическа партия, състоял се на 29 и 30 ноември т. г.

Другарки и другари,

Приключва обсъждането на партийната концепция за новия Кодекс на труда. Можем с удовлетворение да отбележим: разгърна се обстойна, задълбочена и плодотворна дискусия.

По основните, принципните въпроси на концепцията за нов Кодекс на труда бе проявено единомислие. Направиха се предложения и уточнения, изказаха се полезни мнения и съображения.

Разискванията потвърдиха присъщата на нашия Централен комитет зрелост, показаха порасналата компетентност и високите критерии, с които се оценяват новите търсения, подходи и цели.

Няма съмнение: сегашният пленум ще изиграе важна роля за изпълнението на решенията на Дванадесетия конгрес на партията, за по-нататъшното развитие на труда и трудовите отношения, за разгръщане инициативата и енергията на трудещите се в борбата за изграждане на развито социалистическо общество в Народна република България.

Другарите, които се изказаха на пленума, дадоха висока оценка на партийната концепция за новия Кодекс на труда. Очевидно общо е мнението тя да бъде публикувана за всенародно обсъждане, след като бъдат взети предвид направените на пленума предложения и уточнения.

Както знаете, задачата за разработване на нов Кодекс на труда стои отдавна на дневен ред. Можехме ли ние обаче по-рано да разработим такава мащабна социално-политическа платформа като основа за създаване на нов Кодекс на труда, който да съответствува на изискванията на етапа на изграждане на развито социалистическо общество.

Вярвам, ще се съгласите с мен, че ако сега разполагаме с такава разгърната социално-политическа платформа, за това изключително много допринесе изясняването на редица теоретически проблеми и разработването на новите практически подходи на Дванадесетия конгрес на партията и след него. Имам предвид проблемите и подходите за изграждането на материално-техническата база на зрелия социализъм, за развитието на социалистическата собственост, за по-пълното

Digitized by Google

използване на стоково-паричните отношения, за приложението на новия икономически подход и неговия механизъм, за усъвършенстуването на политическата система на обществото и т. н.

Сега можем да кажем: нашата партия, нашият народ са въоръжени с нови виждания за стратегията и тактиката на социално-икономическото развитие на страната, въоръжени са с нови форми, пътища и средства за практическо претворяване в живота на партийните предначертания. Създадени са предпоставки за решаването на крупни въпроси, свързани с труда и трудовите отношения, с базата и надстройката на нашето общество, въпроси, засягащи съдбата на всички трудещи се у нас.

Характерът и съдържанието на социално-политическата платформа за разработване на новия Кодекс на труда, партийната политика в областта на труда и трудовите отношения, която е залегнала в нея, са израз на голямото доверие на Българската комунистическа партия към нашата славна работническа класа, към целия трудов народ. Убеден съм, че и партията, за която добруването и щастието на народа е висша цел, ще получи — както винаги досега — подкрепата и доверието на трудещите се и в това голямо начинание. Отново ярко ще се проявят здравата, неразривна връзка и взаимното доверие между партията и народа в нашата страна.

Другари,

Както беше потвърдено и в хода на разискванията, основният смисъл на предложената концепция за новия Кодекс на труда е да се създават все по-добри условия за пълноценно и високоефективно използване на трудовия потенциал на нацията, за да се увеличава материалното и духовното богатство на страната, за да се повишава непрекъснато благосъстоянието на народа.

Ние знаем, че такава задача не е лека. Необходими са компетентност и упоритост за въвеждане и утвърждаване на новото, необходими са дружни усилия за премахване на слабости и недостатъци, за преодоляване на противоречия, на всичко, което пречи максимално да се използват възможностите на социализма и задържа темповете на по-нататъшното ни развитие.

В същото време не можем да не си даваме сметка, че промените в нашия живот, цялостната ни дейност за изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес, основните положения, които ще залегнат в новия Кодекс на труда, пораждат и ще пораждат нови, по-сложни проблеми, а вероятно — и нови противоречия.

Не е нужно тук да разглеждам обстойно този въпрос, но бих искал да спра вашето внимание върху реалната възможност от възникването на едно съществено противоречие.

Какво имам предвид?

Както знаете, съгласно постановките на Дванадесетия конгрес държавата, като представител на народа и като негов пълномощник, изпълнява функциите на собственик на средствата за производство. Същевременно стопанин на социалистическата собственост е трудовият колектив. Това означава, че функциите на трудовия колектив като стопанин се намират в неразделна връзка с функциите на държавата като собственик. Следователно ние не разпокъсваме социалистическата собственост. Тя си остава общонародна, единна и неделима собственост на обществото като цяло. От друга страна, ние нито откъсваме, нито отчуждаваме социалистическата собственост от тези, които работят със средствата за производство и се грижат за тяхното съхраняване, ефективно използване и умножаване.

Digitized by Google

Такъв е според нас верният, марксистко-ленинският възглед за отношението между собственика и стопанина в сегашния етап от развитието на нашето социалистическо общество.

Възможно ли е обаче при практическото осъществяване на този възглед да се проявят противоречия между собственика и стопанина на социалистическата собственост?

Да, възможно е, ако не се държи сметка за правилните, естествените взаимоотношения между собственика и стопанина на социалистическата собственост.

Първо, противоречия могат да възникнат, ако, от една страна, се дават права на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, а от друга — собственикът на социалистическата собственост чрез разпоредби, изменения и допълнения на правилниците накърнява, обезсилва или дори отнема тези права.

Второ, противоречия могат да възникнат, ако трудовият колектив не осъществява своите права и задължения в тяхната диалектическа връзка, ако забравя или не изпълнява в нужната степен своите отговорности, ако не насочва достатъчно усилията си към най-ефективното стопанисване на средствата за производство.

Следователно противоречия могат да се проявят, особено ако се накърняват интересите на колектива като стопанин или интересите на държавата като собственик на социалистическата собственост. Това означава, че противоречия между собственика и стопанина могат да възникнат не само по обективни, но и по субективни причини.

Вероятността от подобни противоречия трябва да се има предвид и при предстоящото обсъждане на концепцията, и в цялата работа по създаването и прилагането на новия Кодекс на труда.

Какъв е пътят за предотвратяването или за преодоляването на такива противоречия, които възникват по субективни причини?

Пътят е: последователното прилагане на икономическия подход и неговия механизъм по цялата производствена верига — бригада, предприятие, комбинат, министерство.

Както се подчерта и на пленума, своевременното и добросъвестно осъществяване на изискванията на икономическия подход и на неговия механизъм, тяхното постоянно усъвършенствуване е изключително важен фактор за правилното функциониране и развитие на цялостната система от взаимоотношения между трудовите колективи, между колективите и организациите, между колективите и органите на управление. Тези взаимоотношения ще бъдат юридически регламентирани в новия Кодекс на труда.

Другари,

Кое е главното в хода на всенародното обсъждане на партийната концепция за новия Кодекс на труда.

Главното са предложенията и препоръките на работническата класа, на всички трудещи се, които се отнасят до усъвършенствуването на труда и трудовите отношения, за повишаване производителността на труда, за по-високо качество на продукцията, за повече стоки за потребление и за по-разнообразни услуги.

Качеството на труда и дисциплината в труда, другарки и другари, ще играят решаваща роля в нашето движение напред. И напълно естествено е при всенародното обсъждане да се отдели особено внимание на въпросите за повишаване качеството на труда, за увеличаване на неговите резултати, за укрепване на трудовата дисциплина.

Защото е проста истина, че нашата трапеза ще бъде толкова по-богата, нашият дом толкова по-уютен, нашето благосъстояние толко-

Digitized by Google

ва по-високо, колкото по-ефективен е нашият труд, колкото повече и по-качествено сме произвели.

Тази истина обаче е несъвместима с потребителските настроения и с потребителския подход към решаването на проблемите на труда и трудовите отношения. За да искаш повече, трябва и повече да дадеш, повече да произведеш. На повишените права трябва да съответствуват и повишени отговорности.

Ние ще разработим и прилагаме нов Кодекс на труда, именно за да постигнем по-високо материално и културно равнище на народа. Но за това е необходимо да създадем условия всички ресурси на страната да се използват ефективно, хората да прилагат най-пълно своите знания и сили на полето на труда.

Другари,

В хода на дискусията многократно се изтъкна, че **разработената партийна концепция за нов Кодекс на труда се опира на марксистко-ленинската теория, на интернационалната практика на изграждането на социализма в Съветския съюз и в другите братски страни и заедно с това тя отразява нашите условия, нашите постижения, проблеми и слабости в областта на труда и трудовите отношения.** Тази констатация е напълно правилна.

Искам да подчертая, че както в цялата теоретическа и практическа дейност на нашата партия за формирането и развитието на априлската политическа линия, така и сега, при разработката на партийната концепция за новия Кодекс на труда, ние **се ръководехме от подхода на Ленин.** В своята революционна борба Ленин и болшевиките изучаваха практиката на другите страни и същевременно задълбочено анализираха конкретните условия в Русия, творчески прилагаха собствения и положителния чуждестранен опит.

В духа на този подход при разработването на концепцията ние щателно изучавахме световния опит и преди всичко опита на КПСС и Съветския съюз, на всички братски социалистически страни. С внимание се отнесохме и към опита на другите страни и народи. Същевременно държахме сметка за нашия собствен опит и за българската действителност, прилагахме марксистко-ленинските възгледи за труда и трудовите отношения съобразно конкретните условия в нашата страна.

Ние нито пренасяме механически положителния опит на други страни, нито предлагаме готови рецепти, чужди на марксистко-ленинското учение. Партийната концепция няма нищо общо нито в левите, нито с десните отклонения от марксистко-ленинското учение, нито пък с така наречените „модели" на социализма.

Партийната концепция се опира на ленинския принцип за демократическия централизъм, на диалектическото единство между централизма и децентрализма в етапа на изграждане на развития социализъм. Тя открива нови възможности за развитие на социалистическата демокрация в трудовата сфера — в духа на априлската линия на партията, в духа на марксизма-ленинизма.

Осъществяването на партийната концепция за нов Кодекс на труда ще създаде предпоставки за по-нататъшно развитие на самоинициативата на всеки трудещ се, за издигане ролята на трудовия колектив, за разгръщане на демократизма в труда — тази решаваща сфера на обществения живот.

В партийната концепция са отразени и заложени жизнеността и силата на социалистическия строй. Социализмът създава все по-добри условия за развитие на творческите заложби на трудовите хора, за непрекъснат напредък на личността, за нейната пълноценна трудова и социална реализация, за повишаване на народното благосъстояние.

Digitized by Google

Едновременно с развитието на социализма и особено на неговата икономика социалистическият демократизъм се разгръща във всички сфери на обществената действителност. Трудовият човек все повече се утвърждава като субект на управлението със своя решаваща дума както в областта на труда и трудовите отношения, така и в цялостната система на социалното управление. Ето на какво се дължи мощта на социализма, ето какви са неговите исторически предимства пред капиталистическия строй! Не случайно в партийната концепция и дума не става, а и не може да става за такива уродливи явления като безработицата, мизерията и експлоатацията на работника, на трудовия човек, защото това са явления, присъщи на капитализма. **Трудът и трудовите отношения в нашата страна са изградени върху коренно различна, върху социалистическа основа. И в това е главният източник както за непрекъснатия напредък на отделната личност, така и за възхода на цялото социалистическо общество.**

Другари,

Предстои всенародното обсъждане на партийната концепция за нов Кодекс на труда. Предстои също да се разработят новият Кодекс на труда и целият пакет от закони, свързани с него, за които се говори в самата концепция. В тази работа, естествено, ще участвуват много хора: политически дейци, профсъюзни ръководители, специалисти от различни области на науката и особено юристите. Безспорно те ще дадат своя голям принос.

Но тук искам изрично да изтъкна, че ние ще можем да направим добър Кодекс на труда при едно непременно условие: ако той бъде дело не само на група политически дейци и специалисти. **Новата конституция на труда трябва да бъде дело на народа, на човека на труда.**

Защото народът чувствува в цялата им пълнота, сложност и острота проблемите на труда и трудовите отношения, които трябва да се решат с новия Кодекс на труда.

Защото народът, трудовият човек е този, който ще работи и твори в условията, създадени от новия Кодекс на труда.

Защото нашият народ е народ активен, политически зрял, с критична и творческа мисъл. народ с голям опит в изграждането на новото общество.

В обсъждането на партийната концепция особено важна роля се пада на Българските профсъюзи. Те трябва да бъдат основните организатори на трибуните и другите форуми, на които ще се чуе работническият глас, гласът на всеки социалистически труженик.

Ние очакваме голяма активност и от страна на Комсомола, на Българския земеделски народен съюз, на Отечествения фронт, на Движението на българските жени и на другите обществени организации, на дейците и институтите на българската наука, на средствата за масова информация.

В предстоящото обсъждане обаче по принцип главната отговорност ще принадлежи на партийните организации и комитети. От тях преди всичко зависи да се създадат политическа и психическа атмосфера, необходимите организационни условия, за да се прояви инициативата на всяка трудова единица, на всеки трудов човек поотделно. Те — партийните организации и комитети — трябва да гарантират, че всяко предложение, всяко мнение, всяка критична бележка ще стигне до Централния комитет и до правителството.

Другарки и другари,

Вече подчертах: в работата по подготовката на новия Кодекс на труда ние отдаваме голямо значение на всенародното обсъждане на

Digitized by Google

партийната концепция. За нас е важно основните положения на тази концепция, а след това и на Кодекса на труда. да стигнат до съзнанието на всеки трудов човек, на всички хора у нас. **Ние сме уверени, че всенародното обсъждане ще повиши изключително много самосъзнанието на партията, на обществените организации, на целия народ за ролята и отговорността на труда и трудовата сфера в бъдещото развитие на нашето общество.** Сега трябва още по-дълбоко да осъзнаем, че за нас като социалистическо общество няма друг път за прогрес, за по-добър и по-честит живот освен труда — **труд, все по-производителен, труд, в който се влагат повече ум и по-голямо умение, труд, основан на последната дума на науката и техниката.**

Тъкмо затова е особено важно да се изработи Кодекс на труда, който изцяло да отговаря на изискванията на партийната концепция, да се осигурява неотклонното и последователното осъществяване в живота на положенията, залегнали в концепцията. в новия Кодекс на труда и законите, които ще бъдат приети заедно с него. За всички нас като Централен комитет, като Комунистическа партия е пределно ясно, че отиваме към нови, качествени изменения в общественото развитие, във всички области на нашия живот. Това ще изисква огромна работа от всяка първична организация, от всяко партийно ръководство, от цялата партия. От тази работа в решаваща степен ще зависи по-нататъшната съдба на Кодекса на труда, на основните положения, залегнали в партийната концепция.

Следователно въпросът е не само всенародно да се обсъди партийната концепция, но и правилно да се изработи новият Кодекс на труда в духа на тази концепция и да се приложат в практиката неговите юридически постановки. В това отношение партийните организации и партийните ръководства трябва да проявяват непримиримост в утвърждаването на новите положения, да се борят за преодоляването на инертността и консерватизма, на бюрократичните прегради, против проявите на кампанийност и парадност.

Ние имаме опит, сили и възможности да посрещнем новите обществени изисквания. Българската комунистическа партия винаги се е справяла със задачите. които развитието на страната е поставяло пред нея. И в борбата за установяване на народната власт, и през преходния период, когато се полагаха основите на социализма, и при разработването на новата Програма на партията и новата Конституция, и в изпълнението на досегашните задачи на изграждането на развития социализъм **партията винаги е била на висотата на своята историческа отговорност, винаги е оправдавала надеждите и вярата на нашия народ. Няма съмнение, че така ще бъде и сега при провеждането на това голямо историческо дело.**

В тази сложна и отговорна работа нашата партия ще засилва братското си единство с Българския земеделски народен съюз, ще се опира на Българските професионални съюзи, на Отечествения фронт, на Комсомола, на всички обществени организации, на държавните и стопанските органи и организаци, на целия български народ.

Нека всенародното обсъждане на партийната концепция за новия Кодекс на труда даде мощен тласък на трудовия и политически подем на работническата класа, на тружениците в селското стопанство, на народната интелигенция, на целия народ за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията. за постигане на нови успехи в изграждането на развито социалистическо общество в Народна република България!

Благодаря за вниманието.

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКИ ПОРИВ И ЕНЕРГИЯ ЗА ВСЕСТРАНЕН ВЪЗХОД

ИВАН ПАНЕВ
първи секретар на окръжния комитет на БКП — Пловдив

Пленумът на Централния комитет на Българската комунистическа партия високо оцени решението на Политбюро да постави на обсъждане в Централния комитет, а след това на вниманието на партията и народа разработената от другаря Тодор Живков партийна концепция за нов Кодекс на труда.

С цялото си досегашно социално-икономическо развитие нашата страна е подготвена за тези дълбоки качествени изменения, за издигане степента на зрелост на обществените отношения — обективен исторически резултат и ярко проявление на априлския политически курс, който в продължение на повече от двадесет и пет години под ръководството на другаря Тодор Живков се осъществява в нашата страна.

Теоретическото дело на нашия генерален секретар, съдържащо се в двадесет и осем тома, дълбоко научни теоретически и политически трудове, много от които преведени в 50 страни, е истинско наше богатство.

Но ние трябва дълбоко да осмисляме съдържанието и историческата последователност на това дело. След Дванадесетия конгрес бяха конкретизирани и доразвити важни теоретически постановки, които с нова сила изявиха дълбоката същност на качествено новия етап в изграждането на развитото социалистическо общество. Партийната концепция за съвременен и перспективен подход при разработването на новия Кодекс на труда е продължение на партийната стратегия и практика, начертани от конгреса, нов, оригинален влог на др. Тодор Живков в съкровищницата на марксизма-ленинизма, внушителна изява на творческата способност на априлската линия да се развива и усъвършенствува заедно с практиката. Като обобщава историческия опит на нашата партия в основната сфера на обществения живот — икономиката, тя определя труда като единствен и решаващ фактор в социално-икономическото развитие на нашето общество и държавата, а издигането на неговото качество — като първостепенна партийна задача.

Digitized by Google

Голямо значение за такъв подход има указанието, че развитият социализъм представлява относително дълъг исторически етап, който изисква мобилизация на всички творчески сили на партията и народа. Ние имаме пълното основание да кажем, че концепцията е призив за именно такъв съзидателен и високоефективен труд.

В тази сложна международна обстановка това може да направи една мъдра партия, която, обогатена от дългогодишния опит на социалистическото строителство, извършва огромна работа за задълбочен анализ на същността и тенденциите на обективните закономерности, за правилно определяне направленията на нашето развитие. Затова нашата задача не се свежда само да кодифицираме съвършени правни норми, регламентиращи правата и задълженията на трудовите хора, а да създадем документ, който да предизвика творчески порив и енергия за всестранен възход — това е основната цел на концепцията.

От досегашната практика и опит в окръжната икономика ние стигаме до извода, че независимо от прогресивните изменения в структурата и използването на труда в отраслите на окръжното стопанство, в селищните системи се наблюдават противоречия между високото равнище на образованието на заетите лица и недостатъчното осигуряване с висококвалифицирани кадри на някои отрасли и стопански организации, които имат решаващо значение за научно-техническия прогрес.

Неефективно се използва значителният трудов и умствен потенциал, с който окръгът разполага. Сега на 1000 заети 224 са с висше, полувисше и средно специално образование във водещия отрасъл на окръжната икономика — промишлеността, но преобладаваща част от работниците са без средно образование. Едва 22,4 на сто от тях са с висока степен на квалификация, което показва, че изоставаме в създаването на мощен кадрови резерв като главно условие за интензификация на производството.

Все още поради нарушения на трудовата, договорната и технологичната дисциплина се допускат неоправдани загуби на работно време. Темповете и мащабите, с които се изменят материално-техническите и технологическите условия на труда, не са на равнището на новия етап и относителният дял на работниците, заети с ръчен, физически тежък и непривлекателен труд в промишлеността, е 53,8 на сто.

Цялата сложност в решаването на тези проблеми е, че те са многостранни и опират до различни страни на нашето обществено развитие и с един замах не могат да бъдат преодолени.

Научно-техническата революция внася съществени изменения във функциите на човека в сферата на материалното производство, като неговото внимание се насочва преди всичко върху творческата работа, върху организацията на производството и внедряването на научно-техническите постижения. Затова на основата на единната система за териториалното ръководство на техническия прогрес в окръга се създават научно-производствени предприятия, филиали с приложен характер, производствени участъци в научноизследователските институти, нови отрасли като научното уредостроене и оптико-електрониката, стремим се да разгърнем широко движение за техническо и научно творчество на трудещите се.

Трябва обаче да признаем, че всичко това още е недостатъчно за ефективно използване на съвкупната маса на труда в окръга. Ние не сме се научили да прилагаме обективни икономически оценки и принципи в социалистическата организация на труда, да използваме разнообразни икономически методи и лостове, за да се заставят стопанските организации и техните поделения да избират интензивния път

Digitized by Google

на развитие, да пестят жив труд. Партийната концепция ще бъде важен фактор за приложението на още по-ефективни нормативи, критерии и показатели за ограничаване на стремежа за екстензивното развитие на икономиката и ще стимулира намаляването числеността на персонала в стопанските организации и техните поделения.

Това ние ще постигнем, като извършим цялостно и пълно проучване и изясняване на потребностите от работна сила по отрасли и териториални единици на основата на държавните планови задачи, залегнали в народностопанския план и в баланса на трудовите ресурси за осмата петилетка. Сега в окръга се прилагат редица мерки, свързани с максимално обхващане на свободните трудови ресурси и тяхното насочване на работа в общественото производство: привличане на заетите в домашното и личното стопанство; на всички младежи и девойки, които не учат и не работят; приобщаване в общественото производство на лицата с намалена трудоспособност.

Всичко това има изключително важно значение за окръжната икономика. Днес много по-лесно и по-бързо може да се разработи нова система от машини, нова технология, отколкото да се подготвят хора, способни да работят с тази техника и технология. В условията на социалистическото общество на основата на дългосрочното прогнозиране на научно-техническия прогрес следва да определим потребностите от различните категории квалифицирана работна сила, да създаваме способност за бързо приспособяване на кадрите към съвременната техника.

Сред оригиналните приноси на другаря Т. Живков, с които той обогати социално-икономическата теория и политика, е принципното положение, че собственик на социалистическата собственост в България сега е държавата като представител на народа и по негово пълномощие. А стопанин на социалистическата собственост са съответните производствени колективи, трудещите се, които работят в стопанските организации, използват и стопанисват тази собственост.

Проблемът за собственика и стопанина е сърцевина на всеки стопански механизъм, тъй като приложението на обективните икономически закони се осъществява чрез съзнателната дейност на социалистическата държава и на трудещите се, а издигането ролята на непосредствените изпълнители решава съдбата на възприетия икономически курс.

Концепцията формулира принципно ново разбиране за активната роля на трудовия колектив. Изграждането на всеки колектив като социално здрав и активен организъм създава условия за еднопосочност на обществените, колективните и личните интереси, осигурява динамично икономическо развитие.

Сериозен пропуск ще бъде да се смята, че той трябва да обсъжда само социално-битовите и културните въпроси. Ние сме съгласни, че новият Кодекс на труда трябва да придаде юридическа сила на правото му като орган на производствената организация да обсъжда и решава въпросите на насрещните планове, за нормирането и заплащането на труда, за социалистическото съревнование, отдиха и социалното развитие.

От друга страна, ние още повече трябва да извисим неговата отговорност за опазването и увеличаването на социалистическата собственост, за повишаване ефективността на общественото производство. Постигането на тези цели е най-съществената част за реализирането на постановката на концепцията за използването на трудовия и научния потенциал на нацията.

Новият Кодекс на труда трябва да създаде практически условия за превръщането на трудовия колектив в действен стопанин на всич-

Digitized by Google

ки средства за производство, да изключи всякакви прояви от досегашната практика в стопанските отношения, когато се нарушават основни принципи и изисквания на икономическия механизъм, когато се изземват функции и фондове, нарушават се договорните отношения, ограничават се правата и възможностите му, т. е. да изключи всякакъв субективизъм и субективен подход и да даде простор за всестранно развитие на творчеството на трудовите хора.

Формулирането на основните функции на трудовия колектив и тяхното утвърждаване, а така също и въвеждането им в стопанската практика е едно от главните постижения на нашата икономическа теория и практика, което създава възможност за по-пълното и резултатно прилагане на основните изисквания на икономическия механизъм за управление на народното стопанство.

Осъществяването на това голямо дело изисква начело на всенародната борба за повишаване ефективността и качеството на труда, на организацията и ръководството на трудовите отношения да бъде нашата революционна партия. Тази борба трябва да се ръководи повсеместно и всекидневно от общинските и районните комитети, от първичните партийни организации, да се реализира една присъща на социализма закономерност — трудовият човек да се превръща в деен субект на социалния живот, в активна сила на неговото възходящо развитие.

За осъществяването на това условие решаващо значение има работата на първичната партийна организация, която, като част от трудовия колектив и заедно с това част от партията в трудовия колектив, е политическата сила, която се бори за практическото осъществяване на партийната политика.

Дванадесетият конгрес на партията отдели голямо внимание на превръщането на първичната партийна организация „действително в ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние". За постигането на тази цел трябва да извършим неимоверно голяма и сложна работа, да превърнем всеки колектив в сплотен и социално активен организъм, за който са характерни съзнателна трудова дисциплина и здрава морално-политическа атмосфера.

Тук обаче ние допускаме сериозни слабости. Сега много първични партийни организации не умеят своевременно да откриват и конкретно да решават новите проблеми в живота на трудовите колективи. Повтарят се лозунгите и постановките на по-горните ръководни органи, а партийната работа се превръща в самоцелни мероприятия, което ни отдалечава от практическите нужди на колектива. Затова сега особена актуалност и значение придобива изпълнението на задачата, поставена от конгреса, за укрепване на връзките на първичната партийна организация с живота на трудовия колектив и населеното място.

С ново съдържание трябва да изпълним партийно-организаторската работа в първичната структурна икономическа и социална единица — бригадата. Сега 89,2 на сто от работниците в промишлеността на окръжната икономика са обхванати в бригадната организация на труда и привидно, като че ли всичко е наред, но когато се направи задълбочен анализ, виждаме, че същинска бригадна организация на труда почти не съществува. Затова ние решихме всяка бригада да има свой насрещен план, да се сключва планово-координационно споразумение с ръководството на предприятието и да създадем във всички отрасли моделни бригади, които да станат еталон за социалистическа бригадна организация на труда и техният опит да бъде разпространен в останалите предприятия.

Digitized by Google

Пред партийните комитети стои много сериозно задачата да се подобри работата на колективните органи за управление — общото събрание на трудовите колективи и стопанските съвети. Основното в дейността на тези органи в духа на априлската линия на партията е проблемите на труда и трудовите отношения да се решават от самите хора на труда. За постигането на тази цел много ще ни помогне въведената изборност в колективните ръководни органи и прилаганата в окръжната икономика конкурсна система при подбора на ръководните кадри и специалистите.

Като се ръководихме от указанието, че първичните партийни организации трябва да водят борба срещу отрицателните последици от съществуващите противоречия, като отстраняват не само следствията, а и дълбоките причини, които са ги породили, от необходимостта от комплексен подход, който да обхване всички техни страни и действия, окръжният комитет на партията разработи комплексна система за управление на интензификацията на производството, която обхваща всички фактори, влияещи върху този процес. Между трудовия колектив и първичните партийни организации непрекъснато се развиват определени взаимоотношения, които са продължение на взаимоотношенията между трудещите се и партията като цяло. Първичната партийна организация непрекъснато влияе за развитието на целия трудов колектив, за неговото идейно, политическо и нравствено израстване, за неговата пълноценна реализация в труда и за задоволяване на материалните и духовните му интереси.

Заедно с това тя развива и усъвършенствува своя вътрешен живот, дава пример на организираност, на съзнателност, на всеотдайност, на политическа и нравствена зрелост. Във връзка с това следва да се стимулират онези процеси, в които все повече и по-активно участвуват безпартийните. Стана практика първичните партийни организации да привличат безпартийните не само при решаването на производствени, политически, възпитателни и други въпроси, които засягат целия колектив, но и при разглеждане на вътрешнопартийни въпроси, каквито са оценките за работата на първичната партийна организация и нейните членове, изпълнението на решенията, приемането на нови комунисти.

Развитието и усъвършенствуването на зрелия социализъм е не по-малко сложна задача от изграждането на неговите основи. Неоценима заслуга на Централния комитет, на другаря Тодор Живков е, че за новите и сложни задачи партията и нейните дейци се въоръжават с обосновани принципни постановки и конкретни подходи.

Задачата е те да се прилагат в практиката. След Дванадесетия конгрес цялата партия настройва своята работа за превръщането във важна черта на нашия стил единството между думи и дела.

За комунистите и всички трудещи се от Пловдивски окръг, предани на априлската линия на партията, утвърждаването на новата партийна концепция ще бъде нов подтик за още по-активна работа и борба за осъществяване решенията на Дванадесетия конгрес на партията.

Digitized by Google

ТРУДОВИТЕ ОТНОШЕНИЯ — УСКОРИТЕЛ НА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТА

АНАСТАСИЙ ДОНЧЕВ
първи секретар на окръжния комитет на БКП — Разград

За Разградската окръжна партийна организация работата на пленума от м. ноември 1982 г. на Централния комитет ще изиграе важна роля за по-нататъшното мобилизиране на трудещите се в ускореното социално-икономическо развитие на окръга. За нас партийната концепция за новия Кодекс на труда е едно ново развитие на априлската линия на партията, която разгърна в непознати за нашата история мащаби творческия и съзидателен труд на народа, преобрази страната и я изведе в челото на световния прогрес.

В доклада на другаря Тодор Живков пред пленума отново се откроява неговата способност като ръководител и теоретик на партията да посочи пътищата за по-нататъшната реализация на партийната стратегия, засягаща всички сфери и области на обществения живот, за повишаване на нейната ефективност в съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес.

Ние изразяваме пълна подкрепа на дадената в доклада постановка, че сега са необходими не отделни подобрения, а нов Кодекс на труда, който да даде нов инструментариум за преодоляване на възникналото у нас противоречие между огромните възможности на създадената материално-техническа база на развития социализъм и непълното им използване от субективния фактор. Убедени сме, че това е верният път за по-нататъшното усъвършенствуване на производствените отношения и тяхното активно положително въздействие върху ускореното изграждане на материално-техническата база на нашето общество.

И при нас след Дванадесетия конгрес на партията, както в цялата страна, партийните комитети, първичните организации и трудовите колективи работеха в една нова обстановка, зрееха в условията на изпълнение на новите задачи, поставени от другаря Тодор Живков за цялостна интензификация на обществено-икономическия живот. Това изискваше да се засили ръководната роля на окръжната партийна организация. През този период бяха обсъдени и се приеха практически мерки по редица важни въпроси, свързани с по-нататъшното издигане боеспособността на партийните комитети и организации. Пленумът на окръжния комитет утвърди разработки за ролята на първичните партийни организации за внедряване на новия икономически подход и

Digitized by Google

механизъм, за осигуряване изпреварващата функция на идеолегическата работа в ускореното социално-икономическо развитие на окръга, за усъвършенствуване на бригадната организация на труда в селското стопанство и за развитието на производителните сили в окръга в условията на интензификацията. При разработването на тези проблеми още веднъж пред нас възникваха някои сериозни несъответствия между дейността на партийните и стопанските ръководства и трудовите колективи за интензификация на окръжното стопанство и съществуващото трудово законодателство.

Особено важна е тази страна от обсъжданата партийна концепция, която е свързана с по-нататъшното привеждане на трудовите отношения в съответствие с достигнатата степен на изграждане материално-техническата база на зрелия социализъм в нашата страна.

Преди всичко възниква въпросът — какво трябва да се промени в трудовите отношения?

Нашата позиция по този въпрос е, че новият Кодекс на труда, както подчертава другарят Тодор Живков, трябва да създаде необходимите нормативни предпоставки за такива промени в трудовите отношения, които ще ускоряват процесите на интензификацията и приложението на новия икономически подход. Сега в трудовите колективи се създава ново отношение към основните категории на възпроизводствения процес, като обществената производителност на труда, печалбата, рентабилността, разпределението според количеството и качеството на положения труд и др. Значително се промени отношението към печалбата като синтетичен и най-важен показател на ефективността на производството, като единство на личните и обществените интереси. Трудовите колективи в окръга успешно изпълняват държавните и насрещните си задачи за печалбата. По пътя на комплексното използване на суровината производството на каолин и кварцови пясъци от губещо се превърна в печелившо. В антибиотичната промишленост вече се осъществява съществена промяна в структурата на произвежданите лекарства, в резултат на което се създават нови, по-високоефективни в лечебно отношение и печеливши препарати.

Чрез реконструкция и модернизация на производствените мощности в окръга се усвояват нови технологии за дълбочинна преработка на стъклото, с което значително се повишава рентабилността на продукцията.

Сериозни промени настъпват и в разпределителните отношения с въвеждането на бригадната организация на труда. В селското стопанство се увеличава броят на бригадите, които работят на самостоятелен баланс и имат собствена банкова сметка. Те формират сами своите фондове и решават много по-справедливо и по-успешно възникващите производствени и социални въпроси.

В партийната концепция ние виждаме надеждно средство за такива промени в трудовите отношения, които подпомагат активно борбата за интензификация и висока ефективност на общественото производство.

Другото, много съществено съображение, от което идва нашата убеденост в актуалността и голямата значимост на обсъжданата концепция, са възможностите, които тя предоставя на партията и трудовите колективи в борбата за преодоляване на възникващите обществени противоречия, за излизане от „омагьосаните кръгове", за ускоряване на нашето социално развитие.

Измина една година от Октомврийското национално съвещание, на което в своята забележителна реч другарят Тодор Живков посочи пътищата за излизане от омагьосаните кръгове в различните области на нашия живот. Партийните организации и трудовите колективи от-

Digitized by Google

кликнаха с готовност на призива да се борят за преодоляване на съществуващите противоречия.

В Разградски окръг това се прояви с особена сила в извършената работа от селскостопанските труженици за преодоляване капризите на природата. През миналата есен сушата продължи няколко месеца. Посевите поникнаха едва през декември и януари. Последваха много ниски температури, което доведе до измръзване на една значителна част от растенията. Възникна много критична ситуация, при която от около 150 хил. дка пшеница и ечемик и при най-добри грижи не можеше да се очаква повече от 300 кг зърно от декар. Затова се наложи да разорем силно пострадалите есенници.

На същите площи беше засята царевица и известно количество слънчоглед. За останалите площи от есенници, които също бяха в тежко състояние, се разработиха специални технологични схеми, които включваха употребата на универсални системни фунгициди, третиране с микроелементи, а някъде експериментиране и с растежни регулатори и т. н. През лятото, както се случва на много места, на площ от около 200 хил. дка паднаха силни градушки. Под ръководството на партийните комитети и организации специалистите, механизаторите и всички селскостопански труженици положиха огромни усилия, за да компенсират нанесените щети. Бяха разработени специални програми в тази насока. Поразеният тютюн беше напълно окосен, отново подхранен с торове и третиран с хербициди. На ударените от градушка блокове с фасул бяха засети грахово-овесни смески. С много грижи и внимание се отглеждаха вторите култури. Бяха приложени редица новости в технологията на царевицата като основна компенсираща натура. Разградски окръг получи пълната подкрепа на Националния аграрно-промишлен съюз, Държавния комитет за наука и технически прогрес и научните институти за преодоляване капризите на природата.

В крайна сметка обаче решаваща роля в тази битка с природата изигра ежедневният, всеотдаен, творчески труд на селските стопани, голямата инициатива и майсторство в бригадите от нов тип. В резултат на това от останалите неразорани площи пшеница и ечемик изпълнихме държавния план за хлебното и фуражното зърно от есенниците. Освен това изпълнихме натуралните показатели на плана и в сравнение с миналата година продадохме на държавата в повече 5110 тона слънчоглед, 1630 тона соя, 2250 тона тютюн, 42 000 тона царевица, 16 000 тона захарно цвекло.

Ние добре знаем, че подобни ситуации периодически се създават във всеки окръг. Ето защо изразяваме пълна подкрепа на идеите, заложени в партийната концепция за прилагането на такъв подход в нормативното уреждане на трудовите отношения, така че милионите хора в нашата страна — и работническата класа, и селскостопанските труженици, и нашата интелигенция — да бъдат пряко заинтересовани и заангажирани в управлението на икономиката, на социалните и културните процеси на социалистическото строителство.

И още едно съображение. В партийната концепция за новия Кодекс на труда ние виждаме възможността да бъдат създадени най-благоприятни предпоставки, за да може трудът на хората като същностна черта на социалистическия начин на живот да стане по-всеобхватен, по-плодотворен, по-хуманен. Напълно подкрепяме дадената от другаря Тодор Живков постановка, че новото трудово законодателство трябва да стимулира човека към труд, да съдействува за засилване на привързаността към работното място и трудовия колектив, да подтиква към по-висока организираност и дисциплина, да ражда чув-

Digitized by Google

ство за радост от труда и увереност в неговата решаваща роля за успеха на личността, на колектива, на обществото.

Ние сме уверени, че това и при нас ще доведе до нов подем в интелектуализацията на труда, ще ни позволи да изпълним отговорните партийни задачи, поставени в тази област. За окръга с особена сила този проблем стои пред структуроопределящите отрасли на промишлеността. С активната помощ на Министерството на химическата промишленост в антибиотичното производство се осъществява интересен експеримент за автоматизирано управление на технологическите процеси, чрез което ще бъде натрупан опит за широко използване на българска електронна и микропроцесорна техника в микробиологичната промишленост.

Интелектуализацията на труда в това наше водещо производство се извършва чрез усвояването на нови биотехнологии, които ще предоставят на страната нови продукти, като растежни регулатори, производи на стероиди, алкалоиди и др. Някои от тези биологично активни вещества вече се експериментират и прилагат в производствени условия.

Ние отдаваме важно значение на работата на нашите специалисти и трудовия колектив на МОК „Д. Благоев" за създаването на нови конструкционни материали, които позволяват да се икономисват значителни количества нефтопродукти и валута. Под ръководството на Министерството на металургията и минералните ресурси, с активното участие на специализираните научни институти този проблем се изведе на национално равнище. Министерският съвет утвърди специална програма „Каолин". На пазара вече е предложен нов конструкционен материал, в който до 40 на сто от полимера, получен от нефтопродукти, може да бъде заменен със специално обработен каолин. Но това вече поставя нови технологични изисквания, на които трябва да отговори преработващата промишленост. Реализацията на програма „Каолин" създава възможност за увеличаване асортимента и подобряване качеството на предлаганите каолинови и кварцови суровини. Ефектът от тези нови технологии се мултиплицира в много от отраслите на промишлеността, а така също подобрява и нашите експортни възможности.

В процеса на решаването на тези задачи все по-силно се налага изводът, че успешната реализация на партийната стратегия е немислима без ускорената интелектуализация на труда, без решителното повишаване дела на науката и наукоемката продукция. Партийната концепция за новия Кодекс на труда наред с всички други свои достойнства създава изключително благоприятни възможности за такива нормативни изменения в трудовите отношения, които ще създадат нови още по-благоприятни предпоставки за по-нататъшно разгръщане процеса на интелектуализацията на труда.

Ние виждаме в идеята на другаря Тодор Живков за всенародно обсъждане на партийната концепция за новия Кодекс на труда големи възможности за обогатяване на нашата партийно-организационна и идеологическа дейност, за издигане авторитета и отговорността на първичните партийни организации. Без съмнение целият народ ще подкрепи новото начинание, защото в него той вижда въплътени своите собствени интереси и своята перспектива за многостранно и хармонично развитие.

Ние сме убедени, че както винаги, когато се обсъждат и решават кардинални проблеми на нашето развитие, така и сега линията на партията ще стане линия на целия народ за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес и по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм в нашата страна.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

В СЪОТВЕТСТВИЕ С НОВИТЕ КРИТЕРИИ

Закономерно продължение на досегашната творческа дейност на Софийската градска партийна организация за издигане равнището на работата с младежта и Комсомола до висотата на задачите, произтичащи от Писмото на другаря ТОДОР ЖИВКОВ до ЦК на ДКМС и решенията на XII партиен конгрес, бе състоялият се на 4 ноември 1982 г. пленум на Софийския градски комитет на БКП. В неговата работа взеха участие членът на Политбюро и секретар на ЦК на БКП Александър ЛИЛОВ, завеждащият отдел „Култура" на ЦК на БКП Любомир ПАВЛОВ, първият секретар на ЦК на ДКМС Станка ШОПОВА, отговорни сътрудници от апарата на Централния комитет на партията, ръководни комсомолски работници.

Пленумът бе открит от първия секретар на градския комитет на БКП Чудомир АЛЕКСАНДРОВ — секретар на ЦК на БКП.

Секретарят на градския комитет на партията Димитър ГАНЕВ изнесе встъпително слово по предварително раздадения доклад.

Задълбоченият анализ на партийната работа с Комсомола и младежта, реалните изводи, оценки и констатации, залегнали в доклада, са направени на основата на обширни предварителни проучвания и проверки на различни равнища.

Срещата с първите секретари на районните комитети на партията и председателите на районните народни съвети за **обмяна на опит** при изграждането и реконструкцията на базата за младежки дейности в Благоевски район е помогнала полезното в тази насока бързо да се разпространи и в другите райони. На съвещание със секретарите на първичните партийни организации от училищата е бил обсъден проблемът за издигане равнището на партийната работа в училищата на висотата на задачите, поставени от XII партиен конгрес. Това помогнало да се акцентира на някои специфични страни в партийната работа с

Digitized by Google

учениците-комсомолци. От разговора около кръглата маса на тема „Асамблеята „Знаме на мира" и софийското училище" съвместно с Комитета за култура и Българската академия на науките се налага изводът, че идеята на Людмила Живкова за единство, творчество, красота получава реални измерения в дейността на столичните училища като специфично движение за изява на творческото начало на учениците.

Редица от изводите за състоянието на работата на комсомолските дружества и кадри са плод на **социологически изследвания** по отделни основни проблеми като: създаване условия за пълноценна и ефективна реализация на младежта от столицата след публикуването на Писмото на др. Тодор Живков; ролята и дееспособността на комсомолските дружества и кадри и други. Социологически изследвания са направени и в Коларовски район, които са дали богата информация за социално-психическия климат в младежките производствени колективи и социалната реализация на младите хора. В Кирковски район подобни изследвания са помогнали да се изясни проблемът за труда и социалната реализация на младите работници и специалисти от промишлените предприятия на района.

Подготовката на пленума е предшествувана от редица **научно-практически конференции, проверки и прегледи, пленуми на районни партийни комитети и на ДКМС, сесии на районни народни съвети, срещи със стопански и административни ръководители.** На много места е **експериментиран и изведен** положителен опит в партийните организации за работата с младежта, множество основни проблеми на партийната работа с младежта и Комсомола са обсъдени от бюрата на градския и районните комитети на партията.

Както в доклада, така и в изказванията бе направена констатацията, че Писмото, решенията на XII партиен конгрес и следконгресните разработки на другаря Тодор Живков са станали действена програма за работа на градския и районните партийни комитети, на първичните партийни организации, на държавните и стопанските органи, на комсомолските ръководства при решаване проблемите на Комсомола и младежта в столицата.

Идеите и задачите, разработени в тези документи с важно стратегическо и практическо значение, са ръководно начало, действена програма в работата на Столичната партийна организация, за да се утвърждава младежта като пръв помощник и резерв на партията, като важен фактор за осъществяването на партийните предначертания във всички сфери на трудовия, обществения и културния фронт.

Един от основните изводи, който пленумът направи, е, че днес **младото поколение на столицата е още по-единно и сплотено около ленинската априлска линия на Централния комитет начело с другаря Тодор Живков, че с делата си то дава ценен принос в изпълнението на задачите на столичния производствен комплекс.** Делът на младежта в борбата за икономия на суровини, материали и енергия надхвърля 10 млн. лева, повече от 8500 младежи са овладели втора професия, над 4500 са постигнали постиженията на челниците.

Подготовката, трудовото възпитание и реализацията на младежта в столицата се осъществяват в нови условия. Те се обуславят от ускореното внедряване на научно-техническия прогрес, от усъвършенстуването на социалистическата организация на труда, от внедряването на новия икономически подход и неговия механизъм.

Тази обстановка и тези изменения определят значимата роля на трудовия колектив, дават отражение в неговите задачи през следващия период.

Основната грижа на партийните органи и организации, на стопанските и държавните ръководства сега правилно е насочена към пови-

Digitized by Google

шаване ефективността от трудовото възпитание на младите работници и специалисти. Нейното успешно решаване е пряко свързано с подобряването на дейността по изучаването и усвояването на голямата теоретична стойност, мобилизиращата сила и новаторския дух на партийните решения. Тази грижа е пряко свързана с провеждането на действена разяснителна работа за усвояване и внедряване на новия икономически механизъм, с разкриването на социалните последици от неговото прилагане, с възпитаването у младите хора чувство на стопани на социалистическата собственост.

Изтъкнато бе, че в младежките колективи понякога възникват различни въпроси и спорове по отделни страни от конкретното прилагане на новия икономически подход и механизъм, които се нуждаят от аргументиран отговор.

Бъдещата работа е насочена към възпитанието на младите работници и специалисти в труда и чрез труда да формират у себе си социалистическо отношение към него.

Посочиха се факти за нарушаване на **трудовата дисциплина** от млади работници. Твърде чести са самоотлъчките и закъсненията за работа. С тях някои профсъюзни и административно-стопански органи се примиряват и не вземат конкретни мерки, прехвърлят отговорността само на Комсомола.

Причините за подобни явления са различни. Но онова, което ги обединява, е липсата на трудови навици, липсата на потребност у тези млади хора да се трудят, да отдават себе си за обществото. Затова и корените на тези явления обикновено са в пропуските и слабостите на възпитателната работа сред младежта.

За усвояването на трайни трудови навици и умения от съществено значение е своевременното бързо **адаптиране на младия работник в трудовия колектив.** По пътя на естествения си стремеж за самоутвърждаване младежът често се сблъсква с формално приемане в колектива, с липса на внимание към неговите предложения, недостатъчно му се помага при решаване на лични проблеми. Понякога му се възлага работа не по изучаваната специалност, с по-нисък разред или пък неквалифицирани тежки ръчни операции. Срещата с тези реални трудности в редица случаи води до сериозни смущения у младия човек. В такъв момент той се нуждае от подкрепа, от другарска помощ.

Секретарят на партийния комитет в завод „Витоша“ **Георги Христов** подробно се спря на грижите на партийното и стопанското ръководство към младите работници за бързото им адаптиране към трудовия колектив и пълноценното им участие в изпълнението на производствената програма.

— Грижата ни за формиране на трудови навици у младежта — каза той — започва още от ученическата скамейка. Всеки ден при нас на практика идват около 200 ученици. За тях сме осигурили работни места в бригадите и те непосредствено участвуват в производствения процес, придобиват трудови навици. Имаме специална учебна база с машини и съоръжения, където е организиран цялостният процес на производството на облекла.

По-нататък др. Христов разказа за утвърдените вече при тях форми на работа за попълнението на работническата класа с нови сили. При постъпване на младите работници в завода бригадното ръководство и наставниците ги приемат в подходяща тържествена обстановка, запознават ги с характера на производството, трудностите и удовлетворението от добре свършената работа. В изградените 13 младежки бригади и младежкия цех при отчитане на съревнованието присвояват почетното звание „Млад ударник“ и „Млад качественик“. Всеки

Digitized by Google

трети работник в завода е на комсомолска възраст и това определя големия дял на младежките трудови колективи за решаването на производствената програма. Всяка година младежите усвояват нови професии, а над 150 от тях повишават квалификацията си.

За грижите на партийното и стопанското ръководство в утвърждаването на младежта като важен фактор в изпълнението на производствената програма на завод „Ернст Телман" говори и секретарят на заводския партиен комитет **Николина Иванова.**

— Ние се стремим — сподели тя — да подобряваме грижата за младата смяна, която идва в нашите работнически редици. През миналата година на 33 комсомолци със средно образование поверихме най-висококачествената техника в завода. Създадохме младежка производствена бригада на стопанска сметка. Партийното и стопанското ръководство изискват от младежите да изпълняват и преизпълняват производствената програма, но тази взискателност е съпроводена и с грижа за тях. Почти всички деца са настанени в детски ясли, работниците от нощната смяна получават безплатна храна и топли напитки. В завода са открити кафе-сладкарница, фризьорски салон, шивашко и обущарско ателие, плувен басейн и др.

В срещите-диалози между партийното и стопанското ръководство, от една страна, и комсомолците, от друга, се обсъждат въпросите на новия икономически механизъм, мястото на комсомолците при усъвършенстване бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. Административното ръководство се отчита как решава предложенията на комсомолците за подобряване на работата, практика в неговия стил е при издигане на младежи на отговорна работа да взема предвид оценката на комсомолската организация за тяхната дейност и лични качества.

Теменужка Теофилова, първи секретар на районния комитет на партията, район „Васил Левски", посочи в изказването си, че едно от главните направления в политическата и организаторската работа на първичните партийни организации сред младежта в района е смело да се утвърждава и развива всяка младежка инициатива, да се откроява младежкият дял при внедряването на научно-техническите постижения. Приобщаването на младежта към научно-техническия прогрес като комплексен проблем надхвърля сферата на Комсомола. Ето защо практическото приложение на инициативата „Научно-техническият прогрес и челният опит — територия на младежкото дръзновение" изисква високи критерии и нов подход от страна на партийните организации.

Безспорни са фактите, които потвърждават извода, че партийните организации и органи все по-пълно овладяват **комплексния подход** в работата си с младежта. Дейността на градската партийна организация правилно е насочена към формиране на многостранно развита младежка личност, в която органически да се обединяват социалистическата съзнателност, творческите дела и обществената ангажираност.

Този подход е заложен в комплексната програма на градския комитет на партията, в програмите на районните и другите партийни комитети. Тяхното реализиране показва, че успешно се прилагат новите изисквания в работата с младежта и Комсомола. Те прилагат по-високи критерии за оценка и самооценка. При разглеждането на младежките проблеми, при вземането на партийни решения все повече се реализират изискванията на Писмото — действията да са насочени към постигането на качествени резултати. Те все по-често имат определящо значение при планирането на дейността, в процеса на изпълнението на задачите и при оценката на крайните резултати.

Digitized by Google

Значително място в доклада и изказванията е отделено на грижите на партийните органи и организации за **усъвършенствуване на идейновъзпитателната работа** с младото поколение. Вниманието им е насочено главно към подобрение на класово-партийното възпитание, към изграждане на нравствени качества у младите хора, към умение правилно да се ориентират в живота и да определят своята позиция в сложната обстановка на съвременността. По-цялостно и действено се работи за формиране на активна жизнена позиция у младия човек. Идеологическата дейност по-пълно и по-умело се свързва със социално-икономическите задачи на столицата, на трудовите колективи. Все по-голямо внимание се отделя за възпитанието на обич у младото поколение към родния град, на дълг и отговорност за издигане на политическия характер на партийното ръководство на младежта и Комсомола в столицата. Създават се още по-благоприятни условия за разгръщане на самодейността на младежката организация. Преодоляват се отделни прояви на опекунство над комсомолските органи и кадри.

Настъпват положителни промени в работата на партийните и комсомолските органи с младежта за нейното интернационално възпитание. Тя се възпитава в любов и вярност към КПСС и Съветския съюз, заздравяват се връзките на столичната комсомолска организация с Московската градска организация на ВЛКСМ.

Независимо от постигнатите успехи в идейновъзпитателната работа с младежта от столицата изтъкнато бе, че тя все още не задоволява по своя размах и дълбочина. Темпът на преустройство на идейновъзпитателната работа с младите хора в духа на изискванията на Писмото и Дванадесетия партиен конгрес е недостатъчен. Грижите на партийните органи и организации сега са насочени за издигане равнището на възпитателната работа, за привеждането ѝ в съответствие с новите изисквания, с нарасналите потребности и интереси на столичната младеж.

Градският комитет на партията в София насочва вниманието на партийните органи и организации към подобряване на **класово-партийното възпитание** на младежта. Да се формира по-активна социалистическа съзнателност у младите хора и да се усвои от тях умението да оценяват явленията и процесите в обществото и сред младежите от класово-партийни позиции и критерии. При формирането на класово-партийни критерии има се предвид създаването на дълбока убеденост у младежите в правотата на политиката на партията и готовността им да воюват за нейното претворяване в живота.

Идейно-политическата подготовка на младежта в столицата се обогатява с проблемно-тематичния цикъл „Априлската линия на партията и младежта". Чрез него по-пълно се усвоява ленинското идейно съдържание на априлската линия, утвърждават се априлските критерии като начин на мислене, като отправен ориентир за класово-партийната позиция и социалната активност на младия човек.

Работата по **светогледното възпитание** на младите столичани се провежда все по-диференцирано. Значителна е ролята на училището, на висшите и полувисшите учебни заведения в решаването на тази важна задача. Все още много учители и преподаватели недостатъчно свързват учебния процес с решаването на идеологически и възпитателни задачи. От тях се изисква да повишават своето умение в процеса на обучението да формират у учащите се мирогледна позиция.

В своето изказване секретарят на Димитровския районен комитет на партията **Надежда Илиева** сподели как работят партийните организации в района за нравственото възпитание на младежта. Разработена е цялостна програма, в която са набелязани мероприятия за съвместна работа на комсомолските организации и училищните ръковод-

Digitized by Google

ства за правилното ориентиране на младежите в избора на бъдещата професия, за по-тясното свързване на обучението с практиката.

Пленумът отдели голямо внимание и на задачите за по-нататъшното издигане равнището на **партийното ръководство на Комсомола** и работата с младежта. Градският комитет на партията се стреми да повишава изискванията към партийните органи и организации за обогатяване на формите за работа с комсомолските дружества. Той с право поддържа критерия, че не може да се говори за боеспособна партийна организация, ако редом с нея стои слабо комсомолско дружество. Пред партийните органи и кадри стои отговорната задача умело да съчетават партийната помощ с разгръщането на самоинициативата на комсомолските комитети. В дневния ред на партийните събрания проблемите на младежта заемат своето подобаващо място, отчитат се реалните й интереси и потребности. Налице е стремеж **да се поощрява инициативността на комсомолските ръководства,** да се **стимулира** самодейният характер на комсомолската дейност, непрестанно да се подобрява работата на стопанските, държавните и обществените органи и организации за създаване на необходимите условия за реализацията на младежта.

Духът както на доклада, така и на изказванията бе, че постигнатите успехи в партийното ръководство на Комсомола и младежта не бива в никой случай да пораждат у кадрите чувство на успокоение и самодоволство.

Единодушна бе констатацията, че предстои още много работа за изпълнение на задачите, записани в комплексната програма на градския комитет на партията, за осъществяване предначертанията на Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС и решенията на Дванадесетия партиен конгрес. Независимо от безспорните успехи **налице е все още голяма дистанция до необходимия прелом и преустройство** в партийната работа с Комсомола и младежта, обосновани в Писмото. Редица кадри се самоуспокояват от количествените показатели, без да търсят реални качествени изменения. **Не удовлетворяват темповете и ефективността** на работата за издигане образованието и квалификацията на младите хора, за правилно професионално ориентиране на учащите се, за разгръщане още по-широко техническото и научно творчество на младежта. Налице са все още някои отрицателни явления във възпитанието и поведението на отделни млади хора — бягство от обществен труд, лоша трудова дисциплина, потребителски настроения.

Обстойно изказване на пленума направи другарят **Александър Лилов.** Той изрази положителната оценка на Централния комитет на партията за инициативата на бюрото на Софийския градски комитет на партията да свика пленум по работата с Комсомола и младежта. След като изтъкна постиженията на градската партийна организация, на стопанските, държавните и обществените органи и организации, които са добра основа за издигане на равнището на работата сред Комсомола и младежта, др. Александър Лилов се спря на някои важни въпроси, чието решаване ще увеличи приноса на младежта в изграждането на развитото социалистическо общество.

— Дванадесетият конгрес на партията — отбеляза той — обсъди и утвърди стратегическата задача — през следващия период да се премине към предимно **интензивно развитие на нашата икономика.** Тази задача е неотложна. Тя може да се извърши само със силите на всички поколения, но несъмнено нейната ударна сила е и ще бъде младото поколение.

Защо? — Защото интензификацията означава преди **всичко обра-**

Digitized by Google

зование. А именно младите хора навлизат в трудовия живот по-образовани от старите поколения.

Интензификацията означава също така **висока квалификация.** Защото при интензификацията нараства ролята на човешкия фактор.

Интензификацията е невъзможна без **дълбоки изменения в качеството на труда.** Нашата социалистическа интензификация е тясно свързана с нов тип организация на труда, с по-високо качество на труда и с изменения в характера на труда. Младото поколение е по-образовано. А с повишаването на образованието се изменят **изискванията към труда, към неговото съдържание, към неговото качество.** И именно тази важна тенденция отчита другарят Тодор Живков, когато и в Отчетния доклад на ЦК пред XII конгрес, и в редица други свои доклади и изказвания постави въпросите за намаляването на ръчния труд, и то главно на тежкия физически, непривлекателен ръчен труд. Това се изисква от интензификацията и води до интензификация.

За младежта това е проблем от особено значение. И от огромна важност е как този проблем ще бъде представен пред младежта, как Комсомолът ще подходи към него.

Интензификацията е немислима без **научно-техническия прогрес,** а научно-техническият прогрес е немислим без участието на младежта в него, която е най-подготвена да го приеме, да види неговите предимства, да се ентусиазира от него, да участвува в неговото внедряване и в неговото създаване.

Известно е, че у нас главната форма за участие на младежта в научно-техническия прогрес е движението за техническо и научно творчество на младежта (ТНТМ).

По-нататък др. Лилов засегна въпроса за единството между поколенията в партията, обществото и народа.

— Една от най-ценните черти на априлската стратегия на партията сред младежта — изтъкна той — и едно от най-големите завоевания на априлската линия е **тясното, здраво и непоколебимо единство между поколенията в партията, обществото и народа, съчетаването на силите и предимствата на поколенията, приемствеността между поколенията.** Това е наш много голям успех и наше много голямо политическо достояние.

Единството между поколенията в нашата страна не е наложено отгоре, а е резултат на правилната политика на партията и на нашето успешно и стабилно социалистическо развитие.

В заключение др. Александър Лилов подчерта, че априлската политика сред младежта даде блестящи резултати, защото, както подчерта другарят Тодор Живков пред XIV конгрес на ДКМС, **днес нашата младеж е кръвно свързана със своя народ, тя е дълбоко предана на идеала, на делото и политиката на Българската комунистическа партия.**

Грижата за единството и приемствеността между поколенията в партията и сред народа и занапред трябва да бъде **първостепенна грижа на цялата партия, на всяка партийна организация, на всеки ръководител и комунист.**

Собствена информация

Digitized by Google

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО В БРИГАДИТЕ ОТ НОВ ТИП

ЛЮБЕН ХАРАЛАМПИЕВ
сътрудник в отдел
„Селскостопански" на ЦК на БКП

Тезисите на Политбюро на ЦК на БКП от 1980 г. за последователно прилагане на икономическия подход и усъвършенстване на социалистическата организация на труда и решенията на XII конгрес на БКП определиха направленията, формите и методите за изграждане на бригади от качествено нов тип в селското стопанство. През 1981 г. 165-те експериментални бригади (предимно в зърненофуражното производство) произведоха 28 на сто от пшеницата и ечемика. Те доказаха своите предимства и възможности като една по-съвършена форма на организация. Измениха се вижданията и критериите на кадрите, засили се тяхната увереност в големите възможности и резерви, които реално съществуват за интензификация на производството. Натрупа се немалък опит в разработването на инженерните проекти и на насрещните планове.

Централният експертен съвет на Националния аграрно-промишлен съюз досега е утвърдил общо 569 бригади от нов тип, които обхващат не само зърненофуражното производство, но и редица други подотрасли в селското стопанство. На основата на интензификацията на производството, икономическия подход и новата бригадна организация на труда през настоящата година се постигнаха рекордни резултати в производството на пшеница и ечемик. Седем окръга получиха среден добив над 500 кг: Толбухин — 566 кг, Русе — 533 кг, Силистра — 517 кг, Сливен — 509 кг, Разград — 507 кг, Варна — 503 кг, Бургас — 502 кг. Най-висок среден добив постигнаха АПК — Камено, Бургаски окръг — 650 кг, АПК — Страхилово, Великотърновски окръг — 629 кг, АПК — Бургас — 620 кг и др.

От 458 зърненофуражни бригади от нов тип, в които главно е съсредоточено производството на зърно, над 600 кг от декар пшеница получиха 71 бригади, над 550 кг — 73 и над 500 кг — 119 бригади. Най-висок е добивът от пшеницата в бригадата в с. Методиево, Толбухински окръг, с ръководител героя на социалистическия труд Иван Христов — 805 кг от декар; бригадата в опитната станция в Ямбол с ръководител Тодор Крумов — 783 кг; бригадата в с. Любенец, АПК в Нова Загора с ръководител Минчо Димитров — 751 кг; бригадата в с. Конево, АПК в Нова Загора с ръководител Руси Русев — 722 кг; бригадата в с. Масларево, Великотърновски окръг, с ръководител Георги Недев — 715 кг и др. Това е не само голямо постижение, което

Digitized by Google

утвърждава бригадите от нов тип, но и важна предпоставка за преминаване на бариерата от 500 кг среден добив пшеница от декар още през 1983 г. за цялата страна.

Новите бригади се утвърдиха като пример и еталон в зърненофуражното производство. Високите им резултати са плод на подобрената организация на производството, труда и управлението, на приложението на икономическия механизъм, по-доброто използване на земята, техниката и живия труд, внедряването на принципно новите сеитбообръщения и технологии, най-новите научно-технически постижения и челния опит.

Успешното по-нататъшно развитие на социалистическата организация на труда и повсеместното ѝ разпространение в най-голяма степен зависят от оперативното и компетентно ръководство. Както каза др. Тодор Живков на Октомврийското национално съвещание (1981 г.), изграждането на бригади от нов тип трябва да стои в центъра на вниманието на стопанските ръководства, на партийните комитети и първичните партийни организации не само като стопанска, но и като много важна политическа задача.

Това налага да се подходи с повишена отговорност към това важно поръчение. Комплексният характер на бригадите, развитието на демократичните елементи в тях, повишената самостоятелност, пълната самоиздръжка и др. отличителни черти поставят нови проблеми, включително и психически бариери за преминаването към тази форма. Сложността идва и от това, че сега бригадите трябва да навлязат и в ония сфери, където натрупаният опит е по-малък. Ето защо вниманието на ръководните органи не бива да има кампаниен характер, не бива да се смята също така, че един път утвърдена бригадата, няма повече проблеми, че желаните резултати могат да се постигнат автоматически, като последействие на организационната форма.

●

Решаващо значение за утвърждаването на новите бригади има издигането на ролята и боеспособността на партийните организации в духа на указанията, дадени в Отчетния доклад пред XII конгрес: „Да се повишават ролята и отговорността на първичната организация, да се превръща тя действително в ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние".

Един от съществените въпроси в това направление е партийната структура да дава възможност за пълна изява в трудовия колектив на нарастващата ръководна роля на партията. Принципно новите задачи изискват да се повишават правата на първичните организации, да се разгръща тяхната самодейност, да се засилва контролът. Партийната структура отразява организационно-управленческото устройство и производствено-стопанската структура на бригадите от нов тип и специфичните условия на тяхната работа — размери, вътрешен строеж, брой на обхванатите населени места, равнища на материално-техническата база, квалификация на ръководните и изпълнителските кадри, оптимално съчетание на производствената и социалната организация на колектива. Конкретно тя се определя в зависимост от разпределението на комунистите, възможностите на досегашните първични партийни организации да осъществяват партийното ръководство над новоизградените бригади и главно в зависимост от възможностите за изпълнение на основните задачи, посочени в чл. 52 от Устава на партията.

Изграждането на самостоятелни първични партийни организации в бригадите от нов тип издига на по-високо равнище партийното ръ-

Digitized by Google

ководство на производствено-стопанската дейност. Новият тип бригади в зърнофуражното производство най-често имат числен състав 40—50 души, като комунистите някъде стигат 30—40 процента. Това партийно ядро е с големи възможности за решаване на проблемите, има обективни предпоставки да разпредели комунистите така, че да оказват своето влияние на всеки участник и работно място, да извършват действено партийно ръководство над низовите стопански ръководители. Бригадата от нов тип е с голям обхват по територия, на нея са поверени значителни производствени фондове и най-важното — осигурява производство за няколко милиона лева. Тя е и производствена, и организационна, и социална единица от нов тип, ето защо изискванията към партийното ръководство са големи и понякога надхвърлят възможностите на партийната група.

В с. Щръклево, Русенски окръг, бригадата от нов тип има богати традиции, на партийната работа в трудовия колектив е обръщано винаги особено внимание. Дългогодишната практика е показала, че когато е имало обособена организация само от комунистите в бригадата, тогава е било по-трудно да се обхващат комплексно проблемите, свързани с производството. След като в тази организация са преминали и комунистите от ремонтната работилница, очевидно са намалели опитите да се търсят оправдания вън от нея. Във всяка задача — било сеитба, било прибиране на реколтата, се определя мястото и на комуниста от агрегатната група, който ще извърши в срок и качествено определената работа, и на комуниста от работилницата, който е длъжен да осигури надеждна експлоатация на техниката. Засилили са се взаимният контрол и отговорността за всичко. Независимо от по-широкия състав в центъра на работа отново стоят селскостопанските задачи, пряко и косвено отношение към които имат всички. Като ръководи комунистите от два обособени трудови колектива (работилницата и бригадата), първичната организация в Щръклево има широки възможности за попълване на редовете си. За това допринася и комсомолското дружество, от което подбира най-добрите за бъдещи свои членове.

Често пъти в бригадата от нов тип се изгражда само партийна група. В Сливенски окръг например от 22 бригади от нов тип само в бригадата в с. Еленово от АПК — Млекарево е изградена самостоятелна партийна организация. Това не е пречка обаче чрез организациите, изградени на производствен или териториален признак, да се осъществява действено партийно ръководство както чрез преки форми, така също чрез активизиране работата на партийните групи. Много добри резултати е постигнала в това отношение общинската партийна организация в Нова Загора. Дванадесет от новите бригади в окръга са в АПК — Нова Загора, а 5 от тях са членове на Националния клуб на високодобивниците. В добрите резултати са вплетени усилията на много партийни активисти, като секретаря на партийната организация в с. Любенец Йордан Колев, партийния групов отговорник в бригадата в Коньово Кънчо Димитров и много други, които полагат системни грижи за координация на работата, за строго спазване на технологическата дисциплина и сплотяване на колективите. Естествен резултат са високите добиви, високото самочувствие и отговорност, увереност в силите за бъдещи по-високи резултати.

В Инструкцията за партийните групи от 1982 г. е посочено, че при наличието на не по-малко от трима комунисти се изграждат групи — постоянни или временни. Независимо дали групата обхваща всички комунисти от една бригада или е в състава на първичната организация към тази бригада, дали е временна или постоянна — всички те имат задължение да излизат с предложения и конкретни мерки за решава-

Digitized by Google

не на проблемите, да участвуват в контрола, който осъществява партийната организация над дейността на стопанските кадри и пр.

Поради характера на работата, на ежедневните задачи партийната група понякога има опасност да се занимава само с производствени задачи, да стане дубльор на стопанския ръководител, да забрави идейновъзпитателната работа, която е задължена да върши сред комунистите и безпартийните. Ето защо партийните бюра и секретарите им следва да обръщат повече внимание на цялостното провеждане на партийната политика чрез групата, да насочват груповите отговорници към търсене на политически форми за работа, да издигат техния авторитет на политически-дейци в трудовия колектив.

Значението на временните партийни групи сега нараства особено в растениевъдството през кампаниите, когато вътрешнобригадната организация е на базата на временните агрегатни групи, а също така и при изграждането на механизирани отряди. В бригадата за промишлено зърнопроизводство в АПК — Съединение вътрешнобригадната организация е на базата на временните агрегатни групи, изграждани по кампании. Няколкогодишната практика е потвърдила основанието на този подход: да се насочват техниката и хората съобразно главния критерий — оптималния срок за извършване на селскостопанските работи. Динамичният характер на производствените форми е наложил да се премине изцяло към организиране на временни партийни групи за разлика от най-често срещаните постоянни партийни групи, изграждани по марки трактори (група при тежките трактори, група при средните, група при ремонтната работилница и пр.). В Инструкцията за партийните групи е посочено, че при изпълнение на срочни задачи (прибиране и преработка на селскостопанска продукция ...) могат да се изграждат временни партийни или партийно-комсомолски групи. Разбира се, прибирането на реколтата си остава една от най-срочните задачи, още повече, че в нея се включват и допълнителни работници от други отрасли. Практиката на първичната организация при бригадата в Съединение подсказва, че тук критерият срочност е пренесен в целия производствен цикъл, откъдето идва и производствената предпоставка за временни групи. Преди започването на всяка кампания ръководството на бригадата изготвя оперативен план, съставя агрегатните групи и докладва на партийно събрание. На това събрание се изграждат и партийни групи съобразно производствената организация, поставят се поръчения за решаване на възлови въпроси. По време на работа партийната група живее активен живот, без заседателщина и книжнина. Най-често на блока за броени минути си казват думата комунистите било по трудовата дисциплина, било по качеството на работата. И така, докато завърши жътвата, дълбоката оран или сеитбата. При изготвяне на отчетния доклад партийното бюро и неговият секретар не разглеждат изцяло работата на всяка група, а проследяват партийната работа сред колектива като работа на групите, като организирано влияние на седемнадесетте комунисти в колектива от седемдесет човека.

Усъвършенстването на партийната работа в бригадите от нов тип в селското стопанство ще се развива едновременно с тяхното изграждане, развитие и укрепване. Този процес не е кампанийно мероприятие, което абсолютизира приемането на една или друга структурна форма. Окончателните решения са най-ефективни, когато се вземат след изследване и експериментиране при пълно съобразяване с конкретните условия, което от своя страна налага работата на окръжните и общинските партийни комитети ,още повече да се доближи до първичните партийни организации, да се усъвършенства непосредственото им ръководство.

Digitized by Google

Тезисите на Политбюро от 1980 г. поставиха задача чрез новата бригадна организация да се постигне неколкократно увеличение на производителността на труда и ефективността на селскостопанското производство. Високите изисквания налагат да се засили работата в партийните организации и групи, като се поставят нови по-високи критерии пред комунистите. Това е особено наложително, като се има предвид, че все още по редица причини не се използват пълноценно някои от предоставените производствени фондове в трудовите колективи.

Незадоволително се използва земята, в това число и поливните площи, в които са вложени значителни средства. Организацията на машинния парк не се е изменяла 2—3 петилетки и страда от сериозни недостатъци. Като имаме предвид, че в тракторната бригада в АПК — Хайредин, Врачански окръг, енергонаситените машини имат коефициент на сменност 2, натоварване 80 хил. декара мека оран и себестойност на 1 дка мека оран 1 лв., което надхвърля значително средните показатели за страната, се вижда огромният резерв в това направление.

Бързото внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес и челния опит следва да заеме главно място в съдържанието на партийните поръчения, самоинициативата и самоотчетите на комунистите. По този начин ще се мобилизират всички интелектуални сили на субективния фактор за ускорена интензификация на производството и най-пълно използване създадената материално-техническа база и научно-технически потенциал. Нашите нови сортове могат да осигурят по 1000 кг пшеница, 1500—2000 кг царевица, 300 кг слънчоглед от декар, поради което въпросът за пълното използване на генетичния потенциал придобива важна значимост, поставя значителна отговорност. Сега всяко колебание в технологичната дисциплина многократно се отразява в неполучени стотици килограми продукция.

Опитът на бригадите от нов тип показва недвусмислено, че новата бригадна организация на труда е неотменимо условие за подобряване използването на факторите за интензивен растеж. Главно изискване е въвеждането на принципно нови и научнообосновани сеитбообръщения, които да позволяват съобразно конкретните условия на всяка бригада внедряването на най-новите технологии и технологични решения. Продълбочаването на почвите, минимализирането на обработките и безобработъчното отглеждане на културите на хербициден екран и всички други постижения на научно-техническия прогрес и челния опит следва да станат масова практика на всички бригади. На тази основа ще се повишава коефициентът на използването на земята и техниката, ще се осигури максимален обем продукция от цялата земя при решително снижение на себестойността и повишаване ефективността на производството.

В бригадите от нов тип е необходимо партийните комитети и организации да съсредоточат най-подготвените кадри и да полагат системни грижи за тяхната общообразователна, специална и икономическа квалификация, без да оголват от компетентно ръководство останалите бригади. Сега повечето от новите бригади се ръководят от кадри с висше и средно специално образование, които са спечелили доверието на колективите. Всички трактористи-машинисти притежават класквалификация. Но това не е достатъчно за изискванията на утрешния ден и грешка ще допуснат ония партийни организации и бюра, които решат, че високата квалификация е придобита един път завинаги.

В условията на новия икономически подход и неговия механизъм бригадата се превръща в основно социално-икономическо звено, което

Digitized by Google

изисква въпросите на идейновъзпитателната работа да се свържат както с конкретните производствени задачи, така и с интересите и стремежите на трудовия колектив и трудовия човек. В речта си пред Деветия конгрес на Българските професионални съюзи др. Тодор Живков каза, че те са двата основни стълба, заложени във фундамента на нашето трудово общество, чиято роля непрекъснато трябва да издигаме. В центъра на партийната работа сега все повече застава трудовият колектив. С икономическия механизъм на, него е предоставено правото да избира колективни органи на управление, да провежда общи събрания и др. В него се реализира социалистическият труженик, от чиято дейност в процеса на труда зависят всички резултати. В тази дейност все повече следва да се издигат ръководната роля на първичните партийни организации, инициативата на профсъюзите и Комсомола.

Трудовите колективи в бригадите от нов тип се характеризират с ярко изразени колективни бригадни цели, което повишава тяхната отговорност, организираност, сплотеност и дееспособност, издига на по-висока степен взаимопомощта и другарството, дисциплината и самодисциплината, инициативата и творчеството. Това предявява нови, по-високи изисквания и към цялата организаторска и политическа работа, която се извършва от първичните партийни организации, постоянните и временните партийни групи.

Интензификацията, икономическият подход и стопанската сметка, разработването на инженерните проекти, насрещните планове, отчетността, анализът и контролът на стопанската дейност следва все повече да се извършват не само с организационно-административни и икономически методи. По-широко приложение намират на редица места социално-психологическите методи на ръководство и възпитание, за въвличане целите колективи в управлението на производството (при формирането на бригадните колективи, кадровото и материалното обезпечаване на производствения процес, придаването на все по-голямо значение на работническите събрания, съвещания и предложения, в разработването и вземането на решения). В това отношение изборността на бригадния ръководител и бригадния съвет, развитието на тяхната инициатива и творчество, достигане на индивидуалната работа до всеки член на колектива се издига на качествено ново равнище. Чрез връзките на отделния труженик с трудовия колектив, на колектива със стопанската организация и нейните резултати всеки труженик неизбежно се политизира, живо се интересува от резултатите на колектива, стопанската организация и обществото. На тази основа партийните организации са призвани да разгръщат широка дейност за съчетаване на обществените, колективните и личните интереси, като изискват от колективните ръководни органи да издигнат работата си на качествено нова основа.

Социалните проблеми в бригадите от нов тип не могат да се свеждат единствено до осигуряване транспорт до работните места, работно облекло, карти за почивка и др. Необходимо е с ускорени темпове да се решават всички социално-битови въпроси в новите бригади на съвременно равнище. Трактористът машинист в новата бригада, който произвежда за 40—60 хил. лв. обща продукция, не само правилно изисква, но и напълно заслужава да бъдат създадени всички необходими условия за ефективен труд и здравословен режим на труд и почивка: научнообосновани ергономични условия на всяко работно място, петдневна работна седмица и пр.

Работата на партийните организации за издигане ролята на трудовия колектив е неразривно свързана с издигане ролята на единоначалието. Това са две страни на укрепване дисциплината, на разширя-

Digitized by Google

ване демократизма и издигане отговорността. Трудовият колектив чрез избора на прекия ръководител му делегира оперативно-разпоредителските си права на стопанин, които той трябва да използва за умножаване на обществената собственост. Следователно и партийната работа с кадрите поставя за критерий изискванията на конгресните постановки към ръководителя — да познава и творчески прилага икономическия подход; дълбоко да вниква в проблемите на производството, организацията и управлението; да утвърждава новото; да използва разумно правата си и поема отговорност; да възпитава и сплотява колектива.

През осмата петилетка бригадната организация на труда трябва да навлезе във всички подотрасли на селското стопанство. Това ще стане толкова по-бързо със съответствуващ прелом в производството, колкото по-конкретна, актуална и ефективна е работата на първичните партийни организации и на партийните комитети с тях.

ОТГОВОРНОСТ ПРЕД БЪДЕЩЕТО

Първичната партийна организация при 30-о ЕСПУ „Л. Живкова" в София усъвършенствува своя подход, средства и методи за обогатяване с нови марксистко-ленински знания духовния свят на учениците, учителите и родителите. Във всекидневната си работа партийното бюро се ръководи от Лениновата мисъл, че цялото изкуство на управление се състои в това — своевременно да се отчете и знае къде да се съсредоточат главните сили.

Ние обърнахме особено внимание на комплексното планиране. Негов централен проблем е издигане авангардната роля на комунистите в борбата за преустройство на образованието — превръщането му в дело на цялото общество. Успяхме до голяма степен да канализираме силите и оптимално да използваме възможностите на всеки член от колектива да се развива, квалифицира и практически да обучава и възпитава учениците в комунистически добродетели и любов към бъдещата професия.

Индивидуалната работа с безпартийните и личният пример на комунистите са предпоставка учителският колектив достойно да изпълнява своите задачи. Към това приучваме и нашите възпитаници.

Поставихме на качествено нова основа организацията на политическата просвета с учителите, учениците и родителите. Пропагандистите на партията и ДКМС, подпомогнати от партийното бюро, разработиха тематичните си планове, насочени към повишаване организационната, организаторската и идеологическата подготовка на участниците. Това създаде добра основа за овладяване идейното богатство на марксизма-ленинизма. Интегралният подход в работата ни позволи да свързваме много умело проблемите на социалната психология, която системно и последователно изучаваме през последните три години, с проблемите по преустройството на образованието, поставени от Първия конгрес на народната просвета. Агитационният колектив подпома-

Digitized by Google

га пряко пропагандистите при подготовката на всяко занятие. Теми като „Двадесет и шестият конгрес на КПСС — нов принос в развитието на теорията и практиката на комунистическото строителство", „Дванадесетият конгрес на БКП — тържество на жизнената априлска линия на партията", „Икономическата политика на партията през осмата петилетка и до 1990 година" и други преминаха на високо идейно-политическо равнище както в семинара с учителите, така и в политическите кръжоци с учениците. Материалът беше поднесен научно, освежен емоционално със съответна литература, онагледен със схеми, диаграми и с цветни диапозитивни филми.

Системната, последователна и целенасочена работа на партийното бюро с пропагандистите засили вниманието и интереса към идеологическите проблеми. За това спомогна и теоретичната конференция на тема „Ролята на политическата просвета за изграждане на марксистко-ленински мироглед у учениците и родителите".

За конференцията се подготвяхме продължително, целенасочено и методично по следния план:

1. Как като административен деец, преподавател, възпитател и класен ръководител използвам наученото от конгресната тематика?

2. Какви резултати имам с учениците от отделните класове и групи в обучението и възпитанието, чрез урока, извънурочните и извънкласните форми на работа?

3. Има ли в работата им новаторство, творческо дръзновение при реализиране новите задачи и идеи, поставени от Дванадесетия конгрес на БКП по преустройството на образованието? Какво съм постигнал по проблема „Интензификация на учебно-възпитателния процес върху основата на неговата оптимизация, мултипликация и интелектуализация"?

4. Как подпомагам работата на ДПО „Септемврийче" и ДКМС чрез усъвършенстване на системата по комунистическото възпитание и как използвам положителния наш и съветски опит в това направление?

5. Как усъвършенствувам работата си като класен ръководител, преподавател, възпитател? Свързвам ли всички дейности с богатата материална и духовна култура на столичния град и Димитровски район? Изграждам ли активна жизнена позиция у всеки ученик съобразно възрастта му по отношение участието му във всички дейности на училището и организациите?

Превръща ли възпитаникът усвоените знания в социална изява?

Описаният от всички преподаватели опит в работните им тетрадки, споделеното на конференцията от учителите Л. Николова, А. Божилова, С. Безеншек, М. Ковачева, С. Петрова, Б. Стоянова, Ел. Николова, както и основният доклад на тема „Ускоряване на идеологическия отзвук чрез повишаване ефективността на идеологическата работа в урочната и извънкласната дейност", изнесен от др. М. Рашкова, разкриха успехите на партийната организация да бъде естествен център на идеологическото въздействие. Цялостната ни пропагандна дейност съдействува за усъвършенстване на нашия вариант по изграждане на единна система за идеологическо възпитание, която пронизва целия педагогически процес и има водещо значение и роля за формиране комунистическа идеология и нравственост. Тя се отразява положително и върху многостранното развитие на учениците, които подготвяме да се реализират в близко бъдеще в социално-икономическото развитие на Димитровски район и столицата.

Конференцията обогати комплексно, целенасочено теоретически и практически методологическата и методическата подготовка на учите-

Digitized by Google

лите, както и тяхното пропагандистко майсторство. Ефективност от нашата работа ние откриваме в качествените изменения, настъпили в овладяването на новия икономически подход и приложението на икономическия механизъм в училище. Вече четвърта година родителите действено ни подпомагат при реализацията на дневния режим под наслов „Научна организация на труда на ученика в къщи". Това е естествено продължение на организацията на труда в училище. В тази насока класните ръководители подпомагат училищното настоятелство в изучаване социалния статус на всяко семейство.

Съвместната ни работа с обществените организации, читалище „Ем. Шекерджийски", както и постоянно действуващата лектория в училище целят социализацията и педагогизацията на гражданите, живеещи в зоната на училището. Под ръководството на училищното настоятелство учителите и учениците от всички класове със собствен труд реализираха през миналата учебна година 2800 лева, с които се обогати материално-техническата база за клубовете и дейностите на отрядите и комсомолските дружества.

Учителите, учениците и по-голямата част от родителите вникват дълбоко в идеите на преустройството на сегашната образователна структура на Единно средно политехническо училище и ратуват ученикът да бъде не само обект, но в решителна степен и субект в учебно-възпитателния процес. Във всички дейности активизираме учениците. Развиваме познавателните им способности и формираме политическо мислене и култура. Активната помощ, която получаваме от учениците при организиране на разнообразните дейности на училището, е ярко доказателство, че сме постигнали по-висока степен на идейно-мирогледно възпитание. Самоуправлението, самовъзпитанието и самоусъвършенстването, както и изграждането на организационна култура и активна жизнена позиция са нашата цел. Часовете на класния ръководител будят много интерес, тъй като развиват познавателното и творческото мислене на нашите възпитаници. Почти всички членове на колективите вземат участие в двубои, разговори, диспути на политически теми, за които се готвят продължително. Интересни форми, които използват творчески всички класове, са „говорящ вестник", „телевизор".

Укрепва организационната култура на комсомолския и пионерския актив, тъй като ние ги обучаваме чрез постояннодействуващ семинар. Години наред тази форма на работа подпомага ученическите колективи и класните ръководители при подготовката за политическа и културно-масова дейност. Партийното бюро и агитационният колектив дават навременна качествена информация по актуални политически събития на деня. Освен това те са гости и на откритите партийни събрания. Часовете на комсомолеца, посветени на политическата просвета, намериха нови измерения в деветите и десетите класове. Ръководителите С. Петрова, А. Христова, Ц. Павлова ги провеждат в музеи, библиотеки. Уредена бе среща с писателя Н. Кисьов, както и срещи с политически дейци и коментатори. Това подтикна учениците да работят по новому — с повишен интерес те коментират икономическата и социалната политика на партията и държавата, интересуват се живо от новините у нас и в чужбина. Това стана тяхна вътрешна необходимост и те спонтанно откликват на най-важните събития, имат обосновани оценъчни критерии. Редовно следят рубриките, посветени на мира, изпитват отвращение към милитаристичната политика на САЩ, радват ги успехите на трудовите колективи, първенци на осмата петилетка.

Ръководството на училището усъвършенствува своите функции. Съсредоточихме всички дейности в отряда и в дружеството. Стремим се към по-малко мероприятия, но ги подготвяме и организираме по-доб-

Digitized by Google

ре. Развиваме целенасочена дейност, с ярко изразено политическо съдържание, обвързана с темата „Димитров — наше знаме, наша гордост". Училищният клуб „Знаме на мира" стана място за изява на талантливи бъдещи поети, писатели, хора на изкуството. Възпитаниците ни разгърнаха своите сили. Пряко подпомогнати от учителките В. Самуилова, О. Господинова, М. Рашкова, С. Бахчеванджиева, те написаха собствени песни, разкази, стихотворения, посветени на Георги Димитров и мира. Вечерите на музиката, живописта и литературата бяха часове за изява на изпълнителите на собствени творби. Ние живеем с проблемите и големите идеи на Л. Живкова, на движението „Знаме на мира" за единство, творчество и красота. Връзките, които сме установили с училище „Л. Живкова" в Мексико, са подчинени на борбата за мир и прогрес. Тамошна делегация ни гостува на 24 май — Деня на славянската писменост и култура. Тържествата, които проведохме в чест на гостите, бяха ярка демонстрация на големите постижения на нашия хор, ръководен от учителката по пеене и музика Вениз Самуилова, и кръжока по художествено слово. Заедно с мексиканските деца ние вникваме в мислите, стремежите на най-младите творци от планетата, участвували в двете софийски асамблеи. Думите на нашия общ патрон — незабравимата и обаятелна Людмила Живкова: „Те ще запечатат в паметта на човечеството радостта на откривателството и стремежа към съвършенство и красота на нашата епоха", са и наш девиз.

Ние съчетаваме идейновъзпитателната работа с активна спортна дейност, в която масово участвуват всички ученици. През последните четири години интересна изследователска и краеведческа дейност извършиха експедиционните отряди под ръководството на учителките по история Мичева и Димитрова. Клубът „Млади приятели на туризма", оглавяван от учителката по физкултура Афродита Божилова, разкрива активна и много полезна дейност: срещата с покорителите на Хималаите, три екскурзии до с. Ковачевци, Димитровград и Михайловград. Всеки празничен ден приятелите на туризма са на излет в планината.

Правилното приложение на интегралния подход позволява на всички ни да свързваме умело извънкласната и извънучилищната дейност с пряката си урочна работа. Нашият трудолюбив и дисциплиниран колектив работи по преустройството на учебно-възпитателния процес чрез изграждане на единна система, която пронизва цялата педагогическа дейност. Тя има водещо значение за формиране на марксистко-ленински мироглед и комунистическа нравственост, за осъществяване на генералната цел — многостранно развитие на ученикова та личност и нейната пълноценна реализация в живота. Вече втора година внедряваме нови важни документи, свързани с по-нататъшно изграждане с основни положения на организацията и съдържанието, на прехода към новата образователна структура. Показателна в това отношение е работата на учителките от първи и втори клас, които търсят нови методически разработки и чрез тях активизират познавателната и емоционалната дейност на децата. Това позволява на шестгодишните и седемгодишните деца да се включат с желание и радост във формите на учебно-възпитателния процес. Увличат ги проблемните ситуации, които с голяма вещина се осъществяват в урока. Характерно за работата в клас е умелото дозиране, постепенното засилване на трудностите в задачите.

Богатството на идеи, породени от материалите на Дванадесетия конгрес на БКП, намериха практическо приложение и творческа изява в работата ни. Ще си послужим с пример от нашата практика. Интегрирането на учебното съдържание по роден език с другите пред-

Digitized by Google

мети позволява на учениците да добият представа за единството и многообразието на света чрез естетическото въздействие на литературата, когато то се постига в единство с музиката, изобразителните изкуства и природата. Богатият опит, който натрупахме по внедряването на новата учебна документация във връзка с преустройството на образователното дело, се дължи на непрекъснатото повишаване на нашата квалификация чрез курсове, практикуми, семинари, посредством връзките ни с педагогически и културни институти и най-вече е по пътя на самообразованието. Работата на учителите от средния и горния курс се откроява с постоянно приложение на системен подход. Постижения бележат учителите от хуманитарния профил и изкуствата. Заслужава внимание опитът на В. Самуилова. Откритият урок в 8-и клас на тема „Деветата симфония на Бетовен", изнесен пред учители-специалисти, беше подготвен отлично. Учениците демонстрираха подчертана култура в областта на класическата музика, литературата и другите изкуства. В часовете по география, естетическо възпитание, история, литература се прилага много сполучливо интегралният подход. Учителите излизат от своите „тунели" и на широка основа осъществяват междупредметните връзки. Богат опит в това отношение имат С. Цветанова, О. Господинова, А. Фурнаджиева, М. Рашкова и други. Самостоятелната работа, оценъчните дейности на учениците в техните уроци формират непринудено у младите хора марксистко-ленински светоглед и активна жизнена позиция. Успехи в работата си бележат и учителите от природо-математическите дисциплини. По физика и биология се усъвършенствува лабораторната работа. Преподавателите С. Петрова, С. Стоев, А. Любенова, Л. Джурова и други творчески насочват учениците към експериментална дейност. Поставили сме начало на творчески връзки с висши учебни заведения по техническите науки и с изследователски институти. Провеждаме диференцирана работа по внедряване методиката на оптимизацията на обучението и възпитанието. Отделяме особено внимание на младите учители, които са организирани в отделно комсомолско дружество.

Направеното от нашия колектив под ръководството на първичната партийна организация съвсем не ни задоволява. Знаем, че внедряването на методиката на оптимизацията на учебно-възпитателния процес е сложна и продължителна дейност.

Налице е чувство за отговорност, за дълг, което е гаранция за бъдещи положителни резултати в работата.

Олга ГОСПОДИНОВА

Digitized by Google

АКТИВНО ПУЛСИРАЩИ ЗВЕНА

СТРАХИЛ РАДОВСКИ
секретар на Благоевския районен
комитет на БКП — София

Дванадесетият конгрес на БКП постави задачата „Да се усъвършенствува дейността на партийните групи и да се засили ролята им в живота на първичните трудови колективи", защото чрез тях се осъществява непосредствена и всекидневна връзка на партията с трудещите се, те действуват там, където се трудят хората, където практически се решава съдбата на партийните решения. Районният комитет в изпълнение указанията на отдел „Организационен" на Централния комитет на БКП и решенията на бюрото на Софийския градски комитет разработи комплексна програма за формиране, обобщаване и популяризиране на положителен опит в районната партийна организация по работата на партийните групи.

ПОДХОДЪТ

Какво е характерно за подхода на районния комитет и на районната партийна организация? Преди всичко анализира се състоянието на партийните групи, изучиха се нашият и богатият съветски опит. На тази основа бяха определени формите и направленията на работа. Стремежът ни бе по-широко да се утвърждава политическото влияние на партийните групи, да се издига ролята им в борбата за внедряване на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка.

Какви задачи решаваха и решават партийните органи и организации в това направление?

Първо, насочиха своите усилия да усъвършенствуват вътрешноорганизационния живот на партийните групи, да повишат ролята и авторитета им сред членовете на малките трудови колективи. Най-напред организирахме **районен преглед на дейността на партийните групи.** Той показа, че една част от тях не живеят редовен организационен живот и не се занимават с главните проблеми на низовите производствени звена. По време на прегледа беше извършено картотекиране на групите, направи се анализ на техния вътрешен живот. Политическите сътрудници на районния комитет, членовете на партийните комитети и бюра през този период се стремяха да укрепят партийните ядра в отделните бригади, звена и участъци, да помагат на комунистите да повишават авангардната си роля. В редица партийни организации, като тези при Стопанска дирекция „Нармаг", завод „Витоша", Комитета за държавен и народен контрол, Медицинска академия и други, се състояха разговори в групите за ролята и мястото им в живота на колективите, за боеспособността им да изпълняват девиза на партията за високо качество и ефективност от всяка дейност на всяко работно място.

Digitized by Google

Районният комитет и партийните бюра на отделни места взеха мерки за укрепване на партийните групи, за привеждане на вътрешната структура на първичните организации в съответствие с административно-стопанската структура.

Специални грижи бяха положени за **подбора, обучението и възпитанието на отговорниците на партийните групи.** Всяка година по приети от бюрото на районния комитет и партийните комитети програми веднъж на тримесечие се извършва диференцирано обучение на отговорниците на групите по отрасли. Лекциите и беседите, изнасяни от партийни, държавни, стопански и научни дейци по актуални проблеми на социално-икономическата политика на партията се съпровождат с обмяна на положителния опит.

За да се подобрят работата и отчетността на партийните групи, районният комитет на БКП осигури дневници на отговорниците. В тях се отразяват съставът на групите, поръченията и самоотчетите на комунистите, свиканите събрания, постъпилите предложения, критични бележки и други страни от живота и дейността на партийните групи.

Второ, с помощта на преподаватели и специалисти от Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП и информационно-социологическия център при градския комитет на БКП се извърши социологическо проучване на дейността на партийните групи и тяхната роля в живота на трудовите колективи. Анализът на данните показа, че са пораснали авторитетът и влиянието им върху многостранната дейност на низовите колективи в резултат преди всичко на тяхната повишена активност, организираност и сплотеност, на подобрения личен пример на комунистите. Заедно с това изследването разкри, че в условията на новия икономически подход партийните групи недостатъчно задълбочено вникват в проблемите на участъка и бригадата, своевременно не реагират на слабостите и недостатъците, не вземат срочни мерки за укрепване на дисциплината.

Трето, богатата информация от прегледа и социологическото проучване дадоха основание на бюрото на районния комитет на БКП да свика пленарно заседание на тема „Работата на районната партийна организация за издигане ролята на партийните групи в условията на последователното прилагане на новия икономически подход". Утвърдена бе програма. В нея бяха определени проблемите, по които се формира опит, както и критериите за оценка на дейността на всяка партийна група. Периодично в заседанията на бюрото и отделите на районния комитет, в партийните комитети и бюра, на районни съвещания и полудни със секретарите на първичните организации се обсъждаше нейното изпълнение.

Разгърналата се разностранна организаторска дейност на партийните комитети и първичните организации за изпълнение решенията на районния комитет допринесе да се повиши приносът на партийните групи за подобряване организацията на труда в бригадите, за изучаване и използване на положителния опит, за разкриване на вътрешните резерви в съответните производствени звена.

В заключителния етап на работата по извеждането и обобщаването на положителния опит се свикаха три научно-практически конференции по отрасли на теми: „Работата на партийните групи от промишлеността, строителството и транспорта в условията на бригадната организация на труда и последователното прилагане на новия икономически подход", „Съдържание и критерии на ефективност на партийно-организационната работа на първичните партийни организации и партийните групи от вътрешната търговия, туризма и услугите в условията на новия икономически подход" и „Работата на партийни-

Digitized by Google

те групи в научноизследователските институти и ВУЗ по прилагането на новия икономически подход".

В тези конференции по същество взеха участие всички секретари на първични организации и отговорници на партийни групи от отделните отрасли.

Положително влияние върху подготовката и провеждането на конференциите оказаха прегледът за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации и новата Инструкция на ЦК на БКП за изграждането, работата и ръководството на партийните групи. Отрасловите конференции ни позволиха да обобщим положителен опит от по-голям брой първични организации и партийни групи и в същото време по-точно да определим процесите и явленията в тях, необходими за ръководството на бъдещата им дейност. Те показаха, че сега близо 1300 партийните групи са обединили в своите редове най-добрите представители на работническата класа и трудовата интелигенция на района.

Районният комитет на партията заедно с редакцията на в. „Вечерни новини" организира съвместен рейд по работата на партийните групи в условията на бригадната организация на труда и дейността на районната партийна организация по обобщаването и популяризирането на положителния опит по този въпрос. В няколко броя вестникът отрази резултатите от научно-практическите конференции и опита на партийните групи при завод „Витоша", Стопанска дирекция „Нармаг" и Медицинска академия.

На районна научно-практическа конференция се анализира и обобщи опитът от тригодишната работа на партийните органи и организации.

опитът

В кои направления от дейността на партийните групи се формира и обобщи положителен опит?

Първото направление обхваща работата на партийните групи за въвличане на бригадите и останалите низови звена на трудовите колективи при **съставянето на насрещните планове и тяхното ритмично изпълнение.** Вниманието им бе насочено към извършването на постоянна организаторска и политическа работа сред трудовите колективи в тази насока. В изпълнение на това изискване се повиши инициативността на партийните групи. Обогати се опитът им с конкретна позиция, личен пример на комунистите и умела индивидуална работа с безпартийните. Нарасна уменнето им да създават обстановка на творчество, инициатива и отговорност у малкия колектив при разработване на насрещния план и осигуряване на ефективно политическо въздействие за изпълнение на неговите показатели. При съставянето на насрещните планове за социално-икономическото развитие на колективите например само през 1982 година от партийните групи в района се направиха над 1600 предложения, като 241 от тях са в промишлеността, 103 в транспорта, 252 в търговията и др. Тези предложения се основават на допълнително разкрити резерви, с което се постигнаха изискванията на Октомврийското национално съвещание.

Първичните организации и партийните групи, административно-стопанските ръководства извършват широка политическа и организаторска работа, разясняват задачите, които следва да решават отделните колективи с приетите насрещни планове. На закрити и открити партийни събрания се връчват конкретни поръчения на всеки комунист, свързани с изпълнението на нормираните планови задания на бригадите и колективите. С прилаганите мерки на партиен контрол значително се повишава авангардната роля на комунистите в трудо-

Digitized by Google

вите колективи. Те са в челните редици на социалистическото съревнование за преизпълнение на стопанските задачи. С активното съдействие на партийните групи в много бригади, кантори и звена се внедриха почини и инициативи, спомагащи както за разгръщане на активността на трудещите се, така и за тяхното патриотично и интернационално възпитание. В момента 49 бригади от района работят по инициативата „Героят е винаги в строя", 22 бригади — по почина на Федюнин, 138 имат собствен кодекс за образцова социалистическа дисциплина и др.

След Писмото на другаря Тодор Живков до бюрото на градския комитет на БКП и изпълнителния комитет на Столичния народен съвет въпросите на снабдяването на населението с повече и по-качествени стоки, на подобряването на културата на обслужване станаха ежедневна задача на партийните организации и групи от вътрешната търговия. На партийни събрания беше направен критичен анализ на слабостите, които се допускат в това направление, набелязаха се мерки за издигане авангардната роля на комунистите и за мобилизиране на бригадите от търговските колективи.

По инициатива на партийната група към отдел „Текстил" на Стопанска дирекция „Нармаг" се проведе разговор за авангардната роля на комуниста за повишаване равнището на търговското обслужване. Партийната група към отдел „Готово облекло" стана инициатор на почина „Всеки купувач — консултиран, всеки посетител — информиран". През 1981 г. партийните групи активно се включиха в прилагането на „Наръчник за задължително поведение на търговския работник", получил голяма популярност сред целия колектив на „Нармаг".

В научноизследователските институти и инженерно-внедрителските организации първичните организации и партийните групи активно участвуваха в утвърждаването на почина „Всяка научна разработка — на ниво изобретение". Само през 1981 г. от комунистите са предложени и утвърдени 127 изобретения, внедрени са 88 с икономически ефект 1 100 000 лева. Партийните групи са едни от главните инициатори в развитието на творческото сътрудничество между научните институти и производството. Все повече се разгръща инициативата „Институт—завод—съвместен насрещен план". Сключени са и действуват през 1982 г. 39 договора за съвместна работа, 12 програми за научно обслужване и 9 съвместни насрещни плана. Под ръководството на партийните организации и групи се увеличи и приносът на научните институти от района за икономия на суровини, материали и енергия. На проведената районна научно-практическа конференция за ефективно използване на енергийните ресурси се разкриха нови възможности за творческа изява на научните колективи в тази насока.

Второто направление съдържа инициативите за засилване ролята и уменнето на партийните групи за **повишаване личния принос на комунистите и колективите при разработването и внедряването на научно-техническите постижения в практиката.** В дейността им за развитие на творческата активност на комунистите трайно се утвърдиха две положителни тенденции. Първата се изразява в непосредствената индивидуална работа и възлагането на партийни поръчения за въвличане на всеки инженер, специалист и работник в активна работа по техническия прогрес, а втората — във взискателността и помощта за повишаване образованието и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри. Тези две тенденции дълбоко навлязоха през последните години в живота на партийните групи.

Интерес представлява опитът на партийната организация в Института по електропромишленост, която ежегодно разработва свой план по техническия прогрес. При неговото изпълнение партийните

Digitized by Google

групи проявяват инициатива, упражняват контрол и търсят отговорност в разработването на отделните теми. Като правило всяко предложение в низовите звена се разглежда на събрание в партийната група, зачита се колективното мнение за значимостта, необходимостта и пътищата за реализирането му.

Показателен е опитът и на партийната група към дърводелската бригада в Строително управление — 2 с ръководител Илия Лазаров. Втора година бригадата работи по предложена от групата програма за внедряване на малката механизация в строително-монтажните и довършителните работи. С използването на електрическото ренде, електрическите бормашини „Т—17" и „Т—60", пушка „Хилти" и други не само е премахнат непривлекателният ръчен труд, но се повиши производителността на труда с около 20 на сто.

В изпълнение решенията на районния комитет на БКП за успешното внедряване на научно-техническия прогрес в практиката партийните групи извършиха конкретна дейност за повишаване на образованието, квалификацията и опита на ръководните и изпълнителските кадри. В повечето партийни групи повишаващите образованието си се водят на отчет, в събрания те докладват за своята успеваемост.

Третото направление включва приноса на партийните групи за **внедряване бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка.** В тяхната дейност се утвърждаваше стремежът за политическо въздействие върху колективите. Чрез конкретна разяснителна и организаторска работа на групите се извърши реорганизация на съществуващите бригади на основата на относително завършен производствен цикъл или краен продукт. Това наложи преразпределение на комунистите, за да се осигури необходимото партийно ядро във всяка комплексна и специализирана бригада, звено, участък.

Успоредно с изграждането на бригадната организация на труда вниманието на партийните групи бе насочено и към прилагането на вътрешностопанската сметка, осигуряването на пълна самоиздръжка на всяка стопанска единица, на всяка социална дейност, на всяко работно място. През 1980 г. бригадите, работещи на вътрешностопанска сметка, бяха 69,5 на сто от общия им брой, а през 1982 г. са 72 на сто. Новата обстановка наложи в организаторската дейност на първичните организации и партийните групи все повече да се използват комплексният и икономическият анализ. Критерий за оценка на дейността на всяка група стана изпълнението на насрещните планове.

В борбата за икономии на суровини, материали, горива и енергия и тяхното пестеливо изразходване все повече нараства ролята на партийните групи. В проведения преглед в района за актуализиране на разходните норми и тяхното привеждане в съответствие с определените лимити те внесоха свой принос. По време на прегледа бяха актуализирани 243 разходни норми, набелязани бяха 131 мероприятия за пестеливото изразходване на материалите и горивно-енергийните ресурси. В резултат на това до края на годината се очаква да се реализират икономии в размер на 2 260 000 лв. и да бъдат икономисани 1 420 000 квтч електроенергия, 646 т бензин, 1490 т нафта за автомобили и други.

Четвъртото направление се отнася до ролята и мястото на партийните групи за **подобряване на микроклимата в малките колективи, за борба срещу отрицателните явления и формиране на висока социалистическа дисциплина и съзнателност.**

Първата задача, с която се заеха партийните групи, беше подобряването на индивидуалната работа с хората. Сега преобладаващата част от комунистите работят с конкретни поръчения в тази насока. В началния етап на внедряването на бригадната организация те из-

Digitized by Google

вършиха широка разяснителна работа. На редица места в промишлеността и строителството по инициатива на групите бяха въведени ритуали за приемане на нови членове в колективите, чествуване на професионални празници и рекордни трудови постижения. В материалната сфера бързо се разгърна наставническото движение. Само в Строително управление — 2 са сформирани 8 технологични екипа с над 145 участници, а 215 наставници с партийни поръчения обучават 485 млади строители. Така стоят нещата и в завод „Витоша", завода за безалкохолни напитки „Стоян Сюлемезов", фабрика „Леда", Стопанска дирекция „Нармаг", Стопански комбинат „Винпром" и др.

Петото направление обхваща опита в **организационния живот на партийните групи** като фактор за издигане авангардната роля на комунистите и активността на всеки член от бригадата и низовия колектив.

Новият икономически подход наложи по новому да се поставят и решават въпросите, свързани с вътрешнопартийния живот на първичните организации, в това число и на партийните групи. През последните години бюрото и отделите на районния комитет, партийните комитети и бюра по места засилиха своето внимание и грижи към партийните групи. Въпросът за тяхното състояние и ръководство е разглеждан на заседания в бюрото, в отделите на районния комитет, в партийните комитети и бюра, в събрания на първичните организации. Данните от последното социологическо проучване показват, че само през 1982 г. близо 50 на сто от партийните групи в района са отчели своята дейност пред ръководните органи и в организациите.

Партийните комитети, бюра и организации отделят по-голямо внимание за засилване влиянието на комунистите в бригадите и низовите колективи. Сега в 62 на сто от бригадите в материалната сфера са изградени партийни групи, а в останалите има партийно-комсомолски групи. Постоянно се подобрява партийното ядро и сред бригадирите и ръководителите на малките колективи. Партийната структура се привежда в съответствие с производствената. Това дава възможност много гъвкаво и оперативно да се ръководят колективите, да се възпитават трудещите се.

Усъвършенстването на вътрешнопартийния живот на групите съдействува за решаване на главните политически, организаторски и възпитателни задачи на малките трудови колективи. Сега дневният ред в сбирките на партийните групи по-непосредствено се свързва с утвърждаването на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. Ако през 1980 г. обсъдените на събрания проблеми, свързани с бригадната организация на труда, съставляваха 30,5 на сто, през 1982 г. този процент е 45,3 на сто.

С активната помощ на бюрото и отделите на районния комитет на БКП партийните комитети и организации в бригадите и участъците изградиха партийно-комсомолски и временни партийни групи съобразно броя на комунистите и характера на работата. Политическата и организаторската дейност на тези групи допринася сега колективите по-успешно да изпълняват задачите си.

Усъвършенствува се работата на партийните органи и организации в района и по **подбора, обучението и възпитанието на отговорниците.** В преобладаващата част от първичните организации за партийни отговорници се избират едни от най-достойните комунисти, изявили се със своите политически и делови качества. Сега 43,1 на сто от отговорниците са с висше образование, а близо 80 на сто от тях са с партиен стаж над 10 години.

Утвърждава се практиката секретарите на първичните организации всеки месец да се срещат с партийните отговорници. На тези

Digitized by Google

срещи се анализира изпълнението на задачите и се поставят нови, свързани с проблемите, които решават трудовите колективи.

Заедно с грижите за подбора немалко се прави и за квалификацията и възпитанието на отговорниците. Освен обучение на районно равнище системно се обменя положителен опит, организират се срещи с ръководствата на предприятията и учрежденията. Периодично бюрото на районния комитет и партийните комитети по места провеждат срещи с партийните групови отговорници и най-добрите отличават с морални и материални награди. Полезна практика се утвърждава в Автокомбинат — София—град, Института по електропромишленост, Министерството на вътрешната търговия и услугите, Медицинска академия, ДСО „Булгарплод", ВИФ „Георги Димитров" и други, където дейността на групите се обсъжда заедно с проверки на място, оказва се и непосредствена помощ.

ПРОБЛЕМИТЕ

Положителният опит в дейността на партийните групи в условията на бригадната организация на труда и новия икономически механизъм в никакъв случай не означава, че са решени докрай проблемите, че са изчерпани всички резерви. Наблюденията на отделите на районния комитет, социологическото проучване и научно-практическите конференции по отрасли разкриха някои слабости и нерешени въпроси. Независимо че в района е направено много за внедряване на бригадната организация на труда и новия икономически механизъм, в редица трудови колективи предстои да се увеличи обхватът на работниците в бригадите, да преминат всички на вътрешностопанска сметка. Не задоволява образованието и квалификацията на една част от изпълнителските кадри в материалната сфера, което се отразява неблагоприятно върху производителността на труда и качеството на произвежданата продукция. Активността и инициативността на партийните групи и бригадите за по-пълното и ефективно използване на производствените мощности, за намаляването на ръчния труд и снижението на материалните разходи не навсякъде са високи. Не винаги партийните групи използват своите възможности за създаване в малкия трудов колектив обстановка на непримиримост и висока взискателност към нарушителите на трудовата, технологичната и финансовата дисциплина. Макар и подобрени, помощта и контролът от страна на отделите на районния комитет, на партийните комитети и организации по работата на партийните групи за по-пълно реализиране изискванията на новия икономически подход все още не са достатъчни. Някои партийни и стопански ръководства не отделят необходимото внимание на предложенията и критичните бележки, направени от комунистите и членовете на бригадите, свързани с подобряването на социалистическата организация на труда и вътрешностопанската сметка.

Отделни централни ведомства и стопански организации нормативно недостатъчно и непълно се решили въпросите, свързани с практическото реализиране на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. Не винаги своевременно решават възникналите проблеми на отделните предприятия и колективи, отнасящи се до кооперирането, материално-техническото снабдяване, реализацията на продукцията и др. С тревога стоят проблемите в отрасъл „Строителство", където често се променят обемните показатели на строителните управления, бригадите се местят от обект на обект, без да са завършили докрай необходимите строително-монтажни работи. Такъв подход и стил на работа се отразява неблагоприятно върху трудовата активност на членовете на бригадите при изпълнението на насрещни-

Digitized by Google

те планове, затруднява партийните групи да извършват ефективно своята идейновъзпитателна и организаторска работа.

Причините за допусканите слабости и нерешени въпроси са главно от субективен характер. Повечето от тях задълбочено бяха обсъдени на събранията по време на първия етап от прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните организации, други бяха записани в характеристиките.

Отстраняването на съществуващите слабости в работата на партийните групи в условията на бригадната организация на труда районният комитет вижда главно в засилване на контрола над дейността на партийните комитети и бюра, на стопанските ръководства за създаване на още по-добри условия за изява на бригадите. От партийните комитети, партийните бюра и организациите изискваме да отделят повече грижи за изпълнение на програмите за социално развитие на трудовите колективи, да активизират съвместната дейност на първичните организации и партийните групи с профсъюзните организации и комсомолските дружества по места за повишаване квалификацията и образованието на работниците, за засилване участието им в управлението на производствения процес.

От партийните групи очакваме да проявяват по-голяма инициатива, взискателност и лична отговорност в извършването на реконструкцията и модернизацията, механизацията и автоматизацията на производствените процеси, да реализират повече икономии от суровини, материали, горива и енергия. По такъв начин ще се постигне значителен икономически ефект и по-висока производителност на труда.

Стремежът е да се засили ролята на партийните групи и низовите производствени колективи в борбата за укрепване на трудовата дисциплина навсякъде и от всички, да се поддържат и разгръщат инициативността и творчеството на трудещите се за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, в разработването и изпълнението на насрещните планове по всички показатели.

И занапред партийните групи ще извършват ежедневна идейновъзпитателна дейност, за да сплотяват трудовите колективи, да стимулират тяхната социална активност, да повишават културата на труда и бита. Възпитателната им работа с комунистите и всички трудещи се се стремим да бъде съобразена с особеностите на отделния човек, с неговата производствена и обществена активност, образование, квалификация, политическа подготовка, жизнен опит, семейно положение, интереси и т. н. В съответствие с това се организира, направлява и осъществява необходимата професионална и общообразователна подготовка, марксистко-ленинското възпитание. Съдържание на цялостната политико-възпитателна работа в партийните групи са материалите на Дванадесетия конгрес и речите на др. Тодор Живков пред конгресите на обществените организации.

Търсят се форми, начини за по-силна изява на вътрешнопартийната демокрация, на критиката и самокритиката. Партийните организации съдействуват за създаване на такава обстановка в групите, която да не позволява критиката да се развива само от горе на долу, а самокритиката да има протоколен характер, за изграждане на здрави другарски взаимоотношения между комунистите и безпартийните. Тук става дума за онези характерни черти на партията, на комунистите, които издигат техния авторитет, гарантират доверието на трудещите се към тях. Колкото по-успешно развиваме тези драгоценни черти на партията в партийните групи, толкова по-добре първичната организация ще пренася в трудовия колектив и добродетелите на партията, ще превръща вътрешнопартийните отношения в образец на социалистически взаимоотношения в колектива.

Digitized by Google

В УСЛОВИЯТА НА НОВИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДХОД

ЛЮБЕН ГЪНГОВ
секретар на РК на БКП —
„Девети септември" — София

От трибуната на XII конгрес др. Тодор Живков определи най-важната партийно-политическа задача в организаторската работа на БКП на сегашния етап: да се повишават ролята и отговорността на първичната организация, да бъде тя действително ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние. Успешното решаване на тази задача зависи и от активната дейност на партийните групи — най-малките партийни организационни звена в колективите, където непосредствено се осъществява политиката на нашата партия. Оценявайки изключителната важност на проблема за ролята и мястото на партийните групи в борбата за изпълнение решенията на XII конгрес, районният комитет на БКП, партийните комитети и първичните партийни организации отделят много внимание за привеждане съдържанието и формите на работа на групите в съответствие с високите изисквания. На тези въпроси бе посветен и неотдавнашният пленум на районния комитет, който набеляза мерки за по-нататъшното издигане на дееспособността им.

Досегашната ни работа, натрупаният опит по ръководството на партийните групи и особено конгресните изисквания ни задължават да изведем на предни позиции няколко основни проблема, свързани с издигане ролята и мястото на партийните групи в малките трудови колективи.

●

Първият основен проблем е свързан с обогатяване на вътрешнопартийния живот, с издигане ролята на събранието в партийните групи.

По равнището на събранието може да се съди за съдържанието на цялостната работа на групата. То е и школа за партийно възпитание на комунистите. Затова районният комитет, партийните комитети и бюра отделят големи грижи и внимание за издигане ролята на тези събрания. Съществен принос за това има и току-що завършилият преглед на състоянието и работата на партийните групи.

Партийната група е не само най-малкото, но и най-оперативното звено на партията. Тя е в състояние да се събере винаги, когато има нужда, да реагира веднага на всяко изменение в обстановката. Затова и не се регламентира броят на нейните събрания. В същото време си даваме сметка, че не е нормално групата да се събере 2—3 пъти през годината — за нас това е симптом, че нейната активност е намаляла, че е възможно тя да изпуска от вниманието си основни проблеми. В такава светлина поставяме въпроса за редовността на събранията, която в периода след XII конгрес е подобрена значително.

Много важно е да отбележим и факта, че събранията на повечето партийни групи най-често са проява на самоинициатива, на стре-

Digitized by Google

меж бързо и оперативно да се реагира за решаване на възникнали проблеми в трудовите колективи. Нарасна умението на партийните групи от материалната и нематериалната сфера, в кварталите и селата да разискват и да решават голяма част от въпросите, които вълнуват хората от района. Това логично води и до по-голямо разнообразие в тематиката на обсъжданите проблеми.

Полезни традиции са създадени в партийната група при комплексната бригада „XXVI конгрес на КПСС" в цех „Нитролакове" на химическия завод „Лакпром". Всяко ново начинание и предложение предварително се обсъжда в групата. Колективното мнение, колективната преценка позволяват задачите да се огледат по-добре, да се избере по-правилен вариант. Комунистите се ангажират лично в начинанието, стават активни негови пропагандатори и организатори. След конкретно и задълбочено обсъждане партийната група поде инициативата за повишаване професионалната квалификация на работниците. Сега 90 на сто от членовете на бригадата са повишили разреда си, а повече от половината владеят по няколко професии, което позволява хората да се заменят взаимно и най-ефективно да се използва наличната техника.

Посочените положителни тенденции в събранията на партийните групи са важно завоевание на районната партийна организация. Но заедно с това си даваме сметка и за наличието на някои съществени слабости. Не са решени докрай въпросите, свързани с тематиката на събранията. Недостатъчно внимание се отделя на борбата с отрицателните явления. В отделни случаи въпросите, свързани с внедряването на икономическия подход, се разглеждат едностранчиво, като се обсъжда предимно механизмът за нарастване на работната заплата. По-малко се дискутира на събранията в групите за най-ефективно използване на производствените мощности, за намаляване на тежкия и непривлекателен физически труд. Повече грижи са нужни за откритите партийни събрания, за по-активно включване на безпартийния актив и трудещите се при разработването на инженерните проекти и формирането на насрещните планове на колективите. Основни причини за посочените слабости са недостатъчното внимание, което се отделя на подготовката на събранието, и незадоволителната помощ на партийните комитети и бюра. По време на прегледа на първичните организации правим цялостна оценка на равнището на събранията на партийните групи, стремим се да усъвършенстваме подхода на партийните органи и да ангажираме още повече комунистите в тях.

В предприятията от промишлеността, в някои поделения на търговията и селското стопанство вече втора година успешно се провежда единен политически ден. В процеса на подготовката му по предварително уточнена тематика от районния комитет на БКП се правят разговори-срещи в колективите, бригадите, фермите. Движещата сила в тези срещи са партийните групи, които разясняват същността на обсъжданите проблеми и подготвят колективите за активно участие в единния политически ден. Голям интерес, инициативност и творчество проявиха партийните групи и низовите производствени звена при разискването на такива важни проблеми като по-нататъшното ускорено внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес, икономията на материали, суровини, електроенергия, горива, усъвършенстването на бригадната организация на труда и др. Така на практика чрез конкретни предложения пред съответните стопански ръководства за решаване на поставените задачи партийната група, като съставна част на първичната организация, също допринася да се осъществява изискването на XII конгрес — първичната партийна

Digitized by Google

организация да действува като представител на партията в трудовия колектив и на колектива в партията. И тук не става дума само за организирането на единния политически ден. Като участвуват със свои представители в бригадните съвети, партийните групи пряко влияят за правилното прилагане на бригадната стопанска сметка, за разпределението на работната заплата в зависимост от конкретния принос на всекиго, за своевременното решаване на социалните въпроси в трудовите колективи. В същото време единните политически дни вярно ни подсказват, че е нужно да се обогати и разнообрази политическата работа на партийните групи, за да се извисява още повече ролята на бригадните съвети, да се засилва колективността в ръководството на бригадите.

●

Вторият основен проблем е свързан с равнището на индивидуалната работа на партийните групи с комунистите и трудещите се.

В тази област партийните групи от района имат значителен опит. Главната задача, която си поставяме сега, е да затвърдим постигнатото и да отстраним недостатъците в индивидуалната работа на партийните групи с хората.

Добре разбираме, че равнището на боеспособността на първичните организации в най-голяма степен се определя от това, доколко всеки комунист участвува активно в нейната многостранна дейност. Тази всекидневна практическа дейност в партийния колектив формира у комуниста такива качества като принципност, непримиримост към недостатъците, дълбока идейност. Ето защо отделяме грижи и внимание за усъвършенствуване на системата за възлагане и отчитане на поръченията в партийните групи. Комунистите имат временни и постоянни поръчения, съответствуващи на задачите на XII конгрес.

Особено важно е да отбележим, че значително се засили самоинициативата на комунистите. Сега в редица партийни групи по свой почин, без да чакат регламентиране „от горе", те обсъждат и предлагат за решаване съществени въпроси, свързани със социалното развитие на колективите. Разкриват се богати възможности за инициатива и творчество, за поемане на поръчения от самите комунисти, особено в случаите, когато се налага бързо и качествено да се изпълняват непредвидени трудни задачи, възникнали в трудовите колективи.

Заслужава да отбележим например голямата активност и самоинициативата, проявена от комунистите от партийната група към секция „Торене" в Института по почвознание и програмиране на добивите „Никола Пушкаров" при обсъждането и решаването на важни въпроси, които имат пряко отношение към внедряването на най-съвременни и ефективни технологии за използването на органичните торове. Голямата част от направените предложения са вече реализирани. Особено полезно и с висока ефективност се оказа предложението, отнасящо се до оползотворяването на течния оборски тор в кравекомплекса в Локорско: с внедрената нова технология е реализиран от 4 до 6 пъти по-голям икономически ефект.

Нов момент в работата на партийните групи е инициативата „За личен принос". Районният комитет на партията въведе специална бланка, в която всеки комунист вписва своето лично обещание и поставените му поръчения. На всички селскостопански специалисти и на работниците бяха връчени книжки за личен принос в получаването на рекордни добиви от пшеница, месо, мляко и зеленчуци. Този

Digitized by Google

подход допринася за активизиране на комунистите, засили отговорността им при изпълнение на възложените задачи.

Същевременно прегледът на партийните групи и неотдавнашното социологическо изследване сочат, че не се използват достатъчно партийните поръчения като форма за повишаване на активността и инициативността на комунистите, не винаги се контролира изпълнението. Една, макар и незначителна част от членовете на партийните групи е без поръчения. Къде е изходът? В диференцирания подход при възлагане на задачите, в основата на който стои изискването поръчението на всеки комунист да е съобразено с неговите сили, подготовка, знания, заетост, социален и партиен опит. Там насочваме сега усилията на партийните бюра, на отговорниците на групите.

Има какво да се изисква и по отношение на такива форми на индивидуална работа като отчетите и самоотчетите на комунистите. Замисляме например те да се правят на открити партийни събрания в групите. Така ще се засили възпитателното въздействие на комунистите в трудовия колектив и в същото време ще се повиши личната им отговорност за техните дела и поведение.

Партийните групи действуват в малките колективи, където хората са в непосредствен контакт, където силата на въздействието от личното общуване, от личния пример е най-голяма. На тази основа груповите отговорници и останалите комунисти градят своята възпитателна и организаторска дейност с всеки член на колектива. Близката индивидуална работа с хората им помага своевременно да видят техните проблеми, да вземат бързи мерки за решаването им, да настояват за това пред съответните органи. Тя съдействува и по-добре, по-пълно да се опознаят възможностите на отделните членове на колектива, да се впрегнат тези възможности в полза на общото дело. С това се обясняват до голяма степен високите постижения в комплексната бригада на изтъкнатия механизатор Любен Донев от фуражно-животновъдното стопанство — Бенковски: с инициативността и творчеството на комунистите от партийната група, с тяхната партийна взискателност, с умението им да работят конкретно с всеки човек от бригадата, да засилват личната отговорност на всекиго, заедно да търсят и намират най-верните пътища за ефективно използване на техниката, за своевременно и качествено извършване на всички агротехнически мероприятия. И не случайно през тази година бригадата постигна рекорден добив от 5000 дка с пшеница — 622 кг от дка, в много кратък срок прибра силажната царевица при най-висока ефективност в използването на трудовите и материалните ресурси в сравнение с всички останали бригади в АПК „Средец".

Повсеместното внедряване на икономическия подход и неговия механизъм в материалната и обслужващата сфера в района внесе изменения в подхода и осъществяването на идейновъзпитателната работа в партийните групи, в това число и на индивидуалната работа. Нейното съдържание се обогати с разясняване въпросите на интензификацията, разработването на инженерните проекти и приемането на насрещните планове на колективите. В повечето партийни групи съвсем основателно към всеки комунист се предявява изискването да пропагандира, да внася в колектива политическо съзнание, да работи конкретно за издигане на социалистическата съзнателност и комунистическата убеденост на всеки работник и специалист.

Особено внимание отделяме за засилване на личното участие и индивидуалното въздействие на комунистите за решаване на неотложните проблеми в квартала и селището, отнасящи се най-вече до понататъшното развитие на системата за самозадоволяване. Още повече, че прилагането на новия икономически механизъм в кметствата

Digitized by Google

на района създава благоприятни възможности за еднопосочност в интересите на колективите в производствените предприятия и населението.

Тук е мястото да изтъкнем много важната роля на партийните групи при подбора, подготовката и реализацията на партийното попълнение. Практиката напоследък показа, че можем смело да възлагаме на партийните групи конкретна дейност за проучване и работа с кандидатите за встъпване в редовете на партията. Тази отговорност на партийните групи се засилва и от изискването да осигурим здраво партийно ядро във всички трудови колективи, във всяка производствена единица. Нашите усилия сега насочваме към активизиране работата на партийните групи в търговията, селското стопанство и образователното дело, където партийното ядро е недостатъчно.

●

Много важен е и проблемът за по-нататъшното усъвършенстване ръководството на групите от партийните бюра и организации.

Голяма част от първичните организации все повече подобряват подхода си към партийните групи, като помагат за тяхното организационно укрепване, за усъвършенстване стила и метода на работа. На редица места отговорниците на групите присъствуват на заседания на партийните бюра, другаде те се избират за членове на бюрата. Районният комитет оценява положително този опит, но в същото време вижда и слабостите в ръководството на партийните групи. Не се работи винаги системно и непосредствено с тях и с техните отговорници. Не всякога се откликва своевременно на въпросите, които те поставят. Не им се оказва квалифицирана помощ на място за подобряване на стила и методите на работа.

Къде са пътищата за отстраняване на слабостите в дейността на някои първични организации и за по-нататъшно издигане ролята на партийните групи? Преди всичко в засилване компетентността и оперативността в ръководството на групите. Много важно е да не се губи времето на комунистите в ненужни съвещания и заседания, а първичните организации и бюрата да им помагат на място и навреме, конкретно и делово да се решават задачите, своевременно и точно да ги информират за най-важните проблеми в трудовите колективи.

Районният комитет на БКП насочва бюрата и първичните организации и към усъвършенстване на диференцирания подход в работата на партийните групи. Това се налага поради специфичния характер на задачите, които решават групите, поради различните слаби и силни страни в дейността им. Изискваме от първичните организации по-добре да изучават тези особености и чрез бюрата системно да подпомагат групите и техните отговорници. За по-голяма конкретност и комплексност в ръководството на партийните групи сме предвидили да се изготвят под ръководството на бюрата пълни характеристики за тяхното състояние, които постоянно ще се допълват и изменят. За отбелязване е, че сега, в отчетно-изборната кампания, отчитането на дейността на партийните групи в район „Девети септември" се съчетава с обсъждане и приемане на характеристиките. На тази основа, правейки фотография на цялата дейност на партийните групи, даваме възможност на комунистите да разискват широк кръг от въпроси, да правят конкретни предложения, което безспорно ще се отрази положително на дееспособността на групите.

В периода след XII конгрес в районната партийна организация работата на партийните групи значително се подобри. Бюрото на районния комитет обсъди важни страни от тяхната дейност. Направи-

Digitized by Google

ха се комплексни проверки на състоянието им, обобщи се положителният опит, взеха се мерки за неговото разпространение. В заседанията на партийните комитети редовно се обсъждат доклади, оценки и информации за ролята на групите в изпълнението на конгресните решения. По предварително изготвен тематичен план се обучават на районно равнище отговорниците на групите.

Със задоволство можем да кажем, че мнозинството от отговорниците на партийните групи работят всеотдайно, с ум и сърце за изпълнение на възложените им задачи, ползват се с авторитет сред комунистите и останалите членове на трудови колективи. Според данни на социологическото изследване 76 на сто от анкетираните комунисти смятат категорично, че изборът на отговорника на групата е сполучлив.

Предприемат се действени мерки за организационното укрепване на партийните групи. Подобрява се структурата им в съответствие с изискванията на бригадната организация на труда и с изградените низови организации на Отечествения фронт. Броят на партийните групи се увеличи от 325 на 395, и то предимно в първичните организации по местоживеене, където работата в това направление ще продължи, защото там сега се решават отговорни задачи, свързани с внедряването и по-нататъшното усъвършенстване на системата по самозадоволяването.

Не са малко и нерешените проблеми. Преценявайки нашата дейност по ръководството на партийните групи с критериите и изискванията на XII конгрес, виждаме, че изоставаме в някои направления. Преди всичко в нашата всекидневна работа подценяваме системната помощ и контрол на първичните партийни организации при работата им с групите. Вярно е, че по време на прегледа на първичните организации членовете и сътрудниците на районния комитет на БКП, районният партиен актив обърнаха внимание и на този въпрос. Но срещите в партийните групи ни показаха, че е необходимо много по-често сътрудниците на районния комитет, завеждащите отделите и секретарите да са сред тях и да ги информират по най-актуалните проблеми и задачи, които се решават в района, в предприятието, в селището.

Не задоволява и сега извършеното от партийните групи и първичните организации по ефективното използване на основните фактори, обуславящи повсеместна интензификация на производството. Подценява се някъде и такъв важен проблем като образованието и квалификацията на кадрите. Все още партийните групи в научните институти не са активните звена за непосредствена интеграция на науката с производството. Не е достатъчно резултатна възпитателната работа на групите за изграждане у всеки комунист, у всеки труженик на чувството, че е стопанин на социалистическата собственост. Това са и наши проблеми, проблеми на ръководството на групите.

За нас са ясни силните и слабите страни в дейността на партийните групи. Разбираме, че ни предстои трудна организаторска и политическа работа, че е нужно да се разнообразяват нейните форми и средства, за да постигнем най-главното — усъвършенстване на партийното ръководство на групите, издигане на тяхната дееспособност в условията, породени от новия икономически подход и интензификацията на производството. Това ще бъде и гаранция за още по-значими резултати във всички отрасли и дейности в района, за повсеместна интензификация на общественото производство.

Digitized by Google

СЪРЦЕТО НА БРИГАДАТА

Когато си мисля как партийната група укрепи своето влияние сред работничките, кое помогна на бригадата ни да се оформи като истински колектив, единен и в грижите, и в радостите, между различните средства се откроява инициативата „Героят е винаги в строя". Всъщност това е инициативата, добила популярност в съветската страна под девиза „За себе си и за онзи момък". При нас, във Врачански окръг, тя дойде от побратимената Сумска област. В нашия цех например 5 бригади завоюваха правото да носят имена на герои, които символично се числят в тях, а цехът ни взе името на първия български космонавт Георги Иванов, когото с радост посрещнахме на първия окръжен събор на бригадите с имена на герои.

Бригадата ни се нарича „Съветски космонавти". Осма година вече всеки ден изпълняваме допълнително една норма за тях, окачествяваме по 2400 м суров плат. Имаме влогова книжка във фонда „Героят е винаги в строя", сумите изразходваме за културно-масова дейност, за подаръци на комсомолци, пионери и за децата от детската градина „Съветски космонавти", над която сме поели шефство.

Символичното присъствие на героите космонавти осмисля живота на бригадата, прави го по-целенасочен, по-богат. Дванадесети април е нашият патронен празник. Тази година по инициатива на партийната група го празнувахме заедно с бригада „Валентина Терешкова" от гр. Толбухин, с която поддържаме дружески връзки от години, а сега сме и в съревнование. Посетихме Дома-паметник на партията на връх Бузлуджа, направихме съвместен трудов отчет, който изпратихме до Звездното градче.

Бригадата ни получи своето име през 1963 г., след първия групов полет на съветски космонавти. А още на следващата година по предложение на комунистката Невена Въткова установихме връзка с Радио Москва. Всички писма и други материали от 17-годишната вече кореспонденция пазим в специален албум. Често се връщаме към тях. „Здравейте, драги другари! Получихме вашето топло приятелско писмо, за което ви благодарим. С интерес прочетохме за срещата на вашия колектив с др. Цола Драгойчева..." „... Беше ни приятно да научим, че ще участвувате в събора на бригадите, носещи имена на герои и отработващи по една норма за своя патрон. Поздравяваме ви, че сте едни от първите, поели този почин..." „... С радост надникнахме за секунда в дневника на вашето трудово ежедневие. Беше ни много интересно да се запознаем по-отблизо с вашите делници, радости и тревоги, да се порадваме на вашите трудови успехи. Пожелаваме и занапред, драги другари, да работите все със същия комунистически жар и дръзновение..." С годините кореспонденцията се разширява. Разказваме на нашите приятели от Радио Москва за най-интересното от живота на бригадата, често в ефира звучат приветствени думи към нас. Тази дружба ни дава самочувствие, нагледно ни показва значимостта на нашия труд, частица от общия труд в социалистическото съдружество.

Работата по инициативата „Героят е винаги в строя" е интересна, но тя е преди всичко голяма отговорност. Щом свързваме труда си с имената на герои, просто нямаме право да работим лошо, некачествено, бавно. Въпреки трудностите не допускаме неизпълнен план. Юбилейната година на Димитров приключи за нас 2 месеца по-рано.

Организаторът на цялата дейност по инициативата „Героят е винаги в строя", а и не само на нея, е партийната група, неспокойното, пулсиращо сърце на бригадата. Така е не само при нас. От няколко години заводският партиен комитет съсредоточава основната част от политическата и организаторската работа в партийните групи, до голяма степен чрез тях първичните организации осъществяват своето влияние в колектива.

По решение на нашата партийна група бригадата ни първа в завода премина на бригадно заплащане. Преценихме, че за това съществуват достатъчно условия. Имаме относителна производствена самостоятелност: през нашето чистачно отделение преминава суровият плат от двата тъкачни цеха, изчиства се, окачествява се и се предава на апретурния цех за понататъшна обработка. Създадени са и традиции — колективът ни бе завоювал званието „Бригада за комунистически труд", работеше по собствен морален кодекс. Хубава е атмосферата, силно е развито чувството за колективизъм, за другарство и взаимопомощ. Хората работят съвестно, нямаме самоотлъчки. Всички владеят по две и три професии, могат да се заменят успешно.

И въпреки тези обективни предпоставки беше необходимо да се поговори откровено с всеки човек от бригадата, да му се обясни за какво става дума, да се изслуша неговото мнение, да се преценят предложенията му. Разбираме, че понякога е по-лесно да изкажеш съображенията си в личен разговор, отколкото на събрание. Не ни е трудно да обхванем колектива чрез индивидуалната работа, защото всеки трети при нас е комунист, а

Digitized by Google

освен това добре и отдавна се знаем, можем да намерим верен подход към всекиго.

С внедряването на бригадната организация задълженията на партийната група не намаляха. И сега тя най-внимателно анализира състоянието на нещата, търси начини за усъвършенствуване организацията на труда. Доволни сме, че освен високите производствени резултати икономическият механизъм съдействува още повече да се подобри атмосферата на труда: при нас няма изгодна и неизгодна работа, тъй като всички деветнадесет жени са заинтересовани от общия краен резултат, а не само от изпълнението на личния план.

Известно време бригадният съвет се събираше на всяко първо число да определи коефициента на трудовото участие на окачествителките. Но от началото на тази година партийната група предложи коефициентът да се определя от общото събрание на бригадата — и предложението бе прието. Смятаме, че това е по-висша форма на ръководство и самоуправление, а и въздействието е по-голямо: когато колективът обсъжда твоята работа, ще си помислиш дали си струва да минеш нещо „през пръсти", та да се червиш после на общото събрание.

От много неща зависи авторитетът на партийната група. От способността да увлече хората с полезна и интересна идея. От възможностите ѝ да вижда и оперативно да съдействува за решаването на проблемите в бригадата. От активната позиция, от активното участие на всеки неин член в живота на колектива и организацията.

Доста е писано и говорено каква роля играят поръченията за активизирането на отделните комунисти. В нашата група поръченията са постоянна практика, те ни помагат да организираме целенасочена политическа дейност, възпитават, дисциплинират комуниста, укрепват връзките и взаимоотношенията му с другите членове на колектива. В същото време си даваме сметка, че увлечението по поставяне и отчитане на поръчения може да превърне партийния член в дисциплиниран изпълнител, но да притъпи неговата лична инициатива, неговата отговорност за състоянието на организационния живот. Затова вече четвърта година използвам по-друг подход при възлагането на партийните поръчения. Предварително разговарям с всеки комунист поотделно, предлагам му да прецени самият той какво е нужно и какво може да направи. След ден-два минавам пак, събирам предложенията, които после оформяме като поръчения, съобразени с възможностите, интересите, желанията на хората. Например Звезделина Минчева, секретарката на комсомолското дружество в цеха, предложи да отговаря за организиране вечер на младото семейство. Мика Монова се зае с актуалната политическа агитация в чистачното отделение, работното място на бригадата. Невена Въткова пое инициативата да се уреди за цялата бригада десетдневна екскурзия из СССР. Ценка Николова обеща да помага на секционния майстор и на отчетника на продукцията при извършването на месечната инвентаризация. Разбира се, не забравяме, че обществената работа не се върши само по желание, тя е и задължение. Някои от поръченията целят да се помогне на комуниста да преодолее свои слабости, като недостатъчната активност в живота на групата и колектива.

Изобщо при нас е правило при всяка по-значима задача да се говори предварително с комунистите поотделно, да се има предвид мнението им. Така организираме и някои събрания. При подготовката на миналогодишното отчетно-изборно събрание например реших да използвам опита на партийна група от Кремиковци, описан в сп. „Партиен живот". Докладът ми бе съвсем кратък, основната тежест падна върху предварителните разговори с комунистите. Близо месец отделих да говоря обстойно с всекиго: какви въпроси го вълнуват, по какво ще вземе отношение на събранието, какво смята за понататъшната работа на групата. Исках всеки комунист да осъзнае, че отчетното събрание не е дело само на груповата отговорничка, че за да бъде то резултатно, всеки трябва да вложи в него цялото си чувство за отговорност пред партийния колектив. Привичките се преодоляват трудно, но успяхме да направим подготовката на отчетното събрание обща грижа, активността бе необичайна дори за такава дейна група като нашата — всеки изрази своето отношение.

Някои от събранията в групата правим, изпълнявайки решение на партийната организация или на бюрото. Но най-често се събираме по инициатива на комунисти, по сигнали на безпартийни, за да се вземат веднага мерки, да се предотвратят грешки, да се подеме инициатива. Хубава е атмосферата на нашите събрания, не се пазим от критиката и което е не по-малко важно, правим всичко възможно предложенията на хората да се реализират. Записваме тези предложения в дневника на групата, ако трябва, търсим съдействието на партийното бюро, на заводския партиен комитет. Някои от предложенията са свързани пряко с производството. Мика Монова например предложи тъкачките, които дават само висококачествена продукция, да се поздравяват по радиоуредбата, успехите им да се съобщават чрез мълнии, а онези, които произвеждат брак, да се порицават пред колектива. Предложенията на Цветан Дамянов и Цветана Николова целят подобряване на качеството, пестене на суров плат и т. н.

Но партийните ни събрания не се ограничават само с конкретните проблеми на производството. По инициатива на комунистите от нашата група например в деня на отчетно-изборното събрание на

Digitized by Google

организацията през миналата година се оформи алеята „Дванадесети партиен конгрес“ — всяка бригада с име на герой засади по едно борче. По случай 1300-годишнината от създаването на българската държава се обърнахме с призив към всички бригади от Мездренската община, носещи имена на герои, да изпълним плана за осмата петилетка за 1300 дни. Няма голямо събитие по света, на което бригадата, подтикната от партийната група, да не е реагирала — изпращали сме телеграми до Световния парламент на народите за мир, до конгресите на БКП и КПСС. В заводския конкурс, посветен на юбилейната годишнина на Георги Димитров, участвувахме масово и се класирахме първи. Връчиха ни парична награда и биографичен очерк за великия син на българския пролетариат. В дните пред 65-ата годишнина на Октомври работничките от бригадата посетихме Москва, Киев и Ленинград.

По решение на партийната група от май миналата година бригадата ни първа въвеле бригадния абонамент — една нова форма за четене на книги от заводската библиотека. Подбира се най-хубавото от книжния фонд и се предлага на самите работни места — така се засилва интересът към книгата, пести се времето на работниците. Сега читатели на библиотеката са всички членове на бригадата, без изключение.

Цялата дейност на партийната група е доказателство за вкоренената в комунистите мисъл, че спокойствието и равнодушието са врагове на човека. Искаме тази мисъл да стане убеждение на всеки работник от нашия колектив. Нали поетът-комунист Назъм Хикмет бе казал, че ако не горим — аз, ти, той, ние, — как ще стане тъмнината светлина?...

Виолета ПЕШЕВА

отговорничка на партийна група в завод „Станке Димитров“ — Мездра

Digitized by Google

ИСКРЕНОСТТА

Няма по-персонифицирано човешко качество от искреността, както и от нейните антиподи. Тя и те винаги имат точен адрес, конкретно лице, образ, постъпка, жест. Най-неприятно и досадно е, когато нравственото уродство, а това е най-точното обозначение на неискреността, се загнезди във взаимоотношенията между родители и деца, в трудовия колектив, първичната партийна организация. Неатакуван, непресечен навреме, този порок има лукавия навик да се развива ракообразно и рано или късно предизвиква нравствената смърт на индивида, че и на колектива. Защото такъв е неписаният закон — мяра според мяра, на искреността — с искреност, на неискреността — с неискреност.

●

От мнобройните случаи, с които пряко или косвено съм си имал работа, ще ми се да разкажа за един. По миналата година, при подмяната на партийните членски книжки бе изключен от партията комунистът Б. В., членувал дотогава в една от организациите към Министерство на народната просвета. Причини — точно и ясно изяснени и записани: неискреност към партията. В документите за влизане в партийните редове Б. В. премълчава важни житейски факти за своя брат и за себе си, които съдържат неоспорими улики за участие и симпатизанство към социални групировки от преди Девети септември, вражески настроени спрямо Българската комунистическа партия.

Навярно Б. В. се е страхувал (и с право), че изнесени наяве, тия факти биха му попречили с чисто чело да влезе в партийните редове. Както се казва, една беда никога не идва сама. Скрил веднъж истината, той продължил да я крие, това пък се отразило на поведението му в партийната организация, в колектива: да не гледа другарите си право в очите, да говори под сурдинка, да угодничи, да глади и маже, да ласкае — разбира се, не подчинените си и тия с по-нисш ранг от неговия, а вишестоящите.

Случаят с Б. В. говори, че няма безпричинна неискреност. Напротив, тя винаги е мост, макар и доста хлъзгав, към нечисти цели и сделки. Замислени в дребен или в едър план, пресметнати тънко, дето се вика „от иглата до конеца", гонени и преследвани съзнателно, понякога безогледно, драстично, с всички позволени и непозволени средства, тези цели не могат да скрият своя егоистичен характер. Заловена на място, доказана, изобличена, неискреността се озъбва — жалка, недостойна, лепнала неизлечимото клеймо на грозотата върху своя автор...

Случаят с Б. В. говори още, че за неискреността няма давност и прошка.

●

Съдебното дело вървеше към своя край, когато съдията изведнъж поиска разпит на свидетеля Х. И. — основен свидетел на едната от спорещите страни. С къси и ясни въпроси, от които личеше, че

Digitized by Google

отлично си познава работата, той притисна до стената свидетеля. С една дума — оспорваха се свидетелските му показания. Просто Х. И. беше стъкмил фалшиво алиби за себе си. Установяваше се, че според неопровержими документи той не е могъл да присъствува по време на произшествието.

В началото Х. И. помисли, че е съдийска провокация и зае позата на обиден. Дори когато му бе намекнато за командировъчното до наш окръжен град, той не можа да прецени цялата сериозност на ситуацията. Как така — хем в провинцията по важни държавни дела, хем и в столицата, жив очевидец на разиграла се семейна драма?! Опита се да изклинчи, че се е върнал два дена по-рано. Тогава последваха светкавичните въпроси, защо за тия дни е отчел и дневни, и квартирни. Строго бе посочен и оня член от Наказателно-процесуалния кодекс, под който се подвежда едно подобно деяние. Неискреността продължи да воюва, докато лъжесвидетелствуването бе доказано черно на бяло.

Колко точна дума има в съда за неискреността — лъжесвидетелствуване. И точно определено наказание за нея!

●

Срещнах наскоро стар приятел от детинството, сега инженер в голям столичен завод. Несловоохотлив, бавен, похвали ми се за едно-друго и изведнъж не в неговия стил започна да се оплаква. Прецизен в работата си до педантичност, подготвен в професията, той решил да кандидатствува в партията. Подготвил документи, партийното бюро ги разгледало и дало съгласие за понататъшното им движение — с една дума, моят приятел прескочил, така да се каже, всички летви и накрая дошъл редът на откритото партийно събрание. За голяма изненада на партийното бюро обаче събранието с голямо болшинство отхвърлило кандидатурата на моя приятел. Обвинили го, че не поема риск и отговорност, не общува с колегите си, с работниците, обвинили го още и това го бе наранило до болка в технократизъм и притворство.

Ето един пример, когато общественото мнение е изпреварило мнението, оформило се в партийното бюро. В това според мен няма нищо случайно, нито ненормално, просто партийното бюро е погледнало повърхностно, видяло е в новия кандидат само кадърния инженер, специалиста, професионала, от окото му са убягнали ония, понякога едва доловими качества на характера и поведението, които според израза на психолозите „излъчват поток от несимпатични частици". Право или криво, общественото мнение ги е доловило с чувствителната си антена и е отрязало категорично: „Не, не заслужава".

Разказът на моя приятел ме накара да се върна назад през годините. Да, той растеше в строго семейство, където имаше много забрани и малко свобода, много „не" и малко „да". Такъв го помня: наплашен, свит човек, не от „мира сего", прикрит и потаен.

А казват, че прикритостта е убежище на слабите. Слабохарактерните пък най-често се укриват в болезнената черупка на притворството, от което до неискреността има-няма една крачка...

●

Не всяка искреност е искрена. И не всяка искреност е достойна за уважение... Няма нищо по-унило от откровенията на прилепчивия досадник, от признанията на социално незрелия, от афишираната откровеност и излиянията на ограничения човек. Тая „искреност" обикновено отстои твърде далеч и твърде встрани от голямата правда на живота. Тя кръжи в тесния свят на личното, в ограничените хоризонти на егоцентризма, въздиша и плаче само над „собствения си гроб", а остава студена, глуха и няма за чуждата болка и радост. Дребничка, подличка, тя

Digitized by Google

дърпа чергата само към себе си. Мълчи доволно, дори подозрително, ако й е дадена лъжица не според устата; случи ли се обратното, тя става брутално агресивна. Черногледството също твърди, че казва истината. То шепне или гърми според височината на кьошето, коридора, бюрото, кабинета, плаши или ласкае, хвали или хули, мами или отблъсква — с едничката цел да бъде забелязано, чуто, видяно, разбрано, в края на краищата неговият егоизъм — засытен. От нашепваните откровения на черногледството най-често пъкват мътните ручеи на „малката правда", зейват уродливи и неуютни неосветените дворове на личната сметчица и дребното щастийце.

●

Дълго съм размишлявал над една мисъл на Максим Горки, скромно вплетена в поредицата от блестящи афоризми на писателя: „Колко тесни са границите на човешката откровеност и как яко ги охранява самолюбието". Никъде не съм срещал такъв тънък психологичен разрез на доближаването или отдалечаването от стръмния бряг на искреността. Изведен е цял закон на зависимостта между самолюбието и крехките граници на откровението — колкото по-набъбнало е то, толкова по-тясно силово поле очертават те. Самолюбието играе подлата роля на преправоверен страж, който отдалеч предупреждава за всяка надвиснала опасност с ръмжене или неистов вой. А предупредената, още повече предизвиканата искреност вече е полуискреност, полуоткровение.

Мислителите от всички времена гледат на искреността като на рядка човешка добродетел. Справедливо тя е наричана „майка на правдата", „кредо на честността", мъчно и тънко дело, изискващо „мъдрост и голям душевен такт, чистосърдечие, което притежават малко хора".

Тази народностна добродетел, съхранена във времето, се „вля" в нравствения кодекс на нашия съвременник и нейното проявление можем да видим в нашите дела, в нашия бит, тя присъствува във всекидневието на трудовите колективи, в думите и делата на комунистите. Със скептиците, които твърдят, че е направена „нищожна нравствена крачка напред", няма да се съгласим. Защото наред с всичко друго нашата партия разшири неимоверно и границите на човешкото достойнство. Честната дума, искреността, чистотата на взаимоотношенията в партийната организация са пъстроцветният кит в неувяхващото дърво на комунистическите добродетели. Нека не забравяме, че искреността е безценно качество на душевно храбрите, които няма да се побоят да посочат кривицата право в очите и на приятеля, и на близкия, и на родния, на всеки „грешник", независимо от поста и общественото му положение. Те са сърце на длан, „оголено кълбо от нерви", затова и уязвими, и лесно нараними, но не и лесно победими. Защото са спечелили най-страшната, най-драматичната битка — битката със себе си. А онзи, който не е искрен със себе си, не може да бъде искрен и с другите.

Станко ГУГУЛАНОВ

Digitized by Google

ВСИЧКО Е ЯСНО

Да, случаят е съвсем обикновен, макар че не е типичен. И въпреки това заслужава внимание.

Приемат го за член на партията направо в общинския комитет. Без да е обсъдена кандидатурата му в партийната организация. Тя няма решение.

Всичко е ясно.

И просто.

Членовете на бюрото на общинския комитет не знаят Устава. Или, ако го знаят, съвсем са го пренебрегнали. Каквито и да са мотивите, те не оневиняват. Защото незнанието на основния закон на партията не е оправдание. Отговорът е категоричен — никой няма право и за нищо на света да се поставя над ленинските принципи и норми на партиен живот, над Устава.

Всеки сам да си прави извод. А също и партийните организации. Те са в правото и задължението да поставят въпроса да се търси отговорност от ония, които ги подценяват като основна клетка, като представител на партията в колектива.

И още нещо.

Настъпва конфликтна ситуация между неправилно приетия член и член на бюрото на комитета. И последният отказва да говори с хора, които противоуставно са се наредили в редовете на партията. При това сам е гласувал противоуставно.

Всичко е ясно.

И просто.

Комунистът, независимо какъв пост заема, е призван да дава пример на активна позиция, не само обаче когато се засягат непосредствените му интереси, а преди и над всичко, когато се нарушават нормите на партийния живот. Иначе е еснафщина, егоизъм, безпринципност, чужди на призванието, ролята и отговорността на комуниста.

Петко РУСЕВ

Digitized by Google

АВАНГАРДНАТА РОЛЯ НА КОМУНИСТИТЕ

к. ист. н. ВЛАДИМИР ЕРМАКОВ
доцент при катедрата по партийно строителство в АОН на ЦК на КПСС

Втора година нашият народ, който се готви да отбележи през декември 60-годишнината от образуването на СССР, се труди за изпълнение решенията на XXVI конгрес на КПСС. Ноемврийският (1981 г.) и Майският (1982 г.) пленум на ЦК на КПСС конкретизираха и развиха решенията на конгреса, набелязаха нови перспективи за движението на съветското общество напред. Успешната реализация на социално-икономическата и продоволствената програма до голяма степен зависи от активната и целенасочена дейност на партийните организации, от тяхната умела работа за повишаване авангардната роля на комунистите в осъществяването политиката на партията.

СЪОБРАЗНО С ИСТОРИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ

Авангардната роля на комунистите е обусловена от съзидателната природа на КПСС, от нейната революционна същност. Членството в ленинската партия винаги е означавало, че на комуниста се възлагат допълнителни задължения, че той отдава всецяло своите сили, способности, знания на партията. Партийните членове не се ползват с някакви изгоди, свързани с положението на партията като управляваща. Както е записано в Устава на КПСС, най-важното задължение на члена на партията е да се труди творчески и самоотвержено в името на комунизма. Заедно с това в ръководните партийни документи се говори и за активното участие на члена на партията в обществено-политическия живот, за достойно поведение в бита.

На всеки етап от революционната борба партията насочва силите и инициативата на своите членове към решаване на стоящите пред нея задачи. Дейността на комунистите се изпълва с конкретно съдържание в съответствие с условията на историческото развитие и с решаването на актуалните въпроси на движението. Сега в СССР е създаден мощен материално-технически и интелектуален потенциал, последователно се решава задача от историческа значимост — органически да се съедини научно-техническата революция с предимствата на социалистическата стопанска система. „Създаването на зрял, развит социализъм — заяви Л. И. Брежнев — по новому постави много задачи на икономическото, социално-политическото и духовното развитие на страната. Други станаха както нашите възможности, така и обществените потребности. Дълбоко се преустройват много страни от практическата дейност на партията и народа."

XXVI конгрес на КПСС разви курса за повишаване ефективността на производството и качеството на работа, постави нови отговорни задачи за комунистическото строителство. Тяхното успешно решаване той свърза с по-нататъшното из-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

дигане на трудовата и политическата активност на партийните членове. Комунистите са призвани да възглавяват борбата за осъществяване на изработения от партията курс за интензивно развитие на икономиката, за по-пълно използване на резервите и възможностите, за претворяване в конкретни дела лозунга за повишаване ефективността и качеството на работата. Пред Ноемврийския пленум (1981 г.) Л. И. Брежнев каза: „От това как работят комунистите, много зависят обстановката, настроението в трудовите колективи, а заедно с тях и производствените показатели. Трябва всеки комунист — а ние сме почти осемнадесет милиона — на своя участък да отдава всички сили, опит и знания за разкриване на резерви, за повишаване ефективността на труда, да бъде достоен пример на трудова самоотверженост."

В условията на прехода към интензификация на народното стопанство Централният комитет на КПСС насочи партийните организации към усъвършенстване на работата за повишаване на авангардната роля на комунистите, за развитие на тяхната производствена и обществено-политическа активност. Новата обстановка изискваше да се приемат допълнителни мерки за поврат в решаване актуалните задачи на идеологическата и организационно-партийната работа по претворяване в живота историческите решения на XXVI конгрес на КПСС. Това изискване се отнася и за работата на партийните организации по възпитанието на комунистите, по осигуряване авангардната им роля. XXVI конгрес на КПСС постави задачата да се осигури тясно единство на идейно-теоретическата, политико-възпитателната, организаторската и стопанската дейност. Последвалите постановления на ЦК на КПСС развиха и конкретизираха тази конгресна постановка. Практическото й осъществяване много зависи от това, доколко умело партийните организации свързват работата за повишаване авангардната роля на комунистите с тяхната стопанско-политическа и идейновъзпитателна работа в трудовите колективи.

ПОРАСНАЛИ ИЗИСКВАНИЯ

Осемдесетте години се характеризират с нарастване изискванията към комунистите, повишаване тяхната организираща роля и личен пример в производствения и обществения живот. Партийните организации усъвършенстват процеса на възпитаване на активни борци за делото на партията, наследници на ленинските, на болшевишките традиции. В наши дни неизмеримо пораснаха комунистическата убеденост, дисциплината и организираността, творческата инициатива на всеки комунист, нетърпимостта му към всякакъв род отклонения от социалистическия начин на живот, активната му борба с недостатъците в производството, в обществения живот и в бита. Съвременността повишава критериите при оценката на авангардната роля на комунистите. Поставените от конгреса задачи за социално-икономическото развитие, курсът за интензификация на народното стопанство, изострянето на идеологическата борба и усложняването на международната обстановка задължават партията да осъществява енергично, компетентно ръководство, да усъвършенствува стила и методите на партийната работа и на тази основа да укрепва единството на партията и народа, да се организират и мобилизират масите за нови успехи в комунистическото строителство.

XXVI конгрес на КПСС изисква от партийните организации да осигуряват авангардната роля на комунистите в социалистическото съревнование, да проявяват особена грижа за неговата качествена страна, в центъра на своите усилия да поставят въпросите на интензивното развитие на икономиката. В това отношение вече много е направено. Членовете на партията стават творци и организатори на нови интересни инициативи. Така по предложение на комунистите от Ростовска област ново развитие получи движението „Да работим без изоставащи". Комунистите от Москва, Ленинград, Украйна станаха инициатори на движението „За 60-годишнината от образуването на СССР — 60 ударни трудови седмици".

Съвременният етап на развитието изисква да се засили партийното ръководство на социалистическото съревнование, да се прави конкретен анализ във всеки отрасъл и във всяко предприятие. Важно значение придобива опитът на челниците и новаторите в производството, на цели трудови колективи, оперативното внедряване на този опит там, където за неговото използване има възможности. Затова активната позиция на комуниста се проявява не само в трудовите инициативи, активното участие в разработването на насрещните планове, на личните обещания за ефективност и икономии, в рационализаторското движение, но и в това, че води безкомпромисна борба с недостатъците, с формализма и бюрократизма в организацията на труда и съревнованието.

Анализът на същността на начинанията, инициативите, на съдържанието на организаторската роля на комунистите показва, че техните авангардни позиции в производството сега се характеризират с особена грижа за ускоряване на научно-техническия прогрес, стремеж по-пълно да се разкриват и приведат в действие резервите, да се търсят пътища за икономии, за внедряване на интензивни методи на стопанисване, за ново икономическо мислене. Това се вижда добре от опита на партийната организация в Котлаския целулозно-хартиен комбинат в Архангелска област.

През 1981 година ЦК на КПСС прие постановление за опита на Котлаския и Соликамския целулозно-хартиен комбинат по икономично и рационално използване на дървесинната суровина, топлинно-енергетичните и други материални ресурси.

Digitized by Google

Тази работа на комбината възглавяват комунистите. Сред тях и Василй Веселов, старши майстор. Той се ползва с голям авторитет в колектива. За 20 години е изминал пътя от общ работник в сушилнята до машинист и бригадир. Сега Веселов владее до съвършенство всички тънкости на професията. Умело управлява сложна машина, поддържа производствения ритъм, своевременно ликвидира и най-малките нередности. Комунистът прави много, за да има в колектива здрав нравствен климат. Основа за крепката дисциплина е другарски строгото отношение към себе си и един към друг. Планът за десетата петилетка (1976—1980 г.) колективът на хартиения цех изпълни 24 дни преди срока. През 1981 г. цехът даде над плана 1037 тона хартия с добро качество. За тези успехи има немалък принос и комунистът В. Веселов, който през 1982 г. получи званието „Герой на социалистическия труд".

Известно е, че потребността от хартия е голяма. Увеличаването на нейното производство е свързано с модернизация на оборудването, ускоряване на научно-техническия прогрес. Комунистите от комбината се включиха активно в решаването на тези задачи. Значително е участието на В. Веселов в модернизацията на хартиенопроизводителните машини. Всички опити по модернизацията се правят обикновено под негово ръководство. В самоотвержения труд и политическата активност на такива хора като Веселов е силата на колектива на комбината и неговата партийна организация. Тяхната авангардна позиция играе голяма роля за мобилизирането на тружениците от комбината успешно да изпълняват решенията на XXVI конгрес на партията.

КЪДЕ СЕ НАСОЧВАТ СИЛИТЕ

Централният комитет на КПСС приеме постановление „За работата на Самаркандския областен комитет на партията в Узбекистан по изпълнение решенията на XXVI конгрес на КПСС за повишаване авангардната роля на комунистите и развитие на тяхната активност в производствения и обществения живот". Този документ има общопартийно значение. В него са развити и конкретизирани изискванията, които партията предявява към комунистите, към партийните организации, за да осигурят реализация на партийната политика. Отново се подчертава, че развитието на трудовата и политическата активност на членовете и кандидат-членовете на КПСС е най-важното условие за повишаване равнището на дейността на всяка партийна организация, за засилване на партийното влияние в трудовия колектив. Посочват се и пътищата за усъвършенстване на работата по възпитаване на комунистите като активни борци за делото на партията. Партийният документ определя направленията и съдържанието на дейността на комунистите за реализиране на партийната политика. Въоръжава партийните организации със съвременен подход при оценката на авангардната роля на комунистите. Това има важно значение, защото съдържанието на дейността на комунистите не остава неизменно. То постоянно се обогатява, отразява изискванията на времето и духа на епохата, свързано е тясно с ония задачи, които решават партията и нейните организации. Заедно с измененията на социално-икономическите условия се изменя характерът на труда и неговото съдържание, условията за трудова дейност, мястото и ролята на човека в трудовия процес. Всички тези изменения пряко или опосредствено се отразяват върху делата на комунистите, на тяхната роля в трудовия колектив, поставят пред тях определени задачи.

Отличителен белег в работата на партийните организации за повишаване авангардната роля на комунистите е стремежът да получат пълна възвръщаемост от положените усилия, като се повишава качеството на тяхната работа и засилва въздействието им върху всички процеси на производствения и обществения живот. Другата тенденция е в стремежа на партийните организации да не оставят без внимание нито едно неизпълнение на производствената задача и социалистическо обещание, нито един факт на небрежно отношение към служебните задължения.

Разбира се, в практиката не всички партийни комитети са постигнали такова положение, когато всеки комунист да бъде в авангарда на социалистическото съревнование, постоянно да проявява творческа инициатива, с личен пример да увлича другарите си в труда. Една от причините е, че някои партийни комитети, вместо да разгръщат непосредствена организаторска и политическа работа сред комунистите и широките трудещи се маси, в много случаи изразходват своите усилия да подготвят всевъзможни заседания и съвещания, да приемат голям брой решения, значителна част от които носят общ характер и не се контролират.

Партията винаги предпазва кадрите от мнима активност, от кабинетен стил на работа, от заседателска суета. Тя насочва партийните комитети и техните секретари да подчинят преустройството на организационната и идейно-политическата работа на задачата за повишаване активността и отговорността на всеки комунист за състоянието на нещата в собствените им партийни и трудови колективи и в партията като цяло.

Изпълнявайки постановките на XXVI конгрес на КПСС за внедряване на бригадната организация, партийните организации в промишлеността, строителството, транспорта, местните партийни органи съсредоточиха усилията на комунистите върху създаването на бригадни форми на организация и стимулиране на труда. Изграждането на бригади, работещи по единен наряд, предизвика в партийния живот нови тенденции. В тях започнаха да се формират партийни групи. Създаде се инста-

Digitized by Google

тутът на парторганизаторите. Това наложи партийните организации да осъществят конкретни организационно-политически мерки, за да могат комунистите успешно да се справят с партийното поръчение — да изпълняват организаторските функции в бригадата, което се отразява положително за издигане на авангардната им роля за осъществяване курса за интензивно развитие на икономиката, за по-пълно използване на резервите и за подобряване качеството на работа.

ОРГАНИЗАТОРСКА РАБОТА В КОЛЕКТИВА

В съвременните условия авангардната роля на комунистите не може да се отдели от тяхната организаторска работа в трудовите колективи. Тази страна от дейността им, както и конкретните им производствени резултати са най-важният критерий в оценката на тяхната авангардна роля. Организаторската работа е многообразна. Нейно основно съдържание е да се организират масите за изпълнение на партийната политика, на партийните решения.

Реализирането на партийните предначертания в социално-икономическата област в решаваща степен зависи от организаторската работа на комунистите, осъществяването на която е неотделимо от максимално пълното използване и усъвършенстване на колективистичните начала, отношенията на другарство и взаимопомощ. Широки, неизчерпаеми възможности за това дава социалистическото съревнование. Като негови организатори комунистите привеждат в действие не само мощния лост на икономическия ръст, разкриват и стимулират енергията и инициативата, икономическото търсене на всеки участък, но едновременно формират и укрепват колективистична психология, повишават отговорността на участниците в съревнованието за съдбата на социализма. Ето защо партийните организации проявяват особена грижа за развитието на колективните форми на социалистическото съревнование. В това отношение широки възможности разкриват бригадната организация на труда и новите форми за неговото стимулиране. В дружно работещата по единен наряд бригада не само се постигат високи производствени показатели, активно се търсят производствени резерви, възпитава се у нея отговорност на стопанин на своето предприятие, на своята страна. Затова партията призовава всички комунисти към активна организаторска дейност за преустройство на стопанския механизъм, на борба с формализма в това важно дело. Така да се води организаторската работа, че социалистическото съревнование да възпитава всички трудещи се в дух на колективизъм, взаимопомощ, заинтересованост за постигането на високи крайни резултати от общия труд.

На сегашния етап от развитието на съветското общество партийните организации полагат много усилия да осигурят авангардната роля на комунистите-ръководители. Развитият социализъм създава предпоставки те да разгръщат инициатива, да проявяват социалистическа предприемчивост. Нараства значимостта на тяхната лична дисциплина и отговорност за резултатите от стопанската дейност. В условията на широко внедряване на интензивни методи на стопанисване партията съединява творческата активност на комуниста-ръководител с чувство за висока отговорност за поръчаното дело и преди всичко с отговорност за изпълнение на държавния план. В съответствие с указанията на XXVI конгрес на КПСС партийните организации повишават взискателността си към отделни комунисти-ръководители, към онези, които, стремейки се да създадат видимо благополучие в работата, нарушават партийната и държавната дисциплина, затварят си очите пред недостатъците. Коригирането на плана, в смисъл да се намали, надписвания, изпачаване на отчетните данни нанасят и морални, и материални щети: целият колектив отпуска ръце, не се стреми да разкрива вътрешни резерви, не мобилизира тружениците за активна работа по изпълнение плановете и социалистическите обещания.

КПСС изисква делата на всеки член на партията, където и да работи, какъвто и пост да заема, напълно да отговарят на интересите на съветския народ, на комунистическото строителство, той умело да използва организационно-стопанските и политико-възпитателните възможности за нарастване на икономическия потенциал на страната, методите на неговото ръководство по-пълно да отговарят на изискванията на съвременността.

Изпълнявайки конгресните решения, партийните организации започнаха по-строго да оценяват комунистите-ръководители, повишиха взискателността към идейно-нравствените аспекти на стопанската и административната им дейност, за техния личен принос в изпълнението на държавните задачи и социалистическите обещания, за техните челни позиции в организацията на производствените процеси и възпитателното въздействие.

ЗА ДА БЪДАТ ПО-АКТИВНИ ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

XXVI конгрес на КПСС обърна внимание на изключително важното значение на политическата активност на членовете и кандидат-членовете на партията, в това число и на участието им в работата на Съветите на народните депутати, в профсъюзите, Комсомола, творческите съюзи, кооперациите и други организации на трудещите се. Пред партийните организации стои задачата, опирайки се на положенията на Конституцията на СССР и действувайки в нейните рамки, да издигат авангардната роля на комунистите, тяхната отговорност за работата в различ-

Digitized by Google

ните звена на политическата система на съветското общество. Колко голямо е значението на тази страна на обществено-политическата дейност на комунистите говорят следните факти: сега около един милион комунисти са депутати в съветите, повече от четири милиона са в състава на ръководните органи на профсъюзите на всички равнища, един милион и четиристотин хиляди членове и кандидат-членове на партията изпълняват партийни поръчения в Комсомола, три милиона и осемстотин хиляди комунисти са в комитетите за народен контрол, четири милиона и деветстотин хиляди са избрани в ръководните партийни органи. Те са призвани със своята активност да способствуват да се повишава ролята на тези организации в комунистическото строителство, да се задълбочава и развива социалистическата демокрация.

Авангардната роля на комунистите в държавните и обществените организации се проявява в това, че те последователно и принципно провеждат в тях линията на партията, вземат най-активно участие в работата им, грижат се за развитието на активността на тези организации, укрепват чрез тях връзките на партията с масите. Партийните организации изискват всеки комунист, избран в състава на ръководните органи на държавните и обществените организации, да дава максимален принос за усъвършенствуване организаторската и политическата работа сред масите, да показва пример на добросъвестно изпълнение на възложените му задачи, да проявява повече инициатива и творчество.

В решенията на конгреса, в постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшното подобряване на идеологическата, политико-възпитателната работа", в другите партийни документи намери развитие коренното марксистко-ленинско положение всеки комунист да бъде идеен боец на партията. Успешното изпълнение на набелязаната социално-икономическа програма е неразделна от идейно-политическата работа на комунистите. В съвременните условия неизмеримо порасна значението на идейно-политическите и нравствените критерии за оценката на авангардната роля на комунистите. Партийните организации насочват комунистите на безкомпромисна борба с благодушието и парадността, с недостатъците и слабостите, с безстопанствеността и разточителството, с нарушителите на съветските закони. Сега са особено нетърпими срещащите се тук и там прояви на либерализъм, снизходителност към рушителите на партийната и държавната дисциплина.

На съвременния етап от развитието на съветското общество и на партията при оценката на авангардната роля на комунистите партийните организации все по-широко и по-пълно се опират на единството на трудовите, идейно-политическите и нравствените критерии, отчитайки в еднаква степен значението на всеки от тях. Такъв подход позволява на партийните организации да усъвършенствуват ръководството на стопанското и културното строителство, да засилват партийното влияние във всички сфери на съветското общество и да възпитават комунистите като активни политически бойци, интернационалисти-ленинци.

Digitized by Google

ПОВСЕМЕСТНА ВСЕСТРАННА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ

Консултация

Главно съдържание на дейността на комунисти и безпартийни, на милионите социалистически труженици в нашата страна сега е целенасочване на всички творчески сили и енергия, на трудовото умение и майсторство за постигане високи резултати в изпълнение решенията на историческия Дванадесети конгрес на БКП. Централно място в тази дейност заема борбата за повсеместна и всестранна интензификация като стратегическа задача при по-нататъшното ускорено развитие на производителните сили на страната.

Резултатите от нашето социално-икономическо развитие през 1981 г. и изминалите месеци на настоящата година недвусмислено показват, че интензивните фактори за икономически растеж все по-всеобхватно и по-плодотворно се използват от трудовите колективи.

Върху основата на последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм непрекъснато се повишава ефективността при използването на живия и овеществения труд. В резултат на това и през миналата година, и през изминалия период на настоящата година чувствително нарастват обемът на съвкупната печалба, общият доход и чистата продукция. Темпът на увеличаване на обществената производителност на труда изпреварва растежа на средната работна заплата. И в същото време в някои трудови колективи все още се допуска непълно използване на машините и съоръженията, нерационално се оползотворяват суровинно-енергийните ресурси и работната сила. Това показва, че в тези колективи все още курсът към повсеместна и всестранна интензификация не е достатъчно осъзнат като обективна потребност на развитието, като курс, който отговаря на обществените, колективните и личните интереси, на задачите и изискванията на по-нататъшното успешно изграждане на зрелия социализъм.

Необходимостта отново да разглеждаме и творчески, на дело да осмислим постановките на XII конгрес за повсеместна и всестранна интензификация се предопределя и от една друга изключително важна причина. Периодът след конгреса е период на интензивно разработване на изключително важни проблеми на нашето икономическо, социално и културно развитие, на по-нататъшно конкретизиране и доразвитие на възлови моменти на партийната политика, определена от конгреса. Крупен принос в това отношение са новите теоретични постановки, практически задачи и подходи, развити от др. Тодор Живков в не-

Digitized by Google

говите доклади, речи и изказвания след XII конгрес на БКП. Тези постановки, задачи и подходи имат непосредствено отношение към курса за интензивно развитие.

В конгресните документи и в докладите, речите и изказванията на генералния секретар на Централния комитет на партията след конгреса се подчертава, че нашата страна е навлязла в особено важен период на изграждане на развитото социалистическо общество. Неговият отличителен белег е целенасочване силите на милионите социалистически труженици за създаването на адекватната на този най-висш етап на нашия строй материално-техническа база. Както е известно, в Програмата на БКП е записано: „... зрелият социализъм се изгражда и развива **върху собствена, социалистическа основа...**"[1] Дванадесетият конгрес разкри и конкретизира програмните постановки за тази собствена основа, като особено внимание бе обърнато на въпросите за собствената основа в икономическата област. А това е свързано с по-нататъшното изграждане на материално-техническата база на социализма, която да бъде адекватна на зрелия социализъм. В доклада на др. Тодор Живков на конгреса, в неговите програмни постановки пред Националното съвещание от октомври 1981 г. и в речта му пред IX конгрес на профсъюзите бе даден научнообоснован отговор на същността на тази база. „Да се изгради материално-техническата база на зрелия социализъм — подчертава той — това означава да се създаде база на равнището на съвременния научно-технически прогрес, на равнището на научно-техническата революция."[2] Това означава същността на тази база да бъде онова техническо, технологическо и организационно равнище, което съответствува на научно-техническата революция. Следователно тя да се изгражда върху основата на комплексната автоматизация и кибернетизация на общественото производство, на останалите сфери и дейности на социалния организъм. Ето в това е кардиналният въпрос на настоящето и бъдещото развитие на страната по пътя на реализирането на партийната Програма. Тази задача не е самоцелна. Само чрез нейното успешно решаване ще може да се осигури онази висока обществена производителност на труда, върху основата на която да се реализира висшата цел на нашия строй — пълно благоденствие и свободно всестранно развитие на всички членове на обществото.

Дванадесетият конгрес на БКП разкри, че главното направление в изграждането на адекватната на зрелия социализъм материално-техническа база е повсеместната всестранна интензификация.

Тази партийна постановка е изведена от закономерностите на ускореното и разгърнато изграждане на зрялото социалистическо общество. Въз основа на анализа на обективните условия в своя доклад пред конгреса първият наш партиен и държавен ръководител заяви: „... Възможностите на екстензивното развитие в голяма степен са изчерпани. Разполагаме с ограничени възможности за прираст на трудовите ресурси. Увеличават се разходите за добив и преработка на суровините и материалите. Ако продължаваме да вървим по досегашния път, няма да можем да повишим рязко обществената производителност на труда, да постигнем висока ефективност и високо качество, няма да се справим със задачите за издигане на жизненото равнище... Алтернативата е ясна: през следващия период ние трябва повсеместно да преминем към предимно интензивно развитие на икономиката и другите сфери на обществения живот."[3]

---

[1] Програма на БКП, с. 42.

[2] Т. Живков, Да вълтим в реални дела решенията на XII конгрес на партията, Партиздат, С., 1982, с. 11.

[3] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, с. 22 и 23.

Digitized by Google

Преминаването към повсеместна всестранна интензификация е свързано с насъщната потребност нашата страна в кратък срок да достигне до равнището на обществената производителност на труда на най-напредналите в това отношение страни в света. Това означава повишаването на тази производителност да се измерва не с проценти, а с няколко пъти. Само бързото, неколкократно **нарастване на обществената производителност на труда** е реалният израз на осъществяването на генералната стратегическа задача в етапа на изграждане на зрелия социализъм за постигане на **висока ефективност и високо качество във всичко и навсякъде.**

Интензивното развитие е обективно обусловено и е в пълно съответствие с характера на проявление на икономическите закони на социализма, с тяхното действие като единна система в етапа на изграждане и функциониране на зрялото социалистическо общество. Най-резултатното използване на материалните, трудовите, финансовите и други ресурси е органически присъща основополагаща негова черта.

То отговаря и на основополагащия принцип на Лениновото учение за строителството на новото общество, че непрекъснатото и бързо повишаване на обществената производителност на труда е най-важното, най-главното за победата на новия обществен строй.

И друго: единствено на основата на бързото издигане равнището на обществената производителност на труда страната ще може да има нарастващи и стабилни темпове на икономическия растеж като решаващ фактор за издигане материалното и духовното благосъстояние на народа, за нарастване икономическия й потенциал и ускорено изграждане материално-техническата база на социализма. Само чрез чувствително увеличение на обществената производителност на труда ще може да се компенсира неблагоприятното влияние на недостига на работна сила и суровинно-енергийни ресурси.

От съществено значение е и фактът, че въпреки високите досегашни темпове на повишаване обществената производителност на труда нейното равнище изостава от най-напредналите страни в света.

В крайна сметка борбата за висока обществена производителност на труда е свързана с проявлението на една общоисторическа закономерност — за икономия на време. Още на времето К. Маркс писа в първия том на „Капиталът": „Под повишаване на производителната сила на труда ние тук изобщо разбираме всяко изменение в трудовия процес, благодарение на което обществено необходимото работно време за произвеждане на дадена стока се скъсява така, че по-малко количество труд придобива способността да произвежда по-голямо количество потребителна стойност."[1]

В марксистко-ленинската икономическа теория и в практиката на нейното претворяване в живота има две понятия за производителността на труда — индивидуална производителност на труда и обществена производителност на труда.

Индивидуалната производителност на труда е свързана с ефективността на живия труд, на работното време на непосредствения производител. Следователно, нейното повишаване е свързано с икономията на този жив труд.

Обществената производителност на труда изразява ефективността на целия труд — живия (работното време на непосредствения производител); овеществения (миналия жив и овеществен труд, вътлъстен в изразходваните в производствения процес суровини, материали, гориво, енергия, машини, съоръжения и т. н.). Следователно нейното повишаване е свързано с икономията на този жив и овеществен труд.

[1] К. Маркс, Капиталът, т. I, С., 1979 с. 327—328.

Digitized by Google

Връзката между повишаването на обществената производителност на труда и интензивния тип на растеж е непосредствена и изключително важна, защото интензивен тип на икономически растеж има тогава, когато прирастът на националния доход се осигурява в по-голямата си част или изцяло в резултат на ефективното използване на овеществения и живия труд, включен във възпроизводствения процес, т. е. когато е резултат на по-високата обществена производителност на труда.

Но както бе подчертано на Дванадесетия конгрес, в много отрасли и дейности екстензивните фактори (прирастът на производството да се осигурява преди всичко в резултат на количественото нарастване на трите елемента на трудовия процес — работната сила, предметът на труда и оръдията на труда) са преобладаващи. Това намира израз в: разширяване и изграждане на нови мощности без най-пълно използване на съществуващите, нерационално използване на материалните и трудовите ресурси, неоптимална сменност, забавено издигане на техническото, технологическото и организационното равнище на производството и т. н. При това преимуществено екстензивното развитие е характерно не само за някои отрасли на материалното производство, а и за (и то в много по-големи размери) нематериалнопроизводствената сфера.

Освен това интензивното развитие досега в по-голяма или по-малка степен имаше едностранен характер, т. е. в по голяма степен намираше израз в икономията на живия труд, а не в съвкупния труд като цяло.

Ето защо XII конгрес разкри и посочи новите и принципиално важни моменти в осъществяването на интензификацията. Те се отнасят до необходимостта:

Интензивното развитие да обхване цялото материално производство, цялата нематериалнопроизводствена сфера, всички обществени дейности, т. е. да бъде повсеместно.

Резултатът да бъде — икономия не само на жив труд, а най-пълно използване на трите елемента на трудовия процес — средствата на труда, предметите на труда и живия труд, т. е. интензификацията да бъде всестранна. Върху тази основа разходите за единица продукция и за всяка обществена дейност решително да се намалят до равнището, което имат най-напредналите в съответната област страни.

Повсеместното и комплексно интензивно развитие да се основава върху бързото внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес във всички сфери и дейности на народното стопанство, във всички звена на възпроизводствения процес.

Дванадесетият конгрес разкри и **главните фактори** за успешно осъществяване курса на повсеместна всестранна интензификация.

Първо, бързо и в максимална степен да се внедряват в икономическата и социалната практика **най-новите постижения на съвременния научно-технически прогрес, на върховете на световната научно-техническа революция.** Това следва да се извършва в три главни направления:

В областта на оръдията на труда да се поеме курс към комплексна механизация и най-вече комплексна автоматизация върху основата на електронизацията и преди всичко на микроелектронизацията. Това е свързано преди всичко с: разгръщане производството на електрониката и микроелектрониката и масовото използване на продукцията им в народното стопанство; осигуряване необходимите математически програми; внедряване съвременни изпълнителски машини — автомати, съоръжения и системи от тях от областта на роботиката, пневматиката, хидравликата и електрозадвижванията; масово прилагане на автоматизирани кибернетични системи на производството и управлението.

Digitized by Google

В областта на технологиите — масово да се използват в производството усъвършенствувани, нови и принципно нови технологии, чрез които да се интензифицира производственият процес; комплексно, пълно и безотпадъчно да се използват суровинно-енергийните ресурси; неколкократно да се повишава производителността на труда.

В областта на организацията — непрекъснато да се усъвършенствува социалистическата организация на труда в съответствие с принципните постановки на Националната партийна конференция (1978 г.). В центъра на вниманието в това отношение да бъде изграждането и ефективното функциониране на бригадите от нов тип.

Всичко това следва да се подчинява на решаването на дългогодишната стратегическа задача за интелектуализация на общественото производство.

Второ, изключително важен фактор е **масовото изучаване, разпространяване и внедряване на нашия и световния челен опит.** Особено внимание трябва да се обръща на челния опит на милионите социалистически труженици в нашата страна. Почините и трудовите инициативи, челният опит на колективите и отделните трудещи се като особено ценен национален и местен капитал, като извънредно важен ресурс за повсеместна интензификация е необходимо да бъдат неделима част от нашата научно-техническа политика, от борбата за усъвършенствуване и издигане техническото, технологическото и организационното равнище на общественото производство. За това особени капиталовложения не са нужни. Необходимо е само да се преодолее подценяването на това народно богатство.

Необходимо е от горе до долу в народното стопанство да се изгради и задействува цялостна система за изучаване и внедряване на челния опит в отрасъла, производството, предприятието, окръга, селищната система.

Трето, да се усъвършенствува структурата на общественото производство и задълбочава неговата специализация и концентрация с помощта на мултипликационния подход. Това означава с изпреварващи темпове да продължи развитието на отраслите и производствата, които създават условия и средства за интензификация и интелектуализация на народното стопанство; задоволяват потребностите на населението с висококачествени стоки; увеличават възможностите за още по-ефективно участие в международното разделение на труда и преди всичко в социалистическата интеграция с нейното ядро — всестранното сближение между НРБ и СССР.

Именно затова в решенията на XII конгрес се предвижда едновременно с по-нататъшното развитие на тежката промишленост като фундамент на нашата икономика с ускорени темпове да се развиват и отраслите, произвеждащи стоки за народно потребление. Нещо повече, осигуряването на такива стоки се определя като важна задача на всички отрасли и производства независимо от характера им. Селското стопанство следва да получи такова развитие, че да може целогодишно да задоволява потребностите от основните видове хранителни продукти.

Върху основата на мултипликационния подход по-нататъшно развитие следва да получат специализацията и концентрацията в мащабите на цялото обществено производство върху основата на неговото оптимално ешелонизиране. Това означава да се формират ешелони от крупни специализирани производствени мощности в рамките на националния икономически комплекс, като се обхванат технологически специализираните производства от добива на суровини и преработката им до крайния продукт, независимо от организационното подчинение на мощностите.

Digitized by Google

Четвърто, курсът към повсеместна интензификация изисква **решително преустройство на инвестиционната политика** с оглед тя да се подчини и свърже с решаването на задачата за ускорено внедряване на челните постижения на научно-техническия прогрес, върховете на съвременната научно-техническа революция. Основното и решаващото направление в осъществяването на инвестиционната политика следва да бъдат модернизацията и реконструкцията, за които през осмата петилетка се предвижда да се отделят около 70 на сто от инвестициите за материалното производство. Целта на модернизацията и реконструкцията е да се осигурява бързото материализиране в производството на най-ефективното, което съществува в света в областта на техниката, технологиите и организацията на труда. Същевременно инвестиционната политика е необходимо да се насочи към: оптимална концентрация на инвестициите; решително съкращаване цикъла проектиране — строителство — усвояване на мощностите; пълна синхронизация в работата на всички участници в инвестиционния процес; чувствително съкращаване срока на изграждане на обектите и на обема на незавършеното строителство.

Пето, пълно и най-ефективно да се използват суровините, материалите, горивата и енергията. Пътищата и средствата с изключително значение за това са: прилагането на най-съвременни и резултатни технологии, конструкции и изделия, норми и нормативи за разход на суровинно-енергийните ресурси; производството на висококачествена продукция; най-рационалното оползотворяване на вторичните суровини.

Шесто. От голямо значение за преминаването към предимно интензивно развитие на народното стопанство е **решително подобряване качеството на продукцията и обновяването на изделията.** Целта, поставена в документите на XII конгрес, е изделията и производството, които са структуроопределящи и по които страната е специализирана, да бъдат издигнати на световно равнище в техническо и естетическо отношение. Ето защо вече се осъществяват специални мероприятия за обновяване на изделията, за производство на нови стоки, които по асортимент и качество да задоволяват непрекъснато нарастващите изисквания на потребителите.

Седмо, особено важен интензивен фактор е **издигането на равнището на квалификацията на кадрите** — ръководни и изпълнителски. В съответствие с партийните решения за реформата в образователното дело следва да се усъвършенствува системата за тяхната подготовка и преподготовка. Ръководна отправна постановка в това отношение е забележителната мисъл на др. Тодор Живков в неговото Писмо до ЦК на ДКМС, че с „развитието на основните направления на научно-техническия прогрес ще се усъвършенствува системата човек — производство, ще се засили ролята на човека като главен субект на производствения процес, извършващ в перспектива предимно творчески функции — програмиране, наблюдение, контрол, организация и управление. Високата степен на механизация и автоматизация ще съдействува да се измени съотношението между умствения и физическия труд, да се насища физическият труд с интелектуално съдържание"[1].

И накрая, решаващ фактор за повсеместната интензификация е последователното и докрай внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм.

Този подход, разработен още преди конгреса по инициативата и при личното ръководно участие на др. Тодор Живков, е цялостна система от икономически методи, средства за въздействие и регулиране и

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 27, с. 491—492.

Digitized by Google

форми на организация, която обхваща и планирането, и производството, и разпределението, и управлението. Той няма нищо общо с концепциите за стихийно действуващия пазарен механизъм, а привежда икономическата организация за обществото в по-пълно съответствие с действието на обективните закони на социализма. Конгресът посочи, че главното ударение в това отношение е необходимо да се постави върху:

— още по-правилно съотношение между централизма и децентрализма в планирането, като се засилва демократизмът;

— повсеместно изграждане на новия тип бригадна организация на труда;

— пряко свързване на производството с пазара;

— пълноценно функциониране на новия икономически механизъм. Неговият основен принцип е всяка стопанска и социална дейност да се постави на стопанска сметка и самоиздръжка и да се повишат мястото и ролята на печалбата като един от най-важните икономически лостове.

Важно значение за повсеместното предимно интензивно развитие на народното стопанство наред с вътрешните фактори има и **усъвършенстването на външноикономическите връзки на страната.** Те във висша степен да се целенасочват за ефективно осъществяване на прогресивните структурни изменения в народното стопанство; внедряване на върховите постижения на световния научно-технически прогрес.

Особено внимание във външноикономическата политика на страната се предвижда да се отделя на разширяване участието и ефективността от международната социалистическа интеграция. Главното в това отношение е развитието на курса на всестранно сближение между НРБ и СССР.

В реализирането на разработения и утвърден от Дванадесетия конгрес на БКП курс към повсеместна интензификация изключително голямо значение има **издигането на равнището на дейност и изявата на трудовия колектив и на неговия политически авангард и ръководител — първичната партийна организация.**

Сега от първостепенно значение е целокупната организаторска и политическа работа, осъществявана под ръководството на партийните комитети и организации от долу до горе в целия наш социален организъм, да бъде насочена към **формирането на боеспособни и ефективно действуващи трудови колективи.** В етапа на ускореното и разгърнато изграждане на зрелия социализъм това формиране придобива качествата на закономерност. Защото трудовият колектив, както подчертава Л. И. Брежнев, е важно поле на борбата за повишаване на производствената и обществената активност. Тук се изграждат новите, социалистически качества на трудещите се, създават се отношения на колективизъм, на дружба и другарска взаимопомощ. Отговорността на всеки пред колектива и отговорността на колектива за всеки работник — това е неотменна черта на социалистическия строй, която се формира в трудовия колектив. В него се проявяват всички обществени отношения (производствени, политически, нравствени, естетически и др.). Той има многообразни функции, които въздействуват за многостранното развитие на трудещите се, за тяхното активно участие в решаването на проблемите за развитието на икономиката по пътя на повсеместна интензификация, във всенародната борба за висока ефективност и високо качество.

Издигането на мястото, ролята и боеспособността на **трудовия колектив,** високорезултатното реализиране на неговите функции сега много зависят от **превръщането му докрай в истински социалистически стопанин,** отговорен за всичко в звеното, където прилагат своя труд

Digitized by Google

неговите членове. Става дума и в теоретически, и в практически план правилно да се разграничават **субектът на собствеността върху средствата за производство и субектът на стопанисване на тези средства.** Именно тук е сърцевината на новия икономически подход, лайтмотивът на неговото по-нататъшно развитие.

Собственик е държавата, обществото. Върху тази основа държавата чрез своите упълномощени централни органи определя стратегията за функционирането, развитието и нарастването на тази собственост. Това тя извършва с помощта на ограничения кръг задължителни планови показатели, норми, нормативи и лимити, с цялата система от икономически средства и лостове и с държавно-правни актове.

Стопанин на средствата за производство, на когото те са предоставени от държавата — собственик, е колективът на предприятието, АПК, комбинатът, стопанската организация, бригадата. От работата на този колектив зависи как ще се използва предоставената му собственост, защото той има правото и задължението върху основата на определените му ограничен брой задължителни планови показатели, лимити, нормативи и други, в рамките на действуващия икономически механизъм да разработи цялостен насрещен план, да сключва договори, да си осигурява пазари в страната и чужбина, да произвежда и реализира търсената и рентабилна продукция.

Ето защо от това как под ръководството на партийните комитети и организации ще работи всеки трудов колектив, какви ще бъдат ефективността и качеството на неговата работа зависят нарастването и усъвършенстването на предоставените му за стопанисване средства за производство, нарастването на икономическата и социалната мощ на конкретното звено и обществото като цяло; зависят възможностите за издигане личното и колективното (в рамките на колектива и на цялото общество) материално и културно благосъстояние. При това става дума не за постигане икономически и социален ефект в мащабите на колектива, а за конкретен, и то висок принос за крайната национална ефективност.

Задачите, поставени от Дванадесетия конгрес за интензивно развитие, не са само икономически. **Те са и политически, и идеологически, и социални.** И именно затова **борбата за тяхното решаване следва да се възглави от партията, от нейните органи и организации.** Това налага партийно-политическата работа да се привежда в съответствие с новите високи критерии и изисквания, които постави конгресът.

Особено важно е **да се издига ролята на първичните партийни организации** като ядра и политически стопани в трудовите колективи, да се издига **авангардната роля на комунистите.** Докрай да се внедри политическият подход в тяхната ръководна дейност. Те на дело да се превръщат в първообраз на бъдещето състояние на трудовите колективи. Сега повече отвсякога е необходимо в първичните партийни организации да кипи ежедневна, действена политическа и организаторска работа за пълна мобилизация на творческите сили и възможности на трудовите колективи за осъществяване курса на партията за повсеместно и всестранно интензивно развитие.

Digitized by Google

ИДЕЙНОВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА И ФОРМИРАНЕТО НА АКТИВНА ЖИЗНЕНА ПОЗИЦИЯ НА ЛИЧНОСТТА

ГЕОРГИ ЕНЕВ

Една от най-важните задачи на идейновъзпитателната работа на партийните организации е да формира активната жизнена позиция на личността. Значението и ролята на активната жизнена позиция на личността се обуславят от някои нови и особено важни обстоятелства. На първо място това е решителният курс на партията за преминаване към всеобща интензификация на народното стопанство. В тясна връзка с интензификацията е и последователното прилагане на икономическия подход във всички сфери на обществения живот, понататъшното усъвършенствуване на социалното управление и широкото развитие на социалистическата демокрация.

Активната жизнена позиция се състои в **„отношението на личността към живота, в нейния труд и борба за практическо изпълнение на задачите на социалистическото строителство, за осъществяване на комунистическите идеали“**[1].

ФОРМИРАНЕ И ИЗЯВА НА АКТИВНАТА ЖИЗНЕНА ПОЗИЦИЯ НА ЛИЧНОСТТА

Изграждането на развито социалистическо общество в нашата страна създава благоприятни условия за формирането и утвърждаването на социалистическия тип личност. Тази личност, като могъщ субективен двигател на социалния прогрес, се превръща по силата на прогресивната историческа необходимост в повсеместно и масово явление, в първостепенна и най-ефективна творческо-преобразователна сила на обществото.

Личността не онаследява жизнената позиция. Тя се формира, развива и усъвършенствува под въздействието на цялата съвкупност от материални и духовни, икономически, политически, социално-класови, нравствени, естетически и други фактори, които са неотделимо свързани със системата на възпитание.

[1] Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП, Партиздат, 1981, с. 118.

Digitized by Google

Изграждането на активна жизнена позиция на социалистическата личност чрез системата на възпитателно въздействие започва от най-ранни години: в семейството и училището, в трудовия колектив, в процеса на трудовата реализация на личността, на участието ѝ в обществено-политическите организации и в духовния живот на обществото. Непосредствена практическа задача на идейновъзпитателната работа е да ускори този процес. Това означава да се осъществява неспирно възпроизводството на политически, нравствени и естетически, трудови, професионални и други качества, което не се извършва автоматично, а чрез системни и целенасочени възпитателни въздействия, които включват: въздействие върху съзнанието на личността, обогатяването ѝ с общообразователни, трудови, политически, нравствени и други знания; целенасочено управление на включването на социалистическата личност в практическата социална трудова, обществено-политическа, физическа, духовна и прочие изяви. Непосредствена практическа задача на идейновъзпитателната работа е да ускорява този процес в пълно съответствие с обществените потребности и интереси. Известно е, че в нашето общество има отделни личности, които проявяват активност за реализирането на лични, користни цели, несъвместими с изискванията на социалистическото общежитие. Като поставят своя личен интерес над обществените и колективните интереси, те нарушават социалистическата законност и морал, отнасят се потребителски към живота и във вреда на обществото се стремят към материално облагодетелствуване. Затова съществено значение при формирането на активната жизнена позиция имат характерът и съдържанието на поставените цели: те да бъдат социалистически, да съдействуват за изграждането на зрелия социализъм. Именно идейновъзпитателната работа на партийните организации е призвана да допринесе да се преодоляват във възгледите, в поведението на личността всевъзможни отклонения от социалистическите норми и да се утвърждават в нея новите черти и способности като единство от мироглед и практически действия.

Активната жизнена позиция на личността е мяра за нейното участие в различните видове дейности. Тя може да се степенува, може да бъде целесъобразна или не, ефективна или не. При това не всяка жизнена позиция е активна. Нейни антиподи са пасивността, аполитичността, неоправданото спокойствие и самодоволство от постигнатото, непълноценното реализиране на способности и качества в конкретни дела. Тя се проявява в конформистко поведение, в примирение към отрицателните явления, в пасивно отношение към развитието и усъвършенствуването на нашата социалистическа действителност. Оттук идейновъзпитателната работа е призвана да формира така личността, че да изразява социалистическо отношение при осъществяването на социалния прогрес в даден вид дейност, да може съзнателно да мобилизира своята воля, усилия, знания, навици и умения; да си изработи повишен интерес към дейността, съответна оценка за нея и съпричастност към нея.

Без да абсолютизираме, ще изброим характерни черти на активната жизнена позиция на личността: идейна убеденост, политическа активност и чувство за лична отговорност; съзнателно отношение към труда, висока трудова дисциплина, колективизъм, инициативност и творчество във всекидневната дейност в полза на обществото; чувство на социалистически патриотизъм и интернационализъм, непримиримост и настъпателност към буржоазната идеология и отживелиците в съзнанието и поведението.

Идейновъзпитателната работа формира позицията на личността чрез изграждане в нея на определени идеи, мотиви и цели. А това

Digitized by Google

предполага да се създаде у нея необходимата нагласа да полага конкретни целенасочени действия за овладяване на марксистко-ленинската теория и партийната политика, за пълноценна обществена изява. Тук най-вече се проявява решаващата роля на партийната организация, защото такава нагласа, потребности и интереси съществуват у всеки комунист. Те произтичат от призванието му да играе авангардна роля в обществото. Партийните организации със своята идейновъзпитателна работа съдействуват да се осъзнават и разкриват тези потребности и интереси. Опитът ни убеждава, че определящо значение има въздействието на обективните фактори — социалистическите производствени отношения, повишаването на материалното и духовното благосъстояние на трудещите се, измененията в техния духовен живот. Те благоприятствуват да се издига социалистическата съзнателност на личността. Сега основното изискване на икономическия механизъм — да се свързват трудовите доходи на личността с крайния резултат от производството и разглеждането на работната заплата като остатъчна и резултативна величина, съдействува да се укрепва единството на интересите и за тяхното осъзнаване от личността.

Активната жизнена позиция е единство от възгледи и убеждения, мотиви за поведение и реални практически действия. Не е достатъчно човек да има само научен мироглед и правилно отношение към проблемите на нашето обществено развитие, а с дела всекидневно да доказва своето правилно отношение към нашата социалистическа действителност.

Изградена от целенасоченото възпитателно въздействие, тя намира реализация не само в труда, но и в обществено-политическата дейност, необходима за всеки член на нашето общество, но задължителна за всеки комунист, призван да бъде в челните редици на социалистическото строителство, да дава пример на преданост и всеотдайност към делото на партията, да се чувствува отговорен за реализиране на нейната политика в собствените си организация и колектив.

Отношението на човека към актуалните проблеми на съвременността говори за богатството на идейно-политическите ориентации, за неговата трайна класово-партийна линия на поведение в живота. Затова активната жизнена позиция има ярко очертано политическо отношение към социализма. Сега като преки участници в обществено-политическата дейност хиляди комунисти се издигат над тесните рамки на индивидуалните отношения, приобщават се към поставените от партията цели на нашето развитие, повишават своето чувство за дълг и отговорност и активно участвуват в развитието на социалистическите обществени отношения, на социалистическата политическа система. В съвременното общество всяко действие на човека, на комуниста неизбежно придобива идеологическо тълкование и значение.

Голямо е значението на идейновъзпитателната работа за състоянието и развитието на колектива, на атмосферата в него, на изградените ценностни ориентации на неговите членове. Чрез нея се изучават и опознават действуващите в социалистическото общество нравствени норми, усвояват се теоретическите основи на комунистическия морал, на марксистко-ленинската етика, с които хората осъзнават социалната значимост на моралните понятия добро и зло, съвест и дълг, чест и достойнство, щастие и смисъл в живота, справедливо и несправедливо и т. н. Като опознава действуващите нравствени норми, човек си изработва ценностни ориентации, чрез които се приобщава към моралните добродетели на социализма и води непримири-

Digitized by Google

ма борба срещу еснафщината, егоизма, алчността, индивидуализма, кариеризма и други отрицателни явления в нашия живот.

Ядро на активната жизнена позиция е високата и съзнателна трудова активност, творчеството във всекидневната трудова дейност и колективизмът на основа на осъзнатото и реализирано в дела социалистическо отношение към труда. Ролята на идейновъзпитателната работа в това направление се проявява главно във формирането на готовност за труд в полза на обществото. Идейната готовност за труд изразява стремежа за непосредствено участие в решаването на икономическите и социалните задачи въз основа на идейната убеденост и разбиране на обществената значимост на труда. Тя включва такива нравствени качества като трудолюбие, съзнание за дълг, политическа убеденост от ползата на труда, добросъвестност, отговорност, съзнание на стопанин на предприятието или учреждението, в което се трудиш. Тя изисква непрекъснат стремеж за по-висока производителност, готовност за прилагане на най-новите постижения на научно-техническия прогрес, висок професионализъм, съзнателна социалистическа дисциплина и самодисциплина, контрол и самоконтрол, добросъвестно отношение към трудовите задължения, целенасочено участие в социалистическото съревнование, в рационализаторското и изобретателското движение, в разпространяване на челния опит.

Особено значение придобива класово-партийният характер на идейновъзпитателната работа, за „да се прави **бърза и точна класово-партийна оценка** на новите факти и събития", да се „формират у всеки гражданин на НР България и особено у младото поколение **верни класово-партийни критерии** за оценка на фактите и явленията във вътрешния и международния живот, готовност за активно участие в изграждането и в защитата на социалистическата ни родина"[1].

Важна задача на възпитаването на социалистически патриотизъм и интернационализъм е непримиримостта и настъпателността срещу буржоазната идеология, формирането на любов и признателност към КПСС и Съветския съюз. Според Г. Димитров критерий за пролетарския интернационализъм е отношението към СССР. „Невъзможно е да си борец за делото на социализма в своята страна, ако не се бориш против враговете на съветската държава..."[2] Мислите на Г. Димитров не са загубили актуалност и днес. В съвременната международна обстановка активната жизнена позиция на личността е свързана с борбата срещу буржоазната идеология и новите форми на идеологическата диверсия на империализма, срещу реакционните контрареволюционни сили, които атакуват реалния социализъм. Първостепенна задача на сегашния етап е разобличаването на съвременните превъплъщения на маоизма, на десните и „левите" отклонения от марксизма.

ИДЕЙНОВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА НА ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ФОРМИРАНЕ НА АКТИВНА ЖИЗНЕНА ПОЗИЦИЯ

Първичната партийна организация е призвана научнообосновано да ръководи и осъществява идейновъзпитателната работа в трудовия колектив, като при програмирането и организирането ѝ отчита общите и специфичните условия на средата, факторите на идейновъзпитателно въздействие и индивидуалните способности и социални качества на всеки човек.

---

[1] Тези на Дванадесетия конгрес на БКП, с. 119, 123—124.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 10, С., 1954, с. 393.

Digitized by Google

Една от главните предпоставки идеологическото влияние да бъде в единство с обективните основи за формиране на активна жизнена позиция е умението на първичната партийна организация системно да анализира и правилно да преценява конкретната социална обстановка в колектива, да формира единно мнение на основата на марксистко-ленинските принципи и норми на колективен живот. Конкретните условия и фактори в колектива създават едни или други възможности за това. В нито един трудов колектив управлението на икономическите, социалните и духовните процеси не може да бъде абсолютно гарантирано от едностранчивост, от слабости и грешки, от различни по мащаб и значение отрицателни явления. Първичната партийна организация е, която ще предвижда очакваната качествена ефективност от идейновъзпитателните мероприятия. Днес достигнатата степен на развитие на социалистическото общество, на колектива и на личността не изключва и отрицателна позиция, и социална реализация на отделни личности и дори на цели трудови колективи. За предотвратяване или преодоляване на тази възможност особено значение придобива комплексният подход — да се формира единна, цялостна система от обществено-политически, трудови, нравствени, естетически и други ценностни ориентации, убеждения, критерии в тясна връзка с практическите задачи на обществения живот и с професионално-техническата подготовка на личността.

Комплексността при формирането на активната жизнена позиция на личността предполага също така първичната партийна организация да усъвършенствува непрекъснато индивидуалната работа с хората. Това ще рече оптимално да се съчетават масово-политическите с индивидуалните форми и средства за въздействие, да се осигурява постоянно единство на стопанско-организаторската и политико-възпитателната работа, последователно да се прилагат единни критерии за оценка на състоянието на идейновъзпитателната работа и на поведението на личността. По-доброто познаване на членовете на колектива, по-пълното отчитане на техните политически, делови и морални качества, навици, склонности, способности и интереси дава възможност да се намира правилен подход при формирането на тяхната активна жизнена позиция. В практиката обаче често отделни секретари на партийни организации, комсомолски секретари, председатели на профкомитети и стопански ръководители имат по-ясна представа за слабите страни на хората, които ръководят, или за нарушителите на трудовата дисциплина и колектива, а за останалите съдят по статистическите данни. Да се поговори с човека, да му се даде възможност „да се разкрие", да изяви своите способности и дарования — това е задача на всички субективни фактори за идейновъзпитателно въздействие.

Първичната партийна организация формира активна жизнена позиция на трудещите се и младежта и като прилага цялата система от форми и средства на идейновъзпитателно въздействие и преди всичко формите и средствата за пропаганда и агитация в колектива. Не случайно Дванадесетият конгрес на партията посочи необходимостта от бърза идеологическа реакция чрез по-доброто използване на възможностите на устната агитация за превръщане на партийната позиция в позиция на народа. Устната политическа агитация в колектива спомага да се формира активна жизнена позиция чрез последователната и системна, компетентна и разностранна информация по актуалните проблеми на партийната политика. Тя е свързана с въпросите, които непосредствено вълнуват членовете на колектива, тогава когато прониква в тяхното съзнание въз основа на партийната правда и отчитането на техните материални и духовни интереси.

Digitized by Google

Изкуството да се формира активна жизнена позиция в личността чрез идейновъзпитателната работа е неразделно свързано и с умението на първичната партийна организация да използва в единство методите на въздействие върху съзнанието и поведението на социалистическите труженици, като в зависимост от конкретната обстановка и дадената личност се дава предимство на най-ефективните за случая. Неправилно в част от низовите партийни, комсомолски, профсъюзни, пък и стопански кадри се е вкоренила мисълта, че след като главен е методът на убеждението, едва ли не се отричат напълно другите методи и преди всичко методът на принуждението. Разбира се, като спомагателен метод в партийната работа принуждението върви след убеждението и му е подчинено.

Всеки субект на възпитателно въздействие в трудовия колектив, който формира активна жизнена позиция, е важно да знае предимствата и недостатъците на различните методи на идейновъзпитателно въздействие и умело да използва техните достойнства за мобилизация и организация на масите. В този процес предна роля играят личните качества на секретаря на първичната партийна организация, на комсомолския, профсъюзния и стопанския деец, тяхното умение да се вслушват и правилно да оценяват мнението на хората. Трудещите се проявяват активност, изявяват своята жизнена позиция тогава, когато знаят, че техните предложения се зачитат, че конструктивните им критични бележки се вземат предвид от тези, които ги ръководят.

При формирането на активната жизнена позиция на социалистическата личност е особено важно да се осигурява непрекъснатост и приемственост на идейновъзпитателните въздействия на всички субекти на възпитание в семейството, училището, висшето учебно заведение, в организациите на трудовия колектив, в квартала, населеното място, селищната система и т. н. Проблемите на съгласуваността на възпитателното въздействие днес придобиват изключителна актуалност при формирането на активната жизнена позиция на личността, тъй като е необходимо бързо и своевременно да се внасят необходимите корекции. Това се обяснява с динамизма на социално-икономическите процеси и на духовния живот в обществото, нарасналите възможности за своевременна информираност за всяко социално явление и нарасналото общообразователно и културно равнище на личността.

Идейновъзпитателната работа на първичната партийна организация ще съдействува да се формира активна жизнена позиция на личността тогава, когато се съобразява с наличните сили и възможности на трудовия колектив като цяло и се осъществява в единство с комплексните планове за социално-икономическото развитие на трудовите колективи; когато всички основни направления на идейновъзпитателната работа на първичната партийна организация са в единство с единния комплексен план на партийния комитет, който я ръководи, с перспективния план на общинския партиен комитет за идеологическата работа и са пропити с духа на партийните решения.

Активната жизнена позиция е сложно социално явление, което се проявява многопосочно — и в труда, и в обществено-политическата, и в семейно-битовата сфера, и по местоживеене. Трудовите колективи в нашата страна разполагат с големи възможности за нейното превръщане във всекидневна норма на поведение на социалистическата личност. Първичната партийна организация като основа на партията и ядро на трудовия колектив е призвана да ръководи този процес чрез идейновъзпитателната работа и с това се превръща във важен фактор за ускоряване на социалния процес, за всестранно и пълнокръвно утвърждаване на социалистическия начин на живот.

Digitized by Google

ДОВЕРИЕ И ОТГОВОРНОСТ

Една от най-характерните черти на нашата политическа система е доверието на българския народ към държавните органи, основана на отговорността, която носят те да изразяват народната воля, да защищават и осъществяват народните интереси. Отношенията между органите на управление и населението се градят върху изискването да се развива социалистическата демокрация, да се обогатяват формите на народовластие.

Една от най-ярките изяви на непосредствената връзка между избраници и избиратели са поръченията и предложенията на гражданите. С указ № 249 от 1977 г. се регламентира тази традиционна форма на социално управление, чрез която избирателите изразяват своето политическо право и участвуват в работата на представителните органи на народната власт. В указа е посочено: „В условията на социалистическата демокрация поръченията на избирателите са една от основните форми за непосредствено участие на трудещите се в социалното управление. Чрез тях избирателите определят своето отношение както към общодържавните, така и към местните проблеми на обществено-икономическото развитие на страната.

Поръченията са средство за всестранно усъвършенствуване дейността на държавните и стопанските органи и организации, за повишаване качеството и ефективността на работата, за ускорено изграждане на развитото социалистическо общество.

В поръченията на избирателите се съчетават общодържавните с местните интереси, обществените с личните интереси."

Ръководени от тези изисквания, Столичният и районните народни съвети, градският и районните комитети на Отечествения фронт в своята съвместна работа за изпълнение на поръченията на избирателите се отнасят с пълно разбиране, оценяват ти като отговорна политическа задача.

През последните години с общи усилия практиката в тази област значително се обогати, доби по-трайни измерения и по отношение на икономическия ефект, и по отношение изграждането на София и превръщането ѝ в образцов град на социалистическа България. Един от новите моменти е, че когато обсъждат предложенията за поръчения по време на изборните кампании за органи на народната власт, избирателите се съобразяват и със своите възможности да участвуват с доброволен труд в тяхното изпълнение. Активът на Отечествения фронт под ръководството на първичните партийни организации по местоживеене проучва общественото мнение за социалните потребности на населението и на предизборните събрания организирано предлага на кандидатите за народни представители и народни съветници най-значимите и най-неотложните задачи за комплексно и хармонично развитие на квартала, за задоволяване на жизнено важни нужди на хората. С такъв подход се създават предпоставки да се предотвратява стихията на грубото потребителство и да се поемат поръчения с обществена значимост. Така през този мандат Столичният народен съвет е поел ангажимент да изпълни 583, а районните народни съвети 2128 поръчения. Те се отнасят до подобряване условията за труд и живеене, до изграждане на среда с богати функцио-

Digitized by Google

нални възможности, за задоволяване многостранните човешки нужди и интереси. Така в Коларовски район поръченията по направления се разпределят: архитектура и благоустройство — 159; търговия — 31; ремонт и експлоатация — 9; безопасност на движението — 4; транспорт — 1; народно здраве — 2. Или общо 206. Всички се отнасят до важни страни от живота на населението от района. Някои са по предложение на трудовите колективи и за осъществяването им се разчита на доброволния труд на населението. В много от мандатните програми на районните съвети поетите поръчения да се изпълняват с доброволен труд на трудещите се и на населението фигурират в отделна графа и подлежат на постоянен отчет. Столичното население, организирано от отечественофронтовските организации и комитети, всяка година изгражда отделни микрозони, превръща ги в образцови, както изисква инициативата на градския комитет на Отечествения фронт и редакцията на вестник „Вечерни новини" „Моята отговорност пред моя град"; участвува в довършителни работи на училища и детски градини, в озеленителни мероприятия на улици и квартали, направа на детски и спортни площадки, на плочници и други.

Опитът на 17-а секция от Ленински район е пример как, когато една идея завладее хората, се превръща в живец за полезни дела. Разположена в един от старите квартали на столицата, тя разполага с износен жилищен фонд. Партийното и отечественофронтовското ръководство решават да мобилизират силите на всяко семейство според възможностите си да участвува в движението за ремонт на жилищните сгради, в поддържането на улиците и тротоарите, на междублоковите пространства и градинки. Изграждат строителен комитет, в който се включват специалисти за високо и ниско строителство, предимно пенсионери — зидари, водопроводчици, електротехници, бояджии. Всяка година — от 1979 до днес, броят на ремонтираните сгради расте: 1979 г. — 6, 1980 г. — 8, 1981 г. — 9. Броят на големите обекти надхвърля 30, а на по-малките — 250. Улица „Загоре" е изцяло подновена — сгради, тротоари, огради, зелени площи. С доброволен труд на населението се премахнаха около 188 грозящи места и междублоковите пространства се превърнаха в красиви градинки, детски и спортни площадки. С усилията на населението и на народния съвет обликът на секцията бързо се променя. Многото цветя по фасадите, по вътрешните улици и около жилищата придават приятен колорит на обстановката. В тази дейност отечественофронтовските организации срещат съдействието на народните избраници — народен представител, градски и районни народни съветници. И не само те ги търсят, а и самите народни избраници ги придружават винаги при обсъждане проблемите на квартала и при тяхното решаване. Всички от секцията, млади и възрастни, познават районния народен съветник Иван Иванов, който е един от основателите на строителния комитет, дългогодишен председател на кварталния комитет, а сега като районен народен съветник винаги е в клуба на Отечествения фронт сред своите избиратели-съкварталци. Хората го срещат не само като съветник, а преди всичко като общественик със сърце, отворено за труд в полза на онези, които са му гласували доверие.

Промените, настъпили във външния вид на секцията, благоприятно влияят върху настроението на гражданите, върху техните взаимоотношения като съседи и съкварталци. Да се веселят колективно, да празнуват заедно юбилейни дати и годишнини, празници на улици и блокове е вече традиция, която се посреща ведро и приятно от всички и се поддържа от комунистите и отечественофронтовския актив. Тук всяка низова организация през годината става домакин за гостоприемство на останалите низови организации. На срещи и тържества

Digitized by Google

се възвръщат спомени, обичаи, разкриват се желания за по-чести общи увеселения. На тях често са и народният представител, и народните съветници.

И така е в много секции и квартали на София. По инициатива на Отечествения фронт по годишен план се организират празници на улици, на блокове и на цели комплекси. Но не бива да преувеличаваме, не навсякъде народните избраници са сред своите избиратели. Въпреки усилията да се подбират авторитетни, със знания и богат житейски опит народни съветници, с чувство за дълг пред избирателите, всеки мандат се допуска избор на градски и районни съветници, които с поведението си дразнят общественото мнение, не проявяват нужната активност и отговорност.

В много райони на столицата благоустройствените и строителните мероприятия се осъществяват най-често, като се сключват договори между органите на народните съвети и организациите на Отечествения фронт. На доста места страна в тези договори са и шефствуващите предприятия на секцията (квартала). Съветите осигуряват материали и специализиран труд, а организациите на Отечествения фронт мобилизират живущите да извършват трудоемката обща работа. В резултат на такива договори с кварталните комитети на Отечествения фронт и районния народен съвет в Кирковски район само по време на Лениновия трудов ден тази година жителите положиха 50 000 броя плочници върху 7000 кв. м тротоарна площ, засадиха 41 000 броя рози, декоративни храсти и дървета, озеленяха 60 дка нови площи, зацветиха много тераси и балкони.

С най-богати традиции по инициативата завод—квартал в Коларовски район на столицата. Първите връзки между 6, 13, 15 и 18 секция и заводите „Арома", „Г. Димитров", „Осми март" се оказаха много полезни и за двете страни. Взаимодействието между заводите и кварталите открива големи възможности за отечественофронтовските организации да се доближат до проблемите на материалното производство, да вземат непосредствено участие в социалистическото съревнование, в изпълнение на производствените планове на предприятието. А шефствуващите предприятия им помагат да поддържат клубната база, осигуряват им средства да награждават изявили се активисти, подпомагат ги в акциите за събиране и предаване на вторични суровини; а най-важното: включват се активно в трудовите дни за изпълнение на поетите поръчения, за подобряване условията на живот в секцията.

Инициативата завод—квартал е съветски опит за работа по местоживеене. От изученото в Куйбишевски район на Москва — завод „Хромотрон", в Коларовски район под ръководството на районния комитет на партията подготвят и приемат цялостна програма за работа между жилищния комплекс „Толстой" и завод „Осми март", а бюрото на районния комитет на партията утвърждава координационен съвет за ръководство и контрол на съвместните дела. Около година програмата успешно се изпълнява. Инициативите, предвидени в нея, още по-активно и целенасочено допринасят да се реализира стратегическият девиз на петилетката за качество и ефективност, за изграждане на многостранно развита социалистическа личност, за понататъшно утвърждаване на социалистическия начин на живот, за превръщането на квартала, района и столицата в образцови.

Между заводите „Димитър Благоев" и 27-а секция, „Ремонтстрой" и 31-ва секция, „Електротранспорт" и 12-а секция, месокомбинат „Родопа" и 44-а секция се утвърдиха дни на дружбата, през време на които тържествено се отчита изпълнението на съвместните

Digitized by Google

договори, награждават се отечественофронтовски активисти и работници от предприятието.

С всяка година инициативата завод—квартал в Коларовски район се обогатява и става по-разностранна. На по-широка основа се поставят спортната дейност, културният отдих на трудещите се и населението. Районният съвет на жените изгради на територията на жилищния комплекс „Толстой“ (с база завод „Осми март“) център за култура на бита и семейството, който развива дейност в две направления: утвърждаване на социалистическия бит в семейството и борба с отживелиците — лекции, беседи, срещи-разговори, юбилейни тържества, сватби, даване име на дете. С това центърът върши полезна работа и за възпитанието на младото поколение.

Подобни прояви има в почти всички райони на столицата.

В Ленински район генералният директор на Контролно-заварочното управление Марин Белоев е и районен народен съветник на секцията, на чиято територия е разположено предприятието. С общи усилия и пак в резултат на договор „квартал—предприятие—народен съвет“ само през тази година ремонтираха уличното осветление, изградиха пешеходни пътеки и тротоари, направиха два паркинга и две детски площадки. Сега подготвят да построят супермаркет, който не е предвиден в програмата на народния съвет.

Можем да посочим и други примери. Но всичко това е недостатъчно. Трудовите резерви в столичния град са големи и неизползвани в пълнота. Част от населението все още не е обхванато от организациите на Отечествения фронт за пряко участие в изпълнение на приетите планове за социално-икономическото развитие на квартала и района. Агитационно-разяснителна работа се води, поемат се семейни обещания, но отделни семейства и граждани продължават да се разминават с проблемите на квартала. Те свързват развитието на социалната среда по местоживеене единствено с отговорността на народните съвети и техните органи. Много са причините, които подхранват това мнение, но и липсата на стил в трудовите колективи, профорганизациите и комсомолските дружества да оценяват жизнената позиция на всеки по местоживеене предизвиква спокойствие у някои граждани. А пасивността води до отчуждение, влияе отрицателно върху млади и възрастни, върху усилията на отечественофронтовските организации и комитети положително да изменят позицията на всеки към всичко, с което е свързан човешкият живот. Тези „вакууми“ в социалното възпитание на някои граждани критично се оценяват от отечественофронтовския актив, но само със свои средства на въздействие те не могат да възпрат това явление. Нужно е да се разшири общественото начало на въздействие и чрез трудовите колективи. Доброто взаимодействие ще позволи на обществения актив да утвърждава трайни процеси на възпитание, които да преливат по естествен път от квартала в предприятието и обратно.

Цялата дейност по изпълнение на поръченията в столицата е поставена под контрола на отечественофронтовските организации, а чрез тях и на избирателите. Този въпрос все по-често се обсъжда на заседания на отечественофронтовските ръководства с народните съветници, на публични събрания. Изпълнителните комитети и бюрата на комитетите на Отечествения фронт периодически през годината правят оценки за извършената дейност, приемат допълнителни графици в случай, че има изоставане, правят картотеки на поръченията, създават допълнителна организация за гласност на решенията и за информиране на населението. В Кремиковски район за всяко поръчение е определена отговорна група, в която влизат задължително

Digitized by Google

народният избраник, член на отечественофронтовското ръководство и представители на стопанското предприятие, което е поело да изпълни поръчението. Групата има задължение да създава организация за срочното и качествено изпълнение на поръчението, да контролира дейността на строителя и да организира трудови дни с участие на населението. В Бухово, кв. „Враждебна", с. Долни Богоров постоянните комисии към народния съвет свикват срещи с обществеността, за да отчетат изпълнението на мандатната програма за поръченията. Това повишава отговорността у населението.

В район „В. Левски" изградените обществено-държавни и обществени съвети на територията на отделни комплекси се грижат за поръченията. Тази нова форма за управление, продиктувана от условията на големия град, където демографските процеси са сложни и създават предпоставки за известна отчужденост както между живеещите, така и между органите на управление, се оказа полезна. Членовете на тези съвети, опирайки се на многобройния отечественофронтовски актив, имат възможност да установяват непосредствени контакти с всички семейства и граждани, които живеят на съответната територия. Това позволява на държавните органи многостранно да вникват в нуждите и потребностите на хората, да получават информация за критичните им бележки и препоръки. И в същото време в резултат на индивидуалната работа с хората се разкриват възможности да се поддържа будна гражданската им съвест към проблемите на квартала, непрекъснато да се предизвиква тяхната трудова и политическа активност. Не може с друго да се обясняват в район „Кремиковци" многото трудови дела на младите в изграждането на младежките клубове, спортната зала в Бухово. От изборите досега младите съветници и младежта от района са изпълнили 18 поръчения.

Формирането на поръченията и допълнителните предложения на избирателите, тяхното изпълнение са подчинени на определени нормативни документи, но във всеки район на столицата проявите са доста специфични. Цялата организаторска и политическа работа обаче от дните на изборите до приключване на мандата е насочена в целия град към реализиране на повече поръчения и предложения за издигане жизненото равнище на столичното население, за извисяване авторитета на органите на народната власт — народните съвети, за засилване чувството за дълг на всеки гражданин към София и към България, към делото на социализма. По този начин се укрепва вярата у хората в демократичността на нашия строй и неговите принципи на управление, в правилната политика на партията и държавата, насочена към човека и неговото развитие. Доверието и отговорността все по-естествено се вплитат в поведението на хората като норма, като потребност, като повеля.

След Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и Деветия конгрес на Отечествения фронт пред столичната отечественофронтовска организация стои задачата да запази своите традиции за пример по творчество, марксистко-ленинско решение на конкретно-историческите проблеми на нашата страна. Сега силите са насочени към реализиране изискванията, отправени от другаря Тодор Живков към Отечествения фронт на Деветия конгрес, „да бъде обществен гарант за правилното функциониране, за укрепването на ролята и значението на общините, на селищните системи, на местните органи на народната власт". Това за София със сложните социално-икономически механизми на живот и управление означава сериозен приоритет както в дейността на комитетите и организациите на Отечествения фронт, така и в позициите на държавните и обществените

Digitized by Google

органи към Отечествения фронт като най-масова обществено-политическа организация и към задачите, които партията му възлага в строителството на социализма.

Поставени на такава основа на доверие и отговорност, взаимоотношенията между Отечествения фронт и държавните органи определят бъдещите задачи на столичната организация в изпълнение на петилетните планове, на градската инициатива „Моята отговорност пред моя град" и на решението на бюрото на градския комитет на партията да превърнем София в образцов град. Задачи, трудни и сложни, но с важно политическо значение. Задачи, които поставят всеки ден на изпитание кадрите на Отечествения фронт, трудещите се. В целия комплекс от дейности от образцовото изграждане на икономиката до архитектурно-художествените строителни и благоустройствени решения на града и до съвършенството на човешките отношения градската организация на Отечествения фронт под ръководството на градския комитет на партията има възможност да разгърне още по-ефективно своите организационно-политически сили. В нейната природа е да придава масов характер на своята дейност, на почините и инициативите. А това е реалната основа, върху която тя ще се превръща в пълноценен обществен гарант в строителството на социализма, разчитайки на доверието и отговорността като постоянни извори за творчество, за дела.

Надежда КАРАКЪНЕВА
зав. отдел в градския комитет
на Отечествения фронт

Digitized by Google

50 ГОДИНИ ОТ ЕДНА СЛАВНА ПОБЕДА

СОФИЙСКАТА КОМУНА

Блясъкът на победата на софийските трудещи се в общинските избори на 25 септември 1932 година и днес трепти и свети все тъй свеж и непомрачен.

Червената победа на Трудовия блок получи веднага грамадно национално и международно звучене. И не можеше да бъде иначе. За пръв път трудещите се софиянци по изборен път завоюваха столичната община на капиталистическа България.

За да постигнат този върхов успех, софийските работници, занаятчии, дребни и средни чиновници, трудови интелигенти трябваше да извървят дълъг и тежък път. Не става дума дори да се връщаме в далечното и героично минало на нашия народ. Достатъчно е да хвърлим поглед върху други едни избори — законодателните избори на 21 юни 1931 година. Избирателите тогава провалиха управляващия фашистки сговор на въженграча Ляпчев. Дойде на власт така нареченият „Народен блок". А Комунистическата партия с нейното легално проявление Работническата партия събра гласовете на 170 хиляди хора на труда от градовете и селата и изпрати в Народното събрание 31 свои представители-депутати.

Големият изборен успех на Работническата партия беше извоюван въпреки полицейския терор на фашисткото правителство и бе резултат на правилната предизборна политическа линия: смела защита на интересите на хората на физическия и умствения труд, решителна борба срещу настъплението на капитала и фашистката диктатура, за работническо-селско правителство, в защита на Съветския съюз — опора и надежда на всички потиснати народи.

С падането на Ляпчевия сговор и с идването на власт на Народния блок беше нанесен силен удар върху фашизма в България. Централният комитет на Българската комунистическа партия тогава даде точна оценка, че на 21 юни 1931 година бе извършен сериозен пробив във фашистката диктатура.

Сектантите в партийното ръководство обаче не използваха докрай положителните резултати за пълното поражение на фашизма. Те погрешно отъждествяваха правителството на Народния блок с правителствата на Цанков и Ляпчев. Те приемаха, че Народният блок представлява концентрация на партии, които действително защищават интересите на известни прослойки от крупния капитал, но не отчитаха, че същевременно той изразява и интересите на средната буржоазия и на значителна част от дребнобуржоазните маси.

След изборите Работническата партия бързо се превърна в масова легална партия на трудещите се. Едновременно нови сили се вливаха в други масови организации: Независимите работнически професионални съюзи (НРПС), Работническия младежки съюз (РМС), Българския общ народен студентски съюз (БОНСС), Помощната организация, Организацията на юристите-антифашисти и в редица други прогресивни организации.

Истински неудържим борчески подем владееше в цялата страна и в почти всички области на обществения живот. Стачките мобилизираха хиляди хора на труда и калляваха волята им в борбата за сносен човешки живот. Около 40 вестника и списания клеймяха недъзите на капиталистическия строй, сочеха революционен изход от тежкото положение и призоваваха към установяване на работническо-селско правителство. Престижът на съветската страна, тръгнала по пътя на колективизацията и индустриализацията, широко разгласяван от вестник „Поглед", растеше с всеки нов ден. Традиционната вяра на българския народ в спасителната мисия на Съветска Русия се затвърдяваше неотвратимо. Трудовите маси мечтаеха и се бореха, като се вдъхновяваха във всичко от съветските хора. Управляващият Народен блок се проваляше в очите на честните патриоти поради своята антинародна вътрешна и външна по-

Digitized by Google

литика, престъпните злоупотреби, скандалните сделки, старческата негодност да даде нещо ново на народа.

При такива условия през месец септември 1932 година трябваше да се проведат общинските избори в София. Предстоеше решителен двубой за властта в Софийската община. Силите на буржоазията пристъпиха в боя разединени: от една страна, Народният блок, от друга, със самостоятелни листи излизаха фашисткият Демократичен сговор, либералите, консерваторите около в. „Мир". Срещу тях единен и мощен се възправи Трудовият блок на хората на фабричния, занаятчийския, умствения труд и последователите на земеделската левица начело с Лазар Станев.

Преди изборната дата членовете на окръжните комитети и активистите на БКП и Работническата партия проведоха стотици конференции и беседи във фабриките, работилниците, учрежденията и в кварталите. Издадена бе маса позивна и брошурна литература. В нашите легални и нелегални вестници бяха написани стотици статии. Организираха се явни и тайни събрания по фабрики, квартали, учреждения. Всеки организиран комунист и член на Работническата партия имаше задължението да обходи десет безпартийни, да беседва лично с тях, да ги убеди да гласуват със сребърната бюлетина. Пролетарският художник Александър Жендов нарисува великолепен цветен плакат — изправена мускулеста работническа ръка, свита в мощен юмрук, готов да се стовари над софийската реакция. Всичките тези и множество други усилия се съсредоточаваха в един огнено мъжествен зов: „Гласувайте за Трудовия блок!"

Дълго преди изборите партията беше изработила предизборна платформа на Трудовия блок. Тя съдържаше както икономически и политически искания на трудещите се в страната, така и специфични искания на трудовите столичани.

По-главните бяха следните:

— увеличаване заплатите на работниците и служителите;

— против увеличаване на работния ден, за спазване осемте работни часа и за преминаване към седемчасов работен ден;

— работа или държавна издръжка за хилядите безработни;

— против високите наеми в столицата;

— ниски цени на индустриалните произведения;

— намаляване цената на хляба;

— благоустрояване на крайните столични квартали;

— пълна и безусловна амнистия;

— премахване на Закона за защита на държавата;

— легализиране на Българската комунистическа партия;

— против подготовката на война срещу СССР и за дипломатически връзки с него;

— за работническо-селско правителство.

Бяха издигнати искания и за ново училище — за трудово-политехническо училище както в Съветския съюз.

Въпреки предизборния терор и забраната на всяка открита агитация и пропаганда, Трудовият блок успя да свика две публични предизборни събрания. Първото бе жестоко разгонено, но второто, събрало повече от пет-шест хиляди софиянци, полицията не посмя да забрани и разтури. Говориха близо десет оратори. Големият трибун и стар партиен деятел, народният представител Митю Станев, се провикна в заключение на своята пламенна реч: „Москва е първата червена столица в света. Нека София да бъде втората!"

Бурните и нестихващи ръкоплескания бяха израз на готовността на трудова София да гласува за Трудовия блок.

Срещу изборната подготовка на софийските трудещи се господствуващата буржоазия мобилизира всичките си сили. Полицейски шайки връхлитаха върху събралите се на законни предизборни събрания и с револвери, саби и боксове, с юмруци и ритници ги раняваха и разгонваха. Почти всички активисти на Комунистическата партия, на Работническата партия, на профсъюзите, на Младежкия съюз и на другите масови прогресивни организации в този предизборен период почувствуваха в главата, краката, ръцете, ребрата мечите лапи на буржоазното управление.

Успоредно с варварските побоища правителството на Ляпчев извършваше масови арести. Стотици трудещи се минаха през подземията на софийските участъци и Дирекцията на полицията. Все по-често цензурата конфискуваше вестниците, брошурите, позивите. Стражари, цивилни агенти и фашистки шайки разкъсваха и зацапваха плакатите и лозунгите на Трудовия блок, а само след няколко часа на същото място смелите наши привърженици отново залепваха нови плакати и написваха с гъста боя още по-бойки лозунги. Борбата по стените на зданията и уличните платна се водеше с особена упоритост. Реакцията не успяваше да запуши устата на правдата. Словото на Трудовия блок разбиваше на пух и прах лъжите, клеветите и демагогията на всевъзможните черносотнически драскачи и оратори, разнасяше истината за Съветския съюз — страната на освободения човешки труд, обясняваше изборната програма, учеше и зовеше на борба за социален прогрес и народна власт.

Резултатите от изборите се съобщаваха от балкона на зданието на в. „Прапорец" на площад „Славейков". Обявяването им започна към 21,00 и продължи до към 23,00 часа. Привърженците на Трудовия блок вече ликуваха. От 36 общински съветници 19 се падаха на Трудовия блок. Новината за победата бе облетяла цялата столица. Тук на самия площад, по целия град и най-вече в крайните квартали се проведоха десетки спонтанни летящи митинги. В клуба на Работническата партия на ул. „Позитано" избраният об-

Digitized by Google

щински съветник Йордан Братков произнесе пламенна реч пред ентусиазираното множество от членове на БКП, Работническата партия и на земеделската левица.

На другия ден рано сутринта София осъмна с червено знаме над зданието на Централната община — на ъгъла на ул. „Гурко" и ул. „Левски" срещу Централната поща. Наши смели другари от общинските служби бяха решили да зарадват победилите в изборите софиянки и софиянци. Знамето се развяваше до към 10 часа. Събрани на купчини, привърженците на Трудовия блок манифестираха своето одобрение на така ярката червена победа и не бяха рядко случаите, когато уж случайните минувачи ръкопляскаха. Едва към 10 часа под присмеха и протеста на възмутените граждани слуги на властта, пожарникари и стражари смъкнаха символа на победата и надеждата. Но беше късно — тогава всички софиянци научиха, а поколенията и сега помнят, че над Софийската община-комуна се е вяло червено знаме още през 1932 година, макар и броени часове.

За известен период официалната община стана невидима. Кметът, който не беше вече кмет, упражняваше своята власт нелегално. Общинският съвет — старият, не съществуваше, а на новия полицията не позволяваше да се конструира. Тогава окръжният комитет на БКП реши нашата група от 19 съветници да се провъзгласи за единствено законен и легален общински съвет. Начело със Стефан Димитров, червеният кмет, нашите съветници направиха няколко опита да се съберат в самата община, но бяха разгонвани от полицейски агенти и побеснели фашисти.

Правителството побърза да изпревари образуването на законния общински съвет. То издаде заповед до окръжния съд в София да установи — тепърва! — дали избраните с листата на Трудовия блок съветници били политически благонадеждни.

Срещу правителствените маневри партията излезе с призив към софийските избиратели да организират уличи акции, като искат да бъде зачетена изборната им воля. Хиляди софиянци се вслушваха в апела и проведоха стотици летящи митинги по предприятия и мâхали. Избраните съветници от Трудовия блок се превърнаха в пламенни разобличители на буржоазните машинации и последователни защитници на интересите на трудова София. От името на законния общински съвет те обявиха важни решения: да се намалят прекитe данъци за хората на труда и да се увеличат данъците за индустриалците и едрите търговци, да се отпуснат безплатно парцели на бездомниците и да се спре насилственото събаряне на построените бедняшки къщурки, да се намали цената на хляба с един лев, да се преименуват пл. „Възраждане" в пл. „Георги Димитров", ул. „Дебър", където бе убит секретарят на ЦК на БКП, на ул. „Сашо Кофарджиев" и др.

Решението на окръжния съд възмути демократична София: от 19 общински съветници на Трудовия блок бяха одобрени само четирима. Останалите 15 съветници съдът обяви за „недостойни да представляват софийските трудещи се" поради „връзките им с Москва" и други подобни претексти.

Буржоазията не можеше да се помири с изборното поражение. Тя не искаше да се изплъзне от ръцете ѝ не каква да е, а най-голямата и най-важната в страната община — столичната. Тази община бе за нея важен придатък на нейната държавна машина. Тя представляваше сериозен източник на генефти и грабежи за буржоазните правителства, топло и доходно място за настаняване на служба на своите съпартизани. И когато всичките използвани нечестни средства — терор, фалшификации, кражби на бюлетини, вписване в избирателните списъци на мъртъвци, изменение на избирателния закон — не му осигуриха победата, правителството на Народния блок впрегна съдебната власт. Окръжният съд извърши най-грубото закононарушение, като касира легално и законно избраните от софийските избиратели 15 съветници.

Победата на софийските трудещи се не беше изолирана. През този период партията имаше немалко успехи. Възстановени бяха редица градски организации, пострадали при провалите: в Пловдив, Сливен, Хасково и другаде. Специално софийските окръжни и градски организации бяха заздравени и разширени. Ние имахме партийни организации на БКП и Работническата партия в почти всички едри софийски предприятия: железниците, трамваите, казармите, фабриките „Орел", „Беров", „Платно", „България" и др. Под ръководството на партията действуваха сред масите Независимите работнически професионални съюзи, РМС, Помощната организация, много занаятчийски дружества, Съюзът на трудово-борческите писатели и други масови организации.

Защо партията не можа да задържи трудно извоюваната блестяща победа? Причините са колкото обективни, толкова, а може би и повече, субективни. Обективните причини бяха наличието на една все още здрава държавна власт, която разполага със съдилища, полиция, армия и с множество други средства, за да не позволи комунисти да управляват столицата на България. Това би означавало червената община да ѝ пречи в изпълнението на нейната мисия да потиска свободната воля на народа и да ограбва трудовите софийски граждани.

Левосектантското ръководство на партията в страната е една сериозна субективна причина. То не оценяваше правилно съотношението на силите в обществените борби. Не можа да използва създадените благоприятни условия и огромното влияние на партията за изграждане на могъщ единен фронт, за по-нагатъшно разширяване и задълбочаване на пробива във фашисткатa система, за едно демократическо развитие на страната.

Digitized by Google

По случай 80-годишнината на Софийската партийна организация генералният секретар на ЦК на БКП Тодор Живков даде висока оценка на тази организация: „Ярко свидетелство за политическата зрелост, за високите качества на ръководител, за крепките връзки с най-широките маси на трудещите се, ярко свидетелство за силата и влиянието на Софийската партийна организация беше победата на партията в София в общинските избори през 1932 г.“[1]

„Погледнете сега нашата столица! — продължи нашият пръв партиен и държавен ръководител — ... всяка сутрин десетки и стотици хиляди софийски трудещи се отиват на работа в своите нови съвременни заводи, фабрики, учреждения ... с всяка измината година остават в миналото бедняшките крайни квартали и на тяхно място извисяват снага модерни жилищни комплекси ... днешна София е един чист, зелен, слънчев, оптимистичен социалистически град, който с всеки изминал ден става все по-хубав, и да се работи и живее в него става все по-хубаво ... в съвременна София живеят хора, които крачат по улиците със самочувствието на господари на своя град и на своя живот!“[2]

Софийската комуна остава в историята на борбите на софийските и на българските комунисти като връх на героичните им усилия да извоюват общинската власт в столицата на една капиталистическа България. И доколкото успяха да спечелят тази власт, те имат право да се гордеят със своята изключителна, голяма политическа победа. Съветските хора чрез вестниците „Правда“ и „Известия“ горещо поздравиха големия изборен успех на софийските трудещи се. Множество други прогресивни европейски вестници подчертаха, че като не зачита волята на народните избиратели, правителството влиза в противоречие със своето собствено название „Народен блок“.

Победата на Софийската комуна бе и остава забележително събитие в историята на партията и Софийската партийна организация. Героизмът, саможертвеността и активността, проявени от трудовите избиратели под ръководството на комунистите, служеха за пример на народните маси не само в София, но и в цялата страна. Те намериха отзвук и в международното работническо движение!

„Не се гаси туй, що не гасне“ — е казал поетът.

Софийската комуна продължава като неугасваща жарава да изпълва с прометеевски огън нашите горди души.

Борис МИЛЕВ

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 19, с. 332.
[2] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 19, с. 335—336.

Digitized by Google

С ПОРИВА НА ПЪРВИТЕ

Сто и десет години от рождението на Тина Киркова

Личността на Тина Киркова се изгражда в епохата, когато неравноправието и експлоатацията на жената, едновременно с нарастващата ѝ обществена значимост, поставят остро проблема за нейното равноправие и освобождение от капиталистическата експлоатация.

За мнозина е трудно да си представят влечението на българката, носеща още белезите на едно петвековно робство, към идеите на социализма. Но за Тина Киркова то е естествено. Това влечение е наследено от бащата. Израснала в семейството на един от основоположниците на социалистическото движение в Стара Загора — Трифон Богоев, тя отрано научава азбучните истини на комунизма, запознава се с марксизма като учение. Това определя и понататъшната ѝ съдба — до края на живота си Тина Киркова остава вярна последователка и страстна пропагандаторка на марксистко-ленинските идеи.

Своя път на просветител и борец за нови идеи Тина започва като учителка в малките старозагорски села, където заедно с децата учи и техните майки на четмо и писмо, буди желание за наука и нов живот. Самата тя, водена от стремежа си за нови знания, отива в София. Тук в дома на брат ѝ — социалиста Георги Богоев, който живее в комуна заедно с видните интелектуалци Кирил Попов и Георги Баламезов — Тина Богоева се среща с Георги Кирков. Тяхната дружба прераства в прекрасна любов и щастлив брак. Редом с този титан на работническото движение и с негова помощ Тина Киркова израства като видна деятелка и ръководителка на женското революционно движение. Надарена със силна воля и енергия, с дълбок ум, тънка чувствителност и непоклатима вяра в бъдещето, Тина още с първите си стъпки в Софийската партийна организация се утвърждава като нейна активна членка и отлична общественичка. Културно-просветната комисия, в която е избрана, разгръща голяма дейност. Тина Киркова е в центъра на организираните вечеринки, беседи, екскурзии, срещи, събрания, събиране на средства. Нейното умение да приобщава младите към революционните идеи, да насърчава жените в техните първи стъпки в работническото движение, да дава указания, поръчения, да бъде взискателна както към себе си, така и към другите, я утвърждава като опитна партийна деятелка. В нейната дейност е залегнал принципът: във всяка работа, голяма или малка, нито за минута да не се изпуска крайната цел на работническата борба. Така още с първите си стъпки в социалдемократическото революционно движение Тина завоюва огромен авторитет.

Признание за нейните качества като партиен функционер е избирането ѝ за касиер на Софийската партийна организация през 1905 година. „Касиерската работа не беше само техническа, а важна организационна работа. И Тина изпълняваше тази задача блестящо" — пише за този период Христо Кабакчиев. В тази отговорна работа Тина Киркова се ръководи от партийния принцип: „Всяка стотинка, събрана от работническата класа, да отива по предназначението си". На този принцип тя ще остане вярна и по-късно като касиер на Централния комитет на БКП.

Трудните години за опазване на чистотата на партията разкриват голяма слабост — недостатъчна просвета, знания, култура на партийните членове, на работническата класа. Централният комитет взема решение за създаване на просветно дружество „Класово съзнание". Тина Киркова с присъщото си чувство за отговорност, деловитост и убеденост дейно се включва в организирането на дружеството. Рамо до рамо с незаменимия партиен строител, превъзходния организатор и тактик, пролетарския трибун Георги Кирков Тина израства като обществен деец, разгръща организаторските си способности.

Digitized by Google

Завоювала доверието и уважението на своите партийни другари, през 1905 година е избрана за делегат на Дванадесетия конгрес на партията. Оттогава до 1923 година тя активно участвува във всички партийни конгреси. Тина Киркова е първата жена, избрана в Централния комитет на партията на конгреса през 1920 година.

Тя е в центъра на онова пулсиращо ядро, което работи за преодоляване на политическата пасивност на жените и включването им в борбата. В изпълнение на поставената ѝ отговорна задача от партията за организиране на женското революционно движение Тина Киркова разгръща многостранна дейност, проявява зрелост и организационен талант, много политическа гъвкавост. Заедно с Вела Благоева и Люба Димитрова с ентусиазъм и жар работи за организирането на жените в просветни кръжоци, за класовото им осъзнаване, за изграждането на един нов мироглед на жената работничка, която рамо до рамо със своя другар се бори за завоюване на политическата власт, за изграждане на социалистическото общество.

През 1905 г. Тина Киркова участвува активно в Женската конференция по въпросите на политическата просвета и класовото осъзнаване на жените. През 1907 година придружава Георги Кирков на Щутгардския конгрес, където има възможност да се запознае и с международното женско движение. По-късно по нареждане на Централния комитет тя се свързва с международното женско движение и установява връзки с Клара Цеткин.

В края на 1913 год. Централният комитет на партията излъчва от жените на софийския кръжок централна женска комисия. В нея влизат Тина Киркова, Люба Димитрова, Райна Кандева. За секретар на комисията е избрана Тина Киркова. На тази длъжност остава до 1923 год. Комисията разгръща активна дейност.

През април 1914 година Централният комитет на заседание с жените — членки на Софийската партийна организация, взема решение да се свика конференция на социалдемократките в България. В центъра на подготовката и провеждането ѝ е Тина Киркова. Конференцията изпраща телеграма до Секретариата на Международния социалдемократически интернационал: „Първата учредителна конференция на жените социалдемократки в България чрез вас изпраща своите горещи поздрави на международния пролетариат и заявява, че ще се бори ръка за ръка заедно с него за пълното тържество на социализма“.

След Първата и Втората конференция женското революционно движение показва ръст, установява връзки с работничките от фабриките, предприятията, работилниците, повишава техния борчески дух. Третата конференция през 1918 год. решава да се създаде специален вестник — орган на жените комунистки в България. Под редакторството на Тина Киркова при големи трудности се издава в. „Равенство“. В редица статии тя повдига въпроси, свързани със задачите на женското движение. Бори се с предразсъдъците и заблудите, с клеветите и лъжите на буржоазията за комунизма и бъдещето на жената в комунистическото общество.

Тина Киркова пише: „Политиката не е за жената — казват мракобесниците-консерватори у нас. — Тя трябва да гледа децата!“ — Слепци, демагози, шарлатани! Жената се занимава с политика, без да пита вас... Ако по силата на вашите закони жената може да бъде окачена на бесилката, арестувана, бита, насила карана на работа, обременявана с данъци, защо да не може да се качи на трибуната на Народното събрание, защо да не бъде в общината...

С пълно право жената може да каже на държавата: „Аз, която продавам своя труд, градя палати и къщи, тъка вълна и коприна, ора, сея и жъна, трупам блага за обществото, искам да живея по-добър живот, искам политически права. Аз имам право да се меся в работите на държавата, да участвувам в нейното управление“.

Дейността на женското революционно движение се подпомага най-активно от Централния комитет на партията. В годините, когато международното социалдемократическо движение се стреми да превъзмогне опортюнистичните уклони, българските социалдемократки, сплотени от здравото партийно ядро на Благоев и Кирков, твърдо отстояват марксистките, интернационалистическите позиции на българските тесни социалисти. Женското социалдемократическо движение у нас, създадено и правилно насочвано от партията, се включва активно в дейността за сплотяване на интернационалистическите социалдемократически сили.

През септември 1914 година Централната женска комисия при ЦК на партията в България е поканена от организаторките на предстоящата в Берн Международна женска конференция — видните болшевички Инеса Ф. Арманд, Н. К. Крупская и други, за участие. В отговор секретарката на Централната женска комисия Тина Киркова пише: „Изразяваме ви още веднъж гореща благодарност за инициативата, която проявихте, и ви обещаваме нашето съдействие за победата на социализма над опортюнизма“.

В тежките години на Балканската и Първата световна война, когато ръководството на БРСДП (т. с.) отстоява единствено правилните комунистически и интернационалистически принципи против войната, за мир, свобода и независимост на народите, българските жени-социалдемократки са в първите редици в борбата за хляб и мир под знамето на партията. Те се обявяват против грабителската политика, национализма и шовинизма на буржоазията.

В напрегнатите и тревожни дни на войната Тина Киркова прави всичко партийното слово да проникне във всяко семейство, във всеки дом. Посещава, утешава изгубилите свои близки на фронта, помага на останалите без работа и прехрана,

Digitized by Google

разпространява позиви, популяризира Манифеста на ЦК на партията против войната.

На многохиляден митинг пред паметника „Васил Левски" за първи път у нас на трибуната се изкачва жена. Това е Тина Киркова, която заявява: „...Днес заедно с работниците ние предявяваме нашите общи изисквания и искания специално за жените работнички. Ние искаме закон за покровителствуване на женския и детския труд, политически права на жените..." Тя не само зове, тя предвещава: „... не е далеч денят на нашата обща победа".

В трудна обстановка се провежда Втората конференция на жените социалдемократки в България на 9 август 1915 година. Тина Киркова докладва за извършената работа от Учредителната конференция до момента. В доклада, който разкрива многостранната дейност на женското социалдемократическо движение, се отбелязва, че пролетарските жени са взели голямо участие в акциите на партията против войната, в изборите, в борбата за трудово законодателство и други. В своето приветствие от името на ЦК на партията Георги Кирков казва: „Днес в редовете на партията има повече от 1100 организирани пролетарки. Този успех е голям в сравнение със Запада... Аз ида да ви благодаря от името на ЦК за участието ви в изборната борба!" Като подчертава значимостта на извършената сериозна и добра работа, Георги Кирков призовава: „Идете сред гладуващите жени, сред изтерзаните морално и физически майки на работничките и им занесете убедителното слово на комунизма. Те ще ви слушат, те ще ви разберат, защото социализмът е израз на недоволството от днешния капиталистически строй."

В резултат на активната работа сред жените у нас партийното ръководство успя да масовизира пролетарското женско движение през време на Първата световна империалистическа война. На събрания и митинги в Пловдив, Горна Джумая, Габрово, София и други градове Тина Киркова страстно призовава на смела борба против войната, „обявена от господарската класа за плячка, за трупане на богатства, за власт и потисничество".

По същото време Георги Кирков пътува като делегат на партията на международни конференции. Както в усилните години на изграждане и укрепване на партията, така и сега, по време на бурните международни събития, няма ситуация, събитие, проблем, които Георги и Тина Киркови да не обсъждат заедно. Само голямата съвместна работа, само уважението по достойнство, като равен другар с равен, могат да обяснят факта за непрекъснатото разменяне на мисли за най-големите и значителни проблеми на епохата. Тези становища и действия са част от пътя на партията, част от нейните борби.

С изключителна прозорливост и задълбоченост Георги Кирков разказва на Тина за събитията в Русия. Малко по-късно заедно с цялата партия Тина Киркова ще посреща с възторг Октомврийската революция. Посреща я като дело на братска и най-близка на българските комунисти партия. Израснала с любов към великата руска страна, вдъхновена от победата на руския пролетариат, тя отразява в своите статии по това време не само своята убеденост в силите на Болшевишката партия, но и увереността, че това е единствената партия, годна за революционна борба, че единствено правилният път за развитие на нашата партия е да се учи от опита на болшевиките. По-късно, когато съветското правителство отправя апел за помощ до всички хора по света за спасяване на гладуващите милиони в Поволжието, Тина Киркова като председател на комисията за помощи всеотдайно работи за превръщането на този апел във всенародна помощна акция.

С великата страна на съветите Тина Киркова се среща през 1922 г., като делегат на Четвъртия конгрес на Коминтерна. По-късно, през 1927 година, преживяла кървавите събития от септември 1923 г., изстрадала разгрома на първото антифашистко въстание, видната революционерка по решение на ЦК на партията заминава за СССР.

В Съветска Русия, вече като член на КПСС, отново е на неуморна работа. Като ръководител на женската комисия на българските емигранти, като опитен партиен работник, като политпросветник Тина Киркова с енергия и страст се включва в строителството на новото социалистическо общество.

След победата на Деветосептемврийското въстание през 1944 г., макар и на 73 години, Тина Киркова се завръща в родината, за да отдаде последните си сили в служба на партията и народа. Със своята активна партийна дейност, класов подход и възпитание, дисциплина и непримиримост в борбата срещу враговете, кристална чистота, безукорна лична и политическа честност, с безграничната си преданост на делото на работническата класа и партията тя заема заслужено място на видна деятелка на БКП, една от основоположничките и ръководителките на социалистическото женско движение у нас, вярна другарка и съратничка на Георги Кирков. За тяхното дело Георги Димитров казва: „Трудно е да се говори за Георги Кирков, без да се упомене неговата вярна другарка, спътница и най-близка помощница в течение на цели десетилетия. И в личния живот, и в партийната деятелност тя беше рамо до рамо с него."

Чествуването на 110-ата годишнина от рождението на Тина Киркова е повод да отдадем заслужена почит на първите, да сведем чела пред делото на тези, които запалиха в душите и сърцата на народа ни огъня на революцията и пренесоха неговия пламък през бурите на класовите битки.

Лиляна ШАРЛАНДЖИЕВА

Digitized by Google

„ПАРТИЕН ЖИВОТ“
СПИСАНИЕ НА ЦК НА БКП

СЪДЪРЖАНИЕ
на година двадесет и девета—1982 година

	бр.	стр.
Т. Живков — На дръзновена работа и борба за изпълнение на решенията на XII конгрес на партията	2	3
За работата на Пловдивската окръжна партийна организация по изучаването на общественото мнение	5	3
Съвещание в Прага	6	3
Т. Живков — Българската младеж е кръвно свързана с народа, дълбоко предана на партията	9	3
Т. Живков — Слово за Димитров	10	3
* — Талант, вдъхновение, всеотдайност	11	10
Пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия.	18	3
Заключително слово на другаря Тодор Живков	18	4

УВОДНИ, РЕДАКЦИОННИ И ДРУГИ СТАТИИ

Уводна — Планът — в центъра на политическата и организаторската работа	1	3
Уводна — Механизъм за нарастване на благата	2	18
Уводна — Отговорността на комитетите за равнището на прегледа	3	3
Уводна — Творческа реализация на открития план	4	3
Уводна — Партийна отговорност за разгръщане на съревнованието	5	5
Уводна — Близко и всекидневно ръководство на профорганизацията	8	3
Уводна — Партийна грижа за комсомолските дела	10	12
Уводна — Най-масова организация и всенародно движение	11	3
Уводна — Партийни грижи за преустройство на училището	12	3
Уводна — Пред новата учебна година	14	3
Уводна — Проблеми, подходи, задачи	16	3
Уводна — Съветският народ	17	6
* — Активен фактор	8	30
* — Най-интересната политика	9	11
С. Дълбоков — Отечественият фронт — изразител на общественото мнение и организатор на социалната инициатива	1	10
В. Иванов — Измененията в социално-класовата структура — предпоставка за нов социален климат	3	9
Социална роля и ефективност на държавния и народния контрол	8	11
Х. Рашев — Действеност на контролната работа	8	12
Г. Ганчев — Деен орган на трудовия колектив	8	18
М. Бишарова — Политически инструмент	8	20
М. Генова — Будни очи	8	23
Р. Радоев — Дълг и право на стопанина	8	25
А. Петков — Управлението в съответствие с новите задачи	9	19
Р. Радев — Титан на делото и мисълта	16	7
П. Русев — Най-голям политически и държавен деец	17	3

ДЕЛО НА НАРОДА, НА ЧОВЕКА НА ТРУДА

И. Панев — Творчески порив и енергия за всестранен възход	18	10
А. Дончев — Трудовите отношения — ускорител на интензификацията	18	15

100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

И. Домусчиев — Забележителен строител на партията	2	26
В. Иванов — Народен трибун	3	16
Г. Караславов — „Срещи и разговори с Георги Димитров“	3	22
П. Игнатов — Димитров докладва	4	11

Digitized by Google

Б. Илиев — Фрагменти от конгресната зала 4 16
И. Домусчиев — Съкровищница на революционни идеи и опит . . . 5 12
П. Василев — Георги Димитров за качествата на комуниста . . . 5 16
Й. Цонев — В паметта и сърцата на поколенията 5 22
С. Янев — Творчески принос в развитието на кооперативното движение . 6 83
Историческият Пети конгрес
* — Блестящ образец на пролетарско мъжество, издръжливост и талант — поздравление на ИК на Комунистическия интернационал 7 3
Т. Живков — Ние сме верни на заветите на Георги Димитров . . . 7 5
С. Караджов — Димитровското дело шествува и побеждава 7 7
* — Мисли за Димитров: М. Суслов, М. Торез, П. Толиати, Я. Кадар, В. Кодовиля 7 10
* — Ленински подход към принципите и нормите на партиен живот . . 7 15
Б. Полевой — Срещи на българска земя 7 48
Б. Спасов — Безсмъртният 7 52
Б. Калаора — Безценен принос в профсъюзното строителство . . . 7 56
Н. Добрев — Комсомолът и младежта — верни последователи на своя велик патрон 7 65
М. Граменова — Димитровската грижа за кадрите 7 73
Я. Василев — Учението за единните фронтове 7 79
С. Недев — Действен и последователен интернационалист 7 87
Н. Домусчиев — Родолюбието на учителя 7 92
М. Илиева — Факти без хронология 7 94

60 ГОДИНИ СССР

А. Филатов — Сибир днес 10 58
Н. Виноградов — Източник на силата на съветите 11 58
В. Иванов — Знаменосец в борбата за свобода, демокрация и социален прогрес, гарант на мира 14 68
Н. Папазов — Образец на социалистически интернационализъм . . 15 3
Д. Филипов — С комунистическа всеотдайност 15 12
П. Захариев — Историческа форма за всестранно сближаване . . . 16 55
П. Иванов — Приносът на В. И. Ленин в учението за социалистическата държава 17 13
В. Захаров — СССР — държава от нов и висш исторически тип . . 17 21
Ц. Василева — Съветският начин на живот 17 29
Й. Цонев — В авангарда на човечеството 17 37

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Г. Бърдаров — Категорията „партийна дейност" 1 17
М. Марков — Единоначалие и демократизъм в държавното и стопанското управление 2 35
* — Планирането — възлов проблем 2 44
Г. Карашмалъков — Общото и особеното в подхода 2 46
Н. Косев — Целенасоченост и комплексност 2 52
П. Караджов — Перспективна програма 2 56
И. Колев — Ролята на прогнозирането 2 58
Д. Колев — Контролът и актуализацията на плана 2 61
С. Ангелова, Г. Съйков — Орган за непосредствена политическа и организаторска работа в селищната система 3 24
М. Илиева — Незавършен диалог 3 39
Б. Ангелов — Формиране на нов, положителен опит 3 45
Партийното събрание
В. Григоров — Опит с положителен знак 3 49
Д. Йонков — Проблеми на проблемността 3 53
П. Петков — Реалните измерения на интензификацията 4 20
* — Въпросът за ръководството — въпрос за кадрите 4 24
З. Иванова — Самовъзпитание и самодисциплина 5 29
П. Стамов — Комплексно използване на интензивните фактори . . . 6 5
Й. Хаджиев — В атмосфера на инициативност и творчество 6 11
* — Хроника на челния опит 6 11
А. Лилов — Работата на първичните партийни организации — на нова политическа и организационна висота 6 20
П. Трендафилова — Съдържателна и действена масово-политическа работа 6 31
Г. Цонков — Партията и единството на свободата, дисциплината и отговорността 8 34
П. Русев — Отново за партийния контрол 9 25

Digitized by Google

Информационното обслужване
на партийните органи и организации

П. Павлов — В условията на повсеместна интензификация 9 30
Ф. Чакъров — На висотата на новите задачи 9 38
П. Тодоров — Нашият опит 9 40
Ж. Желев — Информацията — барометър на живота в общината . . 9 42
* — Проблемите в първичната партийна организация 9 45
Г. Съйков — Позицията на партията — позиция на народа 11 16
Н. Кърлева — Георги Кирков и проблемите на партийното строителство . 12 11
М. Балев — Историческата памет на партията 14 9
М. Драганов — Публичното обсъждане като форма на участие във взе-
мането на решения 14 22
* — Партийното ръководство на народните съвети 14 30
Г. Бърдаров — Форми, методи и средства на партийната дейност . . 15 18
* — Методика на обучението по партийно строителство 15 26
П. Русев — За представителя на партията и на колектива 16 13
В. Сотирова — Положителният опит и ефективността на партийната работа 17 44
Б. Ангелов — Творческо отношение към критиката и самокритиката . 17 50
С. Панев — С повишена отговорност 17 55

Партийният комитет

Д. Станоев — Пленум за общественото мнение и критичните бележки . 1 26
Г. Христов — Комитетът издига ролята на партийните групи 1 32
Б. Алексиев — Регулирането на членския състав 5 36
Д. Чобанов — Общинският комитет на БКП и самодейността на партий-
ните организации 6 38
Т. Недев — Научно-практическа конференция за априлската линия . . 6 46
С. Петрушков — Приемът на гражданите 8 40
Б. Ангелов — Нараства ролята на кабинетите 8 47
С. Георгиев — Непосредствено ръководство и помощ на кметствата . . 9 48
Инструкторът — политически организатор 10 19
П. Тодоров — Да оставя трайна диря 10 22
М. Лазаров — Главното — работата с първичните организации . . . 10 25
Н. Събкова — Пратеник на партията 10 27
Т. Белеганска — С любов към хората 10 32
В. Сотирова — Вътрешнопартийната демокрация и активността на ко-
мунистите 11 25
Г. Христов — Научна организация на труда в местните партийни органи 12 20
В. Мартинов — Ефективна система за обучение на кадрите 12 28
Г. Илиев — Положителният опит 14 52
* — Общоселският партиен комитет 14 59
С. Ганев — Документалното богатство 14 64
Р. Цонева — Дните на секретаря 15 28
А. Александров — Контролът над дейността на апарата 15 35
Х. Рашев — Компромисът 15 40
Б. Ангелов — Повече доверие към младежта 15 42
М. Тодоров — Бюрото — щаб за политическо ръководство 16 17
С. Матеев — Творчески подход към първичните организации 16 24
Д. Минчев — Здраво единство на учебния процес с практиката . . . 16 32
* — В съответствие с новите критерии 18 19

Ръководно политическо ядро и първообраз

Преглед на първичната

П. Русев — Проблеми на отговорността 1 36
* — Вариант за дългосрочна програма 1 41

Качественият състав на партийната организация

* — С обогатен подход и повишени критерии 1 48
И. Иванов — Как регулираме процеса 1 53
А. Александров — Проверка с дела 1 58
В. Тотев — Нашият резерв 1 60
Ц. Томова — Дългът на поръчителя 1 62
Н. Симеонова — Хора, които добре познавам 1 64
Д. Симеонова, И. Тодоров — Работата на групите с попълнението . . 1 66
Д. Цакова, К. Влаховски, Ц. Миткова — Да докажем, че сме достойни . 1 68
П. Русев — Отговорността е и идеологически проблем 2 63
Д. Петков — Главното поле за изява на боеспособността 2 68
Д. Кралев — С измеренията на политическия подход 2 75
Д. Димов — Трибуна на самочувствието и дълга 2 80
М. Лазаров — С амбиция за нови успехи 2 86

Digitized by Google

* — План на организация в бригада 2 88
П. Русев — Отговорността за младите 4 29
Г. Славов — Нашият подход към комсомолските проблеми 4 35
А. Иванов — Ролята на партийното ядро 4 42
Д. Георгиев — Младежкият отряд в селското стопанство 4 49
Д. Радева — Нетипични случаи 4 52
Н. Иванов — Отзвук от първото събрание в столицата 5 43
* — Партийното събрание 5 50
М. Сираков — Отчетът на комуниста 5 57
* — Добър старт 6 51
А. Стамболиев — Задачата е поставена, а изпълнението? 6 55
К. Кунев — Организираността и дисциплинираността 9 53
И. Христов — Изводи и предстоящи задачи 9 59
Х. Райчев — Грижи за младите комунисти 9 64
П. Стойчев — Грижи за низовите звена 10 36
П. Данев — Организатор и стимулатор на инициатива и творчество . 11 36
Д. Добрев — Дългът да бъдат първи 11 44
С. Трайков — Резултатни форми 11 49
И. Митев — Приносът на партийните групи 11 52
И. Златков — Здрава опора на комунистите 12 32
Н. Митков — Лична страница от колективната биография 12 38
П. Стоянов — Расте преобразуващата й сила 12 41
Ц. Стойков — Обществена защита на творческите планове 12 48
Г. Димов, Д. Зарев — Редове от всекидневието 15 46
И. Хаджиев — Правата превишени, а отговорността 16 36

Да проверяваш — значи да организираш

М. Коцев — Контролът на изпълнението 16 39
Т. Керменлийска — В центъра — възловите проблеми 16 43
К. Вълков — С тревогите и радостите на хората 16 45
Ц. Каменова — За да бъдем организатори 16 48
Д. Кръстев — Усилията на втора първична организация 17 57
Л. Харалампиев — Партийното ръководство в бригадите от нов тип . . . 18 26
О. Господинова — Отговорност пред бъдещето 18 32

Партийните групи

* — Нови, повишени изисквания 8 54
А. Марков — В обстановка на деловитост 10 41
Й. Игнатов — Център за политическа работа с хората 10 45
М. Митева — Организирано, целенасочено въздействие 16 51
И. Игнатов — Дисциплината и аз 17 61
С. Радовски — Активно пулсиращи звена 18 37
Л. Гънгов — В условията на новия икономически подход 18 45
В. Пешева — Сърцето на бригадата 18 51

Секретарят — централна фигура

М. Илиева — Място на действието — театър „Сълза и смях“ . . . 6 61
М. Илиева — Този труден дебют 9 69

Комунистът — нравствен образец

Ц. Серафимов — Себеотдаване 2 90
Р. Желев — Златната среда 9 73
С. Гугуланов — Искреността 18 54

Комунистът

Д. Дичев — Заслужено доверие 3 58
* — Вариант за дългосрочна програма 3 61

Партията, Комсомолът, младежта

* — С младежта — открито, откровено! 3 66
М. Делибалтова — До надеждно рамо 15 49
Г. Спасов — Грижа за реализацията на младежта 17 64

Страница на редактора

И. Хаджиев — Организационно неумение или формализъм 3 77
И. Мичев — Служебната лъжа 5 66
П. Русев — За чистотата на понятията 11 57
П. Стамов — Ефектът от качеството 14 67
П. Русев — Инструктажът 15 52
И. Мичев — Отговорността е лична 16 54

Digitized by Google

Й. Хаджиев — Неизползвани възможности 17 70
П. Русев — Всичко е ясно 18 57

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

М. Илиева — Става дума за утрешния ден 1 70
Д. Радева — Ръцете правят реката 1 74
Г. Съйков — Контрасти в подхода към един проблем 1 77
Р. Христов — Функции на комисията по състава 1 80
* — Решение на Политбюро на ЦК на БКП 13 3
Н. Иванов, И. Златков, П. Данев, Н. Колев, Й. Хаджиев — От позициите и с критериите на Дванадесетия конгрес . . . 13 4
* — Не само да отчетем — да променим! 13 27
Д. Кралев — Позицията на комуниста 13 31
Н. Вълев — Планирането — творчески процес 13 39
Х. Ангелова — Формиране на организационен опит 13 46
Д. Гронев — Ръководство на общественото мнение в колектива . . . 13 51
* — Гарант за развитието на демократизма 13 58
Г. Крушков — Ориентир — високата ефективност 13 71
И. Божинов — Как внедряваме научно-техническите постижения . . 13 76

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Жаров — Комитетът и развитието на социалистическата демокрация в колектива 3 78
А. Раджапов — Районният комитет и социално-икономическото планиране 4 56
В. Рибаков — Компоненти на ефективността 6 90
К. Кулматов — Отрасловите отдели на комитетите и идейното възпитание 8 70
П. Шинкаренко — Сърцевина на интеграционния процес 9 77
Ю. Дербинов — Вътрешнопартийни и обществени отношения: проблеми на взаимодействието 16 61
В. Ермаков — Авангардната роля на комунистите 18 58

ДНИ НА БЪЛГАРСКИЯ РЕВОЛЮЦИОНЕР

А. Тодоров — Революционерът 12 77
П. Русев — За тях 12 79
Д. Хрисков — На Мухово непокорен син 12 80
И. Петкова — Пет минути мълчание 12 83

70 ГОДИНИ

Е. Банкова — Под крилото на партията 13 91

50 ГОДИНИ ОТ ЕДНА СЛАВНА ПОБЕДА

Б. Милев — Софийската комуна 18 83

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

Д. Димчев — „Невинният“ 5 67
Д. Димчев — А моралната корозия? 6 95

От позицията на конгресните критерии

А. Михайлов — Ревизионните комисии — политически органи 8 62
К. Димитров — Взискателност и възпитание 8 64
В. Кибарски — Кога проверките са ефективни 8 66
Г. Шехов — Как работим с наказаните комунисти 8 68
* — Похвална непримиримост 11 91

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

С. Недев, Д. Димчев — Настъпателна борба срещу закононарушенията . 10 49
П. Янакиева — Двигателна сила 10 54

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

В. Хинов — Организацията на труда в строителството 1 82
М. Кюркчиев — Земята чака стопани 3 83

Digitized by Google

Х. Колева — Приложение на съветския опит у нас 4 60
Д. Кръстев — С отговорността на политически ръководител 5 69
П. Янакиева — Като разбраха кой ще ги ръководи 5 74
Х. Шарлопов — Колективът решава 5 78
* — Бригадната стопанска сметка 5 82
* — Борбата за икономии — стратегия за интензивно развитие . . . 6 59
П. Стамов — Двата края не означават противоположност 8 75
* — Стопанската организация 8 79
И. Игнатов — Отговорността на комунистите от групата 8 82
П. Стамов — Разгръщане на възможностите 10 64
И. Мичев — Партийната работа в едно научно-внедрителско звено . . 10 74
В. Петлешков — Със свои сили 10 80
А. Танов — Интензификация на селското стопанство 11 62
Д. Едрева — Усъвършенствува се социалната среда 11 68
Д. Георгиев — Социална програма 11 74
М. Семков — Политически подход към проблемите на животновъдството 12 58
Н. Пандев — Преход към интензивно развитие 12 63
Р. Рашков — Реконструкцията и модернизацията — ключов проблем . 13 83
Г. Матеев — Постоянна грижа за прилагане принципите на стопанисване 14 74
П. Тодоров — Укрепва бригадната организация 14 80
Д. Кръстев — Изоставането е преодоляно 14 84
* — Самочувствието на стопанин 15 53
П. Янакиева — Опорните точки 15 71
А. Назифов — Борба с отрицателните явления 15 77
К. Димов — Колегиумът заседава 16 68
А. Лефтеров, В. Виденов — Партиен подход към управлението на научно-техническия прогрес 16 74
С. Колдов — Самозадоволяването не е еднократна акция 16 81
В. Арсенов — С критериите на стопанската сметка 16 83
П. Бобанац — Разгръщане и обогатяване на пряката демокрация . . 17 71
Т. Костадинов — Проблеми на кадровата работа в стопанския туризъм . 17 76
* — Повсеместна всестранна интензификация 18 63

Стопанският ръководител — пълномощник на партията

А. Лефтеров — Верен усет към научно-техническия прогрес 8 85
С. Мандев — Директорът и партийната организация 16 86

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

В. Милушев — Ускоряване на идеологическия отзвук 1 88
* — Агитационният колектив 4 66

Усъвършенствуване идеологическата работа в общината

А. Илиев, Д. Кралев — Стремеж към идеологическо и организационно творчество 4 71
И. Демирев — Масово-политическата работа с хората 4 79
Д. Узунов — Положителният опит 4 83
С. Петров — Комплексно идеологическо планиране 4 88
М. Колева — Непосредствено ръководство 4 90
С. Ганев — Естетическото възпитание и съветите за култура 8 91
П. Пейков — Идеологическата работа в условията на новия икономически подход 9 83
С. Георгиев — Действена школа за възпитание 9 88
Ц. Мутафчиев — Ефективност на икономическото обучение 10 85
Т. Димитрова — Идеологическа подготовка на кадрите 10 91
В. Илчев — Комплексният подход 11 76
Т. Григорова — Действен механизъм за многостранно развитие на личността 11 84
И. Уливерова — Внедряване на комплексния подход 12 71
К. Кожухаров — Инициатива на пропагандисти 12 74
М. Хартарски — Дело всенародно 14 86
Г. Михова — Устната политическа агитация 15 79
Б. Георгиев — В квартала 15 86
Г. Цонков — Идейно-нравствени проблеми в бригадата 16 91
Д. Недялков, Г. Янев — Трите извора 17 80
Х. Ганев — С грижа и внимание 17 84
Г. Енев — Идейновъзпитателната работа и формиране на активна жизнена позиция на личността 18 71
Н. Карахънева — Доверие и отговорност 18 77

Digitized by Google

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Х. Челебонов — Търси се началник 3 86
Д. Кралев — Конче за хиляда 11 92
Х. Челебонов — Клеветата 17 88

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

Ц. Колев — Професия — революционер 5 86
В. Иванов — Достоен син на класата 9 93
Д. Кехайов — Съвест на своето бунтовно време 10 82
Л. Шарланджиева — С порива на първите 18 87

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Станоев — Комунистите от Острова на свободата 2 93
Д. Петков — В центъра — икономическите въпроси 12 89
М. Илиева — Младото поколение на работническата класа 17 90

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

Г. Гинчев — Икономическата политика на Китай днес 4 92
Е. Нацинов — Процеси и тенденции на етапа след Мао Цзедун . . 14 91
А. Белевски — „Обновяването" на маоизма 15 92

КРИТИКА И КНИГОПИС

* — Какво предлага Партиздат през 1982 г. 1 96
П. Василев — Демократичното начало при подбора и реализацията на кадрите 3 94
П. Трендафилова — Идеологическите фактори в социалистическата организация на труда 5 91
А. Стамболиев — Искрено, правдиво, вълнуващо 5 94
И. Хаджиев — Книга за възмъжаването 9 95
Б. Балев — Необходим съветник 11 94
П. Ганчев — Книга за марксистко-ленинското образование в БКП . . 12 95

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ 5 88

* — Как се определя членският внос? В коя организация да членувам? . 11 55
* — На какво основание? 14 66

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — А моралната корозия? 15 89
Д. Димчев — Към писмата — доверие и отговорност 15 89

ПРЕПИСКА С ЧИТАТЕЛИТЕ

Д. Димчев — Партийният документ — огледало на истината 12 84

ПИШАТ НИ:

И. Игнатов — Обучение на работническото ядро в изборния актив . . 1 93
С. Георгиев — Инициативата 1 93
А. Марков — Контролът на партийните решения 1 94
С. Георгиев — Нравственото възпитание — основна грижа; Статут на комитета; Интензивно развитие 11 32
Х. Райчев — Подкупваща искреност 11 34
И. Христов — Школи за младите комунисти 11 35
Д. Георгиев — Високите изисквания задължават 12 52
С. Георгиев — Строителството — общонародно дело 12 55
Д. Недялков — Обграден с доверието на хората 12 56

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

Х. Николов — По-задълбочено, по-компетентно, по-целенасочено . . . 3 88
Т. Хинова — Възпитанието на децата — дело и на обществеността . . 12 93

ПО СТРАНИЦИТЕ НА МЕСТНИЯ ПЕЧАТ

Б. Бонев, И. Цонев, И. Софронов — Вестник „Шуменска заря", „Народен другар", „Септемврийско слово" 17 94

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ЛЕНИНИЗМЪТ, ДИАЛЕКТИКА, ИДЕОЛОГИЧЕСКА БОРБА

Сборник

В книгата, колективен труд на съветски, чехословашки и български автори, е направен критичен анализ на някои от най-новите и най-разпространените буржоазни и ревизионистични интерпретации на приноса на Ленин в развитието на материалистическата диалектика. Аргументирано се отхвърлят опитите на буржоазните и ревизионистични автори да противопоставят обективната на субективната диалектика, да „освободят" диалектиката на Маркс от материализма на Енгелс и Ленин, да изведат Марксовата диалектика не толкова от диалектиката на Хегел, колкото от субективно-идеалистическата диалектика на Кант и Фихте. В този дух се изследват и критично анализират опитите да се замени ленинизмът с интерпретациите на марксизма на Грамши, Лукач, Корш и др. Трудът въвежда читателя във фундаменталните философски проблеми, по които сега се води остра и непримирима идеологическа борба между света на капитализма и света на социализма.

КОМУНИСТИЧЕСКИТЕ ИДЕАЛИ

Как да ги утвърждаваме и развиваме

Иван Калин

Авторът е председател на Президиума на Върховния съвет на Молдавската ССР и заместник-председател на Президиума на Върховния съвет на СССР. На основата на богат фактически материал из дейността на партийните организации в Молдавия той прави анализ на новото, което се е появило в партийното ръководство на възпитателния процес. По-конкретно той вижда своята задача да покаже същността, обективната необходимост и основните насоки на усъвършенстването на партийното ръководство на възпитателния процес в условията на развития социализъм, да разкрие формите, методите и средствата за реализиране на практика партийната задача за комплексен подход в цялостната възпитателна работа. По-нататък авторът разглежда челния опит в организирането на политическата и икономическата просвета, като анализира и обобщава практиката в подбора, разпределението и възпитанието на идеологическите кадри, показва влиянието на комплексното перспективно и текущо планиране на идеологическата работа върху активизирането на възпитателния процес. В книгата се разкриват формите, методите и средствата за партийно въздействие върху възпитателната работа на съветите на народните депутати и на държавните идеологически учреждения на профсъюзните, комсомолските и другите обществени организации, на творческите съюзи и самодейните обединения на трудещите се, показват се критериите за оценка и пътищата за повишаване на ефективността на идеологическата и политико-възпитателната работа. Книгата (в превод от руски език) е от поредицата на Партиздат „Опитът на КПСС".

ТРУДОВАТА АКТИВНОСТ НА ЛИЧНОСТТА

Иван Поспаланов

Разглеждат се посоките и механизмите на влияние на социално-психологическите фактори върху трудовата активност. Психологическите предпоставки на активността се изследват на две равнища: личността (отношение към труда, равнище на приспособеност, индивидуално-психически свойства) и груповата психика (климат в колектива). Анализираните взаимовръзки между компонентите на трудовата нагласа, степента на приспособяване към дейността и колектива, състоянието на груповия климат и резултатите от трудовата дейност авторът илюстрира с богат емпиричен материал от социологически и социално-психологически изследвания.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА МИСЪЛ НА ДРЕВНИЯ СВЯТ

Николай Ирибаджаков

В третия том на труда „Социологическата мисъл на древния свят" на Н. Ирибаджаков се разглежда социологическата мисъл на гръцката софистика: Питагор, Горгий, Продик, Хипий, Критий, Антифон и други. Авторът анализира ролята и значението на софистите в гръцкото просвещение за развитието и разпространяването на материалистическия и диалектическия възглед за света и по-специално на техните социологически, социално-политически, етически и педагогически схващания. Появата на софистите с техните възгледи и учения, с тяхната многостранна дейност говори, че тя е дошла да задоволи неотменими и дълбоки потребности не само на развитието на философското познание, а на цялостния обществен и личен живот на гърците от втората половина на V век. Това били потребностите на победилата робовладелска демокрация, на нейния победоносен възход и разцвет.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ ПЛАНОВОЙ РАБОТЫ (под ред. Ю. В. Яковца), М., Изд-во „Экономика", 1982.

В светлината на решенията на XXVI конгрес на КПСС се разглеждат актуални проблеми за повишаване равнището на плановата работа, за усъвършенстване методологията и организацията на планирането. Особено внимание се отделя на въпросите за усъвършенстване на планирането в науката и техниката, за повишаване ефективността на общественото производство, за правилно използване на материалните ресурси.

Кобыш, Виталий Иванович, ОТЗВУКИ СТРЕМИТЕЛЬНЫХ ПЕРЕМЕН (политическая хроника наших дней), М., Политиздат, 1982.

Книгата представлява своего рода летопис на най-важните събития в международния живот през последните години. В нея е отразена последователната, целеустремена борба на КПСС, съветската държава за мир и безопасност на народите, за разоръжаване и сътрудничество.

Малинов, Г. В., ИЛЮЗИИ РАВНОПРАВИЯ (правовое неравенство в мире капитала), М., „Мысль", 1982.

Авторът разглежда в юридически аспект социалните противоречия в съвременното капиталистическо общество. Той подлага на критически анализ причините за неравенството между хората в буржоазния свят, илюзията за равноправие, идеологическото прикритие на експлоатацията на човек от човека, политическото и духовното потискане на трудещите се.

Овсяный, И. Д., 1939: ПОСЛЕДНИЕ НЕДЕЛИ МИРА. КАК БЫЛА РАЗВЯЗАНА ИМПЕРИАЛИСТАМИ ВТОРАЯ МИРОВАЯ ВОЙНА, М., Политиздат, 1981.

Известният учен-международник, доктор на историческите науки И. Овсяни разкрива въз основа на секретни документи на империалистическите правителства и на техните разведки, както и на обширна мемоарна литература сложните политически интриги на буржоазната демокрация в последната мирна седмица, които в голяма степен са способствували за разпалване на Втората световна война.

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ РАЗВИВАЮЩИМСЯ ГОСУДАРСТВАМИ. Под редакцией д-р историч. наук проф. И. О. Фаризова, М., Изд-во Московского университета, 1982.

Иванов, М. И., РОСТ МИЛИТАРИЗМА В ЯПОНИИ, М., Воениздат. 1982.

РАБОЧАЯ КНИГА ПО ПРОГНОЗИРОВАНИЮ (Ответ. ред. И. В. Бестужев—Лада), М., Изд-во „Мысль", 1982.

З 8448

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODICALS

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

U.C. BERKELEY LIBRARIES
C022646048
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODICALS

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google